

DEFENSIO
DECLARATIONIS
CONVENTÛS
CLERI GALLICANI AN. 1682.
DE ECCLESIASTICÂ POTESTATE.

DEFENSIO
DECLARATIONIS
CONVENTÛS
CLERI GALLICANI AN. 1682.
DE ECCLESIASTICÂ POTESTATE.

AUTORE

Illustrissimo ac Reverendissimo D. JACOBO-BENIGNO BOSSUET, Episcopo Meldensi, cum nonnullis Notis.

TOMUS SECUNDUS.

AMSTELODAMI,
SUMPTIBUS SOCIETATIS.

M. DCC. XLV.

DEFENSIO DECLARATIONIS CLERI GALLICANI, DE ECCLESIASTICA POTESTATE.

PARS III.

De Parisiensium sententiâ ab ipsâ Christianitatis origine repetendâ.

LIBER VII.

Conciliorum generalium Traditio.

CAPUT I. (*a*)

Infallibilitas quibus verbis ab antiquis explicetur: ubi sita sit quæritur.

N fidei quoque quæstionibus, præcipuas summi Pontificis esse partes, ejusque decreta ad omnes & singulas Ecclesias pertinere, nec tamen irreformabile esse judicium, nisi consensus Ecclesiæ accesserit. Cap. IV. Gallic. Declar.

Quosdam antiquitatis ignaros movit illa vox *irreformabilis*. Hanc sciant ab antiquitate depromptam. Notum illud Tertulliani: *Regula fidei immobilis & irreformabilis.* Ergò judicium illud *irreformabile* esse dicimus, quod *immobile*, *irretracta-* Tertul. de Virg. velan. cap. I. pag. 173. Ed. Rigalt. 1675.

(*a*) In schedulâ quâdam D. LE DIEU, Capitis primi titulus sic repræsentatur: *Reliqui operis institutum*; *hujus libri scopus*; quòd ideò observamus, ne quid prætermisisse videamur, parvum licet, in D. BOSSUET conferendis codicibus. Cæterùm ille titulus malè hîc intruderetur, & meliùs præfigeretur Capiti V. in quo D. BOSSUET, postquàm quædam addidit à nobis diligenter descripta, in partes hunc librum dividit.

bile, *irrefragabile* ab antiquis; poſtremo denique ævo, *infallibile* appellatum eſt. Quærimus igitur ubi ſit collocatum illud *irreformabile* judicium.

CAPUT II

Sententia Pariſienſium res inter judicatas reponenda ex dictis de Concilio Conſtantienſi.

AC noſtri quidem cenſores Pariſienſium ſententiam & inter ſchiſmata eſſe ortam dicunt, & variis diſſidiis ultrò citròque jactatam, Conſtantienſis quoque Synodi temporibus fluctuâſſe. Nos verò procul à ſchiſmatibus, ab ipsâ Chriſtianitatis origine repetendam oſtenſuri, priùs præſtruimus, res inter judicatas pridem, ex dictis de Conſtantienſi Concilio eſſe repoſitam. Certè Conſtantienſe Concilium, dùm eas memorat cauſas, quibus Papa Concilio ſubſit, primam ponit fidem: ergò Papa Concilio ſubeſt, vel maximè in fide: at infallibilem, quâ quidem in re talis eſt, cuiquam ſubeſſe nefas: imò infallibili, haud magis quàm ipſi veritati totam Eccleſiam ſubeſſe oportet: non ergò ullus hominum, ſtante quidem Conſtantienſi Concilio, eſt in fide infallibilis; atqui demonſtravimus Conſtantienſe Concilium, nullo unquam Eccleſiæ decreto labefactatum, imò tantâ Sedis Apoſtolicæ, tantâ Eccleſiæ univerſæ veneratione ſuſceptum, invictâ autoritate ſtare oportere: ergò certâ & invictâ autoritate conſtat unius Eccleſiæ, ſive collectæ, ſive diſperſæ, ſed tamen conſentientis ſententiam eſſe infallibilem.

Dices conſecutionem iſtam quidem eſſe à nobis deductam, non autem rem ipſam à ſacro Concilio definitam. Reponimus: imò verò non conſecutionem, ſed rem ipſam; neque enim aliud eſt alteram poteſtatem alteri eſſe ſubjectam, quàm eam quæ ſubjecta ſit, à recto veroque deflectere, & ab alterâ emendari ac reformari poſſe.

Quare quotquot hactenùs pro Pontificiâ poteſtate ſcripſerunt Conſtantienſi decreto nihil opponunt aliud, præter quàm illud toties à nobis confutatum, de Papâ dubio, & fluxâ Concilii Conſtantienſis autoritate, reſponſum: cui immorari, ac dicta repetere ſupervacaneum eſt.

Non tamen omittemus, quæ noſtro ævo multi comminiſcuntur, ex ipſis Concilii Conſtantienſis confutanda verbis.

Vid. decr. ſeſſ. IV. & V.

Primùm illud toties decantatum; ex eo Concilio Papam quidem in fidei negotiis ſubeſſe Concilio, ſed ut privatum hominem, non ut Papam, vanum ludibrium eſt; cùm Conſtantienſe Concilium, expreſſâ etiam Pontificiâ poteſtate, eam in fidei negotiis Conciliari poteſtati ſubeſſe decernat.

CAPUT III.

Alia modernorum quorumdam cavillatio confutatur; ostenditurque ex ipsis Concilii Constantiensis verbis ac gestis, Papam non modo teneri Conciliaribus de fide decretis jam factis, sed etiam in quærendo & tractando, in Concilii potestate esse.

HIs ergò Concilii Constantientis verbis statim ruit illud, quod quidam intelligunt: nempè ut Papa quidem in formando circa fidem Conciliari decreto superior habeatur: cæterùm ubi res semel à Concilio definita est, non mirum esse quòd prolatæ sententiæ subesse teneatur; cùm illa sententia, non tam à Concilio quàm a Papâ Concilii capite prolata sit: ut Papa non tam Concilio subesse, quàm sibi ipsi consentire videatur.

Ruit, inquam, illud. Neque enim Constantiense Concilium Papam consentire ipsum sibi, sed planè Concilio subesse decernit; & quidem subjungit, *debitè puniendum*, si obedientiam denegârit. Non autem intelligit Papam à seipso puniendum, sed à Concilio supremam & indeclinabilem exercente potestatem; ergò etiam intelligit Papam non ipsum sibi ipsi, sed omninò Concilio esse subditum.

Jam verba illa perpendant Constantiensium Patrum; Papam *in fidei*, *in schismatis*, *in reformationis negotiis*, *omnibusque ad ea pertinentibus factis*, *vel faciendis*, Conciliari potestati subjici: ergò non tantùm *in factis*, de fide decretis, sed etiam *in faciendis* atque formandis, inque ipsâ re quærendâ ac tractandâ Concilio subesse intelligebant. Conc. Const. Sess. v. Tom. XIV. p. 22.

Nempe sancta Synodus in ipsis principiis professa est se quidem congregatam, non modò ut de schismate ac de reformatione, sed etiam ut de fide quæreret adversùs Wiclefi & Hussi grassantes hæreses: cujus rei gratiâ, vel maximè à Joanne XXIII. convocatam esse constabat. Quare omninò tractatura erat adversùs illos hæreticos varias ac maximas fidei quæstiones, ac speciatim adversùs Wiclefum, expositura erat ipsum Papalem Primatum, quem ille impugnaverat, ut sæpe vidimus: ergò intellexit, atque decrevit Papam in his quæstionibus Synodo pariturum. Ib. Sess. IV. & V.

Quid, quòd jam indè ab initio decrevit Synodus ipsam Synodum talia tractaturam, *nec Papæ recessu dissolutum iri*, *sed remanere in suâ potestate & integritate Concilium*: eâ scilicet potestate, cui Papa ipse subjicitur. Intellexit ergò, atque decrevit Synodus, etiam recedente Papâ, de fide tractatura, ipsam se eâ potestate esse, ut decreta conderet, cui Papa ipse obedire teneretur, nedum in tractando & quærendo superiorem eum agnosceret. Ib. Sess. III.

Id verò demonstrant, uti prædiximus, non modò ipsius Synodi decreta, verùm etiam gesta. Reverà enim tractata sunt sessione VIII. post recessum Papæ, adversùs Wiclefum & Hussum, ea quæ memoravimus; expositaque est circà Primatum Romanum Ecclesiæ fides. Quin etiam, Papâ ipso, Sessione XII. ritè deposito, tractatæ sunt multæ adversùs Joan- Sup. Lib. V.

nem Hussum, Hieronymum de Pragâ, & Joannem Petitum, fidei questiones; nempè sessione XIII. XIV. & deinde cæteris : ergò Synodus non modò decrevit à se posse fieri, sed etiam fecit, idque absenre Papâ, imò etiam deposito, decreta de fide, quibus ipse Papa parere teneretur.

Nempè intelligebat Papam absentem corpore, virtute tamen fuisse præsentem, Synodoque conjunctum, qui Synodum congregasset, qui post recessum quoque toties declarasset, se recedentem licèt, in Synodi potestate futurum; qui sanctam Synodum errare non posse profiteretur.

Quin Synodus suæ conscia potestatis, intelligebat se ipsam, quippe quæ Ecclesiam universalem repræsentaret, etiam Papatum ipsum virtute complexam, summo & indeclinabili judicio, nullâque adhibitâ morâ definire posse ea, quæ Ecclesiæ necessitas evidens postularet.

CAPUT IV.

Aliæ cavillationes : Papam subjici quidem Concilio in Fidei quæstionibus, sed tantùm postquàm se illi sponte submisit : tùm esse quidem illum per sese infallibilem, si non adsit Concilium, sed præsente Concilio, jam illi subesse.

HUNC nodum alii sic exsolvunt : Pontificem quidem per se se infallibilem in edendis fidei decretis; neque eò seciùs etiam in quærendo de fide subjectum esse Concilio, postquàm rem Patribus congregatis quærendam decernendamque permisit.

At hæc à Constantiensibus disertè refutata sunt, cùm docent potestatem eam, cui Papa in fidei quoque negotiis subditur, Concilio generali immediatè à Christo, non à Papâ esse.

Sunt qui sic sentiunt, inesse utrique, scilicet & Synodo & Papæ infallibilitatem à Sancto Spiritu; ita quidem ut Papa in decernendis fidei quæstionibus Concilio semel congregato subsit; ac nihilò seciùs, si desit Synodus, seorsim ac per sese sit infallibilis, & semel ab eo dicta sententia, Synodi quoque norma sit, nedum Synodi examini ac judicio subsit.

Hæc opinio neque cùm Constantiensi decreto, neque cùm Papalis autoritatis ratione, neque secum ipsa convenit.

Non quidem illa opinio convenit cùm Constantiensi decreto. Supponit enim illa diverso respectu, in fidei quæstionibus, ut Concilio Papam, ita Papæ Concilium subjici oportere : at non ita Constantiense decretum; imò absolutè, Papam Concilio in fidei quæstionibus, non vicissim Concilium Papæ subjicit; nullâque exceptione, omnem Pontificiæ potestatis usum Conciliari potestati, ut supremæ, solique ineluctabili subdit.

Neque etiam adversarii hac opinione consulunt satis Papali dignitati, quam in Synodo exuunt innatâ ipsi, ut quidam fingunt, dote : nempè ut infallibiter de fide vel sola decernat. Atqui hoc absurdissimum; cùm profectè

Concilium nihil aliud ſit, quàm ipſa Catholicæ Eccleſiæ repræſentatio, integris omnibus, quæ cuique à Chriſto ſunt dotibus, non profectò ſublatis, ne non repræſentatio, ſed extinctio Eccleſiaſticæ unitatis eſſe videatur.

Denique hæc opinio nec ſecum ipſa convenit; cùm infallibilitatem à Chriſto datam, vel perpetuam oporteat eſſe vel nullam.

Ex his intelligitur id, quod Gerſon, & alii noſtri docuêre, eò vel maximè Papalem poteſtatem Conciliari ſubeſſe, quòd *fallibilem*, atque ut vocant *deviabilem*, *indeviabili* & *infallibili* ſubeſſe oporteat: id, inquam, non ex ipſorum peculiari ſententiâ, ſed ex intimo totius Concilii Conſtantienſis ſenſu eſſe depromptum. Gerſ. paſſ.

Neque minùs liquet vanos eſſe eos quos commemoravimus, quique non eodem loco habent noſtram de ſuperioritate, ac noſtram de infallibilitate ſententiam; cùm profectò conſtet utraſque ſententias uno fundamento nixas, unâ ratione connexas, unoque decreto Concilii Conſtantienſis eſſe deciſas.

Neque immeritò Sacro-Sancta Synodus inter eas cauſas, quibus Papa Concilio ſubſit, primam ponit fidem; cùm certo dogmate Pelagii II. ex ſancti Leonis autoritate deprompto, habendorum Conciliorum *ſpecialis cauſa ſit fides*; valereque oporteat Conciliorum poteſtatem in eâ maximè cauſâ, quæ propria ipſis ſpecialiſque ſit. Epiſt. Pel. II. Tom. v. Conc. poſt Conc. v. p. 617. & ſeq.

Noſtra ergò ſententia Conſtantientibus Canonibus ſtabilitur iis, quos tantâ ſequentis ævi conſenſione firmavimus. Verùm ut veritas clariùs eluceſcat, lubet recurrere ad fontes, & Conſtantienſem doctrinam ex anteactis ſæculis affirmare.

CAPUT V.

An Concilii Conſtantienſis judicium antiquâ traditione nitatur: præmittimus quædam ex VINCENTIO LIRINENSI, *de Eccleſiæ Catholicæ toto orbe diffuſæ autoritate: hinc valere Concilia œcumenica: duplex ratio agnoſcendæ Eccleſiaſticæ conſenſionis, ac finiendarum fidei quæſtionum; altera per Concilia œcumenica; altera ſine Conciliis œcumenicis: utraque ſuo ordine tractanda ſuſcipitur: à primâ ordimur; atque octo primorum Conciliorum generalium traditionem, ac praxim explicare incipimus.*

PRÆSTRUIMUS illud immotum, quod eſt ab omnibus Catholicis, Vincentio Lirinenſi exponente, ſuſceptum: valere omninò *id quod ubique, quod ſemper, quod ab omnibus creditum eſt.* Cujus rei radix eſt Apoſtolicum illud; *fidem annunciari in univerſo mundo:* & de Apoſtolis dictum: *In omnem terram exivit ſonus eorum, & in fines Orbis terræ verba eorum;* atque iterùm ad Coloſſenſes: *In verbo veritatis Evangelii, quod pervenit ad vos, ſicut in univerſo mundo eſt, & fructificat & creſcit.* Neque hæc tantùm Apoſtolicis temporibus inchoata, ſed in ævum duratura, dicente Domino: *Ecce ego vobiſcum ſum uſque ad conſummationem ſæculi;* &: *Portæ inferi non* Vincent. Lirin. commonit. I. cap. III. T. VII. Bibl. Pat. p. 250. Rom. I. 8. Ib. x. 18. Pſ. CVIII. 5.

Coloss. I. 5. 6. Matt.XVIII. 20. Ib. XVI. 18. I.Tim.III. 15. *prævalebunt adversus eam*, utique Ecclesiam; quo factum est ut Ecclesia, non hæc aut illa, sed tota & universa ab Apostolo appelletur: *Columna & firmamentum veritatis.*

Hæc igitur non ab hoc, aut ab illo Doctore, sed ab omnibus Catholicis uno ore sic intelliguntur, ut sit certissima, invictissima, eminentissima Ecclesiæ Catholicæ consentientis autoritas. Eâ consensione, ut firmissimo ac Divinissimo fundamento, niti Christianos oportet; à quibus, non aliud quid, sed illud in symbolo Apostolico postulatur, ut in *Spiritum Sanctum* credentes, credant simul *sanctam Ecclesiam Catholicam*; eique vindicent certissimum, quo in obedientiam captivantur, Spiritûs Sancti Magisterium & judicium.

Quæ omninò efficiunt, ut in ipsâ consensione vis illa indeclinabilis & sit & esse credatur, existitque omninò ex Ecclesiarum consensione, clara & manifesta vox, quâ non partes Ecclesiasticæ, sed ipsam universalitatem audiri, eodem Vincentio Lirinensi teste, perspicimus: *Sequemur autem*, inquit, *universitatem hoc modo, si hanc unam fidem veram esse fateamur, quam tota per orbem terrarum confitetur Ecclesia.* Et paulò post: *Quid faciet Christianus Catholicus, si se aliqua Ecclesiæ particula ab universalis fidei communione præciderit? Quid utique, nisi ut pestifero corruptoque membro sanitatem universi corporis anteponat?*

Vinc. Lir. loc jam.cit. Ib.cap.IV.

Hinc illa in Concilia generalia manat, quam in eis agnoscimus, certa & ineluctabilis autoritas. Neque enim aliâ ratione in Conciliis, sive in Ecclesiâ congregatâ, valet unitas, atque consensus, quàm quòd in Ecclesiâ toto Orbe diffusâ æquè valeat. Ipsa enim Synodus eò valet, quòd universalem repræsentet Ecclesiam: neque ideò Ecclesia congregatur, ut valeat unitas atque consensio; sed ideò congregatur, ut quæ in Ecclesiâ ubique diffusâ per se valet, in eâdem congregatâ, ab Episcopis Ecclesiarum Doctoribus, tanquam idoneis testibus clariùs demonstretur.

Ex his igitur duplex intelligitur ratio agnoscendæ Catholicæ veritatis: prima ex consensione Ecclesiæ ubique diffusæ; secunda ex consensione Ecclesiæ in Synodis œcumenicis, sive generalibus adunatæ: quam utramque rationem à nobis sigillatim exponi oportebit, ut vim illam infallibilem & ineluctabilem in toto Ecclesiæ corpore repositam esse clariùs demonstremus.

Inchoamus autem à Synodis œcumenicis, in quibus consensionem luculentiùs expressam agnovimus: quâ in tractatione statim commemorabimus octo illas primas novem primis sæculis celebratas; non modò quòd cæteris ipsâ antiquitate præluxerint, sed quòd eorum gesta diligentiùs descripta habeamus.

Id ergò primùm probare aggredimur ex eorum Conciliorum gestis illatas à Romanis Pontificibus etiam de fide sententias ad omnem quidem Ecclesiam pertinere; at nihilo seciùs à Conciliis œcumenicis examinatas, retractatas, interdùm rejectas, nunquàm nisi facto examine & quæstione habitâ comprobatas; atque omninò nihil habitum esse pro infallibili atque irrefragabili, nisi id quod universalis Ecclesiæ consensione confirmatum esset. Id cùm probaverimus veniemus deindè ad secuta sæcula, nihilque prætermittemus quo antiqua traditio explicari possit.

CAPUT VI

Concilium Apostolicum Hierosolymis habitum de legalibus, ut omnium Conciliorum generalium forma proponitur : perpenditur illud; VISUM EST SPIRITUI SANCTO ET NOBIS: *vis Spiritûs in ipsâ consensione posita : in eam rem egregiæ Concilii V. ac Sancti Cælestini Papæ in Concilio III. autoritates.*

SACRIS Ecclesiæ Catholicæ œcumenicis, sive generalibus Conciliis, Concilii Apostolici Hierosolymis habiti, de legalibus, prælucet autoritas. Prima ea quæstio turbavit Ecclesiam. Ergò ibi quàm maximè futuris Act. XV. quæstionibus decidendis, formam dari oportebat. Quæcumque igitur ad futura Concilia pertinerent, jam ibi perspicuè præstruuntur, quæ nos ordine recensemus.

Primùm, ac statim occurrit habendi Concilii causa, magna videlicet dissensio, ut habemus ex Actis Apostolorum : *Factâ autem seditione non mi-* Ib. 2. *nimâ*. Levior contentio non tantum remedium postulasset. Atque id in secuta Concilia manaturum diligentissimè notari volumus. Exortâ ergò hâc contentione tam gravi, subdit Lucas in actis : *Statuerunt ut ascenderent Paulus & Barnabas. . . . . . ad Apostolos & Presbyteros in Jerusalem, super hac* Ibid. *quæstione ;* nempè ut communi sententiâ finiretur.

2°. Erat tùm in Jerusalem Ecclesiâ principalis, in quâ sedebat Petrus (*b*) Apostolorum Princeps. Hinc proditum in sequentia sæcula, ne sine Petro & successoribus, atque Ecclesiâ principali, in quâ ipse sederet, Concilia regulariter haberentur.

3°. Facta est quanta fieri potuit, illis quidem temporibus, cùm adhuc Ecclesiæ formarentur, Apostolorum & Pastorum Ecclesiæ congregatio, ac perfectissima, pro statu Ecclesiæ, nominis Christiani repræsentatio.

4°. Fit conventus omnium in unum locum: *Conveneruntque Apostoli & se-* Ibid. 6. *niores videre de verbo hoc.*

5°. In ipso conventu tria hæc habentur : tractatus primùm, sive conquisitio ; deinde deliberatio, sive uniuscujusque prolata sententia ; postremò ex communi sententiâ, Concilii decisio : atque ea omnia in sequentia Concilia deindè manârunt.

6°. Et quidem tractatus his verbis actuum designatur ; *cùm magna con-* Ib. 7. *quisitio fieret.*

7°. Deliberatio à Petro inchoatur : qui mos deindè invaluit, ut sacri cœtûs Principes primi sententiam dicerent, iisque autoribus decretum sanciretur. Petrus ergò ubique rectæ prædicationis rerum agendarum autor,

(*b*) *Sedebat Petrus*] Hierosolymis non ut in propriâ sede ; nam Jerusalem sedes erat Jacobi. Significat itaque D. BOSSUET Petrum, qui tunc nulli Ecclesiæ peculiari præsidebat, potuisse dici aliquomodo Hierosolymis sedisse ; quia ibi ordinariè commorabatur, & eam Ecclesiam pascebat verbo doctrinæ.

primus sententiam dicit: Dei arcana pandit, quæ sibi primò de vocandis gentibus revelata essent fundamenti loco ponit; ex his quæstionem solvit:
Ibid. *Deus in nobis elegit per os meum audire gentes verbum:* & cætera quæ ad Cornelii ejusque familiæ vocationem pertinerent.

8°. Quæ deindè ex illâ vocatione secuta sint, quantaque post Cornelium gentium multitudo confluxerit, Paulus & Barnabas edisserunt: quæ firmandæ
Ib. 12. Petri sententiæ essent. Tum Jacobus dicturus sententiam expresse à Pe-
Ib. 13 14. tri dictis incipit: *Viri fratres, Simon narravit*, &c. Quo ritu in secutis Conciliis, dicente cœtûs Principe, cæteri deindè placere demonstrant.

9°. Nec tamen sic agunt quasi usquequaque primæ sententiæ auto-
Ibid 19. ritate constricti; sed ipsi judicant; & Jacobus: *Ego*, inquit, *judico.* Tùm ad ipsam quæstionem principalem, quæ addenda viderentur, proponit, & de iis quoque judicat; nempè ut fratres, è gentibus conversi, *abstineant à*
Ib. 20. *contaminationibus simulacrorum, & fornicatione, & suffocatis & sanguine.*

10°. Decretum deindè conditum communi nomine, ac Spiritûs Sancti au-
Ib. 25. toritate adscitâ: *Placuit nobis collectis in unum*, & *visum est Spiritui Sancto*
Ib. 28. *& nobis.* Ibi ergò vis: *Spiritui Sancto & nobis*; non quòd Petro præcisè, sed quòd *nobis*; & à Spiritu acti, non unus Petrus, sed ipsa sacri cœtûs unitas. Undè & Christus de Spiritu, quem erat missurus, id dixit: *Cùm autem ve-*
Joan. XVI. 13. *nerit ille Spiritus veritatis, docebit vos omnem veritatem:* Vos, inquit, scilicet Ecclesiarum Pastores, ac cæterorum Magistros. Hinc semper additus Ecclesiæ sacræque congregationi Spiritus. *Credo in Spiritum Sanctum, sanctam Ecclesiam Catholicam.* Et meritò proindè diligenterque à nostris Doctoribus
Vid. Diss. Præv. & in app. Lib. I. quondàm dictum id quod memoravimus: vim Conciliorum, *non in solo Pontifice Romano, sed maximè in Spiritu Sancto, & in Ecclesiâ Catholicâ* esse positam.

11°. Re judicatâ per commune judicium, nihil posteà retractatum, aut nova cuique relicta discussio est: sed perlatum decretum ad Ecclesias, do-
Act. XVI. 4. centurque plebes *custodire dogmata, quæ erant decreta* (græcè *judicata*) *ab Apostolis & senioribus qui erant Hierosolymis.*

Hæc nos Catholici urgemus communi consensu, adversus hæreticos Conciliorum jussa & autoritatem detrectantes: quæ sanè nihil valeant, nisi cum autoritate, etiam formam probamus; vimque ipsam decreti, non in *Petro* solo, sed in unitate, & in Apostolorum ac pastorum Ecclesiæ consensione ponimus.

Bell. de R. P. Lib. IV. c. VII. Ait quidem Bellarminus, id nullâ necessitate factum, cùm non modò Petrus, verùm etiam Apostoli, ex sese ac singulares quoque quæstionem determinare potuissent: quod quidem aliis è Bellarmini Societate, imprimis
Bagot. Apol. fidei. Lib. IV. disp. iij. cap. II. sect. III. Joanni Bagotio, non probatur: nec placet sic *lusisse Apostolos, aut simulatè* ab iis *institutam quæstionem de re, quam exploratissimam habebant.* Utcumque est, in eo vis erit maxima, si nullo Concilio ac deliberatione indigentes, tamen ut formam darent sæculis secuturis, hanc inierint viam, &
Bell. de conc. aut. Lib. II. cap. VIII. *communi sententiâ rem definierint*, ut idem Bellarminus confitetur.

Et quidem omnia, quæ in hac Apostolicâ Synodo acta sunt, in sequentes manasse gesta prodent. Ergò id vel maximè manârit oportet, quod maximè agebatur, & in quo Apostoli robur esse positum voluerunt: nempè ut *Spiritus-*

ritûs Sancti efficacia & vis conjungeretur cum illo, *nobis*, inque ipsâ unitate se exereret.

Neque hanc interpretationem à nobismetipsis promimus, sed à sanctis Patribus, totoque adeò universali Concilio V. à Pontificibus Romanis toties comprobato.

Nempè Vigilius (*c*) Papa Constantinopoli agens, ubi Concilium habebatur, sacro cœtui certis de causis suam præsentiam denegabat; pollicitus per seipsum se daturum sententiam. At Patres, iisque autoribus & probantibus, Justinianus Imperator sic hortatur: *Inter nos placuit, tàm ipsum* (Vigilium scilicet Papam) *quàm nos communiter convenire, eò quòd sacerdotes decet communibus quæstionibus finem communem imponere.* Et paulò post: *Pro his ad memoriam ejus* (Vigilii) *produximus magna illa Apostolorum exempla & Patrum traditiones. Licèt enim Sancti Spiritûs gratia & circà singulos Apostolos abundaret, ut non indigerent alieno consilio ad ea quæ agenda erant; non tamen aliter voluerunt, de eo quod movebatur, si oporteret gentes circumcidi, definire, priusquàm* COMMUNITER CONGREGATI *divinarum Scripturarum testimoniis unusquisque sua dicta confirmaverunt. Undè* COMMUNITER *de eo sententiam protulerunt*: VISUM EST SPIRITUI SANCTO ET NOBIS. Conc. C.P. II. gener. v. Coll. VIII. Tom v. p. 562. 563.

Ut autem pateat eam formam futuris sæculis præluxisse, addunt: *Sed & sancti Patres, qui per tempora in sanctis quatuor Concilis convenerunt, antiquis exemplis utentes,* COMMUNITER *de exortis hæresibus & quæstionibus disposuerunt.* Rationem hujus rei afferunt duplicem: alteram, quòd ex discussione & collatione veritas emicaret; alteram, eamque vel maximam, quòd COMMUNITER *sententia proferenda*, scilicet Sancti Spiritûs nomine: quibus sanè duobus, Concilia generalia maximè valent: veritatis elucidatione per collationem, ac Spiritûs Sancti judicio per communem sententiam. Ibid. Ibid.

Idem anteà in Concilio generali III. (Ephesino scilicet) sanctus Cælestinus Papa professus erat, cùm suam ad Synodum epistolam his verbis incipit: *Spiritûs Sancti testatur præsentiam congregatio sacerdotum*; & paulò post: *Sanctum igitur est pro debitâ sibi veneratione Concilium in quo utique nunc, frequentissimæ illius, quam legimus* (Actorum XV. scilicet) *Apostolorum congregationis aspicienda reverentia est.* Epist. Cælest. x. ad Conc. Eph. int. act. Conc. act. ij. T. iij. p. 614.

Ex his confutantur quæ quidam, ac imprimis novissimus autor Anony- Anon. de

(*c*) *Vigilius*] Vivo adhuc sanctissimo Papâ Sylverio, Sedem Apostolicam invasit, eamque simoniâ, scelere, cædibus retinuit, & tanto munere non ingenio quàm moribus dignior fuit. Nam quo tempore publicè pollicebatur summum suum studium in defendendis quatuor Conciliorum decretis & Leonis epistolæ doctrinâ, eo communicabat secretò cum Acephalorum duce Anthimo, quem latâ sententiâ Agapetus de sede Constantinopolitanâ dejecerat, suisque literis significabat à se improbari Synodum Chalcedonensem & Leonis epistolam. Eo modò se gessit in causâ trium Capitulorum, ut ea Capitula à se priùs approbata, mox, non tam ex certo suo judicio, quàm ex imbecillitate, partim damnaret, deinde omnibus V. Synodi decretis subscriberet, ut ab exilio, quo fuerat mulctatus, revocaretur. Ille Papa, homo varius & multiplex, ut vidimus, eâ unâ re constantiam, seu potiùs pervicaciam præ se tulit, ut, ne fidem datam liberaret. Nam postquàm pollicitus sæpe fuisset se V. Synodo adfuturum, & cum Episcopis consilia communicaturum, ei adesse recusavit, multis quidem de causis, sed iis omninò vanis, quas vide à Patribus confutatas loco in textu citato. Vid. etiam Liber. Brev. c. XXII. Marcel. Chron. an. 536. D. FLEURY de Vigilio multis agit. Lib. XXXII. & seq.

Libert.Eccl. Gall. Lib. v. c. x. n.4. mus, objiciunt: eam, quæ Synodo Hierosolymitanæ adfuit, Spiritûs Sancti assistentiam, *Apostolorum gratiæ*, *non Concilii generalitati tribuendam*, *cùm Concilium illud generale non fuerit.* Quos miramur detracta velle Catholicis ea præsidia, quibus maximè pro Conciliis œcumenicis adversùs hæreticos, certant; tùm verò parvi pendere, sancti Cælestini, tertiæque & quintæ Synodorum autoritatem. Nos verò eam secuti, rectè à nobis putamus intelligi Synodorum generalium autoritatem & formam, si primam illam in reliquis veneremur, & ad ejus normam omnia exigimus. Jam hoc fundamento Apostolico posito, quid secutæ Synodi gesserint audiamus.

CAPUT VII.

Concilii Nicæni primi decreta adversùs ARIANOS, *ipsâ Patrum consensione valuerunt, nullo antè gestam, nullo post gestam Synodum Sedis Apostolicæ speciali decreto: in eo Concilio ipsius consensionis autoritate tres præcipuæ finitæ quæstiones: ad Sedem Apostolicam communis decreti executio pertinet.*

DE primis duobus Conciliis universalibus, Nicæno I. & Constantinopolitano I. pauca dicemus.

Atque in Nicæno quidem Concilio definitionem *communiter* factam, & Conc. Nicæn. Symbol. T. ij. Conc. p. 27. sancta V. Synodus mox exposuit nobis, & ipsa Nicænæ Synodi decreta clamant: *Qui dicunt, erat, quandò non erat*, &c. *hos tales Anathematizat Catholica & Apostolica Ecclesia.* En in Catholicæ & Apostolicæ Ecclesiæ consensione robur.

Hist. Gelas. Cyzic. Lib. ij. c. v. ib. p. 125. Aderant sanè sacro conventui Presbyteri Romanæ Ecclesiæ, digniore præ cæteris Patriarchis, uti decebat loco; & Osium Cordubensem Sylvestri nomine adfuisse, (*d*) Gelasio Cyziceno autori Græco ita ex actis referenti,

(*d*) *Osium Cordubensem Sylvestri nomine adfuisse*] Concilio Nicæno firmis rationibus probant viri eruditissimi Joannes Morinus, & Petrus de Marca. Nam quod quidam, ex Eusebio, Socrate & Sozomeno, negabant Sylvesttum per suos Legatos Synodo præsedisse, docet Morinus mutilos esse, ut nunc habentur, Eusebii codices, & eos etiam quibus utebantur Socrates & Sozomenus, atque ipse Theodoretus; sed Gelasium Cyzicenum nactum codicem integrum ea verba ex Eusebio, ut ipse profitetur, descripsisse: *Osius obtinuit locum magnæ Romæ Episcopi Sylvestri.* Et reverà planum erit conferenti Eusebii textum cum verbis quæ Gelasius dicit à se ex Eusebio descripta, omissam esse in vulgatis Eusebii editionibus, sive hoc sit ex amanuensium incuriâ, sive ex quâlibet aliâ causâ, integram pericopam. Certè id quod legimus in Athanasio, de fug. suâ & Ep. ad Solit lectionem à Gelasio prolatam veram esse confirmat. Ipse Photius, quantumvis amaro esset in Romanos Pontifices animo, Cyziceno adstipulatur, cùm dicit: *legationem à Sylvestro injunctam fuisse Cordubensi Osio & duobus Presbyteris Romanis.* Vid. Joan. Mor. Lib. I. exerc. xx. D. de Marc. de Concord. &c. Lib. v. cap. III. n. 4. Hic observandum à nobis est D. Du Plessis-Prâlin, aliquâ ambiguitate deceptum epistolæ Synodi Nicænæ ad Ecclesiam Alexandrinam, dicere in suâ ad cœtum Gallicanum, an. 1682. relatione, Alexandrum Alexandrinum huic Synodo præsedisse.

facilè assentimur; cùm & nemo contradicat, & secutis Conciliis congruat, & VI. Synodus in Nicænâ Synodo Sylvestrum Principem Constantino adjungat, ut Cælestinum Theodosio, Marciano Leonem. Cæterùm neque antè, neque post Concilium Nicænum, adversùs Arianos quidquam decretum esse legimus à Sylvestro Papâ, quod Synodi sententiam vel præcederet, vel firmaret; constatque falsa esse, quæ de Nicæno Concilio confirmato acta referuntur, ut suo dicemus loco: atque omninò in ipsâ consensione vim omnem fuisse repositam, historiæ clamant. Notum illud Rufini: *Defertur ad Constantinum sacerdotalis Concilii sententia: ille tanquàm à Deo prolatam veneratur, cui si quis tentasset obniti, veluti contrà divina statuta venientem, in exilium se protestatur acturum.* Attestatur Eusebius: congruunt ipsius Constantini verba hæc ad Alexandrinam Ecclesiam scripta, statim absolutâ Synodo: *Quod trecentis Episcopis visum est, non est aliud putandum quàm Dei sententia. ..... quapropter nemo vestrûm hæsitet, nemo moram interponat.* En in quo reponerent divinam illam vim, & indeclinabilem. Noster Sulpicius paucis & perspicuè, uti solet: *Synodus apud Nicæam toto Orbe contrahitur: trecentis & duodeviginti Episcopis congregatis, fides plena conscribitur: hæresis Ariana damnatur: Imperator decretum Episcopale complectitur: Ariani nihil contrà sanam fidem retractare ausi, se quoque tanquàm acquiescentes, nec aliud sentientes, Ecclesiis miscuerunt.* Ita decreti robur in Episcopalis Collegii consensione est positum. Sequens adstipulatur ætas: & sanctus Leo ubique Nicænorum canonum decreta collaudat; *quæ sint à totius mundi sacerdotibus constituta.* Eo nomine tantam autoritatem illa obtinuisse certum est.

Vid. act. conc. VI. act. XVIII. Tom. VI. p. 1049.

Ruf. Hist. Eccles. Lib. I. c. V.

Euseb. de vit. Const. Lib. iij. c. XIV.

Ep. Const. ad Alex. ap. Socr. Lib. I. c. IX. & T. ij. conc. p. 61.

Sulp. Sev. Lib. ij. T. VI. Bib. Pat. p. 345.

Leo Mag. epist. LXXX. edit. Quesnel. al. LIII.

In primo illo Concilio tres maximæ quæstiones, quæ Ecclesiam conturbarent, communi decreto terminatæ. Prima Arianorum de consubstantiali filio: secunda Paschatis: tertia rebaptizationis: quæ duæ postremæ jam à Romanis Pontificibus, Victore, & Stephano, judicatæ, non tamen obtinebant plenam autoritatem, donec in Nicænâ Synodo penitùs finirentur. Et quidem in exequendis adversùs Arianos Nicænæ Synodi decretis, sedis Apostolicæ præcelsa & singularis autoritas enituit. Id Athanasius aliique fidei defensores à sancto Julio Papâ restituti, & Ariminensis Synodi à sancto Damaso soluta decreta, & Episcoporum orthodoxorum, maximè Orientalium ad Ecclesiam Romanam scripta clamant. Atque hæc in exequendo valuerunt: in decernendo verò consensio Ecclesiarum obtinuit; factoque Patrum decreto, adeò res transacta putabatur, ut nullâ morâ intetpositâ, nullo expectato sedis Apostolicæ speciali decreto, omnes ubique terrarum Episcopi, Christiani omnes, atque ipse Imperator, ipsi etiam Ariani, tanquam divino judicio cederent. Ex quibus duo hæc habemus: & fidei decreta *communiter* fieri, & ad exequendum commune decretum, sedis Apostolicæ sufficere autoritatem. Atque hæc de primâ generali Synodo. Jam ad secundam ordine veniamus.

CAPUT VIII.

Constantinopolitana prima Synodus secunda generalis in medium adducitur: ex eâ demonstratur quæstiones fidei solâ Ecclesiarum consensione finitas.

CERTUM quidem est apud omnes ad Constantipolitanam primam synodum, quæ secunda generalis est, pro Spiritûs Sancti tuendâ Divinitate, centum quinquaginta Patres, ex Orientalibus tantùm Provinciis confluxisse. Certum item est, Orientalem Synodum, non nisi consensu Occidentis, & maximè Apostolicæ sedis, pro œcumenicâ haberi potuisse. Jam quæ ex eâ Synodo in rem nostram conducant, hæc sunt: primùm apertè falsum, quod nonnulli, illi quidem assentatores immodici, jactant: haberi Synodum ad Pontificis animum consilio tantùm, & rei elucidatione adjuvandum; cùm Orientalis Synodus nec ipsi præstò fuerit, & Constantinopoli in alterâ Orbis parte sederit. Quare omninò constat Patres eò maximè in Synodum œcumenicam congregari, quòd in consensione & unitate robur autoritatis invictum sit positum.

Epist. Conc. C. P. I. apud Theod. Lib. V. cap. IX. & T. ij. Conc. pag. 960. vid. Bell. Lib. I de Conc. c. V.

Vid. ibid. ap. Theod. & Tom. ij. Conc. pag. 965.

* In Oriente ab Eudoxio & puris Arianis.

Sozo. Lib. VI. c. X. XI. Socr. Lib. IV. c. XII. Basil. Epist. CCLIV. al. LXXXII.

Sozo. ib. c. XXII.

Id confirmant Constantinopolitani Patres in ea epistolâ, quam Theodoretus refert, ac Bellarminus laudat: cùm relatis iis quæ circà fidem de Spiritu Sancto, quæque circà disciplinam à se decreta essent, id tantùm postulant, ut Damasus & qui cum ipso erant Episcopi, *secum collætentur, intercedente spirituali charitate*; atque ita futurum aiunt, ut, *cùm verbum Dei communi sensu stabilitum, & Christiana inter nos charitas confirmata fuerit, dicere desinamus*: EGO QUIDEM SUM APOLLO, EGO AUTEM CEPHÆ. Videt eruditus lector, ut in *communi consensu* verbi interpretationem ac fidei stabilitatem collocent. Neque tamen arbitremur omnia ex æquo sedem inter Apostolicam atque Orientales Episcopos esse comparata: nam cùm primùm exorta illa est de Spiritûs Sancti Divinitate contentio, vexati Macedoniani * ad Liberium Papam, ut Catholicæ communionis Principem, tres ex suo cœtu Episcopos destinarunt, ac rectam de Spiritu Sancto professi sunt fidem: quo facto, à Liberio cum literis communicatoriis dimissi, à Synodo Tyanensi statim suscepti sunt, Valente Imperatore. Refert Sozomenus, atque Basilius hoc tantùm: Sed posteà, *motâ de Spiritu Sancto quæstione, an ejusdem cum patre & filio substantiæ esset, & crescente contentione, Episcopus urbis Romæ* (Liberius) *scripsit, re compertâ, ad Orientis Episcopos, ut Trinitatem consubstantialem, & coæqualis gloriæ unà cum Occidentalibus confiterentur: quo facto, utpotè controversiâ judicio Romanæ Ecclesiæ terminata, quievêre, & quæstio finem accepisse videbatur.* Videbatur illud quidem, verùm ubi quies illa non fuit stabilis, eòque res devênere, ut Synodi generalis autoritate, Orbisque adunati consensione opus esset; in eâ consensione finis quæstionis ponitur à Constantinopolitanis Patribus, uti mox vidimus, atque ab omnibus Ecclesiis.

CAPUT IX.

Ad Ephesinam Synodum devenimus : referuntur ea quæ Synodum præcesserunt, demonstraturque à Sancto Cælestino Papâ totâ Sedis Apostolicæ autoritate in NESTORII *hæresim ac personam pronunciatum fuisse : an tale judicium pro irreformabili sit habitum : quæstio ex actis posteà dissolvenda.*

IN Ephesinâ generali III. ac secutis Synodis omnia clariùs elucescent : cùm gesta sint præ manibus, extentque plurima circà fidem Romanorum Pontificum, totâ Cathedræ autoritate prolata judicia, in Synodis posteà generalibus retractata, nec nisi facto examine comprobata : quo nihil est ab infallibilitatis opinione magis alienum.

Ac de Ephesinâ quidem Synodo manifesta res est. Notum quid Nestorius Constantinopolitanus Episcopus innovârit, utque Christi personam unam diviserit in duas. Sanctus Cælestinus Papa pro suo officio Ecclesiæ rebus intentus, beato Cyrillo Alexandrino Episcopo præceperat, ut de Nestorii jam malè audientis doctrinâ, certa nuntiaret. Cyrillus id restatur epistolâ ad Nestorium. Itaque ad Cælestinum omnia scribit, Nestorii dogmata suaque exponit ; binas à se ad Nestorium datas literas mittit : Nestorius quoque datis literis, & missis expositionibus suis Cælestinum in partes suas trahere conabatur. Sic sanctus Pontifex, acceptis utriusque partis literis, plenissimè instructus, à Cyrillo interrogatur in hanc formam : *Non priùs ab illius* (Nestorii) *communicatione confidenter abstinuimus, quàm hæc tibi indicaremus. Dignare proindè aperire quid sentias, quò liquidò nobis constet, an communicare cum illo oporteat, qui ejusmodi erroneam doctrinam fovet.* Addit ejus sententiam ad alios quoque Episcopos perscribendam ; *ut omnes*, inquit, *uno animo, in eadem sententiâ persistant.* En clarè à tanto viro, secundæ vel certè tertiæ sedis Patriarchalis Antistite, consulta Apostolica sedes, ejusque judicium expectatum : nihilque supererat, nisi ut Cælestinus ritè consultus Apostolicum exequeretur officium. Id verò ut præstiterit, acta alibi relata docuerunt.

Ep. I. Cyrill. Alex. ad Nest. part. I. Conc. Ephes. cap. VI. T. iij. Conc. p. 313.

Ep. Cyril. ad Cælest. ib. c. XIV. p. 344.

Ib p. 345.

Dissert. Præv. n. LIX.

[*In iis actis*] Cyrilli literas & doctrinam non modò probat ; sed etiam Nestoriii dogma perversum improbat ; & quidem distinctè, quòd beatam Virginem *Deiparam* dici nollet ; decernitque eum Episcopatûs & communionis exsortem, nisi intrà decem dies à die denuntiatæ sententiæ numerandos, apertè rejiciat *hanc perfidam novitatem, quæ hoc quod Scriptura conjungit, nititur separare* ; personam Christi scilicet. En Nestorii dogma præcisè improbatum, & clarè omninò Romani Pontificis, sub depositionis & excommunicationis interminatione, de fide pronuntiata sententia. Tùm, ne quid desit, sanctus Papa Cyrillo *vices committit* suas, ut eam sententiam exequatur : *Nostræ*, inquit, *sedis autoritate adscitâ, nostrâque vice & loco, cum potestate usus.* Id ad Cyrillum ; id ad ipsum Nestorium ; id ad Clerum

Ep. Cælest. ad Nest. c. XVIII. p. 353.

Epist. Cælest. ad Cyrill. c. XV. p. 349.

Epist. ad Nest. ib. c. XVIII. pag. 364. ad Cle. C.P. c. XIX. p. 373. ad Joan. Antioch. cap. XX. p. 377. vid. nov. collect. Baluz. p. 439. Ep. Cyrill. ad Nest. c. XXVI. p. 397.

Constantinopolitanum; id ad Joannem Antiochenum, tertiæ seu quartæ tùm Patriarchalis sedis Episcopum; id ad Juvenalem sanctæ Civitatis Episcopum, quem præcipuè honorari Synodus Nicæna præceperat; id ad alios quoque Episcopos scribit, ut data sententia ritè & ordine omnibus innotescat.

Jam suas partes Cyrillus exequitur, atque omnia, uti jussa erant, peragit. Cælestini decreta promulgat, exequitur, Nestorio denunciat, post decem illos dies à Cælestino *præscriptos definitosque*, *nullam ei cum sacerdotibus sortem*, *nullum sermonem*, *nullum locum futurum.* Nihil planè deest, quo Apostolica autoritas plenissimè exeratur. An verò sententia, tantâ autoritate prolata, postquàm ingens dissensio exorta est, ac Synodi œcumenicæ injecta mentio, pro irreformabili sit habita, gesta sequentia demonstrabunt.

CAPUT X.

Dicta à CÆLESTINO *Papâ de Fide, totâ Sedis Apostolicæ autoritate sententia Concilii universalis mentione & convocatione suspenditur: id canonicè & ordine factum omnes Episcopi & Papa ipse confitetur.*

SÆPE diximus, sæpè dicemus, ita esse Ecclesiam constitutam, ut ad œcumenicam Synodum necessariò, non nisi extraordinariis casibus ac dissensionibus recurratur: cæterùm consueto ordine ita finiri subortas etiam gravissimas de fide quæstiones, si Romano Pontifici decernenti, Ecclesiæ consensus accesserit. Id in Nestorii causâ manifestissimè liquet.

Planè confitemur Cælestini sententiam, ita ut Cyrillus speraverat, valituram fuisse ad novam hæresim comprimendam, nisi graves suborti motus, resque ea visa esset, quæ ad universalem Synodum deferretur.

Verùm Nestorius Regiæ civitatis Episcopus eâ autoritate pollebat, eâ specie pietatis hominum animis illuserat, eos sibi conciliaverat Episcopos, eâ denique gratiâ apud Theodosium Juniorem Imperatorem & proceres erat, ut facilè omnia commoveret. Itaque opus erat œcumenicâ Synodo, quòd de re maximâ ac de personâ in maximam dignitatem evectâ ageretur: quòd multi Episcopi, in his Orientales ferè omnes, hoc est Antiocheni tractûs, atque ipse Patriarcha Joannes, à Cyrillo abhorrebant, & Nestorio favere videbantur: quòd scissa hominum studia, totumque Orientis Imperium, Cyrillum inter atque Nestorium fluctuare videbatur. Hæc universalem Synodum postulabant.

Suppl. Basil. & Monac. Imp. vid. Conc. Ephes. part. I. c. XXX. n. IV. p. 429.

Accedebant piorum atque orthodoxorum preces. Ecce enim religiosissimi Monachi, pro fide orthodoxâ ac *Deiparæ* voce à Nestorio multa perpessi, Imperatori supplicabant: *Ut sacra & œcumenica Synodus coeat, quâ præsente* CHRISTUS *sanctissimam Ecclesiam uniat, populum in unum reducat, ac Sacerdotes sinceræ fidei prædicatores, priusquàm impia illa doctrina* (Nestorii) *latiùs serpat, loco suo restituat.* Et iterum; *Nos enim vos de œcumenicâ Synodo cogendâ rogavimus, quæ aptissimè posset constabilire & erigere titubantia,*

sive etiam fracta. En post Romani Pontificis judicium, expetita à piis, per universalem Synodum, rerum titubantium invicta & ultima firmitudo. Ib. n. 6. p. 431.

His aliisque motus Imperator, hæc ad Cyrillum scripsit: *Pietatis doctrinam in sacrâ Synodo discuti & examinari volumus, & ratum esse, quod rectæ fidei consonum videbitur: sive illi, qui victi discedent, veniam impetraturi essent à Patribus, sive non.* Ep. Theod. ad Cyrill. ib. c. xxxi. p. 436.

Hîc tria videmus: primùm illud; post sancti Cælestini judicium, aliud adhuc requiri, Synodale scilicet: alterum, hæc duo in Patrum potestate futura, ut de doctrinâ, deque personis judicent: tertium, ratum id futurum, neque ampliùs retractandum, quod Synodus judicârit.

Addit: *Judices hujus rei esse oportere eos, qui sacerdotiis ubique præsunt, & per quos ipsi in veritatis sententiâ sumus & erimus.* En quorum fide nitimur. En in quorum judicio ultima & indeclinabilis sit autoritas. Ibid.

Id secundùm *Ecclesiasticos Canones* fieri & Imperator affirmabat, & Episcopi fatebantur. Itaque omnes & ipse Cælestinus ad Synodum se accingunt. Nihil ultrà Cyrillus egit, Pontificii licèt decreti executor à Cælestino dictus. Nestorius pristino loco mansit; universalis Synodi sententia expectatur; & disertè rescripserat Imperator: U*t ante sanctissimam coactam Synodum*, COMMUNEMQUE *ejus sententiam, nihil quidquam à quoquam, in ullâ prorsus re, privatìm innovetur.* Rectè & ordine: id enim universalis Synodi Majestas postulabat. Quare & Cyrillus paruit, & Episcopi quievêre: fixumque id, dictâ licèt ac promulgatâ Romani Pontificis sententiâ, de fide ac personis violatæ fidei causâ judicatis, omnia in suspenso esse, postquàm universalis Synodi expectatur autoritas. Id ab Imperatore actum; id Episcopis, ac Papæ ipsi placitum vidimus; id jam in ipsâ Synodo œcumenicâ comprobatum gesta sequentia declarabunt. Ib. Epist. ij. Theod. ad Cyrill. c. xxxii. p. 437. Ibid.

CAPUT XI.

Acta Synodi Ephesinæ recensentur: ejus actio I. Probat Synodus omnia quæ à CÆLESTINO *decreta essent in suspenso manere, usque ad Synodi sententiam: quæ de fide gesta sunt referuntur, ostenditurque prolatum à Papâ judicium ad examen legitimum fuisse revocatum.*

LECTIS iis, quæ Synodum præcessêre, ipsius Synodi gesta recensemus, atque incipimus ab actione primâ.

Posteà quàm ergò Episcopi, atque ipse Nestorius Ephesum convenêre, inchoata est Synodus universalis, Cyrillo Præside, ac Cælestini vices gerente; quippe qui Pontificiæ sententiæ ab ipso Pontifice constitutus executor esset. In prima actione hæc gesta sunt.

Primùm lectæ Imperatoris Literæ eæ quas memoravimus, nempè ut œcumenica Synodus haberetur, utque omnia interim in suspenso essent: lectæ, inquam, hæ literæ, atque in gesta relatæ, probatumque à Patribus, Conc. Ephes. act. j. p. 452. 453. & seq.

omnia circà Nestorium à Cælestino decreta, suspensa fuisse, donec sacra Synodus ferret sententiam.

Quæres an Synodus tantùm Imperatori licere voluerit, ut Sedis Apostolicæ sententiam ad effectum deduci interìm prohiberet. Non ita ex gestis: sed potiùs interpositâ Synodi generalis autoritate, cujus quidem convocatio, pro eorum temporum disciplinâ, Imperatori permitteretur: ipsa Synodus intellexit, omnia ipso jure in suspenso esse, atque à Synodi pendere sententiâ. Quare Pontificio decreto promulgato ac denunciato, decemque illis diebus jam diù evolutis, Nestorius ab ipsâ Synodo pro Episcopo est habitus, & religiosissimi Episcopi nomine appellatus, & eo quoque nomine

Ibid. ter vocatus & citatus ut in sacrâ Synodo cum aliis Episcopis consederet: id enim disertè scriptum, συνεδρεῦσαι; additum, ut ad objecta responderet. Omninò enim volebant, ut quocumque modo agnosceret universalem Synodum, in ejus posteà procul dubio potestate futurus. Sed venire renuit, & ne ipse adiri posset, fores suas armato milite obsideri voluit.

II. Hinc de fide quæsitum quòd & id Imperator jussisset, & Canones postularent: lectaque Nicæna fides, ad quam omnia exigerentur, ac posteà de epistolis Cyrilli ac Nestorii ordine inquisitum.

Ep. Cæl. ad Cyril. part. I. Conc. Ephes. cap. XV. p. 348. III. Epistola Cyrilli prima deducta est ad Synodi judicium: illa, inquam, de fide ad Nestorium epistola, à Papâ Cælestino tam expressè probata, de quâ id edixerat ad Cyrillum: *Omnia quæcumque sentimus ac tenemus, te itidem sentire ac tenere perspicimus*; quam decreto in Nestorium per omnes Ecclesias promulgato, comprobaverat, atque adversùs Nestorium *Canonicæ monitionis* instar haberi voluerat. De illâ, inquam, epistolâ quæsitum, Cyrillo autore ac præeunte in hæc verba: *Persuasum habeo, nihil me ab ortho-*

Conc. Eph. act. I. pag. 461. *doxâ fide aut Symbolo Nicæno discessisse; quare Vestram Sanctitatem rogo, ut coram exponat, rectène, & inculpatè, sanctoque illi Concilio convenienter hæc scripserim, an secùs.*

Et erunt, qui dicant quæstiones de Fide semel à Romano Pontifice autoritate Apostolicâ judicatas, in Synodis generalibus examinari ad dictorum intelligentiam, non ad rei, quasi adhuc in quæstione positæ, definitionem. Audiant Cyrillum Synodi Principem: quid Synodo quærendum proponat attendant. Et quidem nullius errati sibi conscius, ne tamen sibi crederet, Synodi sententiam rogabat, in hæc verba: *Rectène & inculpatè, an secùs scripserim.* Hæc Cyrillus Synodi Princeps proponit in medium.

Quis vel fando audiit, post ultimum & irreformabile Ecclesiæ de Fide judicium, ita unquam quæsitum interrogatumque esse? Nunquam factum: id enim esset de ipsâ Fide declaratâ & exploratâ dubitare. At id post Papæ Cælestini judicium factum est: neque Cyrillus aut quisquam aliud cogitabant: non ergò illud erat ultimum, atque irreformabile judicium.

Ib. & p. seq. Ex eâ interrogandi formâ Patres ordine censent, *Nicænum Symbolum, & epistolam Cyrilli per omnia consentanea & consentientia esse.* En quæstio; en examen; en deinde judicium. Gesta satis loquuntur: nos hîc ne verbum quidem.

Producta deinde est Nestorii epistola illa, quam Cælestinus blasphemam atque impiam pronunciaverat. Ea verò legitur. Tùm de eâ quæritur, autore

Ibid. p. 492. Cyrillo: *Nunquid hæc ipsa quoque Fidei à sanctâ Nicænorum Patrum Synodo*

expositæ

expofitæ confentanea effe videretur, an non? Eâdem planè formâ quâ de epif- Ib. p 492.
tolâ Cyrilli quæfitum erat. Patres ordine cenfent: *à Symbolo Nicæno diffen-* 593.
taneam atque eò improbatam. Quo ritu, quâ regulâ, probata Cyrilli eft; Ib. & p. feq.
eo ritu, eâ regulâ Neftorii epiftola improbatur. En bis in eâdem Ephefinæ
Synodi actione, Romani Pontificis dictum ac promulgatum de Catholicâ
Fide judicium retractatur. Quæ approbaverat, quæque improbaverat, æquè
in examen revocantur, nec nifi quæftione habitâ confirmantur.

CAPUT XII.

Continuatio actionis primæ Concilii Ephefini: quæ circà NESTORII *perfonam à* CÆLESTINO *Papa decreta effent, ad Synodale exaenm & ipfa revocantur, nec nifi quæftione habitâ comprobantur.*

HÆC quidem de Fide gefta funt actione I. Synodi Ephefinæ: jam quæ ad Neftorii perfonam eâdem in actione pertineant recenfemus.

Primùm Cæleftini ad Neftorium epiftola legitur, & in acta refertur, ea fcilicet quâ de Neftorio ferebat fententiam: de quâ fanè fententiâ cùm, Ib p. 501.
poftea perpenfis omnibus, Patres judicaturi effent, interim tantùm in acta referri oportebat. In Cæleftini epiftolâ nihil erat peculiaris doctrinæ: tantùm in eo verfabatur, ut Cyrilli probaret doctrinam & epiftolam; Neftorii improbaret, de quibus Cyrilli, ac Neftorii epiftolis jam prolatum erat fanctæ Synodi judicium, ut aliquid iis addere fupervacaneum effet.

II. Eâdem verò causâ, cùm Cyrilli epiftola lecta effet, ea fcilicet, quâ Ibid.
Cæleftini exequebatur fententiam, de eâ epiftolâ nihil fpeciatim actum, fed juffum duntaxat, ut in acta referretur.

III. His geftis, de Neftorii perfonâ pronuntiandum fuit. Quæfitum, ec- Ib p. 504.
quid ea quæ Cæleftinus ad Neftorium fcripferat, quæque exequendo Cyrillus egerat ad Neftorium perlata effent. Perlata effe compertum eft, & eum ufque adhuc in fententiâ perftitiffe, ac pridem effluxiffe dies à Sancto Cæleftino primùm, tùm poftea ab Imperatore Synodum convocante præfixos. Hinc ad probationis cumulum, Patrum teftimonia cum Neftorii exegefibus Ib. pag.
componuntur: immanis difcrepantia prodit neftorium Novatorem adeòque 508. & feq.
Hæreticum: fit decretum in hæc verba: *Sancta Synodus dixit: Cum impiif-* Ib. pag.
fimus Neftorius, neque noftræ citationi parere, neque Epifcopos à nobis defti- 533.
natos admittere voluerit; neceffariò venimus ad examinationem eorum quæ impiè docuiffet. Deprehendentes itaque partim ex literis commentariifque ipfius, partim è fermonibus, illum impiè fentire & prædicare, coacti per facros Canones, & literas fanctiffimi Patris noftri & comminiftri Cæleftini Romanæ Ecclefiæ Epifcopi ad hanc fententiam venimus: Dominus nofter JESUS-CHRISTUS, *per hanc fanctiffimam Synodum Neftorium Epifcopali dignitate* PRIVATUM ESSE DEFINIT. Vides Canones conjunctos cum Cæleftini literis; magnificè fanè, & ad commendandam Sedis Apoftolicæ majeftatem. Vides Synodum executam quæ Cæleftinus decreviffet, atque his coactam, ad triftem fen-

tentiam devenisse ; sed novâ & suâ definitione editâ in CHRISTI nomine : sed postquàm legitimâ cognitione constitit omnia rectè & ordine gesta esse.

Ibid. p. 549. IV. Denique sententia Synodi pronuntiata ad impiissimum Nestorium scribitur: *Sancta Synodus Nestorio novo Judæ : scias te à sanctâ Synodo esse depositum.* Sic qui antè sacræ Synodi disquisitionem, *religiosissimus Episcopus* vocabatur, eâ disquisitione factâ, jam *impiissimus*, jam *novus Judas*, & ab Episcopali sede dejectus irrevocabiliter, & sententia promulgatur.

Sic maxima res, maxima consensione perfecta est, quâ nempè omnia in Ecclesiâ stare diximus; & ordo judicii ex se perspicuus: nempè à Cælestino sententia profertur; Concilii generalis convocatione suspenditur; cognitione examinatur, novo & irretractabili judicio roboratur, totius Ecclesiæ autoritate conjunctâ.

Ibid. p. 571. Id Patres profitentur relatione ad Imperatorem: *Nestorium à cathedrâ submovimus, & canonicè exauctoravimus; Cælestinum magnæ Romæ Episcopum præconiis extollentes, qui ante nostram sententiam, Nestorii hæretica dogmata condemnaverat, nosque in ferendâ contrà eum sententiâ anteverterat.* Hæc illa unitas, hæc illa consensio, quæ invictum jam & ineluctabile robur Ecclesiasticis judiciis præstat.

Ita congruunt omnia, ac nostra sententia stabilitur: dum enim sedis Apostolicæ de fide, deque personâ judicium sancta Synodus comprobat & exequitur, ejusdem sanè sedis legitimam potestatem & Primatum agnoscit. Dum autem illius judicium non probat, nisi per legitimam cognitionem & iteratum examen, Romanum Pontificem omnibus quidem Episcopis superiorem; uno tamen Concilio generali, etiam in causâ fidei, inferiorem esse docet, quod erat demonstrandum.

CAPUT XIII.

Gesta actionis II. quibus præcedentia comprobantur: quid sit confirmare decreta, stylo Ecclesiastico, ex gestis demonstratur: in Synodi examine, atque judicio quæstionis finem non modò sacra Synodus, sed etiam Legati Apostolici, atque ipse etiam Papa Cælestinus agnoscunt.

Conc. Eph. act. ij. pag. 610. DUM hæc agebantur, Arcadius & Projectus Episcopi & Philippus Presbyter delecti à Cælestino erant, qui speciali mandato Sedis Apostolicæ totiusque Occidentalis Synodi, Ephesinæ Synodo interessent. Hi ergò Ephesum ab urbe adveniunt, ac sacro conventui adsunt, atque hìc actio secunda inchoatur.

Christ. Lup. variorum patr. epist. cap. ccxxvi. vid. etiam novam collect. Baluz. pag. 382. Lupus Lovaniensis inter alia antiquitatis acta, Cælestini ad Legatos commonitorium instructionesque, ut ipse Cælestinus vocat protulit. His præcipiebatur, *ut Sedis Apostolicæ tuerentur dignitatem: ne se Episcoporum dissidiis immiscerent, quorum quippè judices,* cum Synodo utique *esse deberent*: cum Cyrillo, utpotè fido, agenda conferrent. Jam quid his mandatis nixi præstiterint, ordine recensemus; atque his nostra firmari facilè ostendimus.

Primùm quidem proferunt ſancti Cæleſtini epiſtolam ad Synodum, quâ Legatis injunctum officium explicatur his verbis: *Direximus ſanctos fratres & conſacerdotes noſtros .... qui iis quæ aguntur interſint, & quæ à nobis anteà ſtatuta ſunt exequantur.* His conſtat Synodi Epheſinæ actionem in Apoſtolici judicii executione verſari. Cujuſmodi autem ſit illa executio, an merâ, ut aiunt, obedientiâ, an verò ipſius Synodi cognitione legitimâ, certoque jam & indeclinabili judicio, ſequentia demonſtrabunt. Conc. Epheſ. act. ij. p. 611. Ib. p. 618.

II. Lectis Cæleſtini literis, Legati conſequenter ad Epiſcopos; *ut quæ Cæleſtinus anteà definire, & nunc in memoriam revocare dignatus eſt, juxta communis fidei regulam*, AD FINEM NUMERIS OMNIBUS ABSOLUTUM *deduci jubeatis*; εἰς πέρας πληρέϛατον, AD FINEM PLENISSIMUM: qui Concilii fructus eſt, poſt cujus ſententiam nulla nova diſcuſſio, novumque judicium, ſed mera executio. Atque id Legati poſtulant juberi à Synodo, in quâ ſummam illam autoritatem recognoſcant. Ibid.

III. Firmus Epiſcopus Cæſareæ Cappadociæ, pro Synodo reſpondet: *Apoſtolica & ſancta ſedes Cæleſtini Epiſcopi præſenti negotio ſententiam regulamque præſcripſit.* Græca habent: *ſententiam prius protulit ac regulam*, ſeu τυπον, quam vocem paulo poſt *formam* vertit interpres. Nos de vocibus non litigamus: quid autem ipſa res ſit audiamus eumdem Firmum accuratè explicantem: *Nos* inquit, *de Neſtorio hanc formam executioni mandavimus, Canonicum Apoſtolicumque judicium in illum proferentes*: actione primâ ſcilicet, quâ, facto examine, & quæſtione habitâ, Cæleſtini decretum firmatum vidimus. Sic exequitur Synodus generalis primæ ſedis ſententiam, legitimâ cognitione & inquiſitione, nec ſimplicis mandatarii vice, *ſed canonico & Apoſtolico dato judicio.* Papale ſanè decretum pro tantæ Sedis autoritate ſit forma, ſit regula; ſed quæ Synodo convocatâ, non niſi ex communi judicio, plenam autoritatem obtineat. Ibid. Ibid.

IV. Legatos quoque ad Synodum mandato ſpeciali miſſos, quæ adversùs Neſtorium geſta eſſent, an ſatis ex canonum præſcripto, & ſedis Apoſtolicæ reverentiâ intelligere oportebat: id ſæpè jam diximus. Quare meritò petunt acta communicari, *ut nos quoque*, inquiunt, *confirmemus.* Illud *confirmare* quid ſit, ipſa geſta eloquentur. Ibid. pag. 619.

V. Poſtquàm Legatis petentibus, data ſunt, quæ in Neſtorium acta eſſent, de iis actione tertiâ ſic referunt: *intelleximus omnia canonicè & ex Eccleſiaſticâ diſciplinâ judicata eſſe.* Ergò canonicè & ex Eccleſiaſticâ diſciplinâ ſedis Apoſtolicæ judicia in Synodo generali, quæſtione habitâ, retractantur, ac de iis judicatur. Ibid. act. iij. p. 622. 623.

VI. Cùm Legati probâſſent acta in Neſtorium ſibi communicata, jam relegi petunt in publico conſeſſu cætera, quæcumque Epheſi ab initio lecta geſtaque eſſent: nempè inquiunt, *ut obtemperantes formulæ ſanctiſſimi Papæ Cæleſtini, qui hanc curam nobis commiſit, veſtræ etiam Sanctitatis judicia confirmare poſſimus.* Ibid.

Poſteàquàm ergò relecta ſunt omnia, ac Legati aſſenſère, proponit Cyrillus ſacræ Synodo, *ut Legati obſignatione, ut moris eſt, planam ac manifeſtam faciant canonicam cum Synodo aſſenſionem ſuam.* Ad eam Cyrilli interrogationem, Synodus ſic reſpondet, decernitque: ut Legati *ſubſcribendo acta confirment*: quo loco perſpicuè ipſum *confirmare* à Synodo dic- Ibid. p. 630.

tum, nihil aliud eſt *quàm planam & manifeſtam ſuam aſſenſionem facere*, ut à Cyrillo erat propoſitum.

Hunc verum, genuinumque confirmationis ſenſum ſæpè protulimus; ſæpè proferemus; & nunc à ſanctâ Epheſinâ Synodo tam clarè proponi nobis gratulamur.

Ib. pag. 617. VII. Jam verò quanti eſſet, *autoritate Legationis Apoſtolicæ ſedis*, ut ait Projectus, Legatorum unus, decreta Epheſina confirmari, hinc intelligitur; quòd etſi Cyrillus Papalis ſententiæ executor dictus, eam in Synodo executus eſſet; non tamen ad Synodum expreſsè delegatus: de quâ Synodo Cæleſtinus nondùm cogitabat cum Cyrillo vices committeret ſuas. At Arcadius, Projectus & Philippus, expreſsè à Cæleſtino ad Synodum miſſi, mandati ſpecialis autoritate, Synodalia geſta firmabant, Eccleſiarumque omnium cum Eccleſiâ principali, Romanâ ſcilicet, claram omnibus modis ac teſtimoniis conſenſionem manifeſtabant.

Ibid. p. 616. VIII. Huc accedit quòd Legati ad Synodum Epheſinam ſpeciali mandato miſſi, non modò Apoſtolicæ ſedis, ſed etiam totius Occidentis ferebant ſententiam. Undè Philippus Preſbyter, unus Legatorum poſteà quàm relecta omnia & communi conſenſu probata ſunt, ſic concludit: *Firmum ergò eſt juxta omnium Eccleſiarum decretum*; (*nam Orientalis & Occidentalis Eccleſiæ Sacerdotes, vel per ſe, vel certè per Legatos, Sacerdotali huic conſeſſui interſunt*,) *quod in* (Neſtorium) *eſt pronuntiatum.*

IX. Hinc elucet ut ſeſe mutuò ipſa Eccleſiarum decreta confirment: ea enim omnia vim habent confirmandi, quæ Eccleſiarum omnium conſenſionem unitatemque declarant; cum ipsâ unitate & conſenſione mutuâ, decretorum Eccleſiaſticorum firmitudo conſtet. Quare in edendâ fidei expoſitione, Oriens & Occidens, Sedeſque Apoſtolica & Synodici Conventus ſe mutuò firmant. Undè & illud legimus in Epheſinâ Synodo Cæleſtino acclamatum: *Cæleſtino cuſtodi fidei; Cæleſtino cum Synodo concordi: unus Cæleſtinus, unus Cyrillus, una fides Synodi, una fides orbis terrarum.* Ib. act. ij. p. 618.

His ergò auditis Catholicæ unitatis acclamationibus, Philippus Legatus ſic reſpondet: *Gratias agimus ſanctæ venerandæque Synodo, quod ſancta membra, ſanctis veſtris vocibus, ſancto capiti vos adjunxeritis: non enim ignorat veſtra Beatitudo totius fidei, vel etiam Apoſtolorum caput eſſe Beatum Petrum.* Hæc ergò ſumma autoritas, ſumma vis: quòd membra & inter ſe, & Romano Pontifici, ut capiti conjungantur: quod ex conſenſione invictum Eccleſiaſtici judicii robur. pag. 619.

Ib. Part. iij. Conc. Epheſ. cap. 21. p. 1069. X. Poſtremò Cæleſtinus ipſe, re totâ peractâ ad ſanctam Epheſinam Synodum mittit epiſtolam, quam ſic auſpicatur: *Tandem malorum fine gaudendum eſt.* Ubi *finem* agnoſcat Lector eruditus intelligit: poſt damnatum ſcilicet, œcumenici Concilii, hoc eſt totius Eccleſiæ Catholicæ indeclinabili autoritate, Neſtorium. Pergit: *Hujus rei tam fideliter peractæ, vos executores videmus nobiſcum fuiſſe.* Omnes decernunt, omnes exequuntur, dato ſcilicèt communi judicio. Undè addit Cæleſtinus: *Dejectionem juſtam & exaltationem didicimus juſtiorem*: Dejectionem Neſtorii à Romanâ quidem Sede inchoatam, ſed Synodi ſententiâ ad finem uſque perductam, εἰς πέρας πληρέστατον, ut ſuprà vidimus: exaltationem Maximiani, in Neſtorii

Ibid.

Ibid.

locum poſt Epheſina decreta continuò ſubſtitui. Hîc quæſtionis finis : hunc finem non in ſuo, ſed in Synodi univerſalis examine atque judicio, ipſe etiam Cæleſtinus agnoſcit.

Atque id geſtum in illâ Synodo, in quâ poſt Chriſtum natum Sedis Apoſtolicæ autoritatem luculentiſſimè commendatam eſſe conſtat ; neque tantùm verbis, ſed etiam factis. Certè ſancta Synodus Philippum Legatum audit hæc vera & magnifica prædicantem de Sedis Apoſtolicæ dignitate, deque *Petro capite & fidei columnâ, & Eccleſiæ Catholicæ fundamento, & Chriſti autoritate Clavium adminiſtro ; qui ad hoc uſque tempus ſemper in ſuis ſucceſſoribus vivat & judicium exerceat.* Hæc dicit, viſis ipſius Concilii actis omnibus, quæ memoravimus : ut profectò intelligamus hæc omnia Petri Sediſque Apoſtolicæ privilegia, cum Synodi decretis & iterato judicio, & habitâ de fide poſt Sedem Apoſtolicam quæſtione, egregiè conſentire. Ib.act.iij. p. 626.

CAPUT XIV.

Epheſinæ Synodi praxis quâ doctrinâ nitatur : Epiſcoporum autoritas in Apoſtolis inſtituta : iis omnibus fidei depoſitum in commune traditum, & communi curâ cuſtodiendum : Apoſtolici in Hieroſolymis Concilii autoritas in ſecutis Conciliis : hæc ex Cæleſtini epiſtolâ Epheſi lectâ quâ confutantur ii, qui docendi autoritatem à Papâ in Epiſcopos manare contendunt.

POST geſta relata, noſtramque ſententiam ex illis affirmatam, juvat etiam exponere ſancti Cæleſtini Papæ doctrinam egregiam, unde iſta manârint ; nempè ea epiſtola, quam ad ſacram Synodum Legati attulerunt, hæc antè omnia præferebat : *Spiritûs ſancti teſtatur præſentiam congregatio ſacerdotum.* Ac paulò poſt : *Sanctum namque eſt pro debitâ ſibi veneratione Concilium, in quo utique nunc Apoſtolorum frequentiſſimæ illius, quam legimus congregationis, aſpicienda reverentia eſt. Nunquam deſuit his Magiſter, quem receperant prædicandum : adfuit his ſemper Dominus & Magiſter ; ſed nec docentes à ſuo Doctore deſerti ſunt unquam. Docebat ille qui miſerat ; docebat qui dixerat quid docerent ; docebat qui in Apoſtolis ſuis ſe confirmabat audiri.* Hæc de Apoſtolis, ac primo illo Apoſtolico Concilio dicta : mox ad omnes Epiſcopos, atque ad ſecutas Synodos conferuntur. *Hæc*, inquit, *ad omnes in commune Domini ſacerdotes mandata prædicationis cura pervenit : hæreditario in hanc ſollicitudinem jure conſtringimur, quicumque per diverſa terrarum eorum vice nomen Domini prædicamus. Dum illis dicitur :* ITE DOCETE OMNES GENTES : *advertere debet veſtra Fraternitas, quia accepimus generale mandatum : omnes etiam nos id agere voluit, qui illis ſic omnibus commune mandavit officium : neceſſe eſt ut competenter noſtros ſequamur autores ; ſubeamus omnes eorum labores, quibus omnes ſucceſſimus in honore.* Hæc denique ſic concludit : *Agendum eſt labore communi ut credita & per Apoſtolorum traditionem detenta, ſervemus.*

Epiſt. Cæleſt. ad Synod. Epheſ. act. ij. pag. 614.

Ibid.

Matt. xviij. 19.

Act. ij. Conc. Ephes. p. 615.

Ex hâc sancti Cælestini doctrinâ multa deducimus, primum illud: Episcopos in Apostolis Doctores constitutos ab ipso Christo, non utique à Petro, aut Petri successoribus. Nec indignum putat tanto loco positus Pontifex admiscere se reliquis Episcopis: *Omnes*, inquit, *Apostolorum vice nomen Domini prædicamus.... omnes illis successimus in honore.* Quo magis constet docendi autoritatem, tam in ipsum Cælestinum, quàm in cæteros Episcopos à Christo esse transfusam. Hinc omnibus traditum sacræ doctrinæ depositum, cujus custodia penes omnes sit, communique adeo curâ & consensione constituendam fidem: neque defuturum Ecclesiarum Magistris Christi veri Magistri præsidium. Hæc Cælestinus in commune statuit de se & omnibus Episcopis Apostolorum successoribus: tum illud consectaneum, ut quæstione de legalibus collecti Apostoli simul protulerint eandem Spiritûs sancti, suamque sententiam, ita porrò futurum in aliis summis controversiis, Apostolorumque Concilium in Episcoporum Conciliis revicturum. Quæ profectò docent, non in Petri solius aut successorum Petri sententiâ, sed in omnium consensione, Conciliorum vim, & quæstionis finem esse repositam.

Neque propterea Cælestinus Primatum infringit suum, dum se annumerat reliquis Apostolorum successoribus. Ut enim reliqui Episcopi reliquis Apostolis, ita ipse Petro principi successor à Christo datus, ubique omnes præit Petri autoritate, ut in eâdem Synodo prædicatum gestumque legimus.

Sic in sancta Synodo generali III. ac primis illis sæculis, & contra hæreticos evincimus ubique præeuntem, atque omnium ducem sedis Apostolicæ potestatem, quodque est maximum, Petri nomine, atque adeò à Christo institutam; nec minùs Catholicis ostendimus in eo collocatam ultimam & irrefragabilem Ecclesiastici judicii vim, cùm ad Petri, id est, ad Papæ autoritatem Episcoporum quoque toto orbe terrarum, Apostolorum vice, accedit autoritas atque consensio; quod unum Ecclesia Gallicana postulat.

CAPUT XV.

Chalcedonensis Concilii IV. generalis acta proponuntur: referuntur ea quæ antecesserint: ex his demonstratur, etiam in fidei causis, post Romani Pontificis judicium, à totâ Ecclesiâ ipsoque Romano Pontifice plenius ac majus, jamque irrefragabile judicium expectari.

JAM acta Concilii Chalcedonensis generalis pervolvantur. Hæc antecessère. Duas in Christo naturas confundebat Eutyches, Archimandrita Constantinopolitanus, ac Monachorum pater, haud minùs pervicax, quàm delirus senex. Is ergò damnatus à sancto Flaviano suo & Constantinopolitanæ sedis antistite, Patriarchas quidem omnes, sed Romanum maximè Pontificem appellavit. Leo scribit ad Flavianum, ac jubet *ad se cun-*

Conc. Chal. Part. 1. Ep.

cta deferri. Flavianus respondet, atque à Leone petit, ut nempè *propriam faciens communem causam, & sanctarum Ecclesiarum disciplinam, simul decerneret damnationem adversùs eum* (Eutychem) *regulariter factam esse, & per propria dicta confortaret Imperatoris fidem.* Addebat: *Causa enim eget solummodò vestro solatio, atque defensione, quâ debeatis consensu proprio ad pacem cuncta perducere:* hoc est, aperta causa & plana est; pauci adhuc sectatores, iique obscuri, nec magni nominis. Concludebat: *Sic enim hæresis quæ surrexit... facillimè destruetur, Deo cooperante per vestras literas; removebitur autem & Concilium, quod fieri divulgatur, quatenùs nequaquàm sanctæ turbentur Ecclesiæ.* Et id ex disciplinâ, ut statim hæreses comprimantur, Episcopali primùm, tùm deindè sedis Apostolicæ providentiâ: neque statim necesse sit, Synodo universali convocatâ, sollicitari omnium Ecclesiarum pacem.

ij. Leo Mag. ad Flav. T. IV. conc. p. 11. vid. int. epist. Leon. edit Quesn. epist. xx. al. VIII.
Ep. Flav. ad Leon. ib. IV. p. 15. inter Leon. ep. post epist. xxI
Ib. p. 16.

Ubi ad Leonem acta perlata sunt, ad Flavianum scribit: Sacramentum Dominicæ Incarnationis exponit *plenissimè, lucidissimè*, ut & ipse dicit, & omnes Ecclesiæ attestantur; Flaviani fidem & acta laudat; Eutychem ita damnat, ut ei indulgeri possit, si satisfecerit.

Hæc illa est nobilis ac planè cælestis epistola, quæ per totam Ecclesiam tanto posteà studio celebratur; quam nos ideò intellectam volumus quoties simpliciter Leonis epistolam appellare contigerit.

Ep. Leon. ad Flav. interact. Conc Chalc. act. ij. p. 344 & seq. inter Leo. epist. xxIV. al. x.

His quidem quæstio finiri potuit, nisi ea incidissent, quæ ad Synodum Ephesi convocandam Imperatorem Theodosium juniorem impulerunt; eum qui Ephesi jam primam illam sub Cælestino & Cyrillo indixerat.

De hâc Synodo sanctus Leo ad Theodosium hæc scripsit, primùm quidem *tam evidentem causam esse, ut rationabilibus causis ab indicendâ Synodo fuisset abstinendum:* quod etiam Flavianus cavisse videbatur. *

Vid. Ep. Leo. ad Synod. Chalc. Part. 1 Conc ep. XL. pag. 71. int. Leo. ep. LXXII. al. XLVII.

Cæterùm cùm Imperator bono animo Synodum convocasset, Leo assentitur, atque eas ad Synodum dat literas, quibus Imperatorem laudat, quòd habere voluerit Episcopale Concilium, *ut pleniore judicio omnis error posset aboleri.* Memorat Legatos à se dirigi, *qui vice*, inquit, *meâ sancto Conventui vestræ Fraternitatis intersint, & communi vobiscum sententiâ, quæ Domino sunt placitura, constituant.*

Conc. Chal. Part. I. ep. XVII. int. Leon. ep. XXXIII. al. XVII.
* In suâ ad Leonem epistolâ.

Ex his tria habemus: primùm quidem in fidei quæstionibus, non semper necesse esse Synodum œcumenicam convocari: tum illud, post rem à se judicatam non refugi à Leone tanto Pontifice Synodale judicium, si causa idonea sit: denique si Synodus habeatur, *pleniore judicio* errorem aboleri, & quæstionem à sede Apostolicâ, *communi* cum Episcopis *sententiâ* finiri oportere: quo quidem plenum illud à nobis sæpè memoratum consensionis robur agnoscit.

Ibid. epist. XIII. p. 34. int. Leon. XXIX. al. XV.

At postquàm Dioscorus Alexandrinus Episcopus, Eutychis & fautor, omnia per vim & nefas egit, factumque est Ephesi, non Concilium, sed apertum latrocinium; jam scisso Episcopali Collegio, totâque Ecclesiâ perturbatâ, Synodi secundæ œcumenicæ Ephesinæ nomine, ipse Leo agnoscit, novam Synodum generalem haberi oportere, quæ *omnes offensiones, ita aut repellat aut mitiget, ne aliquid ultrà sit vel in fide dubium, vel in charitate divisum.* Ergò intelligebat schismata & tantam de ipsâ fide fluctuationem

Epist. Leo. ad Theod. ib. epist. xx. p. 46. int.

Leo. XXXIX. al. XXXIV. animorum, non satis tolli posse per suum judicium; & plenius, firmius, autoritate majus Synodi generalis judicium, quo scilicet judicio, omne jam dubium tolleretur, haud minùs sapiens ac bonus, quàm fortis Pontifex postulabat.

Cæterùm Theodosius Imperator quamdiù existimavit Ephesi res ordine fuisse tractatas, de novâ Synodo habendâ nihil audire voluit. *Rem enim transactam Ephesi depositione eorum qui mererentur; & nihil ulteriùs post hæc definiri possibile est, cùm ista jam semel decisa sint.* Ex his liquet quo discrimine essent Romani Pontificis ac Synodorum generalium judicia: cùm judicium quidem Romani Pontificis in Synodo retractetur: post Synodum verò, quamdiù ea legitima habeatur, nihil retractari, nihil audiri liceat.

Vid. I. part. Conc. Chal. epist. XXIX. XXX. XXXI.

Verùm Theodosio paulò post mortuo, Marcianus Imperator, ubi intellexit Ephesino Conventui, propter vim & alia contra Canones gesta, Synodi œcumenicæ nomen atque autoritatem à plerisque Episcopis, maximè verò à Romano Pontifice denegari; novæ Synodi convocationem petenti Leoni negare non potuit. Factum est igitur Chalcedonense Concilium, atque apud omnes constitit quasdam esse circà fidem dissensiones ita graves, quæ non nisi Concilii œcumenici autoritate definiri possint.

CAPUT XVI.

In Chalcedonensi Concilio duo ad rem faciunt; alterum Dioscori Patriarchæ Alexandrini; alterum examen epistolæ Leonis: hic de Dioscoro: demonstratur in causis, quæ universalem Ecclesiam spectant in ipsâ consensione vim summam & indeclinabilem esse repositam.

NOTUM est omnibus Chalcedonem sexcentos atque ampliùs Episcopos convenisse. Paschasinus & Lucentius Episcopi Leonis vice sanctæ Synodo præsidebant: dati ab Imperatore Judices qui actionem regerent, turbas compescerent, quæstionem de fide, & Ecclesiastica omnia, in Synodi potestate ac judicio relinquerent.

In eâ vero Synodo, quæ ad rem nostram faciant, duo sunt; primum Dioscori depositio; alterum sententia Synodi de Leonis epistolâ comprobandâ.

De Dioscoro, cùm vocatus judicio se non sisteret, eusque scelera omnibus innotescerent, sic transactum. Paschasinus sedis Apostolicæ Legatus Patres rogat: *Quid placet vestræ Sanctitati volumus discere. Sancta Synodus dixit: quod placet canonibus. Lucianus Episcopus dixit: à beatissimo Patre nostro Cyrillo in sanctâ Ephesinâ Synodo quædam acta sunt: ipsam inspicientes formam quæ placuerit date. Paschasinus Episcopus dixit: jubet Pietas vestra, ut ultione Ecclesiasticâ utamur? Consentitis? Sancta Synodus dixit: omnes consentimus.... Paschasinus Episcopus dixit: iterùm dico, quid placet Beatitudini vestræ? Maximus Episcopus magnæ Antiochenæ civitatis dixit: quod videtur*

Conc. Chal. act. iij T. IV. Conc. p. 411.

Ib. p. 414.

videtur Sanctitati vestræ, & nos conformes efficimur. Ita primam sententiam à sede Apostolicâ & formam quam vocabant, dari oportebat. Itaque Legati, Dioscori sceleribus enarratis, ita pronuntiaverunt: *Undè sanctus Leo per nos, & præsentem sanctam Synodum, unà cùm beatissimo Petro Apostolo, qui est petra & crepido Ecclesiæ, & rectæ fidei fundamentum, ab omni Sacerdotali potestate alienum declaravit.* Anatolius Constantinopolitanus Episcopus: *Concors efficior.* Maximus Antiochenus Episcopus: *Sicut beatissimus Archiepiscopus & Pater noster Leo & Anatolius.* Cæteri eodem sensu: *Consentio, concors efficior, consentio damnationi à Synodo factæ, hæc eadem definio, decerno.* Et subscriptum: *Paschasinus definiens subscripsi: Anatolius definiens subscripsi:* cæteri idem.

Ib. p. 425. Ib. & p. seq. ib. p. 448. & seq.

Sic à Petro capite, atque unitatis fonte orta sententia; in summam vim porrò deducitur, consensione communi Episcoporum: Sic ut Apostolorum prima illa Synodus ubique repræsentetur.

Ex his intelliguntur ea quæ ad Theodosium Augustum Valentinianus Augustus scripsit: *Debemus cum omni devotione defendere & dignitatem propriæ venerationis beato Apostolo Petro intemeratam & nostris temporibus conservare: quatenùs beatissimus Romanæ civitatis Episcopus.... locum habeat de fide & Episcopis judicare.* Neque tamen solus, sed eâ conditione quam idem Imperator addit: *Ut prædictus Episcopus* in his certè causis, quæ fidem & universalem Ecclesiæ statum tangunt, *congregatis ex omni orbe sacerdotibus sententiam ferat*; communi quidem decreto, ut & ipse Leo postulaverat, & in ipsâ Synodo factum fuisse vidimus.

1. Part. Conc. Calc. epist. XXV. p. 51. int. Leo. post. Epist. XLVII. al. XXVIII. ib. p. 54.

Eodem animo Pulcheria Augusta ad Leonem sic scribit de Episcopis convocandis: qui, inquit, *facto Concilio, de Catholicâ confessione & de Episcopis, te autore, decernant.*

Idem quoque scribunt Valentinianus & Marcianus Augusti ad eundem Leonem: *Ut per celebrandam Synodum* omnia, *eo autore*, fierent: hoc præstructo fundamento, quòd ipse *Principatum in Episcopatu.... possideret.*

ib. Epist. XXXV. p. 66. inter Leon. post epist. LVIII. al. XXXVIII.

Hinc liquidò constat, consueto ordine, & Papam autorem esse debere & Episcopos assidentes cum ipso esse judices; & ipsum irrevocabilis decreti robur in consensione esse positum; quod ipsum Pulcheria Augusta testatur, datâ epistolâ ad Strategum Consularem *, qui omnem à Synodo vim prohibere jubebatur: *Ut cum omni disciplinâ considente sanctâ Synodo, sine aliquâ commotione atque contentione, quæ à Domino Christo revelata fuerint* COMMUNITER AB OMNIBUS *confirmentur.*

*Bithiniæ. ib. epist. XXXIII. p. 62. int. Leo. post epist. LVII alias. XCVIII. ibid. epist. XXXIX. p. 79.

Interim sic Pontificem autorem esse liquet, ut decreti vis, non solâ Pontificis autoritate, quòd tùm nemo cogitabat; sed ipsâ Concilii consensione & approbatione constet; Patresque ac Synodus condecernant, conjudicent, Synodique sententia Papæ sententia sit; quæ, Ecclesiarum accedente consensu, jam irreformabilis, irretractabilisque habeatur, quod unum postulamus.

CAPUT XVII.

Alterum caput in Synodo Chalcedonensi tractatum, de expositâ fide: Sancti Leonis epistola, non nisi facto examine comprobata: Gallorum & Italorum ante Chalcedonense Concilium, de recipiendâ Leonis epistolâ, literæ ejusdem spiritûs referuntur: decretum Apostolicæ sedis, non nisi consensione Ecclesiarum, irretractabile fieri, Christiani omnes & ipse Leo confitentur.

ALTERUM caput in Chalcedonensi Synodo tractatum, nempè firmata fides & probata Leonis epistola, sic habet. Jam eam epistolam, antè gestam Synodum, totus ferè Occidens & Orientales plerique, & ipse Anatolius Constantinopolitanæ Sedis Episcopus etiam subscriptione firmaverant, & in ipsâ Synodo Patres sæpè clamaverant: *Sicut Leo, ita credimus; Petrus per Leonem locutus est, epistolæ omnes subscripsimus; sufficiunt ad fidem quæ exposita sunt; alteram expositionem non licet fieri.* Eòque res processerat ut definitionem à Synodo fieri ægrè paterentur. Sed in tantis Ecclesiæ turbis, ad animos tranquillandos, neque privatim ante Synodum factæ subscriptiones, neque tanti in Synodo Patrum clamores sufficere visi; ne clamoribus magis tanta res, quàm æquâ & legitimâ disceptatione transacta videretur. Et Clerici Constantinopolitani dicebant: *Pauci clamant, non tota dicit Synodus.* Placuit ergò Leonis epistolam ad legitimum Concilii examen revocari, & ab ipsâ Synodo de fide conscribi definitionem. Itaque lectis antecedentium Synodorum gestis, de Leonis epistolâ judices ita proposuerunt: *Quoniam Evangelia posita sunt, singuli Reverendissimi Episcopi doceant, si expositio CCCXVIII Patrum * & post hæc CL. Patrum ** consonat epistolæ sancti Leonis.*

Conc.Chal. Sess. ij. p. 337. 344. 368. 369.

* Nicænorum. ** C.Porum.

Postquam de examinandâ Leonis epistolâ interrogatio in eam formam facta est, operæ pretium erit Patrum sententias, &, ut aiunt, vota pensare; ut intelligamus ab ipsâ origine, cur epistola placuerit; cur posteà tanto studio defenderetur; cur denique tam exacto Synodi examine probaretur. Primus Anatolius sic dicit sententiam: *Epistola sanctissimi Leonis consonat symbolo CCCXVIII. Patrum & CL. Patrum; sed & his quæ in Epheso sub sanctissimo Cyrillo: quapropter consensi, & libenter subscripsi.* Id erat apertè deliberantis, non autem cæco, ut aiunt impetu, ex merâ obedientiâ subscribentis. Cæteri in eundem sensum: *Concordat, & subscripsi.* Multi disertè & expressè: *Concordat, & ideò subscripsi.* Additum à quibusdam: *Concordat & subscripsi, cum rectè habeat.* Alii: *Concordare certò scio.* Alii: *Cùm esset consona & eumdem haberet scopum, amplexi sumus & subscripsimus.* Alii: *Hanc jam olim tenuimus fidem: hanc tenemus; in hac baptizati sumus, in hac baptizamus.* Alii & magna pars: *Cùm viderem, cùm sentirem, cùm deprehenderem, cùm invenirem consentire, subscripsi.* Alii: *Persuasus, instructus, certior factus, quòd omnia consentirent subs-*

Ibid.

ibid. & pag. seq.

cripſi. Multi exponunt difficultates ſuas, pleraſque ex linguâ peregrinâ ortas, alias ex rebus ipſis, & audîſſe quidem epiſtolam, *& in plurimis rectè habentem comperîſſe : aliqua verba obſtitiſſe, quæ partitionem aliquam in Chriſti perſonâ demonſtrare viderentur.* (ib. p. 491.) Addunt à Paſchaſino & Legatis doctos eſſe, *quòd nulla partitio eſſet, ſed unus Chriſtus : ideò*, inquiunt, *conſenſimus & ſubſcripſimus.* Alii enarratis iis quæ Paſchaſinus & Lucentius dixerant, ſic concludunt : *Per hoc nobis ſatisfactum eſt, & per omnia conſonare æſtimantes ſanctis Patribus, conſenſimus & ſubſcripſimus.* (ibid.) Quo loco Illyriciani Epiſcopi & alii, qui ante illud examen epiſtolæ acclamaverant, iterùm clamant : *Eadem omnes dicimus & his conſentimus*, ut profectò, & in ipsâ Synodo, & ante Synodum, ita conſenſiſſe conſtet ; quod re conſideratâ, convenire omnia cum Patribus æſtimarent, judicarent, perſuaſi eſſent, & communem omnium ac ſingulorum fidem à Leone expoſitam eſſe intelligerent.

Hæc quidem Chalcedone geſta ſunt ; ſed & ante Chalcedonenſem Synodum Galli noſtri, habitâ in Galliis Synodo, * de recipiendâ Leonis epiſtolâ, ſic ad ipſum Leonem ſcripſerunt : *Multi in eâ* (Leonis ad Flavianum epiſtolâ ſcilicet) *gaudentes pariter & exultantes, recognoverunt fidei ſuæ ſenſum, & ita ſe ſemper ex paternâ traditione tenuiſſe, ut veſter Apoſtolatus expoſuit, jure lætantur. Nonnulli ſollicitiores facti Beatitudinis veſtræ admonitione perceptâ, modis omnibus ſe gratulantur inſtructos, datamque ſibi occaſionem gaudent, quâ liberè & fiducialiter, ſuffragante etiam Apoſtolicæ Sedis autoritate, eloquantur, & aſſerat vnuſquisque quod credit.*

(* XLIV. Epiſcoporum. Ep Epiſc. Gallor. ad Leon. T. I. Conc. Gall. p. 93. Tom. iij. Conc. Labb. pag. 1329. & int. Leon. epiſt. poſt epiſt. LXXVI. al. XCVIII.)

Congruunt Itali *, autore Euſebio, Mediolanenſi Epiſcopo : *Claruit eam*, (Leonis ad Flavianum epiſtolam) *plenâ fidei ſimplicitate fulgere, Prophetarum etiam aſſertionibus, Evangelicis autoritatibus, & Apoſtolicæ doctrinæ teſtimoniis radiare, omnibuſque ſenſibus convenire, quos ſanctus Ambroſius de Incarnationis Dominicæ myſterio, ſuis libris, Spiritu ſancto excitatus inſeruit. Et quia omnia, Majorum fidei nobis antiquitùs traditæ, conveniunt, placuit omnibus, qui impiè de Incarnationis Dominicæ Sacramento ſentiant, ſuo etiam conſenſu, autoritatis veſtræ ſententiâ, damnatione congruâ perſequendos.* En autoritatis ſententia in Romano Pontifice ; En Epiſcoporum cum Romano Pontifice autore conſenſus, iſque exploratâ veritate præſtitus. Sic probabant, ſic ſubſcribebant, ſic epiſtolam communis fidei ſenſibus congruentem, talemque à ſe repertam atque judicatam ubique valere conjunctis cum Apoſtolicâ Sede ſententiis decernebant : quæ mirificè conſentiunt iis, quæ modò in Patrum Chalcedonenſium ſententiis legimus.

(* Numero XII. Epiſt. Synod. Euſeb. Mediol. Epiſcop. & Epiſcop. Ital. Tom. iij. Conc. pag. 1334. & int. Leon. epiſt. poſt epiſt. LXXVII. al. LII.)

Hoc eſt illud examen epiſtolæ Leonis Chalcedone Synodicè factum, & in geſta relatum ; quo demum facto, epiſtola jam ut certiſſima ac perfectiſſima, nec ampliùs retractanda fidei regula proponitur. En quod irretractabile, ſeu mavis, irreformabile Leo cenſuit ; quod quidem cum illo & cum Chalcedonenſibus Patribus cenſuiſſe nemini fraudi eſſe poteſt. Ab Apoſtolicâ Sede forma perfertur, ſed quæ judicio, eoque libero, recipi debeat : & Epiſcopi ſinguli, ita *ſummo* inferiores, ut de ejus quoque *decreto* univerſi judicent.

(Vid. Diſſert. præv. n. LXI. Leon. Ep. ad Theod. XCIII. al. LXIII.)

Neque aliter intelligebant dubitationem omnem tolli potuisse. Ecce enim Imperator, peractâ demùm Synodo, sic edicit: *Cesset igitur jam profana contentio: nam verè impius atque sacrilegus est, qui post tot sacerdotum sententiam, opinioni suæ aliquid tractandum relinquit.*

Concil. Chalc. part. iij. c. iij. p. 840.

Exinde omnem de religione prohibet disputationem. *Nam*, inquit, *injuriam facit judicio religiosissimæ Synodi, si quis semel judicata ac rectè disposita revolvere, & publicè disputare contendit.*

Ibid.

En in Euthychêtis condemnatione ordo Ecclesiasticorum judiciorum circà fidei quæstiones. Nempè is à proprio Episcopo Flaviano judicatur; à sancto Leone Papâ causa recognoscitur, retractatur, Sedis Apostolicæ definitione deciditur; post eam definitionem, Patrum seu Episcoporum in Concilio generali examen, inquisitio, judicium sequitur; post approbatam Patrum judicio definitionem, jam nullus dubitationi aut disputationi locus.

Epist. Leo. ad Ep. Gall. LXXVII. al. LII.

Neque aliter Leo: *Nullum jam excusationis refugium de ignorantiâ, vel de intelligentiæ difficultate conceditur; cùm sexcentorum ferè fratrum, Coepiscoporumque nostrorum Synodus congregata, nullam artem ratiocinandi, nullum eloquium differendi contrà fundamentum fidei divinitùs inspiratæ permiserit: quoniam adnitentibus per auxilium Dei fratribus & Vicariis nostris... non solùm Sacerdotibus Christi, sed etiam Principibus & Potestatibus Christianis, cunctisque Clericis, plebibus, ordinibus, plenè atque evidenter apparuit, hanc esse verè Apostolicam fidem... quam sinceram & ab omni fæce totius erroris alienam, sicut accepimus, prædicamus, &, universo jam mundo consentiente, defendimus.*

Sic summum jam & indeclinabile decreto Apostolico robur accedit; posteàquàm universali inquisitione, examinatione, discussione, atque exinde consensu ac testimonio roboratur.

CAPUT XVIII.

Adversariorum effugia: BELLARMINUS *&* BARONIUS *diversa sectantur: aliorum cavillationes de Theodoreto in sedem restituto agitur, ex eoque facto nostra sententia confirmatur.*

Bell. Lib. ij. de Conc. autor. cap. XIX. vid. diss. præv. n. LX.

JAM quidem pernoscimus Bellarminum hâc decreti Pontificii examinatione permotum, sic respondisse: *Leo epistolam suam miserat ad Concilium, non ut continentem ultimam & definitivam sententiam, sed ut instructionem, quâ adjuti Episcopi meliùs judicarent.* Nempè hoc unum effugium superest: ad hæc misera & inepta, viri, quamvis egregii, rediguntur. Nempè nisi omnia quæ huc usque lecta sunt, aut contemnimus, aut obliviscimur, hanc epistolam Leo, non ad Synodum instruendam misit, de quâ cum scriberet nemo cogitabat. Non ergo instruit Synodum, sed delatam ad se quæstionem suæ Sedis autoritate judicat. Hanc exponit fidem; hanc ad omnes Ecclesias mittit; his damnat Eutychen; probat Flavianum: quæ

niſi plenâ Sedis Apoſtolicæ autoritate fiunt, jam neſcio, quomodò & ubi ea ſeſe autoritas exeruerit unquam. Quid autem cauſæ eſſet cur ultimam ſententiam non proferret Leo, appellante Eutyche, rogante Flaviano, ut de ſe actiſque ſuis tantus Pontifex pro poteſtate decerneret? Scilicet homo imbecillis atque cunctabundus, nec ſatis agnoſcens ſibi à Deo creditam poteſtatem, Eutychen cum aliquot Monachis metuebat. Hæc enim initia erant: hoc temporum articulo ſcripſit epiſtolam. An expectabat ut ſuborta hæreſis gliſceret, totumque orbem flamma corriperet? Aut fortè quæſtionis obſcuritate turbatus hærebat, expectabatque Concilii œcumenici ſententiam: qui omnia à ſe *pleniſſimè* & *lucidiſſimè* enucleata eſſe profitetur. Quid quód ad Imperatorem ſcribit: *Tam evidentem cauſam eſſe, ut ab indicendâ Synodo fuiſſet abſtinendum?* Hæc ſcribens tantus Pontifex, tamen, ſi Bellarmino credimus, non de judicandâ quæſtione, ſed de inſtruendâ Synodo cogitabat. Miſerum verò eſt tam abſurda ſectari, atque inſuper adverſarios pernicioſi contra ipſam fidem erroris arguere. At hîc videre eſt, ut prædiximus, Bellarminum ac Baronium, dum nihil ſolidi ſuccurrit, æſtuantes, atque in diverſa pertractos. Nempè Baronius epiſtolam videns totâ Sedis Apoſtolicæ autoritate ſcriptam, contendit à Leone ſcriptam, *ut fidei regulam*: Bellarminus videns à Synodo examinatam, non eam, *ut fidei regulam*, ſed tantùm ut Synodi inſtructionem agnoſcit. Quo conflictu, ac rerum perſpicuâ ſerie eò deducimur, ut eam & pro cathedræ Apoſtolicæ autoritate perſcriptam, & tamen ab Eccleſiâ Catholicâ, ac Synodo univerſali adhuc examinandam ex Patrum traditione agnoſcamus: quæ Pariſienſium & Eccleſiæ Gallicanæ ipſiſſima ſententia eſt.

Epiſt. Leo. ad Synod. Chal 1. par. ep. XL. p. 71. int. Leon. ep. LXXII. al. XLVIII.
Ibid. Ep. XIII. pag. 34. int. Leon. XXIX. al. XV.
Diſſ. præv. n. LX.
Bell. loc. jam cit. Baron. an. 449. Tom. VI. p. 80.

Novi qui Bellarmini reſponſa erubeſcunt; hæc verò haud meliora proferunt. Certa res, inquiunt, Leoni erat; *pleniſſimè, lucidiſſimè* à ſe expoſita omnia noverat, & ad Synodum Chalcedonenſem ſcripſerat, neque in dubium revocari ſinebat à Legatis: *Fidem*, inquit, *non patiamini in dubium revocari.* Examen igitur illud, non ex dubitatione, ſed ad ampliorem jam notæ & creditæ veritatis elucidationem pertinebat. Hæc illi. At ſi res ita eſt, quid vetabat examinari Conciliaria quoque decreta? Quid ipſas etiam Scripturas? Non autem id factum unquam. Ergo cùm Chalcedone examinaretur Leonis epiſtola, aliud agebatur, quàm id quod iſti fingunt. Neque verò Chalcedonenſes luculentiorem ipſo Leone, qui omnia *lucidiſſimè explanaverat*, ſed autoritate firmiorem protulêre ſententiam. Neque audiendum illud: ſancto Pontifici explorata erant omnia: ergò in tantâ certitudine, nullum quæſtioni, nullum examini, quale nos dicimus, permittebat locum. Nempè id qui objiciunt, ne mihi quidem intellexiſſe videntur, quid ſit examen in negotio Fidei; cùm præſertim de ſummis, ac præcipuis Chriſtianæ religionis dogmatibus agitur. Neque enim aut Patres Nicæni, cùm de Arianis quærerent, de Filii Divinitate ambigebant: ſed quàm ab eâ fide Ariani abeſſent, quibusque ſententiis ac verbis inſanus error confutandus eſſet. Neque Epheſini, cùm de Neſtorii & Cyrilli, atque adeò de Cæleſtini fide inquiſitio fieret, ipſi de fide dubitabant: ſed rectène an ſecùs illi fidem expoſuiſſent. Neque item Chalcedonenſes ullo modo dubitabant, quis eſſet Chriſtus, Deus ne an homo verus, an confuſis naturis quid tertium, ſive aliud

Vid. Duv. & alios.
Leo. Ep. LXXIII. al. XLIII. ad Marc. cap. ij.

portentum Eutychiani cogitarent: non id ſanè quærebant; ſed verène & ex communi Patrum & Eccleſiæ ſententiâ tantum ſacramentum Leo exponeret. Ac certum Leoni erat, à ſe *pleniſſimè* expoſitam fidem: rectè. An & id omnibus æquè certum exploratumque eſſet quærebatur. Epiſcopi ergò ad quos perlata erat Leonis epiſtola, ejus ſenſum quiſque cum eâ fide componebat, quam ipſi à Patribus accepiſſent. Neque cæcâ, ut aiunt, obedientiâ, ſed ex certâ & expreſſâ inquiſitione parebant.

Certè multos vidimus optimâ fide dubitâſſe, neque ſubſcripſiſſe, niſi poſtquàm ipſis ſatisfactum fuit. Ergò verè & propriè rem examinabant, ut nondum exploratam; ac Leoni quidem Petri loco ſedenti id certum fuiſſe viſum, præjudicii cujuſdam inſtar, magnæque ac validæ præſumptioni loco erat, ſed poſtquàm idem quoque omnibus viſum eſt, non tantùm præſumptio, ſed omnibus modis fixa ſententia & irretractabile judicium *(e)*.

At enim, inquiunt, plerique ex Patribus jam ipſam epiſtolam ſubſcriptione firmaverant, & omnes clamabant hanc eſſe ſuam fidem. Sanè; ſed jam ordine & legitimè declarandum reſtabat, undè is ſibi ſenſus: nempè quòd rectè examinantibus conſtitiſſet Leonis ſententiam, cum antiquâ fide quam hauſerant, conſentire. Id ergò ſimul in Synodo faciunt, quod ſingulatim antè Synodum quique fecerant, & prolato communi judicio, quæ ſenſerant, firmant.

Ergòne ſingulis quoque Epiſcopis examen relinquimus? Certè non examen juridicum, quo ſinguli decretum ſuperioris Judicis ſolvere & irritare poſſint; ſed examen hujus generis, quo cuique conſtet, nihil ſibi imperatum, atque propoſitum quod Divinæ legi ac veritati traditæ repugnaret. Præmiſimus enim ex Innocentio quoque IV. non tantùm egregio Pontifice, ſed etiam optimo Pontificii juris interprete, Epiſcopos inferiores capiti ſuo Romano Pontifici dicto audientes eſſe debere, ſub hâc tamen exceptione: *Niſi mandatum hæreſim contineret, vel niſi ex præcepto injuſto vehementer præſumeretur, ſtatum Eccleſiæ turbari, vel etiam fortè alia mala ventura.* Hæc Innocentius cujus doctrinam amplectuntur omnes. Quo ex fonte illud prodiit, alio loco memoratum, quod ad Paſchalem II. à ſanctiſſimis Epiſcopis, ex Concilio Provinciali Viennenſi perſcriptum eſt, ipſo etiam Paſchali probante: *Si noſtræ Paternitatis aſſertiones prædicatas roborare nolueritis, propitius ſit nobis Deus, quia nos à veſtrâ ſubjectione & obedientiâ repelletis.* Ex quibus aliiſque conſtat, hoc Epiſcopis docturis utique gregem ex autoritate, non autem ſimpliciter credituris, examen competere;

Sup. diſſ. præv. num. LXXVIII. LXXIX.

Inn. IV. cap. *Quanto de conſuetudine.* Lib. I. Decret. Tit. IV. fol. 33. ib. c. *Inquiſit. de ſententiâ excommunicationis.* Lib. V.

(*e*) *Irretractabile judicium*] Ultramontani excerpunt verba quædam Concilii Chalcedonenſis, quibus Papam ab hujus Concilii Patribus infallibilem creditum probent. Sanè ipſi ſi Synodo adfuiſſent, non ſiviſſent Epiſcopos de Leonis epiſtolâ tantas movere controverſias, tam facilè conſopiendas hoc ſuo reſponſo: *qui falli non poteſt Leo Pontifex locutus eſt.* At vero Paſcaſinus & alii Legati id ne ſemel quidem dicunt, quod tamen ut dicerent, ipſa cauſa docendorum Epiſcoporum poſtulabat, & brevi præcidendæ quæſtionis neceſſitas; ſi reverâ ipſi hanc opinionem imbiberant. Non ergò credebant Epiſcopi illi, qui de Leonis epiſtolâ tantoperè litigabant, Papam eſſe infallibilem: non id quoque credebant ipſi Legati, qui nedum litem eo modo componerent, difficultates fieri æquo animo patiebantur; & ea verba epiſtolæ, quæ Græcis hominibus obſcura, aut etiam falſa videbantur, diluebant, & explanando comprobabant.

hoc ab illis fieri, sive in Synodo, sive extra Synodum, Chalcedonensia & alia à nobis recensita gesta declarant. Tit. XXXIX. fol. 595.

Aut verò dicant velim, quâ ratione, non jam de Romanorum Pontificum decretis, sed de aliorum scriptorum literis & tractatibus judicatum putent? Vero certè examine, tanquàm de re dubiâ. Ita enim Cyrilli; ita Nestorii expositiones in Ephesinâ Synodo: ita aliorum in aliis Synodis scripta explorata sunt, & ad certam exacta regulam; fidem Patrum scilicet. Atqui de Leonis epistolâ non aliud gestum: quod cùm concesserint, atque ex actis viderint, fateantur necesse est; quâ ratione, quove jure atque ordine, de scriptis aliorum in Synodis œcumenicis inquiri sit solitum, eâdem ratione, atque ordine ac jure, in Chalcedonensi quoque œcumenicâ Synodo, de Magni Leonis epistolâ inquisitum esse: quod & per se clarum, & à Synodo V. expressè declaratum, ut ejus Synodi acta sequenti capite recensenda demonstrant. Diss. præv. loc. jam cit. vid. epist. Conc. Vienn. an. 1112. T. x. Conc. p. 785.

Sic duo illa expedivimus, quæ ab initio sunt commemorata: nempe Dioscori condemnationem, & approbationem epistolæ ad Flavianum. Tertium addimus quod ad rem nostram pertineat, de Theodoreto in suam sedem restituto. Is (*f*) igitur cùm jubentibus Episcopis, Nestorium apertè anathematizâsset, *gloriosissimi judices dixerunt: omnis jam dubitatio de Theodoreto est soluta; quippe & Nestorium coram vobis anathematizavit; & à sanctissimo Archiepiscopo senioris Romæ Leone susceptus est, & definitionem Fidei à Religiositate vestrâ prolatam libenter suscepit: & insuper epistolæ memorati sanctissimi Archiepiscopi Leonis subscripsit. Deest igitur ut sententia proferatur à Deo amabili sanctitate vestrâ, ut Ecclesiam suam recipiat, sicut & sanctissimus Leo Archiepiscopus judicavit. Omnes reverendissimi Episcopi clamaverunt: Theodoretus dignus est sede...... post Deum Leo judicavit.* Nihil ergo Theodoreto profuturum erat prolatum à Leone de eo in sedem restituendo judicium; nisi postquàm ad Synodum perlata res est, & fidem suam Synodo approbâsset, & ab eâdem Synodo Leonis judicium firmaretur. Hæc gesta sunt Legatis Sedis Apostolicæ præsentibus, ac posteà pronuntiantibus eam de firmando Leonis judicio sententiam, quam tota Synodus comprobavit. Conc. Chal. act. VIII. pag. 621. Ibid. p. 624.

(*f*) *Is*] Theodoretus, cùm dubitare visus esset dicere anathema Nestorio, Episcopi clamaverunt: *Iste hæreticus est, iste Nestorianus est, hæreticum foras mitte.* Quæ verba optimè probant id quod dicit D. BOSSUET: nihil Theodoreto profuturum fuisse à Leone prolatum judicium, nisi à Synodo hoc judicium firmatum esset.

CAPUT XIX.

Concilium V. generale, seu Constantinopolitanum II. in medium adducitur: in eo referuntur III. & IV. Synodi acta jam à nobis recensita & clarè docetur Romanorum Pontificum, ut & aliorum scripta, nonnisi inquisitione factâ à Synodis comprobari: undè trium simul Synodorum œcumenicarum autoritas nostram sententiam firmat.

ACTA Constantinopolitanæ secundæ Synodi, quæ quinta est generalis, sub Vigilio Papâ, ac Justiniano Principe demonstrabunt, ita ut III. & IV. Synodi decreta intelleximus, ita à V. Synodo fuisse intellecta: quæ eam traditionem ex proximo sumpserit, ac nobis reliquerit.

De tribus capitulis agebatur; hoc est, de Theodoro Mopsuesteno, de Theodoreti scriptis adversùs Cyrillum, deque Ibæ Edesseni epistolâ ad Marim Persam. Quærebatur eane epistola probata esset in Chalcedonensi Synodo. Atque eam quidem epistolam Chalcedone lectam esse constabat, ac susceptum Ibam à sanctâ Synodo, cùm Nestorium anathematizâsset. Quidam personæ veniam datam tantùm; alii epistolam quoque probatam contendebant: quæsitum ergò in Synodo V. quo ritu probari scripta de fide consuessent in Synodis anterioribus III. & IV. Synodi acta replicantur eaque quæ suprà memoravimus, de epistolâ sanctorum Cyrilli & Leonis. Tùm *sancta Synodus dixit: ex his quæ recitata sunt, manifestum est, quomodò sanctæ Synodi ea, quæ apud eas proferuntur, probare solent. Cùm enim illi sancti viri, qui recitatas epistolas scripserunt, sic splenduerint, tamen epistolarum earum comprobationem* NON SIMPLICITER, NEC SINE INQUISITIONE *fecerunt, nisi per omnia* COGNOVISSENT *consonare eas expositioni & doctrinæ sanctorum Patrum, ad quam collatio facta est.* De Ibæ autem epistolâ non esse ita gestum constabat ex actis. Eam ergò epistolam non esse probatam optimè concludebant. Sic igitur certum ex III. & IV. Synodis, ita definiente & intelligente quintâ, epistolas à sede Apostolicâ comprobatas, qualis Cyrilli fuit, aut etiam ab eâ profectas, qualis Leonis fuit, NON SIMPLICITER, NEC SINE INQUISITIONE à sanctis Conciliis receptas fuisse.

Conc. C. P. ij. v. gener. collat. vi. Tom. v. p. 541.

Rursùs in eâdem quintâ Synodo contra Nestorii epistolam acta leguntur, quibus Ephesini Patres disertè pronuntiant: *nullo modo consonam esse Nestorii epistolam fidei, quæ Niceæ exposita fuit.* Sic & illa epistola non simpliciter quoque, sed factâ, ut par erat, inquisitione rejecta est; damnatusque Ibas, *qui diceret Nestorium ab Ephesinâ Synodo sine examinatione & quæstione esse rejectum.*

Ibid. eâd. collat.

Ibid. coll. viii. can. xiv. p. 378.

Pergunt sancti Patres, & quod Chalcedonenses Episcopi facturi fuissent, si epistolam Ibæ examinandam suscepissent, id ipsi faciunt. Epistolam conferunt cum gestis Ephesinis & Chalcedonensibus. Quo facto, *sancta Synodus dixit: ostendit manifestè facta collatio, quòd contraria per omnia est epistola*

Ibid. coll. vi. p. 548.

epistola, quam Ibas scripsisse dicitur, definitioni, quam pro rectâ fide Chalcedonensis Synodus pronuntiavit.... omnes Episcopi clamaverunt : hæc omnes dicimus ; epistola hæretica est. Sic ergò ex quintâ Synodo sancti Patres nostri in Synodis œcumenicis, quas legunt epistolas sive Catholicorum, sive hæreticorum, sive etiam Romanorum Pontificum, etiam de fide scriptas, eodem ritu orthodoxas, vel hæreticas pronuntiant, legitimâ cognitione veritate inquisitâ, ac deinde perspectâ, tum ex his dato judicio.

Nullone, inquies, prorsus discrimine, atque animis æquè in utrosque propensis ? Sanè diximus, & sæpè dicemus, præsumptum fuisse pro Pontificum orthodoxorum decretis : cæterùm in Synodis œcumenicis, ubi judicandum in materiâ fidei, non jam præsumptionibus agi oportere, sed omninò ad liquidum veritate perspectâ.

Hæc quinta Synodus fecit, hæc ex tertiâ, & quartâ Synodo didicit & probavit ; unoque hoc argumento trium œcumenicorum Conciliorum, Ephesini, Chalcedonensis, Constantinopolitani II. pro nostrâ sententiâ decreta retulimus.

CAPUT XX.

Synodus V. invitato ac repugnante Vigilio Papâ, habetur : ejusdem Vigilii CONSTITUTUM *solvit : Ibæ epistolam ipsius sententiâ ab hæresi absolutam, impiam & Hæreticam judicat : à Romanis Pontificibus comprobatur.*

IN eâdem quintâ Synodo hæc gesta sunt quæ ad causam nostram facere videantur.

De tribus capitulis suprà memoratis Justinianus Imperator quæstionem in Ecclesiâ haberi petiit : ejus rei gratiâ Vigilium Papam Constantinopolim accivit : ibique, non ita multò post, Synodum congregavit. Ipse, & Orientales adversus Nestorianos sub eorum capitulorum defensione resurgentes, magni momenti esse putabant, ut ea damnarentur ; Vigilius cum Occidentalibus metuebat, ne per eam occasionem Chalcedonensis Synodus solveretur ; (g) quòd in eâ Synodo Theodoretum & Ibam fuisse susceptos, Theodorum verò nominatum, sine ullâ censuræ notâ dimissum esse constaret.

" (g) *Vigilius ...... metuebat ne .... Chalcedonensis Synodus solveretur.*] Hæc Vigilii notanda sunt verba : *Non audemus Chalcedonensis Synodi retractare judicium, ne .... ab hæreticorum insidiis macula inuratur ..... si nos modo causas ejusdem sanctæ Synodi .... judicio terminatas, sub quâlibet occasione viderint retractare.* Const. Vigil. Tom. V. Conc. pag. 372 Quibus verbis egregiè confirmatur id quod toties iterat D. BOSSUET : nunquàm licitum fuisse inquirere in Conciliaria decreta, quod contra est de Pontificii decretis, in quæ non rarò Synodi œcumenicæ juridicè inquisiverunt. In eo autem errabat Vigilius, quòd suspicabatur hujus Concilii Patres, qui re quidem verâ decretis Chalcedonensibus promptam obedientiam præstabant, illa retractare voluisse, cùm jusserunt in ea Scripta inquirere, in quæ Synodus Chalcedonensis non animadverterat. Cæterùm à Sanctâ Synodo ea assumpta est inquirendi methodus, quâ usa fuerat ipsa Synodus Chalcedonensis.

Quamquàm ergò pars utraque de summâ fidei facilè consentiebant ; tamen omninò ad fidei causam quæstio pertinebat, cùm ab his timeretur, ne Nestoriani ; ab illis, ne Eutychiani Synodi Chalcedonensis inimici vincerent.

Ex eâ contentione multæ in Vigilium criminationes extiterunt, quæ nihil ad nos attinent. Mihi persuasum est, omnia à Vigilio optimo consilio esse gesta, cùm Occidentales capitula condemnari non ferrent, resque ad schisma vergeret. Utcumque est, hoc liquet, Vigilium etiam invitatum Synodo adesse noluisse : absque eo Synodum nihilo seciùs celebratam : editum ab eo CONSTITUTUM, quo improbaret ea, quæ Theodorus, Theodoretus & Ibas adversùs fidem scripsisse dicerentur ; eorum nomini parcendum esse decerneret ; quòd vel à Synodo IV. suscepti, vel in Ecclesiæ communione mortui, Deique judicio reservati haberentur : de Ibæ epistolâ hæc edebat : ipsam *rectissimo ac piissimo sensu intellectam*, irreprehensam manere : ac de tribus capitulis universim jubebat, *post præsentem definitionem*, Ecclesiasticos nullam posteà *movere quæstionem*.

Vid. collat. j. & ij. Conc. V. T. v. p. 419. & seq. Constit. Vigil. ib. p. 337. & seq. Ib. p. 372. Ib. p. 376.

Hæc quidem Vigilius pro potestate decrevit. At Synodus post ejus CONSTITUTUM quæstionem habuit de tribus capitulis ; & judicavit meritò quæstionem haberi de mortuis, & Ibæ epistolam manifestè hæreticam & Nestorianam, fideique Chalcedonensi per omnia contrariam ; atque omninò anathema esse, quique Impium Theodorum Mopsuestenum, quique Theodoreti adversùs Cyrillum scripta, quique Ibæ *impiam* & Nestoriana Dogmata tuentem epistolam defenderent, neque anathematizarent eam, sed rectam esse dicerent.

Ib. collat. v. p. 479. & seq. vid. etiam coll. vi. p. 545. & seq. Ibid. coll. viii can. xii. xiii. xiv. p. 575. & seq.

His igitur, nec Vigilio parcere videbantur, presso quamvis nomine ; quorum decretum à Pelagio II. Gregorio Magno, aliisque Romanis Pontificibus confirmatum esse constat ; atque etiam à Vigilio, siquidem vera est ea, quam Petrus de Marca, vir illustrissimus, ex M. S. Codice Bibliothecæ Regiæ edidit epistolam.

Vid Ep vigil. attrib. ib. p. 595. & dissert. Pet. de Mar. de hac Ep. p. 601. & seq.

Hæc docent in re maximâ, quæ totam conturbet Ecclesiam, atque ad causam fidei pertinere videatur ; Pontificiis decretis sacrorum Conciliorum decreta prævalere, Romanique Pontificis judicio defensam Ibæ epistolam, haud minùs pro hæreticâ proscribi potuisse.

Nempè & hoc in eâ legebatur, Cyrillum *lubricâsse*, atque ad Apollinarii Dogma deflexisse, quia scripserat *similiter illi*, *quòd Deus verbum factus est homo.* Hæc igitur Vigilius non satis cautè toleravit ; Synodus verò V. non tulit, ac Nestorii hæresim, sub novâ formâ reviviscentem extinxit : quodque vel maximè Synodorum est, ab omni errore diligentissimè fidem Catholicam eliquavit.

Ep. Ibæ. ad Mar. T. iv. Conc. p. 561. & seq. & T. v. p. 509. & seq.

CAPUT XXI.

In Synodo VI. generali, quæ Constantinopolitana est III. causa HONORII *Papæ per Synodum condemnati: tria effugia proponuntur: Quæstiones aliquot ex actis suo ordine resolvendæ: brevis Monothelitarum historia præmittitur.*

UT tertia, quarta & quinta Synodi de Romanorum Pontificum judiciis judicârunt, eaque non nisi quæstione habitâ comprobârunt; ita à sextâ Synodo factum esse constat, communeque illud est omnibus Synodis. Sed quoniam Honorius Papa cum suis epistolis in eâ Synodo condemnatus, nostræ causæ peculiare præsidium præbet; Bellarminus ac Baronius nullum non movent lapidem, ut acta VI. Synodi falsata à Græcis librorum corruptoribus videantur: falsatæ quoque, seu potiùs confictæ, Leonis II. epistolæ duæ, quibus Synodus confirmetur, Honorius condemnetur; cùm ut ipse Honorius de Ecclesiâ benè meritissimus habeatur. Addunt, si vel maximè Honorius erraverit, ut privatum hominem, non ut Papam & Ecclesiæ Magistrum errâsse. Hæc illi, quorum conjecturæ, non nostris ratiociniis, sed actorum lectione concident.

Hæc igitur erunt, quæ ex actis elucescent: primùm, quas epistolas Honorius quibusve de causis, & an eas pro privato Doctore scripserit: alterum, cur necesse habuerit VI. Synodus eas condemnare epistolas, quas Romani Pontifices Honorii successores excusâsse videantur: tertium, an acta VI. Synodi, aut Leonis II. epistolæ, aliquâ saltem verisimili conjecturâ, falsi argui possint. Hæc ita pandentur actis, ut nulla dubitatio superesse possit; sed res ab origine repetenda.

Meminerimus Monothelitas hæreticos, in duabus licèt Christi naturis, unam voluntatem, unam operationem, non duas admisisse: cùm Ecclesiam hæc novitas commoveret, Sergium Patriarcham Constantinopolitanum errori quæsîsse latibula, & ab utroque vocabulo, sive unius, sive duarum operationum abstineri voluisse: eorum planè Eutychianorum more, qui cùm Christum Deum perfectum, hominemque perfectum faterentur, tamen unam æquè ac duas naturas vehementissimè refutabant; simili ferè modò insanîsse Sergium: cùm ab eo compositam ECTHESIM seu expositionem: Heraclii Imperatoris fautoris sui nomine esse editam, quæ utraque vocabula æquè supprimeret: Pyrrhum Constantinopolitanum hæc sectatum fuisse: mortuo Heraclio, in eumdem sensnm fuisse promulgatum à Constante Heraclii filio edictum, qui TYPUS diceretur à Paulo Constantinopolitano Patriarchâ Pyrrhi successore compositum: Honorium Papam, jam inde à Sergii tempore, in eam dissimulationem fraude pertractum. Postremum hoc, cùm in eâ re versetur difficultas, paulò enucleatiùs enarrare oportet.

CAPUT XXII.

Honorius, CYRI *Alexandrini &* SERGII *Constantinopolitani scripta dogmatica, in sextâ Synodo condemnata directè probat:* SOPHRONII *Hierosolymitani ab eâdem sextâ Synodo, atque ab omnibus Orthodoxis comprobata improbat: ejus Legatos à veritate deterret: consultus à tribus Patriarchis prava rescribit: ejus literæ toto Oriente vulgatæ: his Monothelitæ præcipuè nitebantur: an hæc pro privato Doctore scripserit? eæ epistolæ dogmaticæ habentur, hoc est, decretales: Dogmatis nomen explicatur: confutantur effugia.*

ANNO igitur 633. primus omnium Cyrus Patriarcha Alexandrinus, edito decreto, *unam in Christo operationem Dei-virilem* prædicavit. Sic sub ipso habita Synodus Alexandrina anathematismo VII. Hæc Cyrus edidit specie pacis, tamquàm eo dogmate Eutychianos Ecclesiæ conciliaturus esset. Hanc doctrinam Sergius Constantinopolitanus Patriarcha statim suscipit, nec mirum; quippè qui occultus instigator esset. At (*b*) Sophronius vir sanctissimus ac doctissimus, tùm Monachus, sed paulò post ad sedem Hierosolymitanam evectus, hæc ut nova & impia detestatur. Neque Sergium Cyro opitulantem audit, aut ullam in fidei negotio compositionem admittit; petitque planè à Sergio unius operationis vocem in Synodi Alexandrinæ decretis aboleri. Tùm Hierosolymitanus Patriarcha factus, editâ Synodicâ epistolâ, hanc vocem eò pertinere docet, ut duæ Christi naturæ confundantur, cùm unicuique naturæ suam operationem adesse necesse sit.

[Conciliab. Alex. relat. in Conc. VI. act. XIII. T. VI Conc. p. 556.]

At Sergius, cùm intellexisset arrectos Catholicos, neque pacis licèt nomine obtrusam unam operationem admissuros, ad fraudem hæreticorum more se contulit; & ad Cyrum scripsit: ut neque unam, neque duas operationes dici permitteret; cùm una operatio aliquos conturbaret; duæ à Patrum sententiis abhorrerent. Hæc igitur omnia cum Sophronio & Cyro à se gesta perscribit ad Honorium, extatque epistola Actione XII. Synodi VI.

[Vid. epist. Maxim. ad Petr. T. II. oper. Max. ex edit. Pat. Comb. pag. 75. vid. etiam epist. Serg. ad Honor. act. XII. Conc. VI. p. 921. vid. etiam]

Ea Sergii epistola, ut hæretica à sanctâ Synodo VI. condemnatur; neque

(*b*) *Sophronius vir sanctissimus*] aderat Alexandriæ, quando Cyri Concilium celebrabatur. Ille igitur, cùm à Cyro, qui ei ***dederat ad retractandum illa nova impietatis capitula***, impetrare non potuisset, quanquam *fervide obsecrans, ne ea contra Catholicam Ecclesiam prædicaret*, profectus ad Sergium C. P. illi persuadere conatus est, ut ***unius operationis vox de talibus auferretur capitulis.*** At Sergius Sophronium contempsit, Cyrique doctrinam atque adeò Alexandrinæ Synodi capitula comprobavit. Erat enim ipso Cyro in novam hæresim Sergius propensior; quippe qui Cyrum, tunc Phasidis in Lazis Episcopum & Monothelismo repugnantem, suis literis eò impulerat, ut deinceps fieret Monothelismi defensor pertinacissimus. Vid. ep. Serg. ad Cyr. act. XII. p. 916. & Serg. ad Honor. ibid. p. 920.

quiſquam excuſat. Videamus ergò, an ejus epiſtolæ vehementiſſimus approbator excuſari poſſit Honorius. ep. Sophr. ad Serg. act. XI. p. 852. & ſeq.

Eâdem Actione XII. refertur Honorii prima ad Sergium epiſtola, quâ Sergio reſpondet, hoc initio: *Scripta Fraternitatis veſtræ ſuſcepimus, per quæ contentiones quaſdam, & novas vocum quæſtiones cognovimus introductas per Sophronium quemdam, adversùs fratrem noſtrum Cyrum Alexandriæ Antiſtitem, unam operationem Domini noſtri Jeſu Chriſti converſis ex hæreſi prædicantem.* Ibi commemorat à ſe viſas, quas Sergius ad Sophronium, *ſatis providè (i) circumſpectèque* ſcripſiſſet epiſtolas (*ſatis*, hoc eſt *valdè*, ſtylo eâ ætate, ac ſuperioribus quoque ſæculis noto) collaudatque Sergium refutantem *novas voces, quæ ſcandalum noſcuntur Eccleſiis generare.* Scriptum eſt in fine: *Hæc nobiſcum veſtra Fraternitas prædicet, ſicut & nos ea vobiſcum unanimiter prædicamus (k).* Hæc prædicatio quid ſit, adverſarii edicant: nos ex totius antiquitatis more, ipſum dogma, fidem ipſam totâ firmitate conſtantem contineri eâ voce contendimus. Honorium verò eadem cum Sergio hæretico, atque hæreſiarchâ *unanimiter* prædicare, ipſe jactat Honorius; ut vel abſolvi Sergii, vel condemnari Honorii epiſtolam omninò neceſſe ſit. Vid. ep. Serg. ad Honor. ib. pag. 924. Ibid. act. XII. p. 917. & ſeq. Epiſt. I. Honor. ad Serg. ib. p. 928. & ſeq.

Alteram Honorii ad Sergium epiſtolam inſertam habemus actis VI. Synodi, Actione XIII. Primùm ſe teſtatur ſcripſiſſe, *ad Cyrum Alexandrinæ civitatis Præſulem, quatenùs novæ adinventionis, unius vel duarum operationum vocabulum refutaret.* Et iterùm: *Ut unius vel geminæ operationis vocabulum noviter introductum à prædicatione fidei eximatur.* Et infrà: *Unius autem operationis, vel duarum, eſſe vel fuiſſe Dominum Mediatorem, ſentire vel promere, ſatis ineptum eſt:* hoc eſt, *valdè ineptum (l)*, ut ſuprà monuimus. Epiſt. II. Honor. ad Serg. ibid. act. XIII. p. 968.

Pergit Honorius: *Quantùm ad dogma Eccleſiaſticum pertinet, quæ tenere vel prædicare debemus, propter ſimplicitatem hominum, & amputandas inextricabiles quæſtionum ambages, ſicut ſuprà diximus: non unam vel duas operationes, ſed utraſque naturas, cum alterius communione operantes, atque operatrices confiteri debemus: & Divinam quidem, quæ Dei ſunt operantem, & humanam, quæ carnis ſunt exequentem.* Et infrà: *Duas naturas, inconfusè, indiviſè & inconvertibiliter propria operantes.* Quæ ut ut orthodoxa eſſe maximè videantur, haud tamen facilè eſt ea ſecernere à Monothelitarum ſimillimis dictis; tantæ ambages, tantus in verbis perniciosiſſimæ hæreſeos dolus fuit. Paria enim Honorio proferebat Sergius in epiſtolâ ad Cyrum, & in ECTHESI Heraclius, & in TYPO Conſtans, & alii Monothelitæ paſſim. Ib. & p. 969. Vid. Ep. Serg. ad Cyr. in Conc. Lat. an. 649. ſecret. iij T. VI. p. 195. & ſeq. Typ. ſecret. IV. pag. 231. & ſeq.

(*i*) *Satis providè.*] In Græco legimus multùm providè.

(*k*) *Unanimiter prædicamus.*] Unanimiter cum Sergio prædicabat Honorius, tùm cùm, in ſuâ primâ ad eum epiſtolâ, hæc verba proferebat, quæ planiſſimè Monotheliſmum ſapere videantur: *unam voluntatem fatemur Domini noſtri* JESU CHRISTI. Quod cur ita crederet, ſic explicat: *Quia profectò à Divinitate aſſumpta eſt noſtra natura, non culpa.* p. 929. quaſi verò Catholici, qui duas in Chriſto voluntates profitentur, credant aſſumptam ab eo malam hanc voluntatem, quâ cæteri homines peccatis ſe implicant, quæque non ex ſeſe mala eſt, ſed ex depravatâ noſtrâ naturâ, mala facta eſt.

(*l*) *Valdè ineptum.*] Sic in Græco, πανὺ ματαῖον.

Verùm hæc ad fastidium usque disputantur in scholis : nos quæ certa sint figere laboramus.

Ac primùm ; illud certum est, Honorium, à tribus Patriarchis consultum, hoc rescriptum edidisse. Quo enim sensu ad Sergium Constantinopolitanum, eodem ad Cyrum Alexandrinum se scripsisse testatur. His duobus Patriarchis addamus tertium Sophronium Hierosolymitanum, rectè de duabus operationibus sentientem, & ideò à sextâ œcumenicâ Synodo comprobatum, de quo hæc Honorius epistolâ II. ad Sergium : *Hos quos prædictus frater & Coepiscopus noster Sophronius misit, instruximus, ne duarum operationum vocabulum, deinceps prædicare nitatur : quod instantissimè promiserunt prædictum virum esse facturum, si etiam Cyrus frater noster ab unius operationis vocabulo discesserit.* Vid. Epist. Honor. loc. jam cit.

Hæc quidem Legati Sophronii promittebant : at Sophronium in rectâ sententiâ perseverâsse, ejusque tantùm Legatos ab Honorio, quem ritè consulturi venerant, pessimè *instructos* prava ac fidei adversa promisisse constat.

Objiciunt in Honorii epistolis, nullam Synodi à se habitæ fieri mentionem, nullum anathematismum fuisse interpositum.

At Synodi quidem habitæ nulla mentio ; sicut neque in Cælestini ad Cyrillum; neque in Leonis ad Flavianum; neque in Innocentii * ad Synodos Africanas respondentis, epistolis ; neque in aliis multis, quas nihilo seciùs pro veris Apostolicæ sedis decretis habeamus. * I.

Nullus certè anathematismus : quid tùm ? Nullus in Apostolico Hierosolymitano decreto, Act. XV. nullus in Sophronii epistolâ, quam tamen ipse Synodicam vocat : nullus in permultis Sedis Apostolicæ Decretalibus, etiam de fide editis : neque enim in Gregorii II. primis epistolis ad Leonem Isaurum, aut in aliis benè multis, statim stringuntur anathemata. Doctrina præcedit simplici veritate nixa : anathematismi sequuntur adversùs contumaces. Neque tantùm erratur cùm damnantur vera ; sed cùm falsa comprobantur : quòd fecisse Honorium, cùm Sergium ac Cyrum, eorumque perversas suscepit epistolas, procul omni dubio est. Atque omninò certum hæc rescripsisse Honorium de fide consultum à tribus Patriarchis, Sergio, Cyro, & Sophronio ad hoc Legatos mittente, ut *instrueretur :* nec minùs certum, hæc Honorii dogmata perlata ad Ecclesias, totoque Oriente vulgata. Hinc editas Ectheses, hinc Typos, quæ unam vel duas operationes ex æquo prohiberent : hinc Macarium Patriarcham Antiochenum Monothelitarum obstinatissimum in VI. Synodo in hæc verba confessum : *Consentimus tàm quinque Synodis, quàm Honorio à Deo erudito, Sergio, Paulo, atque Petro*; atque iterùm : *Rejicio & Maximum & impium divisionis ejus dogma : quod & olim nostri Patres respuerunt, id est, Honorius, Sergius, Cyrus, & reliqui Ecclesiarum Antistites* ; præmisso semper Honorii nomine. Vid. epist. Sophr. act. XI. Conc. VI. p. 852. & seq. Ibid. act. VIII. p. 741. & in exp. Macar. ib. p. 749.

Quid autem illud est Honorii ad Sergium : *Hæc prædicet nobiscum vestra Fraternitas* ; nisi declaratio fidei per Sergium populis prædicandæ ? Quid illud ejusdem Honorii suscipientis Cyrum ; *unam operationem Domini nostri Jesu Christi conversis ab hæresi prædicantem ?* Quid, inquam, illud est, nisi Epist. I. Honor. ad Serg. act. XII. p. 928.

hæreſeos quam Cyrus prædicabat, hæreticæque profeſſionis, quam tradebat, comprobatio? Sic Cyrum confirmat, non quidem in fide, quemadmodùm jubebatur; ſed in ipsâ hæreſi, quam Cyrus animis inſtillabat.

Hæc verò ſcripta Sergii, Honorii, Sopronii, quæ memoravimus in ſextâ Synodo *dogmatica*, ſeu *Synodica* appellantur; eoque nomine à ſanctâ Synodo, prævio examine, collaudantur, vel condemnantur. Quid ſint autem hîc *dogmatica ſcripta* facilè intelligit, qui adverterit, id quod nos *Decretum* dicimus, à Græcis appellari *Dogma*. Hinc paſſim apud autores Eccleſiaſticos, decreta fidei Eccleſiaſticâ autoritate edita vocantur *Dogmata*. Quæ locutio ab ipſis Apoſtolorum actis deprompta videatur; ubi ea, quæ in Apoſtolici Concilii literis ſtatuuntur, vocantur *Dogmata* quæ ab Apoſtolis judicata eſſent δογματα τα κεκριμένα. Certè ipſa Nicæna fides, ſeu ſymbolum Nicænum, plerùmque apud Sozomenum & alios vocatur *Dogma Nicænum*. Ac ne ab hoc negotio recedamus, ſancti Agathonis authenticæ literæ, Apoſtolicæ Sedis, ac totius Synodi Occidentalis conſcriptæ nomine, à totâ VI. Synodo, *Dogma*, & à Leone II. hujus Synodi acta ad Hiſpanos probanda mittente, *Tomus Dogmaticus* appellantur. Eodem nomine appellat Theophanes miſſam à Gregorio II. ad Leonem Iſaurum de fide *Decretalem*, ſeu *Dogmaticam epiſtolam*: ut has Honorii à Patriarchis conſulti epiſtolas pro reſponſo Apoſtolicæ Sedis fuiſſe habitas, dubitari non poſſit.

Ib. pag. 933. & act. XIII. p. 944. 945.

Act. XVI. 4.

Sozom. paſſim.

Conc. VI. act. XVIII. Serm. acclam. ad Imper. p. 1053.

Epiſt. ij. Leo. II. T. VI. Conc. p. 1246.

CAPUT XXIII.

Bellarmini ac Baronii effugium: quòd hæc Honorius diſpenſatoriè pacis gratiâ ſcripſerit, quoad rem exactiùs definiret: id ipſius Honorii verbis confutatur, doceturque Honorium cum Monothelitis, à Romanis Pontificibus, ac præſertim à ſancto Martino, preſſo licèt nomine, condemnatum.

HÆc cùm intelligerent Bellarminus atque Baronius, in excuſando Honorio, ejuſque epiſtolis defendendis, præcipuam operam collocârunt: contenduntque ab Honorio conſultiſſimè factum, quod utramque & unius, & duarum operationum vocem pacis gratiâ ex æquo ſuſtulerit: ac deindè multis agunt, ut Honorius à Monothelitarum hæreſi alieniſſimus fuiſſe videatur. Quod quidem haud eſt improbabile; neque propterea minùs intolerabile illud, quòd malè Patriarchas conſulentes *inſtruxerit*; redemeritque pacem, pacto ſilentio de Orthodoxâ fide.

Bell. de R. P. Lib. IV. cap. XI. Bar. Tom. VIII. an. 633. p. 316. & ſeq. & an. 681. p. pag. 547. & ſeq.

At enim, inquiunt, ita egit, quoad rem diligentiùs definiret; quo ritu multi Pontifices & noſtris temporibus Clemens VIII. & Urbanus VIII. in quæſtione de auxiliis, quoad rem definierint, utrique parti ſilentium indixêre. Id enim exemplum, ut maximè ad rem multi proferunt. Sed ego nihil ſimile video apud Honorium: ac ſi recta ſentiens veritatem diſpenſatoriè, & ad tempus premi juberet, primùm non tam abſolutè pronuntiaſ-

ſet. Significâſſet alicubi rem obſcuram, atque aliàs exactiùs explicandam; non rectam ipſam fidem, æquè ac hæreticum dogma, communi, *novæ adinventionis ac novi introducti vocabuli*, nomine involviſſet. Falſum enim erat duarum operationum, *novam adinventionem*, *novum eſſe vocabulum*, quod ex antiquâ Patrum traditione profectum tota Eccleſia recognovit. Ablegari autem voces, rectam ſpirantes fidem, ad eas *novitates vocum*, 1. Tim. vi. 20. quæ, teſte Apoſtolo, non niſi *profanæ* eſſe poſſint, quis æquo animo ferat? Jam verò quale eſt utrumque *ineptum*, & *valdè ineptum dicere*, & *unam operationem*, quod ſit hæreticum, & *duas* quod ad fidem Catholicam pertinere conſtat? Quid quòd Honorius docet, non tantùm *ineptum* duas operationes dicere, verùm etiam *ſentire*: quo non tantùm illa vox, ſed etiam res ipſa, ſenſus ipſe proſcribitur? Quid quòd utramque ſententiam, velut Conc. vi. act. xviii. edict. Imp. pag. 1086. novitatem *æquè à prædicatione fidei eximendam* putat? Quis unquam Catholicus Pontifex ita paci, ita veritati, ante expromptam definitionem conſuluit, ut utramque ſententiam ineptam eſſe decerneret? Quod eſt ἀσύςατον ſibique ipſi repugnans; ut non immeritò poſt ſextam Synodum in Imperatorio decreto dicatur Honorius, non modò hæreſis *confirmator*, ſed etiam *ſui ipſius oppugnator*. Profectò nimis favemus Honorii nomini, ſi hæc defendimus, quæ non niſi peſſimo exemplo defendi poſſint. Denique ubi illa quæ definitioni ſuperſedere cogat obſcuritas quæſtionis, duæne, an una in duabus Chriſti naturis ſit operatio? Pari jure Leo Magnus duæne, an una in Chriſto natura eſſet, diſſimulare, aut utrumque *ineptum* pronuntiare potuiſſet; ac tam fœdâ pactione pacem cum Eutyche & Dioſcoro fovere. Conc. Later. ſub. Mart. I. ſecret. I. T. vi. Conc. p. 82. & ſeq. Hæc verò procul aberant à Patrum ſententiâ. Quare Romani Pontifices, Honorii proximi ſucceſſores, Severinus, Joannes IV. Theodorus, ſanctus Martinus, & alii, ac ſanctus Agatho, pari ſententiâ proſcripſerunt, quique unam operationem dicerent, quique duas æquè ac unam tacendam eſſe indicerent.

Et Martinus quidem Martyr fortiſſimus, habitâ Lateranenſi Synodo, inſulſæ hæreſeos arcana revelavit: quemadmodùm Monothelitæ primùm unam voluntatem, unamque operationem prædicâſſent: mox ut damnationem effugerent, unius æquè ac duarum vocabulum ſuppreſſiſſent. His expoſitis ipſe & ſancta Synodus Ecthesim Heraclii & Conſtantis Typum damnant: duas voluntates; duaſque operationes disertè aſſerunt, percuſſique uno anathemate quique falſa dicerent, quique vera ſupprimerent. Ib. Secr. iv. p. 138.

Ipſam Synodum audiamus. Sancta Synodus dixit: Typus *omnino eſt inconveniens Catholicæ Eccleſiæ regulæ, in quâ utique adverſa fidei tantùm jubetur ſilentio ſepeliri; non verò orthodoxa cum contrariis denegari aut admitti: peſſimumque cum rectâ fide impietatem ſuſcipere, neque diſcernere recta à malis.* Quod peccatum omnino peccavit Honorius, qui unius duarumque operationum voces æque novas, æquè ineptas, æquè à rectâ prædicatione alienas eſſe aſſerit.

Hæc in ſecretario IV. Synodi Lateranenſis à ſancto Martino Papâ habitæ, Ibid. ſecr. v. can. xviij. pag. 356. 357. in V. ſecretario Canone XVIII. Sergius, Pyrrhus, Paulus Conſtantinopolitani Patriarchæ, Cyrus Alexandrinus & Theodorus Pharan eo nomine damnati ſunt, quòd vel unam operationem dicerent, vel duas

æquè

æquè ac unam dici prohiberent : quo canone quis non videat, Honorium, presso scilicet nomine, condemnatum ? Sed jam ad Synodi VI. acta veniamus.

CAPUT XXIV.

De Synodo VI. generali : ea post Romanorum Pontificum, atque imprimis Sancti MARTINI *exquisitissimas definitiones est habita : in eâ de Sancti* AGATHONIS, *totiusque Occidentalis Synodi literis ritè deliberatur : quo sensu Synodus suscipiat, quæ à Sancto Agathone de Sede Apostolicâ prædicantur.*

SANCTI Martini Lateranense Concilium celeberrimum fuit Legatione Africanarum, multarumque Orientalium Ecclesiarum, in eamdem fidem consentientium : accesserunt ducentorum ferè Episcoporum (*m*), unà cum ipso judicantium subscriptiones : denique missa sanctæ Synodi ad omnes CHRISTI Fideles toto orbe terrarum *encyclica epistola* : tùm illud maximum à sancto Pontifice pro eâ definitione multa perpesso, fidem orthodoxam etiam Martyrio consignatam (*n*). Vid. Ep. encycl. Synod. Later. T. VI. pag. 367. & seq.

Post eam tamen definitionem, toto Oriente commoto per Imperatores, atque Patriarchis Constantinopolitanis hæresim prædicantibus, Macario quoque Antiocheno Patriarchâ in partes transeunte; necesse visum est, sub Sancto Dono Papâ, eoque mortuo, sub Sancto Agathone Synodum œcumenicam VI. haberi Constantinopoli, à Constantino Pogonato Imperatore convocatam.

Hîc primùm occurrunt scriptæ ad Imperatorem duæ Agathonis Papæ literæ, quæ in Synodo generali legerentur : altera ipsius Agathonis, Sedisque Apostolicæ; altera Occidentalis Synodi, quam Agatho Romam vocaverat, nomine. Lectæ igitur sunt in ipsis Synodi principiis Actione IV. Hîc videre est firmam & ubique constantem in deliberandi ordine ac ritu sanctarum Synodorum traditionem. Quo enim ritu atque ordine Sancti Cyrilli & Sancti Ep. Agat. ad Imper. act. IV. Cõc. VI. p. 630. & seq. & 677. & seq.

(*m*) *Ducentorum ferè Episcoporum.*] Levis error in D. BOSSUET textum irrepsit. Acta enim habemus hujus Synodi à quinque omninò & centum Episcopis subscripta, quem numerum exhibent omnes historici præter Theophanem, qui memorat CX. Episcopos huic Concilio adfuisse. Vid. Theoph. an. 19. Heraclii.

(*n*) *Martyrio consignatam*] S. Papa Martinus Constantii Imperatoris jussu *abstractus è Palatio Lateranensi & in navim conjectus, adsportatus est* Constantinopolim. Quanquam in eum sic sævierint, qui ejus per viam satellites constituti fuerant, ut vix à Paganis persecutoribus talia passi fuerint unquã Christiani Martyres. Eum nec illi, nec etiam aulici Imperatoris multis contumeliis vexatum, dimovere potuerunt ab eâ Constantiâ, quæ virum Apostolicum decebat. *Inde in Chersonam transvectus, in exilio, fame, aliisque calamitatibus consumptus, diem extremum obiit.* Vid. ejus vit. Tom. VI. Conc. p. 4. & etiam p. 63. & seq. ep. XIV. XV. &c. hujus Sancti Pontificis, in quibus suas calamitates eo modo narrat, ut pietatis sensa instillet, simul ostendat primorum Martyrum adeò laudatorum se non esse fortitudine dissimilem.

Leonis epistolæ in III. & IV. Synodis, eodem ordine rituque Sancti Agathonis in Synodo VI. probantur epistolæ. *Paulus magnificus à secretis dixit: Dicat Georgius Archiepiscopus hujus Regiæ Urbis, & qui cum eo &c. si convenit eis sensus suggestionum directarum ab Agathone sanctissimo Papâ, & suâ Synodo. Georgius dixit: inspiciens omnem virtutem*, (id est significationem ac vim) *earum literarum, & scrutans libros sanctorum probabilium Patrum, cuncta quæ continent, inveni consonantia eis, & sic profiteor, & credo.* Alii: *Inveni in nullo eas à sanctis Patribus discrepare, & consentio.* In eum sensum omnes sigillatim dicunt; nec nisi eo examine, probatæ epistolæ Sancti Agathonis & Synodi totius Occidentalis.

Ib. act. VIII. p. 729. & seq.

Et quidem Agatho, & Occidentales ita sua dogmata proferebant, *ut qui vellent de iis, non tanquàm de incertis contendere; sed ut certa, atque immutabilia compendiosâ definitione proferre.* Profectò ergò, quantùm in ipsis erat, rem definiebant. Quærebatur an reliquæ per Orbem terrarum Ecclesiæ consentirent; nec nisi Episcopali examine res tantâ constitit.

Epist. Episc. ib. act. IV. p. 688.

Quæ verò de Sede suâ Sanctus Agatho præclarè ac magnificè & verè scripserat, quòd nempè, Domini pollicitatione subnixa, nunquàm *à viâ veritatis deflexerit*, quòdque ejus Pontifices Agathonis antecessores in Petro jussi confirmare fratres suos, id semper præstiterint, hæc Concilii Patres audiunt atque suscipiunt. Neque eo seciùs rem examinant; de Romanorum Pontificum decretis quæstionem habent; quæstione habitâ, Agathonis dogmata probant, Honorii damnant: certo documento, non ita intellexisse ea, quæ Agatho scripserat, tanquàm singula Romanorum Pontificum decreta, etiam de fide, indiscussa suscipi necesse sit, cùm ea Concilii generalis supremo atque ultimo examini subderentur; sed ita ut hæc dicta universim sumpta, summâ ipsâ, in totâ & integrâ Petri successione valeant, ut sæpè diximus, & suo loco dicemus uberiùs.

Ibid. Epist. Agath. pag. 636.

Inf. tot. lib. X.

CAPUT XXV.

Sextæ Synodi in HONORIUM *dicta sententia: ejus sententiæ frequens repetitio: cur Synodus eum damnatum voluerit, quem Romani Pontifices excusare videantur.*

JAM an VI. Synodus tantâ severitate damnârit Honorium, acta ipsa eloquentur.

Et quidem Romanos Pontifices Honorii successores, hujus nomini pepercisse constat. Quin etiam Joannes IV. post Honorium tertius, eum excusavit, ut potuit, editâ ad Constantinum Imperatorem apologiâ, quam laudat Maximus, hujus ævi adversùs Monothelitas Confessor egregius.

Excusabat autem Joannes Honorium, quòd is *unam voluntatem bono sensu dixisse* videretur: quòd autem unam & duas æquè rejecerit, ne attingit quidem.

Joan. IV. apol. pro Honor. T. XII. Bibl. Pat. pag. 835. & seq.

Disp. Maxim. cum Pyrr. Tom.

Agatho verò hoc quoque emollire nititur; ſic enim loquitur in epiſtolâ quam in ſacrâ Synodo legendam Imperatori miſit: *Ex quo novitates in* CHRISTI *Eccleſiam Conſtantinopolitani Præſules introducere conati ſunt, mei Prædeceſſores nunquàm neglexerunt eos hortari, ut à pravis dogmatibus, ſaltem tacendo deſiſterent, ne ex hoc exordium diſſidii in unitate Eccleſiæ facerent, unam voluntatem, unamque operationem duarum naturarum aſſerentes in uno Domino noſtro* JESU-CHRISTO. Indictum ab Honorio ſilentium extenuat, ut poteſt, neque tamen aut Honorium apertè defendit, aut approbare Synodo audet, duarum voluntatum æquè ac unius ſuppreſſam ab eo vocem. v. Conc. p. 1784. & ſeq. vid. impr. p. 1813. & ſeq. Epiſt. Agath. Conc. VI act. IV. p. 637.

Cur autem Honorii Succeſſores antè VI. Synodum, viri memoriæ pepercerint, hæ cauſæ extitêre: Primùm, quòd in aliis præclarè Pontificatum geſſiſſet, & in Eccleſiæ pace obiiſſet, ac nihil malo animo egiſſe, neque contumax futurus fuiſſe videbatur: tùm Honorium excuſantes, Catholicæ Fidei favere ſe putabant, dùm Hæreticis tale patrocinium denegarent: denique nihil cogere videbatur, ut Honorii epiſtolas in Occidente damnârent, quòd eæ ad Orientales ſcriptæ, inter Occidentales vix, aut certè tenui admodùm famâ pervulgatæ eſſent, ubi Monothelitæ tum vel pauci vel nulli erant.

At Orientales, & VI. Synodus, poſtquàm iis conſtitit Honorii epiſtolas & in Oriente longè latèque fuiſſe diffuſas, & à Monothelitis miro ſtudio jactatas, ac multos ſeductos Majeſtate Pontificii nominis, audituſque Macarius Antiochenus, qui in actione VIII. *Honorium à Deo eruditum*, anteſignanum, ac ducem ubique nominaret; de Honorio ejuſque epiſtolis minimè tacendum eſſe decreverunt. Itaque actione XII. ac XIII. epiſtolæ lectæ ſunt, itumque eſt in eam ſententiam actione XIII. ut epiſtolæ Honorii æquè ac Sergii Pyrrhique & aliorum declararentur *alienæ ab Apoſtolicis dogmatibus, & à definitionibus ſanctorum Conciliorum & cunctorum probabilium Patrum; ſequi verò falſas doctrinas Hæreticorum.* Itaque Honorius cum cæteris anathemati ſubjicitur, eò quòd compertus ſit, *per omnia mentem Sergii ſecutus, & impia dogmata confirmârit:* quæ omnia geſta ſunt, nihil contradicentibus Sedis Apoſtolicæ Legatis, imò conſentientibus ac ſubſcribentibus. Ibid. act. VIII. p. 741. 749. Ibid. act. XII. & XIII. Ibid. act. XIII. p. 944. Ibid.

Neque attenderunt Patres, ſi quæ Honorius recta dixiſſet; cùm plena & tota in dogmaticis ſcriptis requiratur fides: neque reconditos, ſed obvios ſenſus ſanos eſſe oporteat; neque ſubtiliter, ſed populariter intelligi debeant, quæ communi fidei exponendæ à Pontificibus conſcribantur.

Dictâ ſententiâ, Patres, pro more Synodorum, quid geſtum ſit ad Agathonem referunt, atque *ex ejus literis Sergium, Pyrrhum, cæteros, Honorium quoque damnatum* profitentur. Atqui, inquies, Agatho nihil de Honorio ſcripſerat: imò defenſare velle utcumque videbatur. Certè; ſed cùm alios exemplo Martini anteceſſoris ſui condemnâſſet, ac disertè proſcripſiſſet non tantùm qui unam voluntatem dicerent, ſed qui nec unam, nec duas, horum affectatorem Honorium, ac fautorem, in parem ſententiam incurriſſe, Patres intelligebant; datumque honori Agathonis, ut quæ ipſi ſuppleviſſent, eo quoque autore facta eſſe viderentur. Lit. Conc. VI ad Agath ibid. act. XVIII. p. 1073. Vid. Bar. an. 681. T. VIII. pag. 549. Act. XVIII. ſerm. acclam. p. 1053.

Honorius item in Proſphonetico ad Imperatorem cum aliis Hæreticis memoratur.

Ib. edict. Imper. pag. 1035. Idem in Imperatoris Edicto Honorius notatur his verbis : *Hæreseos fautor , concursor , confirmator , qui etiam sui extitit oppugnator* (*o*). Quippè qui , ut vidimus , pugnantia dixerit. En quoties in acta relatum sit damnati Honorii nomen.

CAPUT XXVI.

Actio falsi intenta Synodalibus gestis , ac duabus LEONIS II. *epistolis , temeraria & absurda : repugnantibus omnibus Scriptoribus , actisque publicis.*

Vid. Bell. & Bar. loc. cit. cap. XXIII. TOT acta adulterari & corrumpi à Græcis potuisse, Bellarminus & Baronius , aliique jactant : neque tantùm hæc, sed alia multa , quæ ex his secuta sunt.

Hâc enim Synodi œcumenicæ semel prolatâ sententiâ, Romani Pontifices , non jam licere sibi putârunt , Honorio parcere ; sed Synodi autoritatem secutus Leo II. successor Agathonis , ad quem , antecessore mortuo , acta VI. Synodi firmanda transmissa sunt , damnat Monothelitas , & inter eos *Honorium , qui hanc* , inquit, *Apostolicam Sedem, non Apostolicæ traditionis doctrinâ lustravit ; sed prophanâ proditione immaculatam fidem , subvertere conatus est*. Quam sanè epistolam benè Latinam habemus , & ita nativis scriptam sententiis , ut vel ipso gustu , Græcis intactam sentias. Ep. Leo. II. ad Const. Imp. Tom. VI. Conc. p. 1117.

Hinc Anastasius Bibliothecarius , qui ex scriniis Apostolicæ Sedis , Romanorum Pontificum scripsit historiam in Leone II. hæc habet : *Hic suscepit sanctam VI. Synodum , quæ per Dei providentiam nuper in Regiâ urbe celebrata est , in quâ condemnati sunt , Cyrus , Sergius , Honorius ac Pyrrhus.* Hæc ille , ab his temporibus haud multùm remotus , ex scriniis scripsit : quæ si omnia falsa & adultera sunt , nihil est in omni antiquitate quod integrum esse constet. Vit. Leo. II. per Anast. Ib. p. 1242.

Epist. II. Leo. II. ad Hisp. ib. p. 1246. 1247. Neque ita multò post , idem Leo II , datâ epistolâ : *Dilectissimis fratribus universis , Ecclesiarum* CHRISTI *Præsulibus per Hispaniam constitutis ;* acta VI. Synodi recipienda transmittit ad Hispanos , qui Occidentali sub Agathone Synodo non adfuerant. De gestis autem VI. Synodi sic habet : *Quâ in Synodo* , inquit , *æternâ damnatione mulctati sunt Theodorus* * , *Cyrus* ** , *Sergius , Pyrrhus , Paulus , Petrus Constantinopolitani cum Honorio , qui flammam hæretici dogmatis , non , ut decuit Apostolicam autoritatem , incipientem extinxit , sed negligendo confovit.* Quæ nec nota Græcis , nedùm falsata fuerint.

* Pharanitanus.
** Alexandrinus.

Quare sequens ætas , & VII. Synodus & VIII , & Synodi deinde omnes ,

(*o*) *Sui extitit oppugnator*] Honorius. Cùm enim defenderet *ineptè* dici *unam operationem* , nec minùs *ineptè duas operationes* , tamen laudabat Cyrum *unam operationem Domini nostri Jesu Christi conversis ab hæresi prædicantem* Bellarminus & Baronius , Honorium cum Honorio pugnantem ut conciliarent frustrà laborarent. Nam , si id quod volunt , Honorius duas operationes confitebatur , inde magis sui oppugnator extiterit.

& omnes Pontifices acta VI. Synodi, & condemnationem Honorii suscepêre. Hanc iterat Tarasius Patriarcha Constantinopolitanus, Synodi VII. tempore, ad Adrianum Papam I. scribens: Hanc VII. & VIII. Synodus, dum anteriorum Synodorum, pro more, anathemata repetunt; idque Romanis Pontificibus nihil repugnantibus; imò ultrò accinentibus. Nam ipse Adrianus II. nonnihil ab Honorii exemplo metuens, sedis suæ autoritati, damnatum quidem eum confitetur à VI. Synodo, sed *post mortem*; sed propter hæresim; sed consentiente Romano Pontifice. Hæc multis & sollicitè exequitur; cæterùm de falsitate nulla suspicio. Anastasius verò Bibliothecarius, non modò in Leonis II. vitâ scripsit, quæ statim memorata sunt; sed etiam libris pro Honorio editis, cùm eum vel maximè tuendum susciperet, immeritò quidem, sed à VI. Synodo verè damnatum fatebatur: Adeò nihil de fraude suboluit. Quin etiam extat in diurno libro Romanorum Pontificum ea, quam electi edere consueverant, fidei professio: Eâ in professione inter cæteros anathemate condemnatos Honorius recensetur. Quem diurnum librum doctis viris visum pridem & agnitum, Petrus Garnerius vir doctissimus atque optimus, è Societate Jesu, Theologiæ Professor, ex optimis Manuscriptis vulgavit. Idem etiam in vetustis Romanis Breviariis, usque ad nostrum sæculum, in Sancti Leonis II. vitâ legebatur. At enim diurnum, ut possunt, premunt; in Breviario Romano hæc eraserunt. An ideò occultârunt? Undique erumpit veritas; tantòque hæc magis comparent, quantò studiosiùs eraduntur.

Conc. Nic. ij. Gen. VII. act. iij. T. VII. p. 167. Ib. act. VII. in defin. p. 555. & Conc. C.P. IV. Gener. VIII. in defin. Tom. VIII. pag. 1147. Ib Conc. VIII. act. VII. pag. 1091. Ep. Anast. Bibliot. ad Joan. Diac. Tom. XII. Bibl. Pat. p. 833. Vid. Brev. Rom. ant. recog. Pii VI. & Clem. VIII. die XXVIII. Junii.

Quid ergò, tot Romani Pontifices, tot Synodi, adulteratis codicibus in errorem abrepti sunt? Adeòne pronum fuit tantâ in re, toti Ecclesiæ, ipsisque adeò Romanis Pontificibus illudere?

Atqui in eam rem vel maximè intentos fuisse constat: nam & Joannes IV. Pontifex, Honorium, quoad poterat, excusabat; & Martinum & Agathonem antecessori suo, occultiùs licet, patrocinatos esse, etiam adversarii volunt. Nullus interim falsitatem suspicatur: ac post mille annos primus Bellarminus flagitium detegit; hunc sequitur Baronius. Quâ tam dignâ ratione? Nullâ, nisi quòd ad tuendam eam quam Romanis Pontificibus tribuunt infallibitatem, illis falsatâ VI. Synodo, quoquo modo opus erat.

Quod enim objiciunt hæc acta falsa esse ideò, quia alioquin Patres iniquè, inconsultò, ac præcipitanter de Honorio statuissent; quis non videat ad falsi actionem, quàm lata sit janua, si hæc admittantur? Baron. an. 681. Tom. VIII.

Quid autem iniqui est in Decreto Synodali? Nempè, inquiunt, Honorius non erat Monothelita. Quid tùm posteà? Quasi Hæretici tantùm, ac non etiam Hæreticorum fautores defensoresque damnentur. Ibid.

At Patres Honorium excusare potuissent: debuissent quærere bonone animo, an malo scripserit: denique an non hæc qualiacumque recantârit. Ib. p. 550.

Quid autem? An ut illi parcerent, ejus epistolas intactas relinquerent, quarum autoritate novas subinde fraudes Hæretici molirentur? Nempè Patres VI. Synodi tenebant epistolas toto Oriente vulgatas, quibus se Hæretici maximè tuerentur: videbant rectam fidem, unà cum errore proscriptam; de palinodiâ autem quid cogitarent, de quâ nihil audierant; nihil ad Provincias commeaverat: nihil Romani etiam memorabant; & erat quod adhuc de Honorio quæreretur.

Nempè VI. Concilii Patres, Bellarmini, ac Baronii more, in Honorii epiſtolis reconditos ſenſus quærerent: faventem Sergio, ac veritati per Sophronium prædicatæ obſtrepentem, exquiſitis diſtinctiunculis excuſarent, ſi infallibilem cogitaſſent.

Jam ut ſtrictiùs de falſitate agamus, Græcos hujus autores eſſe volunt; ſcilicet, ut tot inter à Synodo damnatos Patriarchas ſuos, vel unum Papam cernerent, id fuiſſe ſolatio; atque hujus rei gratiâ, non tantùm eos, qui in Oriente erant, ſed omnes quotquot per Orbem vulgati, libros corrupêre, atque Honorii infarſêre nomen. Hæc quidem probari, non autem jactari oportebat. Sed eſto; admittamus fabulam. Leonis II. duas epiſtolas Latinè conſcriptas, totoque Occidente vulgatas, quis confinxit Græcus? Quis Honorii nomen inſeruit? Quis ad hoc flagitium perpetrandum, Italiam atque Hiſpaniam ex ultimâ Græciâ penetravit? An Latini quoque ad eam falſitatem cum Græcis conſenſêre? Ludibria quidem, non reſponſa iſta ſunt: prorſùſque conclamata cauſa eſt, quam talibus figmentis defenſam oporteat.

An fortè Leo II. ipſe deceptus eſt, falſaque ad eum Synodi VI. acta perlata ſunt; neque à Legatis didicit quid rerum in tantâ Synodo ſuper Honorii nomine geſtum eſſet? Quis inſulſa commenta, ac malè cohærentem fabulam ferre poſſit?

Jam rogo falſane omnia in VI. Synodo, quæ de Honorio memorantur; neque Macarius Antiochenus Monothelitarum Princeps, patrocinantem ſibi jactavit Honorium actione VIII; neque Honorii lectæ ſunt epiſtolæ actione XII. & XIII: neque de his quæſitum aut judicatum quidquam, actione XIII & XVIII. Cui autem falſario adverſùs œcumenicam Synodum in totius Orbis conſpectu tanta licuêre? Si autem Honorii epiſtolæ, verè ab Hæreticis laudatæ, in ſanctâ Synodo verè lectæ, verè examinatæ ſunt, & in geſta relatæ, quid egiſſe finges Synodum? Tacuiſſe, neque quidquam decreviſſe poſt tantos apparatus? Abſurdum. Probaviſſe? Abſurdius. Quis enim id unquam ſomniavit? Condemnavit ergò eas Synodus, neque ullum effugium eſt.

Vide autem, adultera manus quid potuiſſe viſa ſit Baronio. Nempè ſi ei credimus, Theodorus ille Conſtantinopolitanus in VI. Synodo eſt condemnatus; cùm hujus in actis Synodi nulla ſit mentio. Damnatione Honorii opleta omnis pagina eſt: at Baronius eum condemnatum negat. Theodorus ille & contrà ſe geſta eraſit, & contrà Honorium geſta inſeruit: quidquid libuit, ſuſtulit; quidquid libuit, infarſit: Leonis quoque II. credo corrupit epiſtolas: omnia ſucceſſêre; fraudis veſtigium nullum. Et quidem Baronius tanquàm ſcelere deprehenſo, annum falſationis aſſignat eum, qui poſt Synodum conſequatur: pertractum in ſceleris conſortium Imperatorem ipſum, Catholicum licèt, ut Synodum, ſe autore ac defenſore geſtam, ipſe corruperit. Idem Baronius (mirum) de falſandâ Synodo ad Imperatorem habitam artificis orationem refert integram, quæ duas impleat paginas: quaſi Theodorus res in tantæ Synodi luce geſtas, recente memoriâ, poſt annum vix expletum, obſtupefactis Patribus & Legatis, atque emortuo Orbe, æterno ſilentio ſepelire ſe poſſe confideret? Hæc Baronius: quo teſte, quo indice? Nullo: niſi quòd non aliis ſuffulta machinis, concepta ſententia ſtare poſſit.

Ib. p. 551. 552.

Ib. an. 682. p. 665. 666.

Grave quidem nobis eſt, hæc de Baronio, viro maximo, memorare; ſed potior veritas: atque annales Eccleſiaſticos, tantum opus, ab ipſo autore, dum partium ſtudiis abripitur, his figmentis dehoneſtatos eſſe, nemo non doleat. Neque nos hæc primi memoramus: alii viri doctiſſimi prævenerunt, ac nuperrimè Chriſtianus Lupus, totam falſi ſuſpicionem tot argumentis eliſit, ut nullus dubitationi ſuperſit locus. Verùm alibi memorata hîc prætermittimus.

Chriſt. Lup. diſſert. in VI. Syn. c. VI. T. II. p. 858. vid. diſſert. præv. n. LVI.

At enim ex Synodo VI. conſtat corruptam fuiſſe à Monothelitis Synodum V. & acta Vigilii & Patrum libros. Factum: at conſtat etiam falſitatem ſtatim fuiſſe convictam; Patreſque orthodoxos adverſùs impoſtores omninò vigilâſſe. At poſt tantam falſitatem, quantam comminiſceris, novem ſæcula dormierunt.

Vid. Baro. an. 681. & Conc. VI. act. VIII. p. 753. & act. XII. p. 917.

Quid autem Bellarmino prodeſt, Leonis Magni epiſtolas & alia multa à Græcis quibuſdam fuiſſe corrupta; cùm ea acta ad nos haud minùs integra pervenerint? Aliud enim eſt à Græcis quibuſdam, codices aliquot; aliud omnes codices, quotquot per Orbem terrarum erant, communi conſenſu fuiſſe corruptos. At enim, inquit ille, teſte Gregorio, *Latinorum codices veraciores ſunt, quàm Græcorum: quoniam Romani, ſicut non acumina, ita nec impoſturas habent.* Eſto: quid tandem reſpondebunt, cùm ad Latinos codices provocabimus? Nempè in Latinis codicibus, Latinas Leonis II. epiſtolas legimus, quæ Græcis quoque codicibus fidem præſtent. Tantine igitur eſt, non errâſſe Honorium, ut eâ gratiâ Latinorum æquè ac Græcorum etiam fidem ſuſpectam habeamus?

Bell. de R. P. lib. IV. c. XI.

Greg. Mag. Lib. VI. ep. XIV. ad Narſ. Comit. T. II. p. 803.

Cæterùm vir doctiſſimus ac religioſiſſimus Franciſcus Combefis, è Prædicatorum Ordine, Sacræ Theologiæ Profeſſor, cùm omnia Baronii argumenta invictis argumentis confutavit, tùm verò ea geſta protulit, quæ ſi Baronio videre contigiſſet, haud equidem puto hanc falſi actionem tantâ confidentiâ ſuſcepturum fuiſſe.

Vid. Hiſt. Monoth. P. Comb. ed. Pariſ. 1648. ſub. hoc tit. *Auctuarium Bibl. Pat.* Tom. II.

Is igitur edidit Agathonis Diaconi orationem ſcriptam triginta ferè annis poſt VI. Synodum, Philippici Bardanis Tyranni temporibus: cujus actionis hoc initium eſt: *Peccator ego, & omnium minimus Agatho, indignus Diaconus, ac ſanctiſſimæ hujus magnæ Eccleſiæ ſcriniorum cuſtos, venerabiliſque Patriarchalis ſecreti Protonotarius, & ſecundus Cancellarius, antè duos & triginta plus minùs annos juvenili adhuc ætate Lectorum Ordini accenſus ac inutilis Notarius agens; ſanctæ huic & univerſali VI. Synodo operam commodavi, univerſa in eâ mota, quæſitaque ordine aſſectatus ..... omnes porrò Tomos actorum præfatæ Synodi mundo codice propriâ ipſe manu, Eccleſiaſticis literis (p) conſignavi, qui & ſub ſignaculis, unà cum fidei definitione, quam ſancta eadem Synodus palàm edidiſſet, Patrum ſubſcriptione munitâ, in Imperatoris Palatio fuerunt repoſiti, ac tutò ſervati: quin & quinque Patriarchalibus Sedibus tradita, definitionis ejuſdem, eâdem Patrum ſubſcriptione munita exemplaria, eodem conſcripſi modo, jubente piæ recordationis Imperatore Conſtantino, ac ſic fieri præcipiente; quò fidei orthodoxæ ſinceritas, atque veritas nullis pateret inſidiis.*

Ib. pag. 199.

(p) *Eccleſiaſticis literis*] Hìc Agatho ſignificare videtur ſcriptionis genus quoddam elegantius & nitidius illo, quo in actis vulgaribus uti ſolebant deſcriptores.

Cùm posteà memoraſſet, quid Philippicus Bardanes Tyrannus pro Monothelitis molitus eſſet, addit: nec voluiſſe eum ingredi Regiam, quoad VI. Synodi imago inde dejecta eſt; ſubditque: *Id*, inquit, *ſuâ autoritate decernens, ut Sergii, Honoriique ac cæterorum pariter ab eâdem ſanctâ œcumenicâ Synodo ejectorum, ac anathemati ſubjectorum nomina, in ſacra ſanctiſſimarum Eccleſiarum dyptica, præconio publico rursùs referrentur, eorumque per loca imagines reſtituerentur.*

Ib p. 105.

En pro Honorio quid hæretici faciant, quid Catholici atteſtentur: en qui acta conſcripſerit teſtis adducitur. Quid plura deſideramus? An adhuc Græcos omnes, etiam pios & orthodoxos, & VI. Synodi ſtudioſiſſimos, VI. Synodi falſatæ argui placet? Nimiùm profecto hæc prava ſunt; ſed tamen audiamus in quo Bellarminus & Baronius vim faciant.

CAPUT XXVII.

Potiſſimum argumentum falſitatis ex AGATHONIS *epiſtolâ ductum: quàm vanum illud ſit:* AGATHO *&* LEO II. *inter ſe componuntur: etſi* HONORIUS *de fide prava docuerit, haud minùs Eccleſiæ Romanæ permanere inconcuſſam fidem.*

NEMPE ex Agathonis ad Conſtantinum Poganatum epiſtolâ, hæc proferunt quæ palmaria eſſe putant: *Apoſtolica Petri Eccleſia nunquam à viâ veritatis in quâlibet erroris parte deflexa eſt.... Nec hereticis novitatibus depravata ſuccubuit, ſed ut ab exordio fidei Chriſtianæ percepit ab autoribus ſuis Apoſtolorum Chriſti Principibus, illibata fine tenùs permanet, ſecundùm ipſius Domini ſalvatoris Divinam pollicitationem:* PETRE, *inquiens*, ECCE SATANAS, *&c. Conſideret itaque veſtra tranquilla Clementia, quoniam Dominus & ſalvator omnium, cujus fides eſt, qui fidem Petri non defecturam promiſit, confirmare eum ſuos fratres admonuit: quod Apoſtolicos Pontifices, meæ exiguitatis prædeceſſores, confidenter feciſſe ſemper, cunctis eſt cognitum.*

Ep. Agat. ad Conſt. Imp. in act. IV. Conc. VI. p. 636. Luc. XXII. 31. 32.

Hæc verò epiſtola, ut ait Bellarminus, à toto Concilio probata eſt, actione VIII. & XVIII. ubi dicunt Patres, non tàm Agathonem quàm Petrum per Agathonem locutum. Ergò ex eâ epiſtolâ Honorius quoque confirmavit fratres in verâ fide. Non ergò hæreticus, neque ei anathema dictum à ſanctâ Synodo, quæ Agathonis epiſtolam recepiſſet; atque omninò Synodum falſatam eſſe oportet.

Bell. de R. P. Lib. IV. c. XI.

Tantam vim ineſſe putat in illis verbis, quibus Apoſtolici Pontifices *ſemper* fratres ſuos confirmaſſe memorantur. Omneſne ad unum? Atque ut hìc alios omittamus, etiamne Liberius, quo tempore Nicænam infirmabat fidem, Athanaſium fidei pugilem communione repellebat, Arianos omnes habebat prò Orthodoxis, & cùm Conſtantio perſequebatur Eccleſiam? Prorſùs nec illa tempora excipienda ſunt, ſi *ſemper* illud ſtrictè valeat. Sed ut in Honorio jam figamus gradum, rogo, tantiſper VI. Synodum

nodum omittamus, rem ipsam attendamus. Falsata sanè sit Synodus; non credo, non sentio, non fero: falsata tamen sit, quàm maximè eâ parte, quâ literas Honorii damnat. Certè ipsæ literæ verè ab Honorio scriptæ, quas ut ab eo scriptas & Joannes IV. Honorii successor, & sanctus Maximus, & sancto Maximo teste, ipse Honorii secretarius * defensabant: neque Baronius aut Bellarminus negant, imò ex earum fide maximè tuentur Honorium. Damnatæ ergò non fuerint, neque earum Autor, non eò profectò meliores, si judicium effugissent. At si id ad extremos apices verum est, quod Agatho prædicat, à suis *prædecessoribus*, etiam ab Honorio, ut vis, *fratres Episcopos in verâ fide semper fuisse confirmatos*; ergò Honorius fratres in verâ fide confirmabat, tùm cùm duas voluntates & operationes à *prædicatione fidei* eximebat: confirmabat in fide Sergium Patriarcham, tùm cùm scriberet, *ut unius vel duarum operationum novæ adinventionis vocabulum refutaret*, atque unà cùm hæresi orthodoxæ quoque fidei confessionem novitatibus accenseret: confirmabat in fide tùm cùm *unam vel duas voluntates sentire vel promere ineptum* pronuntiabat: quasi vel utrumque adversari, vel saltèm de utroque dubitare vera ratio cogeret: confirmabat in fide Sophronium Hierosolymitanum tùm cùm duas operationes ex Patrum regulâ vel maximè asserentem, ita deterrebat, ut ab eâ voce discessurum eum, illius quoque Legati *instantissimè pollicerentur*: adeò rem urgebat Honorius. *Pacis causâ*, inquies; falsæ quidem pacis, & meritò à Patribus detestatæ, ut suprà docuimus. An verò pax id quoque cogebat, ut *ineptum* & *novum* diceret, quod sapientissimum, quod antiquissimum, quod semper in Ecclesiâ prædicatum esse constaret? Sed alio sensu, inquies, & ipsâ quæstione nondùm intellectâ; & tamen interrogatus à tribus Patriarchis & utrâque auditâ parte. Nam & Sergium ac Cyrum Hæreticos, & Sophronium maximè orthodoxum audiebat; quos tamen interrogantes adeò non confirmabat in verâ fide, ut & à veræ fidei, quæ utique certa neque ambigua est, professione averteret. At nullo dato anathemate; quasi in damnando solùm, non etiam in probando, Ecclesiastica vigeat autoritas. Quid autem juvat nullum anathema pronuntiatum ab eo esse, qui vel hinc maximè in culpâ erat, & officio deerat, quòd eo in discrimine positus, anathema suspendisset, remque certam ac firmam in dubio reliquisset? At ut privatus homo; verum utcumque est, quamcumque Honorius personam induerit, certè interrogatus à tribus Patriarchis, tot ac tantarum Ecclesiarum Patribus atque Doctoribus, in eo articulo versabatur, ut vel eos in fide confirmaret, vel officio deesse cogeretur: non autem confirmavit, quos in ruinam impulit, vel certè fluctuare fecit: ergò officio defuit.

Joan. IV. Apol. ad Const. pro Honor. T. XII. Bibl. Patr. p.835. & seq. disp. Max. cum Pyrr. Tom. V. Conc. p. 1814 1815.

* Joannes Abbas nuncupatus Vid. sup. cap. XXII. XXIII.

At enim Agatho, cujus epistolam suscepit sacra Synodus, eum defensare voluisse videbatur. Obliquè certè, ut vidimus, non clarè & apertè. Suscepit autem sacra Synodus fidem Agathonis, non quæcumque de Honorio obliquè & occultè ingerebat. Ac ne quid Agathoni Patres derogâsse viderentur, id etiam scripsêre ex ejus sententiâ damnatum Honorium, quem in Sergio ac similibus proscripsisset.

At qui tantùm Agathoni deferri velit, Honorium obscurè & obliquè excusanti; audiat Leonem II. clarè & apertè ex sacræ Synodi præscripto con-

Epist. Leo II. ad Imp. T. vi. Con. p. 1117. Ejusd. ep. ad Hisp. ib. pag. 1246. 1247.

demnantem : *Anathematisamus*, inquit, *etiam Honorium qui hanc Apostolicam Sedem, non Apostolicæ traditionis doctrinâ lustravit, sed prophanâ proditione immaculatam fidem subvertere conatus est.* Et ad Hispanos quidem mitiùs, sed tamen tremendâ voce : *Æterna damnatione mulctati sunt, Sergius, Pyrrhus, &c. cum Honorio, qui flammam hæretici dogmatis, non ut decuit Apostolicam autoritatem, incipientem extinxit, sed negligendo confovit.*

Nempè his epistolis victus Baronius, optat falsas, non probat. Nunc Agatho & Leo stent simul : ille ante Synodum habitam Honorium utcumquè purgare conatus : hic post Synodi sententiam, non modò abstinendum ratus ab excusando eo, verùm etiam arbitratus, debito anathemate percellendum. Ac si tantos Pontifices etiam super Honorii nomine conciliare nos oportet, Agathonem, quo Præside Synodus inchoata est, & Leonem quo probante firmata ; tu sanè quisquis es, qui Bellarminum sequeris, conciliare non potes Agathonem dicentem, ut quidem interpretaris, ab Honorio quoque prædicatam esse & confirmatam fidem, cum Leone dicente, ab eodem Honorio non fuisse *lustratam*, sed fuisse *proditam*. Nos facile componimus omnia. Petro enim imperatum, ut confirmaret Fratres, & Agatho dicit, & Leo fatebitur : Id ergò ad Pontificium munus pertinere, uterque prædicabit ; & nos sanè cùm iis maximè prædicamus. An verò certum sit eo semper officio functos, Agatho quidem id asseruisse videtur ; Leo verò Honorium vehementissimè officio defuisse. At illius generale, cùm hujus peculiari dicto, facilè cohærebit. Dictum enim Agathonis non ad strictos apices exigendum, sed civiliter intelligendum esse dicimus : Et *semper* ideò dictum, quod plerumque id factum sit ; quòd unius culpa Pontificis, aliorum statim operâ sarciatur, nihilque detrimenti patiatur fides. Solemus enim homines magna & illustria & consueta sectari, quod rarum fuerit & statim mutatum, nullâ rerum conversione memorabili, nec factum cogitamus. Ita quidquid ab Honorio peccatum est ; id sanctus Severinus Honorio proximus ; id sanctus Joannes IV. sanctusque Theodotus, Martinus, Eugenius, Vitalianus, Adeodatus, Donus, Agatho, Honorii successores cumulatissimè rependerunt; ut officio defuisse Honorium Ecclesia Romana vix senserit. Hinc *Ecclesiam Romanam non fuisse depravatam, neque errori succubuisse, sed in fide mansisse* Agatho prædicavit & nos confitemur ; neque in Petri sede visos esse Sergios, Pyrrhos, Paulos, Petros, Theodoros sibi mutuò errorem quasi hæreditarium cum sede tradentes, neque Romanos Pontifices sibi invicem succedentes, à fidei unitate abruptos fuisse. Quòd si Honorius vel pejora ausus esset, non Romana proptereà succubuisset fides, sed eum ut mortuum Ecclesia projecisset, & ex Ecclesiâ Romanâ Pontifex Catholicus surrexisset. Quæ si consideremus, & Agathonem cum Leone componamus, tùm demùm intelligemus, quid sit illud immotum, quod in Sede Petri omnes Catholici veneremur. Quare ut hanc disputationem aliquando concludamus, hæc certa comperimus.

Honorium de fide à tribus Patriarchis ritè interrogatum pessima respondisse.

A sextâ Synodo anathemate condemnatum.

A Romanis Pontificibus ante supremam Synodi sententiam excusatum ; post eam sententiam eodem anathemate esse damnatum.

Bellarminum ac Baronium conversos ad fabulas, quòd Honorium defensuris nihil aliud auxilii suppetebat.

CAPUT XXVIII.

Quæstio de HONORIO *concluditur, atque utcumque illius res se habent invictum manet ex his petitum argumentum.*

ADDIMUS & id frustrà esse, quod Bellarminus ac Baronius tanto molimine adstruere pergunt. Esto enim falsata sint omnia; tamen te fatente, à secutis Pontificibus, à septimâ deinde & octavâ Synodo, vera sunt credita. Credita ergò à Pontificibus; credita à Conciliis; credita ab omnibus; credita, inquam, de Pontifice, quæ tanto molimine ne credantur caves.

Sagacissimus Bellarminus id vidit, nec negavit: creditum, inquit, de Pontifice, ut homine privato. Quin tu igitur eo gradu consistebas? Quid actorum fidem tam inani operâ sollicitaram oportebat? Nempè responsio de Papâ, ut homine privato non satisfaciebat animo, cùm certum illud maneret, à Synodo VI. generali fuisse judicatum: Papam ab Ecclesiis de fide interrogatum, Apostolico officio defuisse; neque confirmâsse, sed impulisse Fratres, seseque cum eis in præcipitium conjecisse. Bell. loc. jam sæpè cit.

Hæc mente complexi Synodos ac Pontifices Bellarmino ac Baronio, summis licèt viris, facile anteponemus. Quòd verò Anastasius Bibliothecarius VI. Synodi decreta improbat, eaque pro Honorio audet, quæ nec Romani Pontifices ausi erant; contemnemus quidem: sed interim intelligemus, nullam aliam viam tuendo Honorio patuisse. Neque enim cogitabat illud, aut Romanum Pontificem pro privato egisse, qui tot Patriarchis de fide quærentibus responderet; aut ejus epistolas non fuisse dogmaticas, qui sciret plerasque alias, non alio ritu modoque esse scriptas: neque levia illa aut minuta proferebat, in quæ nunc se conjiciunt, sed perfrictâ fronte Honorium tuebatur; quem si quis autorem sequi malit, nec sic effugiet; manetque semper illud: fuisse creditum Romanum Pontificem, ritè de fide interrogatum, docendo Patriarchas, respondendo Ecclesiis, pessima ac meritò damnanda respondîsse, eamque sententiam ab œcumenicâ Synodo promulgatam; secutos Pontifices, secuta Concilia æquè œcumenica consensisse. Anast. Bibl. epist. ad Joan. Diac. Tom. XII. Bib. Pat. p 833.

Jam si Anastasius, ac post eum Bellarminus, ne quid intentatum relinquerent de literis Honorii subdubitare voluisse visi sunt, quid nostrâ? Cum eas à Joanne IV. defensas, atque in VI. Synodo Græcè & Latinè lectas, & cum authentico diligenter collatas, ac pro veris agnitas, ac damnatas esse constet; idque præsentibus & nihil contradicentibus, imò consentientibus, ac subscribentibus Sedis Apostolicæ Legatis. Et ii quidem, cùm Vigilio Papæ falsa decreta imputarentur, falsum arguerunt, calumniam propulsârunt; pro Honorio nihil hiscunt. Quin ipse Anastasius, ipse Bellarminus, non modò admittunt epistolas, verùm etiam asserunt, vindicant, ex iis maximè tuentur Honorium, quod item Baronius factitavit. Nec mirum varios fuisse, ac trepidos, qui tot undique coarctati argumentis, quo loco pedem Anast. & Bell. loc. cit. Vid. Conc. VI. act. XII. & XIII. Anast. & Bell. loc. cit. Bar. an. 633. Tom. VIII. p. 317. & alib. pass.

figerent, non haberent. Sed eorum commenta dudùm nos plus æquo distinent.

CAPUT XXIX.

Patres TOLETANI *Concilii XIV. Synodum VI. pro œcumenicâ non habent, eò quod Hispani ad eam vocati non essent, neque eam probant nisi facto examine, tametsi à Leone II. probatam constitisset.*

Vid. diss. præv. num. LVII. LVIII. & sup. hoc Lib. c. XXVI. UNUM jam superest de VI. Synodo memorandum, imò memoratum & jam perstringendum paucis. Hispani Occidentali Concilio ab Agathone collecto, nulli interfuerant, neque Synodum VI. noverant, neque etiam ad eam vocati erant. Itaque Leo II. ad eos scribit epistolam eam quam sæpè memoravimus; (Epist. ij. Leo. II T. VI. Conc. pag. 1246. 1247) *simul definitionem sanctæ Synodi, & acclamationes mittit; acta quoque totius Concilii directurus, si ipsis delectarentur.* Quæ cùm omnia recepissent, sub Benedicto II. Leonis successore & Ervigio Rege, placuit Toleti congregari totius Hispaniæ *generale Concilium* (*q*), ut ea gesta ab omnibus regni Conciliis & Provinciis probarentur. (Conc. Tolet. XIV. c. j. & ij. T. VI. Conc. pag. 1279. 1280.) Decretum fit in hæc verba: *Gesta Synodalia, & cum gestis quoque Leonis antiquæ Romæ Pontificis invitatoria epistolaris gratiæ consulta suscepimus, per quæ omnis ordo gestorum, gestaque ordinum dilucidè patuerunt. Quâ epistolâ Præsules Hispaniæ invitati erant, ut prædicta Synodalia instituta, nostri vigoris manerent autoritate suffulta.* En perspicuis verbis Hispaniensium Præsulum requisita autoritas. (Ib. c. IV. p. 1281.) Posteà: *Placuit proinde satisfacientes Romano Pontifici, ea ipsa gesta firmare.* Et paulò post: *Ut utraque operum gesta* (*r*), *& Synodico dirigantur examine, & discretâ Conciliorum * fulciantur autoritate.* (*Hispanorum.) (Ibid.) Idque fieri volunt, *postquam*, ut aiunt, *Synodicâ iterùm examinatione decocta, vel communi Conciliorum omnium judicio fuerint comprobata.* (Ib. c. V.) (Ib. c. VI.) Denique: *Dicta gesta cum antiquis Conciliis conferentes, ea ipsa gesta probavimus.... & ideò supradicti acta Concilii in tantùm à nobis veneranda sunt, & recipienda constabunt, in quantùm à præmissis Conciliis* (Nicæno & aliis) *non discedunt.* En deliberatio; en examen exactum ad certam regulam, ad Patrum scilicet & antiquorum Conciliorum fidem; & post illud examen, neque aliter, gesta *firmata*. Quid ampliùs?

(*q*) *Hispaniæ generale Concilium.*] Non congregavit Ervigius generale Concilium, sed in unâquâque Provinciâ particulares Synodos. Placet hîc exscribere ipsa verba Concilii Toletani XIV. Cap. I. p. 1279. *Princeps Ervigius ... hoc dedit speciale edictum, ut quia ... sicut oportebat ..... generale Concilium fieri varia adversitatum incursio non sineret, saltem adunatæ per Provincias Concilia fierent; & si quidem hîc primùm à nobis in urbe Regiâ Synodus ageretur, deinde in singulis quibusque Provinciis singulare haberetur Concilium, quo, quidquid hîc actum per Toletanam Synodum, reliqui primarum sedium Præsules. . . . per discreta provinciarum suarum Concilia observarent.*

(*r*) *Ut utraque operum gesta*] Hispanis Pontifex primùm miserat quintæ Synodi definitionem fidei & Prosphoneticon, deinde acta integra; & hoc est, ut videtur, quod dicunt Patres Toletani.

Nimis probas, inquiunt, neque enim Pontificis tantùm, ſed Synodorum univerſalium decreta, particularibus Synodis examinanda ſubjicis. Facilis ſolutio. Univerſalium Conciliorum, quæ ut talia ſint agnita, doctrinam, ac fidem, nemo unquam examini aut retractationi ſubmiſit: Hiſpani autem Patres minimè agnoſcebant ut univerſalem hanc Synodum, quam nec audierant, ad quam nec vocati erant. Unde nunquam vocant univerſalem Synodum, ſed aiunt: *Ad ſe perlata geſta Synodalia, quibus Conſtantinopoli Conſtantino pio principe mediante, magna & ſublimis copia aggregata Pontificum:* & conſideranti, tota geſtorum ſeries indicabit, graviter tuliſſe Hiſpanos, quòd vocati non eſſent. Quin etiam toties iteratâ examinis mentione, caviſſe videntur, ne quis exiſtimaret Concilii talis, quaſi univerſalis autoritate teneri Hiſpaniam, tantam Eccleſiæ partem, etiam non vocatam. Cùm autem Synodum ut œcumenicam nollet agnoſcere, tamen de Sedis Apoſtolicæ ſententiâ nulli dubitabant, quam & Agathonis & Leonis epiſtolis expreſſam legerent. Diſertè enim Leo Concilium VI. uti alia quinque, *univerſale* vocabat, & lata in Synodo VI. anathemata iterabat, ut ſuprà vidimus. Quare agnitum quoque Pontificis Romani de fide decretum examini ſubdunt, & legitimâ cognitione comprobant; nec verentur dicere, à ſe quoque *firmari*: tantùm autoritatis ipſi unitati, & communi conſenſioni ineſſe intelligebant. Ib. c. ij. p. 280.

Eâdem ratione Franci noſtri, & Carolus Magnus ac Ludovicus verè Chriſtianiſſimi Imperatores, ſeptimam Synodum de ſacris imaginibus, recipere ut œcumenicam diutiſſimè recusârunt; quòd ad eam nullo modo vocati eſſent. Sed jam operæ pretium eſt, ut ejus Synodi acta referamus.

CAPUT XXX.

Synodus Nicæna II. ſeu generalis VII. more antecedentium Synodorum, de ADRIANI I. *literis quæſtionem habet: locus egregius, quo eadem Synodus docet vim illam ineluctabilem, in Eccleſiæ Catholicæ conſenſione eſſe poſitam.*

CUM Adrianus I. veram de colendis κατὰ σχέσιν, ſeu relativo cultu, Chriſti & ſanctorum imaginibus doctrinam, VII. Synodo per literas more priorum Pontificum expoſuiſſet; Patres quoque more Majorum eas literas Synodicè examinârunt. Lectis enim epiſtolis duabus ſancti Pontificis, alterâ ad Imperatorem, alterâ ad Synodum, * quæſitum ita eſt per Legatos Apoſtolicæ Sedis: *Dicat nobis ſanctiſſimus Patriarcha Taraſius Conſtantinopolitanæ urbis Epiſcopus, ſi conſentiat literis ſanctiſſimi Papæ ſenioris Romæ?* Rogatus in eam formam Taraſius, conſentire ſe profitetur: *Nam & ipſi nos*, inquit, *ſcrutando Scripturas & ſyllogiſticè approbando rimati ſumus: ſic quod confeſſi ſumus, confitemur & confitebimur; conſonamus & vim lectarum literarum confirmamus.* Supplendum ex Græco poſt illud; *Scripturas rimati*: hoc quoque; *& patriis doctrinis docti*, quod etiam vulgata & antiqua verſio retinebat.

*Sive potius ad Taraſium C.P. Epiſt. Adr. I. ad Imp. & ad Taraſ. act. ij. Conc. VII. Tom. VII. Conc. p. 99. & ſeq. 122. & ſeq. Ib. 127. Ibid.

Patet ergò à Tarasio ita approbatas Adriani epistolas, quod rem ipse perpendens, eas Scripturis, traditioni, eique quam ipse ab antiquo hauserat, fidei conformes esse senserit, factâque inquisitione intellexerit: post quæ Tarasii verba, *sancta Synodus dixit: tota sacratissima Synodus ita credit, ita sapit, ita dogmatisat.* Quibus verbis tota Synodus se Adriano autori, ac Tarasio ex intellectâ ac perpensâ ratione approbanti, consentire declarat. Atque ut res constaret clariùs, à Legatis Apostolicis Synodus interrogata est, in hanc formam: *Dicat nobis sancta Synodus, si admittat literas sanctissimi Papæ senioris Romæ an non?* Quod de re exploratâ, deque irreformabili judicio quæri, neque recta ratio, neque fides sinit. Ad eam rogationem sancta Synodus dixit: *Sequimur & suscipimus, & admittimus.*

Ibid. — Ibid. pag. 130. — Ibid.

Unde rebus summâ attentione perpensis, fit definitio Synodalis, non unius Romani Pontificis, sed totius Ecclesiæ Catholicæ consensu & autoritate nixa: cujus definitionis initium (*alibi relatum hîc retexere non est necesse; quo docet sancta Synodus in eo vim esse*) Ecclesiastici judicii; ut nihil innovetur; ut quæ communi traditione perlata sint ad nos, communi consensione ac decreto firmentur: unde addunt: *Nihil adimimus; nihil addimus* (communi & universali traditioni scilicet) *Sed omnia quæ Catholicæ sunt Ecclesiæ immutilata servamus.* Quibus positis sic concludunt: *Quæ cùm ita sint, Regiæ viæ semitis inhærentes, sequentesque divinitùs inspiratorum sanctorum Patrum nostrorum Magisterium, & Ecclesiæ Catholicæ traditionem, quippe quam esse noverimus Spiritûs sancti, qui ipsam inhabitat; definimus in omni certitudine ac diligentiâ, &c.* Ut profectò appareat summam illam & ineluctabilem certitudinem in Ecclesiæ Catholicæ consensione, imò in Spiritûs sancti universam Ecclesiam docentis Magisterio esse positam, quod habebamus demonstrandum. Igitur sanctæ VII. Synodi post Romani Pontificis lectam definitionem, inquisitio, confirmatio, judicium sic se habet.

Vid. Diss. n. LXII. — Act. VIII. p. 554. — Ibid.

CAPUT XXXI.

Galli Synodum VII. seu Nicænam II. ADRIANO *præside habitam, pro œcumenicâ non habent, eò quòd ad illam nec ipsi, nec alii Occidentales vocati essent: Egregius eâ de re Jacobi* SIRMUNDI *locus: Romanorum Pontificum de Gallis sententia.*

CUR autem Patres nostri Ecclesiæ Gallicanæ Præsules ejus Synodi decretis repugnarent, causa erat, non quòd de Synodi œcumenicæ autoritate dubitarent; sed quòd Nicænam II. ad quam vocati non essent, pro œcumenicâ non agnoscebant; imò in Francofordiensi Synodo, ex Galliæ ac Germaniæ Ecclesiis congregatâ, præsentibus etiam Romanæ Ecclesiæ Legatis, respuebant: quod, quia maximè ad rem nostram spectat diligentissimè considerare nos oportet.

Conc. Francof. T. VII. Can. ij. p. 1057.

Sanè quod ad rem ipsam spectat, hoc est imaginum cultum, non est ani-

mus Majorum nostrorum sententiam tueri; quippè quos intelligamus, cum ipsis Nicænis Patribus, facilè convenire potuisse; si, quod posteà factum est, sua ipsorum dogmata satis attendissent. De Synodi autem Nicænæ autoritate, quod hujus loci est, placet adscribere verba egregii viri Jacobi Sirmundi, in admonitione ad Canonem II. Concilii Francofordiensis. *Quod*, inquit, *ad Synodi nomen attinet, in promptu habent Galli quo invidiam depellant. Constat enim sic in hâc quæstione versatos esse, tùm Synodi Francofordiensis, tùm Carolini voluminis Autores, ut sibi, non cum œcumenico Concilio, sed cum peculiari Græcorum Synodo, rem esse contenderent. Ita enim passim in libris illis profitentur, queruntur que propterea, illam sibi aut universalis, aut VII. Synodi nomen arrogare, cùm œcumenicam dici posse negarent, ad quam soli Græci convenissent, reliquarumque Provinciarum Ecclesiæ convocatæ, aut sententiam per epistolas, more Ecclesiastico rogatæ non fuissent. Et quidem si rem suis momentis expendamus, satis omninò causæ videbatur, cur Synodum, cui tot adhuc Provinciarum, ac totius penè Occidentis suffragia deessent, pro œcumenicâ nondùm haberent. Nec Adrianus ipse aliter se sentire ostendebat, qui allatam è Græciâ Synodum (ut Hincmarus eodem loco docet) in Galliam misit; Conciliumque ejus causâ convocari à Carolo jussit, & libris Carolinis, quibus oppugnata est, ita respondit, ut œcumenicæ Synodi nomen illis autoritatemque nusquàm objiciat.* Hæc Sirmundus vir maximus pro Gallis nostris, de Synodi Nicænæ II. autoritate respondet.

Sirmund. Adnot. ad Can. ij. Côc. Franc. ib. p. 1055.

Hincm. epist. ad Hincm. Laud. c. xx.

Neque tantùm Concilii Francofordiensis tempore, Nicænam II. Synodum respuebant, cùm ejus acta ignorarent ferè; sed etiam toto Caroli Magni Regno, ac diutissimè posteà.

Constabat interim Romanos Pontifices in eamdem cum Nicænâ II. Synodo ivisse sententiam, atque ab Adriano editam eâ de re, ac missam ad Synodum epistolam decretalem, cui Synodus consensisset.

Agitata posteà res est, missis ultrò citròque scriptis; editique libri adversùs Nicænam Synodum, qui ex Caroli nomine, *Carolini* appellantur. His responsum est ab ipso Adriano pro Nicænis dogmatibus: neque eò seciùs nostri cum Carolo Magno in sententiâ perstitêre.

Neque interà pro Hæreticis, aut Schismaticis habebantur, qui de re maximâ, nempè de interpretandis primæ tabulæ præceptis dissentirent; quia bono animo rem quærere, non pertinaci studio contendere videbantur. Et Carolus Magnus cum Adriano I. non tantùm religionis obsequio, sed etiam singulari, atque intimo amicitiæ vinculo conjunctissimus vixit; & interim à Leone III. sæpè ad auxilium invocatus, & Imperiali Coronâ fuit insignitus: adeò quæ ad fidem spectare viderentur, non in unius Romani Pontificis autoritate, sed in Ecclesiæ universæ consensione posita esse constabat.

Quin etiam imbibita nostrorum animis sub Carolo Magno Rege sententia, sub Ludovico Pio hæsit.

Nempè sub eo Principe de imaginibus Conventus habitus est Parisiis, cujus Conventûs historiam ex gestis, vir diligentissimus Sirmundus sic exponit: Venisse ad Ludovicum Pium, Michaelis ac Theophili Græcorum Imperatorum Legatos, atque inter cætera dissidium exposuisse, quod in Ecclesiâ Orien-

Sirm. Præf. ad Conv. Paris. an. 824. Tom.

VII. Conc. p. 1548. tali propter imagines versabatur; quas alii adorandas, alii non adorandas esse contenderent: eosdem Imperatorum Legatos significasse, se hâc de causâ Romam etiam ad Pontificem ituros: Ludovicum pacis componendæ studio à Pontifice poposcisse, ut ejus rei gratiâ Parisiis Episcopi convenirent.

Ib. & p. seq. Ex hujus Conventûs sententiâ, Ludovicus Pius scripsit epistolam ad Eugenium II. & commonitorium ad Hieremiam Senonensem, ac Jonam Aurelianensem, suos ad Eugenium II. Legatos, ex quibus hæc habemus.

Ib. Common. Lud. P. p. 1549. Primò: ab Episcopis *Collectiones* factas *de libris Sanctorum Patrum*, easque ad Ludovicum perlatas: sic enim scriptum est in ipso commonitorii initio.

Secundò: petitam fuisse licentiam ab Eugenio, hujus nominis II. ut Episcopi eas collectiones facerent, quæ Papæ ad Græcorum consulta responsuro adjumento futuræ viderentur. Quâ de re sic scribit Ludovicus ad Eugenium II. *A Vestrâ Sanctitate petivimus, ut Sacerdotibus nostris liceret, de Libris Sanctorum Patrum sententias quærere, atque colligere quæ ad eamdem rem, pro quâ iidem Legati* (Græci scilicet) *vos consulturi erant, veraciter definiendam convenire potuissent.*

Tertiò: res igitur ita tractabatur, etiam Eugenii II. consensu, ut quæ nondum ultimo, atque irretractabili judicio definita esset.

Quartò: hæc quidem ad Papam scripta sunt. At in commonitorio Episcopi jubebantur, ut rem quàm minimâ Pontificii animi offensione tractarent. Commonit. loc. cit. Verba commonitorii sic habent: *Ut summoperè caveatis, ne nimis resistendo Domnum Apostolicum in aliquam irrevocabilem pertinaciam incidere compellatis: sed obsequendo magis quàm apertè resistendo, ad mensuram deducere valeatis.* Sic & Sedis Apostolicæ dignitatem colebant, & cum Pontifice reverenter tractabant, & ab eo interim in quæstione fidei, *irrevocabilem pertinaciam* metuebant.

Atque hæc acta sunt anno 824. post triginta annos quàm secunda Nicæna Synodus habita esset. Ac posteà Franci diutissimè suam sententiam tuebantur. Interim cùm à tot Romanorum Pontificum decretis recederent, haud minùs se in Ecclesiæ Romanæ communione ac fide permanere gloriabantur: adeò dubia, nec dum recepta communi consensu dogmata, à certis exploratisque secernebant. Neque Romanam Ecclesiam, suis licèt Pontificibus cohærentem, errasse jactabant; quòd abesse putarent eam, quam ad extremum ab Eugenio metuebant, *irrevocabilem pertinaciam.* Nec illis palàm dissentientibus, Concilii Nicæni II. aut Romanorum Pontificum, qui idem decrevissent, aut etiam Concilium Nicænum comprobâssent, tanquam in-
vid. Conc. VII. act. VIII. ad fin. declinabilis objecta est autoritas: quòd satis constaret, nec vocatos eos, &. pro lege esset illud, à Nicænâ quoque Synodo positum fundamentum: *Communem fidem, communi consensu stabiliendam.* Quare Concilii VII. apud Orientales, re penitùs inquisitâ, inter se consentientes statim autoritas valuit: apud nostros, rebus paulatim patefactis, & consentientibus Ecclesiis obtinuit: adeò & nostrorum animis inhærebat, & ipsi Romani Pontifices fatebantur, illud à Majoribus acceptum: fidei definitiones Ecclesiæ Catholicæ consensu valere,

CAPUT

CAPUT XXXII.

Synodus VIII. generalis, Conſtantinopolitana IV. æquè ac cæteræ, de Romanorum Pontificum judiciis judicat : traditam ſibi à Chriſto, ut & Romanæ Eccleſiæ ligandi ac ſolvendi poteſtatem agnoſcit & exercet : poſt Synodi judicium, nulla jam appellatio, nulla alia ſpes eſt.

NON eſt hîc prætermittenda generalis Synodus VIII. Conſtantinopolitana IV. ſub Adriano II. ſummo Pontifice, & Orientis Imperatore Baſilio. Etſi enim non de fide propriè, tamen agit de re maximâ, quæ fidem proximè attineat; de initio ſcilicet Photiani ſchiſmatis, totam conturbantis Eccleſiam & in ingens incendium erupturi.

Quis Photius fuerit, quâ violentiâ Ignatium Conſtantinopolitanum Epiſcopum, virum ſanctiſſimum oppreſſerit, & ejus locum invaſerit, ut deinde à Romanis Pontificibus compreſſus, condemnatus, anathematizatus fuerit: quâ audaciâ adverſùs Eccleſiam Romanam caput erexerit, omnes ſciunt. De eo ejuſque ſectatoribus penitùs amovendis quæſtio habebatur, totaque adeò Synodus in commendandâ Sedis Apoſtolicæ autoritate verſatur.

Poſt lectam actione III. & approbatam Adriani II. epiſtolam, actione IV. & V. leguntur Nicolai Papæ, Adriani anteceſſoris epiſtolæ duæ, & Legati meritò contendebant, rem *ex multo tempore eſſe judicatam*; neque *à Paternis definitionibus poſſe diſcedi.* Cæterùm ad tollendam dubitationem omnem, lectis epiſtolis, Synodum rogant: *Placetne vobis ſenſus iſte, an non? Et ſi quidem placet, talia ſunt noſtra & noſtræ Sedis: quòd ſi apud vos non fuerint acceptabilia, nos tamen ſuper montem excelſum Synodi aſcendemus, & exaltabimus in fortitudine vocem noſtram, evangelizantes vobis, & conſequentiam quæ facta eſt,* (id eſt, rei geſtæ ſeriem, proceſſumque juridicum) *& ore promulgata eſt ſanctorum Patrum noſtrorum à gratiâ Spiritûs Sancti...... Ad hæc quid dicit Sancta Synodus? Sancta & univerſalis Synodus exclamavit: recipimus omnia; valdè quippè ſunt diſcreta & congrua, & conſona Eccleſiaſticis regulis.* Ita ſanctæ Synodi accipiunt, & Sanctæ Sedis decreta, & monita Legatorum, facto examine, ratione perſpectâ.

Conc. VIII. Tom. VIII. act. iij. p. 1011. act. IV. p. 1021. & act. V. p. 1029. malè 1019. ib. act. V. p. 1042. Ib. pag. 1043. vid. Diſſ. præv. n. LXIII.

Aderat ſacro cœtui Baſilius Imperator, ad quem Romani Vicarii, memoratis Nicolai I. & Adriani II. judiciis Canonicis, hæc loquuntur: *Sanctiſſimus Adrianus nos famulos ſuos direxit in hanc urbem, ad manifeſtationem veri & juſti judicii, in conſpectu Imperii veſtri, & ſanctæ univerſalis Synodi: ita ut non habeant vocem repedationis vel appellationis; ſed quemadmodùm jam judicati ſunt, & dejecti in ſæculum maneant.*

Ib. pag. 1056.

En tantùm per Synodum univerſalem appellationis ſublata ſpes omnis; neque à decreto reſilire datur, ſed fixa & æterna manet ſententia. Quid ampliùs? Sic ſe habet Eccleſiaſticorum judiciorum ratio, non tantùm in

fidei quæſtionibus, ſed etiam in iis, quæ ſtatum & pacem omnium Eccleſiarum ſpectant.

CAPUT XXXIII.

Concluditur argumentum ab VIII. primorum Conciliorum autoritate repetitum: eorum acta adverſarii nec conſideràſſe videntur: Sancti GELASII *& Sancti* GREGORII *locus de irretractabili Eccleſiaſticorum judiciorum autoritate.*

EAM traditionem deductam ab Apoſtolis ad octo prima generalia Concilia manâſſe vidimus. Quæ quidem octo generalia Concilia totius Chriſtianæ doctrinæ ac diſciplinæ fundamenta ſunt; quorum prima quatuor, haud ſecùs ac quatuor Evangelia, poſt Sanctum Gregorium Eccleſia Catholica venerata eſt. Neque minor cæteris cultus, cùm eodem ſpiritu acta, parem autoritatem obtineant. Quæ ócto Concilia, magno unanimique conſenſu, definiendi vim irrefragabilem, non aliâ in re, quam in Patrum conſenſione poſuerunt. Inter quæ ſex ultima, Romani Pontificis prolatam etiam de fide ſententiam, ad examen legitimum, Sede Apoſtolicâ probante, revocârunt, quæſtione conſtitutâ in hanc formulam: *Eane decreta rectè habeant, necne?* ut in actis legimus.

Greg. Mag. Lib. I. ep. xxv. al. xxiv. ad Joan. C.P. T. ij. p. 515. & Lib. iij. ep. x. p. 632. & alib. paſſ.

Conticeſcant igitur Stapletonus, & Autores in libello Doctrinæ Lovanienſium relati, atque eos ſecutus Autor anonymus de Libertatibus Gallicanis, qui hæc pronunciant contra geſtorum fidem: *In iſtis Conciliis omnibus, præjudicatam Romani Pontificis ſententiam, pro normâ & regulâ fidei habitam:* quodque idem eſt; *Apoſtolicæ Sedis dogmaticam ad Synodum epiſtolam locum habuiſſe plenæ atque irretractabilis definitionis.* Quo uno teſtantur Synodalia geſta nunquàm à ſe attento animo, ſanove judicio eſſe perlecta: quippè quæ dogmaticarum epiſtolarum legitimam retractationem examenque contineant.

Vid. Doct. Lov. & Tract. de Libert. &c. Lib. VII. c. IV. & V.

Non ita unquam Synodi generalis judicium retractatum vidimus, ſed omnes ſtatim in obedientiam pronos: neque unquam cuiquam, poſt illud examen, inquiſitionem novam fuiſſe conceſſam, ſed intentatam pænam. Sic Conſtantinus; ſic Marcianus; ſic Cæleſtinus; ſic Leo; ſic alii omnes, quos in geſtis vidimus. Hæc certa & inconcuſſa Orbis Chriſtianus agnovit.

Huc accedit illud ſancti Gelaſii egregii Pontificis: *Bona Synodus verèque Chriſtiana ſemel acta, nullâ nec poteſt, nec debet novæ Synodi iteratione convelli.* Atque iterùm: *Bona Synodus, nulla cauſa eſt, curaliâ debeat Synodo retractari, ne ipſa retractatio ejus conſtitutis detrahat firmitatem.* Sic ſtant irretractabilia, quæ ultimo & certo Eccleſiæ judicio conſtant. Convellitur enim illud Spiritûs Sancti judicium, quoties iterato judicio retractatur. Tale autem eſt judicium à Romano Pontifice prolatum, ut novo judicio retractatum fuerit. Non ergò eſt illud ultimum & certum Eccleſiæ judicium.

Gelaſ. ep. XIII. ad Epiſc. Dard. Tom. IV. Conc. pag. 1204. 1205.

Neque verò obſcurior eſt illa ſententia Gregorii Magni, quatuor Synodos generales Evangeliis quatuor comparantis; additaque ratio. *Quia cum univerſali ſunt conſenſu conſtituta, ſe & non illa deſtruit quiſquis præſumit, aut ſolvere quos ligant, aut religare quos ſolvunt.* Greg. Mag. Lib. I. ep. xxv. al. xxiv.

Jam igitur noſtra quæſtio antiquorum Conciliorum, ac Pattum traditione finita eſt. Placere debet omnibus Romani Pontificis ſecundùm Concilii Florentini decretum explicata poteſtas, ex Conciliorum generalium praxi. Patet diſcrimen ingens inter Conciliare & Pontificium judicium, cùm poſt Conciliare nulla quæſtio, ſed ſola ſuperſit captivati intellectûs obedientia; Pontificium verò ita comprobetur facto examine, ut ſi detur locus, improbari poſſit; quod erat demonſtrandum.

CAPUT XXXIV.

Alia Concilia generalia memorantur: in iis perſtitit antiqua Traditio, ut ſummæ quæſtiones ad Concilia generalia referrentur, nec Pontifex decerneret, niſi SACRO APPROBANTE CONCILIO: *referuntur quatuor prima Lateranenſia œcumenica Concilia ſub* CALIXTO II. *ſub* INNOCENTIO II. ALEXANDRO III. INNOCENTIO III. & *Lugdunenſe primum ſub* INNOCENTIO IV.

POST primas octo Synodos generales ſummâ diligentiâ pervolutas, in promptu eſt judicare de aliis ex earum ſententiâ, quas & actis luculentioribus notas eſſe, & Apoſtolorum ævo propiores, facem cæteris prætuliſſe conſtat. Et tamen ex ipſis poſterioris ævi ſecutis Conciliis demonſtramus perſtitiſſe in Eccleſiâ Catholicâ antiquam traditionem, ut ſummæ quæſtiones, ſummiſque animorum diſſenſionibus agitatæ, ad Concilia generalia referrentur.

Id ſingulare habent pletæque ex his poſterioribus Synodis, ut eas Romanus Pontifex præſens habuerit, ejuſque nomine dicta ſententia ſit; non aliter tamen, quàm *ſacro approbante Concilio.* Quâ formulâ declaratur, definitiones editas & canones conditos, non niſi conſentiente & approbante Concilio, pro pleno Eccleſiæ Catholicæ judicio valituras.

Jam ergò illas Synodos ordine recenſemus, enarramuſque geſta, quantùm quæſtioni noſtræ erit neceſſarium, quod erit facillimum, cùm pauca habeamus.

Quæſtio de inveſtituris ingens toto Orbe incendium concitaverat, multiſque ad fidem pertinere videbatur; quod aliquatenùs verum eſt. De pace ſæpè actum inter Calixtum II. & Henricum V. Imperatorem, eamque ſummus Pontifex in Concilio Rhemenſi, plus trecentis Epiſcopis congregatis, eorum *judicio atque ſententiâ confirmare* voluerat, ut ipſe in eâdem Synodo profitetur. Verba notanda ſunt, *ex eorum ſententiâ atque judicio*; prorsùs ex antiquæ diſciplinæ ratione. Sed quod Rhemis inchoatum, in Lateranenſi I. generali Concilio conſummavit anno 1122. Conc. Rhem. ſub. Calix. ij. Tom. x.

Sub Innocentio II. non solùm infando Petri Leonis schismate Ecclesia laborabat, sed etiam Autore Petro de Brueis hæreses ubique pullulabant ex quæ posteà per Albigenses in majus incendium eruperunt. Arnaldus Brixiensis in ipsâ Urbe, non solùm seditiones agitabat, sed etiam hæreses seminabat. Igitur ad schismatis reliquias extinguendas totque hæresum nascentium dira initia comprimenda, atque instaurandam tot turbis collapsam disciplinam, summus Pontifex Concilium generale Lateranense II. habuit anno 1139.

Conc. pag. 875. & Conc. Later. I. Ib. p. 891. & seq.

Conc. Lat. ij. sub Innoc. ij. ib. p. 999. & seq.

Alexander III. cùm hæreses & schismata succrescere cerneret, ipse Octaviani apostatici Pontificis schismate diù agitatus, eam quæ schismatibus occurreret, Romani Pontificis eligendi formam, Concilii generalis approbatione sancivit: damnavit hæreses quæ ab Albigensi tractu inauditis fraudibus diffundere se cœperant; ac labentem magis magisque disciplinam munire voluit. Hatum rerum gratiâ, Concilium generale Lateranense III. convocavit anno 1180.

Conc. Later. iij. sub Alex. iij. ib. p. 1503. & seq.

In convocationis literis hæc habentur: in Ecclesiâ *pullulare germina vitiorum*, *zizania crescere*, *quæ germen bonum suffocare* nituntur, horum evellendorum curam Episcopis quidem omnibus; *multò tamen fortiùs imminere Romanæ urbis antistiti*, *qui à Domino* JESU-CHRISTO, *ut caput esset Ecclesiæ in beato Petro accepit*, *& de pascendis Dominicis ovibus & fratribus confirmandis expressum & speciale noscitur habuisse mandatum.* Unde ipse *de diversis partibus personas Ecclesiasticas* evocavit, *quarum præsentiâ & consilio*, *quæ fuerint salubria statuantur*, *& quod bonum secundùm consuetudinem antiquorum Patrum provideatur & firmetur à multis: quod si particulariter fieret*, *non facilè posset* PLENUM ROBUR *habere.* Sic ad officium confirmandi fratres id pertinere intelligit, ut Concilio generali habito decreta *firmentur à multis*, *ac facilè plenum robur habeant*, cùm statim elucescat illa consensio, in quâ firmitudinem Christus collocavit.

Ib. pag. 1506.

In Concilio generali Lateranensi IV. sub Innocentio III. primùm explicatur Catholica fides, de unitate sanctissimæ Trinitatis, adversùs Joachimum Abbatem (*s*) Almarici (*t*) etiam doctrina condemnatur, non tàm hæretica quàm insana: Eucharistiæ mysterium ac mira illa ab omni ævo credita panis vinique conversio, significantissimo *transubstantiationis* vocabulo explicatur: conduntur canones quibus Ecclesiastica disciplina reformetur: Christiani denique omnes ad sacrum bellum & ad Hierosolymam recuperandam incenduntur: quas duas postremas Concilii convocandi causas Innocentius commemorat, nullique Canones labentibus sæculis magis invaluêre, quàm ii, quos tanta Synodus constituit anno 1215.

Conc. Later. IV. sub Innoc. iij. can. 1. Tom. xj. p. 142. vid. etiam can. ij. & iv.

Serm. 1. Innoc. iij. ib. p. 131. & seq.

(*s*) *Joachimum Abbatem*] Hic suis Prophetiis, seu mavis, conjecturis sæpe probabilibus celeberrimus, in quodam suo libro, qui nunc non extat, adversùs Petrum Lombardum stylum acuerat, eumque ut hæreticum & insanientem redarguerat; ipse de Mysterio Sanctæ Trinitatis parùm accuratè fuerat locutus. Synodus Librum damnavit, Joachimo pepercit, eò quòd omnia sua scripta Sedis Apostolicæ judicio submiserat.

(*t*) *Almarici*] *Qui scholas de arte Logicâ diu rexerat* in Universitate Parisiensi, varias hæreses Rigordus refert an. 22. Philippi Augusti. *Post ejus mortem*, inquit, *surrexerunt quidam venenosâ ejus doctrinâ infecti*, *qui novos & inauditos errores*, *& inventiones Diabolicas confixerunt.* Vid. etiam alios hujus ævi historicos.

Innocentius IV. ad Fridericum Imperatorem deponendum Concilium generale Lugdunense I. convocavit, quo in negotio quàm nullam personam Episcopi egerint, suo loco retulimus. Cætera verò, quæ verè & liquidò Ecclesiastica essent, Synodo approbante facta, anno 1245. Conc. Lugd. j. sub Innoc. iv. ib. p. 633. & seq.

CAPUT XXXV.

Concilium generale Lugdunense II. sub GREGORIO X. *de reconciliandis Græcis : hujus acta præcipua referuntur.*

ANNO 1274. Gregorius X. cùm Græcos in Ecclesiæ Romanæ unitatem reducturus esset, Concilium generale Lugdunense II. convocavit. Huc accedebat terræ sanctæ vastitas, ac morum subversio in Clero & in populo tanta, ut non cerni, sed palpari videretur. His convocationis causis expositis, hæc addit: *Et quia salubre in his adhiberi remedium interest generaliter omnium, nos cum fratribus nostris tractatu præhabito, prout tantæ necessitatis instantia exigebat, generale Concilium, sicut imitatione dignâ sanctorum Patrum consuetudo laudabilis, longæque observationis exemplum nos instruit, opportuno tempore decrevimus congregandum, ut in eo tàm circà præmissa, quàm circà cætera, quæ salutem respiciunt animarum, illa, Deo auspice, communi consilio inveniatur provisio & ejusdem Concilii* APPROBATIONE ROBORETUR *:* & hoc ex antiquâ disciplinâ, ut *quod interest omnium*, id est, causæ generales, omnium consilio procuretur, autoritate & approbatione roboretur; *tantaque* interdum *necessitas*, ut non alio remedio succurratur. Epist. Greg. x. ante Conc. Lugd. ij. T. xj. Conc. p. 940.

Jam quod erat maximum, quid in reconciliandis Græcis actum sit, compendio memoramus. Ac primùm allatæ sunt literæ Michaëlis Palæologi Imperatoris totius Ecclesiæ Orientalis scriptæ nomine : his repetitur symbolum, cum additione *Filioque*; cætera Latinos inter & Græcos controversa, eo modo finiuntur, *quod docet & prædicat sacro-sancta Romana Ecclesia.* Ep. Mich. Imp. ib. p. 961. & seq.

Rogat deinde Imperator, ut Orientalis Ecclesia dicat Symbolum eo more, quo ante schisma dicebat; non additâ scilicet particulâ *Filioque*; permaneatque in ritibus, quibus antè schisma uteretur, *qui non sunt contra fidem.* Ibid. p. 967.

Hâc fide Græci recipiuntur : fit Canon, quo, *sacro approbante Concilio, reprobantur, qui Spiritum Sanctum à Patre Filioque, tanquam ex uno principio æternaliter procedere negaverint.* Ib. Const. 1. p. 975.

Hæc igitur erant, quæ Concilii generalis autoritatem requirebant; fides nondum hactenùs ab Ecclesiâ declarata de Spiritu Sancto, qui *à Patre Filioque procederet, tanquam ab uno principio :* utque nihilominùs Græci Symbolum recitarent quo more solebant, atque in suis ritibus permanerent : quæ Græci sine Concilii generalis assensu & autoritate satis firma esse futura non crederent.

CAPUT XXXVI.

Decretum Concilii Lugdunensis II. de Papæ autoritate producitur : ostenditur nihil favere adversariis.

PAULÒ diutiùs immorandum in eo loco quo Græci Romani Pontificis Primatum confitentur : quo loco adversarii nostram sententiam confutari vehementissimè asserunt. Quare locum integrum producimus.

Epist. Imp. ib. p. 966. De hoc ergò Primatu hæc Imperator, hæc Episcopi Græci per speciales Nuntios (*u*) profitentur : *Ipsa quoque sancta Romana Ecclesia summum & plenum Primatum & Principatum super universam Ecclesiam Catholicam obtinet, quem se ab ipso Domino in beato Petro Apostolorum Principe, sive vertice, cujus Romanus Pontifex est successor, cum potestatis plenitudine recepisse veraciter & humiliter recognoscit, & sicut præ cæteris tenetur fidei veritatem defendere, sic & de fide, si quæ subortæ fuerint quæstiones, suo debent judicio definiri.* Addunt de appellationibus in quibuscumque causis atque negotiis. Subdunt : *Ad hanc autem* (Romanam scilicet Ecclesiam) *sic potestatis plenitudo consistit, quòd Ecclesias cæteras ad sollicitudinis partem admittit : quarum multas, & Patriarchales præcipuè diversis privilegiis honoravit ; suâ tamen observatâ prærogativâ, tùm in generalibus Conciliis, tùm in aliquibus aliis semper salvâ.* His Prælati Græci, datâ speciali epistolâ consentiunt.

Ibid.

Epist. Episc. Græc. ib. p. 968. & seq.

Hæc fusè retulimus, quibus adversarii maximè gloriantur : quàm immeritò, vidimus, cùm de Florentino Concilio ageremus, in quo eadem, quod ad rerum summam attinet, repetuntur.

Sup. Lib. VI. c. XI. vid. Decr. Un. Conc. Flor. Tom. XIII. Conc. pag. 510. & seq.

Sanè docebimus à nostris in summo Pontifice agnosci plenitudinem potestatis, neque id prohibere quominùs ea potestas ab universali Concilio dirigatur, & secundùm Canones exerceatur, quod etiam ex Concilio Florentino sæpè probavimus.

Vid. inf. Lib. X. Sup. Lib. VI.

Quàm vero aptoque sensu Romanus Pontifex super universam Ecclesiam Primatum ac Principatum obtineat ex Concilii Constantiensis certo atque à Martino V. expressè approbato dogmate, & ex Concilii Florentini doctrinâ & ex adversariorum consensu ostendimus.

Sup. Lib. V. & VI. pass.

Quòd autem ad Pontificiam infallibilitatem trahant illud : *Subortæ quæstiones suo debent judicio definiri* ; nec id quidem advertunt, quod antecesserit, nempè id ; *sicut* PRÆ CÆTERIS *tenetur fidei veritatem defendere, sic & si quæ de fide subortæ fuerint quæstiones, suo debent judicio definiri.* Ergò ut non solus, sed *præ cæteris* tenetur defendere fidei veritates, sic profectò non solus, sed *præ cæteris* quæstiones definire debet : sic scilicet, ut præcipua illius autoritas sit, ut habitâ Synodo ipse præeat, communemque sententiam, suo

(*u*) *Speciales nuntios*] Miserant Græcus Imperator & Græci Episcopi, qui seorsim suas literas *juramento confirmarent* ; simul pollicerentur se earum *observantiam servaturos*. Vid. Sacr. Imper. p. 967. 968. & Episc. 971.

quoque nomine edat, pronuntiet, exequatur: quod Clerus Gallicanus cum omnibus Catholicis confitetur.

Sed fortè vim facient in illo verbo, *definire*, quod eſt in Concilio Lugdunenſi poſitum: cùm profectò definire nihil aliud ſit, quàm definitivam, ut aiunt, ferre ſententiam: quod non modò ſupremo atque ultimo Judici, ſed etiam aliis competit, ſuperioris autoritate ſalvâ. Certè definire ac determinare pro eodem habentur. Quis autem Theologus non audiit determinationes ſacræ Facultatis, aut quis eas propterea infallibiles cogitavit? Definit, determinat, qui totâ ſuâ qualiscumque eſt autoritate judicat: quantùm ea definitio ac determinatio valeat, non ex iis præcisè verbis, ſed ex aliis rebus, quas ſæpè memoravimus repetendum.

Quem ergò his Concilii Lugdunenſis verbis ſenſum affingunt, ut Pontifex *ſolus*, ut *infallibili judicio* definiat; primùm id de ſuo addunt: tùm ab ipſo Gregorio, ab ipſo Lugdunenſi Concilio, ipsâque Græcorum ſententiâ refelluntur.

Et Gregorius quidem non id ſibi tribuit, ut ſolus definiat fidei quæſtiones, qui ad eas definiendas Concilium generale congregavit, fidemque non niſi *ſacro approbante Concilio* expoſuit; ſtatimque profeſſus eſt in ipsâ convocatione Concilii, quæ eſſent decernenda, etiam circa fidem & ſchiſma Græcorum, ejuſmodi fore, ut *approbatione Concilii roborentur.* Cur verò tantus in ciendis toto Orbe Patribus labor, ſi unius Pontificis autoritate hæc robur obtineant? Id ergò voluit à ſe quidem, *præ cæteris*; ſed etiam, *approbante Concilio* quæſtiones definiri.

Tùm nec Græci tuliſſent, ut pro certo fidei articulo figeretur, Papam vel ſolum eſſe infallibilem, quod hactenùs nullo in Symbolo, nullâ in definitione fidei ſcriptum haberetur.

Et quidem mens Græcorum fuit, ut ea omnia Papæ tribuerent, quæ ante ſchiſma tribuiſſent. Diſertè enim ſcriptum legimus in epiſtolâ Epiſcoporum ad Gregorium X. *Nihil denegamus eorum quæ ante ſchiſma præſtabant Patres noſtri.* Neque quidquam aliud Latini, aut ipſe Pontifex poſtulabat; neque profectò promoverent, ſed diſturbarent concordiam, ſi Græcis concordiæ maximè obluctantibus, eum articulum proponerent, qui & ante ſchiſma inauditus fuiſſet, & graviſſimus omnium videretur. Ep. Epiſc. Græc. Côc. Lugd. ij. T. xj. p. 971.

Habemus apud Georgium Pachymerem graves ſub Michaële Palæologo, Patriarchæ & antiſtitum Græcorum contentiones de pacis conditionibus: habemus ſub Andronico graviores pacis jam factæ criminationes Patriarchæ. Qui paci obſiſterent, ſub Michaële (x) depoſiti: depoſitus ſub Andronico Patriarcha Joannes Vecchus, qui pacem approbâſſet: ſub Michaële

(x) *Sub Michaële*] depoſitus eſt Patriarcha C. P[us]. Joſephus *qui paci obſtiterat.* Michael pacem fieri peroptabat, non tam fidei ſtudio, quàm armorum metu Caroli Andegavenſis. Græci autem ægrè conſenſerant ſuo Imperatori, qui conſilia ſua perficere non potuit, niſi multorum exilio, carceribus & tormentis. Eo mortuo, filius ejus Andronicus, qui patri ut obſequeretur, pacem ſuo chirographo firmaverat, hanc ſtatim fregit, & ejus exemplo, cæteri Græci ſua quoque chirographa vi extorta reſciderunt, ac Joannem Vecchum Patriarcham, qui pacem eò ſtudioſiùs provexerat, quòd cauſam habebat magis cognitam & exploratam, de ſuâ ſede dejecerunt. Adi Pachimeri hiſtoriam. Vid. etiam D. FLEURY Tom. XVIII. & in eo multa præclara ex Pachimeri hiſtoriâ excerpta.

non ferebant Papæ nomen inter ſacra recitandum : graviſſimi flagitii loco objectabant fuiſſe recitatum, quòd Hæreſis autor Papa videretur. Quantò graviùs vociferarentur in pacis conciliatores, & Michaëlis aſſeclas, ſi quod inauditum erat, Papam infallibilem prædicâſſent? Non id autem queruntur, non id in Palæologo, non id in Andronico Pachymeres harum rerum ſcriptor diligentiſſimus attigit; non id habent tam multa per eam ætatem pro pace & contra pacem divulgata ſcripta, ab eodem Pachymere aliiſque recitata: non ergò id quiſquam in animum induxerat.

CAPUT XXXVII.

Idem ex Græcorum in Baſileenſi & Florentinâ Synodis doctrinâ, EUGENII *que Papæ ac Latinorum conſenſu oſtenditur.*

Sup. Lib. VI. cap. V. & ſeq. Concil. Baſil. T. xij Seſſ. XXIV. n. ij pag. 567. & ſeq. Conc. Flor. Seſſ. XXV. Tom. XIII. p. 382. & ſeq. Aug. Patr. hiſt. ib. c. LIV. & ſeq. p. 1542. & ſeq.

LIBET hîc reminiſci ea, quæ de Græcorum ſententiâ ex actis Baſileenſibus & Florentinis oſtendimus: *Non poſſe unionem fieri, niſi in Synodo univerſali, in quâ Occidentalis Orientaliſque Eccleſia conveniant, Eccleſiam in unum congregatam de rebus dubiis judicare, communi conſenſu ſententiam ferre, communiter hæc agi, & quæ communia ſunt, communi conſenſu terminari oportere, plurimorum ſententiam prævalere, ſanctam Eccleſiam in ſacris dogmatibus nullo modo poſſe errare communi quidem ac Synodicâ conſideratione utentem.*

Hæc Græci profitentur, quæ uſquè adeò ipſi Eugenio IV. probata erant; ut hæc ad Græcos loqueretur: *Proferatur liberè veritas per ſacramentum, & quod pluribus videbitur, hoc amplectamur & nos & vos.* Quæ neque Græci, neque Eugenius dicerent, ſi Papam vel ſolum infallibili judicio quæſtiones definiri, jam indè à Lugdunenſis Concilii tempore conſtitiſſet.

Sup. Lib. VI. c. XI. Conc. Flor. Seſſ. XXV. p. 387. Sup. ib. c. IX. & X.

Quid hîc adverſarii reſpondebunt? An Græcos fidem Lugduni profeſſos, tribuiſſe Papæ, vel ſoli, infallibile judicium: Florentiæ congregatos ab eâ ſententiâ receſſiſſe: aut ab eis plura Lugduni quàm Florentiæ fuiſſe poſtulata? Quò quid abſurdiùs?

Quid quòd Conſtantienſia decreta, quæ tuemur, in Concilio Florentino confirmata fuiſſe oſtendimus. Revolvantur ea quæ de Decretali *Moyſes*, in eo Concilio comprobata, deque decreto unionis ibidem condito, ſuo loco dicta ſunt, & quandoquidem Florentini Concilii mentio ſemel incidit, attexamus ea quæ ad illud ſpectant. Etſi enim nondum huc nos temporum ſeries, rerum tamen ratio nexuſque deducit. In eâ ergò Synodo Georgius Scholarius vir doctiſſimus, atque unus Græorum omnium ad pacem propenſiſſimus, ad eam affectandam, ſuos ita adhortatur: *Si effeceritis ut verè œcumenica Synodus habeatur, ex quo etiam fiet, ut firma ſint quæ à vobis fuerint decreta, nemo quidquam de rebus definitis in dubium vocans, fieri unquam autor ſchiſmatis voluerit, & Eccleſiam ſciens id animadverſuram, & pœnas ab œcumenicâ Synodo conſtitutas reformidans, toto terrarum Orbe idem ſentiente.* Et aliâ oratione ad eoſdem habitâ, dum adhuc de pace ageretur, ait

Georgii Scholar. Orat. I. in app. Conc. Florent. T. XIII. pag. 575.

ait, peractâ œcumenicâ Synodo, fore omninò ut qui ſapiant hæc dicant diſſidentibus : *Omnis Chriſtianorum Eccleſia de rebus anteà controverſis conſentit, & præter vos, hujus œcumenicæ Synodi decreta omnes honorant, exiſtimantes impoſſibile illam errâſſe :* ac paulò poſt : *Univerſam verò ſimul errare Eccleſiam & veritatis lumine deſici impoſſibile eſt.* En in quo rerum robur & invictam firmitudinem collocarent; in Eccleſiâ nempè Catholicâ, & ejus Concilio œcumenico; non profectò in ſolo Romano Pontifice : quos talia ſentientes Eugenius IV. & Latini ſuſcipiunt. Ibid. Or. ij. p. 614. 615.

At enim objiciunt duos viros præſtantiſſimos in eâdem Synodo diſſerentes, Rhodium Archiepiſcopum * & Julianum Cardinalem. Et Rhodius quidem pro additamento, *Filioque*, certans ait : *Latinorum Patres id multâ cum reverentiâ ſuſcepiſſe, quod explanavit Romana Eccleſia. . . . . . Sedem Petri ſolam eſſe in quâ poteſtas ſit explicandi fidem. . . . . ab hâc ipsâ Eccleſiâ cujus eſt explicare omnes fidei veritates, ſuſceptam eſſe hanc* (de Spiritûs Sancti proceſſione) *veritatem.* Quæ omnia eò pertinent, ut Sedi Apoſtolicæ id incumbat officii, neque ſine ejus autoritate fidei veritates definiri poſſint. Quod tamen officium, ſi ſola præſtare poſſet, ſeclusâ Eccleſiæ Catholicæ conſenſione & autoritate, non erat cur Eugenius Florentinam Synodum convocaret, in eâque teſtaretur valituram eam fidem, ipſo etiam præſente, quæ frequentis Synodi ſententiâ ac teſtimonio vinceret.

*Andream. Conc. Fl. Seſſ. vii. ib. p. 128. 129.

Quod autem etiam Julianum Cardinalem objiciunt, hinc factum, quòd Binianæ editionis interpretationem ſecuti peſſimam, (*y*) Græca non conſuluerint. At ſi ſequamur eam, quam in editione Romanâ, ex Græcis expreſſam habemus interpretationem, quid erit quod objiciant ? Nempè hæc Juliani verba ſunt : *Subortâ fidei quæſtione, Romanum Pontificem debere ac teneri eam declarare.* Quis enim hoc neſciat ? *Si error emerſerit, Papæ neceſſitatem incumbere docendi Populos Catholicam veritatem.* Quis non amplectatur ? *Illo docente, omnes Synodos & Eccleſiam univerſam debere hujuſmodi veritatem ſequi :* veritatem certè, quam in ejus definitionibus recognoſcant, ut in Leonis Magni epiſtolâ factum vidimus. Quo quid eſt certius ? Summa ergò doctrinæ, quam Julianus tradidit, hæc eſt : officium eſſe Romani Pontificis docere veritatem; Conciliorum officium, eo maximè præeunte, veritatem ſequi, eumque in Eccleſiâ conſuetum eſſe ordinem docendæ veritatis, quod & Pariſienſes ubique & Eccleſia Gallicana maximè prædicant.

Ib. Seſſ. vii. in ed. Rom. T. iv. pag. 372. 373. in ed. Bin. Pariſ. 1636. T. viii. pag. 622. 623. in edit. Lab. Tom. xiii. pag. 130.

Nihil agit, inquies, ſi id tantùm velit. Imò verò id agit, ut conſtet Latinos nihil novi molitos, qui Romanum Pontificem ritè officio functum, ac de Spiritûs Sancti proceſſione vera & antiquitùs tradita prædicantem, pro Eccleſiaſtico more, autorem ſecuti ſint. Quid ſi officio non fungatur, nec veritatem doceat ? Etiamne aberrantem ſequi tenerentur ? Id fieri nequit, inquies ? Jam id tu quidem dicis, non ipſe Julianus.

(*y*) *Binianæ editionis interpretationem peſſimam.*] Hunc locum, quantâ potui diligentiâ contuli in utrâque editione, neque apicem unum immutatum vidi. Sed cùm mea Biniana editio ſit an. 1636. credo D. Bossuet aliâ uſum fuiſſe. Intereà obſervandum eſt Cardinalem Julianum allata verba eò dixiſſe, ut ea corrigeret & explicaret quæ non ſatis diligenter à Rhodio Archiepiſcopo dicta fuiſſe mox vidimus.

Vid. ib. & Epist. Agath. in Conc. VI. act. IV. T. VI. p. 636.

At enim Julianus, inquis, sancti Agathonis verba refert asserentis, *omnes Synodos* (Romanorum Pontificum) *doctrinam secutas*. Indiscussamne, an examinatam, & factâ demùm discussione firmatam? Examinatam certè, ut vidimus; atque hinc in ipsâ sextâ Synodo, susceptum Agathonem, damnatum Honorium. Quæ si ab Juliano contempta aut ignorata fingis, id sanè efficis, ut ne audiendus quidem esse videatur.

Vid. sup. cap. XXI. & seq. Diss. præv. n. LIV & seq.

Meminerimus sanè Julianum Cardinalem esse eum, quo Præside, Constantienses Canones, Basileæ toties innoventur; qui eorum autoritate Eugenium perpulerit ad revocandam Basileensis Synodi dissolutionem; qui proinde crederet ac vehementissimè assereret, Papam etiam in fidei causis subesse Concilio: non ergò per se infallibilem. Atque à posterioribus quidem Basileensibus gestis post translationem, ab anterioribus vero, ipso Autore, gestis recessisse unquam, non ipse, non ullus alius testis memoravit.

Atque ut jam omittamus doctissimum quidem, sed tamen unum hominem Julianum; non aliter sensit Græcorum ac Latinorum Patrum multitudo, à quibus quippè vidimus, definiendæ Catholicæ veritatis autoritatem & vim, in communi deliberatione & consensione collocatam.

Et Marcus quidem Ephesius, aliique in Synodo Florentinâ ineundæ initæque pacis inimici, de Papâ quidem multa, illud verò nunquam objecerunt; quòd eum infallibilem Conciliisque omnibus superiorem fecissent; aut in ipsò solo vim omnem reponerent; adeò hæc nemo cogitabat.

Ergò fixum illud, Græcorum Latinorumque, simulque Lugdunensis, atque Florentini Concilii collatis sententiis, à Papâ veritatem defendi, & quæstiones definiri oportere, *præ cæteris* quidem, ut est in Lugdunensi Concilio positum; ita ut ipse præeat, etiam in Conciliis œcumenicis: cæterùm stare omnia invicto robore, si Patrum condecernentium & conjudicantium consensus accesserit. Quo & Gallicana Ecclesia & omnis nostra disputatio collimavit.

CAPUT XXXVIII.

Viennense Concilium sub Clemente V. ejus ævi scriptor nobilis GUILLELMUS MIMATENSIS *Episcopus, Speculator dictus, à Papâ jussus de habendo Concilio scribere, quid senserit.*

Vid. diss. præv. n. L.

ANNO 1311. à Clemente V. Viennense generale Concilium celebratum est: anno verò 1307. in tanti operis apparatu Guillelmus Durandus (z) Episcopus Mimatensis, juris Pontificii interpres nobilis, ab eodem

(z) *Guillelmus Durandus.*] Labitur hîc levi errore D. BOSSUET. Non enim *Speculator*, qui an. 1196. è vivis excesserat, hunc tractatum scripsit, sed fratris ejus filius alter Guillelmus Durandus, vir quoque plurimæ doctrinæ, qui proximè post *Speculatorem* in Mimatensi Cathedrâ sedit. Cæterùm in eo errore multi versati sunt, & ille etiam qui an. 1671. hunc tractatum edidit, in vitâ *Speculatoris* operi præfixâ. Vid. Gall. Christ. de Episc. Mimat.

Pontifice jussus, tractatum edidit alio loco memoratum de celebrando Concilio, cujus hæc summa est: *In Concilio œcumenico, tractandum imprimis, de reformanda & corrigenda Ecclesia, tam in capite quàm in membris: quòd Episcopi potestatem & honorem receperunt à Deo, à quo Episcopi, loco Apostolorum constituti sunt, in singulis civitatibus: quòd regenda sit Ecclesia secundùm generalem ordinationem universalis Ecclesiæ à Deo procedentem & ab ejus Apostolis, Sanctis Patribus, generalibus & specialibus Conciliis & Romanis Pontificibus approbatam: ut Ecclesia Romana nulla jura generalia deinceps conderet, nisi vocato Concilio generali, quòd de decennio in decennium vocaretur; cùm illud quod omnes tangat ab omnibus approbari debeat: itaque vocandum esse Concilium, quandocumque aliquid ordinandum esset de tangentibus communem statum Ecclesiæ, vel jus novum condendum; sic fore ut Ecclesia Romana floreat vigeatque: si omnia sibi vindicet, omnia perdituram:* Quæ fusiùs alibi recensita, nunc in pauca concludimus, ut fixum maneat in iis quæ universam Ecclesiam spectant, quorum numero prima est fides, summam autoritatem ipsâ consensione constare, neque aliter per ea tempora fuisse creditum. Durand. Tract. de cel. Conc. passim.

Ex his patet sensus Clementinæ unicæ, in Concilio Viennensi editæ, *de summâ Trinitate ac fide Catholica*, quæ incipit: *Fidei Catholicæ*: ubi Pontifex de Christi latere post mortem percusso quæstionem tractans, sic docet: *Nos igitur ad tàm præclarum testimonium, * ac sanctorum Patrum & Doctorum communem sententiam, Apostolicæ considerationis, (ad quam duntaxat hæc declarare pertinet) aciem convertentes, sacro approbante Concilio declaramus, &c.* Lib. I. Clem. tit. I. c. unic. * Scilicet Joannis XIX. 34. 35.

Hanc igitur autoritatem nobis objiciunt, cùm clarum sit, per illud *duntaxat*, intelligi, hæc sine Sede Apostolicâ tractari non posse: alioquin excluderetur etiam Concilium, quo approbante ista definiuntur atque roborantur. Nec valerent ea quæ semper, atque illo præsertim tempore valebant, ut quæ universalem Ecclesiam tangerent ab universali Ecclesiâ communi consensu decernerentur; quibus vel maximè contineri fidem consentiunt omnes. Nam & in hujus Concilii, ut etiam in Lugdunensis convocatione, scriptum erat circa ea quæ *tangerent statum fidei Catholicæ, faciendam provisionem, quæ approbatione Concilii roboretur.* Horum ergò declaratio etiam ad Concilium pertinet, cujus est eam roborare & approbare; adeòque in omnibus sacri Concilii autoritas, cum autoritate Pontificiâ conjungitur, atque in eâdem convocatione, à Clemente V. decernitur: *Omnia quæ correctionis & reformationis limam exposcunt, ad ipsius Concilii notitiam deferenda,* UT IN EXAMEN DEDUCTA, *Concilii correctionem & directionem recipiant opportunam.* Et alio diplomate prorogat Concilium, quia quæ in eo tractanda sint, non sunt præparata satis, *quòd in examen Concilii valeant introduci.* Certum igitur etiam ea, quæ ad fidem pertinent, eoque nomine Sedis Apostolicæ considerationem poscerent, Romano Pontifice Autore, vel Concilii quoque non tantùm in considerationem; verùm etiam in examen deduci oportere. Bull. Convoc. Conc. Vien. per Clem. V. *Regnans in Cœlis.* Tom. XI. p. 1543. Ib. pag 1544. Ib. ep. Arch. Nicos. *Alma Mater.* pag. 1550.

CAPUT XXXIX.

Lateranensis Synodus sub JULIO II. *ex eâ Conciliorum necessitas & autoritas.*

SEQUUNTUR Concilia quatuor, Pisanum, Constantiense, Basileense, Florentinum; in quibus eam quam tuemur sententiam, non modò ex antiquâ traditione susceptam, sed etiam expressè judicatam fuisse satis ostendimus, ut jam ne verbum quidem hîc addere libeat. (Sup. Lib. V. & VI.)

(Sup. Lib. VI. c. XVIII.) De Concilio Lateranensi sub Julio II. & Leone X. multa jam diximus, quibus hoc etiam addi placet.

Primùm quidem ad reformandam Ecclesiasticam disciplinam, adeò visam esse necessariam Concilii generalis autoritatem, ut Cardinales *(aa)* Julium II. ad illud, post biennium à creatione suâ, celebrandum, juramento adigerent.

(Bull. Jul. II. convoc. Conc. Later. Sess. I. T. XIV. p. 33.) Et ille quidem quominùs id faceret, legitimo impedimento teneri se causabatur. At Maximilianus Imperator & Ludovicus XII. Francorum rex, qui cum eo bellum gererent, quosdam Cardinales instigârunt, qui quidem fœdis ludificationibus irrideri Christianum Orbem questi, Concilium indixerunt; Pisis inchoârunt; paucissimis cum Episcopis pulsi, fatigatique omnibus locis, ac Maximiliano ad Pontificias partes transeunte, laceram ac miserabilem Synodum Lugdunum transtulerunt; atque improspero eventu agitârunt; quo tempore Julius II. Concilium Lateranense convocavit, *ad Ecclesiæ exaltationem, unitatem & reformationem, schismatum verò & hæresum totalem extirpationem:* invitavitque omnes ut *ad tam laudabile ac necessarium opus* accederent. (Ib. p. 38.) Itaque Concilio convocato, viri totâ Italiâ celeberrimi coràm ipso Julio orationes habuêre, quibus Conciliorum generalium utilitatem ac necessitatem mirificè commendarent.

Ægidius Viterbiensis Augustiani Ordinis Generalis, in ipsis Concilii initiis dicturum se profitetur *de Synodo, & quàm Ecclesiæ commoda semper sit; & quàm nostris temporibus necessaria:* (Ib. p. 20. 21.) tùm mirâ eloquentiâ prædicat: SANCTI SPIRITUS LUCEM *Synodis omissis* EXTINGUI, *habitis* ACCENDI ET RECUPERARI. (Ibid.) Mox: *absque fide Deo placere non possumus, atqui* SINE SYNODIS *stare non potest fides, absque Synodis igitur salvi esse non possumus.* Falsum & nimium, si, absque Synodis & consensione Ecclesiæ, fides valeat. Addit exempla, cùm tribus maximis coortis Hæresibus*, quæ *tres rerum credendarum radices* evellere conarentur; *nulla*, inquit, *effugiendi, nulla evadendi inventa est via, nisi Nicæna Synodus.* Deinde: *Jam de fide dixi, quæ utique nulla esset, si Synodi institutio non fuisset.* (Ib. p. 22. 23. 24.) Tùm illud: *Per Synodos*, inquit, *redit ad mortales Deus. Nam si dixerat, ubi duo vel tres meo no-*

* Arii, Sabellii, Photini.

(aa) Cardinale]. in eo Conclavi in quo electus fuit Julius II. adhibito juramento, promiserant, eum qui crearetur Pontifex, post biennium Concilium generale celebraturum; atque ea causa fuit cur Cardinales, qui tum Pisis Concilium indixerant, Imperator, Rex Galliæ & Julium de violatâ religione juramenti accusarent.

mine convenerint, ad eos venio interque eos sum: quantò huc lubentiùs se conferet, quò non duo tantùm vel tres, sed tot Ecclesiæ capita proficiscuntur! Ibid. 26. Denique moribus in deterrima quæque prolapsis, tot infaustos eventus, ipsamque Ravennatem cladem voces esse, *monentis Dei, ac præcipientis, ut*, inquit, ad Pontificem sermone converso, *Synodum habeas, ut Ecclesiam emendes &c. ut denique post tot mala, tot incommoda, totque calamitates, Principem* CHRISTUM *audias, Petro posterisque Synodum ostendentem, ut* UNICAM *omnium malorum medicinam, singularem periclitantis naviculæ portum, solam Reipublicæ confirmandæ rationem.*

Cæteri qui in eâdem Synodo perorârunt, dispari eloquentiâ, eodem ferè sensu, Concilia necessaria demonstrârunt. Alexius Episcopus Melphitanus: *De rebus ponderosis & dubiis summum caput* (Romanus scilicet Pontifex) *ut communis omnium Magister & Doctor consulebatur: quo fiebat, ut si quandò* Ibid. Sess. *Hæresis, vel alia res gravis & perniciosi exempli alicubi oriretur, præsertim* iij. p. 87. *quæ religionem & publicè leges offenderet, ad illam è vestigio reprimendam Patres undique, præcipuè tamen probatissimi, eruditissimi, ac integerrimi quique accersebantur, & ad locum tempusque aptum à capite delectum, & ab ipsis approbatum conveniebant:* adeò etiam in loco designando Patrum approbationem requirebat. In quo autem vis esset exponit his verbis: *Omnia* Ibid. *simul prospicientes, & singula sedulò scrutantes, & ponderantes, ut quæ ad omnes pertinerent, ab omnibus reciperentur vel eliminarentur.* Hâc igitur ratione, hâc consentientis Ecclesiæ autoritate extinctas hæreses, Canones conditos, *quibus non minor fides & autoritas, quàm ipsis Evangeliis attributa* Ibid. *est; & quorum si quæ à nobis ratio curave haberetur, ad has sordes fœditatemque morum, ad quas per eorum contemptum, & Conciliorum intermissionem devenimus, non utique deventum fuisset.*

Unus Cajetanus ita peroravit ut nihil de Conciliorum necessitate diceret; Vid. orat. quippè qui unus, ut videtur, in unâ Romani Pontificis potestate, & fidem Caj. ib. Sess. & mores & omnia collocaret. ij. p. 68. & seq.

CAPUT XL.

Post Lutheranam pestem, Concilii generalis habendi necessitas ab omnibus adeòque à Romanis Pontificibus agnoscitur: eà re Concilium Tridentinum convocatur.

CÆTERUM, postquàm Lateranensis Synodus reformationem tam diù expetitam vix attigit, exorta est illa per Lutheranam pestem misera necessitas, quæ ab invitis quoque Synodum extorqueret.

Inclamabant omnes ubique Nationes, ad tot errores exscindendos, atque ad reformandos, errorum omnium fontem, mores pessimos, Concilii opem esse necessariam.

Quid Gallia, quid Germania egerint, quàmque professæ sint uno Concilii generalis remedio tot Ecclesiæ vulnera curari posse, neminem latet. Sed

quoniam eandem in rem concors cum cæteris Hungarici Regni sententia haud æquè omnibus nota est, placet referre Acta Posonii 1548. art. XIII.

Decret. Ferd. Reg. mox. Imper. ed. Poson. ann. 1548. art. XIII.

Supplicant ordines & status Regiæ Majestati, Domino eorum clementissimo; ut tam suâ, quam sacræ Majestatis Cæsareæ autoritate agat, apud sanctissimum Dominum nostrum, quo Sanctitas sua generale Concilium, pro complanandis omnibus differentiis, variisque opinionibus de religione, sine diuturniori morâ celebrare dignetur. Quod si Sanctitas sua id differet, Majestas Cæsarea dignetur modum adhibere, ne celebratio Concilii diutiùs protrahatur. Perstant in eâdem sententiâ anno 1550. quo hæc ordinant: *Si quid deliberatione egere, aut in disputationem vocari posse ipsis, vel eorum alicui fortè videretur, relinquant id totum generali Concilio dirimendum.*

Decr. ed. Poson. an. 1550. art. XVI.

Viderint jam Hungari, viderit Orbis universus, postremus Strigoniensis Archiepiscopus *, quantùm ab antecessorum suorum sententiâ deflexerit, qui nova hæc cuderit: *Ad solam Sedem Apostolicam, Divino immutabili privilegio, spectat de controversiis fidei judicare.*

* Georgius Zelepechimi.

Cens. Archiepisc. Strig. vid. Vindic. major. Schol. Paris.

Neque tantùm omnes Ecclesiæ, Concilii generalis adversùs errores invalescentes remedium, tanquàm necessarium votis omnibus flagitabant; sed ipsi etiam Romani Pontifices fatebantur: unde Clemens VII. ad Franciscum I. hæc scribit: *Superiore biennio, sicut tua Majestas recordari potest, cùm Serenissimum Cæsarem, quanquàm pro suâ inclytâ pietate omnia conatum, in conventu Augustano nihil remedii ad hæresim Lutheranam in Germaniâ tollendam, præ illorum obstinatione, afferre potuisse audiremus, solumque Concilii generalis remedium à nostris prædecessoribus, in casu simili usitatum, & ab ipsis Lutheranis postulatum superesse videretur: habitâ super hoc cum venerabilibus Fratribus nostris, sacræ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus, maturâ deliberatione, ad ipsius Concilii generalis indictionem in Italiâ & loco ad hoc commodiore celebrandi devenire intendentes, id tuæ Majestati, sicut Cæsari, & cæteris Principibus significandum esse duximus, eamque nostris literis fuimus hortati, ut tam sancto & necessario operi favere velles.* Adeò post Lutherum quoque à Leone X. antecessore damnatum, Synodus necessaria videbatur, ut majore luce ac certiore autoritate firmaretur fides. Consonat Paulus III. in ipsâ convocatione Tridentini Concilii anno 1544. Pontificatûs XI. ubi hæ tres Concilii habendi causæ memorantur: nempè *ad tollenda in religione dissidia, ad reformandos mores, ad suscipiendam contra Infideles expeditionem. Quorum*, inquit, *trium Capitum causa, Concilium maximè esse necessarium semper duximus.* His deventum est ad sanctam Tridentinam Synodum, quâ sine non putamus unquam futurum fuisse, ut doctrinæ Catholicæ tot ac tanti articuli copiosâ expositione explicari, intricatissimæ quæstiones, tantisque Hæreticorum fraudibus involutæ, dissolvi & expediri; vera certaque Patrum fides, atque traditio tot inter scholasticorum inter se dissidentium sententias internosci, totque anathematismis fœdorum errorum vulnera ad vivum persecari; occultumque virus tantâ rerum luce, tanto delectu verborum, tantâ autoritate, tamque temperato firmoque decreto, retegi ac propulsari posset. Hæc perpendant, qui Concilia nec necessaria asserunt, omnemque Ecclesiæ vim in decretis Pontificiis collocant.

Mém. pour le Conc. de Trente. 1533. p. 3.

Indict. Conc. Trid. per Paul. III. Tom. XIV. p. 725. & seq. vid. tiam. Onup. vit. Paul. III. & hist. Conc. Trid. Fra-Paol. & Palav. an. 1544.

Finis Libri VII.

DEFENSIO CLERI GALLICANI,

DE ECCLESIASTICA POTESTATE.

LIBER OCTAVUS

Solvuntur objectiones quædam, ac præsertim illa quæ ex Conciliorum confirmatione petitur: *ad idem caput quartum* Gallicanæ Propositionis.

CAPUT PRIMUM.

Objectio de confirmatis à Romano Pontifice Synodis generalibus proponitur: hujus dissolvendæ ratio atque ordo explicatur.

JAM verò evolutis omnium Conciliorum generalium gestis, certâque ex his traditione constitutâ, quæ inde repetuntur objecta solvenda sunt: atque illud imprimis de confirmatione generalium Synodorum, primis etiam illis sæculis usitatâ.

Et quidem adversarii illud longè validissimum, pro Romani Pontificis potiore potestate esse constituunt, quòd non tantùm posteriores Synodi, sed etiam primæ illæ, quas memoravimus, confirmationem à Papâ & peterent, & acciperent, tantâ quidem autoritate Apostolicæ Sedis, ut eæ tantùm Sydodi universales legitimæ habeantur, quas illa comprobârit atque confirmârit. Hinc Ariminensem Synodum; hinc Ephesinam II. sub Dioscoro fuisse repudiatas, quòd eas Sedes Apostolica irritas pronuntiâsset. Neque tantùm repudiatas illegitimas Synodos, sed etiam legitimas tantùm autoritatis habuisse quantùm Sedes Apostolica judicârit: quo factum sit ut Chalcedonenses Canones, maximè ille XXVIII. de Constantinopolitani Præsulis augendâ dignitate, unanimi Patrum consensu factus, solâ Sedis Apostolicæ & Leonis Papæ repugnantiâ atque sententiâ irritus habeatur. Ex quibus con stare volunt Romanum Pontificem vel maximè infallibilem esse, cùm ejus autoritate generalium Conciliorum decreta, etiam de fide, constent; & omnibus Synodis etiam generalibus superiorem esse, qui & de illis judicet, & ipsis tribuat firmitatem. Nec mirum, cùm omnis Episcoporum, adeòque etiam Conciliorum autoritas à Petro ac Petri successoribus, tanquam à fonte

profluat : quo fit ut Epiſcopi quantumvis adunati, non modò adverſùs autoritatis ſuæ radicem ac fontem nihil poſſint; verùm etiam ut tantùm habeant roboris, quantùm ab ipsâradice mutuentur. Atque id demonſtratum putant multis Sancti Leonis, multis Sancti Gelaſii, aliorumque Sanctorum Pontificum decretis atque ſententiis, ſummâ omnium Eccleſiarum veneratione ſuſceptis.

Hæc ut ordine diſſolvamus : primùm omnium exponimus, ex Eccleſiaſtico ſtylo, ipſam confirmandi vocem : tùm verò referimus, peractis Conciliis, quid geſtum ſit, circa confirmationem Conciliarium decretorum: Quæ cùm perfecerimus, omnium conſenſu facilè evincemus, ut ea confirmatio nihil omninò ad Pontificiam infallibilitatem aut ſuperioritatem pertineat; eoque reſponſo; illud ab ipsâ Epiſcopalis autoritatis origine petitum argumentum ultrò corruat.

CAPUT II.

Quid ſit CONFIRMARE *Eccleſiaſtico ſtylo, & quid autoritatis invehat:* CONFIRMARI *decreta non modò ab æqualibus; ſed etiam ab inferioribus paſſim : tùm ſpeciatim explicatum non modò à Romanis Pontificibus Conciliaria decreta, ſed & à Conciliis etiam particularibus Romanorum Pontificum decreta* CONFIRMARI.

Socrat. edit. Valeſ. Lib. ij. cap. xx. xxiv. Lib. iv. c. xii. Conc. Eph. Chal. & al. paſſ. Vid. ep. Theod. Imp ad Synod. Eph. ij. in act. 1. Conc. Chal. Tom. iv. p. 110. & in Conc. Chal. paſſ. ep. Egyp. ad Leo. Imp. part. iij. Conc. Chal. cap. xxii. p. 892. ep. Epiſc. Europ. ib. c. xxvii. 907. ep. Moeſ. c. xxx ii. p. 9012. ep. Phœn. c. xxxvii. p. 920. &c.

MIROR autem imprimis in confirmandi voce tantam reponi vim, cùm à Romanis Pontificibus, non modò Conciliorum, ſed etiam anteceſſorum decreta paſſim confirmentur. Quâ confirmatione Romanorum Pontificum ſummæ autoritati detractum eſſe quidquam, nec ipſi adverſarii dicent.

Quid quòd paſſim legimus ea decreta, quæ omnium conſenſu valeant, confirmari tamen; idque interdùm etiam ab inferioribus. Sic enim apud Socratem; ſic in actis Chalcedonenſibus; ſic in aliis innumerabilibus Eccleſiaſticis monumentis legimus à Sicilienſi & *Tarſenſi (a)*, à Sardicenſi, ab Hieroſolymitanâ, à Conſtantinopolitanâ, ab Epheſinâ, ab ipsâ Chalcedonenſi Synodis Nicænam fidem, Nicæna decreta confirmata fuiſſe; hoc eſt, proculdubio, inculcata, aſſerta, defenſa, pro firmis, ſuâque autoritate conſtantibus habita, atque adverſùs Hæreticos magis magiſque vindicata; non tanquam à ſuperiore dijudicata & expenſa, quò firmitudinem obtinerent; ut profectò nihil ſit vanius, quàm confirmationis vocem ad argumentum ſuperioris poteſtatis trahere voluiſſe.

Hæc quidem ſufficerent, niſi nobis conſtitutum eſſet operæ non parcere, ut tanta res in manifeſtiſſimam lucem veniat. Placet ergò referre non modò Synodorum decreta per Sedem Apoſtolicam, ſed etiam Sedis Apoſtolicæ decreta confirmata per Synodos. Cujus rei exempla vel nunc nova proferimus; vel ſupra jam aliis de cauſis annotata paucis recolimus.

(*a*) *Tarſenſi.*] Niſi nobis ſtatutum eſſet textum D. BOSSUET, ne immutato quidem apice integrum proferre, hoc vocabulum, *Tarſenſi* deleremus. Nam nuſpiam reperimus in tomis Conciliorum, neque in hiſtoricis, fuiſſe Tarſi ullam Synodum. Socrates quidem dicit, Synodum ibi convocatam fuiſſe, celebratam verò nullibi dicit : quinimò quid cauſæ fuerit ne celebraretur, narrat his verbis : *Legatos miſerunt hortantes ut Tarſum convenirent..... atque id perfectum fuiſſet, niſi Eudoxius Arianæ religionis Epiſcopus, qui tum apud Imperatorem plurimùm poterat; obſtitiſſet.* Lib. IV. Cap. XII.

Medio

Medio ferè quarto sæculo *, Meletius Antiochenus, aliique CXLVI. Orientales Episcopi, factâ Antiochiæ Synodo, in fidem à Sancto Damaso Papâ, eique conjunctâ Romanâ Synodo ** expositam consenserunt: eam consensionem ex vetere Romanæ Ecclesiæ Archivo authentico Lucas Holstenius depromit, atque hæc adscripta refert: *Omnes ita consentientes eidem superexpositæ fidei*, à Sancto Damaso & Synodo Romanâ missæ, *singuli suâ subscriptione confirmant.*

In Conciliorum Africanorum collectione, sub Cælestino factâ, refertur illud anno CHRISTI 401. decretum ab Africanis: *Recitatæ sunt literæ Innocentii Papæ, ut Episcopi ad transmarina pergere facilè non debeant, quod hoc ipsum Episcoporum sententiis confirmatur*; id est, recipitur, ipsâ consensione roboratur.

Actione V. Chalcedonensi, postquàm lecta est consonans Sancti Leonis epistolæ fidei definitio à Synodo facta: *Episcopi clamaverunt, epistolam definitio firmavit: Archiepiscopus Leo, ut credimus, sic credit.* Unde illud Sancti Leonis supra memoratum: ✱*Quæ nostro priùs ministerio definierat, irretractabili totius fraternitatis firmavit assensu.* Et posteà: *Quæ fides priùs docuerat, hæc posteà examinatio confirmavit.*

Legimus in encyclicarum epistolarum volumine, post Chalcedonensem Synodum, Theotimi Scythicæ regionis Episcopi, ejusque Synodi, hoc de confirmandâ Chalcedonensi Synodo responsum* : ☓*Ego & Ecclesia Dei sic sapimus, & in consensu nostro Sanctorum Patrum definitiones fide & devotâ confessione firmamus (b).*

Sub Sancto Hilaro Leonis Papæ discipulo & successore anno 465. habita est Romana Synodus, in quâ præeunte Papâ ac decreta recitante; *ab universis Episcopis & Presbyteris acclamatum est: hæc & confirmamus, hæc & docemus.*

In Concilio Romano III. sub Gregorio Magno, eidem præloquenti universi Episcopi responderunt: * *Libertati Monachorum congaudemus, & quæ nunc statuit Beatitudo vestra firmamus (d).*

Sub eodem Papâ aliud Concilium Romanum habitum est, quo post decreta scriptum: ✪ *Confirmârunt Episcopi & Presbyteri*, numero LVIII.

Habemus Martini Papæ post Monothelitas in Concilio Lateranensi con-

· Hilar. T. IV. Conc. pag.

✪ Conc. Rō. iij. sub Greg. Mag. Tom. v. p. 1608.

* anno 373.
** IV. habitâ ann. 366. Collect. Holst. I. part. p. 176.
Conc. Afric. sub Cæl. Can. LXI. T. ii. Conc. pag. 1660. Vid. Bar. Tom. V. an. 401.
Conc. Chal. act. V. vid. sup. Lib. VII. c. XVII.
✱Epist. Leo. Magn. ad Theod. int. Leo. Epist. XCIII. ali. LXIII. vid. diss. n. LXI.
* Ad Leon. Imp.
☓ Epist. Theot. Ep. Scyth ad Leon. Imp. part. iij. Conc. Chal. cap. XXXI. p. 911.
* Conc. Rom. sub 1063. 1064.

(b) *Firmamus.*] Jusserat Leo Imperator, ut Episcopi *quid in commune saperent de Timotheo Eluro* Alexandrino Patriarchâ intruso, & *de Chalcedonensi Synodo, suis literis significarent.* Schismatici vociferabantur novam Synodum œcumenicam esse convocandam, quæ, nullâ habitâ ratione Concilii Chalcedonensis, ab eo definitas quæstiones denuò retractaret. At Episcopi unanimes hujus Concilii decreta firmârunt. *Quia tentare retractare aliquid eorum quæ ab eo definita erant, hominum esset insidiantium Catholicæ concordiæ, congaudentium turbis atque tumultui.* Vid. ep. Imper. & Episc. Tom. IV. Conc. à p. 902. ad 979.

(c) *Firmamus.*] Monachos olim regebant Episcopi. Sed, ut sæpe fit, quæ optimè à Majoribus constituta sunt, ea malâ consuetudine à nepotibus dissolvuntur. Gregorius enim cum videret Monachos, multorum Episcoporum exemplo à solitudine & abstinentiâ retractos, ad frequentiora colloquia & mundanas voluptates reduci, jussit in eo Concilio solos Abbates Monasteriorum curam suscipere, & vetuit ne deinceps Episcopi illorum negotiis se immiscerent.

Ep.Marr. I. ad Amand. Episc. T. VI. Conc. pag. 385.

demnatos, epiſtolam ad Amandum Epiſcopum Trajectenſem, ut Epiſcopi Gallicani ſcripta ad ſe deſtinent; *confirmantes*, inquit, atque *conſentientes eis*, *quæ pro fide orthodoxâ & deſtructione Hæreticorum veſaniæ nuper exortæ, ſtatuta ſunt.*

An igitur non tantùm Synodi univerſales, ſed etiam particulares eâ autoritate pollent, ut Sedis Apoſtolicæ Synodica decreta confirment? Certè: cùm Eccleſiarum etiam particularium aſſenſio pars ſit illius conſenſûs univerſalis, quo ſummam & invictam firmitudinem conſtare diximus.

Sup. Lib. VII. c. XXIX. vid. etiam. Conc. Tolet. XIV. T. VI. Conc. p. 1279. & ſeq.

Eodem ſenſu vidimus Hiſpanos Epiſcopos, qui VI. Synodum ſine ſe actam, atque à ſe ignoratam, à Leone licèt II. probatam, iterato examine *firmant*, *comprobant*, *ſuâ autoritate ſuffulciunt*; adeò innatus erat omnibus CHRISTI Eccleſiis is ſenſus, quo firmari conſtabat Eccleſiaſtica judicia, addito eo conſenſu qui deſideraretur.

Sup. ib. c. XXX. vid. conc. ij. Nicæn. VII. gener. T. VII. p. 127.

In Synodo VII. audivimus Taraſium, qui Adriano Papæ *concordaret & vim literarum ejus confirmaret*: Quo etiam ritu cæteri Epiſcopi ac tota Synodus à Sede Apoſtolicâ prolatam ſententiam comprobavit.

§ Conc. Tricaſſ. ij. ann. 878. Act. IV. T. IX. p. 308.

Hæc ad poſteriorem ætatem traditio permanavit. In actis Tricaſſinæ Synodi, ſub Joanne VIII. Papâ, actione IV. § *Poſt hæc lecta ſunt capitula ſtatuta à Domno Joanne ſummo Pontifice Romano, quæ ſancta Synodus amplectenda recepit & confirmavit.*

Conc. Ravenn. ibid. p. 507.

Anno 904. in Concilio Ravennate præloquente Pontifice Joanne IX. ac petente, ut *quæ capitulatim annotata ſunt, ſi omnibus placent, in conſpectu omnium legantur, examinentur & examinata manibus omnium pro futurâ memoriâ roborentur*; eadem deinde capitula, † *autoritate ſanctæ Sedis Apoſtolicæ & ſanctione ſanctæ Synodi comprobantur.*

† Ibid. c. I. p. 508.

Conc. Rhem. ſub Calixt. ij. Tom. X. p. 875. vid. ſup. lib. iij. c. XII.

Ipſe Papa Calixtus II. ad Synodum Rhemenſem hæc ait: *Sicut conventionem pacis, ſi fiat, nobiſcum & per vos confirmare optamus; ſic in commentorem fraudis ſi infidelis evaſerit, judicio Spiritûs Sancti & veſtro, gladium Petri vibrare tentabimus.* Sic gladius Petri, licèt Apoſtolicæ Sedi à CHRISTO traditus, vibratur tamen non ſolius ſummi Pontificis, ſed etiam totius Concilii judicio, quod Spiritûs Sancti ſit judicium.

Pet. Dam. Diſcep. Synod. Tom. IX. Conc. p. 1164.

Petrus Damiani: *Synodalis decreti pagina, quam cum Concilii totius aſſenſu beatus Papa conſtituit, cui quippè propriæ manus articulum indidit, quam tot Epiſcoporum venerandus celebriſque Conventus ſubſcriptione firmavit.* &c.

§ Berth. ap. Urſt. p. 375.

§ Bertholdus ad annum 1096. de Urbano II. hæc habet: *Suorum ſtatuta Conciliorum generalis Synodi aſſenſione roboravit.* Generalem Synodum vocat Claromontanam ex magnâ Epiſcoporum copiâ congregatam, non verò œcumenicam, qualem Urbanus II. nullam habuit.

Alia innumerabilia legenti paſſim occurrent; nihil ut ſit vulgatius, quàm confirmationem Pontificiorum etiam decretorum, ipſâ Epiſcoporum & Eccleſiarum conſenſione conſtare.

Bull. Jul. ij. *Cùm tam divino.* Seſſ. V. Conc. Later. T. XIV. pag. 116. & ſeq.

Unum addimus ex Lateranenſi poſtremâ Synodo repetitum. Sanè Julius II. poſtquàm adverſùs ſummos Pontifices per ſimoniam in Petri Sedem intruſos multa decrevit, noviſque ac meritis pœnis tam ſanctæ dignitatis emptores & venditores obſtrinxit; ut diploma tam neceſſarium, omni quâ poterat autoritate muniret, in Synodo Lateranenſi confirmari voluit.

Et quidem intelligebat ac profitebatur Apoſtolicas literas, quæ tantam

pestem exscinderent, *ad sui subsistentiam & validitatem aliâ probatione non indigere*, quod facilè confitemur Est enim illud insitum Apostolicæ Sedi, ut sibi ipsi consulat, sibique à simoniâ caveat, quam Canones toties condemnârint; sed tamen quid de Synodo dixerit audiamus: *Decens & salutare reputamus..... ut quæ per nos statuta & ordinata fuerunt, pro rei magnitudine & gravitate, per sacrum generale Concilium approbentur & innoventur, & approbata & innovata communiantur; ut eò firmiùs perdurent & defendantur, quò fuerint dictâ autoritate sæpiùs circumfulta.* Hinc repetito diplomate sic concludit: *Ut literæ prædictæ eò magis observentur, quò clariùs constiterit eas maturâ & salubri deliberatione dicti Concilii approbatas & innovatas.* Ac paulò post: *Ad abundantiorem cautelam, & ad tollendam omnem doli & malitiæ causam......... ut eò tenaciùs observentur & difficiliùs tollantur, quò tantorum Patrum fuerint approbatione munitæ, literas prædictas approbamus, &c. sacro approbante Concilio.* Ecce in eâ Synodo, quâ nulla existimetur Sedis Apostolicæ potestati magis consulere voluisse, diploma Pontificium totâ potestatis plenitudine stabilitum, autoritate Synodi *approbatum, innovatum, communitum, circumfultum*; quò *firmiùs*, quò *tenaciùs* maneat, quod est validissimè roboratum atque confirmatum. Ergò est in Papâ unà cum Concilio aliquid autoritate *firmius*, quàm in Papâ solo. Dicant ut voluerint; suum illud *intensivè*, *extensivè* ingeminent: certè utcumque est vicimus. Vel enim Concilium est superius Papâ; quo concesso, vicimus: vel non est superius; & adhuc vicimus, reportamusque id quod hîc quærebamus: nempè ex approbatione, confirmatione, corroboratione etiam validissimâ, quantâque verbis exprimi potest, inferri non posse superiorem potestatem, ut adversarii contendebant.

Ibid. Bull. *Si summus.* p. 119.
Ib. pag. 115.
Ib. pag. 119.
Ibid.

CAPUT III.

Quid in confirmandis Conciliis gestum sit, Nicæna Constantinopolitana, Ephesina Synodus; nihil in his de illâ, quam quærimus, confirmatione actum: de Ariminensi Synodo; de epistolis Eutherii & Helladii ad Sixtum III. adversùs Ephesina decreta: Christiani Lupi vanæ notæ:

JAM ne quis existimet Concilia œcumenica à Romanis Pontificibus alio sensu confirmari, aggredimur id quod secundo loco tractandum recepimus; nempè ut exponamus quid circa Concilia à Romanis Pontificibus firmata vel rejecta factum sit.

Incipimus à Nicænâ Synodo ut omnium primâ, non tantùm tempore, verùm etiam autoritate; in quâ quidem de Romani Pontificis confirmatione nihil actum esse constat.

Sanè adversarii post recentiores quosdam Lovanienses, *in Doctrinâ Lovaniensium* relatos, jactant illi quidem eas, quæ sacræ Synodi ac Sancti Sylvestri nomine circumferuntur de confirmando Concilio literas. Verùm

has, non modò Sanctorum omnium altum eâ de re ubique silentium, quin etiam & stylus & temporum notæ, & alia multa, falsas esse demonstrant perspicuitate tantâ, nulla ut eâ de re inter doctos quæstio superesse possit. Quâ de re vide Labbæum, brevi ac marginali, sed eliquatissimâ & exquisitissimâ notâ. (*d*).

Not. margin. Labb. T. ij. Conc. p. 48.

Sanè memoravimus Ecclesiasticæ Historiæ certa monumenta, quibus constat prolatam à Patribus sententiam, nullo alio expectato decreto, statim apud omnes, cælestis instar oraculi valuisse. Sic finitæ tres maximæ quæstiones Consubstantialitatis, Paschatis, Rebaptisationis; patuitque in Concilio primo generali, eas Synodos, quibus Sedis Apostolicæ Legatio interesset, nullius specialis confirmationis indigere ut robur obtineant.

Sup. Lib. VII. c. VII.

Objiciunt Ariminensem Synodum, optimis initiis, fœdo exitu, ac proptereà à Sede Apostolicâ reprobatam ac rescissam. Factum id quidem, sed omninò nihil ad rem. Primùm enim non fuit œcumenica, ex solo scilicèt Occidente convocata; cui prætereà Occidentis totiusque Ecclesiæ caput, Romanus Pontifex, aliique permulti magni nominis Occidentales Episcopi, Arianorum fraude, defuerint. Deinde malum factum & ipso jure nullum, quòd rem œcumenico Concilio, Nicæno scilicèt, totâ consentiente Ecclesiâ definitam, iterùm in quæstionem vocabant. Quò spectat illud Athanasii. *Quæ nova hæresis? Cur nova Synodus?* Quin ipsa Synodus Ariminensis, quandiù liberè & canonicè egit, id professa est, editâque sententiâ declaravit, post Nicænam Synodum, fidei jam expositæ nihil addi, nihil demi oportere; denique his omnibus circa ultimas actiones addita vis ac fraus. Quo factum, Liberio in Synodo Romanâ teste, ut *omnes Ariminensis Concilii blasphemiæ ab iis ipsis qui tunc decepti per fraudem fuisse videntur, anathemate damnatæ sint.* ¶ Idem habet Romana Synodus sub Damaso. Cùm ergò Ariani hæreticorum more, sua quamvis inania, magnis clamoribus venditarent, facilè fuit Liberio ac deinde Damaso, postremam Synodi partem, per se nullam, nulloque ordine Canonico fultam, postulente * Basilio, omnibusque Orthodoxis Orientalibus, consentiente Occidente, ipsis Ariminensis etiam Concilii Episcopis ultrò petentibus, nullam & irritam declarare.

Sozom. Lib. VI. c. XXIII. Theo. Lib. ij. c. XXII. Cōc. Rom. sub Dam. part. I. collect. Holst. Athan. ep. de Syn. Arimi. & Seleu. n. VI. Tom. I. ed. Bened. pag. 719. Ep. Conc. Arimi. ad Const. ap. Athan. Ib. n. X. pag. 723. & ap. Socra. Lib. II. cap. XXXVII.

§ In II. Synodo generali, Constantinopolitanâ scilicet, certum est nullum esse locum ei, de quâ quærimus, confirmationi, post Synodum gestam; cùm sanctus Damasus Papa ipse adfuerit Occidentalium Romæ habitæ Synodo, cujus consensu Constantinopolitana œcumenica facta est.

§ Vid. loc. jā. cit. Soc. Soz. Theod. ¶ Conc. Rom. sub Dam. coll. Holst. loc. jam. cit.

Ephesina verò Synodus III. § generalis, de fide, deque Nestorio Cælestini Papæ sententiam executa erat; ut ea decreta à novâ, post absolutam Synodum, confirmatione pendere, ne ipsi quidam adversarii dicturi sint. Accesserat expressa per Sedis Apostolicæ Legatos, actionis primæ confirmatio,

* Basil. ep. LXIX. al LX. ad Athan, n. I. Tom. iij. ed. Bened. p. 162.

(*d*) *Exquisitissimâ notâ:*] Labbæi nota ad epistolam quæ sub nomine Synodi circumferebatur ea est: *stylus arguit suppositionem cum temporis notâ*; & ad rescriptum Sylvestri: *nec sincerius est hoc responsum, quod commentitissimum & mendosissimum verè dixeris, & non tantùm ferè ut Binius.*

quam vidimus ex ipsius Synodi gestis ac verbis, nihil aliud fuisse, quàm consensionem.

Itaque Ephesini Patres rei gestæ mittunt relationem ad Cælestinum, nullâ unquam confirmationis petitæ mentione. Ita verò respondet Cælestinus, ut à se nihil ampliùs de eo negotio desiderari significet; cùm id tantùm agat ut de plenâ rei executione Patribus gratuletur.

De Charisio Presbytero ac Messalianis condemnatis (*e*) nulla mentio in sacræ Synodi, ac Cælestini mutuis epistolis; eorum hæreses, nullâ confirmatione speciali, pro damnatis sunt habitæ; nihilque omninò occurrit, quo Synodalibus decretis, postquàm sunt condita, aliquid roboris defuisse videretur. Atque ita in tribus primis generalibus Synodis, nihil habent quod objiciant, de eâ confirmatione quam quærimus.

Christianus quidem Lupus nuper edidit epistolam *Eutherii Thyanensis & Helladii Tharsensis scriptam ad magni nominis Romæ Episcopum Sixtum* *: in quâ petunt ab eo *qui à Deo productus est gubernator*, retractari ac rescindi Ephesinæ Synodi acta adversùs Nestorium; *ac terrarum Orbem* Synodo adhærentem, & cum Synodo errantem *adjuvari*; *quod est*, inquit Lupus, *authenticum instrumentum appellationis, non ad generalem, sed adversùs generalem Synodum, interposita apud Sixtum III. Pontificem*: quo deinde concludit, quòd Orientalis Ecclesia crediderit, *Papam esse superiorem generali Synodo.* Addere debuisset, *generali Synodo*, autore ac præsidente per Legatos Pontifice, gestâ, quam *cum toto Orbe terrarum* Sedes etiam Apostolica recepisset: hujus decreta, hujus etiam fidem à Romano Pontifice retractari, etiam & rescindi posse. Sic agit vir doctus; sed ubique nimius: antiquitatis indagator strenuus, parùm exactus judex. Hæc enim quàm nimia sint & inconcessa & irridenda potiùs quàm refutanda nemo non videt.

§ Sup. Lib. VII. c. VIII.

§ Conc. Eph. act. ij. vid. sup. Lib. VII. c. XIII.

Conc. Eph. act. VI. VII. p. 671. 801. Christ. Lup. Var. Pat. epist. cap. CXVII.

* III. Ib. not. Chr. Lup.

(*e*) *De Charisio Presbytero & Messalianis condemnatis.*] Videtur hîc asserere D. BOSSUET Charisium Synodi sententiâ fuisse damnatum. Tamen utrum damnatus fuerit meritò dubitari potest. Charisius in Synodo questus est *à sacrorum ministerio se prohibitum*, eò quòd oppugnasset illud Theodori Mopsuesteni fidei Symbolum, quod Nestoriani sub nomine Nicænæ Synodi circumferebant, cuique jubebant reversos ab hæresi subscribere. Sacra Synodus de Theodori nomine reticuit, Symbolum ejus damnavit. Quid autem factum fuerit de Charisio ex actis non liquet; nec videmus eum in pristinum Sacerdotii gradum restitutum fuisse; sive non potuerit probare se injustè dejectum, sive quâlibet aliâ de causâ. vid. Sess. VI. & D. de Till. vit. Cyrill. Alex. art. LXXII. Tom. XIV. p. 442. Messaliani pravè interpretantes illud Christi præceptum *semper orate*, opus manuum aversabantur & externa quæque pietatis opera, eò ut *semper orarent.* Verùm, ut sæpe fit, eorum præter solitum longæ orationes in delirationem citò versæ sunt, & ex eâ ortæ plurimæ hæreses partim impiæ, partim insanæ. Porrò Joannes Antiochenus & cæteri Orientales, qui famam Ephesinæ Synodi labefactari cupiebant, dicere erant soliti XII. Messalianos Episcopos in eâ sedere judices; quàm calumniam Synodus meliùs confutare non potuit, quam cùm, edito decreto, Messalianos condemnavit. Vid. Theodoret. Lib. IV. cap. XI. Till. Tom. VIII. p. 527. & seq. & Tom. XIV. p. 449.

CAPUT IV.

De Ephesino Latrocinio : quid Leo egerit : ut ultimam sententiam futuræ universali Synodo reservârit.

MAJORE posteà verisimilitudine objiciunt Ephesinam Synodum pro œcumenicâ à Theodosio Augusto sancti Leonis consensu convocatam, quam tamen idem Leo irritam declaravit.

Vid. act. Conc. Eph. ij. in Conc. Chalc. act. 1. Tom. IV. pag. 115. & seq.

Sed eam Synodum, licèt legitimè congregatam, ab ipsis initiis legitimæ Synodi titulo caruisse, duo præsertim demonstrant : alterum quòd Dioscorus Alexandrinus, Præses ab Imperatore, præter morem, dictus, omnia per vim egit; Episcopos quos voluit expulit, quos voluit admisit, quo nihil est ab œcumenicâ Synodo magis alienum; admissos in purâ chartâ subscribere coëgit, facta, infecta, in acta referri jussit; nulla ut jam legitimi cœtûs, nedum œcumenicæ Synodi species superesset : alterum quòd idem Dioscorus Leonis epistolam oblatam licèt à Legatis Apostolicæ Sedis, legi non est passus; ac nemo ibi suscepit nomen Leonis, ut acta testantur; quo sine nomine, nulla est legitima Synodus. Quem fontem nullitatis in Chalcedonensi Synodo Lucentius Sedis Apostolicæ Legatus exposuit : quòd nempè Dioscorus cùm *personam judicandi non haberet, præsumpsit, & Synodum facere ausus est, sine autoritate Sedis Apostolicæ, quod nunquam licuit, nunquam factum est :* quam nullitatis causam Patres omnes dictis sententiis comprobârunt, & ad Imperatores perscripserunt.

Ib. p. 122.

Ibid. & p. seq. vid. etiam. act. iij. ep. Cōc. ad Val. & Marc. Imp. pag. 463. & Relat. ad Pulch. ib. p. 464.

His causis omnes agnoscunt Ephesinam secundam Synodum, non modò iniquam, verùm etiam per se nullam & irritam fuisse; neque tantùm propter vim, sed etiam vel maximè ex defectu potestatis, quo defectu nullus est major. Itaque violentam, pioque Flaviani sanguine commaculatam Synodum omnes Catholici horruerunt : atque ipse Flavianus, statim non à Synodo, quæ jam nulla esset, sed à Dioscoro; neque ut à Synodi Præside, sed ut à nefarii Latrocinii duce appellavit. *Appello*, inquit *à te*, ut habetur in gestis.

Ib. Conc. Ephes. ij. in act. 1. Conc. Chalced. p. 305.

Jam verò nemo negat ad Papæ officium pertinere, ut his provideat, detque operam, ne fideles Concilii œcumenici nomine in fraudem inducantur : quo quidem officio Leo continuò functus est. Verùm ita sententiam temperavit suam, ut judicium daret non peremptorium, sed provisorium. Itaque Ephesinam Synodum ratam esse non est passus : Flavianum in communione habuit, omniaque interim in suspenso esse voluit, quoad œcumenica Synodus haberetur : Synodo congregandæ ultimam sententiam reservavit.

Vid. var. Epist. Leo. Mag. ad Imp. & Augustas. 1. p. Conc. Chal. cap. XIX. XX. XXI. XXII. XXIII. pag. 38. & seq. & int. Leo. ed. Quesn. ep. XXXIX. XL. XLI. XLV. XLVI.

Id Leo ubique testatur, præsertim epistolâ ad Juvenalem † : *Christus & detestandum illud Ephesinæ Synodi judicium, sanctâ Chalcedonensis Concilii autoritate destruxit.* Idem repetit epistolâ ad Leonem Imperatorem; neque quidquam potuisse fieri convenientiùs docet, quàm ut

† Hierosolymitanum,

Dioſcori in Epheſinâ Synodo, *facinus*, * *ſancta Synodus Chalcedonenſis aboleret.* His congruit illud beati Gelaſii Papæ de Epheſino Latrocinio dictum: ¶ *Malè geſtam Synodum & injuſtam, juſtâ & benè geſtâ Synodo ſubmovendam.* Tale remedium, talem autoritatem œcumenicæ Synodi ritè convocatæ nomen poſtulare viſum.

Quid ergò hîc conſequuntur ſuperioritatis Pontificiæ defenſores? Nempè ut Pontifex Synodum per ſe ab ipſis initiis nullam & irritam, non admittat ille quidem; ultimum tamen judicium futuræ Synodi relinquat arbitrio. Quodnam hîc ejus quam quærunt ſuperioritatis indicium eſt?

ſ Leon. ep. ad Juven. cx. alias LXXII.
* Ejuſd. ep. ad Leon. Imp. cxxv. al. LXXV.
¶ Gelaſ. ep. XIII. ad Epiſc. Dard. T. IV. Conc. p. 1204.

CAPUT V.

A Chalcedonenſi Synodo nullam in fidei negotiis confirmationem petitam: cujusmodi ſit ea, quam Sanctus Leo ultrò dederit.

AT in Chalcedonenſi legitimo ſanctoque Concilio œcumenico plus habere ſe putant, cùm ipſa Synodus rerum à ſe geſtarum confirmationem à Leone petat, ut in relatione Synodi ad ipſum Leonem eſt poſitum. Tùm illud vel maximum, quòd Canonem XXVIII. de Conſtantinopolitani Præſulis auctâ dignitate, unanimi licèt Patrum decreto factum, idem Leo Apoſtolicâ autoritate reſcidit.

Relat. Syn. Chalc. ad Leon. part. iij. C. ij. p. 833. & ſeq.

Nunc quidem de fide agimus, de canonibus poſteà videbimus. Et quidem quòd ad fidem, fideique causâ depoſitum Dioſcorum attinet, Patres Chalcedonenſes in relatione ad Leonem, ſ nullam confirmationem petunt, ſatis eſſe rati, quòd Leonis Epiſtolam prælucentem, ipſumque ſibi, *ut membris caput præſidentem ac Spiritu præſentem*, ac penè in Legatis viſum habuiſſent.

Epiſt. ad Pul. LXXIX. ad Anatol. C. P. LXXX. ad Max. Antioch. XCII. al. LIII. LV. LXII.

Itaque quoad hæc, nihil amplius deſiderabatur. Ac revera Imperatores, abſoluto Concilio, ſtatim ut re exploratâ atque confectâ contentionem omnem de fide prohibent: Clerus ac plebs in eâ fide ac Dioſcori condemnatione ubique acquieſcit.

ſ Relat. loc. jam cit.
Vid. Conc. Chalc. part. iij. c. iij. p. 840.

Et res quidem Synodi circa fidei negotium ſic ſe habent; ut de ſuis decretis à Leone confirmandis, ne quidem cogitâſſe conſtet, & tamen ſanctus Leo etiam non petitam confirmationem miſit: quâ occaſione ipſe idoneus teſtis exponet.

Quippè cùm occaſione improbati à Leone XXVIII. canonis, maligni homines in vulgus ſparſiſſent, Chalcedonenſem Synodum ab ipſo improbatam, ad Epiſcopos, qui in eâ congregati fuerant, hæc ſcribit: *Ne ergo per malignos interpretes dubitabile videatur, utrum, quæ in Synodo Chalcedonenſi per unanimitatem veſtram de fide ſtatuta ſunt, approbem, hæc ad omnes fratres, & coepiſcopos noſtros, qui prædicto Concilio interfuerunt, ſcripta direxi .... ut omnium fidelium corda cognoſcant; me non ſolùm per fratres, qui vicem meam executi ſunt, ſed etiam per approbationem geſtorum Synodalium, propriam vobiſcum iniiſſe ſententiam in ſolâ videlicèt fidei causâ.* Quod

Epiſt. Leo. ad Epiſc. Conc. Chal. ib. C. XVI. p. 881. 882. & int. Leo. ep. LXXXVII. al. LXI.

adversùs *malignos interpretes* factum, fatebuntur omnes non eò spectare, ut incerta firmentur, sed ut certa, summâque & indeclinabili autoritate factâ, magis, magisque asserantur & inculcentur.

Ibid.cap. XLV. epist. Agap. ad Leo. Imp. p. 942.

Cujus generis est id quod in encyclicarum epistolarum tomo, post Synodum Chalcedonensem edito, legimus: *Penè omnes Occidentalium partium Episcopi consentientes sibimet, & pariter decernente sanctissimo atque beatissimo Romanæ urbis Archiepiscopo, literis propriis & oris sui confessione, ea quæ ab ipsis Sanctis Patribus Chalcedone collectis interpretata sunt, confirmaverunt & consignaverunt.* En quid sit confirmatio; nempè consensus ipse. En ut, non modò Leo, sed etiam cæteri Occidentales Episcopi condecernentes Chalcedonensem Synodum confirmârunt.

CAPUT VI.

Quintum, sextum, septimum, octavum Concilium.

EX octo primis generalibus Synodis, supersunt adhuc quatuor, de quibus uno verbo facilè decernamus.

Quintam Synodum Constantinopolitanam II. à solis Orientalibus, nullâ cum Occidentalibus communicatione, nullâ Sedis Apostolicæ Legatione transactam, non nisi consensione Occidentalis Ecclesiæ ac Sedis Apostolicæ approbatione, pro Synodo œcumenicâ valuisse constat.

Conc.C. P. iij. gener.VI. act. XVIII. Tom VI. p. 1072. Ibid. ep. ad Agatho. p. 1276.

Sexta Synodus de fide tantùm, fideique condemnandis inimicis egit.

Statim atque fidei definitionem edidit; eam, ab Episcopis & Imperatore subscriptam, ad quinque Patriarchales Ecclesias dimitti voluit, ut quæ certissimâ autoritate constaret, actione VIII. Eâdem actione Patres ad Agathonem Papam relationem mittunt, quâ *se Spiritu Sancto illustratos & Agathonis doctrinâ institutos, infesta dogmata depulisse* testantur. Tùm subdunt: *& corde nos, & linguâ, & manu convenientes, omnis erroris expertem, certamque nec fallentem definitionem, vivifici Spiritûs ope edidimus.* Quo perspicuè demonstrant, nihil expectari à se ut certam Spiritûs Sancti præsentiam, sibi ac sanctæ Synodo vindicent, cùm præsertim se ab ipso Agathone, lectis ejus Apostolicis literis, doctos esse fateantur. Neque eò seciùs ab eodem Agathone petunt ut orthodoxam fidem, quam cum ipso prædicârint, iterùm per sua rescripta confirmet. Satis ergò existimabant illustratam, roboratam, confirmatam fidem, quam ipsi tradidissent, & ad inculcationem majorem pertinere eam, quam postulabant, confirmationem novam.

Edict. Const.Imp. ib. p. 1084. & seq. Epist.Leo. II. ad Imp.

Quare nec expectato Sedis Apostolicæ responso, pius Imperator Synodi decreta edictis exequitur. Interim Agathone mortuo, ad Imperatorem Leonis II. pervenit epistola, quâ decreta Synodi *Apostolicâ autoritate* confirmat, *eisque consentit, sicut supra solidam petram, qui Christus est ab ipso Domino adeptis firmitatem:* adeò certum est eam confirmationem nini-

hil aliud esse quàm consensionem eam quam diximus, ac recognitionem authenticam jam à Domino præstitæ invictissimæ firmitatis. Const. ibid. p. 1116.

Sanè omittendum non est Macarium Antiochenum Episcopum hæreseos defensorem à Synodo depositum, ad Sedem Apostolicam missum, non, quemadmodum nescio qui cavillantur, ut ejus causam tanquam superior retractaret, sed ut errantem instrueret, pœnitenti, si fortè, indulgeret; quod adeò clarum est ex Imperatoris & Leonis literis, ut his immorari pudeat. Alia prosequamur. Ep. Imp. ad Leo. II. ib. p. 1102. 1103, & Leo. II. ad Imp. pag. 1117. 1120.

Septima Synodus Nicæna II. nullam ab Adriano, rebus gestis, specialem confirmationem petiisse, nullam accepisse legitur; neque eò infirmior visa est aut Græcis aut aliis: neque nostri, cùm eam non susciperent, confirmationem defuisse causati sunt. Adeò ista ex abundanti esse constat.

Octava Synodus, Constantinopolitana IV. Nicolai I. & Adriani II. judicium executa adversùs Photium, ut firmitatem obtineret, nulla procul dubio Sedis Apostolicæ novâ confirmatione indigebat; & tamen petiit his verbis: *Itaque Sanctitate vestrâ omnium nostrûm & universalis Synodi consensum & consonantiam recipiente; prædica eam magis, ac veluti propriam, ac sollicitiùs confirma coangelicis præceptionibus vestris; ut per sapientissimum magisterium vestrum, etiam aliis universis Ecclesiis personet & suscipiatur veritatis verbum & justitiæ decretum.* Quæ verba satis demonstrant, confirmationis nomine, expectari ab Apostolicâ Sede, Conciliarium decretorum promulgationem atque executionem; quod ultrò amplectimur. Conc. C. P. IV. gener. VIII. act. x. Tom. VIII. pag. 1169.

Atque his profectò claret, quàm nihil faciat ad vindicandam Papæ superiorem potestatem ea confirmatio, quam in actis primorum Conciliorum generalium invenimus. Certè sic scribit ad Adrianum II. Synodus VIII.: *Sicut beatissimus Papa Nicolaus definivit & promulgavit, necnon & summa paternitas tua firmavit & synodicè roboravit; ita & ipsi* (Legati scilicet Apostolicæ Sedis) *annunciaverunt & egerunt*; ut si necesse sit superiorem esse qui confirmet & roboret, Adrianum Nicolao antecessore suo superiorem fuisse inficiari nemo possit. ibid. p. 1168.

Esto igitur fixum id, quod probandum suscepimus; primorum Conciliorum generalium confirmationes à Romanis Pontificibus, post gesta ea Concilia editas, non ejus fuisse roboris, ut decretis de fide latis robur, quod deesset, adderent; sed ut quod inesset uberiùs declararent.

CAPUT VII.

Reliquæ Synodi uſque ad Tridentinam.

EX primarum Synodorum confirmationibus, de reliquis judicare in promptu eſt. Poſt octo illas primas, quatuor omnino ſunt, quibus Romanus Pontifex non ipſe adfuerit: Piſana, Conſtantienſis, Baſileenſis, Tridentina. Cæteras per ſe ipſe geſſit.

Piſanam per ſeſe valuiſſe ante Alexandri V. confirmationem editam, vel ex eo demonſtravimus, quòd nec Alexandri confirmatio valuiſſet, niſi priùs Piſani Concilii, cujus ex decretis Alexander electus eſt, valeret autoritas.

Sup. Lib. V. c. x. xi. xii.

Conſtantienſis Concilii judicium de Joanne XXIII. quod ab eo ſummâ religione ſuſceptum eſt, erat profectò, vel eo repugnante, valiturum, ut ſuo loco diximus.

Ibid. c. xxi.

Ejuſdem Synodi decretum adversùs Joannem Huſſum & Hieronymum de Pragâ, ſtatim atque prolatum eſt, plenam executionem habuiſſe nemo negat. Illis etiam brachio ſæculari traditis & extremo ſupplicio addictis, necdùm creato Pontifice; nedum ejus confirmatione expectatâ.

Cætera decreta quæ adversùs Wiclefum, Huſſumque facta ſunt, ſatis demonſtravimus Martinum V. non ut incetta ac nutantia confirmaſſe, ſed ut certa & valida, autoritate Concilii totam repreſentantis Eccleſiam, executum eſſe.

Ib. cap. xxii. vid. Bull. Mart. V. *Inter cunctas*, poſt Seſſ. xlv. Conc. Conſt T. xii. p. 268.

Quod autem idem Pontifex in fine Concilii declaravit, confirmari à ſe omnia circa fidem, quæ *conciliariter* geſta eſſent; uſque adeò ex abundanti erat, ut illud non ſcripto decreto, ut cætera, neque à Synodo requiſitus, ſed dimiſſis Patribus, Polonicæ controverſiæ occaſione dixerit.

Ib. cap. xxviii. vid. Conc. Conſt Seſſ. xlv. pag. 258.

Baſileenſia priora geſta, quæ ſola tuenda ſuſcepimus, adeo ſuam per ſeſe ſine expreſſâ confirmarione, autoritatem & executionem habuêre; ut iis victus Eugenius IV. priſtina ſua de diſſoluto Concilio decreta revocaret.

Sup. Lib. vi. c. i. & ſeq. Vid. in Seſſ. xvi. Conc. Baſ. Bull. Eug. iv. *Dudum ſacrum*. T. xii. p. 528. & ſeq.

Tridentina Synodus, quæ ultimo decreto ſuo, Romani Pontificis confirmationem peti jubet eorum, *quæ à ſe decreta & definita eſſent*, eò uſque intellexit eas definitiones vel tùm valuiſſe, ut ſtatim poſt eam confirmationem petitam, acclamârit CARDINALIS *à Lotharingiâ: Sacro-ſancta œcumenica Tridentina Synodus, ejus fidem confiteamur; ejus decreta ſemper ſervemus.* RESP. *Semper confiteamur, ſemper ſervemus:* CARDINALIS. *Omnes ita credimus; omnes idipſum ſentimus, omnes conſentientes & amplectentes ſubſcribimus: hæc eſt fides Beati Petri & Apoſtolorum; hæc eſt fides orthodoxorum:* RESP. *Ita credimus; ita ſentimus, ita ſubſcribimus:* CARDINALIS, *His decretis inhærentes digni reddamur miſericordiis......* RESP. *Fiat, fiat; amen, amen:* CARDINALIS: *Anathema cunctis Hæreticis:* RESP. *Anathema, anathema.* Talia ſentientes, dum confirmationem petunt, quid aliud quàm certa & valida magis magîſque firmari & inculcari petunt?

Conc. Trid. Seſſ. xxv. T. xiv. pag. 920. 921.

Quare confirmatio ſtatim atque ab Alexandro Cardinale Legato ac Præ-

ſide Farneſio *(f)* petita eſt, ſtatim à Pio IV. in eodem Conſiſtorio eſt data die Mercurii 26. Januarii anno 1563, ut ſubjuncta Tridentinæ Synodo acta teſtantur. Vid. ib. p. 939.

Et quidem in iiſdem actis legimus audita vota Cardinalium, confirmataque *omnia & ſingula* quæcumque in Synodo acta eſſent, *maturâ cum illis deliberatione præhabitâ*: quæ matura deliberatio, ſi in rem ipſam caderet, ac de ipſis Concilii tot ac tantis decretis eſſet inquiſitum, profectò tanta res, tam brevi tempore tranſacta non eſſet. Ibid.

CAPUT VIII.

De Canonibus Conciliorum generalium à Sede Apoſtolicâ confirmatis vel infirmatis: Conſtantinopolitani Canones, præſertim III. Chalcedonenſes, ac præſertim XXVIII.

DE fide egimus, cauſiſque cum fide conjunctis; nunc de Canonibus paucis rem tranſigemus. Et quidem Nicænos Canones, ſtatim atque à Nicænis Patribus per Provincias delati ſunt, toto orbe terrarum obtinuiſſe conſtat. De Epheſinis in actis Synodalibus diſertè legimus; ſtatim atque ſunt editi, unà cum epiſtolâ Synodi eâ de re ſcriptâ, dimiſſos fuiſſe per Eccleſias continuò exequendos, ut quæ pleno & ſuo pollerent robore. Itaque in Eccleſiæ Catholicæ codicem ſtatim inſerti ſunt, tenuitque Epiſcopis in Cypro & Europâ Provinciâ conceſſa libertas *(g)*, nullâ unquam confirmatione ſpeciali. De VII. & VIII. Synodorum Canonibus, nihil, quod ſciam, objicitur, quod ad hunc pertineat locum; conſtatque legi nuſquam ab ullâ Conc. Eph. act. VII. T. iij. p. 804. Ibid. p. 783. 810.

(f) Cardinale Legato ac Præſide Farneſio.] Hîc labitur errore levi D. BOSSUET. Non enim Farneſius ſedit unquam Legatus & Præſes in Concilio Tridentino, neque etiam ille, ſed Moronus & Simoneta, qui Sedis Apoſtolicæ Legati Concilio præfuerant, ejus confirmationem à Pio IV. poſtulârunt; quâ conceſsâ, Alexander Farneſius Romanæ Eccleſiæ Vice-Cancellarius confirmationis inſtrumentum ſigillo Cancellariæ munitum, eis tradidit. vid. loc. in text. citat.

(g) Epiſcopis in Cypro & Europâ Provinciâ conceſſa libertas.] Cyprii querebantur *Antiochenum Patriarcham ſubjicere inſulam ſuam, & ordinandi jus ad ſe rapere attentaſſe*, licèt ſemper anteà *Synodus Provinciæ congregata conſtituiſſet Metropolitam.* Tunc *Synodus dixit: memor ſit Sancta Synodus Canonis Sanctorum Patrum in Nicæâ congregatorum; qui conſervat unicuique Eccleſiæ priſcam dignitatem.* Deinde ſic ſtatuit: *Si non eſt vetus mos, quòd Epiſcopus Antiochenus ordinet in Cypro, ſicut libellis dixerunt* (Cyprii Epiſcopi) *habebunt jus ſuum intactum qui in Cypro Eccleſiis præſunt, ſecundùm Canones & veterem conſuetudinem per ſeipſos ordinationes Epiſcoporum facientes.* Act. VII. p. 787. & ſeq. Cæterùm D. FLEURY malâ fide egiſſe Cyprios Epiſcopos affirmat. *Si*, inquit, *Jean d'Antioche avoit été préſent, il auroit montré que ſon droit étoit bien fondé, & que ſa poſſeſſion d'ordonner les Evêques en Chypre n'avoit été interrompue qu'à l'occaſion des Ariens, comme il paroît par une lettre du Pape Saint Innocent, écrite environ 20 ans auparavant.* Lib. XXV. n. 57. De Epiſcopis Europæ breviter annotamus, duos ex Thraciâ Epiſcopos in libello ſuo ſupplici oſtendiſſe, verendum eſſe ne Heracleæ Epiſcopus, qui *Neſtorio ſe addixerat, ordinaret Epiſcopos* in quibuſdam Eccleſiis, quæ *juxta veterem & roboratam conſuetudinem*, plurimæ ab uno Epiſcopo regebantur. Reſpondit Synodus: *Sanctis Canonibus . . . . . . nihil innovandum in Europæ civitatibus.* Ib. p. 810.

Synodo generali petitam Canonum confirmationem, prætérquàm à Chalcedonenſibus XXVIII. illius, quo & Conſtantinopolitanus Canon III. firmabatur, & Conſtantinopolitanus Epiſcopus non modò dignitate, ſed etiam juriſdictione ac ditione auctus. In his igitur tota eſt difficultas.

Greg. Mag. Lib. VII. indict. XV. ep. ad Eulog. XXXIV. al. lib. VI. ep. XXXI. T. ij. pag. 882. Leo. Mag. ep. LXXIX. LXXX. al. LIII. LV. ad Pulch. & Anat. C.P.

Ac de Canonibus quidem Conſtantinopolitanis ſic objiciunt: quòd eos, teſte Gregorio, Romana Eccleſia *non habet nec accipit*: Leo verò Magnus Canonem III. caducum, ſponte collapſum, & Sedi Apoſtolicæ ignoratum, ſibi quoque diſplicere ſignificat.

Interim id conſtat in codicem Canonum cum aliis Conſtantinopolitanis inſertum; toto ſtatim Oriente valuiſſe. Quin etiam, in Chalcedonenſi Synodo, Legati Apoſtolicæ Sedis, Anatolium Conſtantinopolitanum Epiſcopum ſecundum habuerunt. Quâ de re uſque adeò non queſti ſunt, ut econtrà quererentur in quintum gradum à Dioſcoro Flavianum relegatum. Quo loco laudantur à Diogene Cyzicenſi, *quòd regulas ſcirent*, quas nempè Dioſcorus contempſiſſet. Ergò intelligebant omnes Epiſcopi, ipſique adeò Legati Leonis deberi Epiſcopo Conſtantinopolitano primum poſt ſe locum: non alio Canone, quàm Conſtantinopolitano illo, quem Romana Eccleſia ignorare ac minimè probare voluiſſe videbatur; viſumque eſt ſatis, quòd nondum apertè improbâſſet.

Conc. Chalc. act. I. T. IV. p. 115.

Ib. act. XV. p. 769. Ib. act. XVI. pag. 795. 809. 812.

De canonibus Chalcedonenſibus gravior difficultas, ac præſertim de XXVIII. Is actione XV. Legatis abſentibus conditus, act. XVI. iiſdem querentibus relegitur: Legati contradicunt; Leonis mandata proferunt, Nicænos Canones legunt; quibus hæc nova adverſentur; Conſtantinopolitanos rejiciunt, coactos Epiſcopos conqueruntur.

Ib. p. 809. Ib. p. 813. & ſeq.

Hìc Epiſcopi clamâverunt: *Nemo coactus eſt*; dictiſque ſententiis canon confirmatur. Hìc Legati poſtulant, ut *ſua contradictio geſtis inhæreat*; conteſtanturque ſe ad Papam relaturos.

Ib. p. 817. Part. iij. Conc. Chal. cap. ij. Relat. ad Leon. p. 837. int. Leon. epiſt. poſt LXXVII.

De hoc ergò uno Canone, qui controverſus eſſet, Patres ad Leonem referunt, ſubmiſſo animo petunt *ut probare dignetur*; & quemadmodum Patres *in bonis capiti conſonarent, ita Pontificialis apex, id quod decens erat filiis indulgeret*; placiturum id Principibus; & Legatos quidem contradixiſſe, ſed ut res ipſi Papæ reſervata videretur.

Hac rerum ſummâ patet nihil Patres ambigere, prætérquàm de iis quæ nova, quæ contra Nicænos Canones, quæ repugnantibus Legatis decreviſſent: cætera vi ſuâ atque integro robore firma reputâſſe.

Epiſt. Leon. ad Pulch. ib. c. VII. pag. 850. & int. Leon. ep. LXXIX. LV. Id. ep. ad Anat. ib. c. V. p. 844. 845. & int. Leon. epiſt. LXXX. al. LIII. vid. etia. epiſt. ad Synod. Chalc. ibid. c. XVI. pag. 881. int. Leo. Epiſt. LXXXVII. al. LXI. Collect. Holſt. part. I. c. XXII.

Quid hìc Leo ſanxerit nemo ignorat; nempè ſic: *Conſenſiones Epiſcoporum, ſanctorum Canonum apud Nicæam conditorum, regulis repugnantes in irritum mittimus, & per autoritatem Beati Petri generali prorsùs definitione caſſamus.* Alibi decernebat *Canones Nicænos nullâ in parte eſſe ſolubiles; infirmum atque irritum quidquid à prædictorum Patrum Canonibus diſcrepârit*; denique Anatolium, ſi Canonem urgeat, *univerſalis Eccleſiæ pace privandum.*

Hæc de Canone XXVIII. Sanctus Pontifex, cujus autoritate victus ipſe Anatolius (ſi Lucæ Holſtenio colligenti & edenti credimus, ut profectò, meâ quidem ſententiâ, credi par eſt) datâ epiſtolâ Leoni præcipienti, ut à

Canone tuendo abstineret, respondit; *se illa obediendo complere, quæ ejus perfectissimis sensibus placita videbantur. Nam penitùs*, inquit, *absit, ut eis ego, quæcumque mihi fuissent mandata per literas, adversarer.* Acquievit Imperator, eodem teste Anatolio in eâdem epistolâ, atque ex numero Canonum Chalcedonensium, Canon ille XXVIII. expunctus est.

Hìc ergò objiciunt Romanum Pontificem Conciliis œcumenicis longè superiorem, quorum Canones absque ejus approbatione non valeant; imò ab eo ex *Beati Petri autoritate cassentur*, ipsis Orientalibus, ipsis Constantinopolitanis Episcopis, ipsis Imperatoribus consentientibus.

At hæc qui objiciunt, primò, ne statum quidem quæstionis intelligunt. Defendimus enim Constantiense Concilium, quo nempè Concilii potior autoritas agnoscatur, in fide, in schismate, in reformatione generali promovendâ. At Orientales Episcopi isto Canone, Episcopo Constantinopolitano consulebant, Imperatori gratificabantur, non fidei, non schismati, non reformationi generali providebant; imò verò rectum ordinem ac primarum sedium honorem ab antiquo institutum evertebant, qui rei universæ Ecclesiasticæ conducere videretur. Non ergò adversùs effrænam aut extraordinariam potestatem, Canones ac jura, libertatemque Ecclesiasticam tuebantur, quod Patres Constantienses volebant; sed Papæ, Canones rectumque ac probum & canonicum ordinem defendenti repugnabant; ac proindè ad nostram quæstionem non pertinet quidquid hìc actum ab illis fuit.

II. Orientales Patres, hoc Canone constituto, id sibi tribuebant ut Patrum limites, & Canones Nicænos ab universali Ecclesiâ conditos & receptos, inconsultò, imò verò repugnante toto Occidente convellerent: quod non illis licebat.

III. In eo Canone statuendo nequaquam Concilii generalis autoritate gaudebant, à quorum decretis in eâ actione cum Sede Apostolicâ universus Occidens recedebat.

Hinc etiam factum est ut Chalcedonenses Patres à Leonis arbitrio id pendere vellent, quod relationis quidem verba demonstrant, ut vidimus: sed apertè convincit illud Anatolii in epistolâ ad Leonem: *Cùm & sic gestorum vis omnis & confirmatio autoritati vestræ Beatitudinis fuerit reservata.* Unde nec mirum, de iis Leonem statuisse, quæ in ipsius potestate, ipsa Synodus reliquisset.

Epist. Anat. C. P. ad Leo. Mag. in coll. Holst. ibid.

Cæterùm Bellarminus Canones Chalcedonenses omnes à Leone rejectos esse putat, propter quosdam Leonis aliorumque Pontificum locos: quem vir illustrissimus Petrus de Marca egregiè confutavit. Nunc neminem esse jam puto, qui neget Chalcedonenses Canones XXVII. antiquissimis Canonum insertos collectionibus, statim in autoritatem admissos; quos si quis obstinatè contenderit à Leone improbatos; nempè Parisienses nostri non alio firmiore argumento probaverint Conciliorum generalium supremam potestatem, quàm quòd tot Canones, etiam improbante Romano Pontifice valuisse, ipsi adversarii fateantur,

Bell. de R.P. Lib. ij. c. xxii.

Marc. de Conc. Sacer. & Imp. Lib. iij. c. iij. n. 5.

CAPUT IX.

Recapitulatio eorum, quæ de confirmatione ex Conciliorum actis dicta sunt: hinc confutantur allati à quibusdam recentioribus Pontificiæ confirmationis effectus: Ecclesiæ consensus, quatenùs ultima Synodi benè gestæ testificatio: Sancti Gelasii locus.

EX his facilè confutantur ea, quæ recentiores quidam Theologi, de Pontificiâ confirmatione dixerunt.

Et primùm quidem pauci sunt, qui ad hæc extrema decurrant, vim omnem Ecclesiæ ac Synodorum in solo Pontifice esse positam; decreta quæ non ipse firmaverit, præsidentibus licèt; imò consentientibus ejus Legatis edita, incerta pendere, quoad approbaverit; neque aliam Synodis generalibus constare infallibilitatem, quàm ab ipso promptam.

Sup. hoc Lib. c. iij. & seq. Hæc igitur confutantur; universim quidem ex actis Conciliaribus, quibus vidimus decreta Conciliaria, statim atque sunt edita, cælestis oraculi vice habita, executionique mandata: speciatim verò ex his locis, quibus ipsa Concilia, ante omnem confirmationem asserunt, *se omnis erroris expertem, certamque nec fallentem definitionem, vivifici spiritûs ope, edidisse;* Quod Synodus VI. ad Agathonem Papam scribit.

Relat. Conc. VI. ad Agath. T. VI. pag. 1076. vid. sup. c. VI.

Eodem pertinet illud, quod est à Nicænâ II. Synodo pronunciatum; vim quâ fidei definitionem certam edidissent, in eo esse positam, quòd Divino numine congregati, eâ repromissione gauderent, quâ CHRISTUS cum Apostolis usque ad finem sæculi futurum se esse promittit.

Definit. Conc. VII. act. VII. T. VII. p. 551. vid. sup. lib. VII. c. XXX. diss. præv. n. LXIII.

Neque minùs illustre est illud Cælestini ad Ephesinam Synodum: *Spiritûs Sancti testatur præsentiam congregatio Sacerdotum.* Quo loco Sanctus Pontifex in Ephesinâ Synodo, Synodum illam Apostolicam Hierosolymis congregatam aspiciendam esse testatur.

Sup. ib. c. XIV. vid. Conc. Eph. act ij. T. iij. p. 614.

Huc accedit Leonis II. Synodi VI. defensionem confirmantis verba, quibus declarat iis se consentire, *sicut supra solidam petram, qui* CHRISTUS *est, ab ipso Domino adeptis firmitatem:* ut confirmatio Synodi universalis, nihil sit aliud quàm testificatio jam à Domino traditæ firmitatis.

Ep. Leon. ij. ad Imp. T. VI. Conc. p. 1116.

His igitur victi, qui sunt paulò cordatiores, ab his insulsis & nimiis abhorrere solent; sed multùm desudant in vero explicando confirmationis effectu. Ac Joannes quidem Bagotius * sic exponit, *confirmationem Pontificis omnibus Fidelibus solummodo fidem facere, Synodum œcumenicam & legitimam fuisse; &, cùm leges servaverit, in Spiritu Sancto definiisse quod definiverit: quæ ultima certificatio credendi necessitatem imponat Fidelibus, cùm anteà nemo propriè teneatur Synodi definitiones accipere.*

* E Societate Jesu.

Bag. Apol. fid. de loc. Theol. disp. V. c. IV. sect. I.

Postremum hoc æquè concidit actis Conciliaribus, quibus demonstravimus Conciliorum generalium definitiones statim atque prolatæ sunt, nullo alio decreto edito valuisse.

Illud haud absurdum, confirmatione declarari Synodum, & legitimè fuisse convocatam, & legitimo ordine processisse, neque quidquam intervenisse quo

nulla sit; qualia multa in Ariminensi, atque Ephesinâ II. Synodis evenisse legimus: quæ causa fuisse videtur, cur Leo Synodi Chalcedonensis definitionem, ipso etiam autore, ac per Legatos præsidente factam, speciali epistolâ confirmandam duxerit, *propter malignos interpretes*, ut vidimus. Sup. hoc. Lib. c. v.

Sanctus Gelasius approbationi Leonis universalis Ecclesiæ consensionem adjungit; eòque internosci docet, *malè gestam Synodum à benè gestâ Synodo*; quòd *malè gestam Synodum*, putà Ephesinam II. *tota meritò Ecclesia non recepit & præcipuè Sedes Apostolica non probavit*: at *benè gestam Synodum cuncta recepit Ecclesia, ac maximè Sedes Apostolica comprobavit*: ut profectò inter cæteras Ecclesias, eminere oporteat Ecclesiæ principalis assensum; at illud interim requiratur, ut Ecclesiæ totius consensus accedat. Gelas. ep. XIII. ad Episc. Dard. Tom. IV. Conc. pag. 1200. & pass.

Hæc ergò est ultima adversùs *malignos interpretes* Synodi benè gestæ testificatio: Sedis Apostolicæ conjunctus cum totius Ecclesiæ approbatione consensus, quam confirmationem dicimus.

Ea verò universalis ac plena consensio, non tantùm adversùs *malignos interpretes*, sed etiam interdum bonis quoque ac probis viris est necessaria.

Etsi enim boni viri non dubitant, quin œcumenica Synodus sit infallibilis, quandoque haud immeritò ac bonâ fide dubitatur, utrùm aliqua Synodus sit verè œcumenica. Quale dubium contigisse vidimus Hispanicæ & Gallicæ Ecclesiæ, circa Synodum VI. & VII. ad quas vocati non essent. Quare haud immeritò affirmamus ultimum, quo Synodi œcumenicæ asserantur, esse Ecclesiæ universalis consensum cum Apostolicæ Sedis confirmatione conjunctum. Sup. Lib. VII. cap. XXIX. XXXI.

CAPUT X.

Andreæ Duvallii de confirmatione sententia confutatur; nempè quòd ante eam, Conciliorum anathemata valeant, tantùm sub spe ratihabitionis futuræ: Concilii VIII. locus egregius.

ANDREAS Duvallius Concilia quidem generalia, quibus Pontifex per Legatos præest, eâ infallibilitate gaudere contendit, quam ipsa Spiritûs Sancti præsentia tribuat. Horum ergò decretis, quod ad fidem attinet, teneri Pontificem; neque posse negare confirmationem, si legitimo ordine processerint: vim porrò confirmationis in eo collocat, ut anathemata prolata à Conciliis, absque Pontificiâ confirmatione non valeant. Nempè Concilia illustrant, non feriunt; tanquam Ecclesiæ Doctores non habeant simul concessam divinitùs & cathedram docendi, & castigandi virgam. Duval Tract. de supr. Rom. Pont. potest Part. IV. quæst. VI. p. 525. & seq. edit. 1614. id. dissert. præ n. XXII.

Hæc Duvallii sententia omnium, quascumque viderim, longè absurdissima videtur esse. Primùm enim procul dubio valet statim vel ab uno Episcopo prolatum anathema; ac licèt solvi possit legitimo ordine, ac superioris judicio; non tamen superioris confirmationem expectat ut ratum habeatur: non valebit verò ab œcumenicis Synodis prolata sententia, omnem Ecclesiæ complexa potestatem? Videsis ad quàm vana & absurda co-

gantur, qui ab avitâ traditione degeneres, Ecclesiasticæ potestatis formam, cæcis ratiociniis ad arbitrium fingunt. Deinde etiam si id placeat, quod est falsissimum, quæ jurisdictionis sint, ad Papam omnia redigenda esse: an non ille intelligitur mandare Legatis, ut exponendæ doctrinæ ita exercendæ Ecclesiasticæ ultionis officium; cum sexcenta Concilia Provincialia, sive Regionaria habeamus, in quibus Legati Apostolici unà cum Synodis anathemata pronuncient & exequantur? Quam autoritatem Conciliis œcumenicis denegari, longè absurdissimum est. 3°. Libenter quærerem, ludantne nos Synodi, cùm absolutè ac decretoriè pronunciant: *Si* Duv. ib. *quis non ita senserit, anathema sit?* Ac nimis profectò ineptiunt qui hæc anathemata intentari respondent à Synodis sub ratihabitione & confirmatione futurâ ipsius Pontificis. At saltem audiant has formulas ab omnibus Synodis frequentatas, quæ effectum ipsum denotant: *Ab Ecclesiâ projecimus, privavimus, nudavimus omni dignitate.* Ac rursùs alio modo; *Nudatus est, privatus est, projectus est:* tanquàm perfectâ re, quam ipsi pendere volunt. Postremò si adhuc hæsitant, esto illud ab VIII. Synodo decretum peremptorium, haud minùs adversùs eorum sententiam, quàm adversùs Photium: Conc. C. P. IV. gener. VIII p. 1166. *Nos eum inobedientem & resistentem sanctæ huic & universali Synodo repulimus, & anathematizavimus atque à totâ Catholicâ & Apostolicâ Ecclesiâ fecimus alienum*, PER DATAM NOBIS POTESTATEM IN SPIRITU SANCTO A PRIMO ET MAGNO PONTIFICE NOSTRO LIBERATORE AC SALVATORE CUNCTORUM. Quid enim expectant qui sic pronunciant? Sed nos in tam claris plus æquò immoramur.

Atque hæc de objectione, quæ à Synodorum confirmatione petitur, dicenda habebamus. Sanè & Imperatores Synodos confirmârunt, diversissimâ ratione, ut vim legis ac civilis executionis obtinerent. Confirmatio autem Ecclesiastica, quid sit, plenissimè explicatum esse credimus; nempè sic: vel ut insit ex communi consensione firmitas, vel ut innata jam, ac certa, magis magisque inculcetur.

CAPUT XI.

Ex antedictis resolvitur illud, duodecim sæculis inauditum; quòd Episcopi jurisdictionem omnem à Papâ mutuentur; quòdque Papæ assistant, ut consiliarii tantùm, non ut judices.

JAM illud superest explicandum quod objiciunt: Episcopos à Romano Pontifice potestatem suam ac jurisdictionem mutuari; adeòque conjunctos quamlibet in Synodum œcumenicam, nihil posse adversùs autoritatis suæ radicem ac fontem; sed tantùm adesse ut consiliarios; ac decreti robur, tàm in rebus fidei, quàm in aliis, in Romani Pontificis potestate esse positum.

Quod commentum, sponte vel ex eo concidit, quòd priscis sæculis inauditum, XIII. sæculo invehi cœpit in Theologiam; postquàm scilicet Philosophicis ratiocinationibus, iisque pessimis, agere, quàm Patres consulere plerumque maluerunt.

Huic

Huic verò novitati repugnat imprimis id, quod est ex actis Apostolorum relatum de illâ Synodo Apostolicâ, quam cæteris velut iterari & repræsentari Conciliis, Sancti Cælestini ad Synodum Ephesinam epistola & Concilii V. œcumenici interlocutio demonstravit: quâ in Synodo, si quis Apostolos non veros judices à CHRISTO constitutos, sed Petri consiliarios dixerit, nimis ineptus est. Sup. Lib. VII. c. VI. & XIV.

Repugnant item ea quibus constitit Romanorum Pontificum decreta atque judicia; etiam de fide, œcumenici Concilii convocatione suspensa, autoritate retractata, nec nisi examine facto, ac dato judicio comprobata & confirmata fuisse: quæ profectò probant, eos non Papæ consiliarios, sed Papalium decretorum sedere Judices. Ib. cap. IX. & seq.

Et eos quidem legitimè convocari oportet, ne tumultu coeant: cæterùm convocati *autoritate Spiritûs Sancti*, non Papæ, judicant; pronuntiant anathemata, non Papæ autoritate, sed CHRISTI; totiesque in actis id inculcatum vidimus, ut repetere jam pigeat.

Huc accedat illud Concilii I. Arelatensis ad Sanctum Sylvestrum: *Te pariter nobiscum judicante, cœtus noster majore lætitiâ exultâsset;* atque in ipso Concilii capite ad eundem Sylvestrum: *Quid decreverimus communi consilio, Charitati tuæ significamus.* Hâc igitur sacerdotii sui autoritate freti, de summis rebus, de observatione scilicet Paschæ Dominicæ, ut uno die per omnem Orbem observetur; de Baptismo non iterando; deque Ecclesiarum disciplinâ judicant. Cujus generis exempla ubique occurrunt. Quin etiam à Synodis, etiam particularibus, quibus Papa præsedit, ejus etiam præsentis decreta examinari & firmari consensione; Patres pariter judicare, decernere, definire constitit; ac millies in actis adscriptum vidimus. Conc. Arelat. I. an. 314. epist. ad. Sylv. T. I. Conc. p. 1425. 1427. Vid. can. Conc. I. Arelat. ib. Vid. sup. lib. VII. pass. & etiam hoc Libro.

CAPUT XII.

Quo sensu dictum sit ab antiquis, à Petro & per Petrum esse Episcopatum: S. Augustini locus.

CÆTERUM in re tam clarâ unum illud ex antiquitate depromptum objiciunt, à Sancto Innocentio dictum, Petrum *Episcopalis nominis & honoris autorem*; & iterùm: *Unde ipse Episcopatus & omnis autoritas nominis ejus emersit*; & à Sancto Leone: * *Si quid, cum eo* (Petro scilicet) *commune cæteris voluit esse Principibus*, (scilicet Apostolis) *nunquam nisi per Petrum dedit, quidquid cæteris non negavit*; atque alibi item, CHRISTUM ita concessisse cæteris Apostolis prædicandi ministerium, ut in eos à Petro, * *tanquam à quodam capite, dona sua velit in corpus omne diffundere.* Unde etiam manavit illud Optati Milevitani: * *Bono unitatis Beatus Petrus præferri Apostolis omnibus meruit, & claves Regni Cœlorum communicandas cæteris solus accepit*; & illud Gregorii Nysseni: *Per Petrum Episcopis dedit claves Cœlestium* Rescr. Inn ad Conc. Milev. T. ij. Conc. p. 1287. int. Aug. epist. CLXXXII. al. XCIII. n. 2. Tom. ij. p. 639. Ejusd. Rescrip. ad Conc. Carthag. ib. p. 1284. int.

August. ep. CLXXXI. al. XCI. n. 1. p. 635. * Leo. Mag. serm. iij. in ann. Assum. ejusd. c. ij. * Id. epist. x. LXXX. ad al. Episc. Prov. Vien. c. 1. * Opt. Mil. de schism. Donat. adv. Parm. Lib. VII. edit. Dup. pag. 104. Greg. Niss. *in eos qui castigari ægrè ferunt.* Tom. iij. p. 314. edit. Paris.

Cæſ.Arelat.Exemp. Libel. ad Sym.Tom. IV. Conc. pag. 1294. *honorum*, & illud denique Sancti Cæſarii Arelatenſis ad Symmachum Papam: *Sicut à perſonâ Beati Petri Apoſtoli, Epiſcopatus ſumit initium, ita neceſſe eſt ut diſciplinis competentibus SanctitasVeſtra ſingulis Eccleſiis quid obſervare debeant evidenter oſtendat.*

Hæc & alia ejuſmodi ad extremum ſi urgeant, nempè aſſerent à Petro non à Chriſto, aut à Chriſto per Petrum, non autem immediatè & proximè Apoſtolos conſtitutos: tanquam alius quàm Chriſtus Apoſtolos vocaverit, miſerit, atque infuſo ſpiritu cæleſti poteſtate donaverit; ac Petrus non Chriſtus dixerit: *Ite: docete: prædicate: baptiſate: accipite, &c. ſicut miſit me pater, & ego mitto vos.*

Matt.xviij. 19. 20. Marc. XVI. 14. Joan. XX. 21. 22.

Neque me fugit Joannem de Turre-cremata, alioſque paucos, dum à ſe non putant ſancti Leonis & aliorum jam allata dicta ſatis defendi poſſe, niſi Apoſtoli quoque à Petro ſuam juriſdictionem acceperint; in hoc etiam deliramentum abreptos contrà manifeſtiſſimam Evangelii veritatem: quod quidem commentum ipſe Bellarminus confutavit.

Bell. de R. P. Lib. IV.c.XXIII. Id ergò cùm ſit omnium abſurdiſſimum; conſtabit adductis Patrum ſententiis hæc tantùm doceri.

Primò, autoritatem Epiſcopalem ac juriſdictionem clavibus ac ligandi ſolvendique poteſtate contineri; quod per ſe eſt perſpicuum.

Secundò, Petrum fuiſſe primum, in quo ea poteſtas oſtenderetur & conſtitueretur, patet ex Evangelicâ hiſtoricâ. Etſi enim Chriſtus omnibus Apoſtolis dixit: *Accipite Spiritum Sanctum*, Joan. XX. 22. &, *quæcumque alligaveritis; &, quæcumque ſolveritis*, Matt. XVIII. 18. tamen præceſſerat illud Petro dictum: *Tibi dabo claves*, &, *quodcumque ligaveris, & quodcumque ſolveris*, Matt. XVI. 19.

Joann.xx. 22. Matt. XVIII.18. Ib. XVI. 19.

Tertiò, utrumque, id eſt, & quod eſt Petro, & quod eſt Apoſtolis dictum, æquè à Chriſto manare. Qui enim dixit Petro: *Tibi dabo*; &, *quæcumque ligaveris*, idem Apoſtolis dixit; *accipite*, &, *quæcumque alligaveritis.*

Quartò, verum igitur eſſe quod ait Optatus de Petro: *Bono unitatis claves Regni cœlorum, communicandas cæteris ſolus accepit.* Reverâ enim quæ Petro datæ ſunt, Matt. XVI. communicandæ erant poſteà Apoſtolis, Matt. XVIII. & Joan. XX. communicandæ autem, non à Petro, ſed à Chriſto, ut patet.

Quintò, verum etiam id eſſe quod ait Cæſarius: *A Petro Epiſcopatus ſumit initium:* cùm Petrus primus fuerit in quo per ligandi ac ſolvendi miniſterium oſtenſa, inchoata, commendata fuerit Epiſcopalis poteſtas.

Sextò, hinc etiam verum quod ait Innocentius: *A Petro Epiſcopatum & omnem autoritatem ejus nominis emerſiſſe*, quòd ille primus omnium ſit Epiſcopus conſtitutus, ſive deſignatus.

Septimò, eâ causâ vocari Petrum ab eodem Innocentio *Epiſcopatûs autorem*; non quòd ejus inſtitutor fuerit; non quòd ab eo Apoſtoli ligandi ac ſolvendi poteſtatem acceperint: reclamant enim ubique Scripturæ; ſed quòd ab eo factum ſit ejus poteſtatis inter homines collocandæ, & conſtituendi ſive deſignandi Epiſcopatûs initium.

Octavò, Apoſtolos per Orbem terrarum non Petri autoritate, ſed Christi, conſtituiſſe, ordinâſſe, conſecrâſſe Epiſcopos ac Preſbyteros qui Eccle-

ſias gubernarent ; atque hunc eſſe communicati Epiſcopatûs unà cum ordinariâ juriſdictione fontem.

Nonò, hæc ut clariùs elucefcant, ac facilè intelligatur quid ſit illud, *per Petrum*, quod apud Leonem legimus, recolenda eſt antiqua Eccleſiæ ab ipſis Scripturis ducta traditio. Matt. XVI. 13. 16. 19.

Conſtat ergò Domino interrogante Apoſtolos ; *Quem dicunt homines eſſe filium hominis :* Petrum omnium Principem, omnium indutâ perſonâ reſpondiſſe : *Tu es Chriſtus :* ac poſteà Chriſtum Petro talem gerenti perſonam dixiſſe : *Tibi dabo*, &c. *Quodcumque ligaveris*, &c. Quo patet, his verbis, non modò Petrum ; ſed in Petro ſuo Principe ac pro omnibus reſpondente, omnes Apoſtolos eorumque ſucceſſores, Epiſcopali poteſtate ac juriſdictione eſſe donatos. Aug. tract. LXVIII. in Joan. n. 4. part. ij. T. iii. p. 800. 801.

Quæ omnia complexus Auguſtinus hæc ſcribit : *Cùm omnes eſſent interrogati, ſolus Petrus reſpondit :* TU ES CHRISTUS : *& ei dicitur* ; TIBI DABO, &c. *tanquam ligandi ac ſolvendi ſolus acceperit poteſtatem : cùm & illud unus pro omnibus dixerit, & hoc cum omnibus, tanquam perſonam gerens unitatis, acceperit.* Quo nihil eſt clarius.

CAPUT XIII.

Patres ante Auguſtinum : alii Auguſtini loci : traditio ſequentis ætatis.

AUGUSTINO præluxit Cyprianus paſſim. Brevis ac præclara ad lapſos epiſtolà ſic incipit : *Dominus noſter, cujus præcepta metuere & obſervare debemus, Epiſcopi honorem & Eccleſiæ ſuæ rationem diſponens, in Evangelio loquitur, & dicit Petro :* EGO TIBI DICO, &c. &, TIBI DABO CLAVES, &c. &, QUÆ LIGAVERIS, &c. *inde per temporum & ſucceſſionum vices Epiſcoporum ordinatio & Eccleſiæ ratio decurrit, ut Eccleſia ſuper Epiſcopos conſtituatur, & omnis actus Eccleſiæ per eoſdem præpoſitos gubernetur.* Cypr. Ep. XXXIII. ed. Pear. XXVII. Pamel.

In uno igitur Petro omnes Epiſcopos inſtitutos Cyprianus agnoſcit ; neque immeritò Epiſcopatus, eodem Cypriano paſſim atteſtante, unus toto Orbe terrarum, in uno eſt inſtitutus : idque factum eſt ad ſtabiliendam *unitatis originem ab uno incipientem*, ut idem Cyprianus docet. Id. Tract. de unit. Eccleſ. & alib. paſſim.

Conſentit Optatus, qui *claves communicandas cæteris* Apoſtolis, utique à Chriſto, ut rerum ſeries demonſtravit, *ſoli Petro* primùm agnoſcit traditas, ut *unitatis negotium formaretur.* Opt. lib. VII. p. 104. Vid. c. præced.

Sed omnium maximè communem traditionem exponit & inculcat Auguſtinus. Neque enim ſemel id dixiſſe contentus loco ſuprà memorato, in hujus doctrinæ exponendâ ratione totus eſt. Hinc illud : *In Petro eſſe Eccleſiæ ſacramentum* ; ergò ea, de quibus agimus, Chriſti verba dicta eſſe Petro *Eccleſiæ formam gerenti : quædam dici de Petro quæ non habent illuſtrem intellectum, niſi cùm referuntur ad Eccleſiam, cujus ille agnoſcitur geſtaſſe perſonam, propter Primatum, quem in diſcipulis habuit.* Aug. ep. LIII. alias CLXV. n. 2. p. 120. Id. Tract. in Pſal. CVIII. n. 1. T. IV. II. part. pag. 1215.

Hinc autem ſequi docet omnes Apoſtolos & Epiſcopos à Chriſto pote-

Id de Agon. Christ. c. xxx. n. 32. T. vi. p. 260. — statem in Petro accepisse: *Petro enim figuram Ecclesiæ sustinenti datas claves, atque hinc Ecclesiæ datas. Petrum, Paulum, Joannem, cæteros Apostolos claves accepisse, easque adhuc in Ecclesiâ esse, sed omnes in Petro accepisse, ut Ecclesiæ figurâ:* quod inculcat his verbis: *Beatus Petrus primus Apostolorum; in illo uno omnes claves acceperunt.*

Id. serm. CXLIX. de verb. Apost. al. XXVI. de divers. cap. VI. n. 7. T. v. p. 706. — Id verò factum commendandæ unitatis gratiâ post Cyprianum & Optatum docet: *Quandò enim Christus ad unum* (Petrum scilicet) *loquitur, unitas commendatur:* unde passim in libris contrà Donatistas ait, *claves unitati datas.*

Id Serm. CCXCV. al. CVIII. de divers. cap. ij. n. 2. ib. 1194. 1195. Vid. pass. cont. Donatist. T. IX. — Summa ergò hæc est. Cùm Apostoli & Pastores Ecclesiarum & unum sint, & multi; unum Ecclesiasticâ communione, qui unum pascant gregem; multi per orbem terrarum distributi, ac suam quique unici gregis sortiti partem, ideò potestatem ipsis duplici Christi concessione datam; primùm ut unum sunt, idque factum in Petro Principe, unitatis figuram ac personam gerente, quò pertineat illa vox singulari prolata numero; *Tibi dabo*, &, *Quodcumque ligaveris*, &c. Secundò, ut multi sunt, plurali numero, quò pertineat illud; *Accipite*, &, *Quodcumque ligaveritis;* utrumque autem proximè & immediatè à Christo; cùm ille qui dixit: *Tibi dabo* ut uni; dixerit idem: *accipite*, ut multis: præcessisse tamen eam vocem, quâ datur potestas omnibus, ut sunt unum; quia Christus unitatem in Ecclesiâ suâ maximè commendatam esse voluerit.

Hinc omnia elucescunt. Neque tantùm Episcopi, sed etiam Apostoli à Christo claves potestatemque acceperunt in Petro, ac suo modo per Petrum, qui eam pro omnibus, ut omnium figuram ac personam gerens, communi nomine acceperit.

* Corbejensis Monachus. Christ. Drut. exp. in Matt. c. XXXV. T. XV. Bibl. Patr. p. 136. — Manavit traditio ad posteros. Hanc universam paucis complexus est Christianus Drutmarus * noni sæculi scriptor nobilis, expositione in Matt. ad hunc quippè locum; QUODCUMQUE LIGAVERIS, &c. *hoc tàm Petro quàm omnibus Apostolis & successoribus eorum, qui in Ecclesiâ eundem locum tenent, rectè credimus concessum.* Id postquàm Evangelicis dictis comprobavit, infert: *Quod autem quasi soli Petro, hæc legatio dici videtur, ideò fit, quia ipse locutus est pro omnibus, & in ipso omnibus responsum est.*

Conc. Cabill. T. IX. p. 275. vid. suppl. Conc. Gall. D. de la Land. pag. 294. — Hanc traditionem secuti, labente eodem sæculo, anno videlicet 875. Patres Cabillonenses, privilegium Monasterii Tornutiensis, sic statuunt: *Autoritate, quam à Christo Jesu Domino nostro summo sacerdote, in Petro accepimus*, &c. Quod totidem verbis repetitum legimus anno 878. in ejusdem privilegii confirmatione, subscribentibus Hincmaro Rhemensi & aliis.

Ibid. pag. 277. vid. Conc. Rhem. an. 900. ib. p. 481. Capitul. Car. Mag. — Idem legimus in Caroli Magni capitularibus ab Ansegiso collectis: *Præcipimus, ne fortè, quod absit, aliquis* contrà Episcopos *leviter*, hoc est, irreverenter; *aut graviter*, hoc est, contumeliosè, *agat: quod ad periculum totius Imperii nostri pertinet; & ut omnes cognoscant nomen, potestatem, vigorem & dignitatem Sacerdotalem; quòd ex verbis Domini facile intelligi potest, quibus beato Petro, cujus vicem Episcopi gerunt, ait:* QUODCUMQUE LIGAVERIS, &c. vicem Petri dicuntur Episcopi gerere, quòd acceptâ in Petro potestate, vice ac loco Petri habeantur: quemadmodum & ipsi Ro-

mani Pontifices, vice ac loco Petri se gerunt, ac Petri vicarios se passim appellant; majore potestate quàm alii, sed profectò non magis à Christo deductâ.

Unde Episcopi qui se vice Petri esse dicunt, iidem se Christi vicarios passim nominant; non pari amplitudine, quâ Romani Pontifices; sed autoritate pariter à Christo derivatâ.

Hinc excommunicant, *virtute Spiritûs Sancti & ex autoritate beati Petri Apostoli*; quippè qui intelligant, ad se quoque dicta, quæ Petro dicta sint.

Piget commemorare ejusmodi innumerabilia, quæ passim legentibus occurrent: ex quibus profectò constet Episcopos omnes, in Petro omnium personam gerente, accepisse à Christo quam habent potestatem.

Neque propterea dixeris, nihil præ cæteris accepisse Petrum, qui tantùm cæteros figuraret: meminisse enim oportet, quid Augustinus dixerit: *Petrum Ecclesiæ gestasse personam, propter Primatum quem in discipulis habuit.* Et alibi: *Petrus Ecclesiæ figuram portans, Apostolatûs principatum tenens*, &c. quod assiduè inculcat, & cæteri Patres uno ore prædicant. Hoc enim habuit præ cæteris, ut, cùm esset omnium Princeps, illud potestatis à Christo proximè & immediatè manantis commune depositum, principali jure & ipse acciperet, & ad successores transmitteret, ut cæteros Episcopos meminisse oporteat, se primùm in Petro ut unitatis capite designatos, formatos, constitutos, in Petri successore colendo & observando, unitatem & pacem servare debere.

Lib. v. cap. CLXIII. Præf. Côc. Meld. Tom. VII. Conc. pag. 1816. & seq.
Conc. Vienn. can. I. T. IX. p. 433.
Aug. Enarr. in Ps. CVIII. n. I. T. IV. pag. 1215.
Id. Serm. LXXVI. al. XIII. de verb. Domini. c. ij. n. I. T. V. p. 416.

ADMONITIO EDITORIS.

IN eo loco codicis quem diligentiori curâ recognovit D. BOSSUET, hæc ad marginem ipsius scripta manu, legimus: *Caput XIV. Ecclesiæ Hispaniensis traditio in Conciliis Toletanis & in Concilio Tridentino*; & in schedâ hîc insertâ: *Notanda est traditio Ecclesiæ Hispaniensis ante Caput XIV.* Quapropter dèleto numero Capitis sequentis, pro *XIV*. posuerat *XV*. Cùm autem solitus fuerit D. BOSSUET in schedis ea scribere quæ suo operi addebat, & ea sola nobis supersint hujus Capitis indicia; an ab autore illud Caput confectum fuerit, an schedæ amissæ fuerint, prorsus ignoramus. Nos quidem primùm deliberabamus de explendo illo Capite; sed posteà mentem mutavimus, rati non nostrum esse viri maximi opus opellâ nostrâ interpolare. Igitur hîc tantùm breviter docebimus, de origine Potestatis Ecclesiasticæ, qualis fuerit Ecclesiæ Hispaniensis traditio.

1°. Observandum est Hispanos Patres in Conciliis Toletanis, de disciplinæ Capitibus plurimis & maximis sæpe decrevisse, hæreses quoque Arii, Prisciliani & aliorum anathematizâsse, nullâ peritâ à Romanis Pontificibus suorum Synodalium gestorum confirmatione; adeò aberant ab eo ut crederent à Papâ se habere, non à Christo decernendi & anathematizandi autoritatem.

2°. Passim legimus in illis Conciliis: Episcopos *summos Pontifices* primum habere Sacerdotii gradum: ipsis commissam *à Deo* curam, ut *tueantur defendant ac regant*: eos in Ecclesiâ *officia peragere oculorum: adunationem Sacerdotum eò venerabiliorem cerni, quòd in medio cœtûs eorum, præsentia individuæ Trinitatis adesset:* adunatos Episcopos *illustrari Spiritûs Sancti lumine, quemadmodùm Apostoli*: eos Episcopos *à Divinâ potentiâ constitutos* esse: eorum decreta *communi deliberatione* facta habere *plenam, integram, indissolubilem autoritatem*: ipsis jus esse ligandi ac solvendi, cùm Petro Christus dixerit: *Quodcumque ligaveris, &c.* Quo etiam argumento usos fuisse antiquiores Ecclesiæ Doctores mox vidimus; atque ea omnia luculenter probant Hispanos Præsules acceptam referre Christo suam autoritatem.

Vid. pass. Conc. Tolet. Tom. Conc. ij. iij. iv. v. vj.

Sup. Diss. præv. num. LVII. LVIII. & Lib. VII. c. XXIX. 3°. Jam suprà annotavit D. BOSSUET Patres Concilii Toletani XIV. *Synodum VI. non approbâsse, nisi facto examine, tametsi à Leone II. probatam constitisset.* Quòd si autoritatis suæ fontem esse Papam credebant, quid causæ esse poterat cur in Synodi VI. acta iterùm inquirerent, cùm ea acta non nescirent à Leone II. ad liquidum jam examinata & confirmata?

An. 400. Tom. ij. Conc. pag. 1229. *Optimi Sacerdotes*, inquit Dictinius Episcopus, in Concilio Toletano I. *corrigite omnia, quia vobis correctio data est.* A quo autem data est? Num à Petro? Nequaquam, sed à Christo: *scriptum est enim*, pergit Dictinius, VOBIS DATÆ SUNT CLAVES REGNI CŒLORUM.

Ep. Os. ad Const. ap. Athan. Hist. Arian. T. 1. p 371. Meminerant illi Episcopi magni illius Cordubensis Osii, qui sic scribebat ad Constantium: *Tibi Deus Imperium tradidit, nobis Ecclesiastica concredidit.* Atqui ut Deus Imperatoribus IMMEDIATE *Imperium tradidit*, sic profectò IMMEDIATE Episcopis *Ecclesiastica concredidit.*

Vid. Palav. & Fra-Paolo. 4° Hispani Episcopi hanc à Patribus suis acceptam doctrinam Tridentum attulerunt. Nam cùm multùm contenderent Itali, ut Synodus, decreto edito, definiret Episcopalem autoritatem à Papali originem suam ducere, ne id statueretur firmiter obstiterunt Hispani Præsules, quibus Galli nostri se junxêre; seu potiùs per Spiritum Sanctum, qui huic Synodo præsidebat, non licuit hoc condi decretum, quod adversâ fronte priscorum Conciliorum sacris statutis adeò repugnâsset.

CAPUT XIV.

Cleri Gallicani ab antiquâ traditione ducta sententia: Conventus generalis anni 1655. adversùs Joannem Bagotium acta memorantur.

HANC sanctam & Apostolicam Episcopalis jurisdictionis ac potestatis à Christo immediatè profectæ & institutæ doctrinam, Ecclesia Gallicana studiosissimè retinuit, nec passa unquam est ab eâ traditione deflecti.

* E Societate Jesu. ** In suo libro cui titulus est: Defense du droit Episc. Vid. act. du Clergé de 1655. Ut alia omittamus, nostrâ memoriâ anno videlicet 1655. Joannes Bagotius * degenerem sententiam, quâ vilescat Episcopatus, propugnâsse visus erat **. Id cùm Clerus Gallicanus maximo ac frequentissimo consessu Parisiis congregatus molestissimè tulisset, purgavit se coram amplissimo cœtu Bagotius, professusque est disertis verbis: *Episcopos immediatè à Christo accipere jurisdictionem, atque in suis Ecclesiis gubernandis eâdem autoritate pollere, quâ Apostoli.*

Idem Bagotius docere visus, *ita se habere Papam respectu cujuscumque Episcopi, & cujuscumque Diœceseos, ut se habet Episcopus respectu cujuscumque Curati, & cujuscumque Parœciæ Diœceseos*; id à se dictum negavit; *atque inter utrumque ingens discrimen* esse professus est, *etiam jure Divino.*

Sacer verò cœtus fideles omnes edoceri voluit, *constitutam à Christo Papæ autoritatem in totâ Ecclesiâ; Episcoporum verò in suis Diœcesibus quæ doctrina esset Conciliorum Lateranensis sub Innocentio III. Florentini ac Tridentini.*

Vid. ib. Eam doctrinam Gallicani Patres luculentiùs exponunt, datis pro more literis, ad omnes Coepiscopos, quarum hæc summa est: *Neminem ortho-*

doxum dubitare, quin Papa sit caput, Pastor & Primas universalis Ecclesiæ, uti loquitur Concilium Florentinum; cujus potestatis jure posse eum in casibus ac formâ in jure præscriptis, providere regimini omnium Ecclesiarum, omnique pastorali functioni. Verùm ea doctrina non destruit jus Episcopale, neque propterea admitti delegatos sine causâ, qui sine Episcoporum licentiâ omnia eorum munia obire possint: Hierarchiam nihil esse aliud quàm subordinationem quamdam membrorum ad caput; eò esse comparatam ut membra conservet sub capitis regimine; ac licèt utrique & caput & membra potestatem ac vitam ducant ab eodem Christo, non tamen eâdem vi neque pari autoritate: Apostolos haud minùs Petro fuisse subjectos, quamquam æquè ac Petrus, à Christo missionem habuissent; ita Episcopos qui Apostolis successerint, haud minùs à Christo habere potestatem, licèt eam exercere sub Papâ Petri successore debeant: cæterùm violari Episcopatum, qui secundùm Cyprianum unus est, nisi Episcopus agnoscatur à Spiritu sancto præpositus gregi; qui se ab ejùs autoritate segregaverit, ab eo id pati Ecclesiam, quod sol erepto radio, obstructo rivo fons, detracto uno ramo, arbor tota pateretur: ac neminem Ecclesiæ verè esse conjunctum qui non agnoscat, & superiorem in totius corporis capite potestatem, & quæ in subjectis particularium Ecclesiarum capitibus vigeat: & Papam quidem instar petræ esse; quâ fundatur Ecclesia; Episcopos verò columnarum instar, quâ portetur; atque omninò ad sustentandam tanti ædificii structuram, & petram, & columnas æquè conservari oportere.

Hanc celeberrimi conventûs acceptam à Majoribus & tradendam posteris sententiam, aulicis artibus (*i*) aliquanto tempore interceptam, conventus Vid. sup. Lib. VI. c. XXIII. & seq.

(*i*) *Aulicis artibus*, &c.] Parochi Parisienses ad Cœtum Cleri Gallicani an. 1655. detulerunt librum P. BAGOT, cui titulus est: *Défense du Droit Episcopal*, in quem librum Cœtus deputatos à se Episcopos & Doctores jussit inquirere. P. BAGOT statim deputatis libellum obtulit, in quo delatas propositiones explicare, aut etiam defendere conabatur. Sed deputati, cùm intelligerent hunc libellum nequaquam à Cœtu probari posse, singulas propositiones suis censuris notare cœperunt. Tum P. BAGOT alterum libellum obtulit, saniorem illum quidem priori, verumtamen non eum, qui satisfacere posse videretur. Ergò Episcopus Montis-Albani deputatorum Præses, de P. BAGOT propositionibus retulit ad Cœtum, à quo quidem jussus est articulos conficere, qui Jesuitæ propositionibus adversarentur. Interim Cardinalis MAZARIN, qui eos articulos legerat, Montis-Albani Præsuli dixit: Nuncium Apostolicum ad Regem eâ de re questum venisse, sibique videri omninò omittendos articulos. Quare Episcopus adiit Nuncium. Sed quamquam probaret in his articulis *statui*; *Papam accipere à Christo immediatè suam in omnem Ecclesiam jurisdictionem, vocari eum universalis Ecclesiæ jure Divino pastorem, & dici habere potestatem potiorem potestati Episcoporum, qui etiam jure divino illi obedire tenerentur*, nunquam potuit Nuncium à proposito deducere, eò quòd Episcopi dicebantur habere *immediatè* à Christo suam potestatem, quòd vocabulum *immediatè* ut novum & à Tridentinâ Synodo non usurpatum Nuncii animum offendebat. Igitur deputati, Nuntio ut satisfacerent, hunc articulum coram cœtu illis verbis explicârunt: *Nous avons seulement entendu que les Evêques n'étoient point Vicaires d'aucune Puissance Ecclésiastique qui fût sur la terre, & que leur puissance, tant de l'ordre, que de la jurisdiction intérieure, pour la rémission des péchés, & de l'extérieure, consistant au pouvoir d'excommunier, de juger & de définir les matieres de foi, soit en premiere instance, soit aux Conciles, leur étoit donnée de* JESUS-CHRIST. Deinde Montis-Albani Episcopus, lecto articulo à se recuso & ex ipsis Concilii Tridentini verbis composito, annotavit hunc loquendi modum verum quidem esse, sed eo tempore non cautum satis: itaque se sentire omittendos esse articulos, & admittendas P. BAGOT explicationes. Cœtus hoc consilium, simul relationem de eâ re factam comprobavit. Cæterùm encyclica missa est epistola, in quâ egregiè defendebatur Cleri Gallicani doctrina de Jurisdictione Papæ & Episcoporum.

Ecclesiæ Gallicanæ anno 1682. innovavit ac promulgavit.

Hoc sacrum depositum ab omni Patrum memoriâ Sorbona custodit. Neque unquam innoxios habuit qui aliud sentirent, ut à nobis prolata monumenta testantur.

Nimia illa quidem, inquies, quæ potestatem jurisdictionis Parochorum æquè ac Episcoporum & Papæ, à Christo esse docet, ut ex eisdem monumentis atque ex novissimâ Vernantii censurâ patet.

Qui hæc objiciunt, doctrinam sacræ Facultatis non intelligunt: disertè enim explicat hîc agi de Parochis, non quantùm ad *limitationem*, sed quantùm ad *institutionem primariam*; subditque in censurâ Vernantii: *Salvâ semper immediatâ Episcoporum in Prælatos minores, seu curatos & plebem subditam autoritate.*

Mens ergò Facultatis de secundi ordinis Sacerdotibus non ea est: institutum à Christo, ut sint eo ritu, quem nunc Ecclesia servat in Parœcias distributi; id enim pertinet ad eam limitationem, quam à Papâ quidem, & ab Ecclesiâ esse ipsa Facultas docuit; sed omninò à Christo esse id, quod ad *primariam* hujus ordinis *Institutionem* pertinet; nempè ut ille ordo sit in Ecclesiâ necessarius, & secundo loco sub Episcopis Ecclesiasticam jurisdictionem exerceat; quam cùm exercet, non ab alio quàm à Christo, secundùm canones & Episcoporum juxtà præscripta, exercendam accipiat: ita ut Episcopis, à quibus consecrantur & instituuntur, tanquam immediatis Pastoribus, vicariam operam præstent, quod est verissimum.

Hier. ep. ad Evang. CI. al. ad Evag. LXXXV. Tom. IV. p. 803.

At Episcopos, licèt Papæ Divino jure subjectos, ejusdem esse ordinis, ejusdem caracteris, sive ut loquitur Hieronymus, *ejusdem meriti*; *ejusdem sacerdotii*, collegasque & Coepiscopos appellari constat: scitumque illud Bernardi ad Eugenium Papam: *Non es Dominus Episcoporum, sed unus ex ipsis.*

Bern. de Cons. ad Eug. Lib. IV. c. VII. n. 33. Tom. I. p. 444.

Quod ergò nuperrimè inventum est, Episcopos à Papâ jurisdictionem habere, ejusque quosdam esse vicarios, ut duodecim sæculis inauditum, à scholis Christianis amandari oporteret.

CAPUT

CAPUT XV.

Autoris Anonymi, de jurisdictione Episcopali à summò Pontifice profectâ, vanæ commentationes : S. GREGORII *loci :* BELLARMINI *objectio :* S. FELICIS III. *locus.*

QUAM firma & antiqua sit nostra sententia, aliorum vani conatus docent, ac præsertim Anonymi, qui *de libertatibus* scripsit. Is enim, ut nihil intactum relinqueret, quò vilesceret Episcopatûs dignitas, totum VIII. librum in hâc quæstione consumpsit, conquisitis undique autoribus, qui degenerem sententiam sequerentur. Et quidem scholasticos ac postremæ ætatis autores facilè invenit, multosque laudavit : ex antiquitate nihil omninò protulit, præter illa, quæ de Petro dicta retulimus; quæ quàm abs re sint, omnes erudiri vident. Anon. de Libert. &c. toto lib. VIII. impr. c. X. & XI.

Sanè & Joannem Ravennatem retulit, qui ad S. Gregorium de Romanâ Ecclesiâ hæc scribat : *Quæ universali Ecclesiæ jura sua transmittit.* Sed hæc nihil aliud sonant, quàm omnium Ecclesiarum jura, etiam Ecclesiæ Romanæ autoritate muniri, eòque recurrere omnes, quorum jura violentur, quod est certissimum. Si quis autem illa verba eò pertinere putet, ut à Papâ, non à Christo Episcopatûs jura profluant, næ ille arbitretur à Joanne Ravennate plus tribui Gregorio, quàm ipse sibi Gregorius tribuat; is enim nihil aliud Petro autori suo tribuit, quàm ut ei à Christo *cura totius Ecclesiæ, & Principatus commissus sit :* hoc est, ut universam qualis à Christo instituta est, regat Ecclesiam; non profectò, ut omnia Ecclesiæ jura à se, non à Christo transmissa esse putet. Idem Gregorius de se cæterisque fratribus Ecclesiarum Episcopis hæc scribit : *Quid ergò nos Episcopi dicimus, qui honoris locum ex Domini nostri humilitate suscepimus, & tamen superbiam hostis ipsius imitamur.* Nempè se accenset cæteris, qui *honoris locum* à Christo æquè suscipiant; non eum se esse vult, qui omnia jura cæteris tribuat. Quo etiam loco id scribit : *Certè Petrus Apostolus primum membrum sanctæ & universalis Ecclesiæ est ; Paulus, Andreas, Joannes quid aliud, quàm singularum sunt plebium capita ?* A Christo utique, non à Petro constituta; unde subdit : *Et tamen sub uno capite omnes membra sunt Ecclesiæ.* A quo quidem capite, Christo scilicet, vim omnem suam ducunt; non à Petro, qui licèt suo modo caput omnium, respectu tamen Christi, unà cùm ipsis membrum est; omnibusque pariter virtus & autoritas à Christo tribuitur, ac licèt non æqua omnibus, tamen omnibus æquè. *(k)*

Joan. Raven. Epist. ad Greg. Mag. epist. LVII. Lib. iij. al. LV. Lib. ij. T. ij. p. 668.

Greg. Mag. Lib. v. epist. XX. Maur. Aug. al. Lib. IV. ep. XXXII. ib. p. 748.

Id. epist. XVIII. ad Joan. C. P. p. 744. al. lib. IV. ep. XXXVIII.

Ib. p. 743.

(k) *Omnibus æquè.*] Argumentum D. BOSSUET confirmatur his Gregorii verbis in eâdem epistolâ. *Numquid non . . . . . per venerandum Chalcedonense Concilium, hujus Apostolicæ Sedis Antistites . . . . . universales oblato honore vocati sunt? Sed tamen nullus unquam tali vocabulo appellari voluit, nullus sibi hoc temerarium nomen arripuit, ne, si sibi in Pontificatûs gradu, gloriam singularitatis arriperet, hanc omnibus fratribus denegâsse videretur.* Ib. p. 743.

Il. ibid. lib. VIII ep. XXX. ad Eulog. Alex. p. 919. al. lib. VII. ep. XXX.

Non ergò à se putent Romanum Pontificem honorarum, dum volunt Episcopos illi, potiùs quàm Christo, referre acceptam eam, quam exercent, cœlestem jurisdictionem. Gregorium recordentur. *Non honorem*, inquit, *esse deputo, in quo fratres meos honorem suum perdere cognosco: meus namque honor est, honor universalis Ecclesiæ. Tunc ergò verè honoratus sum, cùm singulis quibusque honor debitus non negatur.*

Anon. de Libert. &c. lib. VIII. cap. iij. iv.

Nihil autem ad rem, quæ scribit Anonymus de Alexandrino & Antiocheno Patriarchatu, per Petrum Apostolum constituto; longè verò minùs ad rem, quod etiam de phantastico Galliæ Patriarchâ, singulari capite agit; ac pudere debuit virum gravem, in his etiam somniis confutandis tantum operæ collocasse. Sed certum erat nihil prætermittere, quod aliquam Gallis invidiam apud imperitos conflare posset.

Ib. cap. v. & seq. Tit. 1. 5.

Metropolitanas Ecclesias, præsertim in Galliâ, suam à summo Pontifice autoritatem traxisse narrat: quo causæ suæ emolumento? Nempè & Paulus Titum in Cretâ Metropolitam instituit, jussitque ut per Ecclesias Episcopos constitueret. An hîc etiam necesse fuit intervenire Petrum? An Petrus Ephesinam, Cæsariensem, Heracleensem, aliasque in Oriente primarias Sedes instituit, quæ non modò Episcopos, sed etiam Metropolitas plurimos sub se haberent?

Anon. ib. c. XII. n. 2.

Quòd verò Episcopatum toto orbe terrarum ab uno Petro & successoribus propagatum dicit, nullâ probatione dicit: tanquam alii Apostoli nihil egerint. Quòd non nisi autoritate Petri distributas Diœceses, & cuique pastori suum assignatum gregem asserit: quòd, quidquid cæteri Apostoli, Paulus etiam apud Cretenses, egerint & jusserint, Petri & successorum expresso vel tacito consensu valuisse respondet; hæc contemnenda potiùs, quàm confutanda duximus, & in tantâ literarum luce ab homine gravi dici potuisse miramur.

Ib. tot. cap.

Jam quòd his ratiociniis delectatur: Episcopi Papæ subjecti sunt; Episcopi à Papâ deponi, à Papâ reponi possunt (servatis quidem canonibus) Episcopalis jurisdictio ab ipso ordine sive charactere separari potest; ergò à Papâ est: Episcopi inæqualem nec eandem cum Papâ jurisdictionem accipiunt; ergò non à Christo: (quasi Christo non licuerit, honorem ac potestatem à se immediatè diffusam diversâ mensurâ, modoque & certo ordine temperare ac distribuere,) ne memoratu quidem dignum est.

Nec melioris notæ illud: *In regimine Monarchico supremus Princeps officia aliis etiam Principibus distribuit, ac jurisdictionem confert.* Demonstrandum enim erat, Ecclesiasticam Monarchiam, sub Christo præcipuo Monarchâ constitutam, ad formam Monarchiæ sæcularis penitùs institutam esse, quod est falsissimum: id, inquam, Scripturis & traditione demonstrandum, non ex proprio cerebro, vanisque ratiocinationibus Christianæ Reipublicæ forma effingenda erat.

(*l*) *Honorem suum perdere.*] Videtur ab Eulogio vocatum fuisse Gregorium *Papam universalem*, quem titulum arrogantiâ plenum Gregorius repudiabat. *Scio qui sum*, inquit, *qui estis: loco enim mihi fratres estis, moribus Patres.* Deindè sequuntur ea verba quæ D. Bossuet allegat.

Illud verò longè eſt abſurdiſſimum, quòd ſtatim ſignificat: *jurisdictionem ab eo eſſe, qui confert titulum:* item ab Apoſtolis eorumque ſucceſſoribus eſſe, qui Diœceſes ſeu Parochias diſtribuerint, fundârint Eccleſias, Paſtores conſtituerint, plebem aſſignârint. Cui enim non ſit obvium, ab Apoſtolis, Apoſtoliciſque viris ſeparata loca, perſonas deſignatas; à CHRISTO tamen ipſo juriſdictionem eſſe collatam? Quòd ſi verbis ludimus, contendimuſque à CHRISTO immediatè non eſſe, quod ſit per homines; jam ergò nec Papalis juriſdictio à CHRISTO ſit. Romanus enim Pontifex æquè ac cæteri ab hominibus eligitur, ab hominibus ordinatur. Quis autem ei Romanam Diœceſim aſſignavit, cujus eſt peculiaris Epiſcopus? A quo Epiſcopalem hanc juriſdictionem accepit? An à Petro & anteceſſoribus jam pridem in Cœlum aſſumptis? An fortè à ſe ipſo ut Papâ, non autem à CHRISTO? Apage deliria, vana ratiocinia evaneſcant.

Ibid cap. I. n. 9. cap. viij. n 14. cap. xij. n. 5. 6.

Memorat Bellarminus Bullas Pontificias Epiſcoporum inſtituendorum causâ datas. Neque quidquam aliud profert: *(m)* neque recordatur, quàm hæc novitia ac poſtremæ ætatis ſint; & quàm nec ad Græcos, nec ad alios Orientales pertineant, quos non eâ conditione, ut Bullas deinceps acciperent, Eccleſia Catholica toties ſuſceperit; imò in antiquo uſu reliquerit.

Bell. de R. P. Lib. IV. c. XXIV.

Neque tamen refugimus id, quod eſt à Felice III. dictum: *Per quam* (Apoſtolicam ſcilicet Sedem) *largiente* CHRISTO, *omnium ſolidatur dignitas Sacerdotum:* non quòd eos inſtitueret omnes Epiſcopos, quod eſt falſiſſimum, ſed quòd malè & præter Canonicum ordinem inſtitutos, à ſuâ communione, ſuo quodam jure depelleret, eiſque communicando ſolidaret.

Felix. iij. ep. xiij. ad Flav. C. P. Tom. IV. Conc. pag. 1089.

De tribus Patriarchis, qui cæteros deinde Epiſcopos confirmarent, à Sede Apoſtolicâ confirmandis, quod objiciunt, etiamſi eſſet certiſſimum, & vetuſtiſſimum, atque ab ipſâ Chriſtianitatis origine repetitum; quid ad nos pertinet? cùm certum ſit, Carthaginenſem Eccleſiam, & antequàm Conſtantinopolitanæ Sedi ſubderentur *, Epheſinam, Heracleenſem, Cæſarienſem in Cappadociâ, aliaſque abſolutæ ordinationis jure gaviſas: quo etiam potitas eſſe Gallicanas & Hiſpanienſes Eccleſias, ex antiquis utriuſque Eccleſiæ Canonibus erui, æquis conſtabit judicibus. Dicant tamen an valuerint, an non?

* ſubditæ quidem ſunt à Chalcedonenſi Synodo, ut videre eſt Act. XV.

Sæpè vidimus Romanorum etiam Pontificum electionem atque inſtitutionem, ſi quid dubii fortè intervenit, Conciliorum atque Eccleſiarum conſenſione, autoritate, decreto agnitam & firmatam, multoſque ipſo fatente Baronio, intruſos, Simoniacos, nulloſque Pontifices, ſummâ tamen autoritate valuiſſe; quod Eccleſia Catholica, tacito ſaltem conſenſu, eorum inſtitutionem ac geſta comprobaret, rataque haberet. An ergò propterea Romani Pontificis juriſdictionem ab Eccleſiâ eſſe dicemus? Sed nos in perſpicuâ re plus æquo immoramur. Satis enim ſcimus, neminem diſſenſurum, qui quidem antiquitatem vel primoribus labiis deguſtârit: neque futuros unquam fuiſſe, qui juriſdictionem omnem Eccleſiaſticam ab ipſo Papâ repe-

Vid. Baro. de Serg. iij. Land. Joã. x. Joã. xi. Tom. x. paſſ.

(*m*) *Neque quidquam aliud profert.*] Multa quidem profert; ſed illud argumentum maximè urget, tanquam præ cæteris firmiſſimum.

tendam ducerent, nisi & fuissent, qui cùm omnia extraordinariè habere & gerere affectarent, omninò imminutâ Episcoporum potestate sibi opus esse crederent.

CAPUT XVI.

Loci S. Joannis CHRYSOSTOMI, *à novissimo autore Anonymo objecti.*

NOVISSIMUS autor Anonymus multa ex Beato Joanne Chrysostomo & Augustino profert, quibus ea, quam tuemur, Conciliorum autoritas infringi videatur. Libri enim V. Caput XII. hunc titulum præfert: *Sententia Sancti Joannis Chrysostomi de comparatione beati Petri cum cæteris Apostolis, etiam simul unitis.* Quo loco congerit mira, sed omninò extra rem; ut vel exinde specimen capi possit, quàm sit ejus autoris, ad speciem magis quàm ad veritatem composita oratio.

Anon. lib. v. cap. xij.

Ad hanc ergò CHRISTI interrogationem: *Vos autem quem me esse dicitis?* hæc à Chrysostomo notata memorat, quibus significet, *superiùs esse Sancti Petri circa fidem judicium, cæterorum omnium Apostolorum judicio.*

Anon. ib. n. 1.

Primùm quidem, *Petrum nonsolum omnes alios repræsentasse, omnium vice ad interrogationem* CHRISTI *respondendo, sed ipsorum etiam non expectâsse suffragium*; quod quidem verissimum est, sed nihil ad rem. An enim coram ipso CHRISTO Præsidem egisse volunt, & singulorum rogare potuisse sententiam? Rem absurdam primùm; tùm etiam inutilem; non enim necesse id erat, cùm vel inde à primo CHRISTI miraculo in Canâ Galileæ Joannes scripserit: *Crediderunt in eum Discipuli ejus*; & utique non in hominem, sed in Deum credebant, atque id Petro gnarum.

Chrysf. Hom. l. LIV. al. LV. in Matt. Tom. VII. p. 546. & seq. Mat. XVI. 15. Anon. ib. Joan. ij. 11.

Neque magis est ad rem id, quod Anonymus notatum à Chrysostomo memorat: Petrum *præsiluisse & prævenisse.* Prævenit enim certè omnium responsionem, non omnium fidem. Neque ad quæstionem pertinet, an Petrus, rogatis aliorum suffragiis, pro omnibus responderit. Non enim id quisquam cogitat, eò obstringi Romanum Pontificem Petri successorem, ut nihil communi nomine pronunciet, nisi rogatis omnium suffragiis, cùm, ex omnium Ecclesiarum communicatione, facilè intelligere possit communem traditionem & fidem, quam exponere teneatur.

Anon. ib. n. 2.

Jam Anonymus ad hæc verba Chrysostomi: *Os & vertex consortii totius*, notare debuisset, eum esse oris loco, qui promat quid omnes sentiant. Quod autem illud adscribit (*nota hæc verba*) VERTEX CONSORTII TOTIUS, ET NON APOSTOLORUM TANTÙM SEORSIM SUMPTORUM, quàm futile! Quis enim inter Catholicos dubitat quin Romanus Pontifex sit caput & vertex totius Ecclesiæ? An proinde ejus sententia omnium sententiæ prævaleat, quæstio est. Quin Senatûs Princeps, totius ordinis Princeps, caputque dicitur: quod non eò dixerim, ut Romanus Pontifex non majore dignitate polleat, sed quòd ea quæ jactant, cum inferiori quoque dignitate constent.

Ib. n. 1.

Ib. n. 3 Anonymus memorat secundo loco à Chrysostomo notatum, Petrum per-

fectiore modo CHRISTUM cognoviſſe, quàm qui eum Filium Dei anteà confeſſi fuerant; quod de cæteris aliquatenùs verum eſt, de Apoſtolis certè abſurdiſſimum, quos ante Petri confeſſionem in nudum hominem credidiſſe, nemo niſi impiè dixerit; ac, ſi id Chryſoſtomus diceret, commodâ interprepretatione in aliam ſententiam emolliendus eſſet, (*n*) quod hujus loci non eſt.

Obſervat tertio loco hæc verba Chryſoſtomi: *Pater illi quod loqueretur ſuggeſſit:* unde concludit Anonymus: *Petrum Divinæ ſententiæ ſibi à patre ſuggeſtæ promulgatorem, non humanæ opinionis relatorem extitiſſe.* ib. n. 4.

Quo loco multa peccat: primùm quòd nemo cogitet Petrum, cùm ſuam & aliorum expoſuit fidem, *humanæ tantùm opinionis relatorem extitiſſe.* Non enim humana opinio eſt, in quam de CHRISTO Deo Apoſtolicus ordo conſentiat. Tùm ſtant illa duo ſimul, & Petrum communis fidei eſſe interpretem, & eam nihilominùs à patre acceptam eſſe.

Quod quarto & quinto loco Anonymus memorat, ad Petrum *verè ac propriè factam eſſe promiſſionem de ædificandâ ſuper ipſum Eccleſiâ*; & cùm à Chryſoſtomo dicitur Eccleſia ſuper ipſam fidem niti, id intelligi debere per ſingularem quemdam reſpectum ad Petrum ejuſque ſucceſſores in Sede Apoſtolicâ, eximios fidei profeſſores ac prædicatores; tùm Petrum paſtorem univerſi gregis eſſe conſtitutum. Omnes quidem, ac præcipuè Pariſienſes noſtri & Gallicani Patres confitentur, neque in communi fide ſtabiliendâ laborandum fuit. Ib. n. 5. 6. 7. Chryſoſt. loc. jam. cit. n. 2. p. 546.

Neque etiam negant id quod ab Anonymo ſexto loco eſt poſitum: *Ut Petro verè, propriè, ac excellentiori modo revelata fuerat* CHRISTI *Divinitas.... ita ipſi verè & propriè & immediatè dari claves Regni Cœlorum:* hæc enim poſtrema ſunt certiſſima, additis ſanè iis, quæ ex Auguſtino ac Patrum traditione hauſimus. At ſupereſt quæſtio, quâ conditione, quâ lege adminiſtrandæ claves, idque ex univerſali traditione explicandum, non ex uno ambiguo & utrique ſententiæ apto Chryſoſtomi loco. Ib. n. 7. Sup. hoc. lib. cap. xij. & ſeq.

Quod autem & hìc & ſeptimo loco notatum ab Anonymo eſt; *Petrum ad altiorem Divinitatis* CHRISTI *cognitionem evectum*, quàm cæteri Apoſtoli, quis aſſerere audeat? Certè ad excellentius ejus præconium adductum fuiſſe conſtat, quod ſufficit. Anon. ib. n. 8.

Quod eſt octavò in Chryſoſtomo obſervatum; Jeremiam quidem uni genti, Petrum verò univerſo terrarum Orbi eſſe præpoſitum quis negat; ut eloquentiſſimè, ita ſuo modo veriſſimè à Chryſoſtomo eſſe dictum? Cùm Ib. n. 9. Chryſ. loc. cit. p. 548.

(*n*) *Emolliendus eſſet.*) Dicit Chryſoſtomus *eos qui in navigio erant poſt tempeſtatem & dicebant:* VERE FILIUS DEI EST HIC, *confeſſos fuiſſe, quaſi verè filium eximium quidem inter multos, non tamen ex ipſâ Patris ſubſtantiâ.* Quo loco annotandum eſt 1°. ipſum Petrum per tempeſtatem non parum vacillâſſe, quem Chriſtus his verbis redarguit: *Modicæ fidei, quare dubitaſti?* 2°. Chryſoſtomum non dicere *eos qui in navigio erant* fuiſſe Apoſtolos; proindeque ruere D. CHARLAS argumentationem. Nam non habebit quod reſpondeat, ſi dixerimus eos, qui tam demiſſè de Chriſto ſentiebant, fuiſſe judæos quoſdam, aut fortè diſcipulos infirmioris fidei, non autem Apoſtolos. 3°. Plerique Scripturæ interpretes, in eo certè capite, Chryſoſtomum negligunt; quippe qui ſentiant Chriſtum verum Deum creditum ab iis *qui in navigio erant*, licèt eam fidem non ita diſtinctè & fervido eo animo, quo deinde Petrus, profiterentur.

præfectura Petri, non modò amplitudine, sed etiam ordinariâ potestate præstet.

Chrysost. loc. cit. n. 3. Anon. ib. n. 10. Quòd denique Anonymus Chrysostomum sic conclusisse memorat: *Tu verò mecum, ex eis omnibus intellige, quanta sit potestas ejus*, ad Hæreticos certè vertenda sunt, non ad Parisienses, aut ad Patres Gallicanos, qui hanc potestatem esse maximam, ac planè cœlestem confitentur.

Anon. ib. n. 11. Quòd autem ex alio Chrysostomi loco, hæc infert Anonymus: *Si Petrus splendor totius mundi, si Apostolorum Doctor, ab ipso alii, non ab aliis ipse instrui atque doceri indiguit*: quorsùm spectat? Nisi fortè ut Paulus Petrum temerè, non modò docuisse, sed etiam reprehendisse videatur.

CAPUT XVII.

Alius CHRYSOSTOMI *locus, in Acta Apostolorum.*

Anon. ib. n. 12. Chrys. Homil. iij. in act. n. 1. T. ix. p. 23. Chrys. ib. NOSTER Anonymus ultimo loco memorat beati Chrysostomi Homiliam III. in Acta Apostolorum, in eâque vim facit maximam. Ibi sanctus Doctor exponit sermonem Petri de uno ex discipulis in Collegium Apostolicum cooptando. Quo loco Chrysostomus id notat: Petrum ubique loqui primum: Græca autem sic habent: *Et ut fervidus, & ut is cui à Christo grex esset creditus, & ut cœtûs Princeps, semper primus incipit loqui*: hoc autem omnes confitentur. Chrysostomus paulo post: *Considera quàm Petrus agit omnia ex communi discipulorum sententiâ, nihil autoritate, nihil imperio*: quæ nobis quidem prosint, potiùs quàm noceant. Post multa interjecta subdit: *Multitudini permittit judicium, & eos qui eligerent reddens reverendos, & seipsum ab invidiâ liberans*; ac posteà: *An non licebat ipsi eligere? Licebat & quidem maximè; verùm id non facit, ne cui videretur gratificari.* Quo loco noster Anonymus somniat voluisse Chrysostomum, ut Petrus jure suo potuerit totum negotium peragere, etiam inconsultis fratribus, quod procul est à Chrysostomi mente, & ab illis temporibus. Id voluit Chrysostomus, Petro sacri cœtûs Principi licuisse, ut sicut de electione primus verba fecerat, ita simul aliquem designaret, atque deligeret, in quem alii deinde facile consentirent. Quod quidem est eligere, non solum, sed primum. Hoc autem non fecit Petrus. Indefinitè dixit: *Oportet testem resurrectionis Christi nobiscum fieri unum ex istis.* Notat ergò Chrysostomus Petri modestiam, qui aliorum noluerit præoccupare judicia. At si, quod Chrysostomus ne cogitat quidem, id volunt, ut Petro vel soli licuerit totam rem pro potestate conficere; quid posteà consequetur? Certè ut Petri successor, seorsim ab Ecclesiâ etiam congregatâ, aliquid possit, puta deligere aliquem Episcopum; non proinde summa hæc definire possit, quæ ad fidem, quæ ad schisma, quæ ad universalem reformationem pertinent: quâ in re quæstio est posita. Quamobrem Chrysostomus, utcumque intelligendus est, ipse certè Anonymus extrà quæstionem ludit.

Ibid. n. 2. p. 25. Act. 1. 22.

Quæ deinde sequuntur ab Anonymo relata verba Chrysostomi, variè leguntur in Græcis codicibus, & vulgatus quidem interpres, quem sequi-

tur Anonymus, sic habet: *Quamquam autem habet* (Petrus) *constituendi jus par omnibus, tamen hæc congruenter fiebant ob virtutem viri; & ob hoc quod tunc temporis Præfectura non honos erat, sed cura subditorum.* Unde illa Anonymi vana: *Petrum habuisse jus par omnibus, non solum* SEORSIM, *sed etiam* SIMUL SUMPTIS. An Chrysostomus hoc dicit? Non has argutias in populari sermone tantus orator sectabatur; nihilque aliud hæc indicant, quam ut Petrus æquè ac cæteri potuerit aliquem deligere, ac designare primus; id tamen aliorum arbitrio reliquerit. Chrysto. ib. n. 3. p. 26. Anon. loc. cit.

Hæc dicimus ad Chrysostomi locum, prout legit interpres; at alia lectio est, quam vulgati codices retinuerunt. Sic autem habet ad verbum: *Quanquam nec æqualem omnibus constitutionem habebat*, &c. affirmationis loco, negatione repositâ: quam lectionem excutere non est animus; ac dumtaxat monemus Anonymum, recurrendum fuisse ad fontes, neque ex incertâ lectione certam conclusionem elici debuisse.

At illud palmarium putat, quod subdit Chrysostomus: *Meritò primus omnium autoritatem usurpat in negotio, ut qui omnes habeat in manu: ad hunc enim Christus dixit*, CONFIRMA FRATRES TUOS. Quo loco Anonymus subtile illud suum inculcare non cessat: *Omnes habet in manu*, ergò *omnes simul sumptos*; quæ tamen nec sufficerent; & quando quidem rem ad extremos apices urget, addere debuisset; Petrum etiam solum omnia potuisse quocumque in negotio: nec tantùm in designando Matthiâ; sed etiam in exponendâ fide, in extinguendo schismate, in constituendâ universali disciplinâ; idque absolutè & ad nutum, nec ullâ Coapostolis deliberatione permissâ: qualia nec Petrus nec ipse Chrysostomus, nec quisquam homo sanus somniavit. Chryf. Ib.

Nos quidem confitemur, Petrum omnium primum, ut ait Chrysostomus, non tamen solum in Ecclesiæ negotiis meritò *usurpare*, sibique vindicare *autoritatem*, & confirmare fratres jussum; & quod suo loco diligentiùs expendemus, ejus, in re obviâ neque multùm controversâ, prono omnium assensu obtinuisse sententiam. Cæterùm ubi gravis orta est dissensio, qualis illa de legalibus, Act. XV. variabantque sententiæ, sigillatim dixisse & judicasse omnes, remque esse decisam omnium autoritate conjunctâ: unde illud extiterit: *Visum est Spiritui sancto & nobis*; missumque ad Ecclesias non unius Petri, sed omnium Apostolorum, quotquot adesse poterant, ut ipse Chrysostomus loquitur, *commune decretum*. Inf. lib. IX. Act. XV. 28. Chrysost. hom. xxxiij in Act. Apost. Tom. IX. p. 253.

CAPUT XVIII.

S. AUGUSTINI *locus ab eodem Anonymo objectus, contra Conciliorum autoritatem indeclinabilem.*

Anon. lib. vij. c. ix. n. 11. IDEM Anonymus autor libro VII. hunc objicit S. Augustini locum ex libro II. adversùs Donatistas; quo loco sanctus Doctor respondet Donatistis, qui autoritatem Conciliumque Cypriani assiduè objectabant. De Conciliis autem hæc habet: *Et ipsa Concilia, quæ per singulas Regiones vel Provincias fiunt, plenariorum Conciliorum autoritati, quæ fiunt ex universo Orbe Christiano, sine ullis ambagibus cedere, ipsaque plenaria sæpè priora posterioribus emendari; cùm aliquo rerum experimento aperitur quod clausum erat, vel cognoscitur quod latebat.* Huc usque Anonymus. Addemus & illud ejusdem Augustini ex eodem libro: *Nam & Concilia posteriora prioribus apud posteros præponuntur, & universum partibus jure optimo præponitur.*

Aug. lib. ij. de Bapt. cont. Donat. c. iij. n. 4. Tom. ix. Bened. p. 98.

Ib. cap. VIII. num. 14. p. 104.

Ancn. loc. cit. Probat Anonymus, hîc agi de Conciliis stricto sensu plenariis, eò quòd Augustinus loquatur de Conciliis, *quæ fiunt ex universo Orbe Christiano.* Probat agi *de fidei quæstionibus*, quòd *hæc* de Conciliis *dicta sint, occasione hæresis scilicet Donatistarum Baptismum iterantium.* Queis fretus hæc ait: *Respondeant huic Augustini loco, qui judicium Concilii judicio Papæ in fidei quæstionibus præponunt.* Meliùs diceremus; respondeat Anonymus hæreticis, qui unum hunc præ cæteris jactant locum, ut in fidei quæstionibus, Concilia œcumenica errare posse probent. An forte respondebit, id quod persæpè profitetur, agere se de Conciliis, *à quibus summus Pontifex ejusque Legati absint?* Non ita Augustinus: de Conciliis agit qualia tum quoque celebrabantur verè œcumenicis, quibus cum aliis Episcopis ex universo Orbe Christiano congregatis Romanus Pontifex Collegii Episcopalis Princeps & Caput interesset.

Sanè non Parisienses privatim, sed tota Theologorum & Canonistarum schola profitetur certos esse casus, eosque extraordinarios, in quibus Concilia generalia sine Romano Pontifice celebrari possint. Neque ea Concilia quisquam Theologorum, ac ne ipse quidem negat Anonymus, cùm nempè in eos casus incidimus, *qui non alia remedia patiuntur.* At illi casus nondum inciderant, ut eos ab Augustino prævideri necesse fuerit. Illud certè Concilium ex Orbe Christiano collectum, quod objiciebat Donatistis, non sine Romano Pontifice celebratum esse, aut Augustinus significat, aut quispiam hominum cogitavit. Imò illud Concilium, quo Donatistas premebat, consueto more erat actum. Idem Concilium irrefragabilis autoritatis fuisse, Augustinus docet: id enim ubique agit, ut de rebaptisatione, de quâ agebatur, nullus jam supersit dubitandi locus, posteà quàm ea quæstio *ad Concilii plenarii autoritatem roburque perducta est.* Cui Concilio si Anonymus derogat autoritatem, aut ab Augustino derogatam putat, palàm ad hæreticorum castra transit, qui veris legitimisque Conciliis œcumenicis adversatur.

Anon. lib. v. c. x. n. 4 c. xi. n. 3. &c.

Aug. loc. cit. c. I. IV. 15.

tur. Quare aut hæreticis se adjungat oportet, aut hunc, quem nexuit, nodum, nobis ipse exolvat. Atque hi sunt qui invidiosissimè jactant favere nos hæreticis, quòd Catholicam innoxiamque sententiam tueamur : ipsi interim ab hæreticis arma mutuantur, quibus Conciliorum fidem autoritatemque proterant.

Nos facilè cùm Bellarmino aliisque Catholicis respondemus, agi quidem hîc de Conciliis verè œcumenicis, eaque indubiè emendari posse à posterioribus Conciliis in rebus facti aut disciplinæ variabilis : quem sensum Augustinus apertè indicat his verbis, *Plenaria Concilia sæpè priora posterioribus emendari, cùm aliquo rerum experimento aperitur quod clausum erat, & cognoscitur quod latebat.* Ergò Augustinus spectat non ipsam incommutabilem veritatem, quam sola apprehendat fides ; sed eas profectò res, quæ *in rerum experimento* sunt positæ : quibus verbis ab Augustino designatas fidei veritates, neque ratio sinit, neque quisquam in ejus libris unquam repererit. Bell. de Conc. Autor. lib. ij. c. vij.

Jam quod Anonymus objicit, id à S. Augustino dictum, occasione fidei ab hæreticis læsæ, quid agat ignoramus. An ut Concilia œcumenica in fide errare possint ? Impium, hæreticum, omnibus Catholicis detestandum. An ut Augustinus cum hæreticis senserit, Conciliisque universalibus legitimis detraxerit autoritatem ? Absurdum, erroneum, ipsi Augustino contrarium : cùm is non aliâ magis ratione Donatistas à rebaptizatione deterreat, quàm quòd ab universalis Concilii autoritate recesserint. Prorsùs Anonymi nos piget, qui Conciliaris autoritatis odio ad hæc misera & infanda prosiliat. Nos autem cum Catholicis facilè respondemus : verba quidem Augustini, quæ cum hæreticis Anonymus urget, occasione quidem fidei esse prolata : nihil tamen prohibere, quominùs occasione captâ de Conciliorum Decretis universim tractet, atque ab uno casu transeat ad alios, quibus priora Concilia etiam plenaria à posterioribus emendari possint. Agebat enim adversùs Donatistas universalis Ecclesiæ contemptores, qui proinde Conciliorum autoritatem, non ex illâ à Christo Ecclesiæ universali factâ promissione, sed humano more æstimabant. Quâ quidem intentione sufficit, ut probet Donatistis, anteriùs habitum Cypriani Concilium objicientibus, posteriora Concilia anterioribus meritò anteponi ; in iis certè casibus, in quibus esse possit emendationi locus. Cæterùm cùm eos casus ad *rerum experimenta* restringit, id diligentissimè cavet, ne ad ipsam fidem invariabilem protendantur. Atque hæc ad hæreticam Anonymi objectionem dicta sint, fusiùs fortasse quàm par erat, nisi ad Conciliorum adversùs hæreticos tuendam Majestatem forent necessaria.

CAPUT XIX.

Alii loci AUGUSTINI *ab eodem objecti : an Papa Ecclesiam Catholicam repræsentet.*

HÆc habuit Anonymus, quæ Conciliis œcumenicis totam Ecclesiam repræsentantibus objiceret. Nunc ea proferimus, quibus docet, Ecclesiam universalem per Papam repræsentari.

Et quidem in Ecclesiasticis gestis invenimus, à summis Pontificibus & Conciliis dictum, Ecclesiam Catholicam repræsentari Synodis œcumenicis, ejus virtutem omnem potestatemque complexis, quod ipsâ repræsentandi voce designare solemus. Id autem de Romano Pontifice, neque ab ipsis Pontificibus, neque à Conciliis œcumenicis, neque uspiam in gestis Ecclesiasticis legimus : ut profectò novam vocem omissam ab Anonymo oporteret. Sed eam probare nititur adductis beati Augustini locis, quibus Petrus dicitur Ecclesiam figurasse : qui loci à proposito longe distant. Aliud enim est in Petro universam Ecclesiæ vim atque autoritatem fuisse præsentem, quo ipsa repræsentandi ratio constat : aliud in Petro, tanquam in Sacramento, in typo, in figurà, & quàdam ut ita dicam, personà mysticà significatam; quo ritu in Marthà, in Mariâ sorore, in eodem Petro, in Joanne Apostolo vitam activam & contemplativam figurari & significari Augustinus passim docet.

Quærit anonymus, quo sensu Petrus Ecclesiam figuravit; an ut nudum signum; an ut pars quædam Ecclesiæ; an ut superior. Facilè respondemus placuisse Christo Ecclesiam in Petro figurari ut in Principe : cæterùm eo sensu repræsentasse Ecclesiam, quo ejus vim omnem potestatemque, ut insitam sibi præsentemque concludat, quod Concilio universali est proprium, non sanctus quisquam, non Augustinus, non alius è sanctis Patribus cogitabat.

Jam ergò Anonymi argumentum ruit : *Ei per quem repræsentatur Ecclesia universalis, conveniunt quæcumque in Scripturis sacris tribuuntur Ecclesiæ ipsi; atqui per Petrum repræsentatur Ecclesia universalis : ergò Petro conveniunt quæcumque in Scripturis sacris tribuuntur ipsi Ecclesiæ, verbi gratiâ, quòd sit* COLUMNA ET FIRMAMENTUM VERITATIS, *quòd qui eum* NON AUDIERIT, *sit habendus tanquam* ETHNICUS ET PUBLICANUS. Quæ omnia frigido nituntur æquivoco, sumptà figurandi voce pro ipsâ repræsentatione, quæ totam Ecclesiæ vim atque potestatem in unum collectam præsentemque sistat.

Anon. lib. v. c. xi.

Aug. pass. vid. sup. hoc. lib. c. xij. xiij.

Id. Serm. c i v. de verb. Domini. c. iij. n. 4. T. v. pag. 541. & serm. ccLv. in dieb. pasch. al. i. de divers. c. vj. n. 6. ib. pag. 1052. Specul. de Ev. Joan, Tom. iij. part. i. p. 775. & lib. i de Consens. Evang. ib. part. ij. p. 5. &c.

Anon. loc. cit. n. 4. 5.

Ib. n. 2.

CAPUT XX.

Repetuntur & urgentur quæ pro Parisiensium sententiâ, ab autoritate & convocatione Conciliorum generalium dicta sunt: confutantur vana suffugia: BELLARMINI *etiam responsionibus antedicta firmantur.*

JAM ergò, quod polliciti sumus, sententia Parisiensium, Conciliorum generalium traditione firmata est. Etenim vidimus Romanorum Pontificum in Conciliis œcumenicis judicia retractata, de his quæstionem habitam; quæstione habitâ, Cælestini, Leonis, aliorumque probata judicia; Vigilii, atque Honorii rescripta improbata fuisse; neque quidquam à sanctâ etiam Sede profectum, aut à Patribus aut à Romanis etiam Pontificibus, pro irrefragabili esse habitum, nisi postquam Ecclesiæ consensus accessit. Quin etiam sententiam hanc ipsâ Conciliorum generalium convocatione firmatam, totamque quæstionem finitam esse arbitramur.

Omninò enim id certum est, id immotâ lege, id omnium sæculorum traditione fixum, quod in ipsis initiis hujus tractationis est positum, Synodos generales propter multiplices quidem causas, sed propter fidem maximè convocari oportere. Hinc illud Pelagii II. axioma à Magno Leone desumptum: *Specialis quippe Synodalium Conciliorum causa est fides.* Præluxerat Pelagio Gelasius ubique inculcans, in magnis fidei quæstionibus suam cuique Synodum destinatam. Gelasio præluxerat Athanasius de Synodo Ariminensi sic dicens: *Cur nova Synodus? Quæ nova hæresis?* His omnibus præluxerant Apostoli, subortâ quæstione de legalibus, quæ Ecclesiam maximè conturbaret, rem ad Synodum deferentes, suumque illud proferentes: *Visum est Spiritui sancto & nobis*; quod ad omnia deinde sæcula permanaret. At si per sese valet ante Ecclesiæ consensum, Romani Pontificis indeclinabilis autoritas, nempè omnia ista tam clara tam certa concidunt. Quorsùm enim attinebat ab ultimis Orbis partibus cieri Episcopos tantis laboribus, tantisque sumptibus, & Ecclesias pastoribus viduari, si totum erat in Romano Pontifice positum? Si quod ille crederet, quodve doceret, statim pro summâ & irrevocabili lege esset, cur non ipse pronunciat? Aut si pronunciavit, cur jam convocantur fatiganturque Episcopi, qui nempè actum agant, & de summo Ecclesiæ judicio judicent? Non id autem frustrà fit: sed Christianis omnibus cum ipsâ fide est insitum, in summis dissensionibus totam Ecclesiam convocari audirique oportere. Ergò omnes intelligunt, certam & exploratam & plenam veritatis declarationem, non in Papâ solo, sed in Ecclesiâ ubique diffusâ collocatam.

Sup. lib. VII. c. IV. & seq.

Epist. Pelag. ij. post Conc. v. T. v. Conc. p. 617. & seq.

Leo. epist. XCIII. ad Max. Ant. al. lxij. c. v. Gelas. ep. vid. T. IV. Conc. pag. 1157. & seq. Athan. de Synod. Arimin. & Seleuc. n. 6 T. I. p. 719.

Act. XV. 28.

Ad id argumentum respondet Bellarminus ea, quibus nostra invictissimè firmentur. Cùm enim objecisset sibi: *Quòd Concilia generalia necessaria non essent, si Papa posset definire infallibiliter in fidei dogmatibus*: hæc quidem reponit; *Primùm, quòd non debet Pontifex contemnere media humana; me-*

Bell. de R. P. lib. IV. c. vij.

dium autem humanum est Concilium, majus aut minus, pro gravitate rei; quod patet ex Apostolis, qui cùm soli possent quamlibet controversiam infallibiliter definire, Concilium convocarunt. Deinde definitiones de fide pendent præcipuè ex traditione Apostolicâ & consensu Ecclesiarum: ut autem cognoscatur quæ sit totius Ecclesiæ sententia, & quam traditionem servent Ecclesiæ Christi, non est alia melior ratio, quàm ut conveniant Episcopi ex omnibus Provinciis, & quisque referat Ecclesiæ suæ consuetudinem. Præterea sunt utilissima & sæpè necessaria, non tantùm ut finis imponatur controversiæ; sed ut serventur decreta; si quidem multi ignorantiam decreti prætexunt; alii conqueruntur se non fuisse vocatos; alii apertè dicunt summum Pontificem potuisse errare. Hæc sunt propter quæ Bellarminus Concilia necessaria esse judicet: nos verò hæc non tàm solvimus, quàm ex iis nostra stabilimus.

Ac primùm de mediis humanis, etiam à Pontifice adhibendis: siquidem Pontifex petit tantùm consilium, quod quidem pro animi sui sententiâ vel admittat, vel respuat; non profectò Episcopi, sed doctissimi quique vocandi sunt. Cùm ergò Episcopi ad Concilia vocentur, certissimo argumento est, non consilium, sed autoritatem ac potestatem quæri; quæ Pontificis autoritati & potestati conjuncta, tota sit atque integra Ecclesiæ in docendo & coercendo potestas & autoritas, adeòque summa jam & indeclinabilis.

Deinde hùc redeunt omnia, quæ sunt hactenùs validissimè constituta. Primum enim in Synodis generalibus, si consilium tantùm Pontifici definituro quæritur, non erant adhibendi qui conjudicarent, qui condecernerent, qui anathema simul intorquerent, ac pronunciarent; sed qui datis consiliis prælucerent, & rem Pontificio judicio potestatique relinquerent. At profectò adhibiti sunt in Conciliis Episcopi, non consiliarii, sed judices: non qui duntaxat doceant Pontificem judicaturum, sed qui ejus sententiam, ejus decreta, ejus anathemata suâ consensione atque autoritate firment. Non ergò consilium in Synodis, sed summa autoritas potestasque quæritur.

Tùm & illud certum est, cùm Synodi generales sunt habitæ, Romani Pontificis plerùmque præcessisse sententiam. Omninò enim Cælestinus, Leo, Agatho, Gregorius II. Adrianus I. sententiam dixerant, cùm tertia, quarta, sexta, septima Synodus haberentur. Non ergò consilium judicaturo Pontifici, sed cùm judicasset, certæ & ineluctabilis autoritatis robur quærebatur.

Denique in Macedonii quæstione de Spiritu sancto, non dabant consilia S. Papæ Damaso in Occidente versanti, qui seorsim Constantinopoli quæstionem habebant Orientales Patres: neque hi per literas consultationem mittunt; sed decretum, sed symbolum, sed anathemata adversùs hæreticos; quod in aliis etiam quæstionibus factum suo loco indicavimus. Quorsùm hæc? Nisi quòd omnes intelligebant non ideò requiri Episcoporum sententiam, ut Papa monitus meliùs judicet; sed ut ex communi Papæ Episcoporumque sententiâ, ineluctabilis sententiæ robur existat.

Sup. lib. vij. c. viij. vid. pass eod. lib.

At fortè id ita factum est, quòd Papa judicium Patribus relinqueret,

quemadmodùm Imperatores ac Reges, ſummâ licèt poteſtate præditos, & feciſſe legimus, & facere intuemur: non ita eſt. Non enim Epiſcopi ſe putabant eſſe à Papâ ſelectos judices, ſed à Chriſto datos. Neque ipſe Pontifex Synodos exquirebat, quæ ſibi judicaturo eſſent neceſſariæ; ſed Orbis Chriſtianus meritò repoſcebat, ut quod certâ fide crederet, certâ jam & invictâ autoritate doceretur. Neque Romani Pontifices aliud cogitârunt, cùm Concilia generalia, vel ipſi convocarent, vel ab Imperatoribus convocari ſinerent, quàm ut ex conſenſu certa jam autoritas fidei adderetur.

Aiunt Pontificiis quidem decretis, ut ſolitariis, plenam & ultimam autoritatem contineri: per Concilia generalia ex tractatione & examinatione addi ſummæ autoritati pleniſſimam lucem, ad convincendos pertinaces: eò enim decurrunt recentiores paſſim, ac maximè ille noviſſimus Anonymus, qui de libertatibus Gallicanis ſcripſit. Sed quid hoc rei eſt? Si lux quærebatur tantùm, cur congregatæ Synodi Romanorum Pontificum dogmata, non editis tractatibus, ſed decretis conditis muniebant? An verò tertia, quarta, ſexta, ſeptima Synodi, myſterium fidei lucidiùs explanârunt, quàm Cyrillus à Cæleſtino laudatus, quàm Leo, quàm Martinus, quàm Agatho, quàm Gregorius II. quàm Adrianus I? Neutiquam. Certè cùm Romanorum Pontificum decreta toti Eccleſiæ præluxiſſent, Synodi poſteà congregatæ luci lucem addiderunt, ſed ideò ampliorem, quòd jam certiorem, totiuſque Eccleſiæ conſenſione conſtantem: quâ in certitudine, jam non dubiæ lucis, ſummam & indeclinabilem autoritatem collocamus.

Anon. de Libert. &c. lib. VII. c. IX. n. 9. & cap. XIV. n. 2. & paſſ. alib.

Apoſtolici Concilii exemplum profert Bellarminus. Sed eo noſtram ſententiam firmari jam vidimus; quòd nempè Apoſtoli, tantâ Spiritûs plenitudine, tantâque Divinitùs autoritate muniti, Hieroſolymis congregati ſint, ac futuris diſſenſionibus terminandis eam formam dederint, quæ totius Apoſtolici ordinis conjungat autoritatem, in eâque reponat illud: *Viſum eſt Spiritui ſancto & nobis.*

Bell. loc. ſup. cit. vid. Lib. VII. c. VI. & XIV.

Quo etiam ex loco illud Bellarmini confutatur, Concilia non eſſe medium Divinum confirmandæ fidei, ſed *medium humanum*, monendo & inſtruendo Pontifici. Id, inquam, ex Apoſtolico illo Concilio perſpicuè refellitur; neque enim quiſquam dixerit conveniſſe Apoſtolos ut monerent Petrum, ſed ut ipſi cum Petro, conjunctâ autoritate, eam veritatem promerent, cujus cuſtodes ac teſtes à Chriſto in commune eſſent conſtituti. Atque ibi eluceſcit, ut aperiendæ, ita etiam muniendæ veritatis, non *humanum medium*, ſed planè *Divinum*; cùm illi congregantur, qui Eccleſiarum magiſtri conſtituti ſunt immediatè & proximè à Chriſto dicente: *Sicut miſit me Pater, & ego mitto vos*; & iterùm: *Ite, docete omnes gentes*, &c. &: *Ecce ego vobiſcum ſum:* ut Eccleſia quæ ſit ſchola Chriſti, & cœtus diſcipulorum ejus, id verè certòque à Chriſto didiciſſe intelligatur, quod uno ore Eccleſiarum magiſtri doceant.

Joan. XX. 21. Matt. XXVIIJ. 19. 20.

Quin & ipſe Bellarminus aſſentire cogitur. Cùm enim fateatur *definitiones de fide præcipuè pendere ex traditione Apoſtolicâ & conſenſu Eccleſiarum*; hìnc profectò fit, ut illa conſenſio ad plenam veritatis fidem neceſſariò requiratur. Quæ ſi Pontifici pronuncianti deſit, nempè deerit illud,

Bell. loc. sup. cit. quod est *præcipuum*, & undè *præcipuè*, teste Bellarmino, definitio pendeat; Quare fateatur necesse est, cùm ab Episcopis in Concilium adunatis requiritur illa consensio cum Papâ, non profectò requiri ad Papæ informationem, sed ad invictum communis testimonii ac decreti robur.

Neque magis audiendi sunt, qui Concilia generalia media quædam humana esse voluerunt, ad convincendos confutandosque pertinaces. Scripsit ille toties citatus Autor anonymus, Conciliorum necessitatem eò esse à Majoribus inculcatam, *quia unius, quantæcumque sit dignitatis, judicium esse infallibile, suprà humanam rationem est; nec nisi fide ac traditione sciri potest. Quòd autem sententia Senatorum toto Orbe congregatorum, nec minùs merito, quàm numero insignium, veritatem attingat, etiamsi fides non doceret, ratio suaderet humana. Ideò Concilium generale pertinacissimis hominibus erat proponendum. Quod si recusarent, rei à nemine non haberentur.* Sic ergò Conciliis novo ausu humanam tribuunt autoritatem. At non invenimus à sacris Conciliis, in eo repositam esse vim illam, quæ os omne obstrueret, sed in repromissione Christi dicentis: *Vobiscum sum omnibus diebus usque ad consummationem sæculi:* sed in certissimâ inhabitatione Divini Spiritûs, cujus præsentiam Sacerdotum toto Orbe præsidentium congregatio testaretur: sed in invicto robore traditionis ejus, quam communis consensio declararet. Quæ si præsidia defuissent, quivis cœtus humanus eò posset esse perturbatior, quò copiosior. Quare firmioribus subsidiis nixi communem traditionem communi Decreto asserendam putabant.

(Anon. de libert. &c. Lib. vij. c. ix. n. 9.) (Matt. xxviii. 20.) (Ep. Cælest. act. ij. Conc. Eph. Tom. iij. Conc. pag. 614.)

Idem Anonymus docet convocari Concilia, quòd *frequenter non de dogmate ipso, sed de personis ferendum est judicium:* cui rei congruant multorum suffragia, *& Senatorum numerus, & Senatûs dignitas:* scilicet, *ne qua supersit injustitiæ, vel obreptionis suspicio.* Addit, *circà dogma ipsum, quantumvis certum sit, aliquâ interdùm utendum esse œconomiâ, ut libentiùs recipiatur. Quæ quatenùs adhibenda sit, in plurimorum cœtu faciliùs agnoscitur.* Quorsùm ista? Certè non agebatur de personis judicandis, neque de eâ œconomiâ, quâ Papæ decreta libentiùs reciperentur, ac suaviùs in animos influerent; non hæc, inquam, agebantur, cùm de ipsis Pontificiis decretis quæreretur, an Patrum doctrinæ congruerent, an non; ut in Conciliis ubique factum legimus.

(Anon. &c. lib. vij. cap. xiv. n. 7. 8.) (Vid. sup. lib. vij. cap. xj. & seq. xvij. xxj. &c.)

Bell. loc. sup. cit. Quod autem Bellarminus ait: congregationem Sacerdotum Christi eò esse comparatam, ut Papam dicturum audiant, neque quis *ignorantiam decreti prætexat:* primùm quidem inutile est, cùm aliis modis ita sententiæ promulgentur, ut *nemo ignorantiam prætexere possit;* tùm verò Patribus contumeliosum est, ut toto Orbe convocati, tanto quidem labore, ac nullo interim necessario officio, Ecclesias suas deserant.

Neque si Pontifex est infallibilis, meritò Episcopi *conquerantur*, ut ait Bellarminus, *se non esse vocatos*; nam post infallibile judicium, inventâ veritate, nullus jam querelæ, sed gratulationi locus. Quis enim conqueratur expeditiore viâ quæsitam veritatem; neque fatigari Orbem Christianum, ad id investigandum, quod ab unius sententiâ pendeat?

Ibid. Jam quod ultimo loco ait Bellarminus: *Alios apertè dicturos, Pontificem errare potuisse*; rem quidem omnem conficit. Rogo enim verène illud dic-

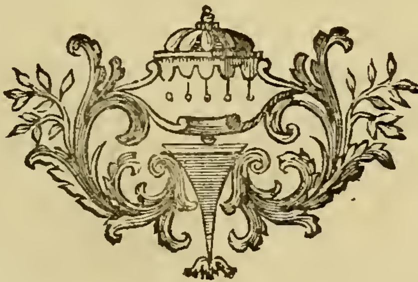
turi ſint ? Noſtra ergò ſententia vicit. An falsò, & quidem, teſte Bellarmino, eâ falſitate, quæ ſit *hæreſi proxima ?* Cohibendi ergò non audiendi, qui hæc apertè jactarent. Ac ſi propterea tot Synodi convocandæ erant, quòd multi *apertè* dicant, Pontificem *errare potuiſſe* ; cùm à primis temporibus Synodi convocatæ ſint, erant profectò tùm, qui id *apertè* dicerent. Quis verò eos coercuit ? Quis docentes reprehendit ? Quis vel ſuſpectos habuit, aut ſchiſmaticos, aut malè de fide ſentientes ? Quis verò unquam dixerit, hæreſi eſſe proximum, quòd *apertè* toties, & à tot ſæculis in Eccleſiâ prædicatum, & à nullo reprehenſum ad nos devenerit ?

Certè Cyprianum Stephano reluctatum, vel eo nomine Bellarminus ab hæreſi excuſatum voluit : *Quòd nec modò cenſentur manifeſtè hæretici, qui dicunt Pontificem poſſe errare.* Alias rationes purgandi Cypriani ab Auguſtino accepimus, ſuoque loco proferemus. Valeat interim hæc quoque à Bellarmino prolata excuſatio ; Cyprianum in Pariſienſium fuiſſe ſententiâ. Cur ergò Cypriano, ſchiſmaticam, erroneam, hæreſi proximam (ſi quidem Bellarmino credimus) ſectanti ſententiam, Romani Pontifices pepercerunt ? An viri dignitatem reveriti, cùm ejus de rebaptizatione doctrinam tàm apertè damnarent ? Cur verò hanc multo pejorem, ſi quidem adverſariis fidem adhibeamus, immunem relinquebant, futuriſque ſchiſmatibus aperiebant viam ? An illa de Pontifice errante ſententia tunc libera erat, proſcripta eſt autem poſteà ? Quo Canone ? Quâ Synodo ? Florentinâ ſcilicèt, aut Lateranenſi ultimâ, aut certè Lugdunenſi ? Negamus ; pernegamus ; temerè id aſſeri ex actis demonſtramus. Cur autem anteactis temporibus Eccleſia tacuiſſet ? Cur non Cypriano, totique Synodo Africanæ ; cur non Firmiliano, ejuſque Collegis cum Cypriano conjunctis palàm denuntiebant, haud licuiſſe illis ab infallibili Papæ judicio diſcedere ? Cur non idem ſignificabant ſibi conjunctiſſimo Auguſtino illos excuſanti, eo tantùm nomine, quod res nondùm erat Concilii generalis autoritate deciſa ? Malè profectò veritati, malè publicæ ſaluti, malè unitati conſultum eſt, ſi errorem periculoſiſſimum, de Papâ infallibili, quo totum Eccleſiæ ſtatum convelli putant, viri quidem ſanctiſſimi, primis ſæculis docuiſſent ; eum verò Eccleſia vix poſtremis ſæculis coerceret.

Bell. lib. de R. P. lib. iv. cap. vii.

Vid. diſſ. præv. num. lxvij. & ſeq.

Vid. ſup. lib. vj. cap. c. xviij.

DEFENSIO

DEFENSIO DECLARATIONIS CLERI GALLICANI, DE ECCLESIASTICA POTESTATE.

LIBER NONUS.

De quæstionibus præsertim fidei, extra Concilia generalia; per consensum Ecclesiæ definitis.

CAPUT PRIMUM.

Consensionis universalis vis & autoritas ante omne judicium Ecclesiasticum : multo major, cùm Romani Pontificis decreta, nullo reclamante, obtinent.

QUID gestum sit in Synodis œcumenicis, maximè ad dijudicandas fidei quæstiones, Synodica hactenùs acta docuerunt. Nunc quomodò sine Synodis œcumenicis subortæ quæstiones terminari potuerint, eàdem quam secuti sumus traditione Patrum facilè expediemus.

Et quidem nostri Censores eò maximè se efferunt, quòd multæ hæreses, sine Concilii universalis examine, solâ Romani Pontificis autoritate damnatæ, summam ejus & ineluctabilem autoritatem probent; qui nec illud advertunt, multas hæreses, ut sine Conciliis œcumenicis, ita sine speciali Romani Pontificis definitione damnatas atque extinctas fuisse. Locus Au-

gustini in eam rem clarus ac notus: *Nunquid congregatione Synodi opus erat, ut aperta pernicies damnaretur; quasi nulla hæresis aliquando, nisi Synodi congregatione damnata sit: cùm potiùs rarissimæ inveniantur, propter quas damnandas necessitas talis extiterit; multòque sint atque incomparabiliter plures*, QUÆ UBI EXTITERUNT, ILLÎC IMPROBARI, DAMNARIQUE MERUERUNT; *atque inde per cæteras terras devitandæ innotescere potuerunt.* Perpendant illud: *ubi extiterunt, illîc &c.* atque illud, *inde devitandæ &c.* nullâ gravioris à Romanâ Sede censuræ mentione. Neque enim Ecclesiæ talem sententiam expectârunt, ut Manichæos (*a*), Ophitas, Collyridianas illas, Tertullianistas, aliasve sive manifestè impias, sive obscuras levesque sectas, per loca excitatas, aut horrerent, aut contemnerent: neque dignæ sunt habitæ, propter quas Romani se Pontifices commoverent. Ergò ne singulares Ecclesiæ, à quibus statim rejectæ, aut etiam oppressæ sunt, ineluctabili autoritate gaudebant? Minimè: sed profectò sic habet: semel constituto hoc certo dogmate, vim illam ultimam & ineluctabilem unitate & consensione constare; id quoque valere quocunque modo se illa consensio declaraverit, sive Concilia congregentur, sive non congregentur.

Aug. lib. IV. ad Bonif. c. XII. n. 34. Tom. X. p. 492.

Scilicet Divino numine constitutus Petri successor Romanus Pontifex, Episcopalis Collegii, totiusque Catholicæ communionis Princeps, ubi res tanta est, atque ipsi videtur ejusdem Ecclesiæ tuba factus, fratrum omnium & coepiscoporum sensum, in eoque communem omnium Ecclesiarum Traditionem, ab Apostolicâ Sede annunciat illis, qui longè sunt, & illis qui sunt propè; quo planè ritu Petrus, rogante Domino Apostolos: *Quem vos me esse dicitis?* Unus pro omnibus respondit: *Tu es* CHRISTUS, *filius Dei vivi.*

Matt. XVI. 15. 16.

Cùm ergo Petri successor ita ex communi traditione pronunciat, ut in ejus sententiâ *recognoscant omnes fidei suæ sensum*, ut in Leonis epistolâ quondam Gallicani Patres; tùm sit illa consensio, quæ judiciis Pontificiis firmum & indeclinabile robur conciliet.

Ep. Syn. Episc. Gall. ad Leon. T. iij. Conc. p. 1319. & int. Leon. post. ep. LXVI. al. XCVIII.

Quod autem Nicolaus Dubois aliique, hujus consensûs publica instrumenta quærunt, Nunciosque ac literas ad eum explorandum ubique dimissas, atque immensos labores sumptusque cogitant; næ illi vani sunt. Quis enim nesciat, id quod jam à nobis dictum est, ut in omnibus Regnis, ita

Vid. in append. lib. iij. c. ij.

(*a*) *Manichæos*, *&c.*] Omnibus notum est qui fuerint Manichæi, & quem errorem impium juxtà & insanum duorum principiorum invexerint. Ophitæ illi dicebantur, qui ex Sectis Nicolaitatum & Gnosticorum oriundi, serpentem divino cultu venerabantur. Colliridiani IV. sæculo prodierunt. Illi Beatæ Virginis Sacerdotes constituerunt quasdam mulieres, quibus solis jus esset offerendi DEÆ VIRGINI placentas. Nam cùm beatam Virginem plus æquo colerent, eò demùm devenerunt, ut illam Deam adorarent. Vid. Epiph. Hær. LXXVII. LXXVIII. Nemo est qui nesciat Tertullianistas, & magnum illum virum Tertullianum, tot rebus bene gestis adversùs Paganos, tot victoriis adversùs hæreticos nobilem, ab Ecclesiâ ad Montani partes descivisse, hujus atque etiam Priscillæ & Maximillæ insanientium Prophetissarum deliramenta defendisse; quippe Montanum credidit fuisse Paracletum à Deo missum, eò ut Ecclesiam, à Christo inchoatam tantùm, ille perficeret. Deinde Montanistarum Sectæ desertor Tertullianus, ipse hæreseos caput fuit, quæ ejus nomine *Tertulliana* dicta est. Vid. vit. Tertull. ap. D. de Till.

in Regno CHRISTI, id valere vel maximè, quod nullo instrumento consignatum, populorum omnium usu sensuque constet? Sic in successione omnium per Orbem Principum suæ leges: apud nos Salica, aliæ apud alios, ipsâ Populorum consensione obtinent; irritique essent, qui earum legum peculiaria instrumenta reposcerent. Sic ipsum jus gentium, sic illa de bello ac pace deque Legatis sacro-sanctis jura, aliaque id genus, nullo alio instrumento, quàm publicâ generis humani voce vigent.

Neque verò Ecclesia sub Rege CHRISTO pejore loco erit, quàm Regna terrarum, Resque publicæ omnes, ubi tot tantisque in rebus eminet vigetque nullo instrumento testata consensio: quæ profectò in Ecclesiâ eò magis viget, quò est ejus per Spiritum magistrum veritatis firmiùs atque arctiùs nexa compages. Et quidem cùm Augustinus, cùm Vincentius Lirinensis, cùm alii omnes Patres, Hæreticis ac Schismaticis communem universalis Ecclesiæ fidem; cùm consuetudines, cùm dogmata toto Catholico Orbe vigentia toties objecerunt; quis ab eis poposcit, quos misissent Nuncios, quas accepissent literas, aut quæ consensionis ejus, quam legis instar haberi volebant, instrumenta proferrent? Nempè hæc nostro ævo deliria servabantur.

Sunt enim profectò quædam tam clara, tam aperta, ut ea pernegare ne contumaces quidem audeant. Est quædam Ecclesiæ Catholicæ vox, quæ quocumque locorum diffunditur, quam etiam ante omnem dictam sententiam Catholici audiunt, novatores contremiscunt. Quantò magis, cùm prolatum judicium ab altissimâ Petri Sede, ad omnes perlabitur Ecclesias?

Desinant igitur sibique & nobis illudere, agnoscantque consensum illum, quem Galli cum totâ Ecclesiâ prædicant, cùm prolata à Romanis Pontificibus dogmata, reclamante nullo, ipsâ traditionis vi, ipsâ ut ille dicebat, CONSANGUINITATE DOCTRINÆ, in corpus Ecclesiæ coalescunt.

Tertull. de Præscr. hæret. cap. XXXII. edit. Prior. pag. 213.

CAPUT II.

Locus AUGUSTINI *de Pelagianis* CAUSA FINITA EST: *quænam illæ causæ sint, quæ sine Synodis finitæ intelligantur: duo Actorum loci comparantur: causæ Pelagianæ status ex Augustino: sufficiens judicium eidem Augustino quid sit: Capreoli Carthaginensis locus: Concilii Ephesini de Pelagianis decretum.*

HANC verò communem & pervulgatam esse controversiarum finiendarum viam, qui non intelligit, eum pacis inimicum, & omnis Ecclesiasticæ rei imperitum esse profiteor. Quare meritò Sanctus Augustinus de Causâ Pelagianâ loquens hæc prædicat: *Jam enim de hac causa duo Concilia * missa sunt ad Sedem Apostolicam: inde etiam rescripta venerunt; causa finita est.* Rectè atque omninò ex Ecclesiasticâ disciplinâ. Neque enim quâvis subortâ quæstione sollicitandus Orbis terrarum, aut generalia Concilia statim convocanda sunt. Sed tantùm ex certâ causâ, si graves per Orbem dissensiones oriantur, si aliter non videtur coalitura pax. Sic enim ab Aposto-

August. serm. CXXXI. de verb. Evang. Joan. al. ij. de verb. Apost c. x. n. 10. T. v. p. 645.

*Carthaginense nempè & Milevitanum.

licis usque temporibus factitatum esse probavimus. Enim verò primum illud Apostolicum Concilium in Apostolorum actis non ex eo præcisè collectum vidimus, quod suborta esset quæstio, sed post ipsam quæstionem, *factâ se-*
Act.xv.2. *ditione non minimâ.* Hinc ad sedandas turbas collecta Synodus, & expressè omnium quæsita sententia est, extititque illud ex communi consensione decretum, cui jam omnes pii acquiescerent. At ubi nulla erat contentio similis,
Ib. 1. 15. 16. *Exurgens Petrus in medio fratrum dixit: viri fratres oportet impleri Scripturam:* de Judâ traditore scilicet, & in ejus locum alio eligendo: quæ cùm omnibus manifesta visa essent, & locus Scripturæ luce ipsâ clarior, nullius posteà exquisita sententia est, sed in Petri sententiam, vel ipso silentio, omnes abiêre; atque uti dixerat, ita sunt executi: quæ deinde ad nos, & ad secutam ætatem manâsse vidimus; nempè ut subortâ quæstione, Petrus omnium Princeps eloquatur: Petrus, inquam, ille, Petrive successor, cui totus grex creditus; quo cum communicant omnes Ecclesiæ; quique adeò conscius communis traditionis, communi eam nomine ab alto depromit, ac pro potestate læsam veritatem vindicat. Hanc si omnes recognoscant, tùm in Petri decreto communem omnium, totiusque Ecclesiæ sententiam venerantur: sin autem oriantur *graves seditiones*, fratresque inter se, maximè verò Episcopi atque Ecclesiæ collidantur; tùm verò recurratur ad commune Concilium; & communis fides communi & expressâ Apostolorum sententiâ, Spipiritu Sancto autore, declaretur: quo certè in cœtu, pro officii sui amplitudine, sit Princeps ipse Petrus; cæterùm communi sententiâ judicium proferatur.

Quæ non eò dixerim, ut in omni quæstione, statim ac primo loco, Petri successor, longè licèt positus, ab extremo Orbe sit interpellandus, interim alii Episcopi, quorum in Ecclesiis suborta sit quæstio, conticescant, utque ipsâ morâ hæresis invalescat. Non ita sancti Patres, quorum acta perlegimus. Habent enim Episcopi omnes à Chisto, ut docendi Cathedram, ita virgam coercendi & ligandi autoritatem. Sed cùm judicârint, ad Petrum referant; vel si omittant officium, aut tanta persona sit, quæ facilè coerceri non possit, aut alia ejusmodi causa subsit, ultrò Petrus insurgat,
Aug. loc. mox. cit. suoque ac nativo cursu ab eminentissimâ Sede, per pacatam Ecclesiam feratur veritas: *Causa finita est*, teste Augustino, nihilque addendum ultrà, nisi quod ipse subdit: *Utinam aliquandò finiatur error.*

Neque enim aut Petri sede sedes ulla est altior, quò quæstio deferatur; aut verò Petro major ullus Apostolus; aut ullum erectum est tribunal Augustius, quod quidem ordinariè consistat in Ecclesiâ. Nam Synodus œcumenica non assiduè sedet, nec nisi ex causâ, eâque rarissimâ; neque ulla lex jubet, ullave consuetudo, ut ad eam referantur quæcumque quæstiones,
Id. de Bapt. cont. Donat. lib. ij. c. iv. n. 5. Tom. ix. p. 98. vid. sup. Diss. præv. n. lxxj. & seq. de magnâ quamvis re; sed de re obscurâ ancipitique, ac magnis altercationum nebulis involutâ, uti Augustinum ipsum exponentem audivimus, ac sæpè audiemus. Nempè si talis nulla causa adsit, *causa finita est:* hæc nativa, hæc communis, hæc pervulgata via est. Cæterùm ex *certâ causâ*, subortis dissensionibus, alia extra ordinem, legitima tamen atque solennia quærenda sunt; Concilii scilicet generalis autoritas.

Id nos Ecclesiastica gesta docuerunt. Sic enim profectò adversùs Nesto-

rium ; executore Cyrillo , Cæleſtini ſententia ſecundùm canones valitura erat , niſi graves poſteà motus extitiſſent. Ubi commotus eſt Oriens , ſciſſæque ſunt Eccleſiæ , convocatur Synodus * ; nil repugnante Cæleſtino ; imò etiam comprobante ; atque ejus ſententia , eo quo vidimus ordine retractatur.

Sic paulo poſt , in ipſis Eutychianæ hæreſeos initiis , ſanctus Flavianus ** ad ſanctum Leonem ſcribebat , nil Concilio opus eſſe , ſed ſolâ ſancti Pontificis ſententiâ. Ipſe etiam Leo ad Imperatorem : *Cauſam tàm evidentem eſſe , ut meritò à Concilio fuiſſet abſtinendum.* Non enim magnam cauſam negabat eſſe : imò verò maximam agnoſcebat , de duabus ſcilicet in Chriſto naturis ; ſed tamen *evidentem* nulliſque adhuc , ut Auguſtini verbis utar , *altercationum nebulis involutam :* quare abſque Concilio facile tranſigendam , atque omninò Leonis decreto finiendam , ſi omnes Eccleſiæ conſenſiſſent.

Hinc ſancti Auguſtini verbis de causâ Pelagianâ indubia fides : *Ad ſedem Apoſtolicam duo Concilia miſſa ſunt , reſcripta venerunt , cauſa finita eſt :* ipſo ſcilicet Epiſcopalis Ordinis , totiuſque Eccleſiæ cum Apoſtolicâ ſede conſenſu manifeſto. Neque enim , ut idem Auguſtinus ait : *Congregatione Synodi* (univerſalis utique) *opus erat , ut aperta pernicies damnaretur.* Vide quàm diligenter dictum : *aperta pernicies :* id namque eſt quod poſteà , à Leone dicebatur , *tam evidentem cauſam * eſſe,ut meritò à Synodo abſtinendum* videretur. Sic ubique ſibi conſentit Eccleſia. Pergit porrò Auguſtinus : *Quaſi nulla hæreſis aliquandò niſi Synodi congregatione damnanda ſit ; cùm potiùs rariſſimæ inveniantur , propter quas damnandas neceſſitas talis extiterit.* Cur autem Pelagiani non eam Eccleſiæ neceſſitatem inferrent , eorum paucitas faciebat , *quorum* ſcilicet , eodem Auguſtino teſte , *profanas novitates , Catholicæ aures , quæ ubique ſunt , horruerunt.* Auguſtinus eos propter paucitatem , Maximianiſtis , exiguo ac vili Donatiſtarum fruſtulo comparabat. Quin ipſe Julianus conſcius paucitatis, hæc jactabat paſſim : *Multitudinem nihil prodeſſe cæcorum ; honorandam paucitatem , quam ratio , eruditio , libertaſque ſublimat.* Sed elegantem licèt vaniloquentiam orthodoxi aſpernabantur , nempe toto Orbe prædicabatur vera fides ; in angulo Orbis , quatuor vel quinque Epiſcopi ſuſurrabant , ſive allatrabant. At propter eos , *Orbem Catholicum commoveri* , quamquam eam *captabant gloriam* , Auguſtinus non ferebat : & Sanctus Flavianus eodem ſpiritu , Eutychianorum initiis Synodum univerſalem denegabat , ne ſanctæ Eccleſiæ turbarentur.

Hinc illud beati Auguſtini ad Pelagianos : †*Quamvis dederit vobis Eccleſia Catholica judicium*, QUALE DEBUIT , *ubi cauſa veſtra finita eſt , &c.* Audin ? judicium *quale debuit* , tantæ ſcilicet paucitati , & *in apertâ pernicie* , ut ſuprà vidimus. Quo etiam ſpectat illud ab eodem Auguſtino proditum : non jam audiendos eos **poſt factum illis* COMPETENS SUFFICIENSQUE *judicium.* Quid ſit autem illud *ſufficiens judicium* , ex rerum motibus pendet. Nempe Cæleſtinus , Cyrillus , Flavianus , Leo adversùs Neſtorium & Eutychetem ,

* Epheſina. Sup. Lib. vij. cap. ix. & ſeq.
** C. P. Conc. Chalc. part. I. ep. iv. T. iv. p. 15. int. Leon. poſt ep. xxj. ib. ep. xviij. int. Leon. xxxiij. al. xvij.
Aug. Lib. iv. ad Bonif. c. xij. n. 34. Tom. x. p. 492.
* Eutychetis.
Id. Lib. ij. cont. Jul. c. 1. n. 1. ib. p. 525. vid. c. x. & paſſ. & imprim. l. 4. ad Bonif. c. xij. n. 32. pag. 492.
Ib Lib. iij. cap. 1. n. 5. p. 555.
Jul. apud Aug. ib. L. ij. c. x. n. 35. 36. p. 650.
Aug. ad Bonif. Lib. iv. c. xij. n. 34. p. 493.
Ep. Flav. ad Leon. Mag. Tom. iv. Conc. p. 15. vid. ſup.

† Aug. Lib. iij. cont. Jul. c. 1. n. 5. p. 555.
*Id. ad Bonif. loc. jam. cit.

in ipsis initiis *sufficiens* putabant Sedis Apostolicæ judicium; sed quod ex se *sufficiens* videbatur, id gliscentibus odiis, & in grave schisma erupturis, jam *non est sufficiens*; collectâque universali Synodo opus fuit. Non ita res se habebant adversùs Pelagianos; sed datum à Synodis Africanis, Sede Apostolicâ comprobante, judicium *sufficiens* fuit; quia totius Orbis consensus accessit. Sic conveniunt omnia, & Ecclesiastici regiminis forma, magis magisque illucescit.

Hinc etiam patet, quam benè conveniat Gallis cum Beato Augustino, atque Africanis Patribus. Nempe Africani Patres agnoscebant in condemnandis Pelagianis eminere debuisse Sedis Apostolicæ autoritatem, à sanctarum Scripturarum *autoritate manantem.* Hunc sensum Episcopi Gallicani suâ Declaratione complexi, profitentur *Primatum Petri, ejusque successorum à* CHRISTO *institutum;* quo jure *in decidendis fidei quæstionibus primas esse Romani Pontificis partes, ejusque decreta ad omnes & singulas Ecclesias pertinere* docent. Jam illud quod subdunt; *illud irreformabilis judicii robur, in* Ecclesiæ Catholicæ *consensu* esse repositum, haud minùs ab Africanis Patribus accepêre. Nempe Augustinus ideo à Pelagianis frustrà peti contendit universale Concilium, quòd *in hoc fidei firmissimo & antiquissimo fundamento (b), ipsa toto Orbe diffusa à se non discrepat multitudo.* En in quo ineluctabilis judicii robur collocet; nempe in consensu Orbis, & quidem in eo consensu apparere vel maximè oportebat earum Ecclesiarum consensum, ad quas lues Pelagiana pervenerat. Unde Augustinus passim memorat, Pelagianam hæresim, à Romanæ Sedis Præsulibus, Innocentio, Zózimo, Cælestino, *cooperantibus Synodis Africanis toto Orbe damnatam*: Quo facto nulla ampliùs etiam œcumenicæ Synodi inquisitio superesset.

Vid. Aug. pass. & ep. Conc. Cart. ij. cont. Pelag. an. 416. T. ij. Conc. p. 1533. & seq.

Declar. Cler. Gall. 1682. Præf. c. 1. & iv.

Aug. Lib. 1. cont. Jul. c. vij. n. 32. p. 516.

Aug. ep. exc. ad Opt. & pass. cont. Pelag.

Id verò Capreolus Carthaginensis profitetur in eâ epistolâ alio loco memoratâ. *Si quid*, inquit, *fortè novarum controversiarum inciderit, id discussioni subjiciatur oportet. At verò si quis ea quæ jam olim dijudicata sunt, denuò ad disputationem vocari sinat, is sanè nihil aliud facere censebitur, quàm de fide, quæ hactenùs viguit, dubitare.* Dogma Pelagianum jam ubique damnatum ad examen Synodi revocari vetat. At cur Nestorianum à Cælestino damnatum ei examini subjicit? Nempe quod nondum Nestorianos oppresserat ea, quam Capreolus adversùs Pelagianos commendaverat, *Apostolicæ Sedis autoritas, & sacerdotum omnium consonans sententia.*

Vid. diss. præv. num. LXXVj. & ep. Capr. int. act. Syn. Eph. Tom. iij. p. 532.

Quòd autem posteà in Ephesinâ Synodo generali Pelagianorum causa tractata est, nil omnino pertinet ad fidei quæstionem. Sic enim eâ de re Ephesini Patres, absolutâ Synodo, ad Cælestinum scribunt: *Perlectis in sanctâ Synodo commentariorum actis, in depositione impiorum Pelagianorum & Cælest-*

Conc. Eph. act. v. relat. ad Cælest. p. 666. 667.

(*b*) *Fundamento.*] Illud fundamentum in eâ doctrinâ fidei erat positum, quam Julianus Pelagianus repudiabat: nempe per baptismum peccata remitti etiam parvulis, qui sic fiunt filii Dei; quod dogma Augustinus acriter simul & invictè adversus Julianum defendit. Id enim, inquit, *divites & pauperes, excelsi atque infimi, docti & ignari, mares & fœminæ noverunt .... unde etiam matres, non ad* CHRISTUM *tantùm; id est ad* UNCTUM, *sed ad* CHRISTUM JESUM; *id est etiam* SALVATOREM *cum parvulis currunt.* Christus autem, ut passim docet idem Augustinus, parvulorum non esset *salvator*, si ipsi peccata non haberent, neque *redemptor*, si servi non essent. Vid. loc. cit. & Lib. de Bapt. ad Marcell.

tianorum, quæ à pietate tuâ de ipsis constituta sunt judicavimus, & nos solida firmaque permanere debere, & omnes idem tecum statuimus, eos pro depositis habentes. De depositione agitur, quam per calumniam factam Julianus & alii jactitabant; perlectique sunt commentarii, sive ad gestorum fidem, sive ad qualemcumque inquisitionem, ne deinceps importuni homines Ecclesiam fatigarent. Hinc editi Ephesini Canones I. & IV, quibus Cælestiani pro depositis haberentur. Ita quibus nulla Synodus data esset, horum causa per Synodum aliâ occasione factam ad qualecumque examen revocatur; sed ut obstinatis tolleretur etiam extremum illud, *quòd spem de Synodo hucusque gesserunt.* Verba sunt Cælestini Ephesinam Synodum collaudantis. Sic post Ephesinum Concilium, præfractæ confidentiæ homines spem omnem recuperandæ Sedis amisêre. Tanta Synodi autoritas est! Cæterùm de fide jam assertâ quæsitum fuisse, neque gesta indicant, neque eâ de re quisquam cogitavit; & quæstio Pelagiana quod ad fidem attinet, sine ullo œcumenicæ Synodi judicio, omnium Ecclesiarum consensione finita est.

Ibid. act. vij. p. 804. 805.

Ep. Cælest. ad Synod. Ephes. part. iij. c. xx. p. 1071.

CAPUT III.

Quæ causæ sine Synodo finiri possint, quæ finiri non possint, ex Sancto AUGUSTINO *& quæstione rebaptisationis ostenditur.*

ALIA verò causa est, quam Augustinus tractat, unde dictis nostris magna lux; certòque comperiemus quid sit illud Augustini: *Causa finita est.* Causam illam nobilem de rebaptisatione inter Sanctum Stephanum Papam, Sanctumque Cyprianum Carthaginensem Episcopum, utrosque Martyres, intelligo: de quâ controversiâ sic scribit Eusebius: *Primus omnium Cyprianus, non nisi per baptismum, ab errore prius mundatos admittendos censuit; verùm Stephanus nihil adversùs Traditionem, quæ jam inde ab ultimis temporibus obtinuerat, innovandum ratus, gravissimè id tulit.*

Euseb. hist. Lib. vij. cap. iij. ed. Vales.

Constat sancti Stephani decretum his verbis editum: *nihil innovetur, nisi quod traditum est*; hoc est, præter id quod traditum est: vel *nisi quod traditum est*, esse innovandum; nempè ut *reversis ab hæresi, manus imponatur ad pœnitentiam.* Illam enim manus impositionem, non sanè baptismum ipsum innovari atque iterari posse, antiqua Traditio docebat.

Ep. Cypr. LXXIV. pag. 314. edit. Amstelod. 1700.

Constat Cyprianum decreto obstitisse, quamvis Stephanus non tantùm suasisset, sed etiam pro potestate egisset; neque solùm *Cypriano, ad ista non consensisse, verùm etiam contra scripsisse atque præcepisse.* Verba Augustini sunt, autoritatem Cathedræ demonstrantis. Quantâ autem autoritate Stephanus egerit, satis ostendunt illa Firmiliani: *Stephanus qui loci sui honore gloriatur, & Cathedram Petri tenere se dicit, super quem Ecclesia ædificata est* &c. Hùc accedunt illa in Concilio Carthaginensi à Cypriano prolata verba, ne Stephani autoritas aliquam Patribus necessitatem injecisse videretur: *Nemo enim inter nos Episcopum se Episcoporum contendit, aut tyrannico terrore cæteros adigit ad obsequium.* Quibus verbis Cyprianus non negat Stephani

Aug. de Bapt. cont. Donat. Lib. v. c. xxij. n. 30. Tom. ix. p. 156.

Ep. Firm. int. Cypr. LXXV. pag. 324.

Conc. Carthag. an

256. præf. apud Cypr. p. 158. & T. 1. conc. p. 786. Primatum à Petro profectum, quem ubique asserit; sed potestate abusum, in errorem deflexisse contendit, eoque nomine vehementissimè reluctatur. Inde argumentum pro Parisiensium sententiâ alibi jam tractatum, sed hîc necessario repetendum. Quòd sanctus Cyprianus hæreticos rebaptizavit, omnes posteà erroris arguerunt; quòd Stephanum Papam docentem Episcopos ac de fide præcipientem, errare potuisse crediderit, nemo succensuit; Dissert. præv. num. LXVIJ. & seq. ergò quantùm illa de rebaptizatione sententia culpabilis, tantùm hæc de Romano Pontifice culpâ vacat. Quid quòd Augustinus apertè excusandum putavit Cyprianum, qui errasset, antequàm obscura quæstio *tantis altercationum nebulis involuta, ad plenarii Concilii autoritatem, roburque perducta est.* Aug. de Bapt. cont. Donat. Lib. ij. c. iv. n. 5. Tom. ix. p. 98. Ergò existimabat ad captivandum intellectum, Stephani Papæ decretum, atque autoritatem non suffecisse solam. Quin ipse Augustinus veræ de hæreticorum baptismo doctrinæ assertor egregius, quod ad autoritatem Pontificii decreti attinet, Cypriani sententiam apertè sequitur: Ibid. *Neque nos*, inquit, *tale aliquid auderemus asserere, quale Stephanus jussit, nisi Ecclesiæ Catholicæ concordissimâ autoritate firmati: cui & ipse* (Cyprianus) *sine dubio cederet, si jam illo tempore veritas eliquata per plenarium Concilium solidaretur.* Cui autoritati Cyprianus ex certissimâ fide cessurus fuisset; cui Augustinus ipse in re obscurâ cederet verba demonstrant: nempè *Ecclesiæ Catholicæ concordissimæ autoritati, Concilio plenario*, ex Orbe Christiano, ut semper inculcat, vel ut idem loquitur, *sancto Concilio cunctarum gentium.* Ad id provocat post ipsum Pontificale decretum, in eoque acquiescit.

En ergò quod sit illud: *Causa finita est.* Finita quidem est, ubi aperta quæstio est, & ubique consensus, ut in Pelagianâ causâ vidimus: finita verò non est, *magnis altercationum nebulis involuta.*

CAPUT IV.

Sancti STEPHANI *Papæ contrà rebaptizationem decretum, totâ Sedis Apostolicæ autoritate factum, & tamen Concilii generalis sententiam meritò expectatam: sancti* AUGUSTINI *loci.*

HIC censores nostri oppidò conturbati, in partes se scindunt. Bell. de R. P. L. iv. c. vij. Respondet Bellarminus, excusatum Cyprianum, quia *Pontifex noluit rem de fide facere sine generali Concilio.* Et tamen pro Cathedræ autoritate præcepit, & decretum condidit, & ad omnes misit Ecclesias; eaque res erat, ut aliud sentientes abstinendos putaret. Aug. de Bapt. cont. Donat. Lib. v. c. xxv. n. 36. p. 158. Disertè Augustinus: *Putaverat abstinendos, qui de suscipiendis hæreticis priscam consuetudinem convellere conarentur.* Ac si posteà se repressit, non ideò intelligitur mutasse sententiam; sed executionem prudentiâ temperasse, aut in aliud tempus distulisse. Hoc quidem non privati Doctoris officium est.

Cæterùm de abstinendo exiisse decretum illa indicant, quibus Cypriani Ep. Firm. Legatos (c) Romæ à Sancto Papâ Stephano, non modò hospitio fratrum,

(c) *Legatos*] Cypriani Firmilianus dicit sic à Stephano susceptos fuisse, *ut eos nec ad ser-*

sed

fed etiam omni Ecclefiæ tecto fubmotos Firmilianus teftatur. Lupus ipfe fic fcribit : *Sanctum*, inquit, *Firmilianum Cæfareenfem in Cappadociâ Archiepifcopum Ponticæ Diœcefeos Primatem*, *Sanctus Stephanus Pontifex communione fufpendit.* Idem Lupus Sancti Srephani refcriptum, *fummâ & irrefragabili Sedis Apoftolicæ autoritate* editum effe conrendit.

ad Cypr. inr. Cyp. LXXV. Chiift. Lup. in Doct. Lov. relat. p. 50.

Sed age ur vis; quâvis diftinctiunculâ caufam iftam, quafi in fcholaftico pulvere tueare. Certe Auguftinus, non id quod ru profers, Cypriano excufationi obrendebar; non ad aliud majus aut luculentius Papæ judicium provocabat: Concilii generalis, totiufque Ecclefiæ Catholicæ appellabat fidem; in eâ autoritate fidei certitudinem reponebat. Hîc hæreant neceffe eft, vel alia excogitenr.

CAPUT V.

Non tantùm pertinaces, fed Sancti poft Papale decretum, aliud quid defiderant.

ET quidem Auguftinus, atque, Auguftino interprete, Cyprianus, ab univerfali Concilio, non elucidationem obfcuræ quæftionis expectabanr tantùm, quamquàm & illam quoque, fed autoritatem ac robur. Undè illud: *Res ad plenarii Concilii autoritatem roburque perducta eft*; & illud: *Potentior veritas de unitate veniens*; & illud: Cypriani fententiam *Catholicus Orbis terrarum robuftiffimâ firmitate confenfionis exclufit.* En quam autoritatem, poft Papæ decretum, non hærerici & pertinaces, fed Sancti Sacerdotes Cyprianus & Auguftinus expectent.

Aug. de Bapt. cont. Donat. Lib. ij. c. iv. n. 5. Tom. ix. p. 98.

Ibid. Lib. iij. c. ij. n. 2. p. 108.

Quòd autem autor anonymus Cypriano tribuit, tolerari omninò non poteft: nempè ut quoniam fanctus Martyr dixit, fe non ab altero, fed tantùm à Chrifto judicari poffe, ideò exiftimârit fe ab omni non modò Romani Pontificis, fed etiam Concilii œcumenici correptione immunem; quod fi Cyprianus fenfiffet, inexcufabilis proterviæ reus effet. (*d*) Hæc ergò

Anon. Lib. vij. c. viij. n. 9.

Cypr. in Præf. Conc. Carth. iij. int. ejus oper. p. 158. & Tom. I. Conc. pag. 786.

monem colloquii communis admitteret, adhuc infuper . . . præciperet ne quis eos in domum fuam reciperet, adès ut pacificè *venientibus, non folùm pax & communio, fed & tectum & hofpitium negaretur.* Vid. epift. Firmil. loc. cit.

(*d*) *Inexcufabilis protervia reus effet.*] Cypriani locum à D. CHARLAS peffimè objectum Auguftinus bis recenfet: 1°. Lib. II. de bapt. cont. Donat. cap. III. Tom. IX. p. 94. & continuò addit: *Nunc fe, fi audent, fuperbæ & tumidæ cervices hæreticorum adverfus fanctam humilitatem hujus fermonis extollant*; ut Auguftinus *fanctam humilitatem* Cypriani admiretur in iis verbis, in quibus Charlas *inexcufabilem protervíam* reprehendit. 2°. Auguftinus ibid Lib. III. cap. 3. n. 5. p. 110. eadem Cypriani verba fic interpretatur: *Opinor utique in his quæftionibus, quæ nondum eliquatiffimâ perfpectione difcuffæ funt*; quo fignificat, Epifcopum ab alio Epifcopo judicari non poffe, de obfcuris quæftionibus quæ nondum difcuffæ fuerint; proindeque non potuiffe cogi Cyprianum fub excommunicationis metu, cum Stephano confentire in obfcurâ illâ rebaptizationis quæftione. Hæc igitur fentiit Cyprianus, tefte Auguftino, qui profectò fancti Martyris animum & mores melius perfpectos habuit, quam noviffimus ille tam egregii Doctoris infectator. Et quanquam Cyprianum Auguftinus non ita interpretaretur, ipfius Cypriani libri fatis nobis effent ad propulfandam D. CHARLAS calumniam. Ex his virum cognof-

ad certos casus extraordinarios redigenda ; neque cùm *ab alio* se judicari posse negat, existimandum est, eâ voce, *alio*, Ecclesiæ Catholicæ aut etiam Concilii generalis excludi autoritatem. Certè Augustinus ei autoritati cessurum Cyprianum docet ; atque in hâc quæstione, non alteri autoritati cedentem, non modò ipse probat, sed etiam imitatur.

CAPUT VI.

Quæstionem rebaptizationis à Cypriano & asseclis inter adiaphora non fuisse repositam.

Doct. Lov. p. 56. AUTOR libelli de *Doctrinâ Lovaniensium* aliter expedire se conatur : nempè ait, Cyprianum, Firmilianum, *aliosque sequaces Episcopos, persuasos fuisse quod Stephani rescriptum non fuerat judicium definitivum, eò quòd rem illam haberent pro adiaphorâ.* Atque iterum : *Hoc sibi voluerunt Cyprianus, Firmilianus & alii, Helenus, Dionysius, Augustinus, qui affirmant, Stephanum non de dogmate, sed de aliarum gentium moribus & factis judicasse : potuisse illic labi, ideòque ejus usque ad Synodum Nicænam judicio impunè atque innoxiè non fuisse obeditum.*

Hæccine à doctis viris proferri potuisse ? Habebant hæc Cyprianus, Firmilianus & eorum sequaces pro adiaphoris atque indifferentibus ; nempè cùm, facto Concilio LXXXVII. Episcoporum, pro sententiâ hæc dicerent : Conc. Carthag. n. 3. int. Cypr. oper. pag. 159 161. Episcopus quidem ordine tertius : *Qui hæreticorum baptisma probant, nostrum evacuant* : Octavus decimus : *Secundo baptismate, (* in Ecclesiâ dato scilicet *) qui non fuerit baptizatus, Regno Cœlorum fiet alienus* : Vigesimus : *Qui hæreticorum baptisma probat, quid aliud quàm hæreticis communicat ?* Ibid. Vigesimus primus : *Quot sint baptismi, viderint aut præsumptores, aut fautores hæreticorum.* Ibid. *Nos unum baptisma, quod non nisi in Ecclesiâ datum novimus, Ecclesiæ vindicamus* : Ib. p. 162. Vigesimus tertius : *Si non obtemperat error veritati, multò magis veritas non consentit errori* : Ib. p. 163. Quadragesimus septimus : *Me non movet, si aliquis Ecclesiæ fidem & veritatem non vindicat, quandò Apostolus dicat*, QUID ENIM SI EXCIDERUNT A FIDE QUIDAM ILLORUM ? Rom. iij. 2. 3. Quinquagesimus octavus : *Non sibi blandiantur qui hæreticis patrocinantur : qui pro hæreticis Ecclesiastico baptismo intercedit, illos Christianos & nos hæreticos facit* ; Conc. Carth. pag. 165. loc. cit. Sexagesimus primus : *Qui hæreticis Ecclesiæ baptisma concedit & prodit, quid aliud sponsæ Christi quàm Judas existit ?* Ibid. Sic eam quæstionem inter indifferentia reponebant.

Huc accedit, quòd suam sententiam non humanis ratiociniis, sed di-

cimus naturâ lenem, ingenio facilem, Christianâ humilitate ab omni arrogantiâ remotissimum, qui passim doceat in Ecclesiâ ad unitatem omnia referri oportere, ut ab unitate omnes quæstiones dissolvantur & resecentur : quo posito, sequitur Episcopum, qui sanæ doctrinæ adversaretur, ab unitate judicari semper posse & corrigi. Interea miramur in ipsâ urbe Româ typis mandari tales sanctorum Patrum contumelias ; & D. Cyprianum, hominem cum doctrinâ & sanctitate, tum maximè mirâ modestia spectatissimum, ab eo D. CHARLAS *inexcusabilis proterviæ reum* accusari.

vinis testimoniis muniebant. Legant Cyprianum quicumque dubitaverint; audiant Episcopos in Concilio Carthaginensi ita decernentes : Quintum : *Baptisma, quod dant hæretici & schismatici, non esse verum, ubique in Scripturis sanctis declaratum est; & secundùm Scripturarum sanctarum autoritatem decerno, hæreticos omnes baptizandos* : Octavum : *Lectis literis Cypriani dilectissimi nostri, quæ tantum in se sanctorum testimoniorum descendentium ex Scripturis deificis continent, ut meritò omnes per Dei gratiam adunati consentire debeamus; censeo omnes hæreticos & schismaticos, qui ad Ecclesiam Catholicam venire voluerint, non ante ingredi, nisi exorcizati & baptizati fuerint.* Quare cùm errorem damnant, cùm veritatem inculcant, non nisi veritatem in Scriptutis revelatam, nec nisi errorem in Scripturis damnatum intelligi volunt, qui hæc pro adiaphoris habere dicuntur.

Ib.p.159.
Ib.p.160.

CAPUT VII.

An AUGUSTINUS *aliique Patres, eam quæstionem inter adiaphora habuerint.*

QUOD autem idem autor etiam Augustinum recenset inter eos qui hæc pro adiaphoris habuerint, quis crederet ab homine in Augustini lectione versato dici potuisse ? Nempè Augustinus hæc ubique profitetur : Cyprianum quidem in errore fuisse, sed ideo excusatum, quòd res nondum fuisset Concilii generalis totiusque Ecclesiæ Catholicæ autoritate firmata. Non ille ad hæc levia & falsa confugit : Stephanum noluisse rem de fide facere, aut in disciplinæ factique quæstione labi potuisse; sed errâsse Cyprianum, atque id vel posteà correxisse *in regulâ veritatis; quod suppressum sit ab eis, qui hoc errore nimiùm delectati sunt* : vel : *hunc nævum candidissimi pectoris cooperuisse ubere charitatis, ac passionis falce purgâsse* : & nunc aliud quàm hîc sensetat videre, *in æternâ illâ luce veritatis, ubi certissimè cernit quod hîc pacatissimè requirebat.* Quæ planè demonstrant, non adiaphoram ac variabilem disciplinam, sed à Deo revelatam, certissimam & inconcussam veritatem.

Nempe hanc veritatem Augustinus tuebatur : Verba Christi, quibus baptismus consecratur, tantæ esse virtutis, ut etiam inter hæreticos valeant : signum militum Christi etiam in desertoribus recognoscendum esse : Sacramenta Christi etiam inter hæreticos, non ipsorum, sed Christi & Ecclesiæ esse : remedium vulneri, non sanitati adhibendum, adeòque corrigendum in hæreticis id quod pervertissent, nempè fidem; non id quod ab Ecclesiâ integrum abstulissent, nempè baptismum, hoc est, fidei Sacramentum. Hæc qui negarent, recurrere jubebat *ad stateram Dominicam, ubi non ex humano sensu, sed ex divinâ autoritate rerum momenta pensantur.*

Aug. de unic. Bapt. cap. xiij. n. 22. p. 553. & pass. de Bapt. cont. Donat. & aliis lib. & ep. de hær. Don. T. ij. & ix.
Id. ep. ad Vinc. xciij. al. xlviij. n. 38. T. ij. p. 246.
Lib. de unic. Bapt. c. xiij. num. 22. & alib. pass.
Lib. v. de Bapt. cont. Donat. cap. xvii. n. 23. p. 152.
Vid. ep. cv. al. clxvj. ad Don. c. iii. n. 12. Tom. ij. p. 300. 302. & lib. iv. cont. Cresc. cap. xiij. n. 15. T. ix. pag. 492. & pass.
Cont. epist. Parm. lib. ij. c xiij. n. 29. 30. p. 45. 46. & Serm. ad pleb. Cæs. n. 2. p. 619. T. ix. & pass.
Lib. I. de bapt. cont. Don. c. xiv. n. 22. p. 91. De unic. Bapt. c. iij. n. 4. p. 528.
Lib. ij. de bapt. cont. Donat. cap. xiv. n. 19. p. 107.

Ib. lib. iv. cap. xxiv. n. 30. p. 140.

Et quidem permulta causæ munimenta promebat ex Scripturis : quòd autem de baptismo hæreticorum nihil peculiariter scriptum esset, allegabat cum Stephano Ecclesiæ consuetudinem, universalem illam quidem, quæ per totam Ecclesiam ab ipsâ origine propagata, *non nisi ab Apostolis tradita, meritò crederetur.*

Int. op. Cypr. edi. Prior & Rigalt. 1679. post epist LXXIV. pag. 133. & seq. in edit Amstelod part. ij. p. 20. & seq.

Neque verò aliud Stephanus prædicabat. Et quidem urgebat consuetudinem, sed universalem, sed ab Apostolis constantissimo tenore ad nos usque deductam, quam liber anonymus apud Rigaltium Stephani tempore adversùs Cyprianum Cyprianique asseclas conscriptus, appellat *vetustissimam consuetudinem ac traditionem Ecclesiæ*; & addit : *Sit unusquisque nostrum contentus venerabili Ecclesiarum omnium autoritate & necessariâ humilitate.* Tum : *Damnari utique debet quod contra priscam & memorabilem cunctorum emeritorum Sanctorum & fidelium solennissimam observationem judicatur*; sugillatque eos, *qui errores & vitia universarum Ecclesiarum correxisse* se putent, ac *monstri simile, Episcopos talia cogitare.*

Euseb. hist. lib. vij. c. iij. edit. Vales.

Hieron. Dialog. ad ver. Lucif. T iv. part. ij. p. 303. 304.

Aug. lib. iv. loc. jam cit.

Nec alio spiritu scribit Eusebius, qui antiquam traditionem à Cypriano primò mutatam agnoscit. Attestatur Hieronymus celebri illo loco : *Illi ipsi Episcopi, qui rebaptizandos hæreticos statuerant, ad antiquam consuetudinem revoluti, novum emisêre decretum. Quid facimus? Ita & nobis Majores nostri, & illis sui tradidêre Majores.* Quin ipsâ etiam flagrante discordiâ, Cyprianus ejusque collegæ Africani, consuetudinem sibi adversari ultrò fatebantur. Id sæpè Augustinus notat; & ipse Augustinus eam consuetudinem, *universalem & robustam* vocat, quam Stephanus tueretur; & quidem, uti memoravimus, ab Apostolicâ traditione venientem, hac etiam datâ regulâ : *Quod universa tenet Ecclesia, nec Conciliis institutum, sed semper retentum est, non nisi ab Apostolis traditum rectissimè creditur*, quod assiduè Sanctus Doctor inculcat.

Ibid. lib. v. c. 17. n 23. p. 152.

Id. de hæresib. hæres. LXIX. Tom. viij. p 21.

Id. Lib. ij. ad Cresc. c. vij. n. 9. p. 413.

Id. de unic. Bapt. cont. Petil. c. ij. n. 3. pag. 528. & pass.

Hæc Augustini dicta, qui, Catholici licèt, ad variabilis & adiaphoræ disciplinæ detorquent negotia; hi profectò improvidi, Ecclesiæ matri firmissimas autoritates de Dogmatis fidei, etiam traditione tutandis, extorquere conantur. Sed frustrà sunt : instat enim Augustinus errorem esse id quod Cyprianus tuebatur, nondùm quidem ab Ecclesiâ declaratum satis, sed interim errorem in *æternitatis manifestâ luce purgatum.* Quin etiam de Donatistis hæc habet : *Audent etiam rebaptizare Catholicos; ubi se ampliùs hæreticos esse firmârunt.* Jam ergò hæretici, ideò quòd hæreticos; sed *ampliùs hæretici, ideò quòd etiam Catholicos rebaptizabant.* Unde libro adversùs Cresconium ad Donatistas ait : *Hæretici quidem estis, quòd non tantùm divisi, verùm & in rebaptizando diversum sequimini.* Idem docet adversùs Petilianum & alibi semper.

Vincent. Lir. comm. I. c. xj. T. vij. bibl. Pat. p. 252.

Ib. c. ix. x. xi. p. 251. 252.

Notum illud Vincentii Lirinensis : *Autores ejusdem opinionis Catholici, consectatores verò hæretici judicantur* : posteàquam scilicet pronuntiavit Ecclesia. Et anteà quidem, eodem teste Lirinensi, res ad veram Ecclesiæ

doctrinam pertinebat; sed nondùm Ecclesiæ universalis judicio declarata. Scribit enim de Agrippino, quem autorem Cyprianus sequebatur: *Primus omnium mortalium contra divinum canonem, contra universalis Ecclesiæ regulam, contra sensum omnium Consacerdotum, contra morem atque instituta Majorum, rebaptizandum censebat.* De Stephano verò: *Intelligebat vir sanctus & prudens nihil aliud rationem pietatis admittere, nisi ut omnia,* QUA FIDE *à Patribus suscepta forent,* EADEM FIDE *filiis consignarentur.* Reliqua videant qui his victi non fuerint. Ib. c. ix.

CAPUT VIII.

Quid objiciant qui hæc referunt inter adiaphora: Firmiliani & Basilii locus.

QUI totam hanc quæstionem ad variantem per loca disciplinam revocari volunt, hæc objiciunt: primùm, Firmilianum ita de rebaptizatione scribentem: *Nec meminimus hoc apud nos aliquando cœpisse*: deinde Basilium Firmiliani successorem de rebaptizatione adhuc hæsitantem, post Nicænam quoque Synodum, à quâ quæstionem terminatam fuisse plerique velint. Quid ergò? An Firmilianum causæ faventem suæ, Stephano, Eusebio, Hieronymo, Augustino, Vincentio Lirinensi, totique Ecclesiæ anteponent? Quid verò Basilius? Esto, quæstionem ad disciplinam variantem fortè revocaverit: nos quidem hîc Cypriani & Augustini mentem quærimus.

Ep. Firm. ad Cypr. int. Cypr. LXXV. p. 325.

Vid. ep. Basil. ad Amphil. CLXXXVIIJ. T. iij. Bened. p. 268. & seq.

Neque tamen Firmilianum mentitum dixerim, (*e*) cum ait, rebaptizationem in suâ ac vicinis regionibus viguisse semper: facilè enim demonstraverim, eâ quidem tempestate, iisque regionibus * hæreticos fere omnes varia ac portentosa baptismata confinxisse. Nam quique suam hæresim,

* Asiæ minoris.

(*e*) *Neque Firmilianum mentitum dixerim.*] Verisimile est Firmilianum eò deceptum fuisse, quòd de omnibus hæreticis intelligeret ea, quæ de multis tantum prisca docebat traditio. Nam omni quidem tempore, etiam ante Concilium Nicænum, repaptizabantur quicumque hæretici baptizati non fuerant eo ritu, qui ex præcepto CHRISTI ab Ecclesiâ diligentissime servatur. Sic Paulus *baptizavit in nomine Domini* JESU eos Ephesios, qui tantùm *in Joannis baptizmate baptisati fuerant.* Act. XIX. 4. Quare Paulianistæ falso Pauli Samosateni tincti baptismo, à Nicænâ Synodo jussi sunt rebaptizari. Can. XIX. Tom. II. Conc. p. 36. Deinde II. Synodus statuit de Arianis, apud quos hactenùs servabatur à CHRISTO institutus baptizandi ritus, eos non esse rebaptizandos, sed ungendos tantùm sacro Chrismate, ut haberent signaculum Spiritûs Sancti: contra rebaptizandos *Eunomianos, Montanistas, qui dicebantur Phryges, Sabellianos, & alios, maximè eos qui ex Galatarum regione veniebant*; quos nimirùm Ecclesia *ut Græcos* admittebat, eò quòd acceperant quidem baptisma suis hæresibus proprium, non autem baptisma CHRISTI: Conc. C. P. I. can. VII. ibid. p. 952. Porro Basilius, in primâ suâ ad Amphilocum epistolâ, docet hæreticorum sectas in Asiâ minori multas extitisse, quæ baptisandi ritum corruperant. Quapropter nemo miretur Firmilianum, qui à patribus suis acceperat, tot tamque varios hæreticos sine novo baptismo admitti non oportere, inde conclusisse: *Profanum esse baptismum, eo solo nomine quòd ab hæreticis administraretur.*

quò magis baptizatorum animis adhæresceret, in baptismum intrudebant. Atque hinc Firmiliano & aliis erroris occasio, cùm existimarent profanum baptismum, ac per se nullum, eo solo nomine, quòd ab hæreticis administraretur, repudiatum esse.

Neque Basilium hactenùs satis intellectum esse credimus. Hæc enim fuisse putamus, de quibus hæsitaret, non quidem, an valeret baptismus verbis Evangelicis consecratus; sed quinam hæretici eo ritu baptizarent; quinam Ib. Can. I. perverso ritu, & *proprio* quod ait *baptismate*, qui sanè propterea rebaptizandi essent. Hæc etiam suspensum habebant Basilium: ecquid credibile esset rectè baptizare eos, qui de Deo errarent, cùm errores suos plerique, uti modò diximus, in ipsum baptismum ingererent? Quærebat anxiè, quæ & quanta haberetur fides iis, qui dicerent se in Trinitatem baptizatos esse: nam aut oblivisci, aut certè hæsitare, aut etiam mentiri potuissent. Hinc illa verba Basilii Synodum optantis, uti decidatur: *An qui responderit, in* Conc. Arel. an. 314. Can. viij. T. I. Conc. p. 1426. *responsione fide dignus habeatur*; quam ad quæstionem spectat Canon Arelatensis, quo legimus *interrogatos* qui ab hæreticis venirent, *an in Patre, & Filio & Spiritu Sancto baptizati essent*; additumque: *Et qui interrogatus non responderit hanc Trinitatem, baptizetur.*

Hæc nos ad cumulum de Firmiliano & Basilio investiganda doctis, & confirmanda, (*f*) vel etiam, si placuerit, oppugnanda proponimus. Utcum-

(*f*) *Investiganda doctis & confirmanda*] proponit D. BOSSUET ea quæ de Firmiliano & Basilio dixit. Non is ego sum, qui me in doctorum numerum aggregari posse putem. Sed quia jam de Firmiliano nonnulla annotavi, & causa Basilii ea est quæ non magno egeat defensore, hanc paucis hìc defendam. PP. Bened. Basilium sic explicant in suis notis ad primam S. Doctoris epistolam canonicam, ut ille videatur cum Firmiliano & Cypriano, re quidem verâ sensisse, quanquam ex aliquâ parte eorum errorem correxerit. Ut intelligamus utrum ita res se habeat, attendendus est imprimis hujus epistolæ canon primus. In eo canone, Basilius, postquam hæresim à schismate distinxit, *hæreticorum baptisma rejicit, schismaticorum admittit*, & statim addit *uniuscujusque regionis morem sequi oportere*; quibus verbis admonere videtur Episcopos, ut inquirant quæ sectæ in suis regionibus hæreticæ sunt, quæ verò schismaticæ, ne, cùm baptizandi sint soli hæretici, schismaticos etiam incautè rebaptizent; id est, investigandum esse Episcopis à quibus sectis servetur, à quibus non servetur verus baptizandi ritus. Nam illud observandum est, eos solos hìc à Basilio jubet hæreticos annumerari, qui baptismi ritum corruperant, eos verò inter schismaticos haberi, qui, quanquam ab Ecclesiâ impiis suis dogmatibus penitùs descivissent, integrum tamen baptismi ritum servaverant. Cùm autem sectæ variarent pro tempore & loco, & eadem secta quæ in unâ regione baptismi ritum corrumpebat, in aliis regionibus eum ritum integrum servaret, appositè dicit Basilius, *consuetudine utendum esse*. Cæterum multas sectas, eo quo dixi modo, variare solitas esse, probatur ex ipso Basilio, qui postquam rejecit baptisma Pepuzianorum, *in Patrem & Filium & Montanum aut Priscillam baptizantium*, addit *consuetudine utendum esse*. Profectò non nesciebat Basilius necessarium esse CHRISTI baptisma; & quantumvis vetusta esset prava alicujus regionis in admittendo tali baptismate consuetudo, ipse nunquam approbaret *in Montanum aut Priscillam* datum baptisma. Sciebat igitur non ubique immutatum fuisse à Pepuzianis baptizandi ritum; & idcircò consuetudine utendum esse. Idem Basilius, qui Encratitas baptizari vetat, nempe schismaticos, eos in eâdem epistolâ, ac deinde in II. canonicâ rebaptizandos esse dicit. Nimirum ex Encratitis, alii servabant, alii corrumpebant baptizandi ritum. Idem esto judicium de multis aliis hæreticis, qui, quamvis ubique eodem nomine vocarentur, non habebant ubique eumdem baptizandi ritum. Uno verbo, Basilius eos vocat hæreticos, qui baptismi ritum corruperant, & ideo in omnibus Ecclesiis rebaptizabantur, schismaticos autem, qui baptismi ritum servaverant, & ideo ab omnibus Eccle-

que eſt, ſtat illud immotum: Cyprianum, Auguſtinum, cæteros, in eâ quæſtione, quam fidei putarent, poſt judicium quoque Romani Pontificis diſſidentibus Eccleſiis, ad habendam certitudinem, Excleſiæ univerſalis ſententiam expectâſſe.

CAPUT IX.

Quæ ſit illa SYNODUS *univerſalis, quam in hac quæſtione* AUGUSTINUS *memoret: Nicænam eam eſſe; ſed utcumque ſit, noſtra immota eſt.*

ANXIE à doctis quæritur, quæ ſit illa univerſalis Synodus quâ iſtam quæſtionem fuiſſe terminatam Auguſtinus memorat. Qui Arelatenſem primam eſſe volunt, Romani Pontificis ſententiam, iniquiùs, ut videtur, pendere decernunt ab ejus Synodi decreto, quæ non niſi abuſivè univerſalis vocetur.

Nos eam quæſtionem in Synodo Nicænâ fuiſſe deciſam cum ſancto Hieronimo profitemur: *Quòd Epiſcopo Novatianorum, ſi converſus fuerit*, non tantùm baptiſmum, *ſed quod majus eſt*, etiam *Preſbyterii gradum ſervet*, can. VIII. *Et quod omnes hæreticos ſuſceperit, exceptis Pauli Samoſateni diſcipulis*, can. XIX. cujus rei cauſam cum Beato Auguſtino eſſe credimus, quòd Paulianiſtæ *regulam baptiſmatis non tenerent*. Nec facilè adduci poſſum ut credam, Arelatenſem I. Synodum, numeroſam quamvis, * & ex toto ferè Occidente collectam, Synodum cunctarum gentium, & totius Chriſtiani Orbis, & totius Eccleſiæ ubique diffuſæ ab Auguſtino vocari: quippe quam vix Oriens noverit, nedum frequentârit, neque Romani Pontificis vel præſentia, vel ſaltem legatio intervenit. (*g*) Quin Synodum Nicænam apud Auguſtinum Concilii univerſalis nomine intelligendam eſſe, non alio magis argumento probaverim, quàm quòd eam nequidem nominârit: eam enim toto terrarum orbe celebratam, ipſo *plenarii* Concilii nomine ſtatim ab omnibus intellectam putabat. Et quemadmodum nos Concilii nomine, Concilium Tridentinum intelligimus; quemadmodùm generalis Concilii nomine, Lateranenſis illa Synodus ſub Innocentio III. plerumque accipitur; ita Auguſtini tempore apud Eccleſias Africanas, Synodi univerſalis nomine, Nicænam, proprio licèt nomine minimè appellatam, intellectam fuiſſe conſtat. (*h*) Lego enim apud Poſſidium, in vitâ Auguſtini, ordina-

Hieron. Dial. adv. Lucif. T. iv. Bened. part. ij. p. 305. 306.

Conc. Nic. Can. viij. T. ij. Conc. p. 31. 32.

Ib. Can. xix. p. 38.

Aug. hær. XLIV. Tom. viij. p. 13.

* xxxi j. nempè Epiſcoporū.

Ibid. lib. 1. de Bapt. cont. Donat. c. vij. n. 9. Tom. ix. p. 84. lib. ij. c. ix n. 14. p. 104. & alib. paſſ.

ſiis ſine novo baptiſmo admittebantur. Sic intelligendus eſt Baſilius, ne pugnantia loqui, & errorem ab Synodo Nicænâ damnatum defendere videatur. Vid. D. FLEURY lib. XVII. n. 14.

(*g*) *Neque . . . Legatio intervenit.*] Legationem interveniſſe probant ea verba quæ inter ſubſcriptiones legimus: *Claudianus & Vitus Preſbyteri, Eugenius & Cyriacus Diacones ex urbe Româ miſſi à Sylveſtro Epiſcopo.* Hoc ergò ſignificat D. BOSSUET, eos Concilio non præſediſſe. Et quidem unius Marini nomen videmus in capite Canonum, eo modo: *Domino ſanctiſſimo fratri Sylveſtro Marinus vel Coetus Epiſcoporum* &c. Tom. I. Conc. p. 1427. 1429.

(*h*) *Synodi univerſalis nomine, Nicænam . . . . intellectam fuiſſe conſtat*] ab Auguſtino, in-

Vit. Aug. Aut. Poss. c.viij.in fin. append. T. x. p. 262. Aug. ep. ccxiij.al.cx. n. 4. T. ij. p. 790.

tum eum fuisse vivo suo Episcopo, *contra Synodi universalis vetitum, quod jam ordinatus didicit.* Non hîc Nicænam nominat; sed Nicænam fuisse ex ipso Augustino accipimus. Sic universalis Synodi nomine Nicænam intelligi solere arbitramur.

Ut ut sit, qui tantùm Arelatensi tribuunt, in eam autoritatem consensione devenisse dicent, Gallicanamque sententiam de consensionis summâ & ineluctabili autoritate confirmabunt.

CAPUT X.

Non tantum fidei causa, sed etiam aliæ quæ universalem spectarent Ecclesiam ab universali Concilio retractandæ, nec nisi CONSENSIONE ORBIS *finitæ esse creduntur: Causa* CÆCILIANI *: sancti* AUGUSTINI *locus.*

PARTEM controversiæ cum Donatistis maximam quæ in rebaptizatione posita erat, non nisi Sedis Apostolicæ & totius Ecclesiæ conjunctâ sententiâ finitam esse, Beato Augustino teste, vidimus. Jam quod erat caput schismatis, in causâ Cæciliani idem evenisse, eumdem Augustinum adducimus testem.

Vid. Opt. Milev. lib. 1. Aug. ep. ad Glor. Eleus. &c. XLIIj. alias CLXIj. c.vij. n. 19. T.ij. p. 97.

Ergò Cæciliani causa, cùm tractata esset à Melchiade Papâ, ejusque judicio Donatistæ victi essent, tamen hæc ait Augustinus: *Ecce putemus omnes Episcopos, qui Romæ judicârunt, non bonos judices fuisse; restabat adhuc plenarium universæ Ecclesiæ Concilium, ubi etiam cum ipsis judicibus causa posset agitari; ut si malè judicasse convicti essent, eorum sententiæ solverentur: quod utrum fecerint, Donatistæ probent; nos enim non factum esse facilè probamus, ex eo quòd totus Orbis non eis communicat.*

Ex his duo concludimus: alterum, post prolatum, habitâ Synodo, Papæ judicium, *restare adhuc plenarium Ecclesiæ universæ Concilium*, quo Pontificis judicium, Synodi sententiâ solveretur: alterum, quamvis nulla fuerit œcumenica Synodus, quæ Melchiadis judicium retractaret, haud minore autoritate decisam fuisse causam, eo quòd *Orbis terrarum non communicaret* Donatistis; imò ut ibidem Augustinus ait, *experti sunt cum Cæciliano permanere consensionem Orbis terrarum.* Quibus verbis constat Mel-

Ib.p. 96.

suis libris adversus Donatistas, non verò Arelatensem. Nam quod dicit D. DE LAUNOY; in Africâ, Concilii generalis, sive plenarii nomine vocatas sæpe fuisse Synodos eas, quæ illo Arelatensi Concilio inferiores essent, verum quidem est; at advertere debuerat vir eruditus Augustinum, quotiescumque loquitur de hujuscemodi Conciliis, lectores admonere, se loqui de Concilio plenario, non totius Ecclesiæ, sed unius gentis, puta Africanæ. Atqui non sic ille admonet, in iis locis in quibus urget Donatistas autoritate Concilii generalis: imò vocat illud Concilium *Synodum cunctarum gentium, & totius Christiani Orbis, & totius Ecclesiæ in Orbe diffusæ*; quæ verba nequaquam possunt intelligi de Synodo Arelatensi; proindeque ruit D. DE LAUNOY sententia. Qui plura de eâ quæstione voluerint, adeant D. DE TILL. not. XLIV. in vit. S. Cypr. Tom. IV. p. 632, & seq. Dissert. Valef. de schism. Donat. post ejus not. in Euseb. P. Alex. &c.

chiadis judicium, quod alioqui canonico ordine retractari potuisset, ipsâ Ecclesiæ consensione in summam aûtoritatem evectum.

Facti quæstio, inquiunt. Certè; sed ejus facti, in quâ tota Donatistarum causa verteretur; ex quo illud efficitur, non tantùm in fidei quæstionibus, sed etiam in omnibus, quæ totam Ecclesiam spectarent, robur summum in consensione esse positum: ut profectò mirum non sit, sub Eugenio IV. cùm de Concilii potestate acerrimè decertarent, illud ab omnibus pro certo esse positum, nempè altercantibus, si fortè, Concilio & Papa, Concilii sententiam potiùs attendendam, in fide quidem maximè; sed etiam in aliis omnibus, quæ *statum Ecclesiæ principaliter perturbarent*, ut suprà memoravimus. * Sup. lib. vj. c. iij. & seq.

CAPUT XI.

Causa sancti JOANNIS CHRYSOSTOMI.

HUJUS occasione quæstionis, proponimus aliam ejusdem fere generis; facti quidem quæstionem, sed quæ universam Ecclesiam conturbaret. Beatum Joannem Chrysostomum Constantinopolitanum Antistitem Theophilus Alexandrinus, * nullo Canonum ordine, sed solâ sæculari potestate fretus, aulico potiùs, quàm Ecclesiastico judicio (*i*) loco moverat. Quæ causa cùm totum Orbem commovisset, ad universale Concilium devolvitur. Et quidem Sanctus Innocentius Papa ab eodem Chrysostomo invocatur, *qui scriberet hæc nullius esse roboris.* Is Joannem æquè ac Theophilum in suâ communione retinuit; Theophili judicium cassum & irritum habuit; ultimam tamen sententiam Concilio œcumenico reservavit, ut disertè asserit inculcatque Palladius (*k*) Chrysostomi comes, ac rerum omnium testis oculatus. Locum universalis Concilii Occidentales Thessalonicam designa-

* In suâ Synodo ad Quercum.

Epist. 1. Chrys. ad Innoc. n. 4. T. iij. Bened. p. 520.

Vid. Dial. vit. Chrys. per Pall. T. xiij. p. 3.

Ib. p. 12.

(*i*) *Aulico . . . judicio*] Theophilus cum suâ Synodo ad Quercum, ea, quæ hactenus in Ecclesiâ inaudita fuerant, adversus Joannem Chrysostomum perfecit. Nam, 1°. quanquam in eâ causâ judex esse jure non posset, jus ipse sibi arrogavit, & Conciliari decreto id confirmavit, quod ante collectam Synodum, aulici agendum decreverant. 2°. Hujus Synodi Episcopi, qui simul erant judices, accusatores, & testes, spreverunt Chrysostomum canonicè postulantem, *ex judicum ordine submoveri* Theophilum Latrocinii ducem, multorum criminum reum, & quem insuper multi hæc Alexandriæ dicentem audierant: *In comitatum proficiscor ut Joannem deponam:* Acacium Beroensem, qui dixerat: *Ego illi ollam condio*, multosque alios apertos Joannis inimicos. 3°. Illi Episcopi judicaverunt, nullâ habitâ ratione, aut Chrysostomi legitimæ appellationis, aut etiam Synodi XLV. Episcoporum, quæ tunc ab eo celebrabatur, cùm ipsi essent omnino XXXVI. iique qui, aut sese toti Theophilo voverant, aut palam inimicitias Chrysostomo denuntiaverant.

(*k*) *Palladius*] quis ille fuerit, lis est inter doctos. Vir eruditissimus D. BIGOT, qui an. 1680. denuò edidit Chrysostomi vitam à Palladio factam, contendit Palladium Helenopolitanum, *Lausiacæ*, sive Eremiticæ historiæ autorem, Chrysostomi socium, & ejus exauctorationis occasione in exilium pulsum, hos de ejus vitâ dialogos non scripsisse, sed alium Palladium Episcopum in viciniâ urbis C. Pæ. amicum quoque Chrysostomi, & qui pro ejus causâ mala multa toleraverat. Idem censet D. DE TILL. Tom. XI. vit. Pall. art. XII. & not VIII. p. 530. 642.

bant. Memorabilis verò est hæc Palladii sententia : *Scopus Romanæ Ecclesiæ iste est, non communicare Orientalibus Episcopis, præsertim Theophilo, donec Dominus dederit locum universali Synodo, quæ putrefactis membris eorum qui hæc patraverunt medeatur.*

Ib. p. 84. 85.

Sic Romanus Pontifex, quæ pro loci amplitudine solus inchoavit, non nisi totius Orbis sententiâ finiturus erat. Verùm cùm Synodus œcumenica ab Arcadio Imperatore impetrari non posset, totius Occidentis cum Apostolicâ Sede conjuncta sententia perfecit, ut Joannis Chrysostomi nomen Constantinopoli quoque in sacras tabulas referretur; ac sine novo judicio, consensione totius Ecclesiæ, Theophili Synodus solveretur.

CAPUT XII.

Decreta adversus ORIGENISTAS : THEOPHILUS *Alexandrinus sanctum* ANASTASIUM *Papam præit, ac Romam ipsam liberat : in consensione vis posita : sancti* HIERONIMI *loci.*

PAULO ante ea tempora, Christi anno scilicet 398 Sancto Siricio mortuo, sub ipsa Sancti Anastasii Papæ initia, Origenis errores cum Rufini libris Romam invectos, atque inter hos turbines Romanam Ecclesiam fluctuâsse Baronius narrat. Adversus eam pestem Anastasius vigilabat. Sed dùm cunctabatur, ut Ecclesiæ Romanæ more, consideratissimum & accuratissimum judicium ederet, Theophilus Alexandrinus collectâ Synodo, ad omnes Catholicos super nomine Origenis, (*l*) ejusque dogmatum condemnatione, edidit epistolam, datis etiam, ut videtur, peculiaribus ad Sanctum Anastasium literis. De hâc Theophili epistolâ, Hieronymus ad ipsum Theophilum hæc scribit : *Vox beatitudinis tuæ toto Orbe pertonuit, & cunctis Christi Ecclesiis lætantibus, Diaboli venena siluêre.* Et paulò post : *Vincentius Presbyter ante biduum quàm hanc epistolam darem, de Urbe venit, & suppliciter te salutat, crebroque sermone concelebrat Romam & totam Italiam tuis post* CHRISTUM *epistolis liberatam.* Quò etiam illud pertinet : *Hæresim oppressam ejus autoritate, & eloquentiâ.*

Bar. an 398. T. v. p. 44. 45.
Hier. ep. ad Theoph. LXJ al. LXXJ T. IV. part. ij. p. 598 599.
Id. ib. ep. LXXXVIJ. al. LXXVIIJ. ad Pamm. & Marc. pag. 639.
Id. ib. ep. ad Demetr. XCVIIJ. al. VIIJ. pag. 793.

Hæc ita dicimus ut nihil imputemus Anastasio, *viro*, ut ait Hieronymus *ditissimæ paupertatis & Apostolicæ sollicitudinis;* sed ut ostendamus fidei robur

(*l*) *Super nomine Origenis.*] Hanc occasionem non semel arripuit Theophilus, homo arrogans, imperiosus, vindictæ cupidus, & per fas ac nefas eos persequi solitus, qui sibi displicerent; id est, qui sibi ad nutum parere & servire nollent. Nemo est qui nesciat quantas tragœdias ille excitârit, ut de Isidoro Presbytero, & Nitriæ Monachis, qui *longi fratres* vocabantur, quosque oderat, ulcisceretur. Pro nihilo habebat illos calumniis lacessere, nisi sententias iniquissimas, à se in illos, nullo canonum ordine servato, latas, juberet exequi, eâ acerbitate ac sævitiâ, à quâ Episcopum decebat abhorrere. Eo doctus tyrocinio, dignus est habitus, qui præsideret Latrocinio ad Quercum, in quo damnatus est Chrysostomus. Hæc ideo annotamus, ne lectores doctissimum Theophilum & virum sanè maximum, sed se nimium ulciscentem, plus æquo admirentur, cùm eum adeò laudatum viderint ab Hieronymo, cui ea profectò nota non erant.

totâ Ecclesiâ fusum; atque interdum extremo ex Orbe prodire decreta, quibus etiam Romana illa Apostolico ore laudata excitetur & confirmetur fides. Rom. j. viij.

Neque ita multò post prodiit Anastasii judicium: quo tempore Hieronymus alteram Theophili epistolam Latinam à se factam ad Romanos mittebat, cùm primam præterito anno accepissent; scribebatque Hieronymus veluti concepto voto: *Prædicationem Cathedræ Marci Evangelistæ, Cathedra Petri Apostoli suâ prædicatione confirmet. Quanquàm celebri sermone vulgatum sit, beatum quoque Papam Anastasium, eodem fervore, quia eodem Spiritu est; latitantes in foveis suis hæreticos persecutum, ejusque literæ doceant damnatum in Occidente, quod in Oriente damnatum est.* Quâ ex consensione, illa jam firmitudo fidei consistat, quam sæpe diximus. Eam consensionem commendat Hieronymus, *quod beati Episcopi Anastasius & Theophilus & Venerius *, & Chromatius **, & omnis tàm Orientis quàm Occidentis Catholicorum Synodus pari sententiâ, quia pari & Spiritu, Origenem hæreticum denunciant populis.* En igitur in consensione summa vis, ac Spiritûs Sancti testimonium. Hier. ib. Ep. LXXXVIIJ jam. cit. p. 690. *Mediolanensis. ** Aquileiensis. Id. ibid. Apol. adv. Ruf. lib. ij. p. 417.

CAPUT XIII.

Turbæ post Chalcedonensem Synodum: de iis seorsim per encyclicas epistolas Ecclesiæ consuluntur: Responsa mittuntur: Communi consensione quæstiones finiuntur.

ANNO 457. post sex fere annos quàm Chalcedonensis Synodus acta erat, ejus incipiens, præsertim in Ægypto, fluctuabat autoritas. Itaque Marciano Augusto Synodi autore & defensore mortuo, infanda illa Alexandriæ extiterunt: cæsus Proterius orthodoxus & Sanctus Alexandrinus Episcopus: Timotheus Ælurus interfector à furente plebe ejus loco substitutus: Chalcedonensis Synodus condemnata: Leo, Marciano successor datus, ac novo Principatu ab his seditionibus multa religioni, multa Imperio infausta veritus, de novâ Synodo consilia agitare videbatur. At Episcopi molestè ferebant retractari decreta Chalcedonensia, seque abstrahi à Sedibus, ac sollicitari toties Ecclesiarum pacem. Quid ergò gestum sit, Liberatus hujus ævi historicus paucis complexus est: *Imperator scripsit singularum civitatum Episcopis, de utroque negotio consulens, quid fieri oporteret, vel de ordinatione Timothei, vel de terminis* (seu definitione) *Synodi Chalcedonensis, & direxit per totum Orientem Magistrianos.* (m) *Mittit & Anatolius Episcopus Asclepiadem Diaconum suum, per quem omnes illi Episcopi, qui Chalcedone fuerant congregati, quid Alexandriæ gestum sit agnoscerent: qui rescribunt, Chalcedonensem Synodum usque ad sanguinem vindican-* Lib. Brev. c. XV.

(m) *Magistrianos.*] Erant Magistriani *Officiales Magistri officiorum.* μαγιστριανοὶ idem est etiam ac *agens in rebus Principis*; inquit DU CANGE Gloss. infim. Græc.

dam, eò quòd non aliam fidem teneret quàm Synodus Nicæna constituit; Timotheum verò non solùm inter Episcopos non haberi, sed etiam Christianâ appellatione privari. Quo pacto scripsit Imperator Leo Duci Alexandrino Stilæ, ut pelleret quidem ab Episcopatu modis omnibus Timotheum, inthronizaret autem alium, decreto populi, qui Synodum vindicaret.

Ep. Imp. Leon. T. iv. Conc. part. iij. Conc. Chalc. cap. xxj. xxij. xiij. xxiv. pag. 889. & seq.

Extat Imperatoris encyclica epistola eodem exemplo ad Sanctum Leonem Papam, atque ad alios Episcopos, cum ambarum partium supplicationibus missa. Extant Sancti Leonis & maximorum orbis Orientalis Episcoporum * responsa, quibus Timotheum abjiciunt, fidei quæstionem ab œcumenico Concilio definitam reiterari vetant. Omnes eodem sensu, eâdem formâ agunt: *Decernimus, statuimus, pronunciamus, dicimus, judicamus.* Ex his epistolis compactum est volumen illud, quod apud antiquos *Encyclicarum* sive circularium epistolarum nomine celebratur.

* Numero xxxvj.

Ep. Imp. jam. cit. p. 890.

Dicant nunc Episcopos Romani Pontificis consultores. Atqui Imperator ab Episcopis non consilia, quæ ad Leonem Papam mitteret, sed decreta & judicia, quæ statim exequeretur exquirebat; atque id ad omnes æquè scripserat: *Ut ex omnibus vestris literis hæc integrè cognoscentes, formam congruam dare possimus.* Cæterùm orthodoxus Imperator de Synodo Chalcedonensi, cujus fidem professus erat, non ipse ambigebat; sed cùm apud Ægyptios hæc quæstio versaretur, hoc quoque Episcoporum cum Sede Apostolicâ consensione decidi voluit; post Synodum œcumenicam iteratæ quæstioni nullum esse locum. Sic in summis dissensionibus atque periculis, Ecclesiæ Catholicæ toto Orbe diffusæ, sed uno semper spiritu actæ, etiam sine Concilio generali, sese exerit autoritas.

CAPUT XIV.

Sancti SIMPLICII *Papæ locus de decretis Apostolicis irrefragabilibus Ecclesiæ universalis assensu.*

Simpl. ep. iv. ad Zen. Imp. T. iv. conc. p. 1072. Id. ep. v. ad Acac. C. P. ib. pag. 1073. 1074.

HINC Romani Pontifices ipsâ semper consensione nituntur. Sanctus Simplicius Papa post Sanctum Leonem tertius, Apostolicorum Pontificum antecessorum suorum irrefragabilem commendat autoritatem; sed eam quæ cum totius Ecclesiæ consensione conjuncta sit. Unde illud: *Quod Apostolicis manibus cum Ecclesiæ universalis assensu, acie meruit Evangelicæ falcis abscindi, vigorem sumere non potest renascendi.* Quâ mente in epistolâ ad Acacium Constantinopolitanum Episcopum rejicit à Sede Alexandrinâ Timotheum Ælurum, qui sit hæreticus, *atque ab universitate damnatus*; ac posteà: *Quem conventus novos per se didicimus comminari, resolvi existimantem quod de se universalis decrevit autoritas.* Illud denique de prædecessoribus *Catholicis Episcopis* toto Orbe terrarum præsidentibus subdit: *Sanctæ memoria prædecessorum nostrorum extante doctrinâ, contra quam nefas est disputare, quisquis rectè sapere videtur, novis assertionibus non indiget edoceri, sed plena ac perfecta sunt omnia.* Quo loco post Synodum Chalce-

donensem finita omnia docet, nec novæ Synodo locum esse; quæ inquit, *non aliàs semper indicta est, nisi cùm aliquid in pravis sensibus novum, aut in assertionibus emersit ambiguum; ut in commune tractantibus, si qua esset obscuritas, Sacerdotalis deliberationis illuminaret autoritas.* Inde ergò ex communi autoritate lux certa est, quæ postquàm Ecclesiæ exorta, *abominabile* est innovari judicia, *contra sententias totius Orbis Domini Sacerdotum.* En igitur in quo vim illam Ecclesiæ irrefragabilem collocaret. Cujus generis testimonia si congerere incipimus, modum omnem excedimus voluminis.

CAPUT XV.

Sancti Gelasii *locus in epistolâ ad Episcopos Dardaniæ.*

NEQUE obstant magnifica hæc & vera, quæ Sanctus Gelasius egregius Pontifex, de Acacio adversùs Chalcedonensem Synodum rebellante respondet, cùm multi quererentur eum à Sede Apostolicâ solâ, non indictâ novâ Synodo, condemnatum. Gelas. ep. xiij. ad Ep. Dard. T. iv. Conc. pag. 1199. & seq.

Summa doctrinæ Gelasianæ est; postquam hæreseon autores semel ab Ecclesiâ universâ damnati sunt, non esse necessarias adversùs sectatores eorum novas ac *speciales Synodos*, ne in infinitum eatur, & Ecclesiastica jaceat autoritas: sed esse à Deo constitutam Sedis Apostolicæ potestatem, quæ, ipso Apostolico Principatu communis sententiæ executrix, hæreticos jam sola prosternat: quæ nos verissima confitemur.

Per hanc occasionem Sanctus Pontifex commemorat, quæ Sedes Apostolica etiam sola, ac sine præcedente Synodo, possit in absolvendis damnandisve, quas oporteat personis: quæ quidem nos pari veneratione suscipimus. Absit enim, ut velimus Sedem Apostolicam in omnibus causis Concilio œcumenico esse succintam; cùm multa sint, quæ vel sola dissentiendo prohibeat atque disturbet, cujus consensionem atque sententiam in maximis rebus maximè exquirendam perpetua Traditio docet. Hinc illa exempla, quæ nobis Sanctissimus Pontifex pari magniloquentiâ ac veritate subjungit, Athanasii, Joannis Chrysostomi, Flaviani, quos *Sedes Apostolica etiam sola, quia non consensit, absolvit.* Quæ quidem vera sunt; sed aliundè supplenda ea, quæ cùm ad rem non facerent, Beatus Gelasius prætermisit. Nos quæ ad hanc causam conferant, subnectamus. Ibid.

Et de Beato quidem Joanne Chrysostomo docuimus, à Sancto Innocentio prolatum fuisse judicium, sed provisorium; integram cognitionem œcumenicæ Synodo reservatam. Sup. hoc lib. c. xi.

Ejusdem sunt generis quæ à Sancto Gelasio deinde referuntur: *Flavianum in Ephesino latrocinio Pontificum congregatione damnatum, quoniam sola Sedes Apostolica non consensit, absolvit:* ac paulo post, *impiam Synodum* (Ephesinam illam) *non consentiendo submovit.* Rectè, si de provisorio judicio intelligas, quoad congregaretur, quam ipse Leo petebat, adversùs Synodum malè gestam, alia generalis Synodus; interim, ut ipse addit: *Querelis* Ep. Gel. sup. cit. ib.

Leo. ep. ad Pulch. part. I. Cōc. Chalc. cap. XXI. T. IV. p. 46. int. Leon. epist. XLj. al. XXVj. *& præjudiciis partis utriusque suspensis, quò diligentiùs universa, quæ offensionem generaverant, retractarentur.* Sic quæ sine gravi scandalo differri non possent, ipse provisorio judicio statim ordinat: summam ipsam œcumenico Concilio relinquit.

Cætera quæ Gelasius commemorat, vel per se clara sunt, vel ex ante dictis facilè elucescunt. Ac Dioscorum quidem *Sedes Apostolica suâ autoritate damnavit*; quòd autor fuerit ejus sententiæ, quam facto deinde examine, Chalcedonensis Synodus confirmaret, ut vidimus. De Episcopis verò, qui Dioscoro consenserunt, hæc scribit: Sedes Apostolica, *hos in suâ perfidiâ* Gel. loc. cit. *permanentes suâ autoritate prostravit, quam congregatio, quæ illic* (Chalcedone scilicet) *collecta fuerat, est secuta: quoniam sicut id quod prima Sedes non probaverat, constare non potuit; sic quod illa censuit judicandum, Ecclesia tota suscepit.* Quæ ad Sedis Apostolicæ autoritatem ideò referuntur, quòd eam præeuntem Chalcedonensis Synodus sit secuta: ut profectò constet, in eo esse vim maximam & ineluctabilem, quòd Sedis Apostolicæ judicia *Ecclesia tota suscepit*, habitâ quidem quæstione, & novâ discussione, ut ex gestis constitit.

Ita vel in iis, quæ à solis Romanis Pontificibus facta, Gelasius memorat, Ecclesiæ universalis potior autoritas elucescit; cujus illi, in iis quidem rebus quæ universam Ecclesiam conturbarent, vel judicia exequuntur, vel sanè cùm præeunt, ab ejusdem Ecclesiæ sententiâ ultimum ac perfectum robur accipiunt.

CAPUT XVI.

Propositio, UNUS TRINITATIS CRUCIFIXUS, *à Scythis Monachis Constantinopoli agitatur: Monachi* HORMISDAM *consulturi pergunt: professio* JUSTINIANI, *eadem de re Romanum Pontificem consulentis, pro ejus infallibilitate objicitur.*

ANNO 519. sub Sancto Hormisdâ summo Pontifice, quæstio suborta est ingens, quam diligenter evolvere oportet, quoniam indè ab utrâque parte argumenta repetuntur.

Agebatur de propositione hâc: *Unus Trinitatis*, seu, *unus ex Trinitate crucifixus est.* Hanc Beatus Proclus Constantinopolitanus in epistolâ ad Armenos, paulo post Sanctam Synodum Ephesinam, novis Nestorianis objecerat; cùm excommunicato Nestorio sub antiquiore Theodori Mopsuesteni nomine patrocinarentur. Hi ergò Theodori publici laudatores, Nestorii verò occulti defensores, unum filium in duos dividebant; Mariæ filium à Dei filio segregabant; pro Trinitate quaternitatem invehebant: quos beatus Proclus aptissimè redargui arbitrabatur, si Mariæ filium non aliquem extra Trinitatem, sed *unum Trinitatis* esse faterentur.

Ep. Procl. C. P. ad Arm. Tom. vj. Bibl. Pat. pag. 615. & T. iij. Conc. p. 117.

Vid. nov. Procli epistola ab Orientali Synodo approbata, & ab ipso Synodo Chal-

cedonensi laudata, toto etiam Occidente nobilis habebatur, postquàm eam Dionysius Exiguus in Latinum sermonem vertit, ac Procli industriam commendavit; quòd CHRISTUM *unum ex Trinitate asserens*, Nestorianas fraudes aptissimè confutaret.

Hanc ergò propositionem Joannes Maxentius, aliique Scythiæ Provinciæ Monachi adversùs Nestorianos asserebant; & qui eam respuerent, Nestorianismi arguebant.

At Dioscorus Diaconus Sancti Hormisdæ ac Sedis Apostolicæ Legatus, Constantinopoli agens, ad Hormisdam perscribit Monachorum Scytharum propositionem, ut novam, ad hæc, ut hæreticam; & ab Eutychianis maximè assertam, respuendam videri.

Certum quidem est, Petrum *Gnapheum* seu *Fullonem* Eutychianum hæreticum, eo nomine à Felice III. ac Synodo Romanâ fuisse reprehensum, *quòd unum increatæ atque individuæ Trinitatis passionem subiisse ac mortuum* esse diceret.

Sed id Petrus Fullo ita intelligebat, ut *unùs de Trinitate passionem pro nobis pertulisse* diceretur *in substantiâ Deitatis*, ut ipse Felix III. refert; à quo scelere Monachi Scythiæ adeò abhorrebant, ut semper hoc adderent, quod & Beatus Proclus accuratissimè dixerat: *Unum Trinitatis crucifixum carne*: ne naturas confundere, & cum Eutychianis sapere viderentur.

Quâ in re multùm distabant à Petro Fullone & ab ejus asseclâ Anastasio Augusto, & à Theodorâ Augustâ, cujus sententia proscriberetur, *unum de Trinitate passum non asserens, secundùm quid, sed absolutè*; Scythæ autem passum asserebant, *non absolutè* (quo hæretici significatum volebant etiam divinitate passum;) sed tantùm *secundùm quid*, hoc est, secundùm carnem.

Quæstione motâ scythæ Monachi Romam profecti sunt, sedem Apostolicam ordine consulturi: eâdem de re scribunt Justinus Augustus ac Justinianus tunc Comes Domesticorum: atque hic Monachos ut inquietos ac turbulentos statim repelli petit, à Dioscoro persuasus. Mox ipsâ re, ut videtur, graviùs consideratâ, per alias literas Hormisdam sic interrogat: *Quidam asserunt* CHRISTUM *pro nostrâ salute carne crucifixum unum de Trinitate debere prædicari.* Quærit, *quid sequi, quidve super hòc evitare debeamus: quoniam verba videntur facere dissensionem; nam sensus inter Catholicos omnes unus esse probatur.* Subdit: *Hoc enim credimus esse Catholicum, quod vestro religioso responso nobis fuerit intimatum.* Quæ professio, ne statim ad Pontificiam infallibilitatem pertinere videatur, rei gestæ narrationem ad finem usque expectandam monemus: interim bonâ fide notamus quid nobis objiciant.

coll. Conc. Baluz. p. 94. Facun. lib. viij. c. iv. Conc. Chal. part. iij. c. 1. p. 827. 828.
Dionys. Exig. præf. in ep. Procl. T. vj. Bibl. Pat. p. 612.
Suggest. Diosc. ad Hormisd. T. iv. Conc. p. 1531.
Conc. Rom. 1. sub. Fel. iij. ib. p. 1097.
Fel. ep. v. ad Zen. Ib. p. 1071.
Pet. Diac. lib. ad Fulg. int. op. Fulg. p. 280. ed. Paris. 1684.
Vid. Joã. Max. Profess. fid. T. ix. Bibl. Patr. p. 534. & seq.
Vid. Vict. Turon. Chr. ed. Scalig.
Ep. 1. Just. ad Horm. T. iv. Conc. p. 1516.
Ejusd. ep. ij. ad Horm. p. 1517.

CAPUT XVII.

Viri boni ſanctique conſulendos docent per Orbem terrarum Epiſcopos: quæſtionis finem ab Eccleſiæ univerſalis autoritate expectandum.

Vid. ep. ſeu lib Pet. Diac. de Incarn. int. Op. Fulg. Ep. xvj. p. 217. & ſeq. ed. Pariſ. 1684.

* tum in Sardiniâ exulibus perſecutione Vandalorum graſſente.

QUIS eſſet interim Catholicorum eâ de re ſenſus, exponere juvat. Ac primum Scythæ Monachi fidem ſuam diligenter expoſitam Sancto Fulgentio ejuſque collegis Sanctis CHRISTI Confeſſoribus, * ac Ferrando Diacono, viris eo ævo ſanctiſſimis ac doctiſſimis approbârunt.

Id tantùm in Fulgentio notaveris, malle eum dicere, *unam ex Trinitate perſonam*, quàm *unum Trinitatis*, vel *unum ex Trinitate.* Quæ diverſitas tam eſt levis, ut qui eâ re tantùm differant, eos unanimes & ubique conſentaneos meritò pronunciaveris. Unde nec illi Monachi, à tantis Epiſcopis ritè interrogatis reprehenſionis quidquam, ſed fraternæ charitatis teſtimonia retulerunt.

Ac reverà *unus* ille *Trinitatis* indefinitè dictus, quis eſt alius quàm una perſona Trinitatis, ut etiam Joannes Maxentius & Ferrandus Diaconus, ac poſteà Facundus Epiſcopus Africanus ejus ævi nobilis ſcriptor, luculentiſſimè declarârunt.

Fulg. lib. de Incarn. & c. ad Pet. Diac. ibid. ep. xvij. c. x. n. 18. p. 296.

Sanè Ferrandus Diaconus pravos ſenſus tres memorat, quibus dici poſſet, *unus de Trinitate*; verùm eos ſenſus Monachi apertiſſimè reſpuebant. Quare Ferrandus Diaconus offenſioni quorumdam tribuit, *ut una de Trinitate perſona* dicatur potiùs quàm *unus de Trinitate*; cùm utrumque indifferenter aptèque & innoxiè dici poſſit.

Maxen. Reſp. ad epiſt. Horm. T. ix. bibl. Pat. p. 542. Ferr. epiſt. ad Anat. Diac. n. 14. 16. p. 506. Facund. pro defenſ. triū. Capit. lib. 1. c. iij. ib. Tom. x. p. 6.

Sed cùm Neſtoriani *perſonæ* nomine abuterentur, Chriſtumque ut Legatum, verbi perſonam exhibuiſſe dicerent; ideò Neſtorianarum fraudum gnari, *unum Trinitatis* malebant dici; anteponebantque eam locutionem, in quâ *Neſtorianorum dolus* minùs *abſcondi* poſſe videretur. Hæc Maxentius; hæc Facundus; notantque omnes hujus ævi ſcriptores, ipſam Trinitatem ita eſſe locutam: *Ecce Adam quaſi unus ex nobis factus eſt:* non dixit, quaſi una ex nobis perſona; ſed *quaſi unus ex nobis*; cùm tamen, ut ait idem Facundus, *nullus de Trinitate meliùs loqui poſſit, quàm ipſa de ſe locuta eſt Trinitas.*

Addebat Joannes Maxentius Beati Auguſtini locum, quo Chriſtum appellabat, *unum trium*; quod quidem, quid eſt aliud, quàm *unum Trinitatis?*

Ferr. ib. n. 16.

Max. & Facund. loc. cit.

Neque, quod objiciebat Dioſcorus Diaconus, Monachi Scythæ inſerere fidei Chalcedonenſi nitebantur eam locutionem; aut, quòd illa deeſſet, imperfectam Synodum arguebant; ſed profectò aſſerebant, quod res eſt,

Gen. iij. 22. Fac. loc. cit.

Maxent. profeſſ. fid. T. ix. Bibl. Pat. p. 535. Aug. Enchir. cap. xxxviij. n. 12. T. vj. p. 211.

lice-

licere ad hæreticorum fraudes refellendas multa extra Synodos uſurpare; præſertim verò ea, quæ Patrum uſu probata eſſe viderentur.

Cæterùm Chalcedonenſem Synodum, ac Beati Leonis epiſtolam ubique celebrabant; neque tantùm Eutychen, ſed etiam Alexandrinum Dioſcorum ejuſque ſequaces condemnabant: & Chriſtum non tantùm ex *duabus*, Eutychianorum more; ſed etiam in *duabus naturis* ſubſiſtere: unumque Trinitatis paſſum quidem, ſed carne tantùm; non autem divinitate, omnibus paginis teſtabantur. Max. ep. ad Germ. Joan. &c. loc. ſup. cit. p. 534. col. 2.

Hæc igitur quæſtio cùm magnâ animorum contentione inter Eccleſiaſticos tractaretur, Ferrandus Diaconus à Severo Scholaſtico Conſtantinopolitano rogatus quid ſentiret, jubet interrogari non ſe quidem, verùm eos *quibus honor Sacerdotii docendi autoritatem tribuit. Interroga*, *inquit*, *principaliter Apoſtolicæ ſedis Antiſtitem, cujus ſana doctrina conſtat judicio veritatis*, *& fulcitur munimine autoritatis. Interroga plurimos per diverſa terrarum loca Pontifices*, *quibus ſcientia cœleſtium præceptorum divinitùs inſpirata*, *famam grandem ſui cùm veneratione collegit.* Hos quidem omnes interrogandos monet, ſed *principaliter* Romanum Pontificem. Cæterum poſt quæſtionem diligentiſſimè pertractatam, quo tandem loco certiſſimè figat pedem his verbis explicat: *Unde deſiſtendum à contentionibus reor: expectandum potiùs perſuadens*, *patienterque hanc dubitationem ferendam*, *donec univerſalis Eccleſiæ autoritate*, *vel pronuncietur ſuſcipienda*, *vel prodatur abjicienda.* En rebus in dubiis, animiſque *vehementi contentione* ſuſpenſis, quò refugere conſueviſſent. En unde certiſſimam atque irretractabilem expectarent ſententiam. Sed quomodò poſteà finita ſit quæſtio, paucis enarremus. Ferr. ep. ad Sev. T. ix. Bib. Pat. p. 509. Ib. c. xi. p. 513.

CAPUT XVIII.

Sancti HORMISDÆ *epiſtola ad* POSSESSOREM, *quâ Scythæ Monachi condemnantur; illi Eccleſiæ Catholicæ ſententiam expectant: eorum propoſitio vincit: non niſi Eccleſiæ univerſalis conſenſione quæſtioni finis imponitur.*

POſtquàm quatuordecim jam menſibus cauſa pependerat, Monachique per annum fere integrum Romæ commorati, Hormiſdas edidit epiſtolam ad Poſſeſſorem Epiſcopum Afrum, qui tum Conſtantinopoli agens, ſedem Apoſtolicam de Fauſti Regienſis libris conſulebat: Hormiſd. ep. lxx. ad Poſſeſſ. T. iv. Conc. p. 1530. & ſeq.

Eâ epiſtolâ Pontifex, quid de Scythis Monachis ſentiret, Conſtantinopoli ac toto Orbe terrarum innoteſcere voluit. Dicit hos *turbulentos*, *pertinaces*, *contentionum ſtudiis aſſuetos*, *contemptores autoritatum veterum*, *novarum cupidos quæſtionum*; *non eos monitis*, *non manſuetudine*, *non autoritate compreſſos*: ac plebem etiam commoturos, *per diabolicæ ſemina nefanda zizaniæ*, *niſi fidelis populi conſtantia reſtitiſſet*: *hos ergò eſſe vitandos.* Hæc Hormiſdas, nullâ interim anathematis aut depoſitionis mentione. Huc Ibid. p. 1531.

usque sententiam temperavit suam. De quæstione nihil; sed omnes facilè crediderunt, Monachorum proscriptam esse propositionem, cùm cæterà innoxii, eò importuni pertinacesque haberentur, quòd ab eâ nullis monitis discedere voluissent.

Interim Hormisdæ tanti Pontificis epistola haud prohibuit, quominùs Catholici ubique terrarum, ac præsertim in Oriente adversùs Nestorianos, propositionem inculcarent. Ipse Maxentius adversùs eam epistolam commotissimo animo scripsit. Ejus autorem, quisquis esset (neque enim fateri volebat Hormisdæ eam esse, quæ ipsi tàm impia videretur,) hæreticum appellabat, atque hæc insuper subdit: *Confidenter dicere audeo, non quòd si per epistolam, sed si vivâ voce hîc in præsenti positus, idem Romanus prohiberet Episcopus, Christum filium Dei unum confiteri ex sanctâ atque individuâ Trinitate; numquam eidem Dei Ecclesia acquiesceret; numquam ut Episcopum Catholicum veneraretur, sed omninò ut hæreticum penitùs execraretur: quia quisquis hoc non confitetur, non est dubium, quòd Nestorianæ perfidiæ tenebris excæcatus, quartum & extraneum à sanctâ & ineffabili Trinitate, eum qui pro nobis crucem sustinuit, prædicare contendat. Sed absit, ut ex qualibet parte Catholicæ professioni Romanus Episcopus contradicat.*

Respons. Max. ad epist Horm. T. ix. bibl. Pat. p. 539. & seq. Ib. p. 541.

Hæc postrema qui ad Pontificiam infallibilitatem trahunt, non satis advertunt quæ antecesserint; quàmque Maxentius adversùs fidem erràsse Romanum Pontificem, abominandum quidem execrandumque, non autem impossibile judicaret, imò verò fieri posse supponeret; dum eo casu quid eventurum esset exponit, nempè ut hæresim asserenti, universalis repugnaret Ecclesia.

Nec placet interim, quod Joannes Maxentius clamosior atque commotior Hormisdæ epistolam hæreticam, potiùs quàm asperam appellarit, quæ Scythas Monachos insectata tantùm, ne verbum quidem de quæstione diceret.

Illud ex vero Maxentius protulit, Ecclesiam omninò errare non posse; ac si Romanus Pontifex verum, quod Scythæ asserebant, Dogma proscriberet, non eam assensuram. Id eventus docuit: usque adeò enim Monachorum propositio toto Oriente invaluit, atque adversùs novos Nestorianos necessaria visa est, ut eam edicto edito Justinianus approbare cogeretur; autoribus, ut fieri solebat, Episcopis, ac præcipuè Epiphanio Patriarchâ Constantinopolitano: quod edictum est editum anno 533. duodecim annis post datas Hormisdæ ad Possessorem literas.

Cod. Justin. lib. vj. tit. *De sum. Trinit.*

Imperator legatione ad Joannem II. missâ, edictum approbari petiit, & impetravit; deditque literas ad Papam, quibus significabat: *Paucos infideles Judaicè atque apostaticè contradixisse omnibus Sacerdotibus, denegantes unigenitum Dei filium hominem factum atque crucifixum, unum esse sanctæ & consubstantialis Trinitatis; in quo videntur Nestorii malam sequi doctrinam*: quod ipsum Scythæ Monachi à quindecim annis, atque ab ipso hujus contentionis initio propugnabant.

Epist. Just. ad Joan. ij. Cod. ibid. & Tom. iv. Conc. p. 1743.

Neque Imperator jam consulit quid credendum, ut olim sub Hormisdâ fecerat; sed rem ut certam & exploratam, atque ab omnibus prædicatam refert, cui nemo nisi *Judaicè & apostaticè contradicat.*

Sic autem concludit : *Petimus ergò vestrum paternum affectum , ut vestris ad nos destinatis literis , manifestum nobis faciatis , quòd omnes qui prædicta recte confitentur suscipit vestra Sanctitas , & eorum qui Judaicè ausi sunt rectam denegare fidem , condemnat perfidiam :* addit hæc observatu digna ; *plus enim ita & circa vos omnium amor , & vestræ Sedis crescet autoritas , & quæ ad vos est unitas sanctarum Ecclesiarum inturbata servabitur ; quandò per vos didicerint omnes beatissimi Episcopi , eorum quæ ad vos relata sunt , sinceram sanctitatis vestræ doctrinam :* Quo significabat insinceram visum iri, si Romanus Pontifex tàm certum dogma improbâsset ; ac si Episcopi Orientales Romani Pontificis sinceram doctrinam , non ex ejus infallibilitate, certò præjudicatam , sed ex ejus responsis exploratam volebant. Ib: pag. 1744.

His victus Joannes , Concilio habito , datisque literis ad ipsum Justinianum , ac deinde ad Senatores , * confirmavit Justiniani fidem ; *& unum de Trinitate crucifixum*, iisdem asseruit Scripturarum ac Patrum locis , quibus Scythæ Monachi usi erant. * Romanos.

Disertè autem notat hæc à se probari , secundùm Patres omnes , ac *Romanos Præsules*, quos in omnibus sequeretur : quod etiam Justinianus dixerat epistolâ ad Joannem. Tametsi enim *unum de Trinitate* nondùm affirmâssent, id tamen ex aliis eorum dictis atque sententiis perspicuè sequebatur. Conc. Rom. sub Joan. ij. ib. p. 1762. ep. Joan. ad Just. ib. p. 1745. & ad Senat. 1751. & seq.

In his igitur omnibus maximè elucescit fidei exponendæ , & quæstionum finiendarum ratio , quam tuemur.

Gravem quæstionem & cum ipso Legato Apostolicæ Sedis Constantinopoli excitatam , ad ipsam Apostolicam Sedem statim deferri oportebat. Epist. ad Just. loc. cit.

Hormisdas interrogatus sic respondet , ut prostrata quodammodò veritas videatur : ejus defensoribus certa responsa quærentibus pro omni responso ploratus indicitur : tacente , cunctante , obsistente potiùs Romano Pontifice , non ipsa tacet veritas : pervicit ac perrupit dubitationem omnem Ecclesiæ Catholicæ vox atque consensio ; nec jam consulitur ut de re ambiguâ Romanus Pontifex , sed rei ut certæ & indubitatæ approbatio petitur & elicitur. Quis hîc non videat valuisse , ut in omni ancipiti re , eam quam Ferrandus Diaconus, & cum eo optimus quisque expectabat , Ecclesiæ Catholicæ consensionem. Vid. ep. Just. ad Joan. p. 1744.

CAPUT XIX.

Formula consulendi Romani Pontificis, rei gestæ serie, ac Patrum Traditione explicatur.

Ep. ij. Just. ad Horm. T.iv.Conc. p. 1517.

JAM credo, ipsa rei gestæ series, & Catholicorum in hac quæstione communis sententia, satis ostendit, quæ vis sit professionis ejus, quæ à Justiniano Hormisdam interrogante edita est: *Id credimus Catholicum, quod vestro religioso responso fuerit intimatum.* Rectè & ordine atque ex consuetâ formulâ erga Romanum Pontificem de fide rogandum; cùm meritò præsumatur, non eum veritati, non officio defuturum.

Ep Syn. Con. Rom. sub. Dam. ad Orient. ex Collect. Holst. part. j p. 166. &T.ij.Cōc. p. 892.

Certè de Episcopis Sanctus Damasus Papa, ac Synodus Romana sic scribunt: *Gallorum atque Venetensium fratrum relatione comperimus, nonnullos, non hæresis studio, neque enim hoc tantùm mali cadere in Dei antistites potest &c.* Si ergò tantum mali in singulos Episcopos cadere non posse meritò præsumitur, quantò magis in eum qui tanto loco præsit.

Hebr. x. 22.

Quisquis ergò præpositos, ac præsertim omnium Doctorem ac Principem Romanum Pontificem de fide interrogat, is confidat in Domino veridicum responsum omninò secuturum; at eam πληροφορίαν, quam commendat Apostolus, hoc est, *eam fidei plenitudinem* quæ penitùs captivet intellectum omni dubitatione sublatâ, in ipsâ Ecclesiæ consensione stare credat.

vid. sup. c.xviij. vid. etiamTom. ix.bibl.Pat. p. 541.

* I. Conc. Later. sub Mart.I. Secret. ij. T. vj.Conc. p. 100.& seq.

** qui E Græcia Romam venerant persecutionis vitandæ causâ, Suppl.Abb. & Monach. Ibid.p.171.

Id in hâc contentione ipse eventus docuit, & Catholicorum omnium sensus. Unde etiam illud contigit, ut & de Romano Pontifice optima tantoque officio congrua præsumerentur, & interim dubitaretur. Ecce enim Joannes Maxentius ab Oriente Romam petit, Sanctum Hormisdam de fide rogaturus. Quid tamen dixerit, audivimus; nempè si Romanus Pontifex præsens *unum Trinitatis* Christum *dici prohiberet*, totam Ecclesiam restituram, eumque *ut hæreticum execraturam* fore. Vides quàm bona præsumeret, quam mala evenire posse crederet. Neque verò eâ causâ suspectus cuiquam esse debet; neque aliter in aliis controversiis, viri boni Catholicique senserunt. Ecce enim sequente sæculo, ad annum videlicet Christi 642. Sanctus Martinus * Papa, de Monothelitarum hæresi, collectâ Lateranensi Synodo, judicaturus sedebat; ad eum ejusque Synodum Ecclesiæ recurrebant undequaque terrarum; an omni penitùs dubitatione submotâ, hæc Sanctorum Abbatum ** supplicatio docet. *Certissimè scientibus vobis sanctissimis, quòd si aliter, quàm a nobis piè postulata sunt, quidquam omninò integritatem fidei corrumpens, à vestrâ terminetur,* (hoc est definiatur) *Beatitudine, quod absit, absuturum sit; hoc enim omninò incredulum* (id est, incredibile) *nobis est: liberi sine dubio atque innocentes ab hoc quod fiet existimus.* Id ergò infaustissimum, difficillimum, rarissimum, atque adeò incredibile; non autem impossibile judicabant. Quid enim erat, cur tam gravi obtestatione à se amolirentur ac deprecarentur culpam, quam omninò impossibilem judicassent? Undè addunt se Martino judicaturo, *suam confessionem in cogni-*

tione offerre permanentes, in his quæ orthodoxè definit, secundùm SS. Patrum & Synodorum doctrinam (n) *& Traditionem.* Hàc conditione spondent consensionem : si secùs fieret, culpam à se deprecantur ; atque hæc coram sancto Martino profitentur, cùm ipse sederet in Synodo de fide judicaturus, eamque professionem Martinus eique assidentes Episcopi susceperunt. Ibid.

Multa ejusmodi suis posteà locis occurrent, quibus firmetur id quod contendimus : nempe in cæteris Ecclesiasticis de fide judiciis, ipso etiam Romano Pontifice considente, inesse fidelibus animis piam fiduciam ; πληροφορίαν illam ac plenam certitudinem, in unius Ecclesiæ Catholicæ judicio & consensione esse positam.

CAPUT XX.

Quæstio ELIPANDI *de Christo adoptivo Dei Filio, Romani Pontificis, & Ecclesiarum consensione finitur : particula* FILIOQUE *per eadem fere tempora Symbolo addita.*

HÆSIT Latinorum, ac maximè Gallorum animis à Majorum Traditione repetita, de consensionis necessitate, atque autoritate, sententia. Cujus rei illustre exemplum habemus octavo sæculo sub Carolo Magno in Francofordiensi Synodo. Ea Synodus maximi nominis, summæque autoritatis fuit ; habebatque præsentes Theophylactum ac Stephanum Episcopos, Sedis Apostolicæ Legatos ; ac totam fere Occidentalem, sive per præsentiam, sive per literas, complectabatur Ecclesiam. Conc. Francof. an. 794. T. vij. p. 1014. & seq.

De Christo Dei filio quærebatur, quem Elipandus Toletanus Episcopus aliique Hispani pro adoptivo habebant, quatenùs quidem homo est. Dividebatur Dei filius ; Nestoriana pestis reviviscere videbatur. Carolus Magnus nondum quidem Imperator, sed Francorum atque Italiæ Rex, ac Romanorum Patricius, id maximè pro suâ religione curabat, uti quæstioni finis imponeretur. Quid autem gesserit ipse declarat ; datis quippe literis diligentissimè exquisivit : *Primò, quid Dominus Apostolicus cum sanctâ Romanâ Ecclesiâ & Episcopis illis in partibus commorantibus : secundò, quid etiam Mediolanensis Episcopus & alii in Italiâ doctores & sacerdotes Ecclesiarum Christi : tertio quid Germani, Galli & Aquitani* crederent. Ep. Car. Mag. ad Elip. & Ep. Hisp. ib. p. 1049.

Primùm ergò accepit Adriani Papæ epistolam, quâ quæstionem totâ Sedis suæ autoritate judicabat ; atque Elipandum & sequaces, nisi resipiscerent, *ex autoritate prorsùs Sedis Apostolicæ ac beati Petri Apostolorum* Adr. ep. ad Hisp. cont. Elip. ib. p. 1021.

(n) *Doctrinam.*) Ut certò cognoscerent illi Abbates nihil à Martino Papâ & Lateranensi Concilio fuisse definitum, quòd doctrinæ Patrum & Conciliorum non consonaret, postularunt *usque ad unum apicem, cum omni acribiâ* (id est diligentiâ) *secundùm Græcam interpretari vocem, quæ tunc definiebantur.* Adeò aberant ab eâ, quam vocant, cæcâ obedientiâ. Hìc Labbeus notam marginalem adjungit, quâ significare videtur versionem Græcam, quam nunc habemus Concilii hujus Lateranensis, factam tum fuisse, iis Abbatibus postulantibus.

Principis; & per eam, quam illi Magister & Dominus ligandi ac solvendi tradidit potestatem, perpetuò anathemate religavit.

Neque tamen in tantæ Sedis tam expressâ sententiâ finem posuit; sed acceptâ Mediolanensis Episcopi, atque Italorum concordi sententiâ, Concilium ex Germanis, Gallis, Aquitanisque Episcopis Francofordiam convocavit. Patres rectam fidem, editâ Synodicâ epistolâ & Canone firmârunt: Elipandi nefariam hæresim condemnârunt. Jam Carolus Magnus, Sedis Apostolicæ, totque Episcoporum autoritate fretus, hæreticos adhortatur ut decretis pareant, quæ *pia unanimitas & pacifica perscrutatio* protulisset; se enim cum his *sanctis decretis & Catholicis statutis consensum suum subnexuisse*, & corde amplexum; *plurimorum testimonio roboratam fidem*; neque pro Catholico habiturum qui ei decreto repugnâsset, in quo conjunctæ essent, *Sedis Apostolicæ autoritas & Episcopalis unanimitas*: eos enim esse quibus à Domino dictum esset: *Ego vobiscum sum usque ad consummationem seculi.* Quare hortabatur ut *ad multitudinem populi Christiani & ad Sacerdotalis Concilii unanimitatem reverterentur.*

Libell. Episc. Ital. ibid. p. 1012. & seq. Syn. ep. p. 1032. & seq. Can. 1. p. 1057.
Ep. Carol. ad Elip. sup. cit.
Matt. xxviij. 20.

Hic existant illi, qui non tantùm præcipuam, sed totam in Apostolicâ Sede autoritatem ponunt: Carolo movebunt litem. Quid tu, inquient, Episcopos per totum Occidentem eâ inquisitione fatigatos velis? Unus Papa consulendus, audiendus unus, ex quo omnium deinde sententiâ pendeat. At non ita Carolus: quæstionem in Occidente ortam Occidentalium Ecclesiarum cum Apostolicâ Sede communi sententiâ finiri placuit. Neque verò huc Episcopi diversarum partium adducuntur, ut Papæ consultores, quod nunc comminiscuntur: quippe qui seorsim per nationes appellati, sententiam suam, eodem spiritu ducti, eodem ferè tempore, nullâque communicandi consilii facultate, exprompturi essent. Neque sola Sedes Apostolica appellatur, quod censores nostri volunt; sed ita omnia firma esse intelliguntur, si ad *Sedis Apostolicæ autoritatem*, *unanimitas* quoque *Episcopalis* accedat.

Ep. Car. Jam cit.

Hic ergò Carolus hæreticos universalis Ecclesiæ autoritate premit: *Vos igitur*, inquit, *quia pauci estis, unde putatis vos aliquid verius invenire potuisse, quam quod sancta universalis toto Orbe diffusa tenet Ecclesia?* Sic demùm omnia in autoritatem universalis Ecclesiæ resolvuntur, quæ & earum partium, ubi exorta quæstio est, expressâ declaratione, & cæterorum toto terrarum Orbe communicantium, certâ, licèt tacitâ consensione constet. Hæc Galli sub Carolo Magno; hæc sub Ludovico Magno profitentur; neque Patrum Traditionem avelli sibi sinunt.

Ib. p. seq.

Per eandem ætatem facta illa est Symbolo, quæ tot turbas excitavit, additio particulæ, *filioque*: cui additioni in Hispaniis inchoatæ, quantùm Romani Pontifices obstiterint, Leonis III. sub Carolo Magno gesta testantur. Pervicit tamen omnem difficultatem totius Occidentalis Ecclesiæ consensus, in quem deinde Romani Pontifices tot Ecclesiarum autoritate pertracti sunt; neque posteà Græcorum clamores audierunt. Neque tamen succensemus Leoni III. talia prohibenti; sed reliquam Ecclesiam haud minùs in proposito persistentem, divino numine actam, id egisse, certâ fide credimus.

Vid vit. Leō iij. & ejusd. varias ep. T. vij. Conc p. 1075. & seq.

CAPUT XXI.

Tricassina II. Synodus sub JOANNE *VIII. professio obedientiæ Romano Pontifici facta secundùm Canones ab* HINCMARO *Rhemensi: Episcopi conjunctâ autoritate cùm Papâ judicant: ex consensione robur.*

QUID Episcoporum cum Sede Apostolicâ consensio præstet, non tantùm in fidei quæstionibus, sed etiam in exerendâ quibuscumque aliis causis Ecclesiasticâ ultione, nono sæculo in Tricassinâ Synodo Joanne VIII. Papâ Præside, apparuit. Is innumerabiles tum rerum Romanæ Ecclesiæ pervasores, communi Sedis Apostolicæ & coepiscoporum sententiâ excommunicari postulabat actione I. actione II. Episcopis inducias petentibus, quoad cæteri confratres advenissent, *delata à Pontifice Romano sententia est excommunicationis & damnationis*, quæ per omnes Metropolitanas Ecclesias, conjunctis suffraganeis legeretur. At ut ex fratrum consensu, robur accederet, actione III. *universi Episcopi sanctæ Synodi, libellum concordiæ ac devotionis unanimitatisque confectum summo Pontifici porrexerunt; quem idem Præsul benignè propriis manibus suscepit, & suum subbrevitate sancitum, super autoritate canonicâ, & concordiâ coepiscoporum, conjunctæ Synodo dedit.* Conc. Tricass. ij. act. I. Tom. ix. p. 307. Ib. act. ij. Act. iij. p. 308.

Ex hàc Sedis Apostolicæ & Episcoporum conjunctâ sententiâ plenum autoritatis robur exurgere demonstratur his verbis act. IV. *Lecta est lectio consensus totius Synodi &* SENTENTIA ROBORATIONIS EJUS *data in pervasores Ecclesiarum, & transgressores præceptorum Dei: & statutum est ut scriptiones manibus singulorum roborarentur:* sic in consensu Synodi, *sententia roborationis* agnoscitur. Act. iv. 3.

Extat Joannis VIII. allocutio ad Episcopos in hanc formam: *Mecum viriliter state, quærentes simul & judicantes tantæ patratores iniquitatis, tantæque temeritatis præsumptores.* Tum subdit: *Et vos fratres charissimi, ut decrevimus, nostræ communionis alienos tenete, & anathematizatos fautores eorum mecum facientes consternite.* Alloc. Joan. ad Synod. ib. p. 309.

Hæc à fratribus postulabat, non cœcâ, ut aiunt, obedientiâ fieri, sed quæstione simul habitâ, simul prolato judicio: *Quærentes simul & judicantes.* Quamobrem Episcopi respondent his verbis, quæ simul & obedientiam & autoritatem præferant: *Domine, Sanctissime ac Reverendissime Pater Patrum Joannes, Catholicæ atque Apostolicæ primæ Sedis Papa: nos famuli ac discipuli vestræ autoritatis, Galliarum & Belgicarum Episcopi...... dolori vestro consentes condolemus; atque judicium vestræ autoritatis, quod privilegio Beati Petri & Sedis Apostolicæ, in eos & complices eorum, juxta sacros Canones spiritu Dei conditos, & totius Mundi reverentiâ consecratos, & secundùm ejusdem Romanæ Sedis Pontificum decreta protulistis, voto, voce, atque unanimitate nostrâ* ATQUE AUTORITATE SPIRITUS SANCTI, *cujus gratiâ in Episcopali ordine sumus consecrati,* GLADIO SPIRITUS SANCTI, QUOD EST VERBUM DEI, Eph. vj. 17.

eos interimentes, persequimur. Scilicet quos excommunicastis, excommunicatos habemus; quos abjecistis, abjecimus; quos anathematizastis, anathematizatos esse judicamus; & quos regulariter satisfacientes, vestra autoritas & Apostolica Sedes receperit, recipiemus.

Sic Episcopi, cùm decreta Sedis Apostolicæ recipiunt, ipsi quæstione habitâ, sententiam sententiæ, judicium judicio, autoritatem suam à Deo profectam, summæ à Deo profectæ Romanæ Pontificis autoritati, conjungunt; *gladium spiritûs* simul exerunt; Sedis Apostolicæ statuta, *voto*, *voce*, ipsâ suâ *unanimitate* & autoritate prosequuntur: non quòd judicium suum & autoritatem, Sedis Apostolicæ judicio & autoritati coæquent, sed quòd intelligant, ex ipsâ consensione atque *unanimitate* plenum robur existere.

Interim Romano Pontifici autori ac præeunti se obedire profitentur; sed pronuncianti, *privilegio beati Petri ac Sedis Apostolicæ:* quod sic posteà interpretantur; *juxta sacros Canones spiritu Dei conditos, ac totius Mundi reverentiâ consecratos, &c.*

Ib. act. ij. p. 307. Hinc illa in ejusdem Synodi Tricassinæ Act. II. Hincmari Rhemensis professio: *Secundùm sacros Canones spiritu Dei conditos, & totius Mundi reverentiâ consecratos, quos Apostolica Sedes, per Beatum & Domnum nostrum Papam, & Sancta Romana Ecclesia omnium Ecclesiarum Mater, privilegio Sancti Petri damnat, damno; quos anathematizat, &c. & quod in omnibus secundùm Scripturarum tramitem, sacrorumque Canonum decreta Sedes Romana tenet, per omnia & in omnibus, pro scire & posse meo, perpetuum prosequor & teneo.* Quæ tam clara sunt, ut ea legere tantùm oporteat, ac ne verbum quidem addere.

CAPUT XXII.

Objecta solvuntur: Turonensis II. Concilii Canon: Statuta NICOLAI *Papæ: Canones Pontigonensis Synodi: quæ Petri Privilegio facta habeantur:* S. LEONIS *insignis locus.*

HIS objicere solent, Summorum Pontificum decretales ab omnibus Ecclesiis, præsertim à Gallicanis, summâ cum veneratione fuisse susceptas, ac legis instar habitas: quæ quidem certa sunt, sed quæstio est, an Ecclesiæ eas decretales indiscussas reciperent? Receptas certè, & totius Mundi reverentiâ consecratas, inviolabiles fuisse nemo negat. Nihil ergò ad rem, quod profert novissimus scriptor Anonymus Concilii II. Turonensis anno 567. Canone XX. ita esse decretum: *Quis Sacerdotum contra decreta talia, quæ à Sede Apostolicâ processerunt, agere præsumat?* Dictum de Sancti Innocentii epistolâ decretali ad Victricium Rothomagensem, capite XII. quæ epistola pridem totâ Ecclesiâ obtinuerat. Pergunt Turonenses Patres: *Et quorum autorum valere possit prædicatio, nisi quos Sedes Apostolica semper aut*

Anon. de libert. &c. lib. vij. c. v. n. 10.

Conc. Turo. ij. Can. xx. Tom. v. Conc. p. 859.

Ep. Inn. ad Victric. c. xij. T. ij. Conc. p. 1252.

intromisit

intromisit, aut apocryphos fecerit. Et Patres nostri hoc semper custodierunt, quod eorum præcepit autoritas. Eorum sanè autorum, quos Sedes Apostolica bonos, probabilesque, non apocryphos ac suspectos duxerit. Allusum scilicet ad Gelasianum decretum, *de apocryphis*, ubique receptum. Jàm verò quærimus, an aliter recepta ista sint, quàm illa Sancti Leonis ad Flavianum epistola. Atqui eam non indiscussam receptam fuisse, nec nisi facto examine, toto Orbe terrarum invaluisse constitit. Quo exemplo de cæteris judicandum, neque opplendæ paginæ præclaris verisque sententiis, quæ nihil ad rem faciant.

Decret. Gelas. in Conc. Rom. an. 494. de script. apocry. T. iv. Conc. pag. 1261. & seq.

Sup. lib. vij. c. 15. & seq.

Nos autem, ne quid dissimulare videamur, ultrò adducimus ea, quæ longè firmiora sint. Nempè inter statuta Nicolai I. Papæ, in Concilio Romano III. hæc leguntur: *Si quis dogmata, mandata, interdicta, sanctiones pro Catholicâ fide, pro Ecclesiarum disciplinâ, pro correctione Fidelium, pro emendatione sceleratorum, vel interdictione imminentium, vel futurorum malorum, à Sedis Apostolicæ Præside salubriter promulgata contempserit, anathema sit.* Quæ tam absolutè, tamque universim dicta sunt, ut nihil aliud omnibus Fidelibus, adeòque ipsis Episcopis, quàm cæcam, ut aiunt, obedientiam, relinquere videantur.

Conc. Rom. iij. sub Nic. j. an. 863. can. v. T. viij. Conc. p. 769.

Neque ab iis abludunt, quæ à Patribus nostris, Episcopis scilicet Gallicanis, in Pontigonensi Synodo, anno 876. sub Joanne VIII. Canone I. dicta sunt: *Ut Sancta Romana Ecclesia, sicut est caput omnium Ecclesiarum, ita ab omnibus honoretur & veneretur; neque quisquam contra jus & potestatem ipsius, aliquid injustè agere præsumat; sed liceat ei debitum tenere vigorem, & pro universali Ecclesiâ pastoralem exhibere curam.* Canone II. *ut honor Domno & spirituali Patri nostro Joanni summo Pontifici, & venerabili universali Papæ, ab omnibus conservetur; & quæ secundùm sacrum ministerium suum autoritate Apostolicâ decreverit, cum summâ veneratione ab omnibus suscipiantur, & debita illi obedientia in omnibus conservetur.*

Conc. Pont. Can. j. & ij. T. ix. p. 285. 286.

Sed hæc ex ante dictis elucescunt: inhæret enim ex perpetuâ Patrum Traditione, ejusmodi decretis, interpretatio & exceptio inseparabilis; ut Romani Pontifices, si quid *contra Canones*, nedum contra legem Dei, & *Scripturarum tramitem*, decernerent, non id *privilegio Petri* ac Sedis Apostolicæ decernere viderentur.

Vid. sup. prof. Hinc. c. xxi.

Hinc illa, quam legimus professio obedientiæ, *secundùm Scripturas, secundùm Canones.* Favebat & illud Sancti Leonis, toties per ea quoque tempora celebratum: *Manet ergo Petri privilegium, ubicumque ex ipsius fertur æquitate judicium (o).*

Leo. Mag. Serm. iij. in anniv. Assumpt. ejusd. c. ij.

Neque tamen ea, sive interpretatio, sive exceptio, ubique ac necessariò addebatur; fiebantque Canones absolutâ autoritate, de præstandâ obedien-

Vid. ep. Carol. Cal. ad. Adr. ij. int. Hincm. ep.

(o) *Judicium.*] Carolus Calvus in suâ ad Adrianum epistolâ, sive potius Hincmarus Rhemensis, hujus epistolæ autor, inde concludit, *non manere Petri privilegium, ubi ex ipsius æquitate non fertur judicium;* quam sententiam sæpe iterat in eâdem epistolâ. Nam tunc temporis, cùm Romani Pontifices interdum non nihil conarentur, ut jugum canonum à se depellerent, & suam amplificarent autoritatem; Gallicani Præsules eò studiosiùs prædicabant nullius momenti esse ea judicia, quæ canonicâ æquitate non niterentur. Vid. Car. Calv. ep. inter Hincm. & D. de Marc. de Concord. &c. Lib. iv. cap. vi. n. 3.

Heb. xiij. 17. tiâ, eo planè more rituque, quo passim ab Apostolis dictum: *Obedite Præpositis*, quòd Præpositi contraria legibus & Canonibus decreturi haud facilè præsumantur.

Hâc igitur lege Romanorum Pontificum decreta recipiebant: non quòd sibi judicium adversùs Judicem arrogarent; sed quòd Canonibus apertè adversa, non ipsi, sed Canones respuere putarentur.

Hujus rei ne longiùs argumenta repetamus, exemplum habemus præ manibus, in eâ ipsâ, quam nobis objiciunt Pontigonesi Synodo.

Nempe Joannes VIII. cui tam perspicuis, validisque sententiis debitam obedientiam spopondissent, Ansegisum Archiepiscopum Senonensem per legationem perpetuam, Apostolicæ Sedis potestate extraordinariâ, evehebat; quod cæteri Metropolitani, assentientibus coepiscopis, præter Canones existimabant factum. Ansegiso Carolus Calvus Imperator impensè favebat. Quærenti ab Archiepiscopis, quid de jussis Apostolicis responderent, data est responsio: *Ut servato singulis Metropolitanis jure privilegii, secundùm sacros Canones, & juxta decreta Sedis Romanæ Pontificum, ex iisdem sacris Canonibus promulgata, Domni Joannis Papæ jussionibus obedirent: & cum Imperator & Legati Apostolici satagerent ut* ABSOLUTE *Archiepiscopi responderent se obedituros de Primatu Ansegisi, sicut Apostolicus scripsit; aliud, nisi quod prædictum est, ab eis extorquere non potuerunt.*

Conc. Pontig. act. j. T. ix. p. 281.

Rex multa comminatus, vicesque Apostolicas sibi commissas præferens, suâ ac Papæ autoritate præcepit; ut Ansegisus *supergrederetur omnes ante se ordinatos, Rhemorum Archiepiscopo * reclamante, audientibus omnibus, hoc factum sacris regulis obviare.*

Ibid. * Hincmaro.

Interrogati rursùs Archiepiscopi à Joanne ** Legato Apostolicæ Sedis, de Joannis Papæ jussione singuli responderunt: *Quòd veluti sui antecessores, illius antecessoribus regulariter obedierunt, ita ejus decretis vellent obedire.* Subdunt acta: *Tunc faciliùs est illorum admissa responsio, quàm fuerat in Imperatoris præsentiâ.* Sic Legatus Apostolicus, Episcoporum secundùm Canones lata responsa, æquo animo audiebat.

** Tuscaniensi Episcopo. Ib. Sess. viij. p. 282.

Aliâ Sessione legit *Odo Belgivacorum* (id est Bellovacorum) *Episcopus, quædam capitula à Legatis Apostolicis & ab Ansegiso & eodem Odone, sine conscientiâ Synodi dictata, inter se dissona, & nullam utilitatem habentia; verùm ratione & autoritate carentia.* Quid autem addit de iis, quæ nullâ ratione, nullâ canonum autoritate fulta essent? Nempè id: *& ideò hîc non habentur subjuncta:* quippe quæ Synodo irrita visa fuerint.

Ib. sess. viij. p. 283.

Sic Majores nostri Romani Pontificis decreta, reverenter quidem, non tamen indiscussa suscipere consueverant: ipsi canones exequenti, aut secundùm canones præeunti, reluctari nefas putabant.

Qui hoc obtentu omnia legitima imperia solvi posse nugantur, hos remitto ad Theologos, qui ista pertractant. Nobis sufficit ex certo & perspicuo Dogmate, objecta diluisse.

CAPUT XXIII.

Aggredimur demonstrare viros bonos sanctosque post Romanorum Pontificum decreta etiam de Fide, suspenso animo mansisse, quoad universalis consensus accederet: sancti VICTORIS *Papæ decretum de Paschate proponitur: sancti* STEPHANI *de rebaptizatione paucis repetitur.*

HINC factum est ut viris Sanctis bonisque fraudi non fuerit, quòd Romani Pontificis, recta etiam sentientis, pronuntiato non statim adhæserint; antequàm scilicet Catholicæ Ecclesiæ autoritas accessisset.

Hujus rei multa exempla memorantur. Primùm illud II. sæculo de S. Victore Papâ qui post Petrum Pontifex XIII. fuit. Nota res est. De Paschali die cum Asianis agebatur: hi cum Judæis XIV. Lunæ celebrabant, *antiquâ traditione nixi*, quam à Joanne Apostolo repetebant, inquit Eusebius: reliquæ omnes Ecclesiæ, *ex Apostolorum Traditione*, in proximam Dominicam quæ CHRISTI resurrectione sacra esset, conferebant. Atque hanc quidem sententiam Victor sequendam ab omnibus in Concilio Romano definivit; cujus, aliorumque Conciliorum * definitionem Eusebius memorat. Euseb. Hist. lib. v. c. xxiij. p. 154. 155. ed. val.

* Palestinæ, Ponti, Galliarum & Osdroenæ Provinciæ.

Hâc tamen definitione ad Asianos perlatâ, Policrates Ephesius cum Collegis suis Asianis Episcopis, ad ipsum Victorem hæc scribit: *Non moveor iis, quæ nobis ad formidinem intentantur. Qui enim majores me sunt, dixerunt:* OBEDIRE OPORTET DEO MAGIS QUAM HOMINIBUS. Ib. c xxiv. p 156. Act. v. 29.

Nihil moror quæstionem: an eum & socios Victor ejus rei gratiâ excommunicaverit; an id tantùm conatus sit. Certe Eusebius scribit, *à communione abscindere conatum.* Subdit tamen continuò: *Datisque literis, universos qui illic erant fratres proscribit, & ab unitate Ecclesiæ prorsùs alienos esse pronunciat.* Eusebium secutus Socrates: *Victor Quarto-decimanis, qui in Asiâ erant, excommunicationis libellum misit.* Quare id quod Eusebius de *conatu* dixit, eò referendum videtur, quòd res effectu caruerit. (*p*) Utcumque est, Eusebius refert, non id placuisse omnibus Episcopis; non Irenæo, Gallisque nostris, *increpitumque Victorem*, quòd parùm paci consuleret, etiam ab iis qui cæterà cum ipso sentiebant. Neque minùs certum est Polycratem & Asianos in sententiâ persistentes, pro sanctis piisque habi- Eus. Ib. c. xxxvj. Socrat. lib. v. c. xxii. p. 284. ed. Val. Euseb. loc. cit. vid. ib. epist. Iræn.

(*p*) *Quòd res effectu caruerit.*) Non commodiori; imò nullo alio modo explicari possunt ea quæ tunc à Victore Papâ facta fuisse constat. Nam quod dicit Valesius not. ad Cap. XXIV. Lib. V. Euseb. Victorem *interminatum fuisse* tantummodò Asianos, refellitur ab Eusebio, Socrate, Synodici autore, ipso Baronio an. 198. & 201. & invictissimè à P. Halloixio societ. Jes. in vitâ S. Irenæi, ubi etiam Halloxius optimis argumentis probat, Asianos non debuisse hujus excommunicationis metu, à suâ sententiâ discedere. Vid. D. BOSQUET Epis. Montis-Pessul. Hist. Eccl. Gall. Lib. III. Cap. XV. & imp. D. DE TILL. vit. Vict. Cap. VI. & not. Tom. III. p. 108. & 634.

tos : neque Quarto-decimanos hæreticis accensitos, nisi post œcumenicæ Nicænæ Synodi sententiam.

Neque dicant rem levem fuisse, quæque ad fidem pertinere non videretur. Omninò enim Victor excommunicabat Asianas vicinasque Ecclesias, *heterodoxa*, hoc est, ut eruditè Valesius vertit, *contraria rectæ fidei sentientes*; ὡς ἑτεροδοξοῦντας. Neque aliter Polycrates sentiebat. Is enim in suâ ad Victorem epistolâ sic scribit : *Hi omnes diem Paschæ XIV. die juxta Evangelium observârunt, nihil omninò variantes, sed* REGULAM FIDEI *constanter sequentes.*

Neque verò res orthodoxis exigui momenti videbatur; quippe qui intelligerent, Asianorum sententiam ad Judaismum pertinere. Tertullianus recensens hæreticos, graviter dicit: *Est præterea his omnibus etiam Blastus accedens, qui latenter Judaismum vult introducere : Pascha enim dicit, non aliter custodiendum esse, nisi secundùm legem Moysi XIV. mensis.* * Talia sentientes ac Traditioni Apostolicæ adversos, à Victore insuper Papâ condemnatos, inter pios habuere, usque ad œcumenicæ *Synodi* ** *judicium* : quo edito τεσσαρες δεκατῖται hoc est Quarto-decimani hæretici ab Epiphanio aliisque memorantur; receptique in Ephesinâ Synodo, ut qui ab hæresi resipiscerent.

Pari ratione vidimus, post Stephani Papæ decretum, Cypriano, Firmiliano, innumerisque collegis certam excusationem partam : non modò, teste Augustino, sed etiam totâ probante Ecclesiâ, quæ horum memoriam consecravit. Jam alia videamus.

Ibid. Ib. p. 191. Tert. de præsc. hær. c. LIIJ. ed. Prior. pag. 223. *Lunaris. **Nicenæ. Epiph. hær. xxx. sive. L. T. I. ed Pet. p. 419. Conc. Eph. act. vj. T. iij. p. 682. & seq. Sup. hoc. lib. cap. iij. & seq. vid. diss. præv. n. LXVIJ. & seq.

CAPUT XXIV.

PELAGII I. *piis & orthodoxis suspecta fides propter approbatam Synodum V. non ut Doctor privatus, sed ut Papa suspectus, expositâ fide, non allegatâ infallibilitate se purgat.*

EODEM loco memorare possumus Pelagii I. tempore, Francorum Regem Childebertum, & Gallicanos Episcopos, aliosque viros bonos, qui de hujus Pontificis fide dubitârunt.

Causa dubitandi fuit V. Synodus ab ipso suscepta; quæ Synodus multis Occidentalibus videbatur Concilii Chalcedonensis, ac Sancti Leonis fidem infregisse.

Id si esset, non erat dubium, quin Romani Pontifices, atque ipse Pelagius decrevissent contra fidem, qui erroneam Synodum in autoritatem recepissent.

Hîc Pelagius non inclamat, seque & Romanos Pontifices errare non posse, schismaticosque eos esse, qui in eorum decretis errorem suspicentur; sed modestè se purgat, editâ suæ fidei clarâ professione; primùm ad Childebertum Regem, quâ anathematizari à se declarat, quod Sancti Leonis & Concilii Chalcedonensis fidei adversetur : atque *hoc*, inquit, *breviter ad*

Sanandum animum vestrum, vel omnium fratrum & Coepiscoporum nostrorum in Galliæ regionibus consistentium, faciendum esse perspeximus.

Pelag. j. epist. x. ad Childeb. T. v. Conc. p. 798.

Eodem ferè modò Episcopis Tusciæ satisfacit: *Hoc*, inquit, *Dilectionem vestram certissimè nosse desidero, me illam, donante Domino, custodire fidem, quam sacra Apostolorum doctrina constituit, quam Nicænæ Synodi firmavit autoritas, quam Constantinopolitanæ, Ephesinæ primæ & Chalcedonensis sanctarum Synodorum explanavere sententiæ; nec quidquam de præfatarum Synodorum definitionibus vel imminuisse me aliquid, vel auxisse, aut in aliquo permutasse.* Ac paulo post: *Hàc igitur Dilectio vestra fidei nostræ professione munita ignorantiam hominum edocere festinet.* Denique id subdit: *Si cui superfit scrupulus*, ad se veniat, *ut rationabili satisfactione perceptâ, universali reformetur Ecclesiæ.* (q) *Nos enim, secundùm Apostolicam sententiam, parati sumus* AD SATISFACTIONEM OMNI POSCENTI NOS RATIONEM DE EA, QUÆ IN NOBIS EST FIDE, *quia in nullo nos à Sanctis Patribus deviâsse cognovimus.*

Id. ib. ep. vj. ad Episc. Tusc. p. 795

1. Pet. iij. 15.

Eandem satisfactionem reddit epistolâ editâ ad universum populum Dei: *Id autem est*, inquit, *ut fidem meam, annexâ subter professione definiam, in quâ Deo propitio, & rectæ me Apostolorum doctrinæ, & Patrum inhærere vestigiis evidenter appareat.*

Pelag. ep. vij.

Cùm nec sic animi penitus quievissent, tandem ad Childebertum Regem integram fidei suæ professionem dedit, cum hâc præfatione: *Veniens Rufinus vir magnificus, Legatus Excellentiæ vestræ, confidenter à nobis, ut decuit, postulavit, quatenùs vobis, aut beatæ recordationis Papæ Leonis tomum, à nobis per omnia conservari, significare debuissemus, aut propriis verbis nostræ confessionem fidei destinare: & primam quidem petitionis ejus partem, quia facilior fuit, mox, ut dixit, implevimus* (de tomo Leonis scilicet, quod epistolâ X. suprà memoratâ fecerat) *ut autem deinceps, nullius, quod absit, suspicionis resideret occasio, etiam aliam partem facere maturavi, scilicet propriis verbis confessionem fidei, quam tenemus exponens.*

Ejusd. ep. xvj. ad Child. pag. 803.

Ibid.

Cùm ergò id faciat *pro auferendo suspicionis scandalo*, atque ut modò legimus, ne ulla *suspicionis resideret occasio*; apparet fidem ejus & Regi & Episcopis Gallicanis, aliisque orthodoxis licèt ac piis, fuisse suspectam, quibus satisfecit, fidem profitendo, non se infallibilem prædicando.

Respondebunt id fecisse humili condescensu. Imò profitetur id fecisse jussu Petri præcipientis *reddendam omni poscenti fidei rationem*: unde

Ibid.

(q) *Universali reformetur Ecclesiæ.*) Minùs considerati fuerunt in eo certè negotio Gallis Episcopis Episcopi Hetrusci, qui nempe cùm palàm dicerent Romanam Sedem factam fuisse hæreticam, quando tribus capitulis consensit, ab eâ desciverunt. Quapropter Pelagius jubet *eos universali Ecclesiæ reformari*; id est, denuò jungi. Non sic ille loquitur ad Childebertum de Galliæ Episcopis. Quanquam enim Galli querebantur factum fuisse Papam erroris magistrum, non tanta res eis videbatur, ut idcircò ab ejus communione abscederent. Hìc tacere non possum id quod Ecclesiæ nostræ Gallicanæ laudum pars est vel maxima: hanc eam semper fuisse, quæ piæ juxta doctæque Ecclesiæ Africanæ insistens vestigiis, à schismatibus imprimis abhorruerit, nihilque habuerit antiquius concordiâ & unitate; adeò ut multoties multisque modis à curiâ Romanâ variis lacessita temporibus, sua jura, suas Libertates, suam doctrinam defenderit fortiter quidem, sed tamen eâ moderatione eâque prudentiâ, ut simul Ecclesiasticæ paci studiosissimè consuluerit.

inquit, *fidem meam præsenti ad Excellentiam vestram colloquio intimandam necessariò judicavi*; jubente scilicet Apostolo; non humili ac voluntario condescensu.

Denique respondebunt, fuisse suspectum ut Doctorem privatum, non autem ut Papam; imò verò ut Papam: quo nomine V. Synodum, unde suspicio orta, esset suscepisset.

CAPUT XXV.

BONIFACIUS III. *seu* IV. *eâdem causâ Sancto* COLUMBANO *Presbytero suspectus.*

EADEM suspicio etiam diutissimè hæsit animis, quamquam Synodus V. à Vigilio Papâ, à duobus Pelagiis, atque etiam à Gregorio Magno comprobata erat. Quâ de re extat Sancti Columbani, seu Columbi, aut Palumbi, Presbyteri omni sanctitate conspicui, gravis epistola. Repetendum autem animo est, ejus Synodi gratiâ multas in Africâ & Italiâ Ecclesias à Romanâ Sede defecisse. Non ita Columbanus, qui in ultimâ Scotiâ, Romanæ tunc Sedi addictissimâ, natus & educatus. Cùm tamen in Italiam post mortem Gregorii Magni venisset, ibique propter V. Synodum à Romanis Pontificibus approbatam, tam populorum quàm Præsulum scindi studia intellexisset, hæc ex Monasterio suo Bobiensi, * instinctu Agilulfi Longobardorum Regis & Theodelindæ Reginæ scripsit ad Bonifacium III. seu IV. nondùm enim id mihi constit. Sic autem incipit epistola: *Totius Europæ Ecclesiarum capiti, Pastorum Pastori, Bonifacio Patri, Palumbus.* Tum subdit: *Doleo de infamiâ Cathedræ Sancti Petri.* Tum illud: *Ut honore Apostolico non careas, conserva fidem Apostolicam, confirma testimonio, robora scripto, muni Synodo:* in eo enim vim reponebant; unde sequentia: *Vigila, Papa, vigila; quia fortè non benè vigilavit Vigilius, quem caput scandali isti clamant.* Posteà: *Causa schismatis incidatur cultello quodammodò Sancti Petri, id est, verâ in Synodo fidei confessione.* Ac mox: *Dolendum enim ac deflendum, si in Sede Apostolicâ fides Catholica non tenetur.* Tunc rogat Pontificem, *quare vel infamare auderet fidei orthodoxæ Sedem principalem.* Magnificè ac præclarè de Sedis Apostolicæ majestate dictum; ac statim: *Ut caligo suspicionis tollatur de Cathedrâ Sancti Petri.* Tum: *Jam vestra culpa est, si vos deviâstis de verâ fiduciâ & primam fidem irritam fecistis. Meritò vestri juniores vobis resistunt, & meritò vobiscum non communicant, donec memoria perditorum deleatur. Vestri erunt judices, qui semper orthodoxam fidem servaverunt, licèt juniores vestri sint.* Juniores, illius sæculi stylo, inferiores vocat, cùm Prælati ac Præpositi passim Seniores dicerentur.

* In Mediolanensi tractu.

Epist. iv. Columb. ad Bonif. T. xij. Bibl. Pat. p. 28. 29.

Ib. Col. 1.

Ib. Col. ij.

Ib. p. 30.

Ergòne, inquies, vir tantus dicere potuit ad Romanum Pontificem, *meritò ei non communicari?* Certè si pergeret, uti Columbanus putabat, hæresim profiteri, nec se admonitus corrigeret. Cæterùm nihilo seciùs ipse

in Sedis Apostolicæ communione persistit : *Nos enim*, inquit, *devincti sumus Cathedræ Sancti Petri : licèt enim Roma magna est & vulgata ; per istam Cathedram tantùm apud nos magna est & clara* ; dignitate scilicèt ductâ à Petro & Paulo Apostolis. Neque enim aliter Scoti, qualem se profitetur Columbanus, Romam noverant, Romanis armis prorsus intacti ; solaque fides eis Romam commendabat. Unde hæc : *Roma Orbis terrarum caput est Ecclesiarum* : quæ quidem, Roma scilicet, ideò præcellere videbatur, quòd propter Cathedram Petri, sit *fidei orthodoxæ Sedes principalis.* Hinc addit Columbanus : *Sicut magnus honor vester est pro dignitate Cathedræ, ita magna cura necessaria, ut non perdatis vestram dignitatem per aliquam perversitatem. Tandiu enim potestas apud vos erit, quandiu recta ratio permanserit.* Tum illud præclarum : *Unitas fidei in toto Orbe unitatem fecit potestatis.* Ibid. Ib. p. 29. & 30.

Hinc de Concilio V. ab eoque sublatâ personæ unitate & dualitate naturæ dicit, tum ad ipsum Pontificem, qui eam Synodum comprobâsse diceretur : *Multi dubitant de fidei vestræ puritate* : mox : *Tollatis hunc nævum de sanctæ Cathedræ claritate : non enim decet Romanæ Ecclesiæ gravitatem hâc instantis levitatis famâ moveri à soliditate veræ fidei.* Ib. p. 31.

An ergò existimabat veram fidem extinctam esse Romæ, cùm Clerus universus totaque Ecclesia Romana suis Pontificibus adhæreret ? Neutiquàm. Imò verò dicebat : *Ego enim credo semper columnam Ecclesiæ firmam esse in Româ* : quòd nempe putabat, id non pertinaci animo factum, atque admonitos facilè redituros ; neque unquam futurum ut Cathedra Petri à verâ fide, verâque Ecclesiâ pertinacibus studiis abrumperetur. Ibid.

Eodem animo Gallos fuisse vidimus sub Carolo Magno, Ludovico Pio, Carolo Calvo, religiosissimis Regibus, post Nicænam II. Synodum, quam à Papâ licèt approbatam pro œcumenicâ non habebant, neque ullo modo admittebant : neque minùs pii Catholicique habebantur. Sup. lib. vij. c. xxxj.

Neque hîc necesse est afferre cum Polycrate Asianos, cum Cypriano Afros, cum Columbano Scotos, Gallos, Italos seu Longobardos, alios ; cùm in promptu sit memorare Ephesini Concilii ducentos, Chalcedonensis sexcentos, aliorumque Conciliorum innumerabiles Episcopos, iisque cohærentem Catholicam Ecclesiam, à quibus Romanorum Pontificum decreta pro irrefragabilibus non sunt habita, quoad Ecclesiæ universæ consensione probarentur.

CAPUT XXVI.

Romani Pontifices professi se Apostolico officio fungentes esse errori obnoxios, in autoritate universalis Ecclesiæ acquiescunt: locus Innocentii III.

Quin ipsi etiam Romani Pontifices non nisi in universalis Ecclesiæ autoritate acquiescunt. Neque jam antiquos allegamus sæpe memoratos. En postremis temporibus, Innocentius III. celebri epistolâ ad Philippum-Augustum Regem. Rogatus enim à Rege ut ejus conjugium * solveret, sic respondet: *Sed in carnali commercio inter te ac Reginam conjugem tuam adeò processum est, quòd si etiam illi tantùm confessioni vellemus insistere, quam nuper eadem Regina fecisse proponitur, non auderemus super hujusmodi casu de nostro sensu prò te aliquid definire, propter illam sententiam Evangelicam, quam ipse* Christus *expressit*; *ut* quod Deus conjunxit, Homo non separet; *cùm absque dubio nec Sanctorum exempla, nec Patrum decreta, intentioni tuæ in hoc articulo suffragentur. Verùm si super hoc absque generalis determinatione Concilii determinare aliquid tentaremus, præter divinam offensam, & mundanam infamiam, quam ex eo possemus incurrere, forsan ordinis & officii nobis periculum immineret; cùm contra præmissam veritatis sententiam nostra non posset autoritas dispensare.* En unde autoritatem quærat in rebus maximis, en unde etiam pœnam metuat, si inconcessa tentârit.

* Initum cum Isemburgâ Canuti iv. Daniæ Regis sorore

Innoc. iij. epist. lib. iv. ep. cvi.

Matt. xix. 6.

An dicent hîc induere personam privati Doctoris, qui à tanto Rege interrogatus, ut specialissimo Sedis Apostolicæ officio, supremâ scilicet dispensatione fungeretur, hoc responsum ediderit, quique professus sit, à se tractari rem deliberatione generalis Concilii dignam? Ergò in tantâ re infirmitatis humanæ sibi conscius, agnoscebat aberrare se posse ab Evangelicâ veritate ex Apostolico officio respondentem. Hîc ne ullum quidem dicit verbulum novissimus autor Anonymus, qui ad hunc explicandum nodum tanta congessit. Unum hoc non perpendit, in quo est difficultas: à Papâ agnitum id fieri posse, ut ipse quæstionem fidei inconsultò definiret, ac propterea loco caderet.

An fortè ad Pighianas redeunt ineptias; & illud Innocentii, *Si hæc tentaremus*, ita interpretantur: *Si per impossibile*; ut quoniam Paulus semel dixit: *Licèt Angelus de Cœlo quid novi annunciaverit, anathema sit*; jam non liceat de Pontifice aberraturo loqui, nisi per impossibile: quamque vehementiam ac magniloquentiam adhibuit Paulus, ad adstruendam immobilem Evangelii stabilitatem, eam ad unum hominem infirmum & imbecillem transferre necesse sit; aut verò oportuerit in eo laborare Innocentium III, ut explicaret, quid factura esset Synodus generalis, si ipse aliquid impossibile perfecisset?

Galat. 1. 8.

CAPUT

CAPUT XXVII.

JOANNIS XXII. *fidei professio, omnia quæ in Apostolico officio gessit etiam circa fidem, iterùm examinari posse demonstrat.*

NOTA est etiam illa professio quam Joannes XXII. jamjam moriturus protulit. Is quippe de visione beatificâ ad extremum usque judicium dilatâ, cùm multa dixisset, quibus in hæresis suspicionem venisse se sentiebat, moriens eâ de re mentem suam sic explicat, subditque: *Insuper si quæ alia sermocinando, conferendo, dogmatizando, docendo, seu aliter quovis modo diximus, prædicavimus, vel scripsimus circa præmissa, vel alia, quæ fidem concernant Catholicam, sacram Scripturam, vel bonos mores, ea in quantùm consona sunt fidei Catholicæ, determinationi Ecclesiæ, sacræ Scripturæ, ac bonis moribus approbamus: aliter autem illa habemus & haberi volumus pro non dictis, prædicatis & scriptis, & ea revocamus expressè; ac ea quæ de prædictâ visione, & omnia alia dicta, prædicata & scripta nostra de quâcumque materiâ, ubicumque & in quocumque loco, ac in quocumque statu, quem habemus, vel habuerimus hactenus, summittimus determinationi Ecclesiæ & Successorum nostrorum.*

Odor. Rain. T.xv an.1334. n. 17. & ep. 1.Joã. xxij. T.xi.Conc. p. 1629.

Quid se infallibiliter dixisse, prædicâsse, docuisse, dogmatizâsse, scripsisse credidit; qui hæc, moriens judicioque divino proximus profitetur? an non clarè & liquidò statûs quoque Pontificii dicta scriptaque Ecclesiæ determinationi subjicit? Ecclesiæ verò suos successores addit pro dignitate suâ specialiter appellandos. Huic igitur potestati sua omnia examinanda & judicanda subjicit. Quid autem est subjicere, nisi retractanda atque examinanda omnia rursus, si Ecclesiæ ita visum sit, recognoscere? Diceret saltem subjicere se determinationi Ecclesiæ, quæ ut privatus Doctor docuerit: saltem decretales eas, quas de fide conscripsit, exciperet. An verò eas exceptas voluit, qui disertè exprimit, *quæcumque, quovis modo, quovis tempore, quovis loco statuque* positus, de quâcumque materiâ, nec tantùm de visione beatificâ, sed etiam de quâcumque aliâ re, *quæ fidem concernat Catholicam*, quæ *Scripturam*, quæ *bonos mores*, quantâ potuit diligentiâ, explicavit. An fortè quæ decretalibus definivit, non sunt eorum numero quæ *scripsit*, *dogmatizavit*, atque *prædicavit*, cùm ea vel maximè omnium prædicârit? Ea ergò etiam determinationi Ecclesiæ subjicit, & quidem hæc professus est nullius errati sibi conscius; sed id tamen volens, ut si quid errâsset, Ecclesia corrigeret. Neque verò hæc omnia tanquam per impossibile dixit: absurdum enim esset fidei professionem de impossibilibus rebus edere; sed sibi conscius infirmitatis humanæ, ac divina judicia, rebus etiam quas optimo animo gesserat, reformidans, totum se resolvit in Ecclesiæ fidem.

CAPUT XXVIII.

Ejusdem JOANNIS XXII. *de animarum statu speciatim publico diplomate declarata fides, à* BENEDICTO XII. *successore ap examen revocatur.*

ILLE verò Pontifex, non modo generatim sua omnia, quæque publicè, quæque privatim egerat, determinationi subjicit Ecclesiæ, sed etiam ea quæ speciatim & expressè de fide exponendâ censuisset. Certè in eâ, quam nunc commemoramus, fidei confessione, de animarum statu hæc speciatim edidit: *Ecce quòd nostram intentionem, quam cum sanctâ Ecclesia Catholicâ circa hæc habemus, vel habuimus, serie præsentium, ut sequitur declaramus. Fatemur siquidem & credimus, quòd animæ purgatæ separatæ à corporibus sunt in cælo, & vident Deum ac divinam essentiam facie ad faciem clarè, in quantùm status ac conditio patitur animæ separatæ.* Quæ cum expressissimè declarasset, ut suam & Ecclesiæ Catholicæ fidem, nihilo seciùs declarationem eam, Ecclesiæ & successorum determinationi subjicit.

Ap. Raiuald. ib.

Hîc rogare libet eos, qui à Romano Pontifice editam fidem, non aliam esse putant, quam ipsissimam Ecclesiæ Catholicæ fidem, quâ ratione putent Ecclesiæ Catholicæ fidem à Joanne XXII. Pontificio diplomate declaratam, ipsius Ecclesiæ ac successorum suorum determinationi subjici potuisse, iterum examinandam.

An respondebunt à Joanne declarari fidem eam, quam privatus profiteretur, non verò quam Pontifex? Atqui fidem eam consignari voluit publico diplomate, præfixoque, ut in aliis, consueto titulo.

An verò causabuntur has Pontificias literas *grossatas* quidem fuisse, non tamen *bullatas*, superveniente obitu Joannis XXII. ut Benedictus XII. successor attestatur? Ad has ergò ineptias (*r*) talis quæstio devolvetur. Atqui quod per tempus Joanni non licuit, Benedictus supplevit, *bullatam* que epistolam ad omnes dimisit Ecclesias, Pontificatûs sui anno primo, Christi 1334.

Bened. xij. ep. j. T. xi. Conc. p. 1753.

Neque eò seciùs fidem antecessoris, quam suam quoque esse edito diplomate confirmaverat, revocavit ad incudem, quæstio nemque de clarâ visione per duos annos tractavit de integro; ac demùm definivit anno Pontificatûs III. CHRISTI 1336. Ergò existimavit Romanorum Pontificum authentico diplomate declaratam fidem, adhuc in quæstionem revocari posse.

Rain. an. 1336. n. 1. 2. 3.

Nondum enim, inquies, rem dixerant, adhibitis omnibus solennitati-

(*r*) *Has.... ineptias.*] Quàm verè ineptias! Dehonestant enim non cohonestant Sanctam Sedem illi Theologi, qui rata nolunt esse decreta Apostolica, nisi formulis vestiantur, iisque minutissimis & Patribus nostris prorsùs incognitis. Papæ autoritas, quam colere debent omnes CHRISTIANI labefactatur, imò oppugnatur ab iis Ultramontanis, qui Pontificum decreta, alioquin ex doctrinâ Scripturæ & Traditionis accuratè composita, eo uno irrita di-

bus; nondum ab omnibus tenendam ſub anathemate, aut contrariam ſententiam eſſe hæreticam: tanquàm Romanam fidem, non niſi ſub anathemate declarari oporteret; cùm profectò anathemata, non niſi ſubortâ hæreſi decerni ſoleant: vera autem fides, ut ante omnem hæreſim atque omnia anathemata conſtitit; ita abſque anathemate declarari poteſt.

CAPUT XXIX.

GREORII XI. *ac* PII IV. *profeſſio.*

QUo animo Joannes XXII. moriens, eodem animo Gregorius XI. Apoſtolicâ Sede in Urbem reſtitutâ nobilis, in iiſdem appetentis lethi anguſtiis conſtitutus, hæc edidit: *Volumus, dicimus & proteſtamur, ex noſtrâ certâ ſcientiâ, quòd ſi in Conſiſtorio, aut in Concilio, vel in ſermonibus, vel in collationibus publicis, vel privatis, ex lapſu linguæ, aut aliàs ex aliquâ turbatione, vel etiam lætitiâ inordinatâ, aut præſentiâ Magnatum ad eorum forſitan complacentiam, ſeu ex aliquâ diſtemperantiâ, vel inadvertentiâ aut ſuperfluitate, aliqua dixerimus erronea contra fidem Catholicam, quam coram Deo & hominibus, ut tenemur præ cæteris, profitemur, colimus & colere cupimus; ſeu forſitan adhærendo opinionibus contrariis fidei Catholicæ ſcienter, quod non credimus, vel etiam ignoranter; aut dando favorem aliquibus contra Catholicam religionem obloquentibus; illa expreſſe & ſpecialiter revocamus, deteſtamur & haberi volumus pro non dictis.*

Teſtam. Greg. XI. Tom. vj. Spicil. pag. 676.

Quibus verbis æquè complectitur ea quæ in Conſiſtorio, inque Concilio, ac ea quæ in colloquiis; omniaque in ſe recognoſcit, quorum causâ quicumque mortalis ſcienter, vel ignoranter, privatim ac publicè errare potuit.

Extat in eandem ſententiam Pii IV. in Conſiſtorio habita oratio, cùm de Franciſci Mommorancii Annæ filii matrimonio ageretur. Eâ causâ Romam miſſus D. DE LA HAYE, Doctor Theologus, hanc rei geſtæ narrationem ſcripſit, quam Caſtelnavius * diligens & candidus ſcriptor, commentariis ſuis integram inſeruit. Is ergò Pontificem in Cardinalium cœtu, in hæc fere verba peroràſſe memorat: *Ego vos congregatos volui, ut à vobis audiam rem haud mediocris momenti; utrum ſcilicet conjugium contractum per verba de præſenti, noſtrâ poteſtate ſolvi poſſit. Diligenter advertite quæ dicam: non verba de futuro aut ſimplicem promiſſionem dicimus: quærimus an conjugium per verba de præſenti initum, quod verum conjugium, verumque eſt ſacramentum ſecundùm ſaniorem Theologorum ſententiam, à nobis ſolvi poſſit. Ne, quæſumus, tempus terite in colligendis anteceſſorum noſtrorum exemplis & factis, quæ nos profitemur ita ſequi velle, ſi cum Scripturæ autoritate & Theologicâ ratione conſentiant. Neque enim ſum dubius, quin ego &*

*Seu potius LE LABOUREUR in iis quæ addidit cōmentariis Caſtelnavii.

Le Laboureur, addit. aux mém. de Caſteln. Tom. ij. p. 427. 428.

cunt eſſe, quòd *Bullata* non fuerint; id eſt, quòd Secretarius ſigillum plumbeum, cum imagine Petri & Pauli apponere neglexerit. Si ita eſt ut volunt; ergò non ipſe Papa eſt infallibilis, ſed qui apponit ſigillum Secretarius; aut ſaltem Papalis tum cœpit infaillibilitas, cùm neoterica ea formula primùm invecta eſt.

antecessores mei aliquandò falli potuerimus, non solùm in hoc facto, sed etiam in aliis. En quid Pontifices ritè interrogati, ut pro Pontificio officio respondeant, decernant, dispensent, de se ipsis sentiant. Hæc retulerunt ii qui nihil de Theologicis quæstionibus cogitarent; sed rem, uti gesta, uti nota; uti divulgata erat, ita enarrârunt. Neque quidquam novi Pius IV. loquebatur: ab antecessoribus consentanea audivimus, qui in exequendo Apostolico officio contra veram à Scripturis traditam fidem, errare se potuisse senserunt. Hunc igitur sensum illis ipsâ fidei veritate insitum credimus; quâ etiam veritate est insitum Christianis omnibus, ut se quotidiè peccare multa sentiant: atque utrosque credimus, non modo humiliter, sed etiam veraciter confiteri; ipsamque humilitatem non verbis, aut falsâ sententiâ, sed veritate niti, ut Patres Carthaginenses & Sanctus Augustinus docent.

Aug. lib. de nat. & grat. c. xxiv. n. 42. Tom. x. p. 144. & alib. pass.

CAPUT XXX

Ecclesiæ Catholicæ autoritas multis casibus Ecclesiæ Romanæ laborantis autoritatem supplet: primum exemplum, sæculi X. *invasores.*

OPERÆ pretium erit considerare attentiùs ut Ecclesiæ Catholicæ autoritas laborantem ac periclitantem adjuverit Romanam Ecclesiam, simulque, seipsam omni Romanorum Pontificum auxilio destitutam, Sancti Spiritus fulta præsidio sustentârit. Primum igitur tantisper redire in memoriam volumus sæculi X. infamiam; quo sæculo per septuaginta fere annos flagitiosissimi invasores Petri Cathedram occuparunt; postquàm scilicet Imperatoria concidit autoritas, Romæque omnia per vim ac libidinem gerebantur.

Ac Baronius quidem de his invasoribus sic agit, ut Sedes Apostololica vacasse videatur: eos enim appellat non modò *abortivos*, *monstra*, *Sedisque Apostolicæ inquinatores*; verùm etiam, quod apertè ad nullitatem pertineat, *invasores*, *intrusos*, *illegitimos*, *nullo pacto legitimos*, *ac nomine tenùs Pontifices*, *Pontificis nomen usurpantes*, *pseudo-Pontifices*, *qui non sint nisi ad consignanda tempora in catalogo Romanorum Pontificum scripti.* Neque tantùm ait *per vim ac metum* in Petri Cathedram *violenter* immissos; sed etiam aliis causis cassos nullosque, Joannem XI. ac XII. *(s)* vix puberes: illum etiam spurium ac Sergii jam tum Papæ filium * ac posteà successorem; quò nihil magis canones abominantur; *cui non ætas, non natalitia, non legitima suffragaretur electio; qui non nisi nomen Pontificis malis usurpatum artibus retineret.* Tales interim Pontifices ad multos annos sacrilegum Pontificatum prorogabant. Joannes certè X. *(t)* quo nullius fuit flagitiosior electio,

Bar. an. 912. T. x. p. 679. & toto hoc T. pass.

* ex Maroziâ celebri tunc scorto genitum.

Idem ib. an. 933. p. 707.

(*s*) *Joannes XI.*] Viginti quinque annos natus, Joannes XII. vix decem & octo Sedem Apostolicam invaserunt.

(*t*) *Joannes X.*] Ravennatis Ecclesiæ minister, cùm sæpiùs à suo Archiepiscopo Ro-

atque administratio tetrior, ad octodecim ferè annos. Quorum temporibus non Presbyteri, non Diaconi, sed fœdissima scorta sacro-sanctam potestatem administtabant; qui denique haud scio, an majore flagitio non pellerentur quàm intruderentur.

Hos ergò adeò nullos Baronius existimare videtur, ut eò referat illud Actorum, quod ægros *umbra Petri* ab infirmitatibus liberaret: ut profectò habeantur, non pro veris Petri successoribus, qui ejus dignitatem, sed pro invasoribus, qui ejus umbram tantùm ac speciem gererent. Bar. loc sup. cit. Act. v. 15.

Hinc idem Baronius Sedem Petri Solis instar ac Lunæ perfectam, tamen confitetur *eclipses* esse passam: neque debere nos, *nimis rigidè in Apostolicâ Sede majora requirere, quàm quæ in Symbolicis signis* (u) *fuerint divinitùs demonstrata.* Bar. an. 897. p. 641.

Hæc igitur vacâsse Sedem demonstrare videntur sub his propudiosissimis invasoribus. Addit tamen Baronius *accedente consensu Cleri* toleratos, ne Ecclesia schismate scinderetur; quosdam novis comitiis electos, atque hinc pro legitimis Pontificibus cultos: quod non ita contigisset, *nisi de factò*, inquit, *posteà legitimâ electione constitisset.* Ib. p. 640. Ibid.

Nos nulla ejusmodi nova comitia legimus; nullas electiones novas; neque consensus Cleri Romani quidquam hîc juvat, cùm ipse Clerus nihil sani aut corruptus cogitaret, aut oppressus agere posset. Id quidem certum est, qui Sedem Petri tenere viderentur, eos per totam Ecclesiam agnitos atque observatos fuisse; nempe quòd Ecclesia Catholica præstabilius judicaret, pravum caput habere, quam nullum.

Hinc igitur illis Pontificibus certior affulget autoritas ex consensu Catholicæ Ecclesiæ eos agnoscentis, quæ Sancti Spiritûs autoritas est. Hæc autoritas Ecclesiæ Romanæ Ecclesiarum matri succurrebat, cùm nihil opis afferre posset ipsa sibi. Hâc Ecclesiæ Catholicæ autoritate suppleta sunt, quæ talium Pontificum electioni & administrationi deerant. Hujus autoritatis plenitudine factum est, ne quæcumque fierent, hoc defectu cassa concide-

mam dirigeretur, videbat Maroziæ sororem Theodoram, scortum impudicissimum, & cum eâ scelestissimè commiscebatur. Illis autem temporibus, tantùm in Ecclesiâ Romanâ poterat Theodora, ut, illius impulsu, Joannes crearetur Bononiensis Episcopus, mox Ravennensis Archiepiscopus, demum, mortuo Landone Papâ, in Sedem Apostolicam collocaretur. Timebat enim illa, inquit post Luitprandum Baronius, *ne Amasii ducentorum milliarium interpositione, quibus Ravenna sequestratur à Româ, rarissimo concubitu potiretur.* Bar. an. 912. p. 681.

(u) *Symbolicis signis* &c.] Hæc ut intelligantur, sciendum est Baronium ad Sedem Apostolicam accommodare illam Davidis prophetiam: *Sedes ejus sicut sol in conspectu meo & sicut Luna perfecta in æternum.* Ps. LXXXVIII. *Ea Sidera*, inquit Baronius, *interdum obice nubium minùs lucent & eclipsibus intercurrentibus redduntur obscura . . . Non ergò adeò mirandum homines peccatores in Sede Apostolicâ Sedisse.* Sed David hîc loquitur de Throno CHRISTI inconcusso semper futuro, qui Thronus ideò dicitur similis Soli & Lunæ, sive quia ea signa manent semper eadem, licet nostris oculis nunc clariora, nunc obscuriora videantur; sive quia David sic perfectum Solem mente conciperet, qui *obice nubium* nunquam obscuraretur, & Lunam perfectam quæ nullas pateretur eclipses. Hanc hujus loci explicationem afferunt omnes Scripturæ interpretes, & ipse D. BOSSUET comment. in Ps. Nos tamen Baronio non admodum succensemus hæc verba ad Sedem Apostolicam accommodanti; sed observandum erat ea de solo CHRISTO & æterno ejus Throno propriè verèque debere & posse intelligi.

rent. Eſt ergò Eccleſiæ Catholicæ pleniſſima ac ſuprema & univerſalis autoritas, quâ, quæcumque deficiant etiam in Eccleſiâ Romanâ ſuppleantur.

CAPUT XXXI.

Alia exempla : turbæ ſub SERGIO III. *ordinationum* FORMOSI *Papæ gratiâ :* AUXILII *Preſbyteri locus : aliæ turbæ ſub* JOANNE XII. *turbæ graviores, atque incertior ſtatus in diuturno ſchiſmate inter* URBANUM VI. *&* CLEMENTEM VII.

MAJORE perturbatione res erant Stephani VII. & Sergii III. temporibus, anno CHRISTI 897. & 908. Hi enim præter quàm quòd per vim intruſi ſunt, ad malorum cumulum multa inſuper addiderunt. Hinc illa in formoſum Papam atrox ſententia, (*x*) quòd à Portuenſi Epiſcopatu in Sedem Apoſtolicam tranſlatus eſſet. Tunc ejus Cadaver projectum in Tiberim à Stephano VII. & quanquam Stephani acta Joannes IX. reſciderat, Sergius tamen III. Epiſcopos omnes à Formoſo ordinatos, item Preſbyteros, ſive ab illis Epiſcopis, ſive ab ipſo Formoſo ordinatos, aut abjiciebat, aut de novo ordinabat. Quo tempore ordinationes, *exordinationes* *, ac *ſuperordinationes* contigerunt eæ, quas Auxilius eorum temporum egregius Preſbyter deploravit.

* id eſt ordinationes irritæ.

Vid. lib. Auxil de ſacr. ordin. Tom. xvij. Bib. Pat. p. 4. & ſeq.

Is igitur propter Formoſi cauſam, cùm à Sergio III. exordinatus eſſet, in miniſterio ſtetit; aliiſque eâdem causâ dejectis, ut ſtarent, autor fuit, eâ vel maximè causâ, quòd ſi omnis ordinatio à Formoſo profecta caſſa eſſet, Italiæ regiones longè latèque *jam circiter viginti annos abſque Chriſtianâ religione, abſque Sacerdotio*, abſque ſacramentis vixerint.

Ib. cap. xxvij. p. 9.

Ib. cap. xxxiv. p. 10.

Id. Dial. ad Leon. Nol. Epiſc. c. xviij. ib. p. 17.

His aliiſque de cauſis juſſus à Sergio ſub excommunicationis pœnâ, Sacerdotali miniſterio abſtinere, edito libro *de Sacris ordinationibus*, ac poſteà Dialogo, qui inſcribitur : *Infenſor & Defenſor*; reſpondit; quòd paſtoribus injuſta jubentibus obediendum non eſſet; quòd excommunicatio ejus rei causâ lata nulla haberetur; quòd aliud ſunt *Pontificales Sedes, aliud Præſidentes*; *quòd honor & dignitas uniuscujuſque Sedis venerabiliter obſervanda ſunt : Præſidentes autem ſi deviaverint, per devia ſequendi non ſunt, hoc eſt, ſi contra fidem, vel Catholicam religionem agere cœperint.* En quod Romano Pontifici exprobraret. Addebat non obſervandam excommunicationem eam, quæ ad *committendum facinus pertineret.* Uſque adeò fieri poteſt, ut quis ad facinus à Romano Pontifice etiam ſub excommunicationis pœnâ adigatur.

Ibid.

Idem. de Sacr. ordin. c. xl. p. 10. Dial. c. xxx. xxxj. p. 21.

Concludebat verò ſic, ſuo & ſociorum ſuorum nomine : *Ideòque in ſacro ordine, quo conſecrati ſumus permanentes, præſtolamur univerſalis Concilii æquiſſimum examen.* Quin etiam illud Concilium non à Pontifice, qui omnia conturbaret, ſed ab Imperatore expectabat. Adeò in Eccleſiâ Romanâ

(*x*) *Atrox ſententia.*] Quis non miretur de unius Epiſcopi tranſlatione tam anxiè religioſos eſſe Papas eos, qui religionis nullâ habitâ ratione, ſe tot ſceleribus commaculabant Vid. eorum vitas Tom. ix. Conc. Labb.

inteſtinis diſcordiis laborante, nihil erat opis: ac dum Synodus, conſentientibus Epiſcopis, cogeretur, ipſe à Sergio habitus communionis expers, Eccleſiæ Catholicæ, eique connexæ Romanæ Eccleſiæ ac Sedis Apoſtolicæ communione gaudebat.

Auxilium Preſbyterum Sigebertus primùm, atque ipſe Baronius honorificè memoravit. Et Baronius quidem ait, hæc quæ Auxilius deploravit, *perpetrata ab invaſoribus & intruſis in Apoſtolicam Sedem, Pontificis nomen uſurpantibus.* Verùm Auxilius non ita ſe tuetur; neque reſpondet Sergium illegitimum Pontificem à ſe impunè contemni; ſed recurrit ad ea quæ veris Pontificibus prava jubentibus obtemperari vetarent. Quo certum omninò eſt, adverſùs Pontificem pro vero ac legitimo habitum, ſed poteſtate in Eccleſiæ perniciem uſum, univerſalis Synodi opem imploratam, cùm nullum aliud præſidium ſupereſſet. Sigeb. de Script. Eccl. c. cxij. Bar. ann. 908. p. 667. 668.

At enim, inquies, extraordinaria hæc, neque in exemplum trahenda: quæ nos ultro confitemur. Illud autem volumus: graviſſimos, divino judicio, multos incidiſſe caſus, quibus Eccleſiæ Romanæ oppreſſæ ac laboranti nihil præſidii, niſi in Eccleſiæ Catholicæ toto Orbe diffuſæ autoritate ſupereſſet.

Ac fateamur neceſſe eſt talia contigiſſe cùm Joannes XII. flagitioſiſſimus Pontifex ab Othone I. Imperatore, Concilio congregato, depoſitus eſt, & Leo VIII. huic ſubſtitutus. Baronio facilè concedimus illegitimum illud fuiſſe judicium. Interim pars Orbis maxima, Joannem ejuſque ſucceſſorem * averſabatur; Leoni ejuſque ſucceſſoribus adhærebat. Bonâ profectò fide, ſub incerto, imò nullo Pontifice, haud minùs Chriſto ejuſque Eccleſiæ conjuncti vivebant. Vid. Bar. ad an. 863. & ſeq. * Benedictum V.

Quæ mala Eccleſiæ incubuêre graviùs in illo longo ſchiſmate inter Urbanum VI. & Clementem VII. eorumque ſucceſſores. Quo in ſchiſmate, ubi locorum eſſet Sedes Apoſtolica per quadraginta annos multi viri boni ſanctique neſciebant, nulluſque ſedebat Romanus Pontifex; ſiquidem illud Bellarmini valet: *Pontifex dubius, Pontifex nullus.* Quibus turbis Sedes Apoſtolica non niſi autoritate Eccleſiæ Catholicæ, ultrò in Piſanam Synodum confluentis, emergere potuit. Atque interim Chriſtus hæc duo demonſtravit: Primùm, Eccleſiam Romanam occulto judicio in ea incommoda turbaſque labi poſſe, undè ſe ipſa extricare non poſſit, & ab Eccleſiæ Catholicæ autoritate pendeat: tùm illud, ſub dubio ac fluctuante, imò ſub nullo ac falſo Pontifice, certam remanere, longo etiam tempore, Eccleſiæ Catholicæ, non modò unitatem, ſed etiam autoritatem, quâ rebus neceſſariis conſulatur.

CAPUT XXXII.

Ex his ostenditur, etsi quis Romanus Pontifex falsa definiat, Catholicam tamen Ecclesiam sedemque Apostolicam manere suo pondere constitutam.

HIs convincuntur ii qui Ecclesiam Catholicam statim interituram putant, si quis Romanus Pontifex falsa definiat: tanquàm una ea res sit, quam Ecclesiæ Catholicæ autoritas supplere non possit. Atqui alia quæ memoravimus, cogitanda erant. Nempe certum est Romanum Pontificem à Deo esse positum, qui Catholicæ societatis communionisque esset vinculum. Stat semper invictum illud Optati de Romano Pontifice: *Cum quo nobis totus Orbis in unâ Communionis societate concordat*, & illud Hieronymi ad Damasum: *Qui tecum non colligit, spargit*; & illud Cypriani, illud Ambrosii, illud omnium, ut cum Episcopo Romano, id est cum Ecclesiâ Catholicâ communicemus. Atque hinc etiam valet illud *, absque Romano Pontifice non colligi Synodos: quippè quo duce Ecclesiæ uniri, conjungique debeant. Hæc à Christo instituta, hæc in ævum duratura sunt. Neque eò seciùs, Deo permittente, ea interdum eveniunt, quibus viri boni sanctique, Pontificiæ communionis exsortes manere debeant, ut Auxilio Presbytero contigisse vidimus, ne fateri cogeretur, cessasse in Italiâ per viginti annos legitimum Sacerdotium legitimamque sacrorum administrationem. Quid in illo schismate, cum inter duos tresve Pontifices, viri boni, ipsaque Ecclesia fluctuaret, & à duobus delusa, ab utriusque se obedientiâ subtraheret? An abrupta erat illa tessera Christianæ fraternitatis in Romani Pontificis communione à Christo constituta? Absit. Ad eam enim in integrum resarciendam votis omnibus anhelabant, Romano Pontifici, si non actu ac reipsâ; tamen animo, affectu, voluntate conjungebantur. Interim Ecclesiæ Catholicæ, quod sæpè dicendum est, eique connexæ Sedis Apostolicæ communione gaudebant; & cum omninò Synodo opus esset, Romani Pontificis ad eam colligendam officium, Ecclesiæ Catholicæ, hoc est, Spiritûs sancti supplevit autoritas. An ergò officium confirmandi in fide fratres, si casus occurrat, eadem Ecclesia supplere non possit? Absit. Certè infandi illius ac diuturnissimi schismatis tempore, fœdæ hæreses, Wiclefi, Hussique totâ Ecclesiâ vulgabantur; quibus interim certa Ecclesiæ Catholicæ autoritas resistebat: adversùsque eos multa sunt edita ejusdem Ecclesiæ decreta gravissima, quibus Catholici firmabantur, hæretici profligabantur. Quin ipsi hæretici nihilo seciùs in Sedis Apostolicæ Ecclesiæque Romanæ verba fidemque adacti sunt, & ad illam Petram æquè allisi, ac si Romana Sedes suo præside frueretur. Nec mirum; neque enim Romana Sedes aut fides in vocatione interit, neque interitura est, etiam si graviora ac diuturniora impedimenta contigerint. Cur ergò eò magis aut Sedes Apostolica aut Catholica Ecclesia collabatur, si quis Romanus Pontifex falsa definiat? Nempe in uno hoc casu deficiet Ecclesiæ, ille à Christo datus, ut in eâ maneret spiritus?

Optat. Milev. de schism. Donat. lib. ij. c. iij. p. 28. ed. Dup.
Hieron. ep. ad Damas. xiv. al. xvij. Tom. iv. part. ij. p. 20.
* dictum Socratis. Soc. lib. ij. c. viij.
Sup. cap. xxxj.

ritus? Nulla erit super, quæ succurrat, aut Synodum colligat, autoritas? Quid si Romanus Pontifex hæresim non jam definitione sanciat, sed tamen prædicet? Quid si sit apertè jam obstinatèque hæreticus? Quid si simoniacus? Quid si schismaticus? Quid si contumaciæ nomine meritò deponendus? Quid si bonos viros à suâ communione depellat? Quid si mente captus? Quid si detentus? Quid si ea tam multa contingant, propter quæ ei necessario obsistatur? Hæc enim partim evenisse, partim evenire potuisse omnes confitentur. Quid dicam de Marcellino, quem thurificâsse multi crediderunt? Quid de illâ, quam adversùs eum collectam memorant, Sinuessanâ Synodo (*y*) trecentorum Episcoporum? Falsane, an vera sit, nihil hîc nostrâ refert. Veram certè esse ipsâ rei summâ defendit Baronius: veram eam esse plerique Canonistæ per trecentos annos existimârunt; eoque exemplo pro certo habuerunt, quibusdam in causis Synodum ultrò convenire posse, non quidem ad judicandum, sed ad convincendum atque increpandum Romanum Pontificem, ut saltem pudore victus abdicare cogatur. At enim, inquiunt, causæ eæ sunt necessariæ cur Synodus fiat, etiam invito Romano Pontifice: tanquàm ulla causa magis necessaria sit, quàm læsæ fidei; aut adversùs Romanum Pontificem valeat Ecclesia, si hæresim prædicârit, inermis verò atque omni præsidio destituta jacent, si certas formulas ac solennitates adhibeat: quo quid absurdius? Et tamen quando quidem in eo causa stat, jam exempla afferenda sunt, atque infirmiores animi ipsâ experientiâ confirmandi, ne quid fidei metuant, si quis Romanus Pontifex, quod absit, officio desit.

Conc. Sinuess. T. j. p. 938. Bar. ann. 303. T. jj. p. 771. 772.

(*y*) *De... Sinuessanâ Synodo*] nulla nunc extat inter doctos controversia. Hanc enim manifestè suppositiam arguunt stylus barbarus & sententiæ planè absurdæ. Unum est quo Ultramontani probari posse putent celebratam fuisse hanc Synodum; nempe quòd nulla alia nominetur quæ Marcellinum idolis thurificantem absolverit. Atqui fabulosa est illa Marcellini thurificatio, de quâ nullus veterum loquitur. Quin imò Theodoretus, Lib. I. cap. III. dicit *Marcellinum persecutionis tempore inclaruisse*, quod non diceret de Pontifice idolis thurificante. Et quidem Marcellino Donatistæ idololatriæ crimen inferebant; at falsum nulloque teste firmatum, quemadmodùm solebant accusare multos alios, eosque sanctissimos Pontifices, Melchiadem, Marcellum & Sylvestrum. Cæterùm nunquam ab eis commemorata est ea Synodus trecentorum Episcoporum, nec ab Augustino in suis adversus Petilianum libris. Neque erat adeò facile persecutionis tempore trecentos Episcopos congregare; cùm vix in summâ Ecclesiæ pace, Constantinus hunc numerum accire potuerit in Concilio Nicæno. Hæc in ineptam fabulam dicta sufficiant. Credo ipsum Baronium non aliter sensisse. Sed timebat, si Concilium id supposititium confiteretur, ne manibus ejus elaberetur illud ejusdem Concilii axioma toties deinde decantatum: *Prima Sedes non judicabitur à quoquam.* Qui plura de eâ re voluerit, adeat P. ALEX. Tom. IV. p. 652. Pagi an. 302. n. 16. & seq. TILL. Tom. V. persec. Diocl. not. XXI. p. 613.

CAPUT XXXIII.

Lapsus Romanorum Pontificum nihil Ecclesiæ, nihil fidei, nihil Sedi Apostolicæ nocuerunt: LIBERIUS *ordine temporum primus recensetur.*

HIc necessariò repetendi sunt Romanorum Pontificum in causis fidei pertractandis, non modò cunctationes periculosæ interdùm, sed etiam lapsus. Etsi enim animus refugit commemorare ea quibus imbecilles animi commoveri soleant; tamen hæc me spes sustentat, fidei omnia profutura, cùm evidens futurum sit, Romanis quoque Pontificibus, in injuncto officio confirmandi fratres deficientibus, tamen illud officium haud minùs posteà viguisse, haud minùs immotam perstitisse Ecclesiam Catholicam, eique conjunctam Sedem Apostolicam ac Romanam fidem.

Hîc primo loco occurrit Liberius. Neque verò animus est tractare quæstionem de Sirmiensibus formulis: quâ in controversiâ doctissimi quique dubitare se potiùs, quam certi aliquid tenere se fateantur. Nos in eam sententiam propendemus, ut Liberius ei formulæ * subscripserit, quæ esset omnium maximè innocua. Hæc interim certa sunt; pessimè fecisse Liberium, qui cùm Arianorum artes fraudesque nôsset, ei fidei subscriberet, quâ CHRISTUS consubstantialis ejusdemque cum Patre substantiæ taceretur. Illud enim erat initæ cùm hæreticis consensionis indicium ac tessera: atque adeò per Liberii subscriptionem Ariani id obtinebant, quo Nicænam infringerent & infamarent fidem. Quare Liberius nec ipse dubitavit, datis fœdissimis ac miserabilibus literis, cum omnibus Arianis communicare, atque à suâ & Ecclesiæ Romanæ communione segregare Athanasium, cum quo communicâsse pars Ecclesiasticæ atque Catholicæ communionis habebatur. Hæc à Liberio perpetrata, satis amplam causam dederunt, cur ei hæc agenti anathema ab Hilario diceretur, & cur ille ab Hieronymo & aliis in hæresim subscripsisse memoraretur. Quo etiam factum est, ut à Romanis haud aliter reciperetur, quam ut qui fidem prodidisset, ac se Arianâ communione maculâsset, hæreticisque per omnia communicâsset, *exceptâ rebaptizationis infamiâ*, (z) ut in vitis Romanorum Pontificum disertè scriptum legimus.

Neque omittendum illud, quod est gravissimum; Liberium, postquam Arianorum communione pollutus Romam rediit, à maximâ Cleri & populi Romani parte rejectum; Sanctum Damasum gravissimum eâ tempestate Ecclesiæ Romanæ Presbyterum, ac posteà Liberii successorem præ cæteris ab ejus communione abhorruisse, ac Felici in ejus exulantis locum substituto adhæsisse; quòd hic vice versâ, Catholicam Ecclesiam contra Constantium tueretur. Hinc *ab eo die*, quo scilicet, Liberius in urbem ingressus est, *fuisse persecutionem maximam in Clero, ita ut intra Ecclesiam Presbyteri & Clerici complures necarentur, & Martyrio coronarentur.* Hæc in vitis Romanorum

* primæ videlicet quæ adversùs Photinum à Synodo depositum excusa fuit.

Vide Bar. Tom. iij. an. 357. n. 30.

Ep. Liber. vij. viij. ix. x. T. ij. Conc. pag. 751. & seq.

Hilar. fragm. vj. p. 1337. ed. Bened. vid. Hieron. in Chron. & de scrip. Eccles.

Vit. Liber. Pap. T. ij. Conc. p. 740.

Ibid.

Vit. Felic. ij. ib. pag. 843.

(z) *Exceptâ rebaptizationis infamiâ.*) Hîc annotat Binius *Arianos nondum rebaptizasse Catholicos ad se deficientes, & ea verba ab aliquo fuisse addita*, quod verisimile est.

Pontificum ſcripta recipit Baronius; quibus profectò rebus Liberius non confirmabat, quam potiùs omni ope infringebat fidem. Nunc quid ad hæc reſpondeant audiamus. Bar. T. iij. an. 357. n. 45. 46. p. 713. 714.

CAPUT XXXIV.

Adverſariorum effugia præcluduntur: noſtra argumenta firmantur.

PRIMUM quidem aiunt, ad hæc miſera & infanda, vi adactum Liberium, tædio ſcilicet victum exilii, ut ſcribit Hieronymus. Id ipſius Liberii, quæ ſuperſunt miſerabiles teſtantur literæ: ſatis enim conſtat, etſi diſtrictos gladios non legimus, tamen intentatos necis metus. Sed nihil magis infregit Liberium, quàm prava cupido tantæ recuperandæ Sedis, quod etiam Baronius confitetur, verèque memoravit eam fuiſſe Dalilam, quæ hunc Samſonem corruperit. Utcumque eſt, ſi verba Chriſti dicentis: *Rogavi pro te*, omninò eo pertinent, ut Petri ſucceſſor nuſquàm fidei deſit, nuſquàm officio confirmandi fratres; Liberium haud minùs ab ipſo metu tutum eſſe oportebat, quam à cæteris pravis cupiditatibus. Quis enim non videat, id promiſiſſe Petro Chriſtum, ne ullâ animi infirmitate vinceretur? Quo loco ſi metum excipimus, nimiùm ſtultè in re tantâ ludimus. Atque hoc animi robur ad Petri ſucceſſores manâſſe oporteat, ſiquidem omnes eos promiſſionis ejus hæredes eſſe conſtet. Tùm & illud quærimus, ſi hæc Liberius non metu, ſed vel imperitiâ, vel aliâ pravâ cupiditate feciſſet; an ideo ceſſuri erant Euſebius & Damaſus ac Romana Eccleſia? Imò tantò ampliùs reſtitiſſent. Fateamur ergò Romanam fidem, Romanam Eccleſiam, non modò adverſùs metum, ſed adverſùs omnem aliam cupiditatem potuiſſe conſiſtere. Denique ſi vel maximè metum cauſari placet, quid fiet Liberio, non jam metuenti ac perſecutionem paſſo, ſed ultrò perſequenti fratres, ut ad impiam communionem cogerentur; & quæcumque adverſùs Catholicam fidem geſta erant, etiam concitatâ perſecutione firmanti. Alia profectò quærenda ſunt, quibus Liberius excuſetur.

Bar. ib. n. 33. p. 709.

Hîc ergò Bellarminus ac Baronius omni ope contendunt, ne Liberius hæreſi ſubſcripſiſſe videatur. Quo operæ pretio; cùm ſaltem ſit certum ſubſcriptam ab eo, probatamque formulam quâ fides Nicæna taceretur? At enim, inquiunt, Hilarius quoque hanc probavit formulam; probavit verò tanquàm omninò integram ac perfectam? An potiùs id egit, ut qui eâ uterentur, eos alliceret ad Catholicam fidem, à quâ non penitùs abhorrere viderentur? Cæterùm ut à veris orthodoxis, ac fidei Nicænæ defenſoribus ſubſcriberetur his formulis, quibus fides Nicæna taceretur, non probavit Hilarius: non probavit ut eo ſilentio & Epiſcopatus redimeretur, & pax cum perfidis iniretur; id inquam, Hilarius neque probavit, neque fecit. At id nemo dubitat feciſſe Liberium.

Bell. de Rom. Pont. lib. iv. cap. ix. Bar. an. 357. n. 37. Tom. iij.

Aliud eſt, inquiunt, tacere, aliud negare. Non profectò aliud eſt, cùm ad eum articulum devenitur, ut tacere negare ſit. Neque enim quidquam aliud Ariani volebant, quàm ut fidem Nicænam tacendo ſubruerent; eòque deducta

res erat inter Catholicos & hæreticos, ut utrimque contenderetur; ab illis, ne fides Nicæna silentio premeretur; ab his, ut ipso silentio tolleretur; neque id Liberius, aut quisquam ignorabat. Quo tempore tacere, apertè negare est. Neque enim frustrà Christus dixit: *Qui me erubuerit, & meos sermones, hunc filius hominis erubescet.* At qui sciens tacet, cùm professionem res postulat, profectò erubescit, imò etiam negat: unde quod apud Lucam legitur: *Qui me erubuerit*, legitur apud Matthæum: *Qui me negaverit.* Negavit ergò Liberius, dum tacuit id, quod tùm vel maximè oportebat confiteri eum; in agone ipso scilicet, in ipso martyrii, hoc est, testimonii articulo constitutum. Quo in articulo constitutus, dùm pudendo silentio Sedem Apostolicam redimit, nempè quantùm in ipso est, omnes docet patere communionem cum Cathedrâ Petri, iis qui Nicænam tacerent fidem. Neque id tantùm; sed etiam negari iis, qui illam tuerentur: cùm non aliâ causâ Ariani Athanasium à communione Liberii segregatum vellent. Neque in his cogitandum est, quid subtiliter dici possit, sed ipsius rei summa, quid faciat in hominum animis. Neque etiam est quòd dicant vituperari à se Liberii factum, defendi fidem quam intùs haberet. Nos profectò ipsum rectè sensisse, & contra id quod sentiret scripsisse & fecisse intelligimus, & ideò fidei defuisse; & talia facta ad ipsam fidei confessionem pertinere, nec ipse Baronius negaverit.

Luc. ix. 26.

Matth. x. 33.

Cæterùm, id si putant promissioni Christi tutandæ satis esse, ut Romanus Pontifex intùs rectè credat, quidquid profiteatur, amplam nobis januam aperiunt. Ecce enim dicemus Romanum Pontificem benè intùs sentientem; pravâ tamen aliquâ cupiditate seductum, adversùs fidem suam pronunciaturum. Id si non sufficit tutandæ Christi pollicitationi, ne his excusent Liberium: sin autem sufficit, en casus quo Pontifex, ipsis fatentibus, salvâ pollicitatione Christi, falsa definiat.

Has quidem cavillationes sat scio viros graves & æquos facilè contempturos; & tamen adversarii ad hæc minuta & futilia, suâ subtilitate nos redigunt.

Placet etiam illud quærere; per eam temporum necessitudinem, an Romano Pontifici Arianorum societate polluto, communicari oporteret? At non illud Damasus, non Eusebius, non alii Catholici sentiebant: hoc enim ipsum erat, seque & Ecclesiam Catholicam Arianorum communione maculare. An fortè per eam temporum intercapedinem, Liberius cessavit esse Romanus Pontifex? Quid ita? Hæreticus scilicet, atque ipso facto depositus: id enim videtur significare Baronius. Atque ipse Baronius, Bellarminus, & alii id vel maximè agunt, ne hæreticus fuisse videatur. An igitur alias, præter expressam, ut aiunt, hæresim, causas admittimus, propter quas Romanus Pontifex cassus sit? Hæc si volunt, ab alio ducentur in aliud, neque eis quidquam erit integrum. Tum si in eo res vertitur, ut Romanus Pontifex ideò errare non possit, quòd statim atque erraverit, desinat esse Pontifex, quid vetat nos quoque in eam arcem confugere? Certè & id nobis profiteri licet; à Romano quidem Pontifice falsa judicari ac determinari posse; sed eum confestim non esse Pontificem. Si hoc dicto tuti sumus, vicimus: at si quid ulteriùs à nobis exigunt, in Liberii lapsu, quò ipsi confugient? Fortasse

Vid. Baron. a. 357. n. 34.

ad illud, ista qualiacumque sunt, brevissimo temporis intervallo transacta esse. At profectò durârunt septem ad minùs menses. An verò contendent CHRISTI promissionem vel ad certa quædam momenta vacillasse? Denique alia memoramus, quæ non eâ celeritate effluxisse constet. Verùm utcumque est, certè illud tenemus, cum dicitur Petri fides, Romana fides Sedesque Apostolica perire non posse, Romano Pontifici deberi obedientiam, cum Romano Pontifice à quocumque Catholico communicari oportere: hæc summâ ipsâ valere & estimari, non ad minutias redigenda. Omninò enim deficiente Liberio, Petri fides stetit: fides stetit Sylvestri, Marci, Julii, aliorumque Romanorum Pontificum, qui Liberium præcesserant. Hæc enim fides Romanos Presbyteros sustentabat, quemadmodum ipse testabatur Eusebius, à se teneri fidem, quam à beato Julio ordinatus suscepisset. Neque Sedes Apostolica, neque Ecclesia Romana concidit; neque casura erat, si etiam Liberius pejora moliretur; & cum ab eo abstinerent, haud minùs Ecclesiæ Catholicæ Sedisque Apostolicæ fovebantur sinu; Romanoque Pontifici tantò impensiùs adhærebant, quantò magis eum orthodoxum vellent.

Vid act. Euseb. ap Mombrit. T. 1. p. 515. & Baluz. Miscel. T. ij. p. 141. 142.

CAPUT XXXV.

Sanctus ZOZIMUS CÆLESTII. *Pelagiani confessionem apertè hæreticam probat: ejus epistola ad Africanos Episcopos: Sancti* AUGUSTINI *loci.*

De Sancto Zozimo Papâ Sancti Innocentii successore, Sanctus Augustinus hæc scripsit; Cælestium ab Africanis condemnatum, ad eum edidisse libellum fidei, in quo hæc inerant; *Quòd peccatum Adæ ipsi soli obfuerit, & non generi humano: quòd infantes qui nascuntur, in eo statu sint, in quo fuit Adam ante transgressionem.* Et illud: *In remissionem peccatorum baptizandos infantes non idcircò diximus, ut peccatum ex traduce firmare videamur, quod longè à Catholico sensu alienum est; quia peccatum non cum homine nascitur &c.* Apertissima hæresis, nullâ verborum ambiguitate prodita, quod etiam Augustinus agnoscit. Sanè Cælestius in fine professionis hæc apposuit: *Si fortè, ut hominibus, quispiam ignorantiæ error obrepsit, vestrâ sententiâ corrigatur.* Atque interpellatus à Zozimo de Innocentii literis: *se omnia, quæ Sedes illa damnaret, damnaturum esse promisit.* His igitur auditis refert Augustinus à Sancto Zozimo Cælestii libellum Catholicum dictum esse, in quo tam apertæ hæreses legebantur.

Aug. de pecc. orig. c. ij. iij. vj. Tom. x. p. 253. 254. 255. Id. ib. c. vj. & lib. 1. de grat. Christ. cap. xxxiij. n. 36. p. 245. Id. de pecc. orig. c. vj. n. 7. p. 256.

Non tamen Cælestius ab excommunicatione solutus, scriptumque est in Africam, atque ad duos menses dilata res, quoad inde rescriberetur.

Ib. c. vij. n. 8.

In Zozimi epistolâ, Episcopi Africani præcipitantiæ arguuntur, quòd Lazaro & Heroti viris levissimis ac nefariis de Cælestio nimiùm credidissent.

Id. lib. ij. ad Bonif. c. iij. n. 5. p. 434.

Id. de pecc. orig. c. vij. n. 8. p. 256.
Zoz. ep. iij. ad Episc. Afr. T. ij. Conc. pag. 1559.

Hîc placet excusari ea, quibus de Africanis Patribus, deque Lazaro & Herote viris sanctissimis, optimo Pontifici impositum est. Non equidem scio
Ibid. quo modo id excusari possit, quod de fide Cælestii scribit: *Censuimus innotescere Sanctitati Vestræ, super absolutâ Cælestii fide nostrum examen.* Ac paulò
Ibid. post de Cælestii accusatoribus: *Quare intra secundum mensem aut veniant, qui præsentem redarguant aliter sentire quàm libellis & confessione contexuit, aut nihil, post hæc tam aperta & manifesta quæ protulit, dubii Vestra Sanctitas resedisse cognoscat.*

* in Bizacenâ. ** vixit sæculo sequenti. Facund. pro defens. trium Cap. Lib. vij. c. iij. p. 277 edit. Sirm. & Tom. x. Bib. Pat. p. 55. Aug. lib. ij. ad Bonif. loc. ant. cit. Zoz. ep. iv. ad Episc. Afric. Tom. ij. Conc. p. 1561. & seq. Zoz. ep. iij. ib. pag. 1559. Aug. lib. ij. ad Bonif. loc. jam cit. Ibid. Idem. de pecc. orig. c. vij. n. 8. p. 256.

Res igitur examine & judicio Zozimi eò redacta erat, ut fides à Cælestio exposita integra & Catholica procul dubio haberetur; illud quærendum superesset, an probari posset eum aliter quàm libello dixerat docuisse? Sic nihil deerat quominùs absolutum completumque esset de dogmate judicium, resque omninò deducta ad facti quæstionem.

Itaque Facundus, Hermianensis Episcopus *, huic ævo proximus ** memorat, *Beatum Zozimum Apostolicæ Sedis antistitem, contra Sancti Innocentii decessoris sui sententiam, fidem ipsius Pelagii, ejusque complicis Cælestii tanquàm veram & Catholicam laudantem, insuper Africanos culpantem Episcopos, quod ab illis hæretici crederentur*; non quòd Zozimus speciatim *præceperit, credi oportere, sine ullo vitio peccati originalis hominem nasci*: id enim ab eo factum speciatim Augustinus negat; sed quod approbavit ut Catholicam eam Cælestii confessionem, in quâ illa hæresis perspicuè continetur. Neque mirum est Zozimum, datis paulò post ad eosdem Africanos Literis, favisse Pelagio, qui sententiam suam miris verborum ambagibus involverat. Id mirum Cælestii approbatam fidem, qui manifestissimas hæreses admisisset.

Neque enim usus erat ullis verborum involucris, sed planè nitidèque rem elocutus est, atque omninò, ut ait ipse Zozimus, quid de fide sentiret evidenter expressit.

Sanè Augustinus quâ erat modestiâ & charitate, excusat Zozimum. Quod enim in fine libelli Cælestius instrui se velle professus est, eâ occasione Augustinus sic scribit: *Voluntas emendationis*, inquit, *non falsitas dogmatis approbata est, & proptereà libellus ejus Catholicus dictus est, quia & hoc Catholicæ mentis est* velle corrigi si errasset. Rectum etiam illud, quòd Cælestius Sancti Innocentii susceperat literas, quibus, si sincero animo crederet, facilè, ut idem Augustinus ait, omnia sua errata respueret. Itaque sic Zozimi acta interpretatur, ut Cælestium levibus fomentis perductum ad sanitatem vellet. Quæ tamen profectò efficere non debebant, ut ejus fides tam claro judicio probaretur.

Id. lib. ij. ad Bonif. cap. iij. n. 5. p. 434.

Patres verò Africani ita responderunt: *Non sufficere hominibus tardioribus & sollicitioribus, quòd se generaliter Innocentii Episcopi literis consentire fatebatur*; *sed apertè eum debere anathematizare, quæ in suo libello prava posuerat*; *ne, si id non fecisset, multi parùm intelligentes, magis in libello ejus illa fidei venena à Sede Apostolicâ crederent approbata, proptereà quòd ab illâ dictum erat, eum libellum esse Catholicum, quàm emendata, propter illud, quòd se Papæ Innocentii literis consentire ipse responderat.*

Hæc sanè non absolvunt Zozimum; sed docent quâ modestiâ ac reverentiâ docendi sunt Romani Pontifices, etiam cum Sanctos gravesque Episco-

pos immeritò & aſperè objurgant, ac mala non malo animo faciunt: quâ Zozimus benignitate atque admonitione correctus, Cæleſtium ac Pelagium toto Orbe damnavit.

Interim prima illa Zozimi ſententia & Epiſcopale judicium, etiam ſi Pelagium ac Cæleſtium obduratos hæreticos, pejores non facerent, quis dubitet infirmos his moveri potuiſſe? Certè id effecit, ut hæretici *Romanos Clericos* arguerent, tanquam eos, *qui juſſionis terrore perculſi, non erubuerint prævaricationis crimen admittere, contra priorem ſententiam ſuam, quâ Catholico Dogmati adſuerant.* Quâ oratione, preſſo licèt nomine, Papam ipſum, qui fidem Cæleſtii approbaſſet, facilè deſignabant. Aug. ib. p. 433.

Memorabile verò eſt, id quod reſpondet Auguſtinus: *Sed ſi, quòd abſit, ita tunc* (poſt acceptas ſcilicet Concilii Africani literas) *fuiſſet de Cæleſtio & Pelagio in Romanâ Eccleſiâ judicatum, ut illa eorum dogmata, quæ in ipſis & cum ipſis Papa Innocentius damnaverat, approbanda & tenenda pronuntiarentur; ex hoc potiùs eſſet prævaricationis nota Romanis Clericis inurenda*: ut intelligeremus ſibi, non veritati, non Eccleſiæ Romanæ, aut Sedi Apoſtolicæ nociturum Zozimum, ſi talia judicâſſet. Id ergò Auguſtinus abominandum, infauſtum, miſerum, non verò impoſſibile judicavit, idque ad Bonifacium Papam Zozimi ſucceſſorem ſcripſit. Ib. p. 434.

Et qui jam id impoſſibile eſſe clamant, perpendant quæ facta ſint. Nempe cùm doctrinam apertiſſimè hæreticam non ſatis cogitans Zozimus approbavit, nihil hoc Eccleſiæ, nihil fidei Romanæ nocuit: ita ſanè intelligant, ſi Zozimus in poſtremo illo judicio per eandem indiligentiam falſus eſſet, haud minùs Sedi Apoſtolicæ proviſurum Deum, ne prava coaleſcerent, neve Eccleſia Catholica caput ſuum Romanam Eccleſiam amitteret. Cætera proſequamur.

CAPUT XXXVI.

HORMISDÆ *atque* HONORII *geſta uno verbo repetuntur*; JOANNES VII. TRULLANAM *Synodum, quâ Romana Eccleſia erroris accuſatur, ſuo judicio ſubditam, relinquit intactam.*

QUâ acerbitate Sanctus Hormiſdas optimam propoſitionem: *Unus de Trinitate crucifixus*, reſpuerit, quid poſteà ſucceſſores ejus rei veritate, atque Eccleſiæ Catholicæ conſenſione victi fecerint, commemoratum à nobis eſt; conſtititque Catholiciſſimæ propoſitionis defenſores à Sancto Hormiſdâ, egregio licèt Pontifice, conturbatos potiùs quàm confirmatos fuiſſe; ac poſt conſultum Papam, tamen ab Oriente veritatis lumen exortum: adeò liquet multa quæ ad fidei elucidationem ſpectent, à doctis Pontificibus, etiam interrogatis, etiam pro officio agentibus prætermitti, nec minùs aliunde affulgere veritatem. Sup. hoc lib. c. xvi. & ſeq.

De Joanne VII. Anaſtaſius Bibliothecarius in vitis Romanorum Pontificum hæc ſcribit: *Hujus temporibus Juſtinianus Imperator* (ſecundus nomine) Vit. Joan. vij. per A-

Anastas. T. vj. Conc. p. 1387. *illicò ut palatium ingressus est, propriumque adeptus Imperium* *, *tomos, quos anteà sub Domno Sergio Apostolicæ memoriæ Pontifice, Romam direxerat, in quibus diversa capitula Romanæ Ecclesiæ contraria scripta inerant, per duos Metropolitanos Episcopos demandavit, dirigens per eos sacram, per quam denominatum Pontificem conjuravit, ac adhortatus est, ut Apostolicæ Ecclesiæ Concilium aggregaret, & quæque ei visa essent stabiliret, & quæ adversa, renuendo excluderet. Sed hic humanâ fragilitate timidus, hos nequaquàm tomos emendans, per suprà-fatos Metropolitas direxit ad Principem; post quæ non diù in hâc vitâ duravit.* Quod divinæ ultioni imputatum tenor ipse verborum ostendit.

* de quo dejectus fuerat primum à Leontio, & deindè à Tiberio Absimaro.

Conc. Quini-Sex. can. xiij. ib. p. 1148. Hi tomi continebant Canones Synodi in Trullo habitæ, quæ *Quini-sexta* dicitur. Hæc Synodus Ecclesiæ Romanæ ritus multos, nominatim in his, ipsam toto Occidente receptam, atque ab antiquâ & Apostolicâ Traditione manantem cælibatus legem Presbyteris & Diaconis indictam, condemnabat; ut quæ Evangelicis atque Apostolicis testimoniis repugnaret. Quod quidem si verum est, jam inde à primis sæculis Romana, totaque Occidentalis Ecclesia incidit in hæresim. Hos canones Joannes VII. primùm quidem vano metu territus, rogante Imperatore, emendare noluit; sanæque doctrinæ debitum officium denegavit. Quin potiùs probâsse apparet: non enim ait Anastasius, nihil egisse Pontificem, neque ita scribit: nihil respondit Pontifex, aut, tomos remisit intactos: sed *tomos nihil emendans direxit ad Principem*: quo ritu bona probaque mitti ac dirigi solent.

Vit. Serg. per Anast. ib. p. 1191. Non ita Sergius prædecessor, qui eodem jubente Justiniano, *non acquievit, nec eosdem tomos suscipere, aut lectioni pandere passus est*; hoc est, ne librum quidem aperire, aut evolvere sustinuit: *Porrò eos ut invalidos respuit, atque abjecit, eligens ante mori, quàm novitatum erroribus consentire.*

Sup. lib. vij. c. xxj. & seq. Honorium vidimus à tribus Patriarchis de fide interrogatum ea respondisse, quibus per totum Orientem hæretici firmarentur, Catholici turbarentur; quæ denique à sextâ Synodo, ac secutis Pontificibus, ut Apostolicæ doctrinæ adversa damnarentur. Quàm futilia, quàm levia, quàm absurda respondeant, vidimus: quis enim sanus hæc ferat; pro privato Doctore respondisse Honorium à tot tantisque Ecclesiis de fide interrogatum, neque docere voluisse universam Ecclesiam? Rogamus, in Honorii epistolis, ad docendam Ecclesiam quid desiderent? Rem ipsam, ut reverâ doceat Ecclesiam, an formulam, ut exprimat docere se velle. Certè ipsa res adest, docet Ecclesias principales, & in eis universam, quantùm in ipso est Ecclesiam. Neque magis Leo ad unum Patriarcham Flavianum scribens, totam Ecclesiam docuit, quàm Honorius scribens ad tres Patriarchas. Redigunt se ad formulas, tanquàm à formulâ non possit excidere, qui ipsâ re, ipsâ summâ cecidit.

CAPUT XXXVII.

STEPHANI II. GREGORII II. SERGII III. GREGORII VII. *ejusque occasione* BONIFACII VIII. *decreta & gesta referuntur: decretalis* Unam Sanctam.

EXTANT in Conciliorum actis Gregorii II. egregii Pontificis responsa *ad interrogationes Sancti Bonifacii Episcopi Moguntini*; quorum secundum sic habet: *Quòd proposuisti, quòd si mulier infirmitate correpta, non valuerit debitum reddere, quid ejus faciat jugalis? Bonum esset, si sic permaneret, ut abstinentiæ vacaret; sed quia hæc fortitudo magnorum est, ille qui se non poterit continere, nubat magis.* Hæc est illa decretalis, de quâ memoravimus dixisse Gratianum: *Hoc Evangelicæ & Apostolicæ doctrinæ penitùs invenitur adversum*; nec immeritò. Ac notandum illud: *Si mulier infirmitate correpta*, quo apertè designatur infirmitas, conjugio jam inito, superveniens. Conjugium verò, etiam quoad vinculum, ex eâ infirmitate dissolvi, & viro suaderi tantùm, non autem præcipi abstinentiam, tanquam necessariam; sed novum permitti conjugium, manifestè pugnat cum hâc CHRISTI sententiâ: *Quod Deus conjunxit, homo non separet.* Neque hîc dici potest Gregorium II. pro privato Doctore respondisse: interrogatus enim à Sancto Bonifacio Moguntino, respondebat ea, quæ ad novellam Ecclesiam Germanicam instituendam pertinerent. Quare Gregorius hæc scripta esse memorat, *ex Apostolicæ Sedis vigore*: suamque illam vocat, *Apostolici vigoris doctrinam per beatum Petrum, à quo & Apostolatûs & Episcopatûs principium extitit*, ut alio jam loco diximus.

Greg. ij. ep. xiij. ad Bonif. Mogunt. n. 2. T. vj. Conc. p. 1448. Dissert. præv. n. lij. vid. in app. lib. iij. c. x. Decret. dist. xxxij. quæst. vij. *Quod proposuisti* parag. *Sed illud.* Matt. xxix. 6. Mar c. x. 9. Diss. præv. loc. jam cit.

Stephani II. responsa ad varia consulta tueri nemo potest. Responsum tertium: *Si quis in alienâ patriâ ancillam duxerit in consortium, posteà in patriam reversus ingenuam acceperit, & iterum contigerit ut ad ipsam, in quâ anteà fuerat, patriam revertatur, & illa ancilla, quam priùs habuit, alii viro sociata fuerit; hic talis potest aliam accipere; tamen non illâ vivente ingenuâ, quam in patriâ propriâ habuit.*

Resp. Step. ij. art. iij. T. vj. Conc. p. 1650.

Hoc Stephani II. responsum procedere videtur ex falso intellectu decreti Sancti Leonis, quod sic habet: *Ancillam thoro abjicere & uxorem certæ ingenuitatis accipere, non duplicatio conjugii, sed profectus est honestatis.* Leo tamen non agebat de vero & justo conjugio, quod cum ancillâ iniretur; sed de illicitâ copulâ quæ ad arbitrium solveretur, cum personâ servili: quippe cui nullum jus, nulla actio, nulla querela contra hominem liberum legibus relinquatur. At Stephanum II. hîc loqui patet de eâ ancillâ, quæ justis nuptiis conjuncta sit; cum redire permittat in ejus consortium, nisi alteri viro sociata fuerit. Quare ancillæ connubium solvit, ingenuæ solvi vetat: quale discrimen, conditione cognitâ, nescit Evangelium; neque Canones patiuntur, quos talia prohibentes multos invenias apud Gratianum Dist. XXIX. quæst. II. & alibi passim.

Leo. Mag. ep. ij. alias xcij. ad Rust. Narbon. inquis. vij.

Resp. Steph. ij. art. xj. loc. jam cit.

Idem Stephanus responso XI. *Si quis in vino, propterea quòd aquam non inveniebat, periclitantem infantem baptizârit, nulla ei adscribitur culpa; infantes sic permaneant in ipso baptismo.*

Quâ responsione & infantis perperam baptizati periclitabatur salus, & simili errori ampla patebat janua. Sed hæc & alia, à Petri licèt successoribus ritè interrogatis, prolata responsa, ulrrò conciderunt; quòd ea non admisit Ecclesiæ Catholicæ summa & indeclinabilis auroriras.

Nicol. j. Resp. ad consf. Bulg. civ. T. viij. Conc. pag. 548 & Grat. distinct. iv. c. xxiij. *A quodam.*

Nec magis probata est illa Nicolai I. egregii licèt doctique Pontificis responsio ad consulra Bulgarorum, quâ baprismum, *si in nomine Sanctæ Trinitatis, vel tantùm in* Christi *nomine* collatus fuerit, omninò valere, neque iterandum esse decernit; falsumque, certè dubium baptismum cum vero cerroque æquè firmat; ac Bulgarorum nascentem Ecclesiam falsi baptismaris exponit discrimini: neque id obiter, ut vulgò in scholis ludunr, sed expresso decreto, atque ex Actis Apostolorum & Beato Ambrosio autoritate adductâ, ne id leviter dixisse videarur.

Sup. hoc. lib. c. xxxj. vid. eti. Au. xil. loc. cit.

* à Formoso Papâ factis.

Vidimus à Sergio III. sub anathematis pœnâ, de ordinationibus * imperata ea esse, *quæ ad facinus pertinerent, quæ contra fidem & Catholicam religionem agerentur*; quæ per viginri annos in universâ Italiâ, arque adeò in ipsâ Romanâ Ecclesiâ sacerdotium, sacramenra, atque ipsam Christianitatem extinguerenr. Hæc profitentem, hæc suo & sociorum nomine conquerentem Presbyterum Auxilium, & universalis Concilii judicium expectantem nemo damnavit; imò Carholici susceperunt.

Sup. lib. iij. c. j. & seq.

Gregorium VII. ejusque successores liquidò demonstravimus Evangelicæ veritati, & antiquissimæ Tradirioni repugnasse, cum Reges deponere aggressi sunr. Ac tametsi eam, quam tot anathematibus exequebantur, animi sui sententiam neque expresso Canone firmarent, neque in Ecclesiasticum dogma redigerent; tamen Ecclesiasticæ potestati conflabant ingentem invidiam; schismaticis & hæreticis occasionem præbebant; Catholicos in errorem inducebant, nedum in fide confirmarenr; eaque omnia ideò non nocenr, quod Ecclesia Catholica nunquam ea approbârit, nunquam ut fidei doctrinam admiserit.

Sup. ib. cap. xxiij. xxiv. xxv.

Bonifacium verò VIII. qui decretali, *Unam sanctam*, hæc quoque niti visus est in Ecclesiæ dogma redigere, excusavimus quidem nos, quod expositioni ipsa definitio minimè respondeat, ut vidimus: at illud constitit, & in expositione Scripturas à vero sensu conrra Traditionem apertè detortas, & multa inrolerabilia ad infirmandam potiùs quàm ad confirmandam fidem fuisse collecta. Ad hæc alii urgent, ex ipsâ exposirione definitionem explicandam, atque ideò ab errore manifesto non posse defendi. Nec desunt, qui omnia à Bonifacio exposita, ut ab ipso asserta, ac vera Sedis Apostolicæ placita tueantur, nec erubescant habere pro erranribus, aut etiam hæreticis, qui fidem his non præbeant. Quæ tamen Bonifacii decreta, utcumque se habent, fidei non nocent; quòd, racentibus cæteris, Ecclesiæ Carholicæ tanta pars Ecclesia Gallicana apertè reclamârit, Romanosque Pontifices ad temperandam Bonifacianæ doctrinæ acerbitatem adduxerit.

CAPUT XXXVIII.

PASCHALIS II. *gesta* LATERANENSIS *Synodi :* GUIDONIS *Viennensis* , *mox* CALLISTI II. *decreta in Synodo Viennensi à Sede Apostolicâ comprobata : hujus decreti verba ad Papam* ; Nos à vestrâ obedientiâ repelletis.

POST Gregorium VII. interserere oportebit quæ Paschalem II. à Gregorio VII. tertium speciatim tangerent ; sed nos rerum connexio extra temporum seriem tantisper abripuit.

Notum omnibus, quale privilegium Henricus V. Imperator à Paschale II. per vim extorserit, nempè ut electi non consecrarentur, nisi ab Imperatore per baculum priùs investiti. Id ita ferè est habitum, ac si Papa in hæresim consensisset. Itaque Lateranensi III. Concilio congregato, plus centum Episcoporum, mitram ac mantum, ut vocabant Pontificalem, hoc est, purpuream cappam, seu pallium abjecit : Patres hortatus est ut juberent ipsum jam non esse Pontificem. Cæterùm quòd liberet, sine ipso Ecclesia ordinaret. Hoc enim Godfridus Viterbiensis disertè scripsit, inconditis quidem ineruditisque versibus, tamen ad historiæ fidem compositis. Ac sic Papam loquentem inducit.

Vid. sup. lib. iij. cap. xij. Conc. Later. iij. sub. Pasch. ij. T. x. p. 767.

God. de Vit. Chrō. part. xvij. p. 508.

Me quoque Pontificem non fore jussa date.

Tùm illud : *Ordinet Ecclesia sine me quidquid placet*, *inquit.*

Quin etiam, quantùm in ipso fuit, se ipse deposuit. At Patres non assensi sunt, eumque pristino loco esse voluerunt : at privilegium condemnârunt, ut quòd esset, *contra Spiritum Sanctum & Canonicam institutionem.* Igitur id decretum à duodecim Archiepiscopis, quatuordecim & centum Archiepiscopis quindecim Presbyteris, atque octo Diaconis Cardinalibus factum esse in actis memoratur, nullâ Papæ mentione, datâ quoque sententiâ excommunicationis in Regem, *non à Papâ qui juraverat nunquam hoc se facturum : sed ab Ecclesiâ injuriam sui patris vindicante.* Ita refert hujus temporis manuscriptus codex, actis Conciliorum insertus. Decreta Concilii toto Orbe vulgata sunt : Sic optimo Pontifici, cùm intelligeret rem à se, ut oportebat, non posse peragi, Ecclesiæ Catholicæ succurrit autoritas.

Conc. Later. loc. cit.

Ib. p. 770.

Ib. p. 771.

Hæc gesta sunt anno 1112, quo item tempore Guido * Archiepiscopus Viennensis, posteà Callistus II. Papa Viennense Concilium habuit, cujus decreta legimus in Conciliorum actis. Ipse Guido decretorum summam ad Paschalem Pontificem perscribit his verbis : *Igitur dictante Spiritu Sancto, investituram omnem rei Ecclesiasticæ de manu Laicâ, hæresim esse judicavimus : scriptum illud, quod Rex à vestrâ simplicitate extorsit, damnavimus ; in ipsum Regem nominatim & solenniter, & unanimiter sententiam anathematis injecimus.*

*Burgundiæ Comitis filius & Adelaïdis Ludovici Grossi uxoris consanguineus.

Conc. Vienn. ib. p. 784.

Et Conc. ib. p. 785. vid. dissert. pr. n. LXXIX.

Horum à Papa confirmationem petit, ſubditque : *Si verò quod minimè credimus noſtræ paternitatis* (parvitatis ſeu fraternitatis legendum) *aſſertiones prædictas roborare nolueritis, propitius ſit nobis Deus ; quia nos à veſtra obedientiâ repelletis.*

Quo loco futurus, id ſi contingeret ? An extra Eccleſiam, ac Sedis Apoſtolicæ communionem ? Abſit, ſed tamen ita incidebant eæ temporum neceſſitudines, quibus ſancti quoque Epiſcopi à Papæ obedientiâ repellerentur.

Ep.Paſch. ij. ib. pag. 786. Paſchalis II. hanc Synodum confirmavit, datis literis *Guidoni & cæteris Archiepiſcopis, Epiſcopis & Abbatibus, ſeu dominis Sacerdotibus Viennæ congregatis* : quæ literæ in Conciliorum acta referuntur.

Iv. Carn. ep. ad Joã. Arch.Lugd. Quo ſenſu, quâ veritate, quâ nonnullorum ejus ævi Epiſcoporum ac maximè Ivonis Carnotenſis diſcrepantiâ, inveſtitura hæreſis haberetur, non eſt hîc diſceptandi locus. Hæreſim proprio ſtrictoque ſignificatu fuiſſe, id quod Paſchalis II. indulſerit, vix quiſquam ſanus dixerit ; & tamen hujus rei gratiâ de Pontifice Romano talia decernebant.

CAPUT XXXIX.

ALEXANDRI III. *in exponendâ Scripturâ manifeſtus error, omnium ſententiâ reprobatus : Caput,* Cum eſſes de Teſtamentis *: Item* INNOCENTII III. *falſa Scripturæ expoſitio :* Cap. Per venerabilem, QUI FILII SINT LEGITIMI.

Decr.Greg ix. lib. iij. tit.xxvj. *de Teſtam.*c.x. *Cum eſſes* GRave illud eſt quod de teſtamentis ab Alexandro III. definitur his verbis: *Propoſuiſti talem in tuo Epiſcopatu conſuetudinem obtinere, quòd teſtamenta, quæ fiunt in ultimâ voluntate, penitùs reſcinduntur ; niſi cum ſubſcriptione ſeptem vel quinque teſtium fiant, ſecundùm quod leges humanæ decernunt. Quia verò à divinâ lege & ſanctorum Patrum inſtitutis, & à generali Eccleſiæ conſuetudine id eſſe noſcitur alienum, cum ſcriptum ſit* ; Matt.xviij. 16. IN ORE DUORUM VEL TRIUM TESTIUM, STABIT OMNE VERBUM : *præſcriptam conſuetudinem improbamus ; & teſtamenta quæ Parochiani coram Presbytero ſuo, & tribus vel duabus aliis perſonis idoneis, in extremâ fecerint voluntate, firma decernimus permanere, ſub interminatione anathematis prohibentes, ne quis hujuſmodi audeat reſcindere teſtamenta : Cap.* CUM ESSES, DE TESTAMENTIS.

Atqui hæc teſtamenta quotidiè reſcinduntur, valetque in multis regionibus jus civile Romanum, quod Alexander III. ex Scripturâ, ex Traditione, ex univerſali conſuetudine, adhibitâ etiam excommunicatione proſcripſerat ; tantâque autoritate facta decretalis abjicitur.

Hanc quidem decretalem, *ad ea quæ relicta Eccleſiæ ſint*, Gloſſa reſtringit, autoritate capitis ſequentis : *Relatum eſt* ; quamquam Alexander III. in eodem capite, *Cùm eſſes*, generatim de teſtamentis dixerat, quæſtionemque de legatis Eccleſiæ relictis, ex lege generali deciderat. Sed quid noſtrâ, cùm

nec in ejuſmodi legatis ea decretalis valeat, quam Pontifex Scripturis, Traditione, univerſalis Eccleſiæ ſenſu, hoc eſt iis omnibus, quæ certam fidem faciunt, aſſerebat?

Argumentum iſtud longè difficillimum, teſte Melchiore Cano, ſic ab eo ſolvitur: *In decretis Pontificiis, duo imprimis diſtinguenda ſunt; unum eſt tanquàm intentio, concluſioque decreti, alterum quaſi ratio & cauſa à Pontifice reddita ejus rei, quam conſtituerat. Atque in concluſione Pontifices ſummi errare non poſſunt, ſi fidei quæſtionem ex Apoſtolico tribunali decernant; ſin verò Pontificum rationes neceſſariæ non ſunt, ne dicam aptæ, probabiles, idoneæ, in his nihil eſt videlicet immorandum. Non enim pro cauſis nos à Pontificibus redditis, tanquam pro aris & focis depugnamus.* Id poſtquàm multis exemplis argumentiſque aſſeruit, concludit valuiſſe Alexandri decretalem, in locis Eccleſiæ Romanæ, aliarumque Eccleſiarum ditioni ſubjectis; quod id Pontifex decernere ſuâ autoritate poſſet: quanquam Scripturam & Traditionem perperam allegavit. Melch. Can. de loc. Theol. lib. vj. c. viij.

Mitto quòd Melchior Canus, decreta generatim à ſummo Pontifice edita, redigere ad eas regiones nititur, quæ ſint Eccleſiaſticæ ditionis, cùm ſoleant Pontifices accuratè notare, quæ faciant & decernant, tanquam Principes, *ubi Apoſtolica Sedes & ſummi Pontificis autoritatem exercet, & ſummi principis exercet poteſtatem: Cap.* PER VENERABILEM, QUI FILII SINT LEGITIMI. Quod autem idem ſcriptor Pontificii decreti concluſionem à ſacræ Scripturæ allegatione diſtinguit, ac valere concluſionem, ex falsâ etiam probatione contendit; facilè aſſentimur, ubi aliæ probationes adhibentur, vel adhiberi poſſunt. Cæterùm cùm Alexander III. nihil hîc aliud alleget, aut allegare poſſit, præter unum Scripturæ locum malè ex confeſſo intellectum; apparet eum falſo fundamento nixum, ad id decretum ſub excommunicationis pœna edendum proſiliiſſe. Ibid. ex decr. Greg. ix. lib. iv. Tit. xvij.

Haud pluris valet ab Innocentio III. allegata Deuteronomii autoritas, quâ docet; *cum Deuteronomium lex ſecunda interpretetur, ex vi vocabuli comprobari, ut quod ibi decernitur, in novo teſtamento debeat obſervari. Cap.* PER VENERABILEM; QUI FILII SINT LEGITIMI. Ibid.

CAPUT XL.

Ejusdem ALEXANDRI. III. *decretum, quo anteriorum Pontificum, de matrimonio per verba de præsenti, statuta solvuntur*: INNOCENTII III, *de revelandâ confessione rescriptum ad Cistercienses: idem* INNOCENTIUS III. CÆLESTINI III. *erroneam decretalem solvit.*

Ibid. tit. iv. *de sponsa duorum* cap. iij. *Licet præt. solut.*

IDEM Alexander III. postquam judicavit id, quod est certissimum, valere conjugium per verba, *de præsenti, utroque dicente: ego accipio te in meam & ego accipio te in meum*; ac tale conjugium non dissolvi contracto alio connubio, atque etiam copulâ consecutâ, addit: *Quamvis aliter à quibusdam prædecessoribus nostris fuerit judicatum.* Consulti ergò judicârunt, contra id quod est posteà ab Alexandro III. totâque Ecclesiâ judicatum.

Disq. art. j. n. 11. & 161.

Neque verò eos juvat Nicolaus Dubois, hanc errori manifesto excusationem obtendens: *Fuit olim dubium in Ecclesiâ, an matrimonium solo consensu firmatum dissolvatur per matrimonium subsequens cum aliâ, & consummatum..... hinc factum quòd diversi Episcopi & Archiepiscopi, Salernitanus, Paduanus, Senensis, Norvicensis, Januensis &c. Sanctam Sedem consuluerint.* Rectè & ordine; tunc enim vel maximè consulendi summi Pontifices, cùm casus arduus est & ambiguus. Quid tùm posteà? Nempè illi à tot Episcopis consulti pessimè responderunt. Ergò vel maximè constat Apostolico officio defuisse, cùm tôt Ecclesiæ Apostolici officii opem requirerent.

Cæf. Monach. Cist. Hist. mem. lib. iij. cap. xxxij. vid. Bibl. script. Cisterc. c. j.

Innocentius III. à toto Capitulo Cisterciensi consultus, an Monachi confessionem sacrilegam, ab ipso Confessario revelari oporteret? vocatis Cardinalibus sic respondet: *Ego dico in tali casu, confessionem esse prodendam; quia potiùs est blasphemia quàm confessio: nec debet Confessor tantam blasphemiam ac insaniam celare, per quam periculum toti Ecclesiæ poterit incumbere. Et placuit sententia Innocentii omnibus; & scripsit sequenti anno ad Capitulum generale, quod à se fuerat determinatum.* En ex canonum præscripto ad Romanum Pontificem gravis relata quæstio, ex quâ periculum *toti Ecclesiæ* incumbere videatur: en matura, & canonica deliberatio, totoque anno dilata; tum ad universum Cisterciensem Ordinem, totâ diffusum Ecclesiâ, perlata responsio, ac determinatio, quam juri divino ac naturali repugnare Theologi Canonistæque uno ore confitentur. Hæc doctissimis & consultissimis Pontificibus ritè consultis, ritè deliberantibus excidunt, ad testificationem humanæ infirmitatis: audens dixerim (absit verbo injuria) & ad infallibilitatis præsumptionem retundendam.

Decret. Greg. ix. lib. iv. tit. xix. *de divortiis*. cap. vij. *Quanto te novimus*. Ib. lib. iij. tit. xxxiij. *de conversione infidel.*

At idem Innocentius III. cautè reprobavit antiquiorem decretalem Cælestini III. qui matrimonii vinculum inter Christianos, superveniente alterutrius hæresi, solverat. Hunc sui prædecessoris errorem Innocentius III. modestè reprobat his verbis: *Licet quidam prædecessor noster sensisse aliter videatur.* Quod quidem dat honori antecessoris sui, qui perspicuè matrimonii

vinculum solveret. Glossa quoque absolutè, verbo *prædecessor*, hæc habet; *scilicet Cælestinus*, *cujus dictum habuisti decretali* LAUDABILEM. DE CONVERS. INFID *& malè Cælestinus*; quare decretalis ejus è corpore juris exclusa est.

lium. cap. j. *laudabilem.* Gloss. cap. *Quanto te novimus.*

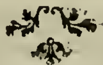
Et quidem habemus hujus decretalis verba apud Antonium Augustinum, (*a*) quæ sic habent: *Cum Christiano viro propter odium uxoris Christum negante, & sibi copulante Paganam, & ex eâ filium procreante, Christiana in opprobrium* JESU-CHRISTI *relicta est*; *tamen assensu Archidiaconi sui, ad secundas nuptias convolavit, & filios suscepit ex ipsis*; *non videtur nobis, quòd si prior maritus redeat ad unitatem Ecclesiasticam, eadem debeat recedere à secundo, & resignari priori*; *maximè cum ab eo visa fuerit, Ecclesiæ judicio recessisse.*

loc. cit. Ant. Aug. Collect. decret. coll. ij.

Hic verò Nicolaus Dubois, Adrianum VI. reprehendit, quòd Cælestinum III. hujus decretalis gratiâ hæreticum judicârit: *Nondùm enim*, inquit, *res erat ab Ecclesiâ definita*; *nec erat contrarius totius Ecclesiæ consensus, qui vim haberet definitionis.* En interim ille consensus, quem tot vanis, stultisque incessit irridetque dicteriis, ab ipso quoque agnitus. Addit: *Cælestinus*, *tantùm respondit per verba*, NON VIDETUR NOBIS; *ut patet ex textu: nihil adhuc verò definivit. Quomodò ergò Adrianus potest hæreticis annumerare Cælestinum?* Quid nostrâ? Quis enim contendit Cælestinum fuisse hæreticum, qui nullâ contumaciâ hæc scripserit? Id tantùm cum Adriano VI. volumus, Romanum Pontificem de quæstione ad fidem pertinente ordine interrrogatum respondisse id, quod reverà est certissimè hæreticum; eumque Pontificem imposito confirmandi fratres officio defuisse, cujus sententiâ, vir justâ uxore privatus, mulier adultero copulata manserit; pessimum verò Archidiaconi judicium confirmetur.

Nic. Dub. Refut. arg. art. xiv. n. 146. 147. Disquis. art. viij. n. 107. p. 38. refut. arg. &c. p. 78. vid. in append. lib. ij. c. ij.

(*a*) *Antonium Augustinum*) Hispanum, Ilerdæ Episcopum, deinde Tarraconensem Archiepiscopum, virum illo ævo doctissimum, & in antiquitate Ecclesiasticâ versatissimum, qui in Concilio Tridentino suâ doctrinâ maximè inclaruit, multis sæpe laudibus, & quidem meritò, concelebrant FRA-PAOLO & qui ejus historiam Gallicam fecit P. LE COURAYER. Errores, qui in textu Gratiani innumeri irrepserant, Antonius Augustinus suâ diligentiâ & impigro labore correxit, atque ipse multa edidit à doctis probata. Vid. ej. operum catal. ad calc. tract. de Correct. Grat. à Steph. Baluz. edit. an. 1672. & Baluz. præf. vid etiam D. Dup. Bibl. xv. sæc.

CAPUT XLI.

Franciscana controversia: primo loco ponitur Decretalis Exiit Nicolai III. *probatur hanc veram esse definitionem doctrinalem ac dogmaticam.*

ULtimo ponimus quæ Nicolai III. seu IV. ac Joannis XXII. temporibus contigerunt.

Sext. Decr. lib. v. tit. xij. *de verb. signif.* cap. iij. *Exiit qui seminat.*

Nicolaus III. ut Sancti Francisci regula perfectè observaretur, & compescerentur illi, qui hæc instituta mordebant; ejus interpretationem edidit decretali *Exiit qui seminat.* (*b*) In eo verò versatur quàm maximè ut altissimam Franciscani Ordinis paupertatem exponat; cujus articuli hæc summa est: Quòd *abdicatio proprietatis, tam in speciali, quàm in communi, meritoria est & sancta, quam Christus & verbo docuit, & exemplo firmavit, ut etiam primi Ecclesiæ fundatores*; *quòd* CHRISTUS *loculos interdùm habuisse dicitur, id egisse infirmorum personâ susceptâ*; *quo condescensu factum sit ut & infirma ageret, sicut interdum in fugâ patet, & in loculis.*

Hoc igitur fundamento posito, distinguit *in rebus temporalibus, proprietatem, possessionem, usum-fructum, jus utendi, & simplicem facti usum*; quod ultimum, nempe simplicem facti usum, ab ipso etiam utendi jure discretum, solum relinquit fratribus; propterea quòd id *condecens fuerit, ei professioni, quæ sponte devovit* CHRISTUM *pauperem in tantâ paupertate sectari.*

Sic igitur docet, CHRISTUM quoque id paupertatis & abdicationis genus fuisse sectatum, distinctèque declarat, sic à se intelligi usum simplicem, *qui facti est tantùm, in utendo, præbet utentibus nihil juris.* Hunc igitur usum sanctum ac meritorium esse definit, quippe qui exemplo CHRISTI confirmetur. Atque hæc summa doctrinæ est, quâ etiam ipsissimam instituti Franciscani rationem ac perfectionem, CHRISTI imitatione constantem, expressam esse voluit.

Neque verò in hoc simplice facti usu, consumptibilia, putà vestimenta ac cibos, distincta voluit ab inconsumptibilibus, putà ædibus ac cellis: imò verò disertè expressit ea, *quæ ad usum necessariæ sustentationis*, pertinerent, quæque fierent, *pro necessitatibus infirmorum, & aliis fratribus induendis*, ut fratres in his quoque ad simplicem facti usum redigantur, nullo interim utendi jure ipsis reservato.

Ergò quæ data essent utenda fratribus, in dominio dantis permanere

(*b*) *Exiit qui seminat.*] Nicolaus cum duobus Cardinalibus, Franciscani Ordinis Præposito generali, & multis Provincialibus, duos menses integros in edendâ eâ Bullâ consumpsit. Intereà cæteræ res Curiæ Romanæ, aut pendebant interruptæ, aut aliis præter solitum mandabantur. Ipsi Romani Curiales stupebant, ignorantes quod tantum negotium tam secretò à Papâ ageretur. Vid. D. FLEURY Lib. LXXXVII. n. 33.

posse

poſſe voluit : & quoniam qui hæc darent fratribus ita affecti eſſe viderentur, ut à ſe conceſſa verè dimittere, atque *ad alios transferre cupiant propter Deum*; ne *talium rerum*, quæ fratribus utendæ dentur, *incertum videatur eſſe dominium*, illud exemplo Innocentii IV. ad ſe & Eccleſiam Romanam transfert; omnimodum uſum relinquit fratribus, conceſſâ etiam poteſtate vendendi & commutandi libros & alia mobilia, prout fratrum uſibus conveniret.

Sic deinde concludit : *Cùm ex prædictis & aliis multâ maturitate diſcuſſis, regula ipſa licita, ſancta, perfecta, & obſervabilis, nec ulli patens diſcrimini evidenter appareat*, ut hæc conſtitutio *ſit perpetuæ firmitatis*, hæc, *ſicut cæteræ conſtitutiones vel decretales epiſtolæ legatur in ſcholis, ac fideliter exponatur ad literam : nullis additis gloſſis, quocumque prætextu, ſub excommunicationis pœnâ, niſi iis, per quas verba, ſeu verbi ſenſus, ſeu conſtructio, quaſi grammaticaliter exponatur.* Sic ſancta eſſe debuit hæc Conſtitutio; ſic non tantùm ad fratres, ſed ad ſcholas, univerſamque dirigitur Eccleſiam, ut omnes fideles inſtruantur, quid de hâc regulâ ſentire debeant. Ib. §. Cum igitur.

Hæc igitur definitè determinatèque dicta, nemo negaverit. Tum in fine ſubditur : *Qui contra prædicta determinaverint*, ſeu prædicârint, *excommunicationis ſententiæ ſubjacere*; quo nihil eſt clarius ad definitionem dogmaticam exprimendam. Jam verò quanti hæc ſint, ſequentia demonſtrabunt.

CAPUT XLII.

Decretalem Exiit *confirmarunt* CLEMENS V. *Clementinâ* Exivi, *&* JOANNES XXII. *extravagante* Quia quorumdam : *mox idem* JOANNES *ejuſdem decretalis autoritatem infringere aggreditur.*

SUBORTIS poſteà circa hanc decretalem aliquot ſcrupulis, eam Clemens V. elucidatam voluit, decretali inter Clementinas; *Exivi. de Paradiſo, de verborum ſignificatione*; quâ diſertè probat, rerum utendarum ad Eccleſiam Romanam tranſlatum dominium ac proprietatem, *dimiſſo ipſis fratribus in eis tantummodò uſu facti ſimplicis.* Clem. lib. V. tit. xj. *de verb ſignif.* c. j. Ex vi *de Paradiſo.*

Fratres contenderunt hanc Clementinam vel maximè fuiſſe irrevocabilem; quippe quæ à Concilio Viennenſi approbata fuerit; quod falſum (c) eſſe conſtat. Nec minùs interim conſtat Apoſtolicâ autoritate comprobatam fuiſſe à Clemente V.

Circa has decretales Nicolai III. & Clementis V. Joannes XXII. edidit Extravagantem *Quorumdam*, quâ *eorum declarationes* vocat *ſalubriter editas, ſolidas* quidem & *claras & lucidas* : alibi, *limpidas.* Ipſe de veſtium ſimplicitate ac formâ, deque habendis cellis frumentariis ac vinariis, quid

(c) *Falſum.*] Nam approbata fuit tantùm in Conſiſtorio ſecreto 5. Maii 1312. & lecta poſtridiè in ſeſſione III.

Etrav.tit. xiv. *de verb. signif.* cap. j. *Quorumdam.*

agendum sit, superiorum permittit arbitrio, Pontificatûs anno III. CHRISTI 1318.

Etenim multi ex fratribus, fallace delusi paupertatis imagine, vanissima quæque in deformandis vestibus comminisci cœperant. Non ullis monitis, non ullis parere superiorum imperiis; seque eò pauperiores ac perfectiores arbitrari, quò insaniora cogitarent.

Rainald. T. xv. an. 1318. n. 53.

Neque verò Joannes eâ decretali tantos motus comprimere potuit; quin potiùs hinc exorti Fraticellorum insani clamores: Joannem hac decretali fecisse *contra Evangelicam paupertatem & per consequens contra Evangelium* CHRISTI; *& ideò factum hæreticum, ac Papalem potestatem perdidisse, si in hoc perseveraverit.*

Extrav. loc. cit. cap. ij. *Quia nonnunquam.*

Rainald. jam. cit. loc. an. 1322. n. 55. & seq.

Tantæ posteà exortæ sunt circa illam inglossabilem Nicolai III. Constitutionem difficultates & rixæ, tam turbidi motus, tam insana deliria, ut idem Joannes XXII. eam paulatim, quàm minimâ poterat antecessoris contumeliâ convellere cogeretur. Ac primùm illud glossandi interdictum sub excommunicationis pœnâ à Nicolao positum, ad beneplacitum suspendit editâ extravagante; *Quia non nunquam* anno Pontificatûs VI. CHRISTI 1321. Quo tempore decretalis *Exiit*, cœpit vacillare autoritas; multaque adversùs eam scripta prodierunt quæ Rainaldus edidit. Imprimis impugnabant illud quod erat in eâ decretali dictum: CHRISTUM *habuisse loculos, infirmorum susceptâ personâ*, quemadmodum fugam præcipit: quæ omnia gravissimè refutabant, & utrumque suo modo ad perfectionem pertinere contendebant; cùm perfectionis sit providere suis & egenis, ac per fugam dare locum iræ, nec temerè aggredi pericula.

CAPUT XLIII.

JOANNIS XXII. *Extravagans, ad conditorem Canonum: ea, decretalis* Exiit *dogma rejecit.*

NEQUE ita multò post Joannes XXII. progressus ulteriùs, duas decretales edidit, quibus concitati fratres adversùs Joannem, ut apertum jam hæreticum, unà cùm Ludovico Bavaro (*d*) Imperatore dira moliti sunt, totâque Ecclesiâ famosas illas ac miras tragœdias excitârunt.

Extrav. loc. cit. c. iij. *ad conditorem, &c.*

Anno igitur Pontificatus VII. Christi 1322. Extravagantem edidit: *ad conditorem canonum*; quâ rerum fratribus utendarum ad Ecclesiam Romanam translatum dominium, à se & Ecclesiâ Romanâ amovet, exceptis rebus sacris; vetat moveri lites, aliaque quæ à fratribus Ecclesiæ Romanæ procuratorio nomine agebantur.

(*d*) *Ludovico Bavaro* &c.] Cùm Joannes XXII. Imperatoris nomen ei denegaret, ille Franciscanorum partibus favit. Venit ergò in Italiam, ac postquam Mediolani & Romæ coronatus est, Joannem Imperiali decreto exauctoravit & Papam constituit Petrum Corberium, qui inter Franciscanos rebelles erat pertinacior. Vid. Rain. ab an. 1323. ad an. 1330.

Hâc autem decretali miris modis exagitat ſimplicem facti uſum ab utendi jure diſtinctum ; docetque eum nec eſſe poſſibilem , nec verum , nec fratribus utilem , ad perfectionem paupertatis obtinendam , aut mundi ſollicitudines removendas : ad hæc non eſſe juſtum , nedum ad perfectionem ullam pertineat ; cùm injuſtum ſit aliquâ re uti eum , *cui jus non competat utendi*; reſervationem quoque dominii ac proprietatis Romanæ Eccleſiæ attributam , pari modo nec eſſe poſſibilem nec veram aut ſinceram , nec juſtam , ac nedum Eccleſiæ Romanæ utilis fuerit , *in illius notam atque injuriam redundare :* Igitur ſe , *qui veritatem colere teneretur , dignum & congruum arbitrari , ut profeſſores dicti Ordinis , non verbis tantùm, non ſimulatis actibus ; ſed operibus claris veritate ſuffultis , perfectionis ſtatûs , ac altioris paupertatis ſibi prærogativam , præ aliis mendicantibus vindicarent.* Simul declaravit conſulere velle ſe , *honori ſacro-ſanctæ Romanæ Eccleſiæ , cujus obnubilari poſſet gloria , ſi tam perverſæ ſimulationi , quæ profectò & ipſis ſimulantibus officit , & aliis ſcandali materiam ſubminiſtrat , diſſimulando illi occurrere conſentiret.*

Addebat nolle ſe *in poſterum , ſub pretextu , ſeu pallio talis dominii temporalis , verbalis , nudi & ænigmatici , tanta bona , quanta dicti fratres faciunt inſici.* Quibus ſanè verbis Nicolai III. uſum facti ſimplicem , ab eoque ortam perfectionis , altioriſque paupertatis ideam , non modò ſubruebat , ſed etiam irridebat. Tamen prædeceſſorem , quibus verbis poterat , excuſabat , qui *piâ conſideratione motus , ſupradicta ordinavit.* Curabat autem vel maximè , ut quod erat abſurdiſſimum ab eo amoliretur , nempe vindicatam Eccleſiæ Romanæ rerum etiam conſumptibilium proprietatem. Ejus igitur verba molliebat , ſenſum ad meliora vertebat. Id autem vel maximè inculcabat ; *Neminem ſapientem æſtimare debere* , quòd Nicolaus III. abſurda , injuſta , nec poſſibilia intenderit ; non ſanè addebat omnino impoſſibile eſſe , ut talia definiret , quique id fieri poſſe ſentirent , ſchiſmatis aut erroris reos ; qualia nunc venditant,

---

CAPUT XLIV.

JOANNIS XXII. Extravagans , Cùm inter nonnullos : *ea decretalis* Exiit , *doctrinam de Chriſti & Apoſtolorum paupertate hæreſeos damnat : à Romanis Pontificibus erronea definiri poſſe demonſtrat : Franciſcani appellantes in materiâ fidei à Papâ ad Concilium , ejus rei gratiâ nullam cenſuram ferunt.*

SUPERERAT illud à fratribus prædicatum , à Nicolao III. approbatum in Chriſto & Apoſtolis per ſimplicem uſum facti , altiſſimæ , ut putabant , paupertatis exemplum. Id Joannes XXII. omninò ſubruit , editâ Extravagante. *Cùm inter non nullos* , anno Pontificatûs IX. Chriſti 1325. quâ propoſitiones duas examinat ; alteram , *quòd Chriſtus & Apoſtoli in ſpeciali non habuerint aliqua , nec in communi* ; alteram , *quòd in iis , quæ ipſos habuiſſe Scriptura teſtatur, nequaquam in ipſis jus utendi competierit.* Has ritè examinatas ,

Extr. *Cum inter nonnullos.* Ib. c. IV.

erroneas, & hæreticas judicavit; hanc verò postremam, doctrinæ Catholicæ eò maximè inimicam, quòd Redemptori tribuat usum & gesta non justa: usum scilicet, sine jure utendi, ut erat expositum superiore decretali, *ad conditorem.*

Vid. ib. extr. *Quia quorumdam* cap. v.

At Minores id gravissimè tulêre. Itaque Joanni XXII. Nicolai decretalem objiciunt: illum etiam apertè hæreticum inclamant, quòd illa, quæ *per clavem scientiæ in fide ac moribus, à summis Pontificibus semel definita sunt, eorum successoribus revocare non licet in dubium.* Hos ut motus compesceret Joannes XXII. aliam eodem anno edidit Extravagantem: *Quia quorumdam*; quâ quidem Nicolaum excusat, ut potest, negatque aut ab ipso, aut ab aliis prædecessoribus definita, quæ fratres tanto studio de facti usu simplice asserebant: ac si vel maximè definîssent, *constitutiones illas fore invalidas, erroneas & infirmas.* Neque verò quod nunc somniant, id *per impossibile* dixit, aut omninò negavit evenire posse, ut à Romano Pontifice talia definiantur; sed duntaxat hæc scribit: *Quod usum talem non justum conditor canonis fratribus intellexit reservare, probabile non videtur.* Profectò non putat rem esse impossibilem, qui id causatur tantùm, probabilem non videri.

Et quidem Joannes ad Nicolaum excusandum hæc scripsit: *Non apparet ipsum dixisse, sustentationem Christi & Apostolorum ejus in solo & nudo simplici consistere usu facti.* Verùm id nihil est; nam, etiamsi verum esset, concessisse Nicolaum Christo & Apostolis non modo usum facti simplicem, sed etiam aliquando ipsum jus utendi; tamen asserebat interim, usum illum simplicem, non modò esse justum, sed etiam perfectum, & in Christo præluxisse, atque ex ejus exemplo ad fratres propagatum; cum Joannes usum illum, & injustum esse universim definiret, & in Christo admittere hæreticum judicaret.

Ibid. §. *Rursus* 2°.

Quàm profectò sententiam decretali *Quia quorumdam*, luculentissimè confirmavit. Ibi enim docuit, illam expropriationem, quam in usu facti simplice, absque jure collocabant, neque à Christo *observatam*, neque *Apostolis impositam*, neque *sub voto ab ipsis fuisse receptam.* Id enim in Evangelicâ historiâ non fuisse traditum: atque hæc Christo tribuere, cùm per se justa non sint, hæreticam, damnatam, blasphemam, pestiferam esse doctrinam. Ergò satis constat Nicolaum, editâ decretali, ut perfecta laudâsse, ac præscripsisse fratribus, quæ Joannes XXII. injusta; de Christo dixisse, quæ idem Pontifex, non modo nova & in Scripturis inaudita, sed etiam blasphema atque hæretica declarârit.

Mich. Cæs. Trac. cont. error. Joan. xxij. Goldast. Monarch. Tom. ij. p. 1236. Rainald. loc. cit. an. 1331. n. 11. & seq.

Quæ cùm ita sint, omnes, credo, intellexerunt, id egisse Joannem, ut Nicolai decretalem tanto apparatu conditam, tantâ autoritate promulgatam, honestissimè quidem ac modestissimè quoad fieri posset, sed tamen efficacissimè hâc in parte subrueret.

Huc accedit Michaelem Cæsenatem fratrum Minorum Generalem, ejusque socios à tribus Joannis decretalibus, conceptis verbis, ad sanctam Romanam Ecclesiam, & ad generale Concilium universalis Ecclesiæ publicè & solenniter appellâsse, & appellationem Joanni transmisisse. Id & testantur acta; & Rainaldus confitetur, neque adversarii negant, has duas decretales; *Cùm inter nonnullos*, & *Quia quorumdam*, quibus duæ propositiones

declarantur hæreticæ, ad fidei definitionem omninò pertinere. Jam verò doceant, Minores, qui ab eis appellârint, qui professi sint Papam de fide pronunciantem errare potuisse, eò certè nomine à Joanne fuisse damnatos. Nihil reperient tot inter Apostolicas literas, quibus eos coërcuit; cùm nihil prætermiserit, quo impudentissimos, atque ineptissimos Sycophantas argueret.

CAPUT XLV.

BELLARMINI *ac* RAINALDI *effugia.*

NUNC inutile est copiosiùs narrare, quæ recentiores, Bellarminus primùm, ac recentissimè Rainaldus dixerint. Summa est hæc: Nicolai decretalem malè intellectam, neque vero suo sensu à Joanne damnatam; tum in quibus varient illi Pontifices, *non ad finem & mores pertinere*, sed esse de re metaphysicâ, interim pro certo habitum à Romanis Pontificibus, definita circa fidei quæstiones, rata esse & irretractabilia: quæ omnia putamus satis clarè refutata ex ejus ævi scriptoribus, & ipsis decretalium verbis. Bell. de Rom. Pont. lib. v. c. xiv. Od. Rain. Tom. xv. an. 1322.

Et quidem de usu facti simplice, definitionem Joannis, decretali, *ad conditorem* editam, Rainaldus tuetur, Bellarminus impugnat, & Joannem *in controversiâ ad fidem non spectante errâsse* decernit; cùm Joannes decretali, *Quia quorumdam*, eum qui decretalis, *ad conditorem definita* convellat, *tamquam contumacem, & rebellem Romanæ Ecclesiæ ab omnibus haberi* jubeat. Rain. an. 1324. n. 32. Bell. loc. cit.

Quid quòd idem Joannes non aliâ causâ, illum, absque jure, usum facti simplicem in CHRISTO admitti, blasphemum, hæreticum, impium judicârit, quàm quòd usus ille sit non justus, in quo eum Bellarminus errasse asserit, ac duas Joannis de fide decretales subruit.

Neque verò concesserim in re metaphysicâ & vanâ versatum esse Joannem. Omninò enim è re Ecclesiæ erat, ut evanesceret è fratrum animis, illa quam Nicolaus foverat, falsæ atque inanis perfectionis idea; cùm illam etiam CHRISTO adscribere, autore Nicolao, minimè vererentur, eâque dementati, sibi tantopere placuerint: neque modò ad horrenda facinora, verùm etiam ad hæreses & schismata proruperint.

Quòd autem Constitutionem *Exiit*, ut decretum de fide haberi nolunt; quia id Papa *non expresserit*; neque sua pronunciata, *de necessitate credenda proposuerit*; tametsi contra ea *determinare ac prædicare*, sub excommunicationis pœnâ vetuerit, nos quanti hæc valeant lectori dijudicandum relinquimus. Interim intelligimus, procul ab officio confirmandæ fidei abfuisse Nicolaum, qui definitione editâ, ad id induxerit animos, quod Joannes XXII. injustum, aut hæreticum declarârit.

Sed jam de Joannis decretalibus duabus: *Cùm inter non nullos*; & *quia quorumdam*, nec habent quod hiscant, cùm eas decretales, adhibitis licèt omnibus, quibus decretum fidei nunc constare volunt; tamen à glossâ cor-

pori juris insertâ, pro retractabilibus habitas, & ab ipso Bellarmino subrutas videant; ut profectò pateat, subtiles illos infallibilitatis Pontificiæ defensores, dum ad inania ac minuta nos redigunt, tandem aliquandò in has coarctari angustias, ex quibus nullis se scholasticis argutiis extricare possint.

CAPUT XLVI.

Quæstio de visione beatificâ ante universalem resurrectionem: in eâ JOANNES XXII. *falsa prædicat, & suadere nititur: Gallis obsistentibus, Ecclesiæ Catholicæ consensioni cedit.*

SUB eodem Pontifice Joanne XXII. anno ejus 16. CHRISTI 1331. teste
Rain. T. Rainaldo, *agitari cœpta est in Pontificiâ Curiâ quæstio de visione anima-*
xv.an.1331. *rum, controversa inter Theologos ejus temporis.* Et quidem pro certo erat,
n. 45. *purgatas animas in cœlum mox recipi*; idque ipse Joannes instructione editâ
Ib.& an. ad Osinium (*e*) Regem Armeniæ definiverat, ut habet idem Rainaldus. An
1318.n.10. in cœlum receptæ visione faciali fruerentur, dubium videbatur, & negabat
Ibid. an. Joannes; atque ut ait Rainaldus: *Maximâ sollicitudine undique argumenta*
1331. n.44. *pro parte negante conquirere, & varia ex Patribus testimonia contexere cœpit: atque ea tanquam privatus Doctor in suis concionibus repetere, ut Præsules, Doctoresque ea argumenta diligentiùs discuterent.* (*f*) His quidem Joannes se ipsum posteà defensabat, his eum excusatum volebant, qui ex ejus autoritate, & concionibus publicè in Ecclesiâ ad populum habitis, periculum fidei verebantur. Cæterùm, si ea volebat tantùm discuti à Doctoribus, quorsùm pertinebat prædicari ad populum? Omninò certum est, id quod etiam totâ Ecclesiâ, ac maximè in Galliâ divulgatum ac creditum, eum errorem à Joanne publicè prædicatum.

Ibid. an. His Galli nostri movebantur; tum verò vel maximè cùm Geraldus Otho
1333. n.44. generalis Minorum Minister, Pontifici intimus, atque ab eo Internuncius
1334.n.30. ad Gallias missus, illum errorem Parisiis pro concione sacrâ exponendum suscepisset; ac passim ferebatur, aliâ licèt specie, hujus rei gratiâ, à Joanne

(*e*) *Ad Osinium*] misit Joannes XXII. eam fidei professionem, quam Clemens IV. an. 1264. ad Michaelem Paleologum Imperatorem miserat. Malè ergò hîc argumentatur Odoricus Rainaldus, qui Joannem XXII. ab errore immunem eò vult esse, quòd fidei professionem ab alio Papâ editam, quamque, non sine gravi scandalo, immutare poterat, de verbo ad verbum accuratè descripserit. Quanquam si ipse hanc fidei professionem edidisset, non propterea erroris expers omninò videretur. Nam in eo errabat quòd crederet, ***animas purgatas***, sive essent, sive non essent in cœlis, ***non esse visuras faciem Dei ante generale judicium.***

(*f*) *Argumenta discuterent.*] Hoc quidem dicit Odoricus Rainaldus, licet historici memorent Joannem suo errori adeò pertinaciter adhæsisse, ut eum errorem Cardinales Avenione prædicaverint, sive ut Papæ placerent, sive ei ne displicerent. Et quidem F. Thomas Valles Anglus è Dominicanorum familiâ, cùm in sacrâ concione hanc opinionem oppugnasset, sic exarsit Pontifex, ut juberet illum in carcerem trudi. Vid Nang. p. 758. Hist. Univ. Tom. IV. p. 235. FLEURY Lib. XCIV.

summissum, ejusque erroris Pontificem autorem ac signiferum esse.

Philippus verò VI. Valesius (*g*) dictus, Francorum Rex, extrema minabatur iis, qui claram visionem beatis animabus denegabant: ad quem Pontifex epistolam scripsit, quam Rainaldus profert. Ibid. an. 1333. n. 45.

Hâc epistolâ scribit, quæstionem dubiam etiam Augustino visam; variare Doctores: se quidem hujus rei in sermonibus habuisse mentionem, quæstionem jussu suo, ut sic pleniùs posset inveniri veritas, disputatam.

Subdit hæc posteà: *Et quia, fili dilectissime, forsan tibi dicitur, quòd nos non sumus in Theologiâ Magister, audi quid unus sapiens dicat.* NON QUIS, inquit, sed QUID DICAT, *intende:* adeò & ad se quoque pertinere intelligebat illud, ut *non quis*, sed *quid diceret*, cogitemus. Pergit: *Utinàm, fili, sicut & aliàs meminimus nos scripsisse, vellet audire, quæ in nostris sermonibus diximus, Regia celsitudo, & ut prædiximus, unum verbum de capite nostro non protulisse reperies, sed quæ vel* CHRISTUS, *vel Apostoli, vel Sancti Patres & Doctores Ecclesiæ protulerunt.* Sic dubitantis specie, quam sequebatur doctrinam Regiis auribus instillabat. Ib. n. 46.

Tum Regem dehortabatur ab insectandis iis, qui claram visionem negabant animabus; neque enim hoc ad Regium honorem pertinere: atque omninò permitteret utramque liberè disputari, ac prædicari sententiam; *donec aliud per sedem Apostolicam declaratum fuerit.* Hæc scripsit XIV. Kal. Decemb. Pontificatûs anno 17. qui erat annus CHRISTI 1333.

Nihil his motus Philippus, non multis post diebus, quam epistolam acceperat, Dominicâ scilicet IV. Adventûs, Magistros Parisienses congregavit, jussitque eos de quæstione ferre sententiam; qui omnes unanimi consensu in id convenerunt, ne clara visio beatis animabus negaretur. Quam censuram Facultatis habemus integram, ejusdem jussu Principis scriptam, pendentibus Magistrorum sigillis.

Testatus quidem Rex erat, nihil à se quæri quod Papam tangeret, quem omni honore prosequeretur: at Doctores præfati erant, audîsse se, *quòd quidquid in hâc materiâ sua sanctitas dixit, non asserendo, seu opinando, protulerit, sed tantummodò recitando:* adeò verebantur, ne Pontificium animum offenderent.

Hujus censuræ exemplum, teste continuatore Nangii hujus ævi historico, *Rex misit ad Papam, *mandans sibi à latere, quatenus sententiam Magistrorum de Parisiis, qui meliùs sciunt quid debet teneri & credi in fide, quàm Juristæ clerici **, qui parùm aut nihil sciunt de Theologiâ, approbaret, & quòd sustinentes in contrarium corrigeret.* *Monacho nempè sancti Dionysii. Vid. contin. Nang. ap. Duch. Tom. v. **Romani.

Facinus audax, inquies, ut Galli Romanum Pontificem fidem ipsam docerent. Tanta erat fiducia agnitæ veritatis; atque his quidem Joannes cessisse videtur. Certè anno sequente, sui Pontificatûs ultimo, CHRISTI 1334. editam voluit professionem eam, quâ *cùm Catholicâ Ecclesiâ* fatebatur, *quòd*

(*g*) *Philippus Valesius*] Ministro generali Minorum sic respondit: *Vous êtes hérétique: si vous ne vous rétractez, je vous ferai mourir comme Patarin; & si le Pape lui-même vouloit soutenir cette opinion, je le condamnerois comme hérétique.* Verba sunt D. FLEURY, Lib. XCIV. n. 35. Porrò Patarini ii erant, qui tunc in vulgus multa impia Manichæorum dogmata spargebant.

animæ purgatæ vident divinam eſſentiam facie ad faciem. Atque adeò Eccleſiæ Catholicæ conſenſione, in veram certamque veritatis fidem, non jam cunctabundus aut fluctuabundus adductus eſt.

Rain. an. 1336. n. 2. 3. vid. in Bull. Rom. T. j. Bull. Bened. xij. *Benedictus.* §. 3. 4. 5. p. 241.

Quòd autem eam fidem Benedictus XII. aſſeruit, eique obſiſtentes hæreticos judicavit; nihil aliud quam publicum & ſtabilem Eccleſiæ Catholicæ eam in rem conſenſum declaravit, quem jam Pariſienſes, quem ipſe Joannes XXII. moriens agnoverat. Neque interim illud admittimus, quod eſt à Rainaldo aliiſque reſponſum: quæ idem Joannes adversùs eam fidem publicè in Eccleſiâ prædicârit, ea ab ipſo fuiſſe prædicata, ut privato Doctore. Omninò enim prædicatio in eminentiſſimâ Eccleſiæ Romanæ arce edita, ad Apoſtolicum officium pertinet; veramque fidem oportet in Eccleſiâ Romanâ, non modò definiri prolato anathemate; ſed etiam ita doceri, prædicarique, ut inde *annuncietur per univerſum Orbem*: cui planè officio Joannes XXII. defuit. An ergò cùm ille falſa prædicaret, nutabat ea, quam Eccleſia Romana prædicabat, fides? Aut Eccleſia Romana Sedeſque Apoſtolica falſa & hæretica prædicavit? Aut quæ prædicanti Papæ, eadem judicanti ac definienti non obſtitiſſet Eccleſia Catholica; defuiſſentque vires, quibus falſa definitio ſolveretur? Abſit: dictum enim de Joanne XXII. eſſet, quod ipſe de Nicolao III. dixit: ſi quid falſi definîſſet, *conſtitutiones eas fore invalidas, erroneas & infirmas*; neque eò ſeciùs exiſtimâſſent ſtetiſſe immotam Eccleſiæ Catholicæ Sediſque Apoſtolicæ fidem. Ergò intelligamus, quæ Romani Pontifices prædicârint, crediderint, declarârint, nondùm eſſe Romanæ Eccleſiæ Sediſque Apoſtolicæ, quoad à Romano Pontifice promulgata, totâque Eccleſiâ recepta obtinuerint & coaluerint, atque hanc eſſe Romanam, hanc Petri, hanc Sedis Apoſtolicæ fidem, quæ deficere non poſſit.

Rom. j. 8.

Extrav. *Cum inter nonnullos de verb. ſignif.* cap. iv.

DEFENSIO

DEFENSIO DECLARATIONIS CLERI GALLICANI,

DE ECCLESIASTICA POTESTATE.

LIBER DECIMUS.

Quo probatur convenire cum Declaratione Gallicana hæc: Quod Romana Sedes fideſque nunquam defectura ſit; & quod prima Sedes non judicetur à quoquam,

CAPUT PRIMUM.

Fides PETRI *quid ſit: verba* PETRI, Tu es CHRISTUS: *&* CHRISTI, Tu es PETRUS &c. PETRI *fides Eccleſiæ fundamentum: ad locum Matth. XVI. 16. & ſeq.*

NE quid tam neceſſariæ diſputationi deſit, placet exponere luculentiùs illud immotum, quod in fide Petri omnis ab origine agnovit antiquitas. Id duplici modo à Patribus intellectum: primùm, ut Eccleſia Catholica in Petri fide immota conſiſtat: tum, ut immotum aliquid & invictum in Eccleſiam quoque peculiarem Romanam ac Sedem Apoſtolicam, Petri fide, prædicatione, ſanguine, autoritate, ac ſucceſſione tranſlatum fuerit.

Et quidem immotum illud, quod à Petri fide in univerſam Eccleſiam diffundatur, Sancti Patres ducunt ab illâ egregiâ Petri confeſſione: *Tu es* CHRISTUS, ac deinde ſubſecutâ CHRISTI ſententiâ: *Tu es Petrus.* Matt. xvj. 16. Matt. x. 2. Marc. iij. 16. Luc vj. 14.

Petrus enim Apoſtolus, jam primus Apoſtolorum à CHRISTO conſtitutus, jam à CHRISTO *Petrus* dictus, atque his cauſis omnium primus ab Evange-

listis omnibus appellatus, quod ipse textus Evangelii prodit legentibus; cùm CHRISTUS quæreret: *Quem me esse dicitis?* Omnium nomine confessionem hanc edidit, quâ fidei Christianæ summa continetur: *Tu es* CHRISTUS *filius Dei vivi.* Quæ cùm Petrus dixisset, hoc statim audivit à CHRISTO: *Tu es Petrus & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam.* Quibus verbis CHRISTUS, qui suam maximè unam volebat Ecclesiam, creavit Magistratum amplissimâ præ cæteris potestate, ac majestate præditum, qui omnes moveret ad unitatem, maximè in fide. Atque his duo quidem confirmavit: alterum, haud immeritò Petrum omnium nomine respondisse, qui omnium Princeps ab ipso Magistro CHRISTO constitutus esset: alterum, quoties successores Petri communem Ecclesiarum fidem, ex communi Traditione, pro officio promerent, eorum decretum, prædicationem, fidem, fore Ecclesiæ fundamentum.

Leo.Serm. iij. in ann. Assump. ejusd. cap. ij. vid. in append. ed. Quesn.n.4. serm.Leon. adscrip. c. ij. al. serm. ij. in natal. Apost.

Hinc CHRISTUS pollicetur, hac Petri confitentis fide Ecclesiam æternùm constituram: *Super hanc petram*, inquit, *ædificabo Ecclesiam meam, & portæ inferi non prævalebunt adversùs eam*; nempe Ecclesiam, eâ fide nixam. Quo loco Sanctus Leo: *Super hanc*, inquit, *fortitudinem æternum extruam templum, & Ecclesiæ meæ cælo inferenda sublimitas, in hujus fidei firmitate consurget.*

Hæc idem Pontifex passim inculcat; hæc omnes uno ore Romani Pontifices; hæc denique Patres omnes; ut in re clarâ & confessâ plures locos congerere supervacaneum sit. Omninò fixum illud est & immotum; cùm Ecclesia Catholica ædificio comparetur, eam quam Petrus confessus est fidem, æterni ædificii æternum fundamentum esse.

CAPUT II.

Ipse Petrus *&* PETRI *successores propter injunctum officium prædicandæ & asserendæ fidei, Ecclesiæ fundamentum: huic officio meritò adjunctæ Claves.*

NEQUE minùs ipse Petrus, ejusque successor Romanus Pontifex, tanto in ædificio fundamenti loco est, ut qui ex commisso munere, Ecclesiastici regiminis Princeps, præcipuique ac fundamentalis officii, prædicandæ scilicet & asserendæ fidei, caput executorque sit.

Quâ ex re, si quis sequi putat, Romanum Pontificem commissi officii gratiâ fundamento comparatum, ideò in exponendâ fide esse infallibilem, fallitur: aliud enim est, ut ei aliquid officii injungatur; aliud, ut illud procul omni dubio præstiturum esse constet.

Atque ut officium, quemadmodùm oportet, ab ipso effectu secernamus, advertendum superest, cui rei CHRISTUS æternæ stabilitatis promissionem adjecerit: an ipsi Pontifici, an verò Ecclesiæ? Ecclesiæ certè, ut verba declarant: *Et portæ*, inquit, *inferi non prævalebunt adversùs eam*, Ecclesiam scilicet, ut & verborum docet ipsa connexio, & Leo atque alii Patres lucu-

Matt.xvj. 18.

lentiſſimè profitentur. Cui loco convenire alia CHRISTI dicta jam vidimus, quale illud eſt : *Si Eccleſiam non audierit, ſit tibi ſicut Ethnicus & Publicanus:* Ib.xviij.17.
Ecce ego vobiſcum ſum uſque ad conſummationem ſæculi : Et, *Cùm venerit ille*
Spiritus veritatis, docebit vos omnem veritatem. Quæ ad unitatem Apoſtolici Ib. xxviij. 20.
ordinis manifeſtè referuntur. Unde etiam extat illud Apoſtolici primi Concilii : *Viſum eſt Spiritui Sancto & nobis*; cui congruit illud in ſymbolo item Joan. xvj. 13.
Apoſtolico, quòd attributum eſt toti & ſoli Eccleſiæ, certiſſimum Spiritûs Act.xv. 28.
Sancti Magiſterium : *Credo in Spiritum Sanctum, Sanctam Eccleſiam Catholicam*; nihil ut ſit clarius, quàm ipſi Eccleſiæ Catholicæ primitùs promiſſionem, & vim æternæ ſtabilitatis adjunctam.

At enim, inquiunt, Petra ipſa, fundamentum ipſum, per ſeſe eſt ſtabile; ipſoque adeò ædificio ſtabilius; quippe quo ædificium id habeat ut firmum ac ſtabile ſit. Id qui dicunt, non ſatis advertunt, ipſa etiam fundamenta poſſe convelli. Quare CHRISTUS æternum ſtructurus ædificium, non in eo præciſè reponit æternam ejus ædificii ſoliditatem, quod in tali miniſteriali fundamento, Petro ſcilicet ac Petri ſucceſſore, ſit poſitum ; ſed quòd ipſo CHRISTO ædificante conſurgat : *Super hanc*, inquit, *petram ædificabo Eccleſiam meam, & portæ inferi non prævalebunt adverſus eam*; propter ædificantem ſcilicet CHRISTUM, qui & fundamentum poſuit, & extruxit ædificium, & invictâ virtute utrumque continet.

Quod ergò moderni quidam eò uſque provehuntur, ut in Petro & ſucceſſoribus, certiorem & clariorem, quàm in ipsâ Catholicâ Eccleſiâ, ſtabilitatem agnoſcant; næ illi nimii ſunt, neque tolerandi, quibus clarius ac firmius videatur : *Credo Romanum Pontificem infallibilem*, quàm, *credo ſanctam Eccleſiam Catholicam.*

Certum quidem eſt, Eccleſiam Catholicam, conſtituto Principe, tanquam totius regiminis fundamento, factam eſſe firmiorem. Neque tamen tu mihi fundamenti ſimilitudinem ſic urgeas, ut Eccleſia collapſura ſit, ſi quandò Principis ceſſet officium ; alioquin eum, qui ſummâ in Eccleſiâ poteſtate fungatur, non modò infallibilem, ſed etiam immortalem eſſe oportebat : aut ſi ad extremum urgeri placet fundamenti rationem ac vim, aliud certè eſt, ut ipſum fundamentum penitùs ſubruatur : aliud, ut ſit aliqua in fundamento labes. Primum ſi acciderit, ruit ædificium ; ſecundum, non ita : non nunquam enim opus eſt ipſum refici fundamentum. Aliquis Petri ſucceſſor, ſive Liberius, ſive Honorius, ſive quivis alius in tacendâ fide officio deſit, atque ipſi etiam fidei adverſetur ; en aliqua in ipſo fundamento labes, quæ ab Eccleſiâ facilè reparari poſſit ; non item, ſi Petri officium in totum tolleretur, CHRISTI inſtitutione contemptâ.

Illud ergò officium, ut conſtituere, ita deſtruere nulla humana vis poteſt ; ſtatque illud immobile à CHRISTO conſtitutum Eccleſiaſtici regiminis fundamentum.

Quare & illud certum eſt, in ipſâ miniſteriali petrâ, Romano ſcilicet Pontifice Petri ſucceſſore, vim eſſe ; præcipuam illam quidem ac principalem, ſed tamen partialem, ut vocant ; ita ut tòtum ipſum parte ſit firmius.

Namque & aliquatenùs aptis lapidibus ædificii compages ſeſe ipſa ſuſ-

tentat; mutuamque sibi operam fundamentum ipsum, compagesque præstant: atque ut compages fundamento sustentatur, sic fundamentum compage protegitur. Quin ut in Papatu maxima, ita in Episcopatu magna est à CHRISTO indita vis; suntque Episcopi capita & fundamenta particularium Ecclesiarum, ex quibus universa coalescit, & in vivo ædificio, vivi lapides sese ultrò coagmentant; ipsique fundamento præcipuo, scilicet Romanæ Sedi, non nudo tantùm obsequio, sed etiam adunati autoritate provident. Sic illa in infando schismate * horrenda fundamenti labes, totius compagis ope sanata refectaque est.

XIV. sæculi.

Stat ergò æternus ille in Ecclesiâ CHRISTI, ab ipso CHRISTO constitutus Magistratus, ad unitatem movens, fideique firmitati ex officio providens. Cui quidem officio meritò attributæ claves, solvendique ac ligandi tanta potestas; ut quidquid in terrâ solverit vel ligaverit, in cœlo quoque solutum, ligatumque sit; quibus verbis designari, non personæ injuncto officio defungentis infallibilitatem, sed ipsius officii efficaciam ac vim, omnes consentiunt.

Hæc igitur pertinent ad illud CHRISTI dictum: *Tu es Petrus*, constititque omninò, Petri officium esse Ecclesiæ fundamentum, eò quòd Ecclesia unitate consistat, cujus Sacramentum ac radix in Petro est.

CAPUT III.

Locus; Rogavi pro te: *&* Confirma Fratres tuos, *Luc. XXII. 32. Aliud præceptum, aliud promissum: præceptum*, Confirma Fratres, *quid sit.*

EODEM pertinet aliud CHRISTI dictum ad Petrum: *Simon, Simon, ecce Satanas expetivit vos, ut cribraret sicut triticum, ego autem rogavi pro te, ut non deficiat fides tua; & tu aliquandò conversus, confirma fratres tuos.* In hâc CHRISTI sententiâ, ut in priore, rursus distinguimus ea quæ ad officium Petri pertinent, & ea quæ ad CHRISTI promissionem. Ad officium Petri pertinet; *Confirma fratres tuos*; ad CHRISTI promissionem certam: *Rogavi pro te, ut non deficiat fides tua.*

Hoc ergò ex officio Petrus habet: hoc Petri successores in Petro acceperunt ut fratres confirmare jubeantur; non profectò, ut ei officio nunquam defuturi sint.

Si enim jubendo CHRISTUS id præstat, ut præceptum ipsum impleatur, jam omnes sunt impeccabiles; Romanusque Pontifex, cui CHRISTUS in Petro dixit: *Pasce oves meas*, non modo in doctrinâ nunquam peccaturus est; sed nec in ullâ parte pastoralis officii, cùm nulla profectò sit, quam non illa vox complectatur.

Jam quod aiunt, ipsâ confirmandi voce, supremum & indeclinabile judicium, eamque autoritatem indicari, quâ nulla major esse possit, falsum est: nam *confirma*, hoc est, quantum in te est enitere ut firmi sint. *Misimus enim Timotheum*, inquit Apostolus, *ad confirmandos vos*; & cui

I. Thess. iij. 2.

cumque Episcopo dictum est : *Esto vigilans, & confirma cætera, quæ moritura erant.* Et ostendunt Scripturæ passim, confirmare vacillantes animos, per omnia Ecclesiastica ministeria fusum. Quod Petro ejusque successoribus singulari titulo attributum efficit quidem, ut præ cæteris, ut erga cæteros, atque etiam erga fratres & Apostolos illud facere jubeantur : non autem, ut id certissimè præstent. Nam quod objiciunt, cuique officio suam esse à Deo providentissimo adjunctam gratiam, quis id nesciat ? Adjungitur quidem ut omni officio, ita etiam Papatui, perpetuâ Dei benignitate, gratia singularis ; at gratiam singularem non propterea sequitur semper accipientis certa fidelitas : alioquin nunquam in eo officio peccaretur, quod est falsissimum.

Apoc. iij. 2.

CAPUT IV.

Promissio in illâ precatione ; ut non deficiat fides tua : *fides* PETRI *quid sit ? nunquam defectura, neque in ipso* PETRO ; *neque in Catholicâ Ecclesiâ ; neque in Sede Apostolicâ ; seu peculiari* PETRI *Ecclesiâ.*

ATQUE hæc sunt, quæ pertinent ad CHRISTI præceptionem ; *Confirma fratres tuos.* Jam ad promissionem ista : *Rogavi pro te, ut non deficiat fides tua :* quæ quidem promissio multipliciter intelligi potest, pro multiplice personæ Petri intellectu.

Est enim primùm Petrus singularis homo, cui CHRISTUS, teste Augustino promiserit ; *Ut haberet in fide liberrimam, fortissimam, invictissimam, perseverantissimam voluntatem.* Quo sensu promissio solum Petrum spectat, non autem successores, quos in fide confirmatos, nemo, credo, nisi insipientissimus dixerit.

Aug. de corrept. & grat. c. viij. n. 17. T. x. p. 759.

Et eâ quidem promissione ad exequendum officium Petrus juvabatur. Quis enim dubitet promptius illud fuisse ac certius, ut confirmatus in fide confirmaret : quòd, CHRISTUS Petro significavit his verbis : *Simon, Simon, ecce Satanas expetivit vos ut cribraret sicut triticum, ego autem rogavi pro te, ut non deficiat fides tua.* Quo loco Leo præclarè : *Pro fide Petri propriè supplicatur, tanquam aliorum status certior sit futurus, si mens Principis victa non fuerit.* Neque propterea Petri successores id habent, ut in fide confirmentur, sicut non omnes habent illam eminentissimam charitatem, quâ Petrus plùs cæteris CHRISTUM diligens audire meruit ; *Pasce oves meas.*

Luc. xxij. 31. 32.

Leo. Serm. iij. in. ann. Assump. ejusd. c. iij. ed. Quesn. 4°. p. 109.

Joan. xxj. 17.

Hoc igitur est quòd Petro in propriâ personâ promissum est, neque ad posteros transiturum ; nempe ut in fide & gratiâ confirmetur. Jam quod sit ad posteros transiturum, ex aliâ duplici Petri personâ pendet.

Petrus enim præter personam suam, aliam personam gerit nempe Ecclesiæ universæ ; quod ipsum ad ejus Primatum pertinet, sicut Augustinum dicentem audivimus : *Petrus Ecclesiæ gestabat in figurâ personam, propter Primatum quem in discipulis habuit.* Cùm ergò Petro dicitur pro hujus per-

Sup. lib. viij. c. xix. Aug. in Ps. cviij. n. 1. p. 1215. T. iv.

ſonæ ratione : *Non deficiet fides tua*, hoc nempè eſt, non deficiet Eccleſiæ Catholicæ fides, cujus tu figuram atque perſonam propter Primatum geris; ac jubetur poſteà *confirmare fratres*, qui Primatu impoſito tantam perſonam induerit.

Neque immeritò Petro dicitur : *Non deficiet fides tua*; fides illa ſcilicet, quæ cùm ſit Chriſtianorum omnium, vel maximè eſt tua; quòd eam primus omnium atque omnium nomine prædicaveris.

Aug. de Corrept. & grat. c. xij. n. 38. T. x. p. 772.

Hunc ſenſum Interpretes ſæpe memorati ſecuti ſunt; ad eumque alludere videtur Auguſtinus : *Dicente* CHRISTO, *rogavi pro te ut non deficiat fides tua, intelligamus ei dictum, qui ædificatur ſuper petram*, hoc eſt, omnibus in CHRISTO perſeveraturis.

Hic ergò ſecundus ſenſus, pro ſecundo intellectu perſonæ Petri, totam in ſe repræſentantis Eccleſiam, ac maximè electos. At tertio modò, Petrus intelligi poteſt ſtrictiore ſignificatu, ut qui non modò Eccleſiæ univerſæ perſonam ſuſceperit, ſed ſucceſſores in Primatu ſuos, eorumque curæ commiſſam peculiarem Eccleſiam, Romanam ſcilicet, ſingulari titulo repræſentet. Quo etiam ſenſu, meritò Petro dicitur : *Non deficiet fides tua*; cùm nunquam futurum ſit, ut Petri ſucceſſores eorumque univerſa ſeries atque ſucceſſio, ſedeſque cui præſint, atque Eccleſia, quam docendam & regendam ſuſceperint, à verâ fide evellantur.

CAPUT V.

PETRUS *ejuſque ſucceſſores cuidam peculiari Eccleſiæ ac ſedi præſidere debent :* PETRI *fides in* PETRI *Sede, & in ſucceſſorum ſerie non deficit.*

ET quidem de ſucceſſorum ſerie ſatis conſtat; cùm Catholici omnes uno ore fateantur, Petri officium, hoc eſt, Papatum ipſum atque Primatum à CHRISTO inſtitutum, nunquam in Eccleſiâ defiturum. Sed Petri ſucceſſores, cùm ordinandi fuerint è cœlo lapſuri non ſunt; neque ad creandos eos, ubi opus fuerit, totam Eccleſiam citari, commoverique oportebit. Neceſſe ergò eſt, aliqua ut ſit Catholicæ Eccleſiæ pars, ex quâ exiſtant, aliique aliis ſubrogentur. Quare ita conſtituti ſunt, ut non modò univerſæ, Eccleſiæ præſint; ſed quemadmodùm cæteri Epiſcopi, peculiarem habeant quam regant Eccleſiam; nempe Romanam, quam Petrus fundaverit & rexerit, imò quàm ſemper & foveat & regat. Hæc ergò Eccleſia ex avitâ atque Apoſtolicâ Traditione, eo jure, eâ dignitate eſt, ut quemcumque ſibi, eundem etiam Eccleſiæ univerſæ ducem Paſtoremque eligat; nec niſi ab orthodoxâ, orthodoxum eligi par eſt. Hæc igitur Cathedra, hæc Sedes, hæc Eccleſia eſt, quæ pro ſui Pontificis dignitate uniendæ Eccleſiæ neceſſaria, nunquam à verâ Eccleſiâ, nunquam à verâ fide abrumpatur.

Neque objiciant, Sedem à ſedente Pontifice minimè diſtinguendam. Hunc enim errorem, multis jam veterum teſtimoniis ſublatum eſſe credi-

mus. Vel ſanctum Leonem audiant de Sede Antiochenâ dicentem ; *aliud ſunt Sedes, aliud Præſidentes.*

Leo. ep. ad Anast. C. p. LXXX. al. LIIJ.

Neque propterea dicimus, ipſam Sedem aliquid exercere poſſe poteſtatis aut juriſdictionis, aliter quàm per ipſum Præſidentem : ſed ſi Præſidens erraverit, errorem eum ſtatim repellendum, neque coaliturum.

Neque verò diſtinguimus à Romanorum Pontificum fide, Romanæ Eccleſiæ fidem ; quam ſcilicet non aliter quàm à Petro primò, atque à Petri ſucceſſoribus Romani didicerint.

Neque huic fidei oberit, ſi aliquot Pontifices officio defuerint, atque à verâ fide, eique conjunctâ fidei profeſſione aut prædicatione aliquandò aberrârint. Stat enim Romana fides, ab eorum anteceſſoribus ſtabilita, ab eorum ſucceſſoribus ſtatim vindicanda ; ut factum in Liberio, Honorio, aliiſque vidimus, nullo Romanæ fidei, aut Romani Primatûs detrimento. *Etſi enim*, inquit Leo, *diverſa nonnunquàm ſunt merita Præſulum, tamen jura permanent ſedium :* quantò magis permanent jura in Sedem Apoſtolicam per Petrum, autore CHRISTO collata.

Sup. lib. ix.

Leon. ep. ad Maxim. Antioch. xcij. al. LXIJ. c. iij.

Accipiendi ergò Romani Pontifices tanquam una perſona Petri, in quâ nunquam fides penitùs deficiat ; atque ut in aliquibus vacillet, aut concidat, non tamen deficit in totum, quæ ſtatim revictura ſit. Nam & Petrus negavit, & incredulus fuit, poſtquàm etiam audivit illud : *Rogavi pro te ut non deficiat fides tua* ; ſed ſtatim exſurgit, confirmaturus fratres, atque omnium nomine communem prædicaturus fidem, ſicut in Actis legimus. Sit ergò in Leone ; ſit in Agathone ; ſit in aliis egregiis Pontificibus Petrus, fratres confirmans : ſit etiam in Liberio ; ſit in Honorio Petrus ad horam nutans & negans ; ſed ſtatim reſpiciente Domino convaleſcens, ſeque ipſo validior ; ut firmitudini, Domino providente, etiam lapſus ipſe ſerviat ; neque ſuperſit ullum errati veſtigium. Id in Eccleſiâ Romanâ contigiſſe multa exempla docuerunt, neque porro aliter ad conſummationem uſque ſæculi in totâ Pontificum ſucceſſione eventurum eſſe, certâ fide credimus.

Id autem beati Petri meritis tributum volumus. Omninò enim Apoſtoli ad CHRISTUM recepti, diſcipulorum ac ſucceſſorum ſuorum regunt Eccleſias : neque illa vacat Eccleſiæ oratio Dominum deprecantis ; *ut gregem tuum, Paſtor æterne, non deſeras ; ſed per beatos Apoſtolos tuos continuâ protectione cuſtodias* ; certumque eſt id, quod ſubditur ; *iis Rectoribus Eccleſiam gubernari.* Quantò magis Petrus omnium Princeps, *in propriâ Sede vivit, ac præſidet*, ut & ſanctus Leo egregiè docet, & univerſa Eccleſia in œcumenicis etiam Conciliis ſæpe confitetur.

Præf. Miſſ. Apoſt.

Vid. Leo. ſerm. j. ij. iij. in die Aſſump. ejuſd.

Sic ergò tertio ſenſu intelligatur Petri nunquam defectura fides ; quòd eam Eccleſiæ Romanæ ſemel traditam, in eâdem Eccleſiâ, ipsâque ſucceſſorum ſerie, conſervat ac fovet. Quibus hæc magna & præclara, ſediſque Apoſtolicæ majeſtatis digna non ſufficiunt, ii ut ſe in minuta atque oppidò abſurda ac falſa conjiciant, non ratiociniis, ſed jam experimentis vidimus.

Vid tot. lib. ix.

CAPUT VI.

Traditio Patrum de fide & Ecclesiâ Romanâ, deque Sede Apostolicâ nunquam defecturâ: Romanorum Pontificum de suæ Sedis dignitate tuendâ Traditio.

HÆc, ita uti diximus, se habere universa agnovit antiquitas. Sancti enim Patres ab ipsâ Christianitatis origine, dùm quærunt illud immotum in fide, quod Ecclesiæ principali, Romanæ scilicet, inesse necesse sit; non Romanum Pontificem Doctorem publicum, quem à Romano Pontifice homine singulari, atque ut peccatis, ita erroribus obnoxio, secernendum cogitant; id enim postremæ ætatis inventum est; sed ipsam Romanam Ecclesiam, ac Romanam fidem, ipsam Petri Cathedram, ac Sedem Apostolicam uno ore commemorant.

Iren. cont. hæres. lib. iij. c. iij. n. 2. p. 175. 176. ed. Bened.

Tertull. de præscr. hæret. cap. xxxvj. pag. 215. edit. Prior.

Cypr. ep. ad Cornel. lix. edit. Amstel. p. 265 al. lv. * Felicissimi asseclæ.

Vid. ep. xlviij. al. xlv. lv. al. lij. tract. de Unit. Eccl. & pass.

Primus omnium Irenæus occurrit, dum *maximam, antiquissimam, & omnibus cognitam, à gloriosissimis duobus Apostolis Petro & Paulo, Romæ fundatam & constitutam Ecclesiam* celebrat. *Ad hanc enim*, inquit, *Ecclesiam, propter potentiorem principalitatem, necesse est omnem convenire Ecclesiam, hoc est, eos qui sunt undique fideles, in quâ semper ab iis qui sunt undique conservata est ea, quæ est ab Apostolis Traditio. (a)* Hæc Irenæus noster Gallicanæ Ecclesiæ lumen.

Ludunt qui *potentioris principalitatis* nomine, Urbis amplitudinem designari putant. Agit enim Irenæus, non de Urbe, quam propter imperium frequentari; sed de Ecclesiâ fundatâ ab Apostolis, ad quam eâ causâ convenire, in quâ conservare omnes *undique fideles* avitam & *Apostolicam Traditionem* oporteat. Neque aliter Tertullianus: *Habes Romam, unde nobis quoque* (Afris scilicet) *autoritas præsto est. Ista quàm felix Ecclesia cui totam doctrinam Apostoli cum sanguine suo profuderunt!* Inde autoritas, & illa apud Christianos jam inde ab origine Romanæ Ecclesiæ præcipua commendatio.

Neque Cyprianus rem tantam conticescit: *Navigare*, inquit, *audent* * *ad Petri Cathedram, & ad Ecclesiam principalem, unde unitas Sacerdotalis exorta est.* En unde *principalis*, quod Irenæus dicebat, & jam sermone Ecclesiastico frequentatum. Hunc *locum Petri*, *& Cathedræ Sacerdotalis*

(a) *Ab Apostolis Traditio.*] Hìc Irenæus Ecclesiam Romanam magnificè verèque laudat. Duo autem dicit: 1°. hanc Ecclesiam esse Christianorum communem patriam; adeo ut in eâ, omnes iis bonis frui debeant, quæ, ipso jure civili, ejusdem urbis civibus sunt communia: 2°. reliquarum Ecclesiarum Traditionem residere in Ecclesiâ Romanâ, quæ nimirum, omnium Traditionem eò planiùs habet cognitam, quò cum singulis est conjunctior necessitudinibus, & ad consilia simul communicanda promptior. Atque ea duplex est causa cur, verbis exquisitissimis Irenæus memorat, *in eâ semper ab iis qui sunt undique, conservatam fuisse eam, quæ est ab Apostolis Traditionem.*

gradum;

gradum ; hanc Ecclesiæ Catholicæ radicem & matricem, Ecclesiasticæ unitatis originem idem Cyprianus sæpe commendat. Neque ab ejus Ecclesiæ *principalis* unitate & fide deflectere se putabat, cùm Stephani Papæ de hæreticorum non iterando baptismate decretum, tot undique conquisitis Scripturarum locis, vehemens accusator urgebat.

Nec taceam illam Optati unicam singularemque Cathedram, quam Petrus primus insederit *Apostolorum caput*; quam Petri successores, Optato referente, usque ad Siricium, ac cæteri deinde teneant usque ad sæculi finem; quâ Donatistæ careant; quam frustrà occupare satagerent, constitutò Romæ suæ sectæ vano Episcopatu; quam sola Catholica, nulla schismatica habeat Ecclesia : quæ proinde Cathedra, si concidere posset, fieretque jam Cathedra, non veritatis, sed erroris & pestilentiæ; Ecclesia ipsa Catholica non haberet societatis vinculum; jamque schismatica ac dissipata esset, quod non est possibile.

Hinc illud Concilii Aquileiensis ad Gratianum Valentinianum & Theodosium Augustos : *Totius Orbis Romani caput Romanam Ecclesiam, atque illam Sacro-sanctam fidem Apostolorum, ne turbari sineret, obsecranda fuit Clementia vestra : inde enim in omnes veneranda communionis jura dimanant.*

Hinc Hieronymus, Oriente dissidiis * agitato, *Cathedram Petri & fidem Apostolico ore laudatam*, censuit consulendam; atque ad Theophilum Alexandrinum scribit : *Se Patrum non transire terminos, semperque meminisse Romanam fidem Apostolico ore laudatam, cujus se esse participem Alexandrina Ecclesia gloriatur.*

Veneratur & Augustinus Romanam Ecclesiam, *in quâ semper Apostolicæ Cathedræ viguit principatus* : & in eâ *Romanam fidem*, quam in Ambrosii scriptis etiam hæretici Pelagiani suspicere cogerentur.

Hanc celebrat Gelasius ad Anastasium Imperatorem totumque Orientem confidentissimè scribens : *Quia mundo radix est Apostoli Petri gloriosa Confessio.* Quâ voce designari solet Ecclesiastico stylo sacer ille & omni honore prosequendus locus, quo Apostolorum condita corpora, Ecclesiæ Romanæ, totique Christianitati, nec minùs Orbi, quam Urbi tutelæ sunt. Sic enim idem ad Euphemianum Constantinopolitanum Patriarcham : *Veniemus, frater Euphemiane, ad illud pavendum Christi tribunal*; ubi *comprobandum* inquit, *utrum beati Petri gloriosa confessio cuiquam eorum, quos regendos accepit, quicquam subtraxerit ad salutem.* Ecclesiam Romanam nominat à potissimâ parte, ab ipso sacrario, quo Petri reliquiæ requiescunt; quo ex loco Ecclesia Romana Primatum repetebat suum. Inde scilicet facta est Ecclesiarum caput, quòd Apostolorum Princeps in eâ Sedem fixerit, in eâ Martyrium fecerit, eam sanguine dedicârit; quem ad locum videas, priscorum quoque Pontificum tempore, Synodos celebratas, tamquàm à Petro deductis Apostolicæ doctrinæ ac disciplinæ rivis.

Hujus ergò rei gratiâ Stephanus Metropolita Larissæus ad Bonifacium II,

Opt. Milev. de sch. Donat. lib. ij. c. ij. p. 28. ed. Dup. Ib. c. iij. Ib. vid. Aug. de hæresib. hæres. LXIX. Tom. viij. p. 21. cont. Cresc. lib. ij. cap. xxvij. n. 46. p. 434. lib. iij. c. xxxiv. n. 38. pag. 454. T. ix. & pass.

Epist. I. Conf. Ital. seu. Rom. seu. Aquil. an. 381. T. ij. Conc. p. 999. & ap. Syrmun. in app. cod. Theod.

* Origenistarum.

Ep. Hier. ad Damas. xiv. al. LVij. T. iv. part. ij. p. 19.

Id. epist. ad Theoph. LViij. alias. LXViij. Ib. p. 597.

Aug. ep. XLiij. al. CLXij. n. 7. vid. de grat. Christ. cap. XLiij. num. 47 T. x. p. 249. & pass. in lib. cont. Pelag.

Gelas. ep. viij. ad Anast. Imp. T. iv. Conc. p. 1183.
Id. epist. ad Euphem. C. P. ibid. p. 1162.

Ep.Steph. Lariss. ad Syn. Rom. sub. Bonif. ij. Part. j. Coll.Holst. & Synodum Romanam hæc scribit : *Dixi , quia autoritas Sedis Apostolicæ ; quæ à Deo & Salvatore nostro , summo Apostolorum data est , omnibus sanctarum Ecclesiarum privilegiis antecellit , in cujus confessione omnes mundi requiescunt Ecclesiæ.*

Gelas.Pap. tract. ap. Syr.in App. cod.Theod. Est & illud sancti Gelasii : *Duodecim certè fuère Apostoli , paribus meritis, parique dignitate suffulti ; cùmque omnes æqualiter spirituali luce fulgerent , unum tamen Principem esse ex illis voluit Christus , eumque dispensatione mirabili in dominam gentium Romam direxit , ut in præcipuâ urbe , vel primâ , primum & præcipuum dirigeret Petrum ; ibique sicut doctrinæ virtute sublimis emicuit , ita sanguinis gloriosâ effusione decoratus , æterno hospitio conquiescit ; præstans Sedi quam ipse benedixit , ut portis inferi nunquam pro Domini promissione vincatur , omniumque sit fluctuantium tutissimus portus.*

Audio quid dicant : Romanis Pontificibus , Sedis suæ dignitatem commendantibus , in propriâ videlicet causâ non esse credendum. Sed absit ; pari enim jure dixerint , ne Episcopis quidem , aut Presbyteris esse adhibendam fidem , cùm Sacerdotii sui honorem prædicant ; quòd contra est. Nam quibus Deus singularem honoris dignitatisque prærogativam contulit, iisdem inspirat verum de suâ potestate sensum ; ut eâ in Domino , cum res poposcerit , liberè & confidenter utantur , fiatque illud quod ait Paulus : 1.Cor.ij.12. *Accepimus Spiritum qui ex Deo est , ut sciamus quæ à Deo donata sunt nobis.* Quod quidem hîc semel dicere placuit , ut temerariam ac pessimam responsionem confutarem ; profiteorque me de Sedis Apostolicæ majestate , Romanorum Pontificum doctrinæ & Traditioni crediturum : quamquàm eorum Sedem non ipsi magis , quàm reliqui , ac tota Ecclesia , atque Orientales haud minùs quàm Occidentales prædicant. Id sequentia declarabunt.

CAPUT VII.

Libellus à sancto HORMISDA *ad Ecclesias Orientales missus : ab eisdem Ecclesiis subsignatus mittitur eidem Papæ : tum sancto* AGAPETO, NICOLAO I. *atque* ADRIANO II. *prædicata in eo libello Romana fides nunquam defectura.*

Exemp. libell.Joan. C. P. ad Hormisd. T.iv. Conc. pag. 1486. 1487. SANCTI Hormisdæ , ac Justini Augusti tempore , Ecclesiæ Orientales hanc adversùs Acacium Eutychetis defensorem , à Beatissimo Papâ missam formulam jussi subscripserunt : *Prima salus est , rectæ fidei regulam custodire , & à Patrum Traditione nullatenùs deviare ; quia non potest Domini nostri* JESU CHRISTI *prætermitti sententia dicentis ;* TU ES PETRUS ET SUPER HANC PETRAM ÆDIFICABO ECCLESIAM MEAM. *Hæc quæ dicta sunt , rerum probantur effectibus ; quia in Sede Apostolicâ immaculata est semper servata religio.* Ergò ut semper servaretur , ad hæc Christi promissa referunt. Subdunt posteà : *Unde sequentes in omnibus Apostolicam Sedem , & prædi-*

cantes ejus omnia constituta, spero ut in unâ communione vobiscum, quam Sedes Apostolica prædicat, esse merear, in quâ est integra & verax Christianæ religionis soliditas: promittens etiam sequestratos à communione Ecclesiæ Catholicæ, id est, non in omnibus consentientes Sedi Apostolicæ, eorum nomina inter sacra non recitanda esse mysteria. Hanc autem professionem meam, propriâ manu scripsi, & tibi Hormisdæ sancto & venerabili Papæ urbis Romæ obtuli. Atque hæc professio ab Hormisdâ Pontifice dictata, ab omnibus Episcopis Orientalibus eorumque antesignanis Constantinopolitanis Patriarchis est recepta. Quâ de re Occidentales Episcopi, præsertim Gallicani, multùm in Domino collætantur; ut certum sit, hanc formulam à totâ Ecclesiâ Catholicâ comprobatam. Ep. Avit. Vienn. ad Hormisd. ib. p. 1445.

Eandem fidem Justinianus Imperator ad sanctum AgapetumPapam à se subsignatam, iteraris vicibus mittit; (*b*) in secundâ verò subscriptione sic legitur: *Quapropter sicut præfati sumus, sequentes in omnibus Sedem Apostolicam, quæ ab eâ statuta sunt prædicamus, ac promittimus ista inconcussè servari, & compellere, ut juxtà tenorem libelli istius, omnes faciant Episcopi: ut sanctissimi quidem Patriarchæ ad vestram faciant sanctitatem, Metropolitani verò Patriarchis, & alii ut suis faciant Metropolitanis, quatenùs per omnia sancta Catholica Ecclesia nostra suam habeat firmitatem*; universali scilicet, ut sæpè diximus, consensione constantem. I. Confess. Justin. ad Agap. ibid. pag. 1790. ij. Conf. pag. 1801. 1802.

Omnes ergò Ecclesiæ, subsignatâ formulâ profitebantur Romanam fidem, Sedis Apostolicæ & Ecclesiæ Romanæ fidem, integrâ & perfectâ soliditate constare; ac, ne unquam deficiat, certâ Domini pollicitatione firmatam. Nempè hanc fidem ab Episcopis ad Metropolitanos, ab his ad Patriarchas, à Patriarchis ad Papam mitti oportebat; ut omnium confessionem unus exciperet, ac pro confessione fidei, communionem omnibus, unitatemque rependeret.

Hanc professionem eodem initio, eâdem conclusione, additis subinde hæresibus atque hæreticis, qui suis temporibus Ecclesiam conturbassent, per secuta sæcula frequentatam scimus. Hanc uti sancto Hormisdæ Papæ, sanctoque Agapeto, ac Nicolao I. omnes Episcopi fecerant; ita iisdem verbis Adriano II. Papæ, Nicolai successori factam in Concilio VIII. œcumenico legimus. Hæc ergò ubique diffusa, omnibus sæculis propagata, ab œcumenico Concilio consecrata, quis respuat Christianus? Conc. viij. act. 1. Tom. viij. Conc. p. 988. 989.

Interim id observemus, quid fixum ac divinâ pollicitatione firmatum ubique inculcetur: nempè id; Sedis Apostolicæ, atque Ecclesiæ Romanæ fidem minimè perituram.

Neque eò seciùs per eadem tempora de ipsis Romanorum Pontificum definitionibus quæsitum, deliberatum, retractatum, factoque examine judicatum fuit, in Conciliis VI. VII. VIII. Neque obstitit sancti Papæ Hormisdæ senrentia adversùs Scythas Monachos, quo minùs eorum de uno Trinitatis crucifixo doctrina, totâ Ecclesiâ probaretur, ut suo loco vidimus. Sup. lib. ix. c. xvj. & seq.

(*b*) *Iteratis vicibus mittit.*] Hanc fidei confessionem jam ante miserat Bonifacio II. Vid. loc. cit. p. 1686. Eam itaque à se tertiò subsignatam Agapeto misit.

CAPUT VIII.

Concilium Lateranense sub Sancto MARTINO *Papâ Sancti* AGATHONIS *ad Synodum VI. epistola: Item* BENEDICTI XII. *de visione beatificâ decretalis.*

Vid.Côc. Later. sub. Mart. j. secret. ij. Tom. vj. p. 100. & seq.

IN Concilio Lateranensi sub Martino Papâ leguntur epistolæ ac supplicationes Orientalium æquè ac Occidentalium, quibus Sedis Apostolicæ Romanique Pontificis dignitas & autoritas mirificè commendantur; quòd ejus sit definire de summæ fidei rebus, deponere hæreticos, rectam pronunciare ac firmare sententiam; aliaque ejusmodi, quæ ad ejus officium pertinere nemo Catholicus negaverit. Hæc igitur vehementer inculcant, ubi illud sempiternum exponunt, quod deficere non possit. Ecclesiam Romanam, Sedemque Apostolicam ejusque fidem prædicant: Cyprii quidem Episcopi: *Firmamentum à Deo fixum & immobile; atque tituli formam lucidissimam fidei, vestram Apostolicam Sedem constituit* CHRISTUS *Deus noster, dicens:* TU ES PETRUS, &c. Africani verò: *Magnum & indeficientem omnibus Christianis apud Apostolicam Sedem consistere fontem nullus ambigere possit, de quo rivuli prodeunt affluenter, latissimè irrigantes Orbem Christianum.*

Epist.Serg. Episc.Cypr. ad Theod. Pap. ibid. p. 121.

Ep. Afr. Episc. ad Theod. ib. p. 128.

Sup.Steph. Dorens. ib. p. 104.

Placet autem imprimis audire Stephanum Dorensem Episcopum, quæ prima erat Sedes sub Hierosolymitano Patriarchâ. Is igitur contestatur, Oriente turbato per Sergium, Pyrrhum & Paulum Constantinopolitanos Præsules, advenisse se ad Apostolicam Sedem; quoniam Petrus Apostolorum Princeps à Deo claves sortitus, jussusque sit primus pascere oves: *Et ipse præcipuè ac specialiter firmam præ omnibus habens in Dominum Deum nostrum & immutabilem fidem, convertere aliquandò, & confirmare exagitatos consortes suos & spirituales meruit fratres: ut potè dispensativè super omnes, ab ipso qui propter nos incarnatus est Deus, potestatem ascipiens & sacerdotalem autoritatem.*

Hoc igitur fundamento posito subdit: *Quod utique sciens beatæ memoriæ Sophronius quondam Patriarcha sanctæ* CHRISTI *Dei nostri civitatis, sub cujus Diœcesi fungebar sacerdotali officio, studuit humilitatem meam sine morâ ad hanc Apostolicam magnamque dirigere Sedem.* Ac paulo post: *Duxit me indignum & statuit in sancto Calvariæ loco, ubi* CHRISTUS *sponte crucifigi dignatus est, & ibi alligavit me vinculis insolubilibus dicens .... quantociùs ergò de finibus terræ ad terminos ejusdem deambula, donec ad Apostolicam Sedem, ubi orthodoxorum dogmatum fundamenta existunt, pervenias*, &c.

Hæc igitur dicebat ille Sophronius; ille, inquam, qui Honorium consulens, responsum tulerat de tacendis *unâ* vel *duabus voluntatibus.* Neque verò his motus est; sed *duas voluntates* prædicare non destitit; neque existimavit Romanam fidem concidisse, eò quòd Honorius, unus Pontifex pessima & Catholicæ pietati adversa præcepisset. Sed intellexit in Ecclesiâ Petri manere

Petri doctrinam, atque *optima fundamenta*; neque futurum unquam, ut illa Ecclesia à verâ religione abstrahatur, quòd etiam successorum Honorii, atque imprimis sancti Martini testabatur fides. Quare deficiente Constantinopolitanâ Ecclesiâ, ac totum Orientem conturbante, veræ fidei rationem, in illâ inconcussâ Petri Sede quærebat.

Ex eodem Hierosolymitano tractu Romam advenerant Abbates sanctissimi, quorum supplicationem alio loco memoravimus. Hos, cùm postulassent rectam & antiquam à Martino sacroque Concilio firmari fidem, hæc subdidisse jam legimus: *Certissimè hoc scientibus vobis sanctissimis, quòd si aliter quàm à nobis pro pietate postulata sunt, quidquam omninò integritatem fidei corrumpens, à vestrâ terminetur* (id est definiatur) *Beatudine, liberi sine dubio atque innocentes ab hoc quòd fiet, existimus.* Sup. lib. ix. cap. xix. vid. Conc. Later. sub. Mart. j. loc. jam cit. p. 117. vid. diss. num. LXXXVj.

Cùm hæc sub dubio proponerent, non tamen dissentiebant ab iis, quæ reliqui de Romanâ fide semper invictâ dixerant; eosque Martinus ac sancta Synodus suscepit æquè ac cæteros: quòd nempè intelligerent, non propterea Romanam abnegari fidem, si de alicujus Romani Pontificis judicio dubitetur.

Sanctum Agathonem Papam à Synodo VI. susceptum vidimus hæc scribentem: *Quòd Petro adnitente, Apostolica ejus Ecclesia numquam à veritate deflexa sit: quòd ejus autoritatem ac doctrinam Catholica Ecclesia, & œcumenicæ Synodi semper amplexæ sint: quòd eadem Ecclesia semper illibata permanserit, propter eam* CHRISTI *promissionem*: ROGAVI PRO TE, UT NON DEFICIAT FIDES TUA. Hæc præclara, hæc magnifica, hæc vera sunt, ita ut ab Agathone dicta, & à sextâ Synodo suscepta esse vidimus hoc est ipsâ summâ, successionis ipsius habitâ ratione; atque omninò ita, ut cùm illis stent de ipsius Agathonis judicio habita quæstio, atque in Honorii rescriptum anathematis lata sententia. Quid plura? Ipsa me charta deficiat, si referre aggrediar eos, qui quærentes illud immotum, quod in Ecclesiâ Romanâ sit, nihil aliud quàm ipsam Ecclesiam, ipsam Cathedram, ipsam Sedem Apostolicam memorârunt. Sup. lib. vij. c. xxvij. vid. Conc. vj. T. vj. act. iv. pag. 636.

Nec Romani Pontifices unquam aliter locuti. Sæculo XIV. Benedictus XII. visionem beatificam sanctis ac purgatis animabus asseruit. Quo in Diplomate, de Romanæ Ecclesiæ capitis Ecclesiarum principatu, multa præfatur, concluditque sic: *Pro quâ* (Ecclesiâ) *ut in se ipsâ subsistens alios informaret, passionis suæ tempore salvator noster* JESUS-CHRISTUS *patrem exorasse perhibetur, dicens*: SIMON, SIMON, &c. EGO AUTEM PRO TE ROGAVI, &c. Sic ille ad ipsam Ecclesiam Romanam CHRISTI precationem refert: quo fieri asserit, ut in illâ Ecclesiâ *non dogmatizetur improvidum, inseratur incautum, in fide temerarium ingeratur.* Bull. Rom. T. j. Bull. iv. Bened. xij. Benedictus. & ap. Rain. an. 336. n. 2.

Hæc ait ille Benedictus, quem audivimus ita differentem, ut apertè fateretur, determinationes in causâ fidei à Romano Pontifice editas, posse esse falsas, & à successoribus retractari; quin etiam aliquas à Joanne XXII. meritò retractatas. Quæ cùm is Cardinalis protulisset, non infirmavit Papa, imò verò perspicuè confirmavit, dum editam à Joanne antecessore de beatarum animarum statu fidem & ipse promulgat; & tamen post eam editam, ipsam quæstionem de integro tractat, ut suprà vidimus. Vid. diss. præv. num. XLVij.

Ibid. Ergò ille cùm ostendat, antecessoris suamque adeò fidem, toti Ecclesiæ propositam, rursùs in quæstionem vocati à se posse; tamen Ecclesiæ Romanæ fidem immotam, inconcussamque prædicat: adeò hæc diversa sunt. Atque iterùm id confidenter dixerim, cùm Romani Pontifices, pro eo, ut par est, soleant in omnibus diplomatibus Sedis suæ dignitatem, autoritatemque commendare, qui se, aut Romanum Pontificem, in definiendis fidei quæstionibus infallibilem dixerit, ad hæc usque tempora neminem extitisse: adeò id in Ecclesiâ CHRISTI novum nimiumque est.

CAPUT IX.

Sancti GELASII *Papæ epistola ad* ANASTASIUM *Imperatorem nobis objicitur.*

OBJICITUR nobis insignis Gelasii locus in epistolâ ad Anastasium Augustum de Acacio Constantinopolitano, qui Synodum Chalcedonensem improbaverat. Eum à Felice III. excommunicatum & in excommunicatione mortuum, cum Orthodoxis Episcopis in sacrâ liturgiâ memorari optabat Imperator, agebatque cum Gelasio, ut id fieri vellet. At negabat Gelasius, Catholicam fidem pati, ut impiorum nomini communicaretur. Quæ de Catholicæ fidei sanctitate præfatus, de Sede suâ hæc subdit: *Hoc est, quod Sedes Apostolica magnoperè cavet, ut quia mundo radix est Apostoli gloriosa Confessio, nullâ rimâ pravitatis, nullâ prorsus contagione maculetur. Nam, si (quod Deus avertat, quod fieri non posse confidimus) tale aliquid proveniret; unde cuiquam resistere auderemus errori? vel unde correctionem errantibus posceremus? Proinde, si pietas tua unius civitatis (c) populum negat posse pace componi; quid nos de totius Orbis terrarum sumus universitate facturi, si, quod absit, nostrâ fuerit perversitate deceptus?* Hinc triplex argumentum conficiunt: primum, si in Sede Apostolicâ ulla rima pateret pravitati, officio suo fungi non posset, quæ errori resistere non auderet; at Sedem Apostolicam suo officio fungi posse oportet: oportet ergò in illâ nullam pravitati patere rimam. Alterum, sanctus Gelasius fieri non posse confidit, ut in Sede Apostolicâ, ulla pravitati rima pateat; at si Romanus Pontifex de fide judicando aberraret, rima pateret pravitati: ergò Gelasius id fieri non posse confidit. Tertium, si Romanus Pontifex erraret, totus deciperetur Orbis; at totus Orbis non potest decipi: ergo Romanus Pontifex à vero errare non potest.

Ep. viij. Gelas. ad Anast. Imp. T. iv. Conc. p. 1183.

Non his moverentur, si id quod Gelasius hîc ageret, cogitare vellent. Id autem agebat, ut adversùs pravitatem omnem, ne unquam irreperet,

(c) *Unius civitatis* &c.] Hæc ut intelligantur, sciendum est Anastasium eo maximè argumento persuadere voluisse Gelasio, sibi esse cum Acacii nomine communicandum, quòd Constantinopolitani cives Acacium etiam mortuum adeò observabant, ut nomen ejus, non sine gravi tantæ urbis commotione, videretur è sacris dypticis expungi posse. Cui Gelasius respondet: non unam urbem, sed Orbem universum commotum iri, si cum Acacii nomine communicaret.

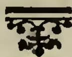
ſumma Sedès Apoſtolicæ cautio omnibus eſſet cognita; ſubditque rationem: *Alioquin, unde reſiſtere auderemus errori? vel unde correctionem errantibus poſceremus?* Quo ſenſu à Domino dictum eſt: *Vos eſtis ſal terræ, quòd ſi ſal evanuerit*, aut *inſulſum fuerit, in quo ſalietur?* Non quaſi ſal illud inſulſum non poſſit fieri, ſed quia, ne id fiat diligentiſſimè cavendum eſt. Quo item ſenſu, omnibus Epiſcopis Synodus Romana ſub Damaſo dixit: *Quemadmodùm enim poterunt corrigere errata populorum, ſi ipſos error obſederit?* Quòd non eò dictum eſt ut ſe infallibiles cogitent; ſed ut falli metuant & caveant; atque eò illa ſpectat à ſancto Gelaſio prædicata ſua & aliorum Romanorum Pontificum ſumma cautela adverſùs errorem; ne ſi illis irrepſerit, alios aut reprehendere non audeant, aut curare non poſſint. Quo loco ſi concludis, fieri ergò non poſſe, ut errent, peſſima argumentatio; ab eo quod fieri non debeat, ad id quod nequeat: aut ab eo quod fieri ſine gravi detrimento non poſſit; ad id quod fieri omninò non poſſit; concludendumque erat, ne errent Doctores Orbis, omni ope cavendum, non tamen impoſſibile; imò eò cavendum diligentiùs, quòd impoſſibile non ſit.

Matt. v. 13. Marc ix. 49.

Syn. Rom. ij. ſub. Damaſ. epiſt. ad Orient. part. I. Collect. Holſt. & Tom. ij. Conc. pag. 889.

Jam illud Gelaſii: *Quod Deus avertat; quod fieri non poſſe confidimus*, ut rima ulla errori aut pravæ hæreticorum communioni pateat; profectò pium votum, pia fiducia eſt, non certa illa fides, quæ nunquam falli poſſit; neque abſolutam impoſſibilitatem denotat, ſed ſummam difficultatem, ſpemque maximam, ut vigilantibus, attentis, caventibus, Deus obrepi non ſinat.

Cæterùm abſolutè impoſſibile eſſe, ut hæretici aliquandò per fraudes in Eccleſiæ Romanæ communionem obrepant, quâ de re hîc agebatur, ne ipſi quidem adverſarii dixerint; nemoque eſt, qui non videat ſub Liberio, ſub Honorio, ſub reliquis Pontificibus ſuo loco memoratis, quàm ampla pravitati errorique patuerit, non rima, ſed janua. Quin etiam illi, qui poſſibile eſſe negant, ut Romanus Pontifex falſa definiat, poſſibile fatentur eſſe, ut falſa prædicet, ſummâ etiam contumaciâ, tantoſque aditus errori aperiat, ut loco movendus ſit, ne error ſerpat latiùs: ut vel ipſis fatentibus, id quod dicit Gelaſius, ad piam fiduciam, non ad omnimodam certitudinem referri neceſſe ſit. Quòd autem Gelaſium movet ille metus, quid Orbi terrarum fieret, *ſi noſtra*, inquit, *quod abſit, fuerit prævaricatione deceptus*; ſenſit ille quidem id fieri poſſe, ut quantùm in ipſo eſſet, totus deciperetur Orbis. Quantùm enim in ipſo eſt, totum Orbem decipit, qui docendi Orbis autoritate pollens, prævaricatur officio. Neque tamen propterea neceſſe eſt totum Orbem decipi; cui adverſùs errorem alia remedia adfutura ſint. Sic enim Liberius, ſic Honorius, ſic alii, quantùm in ipſis erat, totum Orbem deceperunt; nec tamen deceptus eſt Orbis, quem adverſùs errantes vigilâſſe, ac ſtetiſſe legimus. Hæc ſcripſit ille Gelaſius, quo nullus Pontificum de ſuæ Sedis amplitudine magnificentiùs dixit.

CAPUT X.

Leonis IX. & Gregorii VII. *loci objiciuntur nobis.*

Anon. Tract. de libert. &c. lib.vij. cap. xij. n. 11. Leo. ix. epist. v. ad Petr. Ant. T.ix.Conc. p. 975. Anon. ib. n. 8. Ep.Ignat. C. P. ad Nicol.j int. act. Conc. viij. act.iij. T.viij. pag. 1009.

AN verò recentioris ævi Pontifices ab antecessorum Traditione deflexerint, videamus. Profert scriptor Anonymus sancti Leonis IX. egregii Pontificis locum, quòd pro solius Petri fide, ne deficeret, Dominus rogaverit: *Quæ*, inquit, *oratio obtinuit, quòd hactenùs fides Petri non defecit, nec defectura creditur, in throno illius, usque in sæculum sæculi; sed confirmabit corda fratrum,... sicut usque nunc confirmare non cessavit.* Hæc Leo, sed quid contra nos, qui quidem tanto conatu id agimus, ne illa Petri Sedes à verâ unquam fide avellenda credatur? Quod autem ea Sedes in fide labascentes confirmare non cesset, id à sancto Agathone depromptum, eodem intelligendum modo; nempe ut id ipsa series, ipsa successio, non ut singuli quique præstiterint. Quin idem scriptor Anonymus ibidem impensissimè laudat illum sancti Ignatii Patriarchæ Constantinopolitani locum ad Nicolaum I. quo allegatâ Christi sententiâ: *Tu es Petrus, &c.* Sic concludit: *Et ideò ab olim & prisco tempore, in exortis hæresibus, eradicatores & interemptores malorum zizaniorum* MULTI MULTOTIES *facti sunt, qui sanctitatem tuam illic* (in Petri scilicet Sede) *præcesserunt:* quam epistolam in Concilio VIII. lectam & susceptam Anonymus refert. Sed advertat ad illa verba: *Multi multoties*, quibus constat communem eum esse Christianorum sensum, quòd Romani Pontifices ei officio præpositi, tantam rem summâ quidem ipsâ præstiterint; non ut omnes, nemine excepto, nullis ejus partibus defuerint.

Anon. Ib. Greg. vij. lib.viij. ep.j. ad Archiep.Syn. T.x. Conc. p. 249.

Idem Anonymus objicit Gregorii VII. locum; quòd Ecclesia Romana *per beatum Petrum, quasi quodam privilegio, ab ipsis fidei primordiis, à sanctis Patribus omnium mater Ecclesiarum adstruitur, & ita usque in finem habebitur semper; in quâ nullus hæreticus præfuisse dignoscitur, nec unquam præficiendum, præsertim Domino promittente, confidimus. Ait enim Dominus Jesus:* EGO ROGAVI PRO TE, PETRE, UT NON DEFICIAT FIDES TUA. Quæ omninò nihil ad rem. Non enim quærimus, an Romanus Pontifex possit fieri hæreticus, quod isti posse fieri passim confitentur; sed utrum hæresim definire possit, quòd etiam non hæreticum facere posse constat.

Neque enim necesse est, ut sit hæreticus, qui hæretica definiat, cùm possit id facere non hæretico & contumace animo; atque ipse Cyprianus rebaptizationis hæresim, ipse non hæreticus, habito Concilio definierit. Jam quorsum id spectat, quod neget Gregorius VII. Romanæ Sedi ullum unquam præpositum fuisse hæreticum; nullum item præponendum esse confidat? An eò ut nullus Romanus Pontifex futurus sit unquam hæreticus? Id ne ipsi quidem dixerint. Vel ergò Gregorins VII. nimius fuerit, vel pia illa sit ejus fiducia, non certissima fides, non dogma Catholicum; quòd ipsa verba præferunt, si quis cautè attenderit.

Atque hinc liquidò patet, quam indiligenter in hac quæstione versentur, qui

qui hos locos non ſatis conſideratos lectoſque venditant. Neque tamen mirum, ſi Gregorius VII. aſſeverare auſus eſſet, Romanum Pontificem non poſſe fieri hæreticum, qui etiam id aſſerere auſus eſt: *Quòd Romanus Pontifex, ſi canonicè fuerit ordinatus, meritis Beati Petri indubitanter efficitur ſanctus*, ut etiam inter ejus *dictatus* fertur. Neque tamen ibi legimus, Romanum Pontificem errare non poſſe; adeò id ſupra hominem in ſanctis quoque viſum eſt: ſed hoc tantùm, *Eccleſiam Romanam nunquam erraſſe*; *nunquam erraturam*; *Catholicum non haberi, qui non concordat Romanæ Eccleſiæ:* Quòd nos quoque credimus, omnique ope aſſerimus.

Greg. vij. lib. ij. int. dictat. poſt. ep. lv. ib. p. 111. vid. etiam l. viij. epiſt. xxj. ad Herim. p. 473.

CAPUT XI.

INNOCENTII III. *ab Anonymo autore locus objicitur, ſed truncus & mutilus.*

CENSORES noſtros in impugnandis nobis, multa quidem, id autem vel maximè peccàſſe vidimus, quòd officium pro re; piam ſpem ac fiduciam, pro certà fide accipiant. Id verò confirmabit Innocentii III. inſignis locus. Et quidem autor Anonymus id vehementer urget, quod eſt ab eo Pontifice dictum in Sermone II. conſecrationis, qui locus ſic incipit: *Cùm enim ſim ſervus, debeo eſſe fidelis & prudens, ut dem familiæ cibum in tempore. Tria præcipuè Deus requirit à me, videlicet fidem cordis, prudentiam operis, cibum oris: hoc eſt ut ſim fidelis in corde, ut ſim prudens in opere, & dem cibum in ore.* Hæc quidem dixit, quæ ab ipſo requirantur; quæ præſtare ipſe debeat; non quæ neceſſariò ipſe, aut alii exequantur. Pergit: *Niſi enim ego ſolidatus eſſem in fide, quomodò poſſem alios in fide firmare, quod ad officium meum noſcitur ſpecialiter pertinere, Domino proteſtante:* EGO, *inquit*, PRO TE ROGAVI, PETRE, *&c. rogavit & impetravit*, QUONIAM EXAUDITUS EST IN OMNIBUS PRO SUA REVERENTIA: *Et ideo fides Apoſtolicæ Sedis, in nullà unquam turbatione defecit; ſed integra ſemper & illibata permanſit, ut Petri privilegium perſiſteret inconcuſſum.* Hæc ſunt, quæ Anonymus urget, apertà fallacià: quippè, cùm id quod Innocentius debeat; id quod *ab ipſo requiratur*; id quod ſit ejus, ut profitetur, *officii*; confundat cum eo, quod neceſſariò credatur præſtiturus. Rogo enim, quid illud eſt: *Niſi ego ſolidatus eſſem in fide, quomodò poſſem alios in fide firmare?* De quà fide loquitur? De eà profectò quæ in corde ſit. *Tria enim*, inquit, *Deus requirit à me, fidem cordis*; atque iterùm: *Ut ſim fidelis in corde.* Unde affert illum Apoſtoli locum: *Corde creditur ad juſtitiam.* An ergò Innocentius ita ſe in eà fide, quæ in corde ſit ad juſtitiam, ſolidatum eſſe credit, ut infirmitatem humanam non jam reformidet, ab eàque tutum ſe eſſe jactet? Id ſuperbiſſimus, id inſipientiſſimus, non profectò Innocentius dixerit. Quare illud quod ait: *Niſi ego ſolidatus eſſem in fide, quomodò poſſem alios in fide firmare*, ita intelligendum eſt, ut niſi ſit in fide firmus, officium firmandi alios non pro eo ac par eſt poſſit præſtare, non

Anon. lib. vij. c. xij. n. 16. vid. Innoc. iij. ſerm. ij. in conſecr. T. j. pag. 188. ed. Colon. an. 1575.

Hebr. v. 7.

Rom. x. 10.

ut ipſe ſe credat plenè & inconcuſſè, nulloque unquam metu, in fide eſſe ſolidatum.

At enim eo loco Chriſti precationem affert, ut Petri fides non deficiat; unde concludit fidem Eccleſiæ Romanæ nunquam defeciſſe, nunquam defecturam. At qui hæc urget Anonymus, hæc continuò addita & contexta prætermiſit: *In tantum enim mihi fides neceſſaria eſt, ut cùm de cæteris peccatis Deum ſolum judicem habeam, propter ſolum peccatum, quod in fide committitur, poſſem ab Eccleſiâ judicari.* Ergò non credebat ſuam penitùs inconcuſſam fidem; ſed quod ei Eccleſiæ præſideret cujus fidem, pollicente Domino, inconcuſſam prædicaret, ſibi accommodabat, quæ ad univerſam Petri ſucceſſionem, eique conjunctam Romanam Eccleſiam pertinerent; eo planè ſenſu, quo illud: *Ecce ego vobiſcum ſum*, toti Apoſtolico atque Epiſcopali Ordini dictum, ſinguli ſuo modo ſibi applicant, piâ ut diximus, fiduciâ, non certâ & indubitatâ fide.

Inn. iij. ſerm. iij. de conſec. ib. p. 192. 194. Pſal. cxvij. 6. Id apertè explicat Sermone III. de conſecratione: *Officium injungit, cùm dicit*; CONFIRMA FRATRES TUOS; *auxilium impendit cùm ait*; EGO PRO TE ROGAVI, PETRE. *Exauditur enim* IN OMNIBUS PRO SUA REVERENTIA; DOMINUS MIHI ADJUTOR, NON TIMEBO, QUID FACIAT MIHI HOMO. Hæc an ad piam fiduciam, an verò ad certam pertineant fidem ſequentia oſtendunt: *Propter cauſam verò fornicationis Eccleſia Romana poſſet dimittere Romanum Pontificem; fornicationem non dico carnalem, ſed ſpiritualem; id eſt, propter infidelitatis errorem: quoniam* QUI NON CREDIT, JAM JUDICATUS EST. Tum ſubdit: *Ego tamen facilè non crediderim, ut Deus permitteret Romanum Pontificem contra fidem errare, pro quo ſpiritualiter oravit in Petro:* Ego, inquit, PRO TE ROGAVI, &c. Audis quid dicatur de Romano Pontifice per infidelitatem fornicante; quamque illud dubitantis ac metuentis ſit: *Non facilè crediderim*, &c. Quòd ergò eò trahit Chriſti precationem, non dogma fidei, ſed pia fiducia, pia accommodatio eſt. Huic favere licet, ſperando & præſumendo; pro fidei decreto hanc habere, novum ac temerarium eſt.

Joan. iij. 18.

Sup. lib. ix. c. xxxix. xl. Atque alios quidem hujus Pontificis locos memoravimus, quibus noſtra firmentur. Sed hîc oſtendiſſe juvat quàm hi quoque nihil ſint: ut profectò illos pudere debeat, tantùm præſidii in iis collocâſſe, quæ non niſi imperitis, & curſim legentibus fucum faciant.

CAPUT XII.

Petri Cardinalis de ALLIACO, *de Sede Apostolicâ nunquam defecturâ deque Pontifice interim fallibili, & deviabili sententiâ.*

ULTIMO loco proferimus Petrum Alliacensem & Joannem Gersonem de Romanæ Sedis æternâ firmitate disserentes; ut eam cum Parisiensium sententiâ egregiè consentire constet.

Et quidem Petrus de Alliaco in illâ Legatione nobili, quam adversus Montesonum Universitatis Parisiensis nomine, Avenione gessit, ad Clementem VII. ita peroravit: *Non ignoramus, sed firmissimè tenemus, & nullatenùs dubitamus, quòd sancta Sedes Apostolica est illa Cathedra Petri, supra quam, eodem Hieronymo teste, fundata est Ecclesia; ut habetur in capitulo* Quondam vetus: *& sicut dicit Cyprianus*, XCIII. dist. cap. Qui Cathedram; *de quâ Sede in personâ Petri in eâ sedentis dictum est:* PETRE, ROGAVI PRO TE, UT NON DEFICIAT FIDES TUA. Luc XXII. Pet. de Allia. prop. ad Pap. côt. Mont. int. op. Gers. ed. Dupin. T. j. p. 703.

In eâdem Legatione tractatum edidit ad Papam & Cardinales, in quo hæc leguntur: *De hâc sanctâ Sede, in personâ Petri Apostoli in eâ præsidentis dictum est:* PETRE, ROGAVI PRO TE, UT NON DEFICIAT FIDES TUA. Luc. XXII. *propter quod dicit Cyprianus* XCIII. dist. *Qui Cathedram Petri, scilicet sanctam Sedem Apostolicam, super quam fundata est Ecclesia, deserit, in Ecclesiâ se esse non confidat. Et Hieronymus*, XXIV. *quæst.* I. *Cap.* Quoniam vetus; dicit: *Quòd super eam fundata est Ecclesia, & quòd quicumque secum non colligit, dispergit, & in capite* Hæc est fides, *dicitur quod ipsa semper immaculata permansit, & in futuro permanebit: ex quibus omnibus satis patet, quòd ejus nunquam deficit fides.* Id. tract. seu apol. ad Pap. & Cardin. ib. pag. 710. vid. etiam. pag. 691.

Hæc igitur cùm dicat de Sede Apostolicâ nunquam defecturâ, nihilo seciùs docet Romanum Pontificem in fide posse deficere. Ibidem enim hæc habet: *In causâ fidei à summo Pontifice appellari potest ad Concilium generale, sicut patet* XIX. dist. cap. Anastasius; *& manifestum est, quòd ad ipsum pertinet Concilium in causis fidei definire, sicut patet ex autoritate Gregorii* XV. dist. cap. Sicut. Ib. vid. etiam pag. 688.

Atque hæc, inquit, *declarantur supponendo quid sit Sedes Apostolica: nam vel ipsa est universalis Ecclesia, vel aliquod generale Concilium universalem Ecclesiam repræsentans, vel particularis Ecclesia Romana, in quâ scilicet Ecclesiâ sedet, id est, cui præsidet summus Pontifex; & ideò ipse & Sedes Apostolica non sunt idem, sicut non idem sunt sedes & sedens.*

Cùm ergò ex Petro Alliacensi *aliud sit sedes, aliud sedens*, non mirum est aliquid convenire *sedi*, quod *sedenti* non conveniat; nempè ut *sedes* deficere non possit, cum *sedens* sit *deviabilis*, etiam in judicio de fide, quippè à quo judicante, etiam in causis fidei, ad Concilium generale, secundùm eundem autorem, appellare liceat.

Et quamvis doceat sic appellari posse; haud minùs disertè docet: *Quòd*

ad sanctam Sedem Apostolicam pertinet, autoritate judiciali supremâ, circa ea quæ sunt fidei, judicialiter definire : quia Sedes Apostolica, tametsi subjecta est universali Ecclesiæ, eamque repræsentanti Concilio generali, tamen suprema est respectu singularium Ecclesiarum ; quemadmodùm tradit, non modò schola Parisiensis, sed etiam ipsum Constantiense Concilium, ut sæpè diximus.

Vid. in append. lib. j. c. vij. & Pet. Alliac. Tract. de aut. Conc. int. oper. Gerf. T. ij. p. 949.

Huc spectat ejusdem Alliacensis, alio loco relata sententia, quâ explicans illud privilegium, de non errando, quale sit : *Aliqui*, inquit, *extendunt ad Romanam Ecclesiam : aliqui verò restringunt, ad autoritatem universalis Ecclesiæ ; sed non potest extendi ad Papam.* Sic clarè & perspicuè *Sedis indefectibilem firmitatem*, cum Romani Pontificis *defectibilitate* conjungi posse declarat.

CAPUT XIII.

Joannis GERSONIS *eàdem de re sententia : confutantur qui putant variâsse Gersonem : Dionysii Carthusiani loci repetuntur.*

Gerf. serm. Cor. Alex. v. in Ascen. Domini, T. ij. ed. Dup. p. 136. Ib. p. 134.

JOANNES verò Gerson ejus discipulus hæc coram Alexandro V. prædicat : de Indis quidem : *Habent Christum*, inquit, *an purè ? Quis doceat ? Facilè in eis sinceritas corrumpitur, cùm Ecclesiæ Romanæ non cohæreant, à quâ fidei certitudo petenda est.* De Græcis verò : *Illos mala tempestas à Sede Petri disjectos, non modò schismatis, sed nonnullius etiam hæresis macula fœdavit. Latinitas ipsa purior & immaculatior sedem habet Petri, pro cujus fide ne deficeret, specialiter oravit ille, qui* IN OMNIBUS EXAUDITUS EST PRO SUA REVERENTIA.

Ib. p. 135. Id. prop. facta coram Angl. conf. iv. ib. pag. 128.

Hæc docet ille, qui ubique asserit Romanum Pontificem, etiam de fide judicantem, errare potuisse : & in eodem quoque coram Alexandro V. sermone prædixerat ; *Quid, si quod perrarum est, summus Pontifex labatur in hæresim, ut legimus Liberium Arianæ hæresi subscripsisse.* Cùm ergò doceret talia, tamen Ecclesiæ Romanæ inconcussam prædicabat fidem.

Hinc etiam illud : *Papa fluit, Papatus stabilis est* ; quo scilicet ostenderet, in Papâ mortali, labili, atque ut vocat *deviabili*, inconcussam tamen Papatûs à Christo instituti stare rationem.

vid. tract. de Unit. Eccles. consid. x. ib. p. 117. consid. de pac. ib. p. 69. & seq. libel. de aufer. Pap. p. 209. & seq.

Neque audiendi qui dicunt, variâsse Gersonem eumque sub Alexandro V. infallibilitatis Pontificiæ defensorem, circa Constantiensis Concilii tempora in aliam sententiam deflexisse. Qui si legissent tractatum *de unitate Ecclesiasticâ*, & *considerationes de pace*, anno 1403. editas ; *si propositiones coram Anglicis* ante Concilium Pisanum, anno 1408. si tractatum *de auferibilitate Papæ* ; si *considerationes quatuor*, aliosque tractatus circa Alexandri V. Pontificatum ; facilè intelligerent ejusdem fixam invariabilemque sententiam, Concilium Papæ, ut *indeviabile deviabili*, anteponi oportere.

Certè hæc ſcribebat tum : *Jubebit exempli gratiâ ſummus Pontifex, coram Theologis expertis, quòd fideles credant Spiritum Sanctum non procedere à Patre & Filio, Theologorum erit doctrinaliter reſiſtere*, &c. Ergò id jubere potuiſſe credebat, quod Evangelicæ doctrinæ repugnaret, haud minùs inconcuſſâ Eccleſiæ Romanæ Sede.

Id. de auferib. Pap. conſid. xiv. ib. p. 218.

Hæc quidem oſtendunt non à Joanne Gerſone diverſis temporibus, diverſa dicta eſſe; ſed quæ iſti diverſa putant, in unam reverà coire ſententiam. Quod item demonſtrat pius ille doctuſque Dionyſius Carthuſianus, qui, & Papam in judicando *fallibilem* & Eccleſiæ Romanæ fidem nihilo ſeciùs *nunquam defecturam* credidit. Adeò liquebat, hæc duo ſimul ſtare. Atque hinc utraque amplexi Gallicani Patres, & conſenſum Eccleſiæ poſt Pontificalia decreta neceſſarium, & nihilo ſeciùs, *Apoſtolicæ Sedis, in quâ fides prædicatur & unitas ſervatur Eccleſiæ, reverendam omnibus gentibus majeſtatem prædicant.*

Vid. Dion. Cart. tract. de aut. Pap. Tom. I. ed. Colon.

Declar. Cler. Gal. 1682. Præf. & cap. iv.

CAPUT XIV.

Dubium reſolvitur: Eccleſiæ ſediſque Romanæ firmitas, ab Eccleſiæ Catholicæ firmitate: Eccleſiæ Romanæ Traditio, univerſalis Traditionis pars ac ſpecimen.

DICES ex antèdictis, nec ipſam quidem Romanam peculiarem Eccleſiam, Sedemque Apoſtolicam ſatis eſſe firmam; cùm oſtenderimus, de Romanorum Pontificum, Cæleſtini, Leonis, Agathonis, aliorumque decretis in Synodis œcumenicis habitam quæſtionem; cùm ea decreta, toto Clero Romano conſentiente, Agathonis etiam toto fere Occidentali Concilio probante, & condecernente, edita fuerint.

Id qui objiciunt, non ſatis advertunt, quid immotum invictumque diximus; nempe id quod infixum penitùs inſertumque ſit. Hæc eſt illa Petri; hæc eſt Romana fides, quam ipſa ſucceſſio certi inſtar firmique dogmatis attulerit. Neque verò probamus Turrecrematam, alioſque docere viſos, Papam quidem per ſeſe errare in fide, etiam prædicando & definiendo poſſe; non autem ſi cum Cardinalibus ac Synodo ſuâ deliberet; tanquam peculiaris Papæ Synodus, aut Cardinalium Collegium, id Papæ tribuant, ut errare non poſſit. Certiora cogitent oportet, qui Eccleſiæ Romanæ, Sediſque Apoſtolicæ inviolabilem ſtatum fidemque prædicent: nempè id eventurum nunquam, ut quemadmodùm Eccleſiæ, exempli gratiâ, Conſtantinopolitanæ, Alexandrinæ, & nunc Anglicanæ, Danicæ; ita Eccleſiæ Romanæ error inhæreat; quem contumace propoſito tueatur, & à veræ Eccleſiæ ſe abrumpat ſinu. Neque verò unquam Romani Pontifices refugerunt, ut quod Cleri ſui conſenſu judicâſſent, cum œcumenicâ Synodo, ſi res poſtularet, æquo animo retractarent. Quo profectò conſtabat, ſi aliquid fortè erroris irreperet, certè abeſſe contumaciam, quâ ſolâ fit hæreſis. Quin vidimus ſanctum Zozimum cum Clero ſuo ſedentem compro-

bâsse quidem Cælestii fidem, at nullâ contumaciâ; atque ab Africanis Patribus commonitum, statim ad meliora ac prisca rediisse. Quantò magis si tota Ecclesia, aut œcumenica Synodus ipsum commonuisset.

Unam ergò Ecclesiâm Catholicam, utpote Spiritûs Sancti Magisterio instructam, quæque eam repræsenret, Synodum œcumenicam, eam esse credimus, in quam circa fidem nullus unquam obrepat defectus, neque per conrumaciam, neque per imprudentiam: Clerum verò Romanum, si quid erraret, ab Ecclesiâ Catholicâ, atque ejus œcumenicâ Synodo dirigi, revocari, doceri debere, perficique omninò, ne error inolescat. Unde illa Romanæ Ecclesiæ, Sedisque Apostolicæ invicta firmitas, ipsâ Ecclesiæ Catholicæ firmitate constat: quæ quidem Ecclesia Catholica, cùm ex Christi promissione sit immobilis, Petri successionem, eique conjunctam principalem Ecclesiam, Sedemque Romanam, parrem Ecclesiæ necessariam, eâ vi quæ torum continet, stare quoque oportet.

Quamobrem firma quidem est Sedis Romanæ atque inconcussa Tradirio; sed illud robur Catholicæ Ecclesiæ Traditione constar. Unde Augustinus vim Traditionis exponens, id semper inculcat, ur quæ per universam custodiuntur Ecclesiam, non nisi ab Apostolis rradira & commendara credanrur. Et Vincentius Lirinensis firmum & inconcussum id esse definit, *quod ubique, quod semper est.* Cui congruit Tertulliani sententia: *Quod apud multos unum invenitur, non est erratum, sed traditum*; quo concludit fieri non potuisse, *ut tot ac tantæ Ecclesiæ in unam fidem erraverint.* Tum illud præcipuum, possibile non fuisse, ur Spiritus Sanctus *nullam earum in veritatem deduceret, ad hoc missus à* CHRISTO *ut esset Doctor veritatis.* Atque hinc illud invictum, *ut veritas nobis adjudicetur, quicumque in eâ regulâ incedimus, quam Ecclesia ab Apostolis, Apostoli à Christo, Christus à Deo tradidit.* Quæ clarè demonstrant, vim Tradirionis in universalis Ecclesiæ consensione esse positam; in quâ quippè sit cerrissimum Spirirûs Sancti Magisterium. Neque ab eâ sententiâ abludit his anriquior Irenæus: *Ecclesia enim*, inquit, *per universum Orbem usque ad fines terræ seminata, & ab Apostolis & à Discipulis eorum accepit eam fidem, quæ est in unum Deum.* Ac rursùs: *Hanc prædicationem cùm acceperit & hanc fidem Ecclesia, & quidem in universum mundum disseminata, diligenter custodit quasi unam domum inhabitans.* Pulchrè, ut totius Orbis terrarum tam fida sit, quàm unius domûs consensio. Atque irerum: *Traditionem itaque Apostolorum, in toto mundo manifestatam in omni Ecclesiâ adest perspicere omnibus, qui vera velint audire*; & continuò hujus universalis Traditionis egregium specimen editurus, Ecclesiæ principalis, Romanæ scilicet, Taditionem adducit, quâ, inquit, *confundimus eos, qui quoquo modo præter quàm oportet colligunt.* Ac meritò universali Traditione propositâ, parrem ejus necessariam, Ecclesiæ Romanæ Tradirionem commendat; cùm profectò certum esset, non potuisse fieri, ut à reliquis Ecclesiis discreparet, in quâ omnes unitatem servare debeant.

Quæ cùm ira sint, apparer Ecclesiam Catholicam primitùs esse immotam cui dictum sit: *Portæ inferi non prævalebunt adversùs eam*; & : *Ecce ego vobiscum sum*: Ecclesiam verò Romanam ita esse immotam, ut parte mEcclesiæ principalem summèque necessariam; quæ marer ac magistra Ecclesiarum, totam ipsam Ecclesiam matrem ac magistram agnoscat.

Aug. de Bapt. cont. Donat. lib. ij. cap. vij. n.12. Tom. ix. p. 102. lib. iv. cap. xxiv. n.31. p. 140. ep. liv. al. cxviij. n.1. T.ij. p.124.

Vinc.Lir. comm. 1. c.iij. Tom. vij. Bibl. Patr. p.250.

Tertull. de Præscr. hæret. cap. xxviij. ed. Prior. pag. 212.

Ib. cap. xxxvij. pag. 215.

Iren. lib. 1. cont. hæres. c. x. n. 1. p. 48.

Ib. n. 2. p. 49.

Ib. lib. iij. c. iij. n. 1. p. 175.

Ib. n. 2.

Atque hinc obiter illud ſolvitur, quod paſſim objiciunt: *Non eſt diſcipulus ſuper magiſtrum:* nec ſi diſcipulorum turba millies congregetur, ideò magiſtrum autoritate vincet. Id quidem Chriſtum de ſe dicere, ut magiſtro unico, ſequentia docent; *nec ſervus ſuper Dominum ſuum.* Neque enim Chriſtiani alterius quàm Chriſti ſervi ſumus; ſed propter reverentiam quorumdam Romanorum Pontificum, qui hunc ſibi locum attribuunt, reſpondemus ex antèdictis: in Chriſtianâ Eccleſiâ docendi autoritatem acceptæ à Chriſto per Apoſtolos Traditionis niti teſtimonio. Porrò Traditionis omnes Epiſcopi teſtes ſunt; ac vis teſtimonii teſtium conſenſu conſtat. Summa ergò autoritas in eo conſenſu eſt poſita. Tum, Papa in Chriſti nomine, reſpectu Eccleſiarum particularium eſt magiſter ille quidem, ſed reſpectu Eccleſiæ Catholicæ diſcipulus, cùm in Eccleſiæ Catholicæ conſenſione manifeſtum appareat Spiritûs Sancti Magiſterium. Matt. x. 24.

CAPUT XV.

Ex Sedis Apoſtolicæ immobili firmitate concludi cauſas fidei ad eam Sedem referendas; non autem propterea infallibili judicio finiendas: formulæ interrogandi Romani Pontificis, de ejus judicio piam præſumptionem, non tamen continuò certam fidem fuiſſe; cujus rei exempla proferuntur.

JAM ex totâ antecedente doctrinâ id facilè conſequemur, ut majores, ac præſertim fidei quæſtiones, in eâ potiſſimùm Sede definiri oporteat, in quâ error non obtineat; & ab eo potiſſimùm Pontifice, qui in eam ſeriem intexatur, quæ à fide penitùs abrumpi nequeat. Id voluit ſanctus Bernardus loco celebri ad Innocentium II. *Oportet ad veſtrum referri Apoſtolatum pericula quæque & ſcandala emergentia in Regno Dei, ea præſertim quæ de fide contingunt: dignum namque arbitror, ibi potiſſimùm reſarciri damna fidei, ubi non poſſit fides ſentire defectum. Hæc quippe hujus prærogativa Sedis.* En *Sedis* univerſim ex antiquâ Traditione; non ſinguli cujuſque Romani Pontificis; quâ tamen prærogativâ Sedis id fit, ut de fidei periculis ad ejus ſedis Præſidem potiſſimè referatur. Pergit: *Cui enim alteri aliquandò dictum eſt;* EGO PRO TE ROGAVI PETRE, UT NON DEFICIAT FIDES TUA? *Ergò quod ſequitur à Petri ſucceſſore exigitur:* ET TU ALIQUANDÒ CONVERSUS CONFIRMA FRATRES TUOS. Exigitur certè; quis enim neget id à Petri ſucceſſore poſtulari? An id officii ſit ſemper ac neceſſariò præſtiturus, Bernardus non dicit; ac fidenter dixerim, ad Bernardi tempora dixiſſe neminem. Bern. ep. cxc. ſive Tract. cont. Abæl. ad Innoc. ij. Præf. Tom. 1. Bened. p. 643.

Interim de Pontificis reſponſo optima quæque præſumebant; atque hinc illæ formulæ interrogandi de fide Romani Pontificis; Hieronymi quidem clamantis ad Damaſum: *Ego nullum primum niſi Chriſtum ſequens, Beatudini tuæ, id eſt Cathedræ Petri communione conſocior; ſuper illam petram ædificatam Eccleſiam ſcio; quicumque extra hanc domum agnum comederit, profa-* Hier. ep. xiv. ad Damaſ. alias LVij. T. iv. part. ij. p. 19, 20.

nus est ; si quis in Arcâ Noë non fuerit, peribit regnante diluvio. Quæ de Sedis dignitate præfatus, de ipso Damaso hæc infert : *Quicumque tecum non colligit, spargit ; hoc est, qui Christi non est, Antichristi est.* Ac paulo post : *Decernite, obsecro : non timebo tres hypostases dicere, si jubetis.* Cui cognatum illud supra memoratum Justiniani ad Hormisdam de uno Trinitatis crucifixo : *Hoc enim reputamus Catholicum, quod vestro religioso responso fuerit intimatum.*

Sup. lib. ix. c. xvj. ep. ij. Just. ad Horm. T. iv. Conc. p. 1517.

Quæ formulæ ideò per totam Ecclesiam frequentatæ ; quòd in Clero Romano tanta lux, tanta doctrina esset, atque in docendâ fide tanta cautio, tantum prætereà in Sede nunquam defecturâ Christi præsidium ; ut facilè præsumerent, ejus Sedis Præsulem officio non defuturum. Cæterùm si hæc ad summos apices, non Sedi successionique universim, sed singulis quibusque Romanis Pontificibus tribuendum putant, jam dicant Liberio, dicant Sergio III. dicant cæteris, à quorum communione tantisper abstinendum fuit : *Qui tecum non colligit, spargit.* Dicant Honorio : *Non timebo unam, duasve voluntates tacere vel promere, si jubeatis* ; tota quidem Ecclesia confundetur. Hæc ergò piæ fiduciæ, non certæ sunt fidei.

Quod ad Hormisdam attinet, recordentur velim, postquam à Justiniano interrogatus, spem Orientis haud satis idoneo responso destituit, Orientalem Ecclesiam in priscâ sententiâ perstitisse ; ac demum perpulisse Romanos, ut unum Trinitatis crucifixum secum agnoscerent. Jam illud recordemur, Patres atque ipsos Romanos Pontifices, sæpe ita esse locutos, ut qui de Romani Pontificis judicio dubitarent. Hinc quæsitum in Synodis generalibus, an eorum decreta rectè haberent, necne. Hinc illud Augustini : *Romanos Clericos nihil veritati* nocituros, sed tantùm *inusturos sibi prævaricationis notam*, si sancti Innocentii decreta rescidissent. Hinc illa contestatio Monachorum Hierosolymitanorum, innocuos se esse, si Martinus cum Concilio suo prava & fidei adversa definîsset. Multa ejusmodi retulimus, quæ utique cum illis formulis concilianda sunt, ut una sit Ecclesiasticæ doctrinæ facies. Conciliantur autem, si de Romani Pontificis judicio dubitatum quidem, sed interim optimè præsumptum esse dicamus.

Aug. lib. ij. ad Bonif. c. iii. n. 5. T. x. p. 434. Vid. Conc. Later. sub. Mart. j. secr. ij. T. vj. Conc. p. 117.

Sup lib. ix. cap. xix.

Quin etiam memoravimus similes de cæteris quoque Episcopis locutiones, atque illud imprimis Concilii Romani sub Damaso : *Neque enim hæresis malum cadere in Dei Antistites potest* : non quòd Episcopi à fide cadere non possent ; sed quòd id futurum non facilè præsumerent.

ep. Synod. Cõc. Rom. sub Damas. Coll. Holst. Part. j. p. 166. Tom. ij. Conc. p. 892.

Notum illud Cypriani ad Florentium Pupianum (*d*) in se rebellantem, de singulis quoque Episcopis dictum : *Nec hæc jacto, sed dolens profero : cùm te judicem Dei constituas, & Christi, qui dicit ad Apostolos, ac per hos ad omnes præpositos, qui Apostolis vicariâ ordinatione succedunt* : Qui audit vos me audit. . . . *inde enim schismata & hæreses obortæ sunt, & oriuntur, dùm Episcopus, qui unus est, & Ecclesiæ præest, superbâ quorumdam præsumptione contemnitur, & homo dignatione Dei honoratus, indignus hominibus judicatur.* Quem locum ad cujuscumque Diœcesis Episcopum pertinere, & sermonis probat series, & novissimus autor anonymus confitetur. An ergò vo-

Cypr. ep. lxvj. n. 3. ad Flor. Pup. edit. Amst. lxix. Rigalt.

Anon. de libert. lib. vij. c. viij. n. 7.

(*d*) *Ad Florentium Pupianum.*] Is in Africâ, ut videtur, Episcopus fuit, qui cùm Novatiani partibus adhæreret, Cypriano nomen Primatis & etiam Episcopi denegabat.

lebant

lebant singulis Episcopis sic aptari illud: *Qui vos audit me audit*, ut nemo à fide caderet, nemini unquam obsistendum esset? Hæc aptè, hæc temperatè hæc piâ fiduciâ præsumebant, non ad extremos apices exigebant. Similis locus apud Cyprianum in epistolâ ad Cornelium Papam. Quid Hieronymus? Nonne de Rufino hæc prodidit: *Scribis quoque me literis indicâsse, quod Papa Theophilus expositionem fidei nuper ediderit, & polliceris, quòd quidquid ille scripserit tu sequaris?* An ergo Alexandrinum Antistitem infallibilem cogitabat? Subdit Hieronymus: *Si Papæ Theophili sententiis delectaris, & nefas putas Pontificum decreta convelli, quid de cæteris dicis, quos ipse damnavit?* Adeò optima quæque de Episcoporum judiciis præsumebant, neque tantùm in fidei quæstionibus, sed etiam in particularibus causis. Unde subdit: *Quid de Anastasio, de quo nulli, ut ais, verum videtur, ut tantæ urbis sacerdos, vel innocenti tibi facere injuriam potuerit, vel absenti.* Nempe adversarii, si de fide ageretur, strictè illud urgerent, non potuisse fieri, ut Anastasius Romanus Pontifex à fide deficeret: cùm de Rufini peculiari causâ agatur, fateri coguntur, humani sermonis consuetudine, pro certis assumi solita, quæ piâ fiduciâ præsumerent.

Cyp. ad Corn. LIX. al. LV.

Apol. Hier. adv. Ruf. lib. iij. Tom. iv. part. ij. p. 453.

Ib. p. 455.

Ibid.

Sexcenta ejusmodi commemorare possem, sed in re tàm obviâ pudet esse diligentem. Quin ipse novissimus scriptor Anonymus quanta refert, quæ per se ipsa vana sint, nisi in nostram interpretationem temperentur! Nempe Innocentius I. ad Macedonas hæc scripsit: *Adverti Sedi Apostolicæ, ad quam relatio, quasi ad caput Ecclesiarum missa currebat, aliquam fieri injuriam, cujus adhuc in ambiguum sententia (e) duceretur.* Hîc Anonymus, qui nihil nisi infallibilitatem cogitat, statim infert, Romanorum Pontificum in fide certissimum esse judicium. Atqui non de fide, sed de disciplinâ variabili agebatur. Percurrat capitula Lector diligens, nihil aliud quàm instituta Ecclesiastica inveniet; cujusmodi decreta non semper admitti, & etiam ad incudem revocari posse, idem Anonymus cum Theologis omnibus confitetur. Tùm illud Innocentii perpendatur: *Adverti Sedi Apostolicæ aliquam fieri injuriam, cujus adhuc in ambiguum sententia duceretur.* Audis *aliquam injuriam*; non hæreticos, non schismaticos cogitabat: *aliquam injuriam* fieri querebatur, quòd de tantâ potestate non satis æqua præsumerent; ut etiam si de fide ageretur, locus hic adversario nihil prodesset.

Innoc. j. ep. xxij. ad Maced. T. ij. Conc. p. 1272.

Idem Autor laudat Tarraconense Concilium, ejusque epistolam ad Hilarum Papam, in quâ sic habetur: *Privilegium vestræ Sedis, quo per totum Orbem beatissimi Petri prædicatio universorum illuminationi prospexit*, &c. subdunt: *Ad fidem recurrimus Apostolico ore laudatam: inde responsa quærentes, unde nihil errore, nihil præsumptione, sed Pontificali totum deliberatione præcipitur.* De Silvani Calaguritani causâ agebatur, ejusque ordinationibus præter canones factis: id petunt ab Hilaro, *ut quid super hac parte observare velitis, Apostolicis affatibus instruantur.* Ac posteà: *Erit vester triumphus, si Apostolatûs vestri temporibus, quod sancti Petri Cathedra obtinet, Catholica audiat Ecclesia.* Exclamant Papam in fide esse infallibilem, cùm de fide nullus quæreret. Præsumebat Synodus Pontificem, cui depositum fidei

Anon. lib. I. c. v. n. 11. Conc. Tarrag. ep. I. ad Hilar. T. iv Conc. p. 1033.

(e) *Sententia.*] Hîc agit Innocentius de eâ sententiâ, quâ Siricius Papa an. 390. Bonosii ordinationes damnaverat.

commissum esset, ut in illo deposito, ita in peculiaribus causis, *nihil errore, nihil præsumptione*; sed omnia *Pontificali deliberatione* gesturum, ut in tantâ Sede fieri consueverat. Cætera ejusmodi æquè inania commemorare piget.

Memoratur & illud Paschalis II. in Concilio Lateranensi III. De privilegio agebatur, quod ad investituras laicales tuendas, Henricus V. Imperator à Paschale II. in vinculis detento, per vim extorserat. Bruno Signinus Episcopus dixit: *Gratias agamus omnipotenti Deo, qui Dominum Paschalem audivimus proprio ore clamantem, illud privilegium, quòd pravitatem & hæresim continebat.* Hìc quidam Episcopi commonere cœperunt Paschalem hæreticum immeritò appellari: privilegium illud malum quidem fuisse; hæresim non fuisse. Paschalis deinde hæresis horrendâ voce pulsatus, in hæc verba prorumpit: *Fratres & Domini mei, audite: Ecclesia ista nunquam habuit hæreses; imò hìc omnes hæreses conquassatæ sunt; & pro hâc Ecclesiâ Filius Dei in passione oravit, cum dixit*; EGO PRO TE ROGAVI, UT NON DEFICIAT FIDES TUA. Hæc si ad extremos apices urgent, dicant velim, an putent Papam nec hæreticum esse posse; professionem hæreticam ab eo, ne per vim quidem, extorqueri posse. Non id dicent, sat scio. Ergò hæc ad commodam interpretationem temperanda, quâ de Pontifice, propter honorem Sedis, optima præsumantur.

Conc. Later. iij. sub. Pasch. ij. Tom. x. Conc. pag. 767. & seq. vid. Ursp. an. 1116.

Quid quòd Guido Viennensis, tum Legatus Apostolicus, mox Callixtus II. Papa in Viennensi Synodo definivit, *dictante Spiritu Sancto, Investituram omnem de manu laicâ hæresim esse judicamus*? Quid quòd Paschalis II. hæc decreta firmavit, seque adeò in eam hæresim, per vim quidem, sed tamen lapsum esse confessus est? Quid quòd eadem Synodus, Sanctis Episcopis consentientibus, ad Paschalem scripsit: *Si nostræ paternitatis assertiones roborare nolueritis, nos à vestrâ obedientiâ repelletis.* Ubi tum illud: *Qui tecum non colligit, spargit*? Ubi illud: *Hoc reputamus Catholicum, quod vestro religioso responso fuerit intimatum*? Siquidem ea ad extremos apices exigantur. Ex quibus colligitur, quæcumque pro hac infallibilitate speciosissima venditant, ea penitùs introspecta, nihil aliud præferre, præter præsumptionem probabilem ac piam fiduciam.

Cōc. Vien. Tom. x. ep. ad Pasch. ij. p. 785.

ibid.

Sic profectò nobis integra, quod ad fidem attinet, judiciorum Ecclesiasticorum ratio constat. Sic enim intelligimus, aliud esse, quod piâ fiduciâ præsumimus, aliud quod certâ fide credimus. Cùm Episcopi ac Synodi particulares de fide judicant, hos vera judicâsse pia fiducia suadet; succurrit enim illud: *Ubi sunt duo vel tres congregati in nomine meo, ibi sum in medio eorum*: meritòque præsumitur, tanto præsidio fultos, officio non defuturos, neque aberraturos ab antiquâ Ecclesiarum suarum Traditione, cujus custodes sunt. Jam si ad Romanum Antistitem quæstio devolvitur; atque is Ecclesiarum omnium communione vigens, ad quem proinde omnia referuntur, promit judicium ex illâ Petri Sede, quæ est ædificata in generationem & generationem, ubi stabiliendæ fidei tanta constantia & adversùs hæreses atque novitates tanta cautela esse solet; multò magis præsumitur judicium, ex Petri æquitate ac prædicatione & communi Ecclesiarum Traditione esse depromptum. Cùm verò Ecclesia Catholica ipsa decernit, aut ipsa consentit, non præsumptio, sed res ipsa; nec jam pia illa fiducia, sed πληροφορία, quàm Paulus appellat, ac plenæ fidei certitudo.

Matt. xviij. 20.

CAPUT XVI.

De sancto THOMA *&* S. BONVENTURA *Facultatis Parisiensis Doctoribus, quid* GERSON *senserit : utriusque ac præsertim Angelici Doctoris sententia explicatur.*

QUANQUAM Theologi graves, postquam exploratam habent Patrum sententiam, non multum commoveri solent novellis scholasticorum opinionibus ; nostra tamen postulat ergà Sanctum Thomam ac Sanctum Bonaventuram, scholæ Parisiensis decora, reverentia singularis, ne illos silentio prætermittamus.

Et quidem Joannes Gerson sermone Constantiæ dicto, festo die Sancti Antonii, in hæc verba : *Nuptiæ factæ sunt in Cana Galileæ* ; posteaquàm retulit illud Sessionis V. Constantiensis, de Conciliari potestate decretum : *Huic*, inquit, *veritati fundatæ supra petram sacræ Scripturæ quisquis à proposito detrahit, cadit in hæresim jam damnatam, quam nullus unquam Theologus maximè Parisiensis & Sanctus asseruit. Vidi nuper sanctum Thomam & Bonaventuram dantes supremam & plenam summo Pontifici potestatem Ecclesiasticam. Rectè procul dubio ; sed hoc faciunt in comparatione ad fideles singulos & particulares Ecclesias.* Hæc Gerson ; neque reverà quidquam aliud apud Sanctos illos Doctores legimus.

Joan. ij. 1.

Gerſ.ſerm. in festo S. Anto. T. ij. Dup. p. 355.

Certè Sanctus Thomas alicubi docet, *ad Romanum Pontificem à Synodo appellari, quæ omnia patent ex gestis Chalcedonensis Synodi.* Quo uno satis constat, sanctum Doctorem locutum generatim de Synodis, abstrahendo ab universali vel particulari Synodo. In actis enim Chalcedonensibus videmus appellatum à particulari Flaviani Constantinopolitani Synodo, ad sanctum Leonem ; à Synodo universali appellatum fuisse non videmus. Jam de Pontificiâ infallibilitate, quem unum quæstionum fontem vidimus, apud Bonaventuram quidem nihil invenio, quo eam Romano Pontifici asserat. Imò verò tractans promissionem illam, quâ Pontificia infallibilitas vel maximè stare videatur ; *Rogavi pro te, &c.* Bonaventura sic exponit, ut ad fidem Ecclesiæ Catholicæ referat.

Bonav. T. ij. exp. in Ev. Luc. c. xxij.

Sanctum verò Thomam audimus eodem modò exponentem : *Universalis Ecclesiæ fides non potest deficere, domino dicente,* ROGAVI PRO TE, UT, &c.

Vid. comm. S. Thom. in Evang. Luc.

Huic interpretationi reliqua sancti Doctoris, in 2ª. 2æ. de fide tractantis, doctrina congruit : nam quæstione I. articulo IX. sic habet : *Sed contra est, quod Ecclesia universalis non potest errare, quia à Spiritu Sancto gubernatur, qui est Spiritus veritatis : hoc enim promisit Dominus Discipulis, Joan. XVI. dicens :* CUM VENERIT ILLE SPIRITUS VERITATIS, DOCEBIT VOS OMNEM VERITATEM.

S. Thom. 2ª. 2æ. qu. 1. art. ix. *Sed contra.*

Joan. xvj. 13.

Eodem articulo ad tertium exponens, cur in Symbolo ita dicatur, *Credo in Deum*, quod ad fidem formatam, id est cum charitate conjunctam pertinet, ait : *Quod confessio fidei traditur in Symbolo quasi ex persona totius Ecclesiæ*,

S. Thom. ib. ad 3um.

quæ per fidem unitur. Fides autem Ecclesiæ est fides formata : talis enim fides invenitur in omnibus illis, qui sunt numero & merito de Ecclesiâ. Quare illud : *Rogavi pro te ut non deficiat fides tua*, fidei formatæ est. Talis enim fides Petro promittitur, & meritò refertur ad universalem Ecclesiam, cui semper inesse constat fidem, eamque formatam.

Id.ib.art. x. in corpor. Anton. sum.Theol. part.iij. parag. iv. p. 418. verso. S. Thom. loc.cit. *Sed contra.*

Quod autem idem Doctor articulo sequente, concludit. *Quòd ad summum Pontificem pertineat fidei Symbolum ordinare*, ita est intelligendum, ut ad ipsum præcipuè; ut sine ipso ad nullum; denique ut ad ipsum, ut publicam personam, hoc est, *utentem Concilio, & requirentem adjutorium universalis Ecclesiæ*; quemadmodum Antoninus Thomæ discipulus exponebat.

Unde sanctus Doctor eodem articulo X. sic habet : *Sed contra est, quòd editio symboli facta est in Synodo generali; sed ejusmodi Synodus autoritate solius summi Pontificis potest congregari, ut habetur* in Decr. dist. 17. *Ergò editio symboli ad autoritatem summi Pontificis pertinet* : summi certè Pontificis, *utendis Concilio & requirentis adjutorium universalis Ecclesiæ.*

Ib. ad 2um.

Et ibidem ad 2um. respondens ad illud Synodi Ephesinæ intedictum, quòd aliam fidem præter Nicænam nulli proferre liceat, sic ait : *Ad secundum dicendum, quod prohibitio & sententia Synodi se extendit ad privatas personas, quarum non est determinare de fide. Non enim per ejusmodi sententiam Synodi generalis ablata est potestas sequenti Synodo novam editionem Symboli facere; non quidem aliam fidem continentem, sed eandem magis expositam : sic enim qualibet Synodus observavit, ut sequens Synodus aliquid exponeret suprà id quod præcedens Synodus exposuerat, propter necessitatem alicujus hæresis insurgentis. Unde pertinet ad summum Pontificem, cujus autoritate Synodus congregatur & ejus sententia confirmatur.* Porro confirmare quid sit alibi diximus, nec repugnat sanctus Thomas; sed Ecclesiasticam vocem ex universali Traditione intelligendam relinquit.

Sup. lib. viij. cap. ij. & seq.

S.Thom. ib. art. ix. *Sed contra.*

Idem sanctus Doctor articulo IX. præcedente dixerat, argumento *sed contra : Symbolum est autoritate universalis Ecclesiæ editum : nihil ergò inconveniens in eo continetur.* Hîc robur, hîc omnimoda & inconcussa firmitudo.

Id.ib.art. x. in corp.

Cùm ergò concludit in corpore articuli X : Quòd *ad summi Pontificis autoritatem pertineat editio Symboli; quòd ad ejus autoritatem pertineat finaliter determinare ea quæ sunt fidei, ut ab omnibus inconcussâ fide teneantur; quòd unitas servari non potest, nisi quæstio fidei determinetur per eum qui toti Ecclesiæ præest, ut sic ejus sententia firmiter à totâ Ecclesiâ teneatur* : intellige ex ipso, non quòd in summo Pontifice solo ea autoritas resideat : nam universali Ecclesiæ, ejusque Synodis tribuit *autoritatem & potestatem* edendi Symboli, eamque inconcussam; sed quòd in summo Pontifice sit ea autoritas, quæ omnibus præsit, quæ omnes moveat ad unitatem, quæ ubi opus est, & omnes convocet & acta confirmet. Qui autem convocat & confirmat, non proinde ipse solus judicat atque determinat; sed omnium judicio determinationique consentit, atque ex eis pronunciat.

Ibid.art. ix. *Sed contra.*

Sic ejus sententia à totâ Ecclesiâ firmiter tenetur, ut dixit sanctus Thomas : Quia ex omnium sensu ac totius Ecclesiæ Traditione judicat. Unde etiam Synodi sententia, ejus sententia est; alluditque Sanctus Thomas ad eum decernendi morem qui jam obtinuerat, ut sub Papæ nomine Synodale decre-

tum ederetur, atque ipſe, Synodo approbante, decerneret.

Ex quibus intelligitur, id quod ipſe ſanctus Doctor ſic deinde concludit: *Et ideò ad ſolam autoritatem ſummi Pontificis pertinet nova editio Symboli, ſicut & omnia alia quæ pertinent ad totam Eccleſiam, ut congregare Synodum & alia ejuſmodi:* ſatis enim ex dictis patet, *Symboli editionem ad ſolam autoritatem* referri Pontificis, quòd & ipſa præcipua ſit, & ſine illâ nihil fiat, aut valeat, quod ſæpè diximus. Ib. art x. *In corp.*

Cùm autem Sanctus Thomas ait, ad ſummum Pontificem pertinere, ut congreget Synodum, oſtendit ſe loqui de ordinariis caſibus; cùm omnes fateantur, multos eſſe caſus, quibus Synodus, etiam invito ſummo Pontifice, congregari poſſit, ut vidimus.

Jam quòd idem ſanctus Doctor fidei unitatem inde proficiſci docet, quòd fidei quæſtio ad eum referatur, qui toti Eccleſiæ præſit; omnes Catholici conſentiunt: atque id eſt quod Joannes Gerſon his affirmat verbis: *Ea quæ fidei ſunt, debent eadem eſſe apud omnes; & hæc identitas & unitas, vix aut nunquam perpetuari poteſt, niſi recurſus eſſet finalis ad unum caput.* Non profectò quòd omnia à ſolo Papâ finiantur: nihil enim magis abhorret à Gerſonis ſententiâ; ſed quòd finale illud ſit, quod cum totâ Eccleſiâ Papa definiat. Gerſ. tract. de Conc. gen. unius obedient. T. ij. p. 28.

Meritò ergò Gerſon nihil ſe à Sancto Thomâ diſcrepare docet; ac ſi rectè intelligatur eorum ſententia, ſummâ quidem ipſâ in unum convenit. Id tantùm Gerſon, aliique Pariſienſes Sancti Thomæ doctrinæ addiderunt, quòd diuturniſſimi atque hactenùs inexperti ſchiſmatis malis docti, multa experiri, multa prævidere coacti ſunt, circa diſſenſionem Synodi ac Papæ, quæ ſanctus Thomas non attigit, tùm quòd occaſio & tempus non id poſtulabat, tùm quòd minùs neceſſaria videbantur rudioribus Theologis, quos ipſe in Summâ inſtruebat. Unde hîc ſumma capita attigiſſe contentus reliqua prætermittit.

Denique quòd ſanctus Thomas eodem articulo X. majores ac difficiliores quæſtiones ad ſummum Pontificem referri inde probat, *quòd Dominus* Luc. XXII. *Petro dixit, quem ſummum Pontificem conſtituit:* ROGAVI PRO TE, UT NON DEFICIAT FIDES TUA; ET TU ALIQUANDÒ CONVERSUS CONFIRMA FRATRES TUOS: rectè omninò facit; atque id directè probant illa CHRISTI verba: *Confirma fratres tuos.* Quo quidem officio confirmandi fratres maximè opus eſt, in arduâ & ancipiti re; neque tamen concludendum, ad ſummum Pontificem propriè pertinere, *ut non deficiat fides ejus:* neque enim Sanctus Thomas id dicit; imò ex ejus dictis conſtitit, quòd illa non defectura fides Petri ſit ipſa univerſalis Eccleſiæ, aut certè peculiaris Eccleſiæ Romanæ fides. Atque ita Sanctus Thomas expoſuit, cùm hunc Lucæ locum deditâ operâ interpretaretur. S.Th. loc. cit.

Quare ſi rem, uti diximus, ſummâ ipſâ perpendimus, nihil ſanctus Thomas à reliquis Pariſienſibus differre videatur, quem tamen ſi perfractè nihil tale memorantem, ad Romani Pontificis omninò abſolutam atque independentem ab Eccleſiæ conſenſu autoritatem trahant, patiantur certè nos in doctrinâ Patrum, qui anteceſſerint, atque in poſterioribus, jam quæſtione motâ, Concilii Conſtantienſis judicatis, tutò acquieſcere.

CAPUT XVII.

Testimonium ex CLERI GALLICANI *cœtu anno* 1626. *petitam: alia argumenta ex Janseniano negotio deprompta solvuntur: conventus anni* 1653. *bullæque solennis acceptatio.*

Anon.de libert. &c. lib.ix. cap. x. n. 3.
Avis de l'Assemblée du Clergé à MM. les Archev. & Evêques, du 20. Janv. 1626. art. cxxxvij.

AT enim objiciunt, malè hæc à nobis memorari tanquam Ecclesiæ Gallicanæ dogmata, cùm à Cleri Gallicani cœtu recente memoriâ rejecta sint. Atque hîc referunt Comitiorum generalium anni 1626. articulum CXXXVII. in quo hæc verba sunt: *Hortandos Episcopos, uti Sedem observent Apostolicam, Ecclesiamque Romanam infallibili Dei promissione fundatam.* At quorsùm nobis hæc objiciunt quæ tuemur? Certè enim Sedem Apostolicam, partem Ecclesiæ principalem, atque omnium caput, eâ promissione, quâ totum ipsum nititur fulciri diximus. Graviùs illud putant quod subditur: *Petro cum clavibus datam infallibitatem fidei, quam videmus, divinæ potentiæ miraculo, in Petri successoribus ad hodiernum usque diem immobilem permanere.* Quis enim nostrûm negat, Petro promissam eam, quæ nunquam deficiat, fidem, atque in ejus successoribus, divinâ Providentiâ permansisse, ac porrò permansuram fidem, summâ quidem ipsâ, ita ut ipsa series atque successio nunquam à fide abrumpatur, quemadmodùm à Patribus intellectum esse vidimus. Miror hæc à viris gravibus, atque à novissimo autore Anonymo venditari. Neque pluris valet id quod à Gallicanis depromit Episcopis, in eâ epistolâ, quam ad Innocentium X. anno 1653. de condemnandis Jansenii propositionibus præscripserunt: *Majores Ecclesiæ causas ad Sedem Apostolicam referri, solennis Ecclesiæ mos est, quem fides Petri nunquam deficiens perpetuò retineri pro jure suo postulat.* Quæ sanè nihil contra nos, qui confitemur, fidem Petri in Sede Apostolicâ minimè defecturam, atque ejus rei gratiâ fidei causas ad eam referendas. Hæc ergò ex communi Traditione desumpta nobis objici ratio non sinit. Sed quia ex Jansenii negotio, alia argumenta ducunt, quæ magni putant ponderis, rem ipsam ab exordio repetamus.

Anon. loc. jam cit.
Id. lib. vij. c.xvij. n. 12.
Relat.des déliber. du Clerg. de France, Paris, Vitré, 1661. p.25.

Primùm ergò prodiit ea epistola anni 1653, quâ plurimi Episcopi Gallicani Cornelii Jansenii Iprensis Episcopi libro posthumo & doctrinâ commoti, à summo Pontifice flagitabant, ut *quinque præsertim propositiones* epistolæ insertas, *de quibus disceptatio periculosior, & contentio ardentior esset, sua Sanctitas expenderet, ac perspicuam ac certam de unâquaque sententiam ferret.* Hæc summa epistolæ est, cui octoginta * circiter Episcopi subscripserunt.

Ib. p.26.
* LXXXV.

Re diu perpensâ, multisque & gravissimis habitis consultationibus, Innocentius X. uti rogatus fuerat, sententiam tulit de illis quinque omnium sermone celebratis propositionibus; *de quibus occasione libri, cui titulus:* AUGUSTINUS CORNELII JANSENII IPRENSIS EPISCOPI, *inter alias ejus opiniones orta fuerit præsertim in Galliis controversia:* quas propositiones singulas Pontifex suâ notâ confixit, *nec tamen probatis aliis opinionibus quæ continentur in*

Bull.Inn. x. ib. p.28.

dicto Jansenii libro; Datum pridiè Kal. Junii, anno 1653. Pontificatûs IX.

Eam definitionem per Nuncium Apostolicum misit in Galliam cum duplici Brevi Apostolico; altero ad Regem; altero ad Episcopos Gallicanos. Rex, 4. Julii, anno 1653. dedit *Patentes*, quas vocant, *literas* ad Archiepiscopos & Episcopos. His cùm declarasset nihil Innocentii Constitutione contineri, *quod Ecclesiæ Gallicanæ libertatibus & Regiæ coronæ juribus esset adversum*; Episcopos hortabatur atque admonebat, ut eam publicarent & executioni darent. Nam quod primum irrepserat, id etiam *jubere* Regem, Clero postulante, sublatum est. Ib. p. 27. & 33. Declar. du Roi, &c. ib. 34.

Quid deinde in recipiendâ atque publicandâ Pontificiâ Constitutione Episcopi Gallicani gesserint, docet relatio anno 1655. jussu Congregationis Cleri Gallicani linguâ vulgari facta, atque edita ad rei memoriam sempiternam; atque à quadraginta Episcopis, totoque ipsis adjuncto Presbyterio, universi Cleri nomine subsignata.

Quæ ergò doceat illa relatio hæc sunt. Primum quidem visum esse, *ut ad firmiorem Constitutionis executionem Sedisque Apostolicæ majorem dignitatem, atque Episcopatûs honorem, ipsa Constitutio facto Episcoporum cœtu reciperetur atque firmaretur.* Habitus ille cœtus undecimo Julii anno 1653. in ipsâ Regiâ, in eâ scilicet Luparæi palatii parte, in quâ morabatur eminentissimus Julius Cardinalis Mazarinus, præcipuus Regni administer, qui sacro cœtui præsidebat. Ib. p. 5.

Ibi primùm lectæ sunt Patentes literæ, observatumque ab Episcopis, à Rege *pro more declaratum, ipsam Constitutionem nihil Regni juribus nocituram, jussosque Regis administros, ut operam suam in exequendâ Bullâ Episcopis adjungerent. Cæterùm quòd attineret ad Constitutionis solennem receptionem, quæ autoritate Ecclesiasticâ fieret, id totum Episcopali deliberationi à Rege permissum.* Atque iterùm: *Definitionem à Papâ editam, liberæ Episcoporum deliberationi reliquendam, ut ejus publicationem atque executionem decernerent, nullo coacti judicio sæcularis potestatis.* Ib. p. 6. Ibid.

De ipsâ deliberatione, sic est in nostrâ relatione proditum: *Cùm Constitutionis materia & argumentum à duodecim annis per Gallias agitatum, omnibus notum esset, facilè agnitum, Pontificiâ Constitutione, firmatam antiquam Ecclesiæ fidem à Conciliis ac Patribus traditam, atque in Concilio Tridentino innovatam.... Itaque communi omnium sententiâ conclusum ab Episcopis congregatis, ut acceptarent Bullam, omnique obsequio ac reverentiâ susciperent, quæ in eâ decisa essent.* Sic à Clero Gallicano Pontificia Constitutio, factâ deliberatione, suscepta & *acceptata est*. Quam vocem rei exponendæ necessariam condonari nobis volumus: ut quæ linguâ nostrâ aliquid spontaneum, atque, ut ita dicam, autoritativum sonet. Ib. p. 7. Ep. Syn. Episc. Gall. ad Leo. Mag. T. iij. Conc. pag. 1329. int. Leon. post epist. LXXVJ. al. L I.

Hîc subit recordatio susceptæ à Majoribus nostris sancti Leonis adversùs Eutychen epistolæ: *Quòd in eâ recognoscerent fidei suæ sensum, & ita se semper ex Paternâ Traditione lætentur tenuisse.* Jam ad relationem redeamus.

Decretum in eâdem congregatione Episcoporum, ut ad summum Pontificem & ad omnes Episcopos scriberetur: utque epistola ad Episcopos * *ita conscriberetur, ut Episcopis Gallicanis constaret integrum jus definienda-*

* Scriptum legimus in Relatione *ad Papam*, mendo Typographico vel descriptoris incogitantiâ.

rum, primo certè gradu primâque instantiâ, fidei quæstionum, ubi id utile videretur; sive pœnas juris decernendo adversùs manifestos hæreticos, sive res
Rel. p.8. *dubias, congregatione habitâ, decidendo.* Sic Ecclesia Gallicana juris Episcopalis ubique recordatur.

Ibid. Epistolæ, congregatione habitâ, lectæ, probatæ, ac subsignatæ sunt ab omnibus Episcopis, 15. Julii.

Ib. p.36. Epistola ad Papam hæc habet: *Non solùm ex Christi Domini nostri pollicitatione Petro factâ, sed etiam ex actis priorum Pontificum, & anathematismis adversùs Apollinarium & Macedonium, nondùm ab ullâ œcumenicâ Synodo damnatos, à Damaso paulo anteà jactis; judicia pro sanciendâ regulâ fidei, à summis Pontificibus lata, super Episcoporum consultatione (sive suam in actis relationis sententiam ponant, sive omittant, prout illis collibuerit) divinâ æquè ac summâ per universam Ecclesiam autoritate niti: cui Christiani omnes ex officio, ipsius quoque mentis obsequium præstare teneantur.* Quo loco id volebant, non esse semper necessariam Synodi œcumenicæ
Ib. p.40. sententiam, ut Christiani ad fidei officium tenerentur; sed omninò sufficere, consulentibus Episcopis, Romani Pontificis autoritatem; siquidem decretum ejus reciperetur, ut ipsi fecerant, atque à se factum esse gestis indiderant ad rei memoriam.

Ib. p.41. In epistolâ ad Episcopos disertè scriptum erat: *Et ad Episcoporum necessariam atque essentialem dignitatem pertinere, ut de fidei quæstionibus primam ferrent sententiam; & ne id facerent* (Episcopos qui Papam consuluerant) *animorum dissentionibus fuisse prohibitos.*

Addebant: ad nos Constitutione perlatâ, *Episcopos congregatos, ut deliberarent quid in hoc negotio facto opus esset, uno spiritu, uno corde, uno ore ita consensisse ad recipiendum illius judicium, cui per unitatem Christiani Episcopatûs Hierarchicâ subordinatione colligati essent; ut meritò crediderint propositionum condemnationem, unà cum eo à se quoque esse prolatam ac pronunciatam.* Sic se Episcopos, hoc est, *conjudices & condecernentes*, quòd sæpè diximus; suumque consensum, non nudi obsequii, sed etiam judicii, decretique Ecclesiastici loco esse meminerant.

Hæc triginta Episcopi decreverunt, subsignârunt, totâ Galliâ divulgârunt; eoque Spiritu omnes Episcopi Constitutionem ad se ab eo cœtu missam receperunt; ut dubium non sit, quin communis is fuerit Ecclesiæ Gallicanæ sensus.

CAPUT

CAPUT XVIII.

Tres aliæ secutæ CLERI GALLICANI CONGREGATIONES *probant necessariam Episcoporum consensionem, atque hanc pro Ecclesiastico judicio esse habendam.*

PERGIT relatio docetque: *Harum turbarum autores, neque summi Pontificis autoritate, neque Ecclesiæ Gallicanæ universali assensu cohiberi potuisse*; subortam de genuinis propositionum sensibus quæstionem, sive vitilitigationem, cujus gratiâ (anno 1654. 9. Martii) XXXVIII. Episcopi iterùm ad Luparam, apud Eminentissimum Mazarinum convenirent. Rel.p.8.

Quæstio gravis Patribus visa est, atque omninò id agi, ut Constitutio evanesceret, summusque Pontifex tantùm inani murmure detonâsse videretur. Itaque datum negotium aliquot Episcopis, ut quæ ad hanc rem facerent, diligenter ponderarent; quorum relatione factâ, lectisque Jansenii necessariis locis, aliisque in eam rem editis scriptis atque documentis, re in deliberationem adductâ, *conclusum est* (à sacro cœtu) *declaratum iri per modum judicii, visis omnibus causæ ex utrâque parte documentis, in Constitutione damnatas propositiones, ut quæ Jansenii essent, ac sensu Jansenii, cujus judicii relatio ad summum Pontificem atque etiam ad universos Episcopos Gallicanos, datis literis, mitteretur*, 28. Martii, anno 1654. Ib. p.14. & 15.

Sic Episcopi in Constitutionis Apostolicæ executione atque interpretatione, subortâ difficultate, quam ad decreti fidei robur maximè pertinere constaret, agunt ut judices, idque ad Innocentium X. scribunt his verbis: *Ad munus Episcopale pertinere putavimus, recens excitatas à Clericis numero paucis contentiones, definitione nostrâ compescere; quâ Constitutionis Apostolicæ integra executio, quæ nobis commissa est, adversùs alienas à vero illius sensu expositiones sanciatur.* Atque iterùm: *Nos in hâc urbe Parisiensi congregati censuimus, & per epistolam encyclicam his literis adjunctam declaravimus, propositiones illas & opiniones esse Cornelii Jansenii, & in sensu ejusdem Jansenii à Sanctitate vestrâ damnatas, disertis & manifestis verbis*: denique: *Constitutionem ordine canonico latam, atque genuino in sensu intellectam, quem literæ istæ patefaciunt nos suscipere testamur.* Ib.p.45. Ib. p.46.

Sic profectò testari pergunt consensionem suam, cùm ad Papalis decreti autoritatem accedit, judicium esse Ecclesiasticum; quâ etiam Constitutionis verus genuinusque, quem ipsi admittant, sensus exponatur; *genuino sensu*, inquiunt, *quem literæ istæ patefaciunt.*

Epistolâ verò ad Præsules Gallicanos missâ, sic dicunt: *Declaravimus & hoc nostro judicio delaramus*: ut nemini dubium esse possit, quin judicium Ecclesiasticum hâc suâ definitione protulerint. Ib. p 49.

Hæc, igitur omnia ad Innocentium X. missa, ac per Episcopum Lutevensem tum Romæ agentem tradita, summâ Pontificis gratulatione accepta sunt, probatumque est latum de sublatâ difficultate ac Bullæ interpretatione ab Episcopis judicium, dato Brevi 29. Septembris, anno 1654. 55

Quo Brevi recepto, ac per universam Galliam promulgato, tertiò Episcopi Parisiis congregantur, atque ad universos Galliarum Episcopos hæc gesta perscribunt, testanturque ab Episcopis primùm congregatis, *cum reverentiâ receptam Constitutionem, unoque Spiritu cum sanctissimo Papâ probatam ac pronunciatam quinque propositionum, quas ipse censurâ confixerat, condemnationem.* Quò rursus declarant consensionem suam verum Ecclesiasticumque judicium.

Ib. p.58.

Subdunt ab Episcopis iterùm congregatis verum Constitutionis sensum, expresso judicio declaratum, datâ epistolâ 10. Maii 1655.

Ib. p.59.

Anno denique 1656. Episcopi quartùm congregati numero XL. cum deputatis omnibus, ordinario cœtu Cleri Gallicani, quæ tribus antè actis cœtibus gesta erant, ordine recensita confirmârunt 2. Septembris. Insuper affirmârunt, intactam & inviolatam manere sancti Augustini doctrinam, quam Jansenius perperam sibi vindicavit; atque hæc omnia ad Alexandrum VII. perscripserunt.

Vid. p.62. & seq.

In epistolâ ad Regem hæc dicunt: *A se denuò confirmata & approbata, quæ Mazarino Cardinale Præside gessissent Episcopi ad acceptandum judicium suæ Sanctitatis, & condemnationem errorum:* Regique supplicant, ut jubeat judices suos adesse auxilio Episcopis exequentibus Constitutionem, *eorum consensu receptam.*

Ib. p.69. & seq.

Ad Reginam verò matrem: *Ab Innocentio X. confirmatum id quod ipsi judicâssent:* tum: *Acceptatam à se unanimi consensu Sedis Apostolicæ definitionem.*

Ib. p.74.

Posteà ad Episcopos: *Exequendam Constitutionem eo sensu, qui judicio Episcopalis cœtûs declaratus esset mense Martio 1654.* ad quos etiam mittunt formulam ab omnibus subscribendam.

Ib. p.77.

Denique relationem, ex quâ hæc omnia retulimus, fieri jusserunt, comprobârunt, manu suâ confirmârunt. Hæc gesta, primâ, secundâ, & quartâ Septembris in Congregatione generali totius Cleri Gallicani ann. 1656.

Sic igitur Ecclesia Gallicana decretum fidei à Sede Apostolicâ missum, consensu, judicio, deliberatione accepit.

CAPUT XIX.

Duo exempla ab antiquitate deprompta, quibus GALLICANARUM CONGREGATIONUM, *gesta firmantur : sancti* SIRICII *de* JOVINIANO *judicium : Capuana Synodus, & ejusdem* SIRICII *responsio ad Macedonas.*

SIc quoque solebat antiquitas. Quarto sæculo, cùm Jovinianus virginitatis propositum improbaret, eamque hæresim in ipsâ etiam urbe Româ disseminare inciperet, sanctus Siricius Papa, *facto Presbyterio*, eum condemnavit; atque hoc judicium ad Mediolanensem direxit Ecclesiam. Sic autem erat constitutum : *Unde Apostolorum secuti præceptum, quia aliter quam quod accepimus, annunciabant, excommunicavimus. Omnium ergò nostrûm tam Presbyterorum quàm etiam totius Cleri, unam scitote fuisse sententiam, ut Jovinianus, Auxentius, Genialis, &c. qui incentores novæ hæresis & blasphemiæ inventi sunt, divinâ sententiâ, & nostro judicio in perpetuum damnati, extra Ecclesiam remanerent, quod custodituram Sanctitatem vestram non ambigens, hæc scripta direxi.*

Ep. Syric. ad Mediol. Eccles. int. Ambr. post. ep. xlj. al. lxxx. T. ij. p. 965. vid. etiam. T. ij. Conc. pag. 1024.

Hoc sancti Siricii Papæ ac Sedis Apostolicæ judicium Itali Episcopi, sancto Ambrosio Præside, Mediolani congregati, Synodali judicio receperunt his verbis : *Itaque Jovinianum, Auxentium, &c. sic quos Sanctitas tua damnavit, scias apud nos quoque secundùm judicium tuum esse damnatos.* Sic damnatos Sedis Apostolicæ judicio, ipsi quoque, sed prolato pariter judicio, damnant. Unde ille consensus, quo Ecclesiastica judicia summam vim obtinent, perinde haberi censetur, cùm vel Episcopos præeuntes Sedes Apostolica probat, vel Sede Apostolicâ præeunte, concinunt & consentiunt Ecclesiæ.

Rescrip. ep. Ambr. &c. ad Syricium. int. Ambros. epist. xlij. alias. lxxxj pag. 969. & T. ij. Conc. p. 1026.

Sic ab Episcopis Gallicanis Lutetiæ Parisiorum frequente Conventu sæpiùs congregatis, Innocentii X. recepta Constitutio. Reliqua in Jansenii Augustinum Sacro-sanctæ Sedis acta, eodem Episcoporum consensu valuerunt. In Galliis maximâ solennitate, gravissimoque judicio expressus consensus est editus; ut solet esse clarior, ubi controversiæ maximè viguerunt. Bullas interim toto Orbe Catholico receptas esse constat, ut nullus omninò sit dubitationi locus, quin istud hæreticum dogma æterno judicio condemnetur.

Jam quòd Episcopi Gallicani Episcopalis juris esse profitentur, ut, cùm res tulerit, ipsi adunati de quæstionibus fidei primam ferant sententiam, ex antiquâ item Traditione depromptum est. Ita enim Antiochenæ, Constantinopolitanæ, Africanæ Synodi, de Pauli Samosetani, Eutychetis, Pelagii, ac Cælestii hæresi judicârunt, multaque alia hujus rei exempla memorantur, quæ Sedes etiam Apostolica comprobavit. Illud insigne est, quod à Synodo Capuensi gestum est sub eodem Beato Papâ Siricio, cujus adversùs Jovinianum decreta retulimus.

Vid. Relat. p. 8. & 40.

Ea Synodus paulo ante decretum illud, ut videtur, duabus de causis celebrata est; primum ad finiendam Ecclesiæ Antiochenæ veterem discordiam; cùm Evagrius & Flavianus de Episcopatu contenderent; secundò, ut de Bonoso Episcopo ferretur judicium, qui adversùs beatæ Mariæ Virginitatem blasphemare ausus fuerat.

Cùm neque Flavianus, neque, ut videtur, Bonosus Synodo Capuensi se sisterent; illius causa, Theophilo Alexandrino atque Ægyptiis Episcopis; hujus, Anysio Thessalonicensi ejusque Synodo delegatur.

Hæc quidem decreta erant, salvâ Sedis Apostolicæ autoritate; unde beatus Ambrosius ad Theophilum, Synodi Capuensis nomine, hæc scribit: *Sanè referendum arbitramur ad Sanctum fratrem nostrum Romanæ Sacerdotem Ecclesiæ, quoniam præsumimus ea te judicaturum, quæ etiam illi displicere nequeant.* Subdit pacem futuram; *cùm id*, inquit, *gestum esse cognoverimus quod Ecclesia Romana haud dubiè comprobaverit.*

Ambr. ep. lvj. alias lxxviij. n. 7. T. ij. p. 1007. 1008.

Neque est ambiguum quin Anysio Macedonibusque, quibus præerat, Episcopis, eadem lex dicta sit; cùm constet eam Provinciam Sedi Apostolicæ peculiari jure fuisse subditam. Quo etiam factum est, cum quædam causæ pars indecisa penderet, ut Beati Siricii Papæ sententiam exquirerent. At Sanctus Pontifex sic rescripsit: *Accepi literas vestras de Bonoso Episcopo, quibus vel pro veritate, vel pro modestiâ, nostram sententiam sciscitari voluistis; sed cùm ejusmodi fuerit Concilii Capuensis judicium, ut finitimi Bonoso atque ejus accusatoribus judices tribuerentur, & præcipuè Macedones, qui cum Episcopo Thessalonicensi de ejus factis cognoscerent, advertimus quòd nobis judicandi forma competere non posset. Nam si integra esset hodie Synodus, rectè de his quæ comprehendit vestrorum scriptorum series, decerneremus. Vestrûm est igitur, quia hoc recepistis judicium, sententiam ferre de omnibus; nec refugiendi, nec elabendi, vel accusatoribus, vel accusato copiam dare. Vicem enim Synodi recepistis, quos ad examinandum Synodus delegit.* Ac paulò post: *Vos enim totius, ut scripsimus, Synodi vice decernitis; nos quasi ex Synodi autoritate judicare non convenit.* Hæc deinde subjungit: *Sanè negare non possumus de Mariæ filiis jure reprehensum, meritòque vestram Sanctitatem abhorruisse, quòd ex eodem utero virginali, ex quo secundùm carnem Christus natus est, alius partus effusus sit.* Quam causam multis ac præclarè egit.

Ep. Siric. int. Ambr. post ep. lv. alias. post. lxxix. ibid. p. 1008. & T. ij. Conc. p. 1033.

Hanc egregiam epistolam inter beati Ambrosii epistolas sub ejusdem Ambrosii nomine legebamus: sed ipsa verborum series, atque ibidem facta Ambrosii mentio repugnabat. Eam vir doctissimus & candidissimus Lucas Holstenius, bibliothecæ Vaticanæ Præfectus, ex veteribus archivis sancto Siricio restituit (*f*).

Holst. Collect. part. 1.

(*f*) *Siricio restituit.*] Holstenii rationibus non moventur PP. Bened. qui dubitant utrùm ille manu-scriptorum autoritatem, an verò Baronii conjecturam secutus fuerit. Iidem existimant hanc epistolam tam benè, aut alicui de Italiâ Metropolitano attribui posse, aut ipsi Ambrosio scribenti nomine alicujus Synodi, quam Siricio. Vid. eorum notas loc. cit. At D. DE TILLEMONT, qui Holstenii conjecturam habet probabiliorem, dicit non esse verisimile Ambrosium nomine Synodi, cui præsedisset, hæc verba scripsisse: *Nos quasi ex Synodi autoritate judicare non convenit;* nec verisimilius hanc epistolam posse attribui alicui de Italiâ Metropolitano. Vid. Tom. x. Ambr. vit. art. lxx. p. 240. & not. xlv. p. 755. 756.

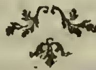
Jam ex eâ epiſtolâ hæc habemus : primùm , cauſam fidei Anyſio ejuſque coepiſcopis à Capuanâ Synodo delegatam , atque ab iis judicatam fuiſſe : neque tantùm judicatum Bonoſum Beatæ Mariæ Virginitati dettaxiſſe, ſed etiam eam blaſphemam eſſe ſententiam , quod judicium Sanctus Syricius comprobavit. Hoc primùm. Tum illud , Beatum Pontificem , etiam Macedonum Epiſcoporum id deferente Concilio , nullam judicii partem delibare voluiſſe ; ſed rem integram reliquiſſe iis , quibus Capuenſis Synodus demandâſſet.

Et magna quidem erat , cujus autoritati Sanctus Syricius detulit , Capuenſis Synodus ; non tamen œcumenica. Verùm Romani Pontifices Eccleſiaſtici ordinis , atque æqui juris obſervantiſſimi , non ea attingebant , quæ à particularibus etiam Synodis decernerentur, niſi poſtquàm ad eos canonico ordine deveniſſent.

Hinc illud : *Veſtrum eſt judicium ferre de omnibus* ; & *nobis judicandi forma competere non poteſt* , & : *Vos potiùs Synodi vice decernitis , nos quaſi ex Synodi autoritate judicare non convenit.* Et quidem ſatis indicat , neque id ſe detracturum fuiſſe , ſi res integræ eſſent : ſed poſt Capuenſis Concilii judicium , eo modo atque ordine procedi oportere , quo ſacrum Concilium judicâſſet. Tanta erat modeſtia , tam æquo jure omnia diſceptabant ; neque interim cùm res ac locus expoſceret , ſuæ poteſtatis obliti , ſed vim Eccleſiæ in canonico ordine reponebant.

Ergò in Janſeninio negotio Epiſcopi Gallicani , ex antiquo more ac jure , hæc duo ſibi meritò vendicârunt ; & ut Epiſcopale ſit in cauſis fidei primam ferre ſententiam ; & ut Epiſcopi Sedis Apoſtolicæ ad ſe perlata judicia, ipſi dato judicio , recipiant , (*g*) interpretentur , exequantur ; neque ullâ in re ab antiquâ Traditione , ac Pattum ſententiâ deflexerunt.

(*g*) *Dato judicio recipiant &c.*] Multi Theologi , præſertim è Galliâ , Bullas de re Janſenianâ eas eſſe dicunt , quæ ab Eccleſiâ nunquam receptæ fuerint , nunquam recipi poſſint. Sed illos admoneo , ne hîc ſua ingerant argumenta , neve litem intendant D. Bossuet , qui in illo capite & in aliis anteà duobus , Janſenianum negotium , aut non tractat , aut illud tractat obiter & hiſtoricè , eò ut inde probet tantùm Bullas Pontificias in illò negotiò , quemadmodum in multis aliis fuiſſe quidem receptas ab Epiſcopis Gallicanis ; ſed more ſolito ; id eſt , poſtquam , facto examine , ipſi de illis Bullis Judicium tulerunt.

CAPUT XX.

Dictum illud: PRIMA SEDES NON JUDICATUR A QUOQUAM *cujus virtutis sit; an cum Declaratione Gallicanâ consentiat: duplex ejus sensus; alter de personâ Papæ; alter de sententiâ ab eo dictâ: de particularibus Synodis intelligendum: Sinuessana Synodus: Romana Concilia sub Symmacho Papâ.*

NUNC exponendum superest, quomodò cùm Declaratione Gallicanâ consentiat illud à primâ antiquitate depromptum; *Prima Sedes non judicatur à quodam*: vel quidquid dictum est in eam sententiam.

Id duplici modò potest intelligi: alter, ut persona Pontificis eam Sedem tenentis à nemine judicetur: alter, ut lata ab eâ sententia à nemine retractetur.

Conc. Sinuess. T. I. Conc. pag. 940. Ib. pag. 943.

Primò itaque sensu, sic legimus in Sinuessano illo suspectissimo Concilio ab Episcopis ad Marcellinum Papam dictum, cùm in Diocletiani persecutione thurificasset; *Tu eris judex; ex te enim damnaberis, & ex te justificaberis; tu enim judex, tu reus.* Et iterùm: *Justè ore suo condemnatus est.* Ac posteà: *Nemo enim unquam judicavit Pontificem, nec Præsul sacerdotem suum*; QUONIAM PRIMA SEDES NON JUDICATUR A QUOQUAM.

Quæ utcumque se habent, nihil ad rem. Quæstio enim superest, an hâc voce, *à quoquam*, intelligenda veniat tota Ecclesia Catholica, sive Concilium œcumenicum eam repræsentans. Ac si cum Baronio & Binio vel maximè volumus hanc admissam Synodum, jam illud constabit, coactam Synodum absque Romano Pontifice, citatumque eum qui responderet, ac negantem convictum esse, adductis testibus, & ad confessionem adactum, & graviter reprehensum, ultimâ tantùm sententiâ ipsi reservatâ.

Hæc enim omnia fieri potuisse legitimo ordine, in fidei violatæ causâ, Canonistæ omnes, etiam Ultramontani, facilè consentiunt, atque ex his actis probant. Alii ad alia extendunt, atque ultimam tantùm excipiunt sententiam.

Verùm sententiam hanc si dare non potuit privata Synodus, & in facto particulari, eoque obscuro, quod nec nisi adductis infinitis testibus probaretur, & adversùs Pontificem statim pœnitentem: non profectò sequitur, ut in re notoriâ & quæ totam spectet Ecclesiam, & adversùs contumacem, totique Ecclesiæ perniciosum Pontificem, nihil fieri possit.

Sed omittamus suspectissimam Synodum, cujus nec acta sunt integra, totaque actio, ipseque adeo locus, non cuiquam unquam notus.

Conc. Chalced. act. I. T. iv. pag. 93. act. iij. pass.

Atque ut ad certiora veniamus, primùm occurrit illud ex Concilio Chalcedonensi, damnatum Dioscorum Alexandrinum, qui Leoni Papæ ausus sit anathema dicere, *quod nunquam factum est*, ut in eâ Synodo legimus. *(b)*

(b) Legimus] in Synodi Chalcedonensis definitivâ sententiâ adversùs Dioscorum sess. iij. p. 424 & in epistolis Synodalibus ad Imperatorem & ad Leonem, multas fuisse causas, cur Dioscorus damnaretur, & hanc imprimis: quòd *præsumpsisset excommunicationem dic-*

Verùm & hoc nihil ad rem : certum enim à Dioſcoro id in particulari ſuâ Synodo * factum, ut ex hiſtoriis conſtat, & Baronius confitetur. * decem Epiſcoporum.

Graviora fortè ſunt ac propiùs rem, quæ in Conciliis Romanis ſub ſancto Symmacho geſta ſunt, ad annum Chriſti circiter 501. Vid.Conc. Rom. iij. ſub. Leon. T. iij. pag. 1475. Conc. Chalc. act. 111.& Bar. T. vj. ann. 449. p. 112.

Clerici quidam, ac multi de plebe, Symmachum multorum ſcelerum poſtulabant; atque ab eo per ſchiſma receſſerant : quin etiam rebus ſuis ſpoliaverant, & tanquam vacante Sede *viſitatorem* induxerant. Ingens turba in Urbe conſecuta erat. Theodoricus Rex civitatis ſuæ paci conſulens, Synodum ex diverſis provinciis, nempe Liguriâ, Emiliâ ac Venetiarum congregat; *ut de iis quæ venerabili Papæ Symmacho ab adverſariis dicerentur impingi, judicaret legitimè.* Hæc ex Synodo III. conſtant. Vid.Syn. Rom. iij. ſub Symm. T. iv. pag. 1323. & vit. Symm. per Anaſt. ib. p. 1286. & ſeq.

Quænam illa ſcelera Symmacho imputata eſſent, necdum ſcimus, nullâque eſt hiſtoriâ, nullis geſtis proditum; adeò obſcura res erat. Id tantùm in geſtis legimus; dixiſſe Regem, *plura ad ſe de Papæ Symmachi actibus horrenda fuiſſe perlata.* Denique ab accuſatoribus ſervi ad teſtimonium poſcebantur, quod cùm etiam legibus * interdictum eſſet, facilè demonſtrabat, quàm eos idoneæ probationes deficerent.

Ipſe Rex teſtabatur : *Nihil ad ſe præter reverentiam de rebus Eccleſiaſticis pertinere :* penes Synodum eſſe judicium; ac ſi à cauſæ cognitione abſtinere vellent, paci certè Urbis conſulerent; id unum imperabat. Syn.Rom. ibid. * Romanis.

At Epiſcopi in Synodo III. ſæpè teſtati ſunt, cauſam divino committendam eſſe judicio, vel maximè propter Sedis Apoſtolicæ dignitatem, & cùm Sancto Pontifici rerum ablatarum reſtitutio negaretur, eumque ſponte judicio ſe ſiſtentem, adverſarii penè ad necem cecidiſſent, Epiſcopi Romam convocati eo magis in propoſito perſtiterunt. Itaque in Synodo V. ipſos accuſatores Symmachi damnant, ejus cauſam divino reſervant arbitrio. Ib. pag. 1324. Conc. v. Rom. ib. p. 1364. & ſeq.

Interim Ennodius Diaconus, Synodi autoritate ac juſſu, apologiam Symmachi edidit, in quâ hæc erant ſcripta : *Aliorum fortè hominum cauſas Deus voluerit per homines terminare; Sedis iſtius Præſulem ſuo ſine quæſtione reſervavit arbitrio. Voluit Beati Petri Apoſtoli ſucceſſores Cœlo tantùm debere innocentiam, & ſubtiliſſimi diſcuſſoris indagini inviolatam exhibere conſcientiam.* Quem librum Synodus, quæ fieri juſſerat, unà cum Symmacho Papâ, Synodali & Apoſtolicâ autoritate firmavit, ac robur decreti Apoſtolici obtinere voluit. Lib. Apol. Ennod. pro iv. Synod. Rom. ib. p. 1352. Conc. v. ib. p. 1364.

Hæc igitur ad facta particularia, eaque obſcura, & ad particularis Synodi autoritatem ſpectant. An proinde ad facta notoria, totique Eccleſiæ noxia, & ad Concilii œcumenici autoritatem trahi poſſent, lector dijudicet.

Certè ſancta Synodus, cùm ei Theodoricus eorum criminum judicium

rare adversùs Archiepiſcopum Romæ Leonem. Sed ea verba quæ D. BOSSUET hîc allegat : *Quod nunquam factum eſt*, eo in loco non reperimus; ſed tantùm ſeſſione 1. p. 95. in quâ objiciebatur *auſum fuiſſe* (Dioſcorum) *Synodum facere ſine autoritate Sedis Apoſtolicæ, quod nunquam licuit, nunquam factum eſt.* Sanè levis eſt hic error; ſi quidem error eſt; non tamen à nobis prætermittendus. Cæterùm Liberatus & multi alii optimè annotant non licuiſſe magis ut Epiſcopus ſingularis cum ſuâ ſingulari Synodo *dictaret excommunicationem* adversùs primæ Sedis Antiſtitem, quàm ut *ſine ejus autoritate Synodum faceret.*

Conc. iij. ib. pag. 1323. delegaret, respondit: *Ipsum qui dicebatur impetitus debuisse Synodum convocare: quia ejus sedi primùm Petri Apostoli meritum & Principatus: deinde secuta jussionem Domini, Conciliorum venerandorum autoritas, singularem in Ecclesiis tradidit potestatem; nec antedictæ sedis Antistitem minorum subjacuisse judicio*, IN PROPOSITIONE SIMILI *facilè forma aliqua testaretur.* En ut clarè se redigant ad *propositionem similem*; atque id per se intelligendum esset, etiam si ipsi tacuissent.

Conc. v. Ib. p. 1365. Quin etiam Papa Symmachus, Synodo probante, sic infit: *Est enim à multis prædecessoribus nostris Synodaliter decretum atque firmatum, ut oves, quæ Pastori suo commissæ fuerint, eum nec reprehendere*, NISI A RECTA FIDE EXORBITAVERIT, *præsumant: nec ullatenus pro quâcumque re aliâ*, NISI PRO SUA INJUSTITIA, *accusare audeant.* En quam gravem ac patentem decreto suo, atque Ennodii dictis exceptionem adhibeant.

Cæterùm hæc de Romanâ ac particularibus Synodis dicta, nihil ad nos; quibus propositum est de Conciliis œcumenicis agere. Ejusdem generis est id quod à Carolo Magno ac Majoribus nostris factum in causâ Leonis III. (*i*) neque his lectorem distineri placet. Sit ergò profectò, nobis etiam autoribus, Romani Pontificis Sacrosancta Majestas, nulla eam Synodus particularis judicare audeat; ac ne quidem œcumenica, nisi propter eas causas quas in Concilio Constantiensi memoratas sæpè retulimus.

Vid. Anast. de canon. purg. Leon. iij. T. vij. Conc. p. 1156.

CAPUT XXI.

Persona Pontificis quatenùs ab œcumenicis Conciliis judicari non possit: PHOTII *gesta* NICOLAUM *Papam excommunicantis: Concilii VIII. Canon XIII.*

JAM de ipsis Conciliis œcumenicis. Concilium VIII. Canone XIII. id egit, quod diligentissimè considerari oporteat. Sed priùs ejus canonis occasio referenda est.

Photius, coacto Concialiabulo, Nicolao * Papæ anathema dicere ausus est. Id Concialibulum à Romanâ Synodo sub Adriano II. reprobatur; ac Photius Dioscori imitator, eò quò Dioscorus anathemate percellitur. Quæ sententia Synodi œcumenicæ VIII. Canone XIII. confirmatur. Quâ occasione compressis Synodorum particularium ausibus, de Synodo quoque œcumenicâ in

* I. Conc. Rom. sub. Adr. ij. cap. iij. int. act. Conc. viij.

(*i*) *In causâ Leonis III.*] Pascalis & Campulus post Adriani I. avunculi sui mortem, alterutrum in ejus locum successorem dari ambiebant. Cùm autem Leo ipsis prælatus fuisset, tum verò irâ & invidiâ exarserunt, eumque pugnis, calcibus, baculis adeò ceciderunt, ut vix vivus ex eorum manibus elaberetur. Fugit autem ad Carolum, opem ejus & patrocinium imploraturus. Quare Carolus Romam venit, ubi collectâ Synodo, causam Leonis Episcopis judicandam commisit. At Episcopi responderunt his verbis: *Nos Sedem Apostolicam, quæ est caput omnium Ecclesiarum judicare non audemus; nam ab ipsâ nos omnes & vicario suo judicamur; ipsa autem à nemine judicatur*, &c. de purg. can. Leon. Tom. VII. Conc. p. 1156. Tum Leo se purgavit *jurejurando*, & *dixit: quia de istis falsis criminibus quæ super me imposuerunt, scientiam non habeo.* Deinde *Carolus jussit de iis qui Papam dehonestaverant haberi quæstionem . . . pro quibus Papa apud Imperatorem intercessit.* ibid. p. 1158.

hæc

hæc verba decernitur: *Si quâ verò œcumenicâ Synodo collectâ, de Romanâ etiam Ecclesiâ controversia extiterit, licebit cum decente reverentiâ de propositâ quæstione veneranter sciscitari, responsumque admittere; non tamen impudenter contra senioris Romæ Pontifices sententiam dicere.* Hæc eò pertinent, ne Synodo quidem œcumenicæ licuerit sententiam dicere iis casibus, quibus Photius dixerat; nempe adversùs Romanum Pontificem, Apostolicum officium exequentem: aut si qua peculiaria adversùs eum crimina & jurgia ferentur; aut si fortè moverentur aliquæ peculiares quæstiones; qualis tum erat controversia de Bulgarorum Parœciis, quas Ecclesia Constantinopolitana adversùs Romanam sibi vindicabat. Hæc igitur amicè ac reverenter tractari placebat Patribus, neque horum aut similium casuum vulgarium causâ, lacessi Pontificiam Majestatem, pacemque Ecclesiæ perturbari; quod esset reverà impudentissimum. Nec ideò Synodo œcumenicæ silentium imponunt; si fortè inciderent ejusmodi causæ, quæ Patres VI. Synodi adversùs Honorium concitârunt, aut eæ, quæ à Concilio Constantiensi memorantur. Scitum enim illud est; generalibus legibus non comprehendi casus extraordinarios, eosve actus, quos in re improvisâ ipsa necessitas expresserit. Atque hæc de primo sensu hujus sententiæ; *prima sedes à nemine judicatur:* quatenùs nimirùm ad personam Pontificis pertinere potest.

act. vij. T. viij. p. 1347. vid. etiam. Metroph. Epist. ib. p. 1388. Ib. act. x. can. xiij. p. 1375.

CAPUT XXII.

De sententiis Romanorum Pontificum non retractandis; eâ de re relati canones, eorumque vis: Gelasii Papæ loci.

AD secundum sensum ejus dicti pergimus: *Prima sedes non judicatur à quoquam:* quo significari videtur, ne ejus sententia retractari possit. Ad hæc igitur spectant hæc Bonifacii I. ad Rufum Thessalonicensem à Bonifacio II. in Concilio Romano repetita: *Nunquam licuit de eo rursus, quod semel statutum est ab Apostolicâ Sede, tractari.* Quæ si ad quoscumque casus, & ad Concilia etiam generalia protendantur, nempe Synodi œcumenicæ III. IV. VI. VII. VIII. à quibus Romanorum Pontificum decretales atque judicia retractari constat, illicita perpetrârint. Eodem spectat illud ejusdem Bonifacii à Nicolao I. sub Innocentii nomine recitatum (k): *Nemo unquam Apostolico culmini, de cujus judicio non licet retractari, manus obvias audacter intulit: nemo in hoc rebellis extitit, nisi qui de se voluit judicari.* Quæ ipso tenore sermonis ostendunt, de privatis agi, non profectò de totius Ecclesiæ Catholicæ judiciis.

Unde illud passim in ejusmodi decretis frequentatum: *Ut à nemine, ut à nullo, ut non à quoquam,* Sedis Apostolicæ judicia retractentur. Neque verò

Ep. Bonif. I. ad Ruf. Thess. in sess. ij. Conc. Rom. ij. sub. Bonif. ij. T. iv. Conc. p. 1705. Vid. Coll. Holst. part. I. Nicol. I. ep. viij ad Mich. Imp. Tom. viij. Conc. pag. 319. vid. Decr Grat. Caus. ix. q. iij. cap. x. *Patet.*

(k) *Sub Innocentii nomine recitatum.*] In ipsâ Nicolai epistolâ, ea verba, quæ, neque sunt Bonifacii, neque Innocentii, sub Bonifacii nomine recitantur, & Gratianus hîc incogitanter sanè nomen Innocentii posuit.

deerant quibuſque temporibus ſui Dioſcori, ſui Photii, aliique contumaces, adverſùs quos Sedis Apoſtolicæ autoritatem inculcari oportebat.

Talis erat ſub Gelaſio Acacius Conſtantinopolitanus, Sedi Apoſtolicæ Chalcedonenſia decreta exequenti obluctatus. Hujus ut contumaciam frangeret Gelaſius, de Sedis Apoſtolicæ poteſtate, hæc vera & fortia memorabat: *Quod de omni Eccleſiâ fas habeat judicandi, neque cuiquam de hujus liceat judicare judicio.* Atque alibi: *Illam de totâ Eccleſiâ judicare, ipſam ad nullius commeare judicium, nec de ejus unquam præceperunt judicio judicari.* Quæ ſi ad Concilia etiam œcumenica & omnes cauſas indiſcriminatim extendantur, falſa ſunt nimiùm. Neque tantus Pontifex ignorabat anteceſſorum ſuorum, Cæleſtini Leoniſque ſententias in Epheſinâ & Chalcedonenſi Synodis retractatas, deque iis canonicè judicatum. Idem in poſterioribus œcumenicis Conciliis factitatum acta docuerunt. Quin ipſe Gelaſius ejuſque anteceſſores ac ſucceſſores, ea tantùm habent pro irretractabilibus, quæ univerſali ſunt conſenſu conſtituta. Quos locos alibi relatos qui cum his conferet, profectò comperiet, hæc irretractabilia & incommutabilia Sedis Apoſtolicæ judicata ex Gelaſio eſſe ea, quæ Conciliaria decreta exequendo protulerit; quæque adeò totius Orbis conſenſione nitantur. Cùm verò Gelaſius Sedi Apoſtolicæ facultatem attribuit *de omni Eccleſiâ* judicandi; ſive, quod idem eſt, *de totâ Eccleſiâ*; *omnem ac totam* in Synodis congregatam nequidem cogitabat; ſed, & quod ſæpè diximus, quòd Synodus Conſtantienſis, Martino V. approbante, atque exſcribente, expoſuit *omnem* per partes; ut ſcilicet ab ejus judicio nulla pars Orbis immunem ſe putaret. Id vel hæc Gelaſii ſubjuncta verba declarant: ſi quidem *ad illam de quâlibet Mundi parte Canones appellari voluerunt:* quod erat, *omnem* per partes, non *omnem* collectim judicare. Quod autem Gelaſius ſubdit: *ut ab eâ nemo ſit appellare permiſſus*; *ab ipſâ nunquàm prorſus appellari debeat*, peculiarem quæſtionem de appellationibus tangit, de quâ mox dicturi ſumus. Interim conſtat eſſe multa Sedis Apoſtolicæ decreta, quæ in Synodis œcumenicis retractata fuerint, neque ad eas cauſas pertinere Gelaſiii dicta, cùm negat à quoquam de Sedis Apoſtolicæ judiciis judicatum.

Gelaſ. ep. xiij. ad. Ep. Dard. Tom. iv. Conc. p. 1203. Id. ep. iv. ad Fauſt. ib. p. 1169.

Ib. in ep. ad Epiſcop. Dard. xiij. Ibid. & ep. iv. ad Fauſt. loc. cit.

Neque verò quiſquam exiſtimet à ſe ſatis intelligi has Gelaſii ſententias, ſi eas accipit à cauſâ, propter quam dicebantur, avulſas. Nempe his Acacius petebatur, quem Chalcedonenſis Synodi contemptorem Gelaſius, Apoſtolici officii poteſtate, Synodorum & Canonum executor, meritò condemnabat. Quæ ſanè executio decreti Synodalis, ſi ullâ provocatione, aut tergiverſatione ſuſpendi poſſet, peſſum irent omnia, nec tantùm Pontificia, ſed etiam Conciliaris autoritas labefactaretur.

Neque verò contendimus, omnia Sedis Apoſtolicæ quâcumque de re decreta, in Synodis œcumenicis retractanda; ne, in quibuſcumque privatis etiam negotiis, Chriſtianum Orbem ſollicitari oporteat; ſed tantùm ea quibus univerſalis Eccleſia conturbetur.

His facilè ſolvuntur omnia, quæ ex Nicolao I. aliiſque ſummis Pontificibus, apud Gratianum decreta referuntur, de Sedis Apoſtolicæ judiciis non retractandis. Hæc qui ad vivum perſecuerit, agi comperiet de quotidianis,

quæ per Provincias occurrunt, negotiis, non de iis, quæ ad Synodos œcumenicas extraordinariè perferuntur.

Summa est: his decretis caveri hæc duo: alterum, ne ordinaria consuetaque negotia, post Sedis Apostolicæ judicium, ad ulteriora judicia referantur: alterum, ne in causis etiam maximis retractentur ea, quæ in Conciliaribus statutis exequendis, hæc Sedes egerit; aut quæ universali firmâque consensione recepta jam fuerint.

CAPUT XXIII.

Appellationes à Papâ ad Concilium: non esse de iis in Gallicanâ declaratione quæsitum: quo sensu improbari possint: Petrus DE MARCA *appellationes eas à vetere disciplinâ alienas, non satis cautè dixit: varii appellationis effectus; instaurata cognitio, prolatæ sententiæ suspensa executio: tutela & præsidium in Ecclesiæ Catholicæ autoritate adversùs Papalem etiam sententiam, in certis quidem causis, res est antiquissima.*

NUNC dicendum aliquid de appellationibus à Papâ ad Concilium; quanquam id ad causam nostram, atque ad Gallicanæ Declarationis defensionem non pertineat. Id enim Gallicani Patres tuendum susceperunt, quod in Constantiensi Concilio, Sessionibus IV. & V. continetur: Quo loco de his appellationibus nihil actum est. Id tantùm constituitur: Concilium in certis & generalibus causis potestate præstare.

Atqui illa superior potestas, non necessariò se exerit per propriè dictam appellationem ad universale Concilium, sed multis aliis modis. Id nobis sufficit, certas causas esse, quibus Concilii œcumenici necessaria sit autoritas; illud semel congregatum ejusmodi esse, ut etiam Papam parere oporteat.

Cæterùm, appellationes, si stricto forensique usu dicimus, ut sit perpetuum sive ordinarium tribunal erectum, ad quod provocetur, atque illud omninò sejunctum ab eo tribunali, à quo provocatur: sanè appellatio à Papâ ad generale Concilium non eo significatu constat. Primùm, ideò quòd generalis Synodus extraordinariè tantùm, atque ex causâ convocetur; deinde, quòd ipsum etiam complectatur Papam, & quidem tanquam caput; denique quòd certum sit, non nisi summâ necessitate ac renuente Papâ, Concilium absque eo convocari posse; soleantque fieri appellationes eæ ad Papam simul atque Concilium. Quare strictè loquendo, Papalis sententiæ in Concilio facta retractatio, revisioni, sive instauratæ cognitioni, quam appellationi propior esse videatur.

Interim habet aliquid ex appellatione; cùm ipsâ convocatione Concilii generalis, Papalis sententiæ executio pendeat; in eoque solvi possit; nec nisi approbata robur obtineat, ut acta Ephesina & Chalcedonensia, aliaque docuerunt. Sup. lib. vij. c. x. & seq.

Sup. lib. ix. c. xxxj. Quin ipsâ petitione & expectatione Concilii generalis, Auxilius à Papâ depositus, in suo ordine stare se tutum arbitratus, à nemine Catholico, quod sciam, hujus rei gratiâ reprehensus est.

Hoc eòne contigerit, quòd Papale decretum præter Canones, ac nullum haberetur, nihil nostrâ: cùm id rantùm velimus, certis in causis, solâ invocatione Concilii generalis, suspendi posse Papalem sententiam.

Ac si quidem contenderint, pendere ipso jure propter nullitatem, ut vocant, sententiæ, hoc nobis sufficit; eum, qui hoc jure agat, interim in Synodi, hoc est, in Ecclesiæ Catholicæ tutelâ & præsidio esse, quod nemo negaverit.

Cùm ergò appellationes à Papâ ad Concilium malo intellectu celebrari possint; hoc intellectu putamus, tot gravissimis pœnis à posterioribus Romanis Pontificibus Pio II. & Julio II. fuisse vetitas.

Marc. de Concord. Sacerd. & Imp. lib.iv. c. xvij. n. I. Quòd autem vir illustrissimus Petrus de Marca, appellationes à Papâ ad Concilium à vetere disciplinâ alienas esse censuit; quoad aliquos appellationis effectus, concedimus; quoad omnes, ne ipse quidem dixerit.

Namque ipse profitetur generalibus Conciliis, post Papæ sententiam, Imperatoriâ autoritate convocatis, quæsitum in eis extraordinarium remedium: quo vel uno constat in Ecclesiâ Catholicâ adversùs Papale judicium tutelam aliquam fuisse. An ergò sublata est ea, posteaquàm Imperator Concilia convocare desiit? An adversus Papalem potestatem, nullum jam præsidium, mutataque Ecclesiæ constitutio est, tanquàm ab Imperatoriâ potestate penderet? Absit. Id ergò volumus; cùm Christus ita constituerit Ecclesiam, ut summis in rebus summa & indeclinabilis autoritas penes ipsam totam sit; aliquid in ipso jure præsidii esse debere; quò nemini fraudi sit, certis quidem in rebus, Ecclesiæ Catholicæ expectare sententiam. Eam verò tutelam, illud præsidium Majores nostri in appellatione posuerunt. Novum sit fortassè vocabulum; ipsa res antiquissima, & cum ipsius Ecclesiæ constitutione conjuncta est.

CAPUT XXIV.

Sanctus GELASIUS *non eo sensu appellationes à Papâ vetuit, quo sunt posteà in Ecclesiâ frequentatæ.*

APPELLATIONES eo sensu explicatas, nec ipse Gelasius vetuerit; qui ubique confitetur, vim ipsam irretractabilem cum universali consensione esse conjunctam.

Vid. Gelas. ep. iv. & xiij. loc. cit. c. xxij. Ac reverà diligentiùs rem inspicienti patebit, dicta Gelasii nihil ad appellationes eas pertinere quas diximus.

Nempè ille commemorat multiplicis generis Apostolicum judicium: alterum provisorium, quale erat à Leone latum in Flaviani causâ: alterum decretorium; idque rursùs duplicis generis: alterum in absolvendo, quale in Athanasii causâ dictum erat à Julio Papâ: alterum in condemnando, quale est adversùs Acacium.

His causis negat Gelasius appellari posse. Rectè: primùm enim à provisorio judicio appellari non solet. Ecce enim Flavianum in Ephesino lattocinio à Dioscoro condemnatum atque appellantem, Leo decernit in communione permanere interim, quoad Synodus universalis causam cognoverit. Id jure suo poterat, neque erat appellationi locus.

Sup. lib. viij. c. iv.

Idem dixerim in decretorio judicio, quo Athanasius, sive quis alius, ab inferiore judice damnatus, absolvitur. Appellatio enim in rei auxilium comparata, reo absoluto, vacat. Neque appellatio, quàm *à minimâ* vocant, nostris jam moribus introducta, publici actoris nomine, in Ecclesiasticis judiciis unquam invenitur.

Jam in eo judicio, quo ab Apostolicâ Sede damnatur Acacius, frustrà ille Synodum œcumenicam invocasset. Quippe Romanus Pontifex nihil hîc aliud fecerat, quàm ut Synodi Chalcedonensis exequeretur sententiam. Id cùm assiduè inculcet Gelasius, meritò profectò negat appellari posse ab iis judiciis, quibus Romanus Pontifex communis decreti suscipit executionem.

Hæc ego sat scio placitura iis, qui & antè dicta perpenderint, & cum Gelasianis, ista contulerint. Neque verò illa verba; *nusquam; nunquam*, & si qua sunt alia, unquam efficient, ut à proposito argumento Gelasii dicta penitùs avellantur, traducanturque ad eos casus, quos neque oratione complecti, neque animo providere Gelasius potuerit. Insolita enim & extraordinaria remediis egent extraordinariis. Jam ergò videamus circa ejusmodi appellationes, quid in anteriorum sæculorum gestis habeamus.

CAPUT XXV.

Ante schismatis magni tempus appellationes à Papâ ad Concilium, exactæ pecuniæ gratiâ, frequentatæ ab ANGLIS: *adversùs* BONIFACIUM VIII. *à* GALLIS: *adversùs* JOANNEM XXII. *à* FRANCISCANIS, *nullo Pontificio decreto condemnatæ.*

QUI appellationes à Papâ ad Concilium oppugnant, id asseverant passim, eas fuisse ignotas ante illud luctuosum schisma sub Urbano VI. & successoribus, quod est falsissimum. Anno enim 1246. Ecclesia Anglicana maximè Catholica, Sedique Apostolicæ addictissima, grandi pecuniâ imperatâ, adversùs Innocentium IV. ad Concilii Lugdunensis tutelam se contulit. Post ipsum Concilium, gravata iterùm, multâ supplicatione recurrit ad Papam. Quo nihil curante, ad Legatos suos hæc scribit: *Cùm igitur huic exactioni contradicat Ecclesia Anglicana, per procuratores, ut hanc contradictionem communem Domino Papæ insinuare velitis pro statu Ecclesiæ Anglicanæ, præsentiam Domini nostri* JESU CHRISTI *appellantes, & Concilii universalis aliquo tempore per Dei gratiam convocandi.* Testis Matthæus Parisiensis in Henrico III. ad an. 1246.

Matt. Paris. Hist. Angl. in Henr. III. an. 1246. p. 691. edit. Lond. 1540. vid. Epist. Angl. in Conc. Lugd. 1. Tom. xj. Conc. pag. 663. & seq. Matt. Par. ib. p. 717.

* Monachus.

Matthæus Vestmonasteriensis * ad eundem annum refert, quòd Papa graviter succensuerit Anglis, eò quòd ausi erant de oppressionibus & injuriis conqueri in Concilio, Lugdunensi scilicet.

* Guidone Grosso seu Falcodio Episcopo.

At ad annum 1264. sub Urbano IV. & Henrico III. idem refert historicus, à Cardinale * Salinensi Legato Apostolico, excommunicatos Barones Anglos, urbesque interdictas: *At illi*, inquit, *sententiam ipsam contra justitiam illatam attendentes, appellârunt ad Papam, ad meliora tempora; vel ad generale Concilium, necnon & supremum judicem, certis de causis & rationibus commendabilibus: quæ posteà appellatio, in Angliâ congregato apud Radingam Concilio, recitata est, & ab Episcopis approbata & executa.* En appellatio ad Papam & ad Concilium generale, ut si Papa defuisset, Concilii tutela superesset, idque habito Concilio ab Episcopis approbatum & executioni datum.

* Deindè Papâ; is nempè fuit Clemens IV.

Matt. Par. ib. p. 1003.

Anno 1267. cùm Angli à Legato * ejusdem Urbani multis exactionibus gravarentur, *appellant ad Sedem Apostolicam, & etiam ad generale Concilium, vel, si necesse foret, ad summum judicem.* Hoc refert Matthæus Parisiensis, ad eundem annum.

Sup. lib. iij. c. xxiij. xxiv. xxv.

Vid. hist. du differ. de Bonif. viij. p. 101. & seq.

De Bonifacii VIII. ac Philippi IV. Pulchri rebus, per aliam occasionem multa jam diximus. Quæ ad hanc quæstionem spectent hæc sunt.

Bonifacium recordemur adversùs supremam Regis autoritatem ea molitum, quæ universi Regni Ordines improbârint Cùm illa contentio ad extremum devenisset, ac Bonifacius, non ipse quidem, excommunicaret Regem, sed tamen declararet variis modis in excommunicationem *latæ sententiæ* incidisse; (*l*) Rex totius Regni cœtum habuit; quo in cœtu prodierunt qui Bonifacium hæresis, impietatis, multorum aliorum criminum accusarent; & Concilium generale, quod de his cognosceret, omni ope procurari peterent. Neque verò contendebant hæresim esse notoriam; sed tantùm ea quæ objicerent, se sacro Concilio probaturos. Interim se, qui talia suscepissent, in Concilii tutelâ adversùs Bonifacium esse voluerunt; à futuris gravaminibus ad illud provocârunt. Huic provocationi Rex & universi Ordines assenserunt: Prælati magno numero, ad quos alii posteà accesserunt, pollicentur se Regem ac Regiam familiam, Regnique libertates & jura, contra quemcumque, etiam contra Bonifacium defensuros, salvâ Sedis Apostolicæ reverentiâ: neque ullis adversùs hæc ejus sententiis decretisve adhæsuros. His consensit Universitas Parisiensis, omnes Regni Ordines, Capitula, religiosi Conventus, atque adversùs omnia, quæ Bonifacius moliretur, Concilii œcumenici protectione se muniunt.

His liquet, non tantùm hæresis, sed multorum etiam aliorum criminum causâ, Concilium œcumenicum postulatum, atque ad id appellatum, etiam ad Regni tuenda jura: non quòd jura Regia in Synodi potestate po-

(*l*) *Incidisse.*] Canonistæ docent duplicem esse de jure excommunicationem, alteram comminatoriam tantùm, quam vocant *ferendæ sententiæ*, alteram autem *latæ sententiæ*, de quâ sic dicit EVEILLON: *Elle a telle force, qu'au même instant que quelqu'un transgresse l'ordonnance, il encourt l'excommunication... sans qu'il soit besoin d'y apporter aucune forme, ni prononcer sentence contre lui.* trait. des excom. cap. xii. p. 117.

herent; sed quòd ea defensuros, adversus Bonifacii minas, Concilii generalis præsidium tueretur.

Addebant & de sanctorum locorum ab infidelibus occupatorum restitutione; atque ut omnium animis satisfacerent, omnes, quas poterant, Concilii congregandi causas congerebant. Hæc acta sunt anno ferè 1303.

Bonifacius eodem anno, edito diplomate, firmat Regem in excommunicationem incidisse: blasphemiæ imputat imputata sibi crimina: *Concilium sine se non posse convocari* dicit, seque processurum, *non obstante hujus frivolæ appellationis obtentu, quæ ad majorem, vel parem, sive mortalem aliquem non potuit interponi.* De appellatione ad Concilium nihil dicit gravius; atque etiam id quod dicit, autoritate est vacuum, cùm ea Bulla inter eas sit, quas Clementis V. jussu erasas vidimus. Ib. p. 160. Sup. lib. iij. c. xxv.

Idem Bonifacius Regem ultimâ sententiâ proscripturus, quæ tamen prolata non est, propter Pontificis interitum, multas causas excommunicationis obtendit, nihil de appellatione ad futurum Concilium.

Ejus quoque successores Benedictus XI. & Clemens V. hujus provocationis gratiâ, nihil Regi aut Regni Ordinibus, ipsisque adeò Prælatis ac Religiosis succensuerunt.

Joannem XXII. adversùs appellantes ad œcumenicum Concilium, à definitione fidei, quam ipse protulerat, nihil decrevisse, suo loco vidimus. Sup. lib. ix. c. xliv.

Hæc quidem Constantiense Concilium præcesserunt; ne quis existimet, ab ejus decretis ortum habuisse, sed à priscà omninò Traditione manâsse, quòd Concilium Papâ præstare est creditum.

CAPUT XXVI.

Appellationes à Papâ Concilium primus omnium condemnavit PETRUS DE LUNA *in schismate obduratus: ejus eâ de re decretum in Concilio Constantiensi revocatum.*

OMNIBUS igitur conticescentibus, primus omnium mortalium, qui appellationes à Papâ, expressâ sententiâ condemnavit, Benedictus fuit ille XIII. seu Petrus de Luna in schismate obstinatus & induratus.

Is cùm ab eo fuisset provocatum, Bullam edidit; *crescit faciliter.* Hâc non licere declarat à Romano Pontifice *appellare, sive etiam provocare*; ejusmodi appellationem manifestè esse contra *plenitudinem potestatis, ac sacrorum canonum instituta*; *nec carere suspicione schismatis*; sed adversùs eam Bullam iterùm provocatum. Hist. Univ. Paris. T. iv. pag. 810.

Post annos aliquot aliam protulit; *in dierum successu*, anno 1407. quâ adversùs eos, *qui à se & Romanis Pontificibus appellare præsumpserint, aut à suâ, eorumque obedientiâ recesserint*; excommunicationis sententiam pro- Spicil. T. vj. p. 182. & seq.

mulgavit. In epistolâ verò ad Carolum VI. data, cui Bullam interserit, hæc
Ib. p. 180. queritur: *Quod nonnulli Catholicæ veritatis æmuli, qui contra nos & Ecclesiam Romanam rebellionis calcaneum erigere præsumpserant, à nobis, quod est contra canonicas sanctiones, appellationes interponere non verentes*, &c.

Sup. lib. v. cap. vij. viij. Quas in eo schismate ex utrâque parte appellationes ediderint ad Concilium, suo loco vidimus, neque hîc repetimus.

Conc. Const. Sess. xxx. & xxxvj. T. xij. p. 215. 231. Tacendum illud non est, Bullam; *in dierum successu* à Concilio Constantiensi, Sessionibus XXX. & XXXVI. jam tribus obedientiis congregatis, revocatam fuisse: ut nullum stet adhuc decretum Pontificium, ac ne quidem in schismate editum, quo eæ appellationes condemnentur.

CAPUT XXVII.

MARTINI V. *Bulla de non appellando à Papâ ad Concilium, quàm perperam objecta.*

Marc. de Concord. &c. lib. iv. c. xvij. n. 6. AIUNT à Martino V. stante Concilio Constantiensi editam eâ de re Bullam, quam Joannes Gerson retulerit. Id vehementissimè Emmanuel Schelstratus urget. Quidam Galli scriptores, atque ipse etiam Petrus de Marca confitentur, haud profectò id facturi, si rem diligentiùs considerâssent.

Ac primùm certum est, hujus Bullæ nullam unquam à quoquam, sive Pontifice, sive privato scriptore, Historico, Theologo, Canonistâ, aut Bullarum collectore haberi mentionem; præterquàm à Gersone in duobus locis; quos proinde locos, ut sunt apud Gersonem integros commemorare nos oportet. Et is quidem libellum, *quomodò, & an liceat in causâ fidei à Papâ appellare*, sic incipit: *Quæritur utrùm hæc assertio sit Catholica: nulli fas est à supremo judice, videlicet Apostolicâ Sede, seu Romano Pontifice, Jesu Christi Vicario in terris, appellare, aut ejus judicium in causis fidei (quæ tanquam majores ad ipsum, & Sedem Apostolicam deferendæ sunt) declinare.* Tum subdit: *Arguitur quòd sic, autoritate sanctissimi Domini Martini Papæ V. in suâ Constitutione, ad perpetuam rei memoriam, factâ & promulgatâ in Consistorio generali celebrato Constantiæ V. Idus Martii, Pontificatûs sui anno I.* (hoc est, 10. Martii 1418.) *ubi reperitur hæc assertio, sicut dicitur.*

Gers. Libell. *Quomodò & an liceat*, &c. Tom. ij. p. 303.

His in Gersonis verbis primùm illud occurrit: non ipsum id per se dixisse Gersonem, sed tanquàm ab aliquo objectum memorare. Quo loco id observatu dignum, quod est à Gersone positum: *Ubi reperitur hæc assertio; sicut dicitur*; quæ quidem ostendunt Bullam non fuisse publici juris, & ubique vulgatam, de cujus verbis nec Gersoni constitisset.

Cujus autem autoritatis ea Bulla visa sit, quæ postea secuta sunt Concilii
* 1418. Constantiensis acta indicabunt, cùm in Sessione XLV. & ultimâ ejus Con-
Conc. Const. Sess. XLV. T. xij. p. 258. cilii, die 22. Aprilis * altero mense, postquàm ea Bulla in publico consistorio lecta & promulgata dicitur, Poloni Regis Legati, jam dimissis Patribus, à Martino V. ad futurum Concilium œcumenicum appellârint.

Nempe

Nempe illi à Papâ ſupplicabant, Joannis Falkembergii librum, *crudeliſſimos errores atque hæreſes* continentem, jamque in ſecretis Congregationibus condemnatum, in Seſſione publicâ condemnari: à quo denegante, provocabant ad Concilium. An, rogo, id facturi, ſi eàrum appellationum ulla legitima aut probata condemnatio præceſſiſſet? Annon ipſe Martinus V. inclamâſſet impudenter agere Polonos contra interdictum? Non id autem factum eſt; ſed Martinus *dixit reſpondendo ad prædicta; ſe quidem probare quæ per Concilium conciliariter facta eſſent, non alia*, quæ ſcilicet in ſecretis conventibus. Hoc tantùm: ac de appellatione nihil quidquam. Non ergò verum eſt, eam ullo legitimo decreto, menſe antecedente, fuiſſe prohibitam.

Et Joannes quidem Gerſon in Dialogo apologetico de ſupplicatione Polonorum copiosè agit, memoratque ab illis oblatam ſchedulam de libello Joannis Falkembergii; neque illis ſatisfactum eſſe, remque in deteriora lapſam: *Uſque adeò*, inquit, *quòd pro parte Dominorum Polonorum, interjecta eſt tandem appellatio ad futurum Concilium. Cui appellationi cùm reſpondendum eſſet, lecta eſt, ut dicitur, in conſiſtorio generali & publico, quod ultimò Conſtantiæ celebratum eſt, minuta quædam ſub formâ Bullæ, deſtruens, ut aſſerunt qui legerunt eam, fundamentale penitùs robur, nedum Piſani, ſed Conſtantienſis Concilii ..... continebat itaque* IN NULLO CASU LICERE APPELLATIONEM A PAPA FACERE, NEC EJUS JUDICIUM IN CAUSIS FIDEI DECLINARE; *planè contra legem Dei decretaque Concilii.* Gerſ. Dial. apol. T. ij.

En poſt eam Bullam de non appellando à Papâ ad Concilium, quæ 10. Martii 1418. edita dicitur, iterùm occaſione interjectæ à Polonis appellationis ad futurum Concilium, ejuſdem Bullæ *minuta* lecta dicitur. At ſiquidem 10. Martii tranſacta res erat; quid neceſſe fuit, poſt eam appellationem, actum agere; ac Bullæ *minutam* iterùm legere? An quod ita oportebat refelli Polonos? Quidni ergò Martinus V. in ipſâ Concilii publicâ Seſſione, cùm Poloni appellarent, eâ Bullâ objectâ eos comprimebat? An quia intelligebat ſacram Synodum non id laturam fuiſſe? Infelicem Bullam, quæ Concilii œcumenici lucem autoritatemque non ſuſtinet? Cur autem Joannes Gerſon iterùm de eâ Bullâ loquitur, ut de eâ, quæ nec à ſe viſa ſit? *Lecta*, inquit, *dicitur*; & *ut aſſerunt qui legerunt eam.* Ergòne dicemus publicam, de quâ ipſe dubitat, aut omninò divulgatam, quæ non ab omnibus videretur? Quid verò *minutam* Bullæ memorat? Certè 10. Martii editam, ac poſt ſex hebdomadas adverſus Polonos innovatam, jam *groſſatam*, ut aiunt, oportebat, ſuiſque veſtitam formulis, dimiſſam per Eccleſias ubique ſervandam. Atque illud abſurdum eſt, omnibuſque ſæculis inauditum, ejus momenti Bullam, ſtante Concilio generali, atque ei præſidente Papâ, in ipſo Concilio non fuiſſe prolatam. Cur enim Martinus V. tantâ de re Synodi præſentis ſententiam ne requiſivit quidem? Ac multas quidem Bullas minoris momenti Seſſione XLIII. lectas, nonniſi *approbante Concilio* edidit; hanc verò cur ſolus, atque adhibito tantùm conſiſtorio, ſeu Cardinalium cœtu? An quia intelligebat repugnaturos Concilii Patres? Bullam ergò repugnante Concilio œcumenico editam, valere credemus? At ſi Concilii autoritatem Martinus metuebat; ne ſaltem vereretur publicam

lucem, ne *minutam* semel atque iterùm lectam, nec intellectam premeret. Adeòne ejus Bullæ pudebat, ut eam nec ipse Gerson, à quo solo memorata est, unquam viderit? Itaque nullibi legitur; nullibi visitur; nulli collectioni Bullarum inseritur: non eam Pius II. in Bullâ, *execrabilis*; non Julius II. in Bullâ, *suspecti regiminis*, quibus appellationes à Papâ ad Concilium tantis pœnis prohibent, vel leviter memorant. Et quidem Julius II. Pii II. Bullam firmat: de Martino ambo tacent; cùm id stante Concilio Constantiensi gestum vel maximè commemorari è re esset. Quare apparet rem à Martino tentatam potiùs quam confectam fuisse. Quod si in Consistorio Bulla vero animo à Pontifice proposita & prolata est, profectò rejectam, improbatam, explosam oportuit; cujus & autorem puduit, & apud posteros nulla memoria est.

Sed age; Bullam tanto studio Ecclesiæ toti posterisque occultatam placet inspicere propiùs, & quid incommodi alat intelligere. Et quidem certum est, ex eâ superesse nihil, præter ea verba, quæ nunquam sibi lecta Gerson, à nescio quo audìsse se memorat. His autem, utcumque se habent, duo vetari videntur: alterum generatim, *ut nulli liceat*; sive, *ut in nullo casu liceat à Romano Pontifice appellare*: alterum, *ne liceat in causis fidei, illius declinare judicium*. Quæ duo quam diversa sint, vocum discrimina satis indicant.

Primum est generaliter dictum, admittitque eos sensus quos reliqui ejusmodi canones; nempè ne passim, ne in ordinariis & quotidianis casibus appelletur.

Alterum, quòd in causis fidei Romani Pontificis judicium *declinare non liceat*: quamquam ambiguum videri potest, strictè tamen loquendo, verum est. Aliud enim est, declinare judicium, tanquàm judex non sit legitimus & competens; aliud ab eo appellare, quia non sit usquequaque supremus.

Vid. Gers. Tract. *Quomodo & an.* &c. circa fin. T. ij. p. 308.

Jam ex Gersone constat, Martini V. famam graviter laborasse, quòd ab eo talia promulgata jactarentur. Quin ipse Gerson, ne Martinum ea conatum reprehendisse videatur, pro suâ modestiâ, atque in Romanum Pontificem reverentiâ factum excusat, ut potest, & quâ demum ratione, verba Martini ab ejus benevolis ad commodum sensum leniter inflectantur ostendit. Denique viam docet, quâ Pontifex hujus rei declinet invidiam, ac factis dicta compenset. Adeò hæc non modò nulla & irrita, sed etiam Pontifici noxia videbantur.

His ergò omnibus constat; primùm, appellationem à Papâ ad futurum Concilium, ipso Concilio desinente quidem, sed tamen adhuc præsente, factam, non fuisse improbatam; sed in acta relatam, nullâ omninò notâ: tum Martinum V. eas appellationes bis condemnare visum, sacræ Synodi, imò totius Ecclesiæ refugisse lucem, atque Synodi talia repellentis prævaluisse sententiam; denique, ut vel maximè fuerit diploma Bullatum, vulgatum, ritu solenni promulgatum, omninò concidisse, eorumque loco esse, quorum in Ecclesiâ nulla vis, nulla mentio est.

CAPUT XXVIII.

Bulla Execrabilis, Pii II. *in conventu Mantuano: quâ occasione lata: nostri intellexerunt de privatis tantùm negotiis, fundamento ex Bullæ verbis petito: nec recepta est in Galliâ, & ab eâ quoque appellatum: appellationes posteà frequentatæ.*

ANNO 1459. post conventum Mantuanum Pius II. edidit Bullam, *Execrabilis & inauditus.* Hâc damnat eos *qui à Romano Pontifice appellare præsumant: qui fecerit, sententiam excommunicationis incurrat*, aliasque pœnas, quæ in reos majestatis *, & hæreticæ pravitatis fautores decernuntur. Hujus sententiæ has potissimum exponit causas: *Quia ridiculum appellare ad id quod nusquam est, neque scitur quod futurum sit: quod eo obtentu, pauperes à potentioribus opprimantur multipliciter; remanent impunita scelera, nutritur adversus primam Sedem rebellio, libertas delinquendi conceditur, & omnis Ecclesiastica disciplina & Hierarchicus ordo confunditur.* Quæ docere videntur animum Pontificis fuisse, has appellationes prohibere in ordinariis tantùm casibus ac pecularibus negotiis.

Bull. *Execrabilis.* vid. in Convent. Mant. Tom. xiij. Conc. pag. 1801. 1802.

*Divinæ. Act. appell. Sigism. Duc. Aust. Monarc. Imp. Goldast. T. ij. p. 1576.

Et reverà constat eam bullam conditam occasione appellationis Sigismundi Ducis Austriæ, à Monitorio Calixti III. (*m*) in quâdam controversiâ cum Nicolao de Cusa Cardinali Episcopo Brixinensi *, rerum temporalium causâ.

* Brixino seu Brixinum, aut Brixinia Urbs est Germaniæ in Comitatu Tirolis.

Itaque anno sequente 1460. in appellatione eâ quam adversùs Pii II. orationem in conventu Mantuano (*n*) habitam, vir clarissimus Joannes Dauvet, Procurator generalis, edidit, hoc etiam interposuit de Bullâ EXECRABILIS: *Neque est æstimandum sanctissimum Dominum nostrum, per literas quas Mantuæ publicâsse fertur, quæ incipiunt* EXECRABILIS ET INAUDITUS; *voluisse prohibere ut in nullo casu, sive tangat conservationem orthodoxæ fidei, sive extirpationem schismatis, sive universalem reformationem Ecclesiæ in capite & in membris, super gravaminibus, quæ per aliquem summorum Pontificum inferri contingeret, Principibus & regionibus liceat quovis modo habere recursum ad judicium*

Preuv. des Libert. de l'Egl. Gall. ed. 1731. Tom. j. c. xiij. n. 10. part. ij. pag. 45.

(*m*) *Ducis Austriæ à Monitorio Calixti III.*] Appellationem reperire non potuimus apud Goldastum & alios horum monumentorum collectores. Hoc tantùm ex Goldasto discimus: anno integro exacto post editam Bullam *execrabilis*, excommunicatum fuisse à Pio II. Austriæ Ducem, eò quòd sæpe licèt monitus, Cardinalem DE CUSA insectari non desisteret: Sigismundum autem ab eâ excommunicatione appellationem emisisse, atque eâ occasione Bullam a Papâ in Germaniam missam & imprimis Norimbergam, ubi appellationis instrumentum factum fuerat. Itaque appellatio Sigismundi videtur fuisse Bullæ denuò publicandæ causâ, non verò edendæ. Vid. Gold. & appell. & contrad. Greg. de Heimbourg Francof. 1607.

(*n*) *Orationem in Conventu Mantuano*] Pius II. habuit indignam prorsùs viro tantæ dignitatis. In eâ loquax magis quàm facundus, passim allegat Poetas profanos, item profanas & apocryphas historias, quibus Pragmaticam-sanctionem nititur convellere. Hanc vide orationem. Tom. XIII. Conc. p. 1773. & seq.

plenarii Concilii; *cum sub generali prohibitione non veniant ea quæ speciali expressione indigerent* : *& præsertim talia ex quibus læsio fidei orthodoxæ* , *& schismatum fomenta* , *atque gravissima decoloratio status Ecclesiæ universæ sequi possent*. Sic publicis Ecclesiasticis causis accensebant magnorum imperiorum salutem ac pacem : cùm ea imperia pars maxima Ecclesiæ, eique ornamento & præsidio essent.

Cùm autem ipse dicat, Bullam *Execrabilis*, in conventu Mantuano, *ut fertur*, publicatam ; ostendit eam ad nos non fuisse perlatam, neque promulgatam consueto & canonico more ; ac nedum recepta sit, palam ei reclamatum fuisse, eo quidem sensu, quo appellationes in gravissimis illis, quas diximus, causis prohiberet.

Cæterùm quòd Piùs II. ridiculum dicebat, appellare ad id quod non sit ; & quod exciturum sit ignorabatur ; respondebant, Concilium ex Constantiensi decreto debuisse celebrari, & quominùs haberetur, elapso decennio, jam per Papam stare : tum vero Ecclesiam Catholicam semper esse præsentem ; neque cuiquam fraudi esse, quòd non congregata esset, cùm appellatio dirigatur ad Papam qui eam congregare tenetur.

Ib. n. 11. & seq. p. 44. & seq. Post eam ergò Bullam, ejusdem Pii II. tempore, multæ appellationes sunt editæ à nostris ab ipso ad Concilium, quòd Pragmaticæ-sanctionis condemnationem moliri videretur.

Ib. n. 16. 17. p. 50. & seq. Has & alias ejusmodi multas per ea ferè tempora in Galliâ frequentatas omittimus ; quòd in probationibus libertatum Ecclesiæ Gallicanæ integræ referantur.

Ib. Tom. ij. c. xxij. n. 19. p. 44. & seq. Annotamus tantùm appellationem editam ad generale Concilium ab Universitate anno 1491. adversùs Innocentii VIII. gravem decimam imponentis, Bullam.

Ib. T. 1. p. 40. Sup. lib. vj. c. xxij. Similem appellationem ab inclitâ ac venerabili Ecclesiâ Parisiensi prolatam eodem anno (*o*) eâdemque de causâ legimus, ex quâ etiam multa suprà retulimus.

(*o*) *Appellationem ab..... Ecclesiâ Parisiensi prolatam eodem anno*] 1491. Non vidimus inter acta quæ tomis *de Libertatibus*, &c. continentur. Fortè Ecclesia Parisiensis eo anno adhæserit appellationi sacræ Facultatis ; nam *appellatio ab eâ Ecclesiâ prolata* an. 1501. sub Alexandro VI. inscribitur *secunda appellatio*.

CAPUT XXIX.

Bulla Suſpecti regiminis Julii II. *in eâ clauſulæ extra omnem ordinem: non publicata apud nos, nedum recepta: appellationes poſteà frequentatæ, non tantùm à noſtris ſed etiam ab aliis.*

Anno 1509. Julius II. Bullam edidit *Suſpecti regiminis*, quâ Bullam *Execrabilis*, Pii II. renovat, ac firmat; Leonardum Lauredanum Ducem, generale Concilium & Commune Venetiarum excommunicat, quòd jam excommunicati, quia urbes Pontificiæ ditionis retinerent, *ad damnatum & prohibitum* appellationis remedium confugiſſent; alios eâdem appellatione uſos ſimili pœnâ plectit; Conſtitutionem ſuam adversùs omnes valituram decernit, *cum ſuppletione ſolennitatis cujuſlibet, etiam publicationis omiſſæ.* Quæ quò magis decernuntur extra ordinem, ac ſupra omnem legem & canonem, eò minoris eſſe putantur à noſtris. Certè, ut Galli clariùs deſignentur, nominatim *Parlamenta* commemorat; quòd, quia apud nos nec publicatum, nedum receptum fuit, noſtri, more conſueto in gravibus cauſis, ac præſertim in Concordatorum causâ, ad Concilii generalis tutelam provocârunt, in eâque ſententiâ innoxii & illæſi diutiſſimè perſtiterunt.

Bull.Rom. T. 1. Bull. xxij. Jul.ii. p. 511. vid. Rain. an. 1509. n. 6. & 13. & Spond. eod. an. n. 1.

Neque Galli tantùm eas appellationes emiſêre, ſed alii quoque in libris probationum Eccleſiæ Gallicanæ libertatum memorati: quæ tantùm indicamus: cujuſmodi ſint lectori expendenda relinquimus.

Preuv. des libert. &c. T. 1. part. ij. c. xiij. not. p. 59. 60.

CAPUT XXX.

Bullæ Pii II. & Julii II. *occaſione litium ac diſſidiorum temporalium editæ: qui appellationes reſpuunt, quàm incommoda remedia adhibeant: Andreæ* Duvallii *locus.*

Neque enim Orbis Chriſtianus adeò movebatur datis à Julio II. in Venetos, flagrante bello, ſententiis. Bellum gerebatur inter Julium ut Principem & Venetos. Jam ſi editis Bullis, ac ſub anathemate Julius Pontifex jure repetit civitates eas, quæ de Principe Julio bello captæ ſunt, nullumque adverſùs ea decreta præſidium eſt: nempe id ſupereſt, ut & Veneti & quicumque Principes, quâcumque neceſſitate talia bella geſſerint, deditionem faciant.

Vid. Goldaſt. T. ij. p. 1579. 1580.

Neque verò res ab eo ſtatu multùm abhorrebant, cùm Pius II. diploma ſuum edidit. Nempe Sigiſmundus cum Cardinale Cuſano de temporalibus maximè litigabat, atque arma moverat, Cardinalemque ceperat, cujus rei gratiâ à Pio citabatur Romam cum ſuis conſiliariis, atque omnibus civibus, infinito licet numero, uti de articulo; *Credo in Eccleſiam Catholicam*: ejuſque conſectaneis reſponderent; quem ſanè articulum ideò negare vide-

rentur, quòd Pontificis decretis, de re etiam temporali, dicto audientes non essent. Sic à temporali lite ad hæresis questionem controversia deducitur, ut miseri nec mutire auderent. Quas adversus ambages, atque circuitus, aliquod petere refugium omnes optabant.

Neque verò id quæro, jurene, an injuriâ Sigismundus egerit. Hoc tantùm indico, grave ac magnis quoque Principibus, nedum privatis metuendum, ita procedi; miscerique hæresim, subortis maximè temporali causâ litigationibus. Nec mirum si Christiani Principes, Nationes, Cœtus, quod negari non potest, à Romanis Pontificibus aliquando vexati, eversis antiquis juribus, imperatâ ingente pecuniâ, intentatis, sive etiam allatis armis, in Ecclesiæ Catholicæ supremâ atque indeclinabili autoritate, aliquid sibi præsidii relictum voluerint. Certè appellationes eas, ut ante Concilium Constantiense celebratas, ita nec post Pii ac Julii decreta desiisse, multis exemplis ostensum est.

Bull. Leō. x. cont. Lut. T. xiv. Conc. pag. 396. Unum superest quod objiciant; nempe à Leone X. Bulla; *Exurge Domine*, Luthero vitio datum, *Quòd citatus à Papâ in vocem temerariæ appellationis prorupit ad futurum Concilium, contra Constitutionem Pii II. ac Julii II. taliter appellantes hæreticorum pœnâ plectentes.* XVII. Kal. Julii, anno 1520. Bullam autem toto Orbe Christiano receptam esse constat.

Facilè respondemus receptam quoad ea, quæ ad Lutherum condemnatum pertinerent. Cæterùm verba prolata recitativè, ut aiunt, non decretivè posita, nullam vim addunt Pii II. ac Julii II. Constitutionibus; atque adeò ut post eas, ita post hanc Leonis X. Bullam frequentatas appellationes, etiam à Germanis, atque ab ipso Imperatore, relata superiùs exempla demonstrant. Diss. præv. n. xcv.

Cæterùm Lutheri appellatio verè temeraria & cavillatoria fuit, quòd à citatione appellans, in negotio fidei Sedis Apostolicæ judicium detrectârit.

Neque eam tantùm causam Leo commemorat, cur Lutherus meritò condemnetur; subdit enim: *Frustrà etiam Concilii auxilium imploravit, qui illi non se credere palam profitetur.* Quare impuro Sycophantæ, omnia per summam & apertam insaniam molienti, æquum erat nullum patere suffugium; non proinde debitum intercludi præsidium iis, qui verè gravati essent. Bull. Leon. x. p. 397.

Nunc qui id genus præsidii renuunt, alias vias docent haud leviter incommodas, nempe *nullitatis*, ut aiunt, quàm iniquis sententiis objiciant. At Galli non solent illam probare jurisprudentiam, quâ objectâ nullitate, sententia contemnatur. De causis nullitatis coram judice agi volunt, ne sibi quisque judicet; modestius putant, si fortè à Pontifice vexatos se sentiunt; Concilium habere judicem, quam nullo judice agere ut libet.

Andræas Duvallius, cùm appellationem omnem à Papâ illicitam judicet, idque sive sit infra, sive supra Concilium, permittit tamen Principibus ac Rebuspublicis, ad graves injurias depellendas, primùm, *non obedire mandatis Pontificis; imò si aliter sibi succurrere non possint, strenuè prudenterque resistere.* An ergò læsos Principes strenuè rem gerere, quàm Conciliare judicium expectare malint, ipsi dijudicent? Nos in his, ut diximus, nostræ quæstionis summam non ponimus: ut quæ ad variabilem fortè disciplinam aliquâ ex

Duv. de Rom. Pont. &c. part iv. quæst. ult. p. 626. ed. 1614.

patte pertineant. Certè Ecclesiæ Catholicæ, ejusque œcumenici Concilii in rebus generalibus, maximè verò in fidei quæstionibus, gravi contentione ortâ, supremam & ineluctabilem potestatem, ex omnium sæculorum Traditione asserimus; & inter rês judicatas post Constantiensia & Basileensia probatissima decreta referimus.

CAPUT XXXI.

Variæ de Conciliis generalibus novissimi Autoris Anonymi vitilitigationes: quæstionem ab eo pessimè constitutam: an Concilia inter res incertas numeranda? Quæstiones generales à particularibus, ad Constantiensis Synodi mentem, jam inde ab initio distinctæ.

QUI unius Papæ voluntati sine more modoque permittunt omnia, eo peccare solent; primùm, quòd argumentationibus malunt agere, quàm Traditionibus; tùm eò vel maximè, quòd à quæstionis statu procul absint; quæque plana per se & expedita sunt, miris involvant modis. Vid. sup. pass. lib iv. v. vj.

Et quidem in quæstione malè constituendâ autorem anonymum, qui diligentissimus videri voluit, ubique multa peccasse jam vidimus. Illud imprimis quòd nos ita refellit, quasi infallibilitatem soli Concilio œcumenico tribuamus, cum sine Concilio œcumenico, Catholicæ Ecclesiæ valere consensum, Gallicana Declaratio diligentissimè expresserit. Anon. de libert. &c. lib. vij. c. ix. n. 12.

Jam de Concilii superiore potestate, ad II. caput Gallicanæ Declarationis idem autor hæc scribit: *Satis*, inquit, *patet in Declaratione Cleri Gallicani, accipi hinc summum Pontificem sine Concilio, illinc Concilium sine summo Pontifice cum Declaratio decretis Concilii Constantiensis nitatur, quæ aliam sententiam non admittunt*; quæ omnia falsissima sunt. Id. ibid. lib. v. c. 1. n. 6.

Primum enim falsum est, à Clero Gallicano ea tantùm spectata esse Concilia, quæ sine Papa celebrentur: nec minùs falsum est, quòd decreta Constantiensis Concilii non aliam admittant sententiam, quàm eam scilicet de Conciliis sine Papâ congregatis: primùm quia Concilium Constantiense declarat, Papam subesse, non modò Constantiensi Concilio, *sed etiam cuicumque generali Concilio legitimè congregato*; non autem supponit omnia futura Concilia sine Papâ congreganda esse; non ergò loquimur de Conciliis sine Papâ congregatis: tum quia nec ipsum Constantiense Concilium sine Papâ congregatum erat; quippe convocatum à Joanne XXIII. qui verus Pontifex meritò haberetur; neque is Concilium dissolverat; imò se Concilio adhærere fatebatur, cum illud Constantiense decretum est conditum, ut suo loco vidimus. Postremò Constantiense Concilium, in reformationis quoque causâ, Papam subesse Concilio decernit, cùm reformationis negotium, non nisi electo summo Pontifice tractaturum esset. Vid. diss. præv. num. LXXXIV. Conc. Const. sess. v. p. 22. Sup. lib. v. c. xiij. xxj.

Quare quòd idem Anonymus ubique testatur, cùm ipse Papam Synodo anteponit, agi de Concilio, à quo summus Pontifex ejusque Legati absint; nihil aliud testari visus, quam statum quæstionis à se ignoratum, eosque Anon. lib. v. c. x. n. 4. c. xj. n. 3. cap. xiij. cit. & pass.

quos congerit Scripturæ ac Patrum locos, planè esse extra rem, idque ab eo actum, ut fucum faceret imperitis.

Id. ib. c. v. n. 13. Sanè & illud constitit, non afferi à Gallis Synodos sine Papâ congregatas, nisi iis in casibus, quibus eas & autor Anonymus, & alii passim Theologi Canonistæque admittant, hoc est, *in iis qui dilationem remedii non paterentur.*

Alia quidem quæstio esse potest; an Concilium à Romano Pontifice semel convocatum, ipsoque Præside constitutum, ipso jure cesset, ubi ab eo Concilio Papa recesserit, quemadmodùm Constantiæ; vel ubi illud Concilium Papa dissolverit, ut Basileæ factum est. Sed quæstionem eam, neque Clerus Gallicanus suâ Declaratione complexus est, neque Anonymus pertractavit. Interim certum est, rem esse ab Eugenio IV. judicatam: Basileense Concilium ab eo dissolutum, haud minùs stetisse integrum; ut eam quæstionem aliquo certè casu, res inter judicatas referri necesse sit.

Quo fateamur necesse est, pleraque ac potissima Anonymi argumenta, quoad hanc quidem quæstionem, planè concidere; cùm non eò quò oportet, collimare constet.

Id. Ibid. c. xiij. n. 12. At argutulum istud futile æquè ac invidiosum quod objicit; quamvis Reges ac Principes à populo plerumque suam autoritatem acceperint; *tamen Galliarum Regem Comitiis generalibus superiorem esse*; & Majestatis reos haberi qui sub Henrico III. exegissent, ut Rex comitiorum sententiam sequi teneretur. Quorsùm enim ista? An ut necesse sit ad Gallicani imperii formam, Ecclesiam à Christo esse constitutam? Aut verò oporteat custodiendæ fidei ac religionis per universum Orbem, eandem ac unius gentis administrandæ esse rationem? Cùm nec ipsa imperia eandem formam habeant, neque Ecclesiam ad alias, quàm ad Christi regulas exigi liceat. Quid autem illud est, ab eodem Anonymo jactatum, non posse summum Pontificem Ecclesiæ subjacere, *à quâ suam non est mutuatus potestatem*? (*p*) Quasi quis cui subjaceat, non in Christi arbitrio ac sapientiâ positum fuerit, aut id ratione aut humanis exemplis, non Dei revelatione, atque Ecclesiæ Traditione quærendum sit nobis.

Ibid.

Idem. ib. n. 3. Ejusdem notæ est, quod objiciunt, ut Ecclesia particularis, nec tota simul sumpta, Episcopo suo capiti & Pastori particulari; ita universalem Ecclesiam, nec totam simul sumptam, Papæ suo capiti ac Pastori universali prævalere posse. Non enim quemadmodùm Ecclesia universa, ita particularis ex promissione Christi, certâ & infallibili Sancti Spiritûs assistentiâ pollet; ut proinde necesse sit quemadmodùm in Ecclesiæ universæ, ita in Ecclesiæ particularis consensu, certum collocare Spiritûs Sancti Magisterium ac testimonium.

Id. Ib. c. 1. n. 4. Neque illud pluris est, non posse stare in Papâ eam, quam Clerus quoque Gallicanus agnoscat, *plenam potestatem*, si Gallicanæ Declarationi detur

(*p*) *Potestatem.*] Pessimè hîc D. CHARLAS argumentatur. Non enim necesse est ut quis ab eo cui subjicitur suam potestatem mutuetur. V. G. licèt Galli credant Episcopos nòn à Papâ aut ab Ecclesiâ, sed immediatè à CHRISTO suam mutuari autoritatem, nihilominùs affirmant eos & Papæ & Ecclesiæ subjici.

locus.

locus. Neque enim plenam esse, *quæ ab alterius arbitrio vel judicio pendet.* Quod quidem nihil aliud est, quàm in verbis ludere. Plena enim dicitur respectu positivi juris, ea potestas, quæ omnia potest, ubi id necessitas, atque evidens utilitas postulaverit: non ita sanè, ut omnia sine lege modoque possit. Ib.c.xiij. n. 4.

At illud etiam argutius ac vanius, quod involvendæ quæstioni ab Anonymo est positum; Papam agnosci facilè ab omnibus, Concilia tem incertam, nullâ verâ firmâque definitione constantem; ad hæc raram; *difficilem, ac ferè impossibilem*; parumque abest, quin eam ab Ecclesiâ alienam prædicet; cùm præsertim tribus primis sæculis, Concilia generalia, ipsa persecutio prohiberet. Sed hæc, ad persecutionis tempus quod attinet; quàm falsa, quàm vana, quàm nulla sint, demonstratum suprà. Ib. lib. vij. c. ij. n. 3. & lib. v. c. xiij. Differt. præv. n. LXXVj.

Jam quòd partâ Ecclesiæ pace, Conciliisque generalibus congregati solitis, Concilia rem incertam dicunt, quia dubium est per quos & quomodò constitui debeant; hominum est ut leniter dicam, nodum in scirpo quærentium. Anon. lib. v. c. ij. Vanas enim & inanes difficultates congerunt; non constare scilicet an Concilia ex Episcopis tantùm, an etiam ex Presbyteris conflentur necessariò: quantus numerus aut Episcoporum aut Provinciarum adesse debeat: quinam *ex jure*, *quinam ex privilegio*? An per se, an per procurarores: tùm quæ ratio absentium & excusatorum haberi debeat; imò an Concilium universale sit. Quæ cum dixerint, eò rem redigi volunt, *ut suprema & infallibilis sit summi Pontificis sententia, quam seu regulam semper tutò sequantur fideles.* Ib. n. 7. Quæ profectò si quid valent, illud efficient, ut Conciliorum generalium omnem omitti mentionem præstabilius sit. An enim id agunt, ut unus Pontifex, cuicumque cœtui voluerit, Concilii generalis nomen adjiciat? An ut Concilia generalia haberi, aut non haberi perinde sit? Id quidem nonnulli apud se sentiunt; sed palam promere pudor, & Christiani Orbis reverentia prohibet. Ergò vel hæc omittant, vel nobiscum solvant. Cæterùm plana solutio est; primùm enim certâ Traditione constat, sufficere ut Episcopi Concilio præsto sint; tum illud Concilium esse œcumenicum, cui, Papâ autore, pro œcumenico Concilio se gerenti Ecclesia universa communicaverit. Hinc Concilii Constantiensis autoritas asseritur: hinc prioribus Basileensibus gestis sua firmitas constat. Neque nocuit ea dissolutio, quæ ab ipso quoque Eugenio IV. nulla & irrita declarata est; cùm totus Christianus Orbis haud minùs sanctæ Synodo pro œcumenicâ sedenti & agenti communicaret.

Papâ autem autore dicimus, ordinariè quidem, ac nisi ipsa necessitas aliud expresserit; quod schismatis causâ aliisque in casibus admitti ab omnibus summo cousensu vidimus. Sed quoniam in Conciliis non statim ac semper æque perspecta est nominis Christiani repræsentatio, quin interdum dubitari contingat, an aliquod Concilium verè generale sit; tum Ecclesiæ consensu rem confici, Romanorum quoque Pontificum autoritate ostendimus Sup. lib. ix. pass.

Cæterùm qui omnia incerta & perturbata esse volunt, nisi Christiani, aliis Ecclesiis & Episcopis perinde habitis ac si nihil essent, in unius Romani Pontificis infallibilitate acquiescant, in quantas ambages quantasque turbas ipsi sese conjiciant, undè se nullo prorsùs extricare valent pacto, jam toties notavimus, ut hæc dicere rursùm, nihil aliud esset quàm actum agere.

CAPUT XXXII.

Recapitulatio eorum, quæ ad Caput IV. Declarationis Gallicanæ dicta sunt, atque imprimis eorum quæ libro VII. & VIII.

ABSOLUTO nostro ad caput IV. Declarationis Gallicanæ Tractatu; superest ut quæ hîc dicta sunt, ad rei memoriam in compendium redigamus.

Primùm illud præstruximus IV. Caput Declarationis Gallicanæ, rem esse judicatam; quod sic conficimus: judicatum in Concilio Constantiensi Papam, etiam in fidei quæstionibus, Concilio subjici oportere: at qui errare non possit, cum in fidei negotio alteri subjici nefas: non ergò Papa is est, qui errate non possit. Rursùs: in illo Concilio, de Papâ, ut est Papa, actum est, non autem de Pâpa, ut est privatus Doctor: Ergò Papa etiam ut Papa, non is est, qui errare non possir: at Constantiense Concilium à totâ Ecclesiâ, atque adeò à Romanis Pontificibus comprobatum fuisse, rationibus adstruximus necessariis: ergò Papam non eum esse quem dicunt, res inter judicatas haberi debet. Hoc certissimum præjudicium. Nunc ad rem, si adhuc injudicata esset, conficiendam, hoc fundamentum posuimus: à Patribus vim summam & indeclinabilem esse repositam in eo, *Quod ubique, quod semper est creditum:* non ergò in eo, quod solus Papa definiat. Exinde Concilia generalia ab Apostolico usque Concilio persecuti sumus; quod Apostolicum Hierosolymitanum Concilium Actorum XV. relatum, normam esse cæterorum, datamque in eo quæstionum finiendarum formam, & ipsâ autoritate Apostolici nominis, & Sancti Cælestini Papæ, Sanctæque Synodi V. sententiâ, & omnium posteà sæculorum secutâ praxi ostendimus; collatisque gestis competimus, ubique valere Apostolicum illud: *Visum est Spiritui Sancto & nobis*; atque illud: *Visum est Spiritui Sancto*; cum illo, *& nobis*, hoc est cum ipsâ Episcopalis atque Apostolici ordinis unitate esse conjunctum: non ergò, quòd nunc fingunt, Synodos habere à Papâ, ut recta decidant, sed à Spiritu Sancto, eique conjunctâ universalis Ecclesiæ autoritate ac testimonio.

(Sup. lib. vij. c. ij. iij. iv.) (Sup. lib. v. c. xxvij. & pass. tot. hoc tract.) (Lib. vij. c. v.) (Ib. c. vj.)

Hîc igitur Conciliorum gestis evolutis apparuit, ita esse Ecclesiam constitutam, ut siquidem primæ Sedis sententiæ consensum accommodaret suum, quæstiones finitæ haberentur: sin autem graves altercationes orirentur, adunatâ Ecclesiâ opus esset. Compertumque item est; eo quidem rerum statu, primæ Sedis sententiam Concilii œcumenici convocatione suspendi; remque tantâ Ecclesiæ adunatæ autorirate gestam, ut de Pontificio decreto quæreretur, rectène haberet, necne; & responderetur à Patribus, si decretum probaretnr, probandum videri; non quia falsum esse non posset, sed quia verax esse, facto examine, comperîssent: atque omninò quo ritu cæterorum epistolæ, eodem quoque ritu Romanorum Pontificum decretales epistolas examinatas, evolutis gestis, & Synodi V. autoritate monstravi-

(Ib. c. vij. & seq. usq. ad xxiv.) (Ib. c. x.) (Ib. c. xix.)

mus. Quo item loco patuit Romanorum Pontificum epiſtolas, & fuiſſe authenticas, totâ ſcilicet Sedis Apoſtolicæ autoritate prolatas; neque tamen fuiſſe normam fidei, cùm de illis quoque quæſtio haberetur: de Synodis autem nunquam eo ritu eſſe quæſitum; ſed obedientiam ſtatim conſecutam. At non alia cauſa tanti diſcriminis, quàm quòd illa decreta retractabilia, hæc irretractabilia viderentur.

Atque hæc etiam de probatiſſimis Romanorum Pontificum decretis facta eſſe vidimus. Jam quædam demonſtravimus à Sanctis Synodis improbata conſtituta & reſponſa, quæ Romani Pontifices, putà Vigilius & Honorius ritè interrogati ad Eccleſias edidiſſent. Non ergò valere illud, pro privato Doctore eſſe edita; omneſque vitilitigationes ita incidimus, ut quomodocumque reſpondeant, quoſdam Pontifices Apoſtolico officio confirmandi fratres, in neceſſario articulo defuiſſe conſtet. Ib. c. xx. xxj.

His complexi ſumus primorum octo Conciliorum Traditionem noſtræ ſententiæ congruentem; quibus deinde Conciliis reliqua omnia conſentire, ex actis, & ex Romanorum Pontificum conſenſione docuimus. Ib. cap. xxxiij.

Quin etiam oſtendimus, quæſtionem hanc noſtram, vel ipsâ operoſiſſimâ Conciliorum generalium convocatione confectam: ne fruſtrà Eccleſia collectis toto Orbe Patribus, quærere laboraret autoritatem irrefragabilem, quæ ſtatim in Romano Pontifice, vel ſolo, præſtò eſſet. Ac ſiquidem Papa per ſe infallibilis, Concilio tantùm atque admonitione indigeret, quod nunc comminiſcuntur; adſciſcendendos fuiſſe eos, qui doctrinâ, non eos qui autoritate pollerent; qui Papam docerent, non qui cum eo conjuncti docerent Eccleſias: denique qui admonerent, non qui conjudicarent & condecernerent: atqui omninò conſtitit non ita eſſe geſtum; ſed quæſitam in Conciliis non tantùm majorem lucem, ſed etiam majorem, & jam irrefragabilem autoritatem: non ergò ſummam illam & indeclinabilem vim in Romano Pontifice collocabant. Ib. cap. xxxiv. & ſeq. uſq. ad fin. lib. Ibid. lib. viij. c. xx.

Quod autem objicitur, ſuperioritatem atque infallibilitatem Romano Pontifici à Conciliis generalibus jam eſſe adjudicatam, Lugdunenſique ac Florentinâ, Lateranenſique Synodis quæſtionem judicatam, & Conſtantienſia jam Baſileenſiaque ſoluta eſſe decreta; primùm quidem præſtruximus, peſſimè agere eos, qui Eccleſiaſtica decreta collidant, non concilient. Tùm illud, perperàm pro judicato haberi, quod palàm à noſtris aſſertum, à ſanctâ Tridentinâ Synodo, atque à Pio IV. pro integro ſanoque ſit habitum. Denique ne quid deeſſet, id quoque ex geſtis probavimus, Lugdunenſem, Florentinam, Lateranenſem Synodos nihil nocere Conſtantienſibus, neque Baſileenſibus prioribus geſtis; ſed Conciliorum omnium unam eſſe faciem, Traditionem unam. Lib. vij. cap. xxxv. xxxvj. xxxvij. Lib. v. integr.

His igitur confectis, illud argumentum, quod ex Conciliorum confirmatione repetebant, ſolvimus; docuimuſque ipſum confirmare quid ſit; neque eo quidquam ſuperioritatis includi; vanoſque eſſe eos qui Synodorum decreta, aut qui ſaltem anathemata à confirmatione ſuſpendunt, Conciliorum omnium geſtis evolutis pandimus. Confutavimus denique qui Epiſcopalem poteſtatem ac Juriſdictionem, à Papali poteſtate ac juriſdictione manare contendunt; hiſque novellis ſive adinventionibus, ſive adulationibus, ſeu Lib. viij. c. I. & ſeq. uſqu. ad xj. Ib. c. xj. & ſeq. uſque ad fin. lib.

potiùs ludibriis, cùm priorum ſæculorum firmam, ac Scripturæ inhærentem doctrinam oppoſuimus, tùm Gallicanorum Epiſcoporum, ac noſtræ Facultatis conſtantem ſententiam.

CAPUT XXXIII.

Recapitulatio eorum quæ ſunt in Libro IX.

HIs quidem abſolvimus, quæ ad Conciliorum generalium praxim ac Traditionem attinebant. At ſequente libro de rebus ſine Concilio
Lib. ix. c. 1. generali tractatis dicere aggredimur. Ac ſtatim id conſtituimus, ad finiendas fidei quæſtiones ſufficere Papæ judicium, niſi gravis diſſenſio conſequatur. Quo loco exponimus illud ſancti Auguſtini de Pelagianis dictum: *Cauſa finita eſt*; poſteaquàm ſcilicet à Sede Apoſtolicâ reſponſa venerunt; & illud
Ib. c. ij. iij. iv. v. ejuſdem: *Datum Pelagianis competens ſufficienſque judicium*: collatâque cauſâ Pelagianorum cum illâ Cypriani de rebaptizandis hæreticis, ex Auguſtino efficimus, ut Pelagianorum potiùs quàm Cypriani cauſa per Papæ judicium finita intelligatur, quòd de Pelagianis quidem, ut apertè hæreticis tota Eccleſia conſentiret; Cypriani verò quæſtio *magnis altercationum nebulis involuta*, Concilii univerſalis ſententiam poſtularet. Non ergò in eo caſu, ſancti Stephani judicium, totâ licet Sedis Apoſtolicæ autoritate prolatum, à ſancto Cypriano, à ſancto Auguſtino, atque aliis Orthodoxis pro ultimo & irrefragabili eſſe habitum.

Qui deinde ut hoc argumentum eluderent, reſponderunt, rebaptizationis quæſtionem à Cypriano & Auguſtino, non inter fidei quæſtiones, ſed inter adiaphora eſſe repoſitam, Patrum teſtimoniis obruimus, docuimuſque om-
Ibid. cap. vj. vij. viij. ninò rebaptizationem eam, ex ipſis quibus tunc propugnabatur argumentis, ad manifeſtam hereſim pertinere.

Ib. c. x. xj. Multa poſteà exempla ac decreta retulimus, quibus conſtet, generales quidem omnes, ut Cæciliani, & ſancti Joannis Chryſoſtomi, præſertim
Ib. cap. xij. xvj. & ſeq. uſq. ad xx. verò fidei, ut Origeniſtarum, Semi-Eutychianorum, Scytharum Monachorum, Elipandique cauſas, non niſi univerſali conſenſione pro terminatis habitas; in eamque ſententiam, cum cæteris omnibus, Romanos quoque Pon-
Cap. xiv. xv. tifices, Simplicium, Gelaſium, Gregorium, alios conſentire. Nam de ſancto Leone libro VII. & VIII. confectum eſt, cùm de Concilio Chalcedonenſi
Lib. vij. cap. xvij. xviij. lib. viij. c. xx. ageremus. Non ergò ſummi Pontificis judicium per ſeſe ante conſenſum pro irreformabili eſt habitum.

Quem ad locum oſtendimus quæ ſit illa obedientia ſecundùm canones,
Lib. ix. c. xxj. xxij. quam ſummo Pontifici præſtarent Epiſcopi & Eccleſiæ; idque Conciliorum & ipſorum Pontificum autoritate firmavimus; neque unquam ab Epiſcopis poſtulatum, ut decreta Pontificia etiam indiſcuſſa reciperent: quo item concluſum, ad ſummam & indeclinabilem autoritatem, conſenſum Eccleſiæ eſſe neceſſarium.

Ib. cap. xxiij. xxiv. xxv. Hinc oſtendimus viris bonis ſanctiſque non fraudi fuiſſe, quòd poſt Romanorum Pontificum, in fidei quoque negotiis, pronunciata etiam veridica,

tamen suspenso animo manerent, donec Ecclesiæ consensus accederet; id, inquam, bonis viris nunquam fraudi fuisse; non Polycrati Ephesio, aliisque Asianis; non sancto Cypriano, sanctoque Firmiliano, eorumque collegis, tot ac tantis viris; non Gallis nostris ac sancto Columbano, quibus Romanorum Pontificum Pelagii I. ac Bonifacii III. suspecta erat fides, eò quòd Concilium V. pro œcumenico approbassent; non item Gallis nostris, quòd Nicænam II. Synodum, Papâ autore ac Præside gestam, ad quam vocati non essent, pro œcumenicâ non agnoscerent, neque ullo modo admitterent; non omnibus denique Conciliis, quæ Romanorum Pontificum latas, etiam de fide, sententias, non nisi quæstione habitâ, susciperent. Ex quo illud argumentum: si Romani Pontificis judicium pro irreformabili esset, non profectò qui, post illud per Ecclesias promulgatum, suspenso animo manerent, orthodoxi haberentur: habiti autem sunt orthodoxi: non ergò illud judicium pro irreformabili habitum.

His subjungimus claram professionem Romanorum Pontificum Innocentii III. Joannis XXII. Gregorii XII. Pii etiam IV. qui sibi à Concilio, aut à CHRISTO judice metuerent, si publico officio functi, falsa ac fidei adversa respondissent: non ergò existimâsse eos, se in fidei negotiis, Apostolico fungentes officio, fuisse infallibiles. Quo loco attulimus Joannis XXII. totâ Ecclesiâ promulgatam fidem, & Ecclesiæ judicio ab eo esse subditam, & à successore ad examen revocatam: non ergò eam fidem pro infallibili fuisse habitam. Ib. cap. xxvj. xxvij. xxviij. xxix. Ib. cap. xxviij.

Atque interim constitit, qui de Pontificis judiciis dubitarent, non tamen dubitâsse de fide Apostolicæ Sedis: ergò hæc duo stare posse, & Pontificem etiam judicantem errare potuisse, & tamen Sedis Apostolicæ non defecturam fidem.

Quo item loco claruit multos incidisse casus, quibus Sedi Apostolicæ ac Pontificiæ autoritati laboranti nihil aliud subveniret, nisi Ecclesiæ Catholicæ autoritas. Id Ecclesiæ Romanæ status X. sæculo; id ingens illud Schisma XIV. sæculo demonstrâsse: stetisse interim unâ Ecclesiæ Catholicæ autoritate & ope Sedem Apostolicam, ac Pontificiam dignitatem; nec minùs potuisse succurrere Ecclesiam, ne quibusdam licèt Pontificibus falsa docentibus, Sedes tamen Apostolica, aut series Pontificum à fide abrumperetur. Ib. cap. xxx. xxxj. xxxij.

Cui etiam rei serviunt graves Romanorum Pontificum, Liberii, Zozimi, aliorumque plurimorum commemorati lapsus, rejectaque in singulis quibusque casibus vana effugia; & clarè demonstratum est aberrâsse à fide eos, etiam Apostolico officio defungentes. Qui lapsus memorati, non ad improperium; sed ut illud constet: cùm Romani Pontifices, etiam ut tales, aliena à fide docent, haud minùs Ecclesiam Catholicam, fidemque Romanam, ac Sedem Apostolicam, tanquam fidei caput, & communionis Ecclesiasticæ vinculum perstituram. Ib. cap. xxxiij. & seq.

Huc pertinent ea, quæ pro Joanne XXII. ab ejus ævi Doctoribus, ac præsertim Jacobo sanctæ Priscæ Cardinale, mox Benedicto XII. dicta sunt: ideò potuisse ab eo Nicolai IV. decretalem tolli, aut corrigi, *Quod Romani Pontifices errare possent etiam determinando de fide.* Id sæculo XIII. ut certum proponebant: id in glossis quoque Romanis ad Joannis XXII. decretales ha- Vid. diss. præv. num. xlvij. xlviij.

bebatur: cui addendum illud: XIV. & XV. sæculis, non modò Alliacensem, Gersonem, Tostatum & alios pios sanctosque viros innumerabiles, sed etiam Joannem à Turrecremata ejusque consortes, qui Eugenio IV. adversùs Basileensem Synodum, tanto se studio adjunxissent, id pro certo posuisse; quòd à Romano Pontifice falsa & erronea definiri possint, ejusque judicio Concilii judicium anteponi oporteat. XVI. denique sæculo Dominicum Jacobatium Cardinalem, haud absimilia Romæ quoque docuisse; Adrianum verò Florentium Ultrajectinum, id Lovanii deditâ operâ defendisse; mox eundem virum, jàm Caroli quinti Præceptorem, Episcopum, Cardinalem, Papam, non eam sententiam retractâsse, imò potiùs recudisse; neque quemquam Theologorum contra insurrexisse, imò illi favisse Lovanienses suos; denique XVI. sæculo exeunte, oriri cœpisse privatorum quorumdam Theologorum dubias cunctantesque censuras; Ecclesiam verò Catholicam, Tridentinumque Concilium, ac Sedem Apostolicam, ab omni penitùs censurâ temperâsse. Hæc, credo, cogitantes censores nostros pudeat, ex suâ dubiâ novellâque sententiâ, novum fidei articulum repente condere; Parisiensiumque sententiam, tot retrò sæculis saltem innoxiam, nunc demùm proscribere, ex trepidis Bellarmini aliorumque censuris; insuper in re tam novâ, tam fluxâ, tam incertâ, omne Ecclesiæ Sedisque Apostolicæ præsidium collocare.

Vid. diss. num. xxvij. xxviij.

Ib. n. xiv.

CAPUT XXXIV.

Recapitulatio eorum quæ hoc postremo libro dicta sunt, de Romanæ Sedis, ac fidei firmitate, ac de illis verbis; Tu es Petrus.

ULTIMO loco docuimus, nostram sententiam cum Romanæ Sedis, Romanæque fidei æternâ firmitate egregiè cohærentem; consensuque Patrum id obtinuimus, ut qui de hujus aut illius Romani Pontificis definitione dubitâssent, haud minùs certam tutamque Romanæ fidei, Sedique Apostolicæ adscriberenr æternitatem. Atque hinc argumentum nostrum: si quid esset periculi in eâ sententiâ, quæ Romanum Pontificem negat esse infallibilem, maximè ex eo quòd, cùm ipse deficeret, Ecclesiæ Catholicæ, vel saltem Sedis Apostolicæ periclitaretur fides: atqui demonstravimus, ex eo quòd Romanus Pontifex unus aut alter deficiat, haud eò minùs stare, non modò Ecclesiam Catholicam, sed etiam Romanam Sedem atque fidem: ergò in eâ sententiâ nihil est periculi. Quo loco CHRISTI de Petro & successoribus promissa dictaque ex perpetuâ Patrum Traditione ita exposuimus, ut & nostra tueremur, & hæreticorum audaciam retunderemus. Sed quoniam nostri censores CHRISTI dictis præfidere videntur, quæ in hunc contulimus locum, paucis repetimus; atque id scholastico more, ad juvandos eos, qui hoc genere delectantur.

Sup. hoc lib. c. j. ij.

Locus ille; *Tu es Petrus*; id effecit ut Petrus, quique Petri vice, Apostolici, sive Episcopalis Collegii Princeps futurus sit, ex officio teneatur exem-

plo Petri, communem fidem omnium nomine promere; omnesque Christianos movere ad fidei unitatem; ex quo sequitur, cùm eo munere bene defungitur, ipsum fidemque ab eo expositam, esse Ecclesiæ fundamentum.

Neque verò dicant, quemvis alium Episcopum ac Doctorem, eo modo futurum Ecclesiæ fundamentum, si vera prædicet. In eo enim vis est; quòd Petrus, ejusque vice Romani Pontifices Petri successores ad id constituti sint. Quo fit ut illud officium, ille Magistratus, illa potestas ad unitatem movens fidei, sit Ecclesiæ fundamentum; neque tolli ab Ecclesiâ, aut ullâ unquam vi labefactari possit.

Dices; non modò in genere Pontificale officium, sed quivis Romanus Pontifex Petri successor, petra est, fundamentum est: ergo immobilis est. Distinguimus: petra est, fundamentum est, officio; concedimus: ipsâ re, semper & necessariò; negamus.

Instant: immortalis ædificii fundamentum deficere non potest: at Ecclesia immortale ædificium est: ergò quisquis est Ecclesiæ fundamentum, is deficere non potest. Hoc argumento facilè concludi posset, Papam ne mori quidem posse, neque vacare posse Sedem Apostolicam, ne Ecclesia interiret. Ergò ne nimis probes, ita distinguito: quòd immortalis ædificii fundamentum deficere non possit primarium, qui CHRISTUS est, verum; secundarium ac ministeriale, qui Papa est; rursùs distinguito: deficere non potest absolutè & universim, hoc est, summâ ipsâ, & quoad integram seriem & successionem; verum: secundùm quid & accidentariò & particulariter; falsum est.

Exemplum adduci potest ab ipsâ fundamenti ratione, à quâ deducta CHRISTI locutio est. Ædificium enim stare nequit, penitùs excusso fundamento; non autem statim omne collabitur, si sit aliqua in fundamento labes facilè sarcienda. Ita fieri nequit, ut ipse Primatus, ipsum Pontificale officium in Ecclesiâ intereat; neque enim institutum à CHRISTO officium aboleri potest. Ipse ergò Papatus, ipse Primatus, ipsa successio certum fundamentum est: ex Romanis Pontificibus particularibus, velut eximiis lapidibus constat: summâ ergò consistat oportet. Certè aliquis lapis, aliquis summus Pontifex excuti ac labefactari potest, nullo totius ædificii periculo: aliud enim est petram ipsam exscindi, aliud aliquam ejus quassari partem.

Exemplum aliud sumi potest ab ipso Episcopatu, qui absolutè in Ecclesiâ cessare non potest, eò quòd sit officium à CHRISTO institutum. Neque si aliqui Episcopi, ideò ipse Episcopatus concidit, dicente CHRISTO ad Apostolos: *Ecce ego vobiscum sum.* Hæc enim promissa, summâ ipsâ valent. Ita de Papatu dicendum; nec magis fieri posse, ut Papale, quàm ut Episcopale officium in Ecclesiâ intereat.

Eodem modo solvitur illud quod aiunt; in eo vim esse, qui petra est; quemvis autem Papam petram esse: vim ergò repositam non tantùm in universis, sed etiam in singulis. Respondetur enim, vim quidem ipsam invictam & inconcussam in eo esse, qui petra principalis & angularis est, nempè in CHRISTO: neque tamen negandum est in ipsâ ministeriali petrâ vim esse, maximam illam quidem ac præcipuam; sed tamen partialem, ita ut totum ipsum parti prævaleat, ut sæpè diximus. Considerandum quippè est, cui sit

firmitatis adjecta promissio, & unde petita sit. Et quidem à CHRISTO petitur: *Ædificabo*, inquit; unde continuò ipsi adjicitur Ecclesiæ: *Et portæ*, inquit, *inferi non prævalebunt adversùs eam*; ut vim ipsam esse doceat ab eo qui ædificet, qui totum ædificium suâ virtute contineat, hoc est ab ipso CHRISTO.

Si qui autem Interpretes, illud: *Portæ inferi non prævalebunt adversùs eam*, ad petram quoque referunt; primùm quidem pauci sunt, ac pro uno mille in contrarium recensere possumus; tum qui ita interpretantur, non ipsum Romanum Pontificem semper, sed quemvis fidelem in CHRISTO consistentem spectant: tertiò eò nos ducit & verborum tenor, & summa Interpretum, ut ipsa Ecclesia sit, contra quam portæ inferi prævalere nequeant; postremò & illud docuimus, quo sensu petra ipsa ministerialis, Sedesque Apostolica, Ecclesiarum Caput, everti nequeat; ipsâ scilicet toti Ecclesiæ corpori promissâ & adjectâ vi.

CAPUT XXXV.

Recapitulatio eorum quæ hoc postremo libro dicta sunt circa illud; Rogavi pro te.

Sup. hoc lib. cap. iij. iv. v.

JAM in eo, *rogavi pro te*, distinguendum diximus quod ad præceptionem, & quod ad promissionem pertinet; ac promissionem quidem semper, præceptionem verò non semper implendam. Atque in promissione rursùs distinximus id quod Petro esset proprium, & id quod ad posteritatem transiturum esset; ac Petro id esse proprium, quod Petri singulari personæ; transiturum autem ad posteritatem quod Petro figuram Ecclesiæ gerenti, & quod Petro Ecclesiæ principalis fundatori promittitur.

Quamobrem tria hæc ex æquo vera esse: fidem, fideique conjunctam veram confessionem, primùm in personâ singulari Petri nunquam defecturam; ac posteà eandem fidem, quam Petrus prædicavit, cùm in Ecclesiâ Catholicâ, tùm in Ecclesiâ particulari Romanâ, ubi Petrus Sedem fixit, æternum victuram totoque Orbe celebrandam: unde jubeatur confirmare fratres, non modò ipse Petrus, sed quicumque in illâ Sede sederit.

Hinc nostrum argumentum: non potest à nobis quidquam exigi ampliùs, quàm ut CHRISTI promissio certissimè impleatur. Impletur autem CHRISTI promissio, si Petrus ipse, si Ecclesia Catholica in Petro figurata, atque Ecclesia Romana à Petro fundata æternum in fide manserint. Neque id necesse est, ut quivis Romanus Pontifex sit infallibilis: non ergò id à nobis postulari potest. Quod cùm per se clarum sit, tum illud invictum: de fide ipsâ agi, quâ corde credimus, eique conjunctâ fidei confessione, quâ nempè ad salutem ore confitemur: ergò ad implendam CHRISTI promissionem, quærendum aliquid est in quo fides ipsa, quâ intus corde creditur, nunquam defectura sit: non autem talis est quivis Romanus Pontifex; neque aliud quidquam tale est præter ipsum Petrum, atque in Petro intellectam Ecclesiam Catholicam peculiaremque Romanam: non ergò aliud quidquam ad CHRISTI promissionem pertinet.

Dices:

Dices : quivis Romanus Pontifex jubetur confirmare fratres : qui autem titubat, non ipſe confirmat : nullus ergò Romanus Pontifex titubat. Id cenſores noſtri paſſim, id noviſſimus autor Anonymus ubique inculcant. Argumentum vaniſſimum, quod ſæpè notavimus ; ab eo quod fieri debeat, ad id quod ſemper futurum ſit, ſive ab injuncto officio, ad effectum neceſſariò ſecuturum. Vid. Anon. tract. de libert. &c. lib. vij. c. ij. n. 3. & paſſ.

At enim cuicumque officio ſua eſt adjuncta gratia ; quâ impleri poſſit, fatemur ; quâ neceſſariò impleatur, non ipſi quidem dixerint.

Simile argumentum in illo præcepto : *Paſce oves meas* : certè ad illud implendum officium requiritur ſumma præ cæteris charitas, dicente Domino : *Simon Joannis diligis me plus his? Paſce oves meas.* Neque illa ſumma charitas ad paſcendum gregem minùs neceſſaria eſt, quàm inconcuſſa fides ad fratres confirmandos. Ergòne concludes : in Romano Pontifice ſemper eſt ſumma charitas ? Abſonum abſurdumque ſit. Joan. xxj. 15.

Inſtas : at enim Petro illud, *ne deficiat fides tua*, datum eſt ad illud implendum ; *confirma fratres tuos.* Confirmatur ex Leone : *Pro fide Petri propriè ſupplicatur, tanquam aliorum ſtatus certior ſit futurus, ſi mens Principis victa non fuerit.* Totum concedimus ; atque omninò conſtat, ideò vel maximè confirmatum in fide Petrum, ut alios certiùs confirmaret. Ergò omnes ſucceſſores æquè in fide confirmati ſunt ; nunquam eorum mens victa eſt, quod de Petro Leo dixit ; nullo unquam errore, ne intùs quidem laborârunt, aut laboraturi ſunt, quemadmodum Petrus : id aliquis fortaſſe Pighius, non verò ſanus homo, rerumque humanarum expertus dixerit. Leon. ſerm. iij. in anniv. Aſſum. ejuſd. c. iij. edit. Queſn. in-4°. p. 109.

Quod ergò noviſſimus autor Anonymus verba Christi ita connectit : *Rogavi pro te* ; &, *confirma fratres tuos* : quaſi diceret : *Ego indeficientem tibi fidem impetravi : da operam ne alii deficiant.* De Petro ipſo verum eſt, qui ideò ſit maximè idoneus ad confirmandos cæteros, quòd in eo fides, ne intùs quidem, quâ de re agitur, deficiat. Petri quidem ſucceſſoribus id omnibus tribuere, nec ipſi audeant. Anon. lib. vij. c. iij. n. 1.

Quod autem idem Anonymus ſubdit id Petro conceſſum, non ſolùm ipſius causâ, ſed etiam in bonum gregis, rectum eſt. Ut autem proinde in ſucceſſores tranſeat, & illa ſumma charitas, & ille in fide confirmatus animus, & cætera dona, quæ Petro in bonum gregis data ſunt, falſa conſecutio eſt. Ibid.

Quomodo autem nos verba Christi connectamus reſpectu cujuſvis Romani Pontificis, ſæpe expoſitum eſt ; nempè ſic ; ut qui Petro ſuccedit, præeſtque Eccleſiæ, ſive univerſali, ſive peculiari, in quâ Petri fides ſemper victura ſit, is Petri exemplo ac vice fratres confirmare jubeatur.

CAPUT XXXVI.

An quemquam hominem infallibilem esse sit congruum, aut Ecclesiæ necessarium? An nulla sit Papæ, nisi infallibilis autoritas? An Papa errante nullum remedium?

QUÆRES cur tantopere laboremus, ne id tribuamus Romano Pontifici, quod & ipsi & gregi utilissimum foret? Respondemus, ideò quòd non ratiociniis aut votis duci nos, sed certis promissis certâque Traditione niti oporteat. Ac si vovere aut potiùs somniare placet; certè expetamus homines, ut Romanus Pontifex, tanti gregis ductor, non modo nullo errore, sed etiam nullo unquam peccato, nullâ ignorantiâ, aut negligentiâ aut cupiditate teneatur. Quod cur CHRISTUS non fecerit, ne queri quidem fas est.

Pari jure quærerem, cùm CHRISTUS Apostolis dixerit: *Ego vobiscum sum usque ad consummationem sæculi*, cur non Episcopi Apostolis substituti, æternæ fidei promisso gaudeant? Valebit fortasse illud Sancti Augustini aliâ occasione dictum, non id convenire huic tentationum loco; *in quo tanta sit infirmitas, ut superbiam possit generare securitas.* Atque ideò factum est, ut illud; *vobiscum sum*, deficere possit in singulis; ipsâ tantùm summâ & universim valeat: quod idem in Romanorum Pontificum seriem meritò conferri possit.

Aug. de correp. & grat. c. xiij. n. 40. T. x. p. 772.

Quod autem objiciunt, si Romanus Pontifex falsa definiat, actum esse de fide, nullumque remedium, ac ruitura omnia, cùm omnes ei statim parere debeant. Quærimus etiamne parere debeant adversùs jussa divina imperanti? Ne ipsi quidem id cogitant. At enim, inquiunt, hâc semel apertâ januâ, fas erit omnibus reniti palàm; neque Romano Pontifici vis ulla adfutura est, quâ sua etiam justa & necessaria decreta tueatur. Falsum id quidem: non enim si reluctante Ecclesiâ nihil potest, quemadmodùm sub Liberio; aut si in gravi dissensione, sententia suspenditur, ut sub Stephano Papâ factum; ideò necesse est hæsitare Romanum Pontificem, statim atque aliqui obloquuntur. Quin eos & suâ & Petri autoritate & reliquorum consensu premit damnatque, neque effugio locus.

Instant: at saltem in gravi dissensione, aut incerta erunt omnia, aut periculum schismatis imminebit, neque quidquam remedii est. Neutrum: nam & eruditiores Traditione tenebuntur, ut factum sub Stephano Augustinus docet; & imperitiores, si quidem sunt Ecclesiæ veri filii, piæ matris judicium obedientissimè expectabunt. At enim repugnabunt Romano Pontifici, quod per se ipsum grave est malum. Grave quidem illud in quocumque negotio; esset autem pestiferum, si id sine ordine & sine modo fiat: sed ut non ita fiat, ille Ecclesiæ pacificus ac temperatissimus Spiritus prohibet. Quid autem laboremus in quærendis iis quæ tum factu opus sit? Sunt quidem eâ de re multa à Gersone non incommodè scripta. Verùm id sufficiat, infinita esse quæ ille Spiritus, in se unus ac simplex, in donis varius, Ecclesiæ suggerat. Id

Vid. Gers. Lib. de Exam. doctr. &c.

quidem certâ fide credere nos oportet; non remedia, non autoritatem defuturam, cùm Ecclesia Catholica dispersa & adunata tanta possit.

Hinc exiltit argumentum: id tantùm in Ecclesiâ habendum est pro impossibili, quo facto nullum superest veritati præsidium: at in casu, quem dicimus, tutum superesset in Ecclesiæ Catholicæ autoritate præsidium: non ergò ille casus est impossibilis. Quæ cùm ita sint, Ecclesia Catholica sola est, quæ nunquam deficere, nunquam errare possit, ac ne momento quidem. Unde enim revictura? Pontifex mortuus in alio revicturus: vis enim illa creatrix Ecclesiæ inest; quod idem fieret, si fidei defectu moreretur. At non ut Pontificem si forte aberrantem, Ecclesia Catholica; ita aberrantem Ecclesiam Catholicam, alia Ecclesia Catholica corrigeret, coerceret, amoveret; aut si ad veritatem se ipsa revocaret, tamen labasceret ea, quâ omnium animos teneri ac niti oportet, autoritas; nullumque omninò remedium superesset, si Ecclesia Catholica dispersa, adunatave, semel à vero deflexisset. Quare ipsam primitùs & radicitùs immotam esse oportet.

Hinc etiam diximus constare suam Sedi Apostolicæ, Ecclesiarum capiti, firmitatem. Sive ergò, quod absit, sacro-sancta illa Sedes infidelium tyrannidi subsit, ut factum sub Romanis persecutoribus; sive exagitati seditionibus Romani Pontifices aliò se conferant, ibique consistant, ut persæpè contigit; sive quid aliud humano animo provisum aut improvisum eveniat; providebit Deus, ut clara, perspicua, certa, intaminata, immota consistat, seseque assiduè reparet, atque propaget illa Petri successio, quæ Catholicæ Ecclesiæ radix fundamentumque est.

In eâ quisquis quocumque modo à fide deficiat; non tamen Romana, non Petri ac Pontificum interibit fides: ipsi enim immortale semen post se reliquerunt.

Hæc igitur fides, ut mortuo Pontifice non moritur, ita quoquo modo deficiente non deficit: atque hoc est illud immotum, quod in Sede Petri, ab ipsâ Christianitatis origine Patres prædicârunt.

CAPUT XXXVII.

An contraria sententia dignum aliquid Ecclesiasticâ gravitate dicat?

QUI aliud postulant, nec ipsi se capiunt. Primùm enim non capiunt ipsam fidei vocem. CHRISTUS enim fidem dixit quâ Christiani sumus, quamque intùs corde gerimus. Hanc si omnibus & singulis Petri successoribus promissam arbitrantur, planè desipiunt; neque id profectò faciunt. At si id vel maximè contendant, non proinde suam confirment sententiam. Eo enim sensu Romanus Pontifex, putà Liberius, modò rectè intùs credat, licet exteriùs prava decernat, in fide Petri stabit, quod nec ipsi volunt, & est absurdissimum.

Damus etiam casum, quo Romanus Pontifex, putà Honorius, non indocili aut contumaci animo falsa definiat; quid dicent? Defecisse in illo fidem? Nequaquàm: atque haud magis quàm in Cypriano sanctissimo CHRISTI Confessore defecerit, cùm, Synodo convocatâ, falsam pronunciavit de rebaptizatione sententiam. Quid ergò? Stetisse in fide Petri? Ergò stante promisso, falsam fidei definitionem ediderit; quod maximè respuunt.

An dicent, nullum Pontificem, neque per contumaciam, neque per imprudentiam, de Catholicâ fide falsa unquam crediturum? Id credo, ne ille quidem irrisus ab omnibus dixerit Pighius. Is enim à Romano Pontifice, non errorem sane omnem, sed contumaciam, quâ fiat hæreticus, amoliri videtur. Ad alia ergò confugiunt; nempe huc, ut Romanus Pontifex, falsa licèt credens, tamen ea decernere aut definire prohibeatur. At nec sic se ipsi intelligunt, qui primùm eam, quam CHRISTUS dixit, fidem, in externam ac nudam professionem vertunt: tum ne quidem capiunt quæ sit illa professio, quam in Petri successoribus extingui posse negant.

Sup. lib. ix. c. xxviij. Ecce enim Joannes XXII. moriens de visione beatificâ fidei professionem edidit: hanc Benedictus XII. ad omnes Ecclesias Apostolicâ autoritate direxit: ipse tamen posteà, tanquam re integrâ, de eodem argumento quæstionem habuit. Talis ergò professio tam solennis, tam authentica, non id fuerit quod immotum, inconcussum, irreformabile, infallibile esse velint.

Huc passim decurrunt, ut tum Romanus Pontifex errare non possit, cùm Doctorem agit publicum; cùm fungitur officio confirmandi fratres; tanquam Joannes, atque Benedictus non id docuerint totam Ecclesiam, quod dato diplomate, toti Ecclesiæ testarentur atque profiterentur. An ergò consultos interrogatosque esse oportet, ut Doctorem agant publicum, atque Apostolico fungantur officio? Quid si ipsi ultrò doceant, Ecclesiarum necessitate compulsi? Quid quod interrogatos pro officio falsa respondisse constat? Testis Honorius, aliique complures, quos interrogatos, etiam ab Episcopis, falsa & Evangelicæ adversa doctrinæ rescripsisse in confesso est.

Hîc quidem in varias interpretationes abeunt. Bellarminus enim, jure

licèt interrogatos, pro privatis Doctoribus respondisse dicit. Quod quoniam absurdum est, nec stat Romanos Pontifices pro officio rogatos, privatam egisse personam; ecce Lovanienses quidam nova comminiscuntur. Nempe urgebat locus Adriani VI. affirmantis certum esse: *Quod Ecclesiæ Romanæ caput Pontifex possit errare, etiam in iis quæ fidem tangunt, hæresim per suam determinationem aut decretalem asserendo.* Quo loco mira narrant: *Non enim omnia*, inquiunt, *quæ Pontifex etiam consultus scribit, aut rescribit tanquam vir doctus & potestatem habens, mox habenda sunt pro definitione Sedis Apostolicæ.* Ac rursùs: *Multa referuntur ad summum Pontificem tanquam ad supremum judicem, non quidem semper ut ipse tanquam universalis Doctor, ex infallibili Spiritûs Sancti assistentiâ illa dijudicet; sed sæpiùs tantùm, ut autoritate supremâ, secundùm suam sapientiam & prudentiam particularem, desuper dicat judicium; & difficultatibus quæ in facto sic occurrunt, finem aliquem imponat; saltem donec pleniori examine præmisso, si res sit gravior, & ad fidem vel bonos mores tendens, ex Cathedrâ à Pontificibus definiatur.* Sup. Lib. vij. c. xxj. & seq. lib. ix. c. xxxvj. & seq. Vid. Bell. lib. de R. P. Sup, lib. ix. cap. xl. Doct. Lov. p. 59.

En quot in partes Pontificem scindant ac distrahant; neque tantùm secernant privatum Doctorem à Doctore publico; sed etiam ab universali Doctore supremum judicem, & ab ipsâ Cathedrâ supremam autoritatem particulari prudentiâ exercendam, atque ab his omnibus segregant Spiritûs Sancti assistentiam: tanquam ad Apostolicum officium confirmandi fratres non ista pertineant.

Atque hæc dicunt evenire etiam in iis, quæ ad fidem moresque spectent. Nam id omninò ibi agebatur, ut ex ipso argumento, verbisque ipsis constitit. Quæ quis intelliget? Ne ipsos quidem arbitror. At unde ista desumunt? Ex scripturâ? Ex Patribus? Ex Conciliis? Ex Romanis Pontificibus? Ne verbum quidem. Atque interim hanc novam, recensque eductam è cerebro sapientiam, si Deo placet, pro fidei Catholicæ decreto venditant.

Ad formulas quippe nos redigunt; & tamen Gregorium II. falsum esse fatentur, in quæstione fidei, cùm evulgare se diceret; *Apostolici vigoris doctrinam per beatum Petrum, unde Apostolatûs & Episcopatatûs initium est.* Sup. lib. ix. cap. xxxviij. & Greg. ij. ep. xiij. ad Bonif. T. vj. Conc. pag. 1448.

Hæc ergò tam nobilis formula non sufficit. Additam volunt excommunicationem. Atqui Alexander III. excommunicationem addidit ei decreto, cujus doctrinam tanquam ex Scripturâ proditam exponens, haud minùs fallebatur, ut vidimus. Sup. ibid. c. xxxix.

Ergò Romani Pontifices edicant oportet doceri à se omnes; aut ab omnibus, quæ doceant, teneri oportere, si quidem se infallibiles esse voluerint. Quo ictu quot acta bona probaque concidunt? Quid si reverà doceant omnem Ecclesiam, nec docere se dicant? Cassi erunt. Quis has ferat insanias, hos de tanto officio, de tantâ personâ ludos? At si licet adversariis hæc ex cerebro comminisci, atque his explicare, quid sit ex Cathedrâ; & nobis licebit, ex Cathedrâ id dicere, quod ex communi Traditione & consensione sit proditum.

Ac reverà patet via, quâ omne verum decretum Pontificium ab omni erroris notâ eximamus. Nempe confitentur omnes, multa decreta ipso jure esse nulla, quòd sint contra canones: quanto magis si fidei adversentur? Non ergò habebuntur pro veris Pontificiis decretis, ea quæ ipso jure nulla sint.

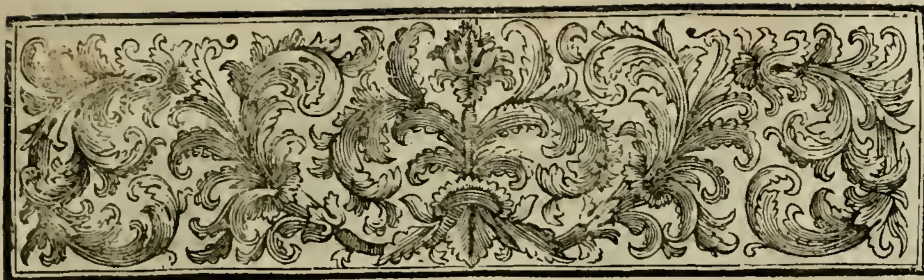
Quin & illud in promptu est cum quibusdam dicere; nullum Romanum Pontificem, falsum contra fidem profiteri ac pronunciare posse; quando professus ac pronuncians cessat esse Pontifex.

Ac saltem licebit dicere, nullum certum Pontificem falsa ptonuntiare, cùm falsa pronuncians statim sit dubius; quippe quem multi gravesque Doctores, nullum ipso facto esse doceant.

Quid quòd Turrecremata docuit, Papam hæreticum, occultum licèt, ipso facto cessare esse Papam: quo casu contra fidem pronuntians, ipso consensu in hæresim, Papa esse desierit.

Quòd si hæc Ecclesiæ Catholicæ gravitate parùm digna videantur, jam omnes eo pariter consistamus gradu., ut Ecclesiam Romanam, Sedemque Apostolicam, summamque ipsam ac seriem Romanorum Pontificum, sanam, integram stare, ac Romanam fidem vigere statuamus; quidquid, quocumque modo quidam forte Pontifices doceant, judicent, definiant.

DEFENSIO DECLARATIONIS CLERI GALLICANI,

DE ECCLESIASTICA POTESTATE.

LIBER UNDECIMUS.

De Pontificiæ poteſtatis uſu per Canones moderando, ad Caput tertium Gallicanæ Declarationis.

CAPUT PRIMUM.

Refertur Caput III. *Gallicanæ* DECLARATIONIS.

HINC Apoſtolicæ poteſtatis uſum moderandum per Canones, Spiritu Dei conditos, & totius mundi reverentiâ conſecratos. Valere etiam regulas, mores & inſtituta à Regno & Eccleſiâ Gallicanâ recepta, Patrumque terminos manere inconcuſſos: atque id pertinere ad amplitudinem Apoſtolicæ Sedis, ut ſtatuta & conſuetudines tantæ Sedis & Eccleſiarum conſenſione firmatæ propriam ſtabilitatem obtineant.

CAPUT II.

Exponitur tertium caput Gallicanæ Declarationis: hujus duæ partes: id probandum ſuſcipitur, Eccleſiaſticam Diſciplinam, ſive univerſam, ſive particulares ſpectet Eccleſias, à Romano Pontifice regi, adhibitis regulis, ſive univerſim, ſive particulatim receptis.

TERTIUM caput Declarationis Gallicanæ verſatur circa uſum Apoſtolicæ poteſtatis, quoad Eccleſiaſticam diſciplinam; ac ſecundo ejuſdem Delarationis capiti, Conſtantienſique decreto meritò annectitur.

Poſtquàm enim erat poſitum ex ejus decreti autoritate, Pontificiam poteſtatem Conciliari ſubeſſe, etiam quoad fidem ac reformationem, quâ Eccleſiaſtica diſciplina continetur: exponendum reſtabat, quæ eſſet illius ſubjectionis ratio in utrâque iſtâ re: quod tertio quartoque capite Gallicani Patres exequuntur.

Gerſ. de Poteſt. Eccleſ. conſ. 1. & x. & T. ij. Dup. p. 227. 240. ſerm. cont. Bull. Mendic. ib. pag. 432. de ſtat. Eccl. de ſtat. Præl. conſid. iv. ib. p. 532.

Et Galli quidem noſtri, æquè ac cæteri agnoverunt ſemper in Petro & ſucceſſoribus plenitudinem Eccleſiaſticæ poteſtatis, *quam nemo hominum præter Chriſtum, imò nec Eccleſia tota conferre potuit & auferre*; ſed ſimul docuerunt hujus poteſtatis exercitium & uſum canonibus moderandum: quod à Gerſone dictum, non modò Academia Pariſienſis, atque Eccleſiâ Gallicana, noſtrique omnes; ſed etiam per univerſum Orbem optimi quique magno ſtudio celebrârunt.

Hanc ergò doctrinam, quâ Eccleſiaſticæ diſciplinæ ratio, Eccleſiæque Gallicanæ libertates conſtant, Patres Gallicani tertio capite profitentur.

Dividitur autem caput illud bifariam. Cùm enim Eccleſiaſtica diſciplina, vel univerſim ſpectetur, vel particulatim; hoc eſt, vel univerſam Eccleſiam, vel particulares reſpiciat Eccleſias, putà Gallicanam; exponunt Gallicani Patres, utroque reſpectu Eccleſiam, non ad arbitrium regi à Romano Pontifice; ſed univerſam quidem per canones ubique receptos, *ac totius mundi reverentiâ conſecratos*: particulates verò Eccleſias, verbi causâ Gallicanam, per regulas in hâc Eccleſiâ receptas. Regularum verò nomine etiam conſuetudines approbatas comprehendunt.

Ac ne qua ſit difficultas, exponunt, recepta ea, ſeu approbata haberi, quæ Sedis Apoſtolicæ atque Eccleſiarum conſenſione & uſu obtinuerint: quæ uſque adeò ſana ſunt, ut de iis fere ipſi etiam adverſarii conticeſcant.

CAPUT

CAPUT III.

Ecclesia Romana iisdem canonibus regit Ecclesias, quibus ipsa regitur: probatur ex Romanis Pontificibus.

HÆc igitur singillatim exponere potiùs, quàm probare nos oportet. Exponimus autem maximè ex Sedis Apostolicæ decretis, quæ obvia, ac toties amplis voluminibus memorata, nunc compendiosè recensere placet.

Id fundamenti loco ponimus, Ecclesiam Romanam eò maximè eminere cæteris, quòd canones, & sequatur, & aliis sequendos suâ autoritate præscribat.

Id sanctus Gelasius profitetur loco celebri, quo docet: *Uniuscujusque Synodi constitutum, quod universalis Ecclesiæ probavit assensus, non aliquam magis exequi Sedem præ cæteris oportere, quàm primam, quæ & unamquamque Synodum suâ autoritate confirmat, & continuatâ moderatione custodit.* En quæ Romana Sedes exequi, atque exequenda mandare velit; ea nempè, quæ & *ipsa firmavit, & universalis Ecclesiæ probavit assensus.*

Gelas. ep. xiij. ad Ep. Dard. T.iv. Conc. pag. 1200.

Et ante eum Zozimus: *Indecens autem ... hoc ab Episcopis ob certas causas Concilium agitantibus extorquere, quod contra statuta Patrum & sancti Trophimi reverentiam,* (a) *qui primus Metropolitanus Arelatensis civitatis ex hâc Sede directus est, concedere vel mutare ne hujus quidem Sedis possit autoritas.* Cujus rei causam egregiam subdit his verbis: *Apud nos enim inconvulsis radicibus vivit antiquitas, cui statuta Patrum sanxère reverentiam.*

Zozim. ep. vij. ad Episc. Prov. Narb. & Vienn. T.ij. Conc. pag. 1570.

Hæc occasione Arelatensis Ecclesiæ dicta sunt à Zozimo de juribus peculiaribus Ecclesiarum, quæ secundo loco in hoc tertio capite Declarationis Gallicanæ contineri vidimus. Et his quidem obligari se Sedes Apostolica profitetur; quantò magis iis quæ universalis Ecclesiæ firmavit assensus.

Hinc Leo ille Magnus: *Nimis improba sunt, nimis prava, quæ sanctissimis canonibus probantur adversa.*

Leo. Mag. epist. LXXX. al. LIIJ. ad Anat. C. P.

Sanctus Gregorius Magnus: *Si Canones non custoditis & Majorum vultis statuta convellere, non agnosco qui estis.*

Greg. Mag. Lib. iij. indict. xj. ep. LIIJ. al. LIJ. ad Joan. C. P. T.ij. p. 663.

(a) *Reverentiam.*] Massiliensis & Viennensis Episcopi Patroclus & Simplicius, id sibi juris arrogabant, alter ut secundæ Narbonensis, alter ut Viennensis provinciarum Episcopos ordinarent. At Zozimus in eâ epistolâ & in iis quas de eâdem re anteà scripserat, decernit hoc jus Metropoliticum per eas provincias à solo Arelatensium civitatis Episcopo exerceri oportere. Nemo nescit secutis temporibus, inter Leonem Magnum & Hilarium Arelatensem intercessisse grave dissidium; quo in dissidio, Leo Hilarium Metropolitico jure privavit; causatus nempè, jus illud à se posse abrogari, ideò quòd *per privilegium Patroclo*, proximo Hilarii prædecessore, fuerat *à Sede Apostolicâ temporaliter concessum.* Ep. x. Leon. al. LXXXIX. ad Episc. Prov. Vienn. Quæ Leonis verba multis persuaserunt supposititiam esse eam Zozimi epistolam, quâ Metropolitica potestas Arelatensi Episcopo asseritur. Sed hanc esse genuinam invictissimè probat P. QUESNEL in suâ dissert. v. in S. Leonem, quæ est apologetica pro S. Hilario. Vid. hanc dissert. part. I. cap. VI.

*I. Mar. I. ep. ix. ad Pantaleo. T.vj.Conc. p. 33.

Rescrip. Leo.iij. ad Carol.Mag Tom. vij. Conc. pag. 1195.

* Chalcedonensibus.

Fragm. Epist.Leon. iv.ad Loth. Imp. Tom. viij. Conc. p. 35. male 33.

Nicol. I. epist. ij. ad Michael. Imp. ib. p. 272.

Id. ep. v. ad eund. p. 279.

Zozim. ep.vij. jam cit.

Ep. Inn. I. ad Victr. Rothomag. T.ij.Conc. p. 1250.

Nicol. j. epist. vj. ad Phot.Tom. viij. Conc. p. 283.

Sanctus Martinus * doctissimus Pontifex & Martyr egregius : *Canones Ecclesiasticos solvere non possumus, qui defensores & custodes canonum sumus, non transgressores.*

Et sanctus Leo III. ad Caroli Magni Legatos : *Ego me illis* (Concilii Patribus *) *absit ut præferam, sed etiam illud absit, ut coæquare præsumam*; cùm ab eo peteretur ut in disciplinâ canendi symboli aliquid innovaret. *(b)*

Sanctus Leo IV : *Non potuimus præfixos Patrum terminos immutare.*

Nicolaus I. autoritatis Apostolicæ vindex acerrimus, de Ignatio deposito, ac Photio contra canones substituto : *Talibus itaque, qui juris nostri, id est, canonum gubernacula custodimus, necesse est obviemus.* Ac posteà : *Canonum paternorum vetus forma servetur.* Atque aliâ epistolâ eâdem de re : *Romana Ecclesia semper Sanctorum Patrum sincerissimas autoritates in omnibus actibus suis sequitur* Verùm hæc tractatio in volumen excrescet; si omnia congerimus.

His ergo evincimus duo; canones in Ecclesiâ Romanâ maximè observatos : canonum observantiam ab Ecclesiâ Romanâ ut capite, in omnia Ecclesiæ membra, & exemplo & autoritate diffusam. Hoc enim est quod aiebat Papa Zozimus : *Apud nos enim inconvulsis radicibus vivit antiquitas*; hoc est, & hæret apud nos, & indè pullulat per omnes Ecclesias. Quò etiam spectant illa sancti Innocentii ad Victricium Rothomagensem : *Rectè postulâsti, ut in illis partibus istiusmodi, quam tenet Ecclesia Romana, forma servetur; non quo nova præcepta aliqua imperentur; sed ea, quæ per desidiam aliquorum neglecta sunt, ab omnibus observari cupiamus, quæ tamen Apostolicâ & Patrum Traditione sunt constituta.*

Sic Ecclesia Romana antiquas regulas, quas ipsa omnium prima servaret, servandas mandabat cæteris. Hinc etiam Nicolaus I. epistolâ ad Photium hæc docet : Quòd Ecclesia Romana sit caput omnium Ecclesiarum; illas *ab eâ rectitudinem atque ordinem in cunctis utilitatibus & Ecclesiasticis institutionibus, quas secundùm canonicas & Synodicas sanctorum Patrum Sanctiones inviolabiliter, atque irrefragabiliter retineret, exquirere & sectari.* Ergò firmum illud Apostolicæ Sedis perpetuâ Traditione, hinc ad omnes Ecclesias, à Romanâ Ecclesiâ omnium Principe, ordinem propagatum; quòd eas iisdem canonibus regeret, quibus ipsa prima omnium regeretur.

(*b*) *Aliquid innovaret.*] In Concilio Aquis-granensi, quod Carolus Magnus an. 809. coegerat, quæstio habita est de processione Spiritûs Sancti. Peractâ Synodo, Carolus ad Leonem III. Legatos misit cum epistolâ, in quâ varia Scripturæ loca afferebantur, & Patrum testimonia quibus Spiritus Sanctus à Patre simul & à Filio procedere dicebatur. Eâ occasione, sermones Leo contulit cum Caroli Legatis. Et quidem, epistolæ doctrinam approbavit; sed quantumvis Legati urgerent, Leo nunquam potuit eò adduci ut verbulum *Filioque* Symbolo adderet : quippe, inquiebat, Patres Chalcedonenses, in Symbolo Nicæno, *tollendo, addendo, mutandove quidquam inserere prohibuerunt.* Deinde, paucis interjectis, ea dixit quæ à D. Bossuet in textu allegantur. Porrò illud responsum sapientiâ & consilio plenum fuisse abundè probaverunt eæ, quæ deinceps cum Græcis de eâdem re intercesserunt controversiæ. Cæterùm Galli, in cantando Symbolo, addiderunt verbum *Filioque*; Romani autem ab illâ additione temperaverunt. Vid. Historicos Ecclef. & D. Fleury Lib. xlv. n. 94.

CAPUT IV.

Idem probatur ex geſtis ſub BONIFACIO II. *& ex Concilio Romano ſub* JOANNE IX. *de tranſlationibus.*

HINC fit, ut vix ullos habeamus ordinandæ in Romanâ Eccleſiâ diſciplinæ peculiares canones conſtitutos ; ſed quæ per omnes Eccleſias jubebantur, ea in Eccleſiâ Romanâ, vel primitùs obſtinebant, vel diligentiſſimè recipiebantur & cuſtodiebantur. Sic annexus ſacris Ordinibus cœlibatus ; ſic ſacræ electiones ordine celebratæ ; ſic vetitæ tranſlationes ; ſic eadem omnia, quæ cæteris Eccleſiis, Eccleſia Romana ſibi vel maximè interdicta eſſe intellexit.

Lib. Pon. Anaſt. in vit. Bonif. ij. Tom. iv. Conc. pag. 1682.

In vitis Pontificum legimus de Bonifacio II. *Hic congregavit Synodum in Baſilicâ beati Petri Apoſtoli, & fecit conſtitutum, ut ſibi ſucceſſorem ordinaret. Quo conſtituto cum chirographis Sacerdotum & jurejurando, ante confeſſionem beati Petri Apoſtoli in Diaconem Vigilium conſtituit. Eodem tempore factâ iterùm Synodo, hoc caſſaverunt Sacerdotes omnes, propter reverentiam Sedis ſanctæ ; & quia contra canones fuerat factum, & quia culpa eum reſpiciebat, ut ſucceſſorem ſibi conſtitueret, ipſe Bonifacius Papa reum ſe confeſſus eſt Majeſtatis* * *, quòd Diaconem Vigilium ſui ſubſcriptione chirographi ante confeſſionem beati Apoſtoli Petri ſucceſſorem conſtituiſſet, ac ipſum conſtitutum in præſentiâ omnium Sacerdotum & Cleri & Senatùs incendio conſumſit.* Ad reverentiam ſanctæ Sedis pertinere intelligebant, ut, quæ in eâ contra canones fierent, *caſſarentur.* Neque Bonifacius allegabat plenitudinem poteſtatis, quâ ſupra canones evectum ſe eſſe jactaret ; ſed ipſe primus omnium canonibus ſerviebat. Ita rem gerebant optimis Eccleſiæ Romanæ temporibus.

* Divinæ.

De tranſlationibus memorabile illud ; nullum in Sedem Apoſtolicam ab Epiſcopatu tranſlatum videri, ante Marinum anno 882. aut Formoſum anno 891. ex Epiſcopo Portuenſi aſſumptum : ut totis ferè nongentis annis Eccleſia Romana nullam tranſlationem noverit : adeò canonibus, quibus Eccleſiam regeret ſerviebat.

Steph. v. epi[illegible]. 1. ad Baſil Imp. T. ix. Conc. p. 367.

Et id quidem Marino à Baſilio Macedone Imperatore exprobatum : Stephanus verò V. à Marino tertius, ſic reſpondet : *Quicumque dicunt Marinum fuiſſe anteà Epiſcopum,(c) ac proinde non potuiſſe ad aliam Sedem transferri ; oſtendant illi id apertè. Scito, dilecte, & omni honore digne Imperator, quòd licet illi impedimento fuiſſet, quod objicitur de canone, cùm tamen id nunquam fuerit, multitudo tamen ſanctorum Patrum, & illorum autoritas &*

(c) *Marinum fuiſſe... Epiſcopum*] à Joanne IX. conſtitutum dicit quidem D FLEURY Lib. LIII. n. 37. ſed negat ulli Eccleſiæ fuiſſe prælatum. Nempe eo tantùm conſilio ordinatus fuerat, ut ad Sclavos divini verbi præco dirigeretur. Vid. ej. vit. à Binio ſcriptam Tom. IX. Conc. p. 356. De Marini Epiſcopatu ſic Baronius memorat an. 882. Tom. X. p. 583. *Cujuſnam Eccleſiæ Epiſcopus fuerit non ſatis exploratum* habemus.

judicium potuit illum constituere in primo gradu. Quo loco, per *multitudinem Sanctorum Patrum*, significat sacrum Concilium Ecclesiæ ac Provinciæ Romanæ, vicinarumque Ecclesiarum, quæ Papæ electionem facere, vel firmare consueverant; quarum autoritate Marinus per dispensationem transferri potuerit.

Ibid. Tum profert Gregorium Nazianzenum & alios, qui *è suis Sedibus ad alienas translati sunt.* Nec ille quidem dicit, Romanam Ecclesiam aliis eminentem, canonibus non teneri; imò dispensationem *ex sacri Concilii autoritate*, in eâ, ut in aliis, locum habere potuisse.

Ibid. Cætera quæ subdit; tametsi peccatum fuisset in Ecclesiâ Romanâ, tamen *primam Sedem à nemine judicari*; eò pertinent, non ut Ecclesia Romana canonibus non obligetur; sed ut ejus Pontifices, etiamsi peccâsse videantur, non tamen subsint particulari Concilio, quale adversùs Marinum Constantinopoli ab Imperatore congregari potuisset; quod alterius loci est.

Luitpran. lib. I. cap. viij. vid vit. Steph. vj. T. ix. Conc. p. 475. De Formoso quidem omnes nôrunt ejus cadaver à Stephano VI. (septimum passim vocant) reffossum, objectumque illud mortuo: *Cùm Portuensis Episcopus esses, cur ambitionis Spiritu Romanam Sedem usurpasti?* Ac deinde tribus abscissis digitis, quibus Pontifices benedicere solent, projectum in Tyberim.

Conc. Rom. sub. Joan. ix. c. iij. ib. pag. 503. Hæc quidem infanda acta à Joanne IX. damnata sunt in Concilio I. Romano septuaginta quatuor Episcoporum, cujus Synodi capitulum tertium sic habet: *Quia necessitatis causâ de Portuensi Ecclesiâ Formosus pro vitæ merito ad Apostolicam Sedem provectus est, statuimus & omninò decernimus, ut id in exemplum nullus assumat; præsertim cùm Sacri Canones hoc penitùs interdicant, & præsumentes tantâ feriant ultione, ut etiam in fine laicam eis prohibeant communionem; quippe quod necessitate aliquoties indultum est, necessitate cessante, in autoritatem sumi non est permissum.*

Canon memorabilis, quo Ecclesia Romana ut forma cæterarum, adeò communi reliquæ Ecclesiæ Canone se teneri testata est, ut id etiam vereretur, ne laxata apud se disciplina, aliis quoque laxata esse videretur: adeòque & ipsa laxati erga se canonis causam, ipsam quæ cæteras quoque excusaret Ecclesias, necessitatem affert: tum cavet canonibus ab exemplo Romanæ Sedis, & eos innovat ac firmat. Fixum ergò illud atque perpetuum, ita à Domino Ecclesiam Romanam cæteris præsidere jussam, ut quibus Ecclesiam universam regeret, iis canonibus ipsa regeretur.

CAPUT V.

Aliud exemplum: Concilium Romanum sub JOANNE XII.

ALIUD exemplum videamus. Decimo exeunte sæculo, anno Christi scilicet 963. Joannes XII. à Synodo habitâ, autore Othone I. Imperatore, propter horrenda totoque Orbe nota flagitia ac scelera, depositus est. Leo dictus VIII. huic substitutus. Hanc Synodum, ut omni autoritate canonicâ, utque etiam ordine judiciario destitutam, Baronius rejicit inter pseudo-Synodos. Romanam Synodum à quâ, Joanne Præside, anno 964. illa damnata est Synodus, miris effert laudibus. Hujus ergo Synodi acta audiamus, actione I. *Joannes piissimus ac sanctissimus sanctæ Romanæ Ecclesiæ Papa dixit: scitis, dilectissimi fratres, me fuisse expulsum Imperiali vi per duos menses à propriâ Sede. Quapropter vos plurimùm rogo, si dici potest regulariter Synodus illa, quæ habita est me absente, in Ecclesiâ meâ, ab Othone Imperatore, suisque Archiepiscopis & Episcopis, an non? Sanctum Concilium respondit: prostibulum favens adultero, invasori scilicet alienæ sponsæ, nempe Leoni intruso. Piissimus ac sanctissimus Papa dixit: Ergo damnanda est à nobis? Sanctum Concilium respondit, autoritate sanctorum Patrum damnanda*; hoc est autoritate canonum. Tum à Papâ & Episcopis prolata sententia est. Rursùs Papa sic interrogat: *Quid censetis de Sicone, Episcopo* à nobis dudum consecrato, qui in nostro Patriarchio Leonem curialem, & Neophytum, atque perjurum nostrum, jam ostiarium, Lectorem Acolytum, Subdiaconum, Diaconum, atque subitò Presbyterum ordinavit, eumque sine aliquâ probatione*, (hoc est sine consueto examine) *contra cuncta sanctorum Patrum statuta, in nostrâ Apostolicâ Sede consecrare non formidavit? Sanctum Concilium respondit: deponatur ipse qui ordinavit, & qui ab eo est ordinatus.* Nempe ex sanctorum Patrum statutis, quibus Curiales, quibus Neophyti, atque assumpti ex laicis, Episcopatu arcebantur, quibus Episcopi sine canonico examine fieri vetarentur. Papa iterùm rogat: *Quid ergò de illo Curiali & Neophyto, perjuro, atque invasore nostræ Sedis censetis? Sanctum Concilium respondit: omnino damnetur; ut nullus deinceps Curialium, aut Neophitorum, aut Judicum, aut publicè pœnitentium ad summum Ecclesiæ gradum aspirare præsumat. Tum piissimus ac sanctissimus Papa dixit: sit Leo Curialis ac Neophytus ac perjurus noster, Domini omnipotentis, ac beatorum Apostolorum Principum Petri & Pauli & omnium simul sanctorum atque venerandorum & universalium Conciliorum autoritate, nec non & Spiritûs Sancti per nos judicio ..... omni clericatûs prorsus exutus.*

Plat. in vit. Joan. xij. Baron. an. 963. T. x. p. 775. Baron. ib. an. 964. p. 779. & seq. Conc. Rom. sub Joan. xij. an. 964. T. ix. Conc. p. 654. 655.

*Ostiensi.

Hîc Joannes tantâ Sede depulsus, non Sedis suæ privilegia, quæ essent maxima & notissima, prædicabat; nullos Canones de suâ Sede prolatos aut ipse, aut Episcopi proferebant: Patrum statutis, Conciliorum universalium autoritate, communi se canone tuebatur; quo damnatus Photius; quo ubique Curiales, Neophyti inexaminati, Clero arcebantur. Sic igitur decimo sæculo corruptissimo, in Ecclesiâ Romana, ipsâ Traditione vivebat anti-

quitas, & communium canonum disciplina: neque aliter Joannes adversùs Othonis Synodum, quàm communi se canone defendebat.

CAPUT VI.

Nova & inaudita GRATIANI *interpretatio XXV. Quest.* I. *P. S.* SI ERGO.

NEQUE me fugit quem in sensum Gratianus hæc, post aliquot sæcula detorserit; nempe is primus omnium mortalium, anno demum circiter 1150. de suo, neque ullum, ut aliàs solet, autorem allegans, hæc scripsit: *Quemadmodùm Christus Sabbati ac legis Dominus se Sabbato submisit*; *sic*, inquit, *summæ Sedis Pontifices, canonibus, sive à se, sive ab aliis suâ autoritate conditis, reverentiam exhibent, & iis se humiliando, ipsos custodiunt, ut aliis observandos exhibeant.* Durius est, quod subjungit, neque anteà usurpatum à quoquam, quod iidem Pontifices, *nonnunquam, seu jubendo, seu definiendo, seu aliter agendo, se decretorum Dominos & conditores esse ostendunt.* Neque levius istud: *Aliis imponitur necessitas obsequendi: summis verò Pontificibus ostenditur inesse autoritas obsequendi; ut à se tradita observando, aliis non contemnenda demonstrent, exemplo Christi, qui Sacramenta quæ Ecclesiæ servanda mandavit, primus in se ipso suscepit, ut ea in se ipso sanctificaret.* Quæ si quis ante hæc tempora à Romanis Pontificibus, vel à quopiam probatioris notæ autore conscripta legerit, nihil repugno, quominùs autoritatem obtineant. Valere autem quæ contra totius anterioris ævi Traditionem, duodecimo demùm sæculo, Gratianus commentus est; Theologicæ disciplinæ ratio non sinit. Sed omisso Gratiano ad prisca & anteriora redeamus.

Caus. XXV. quæst. I. P. S. 2. Si ergo.

CAPUT VII.

Concilium Mosomense RODULPHI GLABRI *locus: Concilium Ansanum: de eo Anonymi responsiones: de exemptionibus obiter:* PETRI VENERABILIS, *&* *sancti* BERNARDI *loci: an Monachis Cluniacensibus profuerit, quod Romanum Pontificem peculiarem Episcopum habere vellent.*

CUM ergò Ecclesia Romana communi canone & regeretur & regeret, sancti Patres nostri Gallicani Episcopi, referente Flodoardo ad annum 948. in Mosomensi * Synodo, mirantur allatas literas *ex nomine Agapeti Papæ per Clericum, qui eas Româ detulerat, nihil autoritatis canonicæ continentes; hoc tantùm præcipientes, ut Hugoni Rhemensi redderetur Episcopium.*

Flodo. in Chro. ann. 948. vid. T. ix. Conc. p. 622. 623.

* Mosomum oppidulum est in Campaniâ situm.

Hoc nostris novum & insolens videbatur, quippe à consuetudine Romanæ Ecclesiæ alienum. Pergit Flodoardus: *Quibus lectis, ineuntes, Episcopi*

Concilium, cum Abbatibus & cæteris sapientibus, qui aderant, responderunt ... Ut quod regulariter cœptum fuerat, canonicè pertractaretur. Itaque recitato capitulo XIX. Carthaginensis Concilii (*d*) *De accusato & accusatore; judicatum est secundùm definitionem ipsius capituli, ut Artaldo Præsule retinente communionem & Parochiam Rhemensem, Hugo qui ad duas Synodos evocatus venire contempserat, à communione & regimine Rhemensis Episcopii abstineret, donec ad universalem Synodum* (ex Germanis & Gallis Episcopis congregatam) *se purgaturus occurreret.*

Cod. Canon. Eccl. Afric. c. xix. T. ij. Conc. p. 1060.

Suspectas habent allatas Româ ex nomine Papæ literas, quod sola jussa, *nihil Canonicæ autoritatis continerent.* Ipsi ex Canonibus Roberto Trevirensi Legato Apostolico autore, inchoata exequuntur. Sic Germani, sic Gallicani Episcopi judicabant.

Notum illud, neque omittendum Rodulphi Glabri *, de Episcopis Gallicanis ægrè ferentibus, Cardinalem à Joanne XVII. delegatum, ut Romani Pontificis autoritate, Basilicam ** in agro Turonico à Fulcone Andegavensi Comite constructam consecraret: quod Hugo Turonensis Archiepiscopus (*e*) ex causis Canonicis facere recusâsset. Quâ de re Glaber (*f*) hæc scripsit: *Quod utique audientes Galliarum Præsules præsumptionem sacrilegam cognoverunt ex cæcâ cupiditate processisse*, ac rursùs: *Licet Pontifex Romanæ Ecclesiæ, ob dignitatem Sedis Apostolicæ, cæteris in Orbe constitutis Episcopis, reverentior habeatur; non tamen ei licet transgredi in aliquo canonici moderaminis tenorem.* Denique, *Universi pariter detestantes, quoniam nimiùm indecens videbatur, ut is qui Apostolicam regebat Sedem, Apostolicum primitùs ac canonicum transgrediatur tenorem.* Itaque turbinem repente coortum, quo concussa Basilica [*g*] ac disturbata consecratio est, divino judicio imputârunt. Anno 1004.

* Monachi Cluniacensis.
** Seu Monasterium *Belli loci* in pago Turonico in prospectu Castri Lucassensis.

Sunt qui Rodulphum Glabrum falsi convictum putent, tabulis ab Illustrissimo viro Petro de Marca summatim relatis. Atqui vir doctissimus his tabulis, Glabrum non confutatum (*h*), sed illustratum voluit: deinde has

Rodulp. Glab. lib. ij. cap. iv. ap. Duchesf. T. iv.

(*d*) *Capitulo XIX. Carthaginensis Concilii*] statuitur, ut Episcopus accusatus, qui, nullâ necessitatis causâ impeditus, *ad Concilium occurrere noluerit, ipse in se damnationis sententiam dixisse judicetur*, & sit communionis expers; licet Synodus in eum excommunicationis sententiam non expressè dixerit.

(*e*) *Hugo Turonensis Archiepiscopus*] Basilicam à Comite Andegavensium Fulcone extructam consecrare recusabat, nisi ille *prædia, quæ non pauca subripuerat Ecclesiæ, primitùs restitueret*; & negabat *se justo judici Deo offerre debere propria quæ ille vovebat, qui aliena injustè diripuerat.* Nimirùm illo ævo & sequentibus, quæ *ignorantiæ sæcula* vulgò appellantur, tanta fuit religionis ignorantia, ut plerique Christianorum, non in reformandis moribus veram pietatem collocarent, sed in locupletandis Monasteriis: adeò ut se, nullâ actâ pœnitentiâ, ab omnibus peccatis crederent absolutos, modò dotarent Monasterium, aut Basilicam dicarent. Avari autem Monachi diligenter cavebant ne tolleretur, sed ut foveretur ille error, qui quidem illorum opulentiæ, simul & interemptæ disciplinæ fons & causa fuit. Nam difficile est ut Monachus opibus abundans severiorem sequatur vitæ disciplinam.

(*f*) *Glaber*] rem sic narrat: Fulco *indignè ferens Episcopi responsa ... copiosâ auri & argenti assumptâ pecuniâ, Romam pergens ... Joanni Papæ ... plura munerum dona obtulit: qui* (Joannes) *misit Cardinalem nomine Petrum, cui etiam præcepit, quidquid agendum Fulconi videbatur, intrepidus expleret.*

(*g*) *Concussa Basilica.*] Imò eam funditùs eversam fuisse Glaber affirmat.

(*h*) *Glabrum non confutatum*] à Petro DE MARCA constat: quinimò certum est confuta-

Marc. de Concord. &c. Lib. iv. c. viij. n. 2.

tabulas visas lectasque oportet integras, antequam candidissimo hujus ævi historico detrahamus fidem: denique utcumque est, ejus testimonio firmatum videmus, de obervando etiam à Romano Pontifice canonico ordine, communem Ecclesiæ Gallicanæ sensum.

Conc. Ans. an. 1025. Tom. ix. Conc. p. 838.

Neque ita multò post, Concilium Ansæ in Pago Lugdunensi congregatum est. Ibi Gauslenus de Viennâ Episcopus Matisconensis gravem expostulationem habuit, de ordinatione Cluniacensium Monachorum à Burchardo Viennensi factâ, vi privilegii, quod Cluniacenses habebant à Romanâ Ecclesiâ. Quâ de re sancta Synodus sic statuit: *Relegentes sancti Chalcedonensis Concilii, & plurimorum authenticorum Conciliorum sententias, quibus præcipitur, qualiter per unamquamque regionem Abbates & Monachi proprio subesse debeant Episcopo, & ne Episcopus in Parochiâ alterius audeat ordinationes vel consecrationes, absque licentiâ ipsius Episcopi, facere; decreverunt chartam non esse ratam, quæ Canonicis non solum non concordaret, sed etiam contrairet sententiis. Archiepiscopus ratione convictus, à Gausleno veniam petiit.* Eidem, mulctâ impositâ, satisfecit (*i*) anno 1025.

Thomass. Discipl. de l'Egl. touch. les Benef. T. ij. part. iv. lib. 1. c. xlij. p. 194. & seq.

Neque propterea omnia privilegia cassa habebantur. Hoc tantùm cavebant ne pro arbitratu, ne necessitate nullâ, ne inconsultis iis quorum intererat, concessa viderentur. Itaque ea privilegia, quæ hactenùs invaluerant, concedi solebant autoribus Episcopis, vel Synodis certè consentientibus, & ad certum modum, magnoque respectu ad canonicum ordinem. Quod etiam vir doctissimus Ludovicus Thomassinus luculentissimè demonstravit.

Anon. de lib. &c. lib. xj. c. vij. n. 9. & seq.

Marc. de Concord. &c. lib. iv. c. viij. n. 1.

Tom. ix. Conc. pag. 859.

Ansanæ Synodi autoritatem elevare nititur autor Anonymus qui de Gallicanis libertatibus scripsit. Ac primùm quidem ex eâ Synodo nihil memorat, præter fragmentum à Marcâ relatum. At dissimulat narrationem integram optimæ notæ, in editione Labbeanâ Conciliorum insertam. Ait posteà narrationis hujus non adeò *indubitatam esse veritatem.* Sed id pronuntiâsse non sufficit; docere oportebat. Addit *Monachos Cluniacenses privilegiis Apostolicis usos fuisse, quantumvis renitentibus, sed tandem cedere coactis Episcopis.* Quis enim hæc nescit; & gliscente licentiâ, prævaluisse in multis contra canones absolutam illam & arbitrariam potestatem? Id ex Ansano Concilio notum esse volumus, Majores nostros, sæculo quoque undecimo, canonum ac priscæ disciplinæ memores, extraordinariis illis imperiis, quoad fieri salvâ pace potuit, obstitisse.

Anon. loc. cit. n. 10.

Quare nihil ad nos illud quod idem Anonymus memorat *Joannem XIX.*

tum Baronii errorem, qui, ex Glabri narratione male intellectâ, colligebat in eâ agi, non de Joanne XVIII. sed de illo Pseudo-Pontifice Joanne XVI. quem Sedis Apostolicæ invasorem adversùs Gregorium V. Otto Imperator omni supplicio excruciatum necari jussit, ut videre est in ejusdem Gregorii vitâ, Tom. ix. Conc. p. 751. Glaber quidem dicit, Joannem & Fulconem *recens schisma in Ecclesiâ Romanâ creavisse*: unde Baronius concludit Glabrum hìc loqui de Pontifice schismatico, proindeque de Joanne XVI. quod negat vir eruditissimus Petrus DE MARCA, qui etiam probat Glabri sæculo vulgare fuisse hoc loquendi genus, quo schisma in Ecclesiam invehere dicerentur ii, qui canones violarent. Vid. de Concord. &c. loc. cit.

(*i*) *Satisfecit.*] Nempe Burchardus Viennensis, ut legitur in actis, *veniam petens à Gausleno, loco satisfactionis firmavit... ut unoquoque annò, quandiu ambo viverent... sufficientiam olei de olivis, ad conficiendum chrysma, ipsi persolveret.*

&

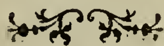
& Monachos privilegia jam concessa defendisse. Neque magis ad rem illa Joannis XIX. epistola ab Anonymo memorata, quâ Burchardo Lugdunensi Ansani Concilii Præsidi, *gratum animum testetur, quòd Cluniacensi Monasterio faveret contra Gauslenum.* Quâ epistolâ Anonymus ad infringendam Ansani Concilii autoritatem frustrà utitur. Potuit enim, Burchardo Lugdunensi licet Præside refragante, adversùs Cluniacense privilegium Patrum vicisse sententia: potuit idem Burchardus ab eâ sententiâ recessisse, quam in Ansano Concilio protulisset. Quibus modis à Joanne XIX. grati animi significationem retulerit, illæsâ Ansani Concilii veritate, illud interim constiterit, & privilegium contra canones Chalcedonenses datum, Gallicanis Episcopis usque adeò nullum fuisse visum, ut Burchardus Viennensis quòd eo usus esset, Gausleno Matisconensi satisfecerit.

Neque hîc quærimus an, & quibus casibus Papa potuerit absolutâ illâ potestate, hujusmodi privilegia concedere, repugnantibus licet Episcopis; quam quæstionem Anonymus invidiosè movet: sed id tantùm volumus, quod Gallicana Declaratio docet, illam plenitudinem Apostolicæ potestatis per Canones moderandam; idque à Patribus nostris, lapsis Ecclesiæ rebus, atque etiam undecimo sæculo, pro virili parte propugnatum fuisse.

Hîc laudat Anonymus Petrum Cluniacensem duodecimo sæculo hæc scribentem: *His additis & multa invectione extollitis, quòd proprium Episcopum habere refugimus: nos vero respondemus, istud veritati contrarium oppositâ fronte existere; quoniam patet nos proprium Episcopum habere. Quis rectior, quis dignior, Romano Episcopo Episcopus potest inveniri?* Hæc quidem scripsit Petrus ille *venerabilis* ad beatum Bernardum, seu potiùs, modestè licet, adversùs ipsum & Cistercienses. Nunc lector viderit, Petrine Cluniacensis, an Bernardi Claravallensis potior sit autoritas. Paucos equidem esse reor qui Petro non anteponant Bernardum accusantem eos, qui hâc specie ab Episcoporum autoritate recesserint. Nempe conqueritur is, *istis emancipationibus, Monachos dissolutiores fieri, imò & pauperiores; peccare licentiùs vagum ac malè liberum vulgus; noxiæ libertatis geminam sobolem esse, paupertatem & sæcularitatem*, Sanctitatis nomine in Monasteria introductam. Cætera omnibus nota commemorare nihil attinet. Cæterùm eventus docuit, haud frustrà hæc conquestum esse Bernardum. Quòd enim Monachi passim magnum quidem & omnibus præsidentem; sed tamen longè positum, & omnium Ecclesiarum sollicitudine occupatum, habere voluerint peculiarem Episcopum; hinc maximè provenisse vidimus, ut tot Monasteria propè jam immedicabili vulnere prostrata jaceant. Sed nos hæc aliis tractanda & deploranda relinquimus, quæ à nobis sunt inchoata prosequimur.

Anon. ib. Petr. Clun. lib. I. epist. xxviij. ad Bern. Cist.

Bern. de Consid. lib. iij. c. iv. n. 16. T. I. p. 432.

CAPUT VIII.

Concilium Lemovicense II. GREGORIUS VII. *concors Romanorum Pontificum & Episcoporum professio de regendo & obediendo secundùm canones.*

Conc. Lemovic. ij. sess. ij. T. ix. Conc. p. 906. ANNO Christi 1031. paulò post Ansanam Synodum, habitum est Lemovicense II. Concilium, in quo hæc legimus: *Episcopus Petracoricensis de quodam Canonico suo tantùm Clerico, qui uxorem duxerat, inquirendo proposuit dicens; ut judicarent quid de eo ageretur. Ad hoc verbum in Concilio responsum est: Canones judicent: quomodò enim possumus nostro arbitrio judicare quidquam?* Quâ regulâ, etiam à Romanis Pontificibus gesta æstimabant: *Inconsulto*, inquiunt, *Episcopo suo, ab Apostolico pœnitentiam & absolutionem accipere nemini licet.* Ac subdunt, neque Petrum ipsum aliter facturum fuisse. *Certè Beatus Petrus, si sciret illum* (quem absolvit) *esse à Beato Martiale, excommunicatione obligatum, potiùs eum damnaret, quàm absolveret. Sic Apostolici Romani Episcoporum omnium sententiam confirmare non dissolvere debent; quia sicut membra caput suum sequi ita & caput membra sua necesse est non contristare.*

Ib. p. 909.

Ibid.

Neque aliter Romani Episcopi sentiebant. In eodem enim Concilio refertur Pontium Comitem Arvernensem à suo Episcopo excommunicatum, à Papâ absolutionem accepisse; conquestumque Episcopum, hoc responsum à Papâ tulisse: *Debueras certè mihi antequàm illa mortua ovis Romam veniret, ejus causam tuis innotescere apicibus; & ego eam omnimodo abjicerem, tuamque firmando autoritatem, eam anathematis ictu repercuterem. Profiteor quippe omnibus Consacerdotibus meis, ubique terrarum adjutorem me & consolatorem potiùs esse quàm contradictorem: absit enim schisma à me, & à Coepiscopis meis. Itaque illam pœnitentiam & absolutionem, quam tuo excommunicato ignoranter dederam, & ille fraudulenter accepit, irritam facio & cassam; ut de illâ nihil aliud speret quàm maledictionem, quoad satisfactum tu justè absolvas.*

Ib p. 908.

Aliud exemplum afferunt Papæ Episcopum * *rogantis, ut pœnitentiam, quam imposuerat, affirmaret*; Episcopi verò renuentis, his verbis: *Non credere possum hoc mandatum ab eo exortum*, quod canonibus repugnaret. Quibus commemoratis: *Dixerunt Episcopi, hoc ab ipsis Apostolicis Romanis, & cæteris Patribus cautum tenemus*, quod contra canones elicita, robore careant, ac præter sententiam Apostolicæ Sedis expressa videantur.

Ib. p. 909. * Engolismensem.

Neque eò minùs Pontificiam autoritatem reverebantur sancti & humiles Episcopi, qui Papam caput suum ubique prædicant, asseruntque illud: *Judicium enim totius Ecclesiæ maximè in Apostolicâ Romanâ Sede constat.* Sed illud judicium canonico ordine proferri volebant, non mandatis extraordinariis præter canonum sententiam.

Ibid.

Greg. vij. T. x. Conc. Hâc disciplinâ Gregorius VII. vixit: *Solet*, inquit, *sancta & Apostolica Sedes pleraque consideratâ ratione tolerare; sed nunquam in suis decretis à*

Concordiâ canonicâ, hoc est, à canonum consensione discedere. Alibi commendat, *statuta Romanæ Ecclesiæ, quæ à tramite Sanctorum Patrum non recedit*; reprehenditque Episcopos, *quoniam Sanctorum Patrum decreta, & Ecclesiasticæ religionis statum, non eâ, quâ oportet diligentiâ custodirent.* Sic canonum observantiâ ipsum religionis statum fulciri putabant.

Id. ib. lib. I. ep. xij. ad Guill. Papiens. p. 14. Ib. lib. ij. ep. I. ad Episc. Brit. p. 69.

Itaque Episcopi in ipsâ consecratione Romano Pontifici profitebantur *canonicam obedientiam*, & *secundùm canones*, & *servato ordine suo*; quæ professio etiam nunc in Episcopali consecratione viget. Romani verò Pontifices, ritè appellatis octo universalibus Conciliis, dato jurejurando profitebantur, se, *quæ prædicaverunt & statuerunt, omni modo sequi & prædicare; omnia decreta prædecessorum Apostolicorum Pontificum, quæcumque ipsi Synodaliter habuerunt, & probata sunt, confirmare, & indiminuta servare; & sicut ab iis statuta sunt, in sui vigoris stabilitate custodire.* Sic totius disciplinæ ratio antiquis constitutis nititur: profitenturque & Episcopi, ut *secundùm canones* pareant; & Romani Pontifices, ut *secundùm canones* regantur, ac regant.

Pont. Rom. Diurn. Rom. Pont.

Hæc Papæ professio Diurno Romanorum Pontificum continetur: hæc post octo prima Concilia, post octingentos annos vi suâ stabat: hæc Ivonis Carnotensis, imò & Gratiani tempore, viguit, quippe quam memorârunt, & in canones transtulerunt.

Iv. Carn. epist. LX. LXXIIj.

Quàm autem viguerit illa, quam Episcopi Romano Pontifici profitebantur secundùm canones obedientiam, testatur Hincmari Rhemensis in Tricassinâ Synodo, Joanne VIII. Præside, ipsi ac Sedi Apostolicæ facta professio, in hæc verba: *Quod in omnibus secundum sanctarum Scripturarum tramitem, sacrorumque canonum decreta, Sedes Romana tenet per omnia & in omnibus, pro scire & posse meo, perpetuum prosequor & teneo.* Quam professionem aptiori loco integram retulimus.

Conc. Tricass. ij. T. ix. Conc. p. 307. Sup. lib. ix. c. xxj.

CAPUT IX.

Libertas in jure antiquo & communi: Pragmatica Sanctio Sancti LUDOVICI: *an ab Anonymo idoneis probationibus falsi arguatur.*

AT postquàm, labente disciplinâ, ambitione atque adulatione gliscente, ab eâ regulâ deflexum est, ac Romani Pontifices mandatis extraordinariis, reservationibus ac decimis, gravia onera, etiam pecuniaria imponere, & trahere ad se paulatim Episcoporum Clerique jura cœperunt; sanctus Ludovicus Pragmaticam edidit, quâ novos ausus cohiberet. Primi capitis hæc verba sunt: *Statuimus & ordinamus, ut Ecclesiarum Regni nostri Prælati, Patroni & Beneficiorum collatores ordinarii, jus suum plenarium habeant, & unicuique sua jurisdictio servetur.* Caput secundum: *Item Ecclesiæ Cathedrales, & aliæ Regni nostri liberas electiones habeant, & earum effectum integraliter prosequantur.* Quartum: *Item promotiones, colla-*

Prag. Sanct. S. Lud. T. x. Conc. pag. 907. 908. Boch. decr. Eccl. Gall. preuv. des libert. de l'Egl. Gall. T. ij. c. xv. n. 36. p. 76. ed. 1731.

tiones, provisiones, & dispositiones Prælaturarum, dignitatum & aliorum quorumcumque beneficiorum & officiorum Ecclesiasticorum Regni nostri, secundùm dispositionem, ordinationem & determinationem juris communis, sacrorum Conciliorum Ecclesiæ Dei, atque institutorum antiquorum sanctorum Patrum fieri volumus & ordinamus. Anno 1268.*

*Hoc est anno 1269. ante Pascha

Hæ sunt illæ, quas vocamus, Gallicanæ Ecclesiæ libertates: regi jure communi, Conciliorum autoritate ac Patrum institutis. Hanc Pragmaticam vetustissimis actis & regestis inscriptam, à multis jam sæculis laudatam, memoratam, (k) commendatam; idque ab Ecclesiasticis, à Magistratibus, à Legatis, ab universi Regni Ordinibus congregatis, ac per tot sæcula nulli suspectam, quidam etiam Galli nostris temporibus, aut totam, aut partem ejus aliquam, in dubium revocant, nullo documento; postquàm nempe audemus insimulare falsi quidquid gustui non sapit.

Quid autem habet novi, ut falsa habeatur? Nempe illa jus commune, Conciliorum autoritatem, ac Patrum instituta prædicat; his adversantia valere non sinit. Quid autem aliud sonant tot Patrum, maximè Gallicanorum gesta, quæ legimus? Cur ergò falsa sit, quæ usque adeò Gallorum ingenium sapiat? Quid quòd si falsa esset, tamen haud aspernanda videretur, quæ nostris moribus Traditionibusque congruat, & tam pronis animis accepta sit. Sed tamen videamus quid autor Anonymus, qui de libertatibus nuperrimè scripsit, super hâc falsitate dixerit, ut vel ex eo pateat, quàm futilibus argumentis agant.

Anon. de lib. &c. lib. I. c. XV. n. 7.

Primum argumentum: *Pragmatica illa à nemine allegata fuit per ducentos annos.* Facilis responsio; non enim causa adfuit; ac si illa probatio admittitur, quot bona legitimaque acta conciderint!

Ib. n. 8.

Secundum argumentum: *Nec etiam tunc in lucem edita fuit, sed tantùm anno* 1515. Quid autem est, *in lucem edita?* An fortè vulgatam typis oportuit, cùm necdum typi essent? An verò negabunt more solenni promulgatam quæ in vetustissimis Parlamenti regestis extet? An etiam necesse est, post tot sæcula, acta promulgationis afferri? Quis tam iniquas conditiones imponere possit?

Ib. n. 9. vid. quoq. n. 5. Tom. vj. Bibl. PP. Margar. de la Bigne.

Tertium argumentum: pluries typis excusa est sine quinto capite, *quo exactiones & onera gravissima per curiam Romanam imposita prohibentur.* At quid hoc ad primum, secundum & quartum caput, quæ nunc laudamus? De quinto verò fatemur à Margarino de la Bigne, quem alii secuti sint, in editione Bibliothecæ Patrum fuisse prætermissum; (l) sed mancum,

(k) *Memoratum.*] Memoratur in illo libello Curiæ Parisiensis ad Ludovicum XI. art. VI. quem reperies *Trait. des Libert.* edit. 1731. Tom. I. p. I memoratur etiam inter acta comitiorum trium Ordinum, quæ Turonis an. 1483. celebrata sunt: item in instrumento appellationis Universitatis Parisiensis an. 1491. quod instrumentum extat *Preuv. des Libert.* cap. XIII. n. 16.

(l) *Fuisse prætermissum.*] Joannes DU TILLET Curiæ Parisiensis scriba primarius, opusculum, edidit cum hoc titulo: *Memoire & avis de M^r. Jean* DU TILLET ... *sur les libertés de l'Eglise Gallicane*, cui adjunxit varia monumenta ex commentariis Curiæ Parisiensis extracta, atque imprimis Pragmaticam-sanctionem S. Ludovici, de quâ lectores admonet his verbis: *Nous avons voulu ajouter ici l'Ordonnance du bon Roi S. Louis, appellée vulgairement* LA PRAGMATIQUE, *toute entiere & au vrai, comme elle se trouve ès anciens registres, & com-*

ut fit, exemplar nactus est, ex integrioribus jam supplendum exemplaribus: seu viro bono religioni fuit sancti Ludovici nomine quidquam edi, quo Curia Romana reprehendi videretur; seu Typographi metuerunt, infixis censuræ notis, creari sibi incommoda. Cæterùm & ille V. articulus longè anteà laudatus, ac memoratus fuit.

Quartum argumentum: *Non esse verisimile sanctum Regem, tantæ erga Sedem Apostolicam reverentiæ Edicto solenni Romanæ Curiæ officiales, comprimere voluisse.* Tum illud; *necdum fuisse morem inductum autoritatem Regiam sanctæ Sedis ordinationibus opponendi;* tanquam exactiones illæ ad pietatem aut ad Sedis Apostolicæ dignitatem pertineant.. (Anon. ib. n. 10.)

Quintum & sextum argumentum: anno 1268. Sanctus Rex *ad secundam in terram sanctam expeditionem, cum summi Pontificis consilio, se accingebat;* monitisque potiùs cum amicissimo Pontifice, quam Edictis egisset. Neque is erat Clemens IV. * qui his coercendus videretur, innocentissimus, atque abstinentissimus Pontifex: Ac si *quod tum fuisset exactum subsidium, non nisi ad juvandum in expeditione bellicâ Regem, impendendum fuisset.* Quæ omnia sponte concidunt, si dicamus Ludovicum, non præsentibus malis, sed, quâ erat providentiâ, futuris, ac pridem expertis occurrere voluisse: Clementem verò IV. quò erat abstinentior, eò æquiore animo tulisse, prohiberi ea, à quibus ipse abhorreret. (Ib. n. 11. 12. 13.) (* Natione Gallus.)

An verò probatione nullâ, tam futilibus conjecturis, celebratissima acta falsi insimulare liceat, prudens lector judicet. Certè autor Anonymus, quo causam tueatur suam, nihil affert verius quàm istud: virum egregium, Ludovicum Thomassinum Gallum, in eâdem esse sententiâ. Hujus ergò conjecturas colligit, quas modò refutavimus. Nos verò eum virum, ut doctrinâ clarum, ita pacis studio multa, ac, ferè dixerim, nimia cogitantem, ac, ne quemquam lædat, ubique metuentem, nec lædere ipsi volumus. Atque hîc de Pragmaticâ sancti Ludovici Sanctione dicendi finem facimus. (Ib. n. 6. Thomass. Discipl. de l'Egl. part. iv. lib. ij. cap. x. n. 11. ib. c. xlj. n. 4. & lib. iij. c. xxiv. n. 17.)

me elle a été ci devant imprimée ès plus vieils stiles du Parlement de l'an 1515. & même en un livre de M. Helie, jadis Archevêque de Tours, pour le Concordat, imprimé à Tolose en 1518. pour le moins avec plus de conscience & de religion, que n'ont eu ceux qui l'ont osé corrompre, & insérer, retranchée d'articles entiers, entre les statuts Synodaux d'aucuns Evêques de Paris, & depuis encore en un gros ramas intitulé, BIBLIOTHECA SS. PATRUM: *voire & aucuns en deux éditions des Ordonnances & Edits des Rois de France.* Vid. *Trait. des Libert.* Tom. I. p. 44. & *Mem. de* DU TILL. *Evêq. de Meaux*, Par. 1607. p. 355. Hanc Pragmaticam multis & gravibus rationibus sancto Ludovico assertam reperies quoque, *Preuv. des Libert.* Tom. II. cap. xv. n. 35. not. p. 77.

CAPUT X.

Edictum CAROLI VI. *decretum Florentinum: nulla sunt, quæ contra Canones: Romanus Pontifex contra Canones agere nolle præsumitur, ne ipse adversetur sibi: locus insignis Concilii Basileensis.*

EX eodem fonte manavit Caroli VI. Constitutio, *Clero agente, ac plaudente, edita anno* 1406. *quâ sublatis reservationibus*, (m) *sive expectationibus* (hoc est expectativis gratiis) *personas Ecclesiasticas Regni, ac Delphinatûs ad suas franchisias & libertates in perpetuum reducit, secundùm antiqua jura communia, & Concilia generalia*; quæ ex sancti Ludovici Sanctione deprompta sunt.

Preuv. des libert. &c. c. xxij. n. 10. T. iij. p. 13. & seq. & pass.

Hæc verò omnia Concilii etiam Florentini autoritate sancita invenimus. Decretum retulimus, quo utriusque Ecclesiæ, Græcæ scilicet ac Latinæ consensione firmatur, à Petri successoribus pasci ac regi universalem Ecclesiam; sed ad eum modum, qui Conciliorum gestis ac sacris Canonibus continetur.

Sup. lib. vj. c. xj. Sup. hoc lib. cap. iij.

Quid si adversùs Canones statuunt? An continuò ad generale Concilium appellandi? Nequaquàm, nisi omnem solverent disciplinam. At in minoribus ac particularibus causis id sufficit, decretum contra canones editum esse nullum. Sic enim sanctus Zozimus jam relatus: *Contra statuta Patrum concedere, vel mutare, ne hujus quidem Sedis potest autoritas.* Et sanctus Leo Magnus: *Ut omni penitùs autoritate sit vacuum quidquid ab illorum Canonum* (videlicet Nicænorum) *fuerit constitutione diversum.* Atque iterùm: *Infirmum atque irritum erit, quidquid à prædictorum Patrum canonibus discrepârit.* Et sanctus Martinus: *Canones Ecclesiasticos solvere non possumus, qui custodes canonum sumus.*

Zoz. ep. vij. ad Episc. Prov. Narbon. & Vienn. T. ij. Conc. pag. 1570.
Leo. Mag. ep. lxxx. al. liij. ad Anat. C. P.
Id. epist. lxxxvij. al. lxj. ad ep. Côc. Chalc.
Mart. I. epist. ix. ad Pantal. T. vj. Conc. p. 35. vid. sup. c. iij.

Id Majores nostri epistolâ ad Adrianum II. hâc etiam ratione firmant: *Quòd Apostolica Sedes non potest esse sibi contraria.* Esset autem, si canonum ex officio custos, canones solveret. Quo fundamento, si quid à Papâ prodit minùs canonicum, sic est interpretandum, ut voluntas potiùs, quàm facultas desit.

Ep. Carol. Calv. ad Adr. ij. int. Hincm. ep. xliij. T. ij. p. 708.

Neque verò Ecclesia Romana canonum est custos, tanquam alieni boni, sed profectò tanquam sui: canones enim sunt Ecclesiarum omnium; maximè vero Romanæ omnium matris, cujus etiam autoritate firmantur.

(m) *Sublatis reservationibus &c.*] *Reservationes* eæ erant, quibus Papa Sedes Episcopales & alia beneficia *suæ dispositioni reservabat, quando vacarent*, simul vetabat ne ii quibus jus erat nominandi aut eligendi, suo jure uterentur. *Expectativas gratias* sic describunt: Papa literas dabat *de mandato gratioso*, quibus literis conferebat beneficium, vivo adhuc beneficiario; ut ille, in cujus gratiam hujusmodi literæ conscriptæ fuerant, haberet beneficium post beneficiarii obitum. Vid. Rebuf. Prax. Benef. p. 53. 56. & alibi. pass. Hi abusus gravissimi sublati sunt à Concilio Basileensi.

Scitum enim apud Socratem, *canone Ecclesiastico juberi, ne absque Romano Pontifice canonisentur*, hoc est regulentur, gubernentur, suoque ordine componantur, & constituantur *Ecclesiæ* : μὴ κανονίζειν τὰς ἐκκλησίας. Quod ipsum Sozomenus clarioribus verbis expressit : *Lege Pontificiâ pro irritis haberi*, (*n*) *quæ præter sententiam Episcopi Romani fuerint gesta.* Id etiam attestantur alia Ecclesiastica monumenta. Socr. lib. ij. c. xvij. p. 79. edit. Vales. Sozo. lib. iij. c. x. p. 415.

Itaque Sedes Apostolica canonibus adjicit vim, *robur* τὸ κῦρος ; sibique adversaretur, si eos solveret, quos ipsa firmâsset, aut etiam condidisset.

Id præclarè explicat Basileense Concilium de Papâ agens : *Quidquid enim statuitur in sacris Conciliis, suâ etiam* (Pontificis scilicet) *autoritate statuitur, quæ semper ibi refulget, ut prima & præcipua præ omnibus, caput & directrix. Et cùm, aut personaliter, aut autoritativè semper in Synodis universalibus intersit, ipseque Ecclesiæ Rector sit & Pastor; decreta Conciliorum, etiam sua, & Sedis Apostolicæ, non immeritò dici possunt, nos enim unum Ecclesiæ corpus sumus, & ipse hujus corporis caput sub capite Christo: Quidquid igitur fit ab hoc corpore Ecclesiastico, etiamsi omnia membra in idem concurrant, sicut in corpore naturali accidit, magis tamen, ac præcipuè oratio quævis capiti appropriatur & adscribitur, ab ipsoque magis, quàm ab alio corporis membro, procedere censetur. Itaque non secùs Synodalia decreta pro suo debito & honore exequi debet; ac per alios servari facere, quàm si ab ore proprio dictata & promulgata essent : dum enim ipse præsens inest, ipse concludit, ipse statuit; & sub nomine suo ac personâ ejus omnia decernuntur: dum abest, sui præsidentes, qui vice ejus funguntur, locumque Apostolicum tenent, & personam Pontificis repræsentant, per sacrum Concilium deliberata concludunt.* Conc. Basil. ep. Syn. n. 5. T. xij. Conc. pag. 706.

Hæc pro Pontificiâ autoritate magnifica & sublimia, à Juliano Cardinale, Concilii Basileensis Præside, pronunciata, atque ab ipso Concilio, diplomate edito, promulgata sunt. Quæ profectò efficiunt, ut Ecclesia Romana sibi adversetur, dissolvens canones suâ primitùs autoritate firmatos. Quod eò minùs præsumi potest, quò sæpiùs & clariùs nulla & irrita pronunciat, imò sua inficiatur esse, quæ sacris canonibus adversa, suo etiam nomine proponantur. Hinc Hilarus, quem cæteri longo ordine consequuntur : *Nihil adversùm venerandos Canones, nihil contra sanctæ memoriæ decessoris mei judicium valeat quidquid obreptum esse nobis constiterit.* Hilar. Pap. ep. iv. T. iv. Conc. pag. 1038.

(*n*) *Pro irritis haberi.*) Memorati Historici Socrates & Sozomenus docent hæc à Julio scripta fuisse Arianis Eusebianis, qui, cùm Antiochiæ convenissent an. 341. Gregorium loco Athanasii Alexandrinum Episcopum constituerant, & ipsum Athanasium irrevocabiliter de Sede suâ dejectum pronunciaverant, eò quòd, *contra regulam, quam ipsi tum primùm constituerunt* (can. iv. & xii.) *Episcopatûs sui locum absque decreto communis Concilii Episcoporum recuperasset.* Soc. Lib. II. cap. vii. Secutis temporibus, illorum canonum autoritate se firmabat Theophilus Alexandrinus, ne Joannes Chrysostomus in Sedem Constantinopolitanam, unde ab ipso dejectus fuerat restitueretur. Cæterùm plerique hujus Antiocheni Concilii canones probi sunt & sancti, atque etiam à Patribus sæpe laudati; ita ut illud Concilium omnino Catholicum videretur, nisi professionem fidei ambiguam edidisset, Athanasium ejusdem fidei pugilem de suâ Sede ritè dejectum judicasset, ac demùm Alexandriæ Pseudo-Patriarcham Gregorium constituisset. Vid. Tom. II. Conc. p. 553. & seq.

CAPUT XI.

De decretalibus epistolis, deque consuetudine receptâ, & Canonum origine.

CANONIBUS annumeramus decretales Romanorum Pontificum epistolas, quamquam illæ serò, Dionysii Exigui operâ, Ecclesiæ codici & canonum corpori adjunctæ sint; idque in Occidente tantùm: atque initio ducto à beati Siricii epistolis, quarto sæculo per Provincias missis. Namque anteriores interciderant, aut remanserant penes Ecclesias, Sedem Apostolicam consulentes, neque in unum corpus collectæ erant, quæ innumerabiles hinc inde dimissæ certis casibus providebant.

Cur autem posteà in unum collectæ corpus, ad Ecclesiæ canones accesserint, in promptu erit juris Ecclesiastici origines repetenti. Namque Ecclesiæ primitùs Traditione regebantur. Hinc ex Traditionibus Apostolicarum Ecclesiarum conscripti Canones (o) Apostolorum, qui à Latinis serò, neque simul omnes, in autoritatem adsciti.

Conditi verò posteà sunt Canones per provincias, aut in universalibus Synodis, cùm vel labente tempore, à priscis institutis deflecteretur, vel aliquid novæ difficultatis occurreret. Sibi Ecclesiæ id honoris mutuò exhibebant, ut statuta ab aliis aliæ plerùmque ut sua ducerent, à communi scilicet profecta spiritu. Urebantur ergò singulæ Ecclesiæ canonibus, vel universalium Conciliorum, vel suis, vel adoptatis, & consensu receptis. Hæc origo Canonum. Horum executionem prima & Apostolica Sedes ubique ter-

(o) *Canones*] illos Apostolis falsò adscriptos fuisse nemo doctus dubitat. Eos Dionysius Exiguus Clementis Romani fetum esse dicit; sed omnes critici eos tribuunt scriptori tertii sæculi aut saltem secundi exeuntis. Quædam loca Theodereti Lib. I. cap. IV. & Eusebii Lib. III. de vit. Const. persuaserunt D. DE MARCA, notos fuisse illos canones Alexandro Alexandrino & Constantino Imperatori. Cæterùm Nectarius primus eos nominatim memoravit in Synodo C. Pâ. an. 394. Tom. II. Conc. p. 1154. Joannes Antiochenus omnes canones Apostolorum in suum nomo-canonem admisit, qui canones posteà approbati fuerunt in Concilio Trullano, atque etiam in catalogum sacrarum Scriptutarum relati à Joanne Damasceno. Exinde Græci omnes, paucis exceptis, quos inter nominandus venit vir limati judicii Photius, eos amplexi sunt, ut ab Apostolis profectos. Vid. Phot. Bibl. cod. 112. Latini hos canones diù ignoraverunt. Primus, ut opinor, Gelasius eos nominavit & simul proscripsit apocryphos. Ante Dionysium Exiguum, non notos eos fuisse in Ecclesiâ Latinâ, nedum in usu essent, testantur plerique scriptorum. At P. QUESNEL aliter censet. Vid. ejus Dissert. XVI. in S. Leon. de cod. antiquo Eccl. Gall. n. 6. Utut sit; à tempore Dionysii Exigui, per totum Occidentem vulgati sunt. Dionysius, mutilum nactus exemplar, L. priores canones edidit, qui statim, ut testantur Greg. Turon. Hist. Lib. V. cap. XVIII. XXVII. Isid. Hispal. Hincm. & alii, spreti suggillatique sunt. Sed paulatim autoritatem meruerunt, ut per Pontifices ac Synodos citarentur. Anastasius Bibliothecarius & quidam alii reliquos canones XXXV. à Dionysio prætermissos in vulgus protulerunt; qui canones, post multas controversias, ut cæteri tandem admissi sunt. Vid. SS. Pat. temp. Apost. Cotel. Tom. I. p. 424. edit. Antuerp. 1698. Marc. de Concord. &c. Lib. III. cap. II. Diss. Quesn. XVI. in S. Leon. n. 6. & seq.

rarum urgebat. Hinc ortæ epiſtolæ decretales, de quibus Hincmarus hæc : *Sunt leges & Canones ac decreta Sedis Apoſtolicæ ex iiſdem Canonibus promulgata :* ac paulò poſt : *In decretis ſuis*, (ſcilicet Romanorum Pontificum) *ex ſacris Canonibus promulgatis*, *&c.* Quæ quidem totidem verbis in Pontigonenſi Synodo * repetuntur ; ut non unius Hincmari, ſed omnium Epiſcoporum Gallicanorum eſſe conſtet.

Hincm. ep. xlj. ad Adr. T. ij. p. 692. Conc. Pont.Seſſ.1. T.ix. Conc. p. 281.

Manant hæc ex anterioribus Sedis Apoſtolicæ decretis, quale eſt illud quod Sanctus Sixtus III. ſcribit ab Illiricanos Epiſcopos : *A Canonum præceptis veſtrûm nemo diſcedat, nec ab his deviet, quæ juxta regularum ordinem frequens ad vos directa Sedis Apoſtolicæ decrevit autoritas.* Sic ea quæ ſcribebant, ac per univerſas mittebant Eccleſias, & è canonibus prompta erant, & canonum executioni ſerviebant.

*Pontigo Ædes Regia ſeu vicus in campaniâ Provinciâ non longè diſtans à Victoriaco.

Cæterùm ratio poſtulabat, ut qui canones firmarent & exequerentur, iidem, cùm opus eſſet, interpretarentur, & dubia jura reſerarent, & pro tempore ſancirent, quæ canonibus congrua viderentur. Itaque meritò in autoritatem admiſſæ decretales, ſed quæ canonibus congruæ, quæ eorum executioni profuturæ, quæ denique probatæ & uſu receptæ eſſent. Quò pertinet illud in profeſſione Romanorum Pontificum ſupra memorata : *Ut cuſtodirent decreta canonica prædeceſſorum Apoſtolicorum Pontificum, quæcumque ipſi ſynodaliter ſtatuerunt & probata ſunt :* hoc eſt, communi uſu & conſenſu recepta. In conſtituendâ enim Eccleſiaſticâ diſciplinâ, univerſalem aſſenſum ab antiquis Pontificibus poſtulatum, ſupradicta ſatis probant, & qui ampliora velint noſtros conſulant. Nobis in re tritâ, ſumma quæque capita proferre eſt animus.

Sixt. iij. epiſt. ad Illiric. Epiſc. in Synod. Rom. cap. xvij. coll. Holſt. part. I. Sup. hoc lib c. viij.

Conſuetudines, ac mores univerſalis Eccleſiæ uſu receptos, vim canonum obtinere conſtat : quandoquidem plerique canones, ſi rerum originem attendamus, primùm conſuetudines fuerunt uſu receptæ & probatæ. Nicæna Synodus ſedium jura ſanciens canone VI. *Antiqua conſuetudo ſervetur.* Et canone VII. *Quoniam obtinuit conſuetudo & antiqua Traditio, ut Æliæ*, (hoc eſt Hieroſolymorum) *Epiſcopus honoretur, &c.* Sanctus Baſilius ille canonum vindex, canonicâ epiſtolâ ad Chorepiſcopos, canonibus accenſet *conſuetudinem, quæ in Eccleſiis verſabatur.* Epiſtola etiam ad Diodorum, *conſuetudinem* quæ in Eccleſiis Cæſarienſis tractûs obtinebat, *vim legis habere* decernit ; *propterea*, inquit, *quòd hæc ſtatuta à Sanctis viris ſunt nobis tradita.*

Conc. Nicæ. can. vj. vij. T. ij. Conc. p. 32. Baſil ep. LIV. aliàs CLXXXJ. T. iij. p. 148. Id. epiſt. CLX. alias cxcvij. n.2. ib p. 249.

Jam in citatis locis conſuetudines canonibus æquiparatas paſſim audivimus ; laudantque omnes beatum Auguſtinum, cui *mores populi Dei & inſtituta Majorum*, pro lege ſunt. Unde ad intolerandiſſimam inſaniam refert contemptum eorum, quæ ſunt univerſalis Eccleſiæ conſuetudine roborata, epiſtolâ ad Januarium, & alibi ſæpiùs. Ac paſſim in decretalibus & in Conciliis, conjuncta hæc duo, tanquam æqualis ponderis, *De jure vel conſuetudine.* Atque hæc de univerſalis Eccleſiæ regulis.

Aug. ep. xxxvj. alias LXXXVJ. n. 2. T. ij. p. 68. Id. epiſt. cxviij. cxix. al. LIV. LV. p. 123. & ſeq.

CAPUT XII.

Jura, Canones, consuetudines particularium Ecclesiarum retinenda: in iisque pars libertatis Ecclesiasticæ: cæterarum gentium eam in rem cum Gallis concors sententiâ.

AT Ecclesiasticam disciplinam libertatemque nostram, non solùm tuemur universalibus canonibus ac moribus; sed etiam iis, qui per singulas Ecclesias valeant; quod secundo loco in Declaratione Gallicanâ est positum. Hoc quidem ex antedictis jam confectum putamus. Laudata est Basilii Epistola *de consuetudine* particularium etiam Ecclesiarum, *quæ vim legis obtineat, eò quòd hæc statuta* (etiam particularia) *à sanctis viris sint tradita*: laudatus est Zozimi locus de servandis Patrum constitutis; quem locum ad peculiaria jura Ecclesiarum pertinere vidimus: laudata est Nicæna Synodus, primis Sedibus, ex ipsâ consuetudine, sua jura servans, Canone VI. & VII.

Sup. cap. præced. Sup. hoc lib. c. iij. Sup. cap. præced.

Accedit Ephesina, à Cypriis [p], & aliis quibuscumque Ecclesiis potentiores Episcopos, qui eas invaderent prohibens: *Ne Patrum canones proterantur; neve sub sacerdotii prætextu, mundanæ potestatis fastus irrepat; ne clam paulatim libertas amittatur, quàm nobis donavit sanguine suo Dominus* JESUS-CHRISTUS, *omnium hominum liberator.* Alludit ad illud Pauli: *Pretio empti estis, nolite fieri servi hominum.* Hæc ergò pars comparatæ Christi sanguine libertatis, ut non hominibus, sed canonibus serviatur.

Decret. Conc. Eph. act. vij. T. iij. Conc. p. 801. 1. Cor. vij. 23.

Sic igitur & jura peculiaria Ecclesiarum servanda; & id pertinere ad Ecclesiarum libertatem, Synodus œcumenica definivit; referunturque ad universalis Ecclesiæ jus, etiam particularia jura; quippe quæ à Synodis universalibus confirmentur

Eodem ferè sensu Chalcedonensis Synodus primo id capite decernit: *Regulas à Sanctis Patribus, in unâquaque Synodo, usque nunc prolatas teneri statuimus*; quibus regulis non tantùm communia, sed etiam propria cujusque Ecclesiæ jura asseruntur..

Conc. Chalc. act. xv. can. 1. T. iv. Conc. p. 756.

Sanctus Gregorius Magnus ad Dominicum Carthaginensem: *Sicut*, inquit, *nostra defendimus, ita singulis quibuscumque Ecclesiis jura servamus.* Atque alio loco: *Absit hoc à me, ut statuta Majorum consacerdotibus meis in quâlibet Ecclesiâ infringam: quia mihi injuriam facio, si fratrum meorum jura perturbo.*

Greg. Mag. T. ij. lib. ij. ep. xlviij. al. xxix. p. 611. Id. ib. ep. lij. alias xxxvij. p. 618. 619.

Neque tantùm Majores nostri laudaverunt universales canones, Conciliorum generalium autoritate conditos; sed etiam Gallicanos: *Quoniam vene-*

Agobard Lib. ad Ludov. Pium Imp. adv. Leg. Gund. n. 12. Tom. xiv. Bibl. Pat. p. 266.

(p) *A Cypriis.*] De Cypriorum Episcoporum causâ jam diximus Lib. VIII. not. (g) quam vide.

randi & sancti viri eos ediderunt, quorum vitam & sanctitatem crebra miracula commendârunt. * Monachus.

Valere autem, ut canones, ita etiam consuetudines, non modò Ecclesiæ universalis, sed etiam particularium Ecclesiarum, antedicta firmant. Huc accedit Ratramnus Corbeïensis* (*q*) libro jussu Regis & Episcoporum Gallicanorum, contra Græcos edito, quo particulares consuetudines laudat, de quibus etiam hæc scribit: *Instituta vero majorum suis quibuscumque locis edita, sicut non omnibus eadem, sic unitatem fidei nullo modo divisère.*

Ratram, Corb. adv. Græc. lib. I. c. ij. Spicil. T. 2. p. 3. & 4. vid. quoq. pass. lib. iv.

De his consuetudinibus retinendis, Jordani Lemovicensis Episcopi, in Concilio Lemovicensi præclara sententia est: *Non enim una eademque lex omnibus Ecclesiis, sive populis, sive civitatibus, sive gentibus semper potest congruere; sed quædam pro qualitate locorum, & gentis & animorum, quamvis diverso, tamen congruenti ordine, in consuetudinem deducuntur.* Cujus rei multa exempla commonstrat.

Conc. Lemov. ij. Sess. ij. T. ix. Conc. p. 895.

In eandem sententiam Fulbertus Carnotensis: *Nec nos offendit observantiæ diversitas, ubi fidei non scinditur unitas.* Quod sumptum ex sancto Gregorio, Numidarum peculiares consuetudines firmante his verbis: *Consuetudinem quæ tamen contra fidem Catholicam nihil usurpare dignoscitur, immotam permanere concedimus.*

Fulb. Carn. epist. ij. ad Fin. T. xviij. Bibl. Pat. p. 6.

Greg. Mag. lib j. ep. LXXVIJ. al. LXXV. ad Episc. Numid. T. ij. p. 561.

Notum omnibus Beati Ambrosii dictum, à Beato Augustino tantâ cum laude memoratum, de consuetudinibus regionum. At Clerus Gallicanus, ne consuetudinis nomine eas comprobare videatur, quæ in jure vocentur, *corruptelæ*, ac, *vetustas erroris*; consuetudines eas ad Ecclesiæ Gallicanæ disciplinam, libertatesque pertinere voluit, *quæ Sedis Apostolicæ & Ecclesiarum consensione firmentur.* Sic nostræ libertates vel maximè Sedis Apostolicæ autoritate constant: quippe quæ Canonum executrix custosque sit. Unde noster Gerson docet omnem statum Ecclesiastici ordinis *subesse rationabili voluntati Papæ, quæ rationabilitas regulanda est per determinationes Conciliorum generalium, præsertim jam factas, de consensu & autoritate summorum Pontificum.* Adeò nostri æquo jure omnia metiuntur, totoque studio Sedis Apostolicæ autoritati consulunt. Summa doctrinæ est, Ecclesiam ubique consensione regi.

Aug. ep. xxxvj. al. LXXXVj. n. 32. T. ij. p. 81.

Decl. Gall. c. iij.

Gerson de statib. Eccles. stat. Præl. consid. iv. T ij. p. 432.

Cæterùm ne nobis quisquam eâ causâ succenseat, habent, non modò Galli, sed etiam Hispani, Belgæ, Germani, alii omnes, suas consuetudines, sua jura, vel usu firmata, vel pactis. Hæc Sedes Apostolica servat in Ecclesiis quibusque gubernandis: quæ pars est vel maxima Ecclesiastici regiminis, dicente Apostolo: *Omnibus omnia factus sum, ut omnes facerem salvos.* Habent eædem gentes suos ritus. Aliena, nova, noxia respuenda, si fortè obtrudantur. Id sibi præ aliis Ecclesia Gallicana vindicat, ut jure communi regatur, hoc est, quoad fieri liceat, jure antiquo, à quo

1. Cor. ix. 22.

(*q*) *Ratramnus Corbeïensis*] Gallicanorum Episcoporum hortatu, ut observat D. BOSSUET, hos libros scripserat *contra Græcorum opposita.* Illos D. DACHERY publici juris fecit Tom. ij. spicil. Porrò Nicolaus j. Galliæ Episcopos literis commonuerat, ut *Græcorum Romanæ Sedis adversariorum objectis occurrerent*; quod quidem Ratramnus adeò accuratè fecit & eruditè, ut hoc uno libro, omnium sæculorum schismaticos victos prostratosque esse, verè dixeris.

dimoveri invita non possit. Quale jus, si reliquæ gentes vindicare sibi velint, nihil profectò prohibemus.

CAPUT XIII.

Jura novella necessaria: ad vetera collimandum: Patrum Gallicanorum eâ de re in Concilio Tridentino sensus: ipsum Tridentinum Concilium eodem animo fuit.

Conc. Vasens. ij. malè à Bin. iij. an. 529. præf. Tom. iv. Conc. p. 1679.

Agob. lib. ad Lud. Piũ. n. 12. T xiv. Bib. Patr. p. 266.

CUM autem vetusta laudamus, atque in iis arcem nostræ disciplinæ libertatisque collocamus; non propterea contendimus immutabilem esse Ecclesiæ disciplinam. Agnoscimus enim à Patribus nostris in Concilio II. Vasensi commendatos, non tantùm *antiquos*, sed etiam *novellos Canones*. Hos meritò laudat Agobardus, factos videlicet *pro causis necessariis, quarum definitiones in illis generalibus Conciliis non habentur.*

Instr. à M. de Lansac. Avril 1562. Mém. pour le Cõc. de Trente, p. 173.

Et tamen ad antiqua semper niti nos oportet; præcipuumque id fuit Gallorum studium in Concilio Tridentino. Itaque Oratores Regis, id, præ aliis omnibus, mandatum acceperant: in Ecclesiâ reformandâ, *primùm id videri, ut ad Ecclesiæ initia redeatur, ut Ecclesiæ status ad originis suæ puritatem quàm maximè accedat.*

Conc. Trid. sess. xxiij. de reform. cap. vij. T. xiv. p. 867.

Ib. c. xvj. p. 870.

Id verò Tridentini Patres, quoad iniquitas temporum tulit, egregiè præstiterunt. Unde hæc habent passim: *Sancta Synodus antiquorum Canonum vestigiis inhærendo decernit &c.* Ac rursùs: *Sancta Synodus vestigiis VI. Canonis Concilii Chalcedonensis inhærendo statuit.* &c. Denique id semper agit, eòque collimat ut antiqui Canones, *qui temporum atque hominum injuriâ pene in desuetudinem abierunt, innoventur*; universamque disciplinam Cleri restituit ex iis, *quæ alias à Summis Pontificibus ac Sacris Conciliis sancita fuerunt.* Tum præcipit ordinariis, *si quæ ex his in desuetudinem abiisse compererint, ea quamprimùm in usum revocari studeant, non obstantibus consuetudinibus quibuscumque*; *ne subditorum neglectæ emendationis ipsi condignas, Deo vindice, pœnas persolvant.*

Ib. sess. vj. de reform. c. 1. p. 769.

Ib. Sess. xxij. de ref. c. 1. p. 857.

Declar. & protest. &c. Mem. pour le Conc. de Trente, p. 571.

Si ergò sanctissima, atque omni veneratione digna Synodus veterem disciplinam non omninò restituit, id factum vel maximè quòd temporum ratio non sineret. Quâ in re memorabilis est Caroli Cardinalis à Lotharingiâ, Archiepiscopi Rhemensis, unà cum Episcopis Gallicanis, de Tridentinâ reformatione declaratio & protestatio, an. 1563. *Cùm nudius tertius meam de reformationis articulis dicerem sententiam, præfatus sum etiam me valdè cupere, ut prisca illa Ecclesiastica restitueretur disciplina: sed cùm his corruptissimis temporibus & moribus, intelligam non posse ea, quibus maximè opus est, protinus adhiberi remedia, interim assentiri & probare ea quæ nunc sunt decreta: non quòd ea judicem satis esse ad integram ægrotantis Reipublicæ Christianæ curationem, sed quòd sperem his priùs lenioribus fomentis adhibitis, cùm graviora medicamenta pati potuerit Ecclesia, Pontifices maximos, & maximè sanctissimum Dominum nostrum Pium, pro suâ insigni pietate & prudentiâ diligenter curaturum, ut ea quæ desunt*

implens, & efficaciora inveniens remedia, in usum veteribus jamdiu abolitis revocatis Canonibus, & maximè quatuor veterum illorum Conciliorum, quæ quantùm fieri poterit observanda esse censeo; vel si expedire videbitur, frequentiori Conciliorum œcumenicorum celebratione, morbum ab Ecclesiâ propulsans, eam suæ pristinæ restituat sanitati. Hanc autem meam mentem & sententiam, tum meo, tum omnium Galliæ Episcoporum nomine, in acta referri volo, & ut id fiat, à Notariis peto & postulo.

Ib. vid. Conc. Trid. Sess. xxiv. c. v. & xx. de Refor. p. 883. 892.

Est ejusdem generis & Spiritûs protestatio circa ejusdem Concilii caput: *Causæ Criminales*: & caput; *Causæ omnes*, quibus Episcopi Gallicani, Christianissimi Regni *Privilegia, jura, sacrasque constitutiones tuentur.* (*r*)

CAPUT XIV.

Ecclesia Gallicana antiquam & sanctam, sub AURELIO *&* AUGUSTINO, *Africanam Ecclesiam sequitur*: CHRISTIANI LUPI *hallucinationes: summa doctrinæ de libertatibus.*

QUA in re Ecclesia Gallicana eodem Spiritu agitur, quo nobilis illa quondam Ecclesia Africana. Notum quid ab eâ Sanctus Zozimus Papa, missâ legatione, postularet, quid Patres Africani responderint. Duo tantùm observamus: Primum illud, Papam Zozimum, cum appellationes Ecclesiæ Africanæ suæ Sedi vindicaret, protulisse canones, eosque Nicænos, in Africâ quidem, ut toto Orbe terrarum receptos: alterum, Africanos Patres apertè professos se ita probaturos appellationes eas, si Canonibus Nicænis juberentur.

Conc. Afr. vj. c. iij. & seq. T. ij. Conc. p. 1590. & seq.

Ergò neque Zozimus absolutâ voluntate agebat; neque Africani Patres eâ se gubernari sinebant: sed in receptis Canonibus pars utraque vim omnem reponebat.

Interim Africani Præsules Sedi Apostolicæ, de Nicænis canonibus adhibent fidem, donec disquisitio fieret. Posteaquàm constitit canones à Zozimo bonâ quidem fide laudatos, non esse Nicænos (*s*), collectâ Synodo scribunt

Vid. Conc. Afr. vij. ib. p. 1603. & collect. can. Af. ib. Can. ci. & seq. p. 1670. & seq.

(*r*) *Tuentur.*] Concilium Tridentinum loco in textu citato Cap. v. statuit ut *causæ criminales graviores contra Episcopos . . . quæ depositione aut privatione digna sint, ab ipso tantùm Summo Romano Pontifice cognoscantur & terminentur.* Idem cap. xx. talem jubet adhiberi *rationem tractandi causas Ecclesiasticas*, quâ Episcoporum & Gallicanæ Ecclesiæ juribus non parùm noceatur; quâque, si eâ uteremur, lites, multis in casibus, non resecarentur, sed fierent sempiternæ.

(*s*) *Non esse Nicænos.*] Erant enim hi canones iij. iv. & v. Synodi Sardicensis, quæ Synodus pars & appendix Concilii Nicæni Romæ habebatur; sed erat Afris ignota, imò ab illis credita Arianorum Conciliabulum. Etenim Ariani, qui ab Imperatoribus Constantio & Constante Sardicam convocati, illic cum Catholicis Concilium celebrare noluerant, clam Philippopolim Thraciæ convenerant, ibique sub falso Concilii Sardicensis nomine novam fidei formulam condiderant. Utrùm autem veri canones Sardicenses de appellationibus, omnes Romanos Pontifices spectarent, an verò solum Julium, qui etiam in tertio canone speciatim nominatur, inter doctos controvertitur. Utut sit; duo certa asserimus: primum, Sardicensem Synodum non parem Concilio Nicæno in Ecclesiâ autoritatem habe

nobilem illam, ad sanctum Cælestinum post Bonifacium Zozimi successorem, epistolam: quâ nova, neque receptis canonibus probata repudiant; atque sic in antiquo jure perstant.

Hæc egit Ecclesia Africana, eo tempore, quo tot Orbis Christiani lumina suo sinu alebat; Aurelium, Alipium, alios, &, qui unus omnium instar esser, Augustinum.

Christ. Lup. de Gall. Eccl. Rom. app. c.xij p.116. Idem. de Afr. appell. c. xxx. p. 707. 708. Mabill. analect. T. iij. p. 399.

At Lupus tantæ Ecclesiæ, tantæque Synodi epistolam *infelicissimam, & scatentem erroribus*; Synodum ipsam, *erraticam, deviam, ac prævaricatoriam*, appellare non veretur; cujus causâ factum sit, ne Aurelius vir maximus, *non appareat in Romanis sanctorum tabulis*: *nempe*, inquit Lupus, *propter hunc finalem lapsum.* Qui si revivisceret, profectò videret à doctissimo, ac religiosissimo viro Joanne Mabillonio nuper editum Ecclesiæ Africanæ antiquissimum Martyrologium, quo sanctos inter Episcopos, Gratum, Augustinum, Quod-vult-Deum, Capreolum & alios; sanctus quoque Aurelius ille, si Lupo credimus, finaliter lapsus, adscribitur sub finem mensis julii, his verbis. *XIII. Kalendas Augustas, depositio sancti Aurelii Episcopi.*

Lup. de Afr. appel. loc. cit. Conc. Carth. vj. c. vij. T.ij. Conc. pag. 1592. Conc. Afric. sub. Cælest.can. ci. p. 1670. & seq. Vid Aug. pass. & imprim. serm. ccclv. al. xlix. de vit. & morib. Cleric. n.5. T. v. pag. 1383.

Quod autem Lupus notat, *Augustinum, Alipium, Possidium, ac alios meliores Episcopos retraxisse manus, & infelicissimis literis subscribere noluisse; ac solos Juvenes Aurelio adhæsisse*: viri docti me miseret tot ac tantas ineptias congerentis. Primùm enim constat quæ in eâ Synodo gesta sunt, consentire cum iis, quæ in anteriore Synodo sanctus Augustinus tunc, ut in actis legitur, *Legatus Provinciæ Numidiæ dixit: & hoc nos servaturos profitemur, salvâ diligentiore inquisitione Concilii Nicæni.* Ex quo sequebatur ne servaretur ampliùs, postquàm à Nicæno Concilio abesse compertum est, quod Synodus Aurelii sanxit. Quid autem requiramus in ejus Synodi epistolâ, sancti Augustini & aliorum manum? Nempe illi aberant: neque enim Provincia Numidiæ, aliæque, eosdem semper Legatos mittebant. At si improbâssent, utique adversùs *erraticam & deviam Synodum* reclamandum erat: quod contra factum est: ea enim in aliâ Synodo Africanâ, unà cum aliis Synodis sub Aurelio actis, *recitata*, repetita & comprobata est; neque prætermissa est illa epistola, quam optimus Lupus *scatentem erroribus* reputat; neque Augustinus unquam ab Aurelio secessisse legitur, uti Lupus memorat. Quin potiùs Aurelium, & vivum & mortuum, ni fallor, miris ubique laudibus commendavit. Hujus etiam memoriam, hujus episto-

re: alterum, canones à Zozimo allegatos, quanquam fuissent Nicæni, non potuisse legis loco esse apud Ecclesias Africanas, nisi priùs communi consensu firmati, &, ut aiunt, *acceptati* essent. Ipsæ enim universales Synodi, cùm generales disciplinæ leges condunt, nunquam hoc cogitant ut particularium Ecclesiarum regulas, mores & instituta, quæ paci Ecclesiasticæ non noceant, & prætereà Patrum Traditione nixa sint, convellant; & licet in suis decretis non sit expressa exceptio, tamen ipso jure, & ex Legislatorum, seu Patrum Synodi voluntate concessa intelligitur. E. G. Concilium Tridentinum de disciplinâ multa decrevit, quæ à nostris moribus & institutis abhorreant. Nunquid voluit mores optimos & Patrum Traditione nixas consuetudines abrogare? Nequaquam. Noverat enim solam fidem esse invariabilem; disciplinam autem pro temporum, locorum, ingeniorum diversitate, sine religionis aut fidei detrimento variare. Igitur non vituperandi sunt Africani Præsules, ex eo quod iis Concilii œcumenici Sardicensis legibus uti noluerunt, quæ ad variabilem disciplinam pertinerent.

las Africanorum Conciliorum dictates nomine, sequens ætas celebravit. Testis vir egregius Ferrandus Diaconus in vitâ sancti Fulgentii : *Sanctæ*, inquit, *memoriæ Aurelius Carthaginensis Ecclesiæ Antistes, inter sua privilegia meruit, ut literas ex Africano Concilio dandas ipse solus scriberet.* Quod item sancto Fulgentio contigisse memorat : tàm sanctum habebatur illud officium !

Vit. Fulg. per Ferran. ant. ejus oper. c. xx. n. 40. p. 20. edit. 1684.

Fingit bonus Lupus juvenes tantùm Episcopos adhæsisse Aurelio ; neque illud saltem cogitat, post ipsum Aurelium statim in epistolæ fronte apparere Valentinum, Numidiæ scilicet Primatem : quem Primatum ætati datum esse nemo nescit. At enim ille etiam retrocessit unà cum Augustino, aliisque Numidis, si Lupo credimus. Nempe fefellit eum sancti Augustini epistola ad sanctum Cælestinum de Antonio Fussalensi ; quam si attentè legisset, profectò invenisset, sub ipsa initia Cælestini scriptam, antequàm ab Oriente de Nicænis canonibus responsa venissent ; quo tempore ab Afris permissas appellationes, *salvâ diligentiore Concilii Nicæni inquisitione*, prout sanctus Augustinus interlocutus erat, ut in Concilio VI. Carthaginensi, vidimus. Hæc verò nos de Lupo monenda esse duximus, ut viris bonis appareat, quàm inepta, ne dicam impia, adversùs sanctos viros, imò adversùs sanctissimam Africanam Ecclesiam suaserit falsa & præpostera pietas. Quid posteà in Africâ, labentibus rebus, gestum sit, nihil nostrâ : hoc enim abundè est, nobis esse communem, cum tam claro sæculo tantisque viris, receptorum canonum, atque in eo positæ Ecclesiasticæ libertatis, defensionem.

Vid. Conc. Afric. seu coll. Con. Afr. can. LXXXIIJ. T. ij. Conc. p. 1653

Lup. de appell. Afr. c. iv. p. 609.

Aug. ep. ccix. alias CCLXJ. T. ij. p. 777.

Conc. Carth. vi. c. vij. jam cit.

Summa ergò sit nostræ libertatis, sic novella jura, piâ aut necessariâ institutione stabilita servare, ut antiquiora respicere, iisque sustentare labentem disciplinam ; certè *jus commune*, atque in eo venerandas juris antiqui reliquias omni ope servare, jusque arbitrarium, & mandata extraordinaria repudiare studeamus ; in eâque partem maximam reponamus nostræ erga Ecclesiam Catholicam, ac Sedem Apostolicam reverentiæ ; quippe qui intelligamus, quò quisque est studiosior antiquæ disciplinæ, eò magis cordi habere Ecclesiæ Catholicæ, ac Sedis Apostolicæ Majestatem.

CAPUT XV.

Libertates quo sensu privilegia dicantur, nempè ut jura antiqua, libertatum radix : an PETRUS DE MARCA *audiendus, qui Conciliorum superiorem potestatem à libertatibus separat.*

OMITTIMUS notum illud, libertates nostras non privilegia, sed libertates dici ; ut quæ non veniâ & indulgentiâ, sed ipso antiquo jure nitantur ; quanquàm jura Ecclesiarum apud antiquos passim privilegia etiam appellantur ; vulgatumque illud, τὰ πρεσβεῖα, hoc est, antiqua & vetusta, quæ nostri *privilegia* vocant, ipsâ antiquitatis commendatione fulta, suâ vi stare oportere.

Radix autem libertatis Ecclesiasticæ eò maximè constat, quòd in ipsâ Ca-

Hier. ep. cj. ad Evan. al. LXXXV. ad Evagr. T. IV. p. 803. tholicâ Ecclesiâ vigeat suprema illa vis & indeclinabilis, quâ ipsa Catholica Ecclesia gubernetur; valeatque illud beati Hieronymi, quod est à Majoribus nostris toties celebratum: *Si autoritas quæritur, Orbis major est Urbe.*

Marc. de Concord. lib. iij. cap. vij. n. 1. Haud me fugit virum illustrissimum atque doctissimum Petrum de Marca, dum Romanis auribus parcit, aliam ac novam de libertatibus Gallicanis protulisse sententiam. Is enim profitetur confutari à se communem opinionem, quæ docet, præcipuam libertatum regulam hanc esse, ut Concilium œcumenicum uperiùs Romano Pontifice dicatur; quamvis tamen hæc sit Scholæ Gallicanæ sententia, non esse unam ex libertatibus Gallicanis: illam niti eo fundamento, quod sit expendendum, an nova constitutio, vel novum rescriptum rebus Gallicanis consulat, aut noceat: ac fruatur licet summus Pontifex, aut æquo jure cum Conciliis generalibus, aut superiore, nihil hoc ad libertatem; cùm & eâ perinde utamur erga Conciliorum, atque erga Pontificum nova decreta: quod certum fieri aiunt, ex modificationibus Basileensi Concilio, ac deinde Tridentino adhibitis; atque omninò sufficere illud, ut Romani Pontifices canonibus derogare velle non censeantur, etsi fortassè, formulis rescripti ex stylo Curiæ, aliter cautum sit.

Hæc docet vir summâ doctrinâ, summoque ingenio; at quod nemo neget, versatili, & in utramque partem æquè composito. Profectò ut verum sit id quod exponit, nihil tamen vetabat libertatem Gallicanam duplici fundamento niti: nec à Gallo jurisconsulto ac Præsule, circà libertatem antiqua & vulgata rejici oportebat, dum ei muniendæ nova fulcimenta quærit.

Nam neque consultum id erat, ad scholam referre tantùm, nostram de Conciliorum potiori potestate sententiam, quæ Constantiensibus canonibus innitatur. Cùmque nostra libertas Conciliorum, maximè œcumenicorum, canonibus contineatur, non erat inficiandum ejus partem vel maximam in canonibus Constantiensibus esse repositam, quos Ecclesia Gallicana non modò summâ pietate receperit, verùm etiam ut conderentur, omni studio procurârit. Tum illud libertati erat congruum, ut adversùs extraordinaria mandata, certâ præscriptione uterentur, quòd esset in canonibus firmum aliquid & invictum constitutum ab ipsâ Ecclesiæ potestate, quæ Pontificiam potestatem, si quandò extra limites efferretur, coercêre; quin etiam interdum in gravibus scandalis, castigare posset. Quo enim alio firmiore telo usa est Ecclesia Gallicana ad tuendam libertatem, quam appellatione? At illa nulla est, nisi Concilium statuas potiore potestate esse. Quin Ecclesia Gallicana clarè & apertè legitimæ defensionis fundamentum in Constantiensium canonum autoritate reposuit. Id docent ea verba appellationis Capituli Pa-
Sup. lib. x. c. xxviij. risiensis, & Joannis Dauvet Procuratoris Regii, quæ supra memoravimus; placetque hæc addere haud minori emolumento futura. Capitulum quippe Parisiense, repetitis ut supra descripsimus, Constantiensibus sessionis V. & aliarum canonibus, hæc subdit: multa à Synodo Constantiensi esse decreta,
Appell. ij. cap. Paris. preuv. des libert. cap. xxij. n. 29. *ut Romanis Pontificibus congregandi Concilii universalis occasio necessitasque inesset, sponsæque* CHRISTI *universali Ecclesiæ sic congregatæ, id honoris singularisque preeminentiæ locum deferre consuescerent: ut si quid fortè tam arduum contingeret, quod omnes tangat, universorumque statum, commodum aut incom-*

incommodum spectare videatur, ipsius universali Concilio atque veritate testante, supremo infallibilique judicio deliberandum determinandumque committerent; eoque pacto, non se jam rerum Dominos & omnipotentes, & quibus à nemine dici possit, cur ita facis? Sed Domini sui CHRISTI *sponsæ famulos se, servorumque Dei servos, non verbo & linguâ, sed opere & veritate faterentur.* Hoc ergò fundamento, nempe invictâ autoritate Constantiensium canonum de supremâ, & absolutâ Concilii œcumenici potestate, ipsa libertatis adversùs imperatam pecuniam defensio nitebatur. Quantò magis uteremur illâ defensione, si nobis præriperentur ea jura, quæ omni auro contra æstimamus?

Neque Patres nostri unquam ab eâ sententiâ discesserunt. Audivimus enim Cardinalis Lotharingii è Concilio Tridentino scriptam epistolam, quâ Papæ quoque ipsi testatum esse voluit, Gallos ad necem usque in eâ sententiâ perstituros, quæ Constantiæ atque Basileæ, de Conciliorum potestate firmata est, *quippe quâ omnia Regni privilegia innitantur.* Lett. du Card. de Lorraine à Breton son Secret. Memoire pour le Concile de Trente. p. 556.

Idem professus erat Henricus II. cùm in ipsis Concilii Tridentini initiis, hæc suis Oratoribus declarat ac mandat, tanquam rerum suo nomine agendarum certissimum fundamentum. *Nos pro nostro munere ac titulo, quem à Majoribus accepimus, cupientes Ecclesiasticam libertatem sartam-tectam manere, & sacrorum generalium & œcumenicorum Conciliorum, & Sedis Apostolicæ autoritatem illæsam conservari, simul & Gallicanæ Ecclesiæ, Regni ac Dominiorum nostrorum jura ac libertates salvas esse & incolumes &c.* Ecclesiæ igitur universæ, ac privatim Ecclesiæ Gallicanæ libertates, cum Apostolicæ quidem Sedis, sed primùm cum œcumenicorum Conciliorum autoritate conjungit: quæ à viris eâ tempestate maximis limata, atque ex intimo totius Ecclesiæ Gallicanæ sensu deprompta esse constant. Pouvoir envoyé par le Roi Henri ij. à son Ambassad. &c. ib. p. 20.

Ergò Gallis non placent, à Gallo homine & Præsule, Gallicanæ expositæ libertates diversissimo modo, quàm anteà fuerat à Gallis summâ consensione factum: perstititque Facultas, ut omittam cæteros, in pristinâ sententiâ, quam exposuimus, cùm de Vernantii & Guimenii censuris ageremus. Sup. lib. vj. c.xxvij.

Atque haud scio an probari debeat universim ea libertas, quam vir illustrissimus statuit, ut in novis morum decretis, ab œcumenicorum etiam decretorum autoritate liberè recedatur. Factum id quidem semel in recipiendo Concilio Tridentino, non solùm à Francis nostris, sed etiam à Belgis ditioni Hispanicæ subditis: cujus rei multæ causæ sunt, & quædam à nostris tactæ in ipso Tridentino Concilio; peculiares illæ quidem, nec trahendæ universim ad generalia Concilia; neque satis cautum aut honestum videtur, passim in eo reponere libertatem, ut ab universalis Ecclesiæ decretis recedere liceat. Atque id quidem monere interim; at excutere penitùs, alieno loco non libet. Quòd sane aiunt, ab Ecclesiâ Gallicanâ certis conditionibus ac modificationibus receptum esse Basileense Concilium, suprà retulimus eas ita esse adhibitas, *sub spe scilicet, quod per sacrum Concilium admittentur.* Vid. Mem. pour le Côc. de Trente, pag. 531. & seq. Sup. lib. vj. c. xij. vid. Pragm. T. xij. Côc. p. 1429. & seq.

CAPUT XVI.

Hæc doctrina non obest dispensationibus Apostolicæ Sedis : Concilii Basileensis locus : GERSONIS *doctrina à Sancto* BERNARDO *ducta.*

NEQUE verò putent, à nobis tantâ canonum & Conciliorum autoritate constitutas Sedis Apostolicæ dispensationes esse sublatas. Absit: has enim nemo Catholicus, nemo veri regiminis sciens, aut rerum Ecclesiasticarum gnarus abstulerit. Has toto animo complectitur, ea quam Pontificiæ potestati maximè adversari putant, Basileensis Synodus. Sic enim loquitur : *Per Concilium autem statuta in nullo derogant suæ potestati, quin pro tempore, loco, causisque & personis, utilitate vel necessitate suadente, moderari dispensareque possit, atque uti summi Principis ἐπιείκεια, quæ ab eo auferri nequit.* Anno 1435.

Conc. Basil. epist. Synod. n.v. Tom. xij. Conc. pag. 706.

Itaque in decretis Synodalibus Papæ autoritatem exceptam intelligunt (*t*), nisi aliter caveatur. Quam exceptionem Gerson egregiè explicat, atque ita vult dari locum Pontificiæ dispensationi, *non ut sit effræna libertas, sed si necessitas, vel evidens utilitas postularet, nec recursus pateret ad generale Concilium; alioquin non esset uti plenitudine potestatis, sed abuti plenissimè.*

Ib. n.iij. p. 691.

Gers. de potest. Eccl. consf. x. T. ij. p. 240. 241.

Quâ sententiâ vir doctissimus juxtà ac modestissimus mediam tenebat viam: *Ne talis esset restrictio Papalis potestatis, ut semper ad Concilium recurrendum esset propter raritatem; nec talis laxatio, quæ Conciliorum robur enervaret.*

Id. serm. de viag. Reg. Rom. iij. part. direct. ij. ib. p. 279.

Grave illud ac memorabile, quod idem Christianissimus Doctor coram Alexandro V. Apostolicâ libertate prædicabat : *Leges rectè latas, quantàlibet importunitate petentium fatigeris, nunquam dispensabis; nisi aut necessitas urgeat aut communis provocet utilitas. Alioquin fuerit potiùs crudelis dissipatio, quam justa dispensatio. Cavebis dispensationem ipsam lege communiorem facere; ne turpe sit, si regulam sua vincat exceptio.* Quo ferè loco res esse, boni omnes lugent.

Id serm. cor. Alex. Pap. ib. p. 140.

Bern. de consid. lib. iij. c. iv. n. 18. p. 423. vid. etiq. lib. de præcep. & disp. cap. iv. ib. p. 503. 504.

Cæterùm eruditus Lector in oratione Gersonis, beati Bernardi verba recognoscit. Notum id melliflui Doctoris: *Ubi necessitas urget, excusabilis dispensatio est : ubi utilitas provocat, laudabilis dispensatio est. Utilitas, dico, communis, non propria : nam cum nihil horum est, non planè fidelis dispensatio, sed crudelis dissipatio est.*

(*t*) *In decretis Synodalibus, Papæ autoritatem exceptam intelligunt.*] Hanc difficultatem Patres Basileenses sic solvunt. *Respondetur illud verum esse, quandò persona Papæ specialiter non includitur; sed si specialiter includeretur, non posset excipi . . . sed in decretis Concilii Constantiensis specialiter dicitur :* QUILIBET, ETIAM PAPALIS DIGNITATIS, OBEDIRE TENETUR PRÆCEPTIS CONCILII : ergò persona Papæ in eo certè articulo non potest excipi. Vid. loc. cit.

His igitur cauſis multa in jure permiſſa ſunt ſublimioribus, ac literatis perſonis (*u*); multa Epiſcopis, ut Epiſcopatûs non tam dignitatem, quam onera ſuſtinere poſſint; multa Principibus, quorum rationes publicis atque etiam Eccleſiaſticis rationibus proſint: cujus generis eſt illud Tridentini Concilii: *In ſecundo gradu nunquam diſpenſetur, niſi inter magnos Principes, & ob publicam cauſam.* Conc. Trid. Seſſ. xxiv. c. v. de refor. Tom. xiv. p. 878.

Nec deſunt quæ indulgere privatis, publica etiam utilitas poſtulat, ne pereant, *ne abundantiori triſtitiâ abſorbeantur*; ne Eccleſia infirmis materna viſcera claudere videatur, excidatque ab Eccleſiaſtico regimine Apoſtolicum illud: *Infirmum autem in fide aſſumite.* Sed nobis non vacat proſequi ſingula; ſumma attigiſſe ſufficiat. ij. Cor. ij. 7. Rom. xiv. 1.

Illud prætermittere non poſſumus, aliud eſſe quod Eccleſia jubeat, aliud quod indulgeat, aliud quod toleret. Id jubet, ut quàm maximè obſerventur canones: id indulget, ut cauſis neceſſariis interdum relaxentur: id tolerat, quod ſine gravi perturbatione punire non poteſt: quæ quidem tolerantia pars quædam eſt Eccleſiaſticæ diſciplinæ; ſed ea quæ peccantes non excuſet, imò etiam gravet; quippe qui Divinæ ultioni reſerventur.

Bernardo & Gerſoni adjungere longo ordine poteramus ſcriptores antiquiores. Verùm poſterioris ævi Doctores, hoc loco, vel maximæ autoritatis eſſe omnes fatebuntur: quippe ex his æſtimare liceat quid primis ſæculis Eccleſia ſenſerit, cùm priſcus canonum obtineret vigor; oportetque omninò immota eſſe ea, quæ corruptiſſimis quoque temporibus, ac profligatâ diſciplinâ, ſuo tamen pondere ſteterint.

(*u*) *Literatis perſonis.*) Doctor Chriſtianiſſimus, cui diſpenſationes *ſine causâ* irritæ omninò videbantur, ſæpe dicit viros literatos certis legibus non teneri, quibus cæteri omnes tenentur; nec immeritò. Nam nulli dubium eſſe debet diſpenſationes tum concedi oportere, cùm hoc jubet publica utilitas, itaque oportere viros literatos, qui publicis utilitatibus inſerviunt, à multis legibus eſſe immunes, ut lectioni & meditationi quàm plurimùm incumbant. Quapropter in iis quoque Monaſteriis, in quibus viget ſeverior diſciplina, doctos à nonnullis regulæ præceptis Superiores abſolvunt. Verumtamen hoc doctiores admonitos volo: cùm ad remiſſiorem diſciplinam proclivia ſint hominum ingenia, & diſpenſatione facilè abutantur, ſibi ut nimiùm indulgeant; hanc cuique votis omnibus expetendam eſſe à Deo, quam habuit Gerſon omni doctrinâ pretioſiorem veram pietatem, quâ, ut oportet, & quantùm oportet, diſpenſatione uti diſcant.

CAPUT XVII.

Dispensationes sine causâ ; Canon Lugdunensis in earum gratiam à Petro de Marca *citatus*, *an id efficiat.*

QUAM autem ex Bernardi Gersonisque temporibus projecta, ac prolapsa sint omnia, vel ex eo patet, quòd dispensationes etiam, *sine causâ* valere tam multi sentiant, quorum autoritas apud cordatiores nulla est.

Omninò enim, quæ ratione constituta sunt, quæ publicâ utilitate, non debent sine ratione, sine publicâ utilitate laxari; tales autem sunt leges; non ergò sine ratione, sine publicâ utilitate laxari possunt.

Ligant ergò potiùs quàm solvunt, illæ nunc à multis tanto studio celebratæ dispensationes *sine causâ* : ligant, inquam, non modò impetrantem, sed etiam dantem : & cum Dominus incipiet rationem ponere cum servis suis, & egredietur illud ab altâ Christi Sede : *Redde rationem villicationis tuæ*, non credo valebit illud postremis demum temporibus natum : *Pro arbitrio feci.* Meminisse enim oportebat sancti Cælestini dicentis : *Dominentur nobis regulæ, non regulis dominemur.*

Matt. xviij. 24. Luc xvj. 2. Cælest. ep. 1. ad Illiric. Ep. coll. Holst. part. 1.

Præpositis Ecclesiæ dominantur regulæ, primùm, cùm eas exequuntur; deinde cùm certâ ratione solvunt. At profectò regulis dominantur, cùm pro arbitrio solvi à se posse confidunt.

Vir illustrissimus Petrus de Marca satis sibi disciplinæ cavisse videtur, si dispensationem *sine causâ* diceret, *in his, quæ vel jura tertii, vel statum publicum lædunt, nec licitam esse, nec validam*; alioquin *absque crimine* suscipi & concedi : tanquam *status publicus* non statim læditur, aut verò ullo modo possit consistere, solutis etiam *sine causâ* legibus.

De Concord. &c. lib. iij. cap. xv. n. 3.

Profert ille quidem Lugdunense * Concilium sub Gregorio X. quod, inquit, ad Romani Pontificis arbitrium retulit, *æstimare quem modum beneficii sui esse velit:* ex quo infert licere summo Pontifici *sine causæ cognitione aliquem canonibus solvere, dummodò status publicus non lædatur.* Quò etiam refert nomen *beneficii*, eoque significari vult, *gratiam ex merâ Principis liberalitate collatam.* Sed profectò hanc gratiam & liberalitatem meram, in exequendis canonibus, Ecclesiæ Traditio non agnoscit.

* ij. Marca, ib. vid. Conc. Lugd. ij. const. xviij. T. xj. pag. 985.

Ego verò diligentiùs expensum vellem illud, *æstimare*, quid sit. Non enim, quod infert, *sine causæ cognitione aliquem canonibus solvere*; sed considerare, ponderare, quæ sit mens canonum, & quatenùs boni publici intersit eos temperari certis & extraordinariis casibus, pensatâ eâ, quam Ivo noster celebrat, *honestâ vel utili compensatione* unde existat illa, quam ipse Ivo memorat, *provida dispensatio*; aut, ut idem definit, *autoritate præsidentium diligenter deliberata dispensatio*; quæ Synodus Lugdunensis, *æstimandi* voce, complexa est.

Iv. Carn. præf. Decr.

Cæterùm ille canon Lugdunensis agit de iis, qui plures dignitates & Ecclesias ex dispensatione obtinent; quod unum vel maximè, certâ atque optimâ causâ fieri oportere, & omnia jura clamant, nec ipse Marca inficietur.

CAPUT XVIII.

De dispensationibus sine causâ. *setentia Cardinalium sub* PAULO III. *Concilii Tridentini decreta memoranda.*

DE dispensationibus *sine causâ*, ac merâ Papæ voluntate factis, optimum esset legi, altèque animis insigi ea, quæ egregii Cardinales, Gasparus Contarenus, Joannes Petrus Theatinus, posteà Paulus IV. Jacobus Sadoletus, Reginaldus Polus, unà cùm Episcopis ac Theologis suo ævo maximis, ad Paulum III. edidêre anno 1538. cùm ejus Pontificis jussu de emendandâ Ecclesiâ tractarent. Primum illud: *Principium malorum inde fuisse, quòd nonnulli Pontifices prurientes auribus, ut inquit Apostolus Paulus, coacervaverunt sibi magistros ad desideria sua, non ut ab iis discerent, quid facere deberent, sed ut eorum studio & calliditate ratio inveniretur, quâ liceret id quod libêret.* Tum illud: *Principatum omnem sequitur adulatio, sicut umbra corpus, difficillimusque semper fuit aditus veritatis ad aures Principum: quâ Doctorum adulantium fallaciâ contigerit, ut voluntas Pontificis qualiscumque ea fuerit, sit regula, quâ ejus operationes & actiones dirigantur: ex quo procul dubio efficitur, ut quidquid libeat, idem etiam liceat:* subdunt: *Ex eo fonte, sancte Pater, tanquam ex equo Trojano, irrupêre in Ecclesiam Dei tot abusus, & tam gravissimi morbi, quibus nunc conspicimus eam ad desperationem ferè salutis laborâsse, & manâsse harum rerum famam ad infideles usque.* Denique illud: *Nec putemus nobis licere dispensare in legibus, nisi urgenti de causâ & necessariâ. Nulla namque perniciosior consuetudo in quâvis Republicâ induci potest, quàm hæc legum inobservantia, quas sanctas majores nostri esse voluerunt, eorumque potestatem venerandam & Divinam appellaverunt.*

Conf. delect. Cardin. &c. de emen. Eccl. Paul iij. exib. an. 1538. vid. Sleid. com. lib. xij. fol. 151. edit. 1556.

Non vacat commemorare quæ de dispensationum atque indulgentiarum abusu viri gravissimi protulerunt; quorum summa est, dispensationes nullâ necessitate factas, solvendis legibus, ac dissipandæ Ecclesiæ esse comparatas.

Hinc illud gravissimum atque sanctissimum de dispensationibus moderandis Concilii Tridentini decretum: *Sicuti publicè expedit, legis vinculum quandoque relaxare, ut pleniùs evenientibus casibus, & necessitatibus pro communi utilitate satisfiat; sic frequentiùs legem solvere, exemploque potiùs quàm certo personarum rerumque delectu, petentibus indulgere, nihil aliud est, quàm unicuique ad leges transgrediendas aditum aperire. Quapropter sciant universi, sacratissimos Canones exactè ab omnibus, & quoad ejus fieri poterit, indistinctè observandos. Quod si urgens justaque ratio, & major quandoque utilitas postulaverint, cum aliquibus dispensandum esse; id, causâ cognitâ, ac summâ maturitate, atque gratis à quibuscumque ad quos dispensatio pertinebit, erit præstandum; aliterque facta dispensatio subreptitia censeatur.*

Conc. Trid. Sess. xxv. de reform. cap. xviij. p. 916.

Ib. c. xxj. p. 917. Hâc lege confitemur ex eodem Concilio, in omnibus morum decretis *Sedis Apostolicæ autoritatem salvam & esse & intelligi*; quod avos nostros ita commovebat, ut vel eâ causâ Synodum Tridentinam admittere recusarent; cùm negarent à Pâpâ relaxari posse Synodorum universalium decreta, nisi ipsæ Synodi permisissent.

At rectè æstimanti sufficere potest, *quòd nisi justâ & urgente ratione, causâque cognitâ, ac summâ maturitate, & gratis facta sit dispensatio, subreptitia*; adeòque irrita & nulla *habeatur*.

Hæc pœna decernitur, non adversùs dispensantes, sed adversùs impetrantes: quo fit, ut in ejusmodi dispensationibus irritandis, non semper recurri debeat ad ipsum dispensationis autorem. At debet impetrans conscientiam primùm adhibere judicem, atque illud apud se reputare, retractanda, imò etiam persæpe punienda Divino judicio, quæ humano judicio intacta fuerint.

CAPUT XIX.

Natura ipsa dispensationis ex sancto SYMMACHO *& sancto* GELASIO, *Romanis Pontificibus. Hinc dispensationes* sine causâ *evertuntur.*

HUJUS verò doctrinæ de dispensationibus, fons radixque est ipsa dispensationis natura, & vox. Non enim dispensare est relaxare & solvere, quod jam animo conceptum habent; sed distribuere, regere, administrare pro locorum, temporumque ac rerum rationibus; ex quo interdum juris relaxatio consequatur: unde quod Græci, οἰκονομίαν nostri dispensationem vocant.

Atque hæc quidem vox *dispensationis* & res ipsa, est ex juris mente profecta juris interpretatio, in causis extraordinariis & necessariis, quas ipsa lex exceptura fuisse præsumitur, si animo prævidisset.

Quâ de re extat brevis illa quidem, sed aurea quam Dacherius Lucas, vir doctissimus ac religiosissimus edidit, sancti Papæ Symmachi epistola ad Avitum *: (*x*) *Licet*, inquit, *confusionem Provinciæ* ** *à prædecessore nostro sanctæ memoriæ Anastasio Episcopo, præter Ecclesiæ consuetudinem, & antiqua prædecessorum nostrorum statuta, factam esse dixerimus, & non esse tolerandam; attamen si ea quæ fecit, rationabiliter fecisse fraternitas tua docuerit, gaudebimus nihil esse ab eo contra canones attentatum; quia quod sit*

* Viennensem.
** Arelatensis.
Symm. ep. xij. T. iv. Conc. p. 1312. & Spicil. T. v. p. 583.

(*x*) *Ad Avitum.*] Avitus Viennensis ab Anastasio Papâ *per subreptionem* impetraverat concedi sibi ordinationes quorumdam Episcoporum, qui anteà Metropoliticâ jurisdictione Arelatensis Ecclesiæ regebantur. De eâ re, Æonius Arelatensis relationem misit ad Symmachum, qui quidem decretum Anastasii rescidit, quod nempe *confusionem Provinciæ faceret* & *antiqua statuta violaret.* Tum Avitus graviter conquestus est hanc causam à Sede Apostolicâ, *inauditâ parte*, fuisse judicatam. Hujus querelis respondet Symmachus in eâ epistolâ. Vid. Symm. epist. 1. ij. ix. x. &c.

præter regulam, modò sit EX JUXTA CAUSA, *non infringit regulam, quam sola pervicacia & antiquitatis contemptus lædit. Nam quamvis à Patribus statuta diligenti observatione & observanti diligentiâ sunt custodienda, nihilominùs propter aliquod bonum de rigore legis aliquid relaxatur; quod & ipsa lex cavisset, si prævidisset; & sæpe crudele esset insistere legi, cùm observantia ejus esse præjudiciabilis Ecclesiæ videtur; quoniam leges eâ intentione latæ sunt ut proficiant, non ut noceant.* Quâ unâ epistolâ diligens lector omnia nostra firmata comperiet.

Præluxerat sancti Gelasii autoritas, quæ *in dispensationibus necessariis, adhibitâ consideratione diligenti, decreta metiri, librare, temperare* jubet. (*y*) Atque hæc illa est ἐπιεικείας ratio, unde ortæ dispensationes; librando, metiendo, considerando, æstimando. Quam proinde ἐπιεικείαν qui liberalitate merâ, ac pro libitu, sine certâ gravique ratione administrari posse credat, cùm sit ipsa summa ratio, profectò desipiat. Ex quo sequitur in dispensationibus, quæ *sine causâ* esse dicantur, ipsam dispensationis rationem ac nomen everti. Hæc verò usque adeò certa esse credimus, ut ea qui semel animo perceperit, nullomodò negare possit.

Gelas. ep. ix. ad Episc. Lucan. c. 1. T. iv. Conc. p. 1188.

CAPUT XX.

An autor Anonymus tractatûs de libertatibus, ad tertiam propositionem Declarationis Gallicanæ rectum aliquid, aut ad rem dixerit.

NUNC erit facillimum ex dictis aperire, quæ de libertatibus Gallicanis, autor Anonymus, vel perperam vel extra rem, & inani operâ, toto volumine disseruit, & præsertim ad caput tertium Gallicanæ Declarationis.

Quo loco statim illud occurrit: *Potestatis usum, non potestatem ipsam summi Pontificis moderandam censent illustrissimi Antistites.* Ac paulò post: *Sed videtur, quemadmodum potestatem, ita potestatis usum, solus, qui concessit, posse moderari, nisi eam facultatem alteri permiserit.* Denique: *Scimus equidem inesse Apostolicæ Sedi rerum spiritualium plenam potestatem, ut habet secunda proposito; sed à quo possit illius potestatis usus impediri ac ligari, à quo habemus?* Dissimulat Scripturæ locos, quibus supremam ipsam, atque omninò indeclinabilem autoritatem in ipsâ Ecclesiæ consensione esse positam, nostri ostendunt: dissimulat constantissimam Ecclesiæ Catholicæ, Sedisque Apostolicæ eâ de re Traditionem: dissimulat locos innumerabiles, quibus ipsi Romani Pontifices adversùs canones se nihil posse prædicant.

Anon. de libert. &c. lib. vj. c. 1. n. 1.

(*y*) *Temperare jubet.*) Præclara est illa Gelasii epistola, in quâ, quamvis disciplinam non multùm relaxet, sed *remittat paulisper Ecclesiasticis promotionibus antiquitùs intervalla præfixa*, ne nimirùm ministris viduentur Ecclesiæ, sæpe tamen dicit se invitum, & cogente temporum necessitate, aliquid de Paternorum canonum severitate remittere.

Hæc ergò expendere, non unâ interrogatiunculâ solvere, ac velut difflare oportebat.

Quod Declaratio Gallicana non ipsam Pontificiam potestatem, sed illius usum moderandum esse docet, à Majoribus sumptum; quorum locos toto hoc opere sæpe referimus. Concedimus enim in jure quidem Ecclesiastico, Papam nihil non posse, cum necessitas id postulârit. Quis sit autem in his modus, præscribunt canones *totius mundi reverentiâ consecrati*; quod jam non ad potestatem illam in se, sed ad usum pertinet. Id si expendisset autor, Gallicanos Patres, ut diligentissimè & accuratissimè ex Majorum sententiâ locutos, laudâsset; non inanibus vexâsset cavellationibus & quæstionibus.

Ib.n.2.3. Dispensationes necessarias esse docet Anonymus. Quis enim id nescit, aut quis negat? Quæ sit illarum ratio aut modus, quod ad rem pertinebat, levissimè transilit. Nempe illud unum volebat, notare Gallos, ut qui assiduè dispensationes implorarent, tanquàm in reliquo Orbe Christiano plus canones obtinerent.

Ib. n. 4. Litem movet Anonymus Episcopis Gallis, quòd instituta commendent *à Regno & Ecclesiâ Gallicanâ recepta*: quasi fraus aliqua in illis verbis lateat; *nisi fortè*, inquit, *Regnum & Ecclesia copulativè sumantur*, *quod magis crediderim*; quasi verò aliter sumi possint.

Ibid. Metuere se fingit Anonymus, ne probari videantur *abusus contra jura Ecclesiæ à Magistratibus inducti*. At Patres Gallicani studiosissimè monent statuta, & consuetudines, quæ pro legibus obtinere debeant, eas esse, *quæ Apostolicæ Sedis & Ecclesiarum consensione firmentur*: quo nihil est cla-
Ib.n.5.7. riùs. Quare Anonymus nihil hîc habuit, quod objiceret, nisi istud: *Operæ autem pretium esset statuta ejusmodi & consuetudines percensere. . . . alioquin nequaquàm tollitur suspicio, ne, sub honestorum verborum specie, occultetur animus sanctæ Sedis decreta propriis rationibus accommodandi*: quid igitur? Gallicanos Antistites non generales regulas exponere, quod in animo habebant; sed omnia statuta, consuetudines omnes, percensere oportebat; ac nisi statim canones omnes compilârent, omnes probatas consuetudines recenserent, suspicari licebit eos, decreta sanctæ Sedis ad suas voluntates accommodare velle. Quid aut ineptiùs, aut malevolentiùs fingi potuit?

Ib. lib.x. At illud etiam graviùs, quod alibi scribit Anonymus: *Posset etiam for-*
Præf. n. 1. *tasse aliquis suspicari illustrissimos Antistites Gallicanos, has quoque libertates, seu veriùs servitutes probâsse verbis illis tertiæ propositionis*: VALERE ETIAM REGULAS, MORES ET INSTITUTA A REGNO, ET ECCLESIA GALLICANA RECEPTA. Quasi metuendum sit, ne Antistites Gallicani omnia Fevreti, (z)

(z) *Fevreti.*] Carolus FEVRET in Curiâ Divionensi Patronus, librum multis nominibus æstimandum edidit, cui titulum fecit: *Traité de l'abus & au vrai sujet des appellations qualifiées du nom d'abus.* Quanquam in illo libro quædam sint fortè reprehendenda, certe laudandum est autoris Consilium, qui tractaturus de variis quæ per tempora extiterunt inter

Puteani

Puteani (*aa*), omnia ab antecessoribus rejecta toties, probasse videantur, eò quòd non Ecclesiam tantùm sed etiam Regnum nominârint.

Has postquàm gravissimas in tot ac tantos Antistites suspiciones injecit, excusare voluit, dum subdit, id non præsumendum. Tune id tantùm? At Illustrissimi Præsules non præsumptionibus, sed apertissimis verbis has suspiciones propulsârunt, disertèque expresserunt, commendari à se *statuta sanctæ Sedis & Ecclesiarum consensione firmata.* Ibid.

Cur ergò Regnum pariter & Ecclesiam appellârunt? Quærant imperiti; non quærent, qui sciunt Ecclesiam in Regno esse, Regni pàci consulere, Regni tutelâ ac defensione uti.

Jam secundo capite quærit Anonymus *de autoritate summi Pontificis in Ecclesiam Gallicanam.* Quis enim hanc negat? Aut quid necesse erat operam in his perdere autorem Declarationis Gallicanæ amplam discussionem pollicitum? An non enim satis clarè Gallicani Antistites eam autoritatem agnoverant? Ibid. lib. vj. c. ij.

Quæ deinde non pertractat Anonymus? Tanquam enim ea esset Gallicana Declaratio, quæ omnia commoveret, incipit agere de immediatâ jurisdictione Papæ in foro externo, interno; de causis Romæ judicandis; de ordine judiciario; deque citationibus, & probationibus; de exigendis subsidiis; de jure summi Pontificis circa beneficia; & quid non? Quâ in tractatione quis commemoret, quot vera falsis, quot certa dubiis miscuerit? Quàm nihil à novellis antiqua discreverit? Quàm parùm adverterit vera quoque & certa, quem habeant modum? Sed hæc ad discussionem Gallicanæ Declarationis minimè profectura, si pertractare aggredimur; nempe huc omnia jura transcribi oportebit. Ib. c. iij. & seq.

Unum est quod autorem volo esse monitum. Si quidem id sperat se suasurum Gallis, ut arbitraria jura, & omnia Curiæ scita pro lege habeant; ne agat ratiociniis è cerebro sumptis, ut facere amat, sed autoritatibus & canonibus: ne confecta omnia putet, si Scholasticos tantùm Canonistasve nominet, si denique Gallos aliquos; quâ in re victoriam plerumque collo-

Ecclesiasticam & civilem potestatem controversiis, maximo labore, summâque diligentiâ, non tantùm curiosa multa congessit; sed & maximè utilia.

(*aa*) *Puteani.*) Petrus Dupuy, vir inter Gallos de Ecclesiâ deque Republicâ optimè meritus, multos libros scripsit plurimâ doctrinâ conspicuos. Is an. 1638. unà cum fratre suo Jacobo, publici juris fecit librum, cui titulus est: *Traités des droits & Libertés de l'Eglise Gallicane*; eique libro alterum adjunxit sub hoc titulo: *Preuves des libertés de l'Eglise Gallicane.* In illo altero libro, varia monumenta collegerat ex Tabulariis Franciæ & supremæ Curiæ Parisiensis, ex collectionibus canonum, actis Conciliorum, Capitularibus & decretis Regum Galliæ, ac demum ex historiis. Sed statim atque excusus est ille liber, hunc Nuncius Apostolicus proscribi petiit; & quidem, illius impulsu, Consilium Regium eodem anno cavit edicto ne venderetur; quia nempe excusus fuerat nullo Regiæ Majestatis privilegio munitus. Anno autem 1639. Episcopi numero XIX. hunc librum, latâ sententiâ, proscripserunt, non quòd Regni jura simul proscripta esse vellent, & Ecclesiæ Gallicanæ Libertates, sed quòd in eo quædam nimia, quædam etiam parùm accurata reprehendebant. Itaque fratres Dupuy opus suum ad incudem retraxerunt, quod, multis monumentis auctum, Theologis retractandum commiserunt; sicque iterùm prodiit an. 1651. cum Regis privilegio. Demùm integrum opus recusum est an. 1731. nonnullis tractatibus hactenùs ineditis locupletius, & majori quàm anteà diligentiâ recognitum.

cat, pro se afferat & laudet: Neque enim nos fugit multos etiam Gallos in posterioris ævi adulationem abreptos. Scholasticos, Canonistasve in honore habemus, suo quidem loco: sed nemo graviter feret, si Patres anteponimus; si ad Ecclesiasticas origines convertimus oculos, quas posterioris ævi scriptores, multis literarum præsidiis, ut omittam reliqua, destitutos, non satis exploràsse constat.

Ib.n.6.7. Absurdissimum illud est, quod ad illimitatum Pontificiæ potestatis usum, referre videatur insignem de exemptionibus sancti Bernardi locum: *Sic factitando*, inquit Bernardus, *probatis vos habere plenitudinem potestatis, sed justitiæ fortè non ita. Facitis hoc, quia potestis; sed utrùm hoc debeatis quæstio est.* Subdit Anonymus: *Adeò certum habebat sanctus ille Abbas Pontificem in Christianos omnes etiam laicos jurisdictionem immediatam habere:* quod quidem nemo negat; sed summæ potestati adhibendum eum, quem dicimus modum sanctus Bernardus docet, dum in his plenitudinem deesse justitiæ, quò modestiùs, eò efficaciùs ostendit; dùm etiam illud subdit: *Vides quàm verus sit sermo ille*; OMNIA MIHI LICENT, SED NON OMNIA EXPEDIUNT. *Quid si fortè non licet! Ignosce mihi; non facilè adducor licitum consentire, quod tot illicita parturit.* Hæc Bernardus docet, cujus autoritatem venerandam Gallis meritò prædicat Anonymus. Sic extraordinaria & arbitraria inter illicita reputat. Hanc Eugenio III. proponit regulam.

Bern. de Consid. lib. iij. c. iv. n. 14. T. I. p. 432.

Id. ibid. n. 16. p. 432. 433.

I. Cor. x. 22.

CAPUT XXI.

Autor Anonymus libro I. nihil agit; à scopo quæstionis aberrare se docet.

NUNC percurrimus ab ipso initio ingens opus, ac paucis ostendimus autorem Anonymum, in discutiendâ Declaratione Gallicanâ, nihil ferè aliud quam vana, & extra rem atque aliena sectatum. Et libro quidem I. multa ludit de definitione libertatum Ecclesiæ Gallicanæ: quo loco de Justelli, Leschasserii, Marcæ, Puteanorum, aliorumque definitionibus quærit. At quid hæc ad Gallicanæ Declarationis discussionem pertinebant? Habebat in manibus Declarationem ipsam, quâ profectò quid vellent Gallicani Præsules satis perspicuè demonstrabant.

Anon. lib. iv. c. I. Et ille quidem ait propositionem primam de Regum potestate, nihil ad libertatem Ecclesiæ pertinere; quod confutavimus.

Vid. sup. part. I. integra.

Anon. lib. v. c. I Ut secundam propositionem quæ de Conciliorum potestate agit, à libertatibus separet, Illustrissimum virum Petrum de Marca laudat; cui loco satisfecimus; & Conciliorum supremam potestatem libertatis Ecclesiasticæ fundamentum diximus.

Sup. hoc lib. c. xv.

Anon. lib. vij. c. I. n. I. Propositionem quartam discussurus, quæ ad fidei quæstiones definiendas pertinet, hunc librum sic aggreditur: *Putaveram hactenùs libertates Ecclesiæ Gallicanæ nullatenùs ad fidem pertinere*: quasi nihil omninò pertineat ad Ecclesiasticam libertatem quo pacto doceatur fides, quidve ibi vel maximè Ecclesiæ consensio valeat.

Quòd si ad strictiorem sensum Ecclesiasticam libertatem placebat accipi, adverteret autor id quod ab ipso scriptum est : *Frequentiùs apud Gallos libertatis significatio ea esse dicitur, quæ, juxta Concilium Ephesinum, canone ultimo, in observandis canonibus, & conservandâ cuique Ecclesiæ suâ jurisdictione consistit.* Ib. lib. I. c. ij. n. 11.

Hæc ergò si quærebat, quæ frequentiora apud Gallos confitetur, ac libertatem Gallicanam ad illa jura revocabat : habebat in manibus, & in ipsâ Declaratione, quam discutiendam susceperat, claram eorum jurium definitionem. Nempe Gallicani Patres ea obtinere volunt, *quæ totius mundi reverentiâ consecrantur*; *quæ in Regno & Ecclesiâ Gallicanâ recepta sunt*; *quæ Sedis Apostolicæ & Ecclesiarum consensione firmata.* Quin illud aggrederis? Quid Marcam, Launoium, Chopinum, Puteanos sollicitas? Quin Clerum Gallicanum, quem discutiendum polliceris, ipsum per sese loquentem oppugnas? Nempe hæc Cleri doctrina invicta erat; nihil metuebat argumentationes, aut si verum amamus dicere, cavillationes tuas : hinc ad aliena digrederis, & extra lineam ludis.

Atque is, qui veram & claram à Clero Gallicano prolatam libertatum definitionem prætermittit, alia Declarationis verba aucupatur : *Conventus Parisiensis*, inquit, *libertatum Ecclesiæ Gallicanæ fundamenta sacris canonibus & Patrum Traditione niti, jam in ipso limine declarat, ut tanquam certum supponere liceat, Ecclesiam Gallicanam suas libertates in antiqui juris observatione constituere.* Ac deinde nos oppugnat; tanquam novella jura inter nos recepta à libertatum notione arceamus : neque saltem cogitat quid sit illud *niti.* Vel ipsa Declarationis verba perpendat : *Ecclesiæ Gallicanæ decreta & libertates à Majoribus nostris tanto studio propugnatas, earumque fundamenta sacris canonibus & Patrum Traditione nixa.* En, vir optime, fundamenta libertatum dicimus : quò collimandum sit docemus : non proinde novella jura apud nos recepta spernimus : id tantùm volumus, ne extraordinariis atque arbitrariis imperiis Ecclesiæ gubernentur, in eoque reponimus Ecclesiasticam libertatem. Ib. c. iij. n. 13. vid. Decl. præf.

Quare, quæ autor Anonymus de antiqui juris insufficientiâ ad constituendas libertates Gallicanas toto ferè libro I. studiosissimè quærit, supervacanea sunt. Neque propiùs rem est quod de origine Gallicanarum libertatum cum Marcâ disceptat. Non enim Petrum Marcam, atque, ut uno ictu omnia incidamus, non Joannem Launoium, non Edmundum Richerium, non Carolum Fevretum, non tractatum de juribus & libertatibus Gallicanis; non ejus probationes, non alios in quibus confutandis toto ferè opere desudat Anonymus, Clerus Gallicanus tuendos susceperat. Si quid ad rem pertinens de sancti Ludovici Pragmaticâ-Sanctione dixit, suo loco expendimus. Ib. c. iij. & seq. usq; ad xiij. Ib. c. xv. Sup. hoc lib. c. ix.

At postquàm autores, de quibus non agitur, satis à se confutatos putat, ipse quæstionem aggredi velle se simulat capite XVI. sub hoc titulo : *Vera origo & progressus libertatum Ecclesiæ Gallicanæ.* Quis non hîc existimet rem serio agendam? At autor nihil aliud quam ludit. Summa est in lugendo schismate, post Gregorium XI. exortas esse libertates Gallicanas; quippe cum utrique Pontifices *Beneficiariis gravissima onera imponerent, beneficio-* Anon. ib. c. xvj. Ib. n. 2.

rum collationem sibi reservarent, multaque contra disciplinam antiquam committerent. Tum à Clero Regiam opem imploratam, *adductamque in medium libertatem Ecclesiæ contra Pontificum exactiones ac beneficiorum reservationes, tanquam antiquis moribus, & canonibus contrarias, ac sensim contra cætera omnia quæ nimis gravia videbantur. Hinc invasisse animos studium quoddam librandæ Pontificiæ autoritatis, ne ultra positos sibi à* CHRISTO *limites in præjudicium Cleri ac Regni produceretur.* Hanc ille narrat fabulam; quasi nusquam anteà adversùs extraordinaria & arbitraria mandata etiam Pontificia, recepti canones allegati essent; atque id fieri cœpisset in lugendo schismate sub Carolo VI. ætate ac mente debili, ut autor commemorat. Cæterùm probationes nullæ: autor Anonymus de tripode pronunciat.

Ib. n. 3. & seq. Exinde memorat Pragmaticam-Sanctionem 1438. sub Carolo VII. olim à Gallis habitam ut arcem libertatis; abrogatam deinde illam, & factum Concordatum sub Leone X. & Francisco I. Gallicanam Ecclesiam adversùs Pontificia mandata sæculari tutelâ usam, in miseriorem servitutem incidisse, Ib. n. 9. *Pragmaticam-Sanctionem judicibus sæcularibus ad opprimendam & fere extinguendam jurisdictionem Ecclesiasticam viam stravisse:* quod etiam acta Cleri anno 1673. edita doceant.

Vid. Traité de la jurisdict. Eccles. & act. du Clerg. 1673. T. 1. part. 1. tit. 15. c. ix. p. 761. Et quidem acta ab eo laudata docent Regios Magistratus, post Pragmaticam-Sanctionem, jura Ecclesiastica acriùs invasisse, inductis etiam illis appellationibus, quæ *ab abusu* vocentur: non quòd Pragmatica-Sanctio quidquam tale dixerit; sed quod Magistratus Regis Pragmaticæ-Sanctionis tutelam sibi commissam, ad omnia Ecclesiastica extenderent. Quæ ut vera sint, (*bb*) non nisi invidiosissimè ac malevolentissimo animo adversùs De-

(*bb*) *quæ ut vera sint &c.*) Non dicit D. BOSSUET ea omnia, quæ de appellationibus *ab abusu* scripta sunt à D. CHARLAS, vera esse, & meritò non dicit. Nam ille autor parum diligens, quanquam *de Tripode* semper pronunciet, sæpe miscet vera falsis, & dubia ac incerta non nunquam pro definitis & certis venditat, sperans faciles se lectores habiturum. Veruntamen falsum est inductas fuisse appellationes *ab abusu* occasione Pragmaticæ-Sanctionis; cùm à Carolo VII. ad Ludovicum XII. & Franciscum I. quo tempore viguit Pragmatica, vix pauca exempla reperiantur hujuscemodi appellationum. Tunc enim, in causis merè Ecclesiasticis, solam fere noverant appellationem ad Concilium generale; nisi quòd erat *recursus ad Regem in casu infractionis Pragmaticæ*, ut sancit Carolus VII. edicto an. 1453. At verò postquam Bononiæ concordata inita sunt inter Leonem X. & Franciscum I. tunc appellationes *ab abusu* frequentissimæ fuerunt; & Carolus FEVRET luculenter probavit, *Traité de l'abus*, &c. Lib. 1. cap. ij. n. 4. hunc verum esse & genuinum fontem, unde posteà tot manârunt appellationes *ab abusu*. Utrùm autem laici judices, cùm has appellationes ratas esse jubent, potestatem usurpent Ecclesiasticam, quæstio est; sed hæc non est nostri instituti. Tamen observandum priscis temporibus has appellationes in usu non fuisse, eò quòd Concilia, quæ semper erant aut coacta aut mox cogenda, facilè poterant Clericorum lites componere & dirimere. Verùm ex quo Concilia nulla celebrantur, necesse est recurri interdum ad Regem cùm *potestas Ecclesiastica abutitur notoriè suâ jurisdictione.* Bened. in repet. Clem. I. de offic. ordin. Rex enim Ecclesiasticæ disciplinæ sui Regni est, ipso Regio jure, protector & defensor; ac prætereà eos omnes ex suis subditis tueri debet, qui abusu cujuscumque potestatis, etiam Ecclesiasticæ opprimerentur. Illi autem, qui appellant *ab abusu*, probare debent abusum quidem esse in eo judicio de quo appellant, & judicem Ecclesiasticum, aut à sacris canonibus multùm deviasse, aut usitatam in Regno disciplinam proscripsisse, aut demùm de eâ re judicasse quæ non esset suæ jurisdictionis. Quisquis se his finibus continebit, tutus erit ab omni culpâ; cùm id tantùm agat, ne innocens indefensus condemnetur.

clarationem Gallicanam adducuntur : tanquam illa Declaratio sæcularis potestatis invasiones probet. Interim de tuendis canonibus receptis, *Sedisque Apostolicæ & Ecclesiarum consensione firmatis*, in quo ea Declaratio veram libertatem collocat, altum ubique silentium. Sic ab Anonymo promittitur Declarationis ampla discussio : summa ipsa rei omittitur ; vana & aliena copiosissimè pertractantur.

CAPUT XXII.

Anonymi liber II. primùm multa agit extra rem : tùm in eundem sensum nobiscum congruit.

POSTEA quàm ex Anonymi libro primo constitit ab universo quæstionis statu aberrâsse eum, cætera expediemus promptiùs.

Libro ergò II. hic impositus est titulus : *De justitiâ libertatum Ecclesiæ Gallicanæ.* At sub egregio titulo, quid ad rem dixerit, videamus. Anon.

Statim quidem profitetur duplicem à se tractandam quæstionem : alteram, Præf. lib.ij. *De facultate retinendæ antiquæ disciplinæ Canonicæ* ; alteram, *An jus sit examinandi novas leges, easque repudiandi, si cum utilitate conjunctæ non sint.* Ac primo loco demonstrat, interdum necesse antiquis legibus derogari, quod nemo nostrûm negaverat. Posteà adversùs Marcam disceptat, an vis legum ab acceptatione pendeat. Quæ utcumque se habent, nihil ad quæstionem. Non enim necesse est de omni lege quærere generatim, sed an Ecclesia ita sit à Christo constituta, ut suprema ejus & indeclinabilis autoritas in ipsâ consensione sit posita ; quod ita se habere toto hoc opere firmavimus ; ac generalem illam de acceptationis vi quæstionem omittimus. Ib. à c. ij. ad ix.

Quæ deinde pertractat autor, nihilo magis ad Declarationem Gallicanam pertinere, ipsi capitum tituli indicabunt : nisi quod capite XII. & ultimo id quærit : *Quæ sint vera justitiæ libertatum Ecclesiæ Gallicanæ fundamenta ?* Quo Ib. c. xij. loco hæc scribit : *Nihil differre Gallicanam nationem à cæteris in acceptandis* n. 4. *vel recusandis legibus Ecclesiasticis : siquidem nulli non licet legum executioni supersedere, si vel annuat Ecclesia, vel pensatis rerum, locorum ac personarum conditionibus, injustum sit ejus mandatis ad literam servire.* Ac deinde clariùs : *Si sine causâ repudiatæ sint à Gallis constitutiones* (Pontificiæ, de Ib. n. 5. quibus hîc agit) *ab aliis receptæ, non nisi ob tacitum Ecclesiæ consensum, ab inobedientiæ peccato immunes sunt. Si autem is erat in Galliâ rerum status, ut ei, sicut cæteris Provinciis Orbis Christiani, leges illæ non convenirent ; iure naturali & ipsâ legislatoris intentione, ab earum executione liberi extiterunt : nec enim nocet disciplinæ diversitas, dum eam exigit morum dissimilitudo.* Quo concesso, quid erat quòd cùm Petro de Marca tantopere litigaret ? Neque enim vir illustrissimus contendebat, ut à Gallis novellæ leges sine causâ repudiarentur ; sed ideò certè, si non convenirent. Cæterùm, si Anonymus nihil hîc agit aliud, quàm ut Gallicana libertas naturali etiam lege asseratur, ac cæteræ Christianæ gentes communi nobiscum libertate gau-

deant, non invidemus. In repudiandis noxiis, Ecclesiamve aut Rempublicam turbaturis legibus, sui qui que ritus moresque; quos si probat Anonymus, næ ille iniquè agit, qui solos Gallos ut Apostolicæ Sedi suspectos insectatur.

CAPUT XXIII.

De reliquis libris à III. usque ad XII. & ultimum uno verbo transigitur: ostenditur quòd in toto opere vix tertia pars ad confutandam Declarationem spectet.

JAM de reliquis Anonymi libris rem uno verbo conficimus: ac de libro quidem III. perspicua res est. Primùm enim quod in libertatibus explicandis, canonibus potiùs, quàm exemplis, ac si exemplis, probatis duntaxat agendum; nihil erat necesse, ut nos singulari capite autor commoneret. Quæ deinde toto libro de Gregorio Turonensi & Hincmaro narrat, ad curiosa; quæ de Petro de Marca, de Joanne Launoio, de Edmundo Richerio, de Puteano tractat, ad aliena; quæ adversùs Episcopos Gallicanos anno 1681. Parisiis congregatos impotenter agit, ad facta particularia referimus. Declarationis Gallicanæ doctrinam, quam unam hic tuemur, his minimè tangi res ipsa clamat. Pauca quæ de Joanne Gersone, atque aliis Parisiensibus Theologis rem propiùs spectent, suo loco pertractavimus.

Anon. lib. iij. c. I. Ib. à c. ij. ad vij. Ib. c. vij. xj. xij. Ib. c. xiij. xiv. Ib. c. viij. & x.

Libros Anonymi IV. V. VI. VII. ad rem pertinere fatemur; toto tamen libro V. ubi est *comparatio summi Pontificis cum Concilio generali*, ab ipso quæstionis statu aberratur: cùm autor profiteatur loqui se de Concilio, à quo absit Pontifex; falsoque supponat Declaratione Gallicanâ nihil aliud agi, quod est falsissimum, & rem suo loco ostendimus: hìc tantum admonemus, quod jam suprà demonstratum est, librum sanè VI. quo Cœtûs Gallicani propositio III. expenditur, unum habere caput I. atque illud fallacissimum, quod ad Declarationem faciat.

Sup. lib. x. Sup. hoc lib. c. xx.

Jam librum VIII. *De origine Jurisdictionis Ecclesiasticæ*, quo Episcopalem à Papâ, non à Christo deducit libro nostro VIII. expendimus; atque ibidem docuimus, quam pauca hìc dicat Anonymus quæ ad rem conducant. Quatuor postremos libros; IX. quo Richerius; X. quo Puteanus, libri de libertatibus Gallicanis, ac probationum volumina duo; XI. quo Petrus de Marca ac Stephanus Balusius; XII. quo appellationes *ab abusu*, Marca quoque ac Carolus Fevretus iis patrocinantes oppugnantur, ad Declarationem Cleri Gallicani nihil pertinere constat, præter paucissima, quæ suis notamus locis. Reliqua partim contemnimus, partim ab instituto nostro aliena, aliis tractanda relinquimus. Ac si quæ sint quæ vera Gallicana jura lædant, speramus è Gallis vindicem non defuturum. Nec desunt in ingenti opere, quæ etiam probemus, ac tantùm validiora ac moderatiora esse cupiamus. Sanè constat illam tanto hiatu promissam Declarationis discussionem ejusmodi esse, ut vix tertia pars ad eam confutandam saltem collimârit.

Sup. lib. viij.

Hæc igitur sunt quæ universum hunc tractatum, non satis solidum aut Theologicum probent. Illud neque Theologicum, neque Christianum, quod autor modestiam professus, sævire, non docere, ac de Gallis ubique falsa comminisci; si quæ etiam, ut in rebus humanis, vera mala sunt, ea non medicâ aut leni manu tractare, sed animo hostili insectari & exprobrare videatur. Quæ nos partim contemnimus, partim ubi ad rem nostram pertinere visa sunt suo loco confutavimus.

CAPUT XXIV.

An autor Anonymus Gallicanas libertates odiosas meritò esse dixerit.

Libertatis nomen, quo perduelles & pessimus quisque abutuntur, suspectum evasisse legitimis potestatibus, etiam Ecclesiasticis docet Anonymus; in eoque initio totius operis fundamentum jacit. Addit hujus nominis auctam invidiam, *quòd aut nunquam, aut fere nunquam allegatur Ecclesiæ Gallicanæ libertas nisi adversùs summum Pontificem; quasi supremus Ecclesiæ Pastor & Pater amantissimus, tyranni loco à Christianissimâ illa gente haberetur*; quod est, non jam in Gallos, sed in ipsos Romanos Pontifices invidiosissimè & insidiosissimè dictum. Cum enim tot ac tanta contigisse constet, quibus Romanos tiam Pontifices, non modo à Gallis, sed etiam ab aliis, summâ cùm reverentiâ, absit verbo invidia, cohiberi opportuerit; an illi omnes ex Anonymi sententiâ pro tyrannis habebuntur? An verò ignorat, adhibitis legibus coerceri oportuisse etiam patriam potestatem? Neque illud verum est, quod est ab eodem Anonymo dictum, de iis qui Pragmaticâ-Sanctione sancti Ludovici utantur: *Odiosum poni principium; cum Romani Pontifices ab antiquâ disciplinâ primùm recessisse supponantur, ut beneficiorum collationem usurparent, tantosque in eo fuisse abusus, ut sanctissimus Rex eos suis edictis cohibere coactus sit.* Hæc à viro erudito dici potuisse miramur, cum è contra certissimum sit, ut suprà ostendimus, Romanos Pontifices diutissimè omnium Canonibus servisse, atque in Ecclesiasticâ disciplinâ perstitisse. Cui etiam sarciendæ tam firma jecerunt fundamenta, ut cùm postremis sæculis extra lineas prosilirent, non aliundè ipsis fuerit adhibendus modus, quàm ex propriis suisque Canonibus: neque id piis Christianisque Regibus indecorum, ut eos modestissimè ad sua & antiqua revocarent. Id quidem Galli docent, qui de libertatibus accuratè scribunt. Quo quidem liquidò constat, Romanos Pontifices Ecclesiasticæ libertatis, hoc est, canonicæ disciplinæ, autores potiùs ac primos defensores, quam primos oppugnatores, atque ut ita dixerim, violatores extitisse; pessimoque animo actum ab Anonymo, qui contrariam sententiam nobis exprobrârit.

Quid illud, quod objicit: *Si quis consideret quæ hodie geruntur in Galliâ, libertates Gallicanas non ineptè definierit, oppressionem Jurisdictionis Eccle-*

Anon. lib. I. c. I. n. I. 2.

Ib. c. xv. n. 2.

Sup. hoc lib. c. iij. & seq.

Anon. lib. I. c. xlij. n. 6.

ſiaſticæ à laicâ , & depreſſionem autoritatis Romani Pontificis à Clero Gallicano. Quàm infenſo, quàm amarulento animo dictum! Quàm ad Declarationem noſtram parùm attinet! An quia Clerus Gallicanus vetera retinet ac renovat; ideò Pontificiam opprimit poteſtatem; cùm potiùs ea doceat, quibus maximè conſtet, ſitque invictiſſima. De Laicis quòd Anonymus queritur, pridem intelligimus quàm hoſtili animo iſta tractentur à multis, qui regni Gallicani ſplendorem ac pacem moleſtè ferant. Nos autem queri juvat, cùm decet & prodeſt: remedia enim, non diſſidia quærimus. Id quidem confidentiſſimè profitemur, nuſquam veriùs ac ſanctiùs libertates veras ac germanas fuiſſe tractatas: nuſquàm luculentiùs falſas ac ſpurias fuiſſe rejectas, quam in Declaratione noſtrâ, ubi diſciplinæ ratio in iis collocatur, quæ Sedis Apoſtolicæ & Eccleſiarum conſenſione firmata ſint.

Quis ergò jam ferat autoris Anonymi haud invidioſam minùs, quam ludicram definitionem libertatum? *Vocantur*, inquit, *non incongruè libertates*
Ib. n. 7. *Eccleſiæ Gallicanæ, arbitrium ex antiquis Eccleſiæ decretis retinendi, & ex novis admittendi ea, quæ videntur utilia.* Quem impugnat aut quem irridet vir lepidiſſimus? An ſoli Galli ſunt, qui ex antiquis, novelliſque ea retinent, quæ uſu probata, publicæ utilitati, pacique congruant? Quin ipſe docuit eâ
Ib. lib. ij. c. j. ij. xij. in re omnium gentium æquam eſſe libertatem: ſed quoquo modo Gallos deriſos atque invidioſiſſimè traductos oportuit.

DEFENSIO

DEFENSIO DECLARATIONIS CLERI GALLICANI, *DE ECCLESIASTICA POTESTATE.*

COROLLARIUM.

Quòd doctrinâ nostrâ Primatus Romanus non obſcuratur ſed illuſtratur & confirmatur.

I.

Regimen Eccleſiaſticum in duobus poſitum; docendâ fide; adminiſtrandâ diſciplinâ: Mennæ Patriarchæ dictum in Conſtantinopolitanâ Synodo: hæc duo à nobis illuſtrari.

AM exacto opere gloriari libet in Domino, non modò vindicatam Declarationis Gallicanæ, Majorumque doctrinam; ſed etiam, quod ab initio polliciti ſumus, adverſùs hæreticos, ſchiſmaticos, & quoſcumque obtrectatores, Primatum Romanum ac Sedis Apoſtolicæ Majeſtatem, optimâ & exquiſitiſſimâ ratione à nobis propugnatam, confirmatam, illuſtratamque fuiſſe. Id ita conficimus. Ea eſt optima & exquiſitiſſima ratio tuendi & illuſtrandi Romani Primatûs ac Papatûs, quæ cùm abſurda, incommoda, inviſa, ad hæc inania fugiat, maxima, pleniſſima, ac ſufficientiſſima æque docet. Talis autem eſt ea doctrina, quam, Galli præſertim, tuemur. Noſtra ergo doctrina Papatum Romanum, Vid. ſup. in diſſert. præv.

optimâ & exquisitissimâ ratione confirmat & illustrat. Istud argumentum cùm pertractavero, perorabo. Res autem planissimè conficietur paucis; cùm ad id intelligendum non nova promere, sed antedicta repetere, & mente complecti oporteat.

Ut autem procedamus clariùs, præmittimus Ecclesiasticum Regimen, cujus Romanus Pontifex Caput sit, duobus contineri. Primum, docendâ fide; tum regendâ disciplinâ. Hæc igitur sunt, quæ in Sede Romanâ eminere debeant; hæc sunt quæ de illâ Sede, sancta etiam Orientalis Ecclesia, & sacer ille Mennas Constantinopolitanus Antistes, in Constantinopolitanâ Synodo prædicabat his verbis: *Non mirum, si sua sequitur magna & Apostolica Sedes, sacras sanctiones sanctarum Ecclesiarum inviolatas conservando, & quæ rectæ sunt fidei defendendo, & his qui peccaverunt clementem veniam tribuendo.*

Conc. Const. sub Menn. act. 1. T. v Cōc. p. 47.

Quibus quidem ea duo, quæ protulimus, paulùm inverso ordine continentur; utì à Romanâ Sede recta doceatur fides, regaturque disciplina; quæ duobus item constat; servandis canonibus, atque ubi necesse sit, relaxandis: quod ad veniam, sive indulgentiam, atque ad eam, quam vocamus, dispensationem pertinet. Hæc ergò Apostolica, Pontificia, ac verè Romana sunt; hæc à nobis illustrari, confirmarique luce clariùs ostendemus. Nam de directâ, indirectâve temporalium potestate nihil hîc ultrâ dixerimus; quippe quam Ecclesiæ Catholicæ, Sedique Apostolicæ minimè profuturam, plerique ultrò fateantur. Satis enim illi quidem, Davidem armis pastoritiis expeditiorem ac fortiorem futurum, alienis armis gravari & impediri, potiùs quàm ornari intelligunt.

Vid. lib. 1. sect. 1. c. 1.

I I.

De fide: in quot absurda adversarii se induant, è re Ecclesiasticâ esse ea resecari; ac primùm in antiquis.

PRIMUM igitur, ad fidem quod attinet; à nobis tribuuntur Romanæ Sedi, ac Romano Pontifici, quæ, remotis incommodis, sive absurdis, tum etiam invisis, denique inanibus; maxima & ad fidem docendam sufficientissima sint. Ea sic ordine colligimus.

Et quidem, qui à nostrâ abhorrent sententiâ, incommoda & absurda multa sectantur, quæ nos fugimus: incommoda, inquam, & absurda sectantur; primùm, in antiquâ Traditione explicandâ, deinde etiam in explicandis postremæ ætatis decretis ac dogmatibus.

Antiqua memoramus, quæ octo primorum Conciliorum tempore, hoc est, octo ferè primis sæculis comprehensa, usque ad Photium, & Græcorum inchoatum schisma. In his, si, quæ falsa dixerint adversarii, commemorare vellemus, totum opus replicare oporteret: quæ autem apertè absurda sint hæc notamus.

Imprimis Episcopos in fidei quæstionibus finiendis Romano Pontifici consultores, non condecernentes & conjudices assedisse, aut in Romani Pon-

tificis autoritate, potiùs quàm in ipsâ consensione vim positam; quæ si quis tueri velit, tot absurda dixerit, quot argumenta solvat.

Quid enim absurdiùs, quàm Nicænos illos Patres sancto Sylvestro tantùm consultores datos; aut ut suum symbolum assererent, illius expectâsse sententiam; aut in ejus sententiâ intellexisse vim positam, non quòd omnes per Orbem Domini Sacerdotes, in eandem consentirent fidem? Vid. Cōc. Nicæn. T. ij. Conc.

Quid autem Constantinopolitani Patres? An sancto Damaso consultores dati, qui in diversâ Orbis parte collecti edebant Symbolum; non autem id agebant, ut Occidentis Orientisque consensu, fides vera constaret? Vid. Cōc. C.P. I. ib.

Item quàm absurdum est, ut sancti Cælestini ac sancti Leonis de Nestorio & Eutychete judicia, vel non totâ Sedis Apostolicæ autoritate lata, quemadmodùm Bellarminus; vel certè cùm cæteris, pro summâ & irretractabili fidei regulâ fuisse habita; & tamen ad examen æquè ac aliorum privatam, publicamve sententiam revocata dicamus? Bell. lib. ij. de Conc. aut. c. xix. Sup. lib. vij. c. xviij.

Idem de sancti Agathonis, sanctique Gregorii II. atque Adriani I. deque Nicolai I. & Adriani II. decretalibus epistolis esto judicium; quæ & totâ autoritate prolatæ, & tamen examinatæ rursùs, nec sine Synodicâ cognitione probatæ sunt. Sup. ib. cap. xxiv. xxx. xxxij. Ib. c. xviij.

An etiam placebit absurdum illud, elucidationis tantùm, non etiam autoritatis causâ, factum istud examen, definitiones editas, dicta anathemata, ac de novo quæsitum, rectene an secùs, Romani Pontifices dixerint, docuerint, judicârint?

Jam in uno Honorii facto, quot absurda congerunt? Vel pro privato Doctore egisse, cùm trium Patriarcharum consultationibus responderet; vel rectè dixisse, quem vera falsaque juxta improbantem, sexta Synodus æquè ac cæteros hæresis condemnavit; vel falsata esse sanctæ Synodi acta; falsata, inquam, toto Orbe vulgata, toto Orbe inscio, Legatis Apostolicæ Sedis, qui gestis interfuerant, consentientibus, nec mussitantibus; falsatas quoque Leonis II. epistolas, queis acta firmentur; dolosque Græcorum ad extremam usque Latinitatis oram pervasisse, omnibus obdormientibus, sive potiùs emortuis? Hæc omninò dicenda sunt, ac præfractè tuenda, adversam sententiam defensuris. Ib. c. xxj. & seq. usq. ad xxviij. vid. quoq. diss. præv. n. LIV. & seq.

Quid quòd nec ista profuerint: cùm vel si sit ab omni errato purus Honorius, sufficiat tamen tantùm ejus erratum, aut à sextâ Synodo credi potuisse; aut si sextæ Synodi acta falsata sint, sufficiat id quoque, pro veris fuisse habita; totamque Ecclesiam in id consensisse, ut tribus Patriarchis pro officio rescribens erraverit Honorius.

An verò quia ista assiduè vexantur in scholis, & vanis distinctiunculis eluduntur, ideò viros graves ad ea cogi oportet? Non ea cogitanda quæ Orientalibus Occidentalibusque schismaticis, ad nos utique, si Deus dederit, reversuris, suaderi possint? Non pudet denique in his causæ Catholicæ collocare summam, quæ doctis irrisa, scholæque altercantis ludibria; non docentis sapientisque responsa habeantur.

Vel de Vigilio quid dicent? Egissene perperam sanctam Synodum V. quæ, ipso vetante, nedum absente, de tribus capitulis quæstionem habuerit, quæque heresis condemnârit Ibæ epistolam, quam idem Vigilius, *Constituto* ad Ib. c. xx.

omnes Ecclesias edito, comprobârit? Ac si Synodus V. egit perperam, cur ejus judicium secuti Pontifices, Pelagii duo, & ipse Gregorius non reprehenderunt, sed ut legitimum comprobârunt?

Hæc ergò tot ac tanta egisse Episcopos Romano Pontifici tantùm consultores datos? Aut si ab adversariis extorquemus, fuisse judices, inferiores licèt, etiam Concilio habito; quî factum, ut Concilio habito, de Romani Pontificis judicio toties judicarent?

[Sup. lib. x. c. iij. & seq.] Quid Cyprianus? Quid Firmilianus, totque Africani & Asiani Patres? Nonne sancti Stephani Papæ rebaptizationem vetantis, decreto per om- [Ib. c. vj.] nes Ecclesias divulgato, factis etiam Conciliis obstiterunt? An & illud placebit, pro indifferentibus hæc habita; quæ cum Apostolicâ Traditione constarent, tamen à diversâ parte, apertissimis Scripturarum testimoniis ad- [Bell. lib. iv. de R. P. c. vij. sup. lib. ix. c. iv.] versa haberentur? An eò decurremus: quòd Stephanus ageret pro privato Doctore, qui, teste Augustino, pro officio præceperat? Aut, ut ait Bellarminus, *quod noluerit rem de fide facere*, is, qui dissentientes communione abstineret; & hi tamen ab ipso quoque Augustino excusantur, quòd in ambiguâ re Ecclesiæ universalis sententiam expectarent, non scilicet elucidationis causâ, sed autoritatis? Aut forte contumaces, quibus cùm æqua & sufficientia Romani Pontificis judicia non satisfacerent; superflua ex Ecclesiæ totius autoritate remedia, tanquam ægris, ac desperatis concederentur? Hæc de Martyribus cogitari! Hæc sancto Augustino probari! In his summam fidei adversùs hæreticos collocari potuisse!

Omninò enim aut ista tuenda sunt, aut causa deserenda. An ergò Catholicos non pudeat talibus præsidiis nixam, non privatorum Doctorum, sed [Sup. ib. c. xxiij. & seq.] universalis Ecclesiæ causam esse? Absit hoc dedecus ab Ecclesiæ Catholicæ Majestate.

[Leon. ep. ad Theod. xciij. aliàs lxiij. sup. lib. vij. c. xvij.] Cætera omittimus, quibus post decreta Romanorum Pontificum, viros etiam sanctos, nationesque integras Catholicas toties hæsitâsse constat, Romanis Pontificibus non ægrè ferentibus. Nondum hæc novitia in mentem venerant. Hærebat animis antiqua Traditio à beato Leone Papâ, à beato Simplicio, post illum tertio, explicata: fixa esse, quæ Apostolico ministerio [Simp. ep. iv. ad Zen. Tom. iv. Conc. p.1072. Sup. lib. ix. cap. xiv.] definita essent; *cùm ea* (Deus scilicet) UNIVERSÆ FRATERNITATIS FIRMARET ASSENSU: stare inconcussum, quod *Apostolicis manibus*, sed CUM ECCLESIÆ UNIVESALIS ASSENSU constabilitum esset. Quid autem aliud jam Galli postulant, qui Pontificia decreta summâ quidem & indeclinabili autoritate constare profitentur: sed, *cùm Ecclesiæ consensus accesserit*? Quæ totidem verba à sanctis Pontificibus dicta, nunc pro novis ac suspectis haberi, omni [Decl. Gall. c. iv.] absurdo absurdius est.

III.

De posterioris ætatis monumentis, quæ Constantiensem Synodum antecesserunt, adversarii quot absurda congesserint.

POSTQUAM Orientales à Sedis Apostolicæ communione sejuncti sunt, in Occidente ferè solo remansit Ecclesia. Quâ in Ecclesiæ parte Romani Pontificis potestatem, non modò summi Primatûs ratione valuisse constat; sed eò etiam, quòd à priscis temporibus, Romanus Episcopus Occidentali Ecclesiæ peculiari titulo præsideret. Et tamen antiquam de Ecclesiæ Catholicæ summâ & irretractabili autoritate doctrinam, non modò integram remansisse, sed etiam occasione datâ, ab ipsâ Ecclesiâ in Constantiensi Concilio definitam esse, luce meridianâ est clariùs.

Quo loco adversarii ad incommoda illa & absurda coguntur: nostram sententiam occasione magni illius post Gregorium XI. schismatis natam esse; cùm etiam obliteratis, quod absit, antiquæ Ecclesiæ monumentis, hæc ante Gregorium XI. ex novellâ quoque ætate prodantur.

A Papâ ad Concilium sæpe appellâsse Anglos; appellâsse Gallos; appellâsse Franciscanos certum est: nihil eâ gratiâ à Romanis Pontificibus reprehensos; quibus certò constet, Conciliarem autoritatem absque controversiâ habitam esse potiorem. Sup. lib. x. c. xxv.

Ad hæc Clementis V. tempore, cùm is in eo esset, ut Viennense generale Concilium celebraret; Guillelmum Durandum Episcopum Mimatensem, ejus ævi virum maximum, ejusdem Pontificis jussu, de Concilio celebrando tractantem hæc scripsisse: quòd Ecclesia *in capite & membris* à sacro Concilio *reformanda sit: quòd non nova* à Pontifice, *sine Concilio* decerni oporteret. Quòd *quovis decennio* generale Concilium celebrandum esset: &c. Sup. lib. vij. c. xxxviij. vid. dissert. præv. n. L. Durand. de Conc. celebr. &c.

Addimus, subortâ posteà quæstione, de paupertate CHRISTI à Joanne XXII. propositiones duas hæreticas judicatas, editâ decretali, *cùm inter nonnullos:* hinc ei objectam decretalem, *exiit*: quâ Nicolaus III. contraria determinâsset: ac denique hunc nodum à viris eâ ætate præcipuis fuisse solutum, quòd Romanum Pontificem, etiam determinando circa fidem & mores, errare contingeret: quòd ejus responsa adversa Scripturæ, nullius momenti sint: denique quòd unius Pontificis determinata, etiam circa fidem, à successoribus immutari possint: quæ nunc pro erroneis aut schismaticis haberi, nihil aliud esset, quàm prodere omnibus fœdam in Dogmatibus tradendis levitatem, & inconstantiam. Dissert. præv. num. xlvij. xlviij. Extrav. *Cum inter nonnullos* tit. xiv. *de verb. signif.* c. iv. sext. Decr. lib. v. tit. xij. *de verb. signif.* c. iij. *Exiit.*

Quid quòd ipse Joannes XXII. decretali, *quia quorundam* cùm fratres Minores objicerent, contrarium ejus quod ipse definîsset ab ejus antecessoribus definitum; primùm quidem id negat: tùm, si vel maximè id fecissent, totum illud respondet esse irritum. Sed verba placet ponere: *Procul dubio*, inquit, *falsa asserunt dicendo, prædecessores nostros definivisse talia, & adhuc sic loquentes, dum per talia Constitutiones nostras impugnare satagunt, Cons-* Sup. lib. ix. c. xLiv. Extr. *Quia quorumdam de verb. significat.* c. v. § *Ex præmissis.*

titutiones illas, *quibus se adjuvant*, *ostendunt* (*si eorum falsæ assertiones veræ existerent*) FORE INVALIDAS, ERRONEAS ET INFIRMAS. Nunc autem, si Deo placet, erronea erunt atque schismatica, quæ is Pontifex editâ decretali docuit.

Gloss. in Clement. Fxivi. lib. v. tit. xj. *de verb sig-nif.* c. j. §. *Proinde.*

Anton. SumTheol. part. iv. lib. xij. cap. iv. §. xxviij. p. 208.

Huc etiam pertinet, quod Joannis XXII. decretalem supra memoratam, *Cùm inter nonnullos*; quamquàm est definitio de fide, Glossa quidem Romana tolli cupit, remque in medio relinqui ut liberam. At sanctus Antoninus, potestatis Pontificiæ assertor eximius, ideò pro certo firmoque decreto haberi vult, quòd per Prælatos & Doctores *acceptata*, *approbata & examinata fuerit*: quæ Declarationi Gallicanæ aut genuina sunt, aut etiam fortiora & explicata clariùs. Sic antiqua Traditio in postremis quoque sæculis manet; sic Sedis Apostolicæ studiosissimi Pontificias definitiones, Prælatorum & Doctorum, non modo *acceptationi*, & *approbationi*, sed etiam *examinationi* subdunt. Nunc ea subitò sunt erronea & schismatica.

Grat. dist. xcij. cap. xxiv. ex Hieron. T. iv. ep. cj. ad Evang. al. T. ij. epist. LXXXV. ad Evagr.

Hæc igitur XIII. XIV. XV. sæculo dicta, facta, edita sunt: nec mirum; cùm Gratiani dictis congruant, quæ omnium manibus terebantur. His nempe constabat, *Orbem Urbi* etiam autoritate esse *majorem*; *si enim autoritas quæritur*, *Orbis major est Urbe*, Dist. XCIII. legimus; hoc est, glossâ interpretante: *Statuta Concilii præjudicare statutis Papæ*, *si contradicerent.* Nunc salva sunt omnia, si Orbis extensivè quidem, non autem intensivè major esse dicatur: quasi de extensione, non de ipso pondere autoritatis ageretur.

Grat. ib. Dissert. præv. n. Lij. Caus. xxxij. quæst vij. c. xviij. Melch. Can de loc. Theol. lib. vj. c. j. Diss. præv. loc. cit.

Neque minùs clarum erat in Gratiani dictis vulgaribusque Glossis, quædam statuta Papalia *fuisse contra Evangelium*; quasdam epistolas *decretales*; quædam responsa authentica, *Evangelicis præceptis*, *Evangelicæ & Apostolicæ veritati penitùs esse adversa.* Nunc eas sanctiones, ea responsa, ea decreta, privata esse somniant; Pontificemque pro officio consultum etiam ab Ecclesiis, tamen pro privato Doctore respondisse. At Melchior Canus Gratianum accensebat iis, qui Pontificiam infallibilitatem negasse videantur: nunc, credo, damnabitur, quem jùris Pontificii fontem, Romani Pontifices esse voluerunt.

Sup. lib. v. c. ix. appell. Card. Greg. apud Rain. Tom. xvij. ann. 1408. n. 9.

His igitur constat quàm falso dixerint, opiniones, quæ Pontificiæ infallibilitati & superioritati derogent, fœdi illius post Gregorium XI. schismatis esse fetus; cùm eam doctrinam per manus traditam, ad extrema quoque sæcula devenisse, tot acta demonstrent. Quo etiam factum est, ut Ecclesia schismati provisura, œcumenicam Synodum imploraret, non ut eam, cui extraordinaria potestas in schismate daretur; sed ut eam, *à quâ*, *& in quâ solent gesta etiam Romanorum Pontificum quæcumque pertractari*, *decerni*, *& judicari.* En quàm consuetum esset illud remedium, quod nunc extraordinarium, & schismati proprium esse contendunt. En quid Synodis liceat in quæcumque gesta Romanorum Pontificum.

I V.

In Conſtantienſi Synodo nihil novum ; ſed antiqua in rei judicatæ autoritatem neceſſariâ cauſâ tranſiiſſe : id qui negent in quot abſurda cogantur.

NUNC poſteà quàm omnium ſæculorum Traditione conſtitit, vim Eccleſiæ ſupremam & indeclinabilem in ipsâ conſenſione eſſe poſitam ; intuendum ſanè, quomodo datâ occaſione causâque neceſſariâ, tanta res Conſtantiæ in rem judicatam tranſierit.

Qui id judicium incauti aſpernantur, incredibile eſt in quot, quantaque ſeſe manifeſtò conjiciant incommoda.

Ac primùm quidem, ut ſanctæ Synodi mentem obſcurent, ſic verba torquent, ut *quilibet*, *quâcumque dignitate*, *etiam Papali*, præditus, ſit tantùm Papa dubius : tum, ut *cujuſlibet Concilii generalis legitimè congregati* nomine, intelligatur Concilium in ſchiſmate habitum : denique, ut ad cauſam ſchiſmatis, Concilii autoritas conſtringatur, quam Patres non tantùm ad *ſchiſma*, ſed etiam *ad fidem & ad reformationem in capite & in membris* patere definiant.

Diſſert. præv. num. xxxviij. & ſeq. lib. v. c.ij. & ſeq. Cõc.Conſt. Tom. xij. Conc.

Hæc igitur ludibria vim illatam Synodo tam apertè clamant, ut Turrecremata hujus Gloſſæ autor, id ipſe fateatur : clariſſimèque patuit ex geſtis, Conſtantienſem, eamque ſecutam Baſileenſem Synodum, non modò poteſtatem ſibi vindicâſſe in Papam etiam certum ; ſed etiam exercuiſſe, Romanis Pontificibus Martino V. & Eugenio IV. conſentientibus, imò exequentibus.

Turrec. Reſp. ad Baſil. part. ij. n. 2. & 4. T. xiij. Conc. pag. 1711.1712.

Ex quo infirmantur ea quæ de Conſtanſienſium decretorum fluxâ autoritate commenti ſunt.

Vid. lib. v. & vj.

Primùm enim conſtitit à ducentis Patribus communi conſenſu, ſeſſionum IV. & V. canones, de quibus agitur, fuiſſe conditos ; Synodicoque decreto, non modò celeberrimas Orbis Academias, prælucente Pariſienſi, omneſque Religioſos Ordines ; verum etiam longè maximam Eccleſiæ Catholicæ partem adhæſiſſe ; tum horum Canonum conditores eos fuiſſe, qui primi omnium extinguendo ſchiſmati manum admoverint, qui cæteros à ſchiſmate redeuntes in ſinum ſuſceperint, qui hæreticos Wiclefum, Huſſum, alioſque compreſſerint : ut profectò pudere debeat aſpernari ; imò fœdis erroris ac ſchiſmatis notis tantum infamare cœtum, vel ſi etiam, quod abſit, pro œcumenicâ Synodo non valeret.

Sup. lib. v. c. xxj. & paſſ. tot. lib.

Cùm id negare nemo poſſit, tùm verò Conſtantienſem Synodum pro œcumenicâ jam inde ab initio valuiſſe, ſeſſionumque IV. & V. canones Conciliariter factos, totâque Eccleſiâ approbatos, tot actis Martini V. Eugenii IV. Pii II. probavimus ; tot deinde decretis Senenſis, Papienſis, Baſileenſis Florentinique œcumenicorum Conciliorum ; ac profectò Baſileenſis, dum etiam ab Eugenio pro legitimo œcumenicoque Concilio habebatur, ut id in dubium revocari, nihil aliud ſit, quàm contemnendis Synodis viam

Ib. cap. xxix. xxxj. Ib. c.xiv. & ſeq. & tot. lib. vj.

pandere, tot retrò Pontificibus illudere; ut unus Papa, summâ semperque indeclinabili autoritate polleat, Conciliis, ipsis Pontificibus, totique Ecclesiæ eam autoritatem detrahere; uno verbo fidem evertere.

Sup. lib. vj. c. ix. x. xj. Jam quod aiunt Constantienses Canones in Florentinâ Lateranensique Synodis antiquatos: primùm quidem satis constitit, ne nominatos quidem, nec de illis quæsitum; imò pro certis esse suppositos, cùm eorum autoritate Lib. vij. xxxvij. in Florentinâ Synodo, etiam Basileenses premerentur; atque interim Græci Latinique ipseque Eugenius IV. dictis factisque firmarent, summam tractandæ fidei autoritatem, non in solo Papâ, sed in Ecclesiæ consensione esse positam.

Lib. vj. c. xviij. De Lateranensi verò sub Leone X. Synodo, quod aiunt; tantùm abest, ut Constantienses canones abrogârit, ut ne Basileenses quidem, nisi post secundam dissolutionem, hoc est, post Sessionem XXIV. anteriores verò Sessiones, præsertim usque ad XVI. integras reliquerit, quibus certè Sessioni- Ib. c. j. ij. bus Constantienses Canones tot decretis, atque Eugenii IV. non modò con- Ib. c. iij. iv. sensione & approbatione, sed etiam executione atque obedientiâ firmati sunt.

Omninò enim Eugenius, & Synodum dissolverat, & continuatam damnaverat; & tamen ad obedientiam Sessionis V. Constantiensis autoritate adactus, Basileensibus hæsit; decreta sua rescidit, edito diplomate. An verax ac rectè decernens? Confecta ergò res est; an errans? Haud minùs confec- Declar. Gall. c. ij. ta res; erroremque semel fassus, frustra deinde infallibilitatem obtenderis.

Quo ex loco duo fiunt: primùm, ut Constantienses Canones, invictâ autoritate; tùm ut in Pontificem certum quoque & indubium, qualis erat Eugenius, valeant; stentque omninò Synodi Constantiensis & sensus, & autoritas; neque jam revocari possint in dubium ea, quæ Patres Gallicani suâ Declaratione complexi sunt.

V.

V.

Constantienses Canones postremis quoque Romanis Pontificibus intactos, quàm absurdum à privatis configi: quàm item absurdum ea, quæ Tridentina Synodus, ac nostra etiam ætas tuta esse censuerit, repente damnari, & de Papæ autoritate postulari plura, quàm ipse DUVALLIUS *aliique Romanæ Sedis studiosissimi popo scerint.*

QUÆ cum ita sint, si quid Romani Pontifices contra Constantiensium canonum autoritatem molìti essent, irritum caderet; ut pote tot anterioribus firmisque decretis contrarium. Nunc autem certum est, nihil ab ullo Romano Pontifice, contra eos canones gestum esse: imò tota Constantiensis Synodus, æquè ac cæteræ Concilii generalis titulo insignita, in editione Romanâ Pauli V. jussu prodiit. Unus Binius tanto Concilio ausus est hanc notam apponere: *Concilium Constantiense ex parte approbatum*, nullis Ecclesiasticis gestis, nullâ autoritate nixus; uno, scilicet Bellarmino, præeunte. Quæ si privatis liceant, nihil est quod Theologi adversùs hæreticos, Conciliorum œcumenicorum fixa & irrevocabilia decreta jactemus.

Sup. lib. v. cap. j. & pass. & lib. vi.

Bin. T. vij. part. ij. pag. 1134. Bell. de Conc. cap. vij

Tantùmque abest, ut Constantienses canones, ullo Ecclesiæ decreto læsi sint, ut Patres nostros eam fidem professos, Synodus Tridentina ac Pius II. susceperint: ex eâ doctrinâ suos canones, ipsamque adeò fidei professionem temperaverint, diligentissimèque caverint, ne ea doctrina vel in speciem læderetur. Quæ si jam jaceant, nempe nihil in Ecclesiâ firmum fixumque est; Dogmata quoque, quod absit, temporibus serviunt; omnisque Ecclesiastica prostrata est autoritas.

Dissert. præv. num. xiv.

Jam illud quis non doleat, tot Ecclesiæ lumina, Alliacensem Cardinalem, Gersonem, pium illum Dionysium, sanctissimi Carthusiani Ordinis decus, Tostatum Abulensem Hispaniæ lumen, cæteros innumerabiles, ipsumque Adrianum VI. nusquam hactenùs reprehensos; imò summâ cum laude nominatos; quin ipsam Parisiensem Academiam studiorum decus ac lucem repente damnari? Quid Turrecrematam? Quid sanctum Antoninum? Quid alios tot ac tantos eximios potestatis Pontificiæ defensores commemorem, qui ultimum fidei robur in communi Ecclesiæ autoritate collocarunt, qui in fidei negotio rebusque universam Ecclesiam tangentibus, Concilium Papæ prævalere docuerunt? Quid autem hæc memorem? Cùm ipsum Turrecrematam; Turrecrematam illum, quo capite tot illa absurda & nimia profluxerunt, planè & apertè docuisse constet, fieri posse *ut Papa errorem definiat solenniter, & à Christianis asserat tenendum tanquam Catholicum.* Ergò Eugenii IV. tempore, cum summa omnia peterent, ab hoc tamen temperabant, ne mortalis unus infallibilis haberetur. An in eos quoque censura sæviat; novisque nova semper superstrui placet? Quid verò privatos memorare libet, cùm ipsas Synodos, earumque sacrosancta decreta sùs que dèque habita lugeamus?

Ibid. n. xiij. & seq. usq. ad xxxj

Turrecr. summ. de Eccles. lib. iv. part ij. c. xvj. fol. 388. edit. Ven. 1560.

Bell. de Conc. auct. c. xvij. de R.P. lib.iv. c. ij. Ibid. & Suar. de fid. disp.v. sect. viij. n. 4. Tapp. orat. Theol. iij. Wig. Stap. &c. pass. Vinc. Lir. comm. j. cap. iij. T. vij. Bibl. Pat. p.250. Dissert. n. xvij. & seq. Duval. Elench. p. 9. 68. 105. & in Tract. de R.P. &c. part. iv. qu. viij. p. 582. ib. part. ij. quæst. 1. p. 210.

An quia Bellarminus suam de Pontificiâ superioritate sententiam, *ferè de fide*; Parisiensium, Adrianique VI. de infallibilitate sententiam, *videri sibi erroneam, atque hæresi proximam* dixerit, nova ac trepida privati Doctoris censura; atque illud *videri*, pro certâ firmâque Ecclesiæ Catholicæ fide habeatur: aut quia alii *nunc* de fide esse dixerint, eorum sententiam pro certâ autoritate teneamus; ac *nunc* illud habeamus illius loco, *quod ubique, quod semper*; quam Catholicæ fidei tesseram, cum Vincentio Lirinensi omnes Catholici celebrarunt? Absit hæc ab Ecclesiæ Catholicæ gravitate ac majestate levitas.

Quid Andreas Duvallius? Nonne cum Edmundum Richerium & Simonem Vigorium adortus est; Parisienses Doctores *à parte Conciliorum generalium stetisse*, atque ad ea *ultimam analysim fidei retulisse* confitetur; nonne summi muneris loco postulat, ut non ea doctrina de fide habeatur? Nonne ipse palam edixit sententiam, quæ Concilium Papæ anteponat, neque esse hæreticam, neque erroneam, neque temerariam? Pontificiam verò infallibilitatem, quàm apertè, quàm clarè non *videri de fide*, dixit? Neque tantùm dixit, sed argumentis probavit non esse de fide, & contraria argumenta studiosissimè solvit. Hæc cùm anno 1612. 1614. 1636. doceret ac scriberet, tamen Pontificiæ dignitatis acerrimus vindex Romæ quoque est habitus. Hunc Cardinalis Ubaldinus Sedis Apostolicæ Nuncius præcipuè fovit. Notæ in Urbe sunt, ac Doctorum inter manus ubique versantur ejusdem Cardinalis literæ, quibus id conscribitur; constatque Duvallii adversùs Richerium libros, Româ probante, Româ instigante, compositos & editos. Nunc adversarii Romam incendunt atrocibus dictis, ut quæ nostrâ ætate pro indifferentibus habuit, acri censurâ configat. Quo operæ pretio? An ut novitia hæc repente de fide fiant, ipseque jam Duvallius dignitatis Apostolicæ proditor habeatur? Absurdum. Imò si hæc fierent, quod illi contendunt, nihil aliud ageretur, quàm ut novum experimentum novumque monumentum extaret publicum, Pontificem falli posse.

VI.

De Pontificum lapsibus agnitis vel prævisis; deque Conciliorum congregandorum causâ quam vana & absurda dicta sint.

ANTIQUORUM Pontificum lapsus alios negant; quàm inani operâ res ipsa docet: alios, etiam corpori juris insertos confitentur; sed Romanos Pontifices non eo animo egisse, ut docerent universalem Ecclesiam, neque pro Cathedrâ dixisse contendunt. Quâ quidem in responsione miris se involvunt ambagibus; primum enim ea errata vidimus, quæ ad universalem Ecclesiam ederentur: tum absurdum illud est, Romanum Pontificem jussum universim confirmare fratres, officio fungi, cùm universos docet, non autem cùm singulos; imò cùm ritè consultus respondet Ecclesiis aut religiosis Cœtibus; atqui eo ritu consultos Stephanum II. Gregorium II.

Cæleſtinum III. Innocentium III. alioſque, egregios licèt Pontifices, falſa & erronea reſpondiſſe in confeſſo eſt. Ergò Apoſtolico officio confirmandi fratres defuiſſe conſtat; eò quidem magis, quò viam ſalutis quærentibus, cùm certa & infallibilia poſſent, dubia & errori obnoxia reſcripta miſerunt.

Jam illud toties dictum à Doctoribus ipſoque Auguſtino; dictum ab ipſis Pontificibus; ipſoque Gelaſio, Innocentio III. Joanne XXII. cæteris; dictum ad ipſos Pontifices in Conciliis ſedentes; ſi quidem ipſi prava definirent, nihil id veritati, nihil Eccleſiæ nociturum; an elevari putant, cùm reſponderint: non id tanquam dubios, ut ipſa verba præferunt; *ſed per impoſſibile* voluiſſe dictum: quem verò non pudeat, doctrinæ Catholicæ ſummam, ad hæc minuta & ſubtilia deduci? Sup. n. iij. & lib. ix. c. xviij. xix. xxvj. xxvij. xliv. Lib. x. c. viij. ix. & diſſ. n. xlvij. xlviij.

Denique illud quàm invictum inconcuſſumque eſt: fruſtra convocari generales Synodos, ſi tota definiendæ veritatis ratio in uno Pontifice conſtat? Quo uno argumento attoniti, ac veluti palabundi in diverſa fugiunt: ſed undique præcipitia, neque quidquam perfugii eſt.

Hi nempe reſpondent conſultores dari judicaturo Papæ. Conſultores verò ei qui jam judicâſſet, ut de ſancto Cæleſtino, de ſancto Leone, de ſancto Agathone aliiſque certum: conſultores ei, qui tam longè abeſſet, qui Legatos mitteret, non ad ſe relaturos, aut ſuam expectaturos ſententiam, ſed ſtatim cum Patribus judicaturos: conſultores eos, qui profectò non conſultatoriam, ſed decretoriam ſententiam promerent. An non pudet Epiſcopos toto Orbe convocatos, non aliò loco eſſe, quàm Academias ac Theologicas Facultates, conſultatoria decreta proferentes? Sup. lib. viij. c. xj.

At fortè illud meliùs: convocari Synodos elucidandæ rei? Cur ergò non tractatus, & elucidationes, ſed definitiones, ſed anathemata, ſed judicia & decreta jam irretractabilia produnt?

Denique decurrunt ad illud: convocatas Synodos, quâcumque in quæſtione, non ex neceſſitate ad ſolvenda dubia; ſed ex abundanti, ad frangendos contumaces. Frangendos verò, an potiùs adjuvandos; ſi poſt infallibile, ut illi quidem volunt, Pontificis judicium, quæſtio innovetur? Vel enim illuſoria deliberatio eſt, ludibriumque ſit de re jam confectâ quærere; vel vera ſeriaque habetur quæſtio. Jam dubitante Synodo, non modò contumaces, ſed etiam modeſti, probique dubitare coguntur.

His victi alii, neque quidquam aliud habentes, quod Concilio tribuerent; reſpondent, Papam quidem per ſeſe eſſe infallibilem: ſed congregata Synodo, ad totam Synodum infallibilitatem tranſmitti; nec jam Papæ fas judicare ſoli. Quæ primùm nec ſibi conſtant: abſurdum enim eſt à Papæ, convocatâ Synodo, abdicatam innatam poteſtatem: neque quæſtionem ſolvunt; & remanet quæſtio, cur operoſa moliantur, cum prompta & expedita ſuppetant. Denique qualis Papa in adunatâ Eccleſiâ, talis in diffuſâ eſt: neque enim habet aliud adunata Eccleſia, quàm ut toto Orbe diffuſam repræſentet. Quare quæ in adunatâ virtus, ejus profectò radicem in diffuſâ eſſe oportet.

Quæ cùm ita ſint, quæſtionem noſtram ipsâ Conciliorum convocatione finitam contendimus. Compendioſa ſanè & explorata demonſtratio, quæ in ipſo Concilii nomine continetur.

V I I.

Quàm grave ſit Eccleſiæ Catholicæ cauſam in tot abſurdis collocari; cùm præſertim ea invidioſiſſima ſint.

HÆc igitur abſurda ſunt, in quæ, noſque ſeque, totamque Eccleſiam, quantùm in ipſis eſt, conjectum eunt. Quis autem non videt, quàm eadem invidioſa ſint, ſummam Eccleſiæ ac fidei, uni homini ſummo quamvis, ſummâque dignitate prædito, ſed mortali tamen, ne quid dicam amplius, permittendam; convocari Epiſcopos ac viduari Eccleſias, ut unum audiant; rem per ſe tantam, tam incredibilem, atque huc uſque pro dubiâ ſaltem habitam, pro certo Eccleſiæ fundamento collocari; denique ut id fiat, everti formulam ab Apoſtolicâ uſque ætate firmiſſimam, nempe illam; *Viſum eſt*, non Petro; ſed *Spiritui Sancto & nobis.* Quanta autem audent, qui Petro negata, Petri ſucceſſoribus tribuunt.

Act. xv. 28.

Cæleſt. ep. int. act. Conc. Eph. act. ij. T. iij. Conc. p. 614. Conc. v. coll. viij. Tom. v. p. 662. ſup. lib. vij. c. vj.

Atque hanc Apoſtolici Concilii formam ſanctus Cæleſtinus, & ſancta V. Synodus ad omnia deinde Concilia pertinere putant. Unde VII. Synodus: *Dominus Deus noſter nos Sacerdotii Principes, beneficio ſuo undique convocavit, quatenus Deifica Catholicæ Eccleſiæ Traditio, communi decreto recipiat firmitatem.* Et VIII. Synodus, quâ nulla ſanctæ Sedi obedientior extitit: *Sanctiſſimi Vicarii Senioris Romæ, & nos qui reliquarum Sedium Vicarii ſumus, hæc omnia diſſolvimus *, gratiâ Domini noſtri* Jesu Christi, *qui dedit nobis ſummi Sacerdotii poteſtatem juſtè & congruè ligandi & ſolvendi.* En qui Papæ conſultores atque Vicarii habeantur. Tum illud: *Spiritus enim ſanctus, qui locutus eſt in Sanctâ Romanâ Eccleſiâ, credimus, quòd & in noſtris Eccleſiis locutus extiterit.* Meminerant enim illud: *Viſum eſt Spiritui Sancto & nobis*: quæ Legati Apoſtolici pronis animis ſuſcepêre, atque adjêcere inſuper ad Imperatorem: *Sanctiſſimus Papa nos famulos ſuos direxit in hanc urbem, ad manifeſtationem veri & juſti judicii in conſpectu imperii veſtri, & ſanctæ univerſalis Synodi; ita ut non habeant*, (Photiani ſcilicet) *vocem appellationis vel repedationis; ſed quemadmodùm jam judicati ſunt & dejecti, in ſæculum maneant.* En in quo vim ſummam collocarent; cùm ſcilicet capiti univerſa ſe Eccleſia conjunxiſſet; quam modeſtiam omni elatione firmiorem qui infringere ſatagunt, Sedis Apoſtolicæ Principatum extollunt in ſpeciem, re ipsâ deprimunt, invidiamque tantùm non veram autoritatem conciliant.

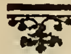
Sup. ib. c. xix.

Conc. vij. T. vij. pag. 554.

Sup. ib. cap. xxxij. Conc. viij. act. vj. T. viij. p. 1049

* Nempe ſacramenta quibus ſe Photio obligârant.

Conc. viij. ib. p. 1056.

VIII.

Hæc absurda & invidiosa etiam esse inania, neque prohiberi posse quin ad Ecclesiæ consensum necessariò recurratur: ex Cathedrâ pronunciari quid sit.

AT illa importuna, nimia, invidiosa sectati, nec sic proficiunt: huc enim illis res redit, ut quantumbibet judicante Pontifice, tamen ad ultimum fidei stabiliendæ robur consensus Ecclesiæ requiratur; quod ita conficimus.

Sanè qui Pontificem ut Pontificem errare posse negant, non eandem ineunt viam; neque omnes conveniunt, illud *pro Cathedrâ pronunciare*, quid sit. Turrecremata sic docet: *Si Romanus Pontifex efficitur hæreticus, ipso facto quo cadit à fide Petri, cadit à Cathedrâ & Sede Petri, ejusque judicium non esset judicium Apostolicæ Sedis.* Quid ergò? Repetendum, donec verum pronuntiet. Unde autem vera dixisse constabit, nisi cùm Ecclesia consenserit? Turrecr. summ. de Eccles. lib. ij. cap. cxij. fol. 260. mal. 258.

Nihil horum refugimus: placet non imputari Sedi Apostolicæ, si quid erit noxium, si quid erroneum, si quid alienum; quæ sanctus Antoninus paulo enucleatiùs explicare visus est. Is quidem sic distinxit: *Papam ut personam particularem, ex motu proprio agentem errare posse in fide: at Papam ut personam publicam errare non posse.* Personam autem publicam sic interpretatur, *utentem consilio & requirentem adjutorium universalis Ecclesiæ, quæ non habet maculam neque rugam.* Anton. sum. Theol. part. iij. c. iij. §. iv. p. 418. vers.

Sit ergò Pontifex ex officio interpres Ecclesiæ quoties avita & Ecclesiæ tradita interpres attulerit, toties è Cathedrâ dixerit; toties Pontificem, personamque agat publicam: privatus habeatur Doctor, teste Antonino, cùm *ex motu proprio* in fidei negotiis egerit.

Hinc idem Antoninus Pontificiam definitionem valere quidem dicit summâ & ultimâ firmitate; sed *acceptatam, examinatam, approbatam*, quemadmodùm mox retulimus: ut cùm varii varia, de eo quod sit pro Cathedrâ dictum, attulerint, certissimum signum sit pro Cathedrâ esse dictum, cùm Ecclesiæ consensus accesserit. Sum. ir. iij. & Ant. part. iv. &c.

Decorum magnificumque Pontifici, ut pari ferè loco, atque Concilia generalia habeatur. Certum est apud Catholicos Concilia generalia infallibilia esse; at cùm dubitari possit, Conciliumne aliquod generale sit, id ex Ecclesiæ consensione repetatur; ita certum firmumque, si velint, habeatur, Pontificem pro Cathedrâ docentem esse infallibilem; at cùm dubitari possit, an pro Cathedrâ dixerit, adhibitis omnibus conditionibus, ultima nota ac tessera sit Pontificis ex Cathedrâ docentis, cùm Ecclesiæ Catholicæ consensus accesserit.

Id si Romæ placeat, pacique profuturum sit, haud equidem contradixerim; sed alia Bellarmino ac Duvallio placent. Placet quippe Pontificem, quoties adhibitâ formulâ aliquid Ecclesiæ proposuerit, saltem cum anathemate,

Dissert. præv. n. xxj. esse infallibilem. An vel sic Ecclesiæ consensum excludent? Non sanè Andreas Duvallius, cujus verba alio loco relata adversùs Richerium disputantis, audivimus.

Bellar. lib. iv. de R. P. cap. vij. sup. lib. viij. c. xx. Neque verò Bellarminus, tametsi in speciem asperior summâ ipsâ discrepat. Is enim, qui dixerit, *Definitiones de fide præcipuè pendere ex Traditione Apostolicâ & consensu Ecclesiarum; ut autem cognoscatur, quæ sit totius Ecclesiæ sententia, & quam Traditionem servent Ecclesiæ, non esse aliam meliorem rationem, quàm ut conveniant Episcopi ex omnibus Provinciis, & quisque referat Ecclesiæ suæ consuetudinem*, addit, necessaria videri Concilia; Ibid. *quia nonnulli apertè dicunt, summum Pontificem potuisse errare:* quorum nullam rationem haberi oporteret, nisi aut vera, aut saltem probabilia dicerent.

Quare quidquid illud est, quod Bellarminus dixerit, Parisiensium sententiam sibi *videri erroneam, atque hæresi proximam*; sanè intellexit suum illud, *videri*, minimè prohibere quominùs ea sententia adeò probabilis videatur, ut in celebrandis Conciliis & quæstionibus summâ & indeclinabili autoritate finiendis, ejus rationem haberi necesse sit.

Neque aliud, si satis attendimus, Patres Gallicani voluerunt. Hîc enim patere volumus Gallicanæ Declarationis arcanum; Gallicanos Patres non id edixisse, ne Romanus Pontifex infallibilis haberetur, de quo in scholis tantæ rixæ sint. Procul has scholæ voces rixasque habuerunt; non id Episcopale suumque æstimârunt. Ad praxim maxime respicere placuit; atque illud pro certo figere, utcumque scholastica ac subtilis quæstio, se habeat, tamen convenire inter omnes Catholicos, Pontificium decretum non haberi pro irreformabili, neque ultimum robur esse consecutum, nisi Ecclesiæ consensus accesserit. Quo Dogmate constituto, tota infallibitatis quæstio, speculativas inter, vanasque quæstiones, habeatur.

Hunc in sensum si accipi placet Gallicanam Declarationem, non ipsi Gallicani Patres, credo, refugient. Ego verò toto hoc tractatu id egi, ne tantoperè pro eâ infallibilitate litigent, quæ dubia saltem (pro dubiâ enim habemus in fidei negotio, quæ fide certa non sit) nunquam conciliare possit Pontificiis decretis certam & indeclinabilem autoritatem; ut & illud omittam, nimis incredibile & absurdum videri, infallibilitatem, tantum munus à CHRISTO Pontifici traditum, necdum Ecclesiæ revelatum fuisse.
Sup. lib. x. integ. Interim quæ Sedis Apostolicæ Majestatem decerent, & certâ Traditione constarent, asserui clariùs, quàm ut in dubium revocari possint. Nempe in Sede Apostolicâ semper vivere, ac victurum Petrum fidei Principem; neque successionem ejus unquam à fide abrumpendam, & Catholicam fidem ad finem usque sæculi, non aliam quàm Romanam futuram: ex quâ fide quoties Romanus Præsul dixerit, tunc ex Cathedrâ dictum videri. Atque his confido, me talem exhibuisse Papatum, qui resecatis dubiis, incommodis, invidiosis omnibus, ad hæc inanibus; sanctus & sanus, omnibus gratus, venerandusque habeatur; prætereà tam sit ad fidem stabiliendam sufficiens, ut neque Duvallius, neque Bellarminus, quantumlibet infensus, atroxque esse videatur, aliam postulent sufficientiam.

IX.

De regendâ disciplinâ discrepantes in speciem sententias summâ ipsâ convenire. DUVALLIS *loci. Item locus Anonymi, qui de Gallicanis libertatibus scripsit.*

JAM ergò *magna & Apostolicæ Sedes*, ex Declaratione Gallicanâ, secundùm Mennam, circa fidem obtinuit, quod suum est; nempe ut eam tueretur; quod est præcipuum Ecclesiastici regiminis officium. De altero, quod ad servandos dispensandosque canones spectat, audiamus. Sup. lib. xj. integ.

Hîc verò, sat scio, nihil difficultatis occurret, si quæ in confesso sint advertantur: namque Ecclesiam, & canone regi, & canones interdum relaxari oportere constat; neque quis diffitetur.

At enim forte id postulant, ut Papa pro plenitudine potestatis, supra omnia Concilia in omnibus, pro arbitrio dispensare possit. At non ita Antoninus; tametsi enim negat Papæ à Concilio præfigi posse legem, id tamen addit: *Dico quòd in concernentibus universalem statum Ecclesiæ, non potest Papa disponere contra statutum Concilii, si statuendo decoloraretur status Ecclesiæ.* Ita Turrecremata; ita omnes etiam Pontificiæ potestatis studiosissimi confitentur. Anton. sum. Theo. part. iij. tit. xxiij c. ij. §. vj p. 416.

Quid Duvallius? quæstione, an sit absoluta Ecclesiæ Monarchia, hæc habet: *Non potest suprema illa potestas* (Romani Pontificis) *statum Ecclesiasticum in toto, aut in parte minuere, nedum evertere: verbi gratiâ; uni eidemque sexcenta beneficia conferre: pueros ad Episcopatum promovere; ritus etiam generaliter per Ecclesiam ab omni ævo inviolabiliter observatos abolere, &c. sic enim Ecclesiæ dignitas & splendor maximè minueretur, & ad certissimum exitium devolveretur.* Duval. de sup. R. P. &c. part. 1. quæst. ij. p. 88. part iv. quæst. ix. p. 615. edit. 1614.

Enumerant Theologi Canonistæque canones longe plurimos quos Romanus Pontifex rescindere nequeat: verbi causâ, canonem *latæ sententiæ* (a) adversùs percussores Clericorum; quod, eo rescisso, Ecclesiasticus status decolorari videretur: quasi non alii sint innumerabiles, quibus conculcatis honos Ecclesiæ deflorescat magis.

Quin addit Duvallius, Benedicto XIII. *meritò denegatam obedientiam, non modò quòd schismaticus esset, sed quòd de Ecclesiasticis beneficiis, contra jus fasque, in detrimentum Ecclesiæ statuere præsumeret.* En quot canones Romanæ potentiæ invictos esse constet. Quid eos qui non universam, sed tamen singulares pessundent Ecclesias? An Romanus Pontifex abolere, & alios canones pro arbitrio statuere potest? Anonymus libertatum Gallicanarum oppugnator audiatur. Is uno verbo rem conficit; sic namque decernit: *Nihil differre Gallicanam nationem à cæteris, in acceptandis, vel recusandis legibus Ecclesiasticis; siquidem nulli non licet legum executioni super-* Duval. ib. p. 89.

(a) *Latæ sententiæ*) excommunicatio non est diversa ab eâ quam canonistæ vocant, *ipso jure, ipso facto.* Vid. Eveill. Trait. de l'excom. cap. XII. p. 117.

sedere, si vel annuat Ecclesia, vel pensatis rerum, locorum ac personarum conditionibus, injustum sit ejus mandatis ad literam servire. En quid de abolendis statutis veteribus, novisque inducendis sanciant, qui nos vexatos volunt.

Anon. tract. de libert. Gallic. lib. ij. cap. xij. n. 4. sup lib. xj. c. xxij.

An autem supersedere tantùm, non verò novam legem in totum respuere liceat, sequentia demonstrabunt: *Si is erat in Galliâ rerum status, ut ei sicut cæteris Provinciis Orbis Christiani, leges illæ non convenirent, jure naturali & ipsâ Legislatoris intentione, ab earum executione liberi extiterunt.* Quid Gallos exagitant libertatum defensores, si cæteræ gentes, alio sub titulo, aliove ritu, idem jus observent & exerceant?

Ib. n. 5.

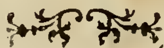
At enim, inquies, se tutos Galli putant non modò naturali jure, aut intentione Pontificis, sed etiam Concilii generalis autoritate superiori? Quid autem? An ideò in nos Vaticanâ ab arce fulmina detonabunt, quòd Concili generalis decreto legem naturalem, ac Pontificis intentionem congruere rati, omnia in unum conjungimus, ac disciplinæ Ecclesiasticæ servire cogimus?

Nempe, inquiunt, in Pontificem canonum eversorem, à Concilio pro potestate, animadverti posse dicitis. Quo enim pertinebat Concilii Constantiensis allegatus canon? Nonne ut constaret Pontificem Concilio contumaciter inobedientem, *debite puniendum?* Jam ergò non nos Galli; sed tanta Synodus, pacis Ecclesiasticæ instauratrix vapulat.

Conc. Const. sess. v.

At enim Constantiense Concilium de dubio Pontifice interpretandum erat. Absurdum. Fac tamen, ut mollioribus auribus parceremus, vim Concilio illatam, tortaque ejus verba. Quid deinde proficiunt? Nempe ostendimus, scandalosum, & contumacem, ut pote jam hæresis suspectum, pro dubio, imò pro nullo Pontifice haberi ab optimis, ac Pontificiæ potestatis studiosissimis Doctoribus. Quid quòd mitiores ne sententiâ quidem, si rectè advertatur, sed verbis tantùm ab aliis discrepant? Hoc ergò peccamus, quod Parisiensium, imò Concilii Constantiensis simplicitate magis quàm aliorum ambagibus, ac sublitate delectamur? Certè bonus & æquus Pontifex nihil metuit ab illis extraordinariis casibus, qui vix mille annis eveniant, uti ex Joanne Majore discimus. Sed tamen mortalem tantâ potestate præditum, tot tentationibus obnoxium, tantâ adulatione circumdatum, aliquo canonum metu coerceri oportet.

Dion. Carth. de aut. Pap. &c. part. 1. art. xxxiv. fol. 342. vers. Dried. de libert. Christ. dist. x1. cap. vj. Bell. Rosel. & alii pass.

X.

Sedis Apostolicæ majestas & potestas.

HIc subit admirari Romanam potestatem uniendæ Ecclesiæ natam; unde perducamur ad æternam charitatem, quâ in Deo unum simus. Petrus ergò & Petri successor, ne inter se dissentiant Ecclesiæ, communis Traditionis interpres; ne incertis motibus fluitent, communium canonum executor, Sede Apostolicâ autore, vel probante confectos custodit & vindicat. Hæc habens & exercens Apostolica Sedes, tantâ antiquitus autoritate viguit, ut posteà, fidens dixerim, imminuta magis quam aucta esse videatur.

En ille Leo Magnus ex Patrum Traditione influentem in omnium animos edit epistolam; * Imperatorem adversum nactus, ad Ephesinam generalem Synodum invitus, nec suo loco positus, cogitur, nec auditur. Itaque antiqua condemnatur fides. At ille latrocinalem Synodum valere non est passus; Imperatoriâ potestate fretum Alexandrinum Dioscorum fregit; ad instaurandam cognitionem Imperatorem perpulit; Chalcedonensis Synodi autor, ac deinde executor, ad constabiliendam communem Ecclesiæ fidem, invictâ potentiâ stetit.

* ad Flavianum.

Eâdem exequendi autoritate freti, Gelasius, ac deinde secuti Romani Pontifices, adversùs Imperatores, ac Regiæ urbis Antistites, in Chalcedonensem Synodum rebellantes, nullâ novâ Synodo indigere se professi, tantâ egêre confidentiâ, tantâque vi, ut Imperatores totamque Orientalem Ecclesiam, ad condemnandos perduelles, solâ jam Sedis Apostolicæ autoritate perpulerint.

Quid ubi nulla Synodus intervenit? Ecclesiarum consensione freti, haud minus fiducialiter egerunt; Pelagianos nullo loco consistere passi sunt; ac superbis ne illud quidem solatium reliquerunt, ut ab œcumenicâ Synodo damnati viderentur. Quis autem Pontifex posteriore ætate, quâ nonnullis potestate aucti videntur, tantâ autoritate tanta gessit? Tanta potest, autore & executore Petro, capiti connexa Ecclesiarum fides!

An ideò putamus infirmam Sedis Apostolicæ autoritatem, quia Ecclesiarum consensum postulamus? Imò firmiorem. Id enim tantùm tribuimus Ecclesiis, ut agnoscant *, ut sentiant, an communis Interpres, satis ex communi Traditione dixerit; in eâ acquiescant **, (*b*) in eâ Spiritus Sancti

* examine.
** Judicum officio fungentes.

(*b*) *Ut agnoscant, ut sentiant... acquiescant.*) Multoties audivi quosdàm palàm dicere, doctrinam Ecclesiæ Gallicanæ à D. Bossuet, in illo tractatu, non tam suis nervis instrui, quàm quibusdam veluti integumentis involvi. Credo equidem eos, qui talibus calumniis virum maximum insectantur, Gallicanam doctrinam non habere satis cognitam, & penitùs ignorare quibus nervis instructa esse debeat Theologica oratio. Hæc enim nisi nescirent, non redarguerent D. Bossuet, qui, cùm nitidiùs quàm quisquam anteà Gallicanæ doctrinæ capita proponit, validiùs defendit, accuratioribus argumentis confirmat, tum temperat diligentissimè ab illis decretis apertè nimiis, quibus plurimùm delectantur multi neo-

magisterium collocatum, neque unquam defuturum certâ fide credant.

Nec minus invicti fuerunt Romani Pontifices, cùm canones ab Ecclesiis, Sede Apostolicâ, sive autore, sive probante, susceptos vindicarunt. His Constantinopolitanos Præsules alta spirantes, & Principum gratiâ ferocientes, & à Nestorianis, Acacianisque usque temporibus, Ecclesiæ graves, tanquam in schisma erupturos animo providerent, quâ gravitate poterant, coercebant; Orientali Ecclesiæ, quæ novæ Romæ faveret, Nicænos canones opponebant; invictos se rati, quandiu, ut ipsi profitebantur secundùm canonum regulas paternorum rem gererent.

* I. ** Anthimum. Conc. C. P. sub Memn. vid. sup. n. I. Itaque eorum tanta vis fuit, ut Agapetus * Papa exul *(c)*, & supplex Constantinopolitanum Præsulem ** *(d)* ad pristinam Trapezuntinam Sedem, contra canones dimissam, amandaret; ab hâc quoque dejiceret, nisi rectam profiteretur fidem; ejus sociis certis conditionibus veniam indulgeret: ex quo illud, quod hujus corollarii initio posuimus: *Magna & Apostolica Sedes antiquum obtinet, rectam fidem tuens; sanctarum Ecclesiarum Sanctiones servans;* ubi oportuerit *indulgentiâ utens.*

Greg. Mag. indic. I. lib. viij. epist. xxx. T. ij. pag. 919. al. lib. vij. ep xxx. Interim cum Episcopis rectam fidem & regulam secutis æquo propemodùm jure agebant. Eulogius Alexandrinus Episcopus scripserat se sancti Gregorii Papæ jussa capessere. At ille ea verba, ac jussionis vocem procul à se amolitus, hæc ait: *Quod verbum jussionis peto à meo auditu removete: loco enim mihi fratres estis; moribus patres. Non ergò jussi, sed quæ utilia visa sunt, indicavi.*

* Byzacenus Primas. Id. lib. ix. ep. lix. p. 976. al. lib. vij. ep. xxv. An non ergò ille se superiorem sentiebat? Id hæretici, id imperiti jactent: non enim intelligunt quænam à Domino constituta sit Ecclesiasticæ potestatis ratio ac vis. At Gregorius tam modestus, quàm fortis intelligebat: *Nam quod*, inquit *, *se dicit Sedi Apostolicæ subjici, si qua culpa in*

terici scriptores; ratus nimirum, nefas esse viro Theologo illos transgredi terminos quos posuerunt patres nostri. Quòd autem hîc Ecclesiis tribuere videatur hoc tantùm, *ut agnoscant, ut sentiant an* Papa *ex communi Traditione dixerit*, & sic *acquiescant*, nulla esse potest difficultas iis, qui hunc tractatum attentè, non cursim legerunt. Nam D. Bossuet non semel docuit in toto suo opere, etiam in hoc Corollario, Ecclesias nunquam *agnoscere* Papæ doctrinam, nisi priùs facto examine in illam inquisiverint; & in ejus doctrinâ tum *acquiescere* solitas, postquàm de illâ cum autoritate decreverint & judicaverint: quæ toties iterata, hîc etiam iterari non erat necesse. Hæc dicta sint in malevolos ac indoctos tanti viri obtrectatores.

(*c*) *Exul.*] Non erat exul Agapetus, quanquam non omninò suâ sponte Romam reliquerat. Hoc enim tantùm memorat Liberatus Brev. cap. ij. Agapetum gravibus minis Theodati Gothorum Regis territum, pro conciliandâ pace, Legationem ad Imperatorem Justinianum suscepisse.

(*d*) *Constantinopolitanum Præsulem &c.*] Anthimus Eutychianus, Trapezuntinus Episcopus, studio & favore Theodoræ Augustæ, post obitum Epiphanii C. P. in ejus locum suffectus est, consensu etiam Imperatoris, cui ille, multa dissimulando, se esse Catholicum persuaserat; ita ut Justinianus ejus ordinationem ab Agapeto, tunc Constantinopoli degenti, approbari cuperet. At Agapetus nec Anthimum videre voluit, neque cum eo colloqui; quod causa fuit cur Imperator illum interrogaret de duabus in Christo naturis. Tunc Anthimum deprehensum Eutychianum Justinianus in exilium misit, & Agapetus Mennam magni Monasterii Abbatem, Patriarcham consecravit. Vid. Anast. vit. Agap. Tom. iv. Conc. p. 1787. & epist. Agap. ad Pet. Hieros. Tom. v. p. 47.

Episcopis invenitur, nescio quis ei Episcopus subjectus non sit: cùm verò culpa non exigit, omnes secundùm rationem humilitatis æquales sunt. Quam communem regulam omnibus Præpositis esse voluit: *Sit*, inquit, *rector bene agentibus per humilitatem socius; contra delinquentium vitia per zelum justitiæ erectus, ut & bonis in nullo se præferat, & cùm pravorum culpa exigit, potestatem protinùs sui prioratûs agnoscat.* Quod ille multis exemplis, Scripturarumque testimoniis prosecutus; sic denique concludit: *Summus itaque locus bene regitur, cùm is qui præest, vitiis potiùs quàm fratribus dominatur.* Itaque ille Gregorius, tam humilis, tam modestus, tam æquo cum cæteris jure usus, summâ potestate Constantinopolitanorum Præsulum superbiam contudit, acta Synodica per Sedem Apostolicam dissoluta, cassataque memorat, (e) & antecessoris eâ de re sententiam vindicat: neque ullus unquam Pontifex majore constantiâ Apostolicam autoritatem exercuit. Quid ita? Quia canones, quia priscas consuetudines, quia omnium fratrum jura æquè ac sua servabat, ut vidimus.

Id. Reg. Past. part. ij. c. vj. il. p. 20 22.

Lib. ix. ep. xij. al. lib vij. ep. L iv. pass. in ejusd. ep.

Sup. lib. xj. c. xij.

X I.

Quàm fœdam Ecclesiastici regiminis Pontificiæque potestatis ideam adversarii, ac præsertim autor Anonymus proferant, quàmque hæreticis faveant, dùm Papatui favere velle videntur.

At autor Anonymus qui de Gallicanis libertatibus scripsit, aliam Papatûs ideam informavit. Libro enim VI. quo caput III. Gallicanæ Declarationis aggreditur, id agit, ut quia Romanus Pontifex, omnium fidelium Pastor etiam immediatus habeatur, omnia pro arbitrio ad se trahere possit, nullis obstrictus canonum, vel avitæ probatæque consuetudinis vinculis. Ac primùm quidem eos affert locos, quibus universa Ecclesia, atque etiam Gallicana Romano Pontifici subjecta sit, quod nemo nostrum negat. Atque id ille sensit. Subdit verò: *Hæc quidem ita in communi dicta negantur à nemine, quia nemini sunt incommoda; sed cùm ad praxim deducenda sunt, autoritas Concilii generalis, libertas Ecclesiæ, canones & similia opponuntur: quasi verò illa excepta intelligantur in verbis* CHRISTI, *aut etiam in declarationibus solennibus* *.

Anon. de liberr. &c. tot. lib. vj.

Ib. c. ij.

* quibus Episcopi Papæ obedientiam profitébantur.

Eò ergò nos adigit, ut non modò ex solennibus obedientiæ Romano Pontifici præstandæ declarationibus, sed etiam ex CHRISTI verbis ad omnia extraordinaria & arbitraria teneamur: ut, quia CHRISTUS generalibus verbis Petro dixerit, *quodcumque ligaveris, quodcumque solveris*; jam neque Ecclesiæ libertatem, neque canones, neque Concilia generalia allegare liceat.

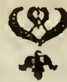
(e) *Acta Synodica . . . . dissoluta memorat;*] nempe Constantinopolitani Concilii an. 585. quæ Pelagius II. Gregorii antecessor ideo rescidit, quòd Joannes, dictus *jejunator*, C. P. Antistes se *Episcopum universalem* appellasset. Miror sanctissimum Patriarcham Mennam illo superbo nomine ubique appellari in Concilio C. P. an. 536.

Sanè ille prævidit obſtitura ſibi primorum ſæculorum tot ac tanta documenta, quibus Romanus Pontifex, anteceſſorum quoque autoritate, canonibus ſervire jubeatur: quæ nos libro XI. executi ſumus. Quo loco id etiam oſtendimus, promiſſam ſanè obedientiam, ſed ſecundùm canones, & jure ſervato; cui etiam profeſſioni, Romanorum Pontificum antiqua profeſſio reſponderet. At Anonymus, ne priſca illa Traditio, verborum CHRISTI interpres ſibi objici poſſit, commento illo cavet quod jam confutavimus.

Sup. tot. lib. xj. Ibid. c. viij. vid. quoq. lib. ix. c xxj. Diſſ Præv. num. LXXX. LXXXj. LXXXij.

Ergòne, inquies, nulla tunc canonum relaxatio; imò aliqua, non promiſcua; extorta neceſſitate, non ad libitum proflua; provida & modeſta; non quæ ſe ſuper omnia jura ſuperferret. Hæc ad XI. uſque ſæculum permanâſſe; hæc omnium cordariorum, præſertim verò Gallorum animis inhæſiſſe; hæc in Concilio Conſtanrienſi ſtabilita eſſe; hæc paulò anre Conſtantienſe Concilium, à Durando Mimatenſi, Clemente V. jubente*, ſcripta eſſe vidimus. Ille per diſpenſationes & exemptiones, impunem regnare licentiam, ac perdita eſſe omnia conclamabat; ille per Synodos generales his adhiberi modum, utque Eccleſia Romana, *non omnia ad ſe traheret*, ne *omnia perderet*, poſtulabat. Cætera alibi memorata, ac præſertim egregiam illam, jubente Paulo III. de reformandâ Eccleſiâ ſummorum virorum conſultationem, atque ipſa decreta Tridentina prætermittimus. Quidnam ergò illud eſſe dicemus, quo poteſtaris Pontificiæ, ſecundùm Anonymum, totus ſeſe *fulgor explicuit*? An cùm non jam ferè tutandis canonibus, ſed exemptionibus, diſpenſarionibus, reſervationibus, denique extraordinariis arbitrariiſque mandatis & imperiis eminere cœpit autoritas, cùm Papa longè poſitus, tot capitula, rot Monaſteria, de quibus ne cogitare quidem vacat, immediatè regenda ſuſcipit, proprios arcet Epiſcopos, atque ab iis ſuum quoque Clerum avellir; cùm Epiſcopalem juriſdictionem in Monachos atque in mulieres effundit, aut effuſam tutatur; cùm deniquè Romana Curia Epiſcopos veluti adverſos habere, in tot exemptis præſidium ac firmamentum, ponere voluiſſe viſa eſt? Hiccine ille eſt Eccleſiæ Romanæ fulgor explicitus? An fumus potiùs? At nos ex illo fumo dari lucem votis omnibus ſupplicamus. Id in Concilio Tridentino, pro temporum quidem neceſſitate, inchoatum Eccleſiæ gratulamur; certòque ſtatuimus, nunquam Eccleſiæ Catholicæ, nunquam Sedi Apoſtolicæ ſuam dignitatem conſtituram, niſi defenſis canonibus, adſcitiſque Epiſcopis, quos ipſe CHRISTUS adjutores dederit.

Vid. lib. xj. c. xvj. xvij. xviij. xix. Sup. lib. vij. cap. xxxviij. Durand. de mod. celeb. Con. &c. vid. diſſert. n. L. Sup. lib. xj. c. xviij.

XII.

Quam falsò asserant Gallicanâ Declaratione contentam doctrinam dissidiorum occasione proditam aut innovatam: Cleri Facultatisque Parisiensis antiqua monumenta replicantur: nova etiam produntur: quædam Gallis malevolentissimè ab Anonymo objecta refelluntur: votum autoris ejusdemque erga Ecclesiam Catholicam Sedemque Apostolicam devotus animus.

JAM luce est clarius pessimè objectum Gallis, quòd de Sede Apostolicâ male sentiant, cujus dignitatem confirmare & illustrare non cessant. Sed quandoquidem autor Anonymus tractatu de libertatibus Gallicanis, eâ de re mendacissimè ac malevolentissimè scripsit, non feremus Christianissimi Regni impunè violari Majestatem.

Ac primùm grave illud est, quòd semel atque iterùm inculcat, à Bonifaciani dissidii tempore, Gallorum in Sedem Apostolicam studia refrixisse: cùm, ut cætera omittamus, id etiam imperitissimis rei historicæ notum sit, post ea dissidia, sub Benedicto XI. & Clemente V. aliisque Pontificibus, Curiam Pontificiam translatam ad Gallias, atque Avenione toto fere sæculo residentem, cum Gallicano Regno conjunctissimam, ejus obsequiis floruisse. Sed nos insulsissimum commentum jam confutavimus.

Anon. lib.I c.xvj. n.2. lib.iij. c. ix. n. 3. Sup. lib. iij. c. xxiij. xxiv. xxv. lib iv. cap. xxij. lib. x. c. xxv.

At Anonymus graviora protulit. Nempe & id scribere ausus: quæ à Gallis scriptoribus de Romani Pontificis autoritate proferuntur, *avitum ac ferè ingenitum testari illius nationis erga ~~sanctam~~ sedem studium magis fortè quàm modernorum affectum*; tanquam ab eo studio moderni descivetint. Posteà: *Quòd Galli aliquibus schismaticorum nomine suspecti sunt, aut inimicorum esse invidiam aut politicorum minas. ... aut fortè justum piorum metum*; *ne si crescat Pontificiorum mandatorum neglectus, in contemptum transeat, qui à schismate solet non longè abesse*: quasi jam Gallis solenne sit Pontificia mandata negligere. Gravius & acerbius illud: *Ferè pœnitere Galliam, quòd olim sanctam Sedem tantâ reverentiâ prosecuta fuerit, tantâ humilitate audierit, tanto zelo defenderit.* At illud dirum & abominandum de Gallicanis etiam Antistitibus dictum: *Frustra Antistites Gallicani autoritati Pontificiæ gravissimum vulnus illaturi honorificâ præfatiunculâ ferrum occultant*: ut parùm esse videatur, quòd Romano Pontifici adversentur, nisi etiam blandientium ac venerantium specie, parricidiales manus inferant. Quo argumento? Quâ probatione? Nullâ: nisi quòd avitam, Ecclesiæ Catholicæ Sedique Apostolicæ salutarem, certè tot retrò sæculis, à studiosissimis Sedis Apostolicæ defensoribus pro innoxiâ habitam, sententiam, nullâ cujusquam offensione proponunt.

Anon. lib.vj. c. ij. n. 1. 2.

Id. lib. xj. Præf.

Id. lib.vij. c. 1. n. 3. Id. lib.iij. c. viij. n.9. 10. lib.viij. præf. n. 1. ib. c. viij. n.ij. lib.ix. c. x. n 3. 4. in conclus. oper. n. 13. & pass.

Et quidem toto Anonymi tractatu sparsum illud: priscas illas de Ecclesiæ Catholicæ & Conciliorum generalium autoritate sententias, in Galliâ tunc esse prolatas, *cùm Reges à Romano Pontifice dissiderent.* In his igitur

Gallos *Aulæ desideriis obsecutos*, *atque alicujus spei vel timoris impulsu* esse permotos; quin ipsos Episcopos Gallicanos anno 1682. *odiosam & importunam objecisse doctrinam*, *ut summum Pontificem ab executione Lugdunensis de Regalia* (*f*) *canonis deterrerent.* Sed hæc quàm falsa sint, quàmque iniquo animo exprobrata, alia Ecclesiæ Gallicanæ acta testantur.

Sup. lib. vj. c. xxj.

Vetusta omittimus; posteriorum sæculorum exempla proferimus. Nullum sanè erat Christianissimo Regno cum Martino V. dissidium, cùm sacra Facultas Joannem Sarrazinum, qui Conciliarium statutorum vigorem in summo Pontifice reponeret, repellebat & ad ista adigebat; quòd *tota autoritas dans vigorem statutis Conciliaribus*, *residet*, *non in solo Pontifice*, *sed principaliter in Ecclesiâ Catholicâ*, *& Spiritu Sancto.*

Ib. c. xxiij.

Nullum erat dissidium cum Romanis Pontificibus, eo tempore quo eadem Facultas ad hæc Lutheranos compellebat, ut Ecclesiæ Catholicæ & Conciliorum generalium determinationes absolutè admitterent; decreta verò Romanorum Pontificum ita, *si ab Ecclesiâ recepta & approbata* essent.

Ibid.

Nullum erat dissidium, cùm editis adversùs Lutherum articulis, Ecclesiasticam potestatem exponere aggressi, Pontifici quidem suam; at ut errare non posset, non nisi Ecclesiæ Catholicæ & Conciliis generalibus tribuebant.

Diss. præv. n. xiv.

Nullum erat dissidium, cùm toti Orbi Chtistiano Tridenti collecto, atque ipsi Pio IV. testatum volebant, se in Constantiensibus, iisque conjunctis Basileensibus decretis persistere, ac porrò perstituros, neque laturos unquam, ut sacrosancta decreta ullâ vel ambiguâ formulâ læderentur.

Recentiora ac nostri sæculi exempla postulas? Nullum erat dissidium anno 1614. cùm gravis illa extitit de tertii Ordinis articulo, ac Regum supremâ autoritate dissensio: & tamen in actis Ordinis Ecclesiastici conscriptum legimus: lecto articulo Patribus visum, *eo articulo sterni viam ad schisma*; *ac fieri ut civiles Ordines nullâ autoritate*, *nec potestate legitimâ de verbo Dei judicent*, *decernantque quid illi congruat*; *damnent ac ligent conscientias*; *quæ autoritas Concilio generali & Ecclesiæ universæ spirituali potestati reservata est.* Quo etiam die pomeridiano conventu iteratum, *hujus quæstionis judicium Concilio œcumenico reservatum.*

Proc. verb. de la Châbre Eccles. 1614. du Mardi 30. Decemb. Mem. du Clerg. T. I. p. 198. ed. 1673.

At enim, inquies, non hîc tractabant quæstionem, neque Conciliarem

(*f*) *De Regaliâ.*] Adeo inconsultè quæstiones tractat D. CHARLAS, ut illa ferè omnia, quibus Cleri Gallicani causam conclamatam vult esse, in hujus causæ præsidium nullo labore adduci possint. Sic est canon XII. Sess. XV. Concilii Lugdunensis, quem allegat. In eo enim canone, illi tantùm *qui Regalia . . . de novo usurpare conantes*, *bona Ecclesiarum . . . vacantium occupare præsumunt . . . excommunicationis sententiæ subjiciuntur.* Deinde additur: *Qui autem ab ipsarum Ecclesiarum . . . fundatione*, *vel ex antiqua consuetudine jura sibi hujusmodi vindicant*, *ab illorum abusu sic prudenter abstineant . . . quod ea quæ non pertinent ad fructus . . . non usurpent*, *nec bona cætera . . . dilabi permittant*, *sed in bono statu conservent.* Tom. XI. Conc. p. 982. 983. Atqui hæc firmant, nedum infirment *Regalia* quæ sunt *ex antiquâ consuetudine.* Porro P. SIRMOND Jesuita & Petrus DUPUY multis & validissimis argumentis probaverunt *ex antiquâ consuetudine* esse *Regaliæ jura* quæ sibi Reges Galliæ *vindicant*; qui etiam credunt his juribus usos fuisse primæ stirpis Reges. Ergò pessimè à D. CHARLAS allegatur canon ille Lugdunensis.

potestatem cum Pontificiâ comparabant. Rectè. Tantò ergò magis, quæ animis erant insita, nullo contentionis studio proferebant; arduam quæstionem, summâque inter Catholicos dissensione agitatam, ubi etiam de Papæ autoritate quæreretur, *Concilio œcumenico*, sive ut explicitiùs in superiori congregatione dictum erat, nec jam repetere necessarium, *Concilio œcumenico & Ecclesiæ Catholicæ potestati* reservabant; de fidei quæstionibus terminandis communem Cleri consensum simplici animo testabantur; sancti & Orthodoxi mirificas laudes à Paulo V. summo Pontifice, Brevi speciali edito, referebant.

Nullum erat dissidium anno 1625. cùm Clerus Gallicanus Stephani Louytori Decani Nannetensis, Apostolicæ Sedis autoritate prolatam sententiam adversùs Episcopum Leonensem, declaratione editâ, impiam, sacrilegam, nullam esse censuit: (g) accepto deinde nuncio declarationem à summo Pontifice esse abrogatam, Regi Christianissimo totius Cleri nomine supplicavit: si res pacificè neque Romæ, neque in Galliâ componi posset, *permitteret Nationale Concilium, ut consuleretur quid factu opus esset, & ut Concilium œcumenicum peteretur.* Concessum à Rege, cum Legato actum, missum Romam * commonitorium, allatumque imprimis, *non potuisse à Papâ contra tot Episcopos decerni, nisi illis auditis, datâque commissione in partibus, juxta concordata & privilegia Ecclesiæ Gallicanæ; ab Episcopis Gallicanis postulatum Nationale Concilium; ac nisi Breve Apostolicum premeretur, daturos ibi operam, ne quid libertates & privilegia Ecclesiæ Gallicanæ detrimenti caperent.* Quid plura? Pressum Breve; Louytorius à sententiâ destitit; Leonensi Episcopo satisfecit.

Ib. T. 1. part. 1. tit. 1. c. 1. n. 14. 15. vid. recueil. des piec. concer. l'Hist. de Louis xiij. T. iv. pag. 3. o. & seq.

* Ad Oratorem Regium.

Ib. n. 26.

Nullum erat dissidium anno 1650. cùm occasione viri Illustrissimi Renati de Rieux de Sourdeac, Episcopi Leonensis à Commissariis Apostolicis depositi, atque aliorum Commissariorum sentententiâ (h) restituti, veritus est

Ib. n. 37. 41.

(g) *Nullam esse censuit.*] Rem ut gesta est narrabimus. Summus Pontifex Doctores Gallemant & Duval ac P. de Berulle Congregationis Oratorii Præpositum generalem, tam in spiritualibus quàm in temporalibus, præfecerat omnibus Monasteriis Monialium Carmelitarum in Galliâ constitutis. Plurimi autem Episcopi intercesserant, ne Bullæ & Brevia Apostolica eâ de re missa executioni darentur, quos inter D. de Rieux Episcopus Leonensis enixe contendebat, Episcoporum autoritatem in Moniales eam esse, quam Papa nullo decreto, nullâ Bullâ posset convellere. Itaque Moniales Carmelitas Morlæenses suæ Diœcesis, quæ ultrò Episcopali suæ jurisdictioni se submiserant, transtulit primùm in domum suam Episcopalem, & inde in castellum Brestiæ. Verùm D. de Louytre delegatus à Cardinalibus de la Roche-Foucault & de la Valette, ut in eâ causâ Papæ nomine judex esset, venit Leonam; ibique, latâ sententiâ, jussit Moniales anathemate innodari, Ecclesiam Cathedralem Leonensem interdici, & ipsum Episcopum ab omni ministerio Episcopali suspendi, nisi intra decem dies dictas Moniales ad Papæ obedientiam reducere conaretur. At Clerus Gallicanus indignè ferens D. de Louytre hæc tam multa tantaque nullo jure fuisse molitum, illud egit, quod hîc à D. Bossuet narratur.

(h) *Commissariorum sententiâ*] Reus Majestatis postulatus fuerat D. de Rieux Episcopus Leonensis; eò quòd operâ suâ & consiliis favisset Mariæ Mediceæ Regis matri è Regno fugienti, ipse apud Belgas absque Regis licentiâ esset commoratus, quo tempore rerum non parvam conturbationem in Regno creaverat Reginæ matris & Gastonis fratris Regis fuga. Quapropter de Sede suâ dejectus est an. 1635. judicio DD. de Barrault Archiepiscopi Arelatensis, Bouthillier Turonensis Coadjutoris, de Noailles Fotiopolensis, de Harlay de Sancy Macloviensis Episcoporum, quos Urbanus VIII. Commissarios in

Clerus ne Provinciarum juri & canonico ordini noceretur. Itaque solenni protestatione editâ, & Nuncio rite intimatâ, id egerunt, *ut Episcoporum judicia, congregatis in Synodo Provinciæ Patribus, salvo jure appellationum ad Romanam Sedem antiquâ canonum autoritate reservarentur; neve Apostolicis literis ullum sibi præjudicium fieri possit; neve trahantur eadem in exemplum, quo quisquam sibi putet contra salutarium reverentiam regularum temerè quid licere.* Sic cavebant ne adversùs canones extraordinaria & arbitraria mandata valere putarentur.

Sup. lib. vj. c. xxvj. Nullum erat dissidium anno 1656. cum sacræ Facultatis jussu, postulantibus ac probantibus Episcopis, in ordinario ac frequenti consessu Lutetiæ congregatis, è Francisci Guillovii Thesi hæc præsertim eruta sunt: *Concilia ad melius convocari; in his, à Pontifice auditis Episcoporum sententiis ac judiciis pro suâ autoritate certoque & infallibili charismate, verbum fidei pronunciari.* Substitutum illud: *Episcoporum jurisdictionem esse juris divini, & esse immediatè à* CHRISTO, *eosque in Conciliis generalibus verè esse judices; atque in his ex eorum judicio summum Pontificem pronunciare.*

Denique nullum erat dissidium, cùm per eadem ferè tempora tot adversùs Jansenium acta confecta sunt, laudatique à Romanis etiam Pontificibus Episcopi Gallicani; cùm tamen priscæ disciplinæ Traditionisque memores, Pontificias Constitutiones ita admitterent exequendasque mandarent, ut à se factâ deliberatione, datoque judicio, acceptatas & interpretatas, ut ex actis publicis fuse docuimus. Sup. lib. x. c. xvij. xviij.

Memorat Anonymus lib. VIII. inculcari frequenter ab Episcopis Gallicanis, jurisdictionem Episcoporum ita esse de jure Divino, ut eam *à sanctâ Sede neutiquam accipiant; eo fine, ut summum Pontificem à proferendo circa controversiam de Regaliâ judicio deterrerent; aut si quid pronunciaret, minoris videretur esse autoritatis.* Tum in eodem libro hæc habet: *Abstinuissemus ab hujus quæstionis tractatione, non solum propter ejus difficultatem, sed etiam quia, cùm sacrum hunc Ordinem maximè veneremur, displicent nobis quæcumque venerationem illam possunt quâvis occasione imminuere: nisi animadvertissemus Illustrissimos Episcopos Parisiis congregatos suam in Deum jurisdictionem referre tum maximè conatos, cùm justis summi Pontificis decretis repugnabant.* Quis ferat derisorem, reverentiæ specie, talia exprobrantem? Qui si Ecclesiæ Gallicanæ & sacræ Facultatis acta toties publicata & à nobis relata, amico animo perlegisset; profectò fateretur, jurisdictionem Episcopalem, nullo non tempore, ut à CHRISTO immediatè profectam, apud nos prædicatam; neque nostrâ aut avorum memoriâ unquam contigisse, ut quis-

Anon. lib. viij. præf.

Ib. c. viij. n. 1. 2.

Sup. lib. viij. c. xiv. & pass. tot. lib. & seq.

hac causâ delegaverat. Quievit quidem D. DE RIEUX, quandiu vixit Cardinalis DE RICHELIEU, quem in illo negotio sibi adversarium sentiebat, & cujus non immeritò ultricem potentiam ulteriùs experiri verebatur: Gallicani verò Præsules, licèt ferrent ægerrimè hoc judicium, cùm injustum, tum nullo ordine canonico latum, iisdem de causis siluerunt. Sed mortuo Cardinale, Episcopus Leonensis, interjectâ appellatione, postulavit ut Innocentius X. judicium in se latum juberet retractari; qui Pontifex an. 1646. septem Episcopis causam retractandam & supremâ autoritate judicandam commisit; atque tunc demum Episcopus Leonensis innocens omnium sententiis absolutus est. Vid. Mem. du Clerg. Gall. Christ. Hist. de Louis le juste aut. Dupl,

quam

quam hominum contrariam sententiam impunè propugnaret. Quæ nunc, si Deo placet, vir amicissimus & erga Episcopalem Ordinem obsequentissimus, adversùs Pontificem comparata esse prædicat.

Hæc quidem sunt iniquissima; hoc vero absurdissimum, quòd appellationes ad Concilium generale factas eo nomine elevat, quòd, *occasione dissidiorum, vel schismatis, natum sit genus illud appellationum, tum si Papa negaret, quod ex parte Regis rogaretur, aut vellet contra ipsum ejusve subditos procedere.* Quis enim appellaret, nisi aliquod existeret gravamen aut dissidium? An appellatum vellet ab eo qui omnia largiretur? Cæterùm de illis appellationibus, quàm schismate antiquiores sint, quàmque non tantùm à Gallis, sed etiam ab aliis frequentatæ suo loco ostendimus. Hîc quidem commonere volumus, quàm non modò iniqua, sed etiam insulsa autor Anonymus contra Gallos scripserit. Anon. lib. vj. c. 1. n. 2. Sup. lib. v. c. viij. ix. lib. x. cap. xxiij. xxiv. & seq.

Cujus etiam generis illud est quod passim exprobrat de dispensationibus apud Gallos maximè frequentatis: quasi alibi canones purè obtineant; nullæ translationes; nulla pluralitas; nullæ commendæ sint; uni tantùm Galliæ in dispensandis gratiis desudet Curia? An quia non quemadmodùm illi laïcorum invasiones assiduè improperant, ita nos ad invidiam usque objicimus, oppressam ab Inquisitoribus ordinariam potestatem; erepta Episcopis de fide judicia, quibus maximè Episcopatus constat; Ecclesiasticos reditus, per gravissimas pensiones, easque resignabiles in frusta concisos, ac beneficiariis nudum propemodùm relictum titulum; aliaque hujus generis innumerabilia, à quibus puri sumus, ideò disciplinam apud nos profligatam confiteri oportet; florere apud eos, quos inter extraordinaria & arbitraria imperia sine more modoque vigent? Et quidem utinam omnes prophetarent? Cæterùm si gloriari oportet, id dicam, quod exteros audimus sæpe memorantes: nullum esse Regnum, in quo magis religio floreat, quam hoc Christianissimum; nullum, in quo sit Clerus doctior, sanctius Sacerdotium, Monastica disciplina castior ac severior, morum doctrina purior, Scripturarum & antiquitatum ferventius studium; nullam denique gentem, quæ accuratam disciplinam, si quis id fortiter aggressus sit, æquiore animo passura videatur. Anon. lib. vj. c. 1. n. 2. & alib. pass.

Desinant ergò nos incessere calumniis, tanquam ea, quam Galli tuemur, doctrina è dissidiis orta sit. Cogitent potiùs nostrâ memoriâ, aulicis artibus pressam; ultrò posteà erumpere; ac facilè promi, quod est pectori insitum. Faxit autem Deus, ediscant Ecclesiæ regendæ Principes, Ecclesiasticum regimen, non aulæ flatibus ac motibus; sed æternâ veritate ac Patrum Traditione niti oportere.

Denique quod objiciunt, cæterarum gentium consensione nos premi, ac posse à Pontifice securè damnari Galliam, decreto ex nostris quoque Dogmatibus totius Ecclesiæ consensu valituro; tanquàm Ecclesia Gallicana, tanta Ecclesiæ pars, eaque florentissima nihil sit. His quidem objectis, inscitiam, hostilemque animum, non modò adversùs Galliam, sed etiam adversùs Ec-

clesiam universam produnt. Nempe dum Rex optimus, ac pietate major quam armis, tot egregiis ac immortalibus titulis, id etiam addit, ipso regnante, excisam hæresim in Galliis, tum ipsam Galliam, sub tam pio Principe erroris aut schismatis damnari posse confidunt. Sed frustra sunt. Non ita œcumenici Constantiensis Concilii jacebit autoritas: non ita Ecclesia Catholica repente mutatur; nec per cæteras gentes, usque adeò prostratam veritatem arbitramur, ut ejus apud se tot vetusta, tot recentia monumenta obliterari sinant. Quòd si tanta quæstio, tantis Catholicorum altercationibus nobilis, in quâ Conciliaris, Papalisque autoritatis summa vertitur, jam finienda est, non sine œcumenico Concilio eam finiri posse sentiunt: aderit omnium sæculorum firma Traditio: evigilabunt sui memores Episcopi; ác Spiritus Sanctus veritatem vindicabit.

Illud etiam exprobrant, gratam hæreticis esse eam, quam Episcopi Gallicani de Concilii autoritate Declarationem ediderunt. At nos contra experimur, obstinatis hæreticis eam esse molestissimam, quâ calumniandi causas detractas esse sentiant. Qui verò modestiores sunt, ac pacatiores, hos in Ecclesiam Catholicam, Sedemque Apostolicam propensiores evadere, toti Ecclesiæ gratulamur.

Act.x.12. His ergò intelligimus Petrum ab alto vocari, quemadmodum olim in Actis, ut comedat *quadrupedia & serpentia terræ & volatilia cœli*; mundaque æque ac immunda in sinum congerat, in corpus trajiciat, unitati servet, aut reddat.

Jam qui Declarationem Gallicanam veram quidem esse, sed tamen præposteram objiciunt, neque Ecclesiasticæ rei conducere, ut ultrò Catholici nova & contentiosa tractent; hos quidem confutavimus; neque iterare piget, à nobis non nova proferri, sed à Majoribus quæsita, imò etiam definita, quæ Catholicæ Ecclesiæ, Sedisque Apostolicæ æquitatem dignitatemque commendent,

Dissert. præv n.vij. viij.ix.x.xj

De Regaliâ, cujus gratiâ Declarationem Gallicanam exortam esse volunt, alii dixerint. Ego hoc tantùm: extensam fortè nullo malo animo, sed ex prætenso, ac dudum præconcepto jure; Regaliam haud tantam esse rem, propter quam jusque fasque videretur, ex Apostolicâ Sede tantos intentari metus, tanquam omnia ruerent.

Quod aiunt, Declaratione provisa esse remedia, si quid gravius immineret; arcanorum inscius quid dicam? Neque viri graves fortè succenseant, si tot inter minas, Christianissimo Regno, ex avitis consuetisque Dogmatibus, aliquid præsidii comparetur; quæ præsidia qui Gallis erepta esse velint, cogitent evenire posse ea tempora, quibus ipsis Eccclesiæque, ac Sedi Apostolicæ necessaria esse videantur.

Nunc postquàm de susceptâ quæstione dicta sunt omnia; de me uno verbo dicam. Ac primùm, Deo teste, profiteor, eum esse me, qui Sedi Apostolicæ ac Pontificiæ Majestati impensissimè faveam; & confido fore ut, si qui bono animo hæc quærant, id sentiant; Sedi Apostolicæ sua & antiqua

& tuta, humilis pacificusque reddo; hostibus, ne per aliena & falsa eam oderint, consulo; Catholicis hominibus, ne utrimque fortè sint nimii, vera & æqua præmonstrare satago; Gallos meos, ac præsertim Episcopos, nonnullis suspectos, tanquam Sedi Apostolicæ aliquid detractum velint, ab eâ contumeliâ vindico; tuta ab illis esse omnia, priscis exemplis monumentisque probo; Petrum has super aquas tutum incedere, neque frustra trepidare moneo & hortor; utcumque est, secutus hanc causam ad CHRISTI tribunal perfero. Si Sedes Apostolica utrique parti, æquo jure consulens, silere interim edixerit, polliceor pariturum; denique ad supremum usque halitum, in Ecclesiæ Catholicæ, Romanæque & Apostolicæ Sedis, in eâque sedentis Romani Pontificis potestate esse me, futurumque profiteor. Ita me Deus salvum velit; ita me Petrus; ita me Pater sanctissimus habeat oviculam ad ejus pedes pro pace Ecclesiasticâ suspirantem; sub quo incurvati peto altitudinem sæculi frustra intumescentis, Turcicamque barbariem, hæreticamque & schismaticam, quocumque loco, vel se exerit, vel latet, superbiam; atque id supplico ab his nostris abesse temporibus, ut hæc tam antiqua, tam sana, audens dixerim, tam pacifica, tam modesta, ferre non possint.

FINIS.

APPENDIX

APPENDIX

AD

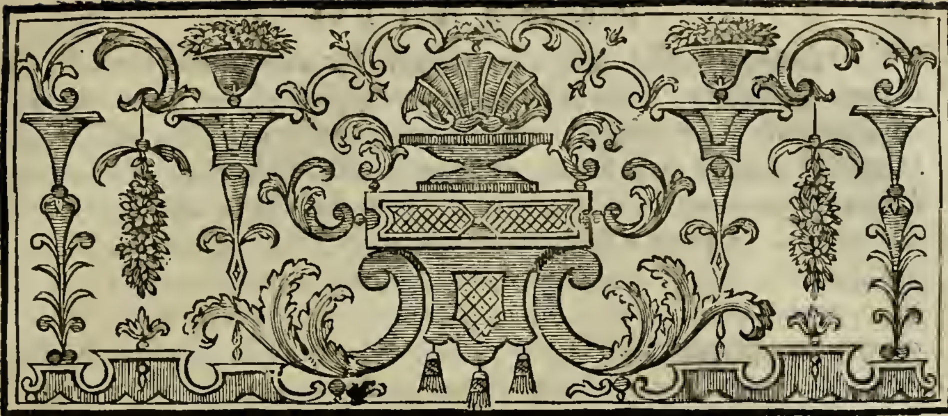
DEFENSIONEM DECLARATIONIS

CLERI GALLICANI

DE

ECCLESIASTICA POTESTATE

AN. 1682.

PRÆFATIO AUTORIS.

OSTEA *quàm edita eſt* CLERI GALLICANI *de* Eccleſiaſticâ Poteſtate Declaratio, *multa adverſùs eam ſcripta prodierunt. Ac primùm divulgati Libelli duo, quorum alteri titulus:* Ad Illuſtriſſimos & Reverendiſſimos Galliæ Epiſcopos, Diſquiſitio Theologico-Juridica ſuper Declaratione Cleri Gallicani, factâ Pariſiis 19. Martii 1682. *Alter inſcribitur:* Doctrina quam de Primatu, Autoritate & Infallibilitate Romanorum Pontificum tradiderunt Lovanienſes Sacræ Theologiæ Magiſtri, ac Profeſſores tam veteres quàm recentiores &c. Declarationi Cleri Gallicani de Eccleſiaſticâ Poteſtate nuper editæ oppoſita. *Uterque Anonymus. Ab utroque Cleri Gallicani Declaratio non tantùm impugnatur, verùm etiam proſcribitur*, ut quæ faveat hæreticis, Romanum Pontificem dignitate Primatûs, Divinâ ei ordinatione conſtituti, exuat, & Sedem Apoſtolicam labefactet; quin etiam exſuſcitet Wiclefi errores, à Conſtantienſi Concilio condemnatos. *Miram rem, ut quod Synodus Conſtantienſis de ſupremâ Conciliorum autoritate ſanxerit, in Wiclefo ipſa proſcripſerit! Cæterùm* NICOLAUS DU BOIS, *Sacrarum Literarum in Univerſitate Lovanienſi Profeſſor Primarius, ſe diſquiſitionis Autorem profeſſus, alias ſcriptiunculas ſparſit, ut ſi non vi ac pondere, nos numero ſaltem premere velle videatur. Atque hæc apud vicinos*

Doctr. Lov. Præf.

Diſq art. iv. p. 21. 22.

Doct. Lovan. in fine.

Belgas, magnis acta ſunt clamoribus. Sic enim Autores illi de ſummâ Catholicæ Fidei agi vociferantur; quaſi hæ quæſtiones in Eccleſiâ nunc primùm audiantur, non autem à multis ſæculis, nullo erroris, nullo Schiſmatis metu pertractatæ fuerint. Verùm ex longinquo gravioris belli metus; nec jam diſquiſitio aut tractatio, ſed cenſura. Nempe Illuſtriſſimus GEORGIUS * *Strigonenſis Archiepiſcopus, ac Regni Hungariæ Primas, oſtentatâ primùm Concilii Nationalis autoritate (credo ut Clero Gallicano parem Cleri Hungarici autoritatem opponeret) ipſe interim*, dum præfata Synodus ſuo tempore celebretur, *cum quinque fortaſſe vel ſex Epiſcopis, non eſt veritus tot Gallicanorum Epiſcoporum, ipſiuſque adeò Eccleſiæ Gallicanæ* decreta configere, propoſitiones interdicere, proſcribere, prohibere; ut quæ Chriſtianis auribus abſurdæ, ac planè deteſtabiles, atque à Satanæ miniſtris diſſeminatæ, blandæ pietatis ſpecie ſchiſmaticum virus inſtillent: *etiam eam, ſi Deo placet, ut jam cæteras omittamus, quæ Regiam poteſtatem à depoſitionis ſententiis tutam illæſamque præſtat; etiam eam quæ Canonibus moderandum Apoſtolicæ autoritatis uſum profitetur. Sic omnia ſubvertuntur: nec tantùm Majeſtas Regia, verùm etiam Eccleſiaſtica libertas omnis è medio tollitur; nec jam Canone, ſed ad nutum regitur Eccleſia, ac Majorum ſcita tot Romanorum Pontificum decretis firmata evaneſcunt. Sic innocui Galli avitas Libertates, avitam doctrinam, publica Eccleſiæ Regnorumque jura, abſque ullâ cujuſquam contumeliâ, ullâve cenſurâ propugnantes, indignis proſcinduntur modis. Fruſtra Canonum, fruſtra Patrum implorant opem. Ecce enim ille Diſquiſitor ab Epiſcopis Gallicanis*, minimè fuiſſe diſcuſſos Patres ac Canones, ad quos in hâc Declaratione fit relatio; ſed ſimpliciter allegantibus creditum *ſibi perſuadet. Qui ſi ſacro Cœtui, totque privatis Conventibus per quatuor menſes habitis adfuiſſet; ſi differentes audiſſet Illuſtriſſimos Archiepiſcopos Pariſienſem & Rhemenſem, ſacri Cœtûs Præſides, totque alios Epiſcopos doctrinæ atque eloquentiæ laude conſpicuos, eos verò maximè, qui ad id negotium deputati, Tornacenſem* (a) *dico, Meldenſem, reliquos omnes Sacræ Theolo-*

* Zelepech.mi.

Cenſ. Arch. Strigon. vid. in vind Maj. Scol. Par.

Diſquiſ. Att. ix. p. 44.

(a) *Tornacenſem.*] D. Guilbertus DE CHOISEUIL DU PLESSIS-PRASLIN Convenenſis, deinde Tornacenſis Epiſcopus, pietatis ſtudio & plurimæ doctrinæ laude clariſſimus, ſcripſit *de religione* multa commentaria, & *de poteſtate Eccleſiaſticâ* egregiam epiſtolam ad D. STEYAERT Lovanienſem Doctorem, quæ virum demonſtrant in rebus Theologicis verſatiſſimum. Et quanquam illa non ſupereſſent hujus viri monumenta, ſatis eſſet ad ejus gloriam ſempiternam illa graviſſima & doctiſſima *relatio* an. 1682. coram ampliſſimo Cleri Gallicani cœtu habita, quam hîc laudat D. BOSSUET, quamque nos, diù expectatam, demùm publici juris facimus. Vid. noſtram Præfationem.

giæ Facultatis Parisiensis Doctores, atque in sacrâ doctrinâ versatissimos; qui quidem, non nisi perpensis Sacræ Scripturæ Patrumque omnium locis, atque Ecclesiasticis ab ipsâ Christianitatis origine gestis evolutis dixère sententiam : adhibitis quoque aliis secundi Ordinis deputatis, Parisiensibus Doctoribus & omni eruditione præstantibus viris; hos, inquam, si audisset, ipsumque adeò Tornacensem Episcopum, tantâ pietatis ac doctrinæ laude celebratum, ad universum Cœtum sua & Collegarum sensa referentem; non profectò hæc unquam incauta & temeraria de Gallicanorum Episcoporum supinâ credulitate profudisset.

Interim, cùm alii subinde adversùs Gallicanam Declarationem tractatus, in Italiâ, in Germaniâ, in Hispaniâ ederentur, Emmanuel *etiam* SCHELSTRATUS (b) *nova acta produceret, eaque se retecturum arcana jactaret, quibus Basileensia simul & Constantiensia decreta statim conciderent; viri boni gravesque Gallicanos Episcopos Doctoresque hortabantur, ne avitam doctrinam, quâ prisca Ecclesiæ jura ac dogmata continentur, indefensam relinquerent; neque modò confutarent recentiores istos, qui plerumque, levi operâ, nihil aliud quàm Turrecrematæ, Cajetani, Bellarminique aliquot argumenta repetebant, verùm etiam rem totam ab origine panderent, atque Ecclesiastica monumenta proferrent, quibus Clerus Gallicanus, tantâ doctrinæ pietatisque famâ conspicuus, Declarationem suam munitam credidisset.*

Ego qui Deputatis ascriptus, publicis privatisque Conventibus interfui, nec tantùm audivi religiosissimos Episcopos, sed etiam quæcunque insigniora, ac memoratu digniora dicerentur, diligenter exscripsi, atque ipsius Episcopi Tornacensis, doctissimam juxta atque eloquentissimam relationem gestis insertam attentè perlegi; præcipua hic momenta percurram, ut intelligat Christianus Orbis, à Clero Gallicano nihil novi prolatum; sed vetustam atque constantem Scholæ Parisiensis totiusque adeò Ecclesiæ Gallicanæ, imò & universæ sententiam repetitam; eamque à Scripturarum fonte, atque Aposto-

(b) *Emmanuel .... Schelstratus.*] Vaticanæ Bibliothecæ Præfectus, antiquitatis Ecclesiasticæ habitus est investigator industrius & diligens. Is cùm vidit Gallicanam Declarationem eo imprimis commendari quòd niteretur Constantiensibus decretis, statim vetustos quosdam codices Concilii Constantiensis, à se hinc inde exquisitos, sibique optimæ notæ visos, vulgavit, ut concusso Declarationis fundamento, ipsa Declaratio rueret. Sed præterquam quòd, & horum MSS. ἀυθέντιαν licet suspicari, & Schelstratus non satis probat acta Constantiensia antea vulgata, à Basileensibus fuisse adulterata; dici potest parva esse & nullius momenti ea quæ in hodiernis codicibus notat ut mutila & interpolata. Vid. Lib. v. Adi quoque dissertationem Gallicam, cui titulus est : *Ecclaircissement sur les Conciles généraux*, &c. quâ D. ARNAULD exagitat & egregiè confutat Schelstrati absurdas cavillationes.

licâ Traditione manantem. Atque ea me dicturum confido, quæ planè sufficiant ut hæc duo probentur: Primum doctrinam Gallicanam verè Catholicam esse, & ab omni censurâ ac notâ liberam: tum eam doctrinam absolutè esse veram; ac si censura adhibenda sit, adversam sententiam eâ animadversione dignam. Addam Corollarium, quo clarum perspectumque sit, Primatum Beati Petri, & Romanæ Sedis, doctrinâ Gallicanâ non modò non obscuratum, verùm etiam illustratum, confirmatumque esse; tum censores nostros ad eum Primatum propugnandum, falsa & dubia cum certis æquè congerentes, id omnino efficere, ut eam penitùs doctrinam convellant, quam se præ cæteris tueri glorientur.

Divisio Operis in duas Partes.

Speramus autem Lovanienses, viros doctos ac pios, cùm hæc legerint, non modò ab iniquâ censurâ temperaturos esse, verùm etiam nobiscum ultrò consensuros; certè coercituros, si quidem id valeant, Professorem suum NICOLAUM DU BOIS, *qui cùm alia multa, tum illud præsertim æquè impotenter ac imperitè scribit:* Excommunicatos nos esse, aut saltem in periculo ad cautelam (*c*) absolvendos. *Romanos quoque & Italos credimus, si jam liberas voces, Christianas tamen ac modestas, atque ab ipsâ antiquitate depromptas audire sustineant, non adeò exarsuros: Pontificem certè, cujus Majestatem in terris maximam, Majorum more tanto studio, tantâ religione ac fide colimus, facilè intellecturum, quàm sincero cultu Sedem Apostolicam prosequamur; quippe quam invictam & immotam, non cæcâ pietate, aut humanis ratiociniis, sed manifestissimâ veritate, ac traditionis robore, & Canonum haud minùs autoritate, quàm moderatione præstemus. Neque verò velimus, quod Catholici omnes, summique Pontifices meritò perhorrescant, Ecclesiæ, tanti corporis imbecille esse Caput, ipsum scilicet Romanum Pontificem; sed firmissimum, valentissimum Conciliorum autorem, Principem, executorem, Canonum custodem, atque ubi res postulet, æquum interpretem, & dispensatorem providum, imò etiam conditorem, fidei & Traditionis toto Orbe terrarum assertorem à Christo institutum; denique adversùs contumaces quosque, sive Episcopos, sive alios, in Christi nomine, contemptæ Ecclesiæ præsentem vindicem. Quæ cùm in Romano Pontifice, ut à Chri-*

Consul. xij. p. 69.

(c) *Ad Cautelam.*] D. DUBOIS verba referam. *Timendum vobis est*, inquit, *ne incideritis in excommunicationem; & consequenter debetis petere absolutionem, ad minimum eam quam Canonistæ vocant* AD CAUTELAM.

ſto profecta, veneremur; nihil quidquam ab ejus Sede metuimus, ſed ad Eccleſiæ pacem ceſſura omnia, Deo autore, confidimus. Nos enim hic non noſtra argumenta, ſed Majorum teſtimonia & acta referemus; eaque integra & tota, ne fraudi & inſidiis locus eſſe poſſit. Placuit enim in tantâ re perſpicuitati potius quàm brevitati conſuli; & acta quidem recenſemus, non Cleri Gallicani, aut Univerſitatis Pariſienſis (quanquam & hæc quoque, ut quæ cum Eccleſiæ Catholicæ, ſediſque Apoſtolicæ traditione conjuncta ſint) ſed ipſius Eccleſiæ: neque illa recondita aut latentia; ſed quæ in omnium ſint manibus, imò quæ ab adverſariis lecta, allegata, exſcripta ſint; ſed tantâ occupatione animorum, ut interdum non legiſſe, ſed curſim tranſiliiſſe videantur. Quæ ſi quis attenderit, rem confectam, judicatam, definitam dabimus Majorum ſententiis; neque, uti faciunt qui contra ſentiunt, Conciliaria Decreta cum Pontificiis, vel etiam Conciliaria cum Conciliaribus; Conſtantienſia ſcilicet, cum Florentinis aut Lateranenſibus collidemus, quod hæretici rideant; ſed quæ ad ſummam attinent, omnia coaleſcere, atque uni omnino formæ reddi demonſtrabimus; unde exiſtit illa dogmatum conſenſio, ac planè unitas, in cujus amorem admirationemque hoſtes Eccleſiæ, vel inviti rapiantur. Quòd ſi quid quæſtionis ſuperſit, fateantur omnes amicè diſceptari pertractarique debere, uti inter fratres decet, qui non ſua protervè tueantur, ſed communi ſtudio in unius matris Eccleſiæ autoritate acquieſcant.

Cæterùm eam ſecuti ſumus ſcribendi rationem, quæ maximè perſpicua ſit. Ipſam orationem, licèt per ſe continuam, in capita diſtinximus; probationes atque documenta in ſua quæque loca contulimus; præfixâ ſummâ juvamus memoriam, rerumque ſeriem indicamus. His quidem ſublevare conamur attentum diligentemque lectorem. Nam qui tantas res claras perſpectaſque eſſe volunt, etiamſi mentis aciem nec adhibere curent, atque oculos tantùm hàc illàcque circunferant, hos non modò ab hâc tractatione, ſed etiam ab omni Theologicâ graviorique re alienos eſſe decernimus.

Verbis autem utimur vulgatiſſimis atque notiſſimis, nihil ſcilicet veriti faſtidioſas aures, quæ nihil niſi ex Tulliano Terentianovè penu depromptum admittant, hujus eloquii plerumque imperitiſſimi. Nos profectò, ut non ſumus eorum numero, qui Theologicam veritatem nonniſi horridâ incultâque ac ſcholaſticâ ora-

tione explicari posse putant ; sic ab iis abhorremus , qui ne id quidem æquo animo patiantur , novas res , novis designari vocibus. Itaque Investituras , Hominium , Feudos , *aliaque hujuscemodi tanquam venena horrent ; at dum refugiunt* Infallibilitatem , Superioritatem , *ejusdemque generis in Scholâ receptas usitatasque voces , in eos se verborum circuitus induunt , unde evolvere se non possit oratio. Sed hæc satis superque. Jam Cleri Gallicani acta referamus.*

APPENDIX AD DEFENSIONEM DECLARATIONIS CLERI GALLICANI DE ECCLESIASTICA POTESTATE.

In quâ probatur DECLARATIONEM GALLICANAM ab omni cenſurâ eſſe liberam, & eam Romani Pontificis autoritati nihil nocere.

LIBER PRIMUS.

Id probatur ex profeſſione fidei, & Doctorum Catholicorum nobiſcum ſentientium autoritate.

CAPUT PRIMUM.

Cujus ſit generis ea quæſtio quam tractamus? Nullum hîc patere locum ad nos vel hæreſeos, vel erroris in ſide incuſandos : profeſſio fidei à PIO IV. *edita ex Concilii Tridentini mente, ut vera & ſufficiens regula proponitur : articuli Pariſienſes anni* 1542. *adversùs* LUTHERUM *huic præluxerunt, ejuſdemque ſunt ſpiritûs.*

SOLET Eccleſia Catholica exortis erroribus ſtatim opponere plenam ac luculentam veritatis à Deo revelatæ declarationem, quâ nodum ipſum difficultatis expediat. Unde illud Beati Auguſtini. *Dicatur ergò verum, maximè ubi aliqua quæſtio, ut dicatur, impellit.* Sic ſacræ doctrinæ inſerviunt omnia, & per hæreſes quoque

Aug. lib. ij. de don. perſev. Tom. x. c. xvj. n. 40. p. 843.

Ibid. cap. xx. p. 851.

Ecclesia proficit. *Didicimus enim*, ut præclarè idem S. Augustinus addit, *singulas quasque hæreses intulisse Ecclesiæ proprias quæstiones, contra quas diligentiùs defenderetur Scriptura Divina, quàm si nulla talis necessitas cogeret.* Quâ diligentiâ fit illud, quod ait Vincentius Lirinensis, *ut intelligatur illustrius, quod anteà obscurius credebatur.* Quare, cùm postremis hisce temporibus Lutherani, & alii Christianæ & Catholicæ unitatis æque ac veritatis hostes, Sedem Apostolicam tantâ insaniâ oppugnârint, necesse planè erat ut Ecclesia Catholica, plenâ & clarâ fidei professione, errorem elideret. Non quòd illi primi de Petri Primatu quæstionem moverint; nam Wiclefistæ & Hussitæ jam, & anteà Valdenses & Photiani seu Græci in eam petram impegerant. Sed cùm hæretici hujus temporis in sacro-sanctam potestatem vehementissimè debacchentur, ipsa veritas postulabat ut, quâ perspicuitate ac plenitudine Ecclesia Catholica cæteros articulos Luthero & Calvino adversos proponebat; veram quoque & antiquam de Primatu Petri, ejusque successorum Romanorum Pontificum profiteretur fidem. Huc enim vel maximè pertinebat illud à jure desumptum, & in hoc argumento sæpè considerandum: *Error cui non resistitur, approbatur; & veritas* (maximè lacessita & impetita) *cùm minimè defensatur, opprimitur.* Quod à Felice III. in causâ fidei primò pronuntiatum, ac deinde in iisdem causis ab ejus successoribus, & ab omnibus Doctoribus magno consensu frequentatum est.

Vinc. Lirin. comm j. c. xxxij. Tom. vij. Bib. Pat. p. 259.

Decr. dist. lxxxiij. cap. error.

Fel. III. ep. j. ad Acac. Tom. iv. conc. p. 1051.

Vid. Pii IV. fid. prof.

Hinc Pius IV. post Concilium Tridentinum plenam fidei professionem edidit, quà omnes articuli à novis hæreticis oppugnati ad sacræ Synodi mentem exponantur. De Sede verò Apostolicâ hæc habet: *Sanctam, Catholicam & Apostolicam Ecclesiam Romanam, omnium Ecclesiarum matrem ac magistram agnosco, Romanoque Pontifici Beati Petri Apostolorum Principis successori, ac* JESU CHRISTI *Vicario veram obedientiam spondeo ac juro.* Hâc fide, qui intra Ecclesiam sunt, ad Ecclesiæ dignitates ipsasque adeò Episcopales cathedras promoventur: hâc fide qui extra sunt, ad Ecclesiæ Catholicæ castra revocantur. Si quid ultrà ad fidei plenitudinem exigitur, decipitur Ecclesia; decipiuntur hæretici ad Ecclesiam quotidie hâc fide redeuntes, & Catholica veritas à Catholicis quoque Pontificibus proditur. Hæc verò sunt de quibus nulla inter Catholicos controversia esse possit. Hâc stante fidei summâ, cætera, quæ deinde incurrunt, jam non in fide, sed in quæstione sunt posita, inter Catholicos pacifico animo disceptanda. Quarè Clerus Gallicanus ea, ut sibi certa, ut Ecclesiæ Gallicanæ familiaria, ut Ecclesiæ universæ utilia, ut ab ipsâ antiquitate deprompta, non ut eâdem fide credenda proponit. Habent hoc maxima quæque etiam mysteria, ut cùm de summâ constet, de modo tamen innoxiè, imò etiam utiliter disputetur. Sic de modo exponendæ Apostolicæ potestatis, cùm de re apud omnes constet, amico & fraterno animo quærere nos oportet.

Hanc verò fidei Catholicæ summam à Clero Gallicano fundamenti loco sincerè esse positam, nemo negaverit; cùm Romanos Pontifices *Petri successores, Christique Vicarios* ubiquè prædicent; cum *Primatum Beati Petri, ejusque successorum Romanorum Pontificum, à Christo institutum, iisque debitam ab omnibus Christianis obedientiam*, atque in iisdem, utpotè *Christi Vicariis, rerum spiritualium plenam potestatem* agnoscant.

Decl. Gall. præf. & cap j. & ij.

Quod in fidei professione est scriptum : *Sanctam, Catholicam & Apostolicam Romanam Ecclesiam, omnium Ecclesiarum matrem ac magistram* esse, quidam ipsam universalem Ecclesiam intelligunt; quæ proinde propriè, ac strictè, ut aiunt, *Catholica* sit, quæ verè *Apostolica*, quòd Apostolicâ successione gaudeat; quæ *omnium Ecclesiarum* particularium, uti omnium fidelium *magistra & mater* meritò apelletur, quæ & Romana sit, vel maximè quòd Sedem Romanam ac Petri cathedram Principem fidei & Caput communionis agnoscat.

Alii Romanæ, Catholicæ, & Apostolicæ Ecclesiæ nomine, designatam volunt Sedem ipsam Romanam à Petro & Paulo fundatam, verèque Apostolicam; Catholicam quoque, eo sensu, quòd *ab eâ in omnes venerandæ communionis jura dimanent :* omnium Ecclesiarum matrem ac magistram, quæ nos lacte alat doctrinæ salutaris, eamque tradat quâ vivamus omnes, Romanam fidem. Quis hæc non fateatur? Quis pro his non fundat sanguinem? Et utrumque sensum, ut summâ & sententiâ unum, suâ Declaratione complexi Patres Gallicani, *Sedis Apostolicæ in quâ fides prædicatur, & unitas servatur Ecclesiæ, venerandam omnibus gentibus majestatem* colunt; & *in fidei quoque quæstionibus præcipuas Summi Pontificis esse partes, ejusque decreta ad omnes & singulas Ecclesias pertinere* profitentur. Quid plura postulas? Non *præcipuam*, inquis, sed *solam* atque in se omnia continentem ejus autoritatem necesse est agnoscamus; & ab *ipso ut capite...... accipere Patres in Conciliis Œcumenicis congregatos, quòd sine errore recta decidant.* Hanc fidei summam esse prædicas, quâ eversâ omnia quatiantur? Addis tu quidem ad fidem Ecclesiæ : nova profers : nos refugimus : nos à Spiritu Sancto doceri credimus in Synodis Œcumenicis Domini Sacerdotes; quòdque recta decîdant, non à Summo Pontifice accipere; sed à Spiritu Sancto, quo autore dicant illud Apostolicum : *Visum est Spiritui Sancto & nobis*; sed à Christo Doctore à quo audierint : *Ego vobiscum sum.* Hæc tu interpretaris pessimè, ut nos quidem credimus. Verùm ea quæstio tantisper in suspenso sit, interim id audias velim. Sanè non ignorabant Summi Pontifices, in Ecclesiâ Catholica, de his rebus maximas esse quæstiones, nec verba deerant quibus multiplices nodos amputarent. Hæc omiserunt : Romano Pontifici veram deberi obedientiam decreverunt : id profitendæ fidei sufficere censuerunt.

Ep. Conc. Aquileian. 381. tom. ij. p. 999.

Decl. Gall. Præf. & cap. iv.

Cens. Strigon. vid. Doct. Lov. p. 1. & 90.

Act. xv. 18. Matt. xxviij. 20.

Majores quidem nostri jam idem senserant. Anno enim 1542. posteaquàm Lutherana pestis in hoc quoque Christianissimum Regnum grassari cœpit, Doctores Parisienses, collectâ Facultate, hos articulos edidere.

XVIII. *Tenetur quilibet Christianus firmiter credere unam esse universalem Ecclesiam, in terris visibilem, quæ in fide & moribus errare non potest, cui omnes fideles, in iis quæ sunt fidei & morum obedire astringuntur.*

XXII. *Certum est Concilium generale legitimè congregatum, universalem repræsentans Ecclesiam, in fidei & morum determinationibus errare non posse.*

XXIII. *Nec minùs certum est unum esse Jure Divino Romanum in Ecclesiâ Christi militante Pontificem, cui omnes Christiani parere tenentur.*

D'Argentrè coll. jud. &c. tom. j. p. 413. & ap. Dried. tom. iij. fol. 171.

Hæc fidei tessera ab Episcopis & Ecclesiis omnibus Gallicanis tradita, Regiâ quoque autoritate *, atque omnium Ordinum consensu excepta, di-

* Francisci I.

vulgata & custodita est. Vides quàm diversis verbis de Ecclesiâ ac Synodis Œcumenicis, deque Summo Pontifice egerint: *Ecclesiam & Synodos errare non posse* dicunt: at *Summo Pontifici Jure Divino ab omnibus Christianis esse parendum*. Hæc sine consilio ita distincta scilicet? Neutiquam. Non condebant, sed tradebant fidem; quæ cuique competerent, non ex privatis opinionibus, sed ex communi omnium sensu tribuebant. Sic factum, ut iisdem quoque verbis Romanus Pontifex Pius IV. Sedis suæ autoritatem astrueret, & quidem cætera omitteret, nihil verò aliud jure Divino, quàm *veràm obedientiam* postularet.

At illa obedientia, inquis, omnimodam superioritatem, atque ipsam adeò infallibilitatem infert. Iterùm atque iterùm admoneo, ad communem fidem addis tua: ad ea quæ consequi putas, longâ nos & dubiâ, imò etiam falsâ argumentatione deducis; atque id ex tuis quoque rationibus efficiam clarè. An enim contendes obediendum nemini, qui non sit infallibilis; non Episcopo, non Synodo Provinciali, non Nationali, non Legato Apostolico, non denique ipsi Pontifici, nisi de fide *ex Cathedrâ* decernenti? Absurdum. Nullumne ergò discrimen inter Papam & alios? Certè maximum. Nam aliis suus quisque grex; Papæ omnes obedire oportet; & id signanter ipsa fidei professio ab omnibus poscit. Quid, si quis jam dixerit, eò quòd Romano Pontifici Jure Divino ab omnibus obedientia vera deberi fide Catholicâ credatur, quidquid ille scripserit, edixerit, jusserit, quocunque in negotio, in jure, in facto, in Ecclesiâ, in Republicâ, nihil nisi obediendum esse; neque unquam obrepi posse, aut mala suaderi, occupatissimo licèt; sed standum ubique jubentis voluntati, in eoque veram repositam esse pietatem? Insaniat, inquis. Certè. Ergò illi obedientiæ tam justæ, tam necessariæ, sua quoque adhibenda cautio est. Quænam illa sit; quousque pateat; quid Concilia; quid Canones; quid ipsi Romani Pontifices; quid denique Scriptura & Scripturæ interpres Traditio poscat; quoniam ambigua res est, pacificè & amicè quærere; non statim omnia clamoribus miscere nos deceat. Atque interim certum est à Pio IV. Pontifice confessionem fidei requirente, ea selecta esse verba, quæ quæstiones omnes in Scholis quidem Catholicis utrinque disputatas, relinquant integras; quæ autem ad fidem spectent, apertè & sine ullâ tergiversatione decidant.

CAPUT II.

De PII IV. *professione diligentiùs quæritur: in Synodo Tridentinâ consultò omissa quæ inter Catholicos controversa essent:* PALAVICINUS *Cardinalis testis adducitur: de Florentinâ formulâ, quòd* ROMANUS PONTIFEX REGAT UNIVERSALEM ECCLESIAM, *Tridenti in medium allatâ, atque omissa, ne nostra sententia vel sub dubio læsa videretur: Claudii* SANCTESII, *&* CAROLI *Cardinalis* LOTHARINGIÆ *epistolæ:* PII IV. *responsum egregium: Ea tantùm in Concilio Tridentino definienda, in quæ omnes Catholici conspirarent.*

NEQUE verò mirum est in professione orthodoxæ fidei à Pio IV. prætermissa esse illa, quæ inter Catholicos controversa essent; cùm eam professionem ex Concilii Tridentini decretis, & ad eorum mentem esse à se editam ipse testetur. Cui quidem Concilio, attestante Palavicino (*a*) è Societate Jesu Cardinali, illius Synodi nobili Historico, idque centum in locis, nihil fuit antiquius, quàm ut à controversis in Ecclesiâ Catholicâ quæstionibus abstineret; quod quidem vel studiosissimè, in eâ quam tractamus quæstione, factum esse idem Historicus profitetur. Scribit enim sic, Joanne Giattino, ejusdem Societatis interprete: *Potissima Legatorum* (Pontificiorum) *cautio fuit, ne dum ageretur de rebus unde videbantur vincula posse injici manibus Pontificiis, impingeretur in seditiosam quæstionem de prærogativâ inter ipsum & Concilium.* Hæc autem ad Pii IV. Pontificatum pertinent; cùm postea, eodem Pontifice, de Sacramento Ordinis ageretur, instarentque permulti, Hispani præsertim, quibus se nostri adjungebant, definiendum esse Jurisdictionem Episcopalem à Christo immediatè esse profectam, Legati postulabant, ut quemadmodum de Episcopis, ita etiam de Papâ vera exponeretur fides, & jam aliqui Canones nostris propositi erant. *Tum Cardinalis Lotharingus ad se Paleotum* (b) *accivit, eique significavit se*

Palavicin. Hist. Conc. Trid. Lib. xix. cap. xj. p. 113. edit. Antuerp. 1673.

Pal. ib. cap. xiij. p. 127.

(a) *Palavicino.*] Is scriptor Italus sanè elegans historiam Concilii Tridentini scribere aggressus est, ut historiæ FRA-PAOLO mendacissimæ, (hanc enim notam non semel injicit) suam sinceriorem opponeret. Multis videtur Palavicinus, in tractandis controversiis prolixior & à partium studio non tam expeditus quam decet historicum. Sæpe FRA-PAOLO multa peccantem castigat optimè; interdum in levissimos errores, si tamen errores sunt, censoriam severitatem exercet. Cæterùm valde utilis est Palavicini historia. Non enim FRA-PAOLO is est, cui nos in omnibus credere oporteat, ut neque alii quidam historici, qui in exscribendis rebus Concilii Tridentini, ipso FRA-PAOLO indiligentiores fuerunt. P. LE COURAYER in suis notis ad historiam FRA-PAOLO nonnunquam Palavicinum reprehendit immeritum.

(b) *Paleotum.*] PALEOTI Jurisconsultus nobilis, in Concilio Tridentino de Romanâ sede optime meritus, à Pio IV. ad Cardinalatum evectus est. Multos habemus PALEOTI libros piè doctèque scriptos, & imprimis tractatum cui titulum fecit, *de bono senectutis.* Hujus viri laudum pars est non minima, quòd familiaris fuerit SS. Carolo Borromæo, Philippo Neræo, & ferè omnibus, qui hoc sæculo sanctitatis & doctrinæ gloriâ floruerunt.

non potuisse, quantâvis adhibitâ diligentiâ, suos & Episcopos & Theologos, (Gallicanos scilicet, quorum ipse dux antesignanus esset) *adducere ad decretum illud canonesque acceptandos, quòd imprimis non admittebant ea verba*, INESSE POTESTATEM SUMMO PONTIFICI REGENDI ECCLESIAM UNIVERSALEM, *cùm illa officerent sententiæ neganti eum esse superiorem Concilio; ac proinde, loco* ECCLESIAM UNIVERSALEM, *ponendum esse*, OMNES FIDELES ET OMNES ECCLESIAS.

Neque tamen nostri ignorabant ea verba à Concilio Florentino, Græcis quoque approbantibus, in decreto unionis esse edita, atque optimo sensu, neque ipsis repugnante intelligi posse, uti postea videbimus. Sed cùm in diversam sententiam ab adversariis ea verba traherentur, nostri Episcopi ac Theologi summo consensu vehementissimè refugiebant. Adeò verebantur ne, vel ambiguis verbis, ab antiquâ atque animis penitus infixâ doctrinâ discedere viderentur. Quorum sententia à Paleoto perlata ad Legatos & ad Pium IV. statim perscripta est. Neque ita multo post Regis Christianissimi Oratores, Legatos Pontificios eâ de re conveniunt. Quid autem egerint narrat Lansacius unus Oratorum, duabus epistolis ad Lislium Romæ Legatum. Sed præstat audire ipsum Cardinalem ita referentem.

Ibid.

Lett. de Lans. &c. mem. pour le Conc. de Trente p. 379-381.

Tum, inquit *Ferrerius* (Oratorum unus) *quasi pro certissimo posuit, Concilium supra Romanum Pontificem esse; religionem & Ecclesiam Gallicanam non modò id sentire, sed profiteri, & jurejurando affirmare, tanquam articulum necessarium; idque jure optimo ex Constantiensis Concilii autoritate: præscribi quidem sibi in mandatis regiis, ne hujusmodi controversiam excitarent, sed simul ne liberum sinerent aditum cuilibet verbo, quod illi ipsorum religioni opponeretur; ac propterea hujus rei declarationem à se retardatam fuisse, donec ab ipso tempore ac negotio cogerentur.* Ad hæc verò Legati, Pontificiam quidem supra Concilium autoritatem efferre; Concilii Constantiensis decreta interpretari; apertè significare se minimè à proposito discessuros. Cæterùm in speciem ista; cùm & viderimus, quàm in eum scopulum impingere vererentur; & certum sit ea verba, quæ nostros movebant, in Synodi decretis consultò prætermissa esse.

Pal. loc. cit. cap. xiv. p. 131.

Neque id sine conscientiâ Pii IV. factum esse, cùm ex se perspicuum est, tum si quis addubitet, idem Historicus memorat. Eo namque teste, Pius IV. eâ de re monitus ita rescripsit, ut quanquam rationibus Florentinum decretum tuebatur, *subderet tamen, ubi arduitas in eo quoque ostenderetur sine dissidio insuperabilis: satis futurum Pontifici, si nec de suâ, nec de Episcoporum potestate quicquam exprimeretur*, ILLIS TANTUM EDITIS DEFINITIONIBUS, IN QUAS PATRES UNANIMI CONSENSU CONSPIRARENT. Quominùs admirêre, in fidei professione non esse appositam illam formulam ab eo Pontifice, qui ab eâ quoque in Synodi Tridentinæ decretis abstineri voluerit.

Ib. cap. xv. p. 136.

Cæterùm quod Pius IV. scripsit, *ut eæ definitiones ederentur, in quas Patres, unanimi consensu conspirarent*, id verò tantâ Sede, tantoque Pontifice dignissimum fuit. Neque enim in fidei decretis, quid privati quique seorsim sentiant; sed quid communis Traditio omnes doceat, attendendum est. Quarè Pius IV. non agit pugnaciter, neque ea sibi tribuenda contendit, quæ multi privato sensu, sed quæ omnes communi fide tribuerent, atque

à formulâ Florentinâ, rectâ licèt, si benè intelligatur, sed tamen dubiâ, Gallis in tantâ re omnem ambiguitatem recusantibus, temperandum putat.

Quid autem Gallos nostros ad eam formulam Tridenti omittendam, moverit, unus, omnium quotquot in ea Synodo aderant Parisiensium Theologorum doctissimus & sanctissimus Claudius Sanctesius (*c*), postea Ebroicensis Episcopus, fidei Catholicæ adversùs Lutheranos & Calvinistas, scriptis quoque editis, defensor egregius, lucidissimè demonstrabit. Is enim ad Claudium Espencæum (*d*) Doctorem item Parisiensem, virum eâ ætate doctrinæ ac pietatis laude commendatissimum, hæc scribebat 15. Junii 1563. quo tempore hæc Tridenti maximè tractarentur: *Rogo ut rescribas an placeat Papam definiri & appellari* PASTOREM UNIVERSALIS ECCLESIÆ, HABENTEM PLENAM POTESTATEM REGENDI ET PASCENDI UNIVERSALEM ECCLESIAM. *Neque hîc ignoramus nonnullos Romanos Pontifices ita locutos esse, & id recto sensu dici posse; sed quæstio est, an in Concilio tam celebri, quàm istud est, determinari possit absque periculo, ne, quod aliquos velle videmus, hæc verba trahantur in eam sententiam quæ Concilium Papæ subjicit.* Vides apertè non modò quid nostri refugerint, sed etiam à quo postea Tridentina Synodus, Romano Pontifice autore, temperârit. Mem. pour le Conc. de Trent. p. 442.

Et eam quidem formulam ex Florentinâ Synodo sumptam in eâdem epistolâ testatur Sanctesius. Sed nostri, Basileensi Synodo addicti, Synodum Florentinam eò factam putabant, *ut Romani Pontifices non Concilio tantùm, sed etiam omni reformatione superiores essent.*

Atque in hac sententiâ cum cæteris Episcopis Cardinalem etiam Lotharingum (*e*) fuisse, docet ea epistola, quam his temporibus ad Bertonem suum

(c) *Claudius Sanctesius,*] quem *hæreticorum flagellum* vulgò appellabant, inter omnes sui ævi controversistas, cum doctrinæ ubertate, tum argumentorum vi ac pondere primas tenuit. Libros edidit sanè multos & eruditos; sed præ cæteris commendationem habet apud omnes ille tractatus quem scripsit de Eucharistiâ. Interea dolemus priscum hujus viri splendorem non levibus maculis & ignominiis aspersum fuisse. Is enim *Ligæ* furoribus agitatus & excæcatus laudavit scelestum facinus, quo Jacobus CLEMENT Henrico III. necem intulit: ipse hunc regem, atque adeò Henricum Magnum omnibus maledictis laceravit, tantâ pertinaciâ, ut, nisi Cardinalis Borbonius & nonnulli Episcopi Henricum Magnum delinivissent, hic capitis pœnam in se constitutam tulisset; pro quâ, in carcerem perpetuum conjectus, ibi non multò post diem obiit supremum. Vid. Thuan. Hist. Lib. lj.

(d) *Espencæum,*] qui cum Sanctesio erat in famulatu Cardinalis Lotharingi, ea laus singularis commendat, quòd animi lenitatem, à quâ tum abhorrebant Sorbonici Doctores studiosissimè coluerit. Dicunt quidem Espencæum hæreticis plus æquo favisse in trium Ordinum comitiis Aureliæ habitis, & in Pissiaco colloquio; quia nempe, multis vociferantibus cogendos esse vi & armis hæreticos, ille, quantùm potuit, obstitit. Veruntamen hæc duo conjuncta habuit, integerrimi Catholici veram pietatem, & miram hanc morum amœnitatem, quam rarius docti assequuntur. Ut in vitâ, sic fuit in oratione dulcis ac lenis; neque ullus est illius ævi scriptor, qui lectores æquè delectet sermonis elegantiâ & suavitate.

(e) *Cardinalem Lotharingum*] Principem magnificum & munificum quis non novit? Hunc Romani vocabant *Papam Ultramontanum;* quippe qui eum viderent divitiis abundantem, insuper suâ autoritate omnia apud Gallos posse. Erat in eo viro multa sermonis comitas & affabilitas; sed ferocitas & arrogantia, si qui forte ipsi obsisterent. Eloquentiæ laude celebrabatur & in administrandis negotiis multâ solertiâ. Adfuit Concilio Tridentino, Gallicanæ doctrinæ primùm defensor egregius; deinde factus remissior, non intercessit ut ne conderentur plurima decreta Regis & Regni juribus contraria. Hæretici, quos vehementer exagitabat, eum accusabant (utinam non verè) quòd in se uno multorum Archiepiscopatuum, Episcopatuum & Abbatiarum reditus congessisset, quibus affectaret opulentiam prope Regiam, quæ Apostolorum successore minus digna videretur. Et quidem in Concilio

Lett. du Card. de Lorr. à Breton Sec. ib. p. 556.

Secretarium, tum Romæ Cardinalis nomine agentem, dedit. Quâ quidem epiſtolâ hæc ſummo Pontifici ſuo nomine ſignificanda ſcribit: *Quòd ad illum titulum ſpectat quem Summo Pontifici ex Florentinâ formulâ dare ſatagunt; ſe quidem Gallum; neque inficiari velle ſe in Pariſienſi Univerſitate educatum, in quâ doceatur Concilii autoritatem Pontificiâ ſuperiorem eſſe, atque hæreſis notentur qui contrà ſentiant, & totam Galliam in Concilii Conſtantienſis, ut Œcumenici, decreta omnia conſentire, Baſileenſem ſequi, Florentinam, neque Œcumenicam, neque legitimam habere; certumque Gallis mortem pati potiùs quàm ſe ab eâ ſententiâ dimoveri ſinant. Quare abſtinendum jam eſſe ab iis vocabulis, ac Theologos quidem ad cœlum uſque vocem ſublaturos: regni privilegia hàc veritate niti; ita ſubverti omnia, ſi contraria ſententia ſtatuatur: expectare verò ut Gallorum ullus Antiſtitum in id conſentiat, ſtultum, errorem eſſe. Oratores quoque regios ſolenni conteſtatione queſturos, ac Schiſmatis initium imminere.*

Quibus omnibus liquet quo tum loco res eſſent, & noſtros quidem omnes, in antiquâ Pariſienſis Academiæ, totiuſque adeò Eccleſiæ Gallicanæ ſententiâ publicè perſtitiſſe, idque Pio IV. renunciatum eſſe; atque adeò abfuiſſe noſtros ab illo decreto probando, quòd Pontificiam ſuperioritatem adſtrueret, ut Florentinam quoque formulam, quâ illam adſtrui quibuſdam videretur, omitti vellent; Pontificem verò in ea omnia ita conſenſiſſe, ut ab eâ formulâ, non modò in Synodo Tridentinâ, verùm etiam in edendâ fidei profeſſione conſulto abſtineret.

CAPUT III.

Circa Florentinam formulam ſolennis diſtinctio: quòd Romanus Pontifex regat univerſalem Eccleſiam DISTRIBUTIVE, *non* COLLECTIVE: *de eâ diſtinctione* ANDREÆ DUVALLII *locus: ea diſtinctio non merè Scholaſtica, ſed à Concilio Conſtantienſi* MARTINO V. *expreſſè approbante, deprompta.*

UT autem pleniùs intelligatur rectus ille bonuſque ſenſus, quem in Florentinâ formulâ noſtri etiam agnoſcerent, placet interpretem, haud ſanè ſuſpectum adhibere, Andream Duvallium, qui inter Theologos Pariſienſes antiquæ ſententiæ abolendæ primus autor extiterit, ac *Duvalliſtas* ſuo nomine fecerit. Is verò refert Eugenii IV. ac Synodi Florentinæ verba in decreto unionis quibus definitur: *Romano Pontifici, ut Chriſti Vicario, Petri ſucceſſori, totius Eccleſiæ Capiti, omnium Chriſtianorum Patri, ac Doctori, paſcendi, regendi, gubernandi, univerſalem Eccleſiam plenam poteſta-*

Tom. xiij. Conc. poſt Seſſ. xxv. Conc. Flor. p. 515.

Tridentino, cùm res eo deveniſſet ut canon brevi condendus videretur, quo caveretur ne quis deinceps plurima Beneficia poſſideret, dixit ſtatim Lotharingus ſe uno Rhemenſi Archiepiſcopatu fore contentum. Sed hoc, ſive propoſitum, ſive, ut multi volebant promiſſum, nunquam ille explevit.

tem

tem à Christo esse traditam. Sic autem interpretatur : *Satis*, inquit, *constat Concilium Florentinum, autoritatem Papæ supra Concilium non definivisse. Nam etsi definiat eum esse Christi Vicarium, totius Ecclesiæ Caput, & à Christo illi traditam potestatem regendi universalem Ecclesiam;* HOC TAMEN NEMO EORUM QUI CONTRA SENTIUNT NEGAT. *Illius enim potestatem in Ecclesiam universalem, ubique locorum diffusam admittunt, & omnium Christianorum Patrem & Doctorem eum agnoscunt; sed contendunt Concilium non propterea definivisse eum in Ecclesiam universalem, quatenus est* LEGITIMÈ CONGREGATA, ET EST IN CONCILIO ALIQUO GENERALITER PER SUOS PRÆLATOS UNITA ET CONSENTIENS, *potestatem habere. Tunc enim, inquiunt, Ecclesia universalis est totum quoddam, in quamlibet sui partem, etiam præcipuam, qualis est Romana Ecclesia, autoritatem habens: ideòque cùm nomen hoc* (universalis Ecclesia) *dupliciter sumatur,* DISTRIBUTIVÈ *quidem pro omnibus Ecclesiis per Orbem diffusis, &* COLLECTIVÈ, *id est pro Concilio generali; priori modo, aiunt, Concilium Florentinum definivisse Summum Pontificem in Ecclesiam universalem habere autoritatem, non tamen posteriori.* Perspicuè ille quidem, ut solet. Cæterùm illa distinctio *distributivè*, *collectivè*, ne vana ac nimis Scholastica videatur, eam adversùs Wiclefum Synodus Constantiensis & Martinus V. totaque Ecclesia Catholica docuit. Duv. tract. de sup. R. P. aut. part. iv. quæst. vij.

Sic certè statuit Sessione VIII. Constantiense Concilium: sic repetitum legimus decretali, *inter cunctas*, quam contra Wiclefum, Sacro Concilio Constantiensi approbante, Martinus V. edidit. Propositio Wiclefi XLI. *Non est de necessitate salutis credere Romanam Ecclesiam esse supremam inter alias Ecclesias. Error est, si per Romanam Ecclesiam intelligat universalem Ecclesiam, aut Concilium generale, aut pro quanto negaret Primatum Summi Pontificis super alias Ecclesias particulares.* En illud *distributivè* à Concilio Constantiensi & Martino V. disertè probatum: en quo sensu tanta Synodus, tantusque Pontifex decernant Pontificiam potestatem in Ecclesiâ primam & supremam esse; hoc est ita supremam, non quòd sit super omnem conjunctim & *collectivè*, ut aiunt, Ecclesiam; sed quòd sit super omnes Ecclesias particulares separatim ac *distributivè* sumptas. Hæc tamen, si placet, non urgeamus adhuc totis viribus: sit tantisper in suspenso quæstio, an Pontifex adunatæ, & ex toto Orbe collectæ Ecclesiæ obediat, an imperet: Concilii Constantiensis decreta taceamus, & illam à Concilio in Pontifices, etiam in fidei causis assertam potestatem. Certè Concilium Florentinum in decreto unionis eâ voce utitur, quæ utrique sententiæ possit accommodari; adeò ab alterutrâ condemnandâ abhorrebat. Tom. xij. Conc. pag. 265.

Atqui illud est unionis decretum, quo Constantiensia & Basileensia decreta penitùs elisa esse, & Cajetanus & Bellarminus postea, & nunc Lovanienses aliique inclamant. Nos ultima decreti verba, quæ nobis favent, consultò prætermittimus, & in alium rejicimus locum: ea tantùm promimus, quibus nos maximè urgeri putant, atque in his ipsis verbis à nostrâ sententiâ condemnandâ studiosissimè temperatum fuisse luce clarius, atque ipso Duvallio fatente, intuemur. Doct. Lov. & Disq.

Quid ad hæc responderi possit haud equidem intelligo. Certè enim decreta Constantiensia præcesserant, & Florentini Concilii tempore Basileense

habebatur, & de poteſtate Concilii ſupra Papam, vel Papæ ſupra Concilium, ſummâ utrinque contentione agebatur, & eâ diſputatione omnia perſonabant: an Romanus Pontifex ita toti præeſſet Eccleſiæ, ut adunatâ quoque & collectâ ſuperior eſſet: an ita, ut omnibus quidem particularibus præſtaret Eccleſiis, ſed in unum congregatis, & generale Concilium facientibus obediret? Quid ergò quæſtione ortâ factum oportuit, ſi decidi placebat? An non Florentinis & Eugenio IV. idonea verba ſuppetebant, quibus alteri parti omne præcluderetur effugium? Cur ergò adhibent communes utrique parti voces? Nempe rem in integro ſaltem relinqui volebant, quodque in confeſſo eſſet Pontifici aſſerebant: ſummam illam in Concilio poteſtatem omittebant, quam ſi ipſi, vel maximè admitterent, neque Græcis unquam, neque reliquæ Eccleſiæ probaturi eſſent.

Et tamen illa etiam in Florentino Concilio inter utramque ſententiam librata, ac temperata verba, poſtquàm Pontificiæ ſuperioritatis aſſertores ea ſibi planè favere jactârunt, non modò Epiſcopi ac Theologi Gallicani, verùm etiam tota Synodus Tridentina, & ipſe Pius IV. cùm in Synodi decretis, tum in fidei profeſſione omiſſa voluêre: ne ſcilicet parum veritati conſulerent, ſi cuiquam videri poſſent, definire voluiſſe ea, quæ in Scholis utrinque diſputata, non ſatis firma, conſtanſque Traditio attuliſſet.

Quod quidem divino planè conſilio factum eſſe conſtat. Cùm enim hæ duæ formulæ, illa Florentina ſcilicet, & iſta Pii IV. re ac ſummâ conveniant, eundemque Primatum alia aliis verbis, ambæ tamen pariter ac ſufficientiſſimè prædicent, ſanè oportebat anteferri eam, quæ cùm hæreticos æquè convelleret, Catholicis aptior, congruentiorque haberetur; ut quemadmodum veritas, ita etiam pax & charitas in Eccleſiâ Catholicâ coleretur.

Neque noſtros quidquam amplius flagitaſſe Palavicinus refert. Tametſi enim poſt Conſtantienſes Canones ſententiam ſuam ad fidem pertinere crederent, ſimul intelligebant, aliud eſſe quod ipſis videretur, aliud quod toti Eccleſiæ Catholicæ definiendum putarent. Quare fovere pacem & Catholicos omnes charitate complecti æquum arbitrabantur. Quæ quidem ſecuti eorum ſucceſſores, in hâc poſtremâ Declaratione, ſimul & avitam ſententiam Eccleſiæ Catholicæ, ne quid jam dicamus ampliùs, utilem defenderunt, & ab omni prorsùs cenſurâ temperârunt.

At in eos tam doctos, tam modeſtos, tam paci Catholicæ conſulentes, Strigonienſis Archiepiſcopus, aculeatæ cenſuræ gladium ſtringit; eorum articulos abſurdos, deteſtabiles, ſchiſmaticoſque pronuntiat, ut eam doctrinam, quam viſam, agnitam, inculcatam, tot Pontifices, tot Synodi intactam ſaltem illæſamque reliquerint, unus ille audacior, validiorque conficiat.

CAPUT IV.

Ex antè dictis probatur Cleri Gallicani Declarationem jam in tuto esse, nondum licèt prolatis probationibus: LEONIS X. *in Concilio Lateranensi & adversùs* LUTHERUM *acta, nihil ad rem facere, Tridenti acta, &* PII IV. *professio probant.*

VIDE interim, lector candide, quantùm è jure nostro decedamus. Nondum quæstionis arcana reseramus: quid Eugenius IV. à Synodo Basileensi postularet; in quibus convenirent, in quo dissiderent; quid posteà addiderint, & quæ jam à nobis extorquere velint Pontificiæ potestatis immodici, atque improvidi, eoque jam nomine, non satis idonei defensores, hæc nondum explicamus; probationes nostras, instrumenta causæ, Constantiensia decreta Sessionum IV. & V. nondum producimus: illa, inquam, decreta quibus Patres totaque universalis Synodus *declarant*, *statuunt*, *definiunt* Conciliis Œcumenicis quibuscumque potestatem à Christo immediatè datam eam, cui etiam Papa *obedire teneatur*. Neque tantùm in causâ schismatis, quam tractabant; *sed etiam in iis quæ pertinent ad fidem & ad reformationem Ecclesiæ in capite & in membris*; hoc est, in omnibus causis, quæ generales essent, quæ ad statum universalis Ecclesiæ pertinerent, & maximè in fide, quæ sit omnium fundamentum. Hæc nondum urgemus, nec dum asserimus, uti profectò, Deo dante, luce clarius faciemus, Constantiensis Concilii, motâ quæstione, sensum perspicuum, judicium firmum, certam & inconcussam autoritatem: nondum proferimus decreta Pontificum Martini V. ipsius Eugenii IV. ac Pii II. aut Concilii etiam Florentini, quibus Constantienses Canones apertissimè comprobentur. Decretum unionis tantùm, eamque decreti, quæ maximè nobis objici soleat partem exponimus; & jam ab omni censurâ, ab omni periculo tuti sumus. Tanta causæ vis & veritas inest!

Vid. tom. xij. Conc.

Nondum, inquis, tuti. Nam etiamsi à Florentinis Tridentinisque decretis, ac Pii IV. professione tuti, ad Leonem X. & Lateranensia sub eo decreta hæreatis necesse est. Pontificiam namque superioritatem à Concilio Lateranensi assertam Bellarminus & alii contendunt; & Suarez nostram de Pontificiâ infallibilitate sententiam à Leone X. in Luthero damnatam, & quidem hæresis, confidenter affirmat. Hæc quidem dispungemus statim; & quàm trepida Bellarminus, quàm vana Suarez dixerit ostendemus. Interim quærimus annon ea omnia Tridentina Synodus, & Pius IV. tenerent? Si transacta, confecta, definita res erat, cur omitti placuit? Nam profectò Lutherus eam quæstionem moverat, & à Leone X. ritè damnatus ad Synodum universalem provocaverat; & Constantiense Concilium obtendebat, & Parisienses auxilio advocabat. Id quoque censores nostri objiciunt, quasi necesse sit à nobis rejici ea omnia quibus sycophanta perditissimus abusus est. Ergo contemnamus Theologicas Facultates, quas frustra appellavit; & Episcopalem au-

Bell. lib. ij. de Conc. aut c. xvj. & pass. Suar. de fid. Disp. v. Sect. viij. n. 5.

Disq. art. ix. pag. 43. Doct. L. v. art. xj. p. g. 69.

toritatem, quam in Archiepiſcopo Moguntino, & Papalem quoque, quam in Leone X. implorabat. An quia impurus nebulo ſacra omnia nomina ordine invocavit, ut auſu ſacrilego omnia conculcaret, nos Catholici antiquam Traditionem & judiciorum Eccleſiaſticorum ordinem evertemus? Sed profectò id verum; ſi contra fidem Eccleſiæ traditam, atque in legitimo Concilio definitam homo audaciſſimus aliquid attentarit, id in Tridentinâ Synodo, id in profeſſione fidei quæ Luthero opponeretur, non diſſimulatum, ſed vindicatum oportebat. Tunc enim vel maximè valebat illud: *Error cui non reſiſtitur, approbatur;* & illud Auguſtini: *Dicatur ergò verum, maximè ubi aliqua quæſtio ut dicatur impellit.* Cur ergò hîc tanta Synodus, tantuſque Pontifex conticeſcunt? An ut Gallis parcerent, Catholicam veritatem, agnitam ab Eccleſiâ, ac certâ ſententiâ definitam, Luthero prodidêre? Id velint ſcilicet Eccleſiæ hoſtes: id Frater ille Paulus Soavis *(f)* pro magno comparârit: ille, inquam, Calviniſta cucullatus, & Catholici nominis ſpecie, non modò Synodi Tridentinæ, verùm etiam fidei Catholicæ inſectator. Procul verò hæc à piis. Nempè ea omnia, quæ nobis objectantur, Tridentini Patres & ipſe Pius IV. omiſſa voluêre, quòd ea omnia vel intellecta eſſe perperam, vel pro fidei decretis fruſtrà venditari judicarent.

Decr. diſt. lxx iij. cap. *error.* Aug. de don. perſ. lib. ij. cap. xvj. n. 40.

Atque hæc ſuo loco fuſiùs exequemur; neque Lateranenſibus noſtra impugnari, ſed aſſeri potiùs, quàm ſeriò dicimus, tam perſpicuè demonſtrabimus; & anteriores Synodos, anteriores Pontifices, qui noſtra confirment, innumerabiles proferemus. Interim, ex his quæ diximus, ſatis ſuperque conſtat, quæ Synodi, quique Pontifices, poſt exortam eam quam tractamus quæſtionem de Pontificiâ poteſtate, adversùs hæreticos & ſchiſmaticos decreverint, definiverint, fidei profeſſionem ediderint, ab iis ita voces eſſe temperatas, ut noſtram ſententiam auditam, cognitam, totâque Eccleſiâ perſonantem, ab omni cenſurâ illæſam relinquerent.

(f) *Frater .... Paulus Soavis.*] Is eſt FRA-PAOLO, adeò hæreticis amicus, ut lætaretur, ſi quando audiret proſperum quid illis contigiſſe, interim gemeret, quòd ſibi non liceret eorum dogmata palam profiteri. Sane D. BOSSUET in eum acerbior videri poſſet, niſi ii qui ejus cauſam defendendam ſuſceperunt, hîc expreſſos veris coloribus hujus Servitæ mores non obſcurè faterentur. Et quidem P. LE COURAYER in vitâ FRA-PAOLO hiſtoriæ Concilii Tridentini præfixâ, docet, illum quàm impenſiſſimè hæreticis faviſſe & defendiſſe illam, quam vocant *religionum tolerantiam*: quâ re plus nocuit fidei, quam nocuiſſet, ſi apertè ad partes Reformatorum ſe junxiſſet.

CAPUT V.

Parisiensium Doctorum veneranda autoritas : horum antesignani PETRUS DE ALLIACO *Cameracensis Cardinalis*, *&* JOANNES DE GERSONE *Parisiensis Ecclesiæ & Universitatis Cancellarius*, *viri omni doctrinæ ac pietatis laude cumulati : hujus rei multi testes : de* JOANNE GERSONE *Professoris Lovaniensis castiganda audacia.*

QUI tot Synodorum, totque Pontificum autoritate contemptâ, nihil jam in nos nisi censuras meditantur, cogitare oporteret quantâ virorum illustrium copiâ, quanto præsidio fulciamur. Ac, ne jam prisca sæcula replicemus, satis constat à Constantiensis, imò etiam Pisani primi Concilii * temporibus, re scilicet discussâ, & in quæstionem vocatâ, multis jam sæculis eam sententiam, quæ in generalibus atque etiam in fidei negotiis Conciliorum autoritatem Pontificiæ anteferret, doctissimis quibusque & sanctissimis viris placuisse, ut quæ & Scripturæ autoritate niteretur, & vetustissimâ Traditione constaret, & à Concilio Constantiensi facto decreto approbata esset.

* Habiti an. 1409.

Possumus commemorare scriptores egregios, qui hæc summâ gravitate defenderint, imprimis Parisienses, & eorum antesignanos Petrum de Alliaco Cameracensem Cardinalem, & Joannem Gersonem, quorum sententiam nullus ignorat : sed qui viri fuerint non omnes æquè sciunt.

Petrus Alliacensis (g) is est; qui obscuro genere oriundus, ex tenuissimâ re, Parisiis Theologiæ Doctor, Regii Navarrici Collegii Magister, Universitatis Cancellarius, tum Cameracensis Episcopus, ad Pisanum Concilium Burgundi Ducis nomine Legatus, à Joanne XXIII. Cardinalis factus, Concilii Constantiensis, totiusque Ecclesiæ lux, & optimi cujusque consilii autor, rebus ibi præclarè gestis, extincto schismate, Wiclefianâ Hussitanâque hæresibus ejus maximè operâ debellatis, à Martino V. Legatus in Galliam * missus, piè sancteque obiit **. Dictus *aquila Galliæ*, & *hæreticorum malleus indefessus*, & à Bellarmino quoque, non sine laude inter scriptores Ecclesiasticos recensitus, nec minùs pietatis, Christianæque prudentiæ, quàm doctrinæ laude commendatus.

* Sive potius in Germaniam. vid. ejus vitæ historiam.
** Avenione.
Bell. de Scrip. Eccl. an. 1410.

Joannes Charlierius, à natali vico in Rhemensi tractu de Gersone dictus, Petri de Alliaco discipulus, & in Cancellarii Parisiensis officio successor; vir *doctus ac pius* à Bellarmino appellatus, omnium hæresum insectator; difficillimis Ecclesiæ Reipublicæque temporibus, dum factio Burgundica totâ Galliâ desæviret, impiamque doctrinam Joannis Parvi (h) de occidendis

Vid. ej. vit. in edit. D. Dup.
Bell. loc. cit.

(g) *Petrus Alliacensis.*] Vide ejus vitam ante Gersonis opera edit. D. DUPIN, atque etiam apud Labb. act. Conc. Pis. & Const. Compendiosè quidem Alliacensis historia hîc narratur à D. BOSSUET; sed adeò accuratè ut nihil nobis addendum supersit.

(h) *Joannis Parvi.*]. D. FLEURY, & ille qui ejus historiam Ecclesiasticam supplevit,

tyrannis in Ecclesiam induceret, Regiæ Majestatis, atque familiæ, ad hæc Catholicæ veritatis invictissimus propugnator, *Doctoris Christianissimi* nomine est illustratus : qui posteà in Concilio Constantiensi Caroli VI. Christianissimi Regis, Ecclesiæ Gallicanæ, & Academiæ Parisiensis Legatus, sacrique Conventûs pars maxima fuit : denique tam sanctè vixit ac scripsit, ut dignus haberetur, qui omni suaviorem unguento, *de Imitatione Christi* (*i*) libellum edidisset. Cæterùm vera ejus scripta sanctitatem æquè ac doctrinam spirant, veræque pietatis non modò scientiam, sed etiam sensum gustumque præ se ferunt, atque ejus instaurandæ incredibile studium. Nec sine magno emolumento leguntur præsertim illa : *De simplificatione cordis : De probatione spirituum : De examinatione doctrinarum* ; quibus permotus Sixtus Senensis (*k*), hæc de Gersone scribit : *Is*, inquit, *ita Scholasticas subtilitates dulcibus Theologiæ mysticæ affectibus miscuit temperavitque, ut addubitandum sit an eruditione pietatem, vel pietate eruditionem superaverit.* Eâ Gerson apud omnes existimatione fuit. Demum vir maximus atque sanctissimus in pio officio docendi Catechismi, Lugduni obiit, ubi ejus memoria in benedictione est, & *in odoris compositionem* ; adeò ut, post indiculum Sanctorum Lugdunensium, *inter pios Lugdunenses non vindicatos, ut sui sæculi omnium judicio rarum lumen*, miris cum laudibus à Theophilo Raynaldo Jesuitâ (*l*) referatur.

In edit. D. Dup. tom. j. & iij. Six. Senens. Bibl. sanct. lib. iv. p. 333. Theop. Rayn. Mantissa &c. p. 391.

Extant de eodem Gersone ab Episcopo Basileensi ad Clerum Lugdunensem, ejusdemque Cleri ad Episcopum Basileensem anno 1504. conscriptæ epistolæ, quæ testentur Caroli VIII. ejusque Confessarii Laurentii Burelli Carmelitæ, ac posteà Sistaricensis Episcopi operâ, *erectum esse in divi Joannis Gersonis decus & laudem, devotum sacellum, ubi super altare ejus imago depicta est, magnusque populi concursus pro obtinendâ ope divinâ affluit, & plurimi se adjuvari Beati Gersonis precibus prædicant & testantur :* quibus motus Andræas Sausseus Tullensis Episcopus, in Martyrologio Gallicano, de Gersone ad 4. Idus Julii hæc habet : *Sed & beatitudinis famam ac cultum, Lugduni præsertim, ubi piam efflavit animam, communi omnium ferè suffragio obtinuit.* Quo loco multa de Gersonis virtutibus miraculisque refert. Sed hujus viri posteà anno 1643. detectum sepulchrum, ejus

Vit. Gers. p. 171. Vid. hoc Martyr.

Joannem Parvum addicunt Franciscanorum familiæ, quod falsum esse firmis rationibus probat P. Le Mercier ipse Franciscanus. Ut ut sit ; Joannes Parvus primùm pro doctrinâ Gallicanâ de extinguendo schismate pugnaverat, & aliquid existimationis sibi comparaverat, quam deinde ipse violavit, libro edito, quo hanc propositionem defendit : Aurelianensem Ducem justè à sicariis quos apposuerat Dux Burgundionum fuisse occisum. Hanc doctrinam Synodus Constantiensis hæreticam judicavit & damnavit. Haud scio utrum quisquam ante Joannem Parvum hanc parricidalem doctrinam in Ecclesiam invexerit.

(i) *De imitatione Christi.*] Vide dissertationem D. Dupin, cui titulus est *Gersoniana* cap. iij. ant. op. Gers. p. 53. & ejusdem Bibl. Eccles. xv. sæc. De eâ controversiâ potest dici : *Adhuc sub judice lis est.*

(k) *Sixtus Senensis*] ex judaismo ad fidem conversus, ac Prædicatorum familiæ addictus ; autor est libri cui titulum fecit, *Bibliotheca sacra.* In eo libro exponit *autores Sacrorum librorum* & de horum interpretibus fert judicium ; multasque præterea quæstiones tractat. Laudandum sanè propositum ; sed operi multa desunt. Nam Sixtus in sacrâ criticâ erat parùm exercitatus.

(l) *Theophilo Raynaldo Jesuitâ*,] nullus fuit altero sæculo fecundior, ut satis probant xx. volum. in-fol. ab eo scripta de rebus ut plurimùm extraordinariis, quæque admiscuit variâ admodùm & multiplici eruditione. Stilum habet facilem, sed mordacem.

celeberrimæ ſanctitatis ac priſcorum miraculorum, novis quoque additis, memoriam renovavit. Scripſit hiſtoriam *Stephanus* Piney Lugdunenſis; & Alphonſo Ludovico Richelio Cardinali, Lugdunenſi Archiepiſcopo inſcripſit. Quæ non eò dicimus, ut inter Sanctos publicâ religione invocandos Gerſonem appellemus, nondum à ſanctâ Sede Apoſtolicâ vindicatum; ſed ut tanti viri piam memoriam commendemus.

Ant. Gerſ. op. p. 189.

At eam invadit Nicolaus Dubois (*m*) Profeſſor Lovanienſis, atque etiam Gerſonem miræ ſimplicitatis virum & Chriſtianæ paupertatis, ſi quis fuit unquam, amantiſſimum, *Vertumnum, faventis auræ ſectatorem, ac Beneficiorum appetentem*, haud minùs imperitè, quàm ineptè ſcripſit; eòque proceſſit amentiæ ac ſtuporis, ut vitio quoque Gerſoni vertat, quòd *exoſus factus omnibus, è Galliâ in exilium pulſus, ipſi quoque ſereniſſimo Burgundiæ Duci, contra quem in Synodo Conſtantienſi declamaverat, inviſus fuerit.* Hæc de Gerſone noſtro Nicolaus Dubois, melior profectò Burgundus, quàm Theologus; qui non ferat in Œcumenico Concilio perorantem Gerſonem adversùs ſereniſſimum ipſius Ducem Joannem Audacem, Ludovici Aurelianenſis cæde manantem, qui necem infandam horrendâ hæreſi tueretur. Hæc ſcribere non puduit Theologiæ Profeſſorem, atque inſuper ſancto viro exprobrare exilia pro Catholicâ fide toleratâ, à nefario Duce, qui Regis ſui conculcatâ Majeſtate, fratriſque ejus fuſo ſanguine, rerum in Galliâ potiretur.

Pars j. refut. art. iv. n. 15. 16. 17.

Hæc de Alliacenſi ejuſque diſcipulo Gerſone dicenda habebamus. Neque quod quidam objiciunt, eorum autoritatem infringi putamus, quòd Schiſmatis tempore ſcripſerint. Imò verò eò firmari potiùs, quòd ſcripſerint motâ quæſtione; quòd *re diſcuſsâ & eliquatâ*, ut ait Auguſtinus, *atque ad plenarii Concilii autoritatem roburque perductâ*; denique quòd ei doctrinæ ſchiſma quoque ipſum tam tetrum, tamque inveteratum ceſſerit.

Aug. lib. ij. de bapt. c. iv. n. 5. t. ix. p. 98.

(m) *Nicolaus* DUBOIS] hæc de Gerſone dicit loc. cit. n. 17. *Dum ubique auram quam ſibi putat favere ſectatur, & ſæpè conqueritur quod ipſi de Beneficiis Eccleſiaſticis abundantiùs non provideatur, factus eſt exoſus omnibus, è Galliâ in exilium pulſus; ipſi quoque ſereniſſimo Burgundiæ Duci, contra quem in Concilio declamaverat, aliiſque Germaniæ Principibus inviſus* &c. Gerſonem antea levitatis arguerat, eo quòd poſtquam Benedictum XIII. pro vero ac legitimo Pontifice coluerat, deinde ad partes Alexandri V. tranſierat. Quâ in re D. DUBOIS prodit ſe accuſatorem temerarium & falſum, aut certè virum hiſtoriæ hujus ſæculi omninò ignarum. Etenim Gallia atque adeò Gerſon Benedictum XIII. coluit pro Pontifice uſque ad Concilium Piſanum, in quo Concilio Benedictus loco motus eſt, eique ſuffectus Alexander V. quem ſtatim Gallia & Gerſon ſuſceperunt. Sed quandoquidem de D. DUBOIS ſermo incidit, non erit ingratum lectoribus, ſi de ejus ingenio pauca delibaverimus. Autor libelli cui titulus eſt, *Hiſtoire de l'intruſion du* Sr DUBOIS *dans la chaire de l'Ecriture Sainte qu'il profeſſe dans l'Univerſite de Louvain & de la maniére dont il s'acquitte de cet emploi, &c. Colog.* 1685. hominem depingit acrem, violentum, omnibus negotiis ſeſe immiſcentem, eaque turbantem, de ſe ipſo magna ſentientem, in iis quæ ſemel imbibit, abſurdis licèt, pertinacem, cæterùm indoctum, & eo uno aliquantulam famam conſecutum, quòd confidenter magis quàm doctè lectiones ſuas publicas recitare, & ſcriptiunculas multas, facili labore factas & malè digeſtas, in vulgus ſpargere conſueviſſet. Quòd ſi ejus ipſos libros adimus, ex eis virum cognoſcimus multa conantem ut ſe eximat de mediocrium autorum turbâ ignobili; ſed fruſtra deſudantem; nempe non adjutum doctrinâ & ingenio: quæſtiones leviter & quaſi nugatoriè tractantem; deſunt enim animi vireſque ad altiùs rimandum: in omni re impetu magis quàm ratione differentem: ſemper nimium: de ſe nunquam diffidentem: demum ſua non retractanda oracula, tanquam de tripode pronuntiantem. Vocatur à D. BOSSUET autor craſſiſſimus Diſſ. præv. n. xxvj. neque eum pluris facit D. ARNAULD. Adi noſt. præfat.

Hos verò poſt Sanctos Patres & poſt ſacratiſſimas Œcumenicas Synodos Piſanam & Conſtantienſem, hos, inquam, ſchola Pariſienſis ſuæ ſententiæ duces habuit; neque illos quidem, ut nonnulli jactant, in hoc argumento ſuſpectos; imò verò Apoſtolicæ Sedis ac Pontificiæ majeſtatis contra Wiclefum & Huſſum ſtudioſiſſimos defenſores; atque extincto ſchiſmate inſtauratores egregios; ut quæ de Conciliorum autoritate dixerint, amore veritatis, tuendæque fidei, ac inſtaurandæ Eccleſiaſticæ diſciplinæ ſtudio dixiſſe conſtet.

CAPUT VI.

An, ut quibuſdam videtur, quæſtio de Superioritate à quæſtione de Infallibilitate, ſecundùm ALLIACENSEM, *&* GERSONEM, *ſeparari poſſit? Refertur caput*, Si Papa, *aliique ex decreto Gratiani loci & gloſſæ celebres, quæ Pariſienſibus præluxerunt: hinc pro certo aſſumptum, Papam etiam ut Papam, eſſe fallibilem.*

AT fortè Romano Pontifici, non ut ſupremam illam in Concilia generalia poteſtatem, ita etiam infallibilitatem detrahebant. Video enim qui has quæſtiones ſeparandas putent. Verùm autores noſtri ne id cogitabant quidem; imò non aliâ magis ratione Synodum univerſalem ipſo Papâ ſuperiorem putabant, quàm quòd hic *deviabilis* ſive *fallibilis*; illa *indeviabilis* & *infallibilis* eſſet. Vel ut alio modo ex eorum ſanè verbis exponit Bellarminus, ſummam & abſolutam poteſtatem in Eccleſiâ ponebant, ut in *regulante*, *quia Eccleſiæ eſt regulare* (n) *& dirigere Papam, cùm ipſa non poſſit errare, Papa autem poſſit.* Quare alteram quæſtionem, vel teſte Bellarmino, ab alterâ ſuſpendebant, nedum ſejungi poſſe ſuſpicarentnr.

Bell. de Conc. aut. lib. ij. cap. xiv.

Atque illi quidem multa ex Scripturis, multa ex antiquitate teſtimonia & exempla referebant, quibus Eccleſiæ, adeòque Concilii eam repreſentantis autoritas potior haberetur. Multa repetebant ex Decreto Gratiani & gloſſis, quibus rebus tum plurimùm utebantur. Memorabatur imprimis caput, *legimus*, quod eſt Hieronymi: ex quo capite hæc verba promebant: *Si autoritas quæritur, Orbis major eſt Urbe.* Scio reſponderi & alicubi in decreto ad marginem adſcriptum: major *extenſivè*, non *intenſivè*: dignam Turrecrematæ ſubtilitate diſtinctiunculam. Cæterùm qualiſcumque eſt, huic loco non congruit; quærebatur enim, non quis multitudine aut quantitate, ſed quis autoritate præſtaret. Favet gloſſa ad verbum, *major eſt*, & *eſt hîc argumentum, quòd ſtatuta Concilii præjudicant ſtatuto Papæ, ſi contradicant.* Quem textum unà cum gloſsâ ſuâ Petrus de Alliaco & alii Pariſienſes vehementiſſimè inculcabant. Sed inter omnia argumenta illud imprimis

Diſt. xciij. cap. xxiv. Hier. tom. iv. epiſt. cj. al. tom. ij. ep. lxxxv.

(n) *Regulare*] eſt id quod Græcis κανονίζειν, ad regulam dirigere, ad normam examinare, præceptis adſtringere.

urgebant;

urgebant : *deviabilem*, nempe Pontificem, *indeviabili*, nempe Ecclesiæ atque Concilio postponi oportere.

Porrò locutio hæc *deviabilis* & *indeviabilis*, adeò usitata nostris, à capite, *Si Papa* duxit exordium. Sic autem habet caput illud apud Gratianum : *Si Papa suæ & fraternæ salutis negligens deprehenditur inutilis, & remissus in operibus suis, & insuper à bono taciturnus, (quod magis officit sibi, & omnibus) nihilominùs innumerabiles populos catervatim secum ducit, primo mancipio gehennæ, cum ipso plagis multis in æternum vapulaturos, hujus culpas isthic redarguere præsumat mortalium nullus; quia cunctos ipse judicaturus, à nemine est judicandus, nisi deprehendatur à fide devius.* Hinc nimirum illud *deviabile* in Summo Pontifice, quod ab Ecclesiâ *indeviabili* necessariò *reguletur*. Dist. xl. cap. vj.

Neque verò cogitabant distinctionem illam, essetne *deviabilis*, ut privata persona, an etiam ut Pontifex, vel ut Melchior Canus loquitur, *errore personali*, *an judiciali* : hæc nondum cogitabant. Pontificem simpliciter nullâ reservatione, exceptione nullâ, posse esse *à fide devium* fatebantur. Melch. Can. de loc. Theol. lib. vj. cap. viij.

Imò Gratianus etiam, *ut Pontificem & errore judiciali* à fide *deviare* posse apertè supponit, cùm de decretalium autoritate multa locutus, hæc addit : *Hoc autem intelligendum est de illis sanctionibus vel decretalibus epistolis, in quibus nec præcedentium Patrum decretis, nec Evangelicis præceptis aliquid contrarium invenitur.* Quo loco victus Melchior Canus, Gratianum accenset iis qui Pontificiam infallibilitatem negare videantur. Dist. xix. cap. vj. Can lib. vj. cap. j.

Affert quidem Gratianus (*o*) hîc probationem infirmam, & Anastasii II. decretalem immeritò erroris insimulat; sed affert alio loco Gregorii II. decretum authenticum, de quo meritò pronuntiet : *Illud Gregorii sacris Canonibus, imò & Evangelicæ & Apostolicæ doctrinæ penitùs invenitur adversum* (*p*). Caus. xxxij. quæst. vij. cap. xviij.

Extat etiam aliud à Gratiano relatum Pelagii II. constitutum, de quo Gregorius Magnus hæc habet : *Quod mihi durum & incompetens videtur* : ad quæ verba glossa apertè dicit : *Illa constitutio fuit iniqua*; & ad verbum, *durum : Statutum Pelagii fuit contra Evangelium* (*q*). Dist. xxxj. cap. j. ante trien.

Hoc autem Statutum Pelagii II. esse, ejus qui Gregorium proximè antecedit, probat eadem glossa ex capite, *multorum*, quod est ejusdem Gregorii Magni. Caus. xxvij. quæst. ij. cap. xx.

Hos Gratiani locos excutere hîc non est animus, sed tantùm explicare paucis quæ nostri pro *deviabilitate*, ut vocabant, Papæ, etiam circa fidem atque Evangelicam veritatem, argumenta ducerent à jure communi, communibusque glossis, & communi sententiâ; atque ab eo etiam Canonum

(o) *Gratianus*] hoc loco recenset inter *decretales*, *Patrum decretis & Evangelicis præceptis contrarias*, hanc Anastasii II. decretalem multo judicio multâque prudentiâ factam, quâ decernit, eos quos Acacius *ordinaverat ritè fungi acceptis officiis debere*; quia nimirùm minister *malè bona ministrando sibi tantùm nocet.*

(p) *Adversum.*] Bonifacius Germaniæ Apostolus hoc à Gregorio II. responsum tulerat : *Si mulier infirmitate correpta non valuerit debitum viro reddere.... vir si se non poterit continere, nubat magis.* Hanc epistolam Greg. reperies quoque tom. vj. Conc. pag. 1448.

(q) *Contra Evangelium.*] Pelagius II. vetuerat ne Ecclesiarum Siciliæ Subdiaconi, qui sacris nondum initiati nupserant, *ullatenus suis uxoribus miscerentur.* Nemo nescit continentiam, non nisi serò per totam Ecclesiam Subdiaconibus fuisse imperatam.

collectore, quem tum potiſſimùm non modò noſtri, ſed tota etiam ſchola, neque tantùm Canoniſtæ, ſed etiam Theologi autorem ſequebantur.

CAPUT VII.

Quo ſenſu explicarent illud : Rogavi pro te, ut non deficiat fides tua, *Luc.* xxij. 32. *Eâ de re gloſſa notabilis, quâ maximè utebantur :* S. THOMÆ, S. BONAVENTURÆ & NICOLAI LYRANI *loci.* PETRI DE ALLIACO *locus inſignis :* GERSONIS *ſententiæ.*

NEQUE ullo modo movebantur hâc pollicitatione Chriſti ad Petrum, *Rogavi pro te, ut non deficiat fides tua.* Vulgaris enim erat interpretatio, hæc Chriſti pollicita referens, non ad fidem Petri aut Romani Pontificis etiam de fide decernentis, ſed ad fidem Eccleſiæ Catholicæ, quæ Petri diceretur, quòd eam primus Petrus præ cæteris, ac pro cæteris prædicâſſet, maximè cùm diceret communi Apoſtolorum nomine : *Tu es Chriſtus filius Dei vivi.* (Matt. xvj. 16.)

Hanc interpretationem firmabat gloſſa notabilis in caput, *à rectâ*, quod eſt in Decretò Gratiani, quæ ſic habet ad verbum, *novitatibus : Quæro de quâ Eccleſia intelligas, quod hîc dicitur quòd Eccleſia errare non poteſt? Si de ipſo Papâ qui Eccleſia dicitur? Sed certum eſt quòd Papa errare poteſt. Reſponde : ipſa congregatio fidelium hîc dicitur Eccleſia, & talis Eccleſia non poteſt non eſſe nam ipſe Dominus orat pro Eccleſiâ :* EGO PRO TE ROGAVI UT NON DEFICIAT FIDES TUA, *& voluntate labiorum ſuorum non fraudabitur.* Clarum eſt ubi intelligat non defecturam fidem : in Eccleſiâ Catholicâ ſcilicet, non in ipſo Papâ, qui errare poſſit. Loqui autem de Papâ ut eſt publica perſona, vel ex eo patet, quòd de Papâ loquatur, ut eſt aliquo modo Eccleſia, quod Papæ, ut privata eſt perſona, nullo modo congruit. (Cauſ. xxiv. q. j. cap. ix.)

Nonnulli hæc promiſſa Chriſti referebant ad Eccleſiam Romanam, etiam peculiarem à Petro fundatam; in eâque fidem Petri, hoc eſt fidem à Petro prædicatam, defecturam negabant.

Utrumque verò ſenſum antiquiores etiam Scholaſtici docuerant, imprimis S. Thomas dum ait : *Univerſalis Eccleſiæ fides non poteſt deficere, Domino dicente* ROGAVI PRO TE, UT NON DEFICIAT FIDES TUA.

De Fide autem particularis Eccleſiæ Romanæ nunquam defecturâ, idem hæc ſcripſerat, Commentario in Matthæum. *Quamvis aliæ Eccleſiæ vituperari poſſunt per hæreticos, Eccleſia tamen Romana non fuit ab hæreticis depravata, quia ſupra Petrum erat fundata. Unde in urbe Conſtantinopoli fuerunt hæretici, & labor Apoſtolorum amiſſus erat. Sola Petri Eccleſia inviolata permanſit. Unde Lucæ XXII.* EGO ROGAVI PRO TE, UT NON DEFICIAT FIDES TUA : *& hoc non ſolùm refertur ad Eccleſiam Petri, ſed ad fidem Petri, & ad totam Occidentalem Eccleſiam.* (Comm. in Matt. cap. xvj.)

Congruit antè dictis S. Bonaventuræ interpretatio in hæc verba: ROGAVI PRO TE, *&c. Hîc rogavit Dominus, non ut Petrus non caderet, sed ut non deficeret; quia quamvis ceciderit, resurrexit. Vel potest illud referri ad Ecclesiam Petri, pro cujus fide rogavit Dominus secundùm illud:* NON PRO EIS TANTUM ROGO, SED ET PRO EIS QUI CREDITURI SUNT PER VERBUM EORUM IN ME, *& hæc Ecclesia, quæ designatur per Petri naviculam, licet concutiatur, tamen non naufragatur.* En hîc refert precationem, sive pollicitationem Christi, vel ad ipsum præcisè Petrum, vel ad universalem Ecclesiam.

Bonav. T. ij. exp. in Evang. Luc. cap. xxij.
Joan. xvij. 20.

His favebat Nicolaus de Lyra (*r*), quem nostri multùm sequebantur in eundem locum Luc. XXII. *Ex hoc patet fidem non deficere usque ad finem mundi, potissimè in Ecclesiâ Romanâ, quæ à Petro post Christum fundata est.*

Lyr. in gloss. ord. tom. v. ad c. xxij. Luc.

Cum ergò nostri intelligerent precationem Christi sic accipi passim ab interpretibus suo ævo celeberrimis, ut ad Petri Ecclesiam referatur, cogitabant non defecturam fidem in eâ Ecclesiâ, cujus Petrus Princeps ac fundator fuisset; non autem proinde ejus successores errare & deviare non posse; tanquam necesse esset iis errantibus, ruere Ecclesiam, eorumque culpam nullo aliunde auxilio resarciri.

Atque ex his omnibus Petrus de Alliaco sua illa deprompsit, quæ tractatu *de autoritate Ecclesiæ*, per Concilii tempus Constantiæ edito docuit: non esse, scilicet in Papâ, tantam plenitudinem potestatis, quanta est in Concilio, *quia confirmatio in fide, de quâ dicitur, quòd Ecclesia non potest errare, juxta illud:* PETRE ROGAVI PRO TE, UT NON DEFICIAT FIDES TUA, *illa non est in Papâ; quia hoc non est dictum de fide personali Petri, cùm ipse erraverit, sed de fide Ecclesiæ, de quâ dicitur:* ET PORTÆ INFERI NON PRÆVALEBUNT ADVERSUS EAM, *scilicet Ecclesiam. Non enim dictum est adversùs te, scilicet Petrum.* Concluditque sic: *Igitur speciale privilegium est & singularis Ecclesiæ autoritas, quòd non potest errare in fide.*

Tract. de aut. &c. part. iij. c. j. inter op. Gers. T. ij. pag. 949.
Matt. xvj. 18.

Neque dicas loqui eum de *fide personali Petri*, hoc est de fide Petri, ut est privata persona; non autem de fide Petri, ut est Summus Pontifex, edito decreto declarans veritatem. Non enim ea tum animo cogitabant. Certè Alliacensis ab eis procul aberat, cùm fidei personali Petri quæ deficere posset, opponeret eam quæ deficere non posset fidem, non Petri pro potestate decernentis, sed universalis Ecclesiæ.

Cæterùm nihil est dubium quin Alliacensis, cùm Papæ fidem deficere posse docet, agat de Papâ decernente & judicante. Eò enim clarè pertinet tota argumentorum series ac vis. Cujus rei gratiâ allegat glossam illam suprà memoratam: *Quòd statutum Concilii præjudicet statuto Papæ.* Quâ quidem in glossâ certissimum est opponi, non privatam Papæ personam ejusdem personæ publicæ; sed statuta statutis, decreta decretis, & ubique spectari personam publicam.

Sup. c. vj.

Hinc doctissimus Cardinalis hæc subdit: *Hoc privilegium* (quòd Ecclesia errare non possit in fide) *aliqui extendunt ad Romanam Ecclesiam; aliqui*

Tract. de aut. &c. loc. mox cit.

(r) *Nicolaus de Lyra*] è Franciscanorum familiâ, multa scripsit xiv. sæculo, & imprimis glossam in omnem Scripturam, brevem quidem; sed concinnam, quam sæpè jam editam, Feu-ardentius ejusdem familiæ Theologus nobilis, & quidam alii Doctores Parisienses cum glossâ ordinariâ rursum ediderunt Venetiis an. *1603*.

ad Concilium generale, aliqui verò restringunt ad autoritatem universalis Ecclesiæ; sed non potest extendi ad Papam, ut dictum est. Quo excludere intendit Papam, sive ut privatam personam, sive ut judicantem: alioqui nihil agit.

Quo autem sensu per ea tempora aliqui, præsertim ex Canonistis, rei Theologicæ imperitissimis, de Concilio dubitarent, non est nunc quærendi locus; neque item requirendum quo sensu Ecclesiam Romanam particularem à Papâ distinguerent. Id constat, pro certo habuisse Cardinalem, quocumque sensu diceretur fidem Ecclesiæ minimè defecturam, id quidem ad Papam, sive ut privatam personam, sive ut decernentem, pertinere non posse.

Ibid. c. iv.

Unde statim infert: *Papam posse ab universali Ecclesiâ, vel à generali Concilio eam repræsentante in multis casibus judicari & condemnari; & ab eo ad Concilium in multis casibus posse appellari, videlicet in casibus Ecclesiæ destructionem tangentibus.* Addit: *Aliter, sequeretur ipsum Christum.... Ecclesiæ caput.... eam non perfectè sufficienter ordinasse.... in casu quo Papa per hæresim manifestam, & tyrannidem apertam, aut aliud notorium crimen conaretur eam subvertere, & nemo ei dicere posset: cur ita facis?* PER VIAM JURIS EIDEM RESISTENDO, ID EST AB EO APPELLANDO, *eum accusando, & per Concilium judicando, &c.*

Ipsa *appellationis* vox satis profectò indicat hîc intelligi Papam etiam judiciario ordine procedentem, adeòque pro Papâ agentem. Quò etiam pertinent quæ idem Alliacensis non suo tantùm, sed etiam totius Facultatis nomine, Avenione dixerat coram Clemente VII. *In causis fidei à Papâ ad Concilium appellari posse.* Quæ nos alio loco aptiùs referemus.

Vid. in app. tom. j. Gers.

Consentanea magistro scribit Gerson, cujus hæc sunt dicta: *Non reperitur in terris altera talis infallibilis regula, nisi generale Concilium legitimè congregatum. In causis fidei non habetur in terrâ judex infallibilis, vel qui non sit deviabilis à fide, de lege communi, præter ipsam Ecclesiam universalem, vel Concilium generale eam repræsentans. In causis fidei nulla determinatio judicialis Episcopi, imò nec Papæ solius, præcisè ut est Episcopi vel Papæ, ligat fideles ad credendum quòd ita sit de veritate fidei.* Ac pro certo statuebat Papam errare posse, *sententiando contra fidem.* Unde passim infert Alliacensis, *indeviabilem* potestatem, Concilii scilicet, *deviabili*, Papæ scilicet anteferri oportere.

Gers. de exam. doct. conf. j. T. j. p. 8. tract. *an liceat in caus. fid. appell. à Papâ.* T. ij. prop. ij. & iv. p. 307.

Hæc igitur docentes eos complectebantur omnes, nedùm cuiquam suspecti essent; cùm nempe constaret hæc ex Gratiano, Gratianique glossis vulgaribus atque omnino ex communi tritaque sententiâ esse deprompta; quodque longè est maximum, tantæ firmitudinis ut iis quoque Constantiensia decreta niterentur.

Sacra namque Synodus, cùm Pontifici Concilium anteponit, causam quâ anteponatur, primam ponit fidem; fidei ut capiti adjungit cætera: *In fide*, inquit, *in Schismate, in Reformatione generali:* quâ doctrinâ positâ, nostri nullum relictum putabant Pontificiæ infallibilitati locum; cùm nec ullum viderent adeò veritati inimicum, qui *infallibili*, hoc est ipsi veritati aliquid anteferret. Sed hæc suo loco fusiùs. Nunc enim non ipsam quæstionem

Conc. Const. Sess. iv. v. t. xij.

exponimus, ſed quid Alliacenſem Cardinalem, & ejus diſcipulum Gerſonem, atque horum ſententiam ſecutos Pariſienſes, totamque adeò Academiam, de Eccleſiaſticâ poteſtate atque infallibilitate docuiſſe conſtet.

CAPUT VIII.

Scholam Pariſienſem in ALLIACENSIS *&* GERSONIS *ſententiâ perſtitiſſe, toti Orbi notum: eam ſententiam egregii viri ubique docuerunt: cur Pariſienſium doctrina dicta ſit?*

NEQUE ſola Pariſienſis Academia in eâ ſententiâ ſtetit, ſed etiam Colonienſis, Erfordienſis, Viennenſis Academiæ in Germaniâ nobiles, Cracovienſis etiam, & Bononienſis, ipſa quoque Lovanienſis, & aliæ denique, quarum ſuo loco acta referemus.

Scholam Pariſienſem omnium celeberrimam ſemper in eâ ſententiâ perſtitiſſe annales noſtri, & ipſa geſta probant, ſuo poſteà ordine recenſenda. Unde noſtri Doctores Jacobus Almaïnus (ſ) & Joannes Major (t) ſub Ludovico XII. & Franciſco I. Scriptores nobiles hæc habent: Almaïnus quidem: *Concluſio eſt quam tenent omnes Doctores Pariſienſes & Galli, quòd poteſtas Papæ eſt ſubjecta poteſtati Concilii*; & hanc vocat, *reſolutionem Scholæ Pariſienſis & Eccleſiæ Gallicanæ*. Hanc probat eâ maximè ratione, quâ Gerſonem uſum fuiſſe vidimus: quòd poteſtas quæ eſt in ſuppoſito *deviabilis, debet dirigi ſecundùm poteſtatem indeviabilem*: Pontificia ſcilicet per Conciliarem. Hæc Almaïnus. Quid Major? Poſtquam eandem ſententiam probavit, hæc addit: *Et noſtra Facultas à diebus Concilii Conſtantienſis, in quâ plures exercitatos habebis Theologos quàm in duobus vel tribus Regnis, ſic hanc partem fovet, quòd nulli licuit aſſerere oppoſitum probabile, & qui tenuerit, in campo revocare cogitur.* Nota verba, *à diebus Concilii Conſtantienſis non licuit*: hoc eſt non licuit, poſtquam expreſsè diſcuſſa res eſt; ſed anteà quoque, Major & alii præceſſiſſe Traditionem docent.

Alm. de pot. Eccl. & Laic. cap. xviij. in app. T. ij. Gerſ. p. 1070.

Maj. de aut. Conc. ſup. Pap. fol. arg. Caj. ib. p. 1144.

Hos libros Almaïnus & Major juſſu Facultatis ediderunt. Hæc verò cùm docerent, & toti Eccleſiæ teſtarentur, nulli tum everſa omnia, & periclitari fidem, ac doctrinam illam *planè deteſtabilem ac Schiſmaticam* inclamabant. Neque ſe Romani Pontifices commovêre, aut libros ullâ notâ cenſuê-

(ſ) *Jacobus Almaïnus*] Doctor Pariſienſis celeberrimus, juſſus eſt à ſacrâ Facultate cauſam orare Ludovici XII. adversùs Julium II. Pontificem, qui tam impotenter quàm injuſtè de arce Vaticanâ in Regem & Regnum detonabat. Deinde idem Almaïnus, juſſu etiam Facultatis, contra Cajetanum defendit doctrinam Scholæ Pariſienſis de potiori Conciliorum Œcumenicorum poteſtate. Vid. D. Dup. xvj. ſæc.

(t) *Joannes Major*] Scotus, in Univerſitate Pariſienſi, multis libris editis, claruit. Laudatur ejus commentarius in Magiſtrum ſententiarum, quem uberiori, quàm quiſquam antea, eruditione ornavit. Scripſit præterea *expoſitionem literalem in Evang. Matt. comment. in iv. Evangeliſtas*, & multos tractatus de rebus controverſis. Almaïnus, quem Major habuerat diſcipulum, prior è vivis exceſſit. Vid. Dup. loc. jam cit.

re dignos, quippe qui intelligerent hæc verè esse decreta sacratissimæ ac probatissimæ Facultatis.

Placet considerare quid de nostræ Facultatis sententiâ exteri quoque exscripserint. Primus Albertus Pighius (*u*) dum adversùs Constantiensia & Basileensia decreta pleno ore invehitur, hæc subdit: *Horum decretorum autoritatem asseruit Joannes ille Gerson Cancellarius Parisiensis, quem in hodiernum usque diem universa illa Schola sequitur.* Hæc scribebat anno 1538. is qui de Pontificiâ potestate, tam inaudita scripsit, ut eo nomine ferè ab omnibus contemnatur; neque tamen Scholam Parisiensem in Gersonis sententiâ tantâ consensione permanentem ullâ notâ sugillare ausus, Gersonem etiam *doctum ac pium* vocat.

Pigh. lib. vj. de Hierarch. c. ij.

Bell. & Lab. de script. Eccl.

Martinus Azpilcueta Navarrus, Regno scilicet Navarrico oriundus divini humanique juris consultissimus (*x*), postquam Salmanticæ & Conimbricæ docuit, Romam profectus est, Summisque Pontificibus Pio V. Gregorio XIII. & Sixto V. charus, Romæ multa scripsit atque edidit. Is in caput, *novit*, *de judiciis* hæc habet: *Non est consilium in præsentiâ definire cui principaliùs potestas Ecclesiastica fuerit à Christo collata, an Ecclesiæ toti, an verò ipsi Petro, propter illam discordiam maximam Romanorum ac Parisiensium;* Romanorum Curialium certè aut privatorum Doctorum, non profectò Pontificum, à quibus nostra firmata docebimus. Pergit: *Illi* (Romani scilicet) *tenent Petro & successoribus datam esse hanc potestatem, atque ideò Papam esse Concilio superiorem: hi verò, quibus Joannes Gerson adhæret, docent datam esse toti Ecclesiæ, licèt exercendam per unum; atque adeò in aliquibus saltem casibus Concilium esse supra Papam: quarum illa* (scilicet Romanorum) *placuisse videtur Sancto Thomæ, & Thomæ de Vio: altera verò placuit Panormitano* (y), *qui pro Parisiensibus est, quem* FREQUENTIÙS *nostri sequuntur, quem mordicus tuetur Jacobus Almaïnus è Sorbonâ Theologus, & Joannes Major, capite XVIII. in Matthæum, qui idem facit; aiens, Romæ neminem permitti tenere Parisiensium*

(u) *Albertus Pighius*] vir multæ eruditionis, nullius judicii, opinionum Ultramontanarum, etiam absurdissimarum, defensor immodicus, earum quæ Curiam Romanam non æquè tangunt, assertor ultra omnem modum temerarius, multa scripsit de rebus controversis adeò incautè, ut jam amplectatur hæreticorum errores, jam in errores contrarios impingat; quod quidem rectè annotavit Teoph. Raynald. lib. de bon. & mal. n. 453. Idem Pighius quæstiones de gratiâ & prædestinatione sic tractat, ut Augustinum impugnet, Pelagio faveat apertissimè. Neque solus Calvinus Pighium vocat Pelagianum opusc. de grat. & lib. arbitr. sed & Doctores Lovanienses in suâ censurâ an. 1587. hunc accensent fautoribus & collegis Pelagianorum, sive, ut aiunt Doctores Duacenses in suâ etiam censurâ, discipulis Fausti Reïensis. Cardinalis BONA Pighii libros cautè legendos esse admonet; quia, dum ille hæreticorum syrtes studiosiùs evitat, offendit scopulos oppositos. Vid. narrat. chron. caus. Mich. Baii pag. 192. tom. ij. oper. Baii edit. 1696. & tractatum Gallicum cui titulus est: *S. Augustin justifié de Calvinisme*, ad calcem epistolarum Principis DE CONTY ad P. DESCHAMPS Jesuitam an. 1689.

(x) *Navarrus... Divini humanique juris consultissimus*] quidem; sed Theologiæ moralis doctor commodissimus, cœli pandit iter facillimum; & ea causa est cur ille à neotericis disciplinæ laxioris magistris tot tantisque ornatur laudibus.

(y) *Panormitano.*] Is est Nicolaus TUDESCHI Catanensis, Jurisconsultus celeberrimus, primùm Abbas Catanensis, deinde Panormitanus Archiepiscopus, qui fuit Synodi Basileensis pars maxima, & quem D. BOSSUET sæpè, in eo tractatu, meritis laudibus celebrat. Allegatur vulgò apud Juris-consultos sub nomine Panormitani, aut Nicolai Abbatis.

& Panormitani sententiam, nec rursus Academiam illam Parisiensem pati ut contraria opinio asseratur in eâ. Iterum, *de pœnitentiâ* utramque opinionem Italorum & Gallorum pari refert æquitate: Itali & Galli diversa sentientes, æquè Catholici, nulloque discrimine habebantur. Dist. iij.

Adeò autem hæc de Gallis sententia toto Orbe permanavit, ut Franciscus de Victoria (z) Hispanus scripserit: *Notandum quòd de comparatione potestatis Papæ duplex est sententia: altera Sancti Thomæ & sequacium multorum, & aliorum Doctorum tam in Theologiâ, quàm in jure Canonico; quòd Papa est supra Concilium: altera communis est sententia Parisiensium, & multorum etiam Doctorum in Theologiâ & Canonibus, ut Panormitani & aliorum contraria, quòd Concilium est supra Papam.* Vict. relect. iv de pot. Pap. & Conc.

Neque verò soli Galli hanc sententiam scriptis editis propugnârunt. Nempe & Navarrum dicentem audivimus eandem sententiam secutum celebrem illum Nicolaum Catanensem Archiepiscopum Panormitanum, *Lucernam juris dictum*; quem pro Conciliorum etiam in Pontificem supremâ potestate multa scribentem, & Concilio Basileensi semper inhærentem, adeòque à Felice Basileæ electo, Cardinalem factum, Bellarminus tamen laudatum potiùs quàm condemnatum velit: adeò non semper illam sententiam hostili animo insectantur qui eam vel maximè reprehendunt. Labb. de script. Eccl. Bell. de Conc. aut. lib. ij. c. xiv.

Panormitano in Italiâ præluxisse Panormitani magistrum Franciscum Zabarellam (*a a*) Cardinalem Florentinum, virum maximum, Bellarminus fatetur. Accedit è Germaniâ Nicolaus Cusanus (*b b*) posteà Cardinalis. Prodiit ex Hispaniâ Alphonsus Tostatus (*c c*) Episcopus Abulensis, tantâ doctrinæ opinione, ut Bellarmino miraculum fuerit, tot scilicet scriptis editis, *brevissimo tempore, cùm non vixerit nisi quadraginta annos*: de quo meritò dictum sit, eodem Bellarmino teste: *Hic stupor est mundi*, nec minùs *sanctitate* clarus habebatur, ut idem Bellarminus memorat. Is in libro, qui dicitur, *Defensorium*, fusè probat, *à Christo institutum tribunal superius Papâ; nempe Concilium, quod Papam corrigere & judicare possit, non solùm in fide, sed etiam in aliis casibus; solumque illud tribunal id habere ut errare non possit; Papam autem errare posse, etiam in damnandâ hæresi.* Quem librum Bellarminus cautè legendum monet, propter hanc sententiam; sed alii libri

Bell. de script. Eccl. an. 1410. Ibid. an. 1440. Tost. tom. xij. defens. part. ij. cap. xxx. lxix. lxx. &c.

(z) *Franciscus de Victoria*] sic dictus ab urbe Regni Navarrici Victoriâ, in quâ natus est: audivit discipulus in Universitate Parisiensi, in Salmanticensi magister docuit. Multus est in hujus viri laudes Bellarm. quem vide.

(a a) *Franciscum Zabarellam*] Patavinum Joannes XXIII. Florentinum Archiepiscopum, mox Cardinalem fecit. Is in Concilio Constantiensi plurimùm valuit autoritate & consilio, & ipse suasor fuit dejectionis Joannis XXIII. Scripsit multa in decretales & clementinas. Dum Constantiæ esset, librum edidit *de Schismate*, qui liber, inquit Bellarminus de script. Eccles. an. 1410. *in indice librorum prohibitorum.... prohibitus est, donec corrigatur.*

(b b) *Nicolaus Cusanus*] Brixinensis Episcopus, deinde Cardinalis, disciplinæ Ecclesiasticæ studiosissimus fuit, & in Theologiâ non parùm doctus. Nunc apud omnes celebratur eo de libello, cui titulus est: *Conjectura de novissimis diebus.* Sed multa alia scripsit, quæ parvi facere non licet, imprimis tractatum de Sacerdotii & Conciliorum generalium autoritate, sive *de concordiâ Catholicâ*: optimum librum; quidquid contra allatret Bellarminus de script. Eccles. an. 1440.

(c c) *Alphonsus Tostatus*] scripsit commentaria copiosissima in Scripturam, quæ implent xj. vol. in fol. & plurima opuscula duobus vol. Erat Tostatus magni ingenii vir, erat immensæ doctrinæ, & multæ in scribendo facilitatis.

ejuſdem ſunt ſpiritûs, neque hujus ſcripti tantique viri autoritas, uno Bellarmini verbulo infringi queat.

Hîc cæteros ſcriptores recenſere non eſt animus. Nimia nos copia opprimeret, & multi alii ſuo loco proferentur. Hîc quidem placuit appellare eos, qui in omnium ferè ore verſarentur, quibus Alphonſum de Caſtro *(dd)* Hiſpanum, Patrum noſtrorum memoriâ è Minorum Ordine Theologum nobilem, & à noſtro Feuardentio, ejuſdem Ordinis, editum in lucem, Bellarminus accenſet.

Bell. de R. P. l. iv. c. ij. vid. Alph. de caſt. L. j. contr. hær. cap. ij. & ſeq.

Hinc liquidò patet, quam Pariſienſium ſententiam vocant, non ideò Pariſienſibus attributam, quòd in eâ tuendâ ſingulares eſſent, ſed quòd eam ſingulari ſtudio & eruditione tuerentur: cæterùm in omnibus Eccleſiis vulgatiſſimam extitiſſe, & à ſcriptoribus pietate ac doctrinâ præſtantiſſimis ubique terrarum publicè, & cum laude eſſe defenſam, nedum ſuſpecta fuerit.

CAPUT IX.

DIONYSIUS CARTHUSIANUS *adducitur: ejus exemplum probat, eos qui per eam ætatem Pontificiæ autoritati vel maximè favebant, ſummâ ipsâ in Pariſienſium ſententiam conveniſſe: Eccleſiæ ſoli eamque repræſentanti Concilio generali ab eo Doctore tributa infallibilitas: locus,* ROGAVI PRO TE, *&c. Luc. XXII. 32. cum eâ doctrinâ facilè conciliatus.*

DIONYSII Carthuſiani *(ee)* autoritas in hâc quæſtione maximi erit ponderis, cùm propter ſingularem viri gravitatem, tum quòd ejus exemplo conſtiturum ſit omnibus, multos ubique terrarum ſcriptores graviſſimos, qui à Pariſienſium ſententiâ abhorrere videantur, ſummâ tamen ipſâ in eam egregiè conſenſiſſe.

Odor. Rain. tom. xvij.

Is igitur paulò poſt Baſileenſe Concilium ſub Nicolao V. Eugenii IV. ſucceſſore floruit, ſanctitatis nomine ab Odorico Rainaldo commendatus. Atque eo quidem tempore Baſileenſis Concilii quæſtio de ſuperioritate, Doctorum omnium ſermonibus celebris habebatur; eratque Dionyſius hic unus omnium, qui Papæ ſuperioritatem, in Eccleſiam etiam congregatam, vehementiſſimè tueretur; edito in eam rem libro, *de autoritate Papæ & Concilii generalis.* Is tamen articulo, cui titulus, *Determinatio difficultatis præcipua, an ſcilicet Papa ſit ſuper Concilium, an è contra*, habet: *Arbitror reſpondendum, quòd ibi ſit excedens, & exceſſum; id eſt, quòd in aliquibus, puta*

Dionyſ. Carth. edit. Col. 1532. tom. j. fol. 327. tract. de aut. Pap. & Conc.

Ib. part. j. art. xxvij. fol. 340. verſ.

(dd) *Alphonſum de Caſtro*] Theologum doctiſſimum, Hiſtoricum mediocrem commendat, præ cæteris ejus opuſculis, liber *adverſus hæreſes*, quo eas quidem omnes confutat; ſed illas præcipuè quas ultima ætas peperit. Vix ullum reperies controverſiarum ſcriptorem, qui ad hujus autoris brevem perſpicuitatem accedat.

(ee) *Dionyſii Carthuſiani.*] Is, RICHEL nomine, innumera ſcripſit opuſcula, levi quidem ſtilo & ſine ullo acumine. Vid. Dup. xv. ſæc.

in

in his quæ propriè ac directè spectant ad forum generalis Concilii, & propter quorum determinationem, seu expeditionem, illud celebratur, in his inquam, Concilium videtur esse super Papam, ita quòd Concilium dando voces seu vota, est liberum, nec Papa potestatem coercitivam habet super illud in hujusmodi causis, magisque standum est determinationi, seu ordinationi Concilii generalis, quàm Papæ. En quo loco sit Concilii autoritas, in his causis propter quarum determinationem celebratur.

Quænam autem illæ causæ sint, quanquam obscurum non est, tamen à pio viro disertè explicatur. *Porrò*, inquit, *hæ causæ sunt, extirpatio hæreticæ pravitatis ac schismatis, declaratio fidei, atque editio symboli ejus, universalis reformatio Ecclesiæ in capite & in membris ejus.* Hæc quidem ipsissima sunt quæ Clerus Gallicanus ex Concilio Constantiensi repetenda censuit. Pergit Carthusianus: *Itaque in expeditione istorum, major dicitur potestas Concilii generalis quàm Papæ, quoniam Christus promisit Ecclesiæ, seu Concilio ipsam repræsentanti, infallibilem directionem & gloriosam assistentiam incessantem; ita quòd errare non potest in fide, neque in his quæ ad bonos mores pertinent, eò quòd, in talium determinatione, regatur immediatè à Spiritu Sancto. Unde & Papa in talibus tenetur stare determinationi Ecclesiæ, seu statutis Concilii, tanquam ordinationi ac sententiæ Spiritûs Sancti.* CUMQUE PAPA POSSIT ERRARE IN FIDE ET MORIBUS AC CÆTERIS QUÆ SUNT DE NECESSITATE SALUTIS, EJUS JUDICIO NON VIDETUR ULTIMATE, AC CERTITUDINALITER STANDUM IN ISTIS, CUM NON SIT INFALLIBILIS REGULA, NEQUE INDEVIABILE FUNDAMENTUM. Quid clarius? At cùm Concilio tanta tribuat, Pontificis tamen superioritati nihil se derogâsse putat; quoniam, *infallibilis ista directio à Spiritu Sancto, non videtur pertinere ad majoritatem potestatis ac jurisdictionis præsidentialis; sed potiùs est supernaturale donum Spiritûs Sancti, actuale magis quàm habituale; idcircò ex hoc non satis probatur potestas Ecclesiæ esse super potestatem Papæ; sed quòd major sit gratia atque perfectio universalis Ecclesiæ.* Denique sic concludit: *Prætereà cùm Papa constitutus sit totius Ecclesiæ summus generalisque custos, Pastor & Pontifex, fideique defensor, ac præcipuarum difficultatum Ecclesiæ determinator, non sic ad generale Concilium pertinet hæreses & schismata extirpare, totius Ecclesiæ reformationi intendere, fidem declarare ac fidei symbolum edere, quin etiam hæc ipsa ad Papam, ratione sui officii directè pertineant. Ideò neque ex his satis ostenditur, quòd potestas Concilii sit, absolutè loquendo, major potestate Papali, sed quantùm ad aliquid; quoniam hæc certiùs, seu expeditiùs fiunt per generale Concilium, quàm per Papam duntaxat, eò quòd majoris gratiæ atque subsidii promissio sit facta Ecclesiæ quàm Papæ.*

Ibid. art. xxxj. fol. 341. vers.

Ibid.

Ibid.

Tum postquam protulit locum Sancti Thomæ 2ª. 2æ. q. I. art. X. determinantis, quòd ad Papæ autoritatem pertinet editio symboli, hæc addit: *Sed contra hæc quidam objiciunt, quòd cùm Papa possit errare, non potest quis ejus determinationi atque sententiæ, absque omni formidine tam actuali quàm habituali assentire; sed determinationi Ecclesiæ, quæ errare non potest, certitudinaliter statur. Idcircò ad generale Concilium pertinere videtur* ULTIMA DECISIO *credendorum, quod verum reor.* En quæ pii doctique viri sententia sit; additque: *Nihilominùs ad autoritatem Papæ pertinet istud; quamvis per-*

Dionys. ibid. art. xxxij. fol. 342.

Ibid.

ſona, cui tanta autoritas conceſſa eſt, ſit ſimilis aliis, mortalis & fragilis, atque peccabilis : idcircò ſententiæ ejus, ſecundùm quod à tali perſonâ procedit, non ita certitudinaliter ſtatur, ſicut ſententiæ univerſalis Eccleſiæ non errantis, ad quam etiam pertinet declarare editionem ſymboli à Summo Pontifice factam, eſſe idoneam. En quo ſenſu, & ſuam tueatur & Sancti Thomæ exponat ſententiam.

His cùm apertiſſimè doceat Papam in judicando de fide, eſſe fallibilem, locum illum de Petri nunquam defecturâ fide ſic interpretatur ex communi ſententiâ. *Quoniam Petro ſpecialiter fuit committenda Eccleſia. Unde quod dicitur,* UT NON DEFICIAT FIDES TUA, *exponitur, ut non deficiat fides Eccleſiæ tibi committendæ; ſicque ex verbis his ſumitur argumentum, quòd fides Romanæ Eccleſiæ, quam in eâ Petrus plantavit, ſit uſque in finem ſæculi duratura.* Hæc ſcripſit in celebrem Evangelii locum Luc. XXII. 32. quo exemplo conſtat hæc duo à Doctoribus in Romanæ dignitatis cultum propenſiſſimis conciliari ſolita; & Romanum Pontificem, etiam de fide judicantem, poſſe deficere; & tamen Eccleſiæ Romanæ fidem nunquam defecturam.

Idem. in Evang.Luc. enarrat. art. xlviij. p.259. verſ. edit. Par. an. 1536.

CAPUT X.

Idem DYONISIUS CARTHUSIANUS *exponit quâ autoritate in aliis præter fidem cauſis, Romanus Pontifex à Concilio judicari poſſit.*

HIs expoſitis, idem autor quærit quomodò Papa, quem Eccleſiâ totâ, etiam collectâ & adunatâ, ſuperiorem eſſe vult, ab eâ deponi ac judicari poſſit, non tantùm hæreſis, ſed etiam aliarum culparum causâ. Quem nodum ſic ſolvit : *Dicendum quòd Papa, ſecundùm quod talis, ut puta in quantùm Summus Eccleſiæ Paſtor & Pontifex, non eſt a Concilio generali ſententialiter judicandus, aut per depoſitionem puniendus, quia, ut talis, eſt Superior & Prælatus, ac Judex Eccleſiæ; ſed in quantùm eſſet intolerabiliter vitioſus, ſeu criminoſus, ſic eſſet inferior, & Concilium haberet ſuper eum poteſtatem ac juriſdictionem à Christo, à quo immediatè claves accepit Eccleſia, quam repræſentat Concilium, cui etiam Chriſtus dedit poteſtatem Eccleſiæ, abjiciendi membrum ſcandalizans, infectivum, ac putridum. Sic ergò generale Concilium poteſtatem & juriſdictionem habet in Papam, in quantùm Papa, ratione culpæ, inferior redditur ipſo Concilio : imò inſuper, & in quantùm Papa conſideratur ut membrum, filiuſque Eccleſiæ; putà ut determinata perſona fidelis, ſeu unus Chriſtianus viator, peccabilis, & in quantùm talis eſt, dicitur ei à Concilio lex præfigi, ne ſuâ poteſtate abutatur, ſed debitè dirigatur.* Concluditque ſic : *Ex his patet ad objecta ſolutio. Par enim poteſtatem non habet in parem, in quantùm eſt talis, id eſt æqualis, ſed ut aliquomodò extat inferior. Similiter minor non ligat, nec abſolvit majorem ſecundùm quod major eſt,*

Dyon.Cart. de auc. Pap. &c. part. j. art. xxxiv. fol. 342. verſ.

Ibid.

ſed in quantùm eſt quodammodò minor. Sic nec Judex judicatur ut judex, ſed ut publicè reus. Hæc ille. Tum, ſi Doctorum inſignium, qualis erat S. Thomas, objiceretur autoritas, eam quidem commodâ, quantùm poterat, interpretatione molliebat; ſed interim hæc erat prompta reſponſio : *Iſta ex præfato ſcribimus Doctore, non quia nunc ſic prorſus tenendum eſt, præſertim propter generalis Concilii Conſtantienſis ad oppoſitum determinationem, cujus autoritas major eſt, quàm cujuſcumque Doctoris Catholici.* Ibid. lib iij. art. xix. fol. 370. verſ.

CAPUT XI.

De Lovanienſi Facultate : eam cum Pariſienſi & Colonienſi circa Conſtantienſem Baſileenſemque doctrinam conſenſiſſe : NICOLAI DUBOIS *Profeſſoris Lovanienſis vana argumenta.*

TOT egregiis toto Orbe terrarum appellatis Doctoribus, juvat de Lovanienſibus ſingularem habere quæſtionem, cùm propter eximium ejus Facultatis ſplendorem ac famam, tum quòd adverſarii, quæ ad eam Facultatem attinent, haud plenâ fide ac diligentiâ tradiderunt.

Et quidem Nicolaus Dubois, rerum quoque ſuarum ac ſuæ Facultatis ignarus, id agit, ut ea Facultas jam inde ab initio ſuæ fundationis, eam credatur amplexa ſententiam, quæ extra ſchiſmatis cauſam Concilio Pontificem anteponat : quam quidem ſententiam hauſerit ab Univerſitate Pariſienſi & Colonienſi, à quibus originem duxit. Sed hæc quàm falſa ſint, luce clarius eſt. Diſq. art. x. n. 132. & ſeq. p. 47.

Ac primùm, certum eſt Univerſitatem Lovanienſem, poſt Conſtantienſe Concilium, Baſileenſis Concilii tempore, fuiſſe conditam. Quin ipſe Nicolaus Dubois profitetur, qui Lovanii in Theologicâ Facultate gradum ſuſciperet, ante annum 1439. fuiſſe neminem; quo tempore maximè inter Eugenium IV. & Baſileenſe Concilium efferbuiſſe diſſidia nemo neſcit. Neque minùs liquet, non modò Univerſitatem Pariſienſem, ſed etiam totam Eccleſiam Gallicanam Baſileenſi Concilio adhæſiſſe, quod D. Dubois & ipſe teſtatur. Quid autem Univerſitas Colonienſis per idem tempus ſenſerit, hæc declarat ad Theodorum Colonienſem Archiepiſcopum anno 1438. edita reſponſio. Prima propoſitio : *Eccleſia ſynodaliter congregata habet ſupremam juriſdictionem in terris, cui omne membrum Eccleſiæ, cujuſcumque dignitatis fuerit, etiam Papalis, obedire tenetur, quam nemo ſine ipſius Eccleſiæ Synodali conſenſu diſſolvere aut transferre poteſt.* In ſecundâ propoſitione legitur : *Quòd omnes obedire tenentur Chriſto, ſuæque ſponſæ Eccleſiæ, in quâ prima præſidentia eſt Sedis Apoſtolicæ ſuper omnes alias Eccleſias particulares, & ſedes inferiores*, NON SUPER TOTAM UNIVERSALEM PRÆLATÆ. Cætera ejuſdem ſunt ſpiritûs. Atque hæc doctrina eſt, quam à Pariſienſibus & Colonienſibus fundatoribus ſuis, Academia Lovanienſis anno 1438. hoc eſt in Ibid.

ipſo fundationis initio hauſerit. Unde Æneas Sylvius hæc memorat *(ff)* de Lovanienſibus ab Amedæo Lugdunenſi Archiepiſcopo, Regio Oratore, viro omnium conſenſu doctiſſimo atque ſanctiſſimo ad Ludovicum * Romanum Protonotarium dicta: *Viros omnium doctiſſimos concluſiones noſtras impugnare video, quæ certæ & veriſſimæ ſunt, & ab illis qui nunc eas reprobant, aliàs approbatæ. Nec nos fugit Ludovicum Protonotarium has veritates Lovanii ac Coloniæ prædicâſſe, eaſque illinc univerſalis ſtudii autoritate firmatas reportâſſe: quare ſi ipſe nunc mutatus eſt, veritas tamen non eſt mutata.* Quid ad hæc Ludovicus à tanto Pontifice compellatus? Pergit hiſtoricus: *Quo finiente illicò Ludovicus aſſurgens: Verum eſt, ait, illas me apportâſſe veritates, vos tamen eas fidei veritates nuncupatis, quæ adjectio mihi ſubdubia eſt.* Hæc ille de Baſileenſibus illis concluſionibus, quibus Conciliorum potior autoritas aſſeritur. Cæterùm id tantùm *ſubdubitare* ſe dicit, hæ veritates an fide certæ ſint: veritates eſſe ſaltem Theologicâ demonſtratione certas, atque à ſe prædicatas, *Coloniæque & Lovanii univerſalis ſtudii autoritate firmitas*, nec ipſe diffitetur.

* De Bacheinſtein.

Æn. Sylv. de geſt. Baſil. lib. j. p. 37.

Hæc tacet Nicolas Dubois: quæ nihil ad rem faciant ſtudioſè colligit. At enim ſic objicit: anno 1448. Nicolao V. Eugenii IV. ſucceſſori Univerſitas Lovanienſis declaravit ſe ipſi & Eugenio, ut legitimis Pontificibus adhæſiſſe, Legatis Baſileenſibus nequicquam contraria ſuadentibus. Verum; ſed hoc nihil ad doctrinam Concilii Baſileenſis, quam ſecuti Galli, Germanique, haud minùs Eugenio IV. licèt depoſito, adhæſêre. Neque propereà Concilio poteſtatem defuiſſe dicebant; ſed an eâ in Eugenium juſtè ac neceſſariò uſi eſſent ambigebant, & ne ſchiſma fieret verebantur. Acta ſuo loco referenda rem clariùs demonſtrabunt. Interim Profeſſor multa pollicitus, nihil tamen attulit, quo ſuos Lovanienſes à Concilii ſuperioritate abhorruiſſe comprobaret: nos certa adduximus, quibus in eam apertè conſenſiſſe, conſtet.

Diſq. n. 137.

(ff) *Memorat.*] Rem ut acta eſt, ex ipſo Sylvio paucis narrabimus. Cùm Baſileenſes id quàm maximè contenderent, ut Eugenius meritò deponendus videretur, editis octo concluſionibus, probare conati ſunt eum eſſe contumacem & in errore pertinacem; quippe qui, quamquam ſæpè monitus, nequaquam à propoſito diſſolvendæ Synodi deterreretur. Ab eâ ſententiâ Panormitanus abſceſſit, & dixit: ſe quidem credere Papam Concilio Œcumenico ſubmitti oportere; ſed hanc ſuam opinionem haberi non poſſe pro certo fidei dogmate; cùm expreſsè non legeretur in ſymbolo, neque etiam in determinationibus Eccleſiæ. Tunc Amedæus DE TALANC Archiepiſcopus Lugdunenſis Panormitani ſententiam longâ oratione confutavit, quam ſententiam Ludovicus DE BACHEINSTEIN Protonotarius defendendam ſuſcepit; atque indè gravis exorta eſt inter Patres altercatio, quâ factum eſt ut, à ſe invicem diviſi, plerique diſcederent.

CAPUT XII.

ADRIANUS FLORENTIUS, *mox* ADRIANUS *Papa VI. Facultatis Lovaniensis ornamentum, Parisiensium sententiam sequitur: quorumdam Lovaniensium cavillationes.*

POST Concilium Basileense, atque Academiæ Lovaniensis initia, primus inter Theologos Lovanienses, nobilis scriptor extitit Adrianus Florentius Ultrajectinus, mox Papa Adrianus VI. Scholæ Lovaniensis ornamentum, atque in eam effusissimè liberalis. Is infimo genere ortus, primùm Theologiam Lovanii magnâ cum laude docuit; tum ordine factus est Academiæ Cancellarius, Caroli V. Augusti Præceptor, Episcopus Dertusanus, Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalis, denique post Leonem X. Summus Pontifex: tantâ modestiâ, *ut nihil infelicius in vitâ duceret, quàm quòd imperaret.* Is cùm de Confirmationis administratione disputaret, negaretque Presbyteris permitti posse, Sancti Gregorii celebrem locum sic solvebat: (*gg*) *Ad secundum principale de facto Gregorii, dico, quòd si per Ecclesiam Romanam intelligatur caput ejus, putà Pontifex, certum est quòd possit errare, etiam in iis quæ tangunt fidem, hæresim per suam determinationem aut decretalem asserendo; plures enim fuêre Pontifices Romani hæretici. Item & novissimè fertur de Joanne XXII. quòd publicè docuit, declaravit, & ab omnibus teneri mandavit, quòd animæ purgatæ ante finale judicium non habent stolam, quæ est clara & facialis visio Dei; & Universitatem Parisiensem ad hoc induxisse dicitur, quòd nemo poterat in eâ gradum in Theologiâ adipisci, nisi primitùs errorem hunc pestiferum jurâsset se defensurum & perpetuò ei adhæsurum. Item patet hoc de errore quorumdam Pontificum circa matrimonium de quo in cap.* Licèt de sponsâ duorum. *Item de errore quem ediderat Cælestinus circa matrimonium Fidelium, quorum alter labitur in hæresim, cujus error olim habebatur in aliâ compilatione juris*, cap. LAUDABILEM DE CONVERSIONE CONJUGUM. Vide quàm apertè doceat omninò fieri posse, ut Pontifex hæresim non jam ut homo privatus, sed ut Pontifex, *per suam determinationem aut decretalem asserat*; quàmque pestiferum errorem putet eum, quem Joannes XXII. *publicè docuerit, declaraverit, & ab omnibus teneri mandaverit.* Neque hîc curamus an Joannes XXII. & alii excusari possint: quid de illis senserit Adrianus VI. quid fieri potuisse putaverit, id verò quærimus; imò non quærimus: quis enim in re tam apertâ quæstioni locus? Sed apertam tanti Doctoris sententiam tenemus. Et notandum est quod addit jam ad Gregorium rediens: *Non tamen dico Gregorium hîc errasse, sed*

Labb. de script. Eccl.

Adrian. vj. Epitaph. tom. xiv. Conc. pag. 401.

Adr. in iv. sent. quæst. de confir.

(*gg*) *Solvebat.*] Gregorius Magnus, lege latâ vetuerat ne Sardiniæ Presbyteri baptizatos chrismate tangerent. Cùm autem *hac de re multi contristarentur*, his verbis jussa mollivit sua: *Ubi Episcopi desunt, ut Presbyteri etiam in frontibus baptizatos chrismate tangere debeant, concedimus.* lib. iv. indict. xij. epist. xxvj. al. lib. iij. epist. xxij. P. Bened. legendum censent *baptizandos*, non verò *baptizatos*. Sed nisi fallor, nulla fuit antiquitùs chrismatis unctio, quâ Presbyteri, sine licentiâ summi Pontificis, *baptizatos* tangere non possent.

evacuare intendo impossibilitatem errandi quam alii asserunt. Quo quidem se demonstrat, nullâ tuendæ causæ quam susceperat necessitate adactum, ad hanc tamen sententiam deditâ operâ declarandam, solo veritatis amore adductum esse.

Neque verò eam sententiam Pontifex retractavit, uti profectò, si erroneam putâsset, facere debuisset. Nam ideò Pius II. qui se Basileæ, cùm Synodo privatus interesset, errâsse credebat solenni retractatione sua scripta confixit: *Hæc enim scripta*, ait, *fortasse scandalum parient. Qui hæc scripsit, inquient, in Beati Petri Cathedrâ sedit.... nec invenitur mutâsse propositum: qui eum elegerunt, & in summo Apostolatûs vertice collocârunt, ab iis scripta ejus approbata videntur.... Cogimur itaque Beatum Augustinum imitari.* Nihil simile Adrianus; suaque scripta adeò non retractavit, ut potiùs Romæ, statim atque Pontifex factus est, edenda curaret, anno videlicet 1522. cùm anno 1521. Pontifex esset creatus. Nempe si ipse, aut alius Pontifex in fidei quæstione determinandâ defecisset, non ideò Petri fidem & Ecclesiam Romanam defecturam putabat. Imò metuebat, ne illi errandi impossibilitati, quam privatus Doctor olim improbaverat, vel Pontifex factus favisse videretur.

Bull. Pii. ij. retract. tom. xiij. Conc. pag. 1407.

Labb. de script. Eccl.

Hîc Lovaniensis Anonymus, in doctrinâ Lovaniensium mira refert sub hoc titulo: *Discutitur doctrina Adriani Papæ VI.* Summa est: non hîc egisse Adrianum *de Pontificiâ definitione ex Cathedrâ; sed de judicio super difficultatibus, quæ in facto occurrunt, donec si res sit ad fidem & mores tendens, pleniori examine ex Cathedrâ definiatur.* Quid autem illud est, nisi in re gravi ludere, sibique ipsi illudere? An loquitur de difficultatibus quæ in facto occurrant, qui *de fide, de hæresi* tam apertis verbis agit? Quodnam verò examen plenius? Quam decisionem narras, post eam quâ *de fide determinatum est*; quâ Pontifex aliquid *publicè docuerit, declaraverit, ab omnibus teneri mandaverit*? Quæ verba Adriani Lovaniensem nostrum referre & exscribere puduit, quòd iis statim perlectis, ejus responsio evanescat.

Doct. Lov. art. I. p. 59.

At enim, inquit Joannes Viggers ab Anonymo laudatus, non id postulabat ea, quam Adrianus solvebat, difficultas, ut de Pontificiorum decretorum infallibilitate disputaret; cùm de Gregorii facto dumtaxat ageretur. Certè; idque monet vel ipse Adrianus, sed hæc à se dicta, quòd illam aliquorum de *errandi impossibilitate* sententiam, deditâ operâ, *evacuatam* vellet, neque in asserendis his vanis, certè dubiis sedis Apostolicæ privilegiis, veræ pietatis partem ullam reponeret.

Ibid.

Pergit tamen Lovaniensis noster: *At Adrianus asserit certum esse quòd Pontifex possit errare: hoc si intelligeret de Pontifice, ut definiente & proponente toti Ecclesiæ aliquid fide credendum, neutiquam est certum:* tibi quidem forsitan; sed ipsi Adriano est certum. At *è contra*, inquis, *id* nedum certum sit, *manifestè est falsum, ejusque oppositum adeo certum ut ab aliquibus habeatur de fide.* Quid ad nos, si ab aliquibus? Non ab Adriano quidem, qui eam sententiam *evacuare intendit.* Quare non Melchior Canus, quantùmvis acerrimus Pontificiæ infallibilitatis assertor, non ipse Bellarminus, ut Lovanienses illi, tergiversandum putant. Verùm Adrianum VI. nominatim accensent iis, qui Pontificiam infallibilitatem non agnoscunt: neque

Ibid.

Melch. Can. lib. iv. cap. j. Bell. de R. P. lib. iv. cap. ij. Bell. de script. Eccl. an. 1500.

eò seciùs Bellarminus, *virum optimum & doctissimum* appellat, *qui merito doctrinæ & pietatis, ex humili domo in tantam dignitatem conscenderit.*

Jam verò Nicolaus Dubois, postquàm Adriani verba retulit de Romano Pontifice ita affirmantis: *Potest errare, hæresim per suam decretalem asserendo;* respondet: *Distinguo, si de potentiâ Metaphysicâ loquatur Adrianus, etiam hoc transeat.* Quàm doctè! Erant scilicet qui assererent Pontificem nec *Metaphysicè* loquendo aut de potentiâ absolutâ errare potuisse; eaque erat *errandi impossibilitas*, quam Adrianus evacuare intendebat. Et pulchrè *transeat*, nam si Professori bilem moveris, fortè asserturus est Romanum Pontificem, nec potentiâ Metaphysicâ errare potuisse. Pars j. refut.arg.&c. art. xv. n. 159. p. 82.

Quæ addit, quoniam non ad explicandum, sed ad confutandum Adrianum pertinent, hujus loci non sunt. Pudet tamen interim Adrianum tantum virum à Professore Lovaniensi temeritatis fuisse incusatum. At subdit Adrianum Pontificem factum, ea quæ hìc scripserat revocâsse; nempe, inquit, docuerat Confirmationis Sacramentum ex delegatione Pontificiâ, non posse conferri à simplice Sacerdote. Quid tum posteà? *Pontifex factus etiam ipsemet ejusmodi commissionem dedit;* quod pater Farvaquez ex Palavicino probat. Quid ad nos? Id certè quærimus, an illam *impossibilitatem errandi*, quam nunc Lovanienses quidam veluti pro fidei fundamento ponere velle videantur, cùm privatus Doctor *evacuare intendisset*, saltem Pontifex factus, constabilitam, ac sua anteriora retractata vellet. Neque ab eo scopo aberrare oportebat Theologiæ Professorem. Verùm hominem equidem vidi neminem qui, quæ ad rem non faciunt, in exiguo quamvis libello, majore studio colligat & congerat. Ibid. n. 156. 157. 160. Farvac. opusc. de Conf. quæst. iv. Palav. lib. ix. cap. vij. n. 11. 12.

Quare certum omnino est Adrianum IV. eorum de quibus agimus nihil retractare voluisse. Quid jam Lovanienses quidam vociferantur in nos; perdita omnia & conclamata esse, *ac de summâ rei Christianæ agi, cùm de infallibili supremâque Pontificis in universam Ecclesiam autoritate agitur?* Neque intelligunt nos quidem peti ab ipsis per Adriani latus: nec nisi conculcato tanto Pontifice, doctissimo pariter atque sanctissimo, & quod pudere debeat, in se beneficentissimo, suæque Facultatis ornamento, Clerum Gallicanum oppugnari potuisse.

Quare Lovanienses ac Duacenos pios & doctos, quos oppidò diligimus & colimus, aliosque viros bonos, etiam atque etiam obsecramus, ut cogitent, tantine illa sit Summi Pontificis aut superioritas, aut etiam infallibilitas, à tot tantisque viris Catholicâ fide ac pace florentibus impugnata, ut in eâ summam rei Christianæ, aut firmissimam nostræ contra Lutheranos defensionis arcem, aut Sedis Apostolicæ majestatem vimque Ecclesiæ, ac decus Israëlis collocent. Nos certè alia, Deo dante, minùs licèt inflata verbis, re illustriora, meliora utilitate, atque autoritate firmiora promemus.

CAPUT XIII.

An sit verisimile Parisiensium doctrinam post ADRIANUN VI. *à Lovaniensibus condemnatam? Lovaniensium erga Adrianum reverentia singularis.*

ETIAMSI post Adrianum Facultas Lovaniensis ejusque Doctores, à priscis institutis deflexissent, non propterea Parisienses vituperandi, aut etiam condemnandi, sed potiùs laudandi essent, qui in antiquâ sententiâ perstitissent; atque ambæ Facultates pacem colerent, & à censurâ mutuâ temperarent. Sanè Parisienses & Lovanienses sese mutuò suspexerunt, atque suspiciunt; & ea quæ jam inde ab initio intercessit animorum mira conjunctio, nullo unquam facto dictoque violata est.

Prima Facultas Lovaniensis anno 1519. certa doctrinæ Lutheranæ capita censurâ notavit: secuta Parisiensis anno 1521. concordibus animis atque sententiis. Rursùs prima Facultas Parisiensis in eundem Lutherum & alios hæreticos, Francisco Rege jubente, anno 1542. articulos edidit: secuta Lovaniensis anno 1544. jubente Carolo V. visos Lovaniensibus Parisienses articulos, atque eodem spiritu in eundem scopum collimatum fuisse, & temporis ratio, & accurata utrorumque lectio facilè comprobabit: adeoque nihil fuit quod Lovanienses in Parisiensium articulis improbarent, ut simul fuerint editi & excusi in Joannis Driedonis operibus, accurante editionem Ruardo Tappero Academiæ Lovaniensis Cancellario, ac sacræ Theologiæ Professore, quippe cùm conjunctos oporteret articulos utriusque Facultatis, ut concordia in Lutherum de Catholicâ fide testimonia.

Vid. post. tom. iij. Joã. Dried. fol. 170.

Utramque Facultatem, in tradendâ de Romani Pontificis potestate doctrinâ minimè dissensisse multa persuadent; imprimis summa Facultatis Lovaniensis reverentia in Adrianum IV. quem in Parisiensium fuisse sententiâ, Bellarmino etiam teste, jam diximus. Primùm enim quo tempore illa edita est Lovaniensis Falcutatis in Lutherum censura, totum id Adriani, tum Cardinalis Derthusani, judicio factum. Id Jacobus Latomus major, cùm pro eâ censurâ scriberet, in præfatione luculenter exposuit; & censuræ præfixa ejusdem Cardinalis epistola testatur, de quâ quidem Latonus ita est præfatus: *Sufficere debuit judicium Reverendissimi Cardinalis Dertusensis, cujus probitas & sapientia, non modò præclaris libris editis, sed & maximis rebus Orbi nota est;* ut propterea diceret non videri necessarium articulorum reddere rationem. Ex quo intelligitur quàm probarent Adriani libros. Atque is annis post duobus ad Petri Cathedram est evectus: ac facilè intelligi potest, quanto honore prosecuti sint Pontificem, qui non modò Cardinalem, verùm etiam privatum tantopere suspexissent.

Lat. Def. cens. Lov. admon. & epist. dedic.

Edidit posteà Joannes Driedo sacræ Theologiæ Professor apud Lovanienses anno 1533. librum *de Ecclesiasticis Scripturis & dogmatibus;* neque ita multò post librum *de captivitate & redemptione generis humani:* in cujus

præfatione

præfatione Adrianum VI. miro affectu celebrat: *Obſervandiſſimus*, inquit, *meus in ſtudiis Theologicis præceptor, qui me in filium eruditionis ſuſceperat, & præſidens mihi pileum magiſterii in Theologiâ impoſuit anno nativitatis Domini 1512. die 17. menſis Auguſti; qui & uſque in tempus fermè illud Lovanii reſederat, totius noſtræ Academiæ lumen & decus, poſteà illius nominis Pontifex VI.* Ex quibus intelligimus quanto amori & honori fuerit Lovanienſibus, quem nunc Nicolaus Dubois apertè contemnit. Sed jam Lovanienſes, qui circa Adriani tempora ſcripſerint, Theologos audiamus, quandoquidem eorum nobis tanto ambitu objicitur autoritas.

Vid. hanc præf.

Pars j. reſut. &c. art. xv. p. 79. & paſſ.

CAPUT XIV.

JACOBI LATOMI, *Doctoris Lovanienſis*, *ſententia*.

PRIMUS ab autore Anonymo *doctrinæ Lovanienſium* deſignatur Jacobus Latomus, qui pro Pontificiâ infallibilitate ſcripſerit, libro *de Primatu Romani-Pontificis adversùs Lutherum.* Ego verò ſummâ diligentiâ, nulloque partium ſtudio, quippe cui liceret etiam adverſantem repudiare Latomum, ejus libros, ac maximè eos ipſos quos objiciunt excutio locos; & quidem de Primatu multa reperio, de infallibilitate ne unum quidem verbum.. Quis autem ferat iſtos de Primatu tanta teſtimonia congerentes, quaſi quis Primatum ullâ ex parte labefactatum, ac non potiùs omni ope conſtabilitum velit? Dic tu aliquando de infallibilitate, quandoquidem in eâ placet ſummam fidei collocari. Sed ipſum per ſe audire Latomum præſtabilius eſt, poſteaquàm conſtituerimus quo loco, cùm id ſcriberet, Lutheri res eſſent. Fuerat autem à Leone X. hæreſeos condemnatus. Sic ergò habet Latomus: *Nec valet, ſi dicatur judicium finale, in rebus fidei, eſſe apud generale Concilium, à quo nondum eſt hæreſis Lutherana judicata & damnata: ergò non eſt ab omnibus pro hæreſi habenda & vitanda: non inquam, valet; quia Lutherus non habet unam aliquam hæreſim particularem novam, & quæ priùs non fuerit; ſed habet hæreſes olim in Conciliis damnatas, Valdenſium, Wicleſiſtarum & Huſſitarum, & ſimilium, in quibus non eſt opus novâ ſententiâ, ſed antiqua ſufficit.... Dato etiam quòd novam hæreſim feciſſet, non tamen opus eſſet Synodo ad ejus damnationem, ut apertè probant verba Auguſtini*, (nota illa ſcilicet quibus Auguſtinus oſtendit ſine Synodo *factum* Pelagianis *eſſe competens ſufficienſque judicium*) (hh) quo judicio facto,

Doct. Lov. p. 2. & ſeq.

Lat. de var. quæſt. tit. *An Prim. R. P. ſit à Chriſto* edit. Lov. 1550. fol. 88. 89.

(hh) *Competens ſufficienſque judicium*] latum fuiſſe in causâ Pelagianorum, Auguſtinus his rationibus probat: 1°. quia dudum damnata fuerat illa hæreſis à Patribus, *qui*, inquit, *impia eorum dogmata tantâ manifeſtatione ſubvertunt, ut quæ contra eos* (Pelaginos) *manifeſtiora dicamus, vix nos invenire poſſimus.* 2°. Quia manifeſtus error. *Aut verò congregatione Synodi opus erat ut aperta pernicies damnaretur?* 3°. Quia multæ hæreſes abſque Concilio olim fuerant damnatæ. *Quaſi nulla hæreſis aliquandò ſine Synodi congregatione damnata ſit.* 4°. Demum, quia Pelagiani Concilium flagitabant, non quòd eo opus eſſe crederent; ſed quòd ſui cauſâ Orbem commotum vellent. *Iſtorum ſuperbia.... hanc etiam gloriam captare intelligitur, ut propter illos Orientis & Occidentis Synodus congregetur. Orbem quippe Catholicum, quo-*

Aug.lib.iv. ad Bonif. tom. x. p. 492.

subjungit Latomus ex Augustino: *Ad sententiæ executionem procedendum est adversùs hæreticos. Aliud est enim judicium sufficientissimum, aliud sufficiens. Sufficiens est enim, quando debito ordine per judicem competentem exercetur: sufficientissimum verò, quando non solùm per judicem competentem, sed per judicem supremum cæteris paribus sententia fertur.* Hæc verba video ab Anonymo prætermissa, quæ maximè ad rem faciant. Pergit deinde Latomus: *Igitur non ingrediendo difficultatem, an Papa sit supra Concilium, vel è converso; satis est præsenti proposito, quòd hæresis Lutherana à Sede Apostolicâ damnata est. Nemo enim, nisi nimium contentiosus, negabit Apostolicam sedem esse judicem competentem, cùm cautum sit Canonibus, causas fidei ad Sedem Apostolicam esse referendas.*

Quæ omnia si candidè & sincerè, uti Theologum decebat, Anonymus protulisset, nemo non statim videret judicium Sedis Apostolicæ non proponi à Latomo, tanquam *finale* (de quo tamen judicio præcisè in objectione agebatur) aut tanquam infallibile, aut etiam *supremum*, quod tum ab ipso maximè dici oporteret, si tale esse sentiret: sed contrà proponi judicium illud Sedis Apostolicæ, ut *competens*, quod etiam inferiori judici convenire possit, utque *sufficiens*, ad sententiæ scilicet, ut ipse hîc dixit Latomus, *executionem*: Concilii verò, ut quod esset *sufficientissimum & supremum.* Quæ utcumque se habent, certè cum Pontificiâ infallibilitate stare non possunt, cùm post infallibile judicium, nihil ulterius, aut superius à quoquam desiderari possit. Quod verò Latomus scribit hæc à se dici, *non ingrediendo quæstionem, an Papa sit supra Concilium, vel è converso*; ita videtur intelligere, quemadmodùm à Carthusiano dictum vidimus: nempe ita ut Papa, licèt Synodo absolutè superior, ei tamen tanquam potiori luce donatæ in fidei negotio credere teneatur. Quem sensum aliis quoque superioritatis Pontificiæ defensoribus placuisse ostendemus. Cæterùm de quæstionibus fidei nobiscum sentit Latomus, qui Pontificio judicio Conciliare judicium tanto discrimine anteponit, quique *τὸ supremum*, ac proinde *finale*, de quo agebatur, sententiæ Pontificiæ in se consideratæ detrahit, cùm ei tribuat tantùm ut sit *sufficiens & competens*, & quidem id tribuat, opponendo *ad supremum sufficientissimum.*

Quomodo autem Latomus intelligat *sufficiens* illud, quod non sit finale, neque *sufficientissimum* & *supremum*, responderet, credo, id quod jam indicavimus: *sufficiens* esse ad id quod volebat, nempe ad sententiam exequendam. Nos autem quid sit illud apud Augustinum *sufficiens* & *competens*, Deo dante, exponemus. Hîc quidem Latomi dicta à nobis referri, non autem præstari oportet.

Doct.Lov. p. 4. 5. Lat. adv. Tynd. lib. iij. tit. ult. fol. 194. vers.

Profert Anonymus alium Latomi locum ex Libro III. adversùs Tyndalum (*ii*) titulo ultimo: *De autoritate & Prælaturâ Romani Pontificis super*

niam, Deo eis resistente, pervertere nequeunt, saltem commovere conantur. Memorat alibi Augustinus, Pelagii causam, quocumque ad examen juridicum perducta esset, Episcoporum & Synodorum sententiâ fuisse condemnatam. Vid. imprimis lib. de gest. Pelag.

(ii) *Tyndalum.*] Is novæ Reformationis Doctor novum Testamentum in vernaculam suam linguam Anglicam infidelissimè transtulit. Deinde hæresis postulatus Bruxellis, ibi vivus combustus est. Erat illi vis quædam ingenii, sed nimium vehementis & mordacis. Vid. Du Larr. hist. Angl. tom. j. pag. 313.

Ecclesiam & quodlibet membrum ejus. Hæc autem exscribit *verba : Quibus bene pepensis, apparet sano intellectui, quòd non justè Romani Pontificis autoritati contradicatur negando eum esse supremum & ordinarium judicem omnium & singulorum Christianorum, in fide, Sacramentis & aliis omnibus.* Quo loco videtur Pontificiæ autoritati dare *supremum* illud, quod anteà denegaverat. Hæc ut concilientur, neque inducatur Latomus adversùs se ipsum indecorè pugnans, proferenda erant alia, quæ Anonymus prætermisit. Sunt autem ejusmodi : *Non itaque rationabiliter dubitari potest, nec nisi impudenter negari hoc : Romanus Pontifex est* ORDINARIUS JUDEX SUPREMUS *super unumquemque Christianum, & quodlibet* PARTICULARE CONCILIUM *Ecclesiæ Catholicæ ; quidquid sit de universali Concilio plenario & totâ Ecclesiâ simul congregatâ.* Hîc Latomus exponit, quo sensu voluerit, Papam *supremum* esse *judicem :* duplici videlicet sensu : alter est, ut sit *supremus super unumquemque Christianum & quodlibet particulare Concilium ;* quem sensum vidimus esse Concilii Constantiensis & Martini V. alter est, ut sit *supremus ordinarius ;* quæ verba sunt Latomi ; hoc est *inter ordinarios supremus ;* qui ordinariè semperque sedeat, & judicet ; cùm Synodi universales, non nisi ex certâ causâ, & extra ordinem habeantur, quorum proinde autoritatem, cùm de ordinariis tantùm agat Latomus, expresè reliquit integram. An verò hæc omnia dissimulari oportebat, premique nos ad invidiam usque autoritate Lovaniensium, quorum clarissima quæque dicta omisisses ? Id. de var. quæst. fol. 87.

Tertio loco proponit Anonymus Jacobi Latomi responsionem quandam adversùs Lutherum ita objicientem : *Concilium Constantiense determinavit Concilium esse supra Papam, cujus tamen autoritas à multis contemnitur.* Unde Lutherus concludebat sic : *Via nobis facta est enervandi autoritatem Conciliorum : nam ut dicunt, si in uno articulo errâsse deprehenditur, jam tota ejus vacillat autoritas.* Quâ in objectione solvendâ haud mediocriter Latomus laborabat. Revera enim Cajetanus adversùs Almainum nostrum ea recèns scripserat, quibus Constantiensis decreti autoritatem elevaret, neque ipse, neque alii Catholici cogitabant quem hæreticorum calumniis aditum aperirent. At Jacobus Latomus, qui neque Catholicos accusare, præsertim Cajetanum tanti nominis Cardinalem, neque quæstionis aliò traducendæ occasionem Luthero præbere vellet, multis agit, ut is quocunque modo victus esse, ac perperam objecisse Concilium Constantiense videretur. Quare ait primùm à Luthero non posse adhiberi ejus Concilii autoritatem, cujus decreta in Wiclefum lata ipse contemneret. Tum addit non propterea vacillare Synodi autoritatem, etiamsi in uno obscuriore articulo defecisset, quod tamen Latomus minimè fatebatur Synodo contigisse. Negabat enim à Luthero vera relata esse Concilii verba, aut extare Concilii Constantiensis tale decretum, quod *loqueretur universaliter de quâlibet Synodo universali* Papæ anteponendâ. Quæ quidem & alia multa Latomus, dum miserè nimis metuit, ne quid Lutherus bene objecisse videatur, inficiatur contra gestorum fidem. Neque illud melius, quod negabat Concilium, quo tempore ista decreta condiderat, fuisse Œcumenicum, cùm nihilo magis Œcumenicum esset, cùm ea ederet adversùs Wi-

Doct. Lov. art. ij. pag. 69. 70. Lat. de Prim. &c. cap. iv. fol. 81. 82.

Vid. Caj. adv. Alm.

clefum decreta, quæ contra Lutherum Latomus tuebatur. Sed hæc aliàs. Id modò ad rem noftram pertinet, quòd Latomus dum pofteriora Conftantienfia anterioribus opponit, illud decretum affert, quo adversùs Wiclefum ftatuitur: *Papam habere fupremam autoritatem in Ecclefiâ*, *quod* inquit Latomus, *non ftat fimul cum eo, quòd Concilium fit fuperius Papâ.* Addit factâ in Concilio Papæ electione, *fupremam autoritatem jam effe in electo*; & concludit, *quòd, quamvis Ecclefia fit major fimpliciter quàm Papa, putà perfectione gratiæ, & amplitudine virtutum, tamen poteftate jurifdictionis unus peccator poteft effe major multis juftis, & Papa major toto refiduo Ecclefiæ corpore.* Ubi vox *poteft effe*, non eft affirmantis, fed ejus qui demonftrare velit, quoquomodo fe res habeat, Lutheri argumentum non ita effe efficax ac ille jactabat.

Concil. Conft. Seff. v.ij.

Utcumque eft, hæc duò apud Latomum vidimus: & nunc Papam Concilio fuperiorem, & alibi Concilium in fide fuperius, cujus quippe judicium fit *fufficientiffimum & fupremum*, cùm Papæ judicium fit tantùm *fufficiens & competens.* Hîc fi Anonymus Latomum fuum Latomo repugnare velit, abfolvet nos profectò ab ejus viri autoritate, qui à fe ipfo diffentiat. Sin autem velit Latomum fapientem effe virum, qui iifdem femper placitis veftigiifque infiftat, Latomum cum Latomo conciliabit ita, ut poftremum hoc de Concilii judicio *fufficientiffimo & fupremo* ad fidei negotium pertinere dicat. Cæterùm non Concilium propterea abfolutè fuperius effe, cùm Papâ inferius effe poffit, convocatione ipsâ, aliifque rebus graviffimis, quas Latomus ad rem fuam minimè facientes, haud pertractare velit. Atque hanc fententiam non modò Dionyfius Carthufianus fuprà memoratus, fed etiam Turrecremata & alii Eugenianarum partium, in Eugenii etiam aulâ propugnabant, ut ftatim demonftrabimus. Quæ cùm ita fint, Latomum in infallibilitatis quæftione apertè faventem, in aliis quæftionibus non adverfum habemus: cùm id non agamus, ut femper, fed ut certis tantùm cafibus, iifque graviffimis & extraordinariis, in Conftantienfi decreto defignatis, ad Concilium recurratur. Quòd autem autoritatem decreti Conftantienfis Jacobus Latomus infregerit, ne Lutherus bene argumentatus effe videatur, parùm certè curamus, & Conftantienfes Canones à Latomo non fatis confideratos effe oftendemus, & melioribus argumentis, non quidem uti Latomus, inficiando quæ certa funt, Lutheri audaciam retundemus.

CAPUT XV.

JOANNIS DRIEDONIS *Lovanienfis fententia, de fide Petri nufquam defecturâ.*

EQUIDEM intelligo fore quàm plurimos, qui nos in Jacobi Latomi explicandâ fententiâ plus laboraffe fentient, quàm ejus viri, docti licèt, autoritas poftulabat. Atque iidem gravius fuccenfebunt, quòd in exponendo Joanne Driedone, multò plus operæ collocaturi fumus. Sed cùm,

ea quæ dicemus, non modò ad intelligendos Lovanienses articulos, sed etiam ad hujus quæstionis statum animo informandum, multum opis allatura sint; labori non parcimus, ut ea elucidentur; speramusque futurum, ut lectores operæ in eâ positæ non pœniteat.

Joannes Driedo, quod ipse gloriatur, Adriani VI. discipulus, anno 1533. opus edidit *De Ecclesiasticis Scripturis & dogmatibus*, ex cujus operis libro IV. capite III. parte II. & III. Anonymus multa transcribit, pleraque insincera, quod lectorem monemus, ut ipse perpendat, si rem tanti esse putet; pleraque extra rem. Sed nos quæ ad rem conferant diligentissimè seligemus. Doct. Lov. art. j. pag. 10. 11.

Igitur ex IV. libro memorato, postquam Anonymus suo more, de Primatu multa descripsit; hæc de Driedone subdit: *Deinde*, inquit, *parte tertiâ ejusdem capitis, pergens ad demonstrandam Romani Pontificis infallibilitatem, &c.* Atqui Driedo de eâ ne unum quidem verbum, sed nimirum de Primatu quæstione absolutâ, alteram quæstionem, quæ una ad rem nostram faciat, exponit his verbis: *Jam operæ pretium considerare, quemadmodùm sit accipienda sententia, ex Scripturis docens, fidem ad consummationem sæculi non deficere unquam à Petri Cathedrâ seu Ecclesiâ Petri.* Hìc ergò videamus an Driedo, vel semel dixerit, ita eam accipiendam esse sententiam, ut Romanus Pontifex Petri successor, sive ut persona privata, sive ut persona publica, sit infallibilis. Ibid. Dried. de Eccl. &c. fol. 233. vers.

Et quidem Driedo quæstionem soluturus, triplicem ponit intellectum hujus sententiæ, quòd fides Petri nunquam deficiat. *Sciendum est*, inquit, *quòd verbum Christi patrem rogantis pro Petro, potest concipi sub triplici intellectu: vel primùm pro eo ut fides nunquam deficiat à corde Pontificis universalis Ecclesiæ, nec videlicet à personâ Petri, nec à personâ Pontificis.... vel secundò ut fides nunquam deficiat à generali Cathedrâ, à Sede, ab universali Ecclesiâ, seu ovibus ipsius Petri.... vel tertiò, ut fides non deficiat unquam à propriâ Sede, vel diœcesi, quam Petrus peculiariter pascendam, dirigendam & gubernandam suscepit.* Hìc nota divisionem quam Driedo ut adæquatam ponit: an fides sit defectura à personâ Pontificis, an ab Ecclesiâ universali quam regendam habuit, an à diœcesi quam peculiariter regendam suscepit. Personam autem Pontificis indistinctè ponit, nulloque discrimine, an considerare velit, ut personam privatam, an ut personam publicam; sed de Pontifice, quamcumque personam gerat, simul ac generatim quæstionem instituit: neque Pontificem, ut privatam personam opponit Pontifici ut publicæ personæ, sed personam Pontificis generatim sumptam, opponit Ecclesiæ universali, ac diœcesi Romanæ. Quâ divisione factâ, triplicique posito sensu, triplicem etiam proponit quæstionem; ac primam, de Pontifice Petri successore his verbis expedit: *Primus intellectus* (de fide non deficiente in corde & personâ Pontificis,) *videtur esse extra intentionem Salvatoris.* Id probat, quia consequens esset, *omnes successores Petri ad perseverantiam fidei esse prædestinatos*, quod falsum esse supponit. Ibid.

Absoluto primo verborum Christi intellectu, qui extra intentionem Salvatoris esset, jam se Driedo convertit ad duos intellectus, quos à Christo intentos esse docet: & secundum intellectum, de Cathedrâ & Ecclesiâ uni-

Matt. xxviij. 20. Ib. xvj. 18. versali Petri, hoc est, ipsâ Ecclesiâ Catholicâ, sic aggreditur: *Secundus intellectus*, inquit, *est fide tenendus propter verbum Salvatoris :* EGO VOBISCUM SUM USQUE AD CONSUMMATIONEM SÆCULI : & PORTÆ INFERI NON PRÆVALEBUNT ADVERSUS EAM. *Ex quibus*, inquit, *consequens est Christum permansurum cum Episcopatu, & Ecclesiâ, & Sede Petri, usque in consummationem sæculi. Hoc autem non est sic consequens de Episcopatibus, seu Ecclesiis aliorum Apostolorum, deficientibus jam à fide suis ipsorum gregibus.*

Patet ergò de secundo intellectu: nempe de fide esse, Petri Episcopatum seu Ecclesiam nunquam defecturam; quòd ille Episcopatus & Ecclesia Petri nihil aliud sit, quàm ipsa Ecclesia Catholica: quâ in re, ipse Petrus multùm differt à cæteris Apostolis; quòd hi singularium Ecclesiarum duces, totum gregem amittere, Petrus verò toti præpositus, non magis possit oves suas omnes amittere, quàm Christus; cùm Christus nullas habeat, quæ non etiam Petri sint sub Pastore Christo. Qui sensus planus est, & fide absolutè certus, ut meritò Driedo docet.

Jam ad tertium intellectum : an fides sit defectura in peculiari Ecclesiâ Dried. loc. cit. & diœcesi Petri, sic procedit : *Aliud potest intelligi Ecclesia seu Cathedra Petri, aliud Ecclesia seu diœcesis Romana. Siquidem Ecclesia seu diœcesis Romana potest intelligi esse destructa, permanente Cathedrâ Petri, quæ est Cathedra universalis Ecclesiæ. Unde & tertium intellectum pertinaciter hæretici refellunt.* Ac paulò post : *Fuerunt jam olim & alii, qui non pertinaciter, sed quasi probabiliter, sententiam defendere voluerunt, ex Scripturis nobis incertum esse, an diœcesis Romana deficiat unquam à fide, & idcircò esse temerarium asserere alteram partem quasi articulum fidei, cùm neutra sit ex Scripturis necessariò consequens; neque uspiam revelatum sit, quòd omnes Christiani à Turcâ non expellentur unquam à Romanâ diœcesi.* En tertius intellectus, quem ab aliquibus, etiam non hæreticis, rejectum esse dicit. Atqui hunc intellectum confirmaturus ipse, primùm affert contraria argumenta, & addit: *Hæc & similia sunt, ex quibus hæretici & alii quidam nimiùm pertinaciter* (kk) *arbitrantur stultum & temerarium esse, si quis doceat Ecclesiam Romanam super alias Ecclesias præsidentem, sic à Christo esse privilegiatam, ut ab eâ non deficiat unquam, neque fides neque Primatus Pontificalis.*

Vides profectò quod quærat : ac primùm nihil jam de Pontifice, sive ut privato Doctore, sive ut docente ex Cathedrâ. Quæ ad personam pertinent, jam expedita sunt. Deinde nihil etiam de universali Ecclesiâ, cujus fidem deficere non posse, ex antè dictis constitit; sed quærit illud tantùm, an fides & cum fide Primatus, in diœcesi Petri ejusque successorum, unquam interire possit.

Affert posteà probationes, quæ nihil ad nos attinent; cùm non hîc inquiramus rectene probaverit, sed quid concluserit. Concludit autem sic allatis Patrum testimoniis : *Non temerè igitur, sed piâ fide cum Patribus nostris prædecessoribus credimus, quòd fides & Primatus Ecclesiæ & Sedes seu Cathedra Petri, claves Regni cœlorum, potestas ligandi & solvendi, sunt à diœcesi Romanâ inseparabiles; & quòd Deo providente, & Beato Petro opem*

(kk) *Nimiùm pertinaciter.*] Mox dixit Driedo hæc doceri *non pertinaciter.* Ergò ille pugnantia loquitur.

ferente, Romanus Episcopus, seu populus sub Romanâ diœcesi non deficiet unquam totus à fide.

Atque ut semel elucescat, ad quem scopum collimaverit, hæc ejus verba audienda sunt: *Defecit Hierosolymitana Ecclesia, cui Jacobus præsedit; defecit Achaia, ubi Andreas; Asia, ubi Joannes; India, ubi Thomas; Persis, ubi Judas; Æthiopia, ubi Matthæus; Græcia, ubi Paulus: Romana Sedes hactenus manet in fide Christi erecta.* Quæ quidem Anonymum docere debuissent, quid Driedo aversetur; nempe id; si quis diceret, Romanam Ecclesiam, etiam particularem, aliis similem esse, quæ cùm Episcopo ipsâque Episcopali sede à fide penitùs excideret, fieretque Cathedra jam erroris, aut schismatis. Id quidem Driedo docuit nunquam Romæ eventurum, quod nos ultrò amplectimur; atque insuper addimus: quantumcumque in Romam fremerent inferorum portæ, ac sacræ urbis, quod absit, fundamenta concuterent, non propterea prævalituras contra Petri Cathedram; sed eam semel à Christo Ecclesiæ Catholicæ datam, integram permansuram, Sedique Sacrosanctæ, modo quo sciverit, provisurum Deum, neque futurum unquam ut ipsa Pontificum, qui Petri loco sint, successio ac series, à verâ fide avellatur; quod quidem & Driedo sensit, & omnes Catholici confitentur.

Dried. ibid. vid. Doct. Lov. art. j. pag. 12.

Quod autem Driedo nunquam futurum docet, ut in urbe Româ, in Romanâ diœcesi, in Romano solo, fides & Primatus intereant, id quidem non video, ut in nos intorqueri possit. Neque enim Clerus Gallicanus somniavit fore ut Romana Ecclesia particularis, seu Romana diœcesis cum Episcopo & plebe suâ penitùs intercidat, populusque Romanus totus cum suo Pontifice à fide abrumpatur, & Primatus Ecclesiæ aliò transferatur, quæ hîc Joannes Driedo adversùs quosdam, ut ait, Catholicos, explicanda, probanda, tuenda suscepit. Neque verò id ullo modo pertinet ad Concilii Constantiensis decreta, quæ Clerus Gallicanus suâ Declaratione complexus est; neque eam quæstionem Synodus Constantiensis, vel leviter attigit. Neque si quis Pontifex suo officio malè functus aliquid contra fidem, etiam decreto facto docuerit, ideò populum totum, atque Ecclesiam totam particularem Romanam cum eo defecturam consequens est: cùm nec Joanni XXII. hæresim prædicanti crediderit; ac nihilo magis etiam definienti, uti tum res erant (11), creditura fuisse videretur. Neque verò ille Pontificis, etiam contumacis, quantuscumque defectus, urbi Romæ, Romanæque diœcesi fraudi esse posset, ut propterea Petri Sedes loco moveretur, & Primatus aliò traduceretur; sed pravum Pontificem statim amoveri, aliumque ab Ecclesiâ substitui oporteret, qui tamen haud seciùs sederet Romæ, uti Pisis primum atque iterùm Constantiæ decretum factumque est. Quare immeritò quidem moderni Lovanienses, ista Driedonis, nihil sibi profutura, jactant.

Id verò ad nostram quæstionem facit, quòd ille enumerans quæ ad interpretationem spectent divinæ pollicitationis hujus: *Rogavi pro te, ut non*

(11) *Uti tum res erant,*] Populus Romanus suis infensus Pontificibus, qui Avenione degebant, erat propensior ad Papæ decretum, etiam optimum respuendum, ne illi addictus, quàm ad malum recipiendum, ut in illo colendo studiosus videretur.

deficiat fides tua, eum ſenſum prætermiſit, quo diceretur fides etiam in Pontificis corde deficiens, in ejus tamen, non modò Eccleſiâ illâ univerſali, aut etiam diœceſi particulari, Romanâ ſcilicet, ſed etiam decretis permanſura ſemper: quem ſenſum & prætermiſit, & dominicis promiſſis contineri non poſſe intellexit.

Rogo enim ad quam tripartitæ diviſionis partem pertinere velint eum ſenſum quem venditant? An ad fidem quæ perſonæ Pontificis inſit? An ad eam quæ univerſæ Eccleſiæ? An ad eam quæ Romanæ diœceſi? Non quidem ad fidem primo modo conſideratam. Is enim eſt modus, quo fides deficere poſſit, in corde ſcilicet & perſonâ Pontificis: iſti autem quærunt eam fidem quæ deficere nequeat: Non ad eam quæ deficere non poſſe credatur, Eccleſiæ Catholicæ, ſeu diœceſis Romanæ fidem: aliud enim eſt in Pontificis ſive privatâ, ſive publicâ perſonâ; aliud in Eccleſiâ univerſâ, aut in diœceſi Romanâ deficere non poſſe fidem. Nempe hæc duo ſunt, quæ promiſſa à Domino fuiſſe Driedo aſſerit; ut ab Eccleſiâ Catholicâ nunquam avellatur fides; ut à diœceſi Romanâ, non fides, non Petri Cathedra, Primatuſque Apoſtolicus: quæ profectò ſtare vidimus, quidquid evenerit uni vel alteri Romano Pontifici, eorumque fidei.

Neque verò Driedo hîc cogitavit fidei declarationem publicam & authenticam, quæ in Romano Pontifice labefactari non poſſit. Nec mirum: cùm enim hîc fidem interpretetur, non externam fidei declarationem, ſed ipſam intus fidem, quâ in Chriſtum creditur, ad eum profectò ſenſum, nuda illa & externa fidei declaratio minimè pertinebat; certumque omnino erat Chriſti promiſſione minimè comprehendi omnes Petri ſucceſſores, cùm eos infideles eſſe poſſe conſtaret. Quare haud immeritò illa nunquam defectura fides, à Driedone redigitur ad Eccleſiæ Catholicæ, aut ad peculiaris Eccleſiæ Romanæ fidem; quoniam Eccleſia Catholica & peculiaris Romana omnium Eccleſiarum caput, infideles eſſe non poſſint.

Sic igitur patet eum ab Adriani magiſtri ſententiâ non receſſiſſe, neque ab iis interpretationibus, quas ab antiquis gloſſis autoribuſque depromptas, Petro Alliacenſi, ac Dionyſio Carthuſienſi aliiſque probatas eſſe vidimus.

Dried. ib. Doct. Lov. art. j. p. 18. At enim exiſtimavit, inquies, *in Romanâ Sede hactenus nullum ſediſſe hæreſiarcham, qui docendo definierit aliquid fidei noſtræ repugnans, neque hæreſim ullam illinc ſumpſiſſe initium.*

At quod factum non ſit hactenus, ille quidem dicit; an continuò dixerit, nihil unquam tale evenire poſſe, demonſtrandum tibi erat. Certè multa mala, quæ nondum evenerint, evenire poſſe Driedo confirmat. Neque enim dicit fidem in alicujus Romani Pontificis corde defeciſſe; ſed dicit tamen expreſſè, ne id unquam fieret, Chriſtum non fuiſſe pollicitum. Neque ait unquam factum eſſe, ut aliquis in eâ Sede contumaci animo hæreſim docuerit, ſed planè id fieri poſſe aſſerit; & tum nimirùm, *ſi contumax fuerit, deponendum eſſe, vel declarandum propter contumaciam ab Eccleſiâ fuiſſe depoſitum* (mm), *à tempore ex quo talia docere aut prædicare cœperit.* An
(Dried. ib. cap. iv. fol. 240.)

(mm) *Declarandum .... depoſitum.*] Driedo cum pleriſque horum temporum Theologis, exiſtimabat omnem hæreticum contumacem eſſe, *ipſo facto*, de ſuâ dignitate dejec-

autem

autem quod ille contumax crediderit, docuerit, prædicaverit, etiam pertinaciter ſub anathematis pœnâ, quo nunc omnia redigunt, definire non poſſit, Driedo ne quæſivit quidem: adeò abſonum & à Chriſti pollicitis alienum viſum eſt.

At inquies, dixit totum id quod docuerit de diœceſi Romanâ indefectibili, Petri & ſucceſſorum ejus privilegium eſſe. Certè & quidem maximum, quòd ei diœceſi præfecti ſunt, quam nunquam à fide abrumpi poſſe arbitretur. Magna gregis dignitas, quæ in Paſtorem redundet.

At enim, ea dignitas gregi convenit ratione Paſtoris. Reſpondeo non ratione Paſtoris hujus, vel illius, in cujus corde vel prædicatione fides deficere poſſit, teſte Driedone, ſed ratione *dignitatis paſtoralis*, ut jam ipſe dicebat: ratione *Primatûs Petri* in eâ Eccleſiâ divinâ ordinatione collocati. Hinc enim efficitur, ut neque illa Eccleſia, neque Epiſcopatus ejus à fide penitùs avellatur unquam, ne in eâ ſcilicet, unà cum ipsâ fide Primatus intercidat.

Driedonem ſecuti ſunt Lovanienſes alii, eodemque ſenſu commendârunt Petri non defecturam fidem, ut Judocus Raveſtein Tiletanus, in doctrinâ Lovanienſium relatus: qui ſanè, quamquam Pontificiæ infallibilitati favebat, & Romanos Pontifices ab aliquot Hiſtoricis erroris incuſatos, ab eâ notâ vindicandos putabat, non in eo tamen præcisè vim Cathedræ ac fidei Romanæ reponebat, ſed in eo maximè, quòd *ut etiam concederetur, aliquos Pontifices Romanos privato errore laborâſſe, ſemper tamen ipſa fidei veritas in ſucceſſione*, tanquam fidiſſimâ veritatis conſervatrice, permanſiſſe veriſſimè diceretur; quandò errorem prædeceſſoris, ſuccedens Pontifex continuò emendaſſet.

Doct. Lov. art. j. pag. 13. 14.

Jocod. Raveſt. apol. cont. Illir. cap. x.

CAPUT XVI.

Articuli Lovanienſis Facultatis anni 1544. *ex præcedente doctrinâ explicantur, & cum Pariſienſibus anni* 1542. *conferuntur: Cathedra Petri nunquam defectura.*

HÆc certa & firma, atque à Driedone ſunt præclarè explicata, ex quibus ſecuti Lovanienſes, articulos compoſuerunt eos, quos aliquot annis poſt Driedonem mortuum, anno videlicet 1544. die 6. Decembris, Carolo V. jubente, ediderunt.

tum, & ſententiâ Synodi hoc præſtari tantùm, ut declararetur hæreticum *fuiſſe depoſitum à tempore à quo cœpit eſſe contumax*: unde ſic concludebat: *Papa, ſi primùm fuerit occultus hæreticus pertinax ad unum diem ... deinde de hæreſi reſipiſcens, mox pœniteat, ſeipſum debet depoſitum reputare & renuntiare Papatui; quia debet intelligere ſe jure divino fuiſſe privatum.* Tom. iv. de libert. Chriſt. cap. xiv. conſ. ix. fol. 40. verſ. Docent iidem Theologi peccare graviter eos hæreticos, qui ſic *ipſo facto* dejecti, ordinationes nihilominus, & alia priſci ſui officii munia obeunt; valere tamen eas ordinationes. Quam doctrinam exponimus tantùm. Hanc enim aut explicare aut confutare noſtri non eſt inſtituti.

Art. Lov. post tom. iij. Dried. p. 170. 171. XXI. *Firmâ fide tenendum est, unam esse in terris veram atque Catholicam Christi Ecclesiam, eamque visibilem, quæ ab Apostolis fundata, in hanc usque nostram ætatem perdurans, retinet & suscipit quidquid de fide & religione tradidit, tradit, & traditura est Cathedra Petri, super quam ita à Christo suo sponso est ædificata, ut in iis quæ fidei sunt & religionis errare non possit.*

XXV. *Certâ fide tenenda sunt, non solùm quæ in Scripturis expresse sunt tradita, sed etiam quæ per Traditionem Ecclesiæ Catholicæ credenda accepimus, & quæ definita sunt super fidei & morum negotiis, per Cathedram Petri, vel per Concilia generalia legitimè congregata.*

Quid sit Cathedra Petri, Driedo exposuit: hoc est primo loco, Cathedra universalis illa, Ecclesia scilicet Catholica, Primatu Petri gaudens, in quâ nullo modo defecturam fidem, ut de fide absolutè; ac secundo loco, Cathedra particularis, seu diœcesis Romana, in quâ etiam, ut Romana est, non defecturam fidem, *piâ sanctâque fide atque ex fidei pietate* crederet.

Quare nec à Cathedræ quidem particularis illius, quæ nunc Romæ Deo autore constituta est, perpetuâ Traditione certoque & constanti dogmate aberrandum esse pervulgata jam erat sententia, quam tunc Lovanienses ex hujus viri apud se & doctrinæ ac pietatis laude florentis sensu, in suos articulos transtulêre.

Sic certâ fide tenendum esse docent, quod *Cathedra Petri*, Ecclesia universalis, Petro ut capiti adunata, definiat: articulo XXV. Quod autem ibidem disjunctivè dicunt, *Cathedram Petri, vel Concilia generalia*, nempe significant non esse necesse semper ab Ecclesiâ congregatâ, & Concilio generali judicium proferri; sed valere omnino quæcumque Ecclesia Catholica, universalis illa, & semper inconcussa Petri Cathedra protulerit, sive expresse per se, in Œcumenicâ Synodo pronuntians, sive autore Romano Pontifice, & in ejus decreta consentiens. Atque hoc certè erat quod aliis
Sup. cap. j. verbis, articuli Parisienses superiùs relati dixerant: nempe articulo XVIII. *Ecclesiam universalem errare non posse*: item articulo XXII. *Concilium generale Ecclesiam universalem repræsentans errare non posse*; cujus quidem Ecclesiæ Catholicæ nomine, Parisienses, Petrum etiam qui caput sit, ejusque Cathedram comprehendunt; quemadmodum Lovanienses Cathedræ Petri nomine universalem etiam Ecclesiam complectuntur, uti jam vidimus certissimis rationibus à Driedone esse confectum. Ita illud quòd Concilium universale, sive illud, quòd Cathedra Petri certò & absolutè errare non possit, unum idemque est, Ecclesia scilicet Catholica; quandoquidem Pontifici ex Traditione definienti, non desit Ecclesia consentiens, & rursùs Concilio judicanti adsit Pontifex, convocandi, agendi, decernendi autor, ex cujus utriusque complexu existat illud, sub quo captivari omnem intellectum oporteat, Spiritûs Sancti judicium.

Neque propterea Cathedram universalem Petri ab ejus Cathedrâ particulari, quæ nunc Christo providente Romæ est, ullo modo sejungimus; neque refugimus; imò complectimur quod iidem Lovanienses de Cathe-
Art. Lov. xxj. drâ singulari Petri credendum proponunt: nempe Ecclesiam ita *super eam à Christo esse fundatam, ut errare non possit*; cùm id profectò constet toti

Ecclesiæ, hoc est, capiti & membris, fide & charitate connexis, à Christo esse promissum.

Suscipimus etiam cum Lovaniensibus *quidquid de fide & religione tradidit, tradit & traditura est Cathedra Petri*, etiam illa singularis, hoc est profectò, non quod unus fortè Pontifex; sed quod ipsa Pontificum successio & series & Ecclesiæ Romanæ Ecclesiarum matris, perpetua & constans & firma professio, pro certo fidei dogmate tenuerit, docuerit, prædicârit; cùm jam professi simus eam seriem, ac successionem nunquam à fide abrumpendam; ac si quid unquam, quod absit, erroris irrepserit, Deo adjuvante, forè ut, vel Sedes Romana per se ipsa respuat, vel tota Ecclesia Catholica pro capite connixa restituat. Ibid. Sup. c. xv.

Hæc summatim & breviter, nondum ut planè explicemus, atque argumentis probemus; sed ut interim doceamus Parisiensis matris & Lovaniensis filiæ, ab initio ad postrema usque tempora, unam & cohærentem esse sententiam. Neque ambæ de Summo Pontifice diversa docent, cùm & Parisienses docuerint, *unum esse jure divino Romanum Pontificem, cui omnes obedire tenentur*; & Lovanienses jam relatis articulis hos quoque interponant.

XXIII. *Unus est Ecclesiæ Summus Pastor, cui omnes obedire tenentur, ad cujus judicium controversiæ quæ super fide & religione existunt sunt referendæ.* D'Arg. &c. tom. j. p. 413. & post tom. iij.

XXIV. *Summam hanc præposituram primus omnium gessit Sanctus Petrus, verus Christi in terris Vicarius, & totius familiæ ejus Pastor: post Petrum verò, ex Christi institutione, omnes deinceps Pontifices, Petri in Cathedrâ successores.* Dried. pag. 171. vers.

Vides in articulis Lovaniensibus, cùm Romanus Pontifex nominatur, ei attribui ut obediatur, & ad eum quæstiones fidei referantur, ut summam in Ecclesiâ præposituram gerat; quæ ab omnibus Catholicis admittuntur. Cùm ad eam devenitur autoritatem, quæ errare non possit, jam non ipsum Pontificem, sed *Cathedram Petri & generale Concilium* nominari: quæ quidem rectène an secùs distinguantur, nondum est disceptandi locus. Certè hîc distincta accuratè esse & à Joanne Driedone sumpta perspicuum est, atque hæc ad fidem Catholicam pertinentia, Lovanienses æquè ac Parisienses meritò hæreticis opponenda esse censuerunt: haud ita veritati reique Ecclesiasticæ consulturi, si opponerent ea quæ etiam inter Catholicos variare non ignorabant.

Neque abludebant aut ipse Driedo, aut reliqui Lovanienses Magistri ab Adriani sui sententiâ, cujus apud ipsos tanta erat autoritas. Dicturus enim Adrianus, etiam in fidei determinationibus, errare posse Pontificem, sic præfatus erat: *Si per Ecclesiam Romanam intelligatur caput ejus, putà Pontifex, certùm est quòd possit errare:* ne scilicet dicere videretur, in Ecclesiâ Romanâ sive universali, sive particulari statim defecturam fidem, si in Pontifice defecisset. Sup. cap. xij.

Quòd si obstinatè volunt per articulos Lovanienses damnatam esse doctrinam quæ Pontifici quoque infallibilitatem detraheret, ergò non modo Lutherum, aliosque hæreticos, quod sibi proposuerant, verùm etiam Adrianum VI. Jacobum Latomum, & Joannem Driedonem sui temporis viros

maximos, ac suæ scholæ lumina condemnârunt: gratissimum facturi Lutheranis, suæque censuræ elevaturi autoritatem, quòd certa cum incertis æquè confudissent, & sanctissimorum virorum doctrinam cum infandâ hæresi unâ sententiâ reprobâssent.

Neque Ruardus Tapperus post illos articulos scribens, Joannem Driedonem in his damnatum approbâsset, cùm ejus librorum editionem accuraret: neque posteà Joannes Viggers, id quod jam audivimus, cùm de Adriano VI. tractaremus, diceret, *ab aliquibus haberi de fide*, quòd Pontifex sit infallibilis: neque tam contemptim *aliquibus* tantùm de fide esse diceret, quòd sua Facultas condemnatura Lutherum in suos articulos retulisset.

Sup. ibid.

Eundem Viggerum posteà audiemus de eâdem infallibilitate dicentem, *communiter* hanc teneri, & contrariam sententiam judicari *improbabilem*. Improbabilem verò tantùm, quam sua Facultas unà cum Lutheri erroribus proscripsisset? Nemo id sanus dixerit, adeòque Lovanienses aliò spectâsse, eò nempe quò vidimus, quod & nos rationibus adstruximus necessariis.

Vid. Doct. Lov. art. j. p. 39.

CAPUT XVII.

JOANNIS DRIEDONIS *sententia de superioritate Papæ cum Parisiensium sententiâ congruit: horum reverentia in Summum Pontificem: locus* MAJORIS.

PLERIQUE eorum qui Papam Concilio anteponunt, sic agunt ut Parisienses non rejiciant, sed ut eos, summâ ipsâ secuti, verborum magnificentiâ vicisse videantur, ut illi inflatius tantùm, nostri simplicius candidiusque dixerint. Id, in hac quæstione imprimis intellectu necessarium, vel unus Driedo maximè comprobabit. Atque is quidem primâ fronte à nostris vehementissimè discrepare videtur; quippe qui doceat Papam, *ex jure divino habere quòd à nemine possit judicari, aut condemnari, neque ullam communitatem esse cui subjiciatur, neque subjici Concilio ut superiori, & habenti sublimiorem potestatem supra ipsum.*

Dried. T. iv. de Libert. Christ. lib. j. c. ix. pag. 31.

At qui rem penitùs inspexerit, facilè comperiet Driedonem eorum esse numero, quos diximus à Parisiensibus abhorrere visos, summâ tamen ipsâ, atque aliis verbis cum ipsis consentire.

Et primum quidem docet Papam, *in causis fidei & Schismatis personam ejus tangentis* (nn), *subjici judicio universalis Ecclesiæ .... & si contumax fuerit deponendum; vel certe declarandum ab Ecclesiâ fuisse depositum:* quæ in idem recidunt. Ergò ex tribus casibus, quibus Parisienses Concilium Constantiense secuti, Papam Synodo subjiciunt, fidei, schismatis & re-

Idem. de script. &c. lib. iv. c. iv. fol. 240. vid Doct. Lov. art. ij. pag. 72.

(nn) *Schismatis personam ejus tangentis.*] Loquitur hîc Driedo de eo schismate quod Paparum crearet multiplex electio, tum cùm nosci non posset quis Papa esset, quis verò anti-Papa.

formationis generalis in capite & in membris, jam profectò in duobus, Driedone teste, Papa subjectus est. Nunc de tertio casu, reformationis scilicet, quid idem autor sentiat audiamus.

Ac statim quidem occurrit ille locus ab Anonymo Lovaniensi indignis mutilatus modis, quem nos integrum referemus: *Concilium generale, quamvis neque potest neque debet plenitudinem Papalis potestatis à Christo commissam Petro & successoribus ejus tollere, aut diminuere; sed de illâ gratias agere Deo qui dedit talem potestatem hominibus: potest tamen, pro ædificatione Ecclesiæ,* USUM ILLIUS POTESTATIS LIMITARE CERTIS LEGIBUS ET STATUTIS, *quibus ipse Papa debet acquiescere, nimirum subjectus æquitati naturali ac divini juris.* Quæ sunt manifestè à Gersone sumpta. Sic enim ait Gerson: *Ecclesia vel generale Concilium, quamvis non potest tollere plenitudinem potestatis Papalis, à Christo supernaturaliter & misericorditer collatæ, potest tamen ejus* USUM LIMITARE, CERTIS REGULIS ET LEGIBUS, *in ædificationem Ecclesiæ; & in hoc est totius Ecclesiæ reformationis stabile fundamentum.* Neque verò nostri quidquam aliud volunt, cùm Papam in negotio generalis reformationis subesse Concilio, ex Constantiensi Canone decernunt. Quare in reformationis casu, quod jam quærebamus, assentitur Driedo Parisiensibus, Pontificiam potestatem Conciliari potestate, limitari & temperari posse. Doct. Lov. ib. Dried. de Libert. Christ. lib. j. cap. xiv. conf. ix. fol. 40. vers. Gers. T. j. pag. 419.

Atque hujus quidem loci primam partem, ea scilicet verba quæ Pontifici superioritatem omnimodam asserere videbantur, tanquam absolutè dicta essent, Anonymus protulit: sustulit verò ea, quæ *usum limitarent* atque temperarent, ut profectò pudeat Theologiæ Professorem in allegandis Theologis tam infideliter esse versatum.

Neque minùs fallaciter alios Driedonis locos retulit. Gravis ea est quæstio, & à Canonistis in utramque partem pertractata, quibus causis Pontifex à Concilio generali judicari possit. Et quidem qui Pontificiæ potestati favere velle videntur, unam hæresis causam memorant propter quam Papa indubius ab Ecclesiâ judicetur. Hos Driedo sequi visus est, cùm dixerit, *Papam notoriè hæreticum, vel de hæresi suspectum & diffamatum judicari quidem posse; sed eo tantùm casu, si videlicet sit notoriè hæreticus, vel de hæresi suspectus & diffamatus.* Quem locum Anonymus urget rectè; sed sequentia dissimulat: *Rationabiliter autem præsumitur suspectus de hæresi, quandò ipse adeò notoriè & incorrigibiliter scandalisat Ecclesiam, ut vita ejus sit Ecclesiæ tanquam exemplum, & doctrina hæresis, seu fidei prorsus à Christo alienæ.* Dried. loc. cit. fol. 40. Doct. Lov. art. ij. pag. 72.

Nec mirum hæc sensisse, secutum alios Canonistas multos, & glossam illam celebrem in caput, Si Papa: *Certè credo quòd si notorium est crimen quodcumque, & inde scandalisatur Ecclesia, & incorrigibilis sit, quod inde possit accusari: nam contumacia dicitur hæresis.* Dist. xl. c. vj. Dried. loc. cit.

Jam de indubitato Pontifice hæc Driedo dicit magnificis sanè verbis: *Ecclesia quandiu tenetur habere Papam, pro indubitato Papâ, debet ipsum ut Vicarium Christi, custodem suum & Pastorem nominare, & ipsum juxta Apostoli doctrinam,* VELUT SENIOREM *non increpare, sed obsecrare ut patrem & honorare ut dominum:* quæ quidem Anonymus statim arripuit, sed sequentia prætermisit: *Nihilominùs tamen hujuscemodi Vicarius, Ecclesiæ sponsus si fuerit frigidus, maleficiatus, & adulter, adeòque sit ad generationem filio-* I. Tim. v. 1.

rum spiritualium inhabilis, ut nihil sibi sit cura de sponsâ Ecclesiâ, potiùs generans filios spurios Satanæ, jam existimari potest de hæresi suspectus; *atque ita rationabiliter Ecclesia potest dubitare, an persona illa sit indubitatus Papa, sicuti rationabiliter tum dubitare potest, an sit pertinax hæreticus.*

Dried. loc. cit.

Hæc Driedo: ex quibus infert, contra ejusmodi Papam valere ea omnia, quæ in Concilio Constantiensi contra dubios Pontifices scandalosos acta essent; atque hæc copiosissimè exequitur & probat, quæ lector, si tanti res est, ab ipso autore repetat.

Hæc postquàm Driedo dixit, totum illud caput concludit his verbis: *Ex his diligenter consideratis perspicuum esse potest, quonam modo Concilium universalis Ecclesiæ est supra Papam, & è contrario Papa supra Concilium.* Sic mutuò sese exsuperant, sed diverso respectu: quæ ita conciliantur, ut Pontifex in ordinario regimine, & ordinariis casibus, Concilium verò in extraordinariis, quæ à Driedone commemorata sunt, antecellat. Neque verò nostri, Cameracensis & Gerson & alii omnes aliter intelligunt. Unde Joannes Major noster Pontificem ait esse superiorem *regulariter* in ordinario regimine: Concilium autem *casualiter* certâ causâ, certis casibus; & addit: *Hic modus cuilibet sapienti Pontifici debet esse gratior, licèt dicamus Concilium esse casualiter super Pontificem & posse eum corrigere. Cum hoc enim dicimus Papam ex institutione Christi non esse deponibilem, nisi gravissimâ causâ; quæ vix ter contigit mille annis.*

Maj. de aut. Conc. sup. Pap. &c. in app. T. ij. Gers. pag. 1139. 1140. & tract. de Eccl. ibid. pag. 1145.

Cur autem isti casus tam rari prævidentur, an necessariâ ratione, an pravo animo, ac maledicendi libidine? Non jam à nostris, sed etiam à Driedone & aliis omnibus quærere te oportet. Respondebunt sanè Ecclesiam æternitatis suæ pariter atque infirmitatis humanæ consciam, Canones condidisse, quorum operâ, adversùs insolitos etiam & extraordinarios casus certa remedia compararet: eò verò Canones Constantienses esse institutos, eosque à Driedone Lovaniensi ita esse intellectos, ut nemo Parisiensium graviora & fortiora dixerit.

Clerus verò Gallicanus ne ea quidem attigit; sed tantùm Constantienses Canones asseruit tanquam disciplinæ Ecclesiasticæ & reformationis omnis certissimum ac necessarium fundamentum. Quare adeò Driedo nobis non est opponendus, qui aut nostra damnaverit, aut iis contraria sanxerit, ut potiùs eum ulteriùs quoque progressum esse videamus.

CAPUT XVIII.

Alii DRIEDONIS *loci excutiuntur. Iterùm de Cathedræ Petri autoritate, ex eodem scriptore.*

EX his facilè est reliqua intelligere quæ ex Driedone in hunc locum adducuntur.

Doct. Lov. art. ij. p. 72. Dried. de

Objicitur istud, quod decreta Constantiensia exponens, Concilii autoritatem in Papam, ad hæresis vel schismatis casum redigere videatur. *Papa*, inquit,

in causis fidei & Schismatis personam suam tangentis atque concernentis, subjicitur judicio universalis Ecclesiæ. Quamobrem si ipse fieret hæreticus aut schismaticus, aut argumentis probabilibus de his suspectus .... esset, ab Ecclesiâ.... monendus.... judicandus.... deponendus.... vel depositus.... declarandus. Cui loco addit Anonymus, *sicut antè jam exposuerat libro de libertate Christianâ:* ne id quidem cogitans, librum *de libertate Christianâ* esse ultimum opus Joannis Driedonis, cui componendo sit immortuus, ut vel præfatio testatur. Id gravius quod sequentia tacet: *Quamvis Primatus Papæ* SUPER OMNES PARTICULARES ECCLESIAS *sit constitutus jure divino, non hinc tamen oportet consequens esse eundem Papam in causis propriis jus divinum concernentibus, non esse subjectum potestati universalis Ecclesiæ.* Ubi 1°. notandum illud: *Papæ Primatum jure divino constitutum*, non super universalem Ecclesiam, sed *super omnes particulares Ecclesias*, quod ex Constantiensibus deductum fontibus, Driedo ubique inculcat, ut legenti patebit. Tum illud: *Nihilo seciùs Papam esse judicandum ab universali Ecclesiâ, in causis propriis jus divinum concernentibus.* Quod quidem latiùs patet, quàm hæresis, vel schisma, & jura tantùm positiva excipere videtur (*o o*). Quæ hîc generatim dicta, Driedo in libris *de libertate Christianâ* fusiùs, posteà uti vidimus, & diligentiùs exequitur. (script. &c. lib. iv. cap. iv. fol. 240.)

Objicitur & locus hic: *Quemadmodum Romana Ecclesia, in quâ residet Apostoli Petri successor, est omnibus Ecclesiis prælata, ad quam fidei magistram & matrem, omnes majores totius Ecclesiæ causæ recurrunt, sumentes terminum, seu finem juxta sententiam ejusdem Ecclesiæ, cujus vis & potestas Ecclesiastica est in Pontifice ejusdem Ecclesiæ; ita & Romanæ Ecclesiæ sententia prævalet omnibus sententiis aliarum Ecclesiarum, à Romanâ Ecclesiâ discrepantium*, particularium scilicèt, uti mox audivimus ab ipso interpretatum, non autem *universarum* etiam in Synodo collectarum. Neque tamen in omnibus casibus ad Œcumenicam Synodum recurri necesse est: rectè enim ait Driedo, *majores etiam causas sumere terminum seu finem juxta sententiam ejusdem Ecclesiæ Romanæ*, regulariter scilicèt & in ordinario regimine, in ordinariis casibus, non certè in extraordinariis, ut jam vidimus, in libro *de libertate Christianâ* ab hoc autore unà cum Parisiensibus summo consensu fuisse traditum. (Id. ibid. Doct. Lov. pag. 71.)

In Romanâ etiam Ecclesiâ fidei quæstiones haud secùs atque aliæ regulariter finem accipiunt, cùm sit plerùmque tanta consensio, ut ad Synodum Œcumenicam non necessariò recurratur: quæ omnia ex antedictis clara & aperta sunt, & in sequentibus clariùs elucescent.

Diximus etiam ita esse Ecclesiam Catholicam constitutam, ut in capite suo, in Petri scilicèt Cathedrâ singulari prævalere, & insidere non sinat hæresim, quâ per contumax propositum à fide abrumpatur penitùs, adeò-

(o o) *Jura tantùm positiva excipere videtur.*] Id ut intelligatur, sciendum est hoc ab omnibus ferè hujus ætatis Theologis ac Canonistis pro axiomate fuisse positum: iis legibus quæ essent juris positivi Papam non teneri, proindeque eum, violatarum hujusmodi legum quantumvis reum, non idcircò posse ad judicium vocari. Quo posito, multa, eaque absurda concludebant, quibus supremum Papæ dominatum & ejus infallibilitatem statuere conarentur; de quibus dicere nobis non est animus, cum jam hæc sint à D. BOSSUET toto illo opere studiosissimè confutata. Hoc tantùm lectores admonitos volumus, ex illo axiomate, velut ex equo Trojano, manasse Ultramontanorum opiniones, cùm falsissimas, tum ab urdissimas.

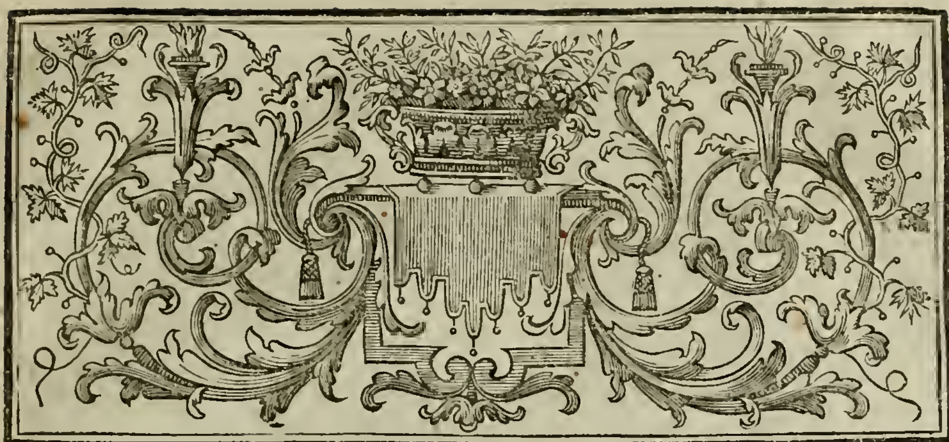
que omnem Ecclesiam à certo & constanti Ecclesiæ Romanæ dogmate discrepantem à fide alienam & schismaticam esse.

Et quidem certum est, quod ait Driedo, Ecclesiæ Romanæ particularis illius *vim & potestatem Ecclesiasticam in suo Pontifice esse.* Neque enim Ecclesia Romana per se aut absolvit aut ligat; sed Pontifici Romano, Petri successori, id juris à Christo concessum est. Si tamen, quod absit, fides in Pontificis alicujus corde, aut etiam doctrinâ, prædicatione, decreto, vel ad contumaciam usque defecerit (quod ne fieret negat Driedo, uti vidimus, à Christo esse promissum) non propterea Ecclesia Romana vim suam ac potestatem amitteret; nihilo profectò magis quàm, Pontifice mortuo, amittit; cùm semper supersit in Ecclesiâ semen, quo vis illa excitetur, seu potiùs explicetur, & Ecclesia Romana mater Ecclesiarum neque à fide abrumpatur, neque Primatu excidat.

Atque hæc erant quæ de Jacobo Latomo, & Joanne Driedone Lovaniensibus, pro lectoris expectatione, fortasse nimia, pro Lovaniensium articulorum intellectu, congrua, pro ipsius quæstionis summâ explicandâ & constituendo statu, necessaria diceremus. Quæ omnia, Deo dante, progressu orationis haud mediocriter illustranda, & confirmanda esse confidimus. De aliis Lovaniensibus ætate posterioribus, quæ ratio postulaverit, loco suo exponemus.

APPENDIX

APPENDIX
AD DEFENSIONEM DECLARATIONIS
CLERI GALLICANI
DE
ECCLESIASTICA POTESTATE.

LIBER SECUNDUS.

Quòd DECLARATIO GALLICANA ab omni cenſurâ ſit immunis probatur ex Autoribus Pariſienſium ſententiæ adverſantibus.

CAPUT PRIMUM.

JOANNES À TURRECREMATÂ *Pontificiæ poteſtatis ſub* EUGENIO IV. *defenſor præcipuus, in fidei quæſtionibus Concilii autoritatem Papæ autoritati anteponebat: communis erat tum illa ſententia: Bulla*, Deus novit, *ſub* EUGENII *nomine edita.*

HIC quærimus an antiquiores Scholaſtici & Canoniſtæ qui Conciliorum ſuperioritati vehementiſſimè omnium adverſantur, à nobis omnino diverſa ſenſerint, & an in quibus diſſentiant, pari immodeſtiâ cum recentioribus ſævierint? Eugenii IV. certè tempore, quo maxime efferbuit illa contentio, è Fratrum Prædicatorum Ordine Joannes à Turrecrematâ (*a*) ſacri Palatii Apoſtolici Magiſter extitit: acris ingenii vir, quem

(a) *Joannes à Turrecrematâ*] ſive TORQUEMADO, ſic dictus ab oppidulo veteris Caſtellæ

Eugenius ipſe unum Baſileenſibus vel maximè oppoſuit, & de ſe bene meritiſſimum evexit ad purpuram. Is ergò, cùm Papam Concilio ſuperiorem vehementiſſimè aſſereret, tamen in apologiâ, ſive reſponſione pro Eugenio IV. quam cum ipſis Baſileenſibus coram Pontifice tractans, ejuſdem Pontificis juſſu, vivâ voce primùm, deinde etiam ſcripto protulit, hæc habet: *Si talis caſus contingeret, quòd Patres univerſi in Synodo univerſali convenientes unanimiter, aliquam definitionem fidei facerent, cui ſola perſona Papæ contradiceret, dicerem, quòd judicio Synodi ſtandum eſſet & non perſonæ Papæ. Judicium enim tantorum Patrum univerſalis unius Synodi, in materiâ fidei, meritò præferendum videtur judicio unius hominis: in quo caſu optimè venit iſta gloſſa in caput Anaſtaſius XIX. quòd* QUANDO DE FIDE AGITUR, PAPA TENETUR REQUIRERE CONCILIUM EPISCOPORUM; *quod intelligendum eſt quando caſus eſt valde dubius, & Synodus convocari poterit, & tunc Synodus major eſt Papâ, non quidem poteſtate jurisdictionis, ſed autoritate diſcretivi judicii & amplitudine cognitionis.*

Turrec. apol. ſeu reſp. ad Baſ. tom. xiij. Conc. pag. 1701.

Diſt. xix.

Quid ſit judicium diſcretivum, Canoniſtarum & Theologorum ejus ævi ſenſu, facilè intelliget, qui apud ipſos paſſim legerit duplicem clavem (*b*), alteram *diſcretionis* ac *ſcientiæ*, quâ verum à falſo diſcernitur, alteram, *jurisdictionis* ac *poteſtatis*, cùm aliquid pro poteſtate & ſub pœnâ decernitur. Porrò decretum illud, ſeu judicium juridicum, maximè in rebus fidei, diſcretivo judicio (*c*) niti conſtat. Neque enim quis de fide decernat aliud, quàm quod diſcretione & ſcientiâ verum eſſe perſpexerit. Quare Turrecrematæ certum erat, Concilii autoritatem, quocumque tandem nomine appellandam, Papæ autoritati omnino anteponendam eſſe.

Turr. ib. pag. 1701. 1702.

Quid ſi Papa eſſet contumax? Nam id quoque prævidit. Audi quid poſt relata verba ſtatim ſubdiderit: *Ubi autem id ita eveniret*, inquit, *quod talibus quæ ad fidem pertinere tota Synodus, per apertiſſima teſtimonia Sacræ Scripturæ aut Sanctorum Patrum doctrinam, unanimiter declararet, Papa acquieſcere*, OBEDIRE, *& ſtare nollet, ſed contumaciter contradiceret, talibus*

Torquemada, in quo natus eſt, ſcholaſticâ ſubtilitate haud ſcio an parem habuerit. Ejus prærerea dicendi genus aſperum eſt, ſeu potius ferreum ac penè barbarum. Erat in hodierno jure canonico non parùm verſatus, in antiquâ Eccleſiæ diſciplinâ & in doctrinâ Patrum non admodùm doctus.

(b) *Duplicem clavem.*] Adi S. Antoninum de eâ re fusè differentem Sum. Theol. part. iv. tit. xij. cap. xij. *de errore Fraticellorum.* Vid. etiam Jacobat. Pet. de Monte, Roſel. & fere omnes neotericos Canoniſtas.

(c) *Diſcretivo judicio, &c.*] Non decet virum Theologum omnino eſſe inexpertem harum argutiolarum, quibus illius ævi Canoniſtæ & Theologi ſua ſcripta obſcurare amabant. Illos plebs admirari ſolet, eò quòd ſententias, ex ſeſe tenues & exiles, verbis ab uſu communi remotioribus circumveſtiunt & obnubilant, docti nimirùm barbariem quamdam loquendi, non vim & pondus argumentorum. Satis equidem ſcio ipſam barbariem bona ingenia aliquando aluiſſe; ſed neque hoc ignoro ſæcula quædam fuiſſe, puta Turrecrematæ, S. Antonini & aliorum, ſubtilium dialecticorum adeo feracia, ut ab omnibus pene argutum dicendi genus ipſo bono ingenio ſatius haberetur; unde accidit, ut, cùm eorum temporum ſcripta plena ſint ſubtilitarum atque adeò rerum inanium, difficile omnino ſit excerpere ex his, ſi quid forte ineſt boni. Illud porro eſt obſervandum, illos ſcriptores tum maximè à ſimplicitate abhorrere, cùm ſeipſos non intelligentes, alios ſuâ loquacitate veluti obruere & obtundere ſtudent. In illis autoribus, ea vulgo non ſaniora quæ illi dicunt ſimpliciter. Eſt enim ſimplicitas bonæ mentis, & ipſius veritatis quaſi nativus lepos. Quapropter ubi eos videas argutiis obſitos, verborumque ambagibus irretitos, certum ſignum eſt non magnam re jacturam facturum, ſi eorum paginas totas prætermiſeris.

apertè ad fidem Catholicam pertinere declaratis, jam utpote hæreticus, subjectus veniret Concilio, sicut quilibet alius à fide devius. Vides apertissimè Papam in fidei quæstione à Synodi sententiâ contumaciter discrepantem; neque eò seciùs à sanctâ Synodo, Papâ contradicente, supremo judicio quæstionem definitam, & in Papam pro potestate animadversum, & Synodi stare sententiam. Hæc Turrecremata, cùm is Pontificiæ autoritati, quanta excogitare posset maxima, à Christo attributa esse vellet, ipso Pontifice audiente & approbante, dixit, & jubente perscripsit.

Neque verò tum quisquam eâ de re ambigebat. Idem enim docet eâdem ætate Petrus de Monte (*d*), Episcopus Brixiensis, jurisconsultus nobilis, & Eugenianarum partium studiosissimus: nempe ubi agitur de fide & schismatis causâ, etiam indubium Pontificem à Synodo deponi posse, ac *si contrariatur sententia Papæ sententiæ Concilii, potiùs standum esse sententiæ Concilii.* Quin etiam edita est tum Eugenii IV. nomine, Bulla, *Deus novit*, à Turrecrematâ, ut videtur, dictata: adeò cum ejus scriptis, sensus, spiritus, ipsa denique verba conveniunt. Ibi, quantumcumque Pontificiam potestatem in immensum extollerent, sic tamen dicebant: *Si Papa vel Legatus ejusdem nollet disponere aliqua, contrà Concilium affectaret; Papæ sententia, vel ejus Legati personam Pontificis repræsentantis, non Concilii voluntas sequenda foret; cùm super omnia Concilia Papa habeat potestatem;* NISI FORTÈ QUÆ STATUENDA FORENT, CATHOLICAM FIDEM RESPICERENT, *vel si non fierent, statum universalis Ecclesiæ principaliter perturbarent; quia tunc* CONCILII SENTENTIA ESSET POTIÙS ATTENDENDA.

Petr. de Mont. trac. de Monar. in app. ij. Conc. Labb. Bull. Eug. IV. tom. xij. Conc. pag. 537.

Ibid.

Video nunc plerosque eos qui Conciliis Pontifices anteponant, ita animatos esse, ut Pontificiam autoritatem, eam quæ Concilio antecellat, in fidei quæstionibus maximè eminere putent. At contrà Eugenii tempore, quo exarsit maximè illa de Conciliorum autoritate dissensio; cùm Pontificem Synodo in omnibus anteferrent, generalia negotia, ac præcipuè fidei, excepta volebant: in iis Concilium prævalere, ut certum supponebant.

Qui tamen si rogarentur an propterea Concilio Papam subjicerent, (mirum & incredibile) præfractè negabant. Nam tunc *Synodum majorem esse Papâ, non potestate jurisdictionis, sed autoritate discretivi judicii, & amplitudine cognitionis* audivimus: & *licèt reverà sit ipso Papâ minor, majorem tamen dici, sed diverso respectu; quòd Papa cùm per hæresim à Papatu cadat, factus est omni fideli minor.* Et alia hujusmodi ex anterioribus Canonistis & glossis, subtiliora quàm solidiora jactant. Quæ si ad fidem pertinere pugnaciter velis, ac Pontificem re subjectum, & in ordinem à Synodo redactum, verbis tamen superiorem dici; næ tu ad minuta & levia, Christianæ doctrinæ gravitatem autoritatemque deducis.

Turr. ib. pag. 1701.

(d) *Petrus de Monte*] Venetus, loco obscuro natus, plurimâ doctrinâ floruit. Charus fuit Eugenio IV. à quo factus est primùm Protonotarius Apostolicus, deinde an. 1442. Brixiæ Episcopus. Vid. Ital. sacr. tom. iv. pag. 754. Reperies in alterâ appendice Conc. Labb. tractatum Petri de Monte, *de Monarchiâ.*

CAPUT II.

Alii TURRECREMATÆ *loci de Concilii potiori autoritate in materiâ fidei; quòdque Summus Pontifex erronea ſolenniter definire poſſit. De Pontificiâ infallibilitate ludibria & cavillationes.*

HÆC quidem ſunt, quibus Turrecremata cum Baſileenſibus agens, ſuperioritatem Pontificiam tuebatur. Nec minùs memoratu digna ſunt, quæ jam Cardinalis edidit ingenti opere, cui titulus eſt, *Summa de Eccleſia.*

Turr. ſum. edit. Venet. 1560. fol. 352. verſ.

Hic, libro III. capite LXIV. quæſtionem proponit. *Cujus judicio ſtandum ſit, ſi in Concilio univerſali contingat Patres a Papa vel ejus Legato diſſentire:* quo loco varios caſus ponit, ſed hunc præcipuum, quo *prædicta contrarietas ſit in materia fidei nondum definitâ, ſed quæ noviter per Concilium veniret definienda: Tunc*, inquit, *in tali caſu ponitur iſta concluſio, quòd magis regulariter ſtandum foret judicio Patrum totius Concilii, quàm judicio Romani Pontificis.*

Ibid. fol. 353.

Miraris Turrecrematæ concluſionem: audi probationes, imprimis verò hanc, *quòd ut Bernardus* (e) *dicit* (Canoniſta quidam) *quæ major ſuperbia, quàm quòd unus homo toti congregationi judicium ſuum præferat, tanquam ipſe ſolus habeat Spiritum Dei? Propter quod Archidiaconus* (*f*) *approbans gloſſam præfati capitis*, Anaſtaſius, *dicit: periculoſum eſſet fidem noſtram committere arbitrio unius hominis.* Hæc ait de Papâ, eo caſu, quo *materia fidei noviter definienda veniret per Concilium;* quæ immane quantùm diſcrepant ab iis quæ nunc jactari audimus: nempe quòd Papæ ſententia totius Concilii ſententiæ anteponenda ſit, & quòd in Conciliis Œcumenicis Patres à Papâ habeant ut recta decidant.

Doct. Lov.

Quod autem Turrecremata dixerat, Concilii ſententiam anteponendam eſſe *magis regulariter*, ſic explicat, *quia*, inquit, *non eſſet impoſſibile, quòd quandoque unus homo & maxime Papa, multiplici reſpectu, in aliquâ materiâ meliùs ſentiret cæteris omnibus.* At profectò ſi crederet Papam, vel ſolum, in materiâ fidei, de quâ agit, eſſe infallibilem, & ab eo accipere Patres ut rectè decidant, neque Papam conferre debuiſſet cum alio quovis, neque verò ſic dicere: *Impoſſibile non eſt quòd Papa melius ſentiat cæteris omnibus;* ſed è contra: impoſſibile eſt quin Papa meliùs ſentiat quàm cæteri omnes, à quo quippe habent cæteri omnes ut recta decidant.

Neque valet diſtinctio diſcretivi ac definitivi judicii. Planè enim quem

(e) *Bernardus*] Compoſtellæ, qui tertius numeratur decretalium collector, vixit xiij. ſæculo. Is de retalium priores libros commentariis illuſtravit, quinque libris quæſtiones addidit, ac præterea quorumdam aliorum librorum autor ipſe eſt.

(f) *Archidiaconus*] Bononienſis (Guido Baſius,) qui Gratiani Decretum commentatus eſt, vulgò allegatur ſub eo nomine, *Archidiaconus*, ut Joannes Antonius DE S. GEORGE, Præpoſitus Mediolanenſis, ac deinde Cardinalis Alexandrinus, alter Decreti commentator ſub illo nomine, *Præpoſitus.* Vid. Douj. Hiſt. Jur. Can. part. ij. cap. xxij.

necesse sit in definitivo judicio, eundem in discretivo quoque sentire meliùs, necesse est. Cùm nisi priùs *discreverit*, verumque à falso subtilissimè separaverit, vera definire non possit.

Pergit Turrecremata: *Quando talis controversia in materia fidei orta esset inter Papam & Patres Concilii* (nempe de quâ non ita perspicuum est utri meliùs sentiant, nec omnino videtur impossibile unum meliùs sentire cæteris, etsi id quoque certò non constet) tunc, *licèt universitas Patrum sequenda esset, utpote judicio discretionis præeminentior & superior, nihilominùs nihil videretur conciliariter concludendum, quousque concorditer Papa & Patres in unam simul convenirent conclusionem & sententiam.*

Id quidem omnino intelligi patet de dubiis ac maximè ambiguis. Nam ita dicentem audivimus: Quòd in iis *quæ ad fidem pertinere* TOTA SYNODUS, *per apertissima testimonia Sacræ Scripturæ aut Sanctorum Patrum doctrinam, unanimiter declararet, Papa Concilio obedire teneretur, ac repugnans condemnandus, deponendusque esset.* Vid. sup. cap. j.

Utcumque est, qui in solâ consensione Pontificis cum Concilii Patribus vim certam definiendi reponit, & quandiù dissentiunt, rem totam in suspenso esse decernit, rogo bonâ fide, ecquid de Pontificiâ infallibilitate cogitet? Nisi fortè infallibilem, secluso Concilio, statim, eo congregato, sua infallibilitas deserit, vacatque tum illud: *Non deficiat fides tua*, &: *Confirma fratres tuos*; quæ quis sanus dixerit?

Ac ne de Turrecrematæ sententiâ ampliùs litigetur, quid in eodem opere dixerit, audiamus. Exponere agreditur detegendæ pertinaciæ viginti modos: quo loco sic ait: *Decimus septimus modus convincendi specialiter Papam de pertinaciâ in hæreticâ pravitate est, si errorem definit solenniter, & à Christianis asserit tanquam Catholicum esse tenendum*; quo quid est clarius? Turr. l. iv. part. ij. c. xvj. fol. 388.

Hæc libro IV. docet connexa & apta cum iis quæ libro II. scripserat: *Ad istam objectionem, cùm arguitur de Papâ facto hæretico, & definiente pro hæresi suâ, dupliciter respondetur: quidam enim volunt dicere, quòd casus non est possibilis quoad hoc, quòd Papa possit definire hæresim. Dicunt enim quòd in hoc casu Deus non permitteret eum definire hæresim, aut aliquid contra fidem, sed eum prohiberet.* Hæc sibi ex aliorum mente objicit. At ipse paulò pòst: *Nobis autem aliter videtur dicendum.* Ergò rejicit eos qui negant à Romano Pontifice, dictâ sententiâ, hæresim definiri posse. Id. lib. ij. cap. cxij. fol. 260. mal. 258.

Quomodò autem hæc congruant cum iis quæ hoc loco & alibi passim inculcat: Sedem Apostolicam, atque etiam Romanum Pontificem in decretis fidei esse infallibilem, sic explicat: *Nobis autem aliter videtur dicendum; videlicet quòd ratio illa non sit ad propositum nostrum; quia si Romanus Pontifex efficitur hæreticus, ipso facto quo cadit à fide Petri, cadit à cathedrâ & sede Petri, & per consequens, judicium quod faceret talis hæreticus, non esset judicium Apostolicæ Sedis; imò nec judicium alicujus autoritatis est dicendum aut momenti; quia cùm per hæresim cecidisset à prælatione, per consequens autoritate judicandi privatus esset.*

Eò autem processit, ut diceret per occultam quoque ac *tantum interiorem hæresim*, Papam statim, ipso facto, loco cadere, tanquam à Deo depositum. Quo quidem facilè tuetur id quod sæpe dixerat: *Romani Pontificis* Id. lib. iv. cap. xviij. x.x. xx. & p. IS. vid.

lib. ij. cap. c.x. fol. 252. & paff. *judicium, in iis quæ fidei funt, errare non poffe.* Non quia Romanus Pontifex, datâ fententiâ, errorem definire non poffit, fed quòd definiendo, imò verò etiam credendo, definat effe Pontifex: quo jure omni Epifcopo infallibilitatem facilè adfcribemus, fi cum eodem Turrecrematâ femel dicimus, qui prava credat & definiat, eum non jam Epifcopum effe, ipfo fcilicet errore dejectum; imò fideles omnes hæreticos effe poffe negabimus, cùm hærefi fideles effe definent.

Hæc quidem omnes, fat fcio, vana & nugatoria effe dicent; fed habemus interim claram Turrecrematæ fententiam, quòd Romanus Pontifex non modò errare in fide, fed etiam errorem, prolato judicio, folenniter definire poffit. Cæterùm haud me fugit, quàm parum fibi interdum conftare videatur: nobis ipfa fluctuatio ac varatio fufficit. Certè Turrecrematæ perpendi operofius & conciliari dicta, tanti non eft.

CAPUT III.

ANTONII DE ROSELLIS *ejufdem ævi Canoniftæ* EUGENIANARUM *partium fententia.*

Anton. de Rof. Monar. part. iij. c. vij. Gold. tom. j. pag. 252. FLOREBAT per eamdem ætatem Antonius de Rofellis (*g*) Aretinus, Confiliarius Pontificius ac Cæfareus, ejufdem ævi Canonifta nobilis, Eugenianarum partium, qui tamen in libro de Monarchiâ hæc habet: *Credo quòd fi Papa ftatueret contra fidem, vel bonum univerfalis Ecclefiæ, vel in cafibus, in quibus fibi non licet, & in quibus Concilium eft fupra Papam, quòd, licèt ab iis ftatutis non poffet appellari, quòd faltem poterit in talibus querelari ad Concilium, & ad ipfum habere recurfum, cùm fit fuperius per fupra dicta.*

Ibid. cap. xxvij. pag. 446. Tum: *Solius Papæ judicium fubmittitur judicio Concilii univerfalis in his cafibus, in causâ fidei, fchifmatis, & ubi agitur de bono univerfalis Ecclefiæ; & ita poftremò ftatuit diebus meis generale Conftantienfe Concilium.*

Ibid. pag. 443. Et ille quidem tradit: *Si Papa manibus propriis infinita homicidia commififfet, à nullo poffe judicari.* Item: *Si commififfet millies fimoniam.* Denique in uno cafu hærefeos Papam à Concilio judicari poffe dicit, reprehenditque Cardinalem Florentinum aliter fentientem; fed confeftim addit: *Quod item eft in omni delicto fcandalizante Ecclefiam, ut Papa poffit pro ipfo à Concilio judicari, quando monitus, ftat incorrigibilis, & in fuâ obftinatione perfiftat. Nam talis contumacia dicitur hærefis;* quod quidem eft à noftrorum fenfu difcrepare verbis, re ac fententiâ convenire.

(g) *Antonius de Rofellis*] Eugenii IV. in Concilio Bafileenfi ftrenuus defenfor, fe deinde addixit Imperatori, cui fuit à fecretis. Dionyfius SIMON Bibl. jur. can. & civ. dicit Rofellim, amaro in Pontificem animo propter denegatam fibi Cardinalatûs dignitatem, fcripfiffe tractatum *de Monarchiâ.* Quòd fi ita eft, ruit argumentum hîc à D. BOSSUET ex Rofellis teftimonio depromptum. Sed ne ei Dionyfio SIMON affentiamur id vetat, quod Rofellis, quem is fingit in Pontifices malevolum, eo ipfo in libro, Pontificiam autoritatem fupra omnem modum amplificat & exaggerat.

Cùmque apertè doceat à Papâ, etiam lato judicio ac ſtatuto edito, doceri poſſe hæreſim, cogitur dicere ea verba, *ne deficiat fides tua*, referri non ad Pontificem ut privatam perſonam, non ad Pontificem etiam de fide decernentem, ſed ad Eccleſiam: *Concilium, id eſt Eccleſia & collectio fidelium errare non poteſt. Nam oravit Redemptor noſter pro Eccleſiâ*, NE DEFICERET FIDES SUA, *dum Chriſtus dixit:* EGO, PETRE, PRO TE ROGAVI, UT NON DEFICIAT FIDES TUA.

Undè paulò antè dixerat: *Concilium Africanum.... non dimiſit iſta pericula decidenda Summo Pontifici ſoli; ſed voluit Concilium generale adhiberi.* Et paulò pòſt: *Nam ut dicit Archidiaconus, periculoſum foret fidei cauſam unius hominis judicio relinquere.* Non igitur excogitabat Papam ſolitariè decernentem, ſed Papam cum Concilio, ſive cum Eccleſiâ, pro cujus fide oravit Chriſtus, eſſe infallibilem.

Hæc ſcribebant ſub Eugenio IV. flagrantibus diſſidiis, qui ei erant addictiſſimi, ab eoque opibus ac dignitatibus augebantur.

Dionyſium Carthuſianum, Pontificiæ licèt poteſtatis ſtudioſiſſimum, ſub Nicolao V. Eugenii ſucceſſore, eadem ſenſiſſe vidimus; ut communem eam fuiſſe ſententiam certo certius ſit.

CAPUT IV.

Sanctus ANTONINUS *Archiepiſcopus Florentinus, an bona fide relatus ab Anonymo autore, qui de libertatibus Gallicanis ſcripſit.*

PER eadem ferè tempora floruit Sanctus Antoninus è Prædicatorum Ordine Archiepiſcopus Florentinus, quem autor tractatûs *de libertatibus*, veluti præcipuum Pontificiæ poteſtatis atque infallibilitatis aſſertorem laudat. Et quidem nihil clarius videtur eſſe verbis illis, quæ idem Anonymus (*h*) profert: *Papa in his quæ pertinent ad fidem, errare non poteſt, ſcilicet ut Papa in determinando, etiamſi ut particularis & privata perſona.* Quem

Antonin. ſum. Theol. part. iv. tit. viij. cap. iij. parag. v. p. 138. edit. Ven. 1582. & Anon. de libert. lib. vij. c. xiij. n. 11.

(h) *Anonymus*] ille eſt Antonius CHARLAS Conſoranus, qui ſub celeberrimo Epiſcopo D. CAULET Seminarium Pamienſe rexerat, vir quidem plurimæ doctrinæ, ſed nimium deditus ſcholaſticis ſubtilitatibus, quibus fucum eis faciat, qui quæſtiones, quas ipſe tractat, priùs non attigerunt. Tractatus quo libertates Gallicanas oppugnat tomum implet in 4°. non mediocris ponderis, ſed, ut verum dicam, levis armaturæ. Nam in eo totus eſt CHARLAS ut argumenta Bellarmini iteret. Difficultates ſic ſolvit, ut eas aut magnâ ex parte diſſimulet, aut omnino prætermittat, aut vanis diſtinctiunculis extenuet ac declinet. In opinionibus abſurdior, in mendaciis abundantior, in altercando commotior, in objurgando Præſules Gallicanos dicacior, ſemper contumelioſior & maledicentior quàm virum doctum & gravem Theologum decet, imò quam Chriſtianum. Multi cùm viderent hunc tractatum nonnullâ eruditione & colore quodam Theologico tinctum, primùm ſibi perſuaſerunt Daguirrei fetum eſſe; ſed ubi ſenſerunt autorem maledicum, acerbum, jurgioſum, irâ impotentem, facile intellexerunt, omnino alienum ab illis moribus candidiſſimum Daguirreum tale opus nunquam ſcripſiſſe. Vide toto hoc tractatu quid de libro D. CHARLAS ſenſerit D. BOSSUET. Adi etiam, ſi lubet, noſtram præfat.

tamen locum cùm totum proferemus, liquidò apparebit nihil nocere nobis. Sed priùs Antonini universam doctrinam considerare placet.

Anton. p. 410. Primùm ergo, Summæ Tomo III. sive tertiâ parte titulo XXIII. de Conciliis universalibus capite I. sic ait : *Basileense Concilium congregatum prius canonicè, sed post dissolutionem ejus, seu mutationem, per Eugenium Papam IV. anno* 1437. *factum est Conciliabulum.* Ergo anteriora Basileensia ante hanc dissolutionem, sive potiùs translationem, pro canonicè actis habet Antoninus ; licèt in his actis Constantiensia decreta firmentur, ut suo loco videbimus.

Ibid. pag. 415. 416. Capitulo II. paragrapho 6. probandum suscipit, *quòd Concilia generalia non possint præfigere legem Papæ*, quo loco superiorem Conciliis Papæ potestatem videtur agnoscere. Sed addit : *In concernentibus fidem, Concilium est supra Papam :* ac paulò pòst : *Item dico quòd, in concernentibus universalem statum Ecclesiæ, non potest Papa disponere contra Statutum generalis Concilii, si statuendo decoloraretur status ipsius Ecclesiæ.* Hæc igitur sunt quæ restringant Antonini propositionem, *quòd Concilia generalia non possint præfigere legem Papæ.*

Eodem Capitulo, paragrapho 7. quærit *quando Concilium dicatur legitimè congregatum.* Quo loco hæc habet : *Ubi Papa esset hæreticus, vel de hæresi suspectus ; tunc ad eum non spectare videtur potestas congregandi Concilium.* En ergò casus ab ipso Antonino admissus, quo Concilium sine Papâ non modò congregetur, sed etiam de fide judicet.

Ibid. pag. 417. Capitulo III. vehementissimè favere videtur potestati Papæ, ac probandum suscipit : *Quòd non liceat appellare à Pontifice Romano ad ipsius successorem vel generale Concilium, & quòd sentire quòd à Romano Pontifice possit ad quemcumque appellari, est hæreticum manifestè.* Interim ex antecedentibus constat obtemperandum non esse, si contra Concilii autoritatem ea statueret, quibus *Ecclesiæ decoloraretur status.* Sic qui tanto studio appellare vetant, rationem tamen ineunt, quâ decreta Pontificia in universalibus causis cassa habeantur.

Ibid. pag. 418. Ibidem, parapho 4. duas objectiones proponit ; 2ª. est ejusmodi : *Contingere posset, quòd Papa hæreticus esset, & vellet hæretica statuta condere ; quod si contingeret, deficeret fides Petri, quia non esset qui in hoc casu posset resistere, nec teneretur Ecclesia hæreticis statutis ejus obedire. Videtur ergò in hoc casu saltem, licitum esse ad aliquem appellare. Ad illud dicendum sicut priùs, quòd licèt ut persona singularis ex motu proprio agens errare posset in fide, sicut scribitur de Leone, contra quem Hilarius Pictaviensis ad Concilium generale venit ; tamen utens consilio & requirens adjutorium universalis Ecclesiæ, Deo ordinante, qui dicit :* EGO ROGAVI PRO TE, &c. *non potest errare. Nec potest esse quòd universalis Ecclesia accipiat aliquid tanquam Catholicum, quod est hæreticum, quia Ecclesia universalis, quæ est sponsa, & erit semper, & est non habens maculam neque rugam.* En secundùm Antoninum, quid sit Pontificem errare posse in fide, *ut personam singularem.* Non enim hîc intelligendus est Pontifex publicum & Apostolicum officium exequens, quod nunc volunt, sed Pontifex *ex motu proprio agens.* Quid sit autem Pontifex agens ut Pontifex, idem Antoninus exponit ; nempe ut sit Pontifex *utens*

consilio

consilio & requirens adjutorium universalis Ecclesiæ, cujus proinde sententiam *Ecclesia universalis accipiat.* Quo sensu omnes cum Antonino profitemur Pontificem, ut Pontificem, errare non posse, atque omnino constat in eo esse vim, secundùm Antoninum, *quòd Ecclesia universalis errare non possit*, atque ut *sponsa semper sit, non habens maculam neque rugam.*

Id ipsum liquidò constat Summæ IV. parte titulo XII. capite IV. *de errore Fraticellorum*, paragrapho 28. quo loco Fraticellis Joannis XXII. decretalem ut hæreticam, & Nicolai III. decretis contrariam insimulantibus sic respondet: *Sed ipsi pessimi homines sunt, hæretici veri, quia asserunt contra determinationem Catholicam factam per Ecclesiam & Joannem XXII. & omnes successores ejus, veros Catholicos Summos Pontifices, & omnes alios Prælatos Ecclesiæ & Doctores utriusque* (juris scilicet) *& Magistros plurimos in Theologiâ cujuslibet Religionis, acceptatam, examinatam, & approbatam ut verissimam.* Quo loco demonstrat quod si verum Apostolicum & jam irreformabile Pontificium judicium; nempe illud, quod à Papâ prolatum, ab universali Ecclesiâ *acceptatum*, *examinatum*, *approbatumque* sit. Sic ergò ex Antonini mente, Pontifex docens, ut Pontifex atque ut persona publica, sive, ut nunc loquuntur, *ex Cathedrâ*, est Pontifex, ut vidimus utens *consilio & adjutorio universalis Ecclesiæ, quæ errare non potest;* atque ex ejus sententiâ ita pronuntians, ut ejus sententiam *acceptatam & examinatam*, ipsa Ecclesia *approbet:* quod est certissimum. Ibid. pag. 208.

Ex his clarè patet, quo sensu dixerit Papam errare non posse *ut Papam*, etiamsi errare possit *ut particularis & privata persona.* Quem locum Anonymus non tantopere venditasset, si quid esset Papa, ut Papa, quid Papa ut persona particularis & privata ex aliis Sancti Antonini locis scrutari voluisset.

Quin etiam eum locum, quem affert non legit integrum: sic autem habet parte IV. titulo VIII. capite III. paragrapho 5. *Fides universalis Ecclesiæ non potest deficere, dicente Domino Petro,* Ego pro te rogavi; *& quantùm quidem ad personam Petri intelligitur de defectu finali, ut scilicet, quòd non periret persistendo in negationis peccato: quantùm autem ad Ecclesiam, quæ intelligitur in fide Petri simpliciter verum, quia non potest Ecclesiæ fides deficere. Ratio quare Ecclesiæ fides in generali deficere non potest est, quia divinâ Providentiâ Ecclesia regitur, scilicet à Spiritu Sancto eam dirigente ut non erret, & licèt Papa in particulari errare possit, ut in judicialibus, in quibus proceditur per informationem; aliàs in his quæ pertinent ad fidem errare non potest, scilicet ut Papa in determinando, etiamsi ut particularis & privata persona* (possit.) Ibid. pag. 138.

Quæ cùm antè dictis mirè congruunt, patetque Ecclesiam eam esse, quæ directa à Spiritu Sancto errare non possit; Papam ex Ecclesiæ nomine & sensu pronuntiantem, errare non posse. Quod autem ex Ecclesiæ sensu pronuntiaverit, certum & ultimum argumentum esse, si Ecclesia Papæ sententiam *examinatam acceptet & approbet.*

Jam quod Antoninus ait in prædicto paragrapho 4. capite III. titulo XXIII. tertiæ partis, nequidem à Papâ hæretico appellari posse, nihil habet difficultatis. Hujus enim rei causa est, ut ait Antoninus, quòd alioquin *Eccle-*

ſta ſatis per ſe valet, ut *non teneatur hæreticis ejus ſtatutis obedire.* Quæ docent in his omnibus, quæ adversùs appellationes à Papâ, tanto conatu agunt, de verbis potiùs quàm de ipsâ re agi, atque Antoninum ſummâ ipsâ nobiſcum conſentire. Jam quod de Leone & Hilario Pictavienſi ſcribit, Lector eruditus viro ſanctiſſimo condonabit (*i*), atque horum temporum inſcitiam & ἀνιςορησίαν agnoſcet.

CAPUT V.

THOMAS A VIO, *Cardinalis* CAJETANUS *Pontificiam infallibilitatem aſſerit, nullâ in adverſarios cenſuræ notâ: primus omnium docuit erroneam eſſe ſententiam quæ ſuperioritatem Concilio aſſignet, cui repugnat* TURRECREMATA *&* CAJETANI *tempore* DOMINICUS JACOBATIUS *Cardinalis.*

AT initio anteacti ſæculi Thomas à Vio Cajetanus (*k*) ex Prædicatorum Ordine, vir acris ingenii, argumentandi arte magis, quod apud omnes conſtat, quàm Eccleſiaſticæ antiquitatis ſcientiâ pollens, Pontificiæ ſuperioritatis acerrimus propugnator, atque ad Cardinalatum evectus fuit; quo Duce hæc ſententia incrementum aliquod ſumpſiſſe viſa eſt. Atque is Pontificiam quidem infallibilitatem aſſeruit, ſed nullâ unquam quod ſciam, adhibitâ cenſuræ notâ. In Summam Sancti Thomæ, hæc ejus eſt concluſio: *Determinare finaliter quæ fidei ſunt, pertinet ad autoritatem Summi Pontificis, hoc quidam non admittunt.* Planè eo more modoque, quo diſſentientes ſcholaſticorum opiniones refert. Hæc de eâ quæſtionis parte quæ jam graviſſima habetur.

Cajetan. in 2. 2. S. Thom. q. j. art. x.

(i) *Lector .... condonabit.*] Veniam pro Antonino precatur D. BOSSUET, quamquàm mirum ſit hæc tam obvia Antonino, hiſtoriæ tripartitæ ſanè longæ autori, fuiſſe ignota. Nos autem hîc pauca delibabimus de utriuſque Hilarii hiſtoriâ. Pictavienſis Hilarius, qui è vivis exceſſerat an. circiter 80. antequàm Leo Apoſtolicam ſedem conſcenderet, deſcribit fragm vj. pag. 1336. edit. Bened. eam epiſtolam, quâ Liberius, jam Arianâ ſocietate pollutus, Arianorum Epiſcoporum opem apud Imperatorem implorabat, quò ipſe ab exilio revocaretur & in priſtinam ſedem reſtitueretur; quam epiſtolam ter Hilarius interpolat anathematibus in Liberium. Illa anathemata non ab ipſo Hilario ſcripta, ſed à neſcio quo hic addita multi ſuſpicantur. De quâ controverſiâ conſule D. DE TILLEMONT & P. Bened. Quod autem ſpectat Hilarium Arelatenſem, hunc Leo communionis ſuæ alienum declaravit, & Metropoliticâ in Viennenſem provinciam juriſdictione privavit, inſuper vetuit ne ordinationi cujuſquam Epiſcopi intereſſet. Vid. D. DE TILLEMONT tom. xv. p. 80. Tam ſeveræ, ne dicam, tam iniquæ ſententiæ, nihil præter pacificas ſuaſiones & patientiam Hilarius oppoſuit. Cæterùm nunquam Leo erroris eſt poſtulatus: nunquam alteruter Hilarius *contra Leonem* aut Liberium *ad Concilium generale venit:* nunquam denique Concilium generale celebratum eſt *contra Leonem*, aut contra Liberium.

(k) *Thomas à Vio, Cajetanus*] dictus, ab urbe Neapolitani regni Caïetâ, in quâ natus eſt, primus autor fuit Julio ij. ut Lateranenſe Concilium indiceret, ſicque obviam iret Imperatori & Regi Gallorum, qui, convocatâ a Cardinalibus generali Synodo Piſanâ, ipſi Julio non parum nocituri videbantur. Pro quâ mercede à Leone X. Julii proximo ſucceſſore ad Cardinalatum evectus eſt Cajetanus. Is ſecutis Pontificibus charus, quorum omnia jura, inania etiam & falſa, acriter defendebat, ab illis ſæpe in Legationem miſſus eſt, & maximis rebus præpoſitus.

Quoad superioritatem asperior. Parisiensium sententiam *erroneam* judicabat; sed neque ipse satis unquam se expedire visus; neque ita censuerant, quod sciam, qui ante eum scripserant; neque ejusdem ætatis scriptores sequebantur. Certè Turrecremata, quo tempore maximè contentio ferbuit, cùm de Pontificiâ superioritate diceret, adversam sententiam *erroris & impietatis* accusabat; non tamen absolutè, sed ad eum præcisè sensum, qui cum Basileensibus controversus esset: *Juxta intelligentiam*, ait, *quam de eo practicant verbis & factis Basileenses, secundùm quam prosecutus sum responsionem istam.* Et rursus: *Ad illam intelligentiam, quam Basileenses verbis factisque practicant;* quod semper inculcat. Non ergò absolutè damnabat erroris, sed ad sensum Basileensium, qui Conciliarem superioritatem extendebant, ad Concilii translationem irritandam, & suam sententiam fide Catholicâ certam esse definiebant, & contrariam hæresim judicabant, & Eugenium IV. eâ causâ deponebant; quod quidem Turrecrematæ videbatur *præsumptio maxima, & execrabilis temeritas, tali intelligentiâ datâ, definire decretum illud* (Constantiense scilicet) *veritatem esse Catholicæ fidei.* Ergò Turrecremata rem ipsam quidem, pro suâ sententiâ refellit; at interim non rem, sed rei asserendæ modum, præsumptionis, erroris, impietatis accusat. Sic Cajetani antecessores in ipso contentionis articulo se gerebant.

Turr. apol. adv. Bas. tom. xiij. Conc. pag. 1709. 1712.

Quod attinet ad eos qui eâdem ætate scriberent; eâ certè ætate ac sub Leone X. & doctrinâ & gratiâ & autoritate florebat Dominicus Jacobatius Cardinalis, is quem summis rebus eo tempore præfectum, & à Summo Pontifice profecto Boloniam, ut cum Francisco I. de pace ageret, Romæ Vicarium relictum esse comperimus. Is autem de Concilio ingens opus conscripsit, quod Christophorus Jacobatius *, item Cardinalis, jam indicto Concilio Tridentino Paulo III. inscripsit; placitura procul dubio, certè haud improbanda Pontifici suæ dignitatis retinentissimo oblaturus. Atque hic quidem scriptor Pontificiam superioritatem pro virili, factis argumentis, & undique conquisitis autoritatibus propugnat; sed diversam opinionem refert ut probabilem, nedum censurâ premat. *Probabiliter*, inquit, *videtur argui, quòd claves fuerunt datæ Ecclesiæ.* Hæc aliorum sententia est; suam anteponit sic: *Non teneo quòd plenitudo potestatis non sit in solo Papâ, sed in Ecclesiâ tanquam in fundamento, & in Papâ tanquam in principali ministro.* En quantâ modestiâ cardinem ipsum difficultatis attingit. Non aversatur, non horret. Tantùm, inquit, *non teneo;* cùm aliam sententiam probabilem diceret, & suum illud *fortè*, & *videtur*, semper inculcat. Sic duas sententias discrepantes, ut Catholicas refert; Gersonem, Cameracensem, Florentinum, Panormitanum, æquè cum Felino (*l*) Brixiensi, & aliis suæ sententiæ asseclis laudat; & id alii quoque passim præstant: adeò tum odia obsoleverant, & diversas inter sententias pax Christiana coaluerat (*m*).

* Prioris Jacobatii fratris filius.

Jacob. de Conc. lib. v. p. 201. in ij. app. Conc. Labb.

Id. lib. iv. pag. 143.

(l) *Felino.* Is operi Petri de Monte, *de Monarchiâ* multa addidit, quæ reperies in edit. à Philippo Labbeo adornatâ. Vid. Labb. alteram append. Conc.

(m) *Coaluerat.*] Jacobatii æquitas maxime enitescit lib. x. in quo hanc quæstionem tractandam suscipit: *Utrum Papæ an Concilii potior sit autoritas* Quamquam pro Papæ potiori autoritate stet, tamen, ne semel quidem, in adversæ sententiæ defensores acerbus est. Utinam sic pacificè omnes in Ecclesiâ disceptarentur controversiæ, tunc profectò utiliores & Christianis digniores! Sed sit plerumque ut qui causâ cadunt, cùm argumenta desint, censuris saltem in adversarios temerè jactis, sese defendere videantur.

CAPUT VI.

Idem JACOBATIUS *Cardinalis Pontificiæ ſuperioritatis aſſertor, in infallibilitatis quæſtione quid ſentiat.*

QUANQUAM autem Jacobatius Pontificiæ ſuperioritati omnino favebat, hæc tamen docuit, de fidei quæſtionibus: *Si ſumus in causâ fidei, & Papa vult aliquid ſtatuere contra fidem, ſtandum eſt potiùs ſententiæ Concilii.* Et alibi pro certo ſupponit, quòd, *quando Papa eſt hæreticus, poteſt accuſari & declarari depoſitus, quòd fieri non poſſet, ſi in iis ſtaretur ſententiæ ejus, potiùs quàm totius Concilii, quia ſemper ſe tueretur ex ſuâ ſententiâ.* Papam pro poteſtate agentem videmus, qui ſe contra Concilium ſuâ ſententiâ tueatur; ac pro hæreſi contra Concilium dicat ſententiam, ab ipſo Concilio diſſolvendam. Item alio loco: *Si loquimur in causâ fidei, ſuper articulo emergenti nondum definito, & loquimur in judicio diſcretivo, in dubio videretur regulariter potiùs ſtandum judicio univerſalis Concilii contra Papam ſolum contrarium ſentientem*; & laudat ſententiam Archidiaconi nobilis Juriſconſulti dicentis: *Quòd periculoſum eſſet fidem noſtram committere arbitrio unius hominis.* Alios quoque Doctores nominat idem ſentientes, *quia*, inquit, *in his quæ concernunt fidem, Papa debet ſtare judicio Concilii.*

Id. lib. vj. pag. 238. — Ibid. pag. 240. — Ibid. & pag. 329.

Quo loco & id docet, quamquam *in dubiis fidem concernentibus*, pleniùs ac certiùs Sancti Spiritûs lumen Concilio affulgeat; tamen *in arduo ac maximo* dubio, deciſionem Concilii à Papâ poſſe ſuſpendi. Suſpendi certè, non tamen contra Concilii ſententiam aliquid definiri, quod procul dubio infallibili conveniret. Cæterùm idem Cardinalis, ſi res certa claraque Patribus, & ſacro Concilio videatur, nullo modo dubitat, quin ſtatim quæſtio decidatur, & Papa reluctans à Concilio deponatur: *Alioquin*, inquit, *videretur ſequi unum magnum inconveniens, quòd Papa eſſet hæreticus, & non poſſet propter hæreſim à Papatu amoveri, ſi ipſe nollet in ſe ipſum ſententiam ferre.*

Ibid. — Ib. lib. ix. pag. 389.

Quod quidem valere contendit de quâcumque agatur hæreſi, ſive illa jam damnata ſit, ſive non; cum hoc tamen diſcrimine, quòd Papa profeſſus obſtinatè jam damnatam hæreſim, ſtatim depoſitus declaretur. *Si verò*, inquit, *lapſus eſt in hæreſim nondum damnatam, & eſt in Papatu, quia nondum judicatum eſt per Concilium de crimine, tunc nullus eum judicat, nec poteſt in eum ſententiam ferre* (n), *quia non habet ſuperiorem; & cùm ipſe ſit caput Concilii, non judicatur à Concilio. Sed ſi poſtquam Concilium cognovit de crimine, & judicavit eſſe hæreſim, non reſipiſcit, tunc dicet illi: te ipſum*

Ibid. pag. 390.

(n) *Sententiam ferre.*] Pleique tunc temporis Canoniſtæ credebant Papam ſui ipſius unicum judicem, a Papatu nullo Eccleſiæ decreto amoveri unquam poſſe: unde concludebant Papam etiam hæreticum tolerandum fore, niſi ipſe *in ſe ſententiam ferret.* Jacobatius, qui negat Eccleſiæ jus eſſe amovendi Papam, ne dicere cogatur tolerandum eum eſſe, hæreticum licet, qui *in ſe ſententiam ferre* nollet, addit, quod non minùs abſurdum falſumque eſt, Eccleſiæ eſſe declarare talem Papam à Deo jam amotum fuiſſe. Hanc doctrinam ubique inculcat Jacobatius.

cre tuo judica. Quod si facere noluerit, Concilium eum declarabit hæreticum & depositum, ut suprà dictum est.

Statum quæstionis adverte: agitur de articulo fidei nondum declarato: eam doctrinam tuetur Pontifex quæ hæresis accusetur: eâ de re Synodus convocata est: adest Papa, & quidem repugnans Patribus: at illi, invito eo, de qualitate, ut aiunt, criminis judicant, & veram hæresim esse declarant, & tenet Concilii sententia; eòque res recidit, ut Papa, Concilio repugnans, quàm honorificentissimo ritu deponatur. Inclament censores nostri, non id posse fieri, *imò habere Patres a Papâ ut recta decidant*, & *solius Pontificis judicium, unanimi totius Synodi suffragio esse potentius ac prævalere*; ac nisi id credatur, *de Pontificis Primatu, de fide actum esse*. At contrarium scribunt duo Cardinales; at Romæ; at ad Paulum III. at horum opus à duobus Jesuitis, Philippo Labbeo & Gabriele Cossartio, quos honoris causâ nomino, in ipsâ Conciliorum editione novissimâ publicatur. Duo Cardinales Pontificiæ majestatis strenui defensores, ei à Patribus abundè satisfactum putant, si Patres multa præfati, multaque adhortati Papam ejiciant. Doct. Lov. art. j. pag. 1. 54.

Hæc quidem Jacobatius emollire velle videtur, quòd Patres id faciant, non *ordinando*, sed *exequendo*; quod tamen plus esse quàm ordinare idem docet. *Unde*, inquit, *virtualiter magis est sententia executionis quàm pronuntiationis, quia modicum refert hoc casu, utrum Concilium provideat ut Cardinales ab eo recedant, & alium eligant, & ipsum tradant curiæ sæculari, an pronuntiet & exequatur; quia exequendo plus facit in effectu quàm pronuntiando.* Jacob. lib. ix. p. 389.

Hæc quidem efficiunt ut, Canonistarum quoque sententiâ, vel eorum qui Romano Pontifici vel maximè favere velle videantur, nostræ sententiæ summa in tuto sit; cùm ii quidem nobiscum de re consentiant, de eo uno laborent, ut subjectionis in Papâ, ac potestatis in Concilio nomine amputato, ipsa res maneat: quod quidem, ut non præfractè refugimus, ita in his minutiis rem Theologicam collocandam minimè confitemur.

CAPUT VII.

De fide PETRI *nunquam defecturâ, ejusdem Cardinalis loci.*

EX his Jacobatii sententiis facilè intelligi potest, quid de Pontificiâ infallibilitate senserit. Licèt enim & eam sententiam aliquando referat, & in eam interim perpendere videatur, nihil tamen disertè asserit (*o*). Et

(o) *Nihil .... diserte asserit.*] Pace D. BOSSUET dixerim, Jacobatium mihi visum [...] tificiæ infallibilitatis assertorem disertissimum, qui non modo dicit, *Papam vel* [...] *tollere Constitutionem*, PREQUENS, *in Concilio Constantiensi editam*: item, Papam [...] *Constitutionem antiquam à Concilio editam, & novam edere, fortè sibi favorabilem,* [...] *Pontificibus pro tempore*: atque iterum: *Si* (Papa) *de nudâ voluntate & potestatis* [...] *ista statueret, se credere servandam fore sententiam Papæ;* sed etiam millies iterat *no*[...] *simile Papam posse errare.* Itaque verba in textu allegata hoc mihi tantùm persuad[...] pe Jacobatium incertum & varium fluctuasse. Nec mirum. Qui enim inter Ultr[...]

Id. lib. vj. pag. 239. quidem id docet: Papæ, *qui Ecclesiæ caput est, verisimiliter magis assistere Spiritum Sanctum, ex quo assumpsit eum in Vicarium.* En quàm modestè dixerit *verisimiliter*, sed cùm sit incerta res, Concilii sententiam meritò anteponit.

Quin etiam eum locum *Rogavi pro te, ut non deficiat fides tua*; ad glossæ suprà relatæ sensum passim interpretatur, & ad Ecclesiæ fidem referre solet. *Ecclesia*, inquit, *non potest errare quia Christus oravit pro eâ ne deficeret.* Alibi: *Ex crimine scandaloso Papæ non perit universalis Ecclesia, quæ nunquam potest errare, & pro quâ Christus oravit.* Item: *Ecclesia semper eadem, & illibata fide tenus, quæ non potest errare, ut ibi dicitur dicente Salvatore nostro:* EGO PRO TE ROGAVI, UT NON DEFICIAT FIDES TUA. (Lib. ix. p. 421.)

Atque ex eâdem glosâ fidem intelligit eam, quâ intus quoque credamus: unde probat nunquam deficere posse fidem Petri, pro quâ Christus rogavit; quia semper remanet, & si non in Petro, sed tamen in aliis, ea fides, putà in B. Virgine tempore Passionis Dominicæ, *ut ostenderetur*, inquit, *quòd non posset deficere fides, pro quâ Christus oravit.* Quo exemplo scriptores posterioris ævi frequenter utuntur, non quòd velint fidem in aliis omnibus penitùs defecisse, sed ut designent eam in quâ non defecisse certissimum sit. (Lib. vj p. 242.)

Ibid. pag. 238. Probat etiam Jacobatius sententiam ea verba interpretantium *de fide Petri*, id est, *de fide Ecclesiæ ei specialiter commissæ*, Romanæ scilicet, quàm superiùs explicantem Driedonem audimus; atque his interpretationibus contrariæ nobis sententiæ fundamenta convelli vidimus.

CAPUT VIII.

BELLARMINI *judicium: ab illo Concilii Lateranensis autoritas trepidè profertur de sententiâ superioritatem Synodis vindicante: ejusdem censuræ titubantes.*

NUNC Bellarminus prodeat, unus omnium nobis infensissimus, quem etiam recentiores vel maximè secuti sunt. Duplex quæstio est, an Papa superior, an infallibilis. Bellarminus de primâ sic: *Summus Pontifex simpliciter & absolutè est supra universalem Ecclesiam, & supra Concilium generale, ita ut nullum in terris supra se judicium agnoscat. Hæc etiam est ferè de fide.* Quid hoc monstri est? Quod est *ferè de fide*, totum de fide non est. (Bell. lib. ij. de Conc. aut. c. xvij.)

Placet enim analytico ordine, & subtili enucleatione resolvere ad sua principia illud, *ferè de fide.* Vel enim ad primam Dei revelationem refert, vel ad Ecclesiæ consequentem declarationem, ut sensus sit, *ferè de fide*, quod Deus ferè revelaverit, vel *ferè de fide*, quod ferè Ecclesia definiverit. At-

Doctiores sunt, nonnunquam incerti & mutabiles, à se ipsis discrepant, &, nescio quo naturali impulsu, veritati adstipulantur. Adeò difficile est errorem æqualiter & perpetuò defendere. Constantia & stabilitas unius veritatis laus est.

qui quod neque Deus planè revelaverit neque Ecclesia planè definiverit, nullo modo de fide esse constat: neque enim ex parte fides, sed ex toto plenoque & perfecto est.

Vel aliquem demonstra, non modò ex antiquitate illâ gravi & sobriâ, aut ex Theologicis Falcutatibus doctis illis celebratisque, sed etiam ex recentioribus privatisque Doctoribus alicujus nominis, qui, ante te, censuræ loco usurpârit illud tuum, *ferè de fide.* Hoc quidem probat condemnandi animum inesse, non causam.

Ut autem intelligamus quid sit illud, *ferè de fide*, videamus oportet quid maximè Bellarminus urgeat; nempe Concilii Lateranensis sub Leone X. decretum, ubi dicitur: *Romanum Pontificem super omnia Concilia autoritatem habere.* Quæ ubi protulit Bellarminus, hæc subdit: *Ad hunc locum* (Concilii Lateranensis) *nihil potest responderi, nisi, vel non fuisse Concilium generale, vel non fuisse ab Ecclesiâ receptum, vel non definivisse hoc tanquam de fide.*

Bull. Leon. X. in Conc. Later. Seff. xj. T. xiv. pag. 321.

Bell. loc. cit.

Has tres propositiones sigillatim probat. Sic primam: *Sed non fuisse generale vix dici potest.* O certam autoritatem & ineluctabilem! ô claram decisionem firmamque censuram! *Ferè de fide: & vix dici potest.*

Secundam responsionem, an fuerit receptum Concilium illud, nihil moror. Si enim constaret & verè esse Œcumenicum, & rem definivisse tanquam de fide, omnino recipiendum esset. Sed jam Œcumenicum fuisse, ipso Bellarmino teste, non constat.

De tertio quid dicat audiamus: *Quod Concilium hoc rem istam non definierit propriè, ut decretum fide Catholicâ tenendum, dubium est.* Deus immortalis! Hoccine erat, cur nunc perdita omnia conclamarent?

Pergit porrò: *Et ideò non sunt propriè hæretici qui contrarium sentiunt, sed à temeritate magnâ excusari non possunt.* De temeritate posteà videbimus, interim à graviore censurâ, ab hæresi, ab errore, ipso Bellarmino judice, absoluti sumus, nostraque omnino fides, quidquid vociferentur, in tuto est.

Quid autem illud est, *propriè hæretici*, certè, si rem æquo animo disceptaret, nullo modo hæreticos pronuntiaret; cùm nec ipse quidem affirmare ausit à Leone X. rem esse definitam tanquam de fide; sed nimium pigebat absolvere, quos apertè condemnare non poterat.

Jam verò videamus, *vix* illud Bellarmini quid sit. Lateranense Concilium sub Leone X. *non fuisse generale vix dici potest.* Quid ita? *Nam etsi fuerunt*, inquit, *Episcopi paucissimi* (*nam ad centum non pervenerunt*) *tamen Concilium patebat omnibus, & omnes vocati fuerant.* Quid tum? Cùm, præter Italos, vix ulli convenirent, Galli universi apertissimè repugnarent. Et quidem vocati Romam; sed à quo? A Julio II. (*p*) hoste infensissimo, flagrantibus non modò simultatibus, sed etiam bellis, ac posteà à Leone X.

(p) *A Julio II.*] Julianus Ruvereus, qui Galliæ amicitiam diu coluerat illi bellum indixit, statim atque *artibus, largitionibus, promissionibus* ad Pontificatum evectus est. Hunc tradunt Historici quietis impatientem, novis rebus semper studentem, fidei datæ parùm tenacem, novas turbas, nova bella undique accersentem; denique boni Imperatoris famam, quàm boni Papæ gloriam pluris facientem. Nullâ unquam oblivione delebuntur ea, quæ in Ludovicum xij. & Joannem d'Albret Galliæ & Navarræ Reges multa machinatus est, tam violenter quàm in què. Hîc dicit D. Bossuet bellum Gallis a Julio fuisse illatum. Nos addimus ex Historicis, Papam illum, qui fidelium communis Pater haberi vellet, vidisse tandem, id quod votis omnibus exposcere videbatur, totam Italiam, iis armis quæ ipse commoverat, devastatam.

rebus necdum bene compositis. Eo temporum articulo citati Galli, qui Româ in Lateranensi Palatio de suis libertatibus, deque Pragmaticâ-sanctione, suæ tum disciplinæ arce, liberè scilicet & æquo jure disceptare possent: Italiâ interim tot bellis, tot incursionibus impeditâ, ut nullum aditum patere sibi Gallicani Episcopi iterum atque iterum haud immeritò quererentur. Cùm res eo loco essent, inter Leonem X. & Franciscum I. magnâ tum victoriâ à Gallis reportatâ *, repentè transactum est, & loco Pragmaticæ inductum Concordatum. Quo pacto fœdere, quid Pragmatica fieret, Franciscus non curabat; neque nunc cujusquam interest, an Lateranense illud sit Œcumenicum. Sed tamen pro certo Œcumenico haberi, Bellarmini cunctatio & fluctuatio non sinit. Cùm etiam in editione Romanâ, in ipso Tomi IV. capite, quo cætera Concilia generalia recensentur, hoc Lateranense Concilium extra lineam ac reliquorum ordinem, alio caractere (q) sit positum. Sed nos de Concilio isto Lateranensi suo loco differemus pleniùs, docebimusque hæc omnia neque ad fidem pertinere; quippe quæ in transcursu, non in ipsâ definitione dicta sint; ac ne quidem ad quæstionem, cùm Papam superiorem faciant non omnimodis, sed iis in rebus de quibus non agitur. Hæc, inquam, suo loco ostendemus. Nunc ipsum Bellarminum relinquimus, eique omnia trepidè cunctanterque dixisse sufficiat.

* Apud Melinianū. an. 1515.

CAPUT IX.

Bellarmini *circa Pontificiam infallibilitatem censura æque anceps: vis notarum ex* Melchiore Cano.

Bell. de R. P. l. iv. c. ij.

Jam Bellarminus de hâc Parisiensium sententiâ, *Pontificem, etiam ut Pontificem, posse docere hæresim*, sic pronuntiat: *Hæc opinio non est propriè hæretica, nam adhuc videmus ab Ecclesiâ tolerari qui illam sententiam sequuntur; tamen videtur omnino erronea & hæresi proxima.* Tolerari verò, quàm totâ Ecclesiâ auditam, nusquam damnatam, à tot viris, teste Bellarmino, doctis sanctisque defensam, eodem Bellarmino teste; *Adrianus quoque VI. Pontifex optimus atque doctissimus*, Patrum nostrorum memoriâ in celeberrimâ Lovaniensi Academiâ docuerit, propugnaverit, ac factus Pontifex in ipsâ Orbis luce, Romæ ediderit: hanc toleratam vocas, non probam procul dubio Catholicamque sententiam. Nempe, inquit, *videtur omnino erronea*; & quod idem cum erroneo est, *hæresi proxima.* Gravis censura. Non hîc *ferè de fide*, verùm *omnino erronea*, id est, omnino contra fidem; hoc enim sonat *erronei* vox: sed *videtur*, inquit. Audio. Bellarmini opinio est, & valet illud Melchioris Cani censurarum notas æquâ lance trutinantis: *Verbum* Videtur *judiciorum infirmat certitudinem*; neque tantùm Sanctus Tho-

Id. de script. Eccl.

Melch. Can. de loc. Theol. lib. v. cap. v. p. 224. ed. Lug. 1704.

(q) *Alio caractere, &c.*] Annotandus est etiam Concilii Lateranensis titulus ab editoribus Romanis sic descriptus: *Concilium novissimum.* Neque illi quidquam addunt, quo significent se illud Concilium habere pro Œcumenico.

mas,

mas, ſed etiam alii *verbo*, VIDETUR, *uti ſolent*, *cùm res non eſt plana ac definita.* Illud ergò Bellarmini ex opinione eſt, non ex certo firmoque judicio. Et quod de Sancto Thomâ Canus, id ego de Bellarmino dixerim: *Cùm dixit*, VIDERI, *hoc ipſum ſenſiſſe*, *quod dixerit videri modo*, *non etiam oportere.* At nunc illud *videri* Bellarmini, Lovanienſes quidam & Dominus Strigonienſis in firmam fixamque ſententiam vertunt, & de fide Catholicâ deſperatum eſſe clamant: illud VIDETUR paucorum annorum circulo, tanta incrementa cœpit. Id. lib. viij. cap. v. pag. 321.

CAPUT X.

SUAREZ *Pariſienſium de ſuperioritate ſententiam relinquit integram: ipſe ſuam de infallibilitate cenſuram infringit, falſaque ex* LEONE X. *adversùs* LUTHERUM *refert.*

POST Bellarminum ex eâdem Societate Suarez prodeat, ac de duplici quæſtione noſtrâ dicat. De ſuperioritate ſic: *Quando Pontifex ſolùm adeſt in Concilio per Legatos, ſine inſtructione particulari, & totum Concilium aliquid definit cum Legatis, eſt grave dubium an tale Concilium poſſit errare.... Nam in hoc ſunt opiniones inter Catholicos. Pariſienſes enim & alii, qui credunt tale Concilium eſſe ſupra Pontificem, conſequenter affirmant ejus definitionem eſſe infallibilem, quia eſt à ſupremâ poteſtate, & illud Concilium univerſalem Eccleſiam repræſentat. Contrarium verò docet Cajetanus & alii.... quia veriſſimum eſt Papam eſſe ſupra tale Concilium.... Ego autem breviter cenſeo Concilium illud non eſſe regulam fidei, quia ſaltem ejus autoritas infallibilis eſt ſub opinione.* Vides celeberrimum Jeſuitam, qui totam de Concilii ſuperioritate quæſtionem, quæque huic ſunt conſentanea, *ſub opinione* relinquit inter Catholicos variante; & quidem ipſe contra Pariſienſes ſentit, ſed nullâ vel leviſſimâ cenſurâ. Suar. de fid. diſp. v. ſect. vij. n. 11.

De Pontificiâ infallibilitate decernit gravius: *Veritas*, inquit, *Catholica eſt Pontificem definientem ex Cathedrâ eſſe regulam fidei, quæ errare non poteſt.... Ita docent* HOC TEMPORE *omnes Catholici Doctores, & cenſeo eſſe rem de fide certam.* CENSEO: opinionis res eſt. Non ita de his loquimur, quæ verè pertinent ad Eccleſiæ Catholicæ fidem. Non hîc *cenſeo*, ſed credo; nec *ego*, ſed omnes. Et meritò ita Suarez loquitur, qui, cùm *omnes* ait ita credere, ſed *hoc tempore*, anteriore certè tempore non ita creditum eſſe ſenſit. Non ergò notum illud obtinuit: *Quod ubique, quod ſemper;* quam quidem conſenſionem ſtabiliendæ fidei eſſe neceſſariam, cum Vincentio Lyrinenſi, omnes Catholici profitentur. Id. ſect. viij. n. 4. Vin. Lyr. in loc. ſæp. cit.

Sed quid demùm eſt, *hoc tempore*? A quanto tempore? A ducentis annis? At Cardinalis Cameracenſis, at Gerſon, at Toſtatus, at Almaïnus, at Major, at alii innumerabiles tum in Eccleſiâ floruerunt. A centum annis ante Suarem? At, ut alios prætermittam, Adrianus VI. ſanctiſſimus ac doc-

tiſſimus, ac præterea Summus Pontifex, Patrum noſtrorum memoriâ, non ita ſentiebat. Vide illud, *hoc tempore*, quàm anguſtos habeat limites.

At fortè aliquod judicium Eccleſiaſticum intervenit, quo factum ſit ut jam noſtro tempore id omnes credant, cùm anteà non crederent? Nullum. Laudat Suarez Concilium Lateranenſe, ſub Leone X. & ejudem Leonis X. Bullam in Lutherum, & quidem planè & confidenter, ut rem certam; cùm de Concilio Lateranenſi etiam Bellarminum hæſitare videamus. Bullæ in Lutherum Suarez verba ne quidem profert ulla. Affirmat quidem Lutheri propoſitionem XXIV^am^. quòd hanc veritatem negaret, à Leone damnatam, & quidem præcisè ut hæreticam; XXIII^am^. voluit dicere, nam XXIV^a^. de Conciliis agit, non de Romano Pontifice. Mendum fortaſſe ſit. Jam ad rem ipſam. Quæ Suarez hìc ut certa ſupponit, falſa omnia. Falſum autem more Scholæ, nullâ contumeliâ, & cum honore viri dictum volo. Falſum ergò talem fuiſſe Lutheri propoſitionem; falſum eam ut hæreticam eſſe damnatam; & quidem de hoc nulla dubitatio, cùm ex Lutheri allatis articulis, ne unum quidem verbum Leo abſolutè condemnaverit, ſed reſpectivè tantùm. *Hos*, inquit, *articulos reſpectivè hæreticos*, *aut ſcandaloſos*, *aut falſos*, *aut piarum aurium offenſivos*, *&c.* quod bis terque inculcat, ne dubites.

Bull. Leon. X. cont. Luth. tom. Conc. xiv. pag. 390.

Ib. p. 393.

Sed & Lutheri propoſitio immane quantùm à noſtris abhorreat. Sic Lutherus: *Si Papa, cum magnâ parte Eccleſiæ, ſic vel ſic ſentiret, nec etiam erraret, adhuc non eſt peccatum aut hæreſis contrarium ſentire; præſertim in re non neceſſariâ ad ſalutem, donec fuerit per Concilium univerſale alterum reprobatum, alterum approbatum.*

Quâ quidem in propoſitione impudens Hæreſiarcha multa peccabat, illud verò maximè, quòd univerſim Sedis Apoſtolicæ, etiam rectè judicantis decreta de fide, uſque ad Concilii generalis ſententiam ſuſpendebat. Id enim multis modis falſum hæreticumque eſt (r), & à noſtrâ Facultate, & ab omnibus Catholicis ſæpè damnatum. Nam quædam tam clara ſunt, ut ſtatim indicâſſe ſufficiat, qualia erant illa Lutheri immania, quibus ipſum Miſſæ Sacrificium, adorandum Corpus Domini JESU CHRISTI, à tot ſæculis frequentatum, impiè conculcabat, aliaque ejuſmodi, ab univerſali Eccleſiâ recepta, palam aſpernabatur: quæ quidem violâſſe, vel ante Pontificium decretum, ſi tam impium eſt; Romano quoque Pontifice ab excelsâ Petri Sede reclamante, quàm nefarium? Tum illud certum eſt apud Catholicos

(r) *Falſum hæreticumque eſt.*] Quamquàm Lutheri propoſitio xxiij. fortè benignâ interpretatione molliri poſſet, nos tamen aſſentimur D. BOSSUET, & hanc propoſitionem, in Lutheri quidem ſcriptis, falſam omnino eſſe credimus & hæreticam. Ille enim tum cùm appellabat, nolebat Concilii judicio ſtare. *Fruſtra* igitur, ut optime annotat Leo X. Lutherus *Concilii auxilium implorabat, qui illi ſe non credere palam profiteretur.* Et quidem ſic ipſe loquitur Lutherus propoſitione xxiv. *Via nobis facta eſt enervandi autoritatem Conciliorum, & liberè contradicendi eorum geſtis, & judicandi eorum decreta, & libenter confitendi quidquid verum videtur, ſive probatum fuerit, ſive reprobatum à quocumque Concilio.* Ergò Lutheri appellatio mera ludificatio erat, quâ tereret intereà tempus. At verò Eccleſia Gallicana, ut ſæpe obſervavit D. BOSSUET, credit quidem appellari poſſe ab iis Pontificiis decretis, ad quæ conſenſus Eccleſiæ nondum acceſſerit, ita tamen ut appellantes ſe toti permittant judicio Synodi Œcumenicæ, cujus autoritatem ſupremam & infallibilem, quam negabat Lutherus, Univerſitas Pariſienſis & Clerus Gallicanus ſemper venerati ſunt.

omnes, noſtrique aſſiduè inculcant, non tantùm Concilium, ſed Catholicam Eccleſiam abſolutè infallibilem eſſe, etiam abſque Concilio. Sic enim Gerſon & noſtri : *Infallibilem eſſe Eccleſiam, & Concilium generale illam repræſentans.* Si enim Concilio tanta vis, quòd eam repræſentet, ipſam, ipſam inquam, quantâ veritatis certitudine àc luce præditam eſſe oportet! Quæ Clerus Gallicanus ſecutus, Pontificis decretum non præcisè Concilio, *ſed Eccleſiæ conſenſu accendente*, *irreformabile* recognoſcit. Hæc quia Lutherus intelligere nolebat, ſuoque more omnia etiam optima pervertebat, ac, totâ Eccleſiâ ejus hæreſes deteſtante, ſub Synodi nomine, non lucem, ſed moras tempuſque fallendi quærebat, omni profectò anathemate dignus erat. Decl.Cler. Gall. c. iv.

Jam æquus lector judicet, an hæc Lutheri impia & nefanda, cum piorum Pariſienſium doctrinâ confundi à Suaré debuerint. Sed profectò ſi id quod vult factum eſt, ſi doctrina Pontificiæ infallibilitati contraria, in Luthero jam à Leone damnata eſt, Suarez causâ cadit. Rogo enim, an Leonis X. cenſuram pro ultimo judicio habeat, an non? Si pro ultimo judicio non habet; ergò causâ cadit, qui ſententiam à Romano Pontifice de fide latam valere non putat. Si autem valuit, exinde jam certè, & à Leonis decreto cœperit *hoc tempus*, quo omnes jam ſentire ſecum Suarez affirmat. Quid ergò Adriani VI. ejus ſucceſſoris libri Romæ recuduntur, ac pars Lutherani dogmatis, ſub Romani Pontificis nomine excitatur? An fortè poſt Adrianum rem repentè determinavit Eccleſia? An in Concilio Tridentino? An in profeſſione Pii IV. poſt Tridentinum Concilium? Imò deditâ operâ à cenſurâ temperatum, reſque in integro relictas luce clariùs vidimus. Quin igitur Suarez cogitabat, ſi vel maximè Pariſienſes in Luthero Leo damnare voluiſſet, quàm id parum valeret, quod à Tridentinâ Synodo, & à Pio IV. in ipsâ fidei profeſſione fuerit prætermiſſum. An aliqua poſteà decreta extiterunt? Nulla. Quid igitur? Sine Eccleſiæ novâ definitione, nova lux affulſit omnibus, qui *hoc tempore* tecum ſentiant? Id quidem gratis dicitur. Reponent alii contentione, metu, aſſentatione factum, ut ita conſentirent; & Religioſos plurimos, eorumque nunc anteſignanos tot privilegiis auctos, hanc vicem rependiſſe. Alii reſpondebunt illos ſenſu populari ductos eſſe, quo & rebus ſanctis quoquo modo favere, & hæreticis quàm vehementiſſimè repugnare pium putant. Quid noſtra? Id liquet nihil eſſe certæ cauſæ, Theologicæ quidem, cur à priore ſæculo diſcrepemus.

CAPUT XI.

ANDRÆAS DUVALLIUS *Parisiensium de superioritate Conciliorum sententiam, & Parisiensis Facultatis esse agnoscit, & ab omni hæresis, erroris atque etiam temeritatis notâ absolvit. Pontificiam infallibilitatem non esse de fide, non modò asserit, sed etiam optimis argumentis probat.*

ANDRÆAM Duvallium, doctum virum, à Parisiensium sententiâ deflexisse, contrariamque sententiam studiosissimè in Scholam induxisse nemo nescit. At ille Edmundi Richerii vehementissimus insectator (f), in his duabus quæstionibus ab omni censurâ utramque partem absolvit.

Posteaquàm editus est ejusdem Richerii libellus de Ecclesiasticâ & politicâ potestate, statim Duvallii responsio prodiit, sub hoc titulo: *Libelli de Ecclesiasticâ & politicâ potestate Elenchus, pro supremâ Romani Pontificis in Ecclesiam autoritate, autore Andreâ Duvallio* 1612. *cum approbatione Doctorum.* Quo in libro hæc leguntur: (Duvall. Elench. p. 9.) *Ex quo satis cuivis constare potest eum* (Edmundum scilicet Richerium) *nondum abjecisse erroneam illam opinionem quam in Scholâ Dominicanorum Parisiensium, coram illustrissimo Cardinale Perronio, nuper impudentissimè professus est.* DE FIDE EST CONCILIUM ESSE SUPRA PAPAM. *Cujus falsitas à magno illo Cardinale, validis rationibus, in amplissimis illis Comitiis demonstrata est. Etsi enim Parisiensis Academia stet à partibus Conciliorum generalium, non tamen propterea unitatem cum* (Id. p. 68.) *cæteris Academiis discindit, neque earum Doctores pro deviis à fide habet, aut unquam habuit.* Posteà: *Etsi Academia Parisiensis infallibilitatem in decernendo ad Concilium generale solum referat, ab eo tamen nunquam abesse de-* (Id. p. 105.) *bet Pontifex.* Denique: *Etsi Parisienses ad Concilium generale ultimam fidei*

(f) *Edmundi Richerii vehementissimus insectator*] & antiquæ Sorbonæ hostis infestissimus Duvallius, totus in eo est ut fraudibus ac fallaciis Richerium & Vigorium adoriatur. Sed tam temerarius quàm acerbus accusator, tot probra jacit, tot miscet falsa veris, tot dicit denique quæ verisimilia non sint, ut sibi ipse detrahat fidem. Solet plerumque adversariorum intimas cogitationes rimari, argumenta diducere, consilia & agendi causas aperire, eò ut illos apud plebem faciat reos saltem fingendo, cùm id non possit probando. Exemplo sit locus ille quem hîc allegat D. BOSSUET. Claudius BERTIN, cùm an. 1611. disputaret in hanc conclusionem Fratrum Prædicatorum: *in nullo casu Concilium est supra Papam*, adfuit illi Edmundus Richerius gravis adstipulator; unde concludit Duvallius Richerium tunc statuisse pro fidei certo dogmate, in nullo casu Papam esse supra Concilium. Sed hoc non dicebat Claudius BERTIN, neque hoc dixit unquam Richerius. Hanc enim propositionem nimis vagam: *De fide est in nullo casu Papam esse supra Concilium*, sic circumscribebat Richerius, ut assereret tantùm id quod semper docuit Facultas Parisiensis; nempe de fide esse Papam Concilio subjici in iis saltem casibus à Constantiensi Œcumenicâ Synodo definitis; proindeque hæreticam esse thesim Dominicanorum, quæ definitionem Concilii Constantiensis, quam etiam tum allegabat Claudius BERTIN, apertissimè convelleret. Richerium igitur Duvallius accusat fallaciter, qui de ejus propositione hanc partem detrahit quâ proba est ut certa, eamque mutilam objicit, ut omnibus temeraria & censuræ digna videri possit.

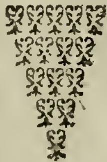
analysim referant, non tamen propterea potestatem de fide decernendi Pontifici unquam ademerunt, & meritò.

Vides primùm de sententiâ Academiæ nostræ, nondum à quoquam fuisse dubitatum, quemadmodum posteâ, gliscente ut fit audaciâ, factum est. Vides secundò quid erroneum Duvallius in Richerio reputaret, non certè doctrinam ejus, sed quod eam esse de fide contenderet. Summum id erat quod tunc à nostrâ Facultate peteretur.

Idem Andræas Duvallius edidit posteà tractatum *de Supremâ Romanorum Pontificum potestate, adversùs Vigorium Jurisconsultum.* Quo tractatu, quæstione, *utrum de fide sit Concilium esse supra Papam, & utrum Concilium Œcumenicum sit supra Pontificem, vel è contra;* apertè docet *neutram harum opinionum esse de fide.* Tum: *Neutra*, inquit, *harum opinionum hæretica est, neutra erronea & temeraria, saltem temeritate opinionis.* Denique: *Sententia pugnantium pro Conciliis non est hæretica & erronea, & in ratione opinionis temeraria.* Illud *in ratione opinionis* Duvallius addidit, ut à temeritate opinionem ipsam, non autem opinantes, quos ipse impugnabat, absolvere videretur. Sed quidquid sit de Duvallio, ejusque adversariis, ipsam opinionem ab eo etiam à temeritate prorsùs absolutam esse satis superque est. Id. de sup. &c. part. iv. quæst. vij. viij. p. 438. 542. 550. 582.

De infallibilitate sic habet: *Statuenda nobis est hæc conclusio..... etiamsi de fide non videatur, saltem non ita evidenter constet Summum Pontificem, seorsum à Concilio, privilegio infallibilitatis, licèt agat ut Pontifex, gaudere, id tamen absolutè certum est & indubitatum.* Ejus quidem sententiâ, cujus quisque eam quam voluerit habeat rationem, non ipsâ Ecclesiæ fide. Id. ibid. part. ij. quæst. j. p. 210. malè 102.

Neque tantùm dixit non esse de fide; Verùm etiam probat: primùm, *quia nullibi id tanquam de fide expressè definitum extat:* Secundò, quòd *Doctores contrariæ sententiæ, Alliacensis, Gerson, Almaïnus, Major, Cusanus, Adrianus VI. & alii, neque in hâc parte, neque in ullâ aliâ ab Ecclesiâ sunt condemnati;* & posteà: *Nusquam in Ecclesiâ illius hæresis suspectos, convictos aut accusatos fuisse legimus.* Tertiò solvit Scripturarum & Canonum textus, quibus id maximè docetur esse de fide, maximè verò illum locum Matthæi XVI. *Tu es Petrus*, & Lucæ XXII. *Ego rogavi.* Et illum Joannis XXI. *Pasce oves meas; ex quibus*, inquit, *sequitur non ita constare de fide esse, Summum Pontificem, etiamsi agat ut Pontifex, privilegio infallibilitatis gaudere.* Quare Lovanienses hodiernos, qui Duvallium toties nobis objiciunt, ejus modestiam neminem condemnantis imitari par esset. Ibid. Ibid. pag. 211. Ibid. pag. 213. Disq. art. x. n. 143. Pars j. refut. arg. art. xiv. n. 139. & pass. & in Doct. Lov.

CAPUT XII.

DOMINICUS A SANCTA TRINITATE, *Carmelita discalceatus, libro Romæ recèns excuso, docet Pontificiam infallibitatem aut superioritatem nullo Ecclesiæ decreto clarè definitam: quid illud sit, cùm privati Doctores aliquid de fide esse dicunt, quoad se, non quoad nos?*

ID etiam perpendi velim quod, hoc ferè tempore, Romæ excusum est. Extat enim liber inscriptus: *Bibliotheca Theologica autore Fratre Dominico à Sanctissimâ Trinitate Carmelitâ discalceato Provinciæ Parisiensis.* Is de infallibilitate, postquàm eam & certam esse, & ad fidem etiam pertinere, suâ quidem sententiâ, multis egit, hæc addit: *Nota me dixisse hanc nostram sententiam esse de fide quoad se. Si enim sermo sit de illâ quoad nos, id non ausim affirmare, cùm nullibi expresse aut clarè definita, omnibusque fidelibus ad credendum proposita reperiatur: unde ab hæresi formali excusari possunt ac debent omnes Doctores Catholici qui contrarium docent.* Hîc quædam observari velim, quæ aliis quoque autoribus exponendis conducere videantur.

Dominic. S.Trin.Bib. Theol.tom. iij. lib. iij. sect. iv. c. xvj. n. 54.

Primò, ab hoc autore apertè dici, nihil eâ de re clarè aut expresse definitum.

Secundò, inde colligi Florentina decreta, atque etiam antiquiora Lugdunensia, quæ in eam rem ab adversariis adducuntur, non haberi clara expressaque.

Tertiò, quòd ille autor rem illam *in se* putet ad fidem pertinere, hoc est reverâ à Deo esse revelatam, etiamsi Ecclesia nondum ut talem agnoverit: hanc quidem ipsius esse sententiam, quam sequi vel non sequi sit liberum; quemadmodum est liberum Physicam prædeterminationem, aliasque huic cognatas sententias, aut eis contrarias, de gratiâ opiniones tueri; tametsi sibi mutuò alii apertum Lutheranismum, alii merum putumque semi-Pelagianismum objiciant.

Quartò, his constat immeritò vociferari Lovanienses quosdam de summâ fidei reique Christianæ agi; cùm de liberâ saltem, nec in fidei Canonem vendicatâ doctrinâ agatur; eaque res à multis jam sæculis, inter Catholicos innoxiè pertractata ac disputata fuerit.

Quintò, neque fieri potest, si tanta res sit quantam volunt, ex quâ salus Ecclesiæ pendeat, ita dissimulanter ab Ecclesiâ actum esse, ut de eâ disputari in utramque partem tot sæculis permitteret; imò verò expresse ac deliberatè à censurâ temperaret, uti in his quæstionibus à Florentinâ, Lateranensi, Tridentinâ Synodis Piique IV. professione factum esse constat.

Sextò, nihil enim mirum de rebus, quamvis maximis, nullam interponi expressam Ecclesiæ definitionem, antequàm in controversiam adducantur; cùm Ecclesia non soleat ultrò movere quæstiones, verumque sit illud quod ait Pacianus: *Nostri nihil ultrò disputavêre Majores:* Sed motâ quæ-

Pacian. Barcil.Epist.

ſtione tam multis ſæculis, ſi res quidem ad fidem reverâ pertinet, tantique eſt momenti quanti eſſe volunt, tum verò tacuiſſe ac diſſimulâſſe, aut nihil expreſſum clarumque dixiſſe, neque etiam dicere voluiſſe, nihil eſſet aliud quàm veritatem prodidiſſe, atque omnino rediret illud: *Error*) apertè defenſus) *cui non reſiſtitur, approbatur; & veritas quæ non defenſatur opprimitur.*

ep. iij. tom. iv. Bibl. Pat. pag. 309.

Fel. iij. ep. ad Acac. C. P. tom. iv. Conc. pag. 1051.

Hæc Cenſores noſtros & omnes viros bonos conſiderare volumus, atque ad exponendam Carmelitæ noſtri, de Papæ ſuperioritate, ſententiam pergimus. Hæc autem ſic ſe habet: *Quamvis Andræas Duvallius, tractatu de diſciplinâ Eccleſiæ exiſtimet iſtam ſententiam non eſſe de fide, non deſunt tamen alii Doctores qui contrarium affirment, illamque fuiſſe definitam in Conciliis Conſtantienſi & Florentino ſub Eugenio IV. & Lateranenſi ſub Leone X. Verùm quidquid ſit, an in præfatis Conciliis ſufficiens quoad nos, vel adeò expreſſa de autoritate, Papæ ſupra Concilium habeatur definitio, ut oppoſitum ſtatim pro hæretico teneri debeat, de quo diſputant aliqui Doctores; duo in hâc re certa eſſe puto. Primò, quòd Concilio generali Summus Pontifex abſolutè ſuâ autoritate præcellat: ſecundò, quòd hæc ſententia, ſi ſermo ſit de definitione Eccleſiæ, videatur magis ab eâ definita in præfatis Conciliis quàm oppoſita.* Quæ quàm incerta & vana ſint omnes intelligunt. Certè in iis ab omni cenſurâ temperandum, ac veritatem pacificè, ut inter Catholicos, inquirendam, luce eſt clarius.

Dominic. &c. loc. cit. ſect. v. c. xj.

Quòd autem cum Florentinâ ac Lateranenſi Synodis, Conſtantienſem quoque pro Papæ ſuperioritate, hic autor, multos alios ſecutus, adducat, ſatis oſtendit quàm hæc omnia oſcitanter legant.

CAPUT XIII.

Recentiorum Lovanienſium aliorumque ſententia, ipſo progreſſu immodeſtior & apertè nimia.

De antiquioribus Lovanienſibus, totâque adeò Lovanienſi Facultate diximus, eoſque nobiſcum ſummâ ipsâ convenire oſtendimus. Poſteriores Lovanienſes ab Anonymo relati, etiamſi diverſa à Pariſienſibus ſenſerint, an propteraà in fidem peccâſſe eos, & omnia evertiſſe crediderint; inquirendum reſtat.

Atque Anonymus quidem ex Ruardo Tappero (*t*) multa profert. Ego ab eo autore, ut Pontificiam infallibilitatem eſſe defenſam fateor, ita contrariam ſententiam, ullâ cenſurâ notatam eſſe nego. Ait enim: *An* Romanus Pontifex *falli poſſit in ſuâ ſententiâ, quando cognoſcit circa fidem & mores.... ab annis* 150. *cœptum eſt controverti & diſputari. A tempore enim Conſtantienſis Concilii & Baſileenſis, Doctores quidam apud ſolum Concilium*

Tapp. orat. Theol. iij. Doct. Lov. art. j. pag. 6. 7.

(t) *Tappero*] (Ruardo) doctrinæ laus tribuitur. Hunc Carolus V. Imperator Legatum miſit ad Concilium Tridentinum.

Œcumenicum docent esse infallibilis sententiæ privilegium : veteres verò scriptores, Petro & Romano Pontifici.... hoc privilegium... tradunt.... ut verisimilius sit, eorum judicio, quòd nec Concilio generali id conveniat, nisi nomine Petri, ejusque cathedræ autoritate & quasi commissione. Nova certè illa est ac Sanctis Patribus inaudita *commissio.* Sed si Tapperi doctrinam laudare non possumus, certè laudamus modestiam. Audis enim quàm timidè dixerit, *verisimilius.* At nunc, nisi dicamus solam Papæ sententiam omnibus prævalere Conciliis, ab eoque habere Concilia ut recta decidant, perdita omnia & conclamata sunt. Tantùm ab eo absunt, ut eorum quos laudant, modestiam affectentur.

Cæteros Lovanienses, qui Patrum nostrorum ætate vixerunt, à censurâ ferè temperâsse comperio. Refertur ab Anonymo Joannes Wiggers, postremis temporibus pro Pontificiâ infallibilitate pugnans, atque hic: *Tenetur*, inquit, *communiter à Catholicis, ita ut opposita sententia habeatur improbabilis.* Mentem ejus audio: censuram non audio. *Improbabilis*, in Scholâ vox innocua, quæ utrinque jactatur. *Communiter*, quid importet, infrà explicabimus: certè à censurâ procul abest. Alibi idem Wiggers ait: *Pontificem, ut Pontificem, errâsse unquam manifestè falsum; & oppositum ita certum, ut ab aliquibus habeatur de fide.* Audi *ab aliquibus.* Hæc Anonymus doctrinæ Lovaniensium autor, ex Joanne Wiggers protulit, subditque: *Siquidem de fide est, nullum omnino Pontificem, ut talem, errasse, definiendo aliquid contra fidem.* At testis quem adduxeras, tantùm *ab aliquibus haberi de fide* dixerat, tu autem absolutè *de fide esse* decernis. Sic ubi non ratione, sed impetu agitur, sine more modoque verba exasperantur, exacuuntur iræ. Quod heri *improbabile* tantùm, hodie exitiosum schismaticumque habetur; quod heri *ab aliquibus* timidè, id omnino Ecclesiæ limine arcendum hodie proponitur.

Wigg. de R. P. dub. v. n. 177. Doct. Lov. pag. 39.

Quid verò Stapletonus (*u*) de eâdem quæstione relatus in doctrinâ Lovaniensium? *Vera*, inquit, *sententia est Romanum Pontificem de fide decernentem, hæreticum dogma non posse tradere. Hæc veritas est nunc apud Catholicos certa & recepta.* Audis *nunc.* Sic modò à Suare audivimus, *omnes hoc tempore.* Nos autem ibi diximus, quàm illud, *hoc tempore*, infringat illud, *omnes*; addidimusque quàm sit debile, cùm rem 200. annis saltem liberam ac dubiam, nullo interposito Ecclesiæ decreto, repentè Theologi de fide facere volunt: quasi in eorum manu atque sententiâ fides Ecclesiæ verteretur. Nunc ad Lovanienses redeamus.

Stapl. relect. Schol. contr. iij. q. iv. art. unic. Doct. Lov. pag. 29.

De superioritate graviùs, quàm de infallibilitate statuunt. Joannes enim Wiggers: *Quòd Papa sit Concilio superior, conclusio certò tenenda, utpote fidei proxima, & quæ ab omnibus penè communiter teneatur.*

Wig. de Conc. dub. iij. n. 75. Doct. Lov. pag. 29.

Quid sit illud, *fidei proximum*, decretum scilicet ad arbitrium, nota ad libitum, ac nullâ certâ ratione prolata, jam suprà diximus. Quod autem hîc addit, *ab omnibus penè communiter*, dubii, vacillantis, neque quid dicat certò statuentis oratio est.

(u) *Stapletonus*] (Thomas) Anglus, Doctor Duacensis, multis editis libris de rebus controversis notus, paulò notior factus est, eo quòd pertinaciter intercessit illi censuræ gravi & accuratæ, quâ Facultas Duacensis Lessii doctrinam condemnavit.

Graviùs

Graviùs Stapletonus : *Dicere quòd generale Concilium ſit ſupra Papam, opinio planè eſt erronea, qualem hæretici ſuſtinerent.* At is, Bellarmino ipſo aſperior, nimiâ ac præpoſterâ aſſeveratione ſibi fidem detrahit. Quod enim Bellarminus, *ferè de fide*, is ita de fide cenſet, ut contrarium ſit erroneum; & addit immodicè ſæviens, *quale hæretici ſuſtinerent* : tot Sanctis doctiſque viris non modò inſuper habitis, ſed etiam cum hæreticorum fæce permixtis. Et Bellarminus quidem de ſuperioritate Papæ leviùs, graviùs de infallibilitate decernit; illi enim ſuperioritas eſt *ferè de fide* : de infallibilitate opinio negans, *videtur erronea & hæreſi proxima.* Contra Lovanienſes iſti de ſuperioritate aſperiùs, de infallibilitate leviùs, ſtatuerunt; Adriani, credo, ſui memores, cujus contra infallibilitatem expreſſa ſententia, vel erat notior, vel autoritate gravior habebatur. Utcumque eſt, varios illos animorum motus, nullâ exactâ certâque ratione firmatos, procul à fidei rectitudine amoliri nos oportet.

Stapl. Controv. vj. q. iij. Doct. Lov. art. ij. p. 62.

Quare nec moveri debeat qui viderit Scholaſticos poſterioris ævi, ex quo maximè cum Lutheranis decertari cœptum eſt, dum ab iis quàm maximè diſſentire, & Pontificiam majeſtatem tantis eorum conviciis oppugnatam, quàm maximè amplificare atque exaggerare pium putant; alia aliis, quaſi certatim addidiſſe. Paſſim enim eos videas Catholicis noſtræ ſententiæ defenſoribus imputare, quòd non ſatis à Luthero aliiſque peſtibus abhorreant. Ita dum metuunt, ne non ſatis credantur abhorrere à Luthero, aut ejus aſſeclis, id agunt ut non modò Lutherum, ſed etiam alii alios ſupergreſſi eſſe videantur. Quare cùm quis dixerit, *ferè de fide* ; alius *omnino eſſe de fide* addet : cùm quis, *aliquibus de fide* ; ſuperveniat qui *abſolutè de fide eſſe* decernat. *Videtur erroneum*, ait ille ; exiſtent qui *erroneum planè* ſtatim pronuntient. Ita antiquiores modeſtiores fuêre; verùm increſcente, ut fit motu, recentiores, Chriſtianus Lupus (*x*) Lovanienſis, quem alioquin honoris causâ nominatum volo, Anonymus, Nicolaus Dubois; aliique adeò exarſerunt, ut ſibi quoque fidem demant. Dominus verò Strigonienſis ſuum illud, *deteſtabile & ſchiſmaticum*, totis intentat viribus. Quin etiam ex Italiâ extitit Nicolaus Cevoli (*y*) Comes Patricius Romanus, qui aſſerat : *Propoſitiones Cleri Gallicani, ad unam omnes, ex inſtitutionibus Calvi-*

Cevoli Antig. &c. pag. 184. & ſeq.

(x) *Chriſtianus Lupus*] ſeu Wolf, Yprenſis Ordinis Eremitarum S. Auguſtini, vir plurimæ doctrinæ & exquiſiti judicii, in hoc uno reprehendendus eſſe videtur, quod cùm ſit in opiniones Ultramontanas propenſior, quæſtiones quæ vulgò ab Ultramontanis defenduntur, non eo animo ſedato lenique tractat, quo cæteras ſolet.

(y) *Nicolaus Cevoli*] ſuo libro titulum hunc magnificum juxta & ridiculum fecit : *Antigraphum ad Clerici Gallicani de Eccleſiaſticâ poteſtate Declarationem, optimo, maximo, ſummoque Pontifici, Chriſti Vicario Innocentio XI. Urbis & Orbis Domino, cœlorum, terrarum, inferorumque janitori unico, fideique oraculo infallibili, humiliter dicat, conſecrat, præſentat Nicolaus Cevoli ex Marchionibus de Carretto, &c.* Placet hîc exſcribere viri ſagaciſſimi D. ARNAULD de illo libro judicium. *J'ai lu l'*ANTIGRAPHUM, inquit. VICIT PRÆSENTIA FAMAM; *c'eſt-à-dire que je l'ai trouvé bien plus ſot & plus impertinent que l'on ne me l'avoit dit. Ce ſont de continuels ſolécismes & barbariſmes.* CLERICI GALLICANI *n'eſt pas une faute d'impreſſion, comme on le pourroit croire : il eſt par tout de même. Il n'a pas cru qu'il y eut d'autre mot Latin pour ſignifier le Clergé de France que* CLERICUS GALLICANUS.... *en verité, le meilleur conſeil qu'on pourroit donner aux Romains ſeroit de mettre ce livre dans l'index, en l'appellant au moins* LIBER INSULSUS; *car il ne leur peut faire que de la honte; & le Gazetier d'Hol-*

ni esse desumptas, ac planè hæreticales: Episcopos, qui ipsas firmaverunt, uti hæreticos & schismaticos, non solùm esse extra Ecclesiam, sed etiam ipso facto caruisse jurisdictione Episcopali, & ab omni communione evitandos esse; imò & comburendos. Cujus quidem viri intemperias ne memoratu quidem dignas esse censerem, nisi ipse cùm argumentis nihil probet, certò argumento esset, supra omnem modum moremque inflari & exaggerari omnia, ubi falsa pietas zelusque præposterus imperitos animos occupârunt.

CAPUT XIV.

Quanta sit Scholasticorum autoritas, ex MELCHIORE CANO *constituitur, atque hinc efficitur ab omni nos erroris notâ esse liberos.*

QUÆRET aliquis, an recentiores qui hoc sæculo scripserint, contemnamus, cùm ab eorum autoritate discedimus. Equidem contemno neminem, & à Prophetâ admonitus, ita *veritatem* quæro, *ut pacem* colere cum omnibus velim. Cæterùm id apertè incunctanterque profiteor, fore ut in gravissimos errores impingat, qui non omnia sæcula totamque Traditionis seriem mente complexus, recentioribus se addixerit: sed hæc aliàs. Nunc, ne quid arroganter dicere videar, Melchior Canus (z), Scholasticis certè haud iniquus, prodeat in medium, qui de Scholasticorum autoritate decernat.

Sunt autem ab eo constituta quædam quæ gradatim Geometrico ferè more, à nobis explicari debent, non quidem eo ordine quo sunt ab ipso tradita, cùm ille hæc toto opere, prout instituti sui ratio postulabat, hàc & illàc fuderit; nos autem aliò spectare oporteat.

Jam ergò ante omnia ponatur divisio, quæ statum quæstionis aperiat, nempe hæc: aliud esse Scholæ opinionem communem, aliud Scholæ placitum, decretum, sive, ut alibi vocat, dogma firmumque judicium: quæ divisio apud Melchiorem Canum ubique diffusa invenitur, maximè verò libro VIII. quo reprehendit quosdam qui errent *in eo, quòd Scholæ opiniones à certis constantibusque decretis non separant.* Hoc autem etiam ad communes Scholæ opiniones pertinere sequentia docent: *Non disputo nunc,*

Melch. Can. lib. viij. cap. v. pag. 320. 329.

lande s'en est déja raillé par une sanglante ironie, en disant qu'il est si bien fait & si plein de bonnes raisons, qu'il persuadera tout le monde.... L'Auteur se vante d'avoir réponse de Rome, touchant l'estime que l'on y fait de son Livre, & il dit qu'il s'en va l'augmenter de la moitié; c'est qu'il le va encore faire plus impertinent. Si on ne le connoissoit point, & qu'il n'y eut pas mis son nom, on auroit lieu de soupçonner que ce ne fut un Huguenot malicieux qui l'auroit fait pour se mocquer de la Cour de Rome. ARNAULD Lett ccxiv. Tom. iij. pag. 376. 377.

(z) *Melchior Canus*] Ordinis Prædicatorum, ac deinde Canariæ insulæ Episcopus, Scholasticorum elegantior; scripsit tractatum *de locis Theologicis*, qui ex omni parte absolutus videri posset, nisi autor sæpius à proposito digrederetur, & nisi toties se jactaret de suâ eloquentiâ, eo fere modo quo Tullius passim iterat hæc verba: *Me Consule.*

Scholæ communis opinio verane an falsa sit ; sed id ago.... Scholasticas opiniones oportere à decretis sejungere.

Divisionem sequuntur definitiones duæ. Opinio versatur in his quæ non pertinent ad fidem : decreta verò in his quæ ad fidem pertinent. Hæc perspicua ex sese , ex iis quæ sequuntur patebunt clariùs. His ergò positis propositiones explicandæ.

PRIMA : nihil necesse esse sequi plurimorum opinionem , neque etiam communem , neque etiam omnium : quæ propositio tres habet partes.

Quoad plurimos attinet : *In Scholasticâ* , inquit , *disputatione* , *plurium autoritas Theologum obruere non debet , sed si paucos viros , modò graves , secum habeat , poterit sanè adversùs plurimos stare : non enim numero hæc judicantur , sed pondere.* Ibid. c. iv. pag. 317.

De communi opinione non Scholasticorum tantùm , sed etiam Patrum , ita decernit : *Si non quævis illorum* (Patrum scilicet) *etiam in re gravi , communis opinio fideles astringit , sed firmum constansque judicium ; ecquid de recentioribus Scholæ Theologis dicere nos oportet , quos veteres illi longè , & vitæ merito , & Scripturarum usu , & autoritatis pondere superârunt ?* Ibid. c. v. pag. 320.

Quare eodem loco quæstionem illam tractans : *An Matrimonium sine Ecclesiæ ministro contractum , sit verè & propriè Sacramentum* , cùm ille pro ministro pugnet , ac Sacramentum esse neget , sibi quidem objicit Doctorum multitudinem ab ipsius sententiâ abhorrentem ; tum hâc responsione se tuetur : *Ostendam ergo primùm opinionem illam communem esse , non Scholæ dogma firmumque judicium.* Ac paulò post : *Si Thomistæ omnes cum Scotistis existant , si cum antiquis juniores velint contra me pugnare , tamen superior sim necesse est. Non enim , quemadmodum nonnulli putant , omnia sunt in Theologorum autoritate : est quædam tamen ita perspicua veritas , ut eam infirmare nulla res possit.* Ibid. pag. 323. 324.

Idem tamen in re gravi temerarium esse docet ab omnium omnino consensione recedere. Sic enim loquitur : *Ex autorum omnium Scholasticorum communi sententiâ in re quidem gravi , usque adeò probabilia sumuntur argumenta , ut illis refragari* TEMERARIUM *sit.* Vide quid efficiat , ubi de opinione agitur. Concors sententia Theologorum omnium efficit scilicet probabile argumentum tantùm , quod contemnere sine temeritate non possis : sed ita , si sit omnium in re quidem gravi , concors sententia. Ibid. c. iv. pag. 317.

Hæc ille de opinione : sed quâ notâ internosci possit, ab opinione decretum sic exequitur.

SECUNDA Propositio. Cùm ex definitione decretum versetur in his quæ pertinent ad fidem , opinionis nota est, ubi non adscribitur illud , *hæreticum , erroneum , aut , id firmiter Catholicis amplectendum , aut aliquid simile* ; sed id quoque oportet ex certo judicio , non ex opinione dicatur. Nam Ibid. c. v. pag. 324.

TERTIA Propositio est : an aliquid sit de fide , ad quæstionem & opinionem pertinere potest. Unde emergit

QUARTA Propositio : certa nota est aliquid tradi , ut quod sit verè de fide , neque in quæstione & opinione versetur , *si expressè & propriè à*

fidelibus firmiter credendum, *aut tanquam dogma fidei Catholicæ accipiendum dicatur*, *vel aliis similibus verbis*, *aliquid esse Evangelio doctrinæve Apostolorum contrarium. Dicatur: dicatur*, *inquam*, *non ex opinione*, *sed certo & firmo decreto :* Ergò & illud *de fide est*, *hæreticum est*, *erroneum est*, ex opinione dici potest; neque tum quæstio statim transfertur ad scholæ decretum, sed intra opinionis lineam continetur. Exemplum affert : *Licèt enim Durandi* (*a a*) *opinio reprobetur*, *cap. gaudemus*, *de divortiis : sed qui dixit* : VERUM ABSONUM HOC VIDETUR ET INIMICUM FIDEI CHRISTIANÆ, (quæ verba sunt decretalis) *is noluit hæreseos illum condemnare ; verbum enim* VIDETUR, *judiciorum infirmat certitudinem.*

Ibid. vid. decr. Greg. ix. lib. iv. tit. ix. cap. viij.

Quod hîc de Conciliorum summique Pontificis sententiâ dixit, alibi ad privatos Doctores meritò confert; ac jam audivimus ita de Beato Thomâ differentem : *Cùm dixerit*, VIDERI *hoc ipsum sensisse*, *quòd dixerit* VIDERI *modò*, *non etiam oportere.*

Can. lib. viij. cap. v. pag. 321.

Quare quos audimus dicentes, *existimo*, *censeo*, *videtur esse de fide*, *vel mihi*, *vel aliquibus est de fide*, quæ in hâc quæstione, etiam posterioris ævi Doctorum pars longè est maxima, eos, autore Cano, ex opinione, non ex certo firmoque judicio dixisse scito; & cùm res opinionis sit, valere nimirùm ea, quæ de opinione diximus.

Non tamen sufficit, ut aliqui, vel multi, vel unius ætatis etiam plurimi, majore fortè confidentiâ, quàm doctrinâ absolutè certoque dicant, *de fide est*, *erroneum est*, *hæreticum est ;* sed

QUINTA & ultima PROPOSITIO, quam ex Cano depromimus, hæc est : *Concordem omnium Theologorum Scholæ, de fide aut moribus sententiam contemnere*, *si hæresis non est*, *at hæresi proximum est.* Et alibi apud eundem : *Si Scholastici Theologi aliquam itidem conclusionem firmam & stabilem uno ore omnes statuerint*, *atque ut certum Theologiæ decretum fidelibus amplectendum constanter & perpetuò docuerint*, *illam ut Catholicam veritatem fideles sanè amplectemur.*

Ib. cap. iv. pag. 318.

Ib. lib. xij. cap. vj. pag. 492.

Vides quæ certa, fixaque & inviolata Theologiæ decreta sint, in ea consentire debere firmam stabilemque ac perpetuam Scholasticorum omnium, non ex opinione, sed ex certo firmoque judicio profectam sententiam. Quâ ex re confirmatur id quod sæpè diximus : qui ita concludunt, *nunc*, vel, *hoc tempore omnes Scholastici ita sentiunt ;* ab his suam quoque enervari statim, infirmarique conclusionem : ut exindè constet id, quod statuunt, ad hæresim aut errorem in fide minimè pertinere posse; cùm vel hinc, ipsis quoque testibus, Traditionem certam ab eorum sententiâ abesse constet. *Fides* enim *non est temporum*, ut aiebat ille præclarè, *sed Evangeliorum.*

Quæ quidem à me dicta sunt, ut sæpè monui, eo rerum statu, quo nullum novum interpositum est Ecclesiæ decretum, ad antiquam Traditionem

(a a) *Durandi.* Is est Episcopus ille Mimatensis Canonistarum xiij. sæculi facile princeps, qui *Speculator* dictus est, edito nempe libro, cui titulum fecerat : *Speculum juris.* De illo egregio Canonistâ jam alibi diximus. Sed hîc observandum est Durandi nomen, in allegatâ decretali nusquam reperiri, & hanc esse damnatam propositionem : *Quia Pagani circa plures insimul feminas affectum dividunt conjugalem*, *utrum post conversionem omnes*, *aut quam ex omnibus volunt retinere valeant*, *non immeritò dubitatur.*

clariùs & expreſſiùs declarandam. Qui enim in quæſtionibus, quales noſtræ ſunt, quæ à trecentis ferè annis inter Catholicos agitentur, nullâ ejuſmodi autoritate ducti, ad novas cenſuras repentè proſiliunt, eorum profectò numero ſunt, quos dicebat Canus, *de rebus graviſſimis temeritate quâdam, repentino quaſi vento incitatos, ferre ſententiam* : qui quidem quò vehementiùs alios condemnârint, eò profectò luculentiùs, non in illis hæreſim vel errorem, ſed in ſeipſis temeritatem, inſcitiamque produnt. Ib. lib. viij. cap. v. pag. 320.

Quare his poſitis, omni ratione pervicimus, nos ab omni ejuſmodi cenſurâ planè abſolutos eſſe. Quadruplici enim veluti gradu tuti invictique conſiſtimus. Primus eſt : tantùm abeſt ut motâ quæſtione concors fuerit adversùm nos ac perpetua & ſtabilis Scholaſticorum omnium ſententia, ut attentâ quidem universâ temporum ſerie, nòn tantùm autorum gravitate, verùm etiam numero, ſuperiores ſimus : neque tantùm privatos Doctores innumerabiles, verùm etiam Theologicas Facultates multas eaſque celeberrimas, decreto quoque facto, conſentientes habeamus. Hoc primum. Alterum : tantùm abeſt ut motâ quæſtione, Eccleſia congregata, ipſique Pontifices, judicium interpoſuerint ſuum, ut potiùs conſultò à judicando ſaltem temperârint, reſque integras reliquerint. Tertium : ex eo conſequens eſt, ut ſi privati Doctores poſterioris ævi, conſultò tacente Eccleſiâ, cenſorias notas vel maximè adhibuiſſent, non niſi temerariæ præcipiteſque haberi poſſent. Poſtremum : nequidem id fecerunt, certo judicio concordique ſententiâ; ſed his planè verbis, quæ opinionem, non autem firmum decretum indicent.

Jam verò cùm certa pro nobis, atque omni autoritate firmata, Synodi Conſtantienſis decreta proferemus, quinta quæſtio erit : quo illi loco ſint, qui tantæ autoritati contradicant? Sed eam quæſtionem ad aliam hujus operis partem reſervamus. Hîc nos tutos eſſe probaſſe ſufficiat.

Cæterùm cùm Melchioris Cani proferimus autoritatem, non propterea omnia, quæ hæc tractando, magnificè de Scholaſticis Doctoribus edixerit, à nobis comprobata eſſe volumus, quale eſt illud : *Scholæ autoritate res plurimas ab Eccleſiâ eſſe definitas*; cùm potiùs videatur dicere debuiſſe, perpetuæ Traditionis autoritate definitas fuiſſe : cujus Traditionis Scholæ doctrina, pars aliqua haud quidem contemnenda fuerit. Neque magis probamus illud : *Omnes ſimul Scholæ Theologos, uti retulimus, errare non poſſe.... quòd eorum error, error eſſet Eccleſiæ, utpote, cùm ad decernendum hujuſmodi res, non alios Eccleſia quàm Theologorum oculos habeat, qui ſi fallerentur, totum Eccleſiæ corpus, in ſuo facerent errore verſari.* Quaſi Epiſcopi, veri Eccleſiæ Doctores à Chriſto inſtituti, nihil ipſi per ſeſe ſapiant & intelligant; aut Scholaſtici tantùm, non autem vel maximè, qui in publicâ Eccleſiæ Cathedrâ, verbum divinum cathechiſmumque tradant, audiendi ſint : quæ & alia quo ſenſu probanda, vel intelligenda ſint, in medio relinquimus. Id unum contendimus, ut illius quoque, qui Scholaſticis plurimùm tribuat, calculo, à quorundam Scholaſticorum cenſuris tuti & illæſi ſimus. Ibid. cap. v. p. 319. Ib. liv. xij. cap. vj. pag. 473.

CAPUT XV.

Aliæ notæ : quæ ad fidem pertinent paucis diluuntur : sapiens hæresim , malè sonans , periculosum in fide quid sit : schismaticum à D. STRIGONIENSI *injustum , sed ne hujus quidem nominis significatione perspectâ.*

NOSTER quidem Gerson , quo autore à nostrâ Facultate multas , easque accuratas , & ad regulam exactas censuras esse editas , omnes consentiunt , de censurarum notis , multis libris agit. Sed in eo libro maximè , cui est titulus , *Declaratio veritatum quæ credi debeant.* Quo loco post hæretici , erroneique notas , docet , propositionem quæ hæresim sapiat definiri posse eam , *ex cujus concessione , coassumpto aliquo , quod non potest rationabiliter negari , sequitur hæresis.* Talis esse videretur hæc propositio : *Gregorius Magnus non fuit Papa.* Asumpto enim eo , quod non fide quidem sed aliunde certissimum est : *Gregorius Magnus rite fuit electus in Papam ;* sequeretur eum qui canonicè in Papam sit electus , non esse Papam , quod esset hæreticum. Unde existit illud , *sa iens hæresim* , in eâ propositione , *Gregorius Magnus non fuit Papa* ; quam definitionem à Gabriele Biel (*bb*) Gerson deprompsit integram. Totum verò illud , *sapiens hæresim* , à nostrâ sententiâ excluditur , cùm illud *coassumptum* , quod licèt non fide certum , alioqui evidens per se sit , nequidem fingendo excogitare quis valeat.

Gerf. T. j. edit. Dup. pag. 22. 23.

Gabr. Biel in iv. sent. dist. xiij. q. ij. art. iij. dub. j.

Malè sonans in fide , quantùm capio , haud facilè secernas , ab eo quod *sapit hæresim* , sive errorem ; sed ut id quod *sapit hæresim* ad gustum quemdam , ita id quod *malè sonat* , magis refertur ad aures : quòd cùm subtiliter apud te pensitaveris , in idem recidere facilè comperies ; quamquam *malè sonans* à Melchiore Cano confunditur cum eo , quod sit *piarum aurium offensivum* , de quo dicemus posteà.

Can. lib. xij. cap. xj.

Neque ab iis multùm distat istud quod *periculosum in fide* dicitur : cujus quidem notæ insigne exemplum habemus in censurâ nostra Facultatis XXIV. Maii 1664. Erat hæc Vernantii propositio : *Si Papa non est infallibilis in Scripturis interpretandis , nostra fidei professio mutanda est , neque dicendum ampliùs , nos Sanctam Ecclesiam Catholicam & Romanam credere.* Quæ propositio , quoniam ea quæ fide certa essent , cum incertis dubiisque implicabat ,

Vid. D'Argentré &c. Vern. def. &c. p. 247.

(bb) *Biel*] Canonicus regularis in libros Magistri sententiarum commentaria scripsit non aspernanda , & docuit in Universitate Tubingensi ab Eberardo Comite Vurtembergensi an. 1477. instituta. Diximus in nostris notis Gallicis hunc docuisse in Universitate Tugurensi , errorem nempe secuti D. DUPIN , quem hîc emendatum volumus. In textu quoque D. BOSSUET levis error irrepsit ; sive sit ille ipsius D. BOSSUET , sive , quod nos credimus , amanuensis. Dicitur enim *hanc definitionem à Gabriele Biel Gersonem deprompsisse ;* cùm potiùs fuisset dicendum *eam Gabrielem Biel à Gersone deprompsisse.* Nam vix natus erat Biel , quando Gerson diem supremum obiit , an. 1429. Vid. Dup. xv. sæc.

remque fidei solâ opinione fundabat, ipsa fides in periculum vocabatur; quippe quæ cum opinione in ejusdem casus consortium trahi posset. Atque id sacra Facultas cùm intelligeret præclarè pronunciavit: *Hæc propositio est falsa, temeraria, scandalosa, periculosa in fide.* Quam censuram incurrunt nunc, qui Primatûs fidem totamque Ecclesiæ Catholicæ autoritatem, cum eâ quam imbiberunt opinione, connectunt.

Jam profligatis iis quæ nostram fidem incusent, facilè efficiemus, ut illo schismatici elogio, quod Dominus Strigoniensis iratus effudit, nihil quidquam sit inanius. Et quidem doctrinam nostram, contra potestatem indirectam, non modò Perronius Cardinalis, sed etiam, eodem teste Perronio, ipse Bellarminus hujus potestatis propugnator acerrimus, absolvit ab anathemate. *Cæterùm*, ait Perronius, *ipse Bellarminus monet id quod de Pontificis in temporalia potestate indirectâ docet, non à se haberi ut fidei doctrinam, aut sub pœnâ anathematis & excommunicationis à fidelibus tenendam. Quare hæc omnia communioni Ecclesiasticæ sanciendæ impedimento esse non possunt;* certissimèque constat à Domino Strigoniensi inustam schismatis notam, ne illiùs quidem definitione perspectâ. Repl. de Duperr. p. 545. edit. 1622.

Primùm enim schisma separationem sonat; quare schismatis nomen sponte corruit, ubi nulla separatio est. Atqui Clerus Gallicanus, neque se à quoquam, neque quemquam à se separat: ergò schismatis nomen, ipsâ nominis significatione statim vacat. Si autem vacabat in nos, necessariò recidebat in autorem; cùm procul dubio sit ipse reus schismatis, qui pacificis ac fratribus schismatis crimen intentat. At enim ejus nomine respondebunt: Vos Galli nondum schismatici, sed propositiones vestræ schismaticum virus instillant. Quo pacto? Ideò certè quia ad separationem inducunt. At quâ in re? In doctrinâ scilicet, cùm res doctrinæ sit. An ergo docemus rem à communi omnium fide abhorrentem? Id si ita est, jam non schisma, sed hæresis aut error est, quod cùm nec ipse dixerit, certè schismatis nomen, nullâ re nixum, inane esse docet. An fortè schismatici sumus, quòd de doctrinâ non necessariâ litigamus? Atqui ne litigamus quidem; nostra proponimus; ab omni contumeliâ & censurâ temperamus.

Ecclesiæ antiquitùs aliæ alias Scripturas admittebant: non easdem omnes. Erant qui epistolam ad Hæbræos, erant qui Apocalypsim respuerent, & in iis quidem à Romanâ Ecclesiâ dissentirent: nullum tamen erat schisma, quod innocuè & citra cujusquam injuriam diffiderent, neque alii alios condemnarent; quæ longè profectò gravioris momenti, quàm hæc nostra erant.

Nostri certè Episcopi neminem condemnârunt. Si verò schismatici sunt ideò, quòd non laturi esse videantur, apud nos doceri suis decretis contraria; jam sunt schismatici, qui in aliis regionibus nostra proscribunt, aut verò condemnata ea esse, demonstrare oportet. Quod tu si crederes, non jam schismaticos, sed hæreticos nos diceres.

Summa sit. Duo sunt quæ in Declaratione Gallicanâ proponuntur: alterum communis omnium fides de Primatu Petri: alterum sententia Parisiensium & Ecclesiæ Gallicanæ, quam à Synodo Constantiensi, & antiquâ Traditione manâsse arbitramur. Sanè cùm fidem proponere aggredimur, ea tantùm producimus, quæ omnes Catholici uno ore suscipiunt. Neque verò

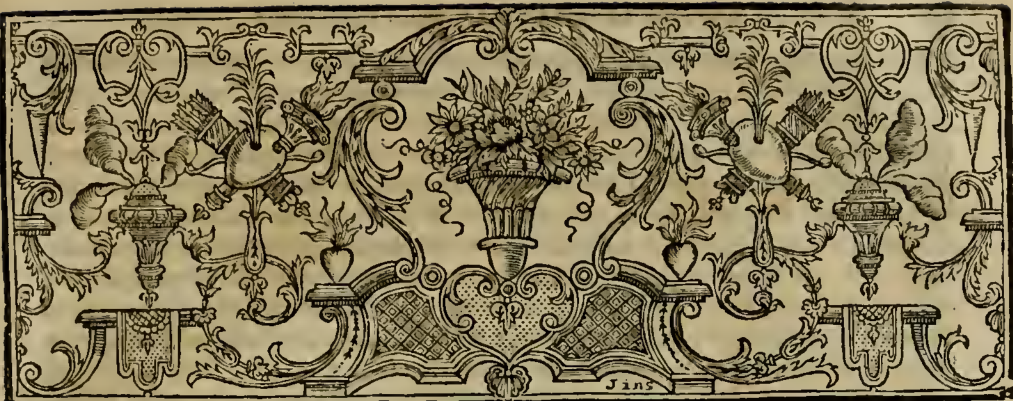
Cens. Strig. in vind. Scol. &c. aliter egit Dominus Strigoniensis, in eâ quam cum ipsâ censurâ edidit fidei professione solenni. *Profitemur*, inquit, *atque spondemus Sanctæ Romanæ Ecclesiæ, quæ unica est, perpetuò adhæsuros, neque ab ejus institutis, totius Orbis consensu approbatis, ubique florentibus ac dilatatis, quovis prætextu discessuros.* Non ergò privatas sententias adducat opportet, qui fidem profitetur, sed quæ totius Orbis consensu approbata, ubique florentia ac dilatâta sint.

At dices: quid ergò additis alia? Addimus quæ utilia Ecclesiæ, quæ familiaria nobis, quæ posteris profutura: addimus quæ Primatum ipsum, atque amplitudinem Romani Pontificis firment, invictamque & in animos suaviùs influentem præstent; sed ea asserentes, condemnamus neminem; veritatem pariter pacemque diligimus.

Exploso schismatici titulo, *illud absurdum & detestabile* Domini Strigoniensis, quippe quod plus irarum, quàm censurarum habeat, omittimus. Nihil enim videtur dixisse, qui cùm nihil perspicuum haberet dicendum, vagâ confusâque sententiâ detestabilem esse doctrinam effutiit eam, quam fidei repugnare nec ipse diceret.

APPENDIX

APPENDIX
AD DEFENSIONEM DECLARATIONIS
CLERI GALLICANI
DE
ECCLESIASTICA POTESTATE.

LIBER TERTIUS.
Quòd DECLARATIO GALLICANA ab omni censurâ immunis sit ex ipso statu quæstionis demonstratur.

CAPUT PRIMUM.

Aversarii falsa imputant Parisiensibus, ac pessimè constituunt statum quæstionis: Anonymus autor tractatûs DE LIBERTATIBUS ECCLESIÆ GALLICANÆ: *Papæ suprema potestas & Monarchia Ecclesiastica à* GERSONE, *& aliis Parisiensibus agnita: Constantiensis Concilii loci à* CAJETANO *& aliis objecti: an recursus ad Concilium in extraordinariis casibus supremam Papæ impediat in ordinariis casibus potestatem?*

ANIMADVERTI eos, qui antiquam Parisiensium sententiam, eique congruam Cleri Gallicani Declarationem censoriis configunt notis, id facere ex conceptis de hoc dogmate falsis opinionibus, quos proinde, constituto statu quæstionis, facilè refellemus.

Atque ille quidem, qui *de libertatibus Gallicanis*, scripsit Anonymus, quæstionem de Conciliorum potiore potestate ita constituit: Anon. de libert. &c. lib. V. c. V.

vj. xj. xv. xvj. & pass. *Sed quæstio est, penes quem sit suprema potestas, an penes Episcopos sine Summo Pontifice, an penes Summum Pontificem sine Episcopis, dum invicem distinguuntur.* Quare toto libro V. quo hanc quæstionem tractat, ubique profitetur agere se de Concilio, à quo Summus Pontifex ejusque Legati absint. At profectò constat non in eo positam quæstionem: an Papa Concilio subsit ei, quod sine ipso congregetur: quæ specialis est controversia tractata ab Orientalibus, tempore Concilii V. congregati sine Vigilio (*a*); sed an Pontificis decreta de fide, aliisque hujus generis rebus, ea sint quæ à Synodo retractari possint, atque interdùm debeant, & an congregato, ut nunc ordinariè Canones jubent, ejus autoritate Concilio, ipsius, an Patrum ac sacri consessûs sententia prævaleat.

In eodem errore versatus est Emmanuel Schelstratus ac cæteri passim, qui intelligunt, ejus tantùm à nobis asseri Concilii potestatem, quod seorsim à Papâ fiat. Quo uno clarum est, à toto quæstionis statu aberrare eos, eorumque argumenta, censuras, tractationes universas in irritum cadere.

Sanè apud omnes constat, certis quidem in casibus extraordinariis, Concilium absque Papâ congregari posse; idque non modò in schismatis casu, si Papa sit dubius, sed etiam extra schisma, si sit hæreticus, si detentus, si mente captus, si apertè simoniacus; si ea moliatur quibus universam pessundet Ecclesiam, aliis denique in casibus, *qui dilationem remedii non pa-* Id. c. v. n. 13.

(a) *Congregati sine Vigilio.*] Binius in notis quas addidit Concilio V. affirmat quidem, non verò probat *Vigilium Papam hanc Synodum autoritate Pontificiâ indixisse.* Quapropter operæ pretium esse duximus hìc narrare per summa capita Vigilii cum Patribus Synodi V. celebrem controversiam. D. DE MARCA de Concord. &c. lib. v. cap. xij. n. 10. rem leviter attingit his verbis: *De quæstione propositâ decernere quinta Synodus sibi liberum esse duxit, etiam absente Pontifice;* sed in eâ dissertatione quam edidit Labbeus Tom. v. Conc. pag. 595. ille hæc ordine explicat & probat: 1°. tantùm abfuisse à mente Virgilii ut ipse statim approbaret trium capitulorum damnationem, ut è contrà tulerit graviter edictum quod de eâ quæstione sanciverat Justinianus, conquestusque fuerit de Episcopis qui edito consenserant: 2°. existimasse eum tali condemnatione condemnatum iri ipsum Chalcedonense Concilium, quod in scripta Theodoreti non animadverterat, & Ibæ epistolam approbasse videbatur: 3°. evocatum Constantinopolim ab Imperatore Vigilium, qui causam trium capitulorum unà cum Orientalibus Episcopis disceptaret: 4°. cùm Orientales eò maximè intenderent ut quoquo modo edictum subscriberetur, omnem de eâ re collationem repudiatam fuisse à Vigilio, qui etiam comminatus est à suâ communione alienos fore eos, qui edictum subscriberent: his comminationibus iratum fuisse Justinianum & commotum populum, ita ut ipse Vigilius coactus fuerit clam fugere Chalcedonem: 5°. inde factum esse ut Imperator, remoto edicto discussionem hujus causæ integram futuræ Synodo permiserit: Vigilium hoc sibi placere significasse, datâ epistolâ ad Eutychium Patriarcham C. P^um. sed tamen petiisse ut Synodus in Italiâ haberetur: jussisse autem Imperatorem ut Episcopi convenirent Constantinopolim: 6°. Synodo congregatâ, Vigilium, qui promiserat in suis ad Eutychium literis, se Synodo adfuturum, ei adesse noluisse multis de causis; sed præcipuè quia paucissimi secum erant Episcopi Occidentales: interea scripsisse eum ad Imperatorem suum *Constitutum*, quo copiosè suam de tribus capitulis sententiam explicabat, simulque contendebat, has quæstiones post Chalcedonense Concilium retractari non oportere: 7°. hanc controversiam nihilominùs disceptatam fuisse & decisam à Concilio, & Vigilium ab Imperatore in exilium pulsum, eò quòd Synodicæ definitioni consentire noluisset: 8°. denique post sex menses tria capitula à Vigilio fuisse damnata, decretali etiam editâ ad Eutychium, in quâ sic loquitur: *Quæ verò aut à me aut ab aliis ad defensionem trium capitulorum facta, præsentis hujus scripti nostri definitione evacuavimus.* ibid. pag. 602. Ex quibus duo concludimus: primùm, non tantùm invito, sed etiam contradicente Papâ, quæstionem à Synodo habitam fuisse & definitam: alterum, Synodi Œcumenicæ judicium adeò valuisse, ut ipse Papa, quantumvis repugnans, ei demùm consenserit.

terentur, quos casus evenire posse, Theologi, Canonistæque omnes, & ipse etiam agnoscit Anonymus; atque iis in casibus, Papæ Concilium anteponi oportere nemo diffitetur. Quorsum enim attineret Concilium absque Papâ fieri, nisi autoritas Concilii prævaleret? Rursùs autem confitemur generale Concilium absque Papâ congregatum, nisi id ipsa necessitas expresserit, ipso jure esse nullum; ut iis de rebus litigâsse, nihil aliud sit, quàm operam ludere, & aliis invidiam conflare voluisse.

Sunt alia quæ nobis imputent æquè falsa. Primùm negari à nobis, eam quâ Romanus Pontifex Christo autore gaudeat supremam in Ecclesiâ potestatem, ac Monarchicum Ecclesiæ Romanæ statum, sive, ut Patrum magis utamur vocibus, illam perfectissimam unitatem, in quam Ecclesiæ administrandæ ratio tendere ex Christi instituto debeat. Hoc primùm nobis imputant: tum illud ex eo profluens, nullum à nobis poni controversiis oborturis finem, nisi Concilio generali congregato, totoque Orbe commoto, quod cùm sit difficillimum, ac sæpe ne possibile quidem, hinc dari hæreticis grassandi, & omnia perturbandi locum. Denique addunt, si fieri possit, id quod Parisienses asserunt, Romanum Pontificem de fide decernentem aliquando falli, etiam fieri posse, ut quæ Catholica fides & Ecclesia est, non eadem semper Romana fides & Ecclesia sit. Ea verò esse quibus maximè moveantur, & quibus Libros impleant, qui bonâ fide agat, nemo negaverit. Atqui ea ne objicerent quidem, si vel statum quæstionis cogitare vellent.

Supremum enim illud, ut inde ordiamur, ex Concilio maximè Constantiensi repetendum putant. Vel Cajetanum audi contra nostros disputantem. Statim fundamenti loco ponit illud, in Constantiensi Synodo per Martinum V. ita definitum: *Papa supremam habet autoritatem in Ecclesiâ Dei.* Cui est geminum illud, ab eâdem Synodo in Wiclefo damnatum, & à Martino V. approbante Synodo repetitum: *Non est de necessitate salutis credere Romanam Ecclesiam esse supremam inter alias Ecclesias.* Idem urgent omnes, & eo maximè argumento Nicolaus Dubois Declarationem Gallorum oppugnat.

Cajetan. de aut. Pap. cap. j. post tom. iij. comm. in summ. S. Thom. p. 6.

Bull. Mart. V. *inter cunctas* tom. xij. Conc. pag. 265.

Disq. art. iv. pag. 21

Optimè interim, quòd ex eâ Synodo maximè argumentantur, quàm maximè autorem secuti sumus. Neque immeritò ex eâ Synodo supremæ autoritatis vocem ac titulum constabilitum volunt, qui in eâ Synodo primùm appareat. Res enim ipsa antiqua; sed prima, quod sciam, Synodus Constantiensis fuit, quæ supremæ autoritatis adhibitâ voce, Romanæ Ecclesiæ Primatum commendaret. Hinc nostrum postulatum, ut ex eâ Synodo, supremum illud interpretemur, in quâ primùm fuerit summâ autoritate proditum. Hîc jam adversarios trepidare videas. Satis enim sciunt Synodum Constantiensem eam esse, quæ apud ipsos malè audiat, quòd Conciliorum faveat autoritati; sed profectò necesse est, vel omnia jura conturbent, vel eo utantur judice quem ipsi elegerint.

Nos, inquiunt, non protulimus Sessionum IV. & V. decreta, quæ Concilium Pontifici anteponunt: nondum enim omnes obedientiæ convenerant. At nihilo magis convenerant Sessione VIII. cùm illud in Wiclefo damnatum est: *Romana Ecclesia non est suprema inter alias Ecclesias.* Una tum

convenerat Joannis XXIII. obedientia, quæ Sessionum IV. & V. edidit canones, quos pertimescitis. Certè sanctam Synodum tam citò à sententiâ discessisse, atque à Sessione V. ad Sessionem VIII. tantam rerum esse conversionem factam, nec vos ipsi creditis. Ergò suprema illa autoritas Pontifici attributa, cum eâ quàm Constantienses Conciliis asserunt autoritate, non repugnat. Illud tamen omittamus: Sessionum IV. & V. decreta in alium locum differamus. At certè adversarii non negabunt in Sessione V. ita intelligendam esse supremæ autoritatis vocem, ut Sessione VIII. explicata est; atqui in Sessione VIII. ita explicatum est supremam esse Ecclesiam Romanam, ipsumque Pontificem, *quatenus Primatum habet super omnes Ecclesias particulares.* At fortè Cajetanus ne eum quidem locum, tametsi est à Martino V. apertè comprobatus, proferre voluerit: obscurus, ambiguus, nimisque Conciliaris est ille locus. Audiamus ergò tandem quid ex Martino V. prolatum voluerit. Nempè id in Bullâ *inter cunctas*, sacro Constantiensi Concilio approbante editum: *Quòd Papa canonicè electus... sit Successor Beati Petri, habens supremam autoritatem in Ecclesiâ Dei.* At ne illud quidem cogitas, *supremam* dixisse *in Ecclesiâ Dei.* Tu continuò infers: ergò super omnem Ecclesiam, etiam congregatam. Statum quæstionis, & ipsa quæ laudâsti verba mutas. Nos autem fatemur, supremam *in Ecclesiâ*, non totâ Ecclesiâ, etiam congregatâ, superiorem; sive quod idem est & in Concilio Basileensi positum: *Papa in Ecclesiâ major, non tamen totâ Ecclesiâ major.*

Cajet. loc. cit. cap. vij.

At enim Cajetanus ita philosophatur: Non est ille supremus etiam in Ecclesiâ, qui supra se agnoscit aliquam in Ecclesiâ potestatem, cui subsit: Atqui Parisienses talem Papam faciunt, qui Conciliari potestati subsit, non ergò Papalem, sed Conciliarem supremam faciunt potestatem. Cui argumento facilè respondemus, utramque supremam esse diverso respectu: supremam alteram, nempe Pontificiam, tanquam ordinariam; supremam alteram, nempe Conciliarem, extraordinariis in casibus, ac raro eventuris: quam distinctionem, ne ea quidem, quâ plurimùm Cajetanus utitur, Philosophiâ respuat. At enim supremi vocem strictissimè vult acceptam, etiam in Constantiensi, quod laudat decreto; siquidem id fingit, omnes Concilii Patres, quidquid anteà cogitârint, edixerint, sanxerint; Martinum verò V. quidquid audierit, approbaverit, exscripserit, oblitum esse penitùs. Rectè. Sin autem non ita est, ipse profectò Cajetanus est nimius, & suprema Papæ potestas, ex Constantiensi quo utitur decreto, mitiùs intelligenda est.

Gers. de potest. Eccl. consi. x. T. ij. p. 239. & concl. ij. pag. 239. 256.

Id. tract. de aufer. Pap consul. viij. ibid. p. 213.

Vis Monarchiæ vocem? Nostri ultrò amplectuntur, & apertè Gerson: *Plenitudo potestatis Ecclesiasticæ.... à Christo collata est, supernaturaliter Petro sicut Vicario suo & Monarchæ primo, pro se & successoribus usque in finem sæculi;* & posteà pro absurdo habet, *regimen Ecclesiasticum non esse Monarchicum, & habere multiplex caput: quod quidem*, inquit, *est apertè hæreticum;* & tractatu celebri, *de auferibilitate Papæ*, postquam humanas Monarchias in Aristocratias aliquando converti posse memoravit, ut olim in Republicâ Romanâ factum est, addit: *Non sic de Ecclesiâ Christi, quæ in uno Monarcha supremo.... fundata est à Christo.... & oppositum sentientes.... errant in fide.... contra articulum illum*, ET UNAM SANCTAM ECCLESIAM.

Quod factum esse docet, ut non schisma fieret, sed reductio ad unum supremum; & idem ipse, nostrique semper inculcant. Neque eò seciùs ipse, & alii iisdem in locis, Concilii superioritatem ex Constantiensibus decretis vel maximè propugnant. Quare totum illud de supremâ potestate, deque Monarchiæ statu, extra quæstionem est, & nobis invidiosè objectum.

At enim Richerius hanc Monarchiam odit (b), & ubique insectatur, & Aristocratiam Ecclesiasticam laudat. Non ille quidem absolutè, sed Monarchicum esse Ecclesiæ statum suo sensu profitetur. Verùm utcumque est, ipse viderit: non Clerus Gallicanus tutandum eum suscepit: Gersonem potiùs & Parisienses tueretur. Sed ne ipsos quidem, nisi quatenus antiquæ Traditioni, & Synodo Constantiensi consentiunt. At, inquis, non est supremus Romanus Pontifex, si semper ab eo ad Concilium recurratur: & hoc nobis imputas extra quæstionem. Ad certos enim casus, eosque extraordinarios atque generales, quibus Ecclesia tota concutitur, sese ipsa redigit Constantiensis Synodus, quam sequimur ducem. Eo vero prætextu continuò sollicitari Ecclesiam, ac Christianum Orbem commoveri, Sedisque Apostolicæ autoritatem, in ordinario etiam regimine & quocumque casu dato, à Concilii autoritate suspensam, adeòque impeditam semper, & invalidam teneri, ac nomen nudum esse, pejus omnibus malis odimus. Neque eò magis probamus Pontifici etiam delinquenti, aut delinquere viso semper intentari Concilii generalis autoritatem, ac sub Concilii nomine schismati præberi fomitem. Gerson enim & alii inculcant assiduò, valere Concilii autoritatem ad Papam judicandum certis casibus, iisque ita extraordinariis, ut vix mille annis, bis aut ter eveniant: quibus tamen haud secus ac quotidianis casibus in antecessum provideri, stabilitâ Concilii autoritate necesse sit, quòd scilicet Ecclesiæ ipsi in æternum duraturæ, mille anni sint tanquam dies unus; totque tentationes expertam ac tantis præliis præparatam, vigilare sibique cavere oporteat. Gers. de pot. Eccl. loc. cit.

Neque ex eo quòd Constantiensis Synodus Papam subesse Concilio velit, etiam in negotio reformationis generalis, ideò probamus reformationem eam quam sine Papâ aggredi vellent. Nam Cameracensem audimus, ita concionantem in ipso Constantiensi Concilio: *Manifestum est quòd Ecclesia fuit multipliciter deformata, indiguitque & nunc maximè indiget, ut in fide & in moribus reformetur* (explicatâ fide scilicet, ejectis hæreticis, purgatisque moribus) *Sed nunc membris Ecclesiæ separatis à capite, per tetrum illud schisma, & Apostolico dispensatore & directore carentibus, nequaquam be-* Vid. Pet. Alliac. int. op. Gers.

(b) *Richerius hanc Monarchiam odit.*] Hoc quidem est falsissimum & à Richerii adversariis calumniosè dictum. Nam Richerius nunquam in eâ re vel tantisper discessit à doctrinâ Majorum Scholæ Parisiensis, atque adeò Gersonis, qui tradiderunt *statum Monarchicum Ecclesiæ regimine aristocratico & democratico temperari;* quod etiam firmis rationibus comprobavit Petrus Alliacensis, tractatu de Ecclesiâ, Concilio generali & Romano Pontifice Constantiæ edito. Vid. App. tom. ij. operum Gers. pag. 945. Neque desunt hodie qui suspicentur Richerium, quasi ille hanc doctrinam oderit, sive quia Richerius asperioribus quandoque verbis utebatur, sive quia ejus adversariorum nomina illustria pro certo judicio apud multos valent. Cæterùm quisquis attentè legerit hujus Doctoris defensiones, virum hunc cognoscet, cùm priscæ doctrinæ retinentissimum, tum differendi industriâ omnibus Theologis utilissimum.

nefieri poſſe ſperatur. Quod quidem ſecuta Synodus Conſtantienſis, reformationem diſtulit, & electionem Pontificis expectavit.

CAPUT II.

Falsò imputari Pariſienſibus, quòd ſaltem in fidei cauſis, recurſus ad Concilium ſemper ſit neceſſarius.

At illud ineluctabile eſſe putant, quòd, ſaltem in fidei cauſis, recurſus ad Concilium ſemper ſit neceſſarius, ſi Papam negemus eſſe infallibilem. Quâ unâ doctrinâ prævalere hæreſes, cùm in ea incidunt tempora, quibus Concilium vix ac ne vix quidem congregari poſſit. Hoc adverſarii omnes ad unum inclamant; ſed hæc omnia fruſtra ſunt. Jam enim Lutherum omni anathemate proſecuti ſumus, quòd ad generale Concilium omnia fidei decreta ſuſpenderet; & noſtra Facultas eamdem doctrinam in Milleterio condemnavit atrocibus notis: quam cenſuram integram ſuo loco referemus. Neque obſcurum eſt Gerſonem & alios, id non tantùm Concilio generali, & congregatæ Eccleſiæ, ſed etiam ubique diffuſæ tribuiſſe, ut errare non poſſit; nec mirum, cùm Concilium ipſum eò ſit infallibile, quòd Eccleſiam repræſentet: quo fit ut Eccleſiam per ſe eſſe infallibilem negare nequeat, qui vel intelligat repræſentare quid ſit. Denique peſtiferam doctrinam Clerus Gallicanus, noviſſimâ illâ, quam totis ſtudiis impugnant Declaratione, confixit, dum ſine Concilio quoque Eccleſiæ conſenſum valere profeſſus eſt. Sed illum quem laudamus, Eccleſiæ conſenſum irridet Nicolaus Dubois, dum ea verba tractat Declarationis Gallicanæ, *niſi Eccleſiæ conſenſus acceſſerit.* Sic enim interrogat: *Cujus Eccleſiæ? An univerſalis omniumque Prælatorum & Epiſcoporum, etiam Capitulorum, tam Cathedralium quàm Collegiatorum?* Ut ludit vir ſuavis, ſibique & aliis offundit nebulas! Pergit porrò: *An omnium Epiſcoporum totius Orbis etiam Japonum, Indiarum, & aliorum apud infideles, vel hæreticos latitantium? Quandonam tandem hic habebitur? Dum expectabitur ab aliquibus aliorum conſenſus, ex his forſan mortui erunt plures, qui forte conſenſerint, ſed de quorum conſenſu non conſtet authenticè. Illorum igitur qui ſucceſſerint novus conſenſus erit expectandus..... An majoris partis.... Facti quæſtio inextricabilis, quia unde ſcietur, quòd illi quos conſenſiſſe conſtabit authenticè, majorem partem Eccleſiæ conſtituunt.* Quin Epiſcoporum labori ac ſumptibus parcit vir providus: *Quanta*, inquit, *ſingulis Epiſcopis moleſtia, & ſumptus, ut ex toto Orbe, ab omnibus Eccleſiis vel ſaltem majori earum parte obtineant authenticam conſenſûs demonſtrationem?* Metuit etiam Galliæ ab iis, qui prætendunt Pontificias Bullas de Janſeniano negotio, non eſſe receptas: *Satiſque*, inquit, *ipſis erit ſi negent; quia.... illi incumbit probatio, qui affirmat, non qui negat.* Hæc tamen & alia, quæ operosè & anxiè vir bonus congerit, eo fundamento nituntur, quòd conſenſus, niſi certâ con-

Diſq. art. viij. n. 107. 108. 109. 110. & ſeq. pag. 38. 39. vid. etiam part. refut. &c. pag. 78.

ſentientium omnium, per peculiare inſtrumentum, teſtificatione conſtare non poſſit; quòd cùm ſponte & uno veluti flatu corruat, tum omnis machina concidat neceſſe eſt, & inanes terriculæ, uti illa in nubibus efficta monſtra, evaneſcunt.

Paribus argumentis ſi quis adoriatur noſtrum autorem, rogetque aliqua lex recepta, an obſoleta ſit? Credo, plebiſcitum requiret, quo ipſi quidem conſtet plebem decreto facto legi obſtitiſſe, aut verò conſenſiſſe: vel quandoquidem plebi ſubditæ non eſt datum abrogare legem à Principe latam, niſi aliquo modo Princeps conſenſerit, noſter hæſitabit quoad de abrogatâ lege diploma Principis afferatur: totumque illud, quo de explicito & implicito, interpretativoque conſenſu, Theologi, Philoſophi, Juriſconſulti ſanciunt ad unum omnes, futurum eſt irritum. Hos in re tam ſeriâ ludos agunt.

Neque cogitant conſenſum publicum non eo conſtare, quòd aliquod de illo extet commune & publicum inſtrumentum. Quin illud eſt perſæpe multò validiſſimum, ut in omnibus Imperiis, ita in Imperio Chriſti, quod nullo peculiari inſtrumento conſignatum, ſed omnium inſcriptum mentibus, omnium ſermone uſuque celebratum. Atque illud in Eccleſiâ plerumque contingere, & ex ſeſe perſpicuum eſt, & ſuo loco fuſiùs exequemur, & vel nunc ſatis liquet de decretis Pontificiis nullam dubitationem eſſe poſſe, receptane ſint an non? Quis enim neſciat nullis miſſis Nuntiis, nullis perlatis literis, de Janſeniano negotio Diplomata ubique obtinere, cùm neminem obſtrepere ac reclamare audiamus? Quod cùm ſit, tunc Concilium non eſt neceſſarium. Sic enim ſuâ ſponte per pronos animos, ab altâ Sede Petri, vera doctrina prolabitur, ac Romano Pontifice omnium explicante doctrinam & ſententiam, nihil neceſſe eſt, ut congregatâ Synodo, ipſa per ſe tota quid cenſeat Eccleſia eloquatur. Denique quocumque modo fiat, ut Eccleſia conſentiat, tranſacta planè res eſt. Neque enim fieri poteſt unquam ut Eccleſia Spiritu veritatis inſtructa, non repugnet errori. Sic res Janſeniana proceſſit. Sed hoc quoque ſuo loco. Interim, ſatis conſtat totum illud tantoperè à Diſquiſitore, aliiſque jactatum, de ſumptibus atque laboribus, deque Nuntiis ac litteris quocumque mittendis, ludicrum vanumque eſſe.

CAPUT III.

Quòd ſi unus vel alter Romanus Pontifex in decreto fidei aberraret; nihil fidei Romanæ, nihil Romanæ Cathedræ Sedique Apoſtolicæ noceretur.

JAM ſi eveniret illud, quod abſit, ut à Romano Pontifice quæſtionem fidei malè judicante, reliqua Eccleſia diſſentire cogeretur, non propterea fides & Eccleſia Romana interiret, aut vera Eccleſia fideſque Roma-

Sup. lib. j. cap. xv. na esse desineret. Id jam docuimus, cùm de Joanne Driedone loqueremur: quo loco constituimus, Romanam, hoc est Petri non defecturam fidem eam esse, quæ à Petro primo, per successorum seriem ad nos devoluta jam coaluit. Neque verò Romana fides in solo aliquo Pontifice est; alioquin intereunte Pontifice, Romana interiret fides. At etiam vacante Sede, Romana fides viget, vigeretque profectò, etiamsi Pontifex plusquàm mortuus, quocumque tandem modo, à fide deficeret; & in infando illo schismate, quo quadraginta ferè annorum spatio non erat in Ecclesiâ Pontifex, nisi dubius, ac proinde nullus, si Bellarmino aliisque credimus, haud propterea minus Romana fides, Romana Ecclesia stetit. Unde Joannes à Turrecrematâ, Dominicus Jacobatius & alii Canonistæ, sive antiquiores, sive posteriores, suo quodam modo Sedem Apostolicam & Romanam fidem ab ipso Pontifice sejungunt; & ipse Turrecremata scripsit: *Si vel maximè Eugenius IV. Synodi Basileensis Sessiones primas confirmare voluisset, Sedem Apostolicam passuram non fuisse*, quæ quidem, an, & quatenus rectè distinxerit, alibi inquiremus. Hinc profectò clarè perficimus, etiam eorum autoritate qui Romano Pontifici maximè favere velint, eos à Sede suâ certo quodam modo ita esse distinctos, ut vel iis labentibus, Sedes immota stare possit, quod huic loco sufficit.

Turr. de Eccl. lib. ij. cap. c.

CAPUT IV.

Adversarii quæstionem de superioritate Papæ ad vana redigunt; casus hæresis evertit eorum generales regulas. CAJETANI *argutiæ recitantur.*

Repulimus ea quæ Parisiensibus falsa imputantur, sed odia profectò omnia, quibus hanc sententiam prosequuntur necesse est ut concidant, cùm ea viderimus, quæ ipsi, vel tanquam necessaria, vel tanquam probabilia confitentur.

Placet primùm audire quid illi velint, qui vehementissimi omnium fuerint. Hi dicent statim, Papam supra omnia Concilia esse; nullo casu à sibi subjectis judicari; neque enim duas potestates supremas esse posse; contrariam sententiam erroneam esse. Ita Cajetanus, primus omnium, quod sciam, erronei affixâ notâ, satis confidenter (quippe quem nec alii sequerentur) sed ipsum tanta dicentem audiamus. Statim hæret ad Canonem, *si Papa*, & ad illud, *nisi fuerit à fide devius.* Tunc enim accusari, damnari, deponi Pontificem, velit, nolit confitetur. At forsitan declarativè tantùm, non autem destitutivè, ut aiunt: Papam enim volunt per hæresim ipso jure cadere à Papatu, ac declaratione tantùm opus esse. Hæc alii, non ipse Cajetanus; atque omnino asserit non id divino jure, non humano esse cautum. Sic denique statuit: *Papa hæreticus non est ipso facto depositus, sed deponendus.* Sagacis enim ingenii vir satis intelligebat ad quam Pontificii status

Caj. de comp. Pap. & Conc. loc. cit. & pass.

Dist. xl. cap. vj.

Caj. ibid. cap. xvij. xviij. & seq. pag. 19. & seq.

ſtatus ac publicæ ſecuritatis perniciem pertineret illud, *ipſo facto depoſitus.* Statim enim, hæreſis mentione factâ, contemni impunè Pontificem à quocumque privato, & ejus acta haberi nulla & irrita, & totam concuti Eccleſiam: quæ Gerſon intuens docebat, *Papam non ceſſare ipſo facto, quo cadat in hæreſim, ſicut nec alius Epiſcopus, propter incertitudinem Eccleſiaſticæ politiæ.* Neque erat quod ad notorietatem recurrerent. Primùm enim de ipsâ notorietate luditur, periculoſiſſimumque eſt notorietate agere, niſi ipſa notorietas certo ſupremoque judicio declaretur. Tum ſi ad notorietatem ſolam, animadverſio neceſſaria redigitur, maximum erat periculum, permitti Eccleſiam hæretico Pontifici, certa in fidem, licet nondum notoria machinanti. Quo in genere, quæ occultiora, ea periculoſiora ſunt. Quare nec Canon, *ſi Papa*, in notoriâ tantùm hæreſi Papam judicari vult, ſed generatim, *ſi ſit à fide devius*, honorique ac ſecuritati ipſius Pontificis datur, ut nonniſi à Concilio generali judicandus veniat. His quidem rationibus victus Cajetanus aſſenſit. At illâ interim præclara quam animo informaverat, Pontificatûs idea effluebat. *Magna enim*, inquit, *reſtat ambiguitas quomodò & à quo judicabitur Papa deponendus.... cùm Judex in quantùm Judex, ſit ſuperior eo qui judicatur.* Magna certè & inextricabilis difficultas. Videamus quomodò ſe expediat. Primùm refert à quibuſdam dici, *quòd licèt abſolutè, Papa non habeat ſuperiorem in terris Eccleſiam, ipſe tamen, in caſu hæreſis, habet ſuperiorem in terris Eccleſiam univerſalem, & ſanè*, inquit, *eſt via communis.* Verùm eam ipſe rejicit, malè ſibi metuens, ne ſcilicet ex illo caſu pulſus in alium, nullo loco poſſit conſiſtere. Neque enim Chriſtus peculiare quidquam, univerſali Eccleſiæ tribuit in ſolo hæreſis caſu; atque omnino tota illa de perfectiſſimâ, hoc eſt, in omni caſu ſupremâ & abſolutâ Pontificis Monarchiâ, tota, inquam, illa Cajetani idea ac regula perit, ſi vel in uno caſu hæreſis, fallit. Attamen ſic elabitur: *Poſſe dici quòd Papa nec ſimpliciter, nec in caſu hæreſis habet ſuperiorem in terris, ſed ſubeſt poteſtati miniſteriali univerſalis Eccleſiæ, quoad ſolam depoſitionem.* At interim extorquetur vel ab invito illud, *ſubeſt*; neque efficiet ullâ arte Cajetanus, eum qui, ut deponatur, ſubeſt, non etiam ſubeſſe, ut convincatur & ut judicetur. Neque item efficiet, ut is qui habeat judicem, non habeat ſuperiorem. Quis autem negaverit *miniſterialem* eſſe Eccleſiæ poteſtatem? Reſpectu Chriſti certè; Papæ quidem reſpectu, miniſterialem eſſe, quâ Papa judicetur ac deponatur; nec ſi millies dixerit Cajetanus, omneſque argutias exhauſerit, ulli perſuadebit.

Gerſ. tract. an liceat appellare à Papâ tom. ij. pag. 505.

Caj. de comp. &c. cap. xx.

Ibid.

Ibid.

Sanè operæ pretium eſt intueri ut ſe torqueat, dum poteſtatem illam miniſterialem exponit. Ait enim poteſtatem illam, quâ Papa deponitur, tripliciter conſiderari poſſe. *Tria enim*, inquit, *inveniuntur in Papâ; ſcilicet Papatus, perſona quæ eſt Papa, putà Petrus, & conjunctio utriuſque..... ex quâ conjunctione reſultat Petrus Papa.* His poſitis ſubdit: *Et quoniam amotio Papæ, ſive per renuntiationem, ſive per depoſitionem, ſive per ejectionem non eſt corruptio Papatûs, nec Petri, ſed conjunctionis Papatûs & Petri; idcircò diligentiſſimè & cautiſſimè oportet pro regulâ habere ante mentis oculos, cùm de amotione Papæ tractatur, quòd non requiritur poteſtas ſuperior Papâ, ſed ſuperior conjunctione inter Petrum & Papatum.*

Ibid.

Hæc Cajetanus operosissimè tribus exequitur prolixissimis capitibus XX. XXI. & XXII. Quâ sanè doctrinâ facilè demonstraveris, ne Nestorium quidem, exempli gratiâ, ab Ephesino Concilio, tanquam superiore fuisse depositum. Quis enim non videat depositionem eam non esse corruptionem Episcopatûs, qui sanè in Ecclesiâ Catholicâ manet integer; neque etiam Nestorii, qui incolumis superest; sed conjunctionis Episcopatûs cum Nestorio: atque adeò Concilii Ephesini potestatem non esse superiorem Episcopo Nestorio, sed *superiorem conjunctione* inter Nestorium & Episcopatum: quæ quàm vana & absurda sint omnes intelligunt.

Quare & illud vanum est, quòd *illa potestas* quâ Papa hæreticus deponitur, *licèt minor Papatu, habet tamen vim coactivam, non super Petrum Papam, sed super conjunctionem Papatûs & Petri.... in causâ hæresis, ita quòd illa potestas relata ad Papam est ministerialis, relata ad conjunctionem Petri & Papatûs in fieri vel dissolvi, subjecto existente disposito, est autoritativa.*

Ibid. cap. xxj.

Huc denique recidunt qui paradoxa fingunt, ut altiora quàm ipse Christus de Christi Vicario meditentur. Quæ Cajetanus, ut ipse profitetur, ex intimo Philosophiæ sensu quantumvis deprompserit, omnemque Scholasticæ suæ artem excusserit, non tamen perfecerit ut ad hæc inania, Theologiæ gravitas, ne dicam, fidei redigatur autoritas.

CAPUT V.

SUARIS *labores æquè irriti circa depositionem Papæ in hæresim lapsi.*

VIDIT Suarez Cajetani mirum in modum laborantis conatus irritos. *Hîc*, inquit, *Cajetanus mirè se vexat, ne cogatur admittere in casu etiam hæresis Concilium stare super Pontificem.* Et ille quidem assentitur Cajetano neganti casum ullum esse, quo certus & indubitatus Pontifex superiorem agnoscat, & ad illud recurrit: in casu hæresis, Pontificem ipso facto depositum esse. Ne tamen in illa quæ jam relata sunt, incurrat incommoda, illud, ipso facto, non valere dicit, nisi post Ecclesiæ declarationem. At jam illa omnia redeunt: si Papa accusandus, citandus, judicandus veniat, ergò habet superiorem; ac prohibere nemo potest, quin illa, quam Suarez postulat declaratio Ecclesiæ, non sit illius judicantis actus.

Suar. de fid. disp. x. sect. vj. n. 9.

Id quidem sentit vir sagax. Cæterùm sic se expedit: *Quando Ecclesia Papam hæreticum deponeret, non ipsa tanquam superior, sed ex consensione Christi Domini juridice declararet eum hæreticum esse, atque adeò prorsus indignum Pontificis dignitate, tumque ipso facto immediatè deponeretur à Christo.* Quid sit autem illud, *consensione Christi Domini*, hæreticum adeòque indignum declarare, & quæ tandem illa sit Christi Domini *consensio?* Specialisne ea, an generalis, & quatenus nobis comperta sit, exponat qui potest. Certè quæ in Ecclesiâ rectè legitimèque, fiunt Christi, non dico con-

Ibid. n. 10.

sensione, sed autoritate fieri confitemur, & eatenùs Christus verè in Ecclesiâ est per suum Spiritum omnia administrans. Cæterùm *immediatè* hoc fieri, id est, nullâ interpositâ Ecclesiæ autoritate, nec Suarez dixerit, ut profectò ipse, haud minùs quàm Cajetanus sese inani operâ vexâsse videatur.

At enim Suarez ait: ut, in electione Papæ, electores non conferunt ei potestatem, sed personam designant, cui Christus conferat; ita qui deponunt, personam designant, cui Christus abroget potestatem: neque absimilia dixerat Cajetanus; sed hæc nihil ad nos. Id certè quærimus, an non Ecclesia aliquam exerceat jurisdictionem super eum quem citet, quem convincat, quem declaret inhabilem, ac potestate destitutum. Verba quærunt illi; nos rem ipsam intuemur. Certè electores Papæ, genus aliquod jurisdictionis exercent in electum, quippe qui eidem Papatum conferant, cujus detrectantis excusationes admittere, si justæ videantur, vel si iniquæ, respuere, atque ad onus suscipiendum cogere omnino possint. Sed utut sit, jus illud in privatum exercent: non enim electus verè perfectèque est Pontifex, antequam saltem acceptaverit: in depositione verò potestas exercetur in certum Pontificem, qui proinde non ut homo privatus, sed jam ut Pontifex judicanti subsit, ac proinde aliquo in casu, nempe in casu hæresis, inferior habeatur. Ibid.

Huc accedit quòd non tantùm certò hæreticum, sed etiam suspectum, & diffamatum judicare, adeòque vel damnare, vel absolvere debeat Ecclesia, ut & Joannem Driedonem dicentem audivimus & doctissimi quique confitentur, propter ingens fidei periculum. Unde glossa in caput, *si Papa*, dist. XL. verbo, *à fide*, sic habet: *Hîc specialiter fit mentio de hæresi, ideò quia etsi occulta esset hæresis, Papa de illâ posset accusari, sed non de alio occulto crimine:* Quo casu nec recurri possit ad illud: Papam ipso facto esse depositum. Neque enim suspectus de occultâ hæresi, aut etiam diffamatus, ipso jure est depositus; sed venit accusandus, convincendus, deponendus, si contumax esse judicetur & *incorrigibilis*. Neque verò hæc commemoramus quòd illud, *declarativè*, aut *destitutivè* deponi Pontificem magni ad fidem Catholicam momenti esse putemus. Ea namque omnia, cùm in idem re ipsâ redeant, habemus promiscuè; quanquam nostra, ut planiora ac simpliciora, præferimus. Neque placet per verborum circuitus & ambages in ea recidere, à quibus primâ specie abhorrere videaris.

CAPUT VI.

CAJETANI *ac* SUARIS *absurda effugia, non nisi aliis absurdioribus evitari posse.* ALBERTI PIGHII *sententia, quòd Papa, nec ut privatus, fieri possit hæreticus : alii quoque casus, quibus Papa Concilio habetur inferior.*

AT enim objiciunt unum casum afferri à nobis, hæreseos scilicet. Esto interim habeamus unum ; alii enim plures ultrò se ingerent, & tamen ille unus sufficit ad evertendam eam, quam de fide esse vellent omnimodam, & quocumque in casu absolutam Romani Pontificis potestatem. Id egregiè sensit Albertus Pighius Campensis, & Cajetanum irrisit, falsa & inania, ac verba potiùs quàm argumenta proferentem. Sic enim arguit virum : *Hoc vide, quo pacto non sit evidens repugnantia ; posse Ecclesiam, aut Concilium deponere Papam hæreticum, & tamen nullo umquam casu super ipsum autoritatem habere. Planè contradictionem implicat ut Judex non sit supra reum, atque eum in quem profert damnationis sententiam.* Accumulat alia quæ depositionis sententiam præcedant ; reum citare, examini sudere, ut ad interrogata respondeat cogere, *quæ sine coactivâ potestate non possint fieri.* Neque Cajetani responsiones prætermittit. *Nihil*, inquit, *prodest hîc subterfugere, & latebras & diverticula quærere, dicendo Ecclesiam aut Concilium in hæresis casu ex ministeriali illâ potestate habere vim coactivam, non quidem super Clementem, & Julium, sed super conjunctionem Papalis autoritatis cum illis, idque non simpliciter, sed in solo casu hæresis. Nugari enim est istud, & non ad rem respondere.* Et urget nullo casu subditum fieri posse Concilio eum, quem absolutè supremum, Conciliisque omnibus superiorem Christus constituerit ; nullamque aliam huic reperit difficultati expediendæ viam, quam suum illud, oppidò nimium & absurdum : Papam hæreticum esse non posse, nequidem ut privatum.

Pigh. assert. Hierarch. Eccl. lib. vj. cap. xiv. xvj.

Ita cùm adversarii alii in angustias redigantur, alii vana & ridenda, alii nimia & apertè absurda excogitare cogantur, nobis certè hæc effugere omnia, & in avitâ sententiâ planâ & simplice permanere licet.

Ibid. cap. xviij.

Idem Albertus Pighius quærit, post Canonistas atque Theologos omnes, quid fieret si Papa captivus, si perpetuâ mentis alienatione teneretur. Tunc enim Concilium sine Pontifice congregari posse, & de ipso decernere passim asserebant & necessarium videbatur. At ille ideæ, quam informaverat, superioritatis intentus, in captivitatis casu expectandum esse asserit ; cùm tamen ea tam diuturna esse queat, ut Ecclesiæ provideri necesse sit : de mentis alienatione ; ut à XV. seculis numquam evenerit, *ita nec futurum umquam esse* confidit. Quæ cùm optantis potiùs quàm disputantis sint, en alios præter hæresim casus, quibus Concilium supremâ autoritate, ac sine Pontifice, de Pontifice decernere, reique Ecclesiasticæ providere debeat.

Albertus Pighius unum esse ejusmodi casum admittit, cùm est dubia in-

certaque Pontificis electio. At miror cur eum casum, ut alios, possibilem esse non neget. Qui enim absurdius est, aut Ecclesiæ periculosius, hæreticum esse Pontificem, aut diutissimè captivum, aut mente captum, quàm ita dubium, ut longâ annorum serie, nec agnosci certò possit, etiam à rectè quærentibus? Interim grassantur hæreses per Ecclesiam, nullo gubernatore certo, Petri navicula fluctuat, atque in eâ navigantes hàc illàcque jactantur: quod in infando illo Schismate sæculi XIV. factum esse constat. Id antequam contigisset, si à Pighio quæreretur, an fieri posset, ex illis ideis præclaris, quod numquam hactenùs tot antè elapsis sæculis factum esset, nec fieri posse consideret. Sed casus improvidos, ac si quæ mortalibus mala evenire possint, non nisi experientiâ magistrâ discimus.

Respondebunt alii his improvisis casibus, si occurrerint, Deum provisurum, neque tam sollicitè quærendum nobis, quid tum facto opus esset. Quis autem hoc neget Ecclesiæ suæ provisurum Deum? Sed planè provisurum intelligimus, non novâ in terris constitutâ potestate. Quare eam potestatem, quâ provideri possit servari integram, non pessumdari evertique oportet.

CAPUT VII.

Papam etiam certum, non modò hæreticum, sed & absque hæresi, schismaticum fieri posse DUVALLIUS *docet ex* TURRECREMATA *&* CAJETANO *Cardinalibus, eumque Ecclesiæ autoritate statim dejiciendum.*

ITERÙM tertium quartumve casum habemus, quo Concilium de Papâ judicet, & quidem se nesciente, universalis Ecclesiæ autoritate collectum; casum nempè schismatis. Neque hîc tantùm reponimus eum schismatis casum, quo ex dubiâ electione dubius esset Pontifex, ut in illo fœdo schismate XIV. sæculi; sed etiam quò certus Pontifex fiat schismaticus.

Id autem ne dubites posse contingere, triplicem hujus rei casum Andreas Duvallius non suspectus autor, ex Turrecrematâ & Cajetano Cardinalibus, non item suspectis, adducet: *Ii*, inquit, *dignitatis Pontificiæ acerrimi propugnatores affirmant Papam posse esse schismaticum in his casibus: Primò, si se à communione totius Ecclesiæ, & omnium Episcoporum, ob aliquam causam injustam separet, & solùm cum quibusdam sibi cohærentibus communicare velit....... Secundò, si nollet ampliùs officio Pontificis fungi, nec tamen subesse ei qui pro se eligeretur, sed se schismaticorum conventiculis adjungeret. Tertiò, aiunt quidam, si antiquos Ecclesiæ ritus & consuetudines ab Apostolicâ Traditione manantes immutare vellet.* Tunc schismaticus, nec minùs quàm hæreticus dejiciendus esset. Quâ potestate? An recens à Christo creatâ & constitutâ? An ipsi Ecclesiæ jam inde ab initio concreditâ, exponant, si possunt, qui omnem Ecclesiæ potestatem in unum Papam con-

Duv. de sup. R. P. potest. part. iij. quæst. ix. p. 433.

cludunt, eumque in omni casu superiorem esse volunt? Nos verò hos casus non studiosè conquirimus, neque ultrò ingerimus huic quæstioni; sed ex Duvallio & aliis non suspectis autoribus, ut huic loco necessarios inserimus.

CAPUT VIII.

De Concilii autoritate, quâ Papa teneatur in fidei causis: DUVALII *locus.*

Id. part. iv. quæst. vj. p. 525.

ADDAMUS aliam ex Duvallio quæstionem: an Concilium legitimo modo coactum & legitimo modo procedens, Papâ per Legatos præsidente, in iis, quæ ex unanimi Legatorum ac Patrum consensione de fide decreta sint, *ante confirmationem sit infallibile, quamvis Pontifex nullam hujus decreti instructionem dederit?* Negat Bellarminus & moderni quidam Lovanienses, ex suis regulis; quòd nimirùm doceant, à Papâ Patres accipere, quòd rectâ decîdant, neque posse à Papâ infallibilitatem suam transferri in Legatos. At Duvallius tale Concilium infallibile esse concludit cum Soto & aliis; quòd nempè in eo sit tota Ecclesia repræsentata: hoc est, eodem interpretante Duvallio, *ipsamet Ecclesia secundùm autoritatem definiendi legesque condendi, quæ falli non possit; utpotè* COLUMNA ET FIRMAMENTUM VERITATIS. *Concilium* namque *Œcumenicum legitimè coactum, & legitimo modo procedens, non à Pontifice, sed à Spiritu Sancto sibi assistente suam infallibilitatem habere ex vi ordinationis & promissionis Christi, quâ promisit & statuit se Spiritumque suum Ecclesiæ jugiter affuturum.... Quare teneri Pontificem talis Concilii tam in fide quàm in moribus, sententiæ consentire & stare, non quasi sit inferior Concilio, eique tanquam superiori obediens, sed ut obediens veritati per Spiritum Sanctum revelatæ.* Hîc oppidò vides, qui Pontificiæ potestati præ aliis favere se jactant, nihil aliud quærere, quàm veborum offucias, & ut verbis minuant quod ipsâ re fatentur. Ecce enim Duvallius confitetur talis Concilii decretis teneri Papam, quod est res ipsa quam nos quoque dicimus. Ergòne Concilio obediens erit tanquam superiori? Cave dixeris: abominandam vocem! Sed dicas obedire ipsi veritati per Spiritum Sanctum revelatæ. Quasi nos turba fidelium Conciliis aliter obediamus, quàm quòd certâ fide credimus, per illa Concilia veritatem cui paremus, à Spiritu Sancto esse revelatam.

Dom. Soto in iv. sent. dist. xx. q. j. art. iv. Duv. loc. cit. p. 531. & seq.

Utcumque est, licet per Duvallium credere Patres in Conciliis non accipere à Papâ, sed à Spiritu Sancto, ut recta decîdant; eamque vim talis decreti esse, ut ei decreto se nesciente facto, ipse Pontifex consentire & stare teneatur. Tanta Ecclesiæ consentienti ad fidem explicandam inest autoritas.

Atqui eam autoritatem non facit Papæ infallibilitas, quam reverâ in Legatos transmittere non potest; sed Ecclesiæ totius, non ab ipso Pontifice

profecta, sed à Christo collata; quæ cùm Duvallius concesserit, si ab ipso quæratur, an non etiam possit, dissentientibus Legatis, valere decretum, haud facilè videtur se expedire posse. Legati enim ipsi non sunt infallibiles, quibus adhærere Synodus teneatur, sed tota Synodus id à Christo habet, adeòque decretum præsidentibus Legatis, non tamen necessariò consentientibus, fieri & stare posset: alioquin nec sufficeret formula Tridentina, *Sacrosancta Œcumenica & generalis Tridentina Synodus, in Spiritu Sancto legitimè congregata, præsidentibus in eâ Sedis Apostolicæ Legatis, statuit, decernit, definit, &c.* nisi etiam *consentientibus* adscripsisset.

Quid autem tali decreto, ex sententiâ Duvallii, facto, confirmatio addat, alia difficultas alibi extricanda. Hìc certè sufficit tale Concilium necessariò confirmandum à Pontifice, qui ejus autoritati stare teneatur.

CAPUT IX.

Propter quæ scelera in Pontificem animadverti possit; Canonistas ferè omnes, non iisdem licèt verbis, in eamdem rerum summam convenire.

MEMORATUM à nobis est sub Eugenio IV. ab ipsi obedientibus, summâ contentione animorum fuisse agitatum, propter quæ scelera Pontifex indubitatus accusari ac judicari posset. Ac passim consentiebant, numquam id fieri posse, nisi propter unam hæresis causam. Cæterùm non eò seciùs in varias sententias abierunt. Pars enim aiebat Papam si *scandalosus & incorrigibilis* videatur, de hæresi suspectum, neque jam indubitatum esse Pontificem: quo jure asserebant in eum animadverti posse, extremâ etiam sententiâ, eâ glossâ nixi, quod *contumacia sit hæresis.* Hæc docebant in ipsâ Eugenii curiâ Ludovicus Romanus, Antonius Rossellis, aliique complures quos quidem, cùm de Dionysio Carthusiano & Joanne Driedone ageremus, facilè ostendimus summâ ipsâ consentire cum iis, qui de Papâ scandaloso gravissima dicerent.

Gloss. in cap. *Si Papa* dist. xl.

At pars alia, quæ magis Pontifici gratificari videbatur, haud multò leviora proferebat. Nam etsi Pontificem *notoriè* etiam, & *contumaciter* scandalosum, deponi posse negabat; at invito eo colligi Synodum à Cardinalibus; at Cardinalibus deficientibus, Patres ultrò convenire posse; at moneri Pontificem; at corripi; at si cogentes Synodum impedire velit, impunè contemni: quin etiam, si excommunicet, pro schismatico haberi; quippe qui cum Catholicis Episcopis, legitimâque Synodo communicare teneatur, ac deinde deponi. At si Ecclesiasticam pervertat disciplinam, si Clerum vili pendere, si latâ sententiâ Canonem de percussoribus Clericorum tollere, si alia facere, unde Ecclesiæ status decolorari videatur, si hæreticos à pœnis hæreticorum in præjudicium officii sanctæ Inquisitionis absolvere, si dispensationes noxias concedere aggrediatur, repugnantibus Cano-

nibus, non modò non parendum esse, neque iniqua mandata, aut injustissimas excommunicationes admittendas esse; verùm etiam contra eum brachium sæculare implorari, ac vim vi pelli posse consentiebant. Hæc passim Jacobatius; hæc deinde Duvallius; hæc alii omnes, quorum proinde certas constantesque sententias referre pigeat; ut profectò Pontifici quoque præstet, coram Synodo semel æquo jure agere, ac legitimum judicium experiri, quàm hæc extraordinaria pati à subjectis, omnibusque risui ac contemptui esse, ac nihilo seciùs loco dejici, & declarari schismaticum, si excommunicatione tueri se pergat. Et hæc tamen sunt, propter quæ hodie omnia concuti, atque everti clament; imò verò non hæc, sed longè leviora, cùm ne hæc quidem, passim à Canonistis firmata, Clerus Gallicanus proferat.

Duv. loc. cit. part. j. q. ij. p. 88. Jacob. lib. v. vij. ix. pass. vid. in alter. app. Labb.

Quæ cùm apud me reputo, subit admirari quantùm in homines possit inanis verborum sonus, qui cùm audierint Synodum Papâ superiorem esse statim reclamabunt, ac si fortè ea vox in Buccam venerit, erroneum dicent: iidem, si per alia verba, ac veluti per circuitum molliorem in eadem venias, sedati pacatique admittent: At profectò non efficient, ut erroneum sit planis ac simplicibus verbis explicare mentem, atque eum, qui sit Judex, appellare superiorem.

Quod verò Conciliis Œcumenicis datam universim à Christo immediatè potestatem nolunt, haud equidem intelligo, quo pacto stare possit cum iis, quæ ipsi asserunt. Nam ultrò confitentur, meritò à Concilio Constantiensi pronuntiatum esse, potestatem Conciliis à Christo immediatè datam, his certè casibus; si Papa sit hæreticus, vel schismaticus, vel dubius. At ego lubens quæsivero quo loco Christus in illis speciatim casibus eam potestatem Synodo immediatè contulerit? Certè in Scripturis nullam invenimus à Christo in Ecclesiæ Ministros sive dispersos sive congregatos collatam potestatem, nisi ubi dicit: *Quodcumque ligaveritis: quodcumque solveritis, &c.* & : *Si Ecclesiam non audierit, &c.* & : *Qui vos audit, me audit*, aliaque ejus generis: quæ qui dixerit ad hæretici, aut schismatici, aut omninò dubii Pontificis casum meritò pertinere, rideatur. Certum est ergò intelligi hæc universim dicta, neque aliter pertinere ad illos speciatim casus, nisi quòd universim dictis, hos quoque speciales casus comprehendi necesse sit.

Quæ ratio Cardinalem Jacobatium de superioritate tractantem movit usque adeò, ut statim exclamaret: *Profectò iste passus mihi valdè est difficilis; quia si concludam nullam potestatem clavium datam esse Ecclesiæ, quomodò poterimus dicere, quòd Ecclesia & Concilium judicet de titulo Papatûs, quia sine Jurisdictione non rectè quis judicat.* Ac reverâ, Synodus quo jure judicat de Papatu litigantes? Pontificem hæreticum, quo jure deponit, seu declarat depositum? Quo jure tot aliis in casibus ab ipso Jacobatio probatis, invito Pontifice, Synodus seipsa colligit, ut delinquentem moneat atque corripiat: à quo eam omnem subitò accipit potestatem, si nullam à Christo immediatè potestatem Jurisdictionis accipit? An fortè à Pontifice in ipsum Pontificem? At revocare posset positivo tantùm jure concessam, cujus dominum esse volunt. An fortè quòd scriptum sit: *Hæreticum devita;* quanquam id haud magis ad Pontificem spectat, quàm ad quoscumque alios? Sed etiam scriptum est, *ut subtrahatis vos ab omni fatre ambulante inordinatè:*

Jacob. lib. v.

Tit. iij. 10. ij. Thess. iij. 6.

neque

neque tantùm de hæreticis; verùm etiam de fornicariis, avaris, ebriosis, cæterisque scriptum est, *cum hujusmodi nec cibum sumere*; ut si hæc & similia in certis casibus videantur dare Episcopis aliquam potestatem, ea ad alios casus æquo jure trahatur. Non alia tamen hujus causæ præsidia apud doctissimos invenias; nisi fortè addas rationem naturalem & jus naturale defensionis, & ipsam necessitatem, & alia ejusmodi; quæ utcumque se habeant, certè patere longiùs quàm ad schisma & hæresim alii contenderint. Quare nulla solutio est, nisi nobiscum agnoveris, & generatim traditam à Christo potestatem esse, & hujus administrandæ rationem à Patrum Traditione esse repetendam.

I. Cor. v. 11.

CAPUT X.

De infallibilitate, positis quæ necessariò conceduntur, nullam superesse veram difficultatem: unum ALBERTUM PIGHIUM *consentanea dixisse, sed nova, & inaudita, & ferè ab omnibus spreta, in quæ tamen adversarii necessariò deducuntur, si sua cohærenter tueri velint.*

ERGò jam sola occurrit de infallibilitate difficultas, & illud: *Rogavi pro te, ne deficiat fides tua*, ne alii cribrentur, & in areâ ventilentur: *Confirma fratres tuos* petræ firmitate: & illud: *Super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam, & portæ inferi non prævalebunt adversùs eam*; ideò, inquiunt, quia ædificata est super illam petram. Quæ si ita valent, ut Pontificiæ infallibilitatis propugnatores urgent, Pontificem per se petram, ipsâ Ecclesiâ per eam sustentatâ firmiorem esse necesse sit; neque rem aliter se habere contendunt. Verùm id refugit animus. Quæ proinde petra, ipsâ Ecclesiâ per eam sustentatâ sit firmior, expendamus. Atque ego hîc si Scripturam penitùs, per avitam ac perpetuam Traditionem explicare cœpero, agam præposterè, qui in ipso limine totum ædificium collocare aggrediar. Placet ergò ad ipsum recurrere quæstionis fontem, & quæ inter Catholicos certa sint memorare. Ac profectò certum est, ferè omnium consensu, præter Albertum Pighium, nec memoratu dignum; certum, inquam, errorem à Pontifice, non modò intùs credi, sed etiam palam doceri ac prædicari posse, quod Joannem XXII. fecisse satis constat: & quod Joanni XXII. non contigit, certum est prædicari posse usque adeò contumaciter, ut ejus pervicaciæ causâ, ut hæreticum & infidelem deponi necesse sit. At id Ecclesiæ evenire posse, ut sit hæretica & infidelis, nemo, nisi impius & hæreticus ausit asserere. Ergò absurdissimum est non esse Ecclesiam Romano Pontifice firmiorem. Tum Ecclesiam errare non posse certâ & Catholicâ fide ab omnibus creditur, & apertè est in Apostolico Symbolo pronuntiatum, quo Papa ipse salvus est: *Credo in Spiritum Sanctum, Sanctam Ecclesiam Catholicam.* De Pontifice, quatenùs separatim, etiam ut Pontifex, sententiam dicit, inter Sanctos & Catholicos adhuc litigatur. Partim asserunt, partim dubitant,

Luc. xxij. 32.

Matt. xvj. 18.

partim negant, & ab Ecclesiâ ipsâ post motam quæstionem à tot jam sæculis saltem suspensa sententia est. Falsum ergò & commentitium, ne quid dicam gravius, majorem esse in Pontifice quàm in ipsâ Ecclesiâ firmitudinem; imò verò absurdum in Ecclesiâ non esse majorem, quæ certiore autoritate & Traditione constet. Hæc interim ex communi omnium sententiâ; nunc rem funditùs excutere liceat.

Jam illud, *Rogavi pro te, ut non deficiat fides tua*, certum est intelligi de ipsâ interiori fide, quâ Christo corde creditur. Notum illud Augustini: *Quando rogavit pro Petro, ne fides ejus deficeret, quid aliud rogavit, nisi ut haberet in fide liberrimam, fortissimam, invictissimam, perseverantissimam voluntatem?* Ita deinde sentiunt omnes interpretes: ipse Cajetanus in Lucam XXII. 32. UT NON DEFICIAT FIDES TUA; *non dicit, ut non deficiat charitas tua: non dicit ut non deficiat confessio fidei tuæ; sed fides tua, quæ est in corde.* Ergò ista promissio nemini convenit, nisi ei in cujus corde certum sit numquam defecturam fidem. Non autem talis est Romanus Pontifex: non ergò profectò hæc ei promissio convenit; neque hìc distingui potest inter personam privatam & publicam; tanquam Romanus Pontifex saltem quæstionem fidei judicaturus, infidelis aut hæreticus in corde esse non possit. Neque enim id ei tribuere audent; sed eò se tuentur quòd Deus ab infideli veritatem extorqueat, ut à Caïphâ Prophetiam, ab asinâ Balaam vocem: quæ exempla non conveniunt ei qui intùs sit fidelis. Ergò nec asserere audent, Romano Pontifici promissum à Christo, ut publicam personam agens, fide non careat. Quare interpretes aliud quæsisse videmus, in quo fides non deficeret: nempè vel ipsum Petrum, quem in fide confirmatum esse constat; vel sub Petri nomine ac figurâ, Ecclesiam universalem, Romanamve peculiarem, ut Ecclesiæ universalis caput. Hæ enim solæ sunt quæ, ipsâ intùs inhabitante fide ex Christi promisso, eâ carere non posse credant. Quo uno omnis adversariorum argumentatio statim corruit. Quin ipse Duvallius apertè jam edixit ad illum de Petro locum responderi posse: *Christum rogando pro Petro, pro Ecclesiâ universali in eo repræsentata* rogâsse; atque hanc responsionem eatenùs probat, ut ab omni erroris notâ eximatur, quod hìc nobis sufficit.

Aug. de corrept. & grat. c. viij. n. 17. tom. x. pag. 759.
Cajetan. comm.
Duv. de sup. R. P. pot. part. iv. q. viij. p. 211. edit. 1614.

Hìc respondere solent, in Christi promissione seu precatione illâ singulari, respectu quidem Petri fidem ipsam intelligi, quâ intùs creditur; at in successoribus saltem intelligi fidei professionem quâ Fratres confirmantur. Quæ responsio non satis sibi constat; variumque hoc & arbitrarium ad arbitraria nos & incerta deducet; quique ita interpretantur, semel loco moti, & à literæ quam tueri velle videbantur simplicitate dejecti, ad alia atque alia facilè propellentur. Quare ne stare quidem possunt in ipsâ, quæ Romano Pontifici promissa à Christo fuerit, fidei professione, ut fratres confirmet: tanquam ei officio Romanus Pontifex deesse non possit. Ecce enim fatentur à Summo Pontifice doceri posse & prædicari hæresim ad contumaciam usque, cujus contumaciæ nomine, vel sit ipso jure depositus, vel saltem deponendus. Audivimus confitentes uno ore omnes, & Canon, *si Papa*, id clarè efficit, atque in Petri Ecclesiâ, hoc est in Romanâ, omnium Ecclesiarum matre ac Magistrâ, prædicare Petri fidem, ad personam publicam & ad officium confirmandi fratres procul dubio pertinebat. Cui

tamen officio deesse posse Pontificem necesse est fateare. An fortè placeat id, quòd Romanus Pontifex hæresim ultrò docere ac prædicare possit, consultus pro Pontificii officii debito, non possit? Quanquam id absurdum est (nullâ in Christi verbis consultationis vel minimâ mentione) vim in consultatione facere; tamen, ne tu quidem illud, quo refugis, diù tueare.

Adsunt enim mihi Melchior Canus, Bellarminus Cardinalis, Odoricus Rainaldus, & alii Pontificiæ infallibilitatis defensores, qui te ab hac arce dejiciant. Omnes enim confitentur non deesse responsa Romanorum Pontificum, etiam in corpore Juris, quæ cum Ecclesiæ Traditione, & Evangelicâ veritate stare omninò non possint. Res enim in confesso est; atque hos secutus Nicolaus Dubois, hæc novissimè scripsit: *Aliquando super casibus propositis aliqui* (Pontifices) *rescripserunt, secundùm opinionem illorum tempore probabilem.* Quid est, *rescripserunt?* Consulti responderunt, hoc enim est rescriptum. Unde omnia penè jura conflata sunt. At opinionem probabilem vocat certissimè falsam, & Evangelio repugnantem. Sic enim refert: *Stephanus II. anno circiter 752. in responsis capite II. dixerat: si quis se in conjugio copulaverit, & uni eorum contigerit, ut debitum reddere non possit, non liceat eos separare; nec pro aliâ infirmitate, excepto si Dæmonii infirmitas, aut lepræ macula supervenerit.* Addit Disquisitor: *Hoc responsum de dissolutione quoad vinculum docti intelligunt.* Ergò rescriptum docti intelligunt eo profectò sensu, qui cum Evangelio stare non possit.

Disq. art. j. n. 7.

Ib. n. 9. Resp. Step. ij. cap. ij. T. ij. Conc. Gall. pag. 14.

Quid memorem alia ejusdem Papæ responsa, atque imprimis illud: *Si quis in vino, propterea quòd aquam non inveniebat, omninò periclitantem infantem baptizarit, nulla ei adscribitur culpa. Infantes sic permaneant in ipso baptismo.* Quo responso & baptizans in errore firmatur, & infans Christiano baptismo caret. Quid illud Gregorii II. ad Sancti Bonifacii Moguntini interrogata respondentis, *ut novum conjugium permittatur viro, si mulier infirmitate correpta non valuerit debitum reddere.* Quam responsionem idem Gregorius vocat *Apostolici vigoris doctrinam*, eamque *traditam per Beatum Petrum, à quo & Apostolatûs & Episcopatûs principium extitit.* Quæ verba præ se ferunt Pontificii responsi plenam autoritatem, & tamen responsum illud, ut Gratiani verbis utar, *Evangelicæ & Apostolicæ doctrinæ penitùs invenitur adversum.* Nec illud quisquam diffitetur. Quid quod Cælestinus III. matrimonii vinculum inter Christianos, superveniente alterutrius infidelitate, solverat, errore manifesto contra Evangelium; unde ejus decretalem vetustis insertam collectionibus Innocentius III. reprobavit.

Step. ij. ib. cap. xj.

Ejusd. ep. ix. tom. j. Conc. Gall. pag. 519. 520.

Dist. xxxij. quæst vij. Vid. decr. Greg. ix. lib. iv. tit. xix. *de divort.* c. vij. *quanto.*

Possem hîc commemorare Liberium, possem Honorium, possem alios; sed huic loco ista sufficiant. Nempè hæc in confesso sunt, atque à Bellarmino, & aliis quoque qui recèns contra nos insurgunt, id extorquemus, ut Romani Pontifices pro officio consulti, falsa, ac sanæ doctrinæ adversa responderint; nempè inquiunt, eatenùs probabilia, necdum ab Ecclesiâ definita sectati. Tanquam non id eis officii incumberet, ut doctrinis peregrinis & apertè falsis fallacem illam vanæ probabilitatis speciem ac larvam detraherent.

Neque Bellarminum juvat decantatum illud: Romanum Pontificem pro privato Doctore ista docuisse. Certè enim constat, ab iis qui interrogabant

fuisse consultum, non ut virum doctum, sed ut eum qui Apostolicæ cathedræ præsideret. Quo casu respondisse pro privato Doctore manifesto ludibrio, nihil aliud erat, quàm Apostolico officio defuisse.

Neque pluris valet quod jactant, responsa ista esse particularia, ad homines scilicet, vel ad Ecclesias singulares, non ea quæ universam spectent Ecclesiam. Etenim ad officium confirmandi fratres procul dubio pertinebat, ut Romani Pontifices, non tantùm ad ea responderent quæ universam Ecclesiam, sed etiam ad ea quæ spectarent singulares Ecclesias; imò etiam ad ea quæ privatos homines, de salutis negotio consulentes eum, quem proposuit Deus, non tantùm omnibus, sed etiam singulis.

Ea tamen omittamus: veniamus ad id in quo vim collocant: nempè id fieri non posse, ut Romanus Pontifex declarandæ fidei officio desit, cùm res in eo vertatur cardine, ut toti Ecclesiæ proponenda sit fides. Ad id ergò redigis illud, *confirma fratres tuos*. At quanquam erat præstabilius hunc locum semel omittere, quàm ei tot alienas neque à Christo judicatas infarcire sententias, accipio conditionem, & contendo rem ipsam, ex iis quæ concessa sunt, jam esse confectam. Casum enim ponamus hunc: quæstio de fide instituitur, ad eam definiendam Concilium generale convenit. Quid hîc Turrecremata, quid Jacobatius, aliique Pontificiæ autoritatis vehementissimi defensores dixerint, recordemur. Id scilicet, tùm fieri posse ut Papa à Concilio dissentiat, & quidem ad finem usque, & invito eo Concilium definiat, & Pontificis judicium sententiamque spernat, & valeat Concilii decretum, & ab ipso Concilio Pontifex deponatur. An fortè tum vacat officium confirmans fratres? Absit; sed Pontifex in ipso definiendo fidei cardine, suo officio planissimè defuerit.

An fortè dices, non esse tunc necessarium Papæ officium, cùm Concilium adsit, à quo suppleri possit? Quamquam illud vanum est, nec licet Christi verba urgere, aut omittere ad arbitrium, admittamus tamen. Hîc in promptu mihi est respondere illud, non quidem semper adesse Concilium, sed semper adesse Ecclesiam, semper Spiritum Sanctum, qui quocumque ritu prolatam à Papâ sententiam, si ea quidem falsa sit, prævalere vetet.

At instant, & id validissimum putant, obedire oportere decernenti Pontifici, cùm non adsit Concilium, quo ejus sententia dissolvatur; adeòque si tunc erraret Pontifex, tota cogeretur (id quidem mirum) Ecclesia in errorem. Jam ergò sit ut vis: sit firmum fixumque, ut nullo casu liceat Pontificia jussa detrectare. At non id ipse dicebas, cùm alia tractaremus. Obedire certè Romano Pontifici dicebas necessarium, cum hâc exceptione, nisi contra divina præcepta, contra Canones summè necessarios, contra publicam Ecclesiæ tranquillitatem aliquid edixerit. At quantò æquior erit excusatio, si contra ipsam fidem? At enim id possibile non est: assertionem tuam audio, probationem requiro, volvis nos in circulum, uno verbo principium petis: Papæ obediendum est in fidei negotio, quia est infallibilis: infallibilis est, quia obediendum ei est in fidei negotio. Nos clarè decreta ejus de fide eandem ac reliqua habere exceptionem, nempè hanc; nisi quid contra Dei leges ac Traditionem edixerit, sin tale quid edixerit, catenùs obediendum, ut ne scandala fiant, ut Concilii judicium mo-

deſtè expectetur, efficaciterque requiratur; non ſanè ut pro certis fixiſque, incerta ac ſuſpenſa habeantur.

Id alio quoque modo confici poteſt. Quæro Pontifex hæreticus & profeſſus hæreſim, ac ſic ipſo jure, ut paſſim aiunt, depoſitus; eone privilegio gaudet, ut non poſſit eam quam profitetur hæreſim decreto facto ſtatuere? Si reſpondes non poſſe; ingens privilegium tu mihi narras Pontificis ipſo jure dejecti. Quòd ſi poſſe reſponderis, eò quòd Pontificis jam hæreſim profeſſi ſententia nulla ſit, utpotè ab eo profecta qui ſit jure quidem, etſi nondùm effectu depoſitus, tùm ego reſpondebo, ſi hæreſim ipſo ſtatim decreto prodat, non eò magis tale Decretum valiturum fore; imò quæcumque ejuſmodi ſunt, quocumque tempore, modóque prolata, ſtatim vacuâ autoritate eſſe, ac ne ad cathedram quidem pertinere; nedùm ab Epiſcopis promulgentur, aut illis ea, quæ ex fide eſt, obedientia præbeatur.

Ergò, inquis, non Concilium tantùm, ſed ſingulos Epiſcopos Papæ judices facis. Egone? Haud equidem magis ac tu, cùm Pontifici, canones ſolventi, ſimoniam exercenti, contra Dei juſſa præcipienti, in neceſſariâ causâ, quandocumque occurrerit, Concilium neganti, ac ſibi repugnantes ſine diſcrimine excommunicanti parendum eſſe negas: ſuſpendi enim rem eo caſu, ex certâ & neceſſariâ causâ, non autem Pontificem ſine Concilio Œcumenico judicari, tecum certè dicimus. At interim, inquies, qui diſſenſerit pelletur pro hæretico: at ille qui in aliis à te comprobatis caſibus non obedierit, pelletur pro contumace & rebelli. Rectène an ſecùs, quæſtio erit, eaque, ſi tanta res ſit, à totâ Eccleſiâ judicanda. At fides, inquies, ſubortâ quæſtione, non poteſt eſſe in ſuſpenſo. Quaſi verò, te fatente, in ſuſpenſo non ſit aliquatenùs, antequàm ab ipſo Papâ ſententia proferatur.

Quid hîc ſequi debes? Nempe id quod Auguſtinus habet in quæſtione de hæreticis rebaptizandis: vetuſtæ conſuetudinis robore ac Traditione teneri ac ſuſtentari Eccleſiam, quoad, expenſâ ſententiâ, quæſtio finiatur. Rectum id & probum. Sed nos quoque eo utamur. Certè nihil omninò objicere potes, quod non in te ſtatim invicto robore refundamus & retorqueamus. Quæ mihi cogitanti atque animo, ut par eſt, ſæpè revolventi, unus ſemper viſus eſt Albertus Pighius, ut falſa & abſurda, ita conſentanea & apta dixiſſe. Poſteàquam enim ſemel ſtatuit illud, *ne deficiat fides tua*; & de verâ fide, quam non modò profitemur; ſed etiam habemus intùs, & de omnibus ac ſingulis Petri ſucceſſoribus eſſe dictum; conſequenter ſibi dicendum eſſe vidit, eorum neminem hæreticum unquam eſſe potuiſſe aut deinceps eſſe poſſe. Et ille quidem caput, *ſi Papa*, primùm haud multi facit, à privato autore Sancto Bonifacio depromptum: tum eam capitis partem, quâ dicitur non eſſe Papam judicandum, *niſi eſſet à fide devius*, conditionalem eſſe ait, quâ Bonifacius ſignificet, *non ſe credere quod ita eſſe poſſit; ſed ſi fortè eſſet.* Quo reſponſo miros triumphos agit, & ineluctabilem aliis Pontificiæ ſuperioritatis aſſertoribus difficultatem unum evaſiſſe ſe gloriatur, uti jam vidimus. Neque enim eludi poſſe Concilii ſuperioritatem in judicando Pontifice, niſi ſemel poſito caſum hæreſis in ipſum

Pigh. lib. vj. cap. xiv. xvj.

non posse cadere, eumque hæreticum, quin etiam nec mente captum esse non posse; ut profectò mirum sit, cur non eodem impetu impeccabilem fecerit, unoque responso omnia incommoda propulsaverit. Hæc ille omnium primus, & contra omnium mentem, ut ipse profitetur: *Non sum enim nescius*, inquit, *in ipso statim limine exclamaturos quosdam per se malè affectos hierarchiæ Ecclesiasticæ, adulari hîc nos Romanis Pontificibus, & ex hominibus Deos facere, qui negamus eos posse fieri hæreticos, quod concedit* Dist. xl. *Schola Canonistarum universa, ex capite*, Si Papa: *quod & Theologi omnes quicumque hac de re prodiderunt & scripserunt aliquid.* En quæ statim proferant talium assertores, *per se malè affectos hierarchiæ*, qui hæc adulatoria magis quàm vera suspicentur. Eam verò sententiam Bellarminus & Suarez probabilitatis ac pietatis nomine amplectuntur, adeò probabilitati ac pietati parum officere putant, ab omnibus quotquot sunt Canonistis & Theologis dissensisse.

Melch. Can. lib. vj. cap. xxiij. Cæteri verò infallibilitatis Pontificiæ defensores passim cum Melchiore Cano, Alberti Pighii *novam opinionem aspernantur*, & caput, *Si Papa*, aliosque ejusdem sensûs nativâ ac propriâ significatione & omnium scriptorum consensione confirmant; qui tamen cùm à Pighio discedunt, sua labefactant. Maximo enim argumento est eos omnes à verâ Christi sententiâ aberrasse, cùm eum ipsum contemptum & solitarium relinquant, qui omnium congruentissima atque aptissima in medium attulerit.

Urgebit enim ille & à Christo fidem ipsam, non fidei professionem tantùm esse promissam; &, *confirma fratres tuos* dictum latissimè de toto Pontificali munere, circa quæstiones fidei exequendo, non de eo tantùm quo toti Ecclesiæ aliquid proponatur; ac, si vel in uno vacillet promissa fides, in toto vacillare, & semel admissâ interpretatione arbitrariâ, vim omnem hujus textus solutam, atque aliis patere januam quâ sua quoque introducant.

Hîc, si ratione victi, ad Conciliorum, Patrum, ipsorumque Pontificum Traditionem se conferant, id quidem facere & nobis gestit animus; sed cohibendus est impetus, nec placet alteri loco ponere, quæ suo reservantur. Satis erit ex iis quæ ipsi adversarii concesserunt, atque omninò ex ipso quæstionis statu, ostendisse, nihil nos premi locis Evangelicis quos urgebant, iisque rationibus quas invictas putabant: quin, nostram doctrinam, undecumque aggrediantur, in tuto esse positam, atque adversarios ad vana & ludicra referentes magnum fidei mysterium, omninò frustrà esse, neque Duv. part. iv. q. vij. viij. immeritò dixisse Duvallium, nullos esse Scripturæ locos, nulla Ecclesiæ decreta, quibus Pontificia, sive superioritas, sive infallibilitas demonstretur.

CAPUT XI.

Ex his consequi Romanos Pontifices in hac quæstione non se commoturos, cujus rei multa sunt argumenta: primum, ex Declarationibus Sacræ Facultatis anno 1663. toto Regno promulgatis, ipsis Pontificibus nihil conquerentibus.

QUÆ cùm ita sint, Romani Pontifices ad tam exilia redigi fidei quæstionem haud sese omnino commoveri sinent; fremant multi licet, impetu magis, ut vidimus, quam ratione incitati, in Articulos Gallicanos, ut Sedis Apostolicæ censuram provocent. Non illa à priscâ gravitate discedet, aut innocuam sententiam, post tot sæcula condemnabit. Cujus quidem rei duo hîc argumenta proferemus. Ac primùm. Plus viginti anni sunt ex quo editæ fuêre *declarationes Facultatis Parisiensis, factæ apud Regem super quibusdam propositionibus, quas nonnulli voluerunt adscribere eidem Facultati, die 8ª. Maii 1663.* Vid. ap. D'Argentr.

1°. *Non esse doctrinam Facultatis, quòd Summus Pontifex aliquam in temporalia Regis Christianissimi autoritatem habeat: imò Facultatem semper obstitisse, etiam iis, qui indirectam tantummodo esse illam autoritatem voluerunt.*

2°. *Esse doctrinam Facultatis ejusdem, quòd Rex Christianissimus nullum omninò agnoscit, nec habet in temporalibus superiorem, præter Deum; eamque suam esse antiquam doctrinam, à quâ nunquam recessura est.*

3°. *Doctrinam Facultatis esse, quòd subditi fidem & obedientiam Regi Christianissimo ita debent, ut ab iis nullo prætextu dispensari possint.*

4°. *Doctrinam Facultatis esse, non probare, nec unquam probasse propositiones ullas Regis Christianissimi autoritati, aut germanis Ecclesiæ Gallicanæ libertatibus, & receptis in Regno Canonibus contrarias: verbi gratia: quòd Summus Pontifex possit deponere Episcopos, adversùs eosdem Canones.*

5°. *Doctrinam Facultatis non esse quòd Summus Pontifex sit suprà Concilium Œcumenicum.*

6°. *Non esse doctrinam vel dogma Facultatis, quòd Summus Pontifex, nullo accedente Ecclesiæ consensu sit infallibilis.*

Hi sex articuli continebant ea, quæ *Regi Christianissimo declaranda erant, ex parte Facultatis per os illustrissimi Domini Archiepiscopi Parisiensis designati, cum amplissimo comitatu Magistrorum ejusdem.*

Quæ cùm à deputatis, *juxta decretum pridiè in Congregatione generali factum, deliberata essent, eâdem die 8. mensis, illustrissimus Parisiensis Archiepiscopus designatus Harduinus de Perefixe, easdem declarationes pronuntiavit apud Christianissimum Regem nostrum Ludovicum XIV. cùm secum adessent quàmplurimi Sacræ Facultatis Theologiæ Doctores, secundùm quod statutum fuerat in Conventu ejusdem Facultatis.*

Hæ declarationes Sacræ Facultatis, re ac sententiâ planè conveniunt cum Declaratione Cleri Gallicani. Et quidem quod attinet ad Regiam potesta-

tem, ab omni depositionis metu absolvendam, nulla est difficultas, neque verò obstat quòd duæ postremæ declarationes in negativam formam conscriptæ fuerint: *Non est doctrina Facultatis quòd Summus Pontifex sit supra Concilium*, aut, *sit infallibilis, nullo accedente Ecclesiæ consensu.* Hâc enim negativâ formâ Sacra Facultas sufficienter declarabat, quàm graviter ferret has propositiones adscribi sibi, quemadmodùm ipse titulus à nobis relatus præferebat. Et quidem adeò graviter tulit, ut id ipsi Regi per tantum Archiepiscopum, ejus Præceptorem, Facultatis Doctorem, ac Sorbonæ Provisorem, magno cum comitatu publicè declararet.

Neque verò ita mentem declaravit suam, ut utramque quæstionis partem indifferentem haberet; quod ut fieret ita pronuntiandum esset: *Non esse doctrinam Facultatis Pontificem superiorem esse:* neque item *ejus doctrinam esse, non esse superiorem;* sed unam duntaxat partem aversata Facultas, nempè quod Pontifex superior esset, significavit se maximè metuisse ne alteri parti favisse videretur. Idem de infallibilitate dicendum est.

Quis autem ferat tam gravem Magistrorum Theologiæ cœtum, ac tam celebrem Facultatem tanto studio amoliri à se, non dicam quæ fide certa sint, aut cum fide conjuncta, aut quocumque modo, necessariò propugnanda; verùm etiam ea quæ usquequaque tuta & innocua essent? Fac enim Facultatem declarare sic: *Non est doctrina Facultatis Ecclesiam esse infallibilem;* impium erit & hæreticum, cùm id aversetur, quod fide certum est. Fac autem declarare sic, exempli gratiâ: *Non est doctrina Facultatis gratiam per se efficacem stare cum libero arbitrio, verâque & activâ indifferentiâ:* absurdum erit tanto studio avertere à se, quod sit usquequaque tutum & innocuum.

Quare quocumque sensu Sacræ Facultatis declarationes accipias, certum omninò erit eam propulsare à se aliquid voluisse, quod sibi vitio dari intelligeret & indecorum sibi esse arbitraretur. Certè, quod nemo negare possit, id pro explorato habebat, non esse à Catholicis necessariò propugnanda quæ à se amoveret; adeòque saltem doctrinam quæ Pontificiam superioritatem, ac infallibilitatem negaret, ab omni censurâ esse liberam, quod ad hanc quæstionem sufficit.

Imò verò id sufficit ut pro certo asseratur, quòd nemo sanus, rebus ut sunt constitutis, inficiari possit; Pontificium judicium in rebus fidei non posse absolutè esse supremum, cùm dubia infallibilitas id habere non possit. Quin etiam quid sit dubia infallibilitas, ne quidem intelligi potest. Quo enim pertinet infallibilem esse, qui non certò infallibilis agnoscatur? Nam Christus tale munus in Ecclesiâ suâ ordinarium nemini concesserit, nisi Ecclesiæ profuturum; atqui profuturum non est, quod non ipsi Ecclesiæ reveletur, vel non ita reveletur ut à Conciliis atque à Pontificibus, motâ saltem quæstione, agnosci ac definiri queat. Quòd enim non fuerit ita revelatum, involutum potiùs quàm revelatum dixerim. Liceat ergò dicere reputari à Facultate ut nullum, quod ab eâdem saltem ut dubium asseratur. Quæ cùm vera omninò sint, tum illud profectò certissimum, Articulos Facultatis, uti nos diximus, cum Cleri Gallicani Articulis re ac sententiâ convenire; quanquam Episcopi in tantùm congregati cœtum, tantoque succincti Presbyterio,

sui

ſui officii eſſe duxerint, ut mentem rotundiùs ac ſimpliciùs promerent.

Atque ea doctrina erat, quam perferri Facultas ſuo nomine vellet ad Chriſtianiſſimum Regem, ab eo Archiepiſcopo, quo Præceptore, religionis prima elementa hauſerat: ut eò magis hæreret memoriæ, quò ſplendidiùs, tanti quoque Præſulis ac regiæ urbis futuri Pontificis interventu, relata, atque autoritate confirmata erant.

Nemo verò neſcit illuſtriſſimum Archiepiſcopum Sedis Apoſtolicæ ſtudioſiſſimum fuiſſe, ut profectò nihil unquam afferre vellet tanto diſcipulo, quod à Sedis Apoſtolicæ majeſtate ac verâ pietate abhorreret.

Eæ declarationes ſunt poſteà ad Parlamentum perlatæ à Decano & Syndico, aliiſque Doctoribus noſtræ Facultatis in eam rem accerſitis, ſummoque omnium plauſu acceptæ, Curiæ quoque actis inſertæ ſunt, atque ad omnia deindè tribunalia tranſmiſſæ, vetitumque, ne quid contrarium doceretur. Quod Senatuſconſultum 30. Maii 1663. graviſſimâ autoritate perſcriptum eſt.

Denique declarationes eædem à Chriſtianiſſimo Rege ad omnia Parlamenta miſſæ, edicto edito 4. Auguſti 1663. vetitumque item, ne quid contrarium doceretur gravi interminatione, eâque formulâ, quâ Regia autoritas maximè explicetur.

Quæ tam ſolenni ritu toto Regno pervulgata ac promulgata, neque Alexander VII. tùm in Cathedrâ Petri ſedens, neque ſecuti Summi Pontifices unquam improbârunt, aut eâ de re queſti ſunt, cùm idem Alexander VII. cenſuras Facultatis aliquas conſecutas, dato diplomate, improbârit. Illud quidem diploma ejuſmodi eſt, ut formâ in Regno receptâ & conſuetâ neque in Galliam tranſmiſſum, neque omnino ſit cognitum, quod quidem per ſeſe eſt maximum; ſed illud multò majus ac certius, quòd Sacræ Facultatis declarationes ſolenniſſimo ritu promulgatas, Romani nullo decreto læſas, ſed prorsùs intactas eſſe voluerint: quo argumento certi ſumus, à Sede Apoſtolicâ doctrinam noſtram haberi ſaltem, ut eam quæ nullâ cenſurâ notari ac prohiberi poſſit.

CAPUT XII.

Expositio Doctrinæ Catholicæ *Illuſtriſſimi ac Reverendiſſimi Domini* Meldensis *Epiſcopi in medium adducitur: duo* Innocentii XI. *Brevia ad eam approbandam: his conſentiens* Perronii *Cardinalis locus.*

IDem comprobamus altero argumento, & Innocentii XI. hodie ſedentis graviſſimâ autoritate. Jam non modò toti Regno, ſed toti Orbi Chriſtiano notus eſt libellus Illuſtriſſimi ac Reverendiſſimi Domini Meldenſis Epiſcopi, Sereniſſimi Delphini Præceptoris, cui titulus: *Expoſitio Doctrinæ Catholicæ* anno 1671. Gallicè editus, non modo in Latinam linguam, verùm etiam in Germanicam, Anglicanam, Hibernicam, Belgicam denique ac Italicam verſus, quæ Italica verſio Romæ eſt edita anno 1678. typis Con-

gregationis de propagandâ fide, ejusque Congregationis Cardinalibus summâ cum operis commendatione inscriptus: item cum approbatione summorum virorum Michaëlis Angeli Riccii, & Laurentii Brancati de Laureâ, posteà Ecclesiæ Romanæ Cardinalium ac Stephani Gradi Abbatis, viri doctissimi ac facundissimi, Bibliothecæ Vaticanæ præfecti: item cum approbatione & permissione Raymundi Capisucchii, tunc sacri Palatii Magistri, nunc Sanctæ Romanæ Ecclesiæ amplissimi Cardinalis, qui omnes, cùm in Congregatione sancti Officii, sive generalis Inquisitionis, præcipuis muneribus fungerentur, hujus libri doctrinam miris laudibus extulerunt. Antecesserat per literas, iisdem cum laudibus, approbatio ipsius Cardinalis Bona, quem nominasse, laudasse est, Sigismundi Chigii item Cardinalis atque Hyacinthi Libelli, tum Sacri Palatii Magistri, ac posteà Archiepiscopi Avenionensis, cujus memoria in benedictione est, virorum ornatissimorum approbatio. Quas approbationes videre est in eâ editione libelli, quæ anno 1679. præfixâ autoris admonitione, adornata est. Sed omnem commendationem exsuperat Breve Apostolicum Innocentii XI. ad eundem Episcopum in hæc verba scriptum, quod in eâdem editione visitur: *Venerabilis frater,* Vid. ant. lib. expos. *salutem & Apostolicam benedictionem. Libellus de Catholicæ fidei expositione, à fraternitate tuâ compositus, nobisque oblatus, eâ doctrinâ eâque methodo ac prudentiâ scriptus est, ut perspicuâ brevitate legentes doceat, & extorquere possit etiam ab invitis Catholicæ veritatis confessionem. Itaque non solùm à nobis commendari, sed ab omnibus legi atque in pretio haberi meretur. Ex eo sanè non mediocres in orthodoxæ fidei propagationem, quæ nos præcipuè cura intentos ac sollicitos habet, utilitates redundaturas, Deo bene juvante, confidimus; ac vetus interim nostra de tuâ virtute ac pietate opinio comprobatur*, &c. Quæ nemo pius bonusque sine summâ animi voluptate legerit; adeò Apostolicam pariter gravitatem ac pietatem spirant. Datum 4. Janu. 1679.

Cùm autem utilissimi libelli autor articulos fidei, pro instituto secrevisset ab eâ doctrinâ, quam vel omnino falsam, vel non eâdem fide certam, hæretici Ecclesiæ Catholicæ tanquam ejus dogma necessarium imputarent, devenit ad eum locum, quo de sede Apostolicâ vera Ecclesiæ fides exponenda esset. Eam autem ita exposuit, ut hæc stabiliret tantùm: nempe, Exp. art. xxj. *Ecclesiam unitate nixam, tuendæ ac firmandæ unitati Primatum S. Petri à Christo institutum, sedemque Apostolicam hujus unitatis centrum ac radicem esse, ac propterea Petri successoribus deberi obedientiam eam, quam Concilia ac Patres semper agnoverint.*

Hæc erant quæ certâ fide stabilita esse vellet; hoc est, ea tantùm in quæ omnes Catholici consentirent. Quibus explicatis D. Meldensis etiam hoc Ibid. addidit: *Quod attinet ad ea de quibus in scholis variæ sunt ac discrepantes sententiæ, etsi Ministri ea Catholicæ Ecclesiæ imputare solent, ut Pontificiæ potestati invidiam conflent, nihil attinet hîc commemorari, cùm de fide Catholicâ non sint. Sufficit agnoscere Caput à Deo institutum, ad gregem universum in viâ Domini gubernandum.*

Vides quid sufficere D. Meldensis dixerit, quid deinde Romani Doctores, atque etiam Cardinales, & ipse etiam summus Pontifex approbarit: nempe, id sufficere de quo omnes consentiant; alia, de quibus in scholis disputatur, sive superioritatem, sive infallibilitatem spectent, sive illam

directam vel indirectam in temporalibus potestatem, non esse necessaria; atque id Nationes omnes Christianæ, dum huic libro applaudunt, & ipse Innocentius XI. confitetur.

Nec mirum ita esse quæstionem à doctissimo Antistite constitutam, aut his comprehensam finibus ab omnibus Catholicis, ipsoque adeò summo Pontifice comprobatam; cùm pridem Pius IV. ac Tridentina Synodus, & ante, Florentina & Eugenius IV. aliique Pontifices, in eo voluerint fidem collocatam, de quo omnes convenirent.

Quare qui Controversias optimè tradiderunt, iisdem finibus quæstionem circumscriptam volunt. Notum illud doctissimi Cardinalis Perronii in epistolâ ad Casaubonum, Apologiæ præfixâ: *Ecclesiam Romanam radicem Episcopalis unitatis & Ecclesiasticæ communionis esse.... eique ab omni antiquitate delatum esse Primatum, & præfecturam earum rerum quæ ad religionem & Ecclesiam pertinerent, idque unum esse quod Ecclesia postulet ab iis, qui ejus communionem amplectantur: quâ tesserâ secernat societatem suam à Græcis eorumque asseclis, qui se à visibili ac ministeriali Ecclesiæ Capite ab aliquot sæculis segregârunt.* Duperr. repl. &c. ep. à Casaub.

Ex his doctissimi Cardinalis verbis discimus id quidem ab omnibus agnoscendum esse, quo Ecclesia ab hæreticis secernatur, non autem id quo Scholæ Doctores à se mutuò differant. Atque id vir maximus luculentiùs posteà exponit his verbis: *Quæstio de autoritate Papæ inter Catholicos agitata sive in spiritualibus, respectu Conciliorum Œcumenicorum, sive in temporalibus, respectu jurisdictionum sæcularium, quatenus saluti animarum obsunt, non est quæstio ejusmodi, quæ res complectatur ab alterutrâ parte inter articulos fidei recensitas, aut quæ ab iis exigantur qui ad Ecclesiam redeunt; ita ut alii alios pro hæreticis habeant, aut à se mutuo quoad communionis vinculum separentur. Quare ea omnia communioni Ecclesiasticæ sarciendæ impedimento esse non possunt; cùm hujus conditionis sint, ut quamcumque partem serenissimus Rex amplectatur, haud eò secius ab utrâque parte jus & nomen Catholici obtineat.* Quare ex doctissimi Cardinalis verbis, erroris, hæreseos atque omninò anathematis & excommunicationis metus, quocumque prætextu, procul abest ab iis opinionibus; reique essent Ecclesiæ violatæ pacis, qui eas sub excommunicationis metu prohibendas putarent. Ib. lib. iv. pag. 745.

Quæ cùm animadvertisset D. Meldensis Episcopus, eas opiniones, & omnibus notas, atque à præstantissimis Controversiarum autoribus designatas, ad Catholicam fidem pertinere meritò negat; quod iterùm atque iterùm inculcandum putavit in eâ monitione, quam suprà memoravimus post Innocentii XI. approbationem suæ Expositioni esse præfixam. Sic autem in eâ legitur: *Neque miretur quis, tam facilè approbatam Meldensis Episcopi Expositionem eam, quæ autoritatem sedi Apostolicæ divinâ institutione concessam, iis in rebus collocaret, de quibus scholæ Catholicæ omnes consentirent. Nihil enim eget Cathedra Petri concertationibus nostris; quodque in eâ Catholici omnes unanimi consensione venerantur, planè sufficit ad eam tuendam potestatem, quam sedes Apostolica ad ædificationem, non autem ad destructionem accepit.* Vides iterùm atque iterùm quid sufficere edoceat. At hanc monitionem, uti diximus, Expositioni præfixam, cùm idem Episcopus Innocentio XI. obtulisset, hoc tulit responsum: *Venerabilis frater, salutem & Apostolicam bene-* Expos. avert. edit. 1679.

Vid. ant. expos. *dictionem. Accepimus libellum de Catholicâ fidei expositione, quem, piâ, eleganti, sapientique ad hæreticos in viam salutis reducendos, oratione auctum, reddi nobis curavit fraternitas tua, & quidem lubenti animo confirmamus uberes laudes quas tibi de præclaro opere meritò tribuimus, & susceptas spes copiosi fructus exinde in Ecclesiam profecturi &c. Datum Romæ 12. Jul. 1679.*

Quæ cùm sacro cœtui D. Meldensis Episcopus rogatus legeret, pietatem incomparabilem, charitatem ac prudentiam singularem Sancti Pontificis miris laudibus commendabat, quod, quantùm in ipso esset, omnes difficultates remotas esse vellet, quibus oves perditas laborare, atque ex grege suo aberrare intelligeret.

Nempè cùm alia multa vera & utilia Summus Pontifex iterùm atque iterùm approbabat, tum illud imprimis, Sedis Apostolicæ majestatem in his rebus esse positam, de quibus Catholici consentirent; idque ad ejus Sedis sanciendam potestatem sufficere testatus, ex *eâ Expositione* uberes fructus expectabat.

Neque falsus animo est: nam innumerabiles hæretici hâc Expositione, seu potiùs sancti Pontificis autoritate victi, ad unitatem redierunt, & redire porrò pergunt: adeò necessarium erat cùm in omnibus articulis, tum in hunc maximè, quem hæretici omnium invidiosissimè proponebant, id clarè doceri, quod Ecclesia Catholica ut necessarium pariter, ac sufficiens postularet. Hoc enim facto, Catholicam doctrinam ex omni parte splendentem, nullo fastu turgidam, ubique moderatam, atque inter prærupta & extrema tutò incedentem, agnitam dilexerunt eique adhæserunt.

Jam si rescinderentur ea, & alia requirerentur, quàm quæ summi Pontifices, & maximè Pius IV. & ipse Innocentius XI. postulavit, quid aliud eveniret, quàm ut tot hominum millia deceptos se esse ab Ecclesiâ Catholicâ quererentur, atque eorum, quod absit, vacillaret fides; cæterorum verò odia concitarentur ea, quæ cùm nullâ responsione lenire possemus, infelices animæ perderentur, & Sedis Apostolicæ, quam firmam & inconcussam esse oportet, labasceret autoritas; Sedisque ejusdem majestate indignum videretur, negare fidem in eo esse reponendam, in quo Catholici omnes uno ore consenserunt?

CAPUT XIII.

Explosâ hæreseos, erroris, ac schismatis notâ, aliæ notæ excutiuntur: articulos Gallicanos neque esse temerarios, neque scandalosos, neque piarum aurium offensivos: vera pietas cum veritate & Traditione conjuncta: Censuræ vagæ & inconditæ: sancti Ambrosii locus: Prima Pars concluditur.

EXplosis hæreseos, erroris ac schismatis, quas quidam inustas nobis volunt, notis, supervacaneum videri posset de aliis notis dicere; cùm facilè intelligatur ex dictis, Cleri Gallicani Declarationem tantâ autoritate nixam, nihil immodestè aut contumeliosè asserentem, nihil novi Christianis

auribus afferentem, neque temerariam, neque ſcandaloſam, neque piarum aurium offenſivam eſſe. Ne tamen aliquid omittere videamur, has quoque perpendamus notas.

Non deerunt fortè rerum Eccleſiaſticarum imperiti, qui Patres Gallicanos eo nomine temeritatis accuſent, quòd de primæ Sedis autoritate, & quidem nullâ neceſſitate, ſtatuere ac judicare videantur.

At illi, ſi qui ſunt, Theologiam ne primo quidem, ut aiunt, limine ſalutârunt. Solet enim Theologia de Deo, diviniſque perſonis, atque aliis fidei Chriſtianæ myſteriis quæ tradita ſunt, dicere ſummâ cum reverentiâ Divini Numinis. Eodem planè ritu de Sede Apoſtolicâ tractat, neque ullam ſibi vindicat in ejus jura autoritatem, cùm ea, quæ de ipsâ ſint tradita exequitur & exponit. Ita Clerus Gallicanus magnum unitatis, paciſque myſterium in Sede Apoſtolicâ collocatum, cum omnibus Catholicis impensè veneratur: quâ in re à Chriſto conſtituta ſit ejus autoritas, ne aliena, ne prava, ne invidioſa affingantur, ſummâ cum reverentiâ ex Patrum Traditione declarat.

Temerarium paſſim Theologi definiunt, quod novè, inſolenter & audaciter nullâ Doctorum autoritate dicitur; quæ multùm à noſtris abeſſe ipſi adverſarii confitentur, cùm graviſſimos noſtræ ſententiæ defenſores nominent. At verò quantò magis ab omni temeritatis crimine noſtros articulos eximemus, cùm probationibus expeditis Conciliorum atque Pontificum decretis niti oſtendemus? *Eſt & ea*, inquit Canus, *temeraria propoſitio, quæ in doctrinâ fidei, cum celebris Univerſitatis communi decreto ac definitione pugnat. Quanquam enim circunferuntur articuli Pariſienſes, qui non ſunt fidei articuli omnes, quoniam ne hanc quidem vel longiſſimè tangunt; ſed ejus Academiæ tamen de fide & religione fixa conſtantiaque decreta ſemper Chriſti Eccleſia ſuſpexit; qui verò contempſerunt, inaniaque & levia ac pro nihilo exiſtimaverunt, omnes ad unum periclitati ſunt.* Quâ regulâ non profectò nos, ſed ii ſunt temerarii vel maximè, qui nos Pariſienſis Academiæ defenſores exoſi, etiam temeritatis, quodque eſt gravius, erroris ac ſchiſmatis accuſant.

Melch. Can. lib. xij. cap. ij.

An forſitan temerè allata ſunt in medium, quæ tractari neceſſitas nulla cogebat? Verùm aliud eſt nova ſine neceſſitate quærere, aliud vetera & ab antiquis ſæpè tractata, atque ab ipſis Synodis Conſtantienſi & aliis, ſummâ neceſſitate quæſita & deciſa retinere. Cur autem ea repeterent Gallicani Patres, in præfatione Declarationis atque in epiſtolâ ad Epiſcopos ſcriptâ, cauſas idoneas protulerunt, quas æqua poſteritas probatura ſit, neque jam improbent ii, qui neceſſariam doctrinam omni arte opprimi atque oblitterari pridem ingemiſcebant.

Neque fas erat Cleri deputatis omittere ea, cùm illis mandatum eſſet Eccleſiæ Gallicanæ antiquas & canonicas libertates aſſerere, quarum fundamenta ac ſumma his articulis continentur.

Sane quâ modeſtiâ viros Eccleſiaſticos eſſe oportet, Lovanienſium quorumdam gravibus querelis ac Domini Strigonienſis cenſurâ moveremur, ſi afferremus nova. Cæterùm, cùm ea afferamus quæ ſaltem à trecentis annis toti Eccleſiæ nota, à Conciliis & Pontificibus, ut nos quidem credimus, approbata, ut autem etiam adverſarii confitentur, & res ipſa docet, ſine ullâ cenſurâ relicta ſunt; non nos profectò; ſed iniqui cenſores temeritatis incurrunt notam: quod quidem à cenſoribus noſtris conſideratum volumus,

Sanè id advertant quod dicimus: non enim dicimus non posse universim reprobari, nisi ea quæ Ecclesia expresè condemnavit; sed, cùm rebus pensatis, sæpè & consultò noluit aliquid condemnare, nemo jam nisi temerè condemnare potest. Ecclesia enim perspexit non esse condemnationi locum.

Quæ ratio ostendit procul abesse à nobis scandali aut offensæ pietatis suspicionem. Quod enim Ecclesia à tot sæculis æquis auribus pacatoque animo audiat, id repentè scandalo aut offensioni vertere, nihil aliud est, quàm commovere turbas, & perturbare pacem Ecclesiasticam.

De pietate quod objiciunt, placet audire Melchiorem Canum, cùm illud tractaret quod sit piarum aurium offensivum. Ibi verò demonstrandum aggreditur, *Ecclesiam propositionum absonarum consonarumque judicium in vulgi auribus minimè collocâsse.* Quo loco hæc habet: *Hic si abusus reprehendas, qui in imaginibus & colendis & ornandis, in sacellis, templis, Monasteriis, sepulchrorum monumentis, sempiternisque memoriis condendis invaluerunt plurimi, si affirmes in ejusce modi interdùm, vel potiùs nimium sæpè, plus vanitatem valere, quàm religionem, diabolum quam Christum; hi fortasse dicent, te Lutheranis opinionibus occupatum, intolerabiles sonos fundere; adeò in optima quæque vulgus inconditum, falsâ pietate, vanitatem, aut etiam superstitionem inducit.* Pergit: *Non est igitur habenda ratio vulgi promiscuè imbecillis, perturbati, imprudentis; sed prudentis, sinceri, pii, incorrupti; nec Theologia modò requirenda est, sed pietas & prudentia.* (Ibid.)

Neque nos fugit quanta sæpe pars turbæ sint, qui etiam se peritos ac Theologos videri volunt; atque ut cætera taceamus, quot videmus, qui Luthero & Calvino per nimia & extrema repugnare pium putant, à quorum sententiâ nos alienissimos esse ultrò profitemur? Non enim si quid privati aliqui Doctores adversùs Lutheranos urgendum putârunt, id nos statim ut fidei decretum amplecti oporteat; sed nempe, ut dicebat olim sanctus Cælestinus Papa: *Sufficere credimus quod Apostolicæ sedis nos scripta docuerunt;* scilicet Pii IV. professionem, quâ planè perfectèque hæretici condemnentur; atque id gravioribus Theologis ac doctoribus, Cardinali Perronio, eumque secuto Meldensi Episcopo, ac tot Cardinalibus Romanisque Prælatis, ipsique adeò Sancto Pontifici Innocentio XI. placuisse gaudemus in Domino, totique Ecclesiæ gratulamur. Ulteriora extorquere non suadet vera pietas. Ut enim nihil à fide demi, ita nihil addi fidei debet; reique animarum sunt, qui plus ab hæreticis postulârint, quàm communi omnium fide requiratur. Neque minùs absurdum est aliud à Catholicis Doctoribus extorquere velle, nisi fortè aliam fidem in Ecclesiâ docemus, aut tuemur in scholis, aliam contra hæreticos propugnamus.

Pietatis verò nomine ad aliud nos cogi, nec ipsa sinat pietas. Vera enim pietas non cæco affectu, sed Majorum autoritate ac Traditionis regulâ ducitur. Quæ ab his aberrant finibus, sine more modoque crescunt, veramque pietatem falsis & alienis, ex arbitrariâ pietate superstructis, obscurant & offuscant. Hæc arbitraria pietas multis persuasit sancti Petri successores, non tantùm ex officio sanctos, sed etiam vitâ necessariè pios esse; ut grave haberet bonus Otho Frisingensis, vir alioqui doctus & diligens de Joanne etiam XII. dici: *Sic reprehensibiliter eum vixisse & super hoc ab Episcopis aliisque subditis suis conventum fuisse; cui rei*, inquit, *durum videtur fidem*

(Oth. Frif. lib. vj. cap. xxiij.)

accommodare; quia Romana Ecclesia hoc speciale privilegium Sacerdotibus suis adscribere solet, quòd meritis Petri supra firmam petram fundati, nulla eos vel porta Inferorum, vel turbo tempestatum ad exitialem ruinam involvat. Quæ ab Ennodio (*c*) Ticinensi deprompta, ac pro tempore laudata, Gregorius VII. quantùm potuerat, confirmaverat, novo genere pietatis, quo vel negare manifesta, vel infanda, non tantùm tacere, verùm etiam probare cogeremur. Vid. tom. iv. Conc. pag. 1340.

At, inquit Baronius in hunc Othonis locum, *non tanta nos vindicamus, ut esse non possit, quin fœdus turpisque moribus irrepat vel irrumpat in sedem illam; fide autem impius nullo modo.* Quasi magis illud ad pietatem pertineat, ut nullus fide impius Pontifex esse possit, aut transire cogamur ad illam ferè ab omnibus explosam, & Canonistis omnibus, Theologis omnibus repugnantem Alberti Pighii sententiam, nullum Pontificem hæreticum esse posse. Hæccine ergò est pietas, omnibus ac singulis Pontificibus, quasi sub Christi nomine (quis enim tanquam ex proprio nomine audeat) ista polliceri, ut, si quid, occulto Dei judicio, vel tale contingit, vel aliquando contingat, tum labascere incipiat, vanâ scilicèt expectatione delusa, infirmorum fides, ac ipsa quoque Christi promissa vacillare putet. Atque hanc pietatem Bellarmino quoque & Suari placuisse vidimus. Neque, ista referentes, viros doctos ultrò lacessimus, aut eorum pietati detractum volumus quidquam, quorum alioqui (Deus testis est) favemus laudibus. Id tantùm advertimus viris etiam maximis contigisse, ut vana saperent, quoties cæcis illis, quos pios vocare volunt, affectibus aliquid indulserunt. Bar. an. 863. tom. x. pag. 777.

Piget commemorare quot opinionum monstra ejusmodi pietas in Ecclesiam induxerit. Hinc enim etiam illud quo totus Orbis circumsonat: *Pontificem utriusque potestatis apicem tenere, Regna ac diademata dare ac detrahere, Orbis Dominum etiam in temporalibus, ac Monarcham esse Christi Regis Vicarium, sive Viceregem, in Regnis & Imperiis omnia posse; neque tantùm indirectè, sed directè; falli Bellarminum indirectâ potestate contentum, neque postulantem ut ea tanquam de fide certa credantur; hæc enim omnia de fide esse, & qui negent esse hæreticos; neque propterea quidquam iniqui Regibus & Imperiis metuendum, cum is à quo pendent, neque errare, neque quidquam injusti moliri possit.* Neque satisfiet nobis, si eum, qui recens hæc scripserit, Marchionem, in rebus quidem Theologicis ineptum, imperitumque esse dicant. Ecce enim Nicolaus Dubois, Theologiæ Professor primarius, nos seriò & graviter ad hujus viri tractationem remittit, eumque cum honore nominat. Idem D. Dubois ait non posse constare Romano Pontifici summam illam potestatem, à Florentinâ Synodo in decreto unionis attributam, nisi potestas etiam indirecta tribuatur: quin, illâ eversâ, eam partem decreti stare omninò non posse. Quare & D. Strigoniensis, illum Declarationis Gal- Coroll. Antigr.

(c) *Ennodio.*] Is ipsâ experientiâ doctus vanas esse mundi hujus illecebras, relictâ seculari militiâ in sacram adscriptus est & inter Diaconos relatus. Ille est Ennodius, qui in celebri suâ apologiâ pro Symmacho docet: *Papam à nemine posse judicari: beatum Petrum.... perennem meritorum dotem cum hæreditariâ innocentiâ misisse ad posteros suos* (id est successores:) denique eum *sanctum esse, quem apex tantæ dignitatis attollit.* Huic Ennodio, qui deinceps Ticinensis Episcopus fuit, Ultramontani plus obsequuntur quàm cuiquam ex sanctis Patribus. Ejus opera Jacobus Sirmundus congessit & edidit. Vid. de Ennodio D. de Fleury. Lib. xxx. & seq.

licanæ Articulum, quo poteſtas indirecta rejicitur, cum reliquis articulis; ut æquè deteſtabilem, æquè ſchiſmaticum damnat.

Neque verò placet indirectæ poteſtatis nomine, ac mutato tantùm vocabulo res eadem, idem jugum imperiis impoſitum: neque probare poſſumus pietatem illam, quæ priſcis inaudita ſæculis, conciliandis Chriſtianis, ac propagando Evangelio, publicæ denique paci inimica, invidioſis æquè ac inanibus titulis Petri Cathedram oneret, eamque doctrinam reducere moliatur, quæ quoties exequenda prodiit, toties Orbem Chriſtianum infandis bellis & cædibus cruentavit.

Neque etiam placent, pietatis licèt nomine venditata, quæ paſſim apud Canoniſtas legimus: *Poſſe Pontificem omnia in Orbe terrarum: poſſe quæcumque Deus poſſit, excepto peccato; neminem ab eo rogare poſſe, quid ita facis? Legibus & ſtatutis omnibus & generalibus Conciliis poſſe eum contravenire legitimè*; & alia ejuſmodi, Pontificibus bonis modeſtiſque, æquè ac nobis exoſa. Hæc ipſi Canoniſtæ, puto, erubeſcant, niſi interpretatione molliantur. At pietas non eſt, inflare & exaggerare verbis Petri privilegia, tanquam exigua ſint, quæ per ſeſe ſunt maxima; eaque comminiſci, quæ cum interpretatione rectâ evaneſcant atque effluant, malevolis interim calumniandi anſam præbeant, tendant laqueos imperitis, audaciores ad extraordinaria quæque contra regulam poſtulanda, aut etiam per obreptionem impetranda incitent, atque ita cenſuram Canonum ac vim diſciplinæ reſolvant, ejuſdemque inſtaurandæ ſpem omnem incidant. Cæterùm cùm talia nullus unquam docuerit Pontifex neque unquam comprobârit, id unum à nobis ſcilicèt vera pietas poſtulat, ut admiremur graviſſimam, ſapientiſſimam atque à Deo protectam Sedem, quæ tantâ etiam aſſentatione circumdata modum tenuerit. Interim cùm hæc nimia, pietas incompoſita ſuaſerit, certum nobis eſt nullam pietatem agnoſcere, niſi cum veritate & Traditione conjunctam.

Hæc erant quæ de particularibus cenſuris dicenda habebamus, quantùm earum vim intelligere poſſumus, ex Doctorum ſcriptis; quæ arbitrariæ inani tantùm ſtrepitu teneant imbecilles animos, nulloque certo titulo, nullâ certâ ratione, tantùm anathemata crepent, atque intentare non ceſſent. Eas ut veritate contemnimus, ita charitate refugimus, qui veritatem pacemque diligamus; atque interim opponimus illud Ambroſii: *Fucum faciunt, qui non audent explicare quod ſentiunt, cenſoriè.* A ſede certè Apoſtolicâ, quæ & paci conſulere, & antiqua revolvere, & poſteritatem reſpicere, & omnia ſæcula mente complecti ſoleat, nihil tale metuimus; præſertim poſteaquàm, uti jam facere aggredimur, noſtra à Conciliis & Romanis Pontificibus expreſsè & ſæpe probata eſſe demonſtraverimus. Nam hactenus iniquâ certè conditione luctamur, qui tantùm ictus declinamus, nondum arma expedimus. Nunc, cùm probationes noſtras allaturi ſimus, noſtra jam liberior decurret ac lætior, ac veluti ſcopulos & ſyrtes prætervecta, plenis jam velis oratio navigabit.

Ambr. de fide lib. j. c. xviij. al. viij. tom. ij. p. 467.

ADMONITIO EDITORIS.

In plerisque manuscriptis codicibus hujus *Defensionis*, quos omnes diligenter evolvimus, reperimus post cap. xxxiv. lib. ix. caput unum integrum ab ipso autore deletum. Nam vir eliquatissimi judicii, postquàm acta S. Eusebii à Mombritio relata diligentiùs introspexit, facilè intellexit ea illa esse, quæ, aut nullius, aut infirmæ admodum autoritatis apud doctos haberentur. Quapropter statueramus obsequi D. Bossuet voluntati, & caput illud omnino omittere; sed ne quis queri posset de omisso illo capite, quod etiam extat in editione hujus operis an. 1730. illud ad calcem hujus appendicis adjecimus.

Eusebii *Romani Presbiteri ac Martyris acta referuntur.*

TUNC Eusebius Romanus Presbyter martyrium passus est, cujus memoriam XIV. Augusti cum Ecclesiâ Romanâ agimus; quo die in Martyrologio Romano celebratur.

Hujus acta Baronius in Annalibus paucis refert: in notis ad Martyrologii diem XIV. Augusti remittit ad Boninum Mombritium Mediolanensem, ex quo ejusdem Eusebii uberiora acta promamus. Bar. tom. iij. n. 357.

Sed quandoquidem Mombritius in paucorum est manibus, non pigebit antiqua S. Eusebii acta memorare, prout ea ex illustrissimi Archiepiscopi Rhemensis * excuso codice diligenter exscripsimus. Is igitur sic habet Tom. I. p. 515. *Tempore quo Liberius de exilio revocatus fuerat à Constantio Augusto hæretico, in eodem tantùm dogmate, ut non baptizaret populum, sed unâ communione contaminaret plebem, Eusebius Presbiter urbis Romæ cœpit declarare Liberium hæreticum & amicum Constantii; cumque multi in sanctâ confessione & Catholicâ fide vitarent communionem Liberii per Eusebii Presbiteri doctrinam, occupantur Ecclesiæ à Liberio; ejicitur Felix de Episcopatu, subrogatur Liberius, tenetur Eusebius Presbiter, & quòd in domo suâ, quam ipse construxerat, populum congregaret, & quia plebem sanctam exhortabatur. Tunc Constantius Imperator aggreditur cum Liberio Eusebium Presbiterum, dicens: Tu solus Christianus es in urbe Româ? Eusebius Presbiter respondit: sic confidimus in Domino, quia fideles nos inveniet Christus, sicut & baptizati sumus, & benedictionem, quam à beato Julio suscepimus, tenemus. Liberius dixit: Nos cujus fungimur vice; nonne Julii antecessoris nostri? Eusebius Presbiter dixit: si perseverasses in fide quam in persecutione primò tenere visus fueras. Liberius dixit præsente Augusto: tam contumacem me existimas? Eusebius dixit. res ipsa te docet & declarat. Imperator Constantius dixit: & quid est inter fidem & fidem? Eusebius Presbiter respondit: quantùm ad nos peccatores, integrè tenentes fuimus: quantùm ad vos, insania Diaboli & invidia superstitionis vestræ, ut Felicem Episcopum, quem vos non tenuistis Catholicum, & Dominum* JESUM CHRISTUM *invocantem, purum Sacerdotem ab omnibus declaratum, in damnationis causam exilio direxistis; qui tamen in prædiolo suo orationibus vacat. Et quidem jussu tuo Christianis occisionem & necem præcepisti inferri, maximè Clericis, Presbiteris & Diaconis. Tunc iratus Constantius sub rogatu Liberii inclusit Eusebium Presbiterum in quodam cubiculo domus suæ, quod humile erat, in latitudine pedes quatuor; & ibi multis diebus in oratione constanter perseve-*

* Le Tellier.

Vid. hæc act. ap. Baluz. Miscell. tom. ij. p. 141. 142.

rans, iuclusus tamen post menses septem dormitionem accepit 19. *Kalendas Septembris: cujus corpus collegerunt Gregorius & Orosius Presbiteri & parentes ejus, & sepelierunt in cryptâ juxta corpus B. Xisti Martyris & Episcopi in viâ Appiâ, in cimeterio Callixti; ubi & titulum ipsius scribentes, posuerunt pro commemoratione ejus:* EUSEBIO HOMINI DEI. *In eodem tempore auditum est à Constantio Imperatore, quòd Gregorius & Orosius Presbiteri collegissent corpus Eusebii Presbiteri, & in eâdem cryptâ vivum præcepit includi Gregorium. Tunc Orosius Presbiter collegit semivivum B. Gregorium noctu occultè, propter Constantium Augustum, & emisso spiritu, sepelivit eum juxta corpus S. Eusebii Presbiteri; qui etiam Orosius hæc gesta scripsit. Ab eodem die intra Ecclesias, jussu Constantii Imperatoris, quisquis inventus fuisset non sic confiteri & participare sicut Liberius, indiscussus gladio puniretur. Quapropter in plateis, & in vicis, & in Ecclesiis, sive in balneis gladio trucidabantur, persequente Constantio Christianos unà cum Liberio. Mortuo autem Liberio, levatur Damasus, qui voce publicâ damnavit Liberium, factâ Synodo cum Episcopis viginti octo & Presbiteris viginti quinque, & cessavit persecutio; non tamen multum tempus, donante Domino* JESU CHRISTO, *qui vivit & regnat in sæcula sæculorum. Amen.*

Huc usque acta, ubi innatâ simplicitate, ipsa se prodit antiquitas; & quibus ejus generis actorum aliquis inest gustus, hoc sapiunt. Tum Usuardus Monachus & Ado Viennensis hæc acta viderunt, ex quorum quippe verbis, brevem illam, quam suis Martyrologiis inserant, S. Eusebii contexunt historiam. Cæterum id quod hîc de Damaso in fine actorum scriptum est, quod *voce publicâ damnavit Liberium factâ Synodo*, ad Damasi Pontificatum referendum non est: pridem enim Liberius resipuerat; sed hæc fecit Damasus tum Presbiter, ac, deficiente Liberio, Synodum fieri procuravit; innuuntque obiter acta, eum qui hæc fecerit, meritò Liberio subrogatum fuisse.

Quòd autem in his actis, ut & in vitâ Liberii, scriptum est de rebaptizatione ab Arianis factâ, non debet movere doctos, qui apud Ambrosium de Auxentio legerint: *Cur igitur rebaptizandos Auxentius fideles populos putat, baptizatos in nomine Trinitatis, cùm Apostolus dicat:* UNA FIDES, UNUM BAPTISMA. Hoc igitur Liberius reservavit, ne Romani rebaptizari cogerentur. Quid autem egerit, quàm à rectæ fidei defensione defecerit, quam persecutionem moverit adversus fratres, quos confirmare in fide jubebatur, satis patet ex actis.

Ambr. Serm. cont. Aux. post epist. xxj. class. j. n. 37. tom. ij. pag. 874. Ephes. iv. 5.

Finis Appendicis.

INDEX

Titulorum seriesque Materiarum quæ in Defensione Declarationis Cleri Gallicani an. 1682. *continentur.*

TOMUS PRIMUS.

PRÆFATIO. *Pagina* j.
CLERI Gallicani de Ecclesiasticâ potestate Declaratio. xlv.
EPISTOLA Conventus Cleri Gallicani ad universos Ecclesiæ Gallicanæ Præsules. xlix.
EDIT du Roy sur la Déclaration faite par le Clergé de France de ses sentimens touchant la puissance Ecclesiastique. liij.
GALLIA Orthodoxa, sive vindiciæ Scholæ Parisiensis totiusque Cleri Gallicani adversus nonnullos. *Pag.* 1
De causis & fundamentis hujus operis prævia & Theologica Dissertatio. *ibid.*
I. An tacere oporteat Gallos, erroris ac schismatis ab illustrissimo Roccaberto & aliis, apud Summum Pontificem accusatos. *ibid.*
II. Duo libelli memorantur, unà cum censurâ illustrissimi Archiepiscopi Strigoniensis. 2
III. Eminentissimi Cardinalis Daguirrei sententia. 3
IV. Reverendissimus Pater Tyrsus Gonzales. 4
V. Illustrissimus Roccabertus Archiepiscopus Valentinus omnium immitissimus. 5
VI. Gallicanam Declarationem immeritò impugnatam, tanquàm esset decretum fidei, ex actis demonstratur. 7
VII. Hinc quæstio, an licuerit accusare Gallos, & an ipsos oporteat tueri innocentiam. 8
VIII. Defensio justa & necessaria ubi de fide agitur. *ibid.*
IX. Nec ferendum Gallis objici Jansenismum. 9
X. Duæ aliæ causæ edendæ defensionis: prima ne lædatur Apostolica Sedes, quæ Gallis nullum errorem imputavit. *ibid.*
XI. Ludovici Magni læsa pietas defendenda fidelibus Gallis. 11
XII. Summâ modestiâ causam hanc esse tractandam: Divisio hujus operis in tres partes. *ibid.*
XIII. Facultatis Theologicæ Parisiensis clara & certa Sententia, ex nostris juxta & exteris Doctoribus agnita: Pighius Navarrus, Franciscus de Victoriâ memorantur. 12
XIV. In Concilio palàm declarata Gallicana Sententia, nemine improbante, nec repugnante ipso Pontifice. 14
XV. Petri de Marca de vetere Sorbonâ locus. *ibid.*
XVI. Gallicana Sententia post Constantiensia tempora viguit: nec tantùm in dissidiis, sed in altissimâ pace, contra *Galliæ vindicatæ* autorem. 15
XVII. Andreas Duvallius in Facultate Parisiensi primus innovandi autor, antiquam ultrò Sententiam agnoscit. *ibid.*
XVIII. Ex eodem Duvallio, in Sententiâ Gallicanâ circa Conciliorum potiorem potestatem, nulla hæresis, nullus error, nulla temeritas. 16
XIX. Idem Duvallius Patrum & Conciliorum etiam Florentini & Lateranensis solvit autoritates. 17
XX. Idem infallibilitatem Pontificiam de fide non esse multis probationibus conficit. *ib.*
XXI. Inde concludit Duvallius definitiones Pontificias per sese non esse de fide, ac requiri acceptationem sive consensum Ecclesiæ. 18
XXII. Duvallii Doctrina de confirmatione Conciliorum, deque iis per sese, etiam adversùs Papam, valituris in fide negotio. *ibid.*
XXIII. Casus hæresis, schismatis, alii ex Duvallio memorantur: in his, quantùm Concilia valeant in ipsum Pontificem, ex Turre-crematâ, Cajetano & aliis statuit. 20
XXIV. Quàm multi insignes viri præter Gallos hanc Sententiam doceant: Panormitanus, Zabarella, Tostatus. 21
XXV. De Tostato candida Cardinalis Daguirrei confessio. 22

XXVI. Alphonsus à Castro. *ibid.*
XXVII. Adrianus VI. & Joannes Driedo Lovanienses. *ibid.*
XXVIII. De Adriano VI. cur privatim dicendum : unus rem totam conficit : ejus jam Pontificis recusus Romæ liber retractatione nullâ. 23
XXIX. Vana responsa autoris doctrinæ Lovaniensium. 24
XXX. Nicolai Dubois Lovaniensis ludibria. 26
XXXI. Autoris tractatûs de libertatibus Gallicanis subtilia nec minùs vana responsa. *ib.*
XXXII. Galliæ vindicatæ Autor. 27
XXXIII. Pater Thyrsus Gonzalez. 29
XXXIV. Eminentissimus & doctissimus Dagurreus. 30
XXXV. Doctorum Lovaniensium & factis & dictis in Adrianum VI. observantia singularis. 31
XXXVI. Ex Adriani sententiâ & temporum notis demonstratur Florentina, Lateranensia, Tridentina decreta frustrà objici. 32
XXXVII. Nominantur potestatis Pontificiæ vehementissimi defensores, qui summâ ipsâ Parisiensium tuentur sententiam. 33
XXXVIII. De Concilio Constantiensi : qui approbatum negant, ipsi se suis telis conficiunt. 34
XXXIX. Objectio de Obedientiis nondùm adunatis Sess. IV. & V. sponte corruit duobus factis constitutis : primùm, à Concilio Constantiensi statim assumptum Concilii œcumenici titulum & jus. *ibid.*
XL. Alterum factum, Martinum V. tunc Cardinalem his Synodi initiis adhæsisse. 35
XLI. Aliud factum additur : quòd pars Ecclesiæ, quæ Concilium Constantiense inchoavit, non fuerit tantùm pars tertia ; sed duabus aliis etiam adunatis longè superior. *ibid.*
XLII. Constantiensis Synodus à Romanis Pontificibus optimæ notæ Synodis accensita : privata Binianæ editionis nota quàm nulla & temeraria, quàm Sedi Apostolicæ contumeliosa : nihil proficere qui de ejus Synodi confirmatione litigant. 36
XLIII. Concilii Basileensis initia legitima & certa Bellarminus & Rainaldus agnoscunt, etiam Lateranense Concilium : ejusdem Bellarmini suffugia ex Duvallio confutata. 38
XLIV. Ex Ludovici Alamandi beatificatione argumentum : item ex Amadei VI. Sabaudiæ Ducis famâ sanctitatis, Odorico Rainaldo utroque in negotio teste. 39
XLV. Ex Concilio Constantiensi ac Basileensibus initiis quid dicendum putemus. 41
XLVI. Ante Constantiense Concilium Joannis XXII. de suorum Antecessorum autoritate atque infallibilitate sententia in constitutione : *quia quorumdam.* 42
XLVII. Hujus temporis Scriptor à Rainaldo in eam rem adductus quid senserit : quâ occasione profertur caput *sunt quidam.* 25. quæst. 1. 43
XLVIII. Jacobi sanctæ Priscæ Cardinalis, posteà Benedicti XII. consona eâdem de re sententia. 44
XLIX. Probatur de fide actum in his determinationibus, & tamen eas legitimè corrigi potuisse : eâ de re glossa notabilis, & Bellarmini sententiâ. 46
L. Speculatoris, id est, Guillelmi Durandi Episcopi Mimatensis liber de Conciliis, jussu Clementis V. editus, & quid ex eo consequatur. 47
LI. Hinc etiam de sensu Concilii Lugdunensis II. judicari potest. 49
LII. Locus Gratiani de Decretalium autoritate : alius locus de Gregorii II Decretali ab eodem Gratiano reprehensa erroris contra Evangelium. *ibid.*
LIII. Pelagii II. Decretalis ab eodem Gratiano ex Gregorio Magno reprehensa, ex ipsâ etiam Glossâ contra Evangelium. 50
LIV. Honorii res : eum erroris excusari non posse, licèt ex Cathedrâ pronuntiantem. 51
LV. De falsatis actis Binii ex Baronio conficta narratio. 52
LVI. Actio falsi à Christiano Lupo depulsa quàm certis probationibus. *ibid.*
LVII. Ex actis Concilii Hispanici Toletani XIV. quæstio de falso clarè absolvitur. 53
LVIII. Ex eodem Concilio Decreta à Romanis Pontificibus approbata, non nisi consensione factoque examine recipiuntur. *ibid.*
LIX. In fidei quæstionibus Conciliorum generalium potior autoritas demonstratur ex Conciliorum Actis, ac primùm ex Concilio III. & IV. 54
LX. Bellarmini & Baronii altercatio de Decretali sancti Leonis epistolâ in Concilio IV. ritè examinatâ. 55
LXI. Definitio S. Leonis, ipso etiam teste, non nisi ex Ecclesiæ consensu vim habet irretractabilem. *ibid.*

LXII. Concilii VI. & VII. acta: VII. Synodi definitio ac summa autoritas consensione constans. 56
LXIII. Concilii VIII. eadem praxis: duo ejus decreta. 57
LXIV. Bellarmini sententia de Synodali examine: Christiani Lupi aliorumque cavillationes: an in Conciliis de fide dubitatum, cùm de Pontificiis decretis quærerent. *ib.*
LXV. S. Basilii locus, atque in eum Christiani Lupi contumeliæ. 58
LXVI. Alius S. Basilii de S. Damasi decretis locus. 59
LXVII. Contentio de rebaptizatione inter S. Stephanum & S. Cyprianum: quæstiones involvendæ rei factæ ab hâc disputatione secernuntur. *ibid.*
LXVIII. In hâc controvesiâ, quid certum sit, ex Bellarmino statuitur. 60
LXIX. Gall.æ vindicatæ & tractatûs de libertatibus Autores quid respondeant: an Cyprianus, ut in rebaptizatione, ita in Romani Pontificis autoritate errasse memoretur: Augustini locus. *ibid.*
LXX. An Stephanus excommunicaverit, an totâ suâ autoritate decreverit, frustrà quæritur; cùm ad eam excusationem nec Firmilianus, nec Cyprianus, nec ipse Augustinus refugerint. 61
LXXI. An infallibilitati Pontificiæ detraxisse sit illud veniale peccatum, cujus Cyprianum Augustinus accusat. 62
LXXII. Nihil ad rem facit quærere an Cyprianus & alii resipuerint necne. *ibid.*
LXXIII. Cavillatio. 63
LXXIV. Bellarmini sententiæ duæ partes: prima Stephanum potuisse, nec tamen voluisse rem de fide facere, an Augustino congrua? *ibid.*
LXXV. Secunda pars Bellarminianæ sententiæ, à Cypriano non fuisse peccatum saltem mortaliter. 64
LXXVI. Quo pacto intelligendum id quod dicit Augustinus à Cypriano expectatam Concilii generalis sententiam: forma antiqui regiminis jam indè ab origine, etiam sub persecutionibus. 65
LXXVII. Vanæ & inanes quæstiunculæ de consensu Ecclesiæ, ipsâ regiminis Ecclesiastici formâ concidunt. 68
LXXVIII. Solennis acceptatio Decretorum Pontificiorum quàm usitata & quàm necessaria: Romani Pontificis officium & autoritas ex Janseniano negotio ostenduntur. 69
LXXIX. Innocentii IV. locus: Concili provincialis sub Paschali II. clara autoritas. 70
LXXX. Anonymi tractatûs de Libertatibus Gallicanis circa Sedis Apostolicæ autoritatem fœda & improbanda commenta. 71
LXXXI. Prolatæ in anterioribus verbis in Sedem Apostolicam contumeliæ refelluntur. 72
LXXXII. An ferendum Papæ & Ecclesiæ potestatem primis temporibus religatam & alia consectanea dici ab eodem Autore? 73
LXXXIII. Gallicana sententia per se stat, si aliena & afficta demantur: ac primùm de hæreticis non nisi Conciliari autoritate damnandis. *ibid.*
LXXXIV. Aliud imputatum de Synodis generalibus absque Papâ congregatis: Turrecrematæ loci insignes pro sententiâ Parisiensium. 74
LXXXV. Aliud imputatum: de Romanâ fide ac Sede Apostolicâ: Innocentii III. profertur locus: alii loci insignes in memoriam revocantur. 75
LXXXVI. SS. Monachorum ex Concilio Lateranensi depromptus locus: item S. Augustini ad Bonifacium Papam. 76
LXXXVII. An hæc sentientes fidem in suspenso teneant, aut arma inobedientibus subministrent. 77
LXXXVIII. Ex his potissimùm adversariorum argumentum eliditur. *ibid.*
LXXXIX. Hæc in opinione, non in fide esse posita controversiarum Doctores profitentur: ac primùm Cardinalis Perronius. 78
XC. Walemburgii fratres in Germaniâ Episcopi celebres atque ab iis citati Scriptores clarissimi. 79
XCI. Iidem fratres quomodo Bellarminum à Gretsero explicatum prodant. 80
XCII. Idem Gretserus aliique ab iisdem Walemburgiis citati. *ibid.*
XCIII. Innocentii XI. Brevia Apostolica duo. 81
XCIV. Inquisitionis Hispanicæ Decreta ab eminentissimo Cardinale Daguirreo & P. Thyrso prolata, Cardinalis Perronii autoritate confixa. 83
XCV. Regum Hispaniæ Philippi I. & Caroli V. Augusti exemplo Hispaniæ Inquisitio retunditur. 85
XCVI. Summa argumenti: de Orientali Ecclesiâ & Concilio Florentino pauca. 86
XCVII. Adversariorum ultima responsio: ex hâc argumentum & conclusio operis. 87

DEFENSIO Declarationis Cleri Calllicani de Ecclesiasticâ potestate PARS PRIMA. Quâ de Imperii in temporalibus supremâ potestate disseritur. 89

LIBER PRIMUS.

SECTIO PRIMA.

Ex statu quæstionis, reique novitate, deponendorum Regum directa & indirecta potestas confutatur ad caput primum Gallicanæ Declarationis. *ibid.*

CAPUT PRIMUM. Refertur caput I. Gallicanæ Declarationis. *ibid.*

CAP. II. Contrarium articulum ponunt adversarii. Status quæstionis: ex hoc intolerabilia incommoda; neque magis tolerabilior indirecta quàm directa potestas, cùm solis verbis differant: huic primo capiti Declarationis Gallicanæ, contrariam declarationem totidem verbis opponit autor Anonymus doctrinæ Lovaniensium, quem alii adversarii sequuntur, & indirectam potestatem asserunt: quæ sententia quàm falsa sit, statim intelliget, qui vel statum quæstionis adverterit. 90

CAP. III. Horrenda atque ipsis adversariis detestanda necessariò consequuntur, à quibusdam admittuntur; nec nisi extirpatâ radice resecantur: HENRICI *Borbonii Condæi* Principis oratio ad LUDOVICUM XIII. 95

CAP. IV. Sententia Gallorum; ex *Censurâ* SANCTARELLI, quæ integra refertur. 97

CAP. V. Quædam in SANCTARELLI doctrinam, atque in censuram notæ: articuli Facultatis toto Regno vulgati: Censura MALAGULÆ. 98

CAP. VI. Hujus sententiæ novitas in SANCTARELLO notata à sacrâ Facultate: Scripturæ silentium: autoris Anonymi qui scripsit de libertatibus in Scripturæ locos glossæ. 99

CAP. VII. Primus Regum deponendorum autor GREOQRIUS VII. undecimo exeunte sæculo: Orbis universus eâ novitate commotus: explicatum obiter, quo sensu negarent, excommunicari posse Reges. 101

CAP. VIII. Quæ GREGORIUS VII. hujus rei exempla & documenta protulit, rei novitatem probant. 104

CAP. IX. De Gregorii Decretorum autoritate in Ecclesiâ dubitatum, neque ipse sibi constitit. 106

CAP. X. GREGORIUS VII. nimia & nova sectatur: initia Regiæ potestatis superbiæ ac diabolo assignat, repugnante Scripturâ; neque tantùm Patrum, sed totius humani generis traditione. 108

CAP. XI. Aliæ GREGORII VII. novitates: Novum excommunicationis genus, quo victoriam ab HENRICI IV. exercitu arcet: nova doctrina de omnium Pontificum Romanorum sanctitate. 110

CAP. XII. Quâ occasione GREGORIUS VII. Regum depositionem aggressus sit: Quove Imperii ac Regnorum statu: Quam universalis Monarchiæ etiam temporalis ideam animo informârit: Ejus mores, ingenium, & in omnia Regna variæ molitiones; ac 1°. in Imperium Romano-Germanicum, in Galliam, in Angliam, in Daniam; de iisque quæri, nihil imminutâ Sedis Apostolicæ Majestate. 112

CAP. XIII. De Hispaniâ & Sardiniâ quid GREGORIUS VII. decreverit. 115

CAP. XIV. De Hungariâ: de aliis Regnis ac Provinciis, quibus causis impulsi, Pontificiæ ditioni se ultrò subjecerint: Arbitraria jura etiam in infideles Principes protenduntur. 118

CAP. XV. Regna infidelium, quo jure concessa BELLARMINUS aliique defenderint: hæc, & alia de Regibus deponendis gesta, nullo religionis periculo impugnari posse. 120

CAP. XVI. Ipsam quæstionem aggredimur: hæc tractatio bifariam distributa: quinque propositiones ordine comprobandæ. 123

SECTIO SECUNDA.

Quâ expenduntur Scripturæ loci, & Patrum traditiones illustrantur, ad caput primum Gallicanæ Declarationis. 125

CAP. I. PRIMA PROPOSITIO probatur: quòd Regia seu suprema civilis potestas jam inde ab initio sit legitima, etiam inter infideles. *ibid.*

CAP. II. SECUNDA PROPOSITIO, quòd Regia & suprema potestas etiam inter infideles sit à Deo; Reges Sacro-sancti: juratum per eorum salutem: religio in Principes: TERTULLIANI loci. 126

CAP. III. Quo sensu suprema civilis potestas sit à Deo, quodve discrimen Sacerdotium inter & Imperium. 127

CAP. IV. TERTIA PROPOSITIO: quòd Regia ac suprema potestas nulli alteri potestati Dei ordinatione subjecta: omnium gentium in eam rem consensio: Druidæ, Augures, alii ejusmodi frustrà advocati ad

præsidium indirectæ potestatis. 129

Cap. V. Ex tribus primis propositionibus *Corollarium* : quòd sine verâ religione, veroque Sacerdotio, civile regimen perfectum, ac seipso consistens, atque in rebus suis ab omni aliâ potestate absolutum : an in eo jure aliquid immutatum per Legale aut per Christianum Sacerdotium, quartâ & quintâ propositione quæritur. 131

Cap. VI. Quarta Propositio : Per institutionem Sacerdotii Legalis nihil immutatum in Regiâ ac summâ potestate ; nihil ad eam deponendam juris Sacerdotibus attributum : probatum ex *Deuteronomio*, Regumque libris. 133

Cap. VII. An unctio Regum, eorumque designatio per Samuelem interdum ac Prophetas facta, in ordinandis civilibus aliquid Sacerdotibus juris attribuat? De Concilio Sanhedrin Baronii sententia expenditur. 134

Cap. VIII. Bellarmini argumentum ex Deuteronomii loco. 136

Cap. IX. Quæ antè dicta sunt, Judæorum historiâ recensitâ, luculentiùs explicantur : Judæorum Regum, etiam ad Idola cogentium, inviolata Majestas : Reges Assyrii, Medi, Persæ, pari cultu observati : erga eos egregia, Alexandri Magni tempore, Judæorum fides : Josephi locus : eadem obedientia in Alexandrum & Græcos Syriæ Reges. 137

Cap. X. Recidivum sub Machabæis Imperium peculiari Dei instinctu à Mathathia inchoatum, à filiis stabilitum : Romani ac Cæsares eodem jure, Christo approbante, regnârunt. 140

Cap. XI. An Athaliæ cæsæ exemplum his obsit. 142

Cap. XII. De Ozia propter lepram ejecto. 143

Cap. XIII. Quinta Propositio : Neque per institutionem Christiani Sacerdotii quidquam fuit immutatum in regnandi jure : id probare aggredimur ex Evangelicis Scripturis : explicatur potestas quam Christus Apostolis tradiderit. 146

Cap. XIV. Locus Evangelii : *Reddite quæ sunt Cæsaris Cæsari.* 148

Cap. XV. Prævisis malis quæ ab impiis Regibus Ecclesiæ essent eventura, quæ Christus & Apostoli auxilia reliquerint ; & an aliqua præter patientiam. 149

Cap. XVI. An generali præcepto obediendi Regibus, Christus & Apostoli aliquam exceptionem attulerint, & quam? 150

Cap. XVII. Adversariorum effugia : distinguunt tempora infirmæ & adolescentis, à temporibus robustæ, & jam prævalentis Ecclesiæ : an hæc Christianis digna? 151

Cap. XVIII. An eludi possit locus Evangelii : *Regnum meum non est de hoc mundo.* 153

Cap. XIX. An ad rem pertineat ille ab adversariis objectus locus : *data est mihi omnis potestas in cœlo & in terrâ*, & ille locus, *Rex Regum.* 154

Cap. XX. Locus Evangelii : *quis me constituit judicem super vos?* 155

Cap. XXI. Respondetur ad objecta Capitis XVII. an impii Reges ab Ecclesiâ impuniti, si tuti à depositione habentur. 156

Cap. XXII. De excommunicationis effectu : an privet temporalibus : quid sit illud : *sit tibi sicut Ethnicus & Publicanus :* Interdicta de vitandis excommunicatis in literis Apostolicis contenta expenduntur. 158

Cap. XXIII. Alius excommunicationis effectus : *tradi Satanæ ad interitum carnis :* argumentum pro nostrâ sententiâ ductum ex memoratis in Scripturâ excommunicationis effectibus. 160

Cap. XXIV. Objectum ex interdicto de vitandis excommunicatis, per exceptionem moralis, quam vocant, sive civilis necessitatis, ex omnium Theologorum doctrinâ solvitur : eâ in re Gregorii VII. tempore manifestus error, nunc communi consensu refutatus. 161

Cap. XXV. Ejusdem interdicti vis diligentiùs quæritur : probatur Evangelicis Apostolicisque literis, quòd exceptionem necessariæ causæ admittat, neque ab obsequiis Regum arceat. *ibid.*

Cap. XXVI. Idem probatur ex Sanctis Patribus. 163

Cap. XXVII. Idem probatur ex Hincmari insigni responsione ad Hadrianum II. vetantem ne cum Carolo Calvo Rege communicaret. 165

Cap. XXVIII. Idem efficitur ex Gregorii VII. decretis. 166

Cap. XXIX. Idem probatur ex secuta Pontificum omnium, atque Ecclesiæ praxi : insigne exemplum sub Gregorio IX. ac Friderico II. Imperatore : huic præstitum obsequium, negatâ interim mensâ & osculo. 168

Cap. XXX. Sancti Thomæ locus : Canon Constantiensis : item Lateranensis Concordato insertus : quo sensu Reges ex-

communicari non possint : dictorum in hoc interdictum recapitulatio ; atque hinc firmum argumentum. 169

CAP. XXXI. Ambas potestates Ecclesiasticam & civilem, in suo quamque ordine esse primas, ac sub uno Deo proximè collocatas, Scripturis ac Patrum traditione demonstratur. TERTULLIANI locus. 171

CAP. XXXII. Aliæ Patrum autoritates : an his satisfiat dicendo Principes in temporalibus, non minùs soli Deo subesse, cùm ejus Vicario subsint. 173

CAP. XXXIII. An ut ambæ potestates inter se ordinatæ sint, unam alteri subdi necesse sit : Sancti GELASII aliorumque Pontificum doctrina. 174

CAP. XXXIV. Cur hæ potestates tantâ providentiâ distinctæ sint : sanctus GELASIUS duas causas affert, quæ indirectâ potestate tolluntur. 176

CAP. XXXV. Ambarum potestatum separatio ac societas ex sancti GELASII doctrinâ explicatur : BELLARMINI comparatio : S. GREGORII Nazianzeni locus ab eo objectus. 177

CAP. XXXVI. Canon, OMNES objicitur & solvitur. 179

CAP. XXXVII. Objicitur à BELLARMINO Apostoli locus de judicibus ab Ecclesiâ constitutis : JEREMIÆ locus : duo gladii, Regale Sacerdotium : allegoria alia & accommodatitia : dictorum in hoc libro recapitulatio. 180

LIBER SECUNDUS.

Quo Patrum testimonia & exempla afferuntur usque ad GREGORIUM VII. 185

CAP. I. Ordo & distributio tractationis hujus, primùm in duo tempora : tùm in duas quæstiones : Prima quæstio de Regibus propter scelera reprehensis : An deponendi visi sint ? Patrum doctrina & exempla in persecutione, & tribus primis sæculis : An Christianorum obedientia ex imbecillitate Ecclesiæ & eorum temporum ratione prodierit. *ibid.*

CAP. II. Quartum sæculum. JULIANUS Apostata : An Ecclesia tum invalida fuerit ? S. GREGORII Nazianzeni locus : Item S. AUGUSTINI, S. THOMÆ responsio ad locum AUGUSTINI, non satis cognito rerum sub JULIANO statu. 188

CAP. III. A paganis Regibus, atque ab Apostatâ JULIANO transitus ad hæreticos : CONSTANTIUS Arianus, Catholicæque Ecclesiæ persecutor : an imbecillitate factum, quòd HILARIUS, ATHANASIUS, LUCIFER Calaritanus, alii, indirectam potestatem ne quidem intentarent. 192

CAP. IV. Quarti Ecclesiæ sæculi reliqua exempla proferuntur : VALENS hæreticus & persecutor : Sancti BASILII, aliorumque Sanctorum sensus : JUSTINÆ Arianæ, VALENTINIANI II. nomine, Catholicos insectanti, Sanctus AMBROSIUS viribus prævalens, quo usque repugnari posse putat : quid idem comminatus sit GRATIANO & VALENTINIANO, si Sacra Paganorum restituerent. 197

CAP. V. Sancti AMBROSII cum THEODOSIO gesta : an AMBROSIUS aliquid temporalis potestatis attigerit, ut BELLARMINO visum; an vel de eo cogitaverit ? Aliud AMBROSII erga eundem THEODOSIUM post incensam Synagogam. 199

CAP. V. Quinti sæculi exempla : ARCADIUS, ac de eo GREGORII VII. verba : Burgundiones : Visigothi : Vandali : THEODORICUS Ostrogothus : HUNERICUS Vandalus : ODOACER Herulus ; ZENO Imperator. 203

CAP. VII. ANASTASIUS Imperator hæreticus, persecutor, anathemate nominatim in Oriente, & à Romano quoque Pontifice in Occidente damnatus, Ecclesiæ peculiari Sacramento obligatus, Regno eâ conditione suscepto : ejus deponendi mira opportunitas : sancti Pontifices GELASIUS, SYMMACHUS, HORMISDAS ne id quidem cogitaverunt. 205

CAP. VIII. Sexti ac septimi sæculi exempla : sancti GREGORII MAGNI ad MAURICIUM epistola memorabilis : in eam BARONII nota : Quædam de Pontificum subjectione erga Principes. 208

CAP. IX. Privilegia ab eodem sancto GREGORIO concessa expenduntur. Imprecatoriæ formulæ eo ævo familiares : Gregoriana formula ad alia privilegia non transit. 209

CAP. X. Sancti MAXIMI Monachi & Confessoris locus de Monothelitis Imperatoribus. 211

CAP. XI. Octavi sæculi exempla : Iconoclastæ Imperatores : ac primùm LEO Isaurus : de eo BELLARMINI argumentum ex BARONIO solvitur : quæ hîc sunt demonstranda proponuntur. 212

CAP. XII. An Græci Historici à BARONIO & BELLARMINO in GREGORII II, ac LEONIS

Isauri rebus adducti, atque ab eis relata gesta indirectæ potestati faveant. 213

CAP. XIII. GREGORIUM II. nihil in Imperatorem hæreticum movisse, imò eâ occasione aliquid molientibus obstitisse, ex ejus gestis, epistolis, doctrinâ demonstratur. 216

CAP. XIV. An GREGORIUS II. imbecillitate virium, ab indirectâ potestate exercendâ, vel saltem ostendendâ temperârit. 217

CAP. XV. GREGORIUS II. confiteri pergit nullam esse suam in rebus civilibus potestatem. 218

CAP. XVI. De GREGORII II. gestis Latini Historici proferuntur, PAULUS Diaconus & ANASTASIUS Bibliothecarius: Ex his demonstratur, nihil ab eo, nisi pro tuendo Imperio gestum, etiam post anathema Imperatori dictum. 219

CAP. XVII. Cur Græci illud de tributis GREGORIO II. objecerint? Id utcumque se habet an nostræ sententiæ noceat? 221

CAP. XVIII. De GREGORIO III. GREGORII II. successore, ejusque erga LEONEM Isaurum & CONSTANTINUM Copronymum ejus filium, obsequio: De ejus Pontificis duplici legatione ad CAROLUM Martellum, quarum alteram BARONIUS GREGORIO II. assignavit. 223

CAP. XIX. ZACHARIAS in obsequio perstitit: STEPHANUS II. pro Imperio conatus omnia, non nisi necessitate ad Francos refugit: ad eos translatum Imperium sub LEONE III. cùm Græci Imperatores ad fidem Catholicam rediissent. 225

CAP. XX. An valeant allatæ à BARONIO causæ, cur CONSTANTINO IRENES filio, Catholico Imperatori, Imperium restituendum non fuerit: HADRIANI I. locus nihil ad rem: recapitulatio dictorum de Iconoclastis Imperatoribus: de fide illis servandâ Orientalis Ecclesiæ sensus: illi Imperatores in coronatione jusjurandum dederant de tuendis Ecclesiæ dogmatibus ac ritibus: ex his argumentum. 227

CAP. XXI. Noni sæculi exempla: LUDOVICI PII Imperatoris depositio: hæc & indè secuta, impia, irrita, nulla, malè intellecta, nihil ad rem, nobisque potiùs favent quàm adversariis: an expectata, ad restituendum LUDOVICUM, GREGORII IV. autoritas. 229

CAP. XXII. LOTHARII Junioris excommunicatio, propter VALDRADAM, nullâ unquam depositionis mentione. 132

CAP. XXIII. ADRIANUS II. CAROLUM Calvum à LOTHARII mortui Regno deterret excommunicatione: quàm grave Francis visum fuerit terrenis rebus immiscuisse se Pontificem, nihil de depositione cogitantem: HINCMARI locus. 233

CAP. XXIV. Eodem nono sæculo STEPHANI V. epistola ad BASILIUM Imperatorem de finibus utriusque Potestatis. 234

CAP. XXV. Eodem sæculo FULCONIS Rhemensis locus à PERRONIO objectus. 235

CAP. XXVI. ATTO Vercellensis, BURCHARDUS Vormatiensis, decimi sæculi autores proferuntur. 236

CAP. XXVII. Eodem sæculo decimo ROBERTUS Francorum Rex excommunicatus, nullâ depositionis mentione. 237

CAP. XXVIII. Undecimi Sæculi exempla & testimonia sub LEONE IX. & VICTORE II. paulò ante GREGORIUM VII. PETRI DAMIANI ejusdem GREGORII VII. familiarissimi locus à BARONIO reprehensus. *ibid.*

CAP. XXIX. Ejusdem PETRI DAMIANI sub ALEXANDRO II. proximo GREGORII VII. antecessore, insignis locus, quo docet utrasque potestates, & discretas esse, & supremas & socias. 239

CAP. XXX. Gesta sub ALEXANDRO II. & GREGORIO VII. usque ad inceptum annum 1076. dictorum in hoc libro circà primam quæstionem summa & conclusio, 240

CAP. XXXI. An valeat id quod PERRONIUS Cardinalis ad antiquitatis exempla responderit. 242

CAP. XXXII. An ejusdem PERRONII Cardinalis distinctio valeat, Paganos inter Principes & Christianos, aut Ecclesiæ fidem juratos: Romanum Imperium pridem Christianum, alia Christiana Regna; nec dum tamen memorata potestas Reges deponendi. 243

CAP. XXXIII. Altera Quæstio: an nullo quoque interveniente peccato, propter Ecclesiasticam utilitatem, Reges deponendi visi sint ab Ecclesiasticâ potestate? CHILDERICUS Regum Merovingianorum ultimus Cap. alius. 15. q. 6. ex GREGORIO VII. Glossa in illud caput: Majorum de eo capite sententia. 244

CAP. XXXIV. Rei sub ZACHARIA gestæ series: Regni Francici status: evictum hæc nihil ad nostram quæstionem pertinere. 246

CAP. XXXV. Clariùs demonstratur hæc, ut-

cumque se habent, nihil ad rem facere. 249

Cap. XXXVI. Quæritur quo jure facta sit translatio Imperii Occidentalis ad Francos: duo præmittuntur status Imperii: tum in Pontificibus & sacro Ordine jura duplicis generis distinguuntur: Romanus Pontifex labente Imperio caput civitatis habitus. 252

Cap. XXXVII. Res gesta à Romanâ civitate: Principibus Francis oblatus Consulatus, Patriciatus delatus, concessum Imperium, autore seu adjutore Romano Pontifice, ut Capite civitatis: testimonia Historicorum. 254

Cap. XXXVIII. Quo jure Romana civitas ad Francorum Principum tutelam confugerit, ac posteà illis Imperium dederit. 257

Cap. XXXIX. Carolus Calvus à Romanâ Civitate Imperator, à Regni Proceribus Rex Italiæ designatur. 259

Cap. XL. Gesta sub reliquis Carolinis Principibus: eâ stirpe extinctâ, turbæ: Otho I. Imperator: Imperii translatio ad Germanos sub Othone III. Qualis memoretur à Baronio: Quæ omnia nihil ad nos. 260

Cap. XLI. In transferendo Imperio ad Germanos, teste Baronio, consensus intervenit Romanæ civitatis: quæ tamen omnia, & inde secuta nihil ad nos. 262

Cap. XLII. Decretum Episcoporum de Lotharii Regno post Fontanellidensem pugnam, an ad rem faciat? 264

Cap. XLIII. An meritò objectum à Baronio id quod est à Carolo Calvo in proclamatione adversùs Venilonem positum. 265

Cap. XLIV. Argumentum ex Regum consecratione repetitum solvitur: Ludovici II. Imperatoris, Lotharii I. filii, Epistola ad Basilium Imperatorem Orientis. 266

LIBER TERTIUS.

Quo à Gregorii VII. tempore res extra Concilia Œcumenica gesta referuntur ad Caput primum Gallicanæ Declarationis. 269

Cap. I. An Gregorii VII. ac secutis decretis ita res confecta sit, ut de eâ ambigere Catholicis non liceat: contrarium statuitur certis exemplis & Catholicorum omnium consensione: Melchior Canus, Bellarminus, Rainaldus, Perronius testes adducuntur. ibid.

Cap. II. Gesta sub Gregorio VII. primumque ejus de Henrico deposito decretum. 272

Cap. III. De Gregoriani Decreti autoritate quæritur: paucis repetuntur quæ de ejus novitate dicta sunt. 274

Cap. IV. Qui Gregorio VII. Henricum deponenti adhæserint, eos falso fundamento nixos, falso nempe intellectu interdicti de vitandis excommunicatis, idque jam in confesso esse: Sancti Gebhardi & aliorum ejus ævi in eam rem sententiæ. 275

Cap. V. Quod nunquam de potestate Reges deponendi canon conditus fuerit, nunquam edita professio, nunquam eâ de re pronuntiatum, ac nequidem unquam quæsitum: incœptum à factis quæ deinde ad jus tracta sint. 278

Cap. VI. Quod multi in Germaniâ Orthodoxi etiam Episcopi à Gregorii VII. sententiâ discrepârint: exemplum Trevirensis Ecclesiæ, ac Brunonis Archiepiscopi, Imperatori deposito omnia jura servantis, etiam ea quæ ad designandos Episcopos antiquitùs data essent. 280

Cap. VII. Sanctus Otho Bambergensis, sanctus Erminoldus Abbas: designationes Episcoporum ab Imperatore deposito factæ, ab Orthodoxis Ecclesiis petitæ & admissæ: quid in iis sedes Apostolica & Concilium Romanum improbant. 282

Cap. VIII. Leodiensis Ecclesiæ egregium testimonium: Leodienses an fuerint schismatici: an in suâ epistolâ falsum aliquid docuerint: cur pro eâ doctrinâ veniam petierint, cùm in communionem recepti sunt. 285

Cap. IX. Quod hæc decreta Gregorii VII. aliorumque Pontificum, nullo deliberante aut approbante Concilio, tum pessimo exemplo & infelicibus auspiciis facta sint. 287

Cap. X. Philippus I. Francorum Rex excommunicatus, nullâ unquam depositionis mentione. 289

Cap. XI. Loci quidam Ivonis Carnotensis per summam inscitiam objecti solvuntur: Corona Regia Regi restituenda in his locis quid sit? Ivonem cum aliis omnibus Francis in obsequio perstitisse: Guillelmi Malmesburiensis locus. 291

Cap. XII. De investituris inter Paschalem II.

& HENRICUM V. Imperatorem : excommunicationes à Conciliis latæ: depositio in Rhemensi Concilio à solo Papâ: facta compositio in Lateranensi I. generali sub CALIXTO II. revocatæ depositionis, aut Regis rehabilitati nullâ mentione. 293

CAP. XIII. Sanctorum Patrum ejus ævi, ANSELMI Cantuariensis, IVONIS Carnotensis, BERNARDI Claravallensis de Imperatorum depositione silentium : Locus ANSELMI probantis VALERANUM, HENRICO IV. deposito, ut Regi adhærentem. 296

CAP. XIV. IVONIS Carnotensis loci quidam expenduntur : exempla memorantur : horum occasione de Regaliæ causâ, atque initâ per Episcopos Gallicanos compositione, actum : de GRATIANI Decreto quædam afferuntur. 298

CAP. XV. BERNARDUS Claravallensis Abbas : sub INNOCENTIO II. schisma ingens extinctum : Libri de Consideratione ad EUGENIUM III. 299

CAP. XVI. Ejusdem BERNARDI allegoria de duobus gladiis: quid ad eam Majores nostri responderint obiter indicatur. 302

CAP. XVII. HUGONIS DE SANCTO VICTORE locus ab adversariis objectus. 304

CAP. XVIII. FRIDERICI I. res : duplex dissidium : primum cum ADRIANO IV. quid sit beneficium, quid coronam dare ex ADRIANI responso ? Varius ADRIANUS : ejus decretum de Insulis. 306

CAP. XIX. Alterum FRIDERICI I. dissidium cum ALEXANDRO III. Excommunicatur, deponitur, nec minus agnoscitur pro Imperatore, etiam à Papâ : excommunicatio, res seria, depositio pro nihilo habetur. 308

CAP. XX. HENRICI VI. FRIDERICI filii excommunicatio sine depositione per CÆLESTINUM III. Item PHILIPPI AUGUSTI Regis Francorum, ob repudiatam uxorem per INNOCENTIUM III. Item depositio OTHONIS IV. Imperatoris per eundem INNOCENTIUM : bella atrocia, harum depositionum appendix. 309

CAP. XXI. Post Imperatores hactenùs depositos, primus aliorum Regum, JOANNES SINE TERRA Anglus, ab INNOCENTIO III. depositus, Regno sedi Apostolicæ tradito restitutus ; quæ sedis Apostolicæ odio & contemptui vertunt. 310

CAP. XXII. Refertur caput, *Novit*, extra. *de judiciis* : hujus edendi occasio : nihil ad rem : interpretatio necessaria. 312

CAP. XXIII. BONIFACII VIII. cum PHILIPPO III. PULCHRO, Francorum Rege dissidium : acta BONIFACII rescissa à CLEMENTE V. Rex omnesque Regni Ordines, Regni in temporalibus tuentur independentiam. 313

CAP. XXIV. Bullæ, *Ausculta fili*, &, *Unam sanctam* ; expenduntur. 318

CAP. XXV. Reliqua BONIFACIANI dissidii acta : Gallicana intacta : BONIFACIANA à successoribus antiquata. 321

CAP. XXVI. JOANNIS XXII. successorumque acta adversùs LUDOVICUM BAVARUM Imperatorem summatim referuntur, nec ad nostram quæstionem pertinere ostenduntur. 323

CAP. XXVII. De Navarræ Regno Hispanis tradito : item de JOANNA ALBRETANA, hæresis crimine, sub privationis pœnâ Romam à PIO IV. evocatâ, quod Galli improbârint ac prohibuerint. 324

CAP. XXVIII. SIXTI V. & GREGORII XIV. decreta in HENRICUM IV. Navarræ, ac postea Francorum & Navarræ Regem, quoad temporalia nullo loco habita : à CLEMENTE VIII. absolutio eidem HENRICO IV. nullâ rehabilitationis mentione, ut Regi impertitur : obiter notatur, qui adversùs Declarationem Gallicanam de libertatibus Gallicanis scripsit Anonymus. 326

LIBER QUARTUS.

Quo à GREGORII VII. temporibus res in Conciliis Œcumenicis gestæ referuntur ad CAPUT PRIMUM GALLICANÆ DECLARATIONIS. 329

CAP. I. Canon XXVII. Concilii Lateranensis III. sub ALEXANDRO III. quo pœnæ temporales adversùs hæreticos decernuntur : ibi distinctio notabilis, eorum quæ Ecclesia per se, & eorum quæ gerat Principum adjuta Constitutionibus : hinc lux huic & aliis ejusdem generis secutis Canonibus : his decretis Principum consensus intervenire solitus : hinc quoque certa illis autoritas. *ibid.*

CAP. II. Concilii Lateranensis IV. Canon III. sub INNOCENTIO III. quod ad pœnas temporales attinet, ejus est generis, in quo Ecclesia consensu & Constitutionibus Principum adjuvatur : Principes facilè comprobabant quæ adversùs hæreticos ab Ec-

clesiâ sancirentur. 331

CAP. III. Antiquorum Imperatorum leges, quibus Ecclesia juvabatur ad pœnas temporales adversùs hæreticos, in Conciliis Lateranensibus III. & IV. decernendas. 333

CAP. IV. Ex historiis demonstratur quæ de feudis aliisque temporalibus, Ecclesiasticâ autoritate gererentur, Principum concessione & consensione valuisse. 334

CAP. V. Ecclesiastica potestas multa sibi vindicavit civilia: sacra bella religionis causâ, sive Cruciatæ: aliæ ejusmodi occasiones: S. LUDOVICI de PHILIPPO AUGUSTO avo insigne testimonium: tacitæ consensionis exceptio utrique ordini ad sua jura explicanda necessaria est: utriusque potestatis sancta societas: PETRI DAMIANI repetitur locus. 336

CAP. VI. De FRIDERICO II. deposito: sub GREGORIO IX. acta: excommunicatus, deinde depositus, à S. LUDOVICO & Gallis pro Imperatore est habitus: Concilium Œcumenicum à Gallis requisitum, à GREGORIO IX. Romam convocatum. 338

CAP. VII. Quæ sub INNOCENTIO IV. GREGORII IX. successore gesta: Concilium Lugdunense II. in eo acta; atque ex his & ante dictis, argumenta contra nos. 341

CAP. VIII. Solutio objectorum præcedentis Capitis: duo quædam notatu digna: Depositio edita, SACRO PRÆSENTE CONCILIO, non SACRO APPROBANTE CONCILIO, ut solet. 342

CAP. IX. De statu Imperii Romano-Germanici quædam quæ ad objectorum solutionem spectant. 343

CAP. X. Constantiensia & Basileensia decreta: SIGISMUNDI Imperatoris in Synodo Constantiensi Imperiale decretum: ejusdem Imperatoris de Romano-Germanici Imperii Principibus declaratio. 346

CAP. XI. Concilium Lateranense V. sub JULIO II. De Concilii Tridentini decreto Sessionis XXV. capite XIX. de Reformatione: Quid nostri etiam Curiæ Romanæ addictissimi senserint. 350

CAP. XII. Nostri sæculi gesta ultimo loco reservata: dissidium Venetum sub PAULO V. HENRICI IV. MAGNI operâ compositum. 351

CAP. XIII. Cardinalis BELLARMINI libri adversùs BARCLÆUM: Senatûs decretum, antiquis ejusdem Senatûs decretis congruum, quæ sacra Facultas susceperit: Regii Consilii decretum: PERRONII Cardinalis opera. 354

CAP. XIV. Conventus Ordinum Regni 1614. Articulus propositus à tertii Ordinis deputatis: cur Clerus obstiterit, adjunctâ nobilitate: PERRONII Cardinalis oratio quatenus à Clero probata: an hæc novissimæ Cleri Gallicani Declarationi noceant? 355

CAP. XV. In PERRONII Cardinalis oratione ad tertium Ordinem annotata quædam; ejus dicta confutantur: acta laudantur: hujus controversiæ finis. 356

CAP. XVI. Censura SANCTARELLI. An Cardinalis PERRONIUS jure metueret, ne Ecclesia errâsse videretur, si censurâ notata esset illa de deponendis Regibus sententia. 359

CAP. XVII. Recapitulatio dictorum ad Caput I. Gallicanæ Declarationis de temporalis potestatis supremâ autoritate: an quod Cardinalis PERRONIUS objecit, nostram sententiam Romani Pontifices pro erroneâ habuerint? An ab ullis Conciliis damnata sit? An aliquis ex eâ adversùs Ecclesiæ autoritatem metus? 360

CAP. XVIII. De Regibus propter hæresim & apostasiam deponendis: cur ætate postremâ multi Reges consenserint? Cur Scholastici Doctores? Cur ab eâ sententiâ discedamus? 363

CAP. XIX. Anonymi autoris, qui tractatum DE LIBERTATIBUS ECCLESIÆ GALLICANÆ edidit, liber IV. ex antedictis confutatur. 365

CAP. XX. Reliqua Anonymi argumenta soluta paucis: ac primùm quæ ad Scripturam. 368

CAP. XXI. Argumenta Anonymi deprompta ex antiquitate: tum ex Scholasticis & Canonistis. 369

CAP. XXII. Anonymi argumenta ex consensu Regum & Sanctorum exemplis. 371

CAP. XXIII. De Anglicanâ controversiâ: conclusio tractationis ad Caput I. Declarationis Gallicanæ: doctrinam hanc Ecclesiæ Catholicæ ornamento, aliam invidiæ esse. 374

PARS SECUNDA.

In quâ de Conciliis Constantiensi & Basileensi & consectaneis agitur. 381

LIBER QUINTUS.

De Concilio Constantiensi ad Caput secun-

dum GALLICANÆ DECLARATIONIS. *ibid.*
CAP. I. Refertur Declarationis Caput II. hujus libri scopus : Synodum Constantiensem sedi Apostolicæ nunquàm insensam aut suspectam fuisse. *ibid.*
CAP. II. Constantiensis Concilii laudata decreta, ex Sessionibus IV. & V. referuntur : censores nostros, atque etiam ipsum autorem tractatûs DE LIBERTATIBUS ECCLESIÆ GALLICANÆ, nec Synodi verba attendisse ; nedùm intellexerint. 383
CAP. III. Ordo disputationis hujus : Censores nostri tria objiciunt : primum quidem de textu ; alterum de sensu ac mente ; posterum de autoritate decretorum Constantiensium. 386
CAP. IV. Novum EMMANUELIS SCHELSTRATI de textûs falsatione commentum. 387
CAP. V. SCHELSTRATI, de falsatâ sessione IV. Constantiensi fabula confutatur : probitas Patrum Basileensium omnium scriptorum consensu asseritur : B. LUDOVICI ALAMANDI, ejus cœtus Principis, eximia sanctitas. 389
CAP. VI. Sessionis V. quâ potissimùm utimur, lectionem, neque in dubium revocari posse, neque unquàm in dubium revocatam. 393
CAP. VII. Ad sensum Constantiensium canonum constituendum præmittitur brevis historia schismatis : ex ipso schismate fidei periculum, Sedis Apostolicæ contemptus, morum corruptela, ac necessaria reformatio. 395
CAP. VIII. Tria schismati quæsita remedia : Concilium Œcumenicum necessarium : Ecclesia Gallicana ab ODORICO RAINALDO, Wiclefismi accusata, propter subtractam simul obedientiam & Annatas. 398
CAP. IX. Nullum remedium nisi in Conciliorum generalium superiore potestate : an ea sit agnita in causâ schismatis tantùm; an ideò collata ad schismatis causam, quod in aliis quoque causis prævalere soleret ? 400
CAP. X. Concilium Pisanum ab utriusque obedientiæ Cardinalibus convocatum, quo jure ? Ejus Concilii acta. 402
CAP. XI. Confirmatur assertum illud : quòd processus Ecclesiæ Catholicæ & Pisani Concilii, superiore Conciliorum, etiam extra schisma in summis quibusque negotiis, autoritate nitatur : quibus fundamentis Concilii Pisani decreta nitantur. 404
CAP. XII. An sine temeritate Concilii Pisani autoritas rejici possit. 407
CAP. XIII. Ad Constantiense Concilium devenitur : ejus causæ atque initia referuntur : rerum series usque ad sessionem V. hinc confutati qui ad schismatis tempus decreta restringunt. 410
CAP. XIV. Vana suffugia, ex ipso Concilii scopo ac verbis confutantur. 412
CAP. XV. Ex sessione VIII. Concilii Constantiensis, sessionis V. sensus asseritur. 415
CAP. XVI. Mens sessionis V. ex capite FREQUENS, & ex capite SI VERO, sessionis XXXIX. demonstratur. 417
CAP. XVII. Idem demonstratur ex aliis capitibus sessionis XXXIX. SCHELSTRATI & aliorum suffugia præcluduntur. 419
CAP. XVIII. Idem demonstratur ex sessione XL. & octodecim tum propositis reformationis articulis. 420
CAP. XIX. Recapitulatio eorum quæ de mente Concilii dicta sunt : solutio objectorum cap. III. 422
CAP. XX. Sessionibus IV. & V. æquè ac reliquis Concilii Œcumenici autoritas constat : an valeat BELLARMINI responsio, erum sessionum decreta, à Florentinâ & Lateranensi Synodis antiquata ? 423
CAP. XXI. An Sessionum IV. & V. dubia sit autoritas, quod duæ obedientiæ defuerint ? An JOANNIS XXIII. obedientia tertia pars Ecclesiæ fuerit ? An JOANNES XXIII. aut alii Sessionibus IV. & V. contradixerint ? JOANNIS TURRECREMATÆ & JOANNIS GERSONIS loci. 424
CAP. XXII. Quòd inter Catholicos certum sit, Concilium Constantiense jam inde ab initio, & ante adunatas obedientias fuisse Œcumenicum : Bulla *Inter cunctas* à MARTINO V. *sacro approbante Concilio*, edita Constantiæ. 427
CAP. XXIII. An novæ Concilii convocationes, GREGORII & BENEDICTI obedientiis Constantiam advenientibus, pacis studio factæ, antecedentium sessionum autoritatem infringant ? Ac primum de suscepto GREGORIO, sessione XIV. 428
CAP. XXIV. Exemplum singularis in ejusdem schismatis casu indulgentiæ & condescensûs. 430
CAP. XXV. De Sessionibus XXII. XXVI. XXXV. quibus Aragonenses, Navarrici & Castellani suscepti sunt. 432
CAP. XXVI. Ex ipsâ rerum serie antedicta confirmantur. 433

Cap. XXVII. Antiquæ Ecclesiæ exemplis Concilii Constantiensis œconomia asseritur. 436
Cap. XXVIII. Objectio ex defectu confirmationis petita dissolvitur. 437
Cap. XXIX. An sessionum IV. & V. decreta iis accenseri debeant, quæ Martinus V. ut Conciliariter facta, confirmavit. 439
Cap. XXX. Bellarmini sensus explodiiur: an sessionum IV. & V. decreta sine examine debito processerint. 440
Cap. XXXI. An illa formula, *Sacro approbante Concilio*, Papam Concilio superiorem probet. 442
Cap. XXXII. Prædicta responsa de dubio Pontifice etsi valeant, non tamen adversarios expeditos esse, ac Parisiensium ex Constantiensi canone vigere sententiam. 444
Cap. XXXIII. Emmanuelis Schelstrati objecta, à codicibus manuscriptis petita, solvuntur circa sessionem IV. 448
Cap. XXXIV. Quæ in Schelstrati Manuscriptis sessionem V. spectent. 449
Cap. XXXV. Francisci Zabarellæ Cardinalis Florentini doctrina de superiori etiam in reformationis negotio Concilii potestate: Corollarium de dissensionibus Constantiensibus à Schelstrato memoratis. 451
Cap. XXXVI. Alia Schelstrati ex manuscriptis codicibus objecta solvuntur: an aliquid contra nos concludatur ex eo quòd reformatio ad id tempus dilata sit, quo Papa electus esset. 454
Cap. XXXVII. Alia objectio Schelstrati circa sessionem XIV. Concilii Constantiensis. 456
Cap. XXXVIII. Postrema objectio Schelstrati, de sublato decimo-tertio reformationis articulo. Bulla Martini V. de non appellando ad Concilium, suum in locum remittitur. 458
Cap. XXXIX. Confirmatio argumentorum pro autoritate Constantiensis Concilii: multa in eandem rem Martni V. & Eugenii IV. acta usque ad Basileense Concilium. *ibid.*

LIBER SEXTUS.

De Basileensi, aliisque secutis Synodis ac gestis, quibus Constantiensia decreta confirmentur. 463
Cap. I. Duo dissidia Basileensia distinguuntur: res in primo dissidio gestæ. *ibid.*
Cap. II. Ex antedictis, Constantiensia dogmata confirmantur. 468
Cap. III. Confirmantur argumenta capitis præcedentis: insigne Eugenii IV. ad universos fideles diploma refertur. 470
Cap. IV. Turrecrematæ & Rainaldi aliorumque suffugia. 471
Cap. V. De secundo Basileensi dissidio: quid ab initio reconciliatæ gratiæ, usque ad secundi dissidii initium, à Synodo gestum sit per biennium. 474
Cap. VI. Quid per idem tempus ab Eugenio IV. sit gestum. 476
Cap. VII. Dissidii causa ex gestis: quæstio proponitur, an Constantiensia decreta revocata in publicum? 479
Cap. VIII. Ex actis ab Eugenio IV. adversùs Basileenses in Ferrariensi quoque seu Florentino Concilio editis probatur priora Basileensia, quibus Constantiensia confirmantur, integrâ autoritate esse. 481
Cap. IX. Decretalis, *Moyses*, in Synodo Florentinâ edita, priora Basileensia & Constantientia decreta firmat. 482
Cap. X. An decretum unionis Florentiæ editum, Constantiensia decreta antiquârit. 485
Cap. XI. De vero sensu eorum verborum decreti unionis: Quemadmodum etiam in gestis Œcumenicorum Conciliorum continetur. 487
Cap. XII. An Constantiensibus decretis, & Conciliari potestati noceat, quòd Ecclesiæ pars maxima, ac præsertim Galli, Eugenio Basileæ damnato ac deposito obedirent. 490
Cap. XIII. Nobilissimas Universitates, propter Constantiensium canonum autoritatem, Basileensi Synodo adhæsisse. 493
Cap. XIV. Mors Eugenii IV. Nicolaus V. succedit: pax composita, immotis decretis Constantiensibus: Concilii Basileensis antesignani, abdicato tantùm Felice, nullâ doctrinæ retractatione, pro Orthodoxis habiti. 495
Cap. XV. Quæstio de translatione, qualis habita in Basileensi & secutis Synodis: de Constantiensibus decretis nullum superesse dubium: Joannis de Paradiso Carthusiani locus de rebus Basileensibus. 498
Cap. XVI. Petri Meldensis Episcopi ad Eugenium IV. Caroli VII. nomine, gesta Legatio: an Odorico Rainaldo eam

objicienti prosit? 501

Cap. XVII. Bulla retractationis Pii II. ad Coloniensem Academiam Constantiensia decreta confirmat, Basileensia tantùm posteriora damnat. 502

Cap. XVIII. An Lateranensi Synodo, sub Leone X. Constantiensia decreta abrogentur? quantis autoritatibus hæc firma sint: cur Patres Gallicani priora Basileensia gesta in Declaratione suâ exprimenda non putaverint. 505

Cap. XIX. An Constantiensibus decretis nixa sententia ad fidem Catholicam pertineat? 507

Cap. XX. An ea, quam vocant Parisiensium sententiam, occasione schismatis exorta sit: acta in Joannem de Montesono anno 1387. 510

Cap. XXI. Facultatis articuli adversùs Joannem Sarrazinum Prædicatorem, paulò post Constantiense Concilium, ac Martino V. sedente. 512

Cap. XXII. Pergit Facultas Parisiensis cohibere Mendicantes post Basileense dissidium ac pacem: Facultas in priscâ sententiâ: decreta, vigente Pragmaticâ-sanctione. 514

Cap. XXIII. Post abolitam Pragmaticam-sanctionem, eadem doctrina apud nostros. 516

Cap. XXIV. Acta Parisiis apud Prædicatores, Edmundo Richerio Syndico, anno 1611. 518

Cap. XXV. Edmundi Richerii liber *de Ecclesiasticâ & Politicâ potestate*: aulicæ artes: acta Facultatis: Episcopales censuræ: quo fundamento nixæ: de priscâ sententiâ nihil motum. 520

Cap. XXVI. Acta Facultatis adversùs Marcum Antonium de Dominis & Theophilum Milleterium: item de Ludovico Cellotio ac Francisco Guillovio. 522

Cap. XXVII. Articuli Facultatis ad Ludovicum Magnum allati: Censuræ Vernantii & Guimenii: Alexandri VII. Bulla: Propositio Strigoniensis, ejusque censura. 526

Cap. XXVIII. An sententia de potiore Concilii potestate, Regum juribus ac potestati noceat: Thomæ Corcellæi responsum: Propositio Joannis Hussi in Constantiensi Concilio condemnata. 530

TOMUS SECUNDUS.

Pars Tertia. De Parisiensium sententiâ ab ipsâ Christianitatis origine repetendâ. *Pagina* 1

Liber Septimus. Conciliorum generalium Traditio. *ibid.*

Cap. I. Infallibitas quibus verbis ab antiquis explicetur ubi sita sit quæritur. *ibid.*

Cap. II. Sententia Parisiensium res inter judicatas reponenda ex dictis de Concilio Constantiensi. 2

Cap. III. Alia modernorum quorumdam cavillatio confutatur, ostenditurque ex ipsis Concili Constantiensis verbis ac gestis, Papam non modò teneri Conciliaribus de fide decretis jam factis, sed etiam in quærendo & tractando, in Concilii potestate esse. 3

Cap. IV. Aliæ cavillationes: Papam subjici quidem Concilio in fidei quæstionibus, sed tantùm postquàm se illi sponte submisit, tum esse quidem illum per sese infallibilem, si non adsit Concilium, sed præsente Concilio, jam illi subesse. 4

Cap. V. An Concili Constantiensis judicium antiquâ Traditione nitatur: præmittimus quædam ex Vincentio Lirinensi de Ecclesiæ Catholicæ toto Orbe diffusæ autoritate: hinc valere Concilia œcumenica: duplex ratio agnoscendæ Ecclesiasticæ consensionis ac finiendarum fidei quæstionum; altera per Concilia œcumenica; altera sine Concilis œcumenicis: utraque suo ordine tractanda suscipitur: à primâ ordimur; atque octo primorum Conciliorum generalium Traditionem ac praxim explicare incipimus. 5

Cap. VI. Concilium Apostolicum Hierosolymis habitum de legalibus, ut omnium Conciliorum generalium forma proponitur: perpenditur illud: *Visum est Spiritui sancto & nobis*: vis Spiritûs in ipsâ consensione posita: in eam rem egregiæ Concilii V. ac S. Cælestini Papæ in Concilio III. autoritates. 7

Cap. VII. Concilii Nicæni primi Decreta adversus Arianos ipsâ Patrum consensione valuerunt, nullo ante gestam, nullo post gestam Synodum Sedis Apostolicæ speciali decreto: in eo Concilio ipsius consensionis autoritate tres præcipuæ finitæ quæstiones: ad Sedem Apostolicam communis decreti executio pertinet. 10

Cap. VIII. Constantinopolitana prima Synodus secunda generalis in medium adducitur : ex eâ demonstratur quæstiones fidei sola Ecclesiarum consensione finitas. 12

Cap. IX. Ad Ephesinam Synodum devenimus: referuntur ea quæ Synodum præcesserunt, demonstraturque à S. Cælestino Papâ totâ Sedis Apostolicæ autoritate in Nestorii hæresim ac personam pronuntiatum fuisse: an tale judicium pro irreformabili sit habitum? Quæstio ex actis posteà dissolvenda. 13

Cap. X. Dicta à Cælestino Papâ de fide, totâ Sedis Apostolicæ autoritate sententia, Concilii universalis mentione & convocatione suspenditur: id canonicè & ordine factum omnes Episcopi & Papa ipse confitetur. 14

Cap. XI. Acta Synodi Ephesinæ recensentur: ejus actio I. probat Synodus omnia quæ à Cælestino decreta essent in suspenso manere usque ad Synodi sententiam: quæ de fide gesta sunt referuntur, ostenditurque prolatum à Papâ judicium ad examen legitimum fuisse revocatum. 15

Cap. XII. Continuatio actionis primæ Concilii Ephesini: quæ circa Nestorii personam à Cælestino Papâ decreta essent, ad Synodale examen & ipsa revocantur, nec nisi quæstione habitâ comprobantur. 17

Cap. XIII. Gesta actionis II. quibus præcedentia comprobantur: quid sit *confirmare* decreta stylo Ecclesiastico ex gestis demonstratur: in Synodi examine atque judicio quæstionis finem, non modò sacra Synodus, sed etiam Legati Apostolici atque etiam ipse Papa Cælestinus agnoscunt. 18

Cap. XIV. Ephesinæ Synodi praxis quâ doctrinâ nitatur? Episcoporum autoritas in Apostolis instituta: iis omnibus fidei depositum in commune traditum & communi curâ custodiendum: Apostolici in Hierosolymis Concilii autoritas in secutis Conciliis: hæc ex Cælestini epistolâ Ephesi lectâ, quâ confutantur ii, qui docendi autoritatem à Papâ in Episcopos manare contendunt. 21

Cap. XV. Chalcedonensis Concilii IV. generalis acta proponuntur: referuntur ea quæ antecesserint: ex his demonstratur, etiam in fidei causis, post Romani Pontificis judicium, à totâ Ecclesiâ ipsoque Romano Pontifice plenius ac majus jamque irrefragabile judicium expectari. 22

Cap. XVI. In Calcedonensi Concilio duo ad rem faciunt; alterum Dioscori Patriarchæ Alexandrini; alterum examen epistolæ Leonis: hîc de Dioscoro: demonstratur in causis quæ universalem Ecclesiam spectant, in ipsâ consensione vim summam & indeclinabilem esse repositam. 24

Cap. XVII. Alterum Caput in Synodo Chalcedonensi tractatum, de expositâ fide: S. Leonis epistola non nisi facto examine comprobata: Gallorum & Italorum ante Chalcedonense Concilium de recipiendâ Leonis epistolâ literæ ejusdem spiritûs referuntur: decretum Apostolicæ Sedis, non nisi consensione Ecclesiarum, irretractabile fieri Christiani omnes & ipse Leo confitentur 26

Cap. XVIII. Adversariorum effugia: Bellarminus & Baronius diversa sectantur: aliorum cavillationes: de Theodoreto in sedem restituto agitur, ex eoque facto nostra sententia confirmatur. 28

Cap. XIX. Concilium V. generale, seu Constantinopolitanum II. in medium adducitur: in eo referuntur III. & IV. Synodi acta jam à nobis recensita, & clarè docetur Romanorum Pontificum, ut & aliorum scripta, non nisi inquisitione factâ à Synodis comprobari: unde trium simul Synodorum Œcumenicarum autoritas nostram sententiam firmat. 32

Cap. XX. Synodus V. invitato ac repugnante Vigilio Papâ habetur: ejusdem Vigilii *constitutum* solvit: Ibæ epistolam, ipsius sententiâ ab hæresi absolutam, impiam & hæreticam judicat: à Romanis Pontificibus comprobatur. 33

Cap. XXI. In Synodo VI. generali, quæ Constantinopolitana est III. causa Honorii Papæ per Synodum condemnati: tria suffugia proponuntur: quæstiones aliquot ex actis suo ordine resolvendæ: brevis Monothelitarum historia præmittitur. 35

Cap. XXII. Honorius Cyri Alexandrini & Sergii Constantinopolitani scripta dogmatica, in sextâ Synodo condemnata, directè probat: Sophronii Hierosolymitani ab eâdem sextâ Synodo atque ab omnibus Orthodoxis comprobata improbat: ejus Legatos à veritate deterret: consultus à tribus Patriarchis prava rescribit: ejus literæ toto Oriente vulgatæ: his Monothelitæ præcipuè nitebantur: an hæc pro privato Doctore scripserit? Ex epistolæ

dogmaticæ habentur, hoc est decretales: *dogmatis* nomen explicatur: confutantur suffugia. 36

Cap. XXIII. Bellarmini ac Baronii suffugium, quòd hæc Honorius dispensatoriè pacis gratiâ scripserit, quoad rem exactiùs definiret: id ipsius Honorii verbis confutatur, doceturque Honorium cum Monothelitis à Romanis Pontificibus, ac præsertim à S. Martino, presso licet nomine, condemnatum. 39

Cap. XXIV. De Synodo VI. generali: ea post Romanorum Pontificum, atque imprimis S. Martini exquisitissimas definitiones est habita: in eâ de S. Agathonis totiusque Occidentalis Synodi literis ritè deliberatur: quo sensu Synodus suscipiat quæ à S. Agathone de Sede Apostolicâ prædicantur. 41

Cap. XXV. Sextæ Synodi in Honorium dicta sententia: ejus sententiæ frequens repetitio: cur Synodus eum damnatum voluerit, quem Romani Pontifices excusare videantur. 42

Cap. XXVI. Actio falsi intentata Synodalibus gestis, ac duabus Leonis II. epistolis, temeraria & absurda, repugnantibus omnibus scriptoribus actisque publicis. 44

Cap. XXVII. Potissimum argumentum falsitatis ex Agathonis epistolâ ductum: quàm vanum illud sit: Agatho & Leo II. inter se componuntur: etsi Honorius de fide prava docuerit, haud minus Ecclesiæ Romanæ permanere inconcussam fidem. 48

Cap. XXVIII. Quæstio de Honorio concluditur, atque utcumque illius res se habent, invictum manet ex his petitum argumentum. 51

Cap. XXIX. Patres Toletani Concilii XIV. Synodum VI. pro Œcumenicâ non habent, eò quòd Hispani ad eam vocati non essent, neque eam probant nisi facto examine, tametsi à Leone II. probatam constitisset. 52

Cap. XXX. Synodus Nicæna II. seu generalis VII. more antecedentium Synodorum, de Adriani I. literis quæstionem habet: locus egregius, quo eadem Synodus docet vim illam ineluctabilem, in Ecclesiæ Catholicæ consensione esse positam. 53

Cap. XXXI. Galli Synodum VII. seu Nicænam II. Adriano Præside habitam, pro Œcumenicâ non habent, eò quòd ad illam nec ipsi, nec alii Occidentales vocati essent: egregius eâ de re Jacobi Sirmundi locus: Romanorum Pontificum de Gallis sententia. 54

Cap. XXXII. Synodus VIII. generalis Constantinopolitana IV. æquè ac cæteræ de Romanorum Pontificum judiciis judicat: traditam sibi à Christo, ut & Romanæ Ecclesiæ, ligandi ac solvendi potestatem agnoscit & exercet: post Synodi judicium, nulla jam appellatio, nulla alia spes est. 57

Cap. XXXIII. Concluditur argumentum ab VIII. primorum Conciliorum autoritate repetitum: eorum acta adversarii nec considerâsse videntur: S. Gelasii & S. Gregorii locus de irretractabili Ecclesiasticorum judiciorum autoritate. 58

Cap. XXXIV. Alia Concilia generalia memorantur: in iis perstitit antiqua Traditio, ut summæ quæstiones ad Concilia generalia referrentur, nec Pontifex decerneret, nisi *sacro approbante Concilio*: referuntur quatuor prima Lateranensia Œcumenica Concilia, sub Calixto II. Innocentio II. Alexandro III. Innocentio III. & Lugdunense primum sub Innocentio IV. 59

Cap. XXXV. Concilium generale Lugdunense II. sub Gregorio X. de reconciliandis Græcis: hujus acta præcipua referuntur. 61

Cap. XXXVI. Decretum Concilii Lugdunensis II. de Papæ autoritate producitur: ostenditur nihil favere adversariis. 62

Cap. XXXVII. Idem ex Græcorum in Basileensi & Florentinâ Synodis doctrinâ, Eugeniique Papæ ac Latinorum consensu ostenditur. 64

Cap. XXXVIII. Viennense Concilium sub Clemente V. ejus ævi scriptor nobilis Guillelmus *Mimatensis* Episcopus, *speculator* dictus, à Papâ jussus de habendo Concilio scribere, quid senserit. 66

Cap. XXXIX. Lateranensis Synodus sub Julio II. ex eâ Conciliorum necessitas & autoritas. 68

Cap. XL. Post Lutheranam pestem, Concilii generalis habendi necessitas ab omnibus, adeòque à Romanis Pontificibus agnoscitur: eâ re Concilium Tridentinum convocatur. 69

LIBER OCTAVUS.

Solvuntur objectiones quædam, ac præser-

tim illa quæ ex Conciliorum confirmatione petitur, ad idem Caput IV. *Gallicanæ Declarationis.* 71

CAP. I. Objectio de confirmatis à Romano Pontifice Synodis generalibus proponitur: hujus dissolvendæ ratio atque ordo explicatur. *ibid.*

CAP. II. Quid sit *confirmare* Ecclesiastico stylo, & quid autoritatis invehat: *confirmari* decreta non modò ab æqualibus, sed etiam ab inferioribus passim: tum speciatim explicatum non modò à Romanis Pontificibus Conciliaria decreta, sed & à Conciliis etiam particularibus Romanorum Pontificum decreta *confirmari.* 72

CAP. III. Quid in *confirmandis* Conciliis gestum sit: Nicæna, Constantinopolitana, Ephesina Synodus: nihil in his de illâ quam quærimus *confirmatione* actum: de Ariminensi Synodo: de epistolis EUTHERII & HELLADII ad SIXTUM III. adversùs Ephesina decreta: Christiani LUPI vanæ notæ. 75

CAP. IV. De Ephesino Latrocinio: quid LEO egerit: ut ultimam sententiam futuræ universali Synodo reservârit. 78

CAP. V. A Chalcedonensi Synodo nullam in fidei negotiis *confirmationem* petitam: cujusmodi sit ea quam S. LEO ultrò dederit. 79

CAP. VI. Quintum, sextum, Septimum, octavum Concilium. 80

CAP. VII. Reliquæ Synodi usque ad Tridentinam. 82

CAP. VIII. De canonibus Conciliorum generalium à Sede Apostolicâ *confirmatis* vel *infirmatis*: Constantinopolitani canones, præsertim III. Chalcedonenses, ac præsertim XXVIII. 83

CAP. IX. Recapitulatio eorum quæ de *confirmatione* ex Conciliorum actis dicta sunt: hinc confutantur allati à quibusdam recentioribus Pontificiæ *confirmationis* effectus: Ecclesiæ consensus quatenus ultima Synodi benè gestæ testificatio: S. GELASII locus. 86

CAP. X. Andreæ DUVALLII de *confirmatione* sententia confutatur; nempe quòd ante eam Conciliorum anathemata valeant, tantum sub spe ratihabitionis futuræ: Concilii VIII locus egregius. 87

CAP. XI. Ex antedictis resolvitur illud duodecim sæculis inauditum; quòd Episcopi jurisdictionem omnem à Papâ mutuentur; quodque Papæ assistant ut Consiliarii tantùm, non ut judices. 88

CAP. XII. Quo sensu dictum sit ab antiquis, à PETRO & per PETRUM esse Episcopatum: S. AUGUSTINI locus. 89

CAP. XIII. Patres ante AUGUSTINUM: alii AUGUSTINI loci: Traditio sequentis ætatis. 91

CAP. XIV. Cleri Gallicani ab antiquâ Traditione ducta sententia: Conventûs generalis an. 1655. adversùs Joannem BAGOTIUM acta memorantur. 94

CAP. XV. Autoris Anonymi de jurisdictione Episcopali à summo Pontifice profectâ vanæ commentationes: S. GREGORII loci: BELLARMINI objectio: S. FELICIS III. locus. 97

CAP. XVI. Loci S. Joannis CHRYSOSTOMI à novissimo autore Anonymo objecti. 100

CAP. XVII. Alius CHRYSOSTOMI locus in Acta Apostolorum. 102

CAP. XVIII. S. AUGUSTINI locus ab eodem Anonymo objectus contra Conciliorum autoritatem indeclinabilem. 104

CAP. XIX. Alii loci AUGUSTINI ab eodem objecti: an Papa Ecclesiam Catholicam repræsentet. 106

CAP. XX. Repetuntur & urgentur quæ pro Parisiensium sententiâ ab autoritate & convocatione Conciliorum generalium dicta sint: confutantur vana suffugia: BELLARMINI etiam responsionibus antedicta firmantur. 107

LIBER NONUS.

De quæstionibus præsertim fidei, extra Concilia generalia, per consensum Ecclesiæ definitis. 113

CAP. I. Consensionis universalis vis & autoritas ante omne judicium Ecclesiasticum: multo major, cùm Romani Pontificis decreta, nullo reclamante, obtinent. *ibid.*

CAP. II. Locus AUGUSTINI de Pelagianis, *causa si ita est*: quænam illæ causæ sint, quæ sine Synodis finitæ intelligantur: duo Actorum loci comparantur: causæ Pelagianæ status ex AUGUSTINO: *sufficiens judicium* eidem AUGUSTINO quid sit: CAPREOLI Cartaginensis locus: Concilii Ephesini de Pelagianis decretum. 115

CAP. III. Quæ causæ sine Synodo finiri possint, quæ finiri non possint ex S. AUGUSTINO & quæstione rebaptizationis ostenditur. 119

CAP. IV. S. STEPHANI Papæ contra rebaptizationem decretum, totâ Sedis Apostolicæ autoritate factum, & tamen Concilii generalis sententiam meritò expectatam: S. AUGUSTINI loci. 120
CAP. V. Non tantùm pertinaces, sed Sancti, post Papale decretum aliud quid desiderant. 121
CAP. VI. Quæstionem rebaptizationis à CYPRIANO & asseclis inter adiaphora non fuisse repositam. 122
CAP. VII. An AUGUSTINUS aliique Patres eam quæstionem inter adiaphora habuerint? 123
CAP. VIII. Quid objiciant qui hæc referunt inter adiaphora? FIRMILIANI & BASILII loci. 125
CAP. IX. Quæ sit illa *Synodus* universalis quam in hac quæstione AUGUSTINUS memoret? Nicænam eam esse; sed utcumque sit, nostra immota esse. 127
CAP. X. Non tantùm fidei causa, sed etiam aliæ quæ universalem spectarent Ecclesiam, ab universali Concilio retractandæ, nec nisi *consensione Orbis* finitæ esse creduntur: causa CÆCILIANI: S. AUGUSTINI locus. 128
CAP. XI. Causa S. Joannis CHRYSOSTOMI. 129
CAP. XII. Decreta adversus Origenistas: THEOPHILUS Alexandrinus S. ANASTASIUM Papam præit, ac Romam ipsam liberat: in consensione vis posita: S. HIERONYMI loci. 130
CAP. XIII. Turbæ post Chalcedonensem Synodum: de iis seorsim per encyclicas epistolas Ecclesiæ consuluntur: responsa mittuntur: communi consensione quæstiones finiuntur. 131
CAP. XIV. S. SIMPLICII Papæ locus de decretis Apostolicis irrefragabilibus Ecclesiæ universalis assensu. 132
CAP. XV. S. GELASII locus in epistolâ ad Episcopos Dardaniæ. 133
CAP. XVI. Propositio, *unus Trinitatis crucifixus*, à Scythis Monachis Constantinopoli agitatur: Monachi HORMISDAM consulturi pergunt: professio JUSTINIANI, eàdem de re Romanum Pontificem consulentis, pro ejus infallibilitate objicitur. 134
CAP. XVII. Viri boni sanctique consulendos docent per Orbem terrarum Episcopos: quæstionis finem ab Ecclesiæ universalis autoritate expectandum. 136
CAP. XVIII. S. HORSMIDÆ epistola ad POSSESSORUM, quâ Scythæ Monachi condemnantur: illi Ecclesiæ Catholicæ sententiam expectant: eorum propositio vincit: non nisi Ecclesiæ universalis consensione quæstioni finis imponitur. 137
CAP. XIX. Formula consulendi Romani Pontificis, rei gestæ serie, ac Patrum Traditione explicatur. 140
CAP. XX. Quæstio ELIPANDI de Christo adoptivo Dei filio, Romani Pontificis & Ecclesiarum consensione finitur; particula *Filioque* per eadem fere tempora Symbolo addita. 141
CAP. XXI. Tricassina II. Synodus sub JOANNE VIII. professio obedientiæ Romano Pontifici facta secundùm canones ab HINCMARO Rhemensi: Episcopi conjunctâ autoritate cum Papâ judicant: ex consensione robur. 143
CAP. XXII. Objecta solvuntur: Turonensis II. Concilii canon: statuta NICOLAI Papæ: canones Pontigonensis Synodi: quæ PETRI privilegio facta habeantur: S. LEONIS insignis locus. 144
CAP. XXIII. Aggredimur demonstrare viros bonos sanctosque post Romanorum Pontificum decreta etiam de fide, suspenso animo mansisse, quoad universalis consensus accederet: S. VICTORIS Papæ decretum de Paschate proponitur: S. STEPHANI de rebaptizatione paucis repetitur. 147
CAP. XXIV. PELAGII I. piis & Orthodoxis suspecta fides propter approbatam Synodum V. non ut Doctor privatus, sed ut Papa suspectus: expositâ fide, non allegatâ infallibilitate se purgat. 148
CAP. XXV. BONIFACIUS III. seu IV. eâdem causâ S. COLUMBANO Presbitero suspectus. 150
CAP. XXVI. Romani Pontifices professi se Apostolico officio fungentes esse errori obnoxios, in autoritate universalis Ecclesiæ acquiescunt: locus INNOCENTII III. 152
CAP. XXVII. JOANNIS XXII. fidei professio, omnia quæ in Apostolico officio gessit, etiam circa fidem, iterum examinari posse demonstrat. 153
CAP. XXVIII. Ejusdem JOANNIS XXII. de animarum statu speciatim publico diplomate declarata fides, à BENEDICTO XII. successore ad examen revocatur. 154
CAP. XXIX. GREGORII XI. ac PII IV. professio. 155
CAP. XXX. Ecclesiæ Catholicæ autoritas mul-

tis casibus Ecclesiæ Romanæ laborantis autoritatem supplet : primum exemplum : sæculi X. invasores. 156

Cap. XXXI. Alia exempla : turbæ sub Sergio III. ordinationum Formosi Papæ gratiâ : Auxilii Presbiteri locus : aliæ turbæ sub Joanne XII. turbæ graviores, atque incertior status, in diuturno schismate inter Urbanum VI. & Clementem VII. 158

Cap. XXXII. Ex his ostenditur, etsi quis Romanus Pontifex falsa definiat, Catholicam tamen Ecclesiam Sedemque Apostolicam manere suo pondere constitutam. 160

Cap. XXXIII. Lapsus Romanorum Pontificum nihil Ecclesiæ, nihil fidei, nihil Sedi Apostolicæ nocuerunt : Liberius ordine temporum primus recensetur. 162

Cap. XXXIV. Adversariorum effugia præcluduntur : nostra argumenta firmantur. 163

Cap. XXXV. S. Zozimus Cælestii Pelagiani confessionem apertè hæreticam probat : ejus epistola ad Africanos Episcopos : S. Augustini loci. 165

Cap. XXXVI. Hormisdæ atque Honorii gesta uno verbo repetuntur : Joannes VII. Trullanam Synodum, quâ Romana Ecclesia erroris accusatur, suo judicio subditam, relinquit intactam. 167

Cap. XXXVII. Stephani II. Gregorii II. Sergii III. Gregorii VII. ejusque occasione Bonifacii VIII. decreta & gesta referuntur : decretalis *unam Sanctam*. 169

Cap. XXXVIII. Paschalis II. gesta Lateranensis Synodi : Guidonis Viennensis, mox Callixti II. decreta in Synodo Viennensi à Sede Apostolicâ comprobata : hujus decreti verba ad Papam : *Nos à vestrâ obedientiâ repelletis*. 171

Cap. XXXIX. Alexandri III. in exponendâ Scripturâ manifestus error omnium sententiâ reprobatus : caput, *cùm esses, de testamentis* : item Innocentii III. falsa Scripturæ expositio, cap. *Per venerabilem, qui filii sint legitimi*. 172

Cap. XL. Ejusdem Alexandri III. decretum, quo anteriorum Pontificum, de matrimonio per verba, *de præsenti*, statuta solvuntur : Innocentii III. de revelandâ confessione rescriptum ad Cistercienses : idem Innocentius III. Cælestini III. erroneam decretalem solvit. 174

Cap. XLI. Franciscana controversia : primo loco ponitur decretalis *exiit* Nicolai III. probatur hanc veram esse definitionem doctrinalem ac dogmaticam. 176

Cap. XLII. Decretalem *exiit* confirmarunt Clemens V. Clementinâ *exivi*, & Joannes XXII. Extravagante *quia quorumdam* : mox idem Joannes ejusdem decretalis autoritatem infringere aggreditur. 177

Cap. XLIII. Joannis XXII. Extravagans *ad conditorem canonum* : ea, decretalis *exiit*, dogma rejecit. 178

Cap. XLIV. Joannis XXII. Extravagans *cùm inter non nullos* : eâ, decretalis *exiit* doctrinam, de Christi & Apostolorum paupertate, hæreseos damnat : à Romanis Pontificibus erronea definiri posse demonstrat : Franciscani appellantes in materiâ fidei à Papâ ad Concilium, ejus rei gratiâ nullam censuram ferunt. 179

Cap. XLV. Bellarmini ac Rainaldi suffugia. 181

Cap. XLVI. Quæstio de visione beatificâ ante universalem resurrectionem : in eâ Joannes XXII. falsa prædicat & suadere nititur : Gallis obsistentibus, Ecclesiæ Catholicæ consensioni cedit. 182

LIBER DECIMUS.

Quo probatur convenire cum Declaratione Gallicanâ hæc, *Quòd Romana Sedes fidesque nunquàm defectura sit* ; &, *quòd prima Sedes non judicetur à quoquam*. 185

Cap. I. Fides Petri quid sit : verba Petri, *tu es Christus*, & Christi, *tu es Petrus*, &c. Petri fides Ecclesiæ fundamentum, ad locum *Matt.* xvj. 16. *& seq.* *ibid.*

Cap. II. Ipse Petrus & Petri successores, propter injunctum officium prædicandæ & asserendæ fidei, Ecclesiæ fundamentum : huic officio meritò adjunctæ claves. 186

Cap. III. Locus, *Rogavi pro te*, &, *confirma fratres tuos*, Luc. xxij. 32. aliud præceptum, aliud promissum : præceptum, *confirma fratres*, quid sit ? 188

Cap. IV. Promissio in illâ precatione, *ut non deficiat fides tua* : fides Petri quid sit ? Numquam defectura, neque in ipso Petro, neque in Catholicâ Ecclesiâ, neque in Sede Apostolicâ, seu peculiari Petri Ecclesiâ. 189

Cap. V. Petrus ejusque successores cuidam peculiari Ecclesiæ ac Sedi præsidere debent : Petri fides in Petri Sede, & in successorum serie non deficit. 190

Cap. VI. Traditio Patrum de fide & Ecclesiâ

Romanâ, deque Sede Apostolicâ nunquàm defecturâ: Romanorum Pontificum de suæ Sedis dignitate tuenda Traditio. 191

Cap. VII. Libellus à S. Hormisda ad Ecclesias Orientales missus, ab eisdem Ecclesiis subsignatus mittitur eidem Papæ: tum S. Agapeto, Nicolao I. atque Adriano II. prædicata in eo libello Romana fides nunquàm defectura. 194

Cap. VIII. Concilium Lateranense sub S. Martino Papâ: S. Agathonis ad Synodum VI. epistola: item Benedicti XII. de visione beatificâ decretalis. 196

Cap. IX. S. Gelasii Papæ epistola ad Anastasium Imperatorem nobis objicitur. 198

Cap. X. Leonis IX. & Gregorii VII. loci objiciuntur nobis. 200

Cap. XI. Innocentii III. ab Anonymo autore locus objicitur, sed truncus & mutilus. 201

Cap. XII. Petri Cardinalis de Alliaco de Sede Apostolicâ nunquàm defecturâ, deque Pontifice interim fallibili & deviabili sententia. 203

Cap. XIII. Joannis Gersonis eâdem de re sententia: confutantur qui putant variasse Gersonem: Dionysii Carthusiani loci repetuntur. 204

Cap. XIV. Dubium resolvitur: Ecclesiæ Sedisque Romanæ firmitas ab Ecclesiæ Catholicæ firmitate: Ecclesiæ Romanæ Traditio universalis Traditionis pars ac specimen. 205

Cap. XV. Ex Sedis Apostolicæ immobili firmitate concludi causas fidei ad eam Sedem referendas; non autem propterea infallibili judicio finiendas: formulæ interrogandi Romani Pontificis: de ejus judicio piam præsumptionem, non tamen continuò certam fidem fuisse; cujus rei exempla proferuntur. 207

Cap. XVI. De S. Thoma & S. Bonaventura Facultatis Parisiensis Doctoribus quid Gerson senserit: utriusque, ac præsertim Angelici Doctoris sententia explicatur. 211

Cap. XVII. Testimonium ex Cleri Gallicani cœtu anno 1626. petitum: alia argumenta ex Janseniano negotio deprompta solvuntur: Conventus anni 1653. Bullæque solennis acceptatio. 214

Cap. XVIII. Tres aliæ secutæ Cleri Gallicani Congregationes probant necessariam Episcoporum consensionem, atque hanc pro Ecclesiastico judicio esse habendam. 217

Cap. XIX. Duo exempla ab antiquitate deprompta, quibus Gallicanarum Congregationum gesta firmantur: S. Siricii de Joviniano judicium: Capuana Synodus, & ejusdem Siricii responsio ad Macedonas. 219

Cap. XX. Dictum illud, *Prima sedes non judicatur à quoquam*, cujus virtutis sit? An cum Declaratione Gallicanâ consentiat? Duplex ejus sensus; alter de personâ Papæ, alter de sententiâ ab eo dictâ: de particularibus Synodis intelligendum: Sinuessana Synodus: Romana Concilia sub Symmacho Papâ. 222

Cap. XXI. Persona Pontificis quatenùs ab Œcumenicis Conciliis judicari non possit: Photii gesta Nicolaum Papam excommunicantis: Concilii VIII. canon XIII. 224

Cap. XXII. De sententiis Romanorum Pontificum non retractandis: eâ de re relati canones, eorumque vis: Gelasii Papæ loci. 225

Cap. XXIII. Appellationes à Papâ ad Concilium: non esse de iis in Gallicanâ Declaratione quæsitum: quo sensu improbari possint: Petrus de Marca appellationes eas à vetere disciplinâ alienas non satis cautè dixit: varii appellationis effectus; instaurata cognitio; prolatæ sententiæ suspensa executio: tutela & præsidium in Ecclesiæ Catholicæ autoritate adversùs Papalem etiam sententiam, in certis quidem causis, res est antiquissima. 227

Cap. XXIV. S. Gelasius non eo sensu appellationes à Papâ vetuit quo sunt posteà in Ecclesiâ frequentatæ. 228

Cap. XXV. Antè schismatis magni tempus appellationes à Papâ ad Concilium, exactæ pecuniæ gratiâ, frequentatæ ab Anglis, adversùs Bonifacium VIII. à Gallis, adversùs Joannem XXII. à Franciscanis, nullo Pontificio decreto condemnatæ 229

Cap. XXVI. Appellationes à Papâ ad Concilium primus omnium condemnavit Petrus de Luna in schismate obduratus: ejus eâ de re decretum in Concilo Constantienti revocatum. 231

Cap. XXVII. Martini V. Bulla de non appellando à Papâ ad Concilium, quàm perperàm objecta. 232

Cap. XXVIII. Bulla, *execrabilis*, Pii II. in Conventu Mantuano: quâ occasione lata: nostri intellexerunt de privatis tantùm ne-

gotiis, fundamento ex Bullæ verbis petito: nec recepta est in Galliâ & ab eâ quoque appellatum: appellationes posteà frequentatæ. 235

Cap. XXIX. Bulla, *suspecti regiminis*, Julii II. in eâ clausulæ extra omnem ordinem: non publicata apud nos, nedum recepta: appellationes posteà frequentatæ, non tantùm à nostris, sed etiam ab aliis. 237

Cap. XXX. Bullæ Pii II. & Julii II. occasione litium ac dissidorum temporalium editæ: qui appellationes respuunt, quàm incommoda remedia adhibeant: Andreæ Duvallii locus *ibid.*

Cap. XXXI. Variæ de Conciliis generalibus novissimi autoris Anonymi vitilitigationes: quæstionem ab eo pessimè constitutam: an Concilia inter res incertas numeranda? Quæstiones generales à particularibus, ad Constantiensis Synodi mentem, jam inde ab initio distinctæ. 239

Cap. XXXII. Recapitulatio eorum quæ ad Caput IV. Declarationis Gallicanæ dicta sunt, atque imprimis eorum quæ Libro VII. & VIII. 242

Cap. XXXIII. Recapitulatio eorum quæ sunt in Libro IX. 244

Cap. XXXIV. Recapitulatio eorum quæ hoc postremo Libro dicta sunt, de Romanæ Sedis ac fidei firmitate, ac de illis verbis: *Tu es Petrus.* 246

Cap. XXXV. Recapitulatio eorum quæ hoc postremo Libro dicta sunt circa illud: *Rogavi pro te.* 248

Cap. XXXVI. An quemquam hominem infallibilem esse sit congruum aut Ecclesiæ necessarium? An nulla sit Papæ nisi infallibilis autoritas? An Papâ errante nullum remedium? 250

Cap. XXXVII. An contraria sententia dignum aliquid Ecclesiasticâ gravitate dicat? 252

LIBER UNDECIMUS.

De Pontificiæ potestatis usu per canones moderando ad Caput tertium Gallicanæ Declarationis. 255

Cap. I. Refertur Caput III. Gallicanæ Declarationis. *ibid.*

Cap. II. Exponitur tertium caput Gallicanæ Declarationis: hujus duæ partes: id probandum suscipitur, Ecclesiasticam disciplinam, sive universam, sive particulares spectet Ecclesias, à Romano Pontifice regi, adhibitis regulis, sive universim, sive particulatim receptis. 256

Cap. III. Ecclesia Romana iisdem canonibus regit Ecclesias, quibus ipsa regitur: probatur ex Romanis Pontificibus. 257

Cap. IV. Idem probatur ex gestis sub Bonifacio II. & ex Concilio Romano sub Joanne IX. de translationibus. 259

Cap. V. Aliud exemplum: Concilium Romanum sub Joanne XII. 261

Cap. VI. Nova & inaudita Gratiani interpretatio XXV. Quæst. I. P. S. *Si ergò.* 262

Cap. VII. Concilium Mosomense: Rodulphi Glabri locus: Concilium Ansanum: de eo Anonymi responsiones: de exemptionibus obiter: Petri Venerabilis & S. Bernardi loci: an Monachis Cluniasensibus profuerit, quòd Romanum Pontificem peculiarem Episcopum habere vellent. *ibid.*

Cap. VIII. Concilium Lemovicense II. Gregorius VII. concors Romanorum Pontificum & Episcoporum professio de regendo & obediendo secundùm canones. 266

Cap. IX. Libertas in jure antiquo & communi: Pragmatica-Sanctio S. Ludovici: an ab Anonymo idoneis probationibus falsi arguatur? 267

Cap. X. Edictum Caroli VI. decretum Florentinum: nulla sunt quæ contra canones: Romanus Pontifex contra canones agere nolle præsumitur, ne ipse adversetur sibi: locus insignis Concilii Basileensis. 270

Cap. XI. De decretalibus epistolis, deque consuetudine receptâ & canonum origine. 272

Cap. XII. Jura, canones, consuetudines particularium Ecclesiarum retinenda; in iisque pars libertatis Ecclesiastica; cæterarum gentium eam in rem cum Gallis concors sententia. 274

Cap. XIII. Jura novella necessaria: ad vetera collimandum: Patrum Gallicanorum eâ de re in Concilio Tridentino sensus: ipsum Tridentinum Concilium eodem animo fuit. 276

Cap. XIV. Ecclesia Gallicana antiquam & sanctam, sub Aurelio & Augustino Africanam Ecclesiam sequitur: Christiani Lupi allucinationes: summa doctrinæ de libertatibus. 277

Cap. XV. Libertates quo sensu privilegia dicantur? Nempe ut jura antiqua Liberta-

tum radix: an Petrus de Marca audiendus, qui Conciliorum superiorem potestatem à libertatibus separat. 279

Cap. XVI. Hæc doctrina non obest dispensationibus Apostolicæ Sedis: Concilii Basileensis locus: Gersonis doctrina à S. Bernardo ducta. 282

Cap. XVII. Dispensationes *sine causâ*: canon Lugdunensis, in earum gratiam à Petro de marca citatus, an id efficiat? 284

Cap. XVIII. De dispensationibus *sine causâ* sententia Cardinalium sub Paulo III. Concilii Tridentini decreta memoranda. 285

Cap. XIX. Natura ipsa dispensationis ex S. Symmacho & S. Gelasio Romanis Pontificibus: hinc dispensationes *sine causâ* evertuntur. 286

Cap. XX. An autor Anonymus Tractatûs *de Libertatibus*, ad tertiam propositionem Declarationis Gallicanæ, rectum aliquid aut ad rem dixerit. 287

Cap. XXI. Autor Anonymus Libro I. nihil agit; à scopo quæstionis aberrare se docet. 290

Cap. XXII. Anonymi Liber II. primùm multa agit extra rem, tum in eundem sensum nobiscum congruit. 293

Cap. XXIII. De reliquis Libris à III. usque ad XII. & ultimum uno verbo transigitur: ostenditur quòd in toto opere vix tertia pars ad confutandam Declarationem spectet. 294

Cap. XXIV. An autor Anonymus Gallicanas Libertates odiosas meritò esse dixerit. 295

COROLLARIUM.

Quòd doctrinâ nostrâ Primatus Romanus non obscuratur, sed illustratur & confirmatur. 297

I. Regimen Ecclesiasticum in duobus positum, docendâ fide, administrandâ disciplinâ: Mennæ Patriarchæ dictum in Constantinopolitanâ Synodo, hæc duo à nobis illustrari. *ibid.*

II. De fide: in quot absurda adversarii se induant: è re Ecclesiasticâ esse ea resecari: ac primùm in antiquis. 298

III. De posterioris ætatis monumentis quæ Constantiensem Synodum antecesserunt: adversarii quot absurda congesserint. 301

IV. In Constantiensi Synodo nihil novum, sed antiqua in rei judicatæ autoritatem necessariâ causâ transiisse: id qui negent in quot absurda cogantur. 303

V. Constantienses canones postremis quoque Romanis Pontificibus intactos, quàm absurdum à privatis configi: quàm item absurdum ea, quæ Tridentina Synodus ac nostra etiam ætas, tuta esse censuerit, repentè damnari, & de Papæ autoritate postulari plura, quàm ipse Duvallius aliique Romanæ Sedis studiosissimi poposcerint. 305

VI. De Pontificum lapsibus agnitis vel prævisis, deque Conciliorum congregandorum causâ quàm vana & absurda dicta sint. 306

VII. Quàm grave sit Ecclesiæ Catholicæ causam in tot absurdis collocari, cùm præsertim ea invidiosissima sint. 308

VIII. Hæc absurda & invidiosa etiam esse inania, neque prohiberi posse quin ad Ecclesiæ consensum necessariò recurratur: ex cathedrâ pronuntiari quid sit? 309

IX. De regendâ disciplinâ discrepantes in speciem sententias summâ ipsâ convenire: Duvallii loci: item locus Anonymi, qui de Gallicanis Libertatibus scripsit. 311

X. Sedis Apostolicæ majestas & potestas. 313

XI. Quàm fœdam Ecclesiastici regiminis Pontificiæque potestatis ideam adversarii, ac præsertim autor Anonymus proferant, quàmque hæreticis faveant, dum Papatui favere velle videntur. 315

XII. Quàm falsò asserant Gallicanâ Declaratione contentam doctrinam dissidiorum occasione proditam aut innovatam: Cleri Facultatisque Parisiensis antiqua monumenta replicantur: nova etiam produntur: quædam Gallis malevolentissimè ab Anonymo objecta refelluntur: votum Autoris ejusdemque erga Ecclesiam Catholicam Sedemque Apostolicam devotus animus. 317

APPENDIX.

Præfatio Autoris. *Pagina* j

Appendix ad Defensionem Declarationis Cleri Gallicani de Ecclesiasticâ potestate, in quâ probatur Declarationem Gallicanam ab omni censurâ esse liberam, & eam Romani Pontificis autoritati nihil nocere. 1

Liber Primus.

Id probatur ex professione fidei, & Doctorum Catholicorum nobiscum sentientium autoritate. *ibid.*

Cap. I. Cujus sit generis ea quæstio quam

tractamus? Nullum hîc patere locum ad nos vel hæreseos, vel erroris in fide incusandos: professio fidei à Pio IV. edita ex Concilii Tridentini mente, ut vera & sufficiens regula proponitur: articuli Parisienses anni 1542. adversùs LUTHERUM huic præluxerunt, ejusdemque sunt spiritûs. *ibid.*

CAP. II. De Pii IV. professione diligentiùs quæritur: in Synodo Tridentinâ consultò omissa quæ inter Catholicos controversa essent: PALAVICINUS Cardinalis testis adducitur: de Florentinâ formulâ, quòd ROMANUS PONTIFEX REGAT UNIVERSALEM ECCLESIAM, Tridenti in medium allatâ, atque omissâ, ne nostra sententia vel sub dubio læsa videretur: Claudii SANCTESII, & CAROLI Cardinalis LOTHARINGIÆ epistolæ: PII IV. responsum egregium: Ea tantùm in Concilio Tridentino definienda, in quæ omnes Catholici conspirarent. 5

CAP. III. Circa Florentinam formulam solennis distinctio: quòd Romanus Pontifex regat universalem Ecclesiam DISTRIBUTIVE, non COLLECTIVE: de eâ distinctione ANDREÆ DUVALLII locus: ea distinctio non merè Scholastica, sed à Concilio Constantiensi MARTINO V. expressè approbante, deprompta. 8

CAP. IV. Ex antè dictis probatur Cleri Gallicani Declarationem jam in tuto esse, nondum licèt prolatis probationibus: LEONIS X. in Concilio Lateranensi & adversùs LUTHERUM acta, nihil ad rem facere, Tridenti acta, & PII IV. professio probant. 11

CAP. V. Parisiensium Doctorum veneranda autoritas: horum antesignani PETRUS DE ALLIACO Cameracensis Cardinalis, & JOANNES DE GERSONE Parisiensis Ecclesiæ & Universitatis Cancellarius, viri omni doctrinæ ac pietatis laude cumulati: hujus rei multi testes: de JOANNE GERSONE Professoris Lovaniensis castiganda audacia. 13

CAP. VI. An, ut quibusdam videtur, quæstio de Superioritate à quæstione de Infallibilitate, secundùm ALLIACENSEM, & GERSONEM, separari possit? Refertur caput, *Si Papa*, aliique ex decreto Gratiani loci & glossæ celebres, quæ Parisiensibus præluxerunt: hinc pro certo assumptum, Papam etiam ut Papam, esse fallibilem. 16

CAP. VII. Quo sensu explicarent illud; *Rogavi pro te, ut non deficiat fides tua*, Luc. xxij. 32. Eâ de re glossa notabilis, quâ maximè utebantur: S. THOMÆ, S. BONAVENTURÆ & NICOLAI LYRANI loci. PETRI DE ALLIACO locus insignis: GERSONIS sententiæ. 18

CAP. VIII. Scholam Parisiensem in ALLIACENSIS & GERSONIS sententiâ perstitisse, toti Orbi notum: eam sententiam egregii viri ubique docuerunt: cur Parisiensium doctrina dicta sit? 21

CAP. IX. DIONYSIUS CARTHUSIANUS adducitur: ejus exemplum probat, eos qui per eam ætatem Pontificiæ autoritati vel maximè favebant, summâ ipsâ in Parisiensium sententiam convenisse: Ecclesiæ soli eamque repræsentanti Concilio generali ab eo Doctore tributa infallibilitas: locus, ROGAVI PRO TE, &c. Luc. XXII. 32. cum eâ doctrinâ facilè conciliatus. 24

CAP. X. Idem DYONISIUS CARTHUSIANUS exponit quâ autoritate in aliis præter fidem causis, Romanus Pontifex à Concilio judicari possit. 26

CAP. XI. De Lovaniensi Facultate: eam cum Parisiensi & Coloniensi circa Constantiensem Basileensemque doctrinam consensisse: NICOLAI DUBOIS Professoris Lovaniensis vana argumenta. 27

CAP. XII. ADRIANUS FLORENTIUS, mox ADRIANUS Papa VI. Facultatis Lovaniensis ornamentum, Parisiensium sententiam sequitur: quorumdam Lovaniensium cavillationes. 29

CAP. XIII. An sit verisimile Parisiensium doctrinam post ADRIANUM VI. à Lovaniensibus condemnatam? Lovaniensium erga Adrianum reverentia singularis. 32

CAP. XIV. JACOBI LATOMI, Doctoris Lovaniensis, sententia. 33

CAP. XV. JOANNIS DRIEDONIS Lovaniensis sententia, de fide Petri nusquam defecturâ. 36

CAP. XVI. Articuli Lovaniensis Facultatis anni 1544. ex præcedente doctrinâ explicantur, & cum Parisiensibus anni 1542. conferuntur: Cathedra Petri nunquam defectura. 41

CAP. XVII. JOANNIS DRIEDONIS sententia de superioritate Papæ cum Parisiensium sententiâ congruit: horum reverentia in summum Pontificem: locus MAJORIS. 44

CAP. XVIII. Alii DRIEDONIS loci excutiuntur. Iterùm de Cathedræ Petri autoritate, ex eodem scriptore. 46

LIBER

LIBER SECUNDUS.

Quòd Declaratio Gallicana ab omni censurâ sit immunis probatur ex Autoribus Parisiensium sententiæ adversantibus. 49

Cap. I. Joannes a Turrecremata Pontificiæ potestatis sub Eugenio IV. defensor præcipuus, in fidei quæstionibus Concilii autoritatem Papæ autoritati anteponebat: communis erat tum illa sententia: Bulla, *Deus novit*, sub Eugenii nomine edita. *ibid.*

Cap. II. Alii Turrecrematæ loci de Concilii potiori autoritate in materiâ fidei, quòdque Summus Pontifex erronea solenniter definire possit. De Pontificiâ infallibilitate ludibria & cavillationes. 52

Cap. III. Antonii de Rosellis ejusdem ævi Canonistæ Eugenianarum partium sententia. 54

Cap. IV. Sanctus Antoninus Archiepiscopus Florentinus, an bona fide relatus ab Anonymo autore, qui de libertatibus Gallicanis scripsit? 55

Cap. V. Thomas a Vio, Cardinalis Cajetanus Pontificiam infallibilitatem asserit, nullâ in adversarios censuræ notâ: primus omnium docuit erroneam esse sententiam quæ superioritatem Concilio assignet, cui repugnat Turrecremata & Cajetani tempore Dominicus Jacobatius Cardinalis. 58

Cap. VI. Idem Jacobatius Cardinalis Pontificiæ superioritatis assertor, in infallibilitatis quæstione quid sentiat. 60

Cap. VII. De fide Petri nunquam defecturâ, ejusdem Cardinalis loci. 61

Cap. VIII. Bellarmini judicium: ab illo Concilii Lateranensis autoritas trepidè profertur de sententiâ superioritatem Synodis vindicante: ejusdem censuræ titubantes. 62

Cap. IX. Bellarmini circa Pontificiam infallibilitatem censura æque anceps: vis notarum ex Melchiore Cano. 64

Cap. X. Suarez Parisiensium de superioritate sententiam relinquit integram: ipse suam de infallibilitate censuram infringit, falsaque ex Leone X. adversùs Lutherum refert. 65

Cap. XI. Andræas Duvallius Parisiensium de superioritate Conciliorum sententiam, & Parisiensis Facultatis esse agnoscit, & ab omni hæresis, erroris atque etiam temeritatis notâ absolvit, Pontificiam infallibilitatem non esse de fide, non modò asserit, sed etiam optimis argumentis probat. 68

Cap. XII. Dominicus a Sancta Trinitate, Carmelita discalceatus, libro Romæ recens excuso, docet Pontificiam infallibilitatem aut superioritatem nullo Ecclesiæ decreto clarè definitam: quid illud sit, cùm privati Doctores aliquid de fide esse dicunt, quoad se, non quoad nos? 70

Cap. XIII. Recentiorum Lovaniensium aliorumque sententia, ipso progressu immodestior & apertè nimia. 71

Cap. XIV. Quanta sit Scholasticorum autoritas, ex Melchiore Cano constituitur, atque hinc efficitur ab omni nos erroris notâ esse liberos. 74

Cap. XV. Aliæ notæ: quæ ad fidem pertinent paucis diluuntur: sapiens hæresim, malè sonans, periculosum in fide quid sit: schismaticum à D. Strigoniensi inustum, sed ne hujus quidem nominis significatione perspectâ. 78

LIBER TERTIUS.

Quòd Declaratio Gallicana ab omni censurâ immunis sit ex ipso statu quæstionis demonstratur. 81

Cap. I. Adversarii falsa imputant Parisiensibus, ac pessimè constituunt statum quæstionis: Anonymus autor tractatûs de Libertatibus Ecclesiæ Gallicanæ: Papæ suprema potestas & Monarchia Ecclesiastica à Gersone, & aliis Parisiensibus agnita: Constantiensis Concilii loci à Cajetano & aliis objecti: an recursus ad Concilium in extraordinariis casibus supremam Papæ impediat in ordinariis casibus potestatem? *ibid.*

Cap. II. Falsò imputari Parisiensibus, quòd saltem in fidei causis, recursus ad Concilium semper sit necessarius. 86

Cap. III. Quòd si unus vel alter Romanus Pontifex in decreto fidei aberraret, nihil fidei Romanæ, nihil Romanæ Cathedræ Sedique Apostolicæ noceretur. 87

Cap. IV. Adversarii quæstionem de superioritate Papæ ad vana redigunt; casus hæresis evertit eorum generales regulas. Cajetani argutiæ recitantur. 88

Cap. V. Suaris labores æquè irriti circa depositionem Papæ in hæresim lapsi. 90

Cap. VI. Cajetani ac Suaris absurda effugia, non nisi aliis absurdioribus evitari

posse: ALBERTI PIGHII sententia, quòd Papa, nec ut privatus, fieri possit hæreticus: alii quoque casus, quibus Papa Concilio habetur inferior. 92

CAP. VII. Papam etiam certum, non modò hæreticum, sed & absque hæresi, schismaticum fieri posse DUVALLIUS docet ex TURRECREMATA & CAJETANO Cardinalibus, eumque Ecclesiæ autoritate statim dejiciendum. 93

CAP. VIII. De Concilii autoritate, quâ Papa teneatur in fidei causis: DUVALII locus. 94

CAP. IX. Propter quæ scelera in Pontificem animadverti possit; Canonistas ferè omnes, non iisdem licèt verbis, in eamdem rerum summam convenire. 95

CAP. X. De infallibilitate, positis quæ necessariò conceduntur, nullam superesse veram difficultatem: unum ALBERTUM PIGHIUM consentanea dixisse, sed nova, & inaudita, & ferè ab omnibus spreta, in quæ tamen adversarii necessariò deducuntur, si sua cohærenter tueri velint. 97

CAP. XI. Ex his consequi Romanos Pontifices in hac quæstione non se commoturos, cujus rei multa sunt argumenta: primum, ex Declarationibus Sacræ Facultatis anno 1663. toto Regno promulgatis, ipsis Pontificibus nihil conquerentibus. 103

CAP. XII. EXPOSITIO DOCTRINÆ CATHOLICÆ Illustrissimi ac Reverendissimi Domini MELDENSIS Episcopi in medium adducitur: duo INNOCENTII XI. Brevia ad eam approbandam: his consentiens PERRONII Cardinalis locus. 105

CAP. XIII. Explosâ hæreseos, erroris, ac schismatis notâ, aliæ notæ excutiuntur: articulos Gallicanos neque esse temerarios, neque scandalosos, neque piarum aurium offensivos: vera pietas cum veritate & Traditione conjuncta: Censuræ vagæ & inconditæ: sancti Ambrosii locus: Prima Pars concluditur. 108

EUSEBII Romani Presbiteri ac Martyris acta referuntur. 113

FINIS INDICIS.

ERRATA APPENDICIS.

PAg. 28. *l.* 16. *firmitas*, leg. *firmatas*.
32. *l.* 31. Latonus, *leg.* Latomus.
35. *l.* 2. *pepensis* leg. *perpensis*.
54. *l.* 7. definent, *leg.* definant
57. *l.* 14. si, *leg.* sit
59. *not. l.* 7. sit, *leg.* fit
68. *not. l. penult.* ut certa, *leg.* & certa
82. *l.* 11. confessûs, *leg.* consessûs. *Ibid. not. l.* 7. Virgilii, *leg.* Vigilii.
92. *l.* 16. sudere, *leg.* subdere

ERRATA

TOMI II.

PAG. 7. *lin.* 5. consentione, *leg.* consensione.
p. 8. *l.* 38. alsis, *leg.* aliis.
p. 17. *l.* 9. exaenm, *leg.* examen.
p. 23. *l.* 41. Eutychis & *leg.* Eutychetis.
p. 30. *l.* 11. præsumptioni, *leg.* præsumptionis. *Ibid. l.* 33. *prædicatas*, *leg.* *prædictas*.
p. 33. *not. l.* 6. Pontificii, *leg.* Pontificiis.
p. 41. *not. l.* 8. Martyres. Eum *leg.* Martyres, eum.
p. 44. *l.* 6. incenta, *leg.* intentata.
p. 66. *l.* 2. indiscusam, *leg.* indiscussam.
p. 68. *not. l. ultim.* Rex Galliæ &, *leg.* & Rex Galliæ.
p. 71. *l.* 7. PROPOSITIONIS, *leg.* DECLARATIONIS.
p. 103. *l.* 1. *habet*, *leg. habebat.*
p. 104. *l.* ult. adversatur, *leg.* adversantur.
p. 121. *not. l.* 2. adès, *leg.* adeò. *Ibid. l.* 14. lle, *leg.* ille.
p. 127. *l.* 3. Exclesiæ, *leg.* Ecclesiæ. Ib. *l.* 8. *est*, *leg. esse.*
p. 131. *not. l.* 1. diem, *leg.* idem.
p. 139. *l.* 9. ac si, *leg.* ac sic.
p. 140. *l.* 36. *adfuturum*, *leg* *adfuturumque.*
p. 141. *l.* 21. complectabatur, *leg.* complectebatur.
p. 144. *l.* 7. Romanæ, *leg.* Romani.
p. 150. *l.* 21. constit, *leg.* constitit.
p. 160. *l.* 38. vocatione, *leg.* vacatione.
p. 171. *l.* 24. centum Archiepiscopis, *leg.* centum Episcopis.
p. 175. *l.* 1. solveret, *leg.* solverat.
p. 197. *l.* 23. Hæ, *leg.* Hæc.
p. 199. *l.* 1. Sedès, *leg.* Sedis.
p. 215. *l.* 28. reliquendam, *leg.* relinquendam.
p. 219. *l.* 19. sic, *dele.*
p. 231. *l.* 27. Papa Concilium, *leg.* Papa ad Concilium.
p. 258. *not. l.* 5. contutit, *leg.* contulit.
p. 279. *l.* 1. dictates, *leg.* dictatas.
p. 280. *l.* 9. uperiùs, *leg.* superiùs.
p. 284. *l.* 36. *hanestâ*, *leg. honestâ.*
p. 288. l. 9. cavellationibus, *leg.* cavillationibus.
p. 307. l. 37. Papæ, *leg.* Papâ.
p. 309. *l.* 6. quantumbibèt, *leg.* quantumlibèt. *Ibid. l.* 26. egetit, *leg.* egerit.
p. 310. *l.* 5. Is enim, qui dixerit, *leg.* Is enim est, qui dixerit.
p. 311. *l.* 3. DUVALLIS *leg.* DUVALLII. *Ib. l.* 5. *Apostolicæ*, *leg. Apostolica.*
p. 312. *l.* 30. sublitate, *leg.* subtilitate.

FINIS.

